

EYFOR
XV

Cumhuriyet Yüzyılında
Eğitim

15. ULUSLARARASI EĞİTİM YÖNETİMİ FORUMU
15th International Forum of Educational Administration

EYFOR XV

BİLDİRİ ÖZETLERİ KİTABI

01-05 Mayıs 2024

EYFOR 15

BİLDİRİ ÖZETLERİ

KİTABI

XV. ULUSLARARASI EĞİTİM YÖNETİMİ FORUMU

BİLDİRİ ÖZETLERİ KİTABI

01-05 MAYIS 2024 ANTALYA

E-ISBN: 978-625-98202-1-7

Kitap, EYFOR-XIV 'de sunumu yapılan bildirilerin özetleri olup özetlerin içeriğinin tüm sorumluluğu yazarlarına aittir Bu kitabın basım, yayın ve satış hakları Eğitim Yöneticileri ve Uzmanları Derneği'ne (EYUDER) aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan, Kitabın bütünü ya da bölümleri, kapak tasarımı, mekanik elektronik, fotokopi, manyetik, kayıt ya da başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz, dağıtılamaz.

1. Baskı: Haziran 2024, Ankara

İmtiyaz Sahibi

EYUDER

Genel Yayın Yönetmeni

Dr. Adem ÇİLEK

Editör

Murat KOÇALI

Dizgi ve Kapak Tasarım

Murat KOÇALI

İletişim

EĞİTİM YÖNETİCİLERİ VE UZMANLARI DERNEĞİ

İnternet: www.eyuder.org.tr

E.ileti: eyuder@gmail.com

İnternet: www.eyfor.org

E.ileti: forumeyfor@gmail.com

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER	4
ONURSAL BAŞKANLAR	36
DÜZENLEME KURULU BAŞKANLARI	36
EYFOR-15 AKADEMİK KOORDİNATÖRLER	36
EYFOR 15 TEKNİK KOORDİNATÖRLER	36
DÜZENLEME KURULU	37
BİLİM KURULU ÜYELERİ	43
MATTHEW LIPMAN DÜŞÜNCESİNDE İLKOKULDA “ÇOCUKLAR İÇİN FELSEFE” VE TOPLUMA YANSIMALARI	53
AYTEN ÜNAL.....	53
OKUL ÖNCESİ DÖNEMDE ÇOCUK FELSEFESİNE YÖNELİK ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİ	54
HATİCE TUĞÇE SUNA.....	54
SOKRATES’İN SAVUNMASI: İÇERİK VE ARGÜMAN ANALİZİ	56
BURCU SEHER ÇALIKOĞLU	56
ÇOCUK KATILIMLI ARAŞTIRMA OLGUSUNA YÖNELİK KAVRAMSAL BİR ÇÖZÜMLEME	57
DERYA KOÇAK, TEMEL ÇALIK	57
GİRİŞİMCİ VE YENİLİKÇİ BİREYLERİN YETİŞTİRİLMESİNDE İLKÖĞRETİMİN ROLÜ.....	58
ELİF DİLEK.....	58
SOSYAL BİR FENOMEN OLARAK VATANSEVERLİK	59
KAMALA PANAHOVA, GÜLNARE SAFAROVA.....	59
SOSYAL SORUMLULUK PROGRAMI VE SETİFİKASYONA YÖNELİK ÖĞRETMEN ALGILARI	60
TÜRKAN ARGON, MEHMET İSMETOĞLU.....	60
OKULLARDA SOSYAL SORUMLULUK PROGRAMI VE SERTİFİKASYON UYGULAMALARINA YÖNELİK OKUL YÖNETİCİLERİNİN GÖRÜŞLERİ.....	61
MEHMET İSMETOĞLU, YALÇIN İBİŞ, KADİR DEMİRCİ, NEVZAT ÖZTÜRK	61
DOĞUMUNUN 100. YILINDA RAUF R. DENKTAŞ VE KIBRIS TÜRK MÜCADELE TARİHİ	62
AHMET ARSLAN, SERHAT ÖZKAYA	62
EYLEM ARAŞTIRMASI YOLUYLA OKUL GELİŞİMİ MODELİ: TÜRKİYE ÖRNEĞİ	64
SERVET ÖZDEMİR, MEHTAP NAILLIOĞLU KAYMAK, SABAHAT ÖCAL, HATİCE TURAN BORA	64
İSAKHAN İBRAT’IN KIZ-KADIN EĞİTİMİNE İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ	65
SAYYORA TUYCHIEVA.....	65
DEPREM SONRASI DEPREMZEDELERE YÖNELİK MANEVİ DESTEK UYGULAMALARI.....	66
SEDANUR TABAR, YILDIRAY TABAR	66
24 OCAK ELAZIĞ DEPREMİNİN EĞİTİM ÜZERİNDEKİ ETKİLERİ	67
SELÇUK SELVİ, YILDIRAY TABAR.....	67
TÜRKİYE’DE 6 ŞUBAT DEPREMİNE İLİŞKİN EĞİTİM ALANINDA YAPILAN ÇALIŞMALARIN İNCELENMESİ	68
EMİNE NUR AKDAĞ.....	68
OKUL ÖNCESİ EĞİTİM KURUMLARINDA İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ UYGULAMALARI	70

BİROL KILIÇ, SARA BİLGEN SEMİZER, NUR KOÇ.....	70
ÖĞRETMENLERDE AFET FARKINDALIK VE GÖNÜLLÜLÜK BİLİNCİ OLUŞTURMAK VE ÖNEMİ	71
NACİYE BARBAROS.....	71
EĞİTİM LİDERLİĞİ, DİSİPLİN İKLİMİ, ÖĞRETMENİN MATEMATİK ÖĞRETİMİ DESTEĞİNİN ÖĞRENCİ BAŞARISINA	
ETKİSİ	73
ÖMÜR ÇOBAN.....	73
2019-2023 YILLARI ARASINDA EĞİTİMDE YETENEK YÖNETİMİ ALANINDA YAPILAN ÇALIŞMALARIN	
İNCELENMESİ	74
ESRA TÖRE, RUKİYE KESTİ, DİLEK KELEBEK	74
BİLİM VE SANAT MERKEZİNDE ÖĞRETMEN OLMANIN ANLAM VE DOĞASI	75
HİCRAN TAMKOÇ, FERUDUN SEZGİN	75
ORTAOKUL ÖĞRENCİLERİNİN 21. YÜZYIL BECERİLERİNİN İNCELENMESİ-ERZİNCAN ÖRNEĞİ.....	76
SERDAL HALİS ÖCAL	76
ÖĞRETMENLERİN GÜNLÜK DERS SAATİ SAYISININ EĞİTİM KALİTESİNE ETKİSİ	78
M.HİLMİ EREN.....	78
OKUL YÖNETİCİSİ VE ÖĞRETMENLERİN KARIYER YOLCULUKLARI: KALEYDOSKOP KARIYER MODELİ	
MERCEĞİNDEN BAKMAK	79
GÜLSU NAİBOĞLU, ESRA TÖRE, AYŞE GÜL DOĞRU	79
ÖĞRETMENLERİN ÖĞRETİM PROGRAMINA BAĞLILIKLARININ VE BAĞLILIKLARINI ETKİLEYEN ETKENLERİN	
İNCELENMESİ	80
GÜLTEN SAKALLIOĞLU, FATMA ÖZÜDOĞRU.....	80
EĞİTİM KURUMLARINA SINAVLA ATANAN YÖNETİCİLERİN ÖRGÜTSEL BAĞLILIĞININ ÇEŞİTLİ DEĞİŞKENLERE	
GÖRE İNCELENMESİ.....	82
MEHMET NEZİR ÇEVİK.....	82
ÖRGÜT KÜLTÜRÜNE YÖNELİK ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİ	83
ELİF SEYLİM	83
KIRKLARELİ'DE VELİLERİN VE ÖĞRENCİLERİN EĞİTİMDE BAŞARIYA BAKIŞ AÇISI	84
SELCAN AKTAŞ.....	84
İLKOKUL 4. SINIF ÖĞRENCİLERİNİN OKUDUĞUNU ANLAMA DÜZEYLERİNİN ÇEŞİTLİ DEĞİŞKENLER AÇISINDAN	
İNCELENMESİ (MUĞLA İLİ ÖRNEĞİ)	86
AVNİ AYTEKİN, SALİH GÜLEÇOL, AYŞE ŞENTÜRK ERDOĞAN	86
OKUL MÜDÜRLERİNİN GÖRÜŞLERİNE GÖRE OKUL AİLE İŞBİRLİĞİNİN ÖNEMİ VE YARARLARI	87
CENGİZ BOZ.....	87
2012-2022 YILLARI ARASINDA EĞİTİM FAKÜLTELERİ DERGİLERİNDE YAYIMLANAN MATEMATİK ÖĞRETİMİ	
ALTERNATİF YÖNTEMLERİ İLE İLGİLİ MAKALELERİN İÇERİK ANALİZİ.....	88
GÖKÇEN SAĞIROĞLU TEN	88
EĞİTİM ARAŞTIRMALARINDA TEMELLENDİRİLMİŞ KURAM METODOLOJİSİNİN KULLANIMI: SİSTEMATİK BİR	
BAKIŞ	89
SU ERTÜRK, SERKAN KOŞAR	89
ÖĞRENME MERKEZLİ LİDERLİK İLE ÖĞRETMEN ÖZ YETERLİĞİ ARASINDAKİ İLİŞKİ: ÖĞRETMEN MESLEKİ	
GELİŞİM TOPLULUKLARININ ARACI, KOLEKTİF YETERLİĞİN DÜZENLEYİCİ ROLÜ	90
ASUDE ELİF ŞAHİN, ONUR ERDOĞAN	90

SÜRDÜRÜLEBİLİR OKUL ETKİLİLİĞİNİN ÖNÜNDEKİ ENGELLER.....	92
ENDER KAZAK, TUĞBA COZOĞLU	92
OKULDA ÖĞRETMEN MUHALEFETİNİN NEDENLERİ VE SONUÇLARINA İLİŞKİN ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİ	93
ENDER KAZAK, MUHAMMET YAMAN	93
MİLLÎ EĞİTİM UZMANLARININ MESLEKİ MOTİVASYON KAYNAKLARI	94
YELİZ DEMİRKALEM, FERUDUN SEZGİN.....	94
AZERBAJCAN EĞİTİMİNDE HİBRİT ÖĞRENME MODELİNİN İNCELENMESİ.....	96
ARZU NAŞİRLİ, SHEHLA ABBASOVA, TƏRANƏ NURİYEVA.....	96
NESİLDEN NESİLE OYUN KÖPRÜSÜ GELENEKSEL ÇOCUK OYUNLARI PROJESİNİN ÖĞRETMEN GÖRÜŞÜ AÇISINDAN İNCELENMESİ (ELAZIĞ İLİ ÖRNEĞİ).....	97
ŞEYMA GÜR SAĞIRLAR, HİLAL KARAMAN EFLATUN, TAMER KARAKAN, OSMAN YILDIZ	97
ORTAOKUL ÖĞRENCİLERİNİN YAPAY ZEKÂ KAVRAMINA İLİŞKİN METAFORLARININ İNCELENMESİ	98
BERİN BALCI	98
KÖY ENSTİTÜSÜ MEZUNU ÖĞRETMENLERİN GÜNÜMÜZ EĞİTİM UYGULAMALARINA YÖNELİK GÖRÜŞLERİ... 99	99
ÜMRAN UÇAR, SEVİL ÇETİNKAYA	99
EĞİTİM KURUMLARINDA MİTOMANLIK: OKUL MÜDÜRLERİNİN ALGILARINA VE DENEYİMLERİNE YÖNELİK BİR İNCELEME.....	101
ÖMER DEMİR, ERCAN BAYSÜLEN, ESRA ULUCAN DEMİR	101
KAZAKİSTAN VE TÜRKİYE ÖĞRENCİLERİNİN SOSYO-PSİKOLOJİK ÖZELLİKLERİNİN TANIMI	102
BİBİANAR BAİZHUMANOVA	102
EĞİTİM YÖNETİMİNDE STRATEJİK PLANLAMAYA DAİR ÖZEL OKUL ÖĞRETMENLERİNİN GÖRÜŞLERİ: BİR ALAN ARAŞTIRMASI.....	103
HATİCE TİLTAY, BURCU ÇALIŞKAN, BAHAR KIZILKAYA	103
ÖRGÜTSEL ADALET VE ÖRGÜTSEL SİNİZM KAVRAMLARININ YÖNETİM LİTERATÜRÜNDEKİ YERİ.....	104
HATİCE TİLTAY, BURAK HEPGENCE, ASUMAN DEMİRCİ	104
EĞİTİM MÜFETTİŞLERİNİN ÖRGÜTSEL İMAJ ALGILARI İLE İŞ DOYUMU ARASINDAKİ İLİŞKİ	106
NEVZAT ÖZTÜRK, HUZUR KURT.....	106
ÖZEL OKULLARDA ÇALIŞAN ÖĞRETMENLERDE İŞ YERİ ARKADAŞLIĞI, MESLEKİ DOYUM VE ÖRGÜTSEL HUZUR İLİŞKİSİ	108
NEVZAT ÖZTÜRK, EDA ÇİFTÇİ, MEHMET İSMETOĞLU	108
ÖĞRETMENLERİN VE OKUL YÖNETİCİLERİNİN ÖRGÜTSEL BAĞLILIK DÜZEYLERİNİN İNCELENMESİ.....	109
G.DUYGU KARTALOĞLU, İPEKNUR ÇETİNKAYA, FATMA TOY.....	109
OKUL MÜDÜRLERİNİN VE ÖĞRETMENLERİN CHATGPT YAPAY ZEKÂ SİSTEMİNE İLİŞKİN ALGILARI	110
YASEMİN ÇETİN, ÖZGÜR TAŞ, HALİL ALAKUŞ, HALİL İBRAHİM KAPLAN.....	110
ÖĞRETMENLERİN SOSYAL SERMAYE DÜZEYLERİNİN İNCELENMESİ	112
NİHAN ÇAĞLAR KARACA, FEYZİ ULUĞ	112
OKULLARDA DÜZENLENEN TÖRENLERE İLİŞKİN ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİ	113
NALAN AKDAĞ, AYHAN URAL.....	113
JENNİFER M. GORE'UN OKULDAKİ İKTİDAR SÜREÇLERİ YAKLAŞIMINA İLİŞKİN BİR ÇÖZÜMLEME.....	114
SİNEM CANPOLAT, AYHAN URAL	114
MİKRO-YETERLİLİK VE KALİTE GÜVENCE SİSTEMİ	115
GÜRCÜ KOÇ.....	115

ÖĞRENME MERKEZLİ LİDERLİK İLE OKUL SAĞLIĞI ARASINDAKİ İLİŞKİ	116
AYŞE MİNE DEMİR, CANAN KALKAN ÇELİK	116
MESLEK LİSESİ ÖĞRENCİLERİNİN OKUL İKLİMİ VE OKULA BAĞLILIKLARININ ÇEŞİTLİ DEĞİŞKENLER AÇISINDAN İNCELENMESİ	117
MEHTAP NAİLLİOĞLU KAYMAK	117
ÖĞRETMENLERİNİN YAŞAM BECERİLERİ İLE EĞİTSEL DEĞERLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ	118
TÜLAY TOPDAŞ, ZEYNEP MERAL TANRIÖGEN	118
MATEMATİK DERSİNİN TARİHSEL GELİŞİM SÜRECİNDE TARİH DERSİ İLE İLİŞKİLENDİRİLMESİNDEKİ ETKİLEŞİMLERİ.....	119
SALİM ÇITIR, OSMAN METİN	119
LİSANS ÖĞRENCİLERİN PROJE HAZIRLAMA DERSİNE YÖNELİK GÖRÜŞLERİ	121
ENGİN BAYRA	121
OKUL LİDERLERİNİN YETERLİLİKLERİNİ GELİŞTİRMEYE YÖNELİK MESLEKİ GELİŞİM PLANI İÇERİĞİ	122
SEVİLAY ŞAHİN, SELİN TÜRKOĞLU ÖZDEMİR.....	122
TÜRK EĞİTİM KURUMLARINDA YABANCI ÖĞRENCİLERİN SOSYAL ENTEGRASYONU: BİR İHTİYAÇ ANALİZİ ...	123
MD. MESBAHUL HASAN, SAKİB ABDULLAH IBNE ATAUR	123
OKUL ÖZERKLİĞİNİN SAĞLANMASINA YÖNELİK DÖNÜŞÜMCÜ LİDERLİK	124
YASEMİN KIRKGÖZ	124
DÖNEM SONU FAALİYET HAFTASI UYGULAMASININ VELİ GÖRÜŞLERİNE GÖRE DEĞERLENDİRİLMESİ.....	125
BELGİN KARABACAK, KERİM KARABACAK, ENDER KAHRAMANOĞLU	125
ERKEN ÇOCUKLUK DÖNEMİNDE YABANCI DİL ÖĞRETİMİNDE YARATICI DRAMA TABANLI UYGULAMA STRATEJİLERİ	127
MERYEM MELİKE GÜNGENCİ	127
SOSYOLOJİK FAKTÖRLER İLE EĞİTİM ÖĞRETİM SÜRECİNDE YAŞANAN SORUNLARIN OKULA VE VERİLEN EĞİTİME ETKİSİNE İLİŞKİN ÖĞRETMENLERİN GÖRÜŞLERİ	128
NESLİHAN YAVUZ	128
ÖZEL EĞİTİM ALANINDA FIRSAT EŞİTLİĞİ.....	129
FATMA ÖZGE ÇAVUŞ	129
ÖĞRETMENLER ARASI EĞİTİMDE FIRSAT EŞİTSİZLİĞİ	130
NUR TAŞCI	130
TAŞIMA MERKEZİ OKULLARDA YÖNETİCİLERİN SOSYAL ADALET LİDERLİĞİNE YÖNELİK GÖRÜŞLERİ	131
YELİZ ÖZTÜRK, TEMEL ÇALIK	131
OKULLARDA SOSYAL ADALET: BİR ANLATI ARAŞTIRMASI.....	133
ÖZNUR RENGİ, BAYRAM BOZKURT, LEYLA AKCAN	133
HÜCRE BÖLÜNMELEİ ÜNİTESİNİN ÖĞRETİMİNDE TERS YÜZ ÖĞRENME MODELİNİN AKADEMİK BAŞARIYA VE DERSE YÖNELİK TUTUMA ETKİSİ.....	134
YASEMİN AŞKIN.....	134
ORTAÖĞRETİM GEÇİŞ SİSTEMİ MATEMATİK TESTİNDEKİ MADDELERİN CİNSİYET VE OKUL TÜRÜNE GÖRE ÖLÇME DEĞİŞMEZLİĞİNİN İNCELENMESİ	135
SERAP ÇATMA, AYFER SAYIN	135
AKADEMİK PERFORMANSIN BİR GÖSTERGESİ OLARAK YÜKSEKÖĞRETİM KURUMLARI SINAVI	136
AHMET TAYLAN AYDIN.....	136

SALYANGOZ POSTASI : KENDİ ÜLKEMİZ HAKKINDA SINIF E-POSTA KARTI DEĞİŞİMİ.....	137
MERAL ERDOĞAN	137
MÜCAHİT, ANNESİ VE ÖĞRETMENİ	139
İBRAHİM YILMAZ.....	139
SOSYAL VE AKADEMİK GELİŞİMİ DESTEKLEME ÖRNEĞİ: GÜRBÜZ ÇOCUK ATÖLYESİ	140
İNCİ DUYGU BAYTUN, LEVENT POLAT	140
MİLLİ VE MANEVİ DEĞERLERİMİZ.....	141
MUSTAFA AKASLAN	141
WEB 2.0 ARAÇLARI İLE YABANCI DİL ÖĞRENİYORUM	142
SALİHA SARIKAŞ	142
ALFA KUŞAĞI.....	143
KEMALE SULEYMANOVA.....	143
BİR KÖY OKULUNDAN ARKEOLOJİ BİLİMİNE YOLCULUK	144
ZEHRA GÖÇMEN, TOLGA ÇELİK, HİKMET ULUTAŞ	144
EĞİTİM SİSTEMLERİNDE ELEŞTİREL DÜŞÜNME PRATİKLERİ: İLKOKUL ÖĞRETMENLERİNİN PERSPEKTİFİNDEN BİR KARŞILAŞTIRMA	146
SEVİLAY ŞAHİN, ZAHİR ATTAL	146
MATEMATİK ÖĞRETİMİNDE ARAŞTIRMA OYUNLARININ UYGULANMASI.....	147
LALE TALİBOVA.....	147
EĞİTİM ORTAMLARININ FARKLI BOYUTLAR KAPSAMINDA İNCELENMESİ: İTALYA VE TÜRKİYE ÖRNEĞİ	149
AYNUR TAŞÇIGİL, HATİCE TURAN BORA	149
YAPIMDAKİ DRAM	151
AMİNA RAFİYEVA, VEFA ZEYNALOVA	151
SANAT TERAPİSİ UYGULAMALARININ ÇİFT ENGELİ OLAN BİREYLERDEKİ ETKİSİ.....	152
SABRİYE SEVİL YİĞİTER, ELMİRA İSKENDEROVA BAŞ, FADİME ÇİFCİBAŞI.....	152
STRATEJİK PLAN HAZIRLAMA SÜRECİNDE OKUL YÖNETİCİLERİNİN HAZIR BULUNUŞLUKLARI.....	153
ERSİN KILIÇ	153
AKRAN DANIŞMANLIĞI PROGRAMI VE BİR UYGULAMA	154
TUBA NUR UNGAN, SEDA MANSUROĞLU	154
ÖĞRETMENLERİN OKUMA PROJELERİNİN EĞİTİM- ÖĞRETİME KATKISI	155
SEDEF COŞKUN.....	155
THE ESSENCE OF THE TEACHER-DISCIPLE TRADITION TODAY	156
MAFTUNA BEGALİ QİZİ MUMİNOVA.....	156
ÖĞRETMEN EĞİTİMİ PROGRAMLARINDA AKREDİTASYON ÇALIŞMALARININ ETKİLERİ: GAZİ ÜNİVERSİTESİ ÖRNEĞİ	157
GÜRCÜ KOÇ, MURAT KILIÇ, FUNDA KURT-KESKİN.....	157
İLKOKUL HAYAT BİLGİSİ DERSİ FEN EĞİTİMİNDE METAVERSE EĞİTİM ORTAMI TASARIMINA YÖNELİK ÖNERİ: TASARIM TABANLI ARAŞTIRMA	158
RİDVAN KARABULUT, ENVER TÜRKSOY, ESRA KARABULUT	158
EĞİTİMDE DOĞRU İLETİŞİM VE MOTİVASYON	159
NİJER YONCA SARIKAYA, VEYSEL YURTSEVEN	159

İNGİLİZCE KONUŞMA VE ANLAMA BECERİLERİNİ GELİŞTİRMEK İÇİN KULLANILABİLECEK YÖNTEM VE TEKNİKLER.....	160
KÂMURAN KILIÇASLAN SUNGUR.....	160
ORTAOKULLARDA KARŞILAŞILAN SORUNLAR VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ	161
VİLDAN ÖZGEN.....	161
EĞİTİMDE DENETİM UYGULAMALARINA İLİŞKİN BAKANLIK VE EĞİTİM MÜFETTİŞLERİ GÖRÜŞLERİ.....	162
ZEYNEP AKYÜZ, PROF. DR. SAİT AKBAŞLI	162
YÜKSEK ÖĞRETİME GEÇİŞ SİSTEMİ VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ SAHA İNCELEME ÇALIŞMASI: QUASAR ÖRNEĞİ... 164	164
SERHAN GÜVEN, CEMİLE ARSLAN	164
YEŞİL GELECEK	165
ŞEYMA BERNA IRGIN, GÜLCAN PARLAMIŞ, RECEP KIZILIRMAK	165
ÖĞRETMENLERİN YAPAY ZEKA OKURYAZARLIK DÜZEYLERİNİN İNCELENMESİ.....	167
ORHAN KADİR UYSAL, OSMAN BULUT, EFRAİM YURDAKUL.....	167
OKUL ÖNCESİ ÖĞRETMENLERİN 21. YÜZYIL BECERİLERİNİN KAZANDIRILMASINA YÖNELİK GÖRÜŞLERİ.....	168
EMİNE AKMEŞE, SUBHAN EKŞİOĞLU.....	168
YARININ OKULLARINA ÖĞRENCİ BAKIŞI: GELECEĞE YOLCULUK	169
EKREM ÇETİN, TUĞBA AY, YAŞAR DİLBER, MÜNEVVER ÇETİN	169
MEB İSO 9001 KALİTE YÖNETİM SİSTEMİNE İLİŞKİN ÖĞRETMEN VE YÖNETİCİ GÖRÜŞLERİ.....	170
AHMET AŞKAR, CENK ÇAKIR	170
DİFERANSİYEL YAKLAŞIMIN DERSTE UYGULANMASI	172
GÜNƏŞ XUDİYEVA.....	172
ÖZEL EĞİTİM GEREKSİNİMİ DUYAN ÖĞRENCİLERİN TRAFİK EĞİTİMİNDE YENİLİKÇİ BİR YAKLAŞIM: BİR SANAL GERÇEKLIK UYGULAMASI	174
OĞUZHAN TEKİN, KEMAL ÖZLÜ, MURAT GÜRLER.....	174
EĞİTİMDE 21.YY BECERİLERİ İLE İLGİLİ YAZILAN LİSANSÜSTÜ TEZLERİN İNCELENMESİ.....	175
ELİF ARMAĞAN KAYA	175
ÖĞRETMEN ADAYLARININ GÖRÜŞLERİNE GÖRE EĞİTİMDE YAPAY ZEKANIN KULLANIMI	176
AYŞEGÜL AYYILDIZ, ABDURRAHMAN ASİL	176
GENEL ORTA OKULDA BİRDEN FAZLA DİL ÖĞRENEREN ÖĞRENCİLERİ YETİŞTİRMEK	178
BAGDAT TOYBEKOVA.....	178
KIBRIS TÜRK EĞİTİM SİSTEMİNDE YASAMA ETKİSİ OLAN TALİM TERBİYENİN ÖNEMİNE VURGU YAPMAK.....	179
NAZMİYE HAZAR	179
EĞİTİM SENDİKACILIĞI VE ÖRGÜTLENME SORUNU	180
AYŞE GÜL DOĞRU.....	180
İŞ TATMİNİ VE LİDERLİK KONULU ÇALIŞMALARIN BİBLİYOMETRİK ANALİZİ.....	181
NURAY AKER, MELİKE HEYBELİ.....	181
EĞİTİM DENETİMİNDE ETİK	182
NURGÜL DİPOVA.....	182
OTANTİK LİDERLİK İLE ÖĞRETMELERİN POZİTİF PSİKOLOJİK SERMAYESİ ARASINDAKİ İLİŞKİDE AHLAKİ CESARETİN ARACILIK ROLÜ.....	183
SAMİ YOLLU, MEHMET KORKMAZ	183

OKUL MÜDÜRLERİNİN GÜÇLENDİRİCİ LİDERLİK DAVRANIŞLARI İLE ÖĞRETMENLERİN PSİKOLOJİK SAĞLAMLIKLARI ARASINDAKİ İLİŞKİ: CİNSİYET VE OKUL MÜDÜRÜYLE ÇALIŞMA SÜRESİNİN DÜZENLEYİCİ (MODERATÖR) ROLÜ.....	184
MEHMET SABİR ÇEVİK, EMİNE DOĞAN	184
ÖĞRETMEN ALGILARINA GÖRE RUHSAL LİDERLİK KAVRAMI	186
AYŞE GÜL, MUHAMMED ZİNCİRLİ	186
ORTAOKUL MÜDÜRLERİNİN DENETİM YAKLAŞIMLARININ ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİNE DAYALI ARAŞTIRILMASI	188
ENGİN İŞ, SÜLEYMAN CEYLAN	188
OKUL MÜDÜRLERİNİN YARATICI LİDERLİK ÖZELLİKLERİNE İLİŞKİN ÖĞRETMEN ALGILARI	189
YASEMİN OĞUZ DANACIOĞLU	189
KÜLTÜREL UNSURLARIN OKUL YÖNETİMİNE YANSIMASINA İLİŞKİN KAVRAMSAL BİR ÇÖZÜMLEME	190
SU ERTÜRK, FERUDUN SEZGİN	190
OKUL YÖNETİMİNDE DİJİTAL LİDERLİK UYGULAMALARINA YÖNELİK YÖNETİCİ GÖRÜŞLERİ	191
GÖKÇE ÖZDEMİR, BENİAN ÖZ ZAVARCI.....	191
ÖĞRETMENLERİN ALGILARINA GÖRE İLKOKUL MÜDÜRLERİNİN KÜLTÜREL LİDERLİK DÜZEYLERİNİN BAZI DEĞİŞKENLERE GÖRE İNCELENMESİ	192
SEDA BAŞ, NEZAHAT GÜÇLÜ	192
EĞİTİM POLİTİKALARI GÖRÜŞLERİ ÖLÇEĞİNİN GELİŞTİRİLMESİ.....	193
MEVLÜT PURTAŞ, SABİHA HÜLYA PURTAŞ	193
ÖĞRETMENLERİN ÖRGÜTSEL BAĞLILIKLARINDA, OKUL YÖNETİCİLERİNİN DAĞITIMCI LİDERLİK DAVRANIŞLARI, ÖĞRETMENLERİN SOSYAL ADALET ALGILARI VE İSTİHDAM ŞEKLİNİN ROLÜ	194
NİLGÜN AYDOĞDU, AYHAN URAL, ONUR ERDOĞAN	194
DEMOKRATİK VATANDAŞ OLARAK ÖĞRETMEN	196
MİHRİBAN ÖZGÜN	196
ÖRGÜTSEL YALNIZLIĞIN LİDERLİK BAĞLAMINDA DEĞERLENDİRİLMESİ	197
ÖMER DEMİR, ERCAN BAYSÜLEN, ESRA ULUCAN DEMİR	197
EĞİTİM SENDİKALARI YÖNETİCİLERİNİN GÖRÜŞLERİNE GÖRE ÖĞRETMENLERİN SENDİKALARA BAKIŞI.....	198
YAŞAR DİLBER	198
GÜRCİSTAN'IN EĞİTİM SİSTEMİNİN KARŞILAŞTIĞI ZORLUKLAR	200
VALERİ MODEBADZE	200
ZİHİN FELSEFESİNE MANTIK VE BİYOLOJİ İŞIĞINDA YENİ BİR YAKLAŞIM	201
AHMET GÜNDÜZ AKINCI	201
REFAH DEVLETLERİ VE EĞİTİM: EKİ YAYLA ÖZEL İLKOKULU HAKKINDA TARİHSEL BİR ANALİZ	202
HÜSEYİN ÖZTÜRK, BİRGÜL ULUTAŞ.....	202
ORTAOKULLARDA GÖREV YAPAN ÖĞRETMENLERİN ETKİLİ OKUL MÜDÜRÜ ALGILARININ İNCELENMESİ.....	203
SERKAN ATILLA.....	203
TEKNOLOJİ LİDERLİĞİ ÜZERİNE YAPILMIŞ LİSANSÜSTÜ ARAŞTIRMALARIN İNCELENMESİ	204
NUR AYŞE ÖZER.....	204
OKUL İDARELERİNİN TAKIM LİDERLİĞİ TARZLARINA YÖNELİK BETİMSSEL ÇALIŞMA	205
ALİ HAYDAR TURAN.....	205
ÖĞRETMENLER İÇİN SOSYAL ADALET LİDERLİĞİ	206

NEŞE BÖRÜ, ÇİĞDEM APAYDI N, SADİFE DEMİRAL.....	206
FATİH SULTAN MEHMET'İN LİDERLİK ÖZELLİKLERİ.....	207
MUSTAFA BAŞTAŞ.....	207
OKUL YÖNETİCİLERİNİN DUYGUSAL LİDERLİK YÖNÜNDEN İNCELENMESİ	209
UFUK ERSOY, ÖZNER TULUNAY ATEŞ	209
EĞİTİM YÖNETİMİNDE EPİSTEMİK ADALETSİZLİĞE YORUMSAMACI YAKLAŞIM	210
KÜBRA YENEL	210
AİLELER, OKULLAR VE TOPLUM: DİJİTAL BAĞIMLILIĞA KARŞI ORTAK MÜCADE, BİBLİYOMETRİ	211
ÖZGÜN ÇEKİÇ, KÜBRA YENEL	211
ORTAOKULLARDA MESLEKİ ÖĞRENME TOPLULUĞU OLMA DÜZEYİNİN OKUL MÜDÜRLERİNİN SÜRDÜRÜLEBİLİR LİDERLİK DAVRANIŞLARINA GÖRE İNCELENMESİ.....	213
ÖZGE TEMUÇİN, FATİH ŞAHİN	213
ÖZBEKİSTAN'DA HOŞGÖRÜYE DAYALI ULUSAL POLİTİKA	215
DİLARAM İNOYATOVA.....	215
ORTAÖĞRETİM 10.SINIF ÖĞRENCİLERİNİN DERS SEÇİMİ SÜRECİNDE DAHA ÇOK SAYISAL ALANA YÖNELMELERİNİN NEDENLERİ	217
SİNAN ÖZDEMİR.....	217
GELECEĞİME MERHABA	219
MÜGE TÜZEMEN TÜĞSÜZ.....	219
LİSE ÖĞRENCİLERİNİN KARAKTER GÜÇLERİ, ÖZERK ÖĞRENME VE YAŞAM BECERİLERİ	221
ŞEYMA NURDOĞAN DAKESOĞLU.....	221
PSİKOLOJİK DANIŞMA VE REHBERLİK HİZMETLERİNDE YAPAY ZEKA TEKNOLOJİSİ KULLANIMI	222
MUSTAFA TARIK CANBAY.....	222
11. SINIF ÖĞRENCİLERİNDE DEMOGRAFİK DEĞİŞKENLERE GÖRE KARİYER GERİBİLDİRİMİN İNCELENMESİ ...	223
KÜBRA ERKENGEL, SENA NUR ÖZDEMİR	223
MESLEK SEÇİMİ VE KARİYER PLANLAMA ÜZERİNE BİR ALAN ARAŞTIRMASI: "KARİYERİMDEKİ İLK BASAMAK"	224
SEDA YILMAZ.....	224
İLKOKUL DÖRDÜNCÜ SINIF ÖĞRENCİLERİNİN ÇATIŞMA ÇÖZME BECERİLERİNİN İNCELENMESİ	225
OSMAN YILDIZ.....	225
SOSYAL, SANATSAL VE SPORİF FAALİYETLERİN YABANCI UYRUKLU ÖĞRENCİLERİN PSİKOLOJİK İYİ OLUŞ DÜZEYLERİNE ETKİSİ	227
OĞUZHAN ÇAKAN	227
PSİKOLOJİK DANIŞMADA OLUMSUZ ÇOCUKLUK ÇAĞI YAŞANTILARINA YÖNELİK GÜÇLENDİRİCİ BİR ÇALIŞMA: BİR OLGU SUNUMU.....	229
TUĞBA AY, DURMUŞ ÜMMET	229
CHANGES IN CHILD PSYCHOLOGY AND SKILLS TO OVERCOME THEM	231
NİLUFAR TURSUNBAEVNA MIRZAEVA	231
KADINLARIN KALKINMA AŞAMASINDA SOSYALLEŞMESİ VE AKTİF HALE GETİRİLMESİ.....	232
NODİRRAKHAN RAYİMIONOVNA NISHONOVA	232
ÜSTÜN ZEKALİ ÖĞRENCİLERİN MEDYA OKURYAZARLIĞI İLE İLGİLİ FARKINDALIKLARI ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA	233

GÜNTÜRKÜN.....	233
TARİH ÖĞRETMENLERİNİN BİLİŞİM TEKNOLOJİLERİNİ KULLANIM DURUMLARININ İNCELENMESİ.....	234
ESRA PARLAK, FATİH PARLAK	234
ORTAOKUL ÖĞRENCİLERİNİN TEKNOLOJİ TASARIM DERSİ KAZANIMLARINA İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ.....	236
MEHMET ÖZÇATALOĞLU	236
DİJİTAL DÜNYADA ÖĞRETMENLERİN ROLÜ VE ÖĞRENCİ DENEYİMLERİNE YÖNELİK BİR ARAŞTIRMA.....	237
SEVDA ÇAKIR	237
İNGİLİZCE DERSİ YAZMA SINAVLARININ DEĞERLENDİRİLMESİNDE YAPAY ZEKA KULLANIMINA YÖNELİK ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİ	239
BAHRİ BAYKARA	239
ORTAÖĞRETİM ÖĞRENCİLERİNİN TEKNOLOJİ BAĞIMLILIK DÜZEYLERİ İLE SERBEST ZAMAN YÖNETİMİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ-SİNOP İLİ ÖRNEĞİ.....	241
AYŞENUR BOZKURT, ENGİN BAYRA	241
WEB 2.0 ARAÇLARIYLA MATEMATİK ÖĞRETİMİ	242
KENAN GEZMEK	242
ÖĞRETMENLERİN EĞİTİMDE TEKNOLOJİYİ KULLANIMLARINA İLİŞKİN NİTEL BİR ARAŞTIRMA	243
ELİF BESTE VEYSİLLER DOĞAN	243
UZAKTAN DİL ÖĞRENİMİNİN TEORİK YÖNLERİ	244
BAKYT AİTBAYEVA.....	244
ÖĞRETMENLERİNİN SİBER GÜVENLİK-BİLGİ GÜVENLİĞİ KONUSUNA İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ	245
ECEM MUSLU	245
İLKOKUL ÖĞRETMENLERİNİN GÖRÜŞLERİNE GÖRE SOSYAL MEDYA KULLANIMININ ÖĞRENCİ ÜZERİNDEKİ ETKİLERİ	247
HALİL İBRAHİM KILIÇ, YÜKSEL GÜNDÜZ	247
EĞİTİMDE BİLGİSAYARCA DÜŞÜNME BECERİLERİNİN BELİRLENMESİ: ÖĞRENCİ BAŞARILARINA YÖNELİK BİR İNCELEME.....	248
HÜSEYİN SİHAT.....	248
EĞİTİMDE YAPAY ZEKA UYGULAMALARININ KULLANIMINA İLİŞKİN ÖĞRETMENLERİN VE YÖNETİCİLERİN KAYGI TUTUM VE GÖRÜŞLERİ	249
MURAT ŞEYHOĞLU, ŞAHİN BOZTEPE	249
PROGRAMLAMA ÖĞRETİMİNDE ONLİNE PLATFORMLAR: ÖĞRENCİLERİN REPL.İT VE GİTHUB CODESPACES HAKKINDA GÖRÜŞLERİ	250
MUALLA ÇELİK.....	250
EĞİTİM SÜRECİNDE OYUNLAŞTIRMA VE MOBİL UYGULAMALARI KULLANMANIN PRATİK YÖNLERİ	251
ALİŞER TURAKULOV, YEGEMBERDİ TENİZBAYEV, ALEXANDER ROGOVOY.....	251
SUÇ YOLUYLA ELDE EDİLEN PARA VE MÜLKÜN YASALLAŞTIRILMASINA (KARA PARA AKLAMAYA) KARŞI ÇIKMAK: ULUSLARARASI UYGULAMA	252
MOLDIR PALVANOV, GULZAGIRA ZHARYLKAPOVA.....	252
EĞİTİME ERİŞİMDE YARIŞMA VE ULAŞMA	253
MUHSİN KARAMAN	253
ÖĞRENCİLERİN SOSYAL AKTİVİTELERİNİN KONİKLERİNİ GELİŞTİRMEDE TARİHSEL BİLGİNİN ÖNEMİ.....	254
MAFTUNAKHAN AVAZBEKOVNA ERGASHEVA	254

EBU NASR EL-FARABİ'NİN BİLİM DÜNYASINA KATKISI.....	255
ZİBAGUL ILYASSOVA, AİGUL TURSUNBAEVA	255
ÖZBEK HALKINDAN CELOLİDDİN MANGUBERDİ ULUSAL KAHRAMAN	256
DİLORAM BABAJANOVA.....	256
OKUL ÖNCESİ ÇOCUKLARDA PROBLEM DURUMLARINDA OLUŞAN BECERİLER.....	257
SABİNA RAHİMOVA.....	257
OKUL ÖNCESİ ÖĞRETMENLERİNİN ÇOCUKLARIN RİSKLİ OYUN OYNAMALARINA İLİŞKİN ALGILARINA ETKİ EDEN DEĞİŞKENLERİN İNCELENMESİ	259
NEZAHAT HAMİDEN KARACA, MELEK ÇOLAK, ŞENAY YAVUZ, HİLAL KARAER, FATMANUR BARAN.....	259
OKUL ÖNCESİ ÖĞRETMENLERİNİN ÇOCUKLARIN RİSKLİ OYUN OYNAMALARINA YÖNELİK ALGILARININ İNCELENMESİ	260
NEZAHAT HAMİDEN KARACA, FEYZA BAYBARS, ŞERİFE ALKAN, KAMİLE GÜVEN, MİNE YALAVAÇ SABAN	260
ERKEN ÇOCUKLUK DÖNEMİ LİDERLİK ÖZELLİĞİNİN ÇEŞİTLİ DEĞİŞKENLER AÇISINDAN İNCELENMESİ	261
SEVGİ DOĞAN, SERAP DEMİRİZ.....	261
ERKEN ÇOCUKLUK DÖNEMİNDE ETKİLEŞİMLİ MASAL ANLATIMI UYGULAMASININ ÇOCUKLARIN DİL GELİŞİMİNE ETKİSİ: BİR SİSTEMATİK DERLEME VE META-ANALİZ ÇALIŞMASI	262
NURVER ŞAHİN DÜĞENÇİ.....	262
OKUL ÖNCESİ EĞİTİMDE ÖZEL GEREKSİNİMLİ ÇOCUKLARIN EĞİTİME ENTEGRASYONU VE ENTEGRASYON BAŞARISINI ETKİLEYEN FAKTÖRLER	263
NUR DURMUŞ	263
OKUL ÖNCESİ EĞİTİM KURUMUNA DEVAM EDEN 60-72 AYLIK ÇOCUKLARIN RAKAMLARI TANIMA BECERİLERİNİN İNCELENMESİ	265
BÜŞRA TUNA REİS, ÜMMÜHAN YEŞİL DAĞLI.....	265
AİLE VE EĞİTİM KURUMUNUN EĞİTSEL SÜRECİNDEKİ ROLÜ: ÇOCUKLARDA KİŞİLİK OLUŞUM VE GELİŞİM SÜRECİNİN OPTİMİZASYONU	266
YAGUT ALİYEVA, SEVİNC N. ALİYEVA, RECEP SAĞIROĞLU	266
ERKEN ÇOCUKLUK DÖNEMİNDE ÜSTÜN YETENEKLİ ÇOCUKLAR.....	268
KAMİLE ASLAN AKÇER	268
OKUL ÖNCESİ DÖNEMDE ÇOCUK HAKLARINA YÖNELİK ÖĞRETMEN VE VELİ GÖRÜŞLERİ	269
MERVE ÖZTÜRK, SEVİLAY ŞAHİN, AYKAR TEKİN BOZKURT	269
«AYNA AYNA-SÖYLE BANA» EĞİTİMDE «AYNALAMA» YÖNTEMİ İLE ÇOCUKLARIN DAVRANIŞSAL GELİŞİMİNE YANSITMALI BİR BAKIŞ	271
EMEL GENÇER	271
OKUL ÖNCESİ KURUMLARDA EBEVEYNLERLE ETKİLİ İŞBİRLİĞİ	272
ÜLKƏR NURİYEVA, İSAYEVA ZƏMİNƏ, SABİNA RAHİMOVA.....	272
KARİYER REHBERLİĞİNDE YAPAY ZEKA VE SANAL GERÇEKLİK UYGULAMALARI	274
NURULLAH AKBULUT, AYŞE USLU	274
COVID-19 SONRASINDA OKUL TERKİNE YÖNELİK BİR DEĞERLENDİRME	276
TEMEL ÇALIK, GÜLNİHAL YILDIRIM.....	276
TARİH SAHNESİNDEN TİYATRO SAHNESİNE	277
HATUN TÜRKMEN TÜRKAY, NURULLAH AKBULUT.....	277
DEĞİŞİM BENİMLE BAŞLAR.....	278

MERYEM HACIMAN, FATMA KILIÇ, DERYA ATAY	278
ÇEVREMİ KORUYORUM, GELECEĞİMİ SEVİYORUM	279
IŞIK ŞANLI	279
GENÇ MUCİTLER	280
PINAR EFE, TUBA SOYYIĞIT	280
DİJİTAL DÜNYAM	281
SELDA GÖK	281
UÇUR HAYALLERİNİ	284
DUYGU GALİN	284
ERASMUS+ YETİŞKİN EĞİTİMİ KA (KEY ACTION) HAREKETLİLİKLERİNE KATILAN 25-64 ARASI YETİŞKİNLERİN DENEYİMLERİNİN VE GÖRÜŞLERİNİN İNCELENMESİ	286
ADEM YILMAZ, SUZAN AVANOĞLU	286
EFSANEVİ YEMEKLERİN TARİHİ	287
BİLGE YILMAZ	287
DOĞA ÇÖP ÜRETMEZ	288
ARZU AYŞE ÇALIK SEYDİM, BİLGE YILMAZ	288
SURİYELİ ÖĞRENCİLERİN TÜRK EĞİTİM SİSTEMİNE UYUMUNDA YAŞANILAN ZORLUKLAR, AKADEMİK VE SOSYAL BAŞARIYA ULAŞMADA GERÇEKLEŞTİRİLEN İYİ UYGULAMALAR	289
SEYRAN ÖZER	289
MÜLTECİ ÖĞRENCİLER İÇİN EĞİTİM DİLİNİN TÜRKÇE OLMASININ ÖĞRENCİ GÖRÜŞLERİNE GÖRE EĞİTİM SÜREÇLERİNE ETKİSİ	291
EMİNE ÖREN ÖZDEMİR	291
SURİYELİ GÖÇMENLER VE EĞİTİM	292
ABDULBAKİ DEĞER	292
GÖÇMENLERİN ANAYASAL VE YASAL STATÜSÜNÜN İNCELENMESİNİN UYGUNLUĞU: SORUNLAR, YASAL DÜZENLEME.	294
FIRYUZA ABDURASHIDOVNA MUHITDINOVA	294
FİNLANDİYA'DA HAYAT BOYU EĞİTİM	295
HÜLYA NARSAP	295
MESLEĞE YENİ BAŞLAYAN SINIF ÖĞRETMENLERİNİN YAŞADIĞI PROBLEMLER	296
MEHMET ÇATALCI, MEHMET ÖZER	296
İLKOKUL ÖĞRETMENLERİNİN "YAPAY ZEKÂ" KAVRAMINA İLİŞKİN METAFORİK ALGILARI-SİNOP İLİ ÖRNEĞİ	297
HAKAN SÜZGÜN	297
SINIF ÖĞRETMENLERİNİN MESLEKİ KİMLİĞİNİN OLUŞUM/YAPILANDIRMASININ SEÇİLMİŞ BAZI DEĞİŞKENLER AÇISINDAN İNCELENMESİ	298
KÜBRA FIRAT	298
SAĞLIKLI BESLENMEYİ DRAMA İLE ÖĞRENİYORUM	300
ÖZNUR BIÇAKCI, ÖZLEM ERDOĞAN	300
2. SINIF ÖĞRENCİLERİN YAZMA BECERİLERİNİ GELİŞTİRMEK İÇİN BİR UYGULAMA: HHTB (HİKAYE HARİTASI TEKNİĞİ VE BETİMLEME YAPMA)	301
SELMA TERİM, AYŞENUR ARAT ODACI	301
İLKOKUL ÇAĞINDAKİ ÇOCUKLARIN MANEVİ İHTİYAÇLARININ OLUŞMASINA YÖNELİK YÖNTEMLER	302

ONGARKUL KOBLANOVA	302
CEBİRE UYARLANAN GELENEKSEL BİR ÇOCUK OYUNU ÖĞRETİM UYGULAMASI	304
MİHRİBAN HACISALİHOĞLU KARADENİZ	304
MATEMATİĞE UYARLANAN ZEKÂ OYUNU İLE ÖĞRETMEN ADAYLARININ ÜÇGEN VE DÖRTGENLERİ SINIFLANDIRMA BECERİLERİNİN İNCELENMESİ.....	306
MİHRİBAN HACISALİHOĞLU KARADENİZ, ASLI NUR HODANCI.....	306
ÖRNEK MATEMATİK SORULARININ VE LGS’NİN ÖĞRENME ALANLARINA VE YENİLENMİŞ BLOOM TAKSONOMİSİNE GÖRE İNCELENMESİ (2022-2023 EĞİTİM-ÖĞRETİM YILI ÖRNEĞİ).....	308
FEYZA ALIUSTAOĞLU, AHMET KAÇAR, AYFER BUKET KAYA, HÜMEYRA KÖROĞLU, BUSE TUNAY	308
ORYANTİRİNGİN FEN EĞİTİMİNDEKİ UYGULAMALARINA YÖNELİK BİR DERLEME	310
AYŞEGÜL TAŞKIN, DİLEK ÇELİKLER	310
İKLİM TEMA PORTALINDA KULLANIMA SUNULAN ETKİNLİKLERİN İLKÖĞRETİM ÖĞRENCİLERİNİN İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ ALGILARI ÜZERİNE ETKİLERİNİN İNCELENMESİ	312
SONA ÖZLEN, ASLI USLU.....	312
ÜSTÜN ZEKALİ ÖĞRENCİLERDE DENKLEM PROBLEMLERİ	313
SERHAT YAMAN	313
6. SINIF SES VE ÖZELLİKLER ÜNİTESİNE YÖNELİK BECERİ TEMELLİ BAŞARI TESTİ GELİŞTİRİLME ÇALIŞMASI ...	315
ZİYA KART, ŞEYMA AKKAYA DEVİREN, KİBAR GÜL	315
KİTAP OKUMAK MATEMATİK BAŞARISINI NASIL ETKİLER? META ANALİZİNDEN ÇARPICI BULGULAR	316
HAKAN ULUM, TUNCAY KÜÇÜKDANACI.....	316
MESLEK LİSESİ ÖĞRENCİLERİNİN MATEMATİKTE MOTİVASYON DÜZEYLERİ	317
GÜLHAN GAYE PEKİN, MURAT KOÇALI	317
LİSE ÖĞRENCİLERİNİN MOL KONUSUNDAKİ KAVRAM YANILGILARININ BELİRLENMESİ	318
HALİME GÜR, NURCAN TURAN OLUK.....	318
ORTAOKUL ÖĞRENCİLERİNİN DOĞA YOKSUNLUĞU DÜZEYLERİNİN BELİRLENMESİ: NEVŞEHİR İLİ ÖRNEĞİ... 319	319
ZÜBEYDE KART, EMEL ATLI.....	319
KARİYER BASAMAK SINAVININ TEMEL EĞİTİMDE GÖREVLİ ÖĞRETMENLERİN MESLEĞE YÖNELİK MOTİVASYONU VE MESLEKİ TÜKENMİŞLİKLERİ ÜZERİNDEKİ ETKİSİ	320
AYSUN KISA.....	320
GÖREVE YENİ BAŞLAYAN ÖĞRETMENLERİN AKRAN KOÇLUĞUNA İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ	322
SELİN AYYILDIZ, SAFİYE ÇİĞDEM GÖREN	322
AKADEMİK KONGRELERİN ÖĞRETMENLERİN MESLEKİ GELİŞİMLERİNE ETKİLERİ	323
ÖZGÜR MUTLU ÖZTÜRK.....	323
SOSYAL BİLGİLER VE SINIF ÖĞRETMENLİĞİ ÖĞRETMEN ADAYLARININ GİRİŞİMCİLİK BİLGİ VE BECERİ DÜZEYLERİ.....	325
OSMAN ÇELİK, NAZMİYE GÜÇLÜOĞULLARI.....	325
ÖĞRETMENLERİN MESLEKİ KİMLİK ALGILARININ TESBİTİ	327
ASIM SEMİZER.....	327
İLKÖĞRETİM OKULLARINDA GÖREVLİ ÖĞRETMENLERİN BAKIŞ AÇISINDAN 21. YÜZYIL BECERİLERİ	328
YURDAGÜL DOĞUŞ	328
ÖĞRETMEN YETKİNLİKLERİ: EĞİTİM KURUMLARINDA SANAT TERAPİSİNİN KULLANIMI	330
ELMİRA İSKENDEROVA BAŞ.....	330

ÖĞRETMEN ADAYLARININ VE ÖĞRETMENLERİN PROJE HAZIRLAMA KONUSUNDA KARŞILAŞTIKLARI SORUNLARIN BELİRLENMESİ VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİNİN GELİŞTİRİLMESİ	332
SUZAN AVANOĞLU, ADEM YILMAZ.....	332
İLKOKULLARDA ÖĞRETMEN ASİSTANI İHTİYACI VAR MI? BİR NİTEL ANALİZ	333
GÜLSÜN ŞAHAN, ZEYNEP BENGÜ CELEP	333
EĞİTİMDE KOÇLUK UYGULAMALARI	334
FATİME DOĞAN ŞAHİN.....	334
ÖĞRETMENLERİN MESLEKİ ÖZERKLİKLERİNE İLİŞKİN BİR ÇÖZÜMLEME: ÖZEL OKUL ÖĞRETMENLERİ ÖRNEĞİ	336
BERNA USTA, AYHAN URAL	336
BİLSEM’ DE ÇALIŞAN ÖĞRETMENLERİN DENEYİMLERİNİN İNCELENMESİ	338
EVİRİM EROL, GÜLNUR AK KÜÇÜKÇAYIR.....	338
FENOMEN ÖĞRETMENLİĞE İLİŞKİN ÖĞRETMEN ADAYLARININ GÖRÜŞ VE METAFORİK ALGILARININ İNCELENMESİ	339
ABDURRAHMAN ASİL, AYŞEGÜL AYYILDIZ.....	339
OKUL ÖNCESİ EĞİTİM KURUMUNDA PSİKOLOJİK VE PEDAGOJİK DANIŞMANLIĞIN ÖZELLİKLERİ	340
ULBİKE AKHYNOVA	340
ZORUNLU UZAKTAN EĞİTİM SÜRECİNDE İNGİLİZCE ÖĞRETMEN ADAYLARININ KONUŞMA KAYGI DÜZEYLERİ	341
BÜŞRA ZEYNEP ARSLAN, SİNEM BAŞTÜRK, ERVA BULUT.....	341
DEVELOPMENT OF PROFESSIONAL VALUES AND COMPETENCIES OF STUDENTS IN EDUCATION	342
ZUKHRA SYDYKOVA, GULNARA KYLYSHBAEVA	342
THE STUDY OF PROFESSIONAL COMPETENCE ACTIVITY IN THE FORMATION OF PEDAGOGICAL SKILLS	344
AKMARAL BERDALIYEVA, GULNARA KYLYSHBAEVA	344
BİR EĞİTİM KURUMUNDA YENİLİKÇİ FAALİYETLERLE ÖĞRETMENLERİN HAZIR BULUNUŞLUĞUNUN OLUŞTURULMASI	346
AKBOPE KERIMBEKOVA	346
GELECEKTEKİ BİR BİLGİ BİLİMİ ÖĞRETMENİNİN METODOLOJİK YETERLİLİĞİ	347
ZAGİRA KOBEEVA	347
TÜRKİYE’DE VE GELİŞMİŞ AVRUPA ÜLKELERİNDE MESLEKİ EĞİTİM	348
MURAT KARAMIK.....	348
MESLEK LİSELERİNİN SİVİL HAVACILIK BÖLÜMÜNDE STAJ EĞİTİMİNİN AMAÇLARINA UYGUNLUĞUNUN İNCELENMESİ: BİR DURUM ÇALIŞMASI	349
MURAT DURALI	349
CUMHURİYETİN 100.YILINDA “ÇIRAKLIK EĞİTİMİN DÜNÜ BUGÜNÜ YARINI”	351
ÖZLEM KARACA.....	351
AKTİF İŞGÜCÜ PİYASASI PROGRAMLARI ARACILIĞYLA NE EĞİTİMDE NE İSTİHDAMDA OLAN GENÇLERİN İŞGÜCÜNE ENTEGRASYONUNUN SAĞLANMASI	352
HİLAL BİLGİÇ, GAMZE OKYAY SEZER, MÜNEVVER ERTEK AVCI, MÜJGAN BEKDAŞ	352
OKUL YÖNETİCİLERİNİN GÖRÜŞLERİNE GÖRE MESLEK LİSELERİNDE YAŞANAN SORUNLAR VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ	353
MUHAMMET HANİFİ ERÇOŞKUN, OKAN DİŞ	353

İŞGÜCÜ PİYASALARINDA NİTELİK VE BECERİ UYUMSUZLUĞU ÖRNEĞİ OLARAK KADROSUZ USTA ÖĞRETİCİLER: ZONGULDAK ÖRNEĞİ	354
BİRGÜL ULUTAŞ, FATMA GÜNAYDIN	354
ÖZBEKİSTAN MİMARİSİ: KÜLTÜREL MİRASIN ZAMANLI BİR GÖBEĞİ	356
SEVARA NİZAMİTDİNOVNA YUSUPOVA, SHAKHNOZA KADİROVNA ORİPOVA.....	356
EĞİTİMDE KADIN YÖNETİCİLERİN CAM TAVANI AŞMA YÖNTEMLERİNE İLİŞKİN YÖNETİCİ GÖRÜŞLERİ.....	357
SACİDE GÜLEL	357
OKUL YÖNETİCİLERİNİN ATAMA VE YERLEŞTİRİLMESİNİN BAŞKA ÜLKELER İLE KARŞILAŞTIRILMASI	358
NEJLA YILDIZ.....	358
OKUL YÖNETİCİLERİNİN TÜKENMİŞLİK DÜZEYLERİNİN FARKLI DEĞİŞKENLER AÇISINDAN İNCELENMESİ: ŞIRNAK İLİ ÖRNEĞİ.....	360
ESER KARAL, ŞEFİK BİRMAN, LOKMAN BİRLİK	360
OKUL MÜDÜRLERİNİN KAPSAYICI LİDERLİK TUTUMLARININ ÖRGÜTSEL YABANCILAŞMA ÜZERİNDEKİ ETKİSİ	361
ALİ CULHA, HAMİT DAŞ	361
EMEKLİ OKUL MÜDÜRLERİNİN EMEKLİLİK YAŞAMINA İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ: KULU İLÇESİ ÖRNEĞİ	362
AYŞEGÜL ÇAĞLAR.....	362
OKUL MÜDÜRLERİNİN GÖREVLERİNİ BIRAKMA NEDENLERİNİN İNCELENMESİ.....	363
GÖKHAN SAVAŞ, ERHAN DOLAPCI	363
PAMUKKALE İLÇESİNDEKİ OKULLARDA GÖREV YAPAN KADIN YÖNETİCİLERDE CAM TAVAN SENDROMU ALGISINI ETKİLEYEN FAKTÖRLER.....	364
NİHAL ŞİMŞEK	364
ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİNİN OKUL YÖNETİMİ KARARLARINA KATILIM DURUMLARI AÇISINDAN İNCELENMESİ	366
DUYGU KORAY	366
TEKLİ VE İKİLİ EĞİTİM YAPAN ORTAOKULLARDA EĞİTİMİN NİTELİĞİNE İLİŞKİN ÖĞRETMEN VE OKUL YÖNETİCİSİ GÖRÜŞLERİ	367
BİRCE EZGİ ÖNCELER KÖKDEMİR, TEMEL ÇALIK	367
MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞININ, 1998 YILINDAN 2021 YILINA KADAR YAYINLADIĞI YÖNETİCİ GÖREVLENDİRME YÖNETMELİKLERİNDEKİ KRİTER DEĞİŞİKLİKLERİNİN İNCELENMESİ.....	368
MEHMET TUNCA, AYHAN URAL	368
OKUL MÜDÜRLERİNİN PERSPEKTİFİNDEN OKUL MÜDÜRLERİNİN YETERLİKLERİ.....	369
SADEGÜL AKBABA ALTUN, HATİCE TURAN BORA.....	369
OKUL YÖNETİCİLERİNİN DÖNÜŞÜMCÜ LİDERLİK SERGİLEMELERİNİ ZORLAŞTIRAN FAKTÖRLER (BURSA İLİ ÖRNEĞİ)	370
GÜLBAHAR DİLEK ÖRENLİLİ.....	370
BİRLEŞTİRİLMİŞ SINIFLARDA GÖREV YAPAN MÜDÜR YETKİLİ ÖĞRETMENLERİN SINIF YÖNETİMİ BECERİLERİ İLE İŞ DOYUMLARI ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ	371
HÜLYA AL, MUHAMMET HANİFİ ERÇOŞKUN	371
OKUL YÖNETİCİLERİNİN SÜRDÜRÜLEBİLİR LİDERLİK DAVRANIŞLARININ ÖĞRETMENLERİN YENİLİKÇİ İŞ DAVRANIŞINA ETKİSİ.....	372
GÜLŞAH OKYAY ORMAN, MÜNEVVER ÇETİN	372
OKUL YÖNETİMİNDE KAYIRMACILIK VE ÖRGÜTSEL SONUÇLARI	373

EMEL ÇABUK, SEHER ŞAHİN YILDIZ, SİNAN AKKOÇ, SEYYİD ÇIRAY, YAKUP DUYAR	373
ORTAÖĞRETİM OKUL YÖNETİCİLERİNİN KAYGI DÜZEYLERİNİN İNCELENMESİ	375
MUAMMER ÇİFTÇİLİ, CİHAN KARABULUT	375
EĞİTİM YÖNETİMİNDE ÖRGÜTSEL GÜVEN VE ÖRGÜTSEL STRES ARASINDAKİ İLİŞKİ: BİR ALAN ARAŞTIRMASI	
.....	376
CİHAN KARABULUT, MUAMMER ÇİFTÇİLİ	376
TÜRKİYE'DE EĞİTİM YÖNETİCİLERİNİN YETİŞTİRİLMESİNDE MEVCUT DURUM VE ÖNERİLER	377
HÜSEYİN GEZER.....	377
LİSANSÜSTÜ EĞİTİMİN EĞİTİM YÖNETİCİLERİNİN MESLEKİ GELİŞİMLERİNE ETKİSİ	379
BEGÜM KAYALI.....	379
MESLEK LİSELERİNDE ÇALIŞAN ÖĞRETMENLERİN DİJİTAL OKURYAZARLIK DÜZEYLERİNİN PERFORMANSLARI ÜZERİNDEKİ ETKİSİ	380
PINAR KUZUCU, GÜLFERİZ ERÇEN	380
SESSİZLİĞİN ORTAK DİLİ LİSE DÜZEYİ ETWINING PROJESİ	381
SERKAN ÖZTÜRK	381
BİR ÖZEL EĞİTİM ANAOKULUNDA GÖREV YAPAN, ÖĞRETMENLERİN GÖRÜŞLERİ AÇISINDAN ÖZEL EĞİTİM ANAOKULUNDA GÖRÜLEN PROBLEMLER, PROBLEMLERİN NEDENLERİ VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ	382
ZÜBEYDE ŞENEL.....	382
SINIF ÖĞRETMENLERİNİN DESTEK EĞİTİM ODASI UYGULAMALARINA İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ.....	383
İHSAN SAVAŞ, VAHİDE SAVAŞ	383
ÖZEL EĞİTİM SINIFI UYGULAMALARINA İLİŞKİN YÖNETİCİ GÖRÜŞLERİ	384
HİCRAN TAMKOÇ, OSMAN TAMKOÇ.....	384
ORTAOKULDA GÖREV YAPAN BRANŞ ÖĞRETMENLERİNİN KAYNAŞTIRMA UYGULAMALARINDA KARŞILAŞTIĞI SORUNLARIN TESPİTİ	385
SEVİLAY ŞAHİN, AYŞE CEYLAN ŞİMŞEK.....	385
ÖZEL EĞİTİM ALANINDA 2014-2022 YILLARI ARASINDA YAYIMLANAN TEZLERİN İNCELENMESİ	386
KIYMET SARAR	386
SINIF ÖĞRETMENLERİNİN.....	387
FİDAN PARLAK KEŞİCİ, IŞIK BULUT	387
ÜSTÜN YETENEKLİLERİN EĞİTİMİNDE KÂŞİFLER VE KEŞİFLER KONUSUNUN ÖĞRETİMİ: SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETMENLERİ VE AKADEMİSYENLERİNİN GÖRÜŞLERİ	388
GÖKHAN GÜÇİN	388
OTİZMLİ ÇOCUKLARIN EBEVEYNLERİNİN OKUL ORTAMINDA YAŞADIKLARI SORUNLAR: MUĞLA İLİ ÇALIŞMASI	
.....	390
FERDANE GÜN, BARIŞ KILIÇ.....	390
ÖĞRENME GÜÇLÜĞÜ OLAN ÖĞRENCİLERİN SINIF İÇİ PROBLEM DAVRANIŞLARI VE SINIF ÖĞRETMENLERİNİN BU DAVRANIŞLARA MÜDAHELE YÖNTEMLERİ.....	391
SERTAN TALAS.....	391
TÜRKLERDE GEÇMİŞTEN GÜNÜMÜZE MÜZİKSEL TERAPİ	392
TUĞBA ÇAKIR	392
ALİŞER NAVOI'NİN MÜZİK SANATINDAKİ MİRASININ ÖNEMİ	394
MURODBEK IKROMOVİCH ERGASHEV	394

ARTISTIC INTERPRETATION OF UZBEK POETRY	395
NİLUFAR TURSUNBAEVNA MIRZAEVA	395
BİR SOSYAL SORUMLULUK PROJESİ ÖRNEĞİ: DÜNYAYA BİZİM GÖZLERİMİZDEN BAKIN.....	396
ENES SUBAŞI, NADİRE EMEL AKHAN	396
FIGHT AGAINST CORRUPTION IN THE EMPIRE OF AMIR TEMUR.....	397
SHOHİSTAHON ULJAEVA	397
SOME INFORMATION ABOUT THE HISTORY OF HEALTH CARE IN UZBEKISTAN.....	398
NARGİZA SAİDMURODOVA, GUZAL USMONOVA	398
ÜLKENİN DEMOGRAFİK DURUMU ÖZBEKİSTAN'DAKİ SAYIDAN DAHA AZ	399
SEVARA NİZAMİTDİNOVNA YUSUPOVA	399
ÖZBEKİSTAN'DA EBEVEYN BAKIMINDAN YOKSUN YETİM VE ÇOCUKLARA DEVLET DESTEĞİ.....	400
NODİRA SAFIKHODJAYEVA.....	400
HISTORY OF FEW NATIONS IN UZBEKISTAN.....	401
SEVARA NİZAMİTDİNOVNA YUSUPOVA	401
SHORT HISTORY OF BUKHARA (TEXT FOR LEARNING OENGLISH)	402
DİLFUZA UMURKULOVA.....	402
GÜNEY ÖZBEKİSTAN MÜZELERİNİN YABANCI ÜLKELER VE ULUSLARARASI KURULUŞLARLA İLİŞKİLERİNİN TARİHİ	403
HURŞİD OTAKULOVIÇ HOSİYATOV	403
FROM THE LIVES OF THE ELDERLY	404
SAYYORA TUYCHIEVA.....	404
FIGHT AGAINST CORRUPTION IN THE EMPIRE OF AMIR TEMUR.....	405
SHOHİSTAHON ULJAEVA.....	405
ÖZBEKİSTAN CUMHURİYETİ İLE TÜRKİYE ARASINDA İŞBİRLİĞİNİN KURULUŞ VE GELİŞİM TARİHİNDEN	406
YULDUZA ALİMOVNA ERGASHEVA, BAKHROM NEGMATOVUÇ UZAKOV	406
KARESEL VE ÜÇGENSEL SAYILARLA KODLAMA TEORİSİNE YENİ BİR YAKLAŞIM.....	408
BAHAR KULOĞLU, SEMA NUR BOZKUŞ	408
FETEMM'Lİ GÜNLER (GÖKYÜZÜ ÇOCUKLARI)	409
SERHAT AYAR, MESUT GÜLMEZ, MEHMET BEYARSLAN.....	409
OKUL ÖNCESİ DÖNEMDE TERS YÜZ ÖĞRENME EĞİTİM MODELİ İLE STEM EĞİTİMİ	411
SONGÜL KARADAĞ İNAN	411
OKUL ÖNCESİ EĞİTİMDE 5E EĞİTİM MODELİ İLE STEM UYGULAMALARI.....	413
AYŞENUR BABAYİĞİT	413
EFE-23	415
FATMA ALDEMİR	415
MAKEY MAKEY CİHAZININ ORTAOKUL ÖĞRENCİLERİNİN KODLAMAYA DÖNÜK TUTUMLARINA ETKİSİ	416
HACER UYSAL	416
STEM EĞİTİMİNDE ROBOTİK KODLAMA: TÜRKİYE'DEKİ LİSANSÜSTÜ ÇALIŞMALARIN SİSTEMATİK BİR İNCELEMESİ	417
ESRA PARLAK.....	417
STEM EĞİTİMİ VE KARIYER GELİŞİMİ	418

EMEL AYDIN, BARIŞ SEMİH YAZICI.....	418
İLKOKUL STEM UYGULAMALARININ BLOOM TAKSONOMİ ALANLARI GELİŞİMİNE ETKİSİ.....	419
ÖMERCAN ŞENTÜRK, MEVLİDE YILDIRIM, İSMAİL HAKKI GÜVEN, NİHAL ALBAYRAK, EMEL ÇOBAN, BUKET GENCO	419
FARKINDANLIK STRATEJİSİ BAĞLAMINDA MATEMATİK DERSİNE YÖNELİK TUTUM GELİŞTİRMEDE YENİ BİR ADAPTASYON ÇALIŞMASI.....	420
GÜLŞAH ÖZER	420
MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞINA BAĞLI OKULLARDA KURUMSAL YÖNETİM VE SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK KONUSUNDAKİ DEĞER YARGILARININ KURUMUN YÖNETİM ANLAYIŞINA OLAN ETKİLERİ.....	421
İRFAN KILINÇ	421
12. SINIF ÖĞRENCİLERİNİN OKUL TERKİ NEDENLERİYLE İLGİLİ ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİNİN İNCELENMESİ	423
SONGÜL YAZAN.....	423
ÖĞRETMEN ADAYLARININ GÖZÜNDEN ULUSLARARASI BİR BAKIŞ: SÜRDÜRÜLEBİLİR KALKINMA İÇİN EĞİTİMİN (SKE) ÖĞRETMEN EĞİTİMİ PROGRAMLARINDAKİ YERİ VE ÖĞRETMEN ADAYLARININ SKE'YE YÖNELİK MESLEKİ ADANMIŞLIKLARI.....	424
BURTAY HATİCE İNCE, DOUGLAS BOURN, QUDSİA KALSOOM, NEŞE SOYSAL	424
T DYNAMİCS OF LABOUR MİGRATION İN UZBEKİSTAN: RECENT TRENDS AND POLİCY İMPLİCATIONS	426
SEVARA NİZAMİTDİNOVNA YUSUPOVA, AZİZBEK AVAZBEK OĞLI ABDUVOKHOBOV.....	426
BAYTURYSYNOV – THE FOUNDER OF KAZAKH LANGUAGE SCIENCE	428
GULSIM RAYEYEVA.....	428
YABANCI DİL OLARAK TÜRKÇE ÖĞRETİMİ DERS KİTAPLARINDAKİ KELİME LİSTELERİNİN SIKLIK GÖRÜNÜMLERİ: YENİ İSTANBUL B1 ÖRNEĞİ.....	429
DİNÇER BEKTAŞ.....	429
EL EMEĞİYLE OKUMA KÜLTÜRÜ: OKUL KÜTÜPHANESİ ZENGİNLEŞTİRME	431
GÜLAY KALAYCI	431
ÖĞRETMENLERİN YAŞAM BOYU ÖĞRENME YAKLAŞIMINA YÖNELİK TUTUMLARI	432
FATMA NUR ÇOBAN, ADEM ÇİLEK, AYŞE ÖZAKAR DUMAN	432
İLÇE HALK EĞİTİM MERKEZLERİNİN NORM NİTELİKLERİ VE ATAMA DURUMLARININ YÖNETİCİ GÖRÜŞLERİYLE DEĞERLENDİRİLMESİ	433
ONUR ARTAN	433
KUZAY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİNDE YÜKSEK ÖĞRENİM VE SORUNLARI	434
AHMET ARSLAN, MURAT KOÇALI	434
AKADEMİK KÜLTÜRDE DEĞERLER.....	436
ALİ RIZA ERDEM	436
YÜKSEKÖĞRETİMDE SÜRDÜRÜLEBİLİR KALİTE YÖNETİMİ: SORUNLAR VE ÇÖZÜMLER.....	437
GULBAKHYT MENLİBEKOVA, ALİYA MAMBETALİNA, ZHİBEK TLESHOVA	437
ÜNİVERSİTE STRATEJİK PLANLARININ KURUMSALLAŞMA AÇISINDAN İNCELENMESİ.....	438
NURCAN TURAN OLUK, ZEYNEP BUMİN SÜZEN, ÖZGE ÖZKARTAL, EMRE ÇAKIR	438
ULUSLARARASI ÖĞRENCİ HAREKETLİLİĞİNE YÖNELİK KAVRAMSAL BİR ÇÖZÜMLEME	440
YAKUP BATUHAN ARSLAN, TEMEL ÇALIK, FERUDUN SEZGİN	440
EĞİTİM DENETİMİ SÜRECİNDE EĞİTİM DENETMENLERİNİN TUTUMLARI: ÖĞRETMEN PERSPEKTİFİNDEN BİR İNCELEME.....	442

MERVE SARIKOCA	442
İNTERNET ETİĞİ	443
AYŞEGÜL KOÇAN, FATMA ALDEMİR	443
DİJİTAL OYUN BAĞIMLILIĞININ LİSE ÖĞRENCİLERİ ÜZERİNDEKİ ETKİLERİ	444
MAZHAR ALTUĞ, FERUDUN SEZGİN	444
ÖĞRENCİ MOTİVASYONUNU ETKİLEYEN ÖĞRETMEN DAVRANIŞLARININ İNCELENMESİ (SAĞLIK MESLEK LİSELERİ ÖRNEĞİ)	446
MEHMET METİN ARSLAN, NAZMİYE YAĞLI	446
ÇAĞDAŞ ROL YAKLAŞIMINDA AKILLI KENTLER	447
HALİL MESUT BAYLAK, ALİ ŞİMŞEK, NUMAN ZENGEN	447
TEKİNSİZLİK UNSURLARININ AKTARIMINDA BAŞVURULAN ÇEVİRİ YAKLAŞIMLARI: PATRİCK MCGRATH'IN ASYLUM ADLI ESERİNİN ÇEVİRİSİ	448
BUĞRA KAŞ	448
YABANCI DİL HAZIRLIK YÜKSEK OKULLARINDA GÖREV ALAN YÖNETİCİ VE ÖĞRETİM GÖREVLİLERİNİN AKADEMİK ÜRETKENLİĞİNİ ETKİLEYEN FAKTÖRLER	449
İZEM ŞAHAN, FATİH ŞAHİN	449
DART SPORUNUN İLKOKUL ÖĞRENCİLERİNİN DÖRT İŞLEM BECERİLERİNİN GELİŞİMİNE ETKİLERİ	451
TAMER KARAKAN	451
ÇOCUK KİTAPLARINDA ÇOCUĞA GÖRELİK İLKESİNİN EĞİTSEL ÖZELLİKLERİ	453
CEYHAN AYTAÇ	453
EĞİTİM YÖNETİMİ ALANINDAKİ TEZLERİN TEŞEKKÜR BÖLÜMLERİNİN ANALİZİ	454
ERDOĞAN ÇATAK, TEMEL ÇALIK, SERKAN KOŞAR	454
EĞİTİM MÜFETTİŞ YARDIMCILARININ MÜFETTİŞ VE OKUL DENETİMİNE YÖNELİK ALGILARI: MÜFETTİŞ YARDIMCILIĞI ÖNCESİ VE SONRASI DEĞİŞİM	456
HASAN KAVGACI	456
TÜRKİYE VE BANGLADEŞ ARASINDA AKADEMİK ZORLUKLAR YAŞAYAN ÇOCUKLAR İÇİN KAPSAYICI EĞİTİMİ SAĞLAMADA OKUL YÖNETİCİLERİNİN ROLÜ: BİR KARŞILAŞTIRMALI ARAŞTIRMA	457
SAKİB ABDULLAH IBNE ATAUR, ONUR ERDOĞAN	457
OKUL ÖNCESİ DÖNEM ÇOCUKLARINDA ERKEN OKURYAZARLIK EĞİTİMİ VE İLKOKULA HAZIRLIK	458
GÜLSEMİN YILDIRIM	458
AÇIKLAMA GELENEĞİ: SÖZLÜ ŞİİR YARIŞMALARININ TÜR ÖZELLİKLERİ	459
TLEUBERDİNA GULDEN TOKATOVNA1, BATYRGALİYEVA GULİM TOKATOVNA2	459
BİYOÇEŞİTLİLİK ÖĞRETİMİNDE YENİLİKÇİ BİR YÖNTEM: EKOLOJİ KİTABI.	460
ALİ ŞİMŞEK, ALİ KÜÇÜKKÜRKÇÜ, HALİL MESUT BAYLAK	460
ÖĞRETMEN ÖZERKLİĞİ KAVRAMININ ÇEŞİTLİ DEĞİŞKENLER AÇISINDAN İNCELENMESİ	461
ZEYNEP ERDEM, MUHAMMED ZİNCİRLİ	461
İSMAİL GASPIRALI	463
HÜSEYİN ÜNSAL	463
ÇOCUKLUK ÇAĞINDA SIK GÖRÜLEN DAVRANIŞ BOZUKLUKLARI VE RUHSAL SORUNLAR	464
SEVİM BUDUN	464
ÖĞRETMENLERİN VE OKUL YÖNETİCİLERİNİN VELİ KATILIM MODELLERİ İLE OKUL ETKİLİĞİ ARASINDAKİ İLİŞKİYE YÖNELİK GÖRÜŞLERİ	466

SİNAN AKKOÇ.....	466
BUGÜN AŞAMADA ÖZBEKİSTAN'DA TURİZMİN GELİŞİMİ	467
SAYYORA ATADJANOVA.....	467
YAPAY ZEKA DESTEKLİ WHATSAPP BOTLARI: EĞİTİMDE KİŞİSELLEŞTİRİLMİŞ ÖĞRENME DENEYİMLERİ	468
BATUHAN ÇELİK	468
BRIDGING CULTURES, BUILDING FUTURES: THE ROLE OF THE YOUTH ASSOCIATION OF STUDENTS OF UZBEKISTAN IN TURKEY IN THE ACADEMIC INTEGRATION OF UZBEK STUDENTS	469
ŞAHNOZA MADREİİMOVA.....	469
THE NEED TO STUDY THE HISTORY OF AGRICULTURE DURING THE TIMURID PERIOD AND ITS IMPORTANCE	470
SHOHİSTAHON ULJAEVA, AKBAR SUVONOVİCH DAMINOV	470
KAZAKH NATIONAL GAMES AS A FACTOR OF ETHNIC EDUCATION OF THE YOUNG GENERATION	472
MARAT ANDAKULOV, ERLAN SEISENBKOV	472
KAZAKİSTAN'DA BİR TAHİL ÜRÜNLERİ KÜMESİNİN OLUŞUM VE GELİŞME YOLLARININ İYİLEŞTİRİLMESİ	473
SATTİGUL RYSBAYEVA, ALİ İMANBAYEV.....	473
KAZAKİSTAN'DA ÇOCUK VE GENÇLİK TURİZMİNİN GELİŞİM TARİHİ VE ÖZELLİKLERİ	474
KULALBEK ALSHYNBAYEV, ALİYA UTEBAYEVA.....	474
ÖZLENEN GELENEKSEL ÇOCUK OYUNLARI	475
HATİCE DERYA SAYMA	475
GENÇLER OYNUYOR, ÇOCUKLAR ÖĞRENİYOR	476
HÜLYA KAYHAN.....	476
OKUL ÖNCESİ EĞİTİM KURUMLARINDA ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİNE GÖRE ÖĞRETMEN-YÖNETİCİ İŞ BİRLİĞİ	477
RÜYA KÜÇÜKOĞLU.....	477
KAYNAŞTIRMA EĞİTİMİNİN MESLEKİ VE TEKNİK ANADOLU LİSESİNDE ÖĞRENİM GÖREN ÖZEL GEREKSİNİMLİ ÖĞRENCİLERİN GÖRÜŞLERİNE GÖRE DEĞERLENDİRİLMESİ.....	479
DURALİ AKSU, FATMA VİLDAN GÜLER.....	479
FARKLI ÜLKELERDE EĞİTİM YÖNETİMİ EĞİTİMLERİNİN KARŞILAŞTIRILMASI: KÜLTÜREL VE EĞİTİMSEL FARKLILIKLARIN ROLÜ	480
HÜRRİYET DEĞERLİ ERMİŞ, MURAT ERMİŞ	480
GÖREV TEMELLİ ÖĞRETİM YÖNTEMİNİN İNGİLİZCE ÖĞRETİMİNDEKİ ETKİSİ: BİR MESLEK LİSESİ ÖRNEĞİ BU ARAŞTIRMA, 2022-2023 EĞİTİM-ÖĞRETİM YILINDA BİR MESLEK LİSESİNDE GERÇEKLEŞTİRİLEN 11. SINIF ÖĞRENCİLERİ ÜZERİNDE ODAKLANARAK İNGİLİZCE ÖĞRETİMİNDE GÖREV TEME	482
NAZLI TOK	482
SU ELÇİLERİ.....	484
DERYA TEKİN, FİLİZ KARAÇAM.....	484
DEĞERLERİN EĞİTİMİ AÇISINDAN BARIŞ MANÇO ŞARKI SÖZLERİNİN İNCELENMESİ	486
ENGİN GÖKYILDIZ, DANYAL TOYDEMİR.....	486
BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR DERSLERİNDE EKOLOJİK ORTAMDA ORYANTİRİNG UYGULAMALARININ ETKİSİNİN ARAŞTIRILMASI	487
SELÇUK KAPUCU.....	487
OKUL MÜDÜRLERİNİN ETİK LİDERLİĞİ, ÖĞRETMENLERİN ÖRGÜTSEL YARATICILIĞI VE ÖRGÜTSEL SİNİZM ÜZERİNE İÇGÖRÜLER	488

ABUZER AKIN, GALAY ERGENE AKIN.....	488
ORTAÖĞRETİM ÖĞRENCİLERİNİN DİN KÜLTÜRÜ VE AHLAK BİLGİSİ DERSİNE YÖNELİK TUTUMLARININ İNCELENMESİ	489
SERAP OKUR ARSLAN	489
İLKOKUL ÇAĞINDAKİ ÖĞRENCİLERİN BAKIŞ AÇISIYLA TAŞIMALI EĞİTİM SİSTEMİ: SALIHLI İLÇESİ ÖRNEĞİ	490
OSMAN ÖZDEN TOKER.....	490
İLKOKULDA YABANCI UYRUKLU ÖĞRENCİLERİN ENTEGRASYONU	491
AYŞE ÖZDEN TOROS	491
MODERNDEN TOLERANS OLUŞUMU SORUNUNA ETNO-KÜLTÜREL MEKAN	492
KABYLBEKOVA ZAURET BERDİKULOVNA.....	492
PROJE DİNAMİKLERİ.....	493
SUZAN PALA.....	493
MESLEK LİSELERİNDE DEZAVANTAJLI ÖĞRENCİLERİN FARKINDALIK GELİŞTİRMESİNDE DRAMANIN YERİ	494
HİKMET TATAROĞLU.....	494
KÜLTÜREL MİRASIN İZİNDEYİZ.....	495
ESİN DELİBAŞ, ÖZGE DURAN, MEHMET RIFAT TAŞDAN.....	495
OKUL ÖNCESİNDE PROJE TABANLI EĞİTİMİN ÖNEMİ.....	496
SEVİM TELLİ.....	496
EĞİTİMDE DRAMANIN GÜCÜ	497
NURTEN TİRYAKİ	497
CUMHURİYETİMİZİN 100.YILINDA 100 BAYRAK HEDİYE	498
MUSTAFA BAHAR.....	498
SAĞIM SOLUM “DİKKAT”	499
SEVİL HIRAOĞLU, RÜYA KÜÇÜKOĞLU	499
DİJİTAL DÜNYAYA “DOĞRU” GEÇİŞ VE ÖZDİSİPLİN	500
EMRE HIRAOĞLU, ALİ ŞAKACI, FATİH BULUT.....	500
BENİMLE SATRANÇ OYNAR MİSİN?	501
EKREM ARDIÇ.....	501
“OKULDA OYUN VAR” ZEKA OYUNLARI PROJESİ	502
DAVUT EKİNCİ	502
SÜRDÜRÜLEBİLİR TOUMLAR	503
HATİCE ERGİN	503
ASKIDA KİTAP.....	505
ELİF DURUM DEDE, AYBIKE IŞIK ÖZGÜN	505
ATATÜRK'E VEFA VALİZLERİNİN 81 İL YOLCULUĞU	506
SEDEN ERKAN, SİNEM ÖRENLİ.....	506
ATIK KAĞITLARDAN, RESİME GERİ DÖNÜŞÜM	507
KADİR OKUYUCU	507
TEMA İLE DOĞADAKİ YABAN HAYATI FARKEDİYORUZ.....	508
ERHAN ÇELEM.....	508
DEPREM KARDEŞLİĞİ (MUTFAKTAN-OYUN ODASINA).....	509

NİLAY OKUYUCU	509
KUŞ YUVALARI	510
GÖNÜL KARAHAN ARSLAN	510
YKS VE ÜNİVERSİTE TERCİH SÜRECİNDE AKRAN - MEZUN MENTÖRLÜĞÜ VE BAŞARIYA ETKİSİNİN İNCELENMESİ	511
GÖKHAN GÜÇER.....	511
MESLEKİ EĞİTİMDE İNOVATİF YAKLAŞIMLAR ‘GELECEĞİN EĞİTİMCİSİNE ULAŞMAK’	512
M .TUBA ÖZDEMİR, ŞENOL KORKMAZ, MEHMET KIRAÇ	512
ORTAOKUL ÖĞRENCİLERİNİN TEKNOLOJİ KULLANIMINA YÖNELİK TUTUMLARI	513
NADİDE TUĞBA SABUNCU	513
AHİLİK KÜLTÜRÜNÜN EĞİTİME YANSIMALARI.....	514
SAMİYE MEYDAN	514
SIHİRLİ HAMURLAR	515
HAYRİYE AYGEN KURBAN	515
PLANETARYUM ETKİNLİĞİ İLE UZAY KEŞFİNDE	516
MURAT KARACA.....	516
BELGESELLERİN DİL ÖĞRENİMİNE FAYDALARI	517
SEDA YILDIZ.....	517
GÖREVİMİZ TÜRKÇE	518
SELİM SIRRI YALÇIN	518
GELENEKSEL OYUNLAR İLE EĞLENİRKEN ÖĞRENİYORUM	519
ÖZCAN TURAN, İLAYDA TURAN.....	519
ÖZEL EĞİTİMDE DJİTAL OYUN-ÖYKÜLEŞTİRME ÇALIŞMASININ İNCELENMESİ	520
HÜLYA AYKUTLU ADALI	520
BİRLİKTE ÖĞRENMEK VE GELİŞMEK.....	521
MEHMET FATİH ŞAHİN	521
9.SINIF LİSE ÖĞRENCİLERİNİN KENDİLERİ HAKKINDAKİ ALGILARI	522
BİRCAN GÜLÇİN DELİKAYA, MEHMET EKİCİ.....	522
VELİ TOPLANTILARINA GENEL BAKIŞ	523
GÜLAY ERGENE AKIN, ABUZER AKIN	523
OKUL FİZİKİ YAPISININ BAŞARI ÜZERİNDEKİ ETKİSİ.....	525
SELATTİN CEYLAN, FUAT BİLİCAN	525
ASOSYALLEŞTİREN SOSYAL MEDYA	526
AHMET GÜL, BEYHAN YILDIZ GÜL	526
DİJİTAL OYUNUMDA DEYİMLER	527
BURCU EREN	527
EĞİTİM KURUMLARINDA GÖREV YAPAN YÖNETİCİLERİN TEKNOLOJİ KULLANIMLARINA İLİŞKİN YETERLİLİKLERİNİN ARAŞTIRILMASI.....	528
SELDA KARATAĞ.....	528
FARKLIlaştırılmış EĞİTİM MODELİNDE SANAL GERÇEKLIK TEKNOLOJİSİ KULLANILARAK KÜLTÜR MİRASLARIN ÖĞRETİLMESİ	529

HAMİDE ARGUNŞAH	529
DEPREM UYARIR BİLİNÇ KURTARIR	530
CANAN KÖSE KÜTÜK	530
ÖĞRETMEN EĞİTİMİNDE YAPAY ZEKA UYGULAMALARININ KULLANILABİLİRLİĞİ	531
MURAT ERMiŞ, HÜRRİYET DEĞERLİ ERMiŞ	531
YAPAY ZEKANIN KİŞİSELTEŞTİRİLMİŞ EĞİTİMDEKİ ROLÜ	532
ŞEREF ŞANOĞLU	532
DİJİTAL OBEZİTEYE HAYIR	533
NUROL BİRSEN EVİNTAN	533
OKUL ÖNCESİ DÖNEMDE AİLE TUTUMLARININ AKRAN ZORBALIĞINA ETKİSİ	535
SENEM KUKU	535
ERKEN ÇOCUKLUK EĞİTİMİNE DİJİTAL EĞİTİMİN ENTEGRASYONU	536
SUNA ŞİRİN KARAKAYA, SENEM KUKU	536
OYUNLA KODLA	537
BEYHAN YILDIZ GÜL, AHMET GÜL	537
TARİHİM, KÜLTÜRÜM, KALE’M	538
ŞERİFE GÜL ÇAKIR, YASEMİN OĞUZ DANACIOĞLU	538
OKUL ÖNCESİ DÖNEMDE ETKİLEŞİMLİ KİTAP OKUMA	539
GÖKÇEN BALAT	539
OKUL ÖNCESİNDE MİNİK NOKTALARLA DUYGU DÜZENLEMENİN SOSYALLEŞTİRİLMESİ	540
EMİNE KAPUCU	540
CEZAEVİNDE ANNELERİ İLE BİRLİKTE KALAN 0-6 YAŞ ARASI ÇOCUKLAR	541
FETHİYE NUR ÖZDEMİR	541
'BENDE VARIM" (12. SINIFLARDAN, OKUL ÖNCESİNE DESTEK EĞİTİMİ SOSYAL SORUMLULUK PROJESİ)	542
NEZAHAT ÇELEM	542
ERKEN ÇOCUKLUK EĞİTİMİNDE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ VE SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK	544
NESLİHAN CAN	544
OKUL ÖNCESİ DÖNEMDE ÇEVRE EĞİTİMİ VE ORMAN OKULU UYGULAMALARI BURSA ŞAHİN YILMAZ İLKOKULU ÖRNEĞİ	545
ZEYNEP AÇIKEL	545
ÇOCUK VE YARATICILIK	546
MUSAYEVA ESMİRA, BAYRAMOVA LEYLA	546
OKUL ÖNCESİ EĞİTİMDE PROJE TABANLI STEM UYGULAMALARININ ÖĞRENCİ GELİŞİMİ ÜZERİNE ETKİLERİ	547
SEMA ÖZEN ALTINSOY, DİLEK ALTUN	547
DÜNYAYA YARDIM EDEBİLİRİM	548
ŞERİFE UÇKUN, ELİF BORAN	548
MİNİK ELLER DOĞAYLA BÜYÜYOR	549
GÜL PAMUK	549
OYUNLA MATEMATİK	551
ESRA ERGİN	551
OKULLARDA ORMAN PROGRAMININ UYGULANMASI	553

NEVAL CAN.....	553
MUTFAK ATÖLYELERİ İLE OKUL ÖNCESİ ÇOCUKLARIN GELİŞİMİNİN DESTEKLENMESİ.....	554
MANOLYA ERTAŞ	554
KÜLTÜR MOZAIĞI ETWİNNİNG PROJESİ	555
SEFA ÇABUK ARMAĞAN, CEREN SU KAKALIÇOĞLU	555
OYUNCAĞIMI TASARLIYORUM EĞLENEREK ÖĞRENİYORUM PROJESİ.....	556
ÖZGE TAŞĞIN	556
BİZİ ETKİLEYEN HİKAYELER ETWİNNİNG PROJESİ	557
IŞIK NİL BÜYÜKMİL AKYER	557
"SANATÇI ÇOCUKLAR " ETWİNNİNG PROJE POSTER BİLDİRİSİ	558
SERAP ALPARSLAN	558
MİNİK ELLERDEN EKOLOJİK TARIM	560
OSMAN GÜRGENÇ	560
EVRENSEL DEĞERLER İLE DÜNYA VATANDAŞI OLMA.....	561
SÜMEYYE GÜRGENÇ	561
GÜÇ BENDE	563
VOLKAN ARCA, GÜLCAN DAĞ DOĞANAY	563
ERASMUSFEST.....	564
GÜLCAN DAĞ DOĞANAY	564
DEĞİŞMEYEN İKLİM	565
BİRGÜL KASAP	565
SEVİMLİ DOSTLARLA SANAT KÖPRÜSÜ.....	567
TUBA SOYYIĞIT, YUSUF GÜNEŞ	567
ÖZEL MATEMATİK ETWİNNİNG PROJESİ.....	568
SEFA ÇABUK ARMAĞAN, TAYYAR MADAK, İSMET YILMAZ	568
HEDEF 2030	569
GÜLDEREN OCAK, DERYA KIŞ	569
KUKLA BİZE NE ANLATIYOR? TASARIM VE OYUN.....	570
CUMA ALİ ŞAHİN	570
HAYAL GÜCÜYLE MASALLARIN MİRASI	572
YUSUF GÜNEŞ, TUBA SOYYIĞIT	572
"KİKO BİZİMLE" E-TWİNNİNG ÇALIŞMASI	573
HABİP YILDIZ	573
'GO GREEN FOR BLUE' ETWİNNİNG PROJESİNİN ÖĞRENCİLERİN KÜRESEL İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ FARKINDALIKLARI ÜZERİNE ETKİSİNİN ARAŞTIRILMASI	574
ARIF MURAT YAĞCI	574
AB PROJELERİNİN KATILIMCILARIN İSTİHDAMINA KATKISI.....	575
MUHAMMET EMİN YAVUZ	575
ERASMUS PLUS OKUL EĞİTİMİ VE MESLEKİ EĞİTİM AKREDİTASYONU	576
ABDULLAH ANIL TOROS	576
GELECEK SIFIR ATIKLA GELECEK	578

EMİNE YALVAÇ.....	578
BİR DAMLA SU.....	579
CEMAL YAMAK.....	579
EVET! (GENÇ GİRİŞİMCİLER BAŞLIYOR!).....	580
AHMET ÖZKAN.....	580
DİJİTAL KÜLTÜREL MİRAS! (DIGCULTURE!).....	581
EMİNE ATAŞ.....	581
OYNA, ÖĞREN, YAŞA.....	583
PINAR TORLU.....	583
OKULÖNCECİYİZ ATIK AVCISIYIZ.....	584
SELMA BİLDİRİCİ.....	584
TAKIM-HERKES BİRLİKTE! AKTİF VE MUTLU OLUN!.....	585
MELİKE ÖZTÜRK.....	585
GELECEĞİN ÇEVRECİLERİ.....	586
AHMET KABACI.....	586
ORDU İLİ ÜNYE İLÇESİ 'DE YETİŞEN ZEHİRLİ VE YENEBİLEN MANTAR FLORASI ÜZERİNE ARAŞTIRMALAR YAPARAK TOPLANAN MANTARLARDAN FUNGARYUM OLUŞTURMAK.....	587
YELDA ŞANOĞLU.....	587
MİND GAME.....	588
MELEK ŞENMAN, YILDIZ DEMİREL.....	588
DOĞANIN GİZLİ YÜZÜ.....	590
ZÜLEYHA GÜL.....	590
KÜLTÜREL MİRASA YOLCULUK.....	591
ÖZLEM YURTSEVER.....	591
YAŞAM BOYU ÖĞRENME DENEYİMİ OLARAK YETİŞKİN EĞİTİMİ AKREDİTASYONU PROJESİ: KARAMAN İL MİLLİ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ ÖRNEĞİ.....	592
RAZİYE PETEK, FİLİZ VANLI.....	592
AVRUPA BİRLİĞİ ERASMUS+ PROJELERİ BAŞVURUSU YAZMA KONUSUNDA DİKKAT EDİLMESİ GEREKENLER.....	593
AYSEL DEMİR, HÜLYA SÖĞÜT.....	593
İLKOKUL 4. SINIF ÖĞRENCİLERİNİN ÖĞRETMEN KAVRAMINA İLİŞKİN GELİŞTİRDİKLERİ METAFORLARIN İNCELENMESİ.....	595
SAİM İŞÇİ.....	595
YETENEK UCUZDUR,BAĞIMLILIK PAHALI.....	596
SAMİ SATILMIŞ.....	596
GERİ DÖNÜŞÜM UYGULAMALARININ ÖĞRENCİ ÜZERİNDEKİ ETKİLERİ.....	597
CEMİL KILIÇ, HALİME TÜRKER.....	597
HALK OYUNLARININ ÖĞRENCİ BAŞARISINA ETKİLERİ.....	599
CEMİL KILIÇ, NAZLI KARATEKE.....	599
YAPARAK YAŞAYARAK ÖĞRENMENİN ÖĞRENCİ BAŞARISINDAKİ ROLÜ.....	601
CEMİL KILIÇ, ÇİĞDEM YILDIZ.....	601
ZEKA OYUNLARINI KEŞFEDİYORUM.....	602

OSMAN YILDIZ.....	602
ORYANTİRİNG EĞİTİMİNİN İLKOKUL ÇOCUKLARINDA OKUL BAŞARISINA ETKİSİ	603
GÜLCAN AKYÜREK.....	603
ÖĞRENCİNİN ZENGİNLEŞTİRİLMİŞ GÖRSELLER VE MATERYAL OLUŞTURUP KULLANMASININ ORTAÖĞRETİM MATEMATİK ÖĞRENİMİNE ETKİSİ	604
NAGEHAN ÇINAR ÇAYLIOĞLU	604
MATEMATİK BAŞARISINI ETKİLEYEN SOSYO-KÜLTÜREL FAKTÖRLERİN ANALİZİ: BİR ALAN ÇALIŞMASI	606
GÜLAY ERGENE AKIN, ABUZER AKIN	606
ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİNE GÖRE ÖĞRETMENLİK MESLEĞİNE SAYGI	607
TUĞBA SONGUR KARAKURT, AYSUN YILMAZ, BERRİN ÜSTOĞLU, HAVVA GEYLAN, MEHMET KARAKURT	607
ÖĞRETMENLERİN KARIYER BASAMAKLARINA İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ	609
MURAT ŞEREMET, MUSTAFA DEMİR	609
VELİLERİN MESLEKİ EĞİTİM KURUMLARININ İMAJLARINA İLİŞKİN GÖRÜŞLERİNİN İNCELENMESİ.....	610
HALUK ÖZTÜRK, HAVVA KARA	610
MESLEKİ VE TEKNİK ORTAÖĞRETİM OKULLARINDA BECERİ EĞİTİMİ UYGULAMALARINDAKİ SORUNLAR	611
FADİME KUTLULAR.....	611
SÜRDÜRÜLEBİLİR MESLEK ATÖLYELERİ.....	613
NUMAN ZENGEN, HALİL MESUT BAYLAK	613
MESLEKİ VE TEKNİK ANADOLU LİSELERİNDE GÖREV YAPAN ATÖLYE VE LABORATUVAR ÖĞRETMENLERİNİN KİŞİSEL KORUYUCU DONANIM KULLANIMININ İNCELENMESİ	614
ABDULLAH YAĞIZ, HATİCE NALBANT YAĞIZ	614
PR'DA DİJİTALLEŞMENİN AYAK SESLERİ	616
AYBIKE İŞİK ÖZGÜN, ELİF DURUM DEDE	616
TÜRKİYE'DE ÖĞRENCİLERİN MESLEKİ EĞİTİM ALGISI; ORTAOKUL 8. SINIF ÖĞRENCİLERİ ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA.....	617
NURŞAH AKTEMUR	617
GELECEĞİN MİMARLARI.	618
ELNARƏ ƏHMƏDOVA.....	618
KADIN ÖĞRETMENLERİN EĞİTİM YÖNETİCİSİ OLMALARINI ENGELLEYEN NEDENLER.....	619
BERATİYE KOCAMAN.....	619
RİTİM-BASKETBOL	621
YASEMİN USLU.....	621
ÖZEL EĞİTİM GEREKSİNİMİ OLAN GENÇLERİN OKUL DENEYİMLERİNİN SOSYAL HAYATINA ETKİSİ.....	623
ELİF DÜNDAR, ELİF DÜNDAR	623
MAVİ BİSİKLET ÖZGÜR PEDALLAR	624
ŞAHİN DEĞER	624
YAPRAKTAN TOPRAĞA.....	625
ÜMMÜHAN ÖRAN, AHMET POYRAZ.....	625
GELENEKSEL ÇOCUK OYUNLARI İLE KÜLTÜR KÖPRÜSÜ	626
SERPİL DİNÇ.....	626
ÖZEL EĞİTİMDE GÖRSEL SANAT TERAPİLERİYLE ÖĞRENCİLERİN YAŞAM KALİTELERİNİN ARTIRILMASI	628

FATMA TURAN	628
SAKLI YILDIZLAR MÜZİKLE PARLASIN	630
SERKAN KARAKAYA	630
SERAMİK VE CAM TEKNOLOJİSİ DERSİNİN ÖZEL EĞİTİM ÖĞRENCİLERİNİN İNCE MOTOR BECERİLERİ ÜZERİNDEKİ ETKİSİNİ İNCELENMESİ.....	631
AYŞEGÜL KARAMAN, SEFA ÇABUK ARMAĞAN	631
ÇOCUKLAR İÇİN SAĞLIKLI AHŞAP OYUNCAKLAR	632
SEVİNÇ KALYONCU	632
MÜLTECİ ÇOCUKLARIN RESİMLERİNE BİR İFADE BİÇİMİ OLARAK ETNOGRAFIK YAKLAŞIM	633
HAVVA KARA	633
DÜZENLENEN RESİM YARIŞMALARI, ÖĞRENCİLERİN KATILIM GÖNÜLLÜLÜKLERİ, ÖĞRENCİ ÜZERİNDEKİ ETKİLERİ, ÖĞRENCİ VE ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİ	634
ŞERİFE ÖZKAYA.....	634
MÜZİĞİN ÖĞRENMEDE KONSANTRASYON ARTIRICI ETKİSİ	636
CANAN KARAKAŞ.....	636
OKUL ÖNCESİNDE SANAT	637
EBRU VURAL.....	637
EĞİTİMDE KULLANILAN ORFF ÇALGILARININ İNCELENMESİ.....	638
HÜLYA AYKUTLU ADALI	638
BULUNDUĞUMUZ ORTAMIN ISI NEMİNİ(DHT11) WİRELESS MODÜLÜ(NRF24L01) İLE LCD EKRANDA YOLLAMA VE EKRANDA GÖSTERME.....	639
KADİR CİRİT, SELDA KARAKAŞ.....	639
PRESCHOOLERS ROBOLAND	641
NURAY GÜÇER.....	641
ÜSTÜN YETENEKLİ ÖĞRENCİLERİN ROBOT EĞİTİMİ İLE DESTEKLENME SÜRECİ VE ROBOT EĞİTİMİNİN ÖĞRENCİLER ÜZERİNE ETKİLERİ	642
FATİME DOĞAN ŞAHİN, MEHMET FATİH ŞAHİN	642
ERKEN ÇOCUKLUK EĞİTİMİNDE STEAM EĞİTİMİ ÇALIŞMALARININ KALİTESİNİN GELİŞTİRİLMESİ	643
SEMA ÖZEN ALTINSOY, ASİYE TUNÇ.....	643
STEM EĞİTİM YAKLAŞIMININ İLKOKUL ÖĞRENCİLERİNİN AKADEMİK GELİŞİMİNE ETKİSİ	644
SEYFİ TÖLÜ	644
WEB 2.0 ARAÇLARIYLA ZENGİNLEŞTİRİLMİŞ KİTAP KULÜBÜNÜN OKUMA KÜLTÜRÜNE VE ELEŞTİREL OKUMAYA ETKİSİ	646
MELEK AYLİN KIRCA, NESLİHAN ÖZKURT.....	646
SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETİMİNDE ATASÖZÜ VE DEYİMLERİN DOĞRU KULLANILMASI.....	647
OSMAN KOCAMAN, SERDAR BAŞ.....	647
KİTAPLARDAN SÖZLÜK HAZIRLAMA VE BU SÖZLÜĞÜ EĞLENCELİ OYUNLARDA KULLANARAK SÖZCÜK HAZİNESİNİN GELİŞMESİNE ETKİSİ.....	648
MAHMUT ÜNAL	648
NEFESİNLE TANIŞ.....	649
YELİZ KORKMAZ	649
YANSIMA (KENDİNİ KEŞFET)	650

SONARAY KÖSE	650
NİCEL ARAŞTIRMALARDA SIK YAPILAN HATALAR	651
MUSTAFA DEMİR	651
GEZEĞENİMİZİ TANIYALIM ÜNİTESİNİN İŞLENMESİNDE RESİMLİ ÇOCUK KİTAPLARININ VE YARATICI DRAMA YÖNTEMİNİN KULLANILMASI	652
NİLGÜN BAKKALOĞLU.....	652
GELENEKTEN GELECEĞE ANADOLU MASALLARINA YOLCULUK	654
NURHAYAT AYDIN DUMAN	654
NESİLDEN NESİLE OYUN KÖPRÜSÜ GELENEKSEL ÇOCUK OYUNLARI	656
HİLAL KARAMAN EFLATUN, ŞEYMA GÜR SAĞIRLAR	656
EĞİTSEL OYUNLARIN MOTOR BECERİLER, SOSYAL VE DUYGUSAL GELİŞİM ÜZERİNE ETKİSİ.....	657
ÇAĞIN ALTUĞ	657
SAYILARIN İZİNDE MASALLAR DİYARINA YOLCULUK	658
ŞEYMA GÜR SAĞIRLAR, HİLAL KARAMAN EFLATUN	658
SANATLA TERAPİ ATÖLYESİ	660
MİNE BUNSUZ, NESLİ KARABEY, SEVGİ GÖKTAŞ	660
ZOP ZEKÂ OYUNLARIYLA ÖĞRENELİM	661
EMRULLAH KEL, ÖZNUR ÇELİK.....	661
ESEP PLATFORMUNDA ETWİNNİNG	662
FATMA YANIK, FIRAT YAĞDIRAN, SACİDE KOÇ	662
DUYGULARIN DÜŞÜNCELERE ETKİSİ	663
GÜLAY ÖZCAN	663
DIŞ EĞİTİM ORTAMLARINDA MÜZE.....	664
IŞIL ÖZER	664
HAYATIMIZIN YOL HARİTASINI OLUŞTURALIM	666
ZELİHA GÜNEŞ DEMİR	666
FEN BİLİMLERİ DERSİNDE KİNESTETİK OYUNLARLA OYUNLAŞTIRMA.....	667
EMİNE DOĞAN	667
5E ÖĞRENME MODELİNE GÖRE DERS PLANLANMASI.....	668
ÇİĞDEM TURAN	668
MÜZİK ÖĞRETİMİNDE DOĞA PERKÜSYONU	669
CANSIN SÜTCÜ	669
KAZANIM MERKEZLİ STEM PROJELERİ	670
NİHAT TAŞ	670
YEŞİL OKULLAR	671
FATMA KUTLU ÖZERKEKOĞLU, SEHER KUTLU.....	671
YARATICI YAZARLIK ATÖLYESİ ATASÖZÜNDEN KÜÇÜREK ÖYKÜYE	672
VELİ AY	672
HIZLI VE ETKİLİ OKUMA	673
ERCAN UÇAK	673
RENKLERİN DİLİ	674

GAMZE CEYHAN UÇAK, ERCAN UÇAK.....	674
HER CANLI NEFES İSTER, HER NEFES OKSİJEN	675
ŞERİFE SORUCU, BAŞAK SAĞLAM.....	675
KISA HİKAYE İLE KELİME ÇALIŞMASI	676
ESRA CİNDORUK.....	676
ÇOCUK ŞARKILARI İLE DEĞERLER EĞİTİMİ.....	677
MÜNTEHA KISACIKOĞLU	677
SOSYAL YAŞAM ALANININ COĞRAFYA DERSİ BAŞARISINA ETKİSİ.....	678
ERKAN KÜÇÜK.....	678
GENÇLİK LİDERLİĞİ	680
EKREM SABUNCU.....	680
BİLSEM GÜNLÜĞÜMÜZ	681
NURCAN ÇALIŞKAN, RAMAZAN ÇIRAKOĞLU, TAHİR DEMİR, SELİM TOSUNOĞLU.....	681
HİKAYE ANLATIM KÜPLERİ İLE YARATICI DÜŞÜNME ATÖLYESİ	682
ELİF ARKALI, DİNÇER BEKTAŞ.....	682
GLOBAL GUARDS.....	683
SACİDE KOÇ, FATMA YANIK, FIRAT YAĞDIRAN	683
SINIFTAN UZAYA	685
SERPİL AKKOL, AYNUR ALIŞANOVA, XATİRE ŞABEDDİNOVA, ESRA ZEHRA BALKAN, ÜMMÜ SÜLEYMANOVA ..	685
BAŞLIK: OKUL ÖNCESİ DÖNEMDE GERİ DÖNÜŞÜM ETKİNLİKLERİNİN ÇOCUKLARIN ÇEVRE BİLİNCİ VE DAVRANIŞLARI ÜZERİNDEKİ ETKİSİ: BİR ALAN ÇALIŞMASI	687
BURCU TURAN ABAY.....	687
SINIF ÖĞRETMENLERİNİN VE BRANŞ ÖĞRETMENLERİNİN BİREYSELLEŞTİRİLMİŞ EĞİTİM PROGRAMI HAZIRLAMA SÜRECİNDE KARŞILAŞTIKLARI GÜÇLÜKLERİN BELİRLENMESİ: KAYSERİ İLİ ÖRNEĞİ.....	689
İLKNUR BİNGÖL, GÜLNUR CANDAN HAMURCU	689
OKULLARDA DEPREMDEN SONRA ALINACAK MANEVİ TEDBİRLER	690
YILDIRAY TABAR, SELÇUK SELVİ.....	690
OKUL YÖNETİCİLERİNİN SOSYAL ADALET LİDERLİĞİ İLE ÖĞRETMENLERİN DAMGALAMA EĞİLİMLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİ.....	692
BERNA ÜNAL, EMRE ER	692
EĞİTİMDE ŞİDDETLE MÜCADELEDE EĞİTİM SENDİKALARININ ROLÜ VE EĞİTİMCİLERİN ÇÖZÜM ÖNERİLERİNİN İNCELENMESİ: ORDU İLİ ÖRNEĞİ	694
ASLI ÇELİK.....	694
GÖÇ OLGULARI VE BUNLARI ETKİLEYEN FAKTÖRLER	695
DURDONA ISKANDAROVNA MADAMINOVA.....	695
SINIF ÖĞRETMENLİĞİ ALANINDA 2017-2021 YILLARI ARASINDA HAZIRLANAN TEZLERİN YÖNELİMLERİ.....	696
ÖZLEM KURNAZ, TUNA GEMRİK.....	696
ZEKA OYUNLARININ EĞİTİMDEKİ ROLÜ VE BİLİMSEL İNCELEMELERİ	697
ELİF ŞENTÜRK.....	697
FEN BİLGİSİ ÖĞRETMEN ADAYLARININ BİLİM TARİHİNE İLİŞKİN ZİHİNSEL YAPILARININ İNCELENMESİ.....	698
SEDA ÇALIK, SÜMEYYA ÇALIK	698

İNGİLİZCE ÖĞRETMENLERİNİN MESLEKİ GELİŞİM TOPLULUKLARI BAĞLAMINDA İŞ TATMİNLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ	700
TUBA BAYKARA	700
ÖZEL EĞİTİM ÖĞRENCİLERİNİN DEVİNİŞSEL GELİŞİMİNDE MESLEK ATÖLYELERİNİN ROLÜ/ETKİSİ	702
MAHMUT BALTA	702
ÖZEL EĞİTİM ÖĞRETMENLERİNİN ÖĞRETİMSEL LİDERLİĞİ	703
NALAN GİZEM GİYİK, OKTAY GEZER	703
LİSELERDE EĞİTİM GÖREN ADOLESAN DÖNEMİNDEKİ ÖĞRENCİLERİN BESLENME KONUSUNDAKİ BİLİNÇ DÜZEYLERİNİN VE TUTUMLARININ İNCELENMESİ.....	704
ŞULE DEMİR	704
BAKTERİLERE KARŞI GÜÇLÜ BİR DOĞAL İLAÇ	705
KHATİRA ŞABETTİNOVA, MEHLUGE BABAYEVA	705
DİJİTAL HİKAYE KULLANIMININ 4. SINIF ÖĞRENCİLERİNİN TÜRKÇE DERSİ AKADEMİK BAŞARISINA ETKİSİ....	706
GÜLCAN BEKEZ ESİN.....	706
GELENEKSEL OYUNLARLA KÜLTÜRÜMÜ YAŞATIYORUM.....	708
ADEM YILDIZ	708
DEĞERLERİME SAHİP ÇIKIYORUM.....	710
ZEYNEP YENER, ÖZNUR ÇELİK, RECEP DELİCE, HÜSEYİN KARAKUŞ	710
İLKOKULLAR BİRLİKTE OKUYOR PROJESİ.....	712
AHMET YALVAÇ.....	712
RENKLİ ATASÖZLERİ VE DEYİMLER: ÇOCUKLARIN DEYİMLERİ VE ATASÖZLERİNİ GÖRSEL HAFIZAYA KAZANDIRMAK İÇİN BİR EĞİTİM PROJESİ	713
ÖZGÜR YILDIZ, ÖMER DEMİR	713
HİZMET İÇİ EĞİTİMLERİN UYGULANMASI SÜRECİNDE YAŞANILAN SORUNLARA İLİŞKİN ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİ VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ	714
ZEHRA GÜL KÖYÇÜ.....	714
EL ELE MİNİKLER SAĞLIKLA YAŞIYOR	715
HACI İSMAİL KILIÇ, NAİLE KILIÇ, SERKAN MUSTAFA AKYOL, AYÇİN ERDOĞAN, ATENA LUMİNİTA İLİE	715
OKUL DIŞI ÖĞRENME ORTAMLARI(BENİM GÖZÜMLE GEZELİM) (İZKED)	716
ÖZDEN COŞAR.....	716
TARA- DÜŞÜN- YARAT- OLUŞTUR- GERÇEKLEŞTİR! (STEAM!).....	717
SAYNUR ÖZKAN.....	717
ÖZEL EĞİTİMDE YAŞANILAN GÜÇLÜKLERİN ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİ AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ	718
FERDA KANAT.....	718
ÖZEL YETENEKLİ ÖĞRENCİLERİN TEKNOLOJİ YARIŞMALARINA UYUMU	720
MURAT SAYAN, GÜLİSTAN SAYAN	720
BEN ÖZELİM DAVULUM DA ÖZEL	721
GÖRKEM KOÇ.....	721
ELİMİ TUT E-TWİNNİNG PROJESİ	722
NAZLI KARAKAYA.....	722
AKILLI TELEFON KULLANIMININ LİSE ÖĞRENCİLERİNİN BAŞARI VE HARCAMA DÜZEYLERİ ÜZERİNE ETKİSİ...	723
FERYAL DELİKAYA.....	723

OKUL ÖNCESİ DÖNEMDE STEM EĞİTİMİ UYGULAMA ÖRNEKLERİ	724
HÜSEYİN TEYFİK İNAN	724
AYANCIK KETEN EVİ İLE KÜLTÜREL MİRASIMIZI YAŞATIYORUZ.....	726
ALİ ARSLAN.....	726
ÖĞRETMENLERİN ÖRGÜTSEL BAĞLILIKLARININ OKUL İKLİMİ VE ÖĞRETMEN ÖZNEL İYİ OLUŞU YÖNÜYLE İNCELENMESİ	727
TUĞBA UZUN	727
ABDULLA ORIPOV'UN ŞİİRİNDE LİRİK KAHRAMANI SANATSAL YORUM.....	729
NİLUFAR MİRZAİVA	729
VELİLERİN DİJİTAL VATANDAŞLIK DÜZEYİ VE İLKOKUL ÇOCUKLARININ TEKNOLOJİ TUTUMLARI ÜZERİNE BİR İNCELEME.....	731
HÜSEYİN SİHAT, MEHMET KURT	731
ÖĞRETMENLERİN İYİ OLUŞLARI İLE SOSYAL AĞLAR ARASINDAKİ İLİŞKİ	732
SHAHLA IBİSHOVA, TÜRKER KURT.....	732
KAZAK DİLİNİN YABANCI VATANDAŞLARA ÖĞRETİLMESİ SÜRECİNDE DİL GELİŞTİRME ÇALIŞMALARININ YAPILMASI	734
AKZHUNUSSOVA NAZERKE BEKENOVA, MAULENOVA ASSEMGUL MANATOVNA.....	734
EĞİTİMİN GELECEĞİNDİR PROJESİ	736
SERCAN VARKAN DURAK.....	736
MODERNDE TOLERANS OLUŞUMU SORUNUNA ETNO-KÜLTÜREL MEKAN	737
KABYLBEKOVA ZAURET	737
LİSE ÖĞRENCİLERİNİN MÜNAZARA BECERİLERİNİN FAKÜLTE-OKUL İŞ BİRLİĞİ KAPSAMINDA GELİŞTİRİLMESİ: DENEYSSEL BİR ÇALIŞMA.....	738
ESRA TÖRE, BURAK UZUN	738
MESLEK LİSELERİNDEKİ ÖĞRETMENLERİN ÖRGÜTSEL GÜVEN VE ÖRGÜT KÜLTÜRÜ DEĞİŞKENLERİNE İLİŞKİN ALGILARI	739
MURAT AKŞİT, ZEYNEP MERAL TANRIÖGEN	739
EĞİTİM ORTAMLARINDA OYUNLAŞTIRILMIŞ DERS PLANLARINI UYGULAMA.....	740
AYŞEGÜL TAŞKESEN	740
BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR DERSLERİNDE TEKNOLOJİ ENTEGRASYONUNUN İNCELENMESİ: GÖMÜLÜ TEORİ ARAŞTIRMASI.....	741
LEYLA YILDIRIM YİĞİT, ZÜHAL KILINÇ	741
KIBRIS TÜRK EĞİTİM TARİHİ VE KKC EĞİTİM SİSTEMİ.....	742
AHMET ARSLAN, FİLİZ ÖZKAYA.....	742
YENİLİKÇİ BİR ÖĞRETMEN EĞİTİMİ MODELİ: İŞBİRLİĞİNE DAYALI OKUL-ÜNİVERSİTE EYLEM ARAŞTIRMASI. 743	743
YASEMİN KIRKGÖZ	743
MEVSİMLİK TARIM İŞÇİSİ AİLELERİN ÇOCUKLARININ GELİŞİMSEL BECERİLERİ İLE AKADEMİK BAŞARILARININ İNCELENMESİ	744
AYSUN ÖZTÜRK, EMRE SÖNMEZ, RUKİYYE YILDIZ ALTAN, OKAN DORUK, AYŞEGÜL ERÖZYÜREK GÜLCAN	744
TIMSS 2019 TÜRKİYE ÖN RAPORU'NUN DEĞERLENDİRİLMESİ.....	745
AHMET TAYLAN AYDIN.....	745

LİSE ÖĞRENCİLERİNİN GÖNÜLLÜ OKUYUCULUK FAALİYETLERİ SÜRECİNE YÖNELİK GÖRÜŞLERİNİN BELİRLEMESİ.....	746
CANAN ÖZER, AYLİN KAHRAMAN.....	746
JALOLIDDİN MANGUBERDİ'NİN CESARETİ YETKİN BİR NESİL YETİŞTİRMEDE ÖNEMLİ BİR FAKTÖR	747
DİLORAM BABAJANOVA.....	747
GÖÇMEN EĞİTİMİ VE YABANCI UYUKLU ÖĞRENCİLERİN KIBRIS TÜRK EĞİTİM SİSTEMİNE ETKİSİ	748
NAZMİYE HAZAR	748
OTANTİK LİDERLİK İLE OKUL ETKİLİLİĞİ ARASINDAKİ İLİŞKİDE ÖĞRETMEN MESLEKİ İŞBİRLİĞİNİN MODERATÖR (DÜZENLEYİCİLİK) ROLÜ.....	750
MEHMET SABİR ÇEVİK.....	750
GÜNEY ÖZBEKİSTAN MÜZELERİNİN YABANCI ÜLKELER VE ULUSLARARASI KURULUŞLARLA İLİŞKİLERİNİN TARİHİ	751
KHOSİYATOV KHURSHİD OTAKULOVİCH	751
ORTAOKUL ÖĞRENCİ, ÖĞRETMEN VE VELİLERİNİN REHBERLİK VE PSİKOLOJİK DANIŞMANLIK HİZMETLERİNDEN YARARLANMA DURUMUNUN İNCELENMESİ	752
DUYGU ÖZDEMİR	752
SENDİKALARIN İŞLEVSELLİĞİ; ÖĞRETMEN SENDİKALARININ TOPLU SÖZLEŞMELERDEN TALEP VE KAZANIMLARIMLARININ KARŞILAŞTIRILMASI	753
SERPİL KARAKİRAZ.....	753
ÖĞRETMEN ÖZELLİKLERİNE GÖRE İŞ BECERİKLİLİĞİ VE TEMEL TEKNOLOJİ KULLANIM YETERLİLİKLERİNİN İNCELENMESİ	754
SERDAR DEMİRKALP	754
YABANCI DİL OLARAK İNGİLİZCE DERSİNİN ÖĞRETİMİNDE SANAL GERÇEKLİK VE ARTIRILMIŞ GERÇEKLİK UYGULAMALARININ KULLANILMASI	756
MERVE DEMİRTAŞ.....	756
OKUL ÖNCESİNDE ERKEN OKURYAZARLIK EĞİTİMİNDE DRAMA YÖNTEMİNİN UYGULANMASINA YÖNELİK ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİ	757
DERYA TOSUNOĞLU, ŞULE FIRAT DURDUKOCA, KEMALETTİN KORKMAZ, SEVİM KESEKLER	757
MATHMODELL WORLD PROJESİ İLE GÜNLÜK YAŞAMDAN MATEMATİK YETENEĞİNİ KEŞFETMEDE MOE'NİN ETKİSİ	759
ŞEYMA KARAN, SEVGİ DEMİR, SEVDA AYDEMİR	759
GEÇİCİ KORUMA STATÜSÜNDEKİ ÖĞRENCİLERİN KAPSAYICI EĞİTİMLE DESTEKLENEREK SOSYAL UYUMLARININ ARTTIRILMASI	760
VİLDAN ÖZTÜRK	760
SINIF ÖĞRETMENLERİNİN YABANCI UYUKLU ÖĞRENCİLERE TÜRKÇE ÖĞRETİMİNDE KARŞILAŞTIĞI ZORLUKLAR	762
NESLİHAN KABASAKAL, NESLİHAN KABASAKAL	762
İLKÖĞRETİM(ORTAOKUL, İMAM HATİP ORTAOKULU) KURUMLARINA DEVAM EDEN SİĞİNMACI ÇOCUKLARIN EBEVEYNLERİNİN OKULDAN BEKLENTİLERİ.....	763
HATİCE TİLTAY, MUSTAFA AYDIN BAŞAR, ERDAL GÜNEŞTEKİN	763
TÜRKİYE CUMHURİYETİNİN 100. YILINDA BİLİM İNSANLARI PROJESİNE KATILAN KURSİYERLERİN GÖRÜŞLERİNİN İNCELENMESİ.....	764
EBRU SUAKAN, HÜLYA NARSAP, LEYLA TEPECİK	764

MEB (MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI) KARIYER BASAMAKLARINA YÖNELİK GEÇMİŞ ARAŞTIRMALARININ İNCELENMESİ (2006-2024 ÖRNEĞİ)	766
HÜLYA AYKUTLU ADALI, MEHMET ARSLAN.....	766
ULUSLARARASI İYİLEŞME MODELLERİ BAĞLAMINDA MESLEKİ VE TEKNİK EĞİTİMDE MİLLİ EĞİTİM ŞURALARININ DEĞERLENDİRİLMESİ	767
ZEKİ DAĞLI.....	767
MESLEK LİSELERİNDEKİ ÖĞRENCİLERİN DEVAMSIZLIK NEDENLERİ.....	768
SEMİH GÖZÜTOK.....	768
MESLEK LİSELERİNDE GÖREV YAPAN MESLEK DERSİ ÖĞRETMENLERİNİN İŞ DOYUMLARININ BAZI DEĞİŞKENLERE GÖRE ANALİZ EDİLMESİ.....	769
MURAT KOÇALİ	769
OKUL YÖNETİCİLERİNİN DUYGU YÖNETİM BECERİLERİNİN İNCELENMESİ.....	770
EYLEM ERKAN İŞLER, HATİCE TURAN BORA.....	770
YÖNETİCİ TİPLERİNİN ÖRGÜT İKLİMİNE ETKİLERİ: KAMU VE ÖZEL OKUL KARŞILAŞTIRMASI	771
YÜKSEL LAÇIN, MURAT GÖK, ÖZDEN HÜNKAR TIRAŞ.....	771
ÖZEL YETENEKLİ ÖĞRENCİLERE VELİ ZİYARETLERİNİN ÖNEMİ.....	773
ÜZEYİR ÇETİN	773
KAZAKİSTAN'DAKİ AHISKALI TÜRKLERİN EĞİTİM DURUMU.....	774
SEVİL PİRİYEVA KARAMAN	774
ÖĞRETMENLERİN YEŞİL BİLİNÇLİ FARKINDALIK DENEYİMLERİNİN DERİNLEMESİNE İNCELENMESİ	775
NESİBE FIRDEVŞ ÇETİNKAYA, GÜLŞAH TAŞÇI.....	775
TÜRKİYE'DE DERGİ YAYINCILIĞININ EĞİTİME KATKILARI.....	777
AYŞE AY	777
TÜRKİYE'DE ARAŞTIRMA ÜNİVERSİTESİ KİMLİĞİ ÜZERİNE KAVRAMSAL BİR ÇÖZÜMLEME	778
ZEYNEP BUMİN SÜZEN, TEMEL ÇALIK, FERUDUN SEZGİN	778

ONURSAL BAŞKANLAR

Prof. Dr. Musa YILDIZ

Gazi Üniversitesi Rektörü

Gazi University Rector

Prof. Dr. Ahmet Hamdi TOPAL

Kastamonu Üniversitesi Rektörü

Kastamonu University Rector

DÜZENLEME KURULU BAŞKANLARI

Doç. Dr. Adem ÇİLEK

EYUDER Başkanı

EYUDER President

Prof. Dr. Mahmut SELVİ

Gazi Üniversitesi
Eğitim Fakültesi Dekanı

*Dean of Gazi University
Faculty of Education*

Prof. Dr. Ahmet KAÇAR

Kastamonu Üniversitesi
Eğitim Fakültesi Dekanı

*Dean of Kastamonu University
Faculty of Education*

EYFOR-15 AKADEMİK KOORDİNATÖRLER

Prof. Dr. TEMEL ÇALIK

Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi

Gazi University Faculty of Education

Prof. Dr. Feyzi ULUĞ

Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi

Gazi University Faculty of Education

EYFOR 15 TEKNİK KOORDİNATÖRLER

Murat KOÇALI

EYUDER Başkan Vekili

Ömercan ŞENTÜRK

EYUDER Başkan Yardımcısı

DÜZENLEME KURULU

Prof. Dr.	Ferudun SEZGİN	GAZİ ÜNİVERSİTESİ
Prof. Dr.	Serkan KOŞAR	GAZİ ÜNİVERSİTESİ
Prof. Dr.	Yasin ÜNAL	GAZİ ÜNİVERSİTESİ
Prof. Dr.	Feyzi ULUĞ	GAZİ ÜNİVERSİTESİ
Prof. Dr.	Vicdan ALTINOK	GAZİ ÜNİVERSİTESİ
Prof. Dr.	Murat Gürkan GÜRCAN	GAZİ ÜNİVERSİTESİ
Prof. Dr.	Mehmet KORKMAZ	GAZİ ÜNİVERSİTESİ
Prof. Dr.	Temel ÇALIK	GAZİ ÜNİVERSİTESİ
Prof. Dr.	Ayhan AYDIN	
Prof. Dr.	Güven ÖZDEN	GİRESUN ÜNİVERSİTESİ
Prof. Dr.	Adurrahman İLĞAN	İZMİR DEMOKRASİ ÜNİVERSİTESİ
Prof. Dr.	Ahmet ÜSTÜN	AMASYA ÜNİVERSİTESİ
Prof. Dr.	Ali AKSU	DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ
Prof. Dr.	Ali Çağatay KILINÇ	KARABÜK ÜNİVERSİTESİ
Prof. Dr.	Asuman Seda SARACALOĞLU	AYDIN ADNAN MENDERES ÜNİVERSİTESİ
Prof. Dr.	Aycan ÇİÇEK SAĞLAM	MUĞLA SITKI KOÇMAN ÜNİVERSİTESİ
Prof. Dr.	Bahir SELÇUK	FIRAT ÜNİVERSİTESİ
Prof. Dr.	Başaran GENÇDOĞAN	ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ
Prof. Dr.	İlhan GÜNBAZI	AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
Prof. Dr.	Coşkun BAYRAK	ANADOLU ÜNİVERSİTESİ
Prof. Dr.	Cumali ÖKSÜZ	AYDIN ADNAN MENDERES ÜNİVERSİTESİ
Prof. Dr.	Diğdem M. SİYEZ	DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ
Prof. Dr.	Ebru OĞUZ	MİMAR SİNAN GÜZEL SANATLAR ÜNİVERSİTESİ
Prof. Dr.	Elife DOĞAN	İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ CERRAHPAŞA
Prof. Dr.	Ertuğrul USTA	NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ
Prof. Dr.	Esmahan AĞAOĞLU	ANADOLU ÜNİVERSİTESİ
Prof. Dr.	Fatma TEZEL ŞAHİN	GAZİ ÜNİVERSİTESİ

Prof. Dr.	Güler TULUK	KASTAMONU ÜNİVERSİTESİ
Prof. Dr.	Hasan ŞİMŞEK	BAHÇEŞEHİR ÜNİVERSİTESİ
Prof. Dr.	Hatice Necla KELEŞ	BAHÇEŞEHİR ÜNİVERSİTESİ
Prof. Dr.	İbrahim Mehmet KARATAŞ	İSTANBUL MEDENİYET ÜNİVERSİTESİ
Prof. Dr.	İbrahim Soner YILDIRIM	ORTADOĞU TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
Prof. Dr.	İlknur MAYA	ÇANAKKALE ONSEKİZ MART ÜNİVERSİTESİ
Prof. Dr.	Kemal DOYMUŞ	ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ
Prof. Dr.	Leyla HARPUTLU	DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ
Prof. Dr.	Mehmet ÇAĞLAR	LEFKE AVRUPA ÜNİVERSİTESİ
Prof. Dr.	Musafa SEVER	ANKARA ÜNİVERSİTESİ
Prof. Dr.	Mustafa ŞAHİN	DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ
Prof. Dr.	Muzaffer ALKAN	KAFKAS ÜNİVERSİTESİ
Prof. Dr.	Münevver ÇETİN	MARMARA ÜNİVERSİTESİ
Prof. Dr.	Nurten ÖZÇELİK	GAZİ ÜNİVERSİTESİ
Prof. Dr.	Özge HACİFAZLIOĞLU	HASAN KALYONCU ÜNİVERSİTESİ
Prof. Dr.	Sadegül AKBABA ALTUN	BAŞKENT ÜNİVERSİTESİ
Prof. Dr.	Selahiddin ÖĞÜLMÜŞ	ANKARA ÜNİVERSİTESİ
Prof. Dr.	Serkan ÇELİK	HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ
Prof. Dr.	Songül ALTINIŞIK	TÜRKİYE VE ORTA DOĞU AMME İDARESİ ENSTİTÜSÜ
Prof. Dr.	Taner ALTUN	TRABZON ÜNİVERSİTESİ
Prof. Dr.	Telhat ÖZDOĞAN	AMASYA ÜNİVERSİTESİ
Prof. Dr.	Tuba GÖKÇEK	KIRIKKALE ÜNİVERSİTESİ
Prof. Dr.	Turker KURT	GAZİ ÜNİVERSİTESİ
Prof. Dr.	Türkan ARGON	BOLU ABANT İZZET BAYSAL ÜNİVERSİTESİ
Prof.Dr.	Vural HOŞGÖRÜR	MUĞLA SITKI KOÇMAN ÜNİVERSİTESİ
Doç.Dr.	Abidin DAĞLI	DİCLE ÜNİVERSİTESİ
Doç.Dr.	Adnan TAŞGIN	ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ
Doç. Dr.	Eda BOZKURT	ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ

Doç. Dr.	Burcu Seher ÇALIKOĞLU	AĞRI İBRAHİM ÇEÇEN ÜNİVERSİTESİ
Doç. Dr.	Gülsün ŞAHAN	BARTIN ÜNİVERSİTESİ
Doç. Dr.	Muhammet Hanifi ERÇOŞKUN	ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ
Doç. Dr.	Didem KOŞAR	HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ
Doç. Dr.	Fatih ŞAHİN	GAZİ ÜNİVERSİTESİ
Doç. Dr.	Bilal YILDIRIM	İST. SABAHATTİN ZAİM ÜNİVERSİTESİ
Doç.Dr.	Ahmet Cezmi SAVAŞ	EURASIAN SOCIETY OF EDUCATIONAL RESEARCH
Doç. Dr.	Asim MEMMEDOV	GENCE DEVLET ÜNİVERSİTESİ
Doç. Dr.	Banu Çulha ÖZBAŞ	DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ
Doç.Dr.	Banu ÖZEVİN	DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ
Doç.Dr.	Çınla ŞEKER	DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ
Doç.Dr.	Elif Buğra KUZU DEMİR	DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ
Doç.Dr.	Elif YÖYEN	SAKARYA ÜNİVERSİTESİ
Doç.Dr.	Emine Seda KOÇ	TEKİRDAĞ NAMIK KEMAL ÜNİVERSİTESİ
Doç.Dr.	Emre PINARBAŞI	ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ
Doç.Dr.	Semra KIRANLI GÜNGÖR	ESKİŞEHİR OSMANGAZİ ÜNİVERSİTESİ
Doç.Dr.	Erdinç DOĞRU	GAZİ ÜNİVERSİTESİ
Doç.Dr.	Esen ALTUNAY	EGE ÜNİVERSİTESİ
Doç.Dr.	Esen ERSOY	ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ
Doç.Dr.	Esra TÖRE	SABAHATTİN ZAİM ÜNİVERSİTESİ
Doç.Dr.	Fahri ÖZSUNGUR	MERSİN ÜNİVERSİTESİ
Doç.Dr.	Gözde İNAL	AYDIN ADNAN MENDERES ÜNİVERSİTESİ
Doç.Dr.	Gülten ŞENDUR	DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ
Doç.Dr.	Güzin ÖZYILMAZ	DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ
Doç.Dr.	Hacer KARABAĞ	ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ
Doç. Dr.	Halil Coskun CELIK	SIİRT ÜNİVERSİTESİ
Doç. Dr.	Halil Coşkun ÇELİK	SIİRT ÜNİVERSİTESİ
Doç. Dr.	İbrahim DALBUDAK	İSPARTA UYGULAMALI BİLİMLER ÜNİVERSİTESİ

Doç. Dr.	İlhan DÜLGER	ORTA DOĞU TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
Doç. Dr.	İlknur ÖZPINAR	NİĞDE ÖMER HALİSDEMİR ÜNİVERSİTESİ
Doç. Dr.	İlknur ŞENTÜRK	ESKİŞEHİR OSMANGAZİ ÜNİVERSİTESİ
Doç. Dr.	İrem ÇOMOĞLU	DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ
Doç. Dr.	Kazım BİBER	BALIKESİR ÜNİVERSİTESİ
Doç. Dr.	Mehdi RAHİMOV	GENCE DEVLET ÜNİVERSİTESİ
Doç. Dr.	Merve YILDIRIM	GİRESUN ÜNİVERSİTESİ
Doç. Dr.	Mustafa ÜREY	TRABZON ÜNİVERSİTESİ
Doç. Dr.	Necla FIRAT	DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ
Doç. Dr.	Nur AKCANCA	ÇANAKKALE ONSEKİZ MART ÜNİVERSİTESİ
Doç. Dr.	Ömer KARAMAN	ORDU ÜNİVERSİTESİ
Doç. Dr.	Özlem KARABULUTLU	KAFKAS ÜNİVERSİTESİ
Doç. Dr.	Ömür ÇOBAN	KARAMANOĞLU MEHMETBEY ÜNİVERSİTESİ
Doç. Dr.	Ramazan Şamil TATIK	MUŞ ALPARSLAN ÜNİVERSİTESİ
Doç. Dr.	Selin OYAN	ADİYAMAN ÜNİVERSİTESİ
Doç. Dr.	Semiha ŞAHİN	DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ
Doç. Dr.	Serdar ÇELİK	CUMHURİYET ÜNİVERSİTESİ
Doç. Dr.	Şenol SEZER	ORDU ÜNİVERSİTESİ
Doç. Dr.	Turan AKMAN ERKILIÇ	ANADOLU ÜNİVERSİTESİ
Doç. Dr.	Zekeriya AKKUŞ	ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ
Doç. Dr.	Aydın GÜVEN	ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ
Doç. Dr.	Selçuk ILGAZ	ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ
Doç. Dr.	Yagut ALİYEVA	BAKÜ DEVLET ÜNİVERSİTESİ
Doç. Dr.	Zühal ALTUN	TRABZON ÜNİVERSİTESİ
Dr. Öğr. Üyesi	Ahmet AYTAÇ	AYDIN ADNAN MENDERES ÜNİVERSİTESİ
Dr. Öğr. Üyesi	Ahmet Murat ELLEZ	DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ
Dr. Öğr. Üyesi	Bünyamin BAVLI	YILDIZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
Dr. Öğr. Üyesi	Duriye Esra ANGIN	AYDIN ADNAN MENDERES ÜNİVERSİTESİ

Dr. Öğr. Üyesi	Ebru SAKA	KAFKAS ÜNİVERSİTESİ
Dr. Öğr. Üyesi	Ebru ÜNAY	TRAZON ÜNİVERSİTESİ
Dr. Öğr. Üyesi	Emine ARZU	BAŞKENT ÜNİVERSİTESİ
Dr. Öğr. Üyesi	Hakan ÖRTEN	TOKAT GAZİOSMANPAŞA ÜNİVERSİTESİ
Dr. Öğr. Üyesi	Hanife Ece UĞURLU AKBAY	DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ
Dr. Öğr. Üyesi	Hasan ASLAN	KAFKAS ÜNİVERSİTESİ
Dr. Öğr. Üyesi	Hepşen OKAN	ANKARA ÜNİVERSİTESİ
Dr. Öğr. Ü.	Serkan TALAS	TOKAT GAZİOSMANPAŞA ÜNİVERSİTESİ
Dr. Öğr. Ü.	Fatih Mutlu ÖZBİLEN	ÇANAKKALE 18 MART ÜNİVERSİTESİ
Dr. Öğr. Ü.	Mehmet KABACIK	ORDU ÜNİVERSİTESİ
Dr. Öğr. Ü.	Emre SÖNMEZ	GAZİ ÜNİVERSİTESİ
Dr. Öğr. Ü.	Birgül ULUTAŞ	ZONGULDAK KARAEMLAS ÜNİVERSİTESİ
Dr. Öğr. Üyesi	Ozan COŞKUNSERÇE	NEVŞEHİR HACI BAYAM VELİ ÜNİVERSİTESİ
Dr. Öğr. Üyesi	Pınar AYYILDIZ	ANKARA MEDİPOL ÜNİVERSİTESİ
Dr. Öğr. Üyesi	Tolga SAKA	KAFKAS ÜNİVERSİTESİ
Dr. Öğr. Üyesi	Tunay KARAKÖK	BARTIN ÜNİVERSİTESİ
Dr. Öğr. Üyesi	Gökhan SAVAŞ	BARTIN ÜNİVERSİTESİ
Doç. Dr.	Emre ER	YILDIZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
Dr. Öğr. Üyesi	Yeliz ÇELEN	AMASYA ÜNİVERSİTESİ
Dr. Öğr. Üyesi	Zekiye ÖZGÜR	DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ
Dr.	Güler KOÇAK	MEB TTKB
Dr.	Hatice BİLGİN	MODERN BİLİMLER AKADEMİSİ
Dr.	Hicran ALKAN	KAFKAS ÜNİVERSİTESİ
Dr.	Köksal BANOĞLU	MEB
Dr.	Mehmet ARSLAN	MEB
Dr.	Nurten ÇELİK	MEB
Dr.	Ramazan ERTÜRK	MEB
Dr.	Zeynep AYDIN	MEB

Dr	Mehtap Naillioğlu KAYMAK	MEB
Dr	Erhan DOLAPÇI	MEB
Dr	Gülten Türkan GÜRER	MEB ÖZEL ÖĞRETİM KURUMLARI
Dr	Emine DOĞAN	KAHRAMANMARAŞ SÜTÇÜ İMAM ÜNİVERSİTESİ
Dr	Zekeriya DEMETGÜL	MEB
Öğr. Gör.	İsmail ERASLAN	TRABZON ÜNİVERSİTESİ
Öğr. Gör.	Cansu ÇALIK	KASTAMONU ÜNİVERSİTESİ
Arş. Gör.	Esra Nur TUNÇ	BİTLİS EREN ÜNİVERSİTESİ
Arş. Gör.	Mükremin DURMUŞ	KAFKAS ÜNİVERSİTESİ
Arş. Gör.	Özge ENGİN	AVRASYA ÜNİVERSİTESİ
Arş. Gör.	Yakup Batuhan ARSLAN	GAZİ ÜNİVERSİTESİ

BİLİM KURULU ÜYELERİ

Prof. Dr.	Ferudun SEZGİN	GAZİ ÜNİVERSİTESİ
Prof. Dr.	Serkan KOŞAR	GAZİ ÜNİVERSİTESİ
Prof. Dr.	Yasin ÜNAL	GAZİ ÜNİVERSİTESİ
Prof. Dr.	Feyzi ULUĞ	GAZİ ÜNİVERSİTESİ
Prof. Dr.	Mehmet KORKMAZ	GAZİ ÜNİVERSİTESİ
Prof. Dr.	Temel ÇALIK	GAZİ ÜNİVERSİTESİ
Prof. Dr.	Vicdan ALTINOK	GAZİ ÜNİVERSİTESİ
Prof. Dr.	Murat Gürkan GÜRCAN	GAZİ ÜNİVERSİTESİ
Prof. Dr.	Ayhan AYDIN	
Prof. Dr.	Güven ÖZDEN	GİRESUN ÜNİVERSİTESİ
Prof. Dr.	Ahmet DOĞANAY	ÇUKUROVA ÜNİVERSİTESİ
Prof. Dr.	Ahmet ÜSTÜN	AMASYA ÜNİVERSİTESİ
Prof. Dr.	Ali AKSU	DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ
Prof. Dr.	Ali BALCI	ANKARA ÜNİVERSİTESİ
Prof. Dr.	Ali Çağatay KILINÇ	KARABÜK ÜNİVERSİTESİ
Prof. Dr.	Ali Paşa AYAS	İHSAN DOĞRAMACI BİLKENT ÜNİVERSİTESİ
Prof. Dr.	İlhan GÜNBAZI	AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
Prof. Dr.	Adurrahman İLĞAN	İZMİR DEMOKRASİ ÜNİVERSİTESİ
Prof. Dr.	Ali Rıza ERDEM	AYDIN ADNAN MENDERES ÜNİVERSİTESİ
Prof. Dr.	Ali SABANCI	AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
Prof. Dr.	Asuman Seda SARACALOĞLU	AYDIN ADNAN MENDERES ÜNİVERSİTESİ
Prof. Dr.	Aycan ÇİÇEK SAĞLAM	MUĞLA SITKI KOÇMAN ÜNİVERSİTESİ
Prof. Dr.	Bahir SELÇUK	FIRAT ÜNİVERSİTESİ
Prof. Dr.	Başaran GENÇDOĞAN	ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ
Prof. Dr.	Coşkun BAYRAK	ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

Prof. Dr.	Cumali ÖKSÜZ	AYDIN ADNAN MENDERES ÜNİVERSİTESİ
Prof. Dr.	Diğdem M. SİYEZ	DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ
Prof. Dr.	Ebru OĞUZ	MİMAR SİNAN GÜZEL SANATLAR ÜNİVERSİTESİ
Prof. Dr.	Elife DOĞAN	İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ CERRAHPAŞA
Prof. Dr.	Emine ERATAY	BOLU ABANT İZZET BAYSAL ÜNİVERSİTESİ
Prof. Dr.	Ertuğrul USTA	NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ
Prof. Dr.	Esmahan AĞAOĞLU	ANADOLU ÜNİVERSİTESİ
Prof. Dr.	Ezgi TAVŞANCİL	ANKARA ÜNİVERSİTESİ
Prof. Dr.	Fatma TEZEL ŞAHİN	GAZİ ÜNİVERSİTESİ
Prof. Dr.	Vicdan ALTINOK	GAZİ ÜNİVERSİTESİ
Prof. Dr.	Güler TULUK	KASTAMONU ÜNİVERSİTESİ
Prof. Dr.	Hasan Basri MEMDUHOĞLU	SIİRT ÜNİVERSİTESİ
Prof. Dr.	Hasan ŞİMŞEK	BAHÇEŞEHİR ÜNİVERSİTESİ
Prof. Dr.	Hatice Necla KELEŞ	BAHÇEŞEHİR ÜNİVERSİTESİ
Prof. Dr.	Turker KURT	GAZİ ÜNİVERSİTESİ
Prof. Dr.	İbrahim Mehmet KARATAŞ	İSTANBUL MEDENİYET ÜNİVERSİTESİ
Prof. Dr.	İbrahim Soner YILDIRIM	ORTADOĞU TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
Prof. Dr.	İknur MAYA	ÇANAKKALE ONSEKİZ MART ÜNİVERSİTESİ
Prof. Dr.	Kemal DOYMUŞ	ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ
Prof. Dr.	Kemal KAYIKÇI	AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
Prof. Dr.	Leyla HARPOTLU	DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ
Prof. Dr.	Mehmet ÇAĞLAR	LEFKE AVRUPA ÜNİVERSİTESİ
Prof. Dr.	Musafa SEVER	ANKARA ÜNİVERSİTESİ
Prof. Dr.	Mustafa ŞAHİN	DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ
Prof. Dr.	Muzaffer ALKAN	KAFKAS ÜNİVERSİTESİ
Prof. Dr.	Münevver ÇETİN	MARMARA ÜNİVERSİTESİ

Prof. Dr.	Nurten ÖZÇELİK	GAZİ ÜNİVERSİTESİ
Prof. Dr.	Özge HACİFAZLIOĞLU	HASAN KALYONCU ÜNİVERSİTESİ
Prof. Dr.	Sadegül AKBABA ALTUN	BAŞKENT ÜNİVERSİTESİ
Prof. Dr.	Selahiddin ÖĞÜLMÜŞ	ANKARA ÜNİVERSİTESİ
Prof. Dr.	Serkan ÇELİK	HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ
Prof. Dr.	Songül ALTINIŞIK	TÜRKİYE VE ORTA DOĞU AMME İDARESİ ENSTİTÜSÜ
Prof. Dr.	Taner ALTUN	TRABZON ÜNİVERSİTESİ
Prof. Dr.	Telhat ÖZDOĞAN	AMASYA ÜNİVERSİTESİ
Prof. Dr.	Tuba GÖKÇEK	KIRIKKALE ÜNİVERSİTESİ
Prof. Dr.	Türkan ARGON	BOLU ABANT İZZET BAYSAL ÜNİVERSİTESİ
Prof.Dr.	Vural HOŞGÖRÜR	MUĞLA SITKI KOÇMAN ÜNİVERSİTESİ
Prof. Dr.	Yüksel KAVAK	TED ÜNİVERSİTESİ
Prof. Dr.	Zekiye Meltem AKKAYA	AYDIN ADNAN MENDERES ÜNİVERSİTESİ
Doç. Dr.	Türker KURT	GAZİ ÜNİVERSİTESİ
Doç. Dr.	Abdulvahap AKINCI	KOCAELİ ÜNİVERSİTESİ
Doç. Dr.	Abidin DAĞLI	DİCLE ÜNİVERSİTESİ
Doç. Dr.	Adem BAYAR	AMASYA ÜNİVERSİTESİ
Doç. Dr.	Rıdvan KARABULUT	KAYSERİ ÜNİVERSİTESİ
Doç. Dr.	Didem KOŞAR	HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ
Doç. Dr.	Fatih ŞAHİN	GAZİ ÜNİVERSİTESİ
Doç. Dr.	Bilal YILDIRIM	İST. SABAHATTİN ZAİM ÜNİVERSİTESİ
Doç.Dr.	Adnan TAŞGIN	ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ
Doç.Dr.	Ahmet Cezmi SAVAŞ	EURASIAN SOCIETY OF EDUCATIONAL RESEARCH
Doç.Dr.	Asim MEMMEDOV	GENCE DEVLET ÜNİVERSİTESİ
Doç.Dr.	Asiye TOKER GÖKÇE	KOCAELİ ÜNİVERSİTESİ
Doç. Dr.	Rıdvan KARABULUT	KAYSERİ ÜNİVERSİTESİ

Doç.Dr.	Ayça KARTAL	MUŞ ALPARSLAN ÜNİVERSİTESİ
Doç.Dr.	Banu ÇULHA ÖZBAŞ	DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ
Doç.Dr.	Banu ÖZEVİN	DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ
Doç.Dr.	Burcu Sezginsoy ŞEKER	BALIKESİR ÜNİVERSİTESİ
Doç.Dr.	Semra KIRANLI GÜNGÖR	ESKİŞEHİR OSMANGAZİ ÜNİVERSİTESİ
Doç.Dr.	Ceyhun OZAN	ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ
Doç.Dr.	Çınla ŞEKER	DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ
Doç.Dr.	Derya GİRGİN	ÇANAKKALE ONSEKİZ MART ÜNİVERSİTESİ
Doç.Dr.	Elif Buğra KUZU DEMİR	DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ
Doç.Dr.	Elif YÖYEN	SAKARYA ÜNİVERSİTESİ
Doç.Dr.	Emine Seda KOÇ	TEKİRDAĞ NAMIK KEMAL ÜNİVERSİTESİ
Doç.Dr.	Emre PINARBAŞI	ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ
Doç.Dr.	Erdinç DOĞRU	GAZİ ÜNİVERSİTESİ
Doç.Dr.	Esen ALTUNAY	EGE ÜNİVERSİTESİ
Doç.Dr.	Esen ERSOY	ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ
Doç.Dr.	Esra KARABAĞ KÖSE	KIRIKKALE ÜNİVERSİTESİ
Doç.Dr.	Fahri ÖZSUNGUR	MERSİN ÜNİVERSİTESİ
Doç.Dr.	Gözde İNAL	AYDIN ADNAN MENDERES ÜNİVERSİTESİ
Doç.Dr.	Gül Kaleli YILMAZ	ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ
Doç.Dr.	Gülten ŞENDUR	DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ
Doç. Dr.	Güzin ÖZYILMAZ	DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ
Doç. Dr.	Hacer KARABAĞ	ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ
Doç. Dr.	Halil Coskun CELIK	SIİRT ÜNİVERSİTESİ
Doç. Dr.	İbrahim DALBUDAK	İSPARTA UYGULAMALI BİLİMLER ÜNİVERSİTESİ
Doç. Dr.	İlhan DÜLGER	ORTA DOĞU TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
Doç. Dr.	İlknur ÖZPINAR	NİĞDE ÖMER HALİSDEMİR ÜNİVERSİTESİ

Doç. Dr.	İlknur ŞENTÜRK	ESKİŞEHİR OSMANGAZİ ÜNİVERSİTESİ
Doç. Dr.	İrem ÇOMOĞLU	DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ
Doç. Dr.	Kazım BİBER	BALIKESİR ÜNİVERSİTESİ
Doç. Dr.	Mehdi RAHİMOV	GENCE DEVLET ÜNİVERSİTESİ
Doç. Dr.	Merve YILDIRIM	GİRESUN ÜNİVERSİTESİ
Doç. Dr.	Mustafa ÜREY	TRABZON ÜNİVERSİTESİ
Doç. Dr.	Necla FIRAT	DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ
Doç. Dr.	Nedim ÖZDEMİR	EGE ÜNİVERSİTESİ
Doç. Dr.	Nur AKCANCA	ÇANAKKALE ONSEKİZ MART ÜNİVERSİTESİ
Doç. Dr.	Ömer KARAMAN	ORDU ÜNİVERSİTESİ
Doç. Dr.	Ömer Tuğrul KARA	ÇUKUROVA ÜNİVERSİTESİ
Doç. Dr.	Özkan ÖZGÜN	ÇUKUROVA ÜNİVERSİTESİ
Doç. Dr.	Özlem KARABULUTLU	KAFKAS ÜNİVERSİTESİ
Doç. Dr.	Ramazan Şamil TATIK	MUŞ ALPARSLAN ÜNİVERSİTESİ
Doç. Dr.	Sadullah Serkan ŞEKER	AYDIN ADNAN MENDERES ÜNİVERSİTESİ
Doç. Dr.	Selin OYAN	ADYAMAN ÜNİVERSİTESİ
Doç. Dr.	Selminaz ADIGÜZEL	HARRAN ÜNİVERSİTESİ
Doç. Dr.	Semiha ŞAHİN	DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ
Doç. Dr.	Serdar ÇELİK	CUMHURİYET ÜNİVERSİTESİ
Doç. Dr.	Sıtkı AKARSU	KASTAMONU ÜNİVERSİTESİ
Doç. Dr.	Şenol SEZER	ORDU ÜNİVERSİTESİ
Doç. Dr.	Turan AKMAN ERKILIÇ	ANADOLU ÜNİVERSİTESİ
Doç. Dr.	Ayhan URAL	GAZİ ÜNİVERSİTESİ
Doç. Dr.	Eda BOZKURT	ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ
Doç. Dr.	Gülsün ŞAHAN	BARTIN ÜNİVERSİTESİ
Doç. Dr.	Burcu Seher ÇALIKOĞLU	AĞRI İBRAHİM ÇEÇEN ÜNİVERSİTESİ

Doç. Dr.	Muhammet Hanifi ERÇOŞKUN	ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ
Doç. Dr.	Vafa SAVAŞKAN	ARTVİN ÇORUH ÜNİVERSİTESİ
Doç. Dr.	Yagut ALİYEVA	BAKÜ DEVLET ÜNİVERSİTESİ
Doç. Dr.	ZeynepTATLI	TRABZON ÜNİVERSİTESİ
Doç. Dr.	Zühal ALTUN	TRABZON ÜNİVERSİTESİ
Dr. Öğr. Üyesi	Ahmet AYTAÇ	AYDIN ADNAN MENDERES ÜNİVERSİTESİ
Dr. Öğr. Üyesi	Ahmet GÜLAY	TRABZON ÜNİVERSİTESİ
Dr. Öğr. Üyesi	Ahmet Murat ELLEZ	DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ
Dr. Öğr. Üyesi	Bünyamin BAVLI	YILDIZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
Dr. Öğr. Üyesi	Didem GÜVEN	İNÖNÜ ÜNİVERSİTESİ
Dr. Öğr. Üyesi	Duriye Esra ANGIN	AYDIN ADNAN MENDERES ÜNİVERSİTESİ
Dr. Öğr. Üyesi	Ebru SAKA	KAFKAS ÜNİVERSİTESİ
Dr. Öğr. Üyesi	Ebru ÜNAY	TRABZON ÜNİVERSİTESİ
Dr. Öğr. Üyesi	Emine ARZU	BAŞKENT ÜNİVERSİTESİ
Dr. Öğr. Üyesi	Hakan ÖRTEN	TOKAT GAZİOSMANPAŞA ÜNİVERSİTESİ
Dr. Öğr. Üyesi	Hamit ÖZEN	ESKİŞEHİR OSMANGAZİ ÜNİVERSİTESİ
Dr. Öğr. Üyesi	Hanife Ece UĞURLU AKBAY	DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ
Dr. Öğr. Üyesi	Hasan ASLAN	KAFKAS ÜNİVERSİTESİ
Dr. Öğr. Üyesi	Hepşen OKAN	ANKARA ÜNİVERSİTESİ
Dr. Öğr. Ü.	Fatih Mutlu ÖZBİLEN	ÇANAKKALE 18 MART ÜNİVERSİTESİ
Dr. Öğr. Ü.	Serkan TALAS	TOKAT GAZİOSMANPAŞA ÜNİVERSİTESİ
Dr. Öğr. Ü.	Mehmet KABACIK	ORDU ÜNİVERSİTESİ
Dr. Öğr. Ü.	Emre SÖNMEZ	ÇGAZİ ÜNİVERSİTESİ
Dr. Öğr. Ü.	Birgül ULUTAŞ	ZONGULDAK KARAEMLAS ÜNİVERSİTESİ
Dr. Öğr. Üyesi	Nuray ÖNCÜL	ANADOLU ÜNİVERSİTESİ
Dr. Öğr. Üyesi	Ozan COŞKUNSERÇE	NEVŞEHİR HACI BAYRAM VELİ ÜNİVERSİTESİ

Dr. Öğr. Üyesi	Pınar AYYILDIZ	ANKARA MEDİPOL ÜNİVERSİTESİ
Dr. Öğr. Üyesi	Selda ARAS	HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ
Dr. Öğr. Üyesi	Tolga SAKA	KAFKAS ÜNİVERSİTESİ
Dr. Öğr. Üyesi	Gökhan SAVAŞ	BARTIN ÜNİVERSİTESİ
Dr. Öğr. Üyesi	Tunay KARAKÖK	BARTIN ÜNİVERSİTESİ
Dr. Öğr. Üyesi	Yahya Han ERBAŞ	ÇANAKKALE ONSEKİZ MART ÜNİVERSİTESİ
Dr. Öğr. Gör.	Yeliz ÇELEN	AMASYA ÜNİVERSİTESİ
Dr. Öğr. Gör.	Zekiye ÖZGÜR	DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ
Dr. Arş. Gör.	Ahmet KAYSILI	ANKARA ÜNİVERSİTESİ
Dr. Arş. Gör.	Emel ÇİLİNGİR ALTINER	ÇUKUROVA ÜNİVERSİTESİ
Dr. Arş. Gör.	Sultan ÇIKRIK	GAZİ ÜNİVERSİTESİ
Dr.	Güler KOÇAK	MEB TTKB
Dr	Mehtap Nailioğlu KAYMAK	MEB
Dr	Gökhan GÜÇİN	MEB
Dr	Erhan DOLAPCI	MEB
Dr.	Sinan DAĞ	MEB
Dr.	Ayça ÜLKER	HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ
Dr.	Elif Gamze ÖZCAN	MEB
Dr. Öğr. Üyesi	Gökhan KAYIR	MANİSA CELAL BAYAR ÜN.
Doç.Dr.	Emre ER	YILDIZ TEKNİKÜNİVERSİTESİ
Dr.	Hatice BİLGİN	MODERN BİLİMLER AKADEMİSİ
Dr.	Hicran ALKAN	KAFKAS ÜNİVERSİTESİ
Dr.	Köksal BANOĞLU	MEB
Dr.	Mehmet ARSLAN	MEB
Dr.	Nurten ÇELİK	MEB
Dr.	Ramazan ERTÜRK	MEB

Dr.	Zeynep AYDIN	MEB
Öğr. Gör.	İsmail ERASLAN	TRABZON ÜNİVERSİTESİ
Öğr. Gör.	Cansu ÇALIK	KASTAMONU ÜNİVERSİTESİ
Arş. Gör.	Esra Nur TUNÇ	BİTLİS EREN ÜNİVERSİTESİ
Arş. Gör.	Mükremin DURMUŞ	KAFKAS ÜNİVERSİTESİ
Arş. Gör.	Özge ENGİN	AVRASYA ÜNİVERSİTESİ
Arş. Gör.	Yakup Batuhan ARSLAN	GAZİ ÜNİVERSİTESİ

MATTHEW LIPMAN DÜŞÜNCESİNDE İLKOKULDA “ÇOCUKLAR İÇİN FELSEFE” VE TOPLUMA YANSIMALARI

AYTEN ÜNAL¹

ÖZET

Bu çalışma, Matthew Lipman'ın “Çocuklar İçin Felsefe” yaklaşımının ilkokullarda uygulanmasının önemini ve toplumsal yansımalarını vurgulamak amacıyla hazırlanmıştır. Çoğu insan mantıklı düşünmenin yalnızca yetişkinlere ait olduğunu söyler. Oysa çocuklar, felsefe eğitimi sayesinde eleştirel düşünme becerilerini artırarak toplum içinde daha bilinçli ve sorumlu bireyler olurlar. Lipman'ın Çocuklar İçin Felsefe kuramı çocukların erken yaşlardan itibaren bu potansiyellerini keşfetmelerine olanak tanır. Çocukluk dönemi, yetişkinlik için bir hazırlık evresi iken; çocukluk dönemindeki akıl yürütme de yetişkinlikteki zihinsel olgunluk için bir hazırlık evresidir. Yetişkinlikte sahip olunan tüm beceriler çocukluk döneminde kazanıldığı için bu döneme ayrı bir önem vermek gerekir. Bu bağlamda Lipman'ın önerdiği ve bizzat uyguladığı felsefe eğitimi çocukların hem bireysel hem de toplumsal anlamda bilişsel, düşünsel ve etik açıdan gelişim göstermeleri için oldukça önemlidir. Bu çalışmada ilkokul çocuklarının felsefi düşünme becerilerini daha iyi anlamak için literatür taraması yapılmış ve nitel araştırma desenine dayalı doküman analizi yöntemi kullanılmıştır. Bu sayede Lipman'a ait eserler derinlemesine bir analizle incelenmiş ve eserlerde ilkokulda çocukların felsefe eğitimine dair görüşlerine odaklanılmıştır. Araştırma sonucunda Lipman'ın Çocuklar İçin Felsefe yaklaşımının çocukların mantıksal düşünme becerilerini, eleştirel düşünme yetilerini ve etik değerlendirme kabiliyetlerini geliştirmede büyük bir rol oynadığına dair sağlam veriler elde edilmiştir. Ayrıca, bu kuramın çocuklar arasında daha olumlu iletişim ve işbirliği sağladığı ve çocukların kendilerini ifade etme yeteneklerini artırdığı görülmüştür. Toplumsal açıdan bakıldığında çocuklarla yapılan felsefe eğitimi uzun vadede daha bilinçli ve sorumlu vatandaşlar yetiştirmeye katkı sağlayacaktır. Bu sonuca dayanarak, “Çocuklar İçin Felsefe” kuramının ilkokullarda daha geniş bir şekilde uygulanması önerilmektedir. Ayrıca, bu programın öğretmen eğitimi süreçlerine dâhil edilmesi ve toplumun felsefik düşünmeye daha fazla önem vermesi teşvik edilmelidir. Bu şekilde ilkokullarda felsefe eğitimi, çocukların geleceğin düşünen, sorgulayan ve etik değerlere duyarlı bireyler olarak yetişmesine katkıda bulunabilir.

Anahtar Kelimeler: Matthew Lipman, İlkokul, Çocuklar İçin Felsefe

¹ Dr., Milli Eğitim Bakanlığı, ayten_nal@yahoo.com

OKUL ÖNCESİ DÖNEMDE ÇOCUK FELSEFESİNE YÖNELİK ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİ

HATİCE TUĞÇE SUNA²

ÖZET

Bu çalışmanın amacı, okul öncesi kademesinde görev yapan öğretmenlerin çocuk felsefesi konusundaki güncel uygulamalara ve çocuk felsefesinin eğitim akışına dahil edilmesine yönelik bakış açılarını ortaya çıkarmaktır. Araştırmadan elde edilen sonuçların çocuk felsefesinin okul öncesi kademesine dahil edilerek program akışında yer verilmesine ve çocuk felsefesi ile ilgili çalışmalar temel alınarak, çocuklar için felsefenin neden önemli olduğunu öğretmenlerin bakış açısından teorik bir zeminde belirlemek ve bu alanda yapılacak diğer çalışmalara katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Erken çocukluk önemli kritik dönemleri kapsamaktadır. Bu yıllarda çocuklar, gelişimsel olarak meraklı, yaratıcı zihinlere sahiptir. Felsefi düşünmeye, öğrenmeye ve gelişmeye en açık olduğumuz çocukluk döneminde başlamanın önemli olduğuna inanılır. Bundan dolayı felsefi olarak oluşturulan fikirleri destekleyici sebeplerden biri “Çocuklar İçin Felsefe” oldukça büyük bir önem arz etmektedir. Çocuklarla felsefe yaklaşımı çocukların kavramları yapılandırma, akıl yürütme, sorgulama, yorumlama, anlam çıkarma ve anlamlar arası ilişki kurma becerilerini geliştirir. Çocuk felsefesi alanında yapılan çalışmaları ele alan örneklemelerin öğrenci ile sınırlı kaldığı görülmüştür. Çocuk felsefesinin eğitim programında verimli bir şekilde yer alması çocukların eğitiminde rol alan öğretmenlere farkındalık oluşturulmasıyla mümkündür. Öğretmenlerin çocuk felsefesi konusunda farkındalıklarının artırılmasının çocukların eleştirel düşünme becerilerini ve yaratıcılıklarını arttıracakı düşünülmektedir. Bu nedenle çocuk felsefesine dair öğretilerin bakış açıları ve güncel uygulamalar hakkında beklentileri ortaya çıkarılıp farkındalık yaratılabilecek bir çalışma sunulmak istenilmiştir. Araştırmada nitel araştırma desenlerinden durum çalışması deseni kullanılacaktır. Katılımcılar amaçlı örnekleme yöntemlerinden benzeşik(homojen) örnekleme yöntemine göre oluşturulacaktır. Veriler odak grup görüşmesi tekniğinden yararlanılarak öğretmenlerin çocuk felsefesine yönelik görüşlerinin ayrıntılı bir şekilde ortaya koymak amacıyla verilerin toplanmasında yarı yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılacaktır. Elde edilen veriler betimsel ve içerik analizleri kullanılarak yorumlanacaktır. Planlanan çalışma hala veri toplama aşamasında olduğu için net veri analizi yapılamamış, kesin sonuçlara ulaşılamamıştır. Çalışma verilerinin analizi sonucunda elde edileceği düşünülen bulgular neticesinde okul öncesi öğretmenlerinin çocuk felsefesine yönelik görüşleri, okul öncesi öğretmenlerinin çocuk felsefesine yönelik eğitim uygulamaları, okul öncesi öğretmenlerinin çocuk felsefesine yönelik uygulama önerileri olmak üzere üç ana tema ortaya çıkması beklenmektedir. Yapılan araştırmalar sonucunda gerek eleştirel ve yaratıcı düşünme süreçlerinin geliştirilmesi olsun gerek sosyal becerilerin gelişimi ve iletişimsel eylem düzeyindeki katkıları olsun çocuklar için felsefe/çocuklarla felsefe deneyimlerinin besleyici olduğu bilimsel verilerle desteklenmektedir. Bulgular incelendiğinde çocuk felsefesi konusunda öğretmenlerin çocukların sorgulama sürecinde olduklarını ve çocuk felsefesi uygulamalarının çocukların eleştirel ve yaratıcı düşünme becerilerinde

² Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, tugce.suna@outlook.com

olumlu yönde katkı sağlayacağını ifade etmeleri beklenilmektedir. Okul öncesi kademesinde çocuk felsefesine yönelik eğitim ve içeriklerin yeterli olmadığı sonucuna ulaşılabacağı tahmin edilmektedir. Elde edilen sonuçlardan yola çıkılarak; çocuk felsefesi bir ders olarak öğretmen adaylarına, hizmet içi eğitim kapsamında verilebilir, bu alanda yapılan çalışmalar ulusal ve uluslararası alanda desteklenebilir şekilde öneri olarak sunulması planlanmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Öğretmen, Eğitim, Felsefe, Çocuk, Okul Öncesi

SOKRATES'İN SAVUNMASI: İÇERİK VE ARGÜMAN ANALİZİ

BURCU SEHER ÇALIKOĞLU³

ÖZET

Sokrates, MÖ 469- MÖ 399, yılları arasında Atina'da yaşamış, insanları sorgulamaya yönlendiren, cesur olması ile de ilgi çeken bir filozof olmuştur. Sokrates gençleri yoldan çıkardığı gerekçesiyle şair Meletus, politikacı Anitus ve hatip Likhon olmak üzere üç kişi tarafından suçlanmıştır. Mahkeme'de demokratik yollar kullanılarak 501 kişilik bir jüride 221'e karşı 280 oy ile idamına karar verilmiştir. Sokrates 70 yaşındaydı, kendisine baldıran zehiri içirildi. Sokrates'in Savunmasını Platon kaleme almıştır. Bu bildiri, Sokrates'in savunmasını nasıl gerçekleştirdiği sorusu üzerine yoğunlaşmaktadır. Çoğunluğun argümanına karşı kendisini nasıl savunduğunun içerik ve argüman analizi teknikleri ile çözümlenmesi ve sonucunda görsel şemasının elde edilmesi hedeflenmiştir. İçerik analizine, (a) masaya yatırılan alt-konular, (b) söylem biçimi, (c) metin içi tutarlılık açılarından bakılması planlanmıştır. Argüman analizi olarak, otorite karşısında çoğunluğun söylemine karşı hangi teknikleri kullandığı irdelenecektir. Sokrates mahkemesinde bu teknikleri kullanırken kendisinin ne kadar dürüst olduğuna şahit olmak ayrıca hayranlık uyandırıcıdır. Bir yöntem olarak düşünüldüğünde, argüman analizinin öncül varsayımı tartışmada görüş ayrılığı olması gerekliliğidir. Bu varsayıma dayanarak birçok argümantasyon modeli kurulmuştur. Toulmin Modeli, Pragma-Diyalektik, Politik Söylem Analizi ve Argüman Kaynakları Modeli çağdaş argümantasyon modelleri arasında yer almaktadır. Argümantasyon modelleri, aynı zamanda söylem analizinin bir türü olarak görülebilmektedir. Argümantasyon, nitel çalışmaların yorumsamacı geleneğe yerleşmekle birlikte, dil felsefesi mantık bilimini kullanarak melez bir anlayışı sergilemektedir. Bu çalışmada Frans Van Emerman'ın pragma-diyalektik yaklaşımının kullanılması planlanmıştır. Bu model incelemeyi karşılaşma, açılış, tartışma ve sonuçlandırma olmak üzere dört bölüme ayırmaktadır. Bu modelde tartışma, bir görüşü savunma veya reddetme olarak tanımlanmıştır. Buna dayanarak, bu çalışmada ilk olarak (1) görüş ayrılığının ne olduğu ortaya konacaktır. Devamında, (2) metindeki ilgisiz konular giderilecek, (3) ima edilen içerik vurgulanacak, (4) muğlaklık varsa açık hale getirilecek ve (5) metnin dağınıklığı mantıksal ilişkiye göre yeniden dizilecektir. Bu şekilde işlemlerden geçen metin sözel olarak sadeleşmeye uğratılmaktadır. Bu modelin en önemli özelliği dilin doğal yapısını önemsemesidir. Bu sayede tartışmaların modele daha rahat bir şekilde transfer edilebilmesi nedeniyle, bu model tercih edilmiştir. Bu çalışmanın, ilköğretimde seçmeli olarak okutulan Düşünme Eğitimi ve lise düzeyinde ise Felsefe derslerinde öğretilmesi için öğretmenlerimize kolaylık sağlayacağı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Eleştirel düşünme, Sokrates, Argümantasyon

³ Doç. Dr., Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi, bscalikoglu2758@gmail.com

ÇOCUK KATILIMLI ARAŞTIRMA OLGUSUNA YÖNELİK KAVRAMSAL BİR ÇÖZÜMLEME

DERYA KOÇAK⁴, TEMEL ÇALIK⁵

ÖZET

1980'lerin ortalarından itibaren araştırmacılar ve psikologlar çocuklara, bilginin araçları, yaratıcıları olarak görülen ve 'yeni çocuk imajı' olarak adlandırılan bir perspektifle yaklaşmaya başlamışlardır. Çocuğun toplumda sosyal bir aktör olarak tanınması anlayışını artıran sosyal bilimlerdeki yeni paradigmlar; çocuk haklarına ilişkin farkındalığın artmasıyla birlikte gittikçe daha çok kabul görmeye başlamıştır. Son yıllarda giderek artan sayıda araştırmacı, sosyal aktörler olarak çocuk kavramına daha fazla odaklanmaktadır. Çocukların kendi yaşamlarının öznesi olduğu ve onların pasif araştırma nesnelere olarak konumlandırılmaması gerektiği argümanı kabul görmeye başlamıştır. Değişen çocukluk kavramı ve çocuk hakları gündemi, küçük çocukların araştırmadaki rolleri konusunda yeni tartışmalara yol açmıştır. Alan yazında çocuk merkezli araştırmalar hakkında çok fazla tartışma vardır. Tartışılan konular daha çok toplumda çocukluğun konumu, yetişkinlerin çocuklara ve çocukların kendilerine karşı tutumları üzerinden ele alınmaktadır. Öte yandan çocuklarla ilgili yapılan araştırmalarla ilgili tartışmalar, etik konulara ve yöntemlere odaklanma eğilimindedir. Bu çalışmanın amacı, çocuk katılımlı araştırma kavramını çocuğun katılım hakkı perspektifinden incelemektir. Türkiye'de çocuklarla yapılan çalışmaların sayısının gün geçtikçe arttığı ancak bu çalışmaların çoğunda çocukların katılımlarının tam olarak sağlanamadığı görülmektedir. Bu çalışma, çocuklarla yapılan katılımcı araştırmaların durumunu ortaya koymanın yanı sıra çocuk katılımlı araştırmaların muhtemel faydalarının neler olduğunu, çeşitli sorunlarını, önemini ve önündeki bazı engelleri tartışmaya açarak konu ile ilgili genel bir bakış sunmayı amaçlamaktadır. Çalışma sahada çocuklarla çalışan araştırmacıların uygulamalarına katkıda bulunabilecek bir analiz niteliğindedir. Literatür incelenerek çocuk katılımlı araştırmaların gündeme getirdiği konular ele alınmıştır. Türkiye'den ve farklı ülkelerden akademik ve pratik örnekler çocuğun katılım hakkı perspektifinden tartışılmıştır. Bu çalışma çocuk katılımlı araştırma kavramını etraflica incelemeyi amaçlayan kuramsal bir çözümlerdir. Yerli ve yabancı literatür taranarak çocuk katılımlı araştırma kavramının bileşenleri ortaya konulmuştur. Çalışmanın felsefi arka planında pragmatizm ve bu felsefenin eğitime uyarlanmış hali olan demokratik eğitim olgusu yatmaktadır. Çalışmada; Çocuk katılımlı araştırma kavramının tanımı ve özelliklerine yer verilmiştir. Çocuk katılımlı araştırma süreci tanıtılmış ve genel metodolojik özellikleri incelenmiştir. Çocuk katılımlı araştırmalarda etik hususlar tartışılmıştır. Eğitimde çocuk katılımlı araştırmaların önemine değinilmiştir. Çocuk katılımı sürecinde başta öğretmenler olmak üzere ilgili paydaşlara yönelik önerilere yer verilmiştir. Bu çalışma yukarıdaki içerik bağlamında detaylandırılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Çocuk katılımı, katılım hakkı, çocuk katılımlı araştırma

⁴ Doktora Öğrencisi, YAVUZ SELİM İLKOKULU, dkbicak@gmail.com

⁵ Prof. Dr., Gazi Üniversitesi, temelc@gazi.edu.tr

GİRİŞİMCİ VE YENİLİKÇİ BİREYLERİN YETİŞTİRİLMESİNDE İLKÖĞRETİMİN ROLÜ

ELİF DİLEK⁶

ÖZET

Bu araştırma bir literatür taramasıdır. Araştırmanın amacı Girişimcilik ve yenilikçilik kavramlarını araştırmak ve tanımlamak, liderlik vasıflarına haiz, sorumluluk alma kabiliyeti yüksek, geleceğin girişimci ve girişken bireylerin yetiştirilebilmesi için ilköğretim çağında nasıl bir eğitim aşamalarından geçmeleri gerektiği ile ilgili fikirler ortaya koymaktır. Bu bağlamda çalışmanın ilk aşamasında özellikle Avrupa kıtasında modern eğitim sisteminin neden ve nasıl doğduğu ve 21. Yüzyılda nasıl evrildiği ile ilgili literatür taraması yapılmıştır. İkinci bölümde ise Osmanlı İmparatorluğu'nun son dönemlerinde eğitim alanında yapılan modernleşme girişimleri araştırılmıştır. Cumhuriyet Dönemi eğitim faaliyetleri incelenmiş, özellikle Köy Enstitüleri ile ilgili ayrı bir başlık açılmıştır. Girişimcilik kavramı tanımlanarak girişimci bireylerin yetiştirilmesinde örgün eğitimin gerekliliği irdelenmiştir. Avrupa birliği Ülkelerinde örgün eğitimde Girişimcilik eğitime yönelik yapılan çalışmalar araştırılmıştır. Girişimcilik Eğitimi ile ilgili Mevcut Milli Eğitim Müfredatı incelenmiştir. Elde edilen bulgular, Modern eğitim sistemi özellikle Avrupa da sanayi devrimi sonrası ortaya çıkmıştır. Osmanlı İmparatorluğu döneminde modern eğitime geçiş çalışmalarının daha çok askeri mühendislik eğitimi ile sınırlı kaldığı görülmüştür. Cumhuriyet'in ilanı ile birlikte en önemli devrimlerin Milli Eğitim Alanında yapılmıştır. Özellikle Köy Enstitüleri açılarak eğitim bütün Anadolu'ya ulaştırılmaya çalışılmış, eğitim içeriği olarak da sadece okuma yazma eğitimi değil, mesleki eğitim de ön planda tutulmuştur. Mevcut milli Eğitim Müfredatında ise özellikle okul öncesi ve ilkokul müfredatları incelendiğinde doğrudan girişimciliğe yönelik bir eğitim disiplinine rastlanamamıştır. Sonuç olarak ülkemizde girişimcilik faaliyetinin artması ve üretim odaklı bir ekosistemin oluşması için girişimcilik eğitiminin kapsam ve unsurlarını(bilgi, beceri ve değer) belirleyecek çalışmaların yaygınlaştırılması, öğretim programları içerisinde girişimcilik becerisinin sistematik bir şekilde ele alınması, girişimcilik becerisini kazandırmayı amaçlayan programların çıktılarını değerlendirecek bir değerlendirme sisteminin oluşturularak geri dönütlerin geliştirilmesine yönelik mekanizmanın hayata geçirilmesi gerekmektedir.

Anahtar Kelimeler: Girişimcilik eğitimi, İlköğretim, modern eğitim sistemi

⁶ Öğretmen, Derince Bilim Ve Sanat Merkezi, edilek36@gmail.com

SOSYAL BİR FENOMEN OLARAK VATANSEVERLİK**KAMALA PANAHOVA⁷, GÜLNARE SAFAROVA⁸****ÖZET**

21. yüzyılın başlarında hümanist kültürün ve toplumun ahlaki değerlerinin dönüşümü çağında, vatanseverlik ideallerinin modern sosyo-kültürel gerçeklik perspektifinden yeniden değerlendirilmesi önemlidir. Vatanseverlik, sosyo-felsefi düşüncenin sürekli gelişen bir kategorisi olarak vatan sevgisi ve vatanın çıkarlarına hizmet etme gibi özellikleri ihtiva eder. Vatanseverliğin içeriği, toplumun ahlaki ortamı ve tarihsel kökleri ile belirlenir. Toplumsal bir fenomen olarak vatanseverliğin yapısında vatana karşı tutum, sevgi ve vatana bağlılık düşüncelerini yansıtan vatanseverlik bilinci göze çarpmaktadır. Vatanseverlik değerleri ve idealleri, vatanseverlik faaliyetinin içeriğinde önemli bir rol oynamaktadır. Vatanseverlik, bir ulusun hayatta kalma ve kendini koruma yolu olarak ulusal gelenek ve değerler sistemi açısından ifade edilir. Vatanseverlik fenomeninin ana kriteri vatan sevgisidir. Vatanseverlik, kişiliğin bireysel ve yurttaş nitelikleriyle ilgili ahlaki bir kategoridir. Vatanseverlik eğitiminde her toplumun ihtiyaçlarından yola çıkılarak düzenli bir mekanizma oluşturulmalıdır. Bu mekanizma, vatanseverlik duygusu eğitimi ve mükemmel bir ahlaki kişiliğin oluşmasını sağlayabilir. Vatanseverlik sorununun sosyo-insani ve sosyo-felsefi anlayışının günümüz analizi, modern çağda bu fenomenin diyalogik ve çok sesli bir yorumunun gerekli olduğunu göstermektedir. Dünyada yaşanan küreselleşme süreçleri, devletlerin küresel toplumsal alana girişi, vatanseverlik eğitimi konularına yeni bir yaklaşım gerektirmektedir. Dolayısıyla her devlet, vatandaşlarının kozmopolit etkilere maruz kalmasını önleme ve onlara vatanseverlik değerlerini aşılama göreviyle ilgilenmektedir. Kişiliğin ahlaki eğitimi ailenin, eğitim kurumunun ve devletin ortak çabalarıyla gerçekleştirilir. Mükemmel bir kişilik her ne kadar ailede, kamu kuruluşlarında, kitle iletişim araçlarının etkisiyle, sanat alanında, hatta boş zamanlarda bile oluşsa da, kişiliğin derin manevi ve ahlaki eğitimi ve gelişmesi eğitim öğretim alanında gerçekleşir. Eğitim sistemi, öğrencilere ahlaki değerlerin aşılmasını sağlamaya çalışmalı, manevi ve ahlaki eğitim, eğitim sürecinin temeli olmalıdır. Ahlaki ve manevi niteliklerin ve vatanseverliğin oluşması için etkili koşulların yaratılmasında eğitim sistemine büyük sorumluluklar düşmektedir.

Anahtar Kelimeler: vatanseverlik, ahlaki değerler, ahlak eğitimi, sosyo-kültürel gerçeklik

⁷ Doç. Dr., Bakü Devlet Üniversitesi, kamalapanahova@mail.ru

⁸ Doç. Dr., Azerbaycan Tıp Üniversitesi, seferovagulnara@hotmail.com

SOSYAL SORUMLULUK PROGRAMI VE SETİFİKASYONA YÖNELİK ÖĞRETMEN ALGILARI

TÜRKAN ARGON⁹, MEHMET İSMETOĞLU¹⁰

ÖZET

Milli eğitim bakanlığı, 2023-2024 eğitim öğretim yılından itibaren okullarda sosyal sorumluluk programı ve sertifikasyon uygulamasına yönelik yönetmeliği yayınladı. Yönetmelikle uygulamanın öğrencilerin bilişsel, sosyal, duygusal gelişimlerini desteklenmesi hedeflenmektedir. Öğrencilerin ayrıca sosyal sorumluluk çalışmaları ile ailelerine ve topluma karşı saygılı ve duyarlı olmaları, çevreye ve doğaya fayda ve estetik katmaları, iş birliği becerilerini geliştirmeleri hedeflenmektedir. Öte yandan sosyal sorumluluk programı ve sertifikasyon çalışmalarının içeriğinin, öğrencilerde öğrenmeyi, araştırmayı, incelemeyi, bilimsel, eleştirel ve yaratıcı düşünmeyi özendirici, öğrencilerin problem çözme becerilerini geliştirici olmasının önemine vurgu yapılmaktadır. Sosyal sorumluluk programı bir öğrencinin lise öğrenimi süresince asgari 40 saat olarak yürütmek zorunda olduğu programdır. Bu program ders dışı etkinlikler yoluyla kulüp ya da diğer danışman öğretmenlerin desteğiyle yürütülmektedir. Danışma öğretmenler yoluyla yürütülecek olan sosyal sorumluluk programlarına yönelik olarak öğretmen düşünceleri programın beklenen faydayı göstermesi ve geliştirilmesi açısından önem taşımaktadır. Programın uygulama sürecinde karşılaşılabilecek sorunlar ve çözüm yolları, programın daha verimli uygulanması ve beklenen faydayı sağlaması sürdürülebilirlik açısından önemlidir. Bu nedenle bu çalışmada sosyal sorumluluk programı ve sertifikasyona yönelik öğretmen görüşlerine başvurulmuştur. Araştırma nitel araştırma yöntemiyle yürütülmüştür. Algıların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik yapılan nitel araştırmalar, insanların oluşturdukları anlamları, dünyayı nasıl algıladıklarını ve dünyada ne gibi deneyimler yaşadıklarıyla ilgilenebilir. Bu doğrultuda sosyal sorumluluk programı ve sertifikasyon uygulamalarına yönelik öğretmen görüşlerine başvurulmuştur. Araştırmanın çalışma grubunu, 2023-2024 eğitim öğretim yılında Düzce ili Akçakoca ilçesinde bulunan öğretmenler oluşturmaktadır. Katılımcı 40 öğretmen tesadüfi örnekleme yöntemiyle belirlenmiştir. Araştırmanın verileri, yarı yapılandırılmış soru formu kullanılarak toplanmıştır. Görüşme formunun ilk bölümünde kişisel bilgilere yönelik sorular yer alırken ikinci bölümde incelenen konuya yönelik sorular bulunmaktadır. Formun hazırlanmasında literatür taraması ve mevzuat incelemesi yapılmış ardından soru havuzu oluşturulmuştur. 20 soruluk taslak soru formu eğitim bilimleri uzmanı öğretim görevlisi ile ölçme değerlendirme uzmanı tarafından incelenmiştir. Uzman görüşlerine göre yapılan değerlendirme sonucu 5 soruluk görüşme formuna son şekli verilmiştir. Çalışmada elde edilen verilerin analizinde, betimsel ve içerik analiz tekniği kullanılmış olup analiz sonuçları kongre esnasında sunulacaktır.

Anahtar Kelimeler: Sosyal Sorumluluk Programı, Sertifikasyon, Sivil Toplum, Lise

⁹ Prof. Dr., Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi, turkanargon@hotmail.com

¹⁰ Öğretmen, Akçakoca Lisesi-MEB, mehmetismetoglu@hotmail.com

OKULLARDA SOSYAL SORUMLULUK PROGRAMI VE SERTİFİKASYON UYGULAMALARINA YÖNELİK OKUL YÖNETİCİLERİNİN GÖRÜŞLERİ

MEHMET İSMETOĞLU¹¹, YALÇIN İBİŞ¹², KADİR DEMİRCİ¹³, NEVZAT ÖZTÜRK¹⁴

ÖZET

2023-2024 eğitim öğretim yılına kadar Toplum Hizmet Çalışmaları olarak bilinen ve liselerde her öğrencinin mutlaka tamamlaması gereken programlar bu yıldan itibaren Sosyal Sorumluluk Programı ve sertifikasyon adıyla değiştirildi. Sosyal Sorumluluk Programı ve Sertifikasyon yönetmeliğinin daha önceki çalışmalara göre öğrencinin çalışmalara aktif katılımını ve öğrencinin sosyal ve duygusal gelişimini önceleyen bir yapıya sahip olduğu düşünülmektedir. Programın uygulanabilirliği, verimliliği şüphesiz uygulamalar esnasında ortaya çıkacaktır. Sosyal Sorumluluk Programı yönetmeliği okul yöneticilerinin programın yürütülmesi konusunda sorumlu tutmaktadır. Öğrencilerin sosyal becerilerinin geliştirilmesi ve duyarlıklarının artırılması açısından önemli bir gelişme olarak değerlendirilebilecek programın planlama, uygulama ve değerlendirme aşamalarında karşılaşılan problemlerin tespit edilmesi önemlidir. Bütün aşamalarda en önemli rolü üstlenecek olan okul idarecilerinin programın yürütülmesine yönelik görüşleri verimlilik açısından önem arz etmektedir. Araştırma ile sosyal sorumluluk projelerinin sağlıklı yürütülmesi konusunda karşılaşılan problemlerin tespit edilmesi ve çözüm yollarının sunulması hedeflenmektedir. Araştırma ile okulların sosyal sorumluluk projelerinin daha sağlıklı yürütülmesi konusunda yönetici ve öğretmenlere ufuk açıcı olması beklenmektedir. Araştırmanın çalışma grubunu 2023-2024 eğitim öğretim yılında Düzce İli Akçakoca İlçesinde görev yapmakta olan ve okulunda programın uygulandığı 20 okul yöneticisi oluşturmaktadır. Araştırmanın verileri, yarı yapılandırılmış soru formu kullanılarak toplanmıştır. Görüşme formu iki bölümden oluşmaktadır. İlk bölümünde kişisel bilgilere yönelik sorular yer alırken ikinci bölümde incelenen konuya yönelik sorular bulunmaktadır. Formun hazırlanmasında literatür taraması ve mevzuat incelemesi yapılmış ardından soru havuzu oluşturulmuştur. 20 soruluk taslak soru formu eğitim bilimleri uzmanı öğretim görevlisi ile ölçme değerlendirme uzmanı tarafından incelenmiştir. Uzman görüşlerine göre yapılan değerlendirme sonucu 6 soruluk görüşme formuna son şekli verilmiştir. Çalışmada elde edilen verilerin analizinde, betimsel ve içerik analiz tekniği kullanılmış olup analiz sonuçları kongre esnasında sunulacaktır.

Anahtar Kelimeler: sosyal sorumluluk programı, sertifikasyon, okul yöneticileri

¹¹ Öğretmen, Akçakoca Fen Lisesi, mehmetismetoglu@hotmail.com

¹² Öğretmen, MEB, albatrosyemo1907@gmail.com

¹³ Öğretmen, MEB, kadirdemirci67@hotmail.com

¹⁴ Öğretmen, MEB, nevzati52@gmail.com

DOĞUMUNUN 100. YILINDA RAUF R. DENKTAŞ VE KIBRIS TÜRK MÜCADELE TARİHİ

AHMET ARSLAN¹⁵, SERHAT ÖZKAYA¹⁶

ÖZET

Rauf Denktaş, 27 Ocak 1924 günü Baf kasabasında doğdu. 1,5 yaşındayken annesi Emine Hanım'ı kaybetti. Babası hakim Mehmet Raif Bey'di, Rauf ailenin dördüncü ve en küçük çocuğuydu. Denktaş, 1930 yılında eğitim için İstanbul'a gönderildi. Arnavutköy'de ilkokuldan liseye kadar eğitim veren Fevzi Ati Lisesi'nde yatılı okumaya başladı. Ortaokuldan sonra Kıbrıs'a döndü ve 1941 yılında Lefkoşa İngiliz Okulu'ndan mezun oldu. Mezun olmasının ardından Fazıl Küçük'ün Halkın Sesi gazetesinde yazılar yazmaya başladı. Daha sonra bir süre Mağusa'da tercümanlık, mahkemelerde memurluk ve İngiliz Okulu'nda öğretmenlik yaptı. 1944 yılında hukuk eğitimi için Lincoln's Inn'de okumak üzere Birleşik Krallık'a gitti. 1947 yılında adaya döndü ve avukatlığa başladı. Sonraları savcılığa geçti ve 1956 yılında başsavcılığa yükseldi. 27 Kasım 1948 tarihinde Kıbrıs Türklerinin düzenlediği ilk mitingde Fazıl Küçük ile beraber hatiplik yaptı. Halka ilk hitabını bu vesileyle ve 24 yaşındayken yaptı. Türk cemaatinin iki önemli ismi Faiz Kaymak ve Fazıl Küçük arasında ara bulucu rolünü üstlenip, toplumun çıkarlarının takipçisi oldu. 1949 yılı yaz aylarında avukatlık yapmaya başladı. Yine aynı yıl Aydın Hanım'la evlendi. 1955 yılında Enosisle mücadelede ve EOKA karşısında Kıbrıs Türklerinin direnişine yön verdi. 1958 yılında hükûmetteki görevinden istifa etti. Arkadaşlarıyla 1 Ağustos 1958 tarihinde Türk Mukavemet Teşkilatını (TMT) kurdu. 1958 yılında iki toplum arasında başlayan çatışmalarda, Türkler protestolar gerçekleştirdi. Zürih-Londra antlaşmaları öncesinde Fazıl Küçük ile birlikte Ankara'ya Dışişleri Bakanı Fatih Rüştü Zorlu ile görüşmeye gitti. Bu görüşmede adaya Türk askerinin gönderilmesi teklifini dile getirdi. 1959 Zürih ve Londra Antlaşmaları ile 1960 Antlaşmaları ve Kıbrıs Cumhuriyeti Anayasası'nın hazırlanmasında çaba gösterdi. 7 Ocak 1964'te Londra Konferansı'na katılmak üzere adadan ayrıldı. Kıbrıs Cumhuriyeti Bakanlar Kurulu, Denktaş hakkında devlete hakaret ve başka suçlar nedeniyle tutuklama ve yargılama kararı aldı. 1967 yılında adaya gizlice girerken tutuklandı. Yoğun girişimler sonucu Türkiye'ye iade edildi. 1968 yılında adaya giriş yasağı kaldırılınca Kıbrıs'a döndü. Kıbrıs Harekâtı'nın ardından 13 Şubat 1975 tarihinde Kıbrıs Türk Federe Devleti'nin ilanından sonra devlet ve meclis başkanı görevlerini de yürüttü ve anayasa uyarınca 1976 yılında yapılan ilk genel seçimlerde devlet başkanlığına seçildi. 1981 yılında ikinci kez devlet başkanı oldu. 15 Kasım 1983 tarihinde Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin ilanından sonra tekrar cumhurbaşkanlığına seçildi. 22 Nisan 1990 tarihinde yapılan erken seçimde ikinci kez cumhurbaşkanı seçildi. 1995'teki seçimlerde de cumhurbaşkanı seçildi. 2000 yılındaki seçimlerde %43,67 oranında oy aldı ve seçim ikinci tura kaldı; ama ikinci tura kalan diğer aday olan Derviş Eroğlu'nun çekilmesi üzerine seçimden galip olarak çıktı. 2004 yılında BM genel sekreteri Kofi Annan'ın Kıbrıs Sorunu'nun çözümü için hazırladığı Annan Planı'na karşı çıktı, buna rağmen plan Kıbrıslı Türkler tarafından kabul edilse de Kıbrıslı Rumların reddetmesi üzerine hayata geçmedi. 17 Nisan 2005 tarihinde yapılan

¹⁵ Doktora Öğrencisi, KKTC Ankara Büyükelçiliği., ahmetarslanhoca.68@gmail.com

¹⁶ Öğretmen, Kocaeli Kandıra Selma-Orhon Atameriç Anaokulu- EYUDER Yönetim Kurulu Üyesi, eski_87_kepir@hotmail.com

Cumhurbaşkanlığı seçimlerinde aday olmadı ve 24 Nisan 2005 tarihinde görevi yeni seçilen cumhurbaşkanı Mehmet Ali Talat'a devretti. 8 Ocak gecesi organ yetmezliği teşhisi ile Yakın Doğu Üniversitesi Hastanesi'ne kaldırılan Rauf Denктаş, tedavi gördüğü hastanede 13 Ocak 2012 tarihinde 88 yaşında öldü. Vefatının ardından Türkiye ve KKTC'de ulusal yas ilan edildi. 17 Ocak 2012 günü, yapılan devlet töreniyle Lefkoşa'daki Cumhuriyet Parkı'nda defnedildi. Denктаşı hayatıyla ilgili bu bilgileri oluştururken Vikipedi, özgür ansiklopediden yararlanılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Kıbrıs, Denктаş'ın hayatı Eğitim

EYLEM ARAŞTIRMASI YOLUYLA OKUL GELİŞİMİ MODELİ: TÜRKİYE ÖRNEĞİ

SERVET ÖZDEMİR¹⁷, MEHTAP NAILLIOĞLU KAYMAK¹⁸, SABAHAT ÖCAL¹⁹, HATİCE TURAN BORA²⁰

ÖZET

Dünyada okul geliştirmeye yönelik çok fazla program ve projeler mevcuttur. Okul gelişim projelerini Hopkins ve West (1994) yaklaşım ve strateji olarak iki başlıkta kategorilendirmektedir. Yaklaşımlar, organik ve mekanik, stratejiler ise genel ve özel olarak ele alınmaktadır. Organik iyileştirme çalışmaları okulları geliştirebilecek geniş çaplı ilkeler ya da genel kuralları önerirken, mekanik iyileştirme projeleri adım adım yapılması gerekenleri sunan yönergeleri sağlar. OECD'nin 4 ülkesini kapsayan ve 4 yıl süren Uluslararası Okul Gelişimi Projesi (ISIP) organik okul gelişim projesine bir örnektir. Proje okulların tepeden inme geliştirme uygulamaları ile değil kendilerini yenileme ve büyüme yoluyla gelişimini öneren önemli bir projedir. Bu ve daha fazla okul geliştirme projesinin alana sunduğu bazı dersler vardır. Okul gelişimi müdahalelerinin etkilerini inceleyen Hopkins vd. (2014) farklı projelerin çıktılarında yola çıkarak okul reformunun beş adımını; Phase 1 okulun kurumsal kültürünün anlaşılması, Phase 2 okul düzeyinde eylem araştırmaları girişimleri, Phase 3 okulda değişim yönetimi, Phase 4 yerel düzeyde kapasite oluşturma ve liderliğe vurgu, Phase 5 sistemsel iyileştirme olarak tanımlamıştır. Okul gelişim çalışmaları okulların kendi içindeki farklılıklarının gelişim yönlerini de farklılaştıracağını alanda göstermiştir. Bununla beraber gelişim süreci destekleyici unsurlar ile şekillenmektedir. Leithwood vd. (2006) okul gelişimi sürecinin destekleyici unsurlarında okul liderliği, veli katılımı, öğretmen işbirliği, bölge ve il desteği, gözlem ve iletişimi vurgulamıştır. Bu çalışmada okul gelişim projelerinin deneyimleri ve Hopkins vd. (2014)'in ortaya koyduğu okul gelişim aşamaları ile Leithwood vd. (2006)'nın okul gelişimi modeli kavramsallaştırmasını temel aldık. Çalışmada, kavramsal çerçeve ile ilişkili olarak, Türkiye Millî Eğitim Bakanlığı Ankara İl Millî Eğitim Müdürlüğü ARGE örneği üzerinden geliştirilen ve eylem araştırmaları yoluyla uygulanan "okul gelişimi modeli" sunulması amaçlanmaktadır. Çalışmada modelin amacı, unsurları, tasarım ve uygulama süreçleri ortaya kavramsal çerçeveye ilişkilendirilerek ortaya konması hedeflenmiştir. Betimsel ve görsel verilerle modelin uygulanma süreci ayrıntılandırılmıştır. Çalışmanın Türkiye bağlamında MEB İl Müdürlüğü bazlı uygulama örneği ile elde edilen çok düzeyli çıktıları paylaşılmıştır. Ortaya konan model ve çıktılar, öncelikle uluslararası okul gelişimi literatürüne önemli veriler sunacaktır. Bunun yanında uygulamada eğitimde merkezîyetçi yönetim uygulamalarına sahip, benzer nitelikteki ülkeler açısından okul geliştirme çalışmalarına katkı sağlayacaktır.

Anahtar Kelimeler: Okul gelişim modeli, proje modeli uygulaması, eylem araştırmaları, il milli eğitim müdürlüğü, eğitimsel araştırma geliştirme

¹⁷ Prof. Dr., Başkenti Üniversitesi, sozdemir@baskent.edu.tr

¹⁸ Dr., Ankara İl Millî Eğitim Müdürlüğü ARGE, mnkaymak1@gmail.com

¹⁹ Uzm., Ankara İl Millî Eğitim Müdürlüğü Arge, sabahatocal84@gmail.com

²⁰ Dr. Öğr. Üys., Başkenti Üniversitesi, haticeturan0882@gmail.com

İSAKHAN İBRAT'IN KIZ-KADIN EĞİTİMİNE İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ

SAYYORA TUYCHIEVA²¹

ÖZET

In the article, the issues related to the family in the work "Historical Culture" prepared for the first time by the Uzbek enlightener Ishaq Khan Ibrat (1862-1937) are presented: the topic of culture and language in the family, gossip in the neighborhood, and the education of girls. Especially, his views on the education of women are considered important for the present time. Ibrat (1862 - 1937), the son of the Uzbek educator Ishak Khan Junaidullahodzhi, wrote "The History of Fergana", "The History of Freedom", "Mezon az-zaman", "Sabai Alsina, a dictionary of seven languages", "Jome ul-khutut", "History of Culture", "Devoni Ibrat", "Gulshani Roz", "Mishkat ul-Garaib", "Muzabzab", "Various adversities in Turkestan", "Barzakh", "Tazkiray Suwaido" "Autobiography, "Tarzhimayi Halim", "Sairi Jibal", "San'ati Ibrat", "Ilmi Ibrat". He was one of the first to open new schools, publish newspapers and set up a printing press. He taught his people and always tried to make them live well. Therefore, the President of the Republic of Uzbekistan Shavkat Mirziyoyev said: "The selfless life of Ibrat Domla for the development of the Motherland and the country remains an example for all of us, not only in his time, but also today. Our youth must grow up to be worthy people who will serve their country," he emphasized. [1]. Among his works, only 4 works were published entitled "History of Fergana", "Mezon az-zaman", "Sabai Alsina, a dictionary of seven languages", "Jome ul-khutut" [2; 3]. The work "Historical culture, today's dictionary of seven languages", "Jome ul-khutut" is stored in two copies in the manuscript collection of the Institute of Oriental Studies named after Abu Raikhan Beruni of the Academy of Sciences of the Republic of Uzbekistan. These copies are on the same cover as Ibrat's "History of Fergana". The first copy is kept under the number Q-11616, hardcover, consists of 20 leaves, 40 pages, dated at the end of the manuscript 1344 AH, 1926 CE. e. [4:5]. The second copy of the work is stored in the manuscript collection under number No. 10117. Hard cover, 18 sheets, 36 pages, two pages left blank.

Anahtar Kelimeler: Example, culture, women, girls, teaching

²¹ Prof. Dr., International Academy Of Uzbekistan, filosofiya@umail.uz

DEPREM SONRASI DEPREMZEDELERE YÖNELİK MANEVİ DESTEK UYGULAMALARI

SEDANUR TABAR²², YILDIRAY TABAR²³

ÖZET

Afetler, eski zamanlardan günümüze varlığını korumuş olup, kimi zaman kaçınılmaz bir durum olarak ifade edilirken, kimi zaman da insanlardan kaynaklanan ve önlenabilir olgular olarak nitelendirilmişlerdir. Bu bağlamda afetler kaynağı ne olursa olsun ortaya çıkarmış oldukları ekonomik, sosyal ve psikolojik bir takım kayıplarla toplum tarafından arzu edilmeyen durumlardır. Çoğu zaman ani olarak ortaya çıkan afetler karşısında fertlerin maddi ve manevi olarak genelde hazırlıksız oluşu, afetlerden olumsuz yönde etkilenmenin başlıca sebebi olarak gösterilmektedir. Bu olumsuz etkileri azaltmak maksadı ile afetin ortaya çıkması durumunda dünyada genel afet yönetim modellerinin uygulandığı görülmektedir. Uygulanan bu modeller, çoğunlukla afetin görünen etkilerinin ortadan kaldırılmasına hizmet etmektedir. Bu kapsamda temel olarak; kurtarma, enkaz kaldırma, yeniden yapılandırma, vb. ortak uygulamalara rastlanmaktadır. Afet sonrası yaşanan maddi kayıplar, fert için önem taşımakla birlikte, aslında ferdin manevi bütünlüğü sağlanabildiği sürece zamanla bu kayıpların telafi edilebildiği de görülmektedir. Buna karşın afet sonrası psikolojik ve sosyal dengelerini yitiren ferdin yaşadığı sıkıntılara acil olarak müdahale edilemezse kişinin hayatının geri kalan kısmında sağlıklı bir hayat sürmekten mahrum kalacağı düşünölmektedir. Bu durumda afet esnasında yaşanan şokla ortaya çıkan değişik davranış ve kişilik bozukluklarının ortadan kaldırılmasında uzman bir ekip tarafından sağlanacak acil sosyal hizmetler önem ve gereklilik arz etmektedir. Ancak afet sonrası acil sosyal hizmet yaklaşımları, genel anlamda toplumun, özelde ise ferdin manevi değerleri doğrultusunda zenginleştirilmesi halinde daha etkin bir afet yönetim modeli oluşturmak mümkün olacaktır. Günümüzde afet sürecine hazırlığın tartışıldığı Türkiye’de, afet sonrası acil manevi sosyal hizmet yaklaşımları, içerik, uygulama biçimi, sorumlu kurum/kuruluş, uygulayıcılar/aktörler ve bütçeleme süreçleri açısından bir takım sorunlarla karşı karşıya olduğunu göstermektedir. Afet gibi aniden gelişen durumlarda acil manevi destek sağlamanın öneminin giderek artması, bu uygulamaların Türkiye’de de kurumsallaşmasını gerekli kılmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Deprem, Tehlike, Risk, Tedbir

²² Öğrenci, Fırat Üniversitesi, tabar23@gmail.com

²³ Öğretmen, Atatürk İlkokulu Milli Eğitim Elazığ, tabar2324@yahoo.com

24 OCAK ELAZIĞ DEPREMİNİN EĞİTİM ÜZERİNDEKİ ETKİLERİ

SELÇUK SELVİ²⁴, YILDIRAY TABAR²⁵

ÖZET

Eğitim yani hayat boyu devam eden, aileden başlayarak okul ve sonrasında bütün yönleriyle yaşamımızda etkili olan bir kavramdır. Eğitim bir nevi yaşamın tam kendisidir. Eğitimin amacı bireylerin kendilerini gerçekleştirmelerine ve potansiyellerini en iyi şekilde ortaya koymalarını sağlamaktır. Eğitim düşünce ve davranış şekillerini değiştiren ve sürekli geliştiren bir süreçtir. İnsanı her zaman daha iyiye, daha güzele ulaştıran bir mekanizmadır. Afetler ise çok sayıda insanın savunmasız oldukları büyük olaylara maruz kaldığında ortaya çıkan, yaralanma ve ya can kaybına neden olan, genel olarak mülk ve geçim kaynaklarına da zarar veren olaylardır. Daha çok acil durumlara neden olan felaketler, hem seyrek nüfuslu, hem de yoğun nüfuslu şehir bölgelerinde ve ayrıca doğal ve insan kaynaklı tehlikeler içeren durumlarda dünyanın hemen her yerinde ortaya çıkabilmektedir. Deprem doğal afetler içinde daha önceden tespit edilemeyen ve netice olarak haberdar olunamayan en yıkıcı afettir. Depremler toplumsal sistemin işleyişini bozabilme niteliğine sahip ve yıkıcı gücü çok yüksek olan bir afettir. Afet bir olayın kendisinden çok doğurduğu sonuçtur. Afetlerin doğurduğu sonuçlara bakıldığında ilk olarak can ve mal kaybına neden oldukları görülür. Can kayıpları insan ve hayvanların ölmesi; mal kayıpları ise eşya, bina ve tarım alanlarının tamamen veya kısmen zarar görmesidir. Kayıpların bir kısmı doğrudan hemen afetle birlikte ortaya çıkarken, diğer kısmı ise bir süre sonra ortaya çıkabilir. 24 Ocak 2020 tarihinde 20:55 sularında Elazığ ilinin Sivrice ilçesinde gerçekleşmiştir. Meydana gelen deprem; Malatya, Bingöl, Diyarbakır, Adıyaman, Batman, Siirt, Gaziantep, Mardin, Hatay, Tunceli, Adana, Çorum, Osmaniye, Samsun, Sivas, Tokat, Şanlıurfa, Şırnak ve Kahramanmaraş gibi birçok şehrimizde hissedilmiştir. Depremler, dünya genelinde okul binalarının yıkılmasına ve eğitimin iki önemli sac ayağı olan öğrenci ve öğretmenlerin can kayıplarına neden olmaktadır. Bu durum, genel olarak afet risk azaltma stratejilerinin görece daha zayıf olduğu bölgelerde daha yaygındır. Geçmişte çeşitli bölgelerde meydana gelmiş olan depremler, binlerce çocuğun ve öğretmenin ölümüne ve okulların yıkılmasına neden olmuştur. Elazığ depreminde can kayıbindan ziyade okul binalarının ciddi anlamda hasar gördüğü görülmüştür. Bu dönemde çevrimiçi öğrenme yönteminin devreye girdiğini görmekteyiz. Çevrimiçi öğrenme yöntemi, öğrencilerin eğitim kalitesini etkileyebilir ve doğal olarak sosyal becerilerinin gelişmesini de engelleyebilir. Çalışmanın temel amacı; 24 Ocak 2024 tarihinde Elazığ'da meydana gelen depremin eğitim üzerindeki etkileri başta olmak üzere sosyo-ekonomik yaşam üzerindeki olumsuz etkilerini incelemektir. Bu etkilerin nasıl gerçekleştiği ve öğrencilere ve ailelerine nasıl yansıdığı irdelenecektir. Bu etkilerin bundan sonra gerçekleşme ihtimali olan depremlerde nasıl daha aza indirgeneceği üzerinde durulmuştur. Ayrıca eğitim ortamlarının yeniden uygun hale getirilmesi için kurumlar arası işbirliği çalışmanın amaçlarındandır.

Anahtar Kelimeler: Elazığ, Deprem, Okul, Risk, Tedbir, Çevrimiçi Eğitim

²⁴ Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, sesetarih@hotmail.com

²⁵ Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, tabar2324@msn.com

TÜRKİYE’DE 6 ŞUBAT DEPREMİNE İLİŞKİN EĞİTİM ALANINDA YAPILAN ÇALIŞMALARIN İNCELENMESİ

EMİNE NUR AKDAĞ²⁶

ÖZET

Doğal afetler, insanlık yaşamında kaçınılmaz bir gerçektir. Bu afetler kendi içerisinde çeşitli türlere ayrılmaktadır. Örneğin atmosfer kökenli doğal afetler, toprak kökenli doğal afetler, su kökenli doğal afetler gibi. Deprem, toprak kökenli afetlerden birisidir. Türkiye, deprem kuşağında yer alan bir ülkedir. Alp-Himalaya deprem kuşağında yer alması ile genç ve tektonik bir bölge olma özelliğini taşıması nedeniyle sıklıkla depremlerin yaşandığı bir ülkedir. İnsanlar, deprem gibi büyük olaylar karşısında çaresizlik, korku, üzüntü, dehşet, şaşkınlık ve panik gibi çeşitli duygular yaşamaktadır. Depremler, insanlık yaşamı boyunca geçmişten günümüze en çok maddi ve manevi kayıp meydana getiren afetlerden birisi olmuştur. İnsanların sahip olduğu bu maddi ve manevi değerleri oluşturan ve toplumsal anlamda kültürlerine yerleştiren olgulardan birisi ise eğitimidir. İnsanların sahip olduğu maddi ve manevi değerlerin oluşumunda eğitimin varlığı çok önemli payedir. Eğitim, insanların varlığıyla sürdürülen, insanların odak noktası olduğu bir alandır. Eğitim, insanların faaliyetleri ve yaşantılarıyla ilişki halindedir. Bu faaliyet ve yaşantılar, deprem gibi toplumu büyük ölçüde etkileyen olaylarla etkileşim halinde olmakta ve birtakım etkilere maruz kalmaktadır. Kısacası bu bahsedilen durumlar nedeniyle doğal afetler ve kriz durumları, eğitim alanını etkilemesi sebebiyle incelenmesi gereken durumlar arasındadır. Bu çalışma, Türkiye’de 6 Şubat 2023 tarihinde Türkiye’de yaşanan Kahramanmaraş depreminin eğitim alanındaki etkilerini değerlendirmek ve depreme ilişkin yapılan araştırmaların yönelimlerini incelemek amacıyla yapılmıştır. Literatür taraması yapılırken “deprem”, “eğitim”, “öğretmen”, “öğrenci”, “6 şubat depremi” anahtar kelimeleri ile “google akademik”, “Web of Science”, Taylor and Francis”, “TrDizin”, “Dergipark”, “Sobiad” ve “Turcademy” gibi veri tabanlarında tarama yapılmıştır. Yapılan literatür taraması sonucunda ulaşılan 2001-2023 yılları arasında gerçekleştirilmiş lisansüstü tezler, makaleler, kitaplar ve raporlar araştırmanın evrenini oluşturmuştur. Literatür taraması sonucunda evrenin içerisinden örneklem seçimine gidilmiştir. Örneklem seçimi sonucunda; 2023 Kahramanmaraş depreminden sonra yapılmış olan 23 bilimsel makale, kitap ve rapor çalışmaya dahil edilmiştir. Araştırma nitel araştırma yöntemi kapsamında doküman analizi tekniği kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Araştırmaya ilişkin elde edilen bilimsel yayınlar, sınıflama ölçeği geliştirilerek kategorilere ayrılmıştır. Elde edilen araştırmalar; yapıldığı yer, araştırma yaklaşımları, veri toplama araçları, örneklem özellikleri ve konu alanlarına göre araştırmalar olmak üzere beş başlık altında incelenmiştir. Yayınlar tek tek incelenmiş ve başlıkta yer alan kategorilere yerleştirilmiştir. Sonrasında elde edilen sayısal veriler tablo ve grafikler halinde, konu alanına ilişkin veriler ise alt başlıklar halinde verilmiştir. Elde edilen bulgulara göre araştırmaların büyük kısmı deprem bölgesindeki illerde yapılmış, en çok nitel araştırma yöntemi kullanılmış bunu nicel ve karma araştırma yöntemleri takip etmiştir. Doküman, görüşme formu, ölçek ve rubrik gibi veri toplama araçlarının kullanılmıştır. Öğretmen, okul yöneticisi, öğretmen adayları ve dokümanlar örneklem grubunu oluşturmuştur. Konu alanlarına göre incelendiğinde uygulanan politikalar,

²⁶ Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, eminenurakdag101@gmail.com

depremin eğitim üzerine etkisi, çevrimiçi öğrenme/acil uzaktan eğitim, afet eğitimi/deprem farkındalığı ve depremin psikolojik etkileri olmak üzere beş konu başlığı altında incelenmiştir. Araştırma sonuçlarına göre deprem sonrası süreçte uluslararası afet yönetimi standartları baz alınarak MEB bünyesinde uygulamalar yapıldığı, depremin eğitim üzerinde olumsuz etkilerinin olduğu, geleneksel eğitim anlayışının afetler karşısında sürdürülebilir olmadığı, çevrimiçi öğrenme ve acil uzaktan eğitime yönelik yatırımlar yapılması gerektiği ve bu konudaki eksiklikler, depremin korku, kaygı ve panik gibi olumsuz psikolojik etkilerle karakterize olup, öğretmen ve öğrencilerin mesleki ve akademik performansını olumsuz etkilediğine ulaşılmıştır. Yapılan bu çalışma, 2023 yılından sonra eğitim alanında depreme yönelik gerçekleştirilen bilimsel çalışmaların genel bir incelemesini sunmaktadır. Bu çalışma ile araştırmacılara, eğitimcilere ve politika yapıcılara yeni perspektifler kazandırılması hedeflenmektedir. Araştırmanın sonuçlarına yönelik öneriler son kısımda verilmiştir.

Anahtar Kelimeler: deprem, eğitim, öğretmen, öğrenci, 6 şubat depremi

OKUL ÖNCESİ EğİTİM KURUMLARINDA İŞ SAğLIğI VE GÜVENLİğİ UYGULAMALARI

BİROL KILIÇ²⁷, SARA BİLGEN SEMİZER²⁸, NUR KOÇ²⁹

ÖZET

Bu araştırma, okul öncesi eğitim kurumlarında iş sağlığı ve güvenliği uygulamalarının yeterliliği ve içeriğini öğretmen görüşlerine göre belirlemeyi amaçlamaktadır. Ordu ilinde rastgele seçilen okul öncesi eğitim kurumlarındaki 16 okul öncesi öğretmeni ile yapılan bu nitel tarama araştırması, 2023-2024 eğitim öğretim yılında uygulanmıştır. Veri toplama aracı olarak yarı yapılandırılmış bireysel görüşüme formu kullanılmıştır. Araştırmanın katılımcı grubu, maksimum çeşitlilik örnekleme yöntemi kullanılarak seçilen 16 öğretmenden oluşmaktadır. Bu da demografik farklılıkları içeren heterojen bir grup oluşturmayı amaçlamaktadır. Araştırma verilerinin çözümlenmesinde içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. Demografik bilgiler tablosu, katılımcı öğretmenlerin cinsiyet, yaş ve kıdemi gibi demografik özelliklerini göstermektedir. Katılımcılar, demografik özellikler açısından dengeli bir temsil sağlamaktadır. Araştırma sonuçları, İş Sağlığı ve Güvenliği (İSG) yönetimi ve sorumlulukları, risk değerlendirme ve kontrol, eğitim ve bilinçlendirme, gerekli İş Sağlığı ve Güvenliği ekipmanları, potansiyel riskler ve İş Sağlığı ve Güvenliği acil durum planları gibi temalar etrafında toplanmaktadır. Öğretmenler arasında genel bir İSG farkındalığı olduğu, risk yönetimi odaklı politikaların bulunduğu ve eğitim/bilinçlendirme konularına önem verildiği gözlemlenmiştir. İş Sağlığı ve Güvenliği uygulamalarına ilişkin görüşlerin analizi, işyerindeki temel risklerin tanımlanması, kişisel koruyucu donanım kullanımı, ergonomi ve iyi çalışma uygulamaları, risk değerlendirme ekibi oluşturma, risk belirleme ve risklere karşı stratejiler geliştirme gibi konularda ortaya çıkan alt temaları içermektedir. Ayrıca İş Sağlığı ve Güvenliği acil durum planları temasında yangın durumlarına yönelik önlemlere daha fazla vurgu yapıldığı, genel güvenlik ve sağlık sorunlarına karşı da uygun bir frekansta önem verildiği belirlenmiştir. Bu bulgular, okul öncesi eğitim kurumlarında İş Sağlığı ve Güvenliği uygulamalarının güçlü yanlarını ve geliştirilmesi gereken alanları belirlemektedir. Öğretmenlerin görüşleri, iş sağlığı ve güvenliği politikalarının etkin bir şekilde yönetilmesi ve uygulanması için rehberlik edebilir. Araştırmanın sonuçları, katılımcıların İş Sağlığı ve Güvenliğine yönelik yönetsel önlem ve tedbirler konusunda yeterli bilgi düzeyine sahip olduklarını göstermektedir. Ancak, yaşanan sorunlar kategorisinde "sorun yaşanmaması", "eğitimlerin yetersiz olması ve uygulamalı olmaması" gibi sorunların sıkça ifade edildiği görülmüştür. Bu çerçevede, önceki çalışmalarla uyumlu olarak, İş Sağlığı ve Güvenliği alanında farkındalık oluşturma ve eğitim uygulamalarının önemli olduğu vurgulanabilir.

Anahtar Kelimeler: İş Sağlığı ve Güvenliği, Güvenli Okul, Okul Öncesi Eğitim, Acil Durum

²⁷ Öğretmen, Fatsa Anaokulu, kilic_birrol@hotmail.com

²⁸ Öğretmen, Silifke Atatürk Anaokulu, sarasemizer99@gmail.com

²⁹ Öğretmen, Ankara Batıkent Anaokulu, nurulu72@hotmail.com

ÖĞRETMENLERDE AFET FARKINDALIK VE GÖNÜLLÜLÜK BİLİNCİ OLUŞTURMAK VE ÖNEMİ

NACİYE BARBAROS³⁰

ÖZET

Afet farkındalığı, toplumun doğal afetlere karşı bilinçli bir şekilde hazırlıklı olma ve bu tür olaylara karşı duyarlılık gösterme durumunu ifade eder. Bu, afetlerin potansiyel etkilerine karşı bilgi sahibi olma, riskleri anlama, acil durum planları yapma ve toplumu güvende tutma amacını taşır. Gönüllülük, bir bireyin maddi karşılık ve başka bir çıkar beklentisi içinde olmadan; toplumun yararına olduğu düşünülen hedefte; kendi isteği ile veya ihtiyacı doğrultusunda, toplumsal girişim bünyesinde yer alarak ya da bir sivil toplum kuruluşunda (STK) sürdürdüğü faaliyetler olarak tanımlanabilir. Gönüllülük bireylere bilgi, deneyim, enerji, hoşgörü, paylaşımcılık, profesyonel yaklaşım, sorumluluk üstlenme gibi nitelikler kazandırır. Gönüllülükte bireyler bir kazanç beklentisinde bulunmamalarına rağmen, en büyük kazanımları edindikleri yetkinliklerdir. Öğretmenlerde afet farkındalık bilinci oluşturmak, öğrencileri ve topluluğu potansiyel risklere karşı hazırlıklı kılmak açısından önemlidir. Öğretmenler, afetlerle başa çıkma konusunda eğitim alabilir ve bu bilinci öğrencilere aktarabilir. Acil durum planları oluşturabilir, tahliye prosedürlerini öğretebilir ve ilk yardım bilgisi sağlayarak toplulukta güvenli bir ortamın oluşturulmasına katkıda bulunabilirler. Bu, öğrencilere güvenlik bilinci kazandırarak afet durumlarında daha etkili bir tepki verme yeteneğini artırabilir. Öğretmenlerde afet farkındalık bilinci oluşturmak, öğrencileri ve topluluğu potansiyel risklere karşı hazırlıklı kılmak açısından önemlidir. Öğretmenlerin öğrencilere rol model olmaları, sosyal sorumluluk projelerine katılımları teşvik etmek ve topluluk içinde dayanışma kültürünü güçlendirmek açısından önemlidir. Öğretmenlerde afet farkındalık bilinci oluşturmak, öğrencileri, personeli ve topluluğu afetlere karşı hazırlıklı hale getirerek can güvenliğini artırmak ve olası felaket durumlarında daha etkili bir tepki vermeyi sağlamaktadır. Bu bilinç, afetlerin önceden tahmin edilememesi nedeniyle yaşanabilecek risklere karşı duyarlılık oluşturarak, güvenli tahliye prosedürleri ve ilk yardım becerileri gibi konularda eğitimle birleştiğinde toplumda daha dirençli bir yapı oluşturabilir. Ayrıca, bu bilinci öğrencilere aşılama, onlara sorumluluk bilinci ve dayanışma duygusu kazandırarak toplumun genel afet hazırlıklarına katkıda bulunabilir. Öğretmenlerde gönüllülük bilinci oluşturmanın önemi, sadece mesleki yetkinlikleri değil, aynı zamanda toplumsal sorumluluk duygusunu ve empatiyi artırarak öğrencilere olumlu bir örnek olmalarını sağlamaktadır. Gönüllülük bilinci, öğretmenlerin öğrencilere sadece ders içeriği değil, aynı zamanda insanlık değerleri, yardımlaşma ve paylaşma konularında da öğretim yapmalarına yardımcı olabilir. Bu, öğrencilerin karakter gelişimine ve toplumsal sorumluluk anlayışına katkıda bulunabilir. Öğretmenlerde gönüllülük bilinci oluşturmak için atılacak adımlar arasında öğrencilere rol model olmaları, sosyal sorumluluk projelerine katılımları teşvik etmek ve topluluk içinde dayanışma kültürünü güçlendirmek önemli olabilir. Ayrıca, gönüllülük faaliyetlerine duyarlılık oluşturacak seminerler veya eğitim programları da düzenlemek faydalı olabilir. Genel olarak; öğretmenlerde afet farkındalık ve gönüllülük bilinci oluşturmak, toplumun afetlere karşı daha hazırlıklı ve dayanıklı olmasına katkı sağlar. Bu bilinci oluşturmanın önemi şu şekilde özetleyebiliriz.1.

³⁰ Öğretmen, Tarsus İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü, naciyebarbaros@hotmail.com

Can Güvenliği 2.Hazırlıklı Olma Yeteneği 3.Toplumsal Dayanışma 4.Sorumluluk Duygusu: Afet farkındalığı ve gönüllülük bilinci, öğrencilere sorumluluk duygusu kazandırarak toplumsal bir sorumluluk anlayışının oluşmasına yardımcı olur. 5. Eğitimde Güçlendirme 6. Toplumda Bilinçli Bir Gençlik Afetlere karşı bilinçli ve gönüllü bir toplum, felaket durumlarında daha hızlı ve etkili bir şekilde mücadele edebilir, zararları minimize edebilir ve toplumsal dayanışma ile toparlanabilir

Anahtar Kelimeler: Afet, Eğitim, Farkındalık, Gönüllülük, Öğretmen

EĞİTİM LİDERLİĞİ, DİSİPLİN İKLİMİ, ÖĞRETMENİN MATEMATİK ÖĞRETİMİ DESTEĞİNİN ÖĞRENCİ BAŞARISINA ETKİSİ

ÖMÜR ÇOBAN³¹

ÖZET

Bu çalışmanın amacı, eğitim liderliği, disiplin iklimi ve öğretmenin matematik öğretimi desteğinin öğrenci başarıyla ilişkisini ortaya koymaktır. Bu amaç doğrultusunda PISA 2022 verilerinden yararlanılarak Türkiye’de öğrencilerin matematik başarısını etkileyen bazı değişkenler iki düzeyli analizle ortaya konulacaktır. Bu iki düzeyli analizin ilk düzeyini öğrenci düzeyi değişkenler (öğrencinin matematik puanı, öğretmenin matematik öğretimi desteği), ikinci düzeyini ise okul düzeyi değişkenler (eğitim liderliği ve disiplin iklimi) oluşturacaktır. Araştırmanın temel yaklaşımını Leithwood ve arkadaşlarının (2020) ortaya koyduğu dört yol modeli bakış açısı oluşturmaktadır. Ancak çalışmada bu dört yoldan rasyonel yol ve aile yolu kullanılmayacak, duygu (öğretmenin matematik öğretimi desteği) ve örgüt (disiplin iklimi) yolu kullanılacaktır. Araştırmanın beklenen bulguları, eğitim liderliğinin doğrudan ve dolaylı şekilde öğrenci başarısını etkileyeceği yönündedir. Bununla birlikte, disiplin iklimi ve öğretmenin matematik öğretimi desteğinin de olumlu yönde öğrencilerin matematik başarısını etkileyeceği beklenmektedir. Bununla birlikte öğrencilere ait sosyoekonomik durum (SED) ve öğrenci cinsiyeti de kontrol değişkeni olarak iki düzeyli modele konulacaktır. Araştırmalar SED’in öğrenci başarısı üzerinde özellikle Türkiye gibi gelişmekte olan ülkelerde önemli bir faktör olduğunu ortaya koymaktadır. Cinsiyetin öğrenci başarısı üzerine yapılan çalışmalarda ise genellikle kız öğrencilerin başarılarının erkek öğrencilere göre daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Çalışmaya dair analizler devam etmekte olup çıkan sonuçlar ve bu sonuçlar doğrultusunda ortaya çıkan önerilere daha sonra yer verilecektir.

Anahtar Kelimeler: eğitim liderliği, disiplin iklimi, öğretmenin matematik öğretimi desteği, öğrenci başarısı, SED

³¹ Doç. Dr., Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi, cobanomur@gmail.com

2019-2023 YILLARI ARASINDA EĞİTİMDE YETENEK YÖNETİMİ ALANINDA YAPILAN ÇALIŞMALARIN İNCELENMESİ

ESRA TÖRE³², RUKİYE KESTİ³³, DİLEK KELEBEK³⁴

ÖZET

Son yüzyılda bilginin ön plana çıkması, küreselleşme, teknolojik gelişmeler, hız çağı ve rekabet ortamları, kurumları değişime zorlamış, kurum çalışanlarında yüksek potansiyel önem kazanmıştır. Küresel bazda 1997 yılında McKinsey & Company araştırmaları yetenek yönetimi alanındaki çalışmalara öncülük etmiştir. Ülkemizde de 2000’li yıllarda uygulayıcıların gündeme taşıdıktan sonra araştırmacıların da ilgi gösterdiği bir alan haline gelmiştir (Hanfield, vd., 1998; Boz, 2019). Eğitim kurumları da küreselleşmenin getirdiği değişim ve belirsizlikten payını almakta, bu değişime uyum sağlama, rekabet edebilme ve varlığını sürdürebilmek için yetenekli çalışanlara ihtiyaç duymaktadır. Okulun başarısında kritik bir unsur olan yetenek ve yetenek yönetimi, eğitimde insan odaklı anlayışla ele alınmaktadır. Yetenek yönetimi son yıllarda Türk Eğitim Sisteminin gündemine alınmıştır ve tartışılmaktadır (Aslan ve Kurşun, 2020). Yetenek yönetimi, kurumların şimdi ve gelecekte ihtiyacı olan nitelikli insan kaynağını kaybetmemek için elinde tutma ve motivasyonu yükseltme adına kapsamlı faaliyetler kümesi oluşturmaktır (Armstrong, 2017). Bu çalışmanın amacı, 2019-2023 yılları arasında yayımlanmış eğitimde yetenek yönetimi alanında yapılan tez ve makalelerin incelenmesidir. Araştırma kapsamında 2019-2023 yılları arasındaki eğitimde yetenek konusunda yapılmış olan çalışmalar için Google Akademik ve YÖK-TEZ üzerinden “yetenek yönetimi” kullanılarak tarama yapılmış; toplamda 19 tez, 16 makaleye ulaşılmıştır. Ulaşılan makale ve tezler yayın yılı, yapıldığı üniversite, alan dağılımı, örneklem grupları, konu dağılımı, araştırma modeli, araştırma sonuçları ve araştırma önerilerine göre incelenmiştir. Bu çalışma, daha önceden yapılmış çalışmalarını incelemeyi amaçladığından sistematik derleme yönteminde tasarlanmıştır. Belli bir konuda yapılan araştırmaların çok detaylı ve geniş bir biçimde taranıp, dışlanma ve dâhil edilme kriterleri kullanılarak, bulgularının sentez edildiği bilimsel inceleme çalışmaları sistematik derleme olarak adlandırılır (Aslan, 2018). Yılmaz’a (2006) göre derleme çalışması; bilimsel dergilerde yayınlanmış bilimsel yazıların, çalışmaların veya güncel gelişmelerin belirtilen konuda yoğun çalışmaları bulunan deneyimli yazarlarca yapılan bir sentez, yorum ve durum değerlendirmesidir. Araştırma verilerinin değerlendirilmesinde tematik derleme yapılmıştır. Herdman’a (2006) göre de tematik derlemede bir konu üzerinde yapılan çalışmaların bir araya getirilerek bir tema/konu üzerinden sentezinin yapılması amaçlanır.

Araştırma bulguları toplanmış olup bulgular ve sonuç kısmına daha sonra yer verilecektir.

Anahtar Kelimeler: Yetenek yönetimi, eğitim, sistematik derleme, tematik derleme.

³² Doç. Dr., Sabahattin Zaim Üniversitesi, esra.tore@izu.edu.tr

³³ Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, rukiyekesti@gmail.com

³⁴ Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, dlkkbk@gmail.com

BİLİM VE SANAT MERKEZİNDE ÖĞRETMEN OLMANIN ANLAM VE DOĞASI**HİCRAN TAMKOÇ³⁵, FERUDUN SEZGİN³⁶****ÖZET**

Bu çalışmanın amacı, Bilim ve Sanat Merkezi'nde öğretmen olmanın anlam ve doğasının derinlemesine incelemektir. Bu amaç doğrultusunda yapılan çalışmada nitel araştırma yöntemi kullanılmış ve araştırma deseni olarak olgubilim (fenomenoloji) tercih edilmiştir. Katılımcılar, Ankara ili, Etimesgut ve Yenimahalle ilçeleri Bilim ve Sanat Merkezi'nde görev yapan öğretmenlerden seçilmiştir. Katılımcıların seçiminde amaçlı örneklem yönteminden ölçüt örnekleme kullanılmıştır. Toplam sekiz katılımcının görüşleri alınmıştır. Veri toplama arası olarak uzman görüşü alınarak araştırmacı tarafından hazırlanan yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Görüşmeler yüz yüze ve çevrimiçi olarak yapılmıştır. Verilerin analizinde betimsel analiz yöntemi kullanılmıştır. Araştırmada veriler çalışmanın alt amaçlarına uygun beş temaya ayrılmıştır. Bunlar, öğretmen ve öğrenci kavramına ilişkin, BİLSEM öğretmeni olmanın anlam ve işlevine ilişkin, BİLSEM'de öğretmen olmaya teşvik eden nedenlere ilişkin, BİLSEM öğretmeni olmanın olumlu ve olumsuz yönlerine ilişkin ve BİLSEM öğretmeni olmanın hissettirdiklerine ilişkin görüşlerin olduğu temalardır. Araştırmanın sonucunda öğretmenler mesleki doyum, kendini geliştirme olanakları, mesleki saygınlık, özel yeteneklileri tanıma ve anlama gibi boyutlarda BİLSEM'li olmanın anlam ve doğasına ilişkin görüşler bildirmişlerdir. Mesai saatleri, esnek program hazırlama, sürekli üretken ve aktif olma beklentisi yönünden olumsuz yönlerin ifade edildiği görülmüştür. Çalışma sonucuna ilişkin çeşitli öneriler sunulmuştur. BİLSEM öğretmen seçimine ilişkin kriterlerin çeşitlendirilip artırılması ve BİLSEM öğretmeni olarak göreve başlamadan önce özel yeteneklilerin özellikleri hakkında eğitim verilmesi gibi çeşitli önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Bilim ve Sanat Merkezi, Özel Yetenek, Kapsayıcı Eğitim

³⁵ Öğretmen, Yenimahalle Bilim Ve Sanat Merkezi, hicrantamkoc@gmail.com

³⁶ Prof. Dr., Gazi Üniversitesi, ferudun@gazi.edu.tr

ORTAOKUL ÖĞRENCİLERİNİN 21. YÜZYIL BECERİLERİNİN İNCELENMESİ- ERZİNCAN ÖRNEĞİ

SERDAL HALİS ÖCAL³⁷

ÖZET

Giriş: 21.yüzyıl becerileri, bu yüzyılın bilgi toplumunda bireylerin iyi vatandaşlar ve nitelikli iş görenler olmalarını sağlayan özellikleri ifade etmektedir. Bu bağlamda kullanılan anahtar beceriler, yalnızca eğitim sürecinde değil, aynı zamanda eğitim ve öğretimin ötesinde bilişsel, davranışsal veya duygusal bir uzmanlık biçimini geliştirmeyi ifade eder. Amerika Birleşik Devletleri merkezli “Partnership for 21st Century Skills (P21)” (P21, 2015) adlı kuruluş, içinde bulunduğumuz bilgi çağı için gerekli olan içerik, tema ve becerilerin kazandırılmasına yönelik hazırlanan destek sistemlerini üç ana kategoride açıklamaktadır. Bu üç kategori; “Öğrenme ve Yenilik Becerileri”, “Bilgi, Medya ve Teknoloji Becerileri” ve “Yaşam ve Kariyer Becerileridir. Araştırmanın amacı ortaokul öğrencilerinin 21. yüzyıl becerilerini incelemektir. Bu amaçla aşağıdaki sorulara cevap aranması planlanmıştır: * Ortaokul öğrencilerinin 21. Yüzyıl beceri düzeyleri nasıldır? * Ortaokul öğrencilerinin 21. Yüzyıl beceri düzeyleri cinsiyet, sınıf düzeyi, taşınmalı olup olmama durumu, anne-baba eğitim düzeyi, aile ikamet yerine göre anlamlı bir farklılık gösterir mi? * Ortaokul öğrencilerinin 21. Yüzyıl beceri düzeyleri beceri düzeyleri önceki yıl karne notunun anlamlı bir yordayıcısı mıdır? Tasarlanan çalışma nicel araştırma desenlerinden genel tarama modelindedir. Çalışmanın verileri, Erzincan İl Merkez ve Refahiye ilçelerinde bulunan ortaokullardan toplanmıştır. Kolay Örneklemeye Yöntemi kullanılmıştır. Veri toplanan 371 öğrencinin 160’ı erkek, 211’i ise kız öğrencilerden oluşmaktadır. Öğrencilerin 90’ı beşinci, 108’i altıncı, 106’sı yedinci ve 67’si sekizinci sınıftır. Veri toplama aracı olarak kişisel bilgi formu ve ortaokul öğrencileri için Ortaokul Öğrencilerine Yönelik 21. Yüzyıl Becerileri Ölçeği (21.YYBÖ) kullanılmıştır. 21.YYBE 12 sorudan oluşan tek boyutlu bir ölçektir. Beşli Likert tipinde tasarlanan ölçek, ortaokul öğrencilerinin genel 21. Yüzyıl becerilerini ölçmeye yönelik olarak tasarlanmıştır. Birinci araştırma sorusunun cevaplanmasında aritmetik ortalama, standart sapma hesaplanmış ve buna dayalı olarak analiz ve değerlendirmeler yapılmıştır. İkinci araştırma sorusu için bağımsız grup t-testi, tek yönlü ANOVA testi ile Kruskal Wallis H testi yapılmıştır. Üçüncü araştırma sorusunu cevaplamak için basit doğrusal regresyon analizini yapılmıştır. Tamamı 12 madde olan ölçekten alınan ortalama puanın 46.92 olduğu görülmüştür. En yüksek 60 ile en düşük 12 puan olan 48 puanlık ranj aralığındaki bu puanı yüzölçümüne dönüştürdüğümüzde ortalama puanın 72.75 olduğu anlaşılmaktadır. Bu bulguya dayalı olarak çalışmaya katılan öğrenci grubunun 21’nci yüzyıl becerilerinin iyi düzeyde olduğu söylenebilir. Cinsiyet ve okula ulaşım şekline göre öğrencilerin 21. Yüzyıl beceri puanlarına ilişkin bağımsız grup t-testi sonuçları Tablo 3’te gösterilmiştir. Cinsiyete göre öğrencilerin 21. Yüzyıl beceri puan ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık tespit edilememiştir ($t(369) = .585, p > .05$). Kız öğrencilerin puan ortalaması (47.22) erkek öğrencilerin puan ortalamasından (46.70) biraz yüksek olmakla birlikte aradaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olmadığı anlaşılmaktadır. Okula ulaşım şekli taşınmalı olup olmama durumuna göre iki grupta ele alınmıştır. Taşınmalı öğrenciler ortaokul bulunmayan köy gibi küçük yerleşim birimlerinde ikamet eden öğrencileri kapsamaktadır. Ulaşım şekline göre öğrencilerin

³⁷ Doktora Öğrencisi, Milli Eğitim Bakanlığı, serdal.halis.ocal@hotmail.com

21. Yüzyıl beceri puan ortalamaları arasındaki farkın anlamlı olmadığı görülmektedir ($t(369) = .253, p > .05$). Taşımali grupta olan öğrencilerin puan ortalaması (47.59) taşımali olmayan gruptaki öğrencilerin puan ortalamasından (46.55) biraz yüksektir. Ancak aradaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olmadığı tespit edilmiştir. Sınıf düzeyine göre öğrencilerin 21. Yüzyıl beceri puan ortalamaları arasında anlamlı bir farklılığın olmadığı bulunmuştur ($F(3-367) = .729, p > .05$). Sınıf düzeyine göre öğrenci gruplarının puan ortalamaları arasında küçük farklılıklar olsa da istatistiksel olarak bu farklılıkların anlamlı olmadığı anlaşılmıştır. Öğrencilerin önceki yıl sınıf geçme puanınının 21. Yüzyıl beceri puanlarını yordamasına ilişkin basit doğrusal regresyon analizi sonuçları, İki değişken arasında pozitif yönlü, anlamlı bir korelasyon ($r = .183, p < .01$) bulunmaktadır. Tek yönlü ANOVA testi sonuçları ($F(1-369) = 12.749, p < .01$), kurulan regresyon modelinin genel olarak anlamlı olduğunu göstermektedir ($\beta = .183, t = 3.571, p < .01$). Ortaokul programlarında sekiz anahtar yetkinlik tanımlanmış ve bu yetkinliklerin öğrencilere kazandırılması öngörülmüştür (Milli Eğitim Bakanlığı [MEB], 2018a; MEB, 2018b; MEB, 2018c; MEB, 2018d; MEB, 2018e; MEB, 2018f, MEB, 2018g). Bu yetkinliklerden bazılarının 21. Yüzyıl becerileri ile ilişkili olduğu söylenebilir. Örneğin “matematiksel yetkinlik ve bilim/teknolojide temel yetkinlikler, dijital yetkinlik, öğrenmeyi öğrenme, sosyal ve vatandaşlıkla ilgili yetkinliklerin bu kapsamda değerlendirilebilir. Sınıf seviyesinin yükselmesine paralel olarak öğrencilerin de bu beceri ve yetkinlik alanlarında daha ileri bir seviyeye gelmesi beklenir. Yetkinlik ve becerilerin bir kısmının 21. Yüzyıl becerileri ile ilişkili olması sebebiyle sınıf yükselmesine paralel olarak 21. Yüzyıl beceri puanlarının da artması beklenir. Ancak elde edilen bulgular bu beklentilerin karşılanmadığını göstermektedir. Ayrıca Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programında (MEB, 2018f) yer alan temel bazı becerilerinin (eleştirel düşünme, iletişim, kanıt kullanma, karar verme, problem çözme, sosyal katılım, yenilikçi düşünme gibi) de 21. Yüzyıl becerileri ile bağlantılı olduğu söylenebilir

Anahtar Kelimeler: 21. yüzyıl becerileri, ortaokul, öğrenci

ÖĞRETMENLERİN GÜNLÜK DERS SAATI SAYISININ EĞİTİM KALİTESİNE ETKİSİ

M.HİLMİ EREN³⁸

ÖZET

Bu araştırma, öğretmenlerin günlük ders saati sayısının eğitim kalitesine etkisini araştırmak amacıyla yapılmıştır. Öğretmenlerin ders saati sayısı denildiğinde ilk akla gelen haftalık ders saati sayısıdır. Ancak bu ders saatlerinin, haftanın günlerine nasıl dağıtıldığı pek düşünülmemektedir. Bu dengesiz dağılım nedeniyle, eğitim kalitesinde istenen seviyeye ulaşılamamakta ve devletin yaptığı harcamalar boşa gitmektedir. Bu durum, ülkenin gelişmişlik seviyesini düşürdüğü gibi, yeni yetişen bireylerin üretken, sağlıklı, mutlu ve sosyal yönden gelişmemesine de neden olmaktadır. Bu araştırmamızda, günlük ders saati sayısının önemine dikkat çekilerek, eğitim kalitesinin ve öğretmen verimliliğinin artması amaçlanmaktadır. Böylece bireylerin ve devletin gelişmişlik düzeyi yükselecek, eğitimin amaçlarına ulaşılmış olacaktır. 21.Yüzyıl öğretim yaklaşımlarında, bireylerin ilgi ve yeteneklerine, bireysel farklılıklara daha çok önem verilmektedir. Araştırmamız; günlük ders saati sayısının azaltılarak, öğretmenlerin öğrencilerle daha ilgili ve etkileşim içinde olabileceği fırsatların oluşturulmasına katkı sunacaktır. Bir öğretmen günde 3-4 saat öğretim için zaman harcıyıp, geriye kalan sürede öğretmenlerle iştişare, mesleki gelişim faaliyetleri, toplantılar, derse hazırlık çalışmaları ve öğrencilerle birlikte etkinlikler yaptığında, okulda ve ülkede eğitim kalitesinin arttığı saptanmıştır. Çalışmamızda nitel araştırma yöntemlerinden, betimsel araştırma modeli kullanılmıştır. Öğretmenlerin günlük ders saati sayısı ile ilgili mevzuatlar, raporlar ve akademik çalışmalar incelenmiş, öğretmenlerle anket çalışması yapılarak veriler toplanmış ve mevcut durum betimleyici bir şekilde sunulmuştur. Çalışmamızda aynı zamanda olgubilim (fenomonoloji) araştırma modeli de kullanılmıştır. “Öğretmenlerin Günlük Ders Saati Sayısı Hakkındaki Görüşleri” online anket formu kullanılarak, Türkiye genelinde görev yapan okul öncesi, ilkokul, ortaokul ve lise öğretmenlerinin görüşleri alınmıştır. Araştırma sonucunda elde edilen verilere, içerik analizi yapılarak bulgulara dönüştürülmüştür. Türkiye geneli incelendiğinde, öğretmenlerin günlük ders saati sayısına önem verilmediği saptanmıştır. Eğitim kalitesinin bu durumdan etkilendiği ve öğretmenlerin verimliliğinin düştüğü tespit edilmiştir. Öğretmenlerin yorulmadan, etkili ve verimli bir şekilde günlük işleyebileceği ders saati sayısının en çok 4 saat olduğu anlaşılmıştır. Öğretmenlerin günlük ideal ders saati sayısı farklı demografik değişkenlere göre analiz edilmiştir. Ücretin tatmin edici olup olmaması, öğretmenlerin günlük ideal ders saati sayısı hakkındaki düşüncelerini değiştirmemektedir. Bu çalışma, yeni araştırmalarda ve yasal düzenlemelerde, öğretmenlerin günlük ders saati sayısına önem verilmesini sağlayarak, eğitim kalitesinin artmasına, yeni yetişen bireylerin nitelikli olmasına ve ülkenin gelişmesine katkı sunabilir.

Anahtar Kelimeler: Öğretmenler, Haftalık Ders Programı, Günlük Ders Saati, Eğitim Kalitesi, Öğretmen Verimliliği

³⁸ Öğrenci, Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi, bilgi@mhilmieren.com

OKUL YÖNETİCİSİ VE ÖĞRETMENLERİN KARIYER YOLCULUKLARI: KALEYDOSKOP KARIYER MODELİ MERCEĞİNDEN BAKMAK

GÜLSU NAİBOĞLU³⁹, ESRA TÖRE⁴⁰, AYŞE GÜL DOĞRU⁴¹

ÖZET

Yeni kariyer teorilerinden Kaleydoskop Kariyer Modeli (KKM) Mainiero ve Sullivan (2006) ve Sullivan vd. (2007) tarafından yapılmış araştırmalar neticesinde ortaya çıkmıştır. Kaleydoskop Kariyer Modelinin amacı bireylerin çalışma hayatlarına ilişkin verdikleri kararları açıklamaktır (Tarhan, 2019; Göktürk, 2019). Model, bireylerin kariyer yolculuklarında nasıl değişimlerle karşı karşıya kaldıkları, dengeyi nasıl sağladıkları, bu değişimlerin ne şekilde kararlarını etkilediği hakkında genel bir çerçeve sunmaktadır (Zimmerman ve Clark, 2016). Kariyer hareketli ve dinamik bir yapıya sahip olduğu için “çiçek dürbünü olan ve her çevirmede farklı görseller sunan kaleydoskopa” benzetilmiştir. Kaleydoskopun içindeki üç ayna modeldeki üç alt boyutu simgelemektedir: “özgünlük (authenticity) – denge (balance) – meydan okuma (challenge)”. Bu üç boyut çalışanların kariyer kararını ve geçişini hayat boyunca eşzamanlı olarak etkilemektedir (Sullivan vd., 2009). Bu çalışmanın amacı okul yöneticisi ve öğretmenlerin kariyer süreçlerinin Kaleydoskop Kariyer Modeli çerçevesinde incelenmesidir. Ayrıca çalışma kapsamında okul yöneticisi ve öğretmenlerin kariyer süreçlerinin Kaleydoskop Kariyer Modeli çerçevesinde cinsiyet, kuşak, eğitim düzeyi ve görev türü değişkenlerine göre farklılaşma durumları da incelenmiştir. Okul yöneticisi ve öğretmenlerin kariyer süreçlerinin anlaşılmasının, onların bulunduğu noktaya ilişkin beklentilerinin anlaşılmasına ve gelecek kariyer planlamalarının yapılmasına yardımcı olacağı düşünülmektedir. Bu çalışma nicel araştırma yöntemlerinden betimsel tarama modeli kullanılarak yapılmıştır. Araştırmada kullanılan Kaleydoskop Kariyer Modeli Ölçeği Sullivan, Forret ve Carraher (2019) tarafından geliştirilmiş; Töre ve Naiboğlu (2023) tarafından Türkçe 'ye uyarlanmıştır. Araştırmanın örneklemini resmi okul öncesi, ilkokul, ortaokul ve lise kurumlarında görev yapmakta olan 450 okul yöneticisi ve öğretmen oluşturmaktadır. Araştırma bulguları analiz aşamasında olup bulgular ve sonuç kısmına daha sonra yer verilecektir.

Anahtar Kelimeler: Kaleydoskop Kariyer Modeli, Okul Yöneticisi, Öğretmen.

³⁹ Uzm., İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi, gulsuyagcinaiboglu@gmail.com

⁴⁰ Doç. Dr., İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi, esra.tore@izu.edu.tr

⁴¹ Öğretmen, Üsküdar Acıbadem Türk Telekom Şehit Mete Sertbaş Ortaokulu, aydogru@hotmail.com

ÖĞRETMENLERİN ÖĞRETİM PROGRAMINA BAĞLILIKLARININ VE BAĞLILIKLARINI ETKİLEYEN ETKENLERİN İNCELENMESİ

GÜLTEN SAKALLIOĞLU⁴², FATMA ÖZÜDOĞRU⁴³

ÖZET

Pek çok ülkede olduğu gibi Türk öğretim programları da yapılandırmacı eğitim kuramı dikkate alınarak güncellenmiştir. Yeung vd. (2012) yeni programların başarılı bir şekilde uygulanmasının, sürece dahil olan tüm öğretmenlerin yeni programı uygulamak için gerekli bilgi ve becerilere sahip olmasına bağlı olduğunu ve öğretmenlerin bu konuda seminer ya da çalıştaylar yoluyla desteklenmeleri gerektiğini belirtmiştir. Erdoğan vd. (2015) 2005 ve sonrasında uygulamaya konulan yapılandırmacı öğretim programlarına dair öğretmenlerin olumlu görüşlere sahip olduklarını fakat sınıf mevcutlarının kalabalık olması, merkezi sınav sisteminin getirdiği zorluklar, öğretmenlerin öğretim programına ilişkin bilgi eksikliği ve hizmet içi eğitim eksikliği gibi nedenlerin uygulama aşamasında aksaklıklara neden olduğunu belirtmişlerdir. İlgili alanyazın öğretmenlerin programı uygulamaya koyarken farklı nedenlerle uyarlamalar yaptıklarını göstermektedir. Bu uyarlamaların hangi nedenlerle yapıldığını bilmenin önemli olduğu düşünülmektedir. Bunlara ek olarak, daha önce konu hakkında yürütülmüş araştırmalarda yer almayan bir etkenin ortaya çıkarılmasının da alanyazına katkı sağlayacağı düşünülmüştür. Bu araştırmanın amacı öğretmenlerin öğretim programlarını uygulama ve uyarlama süreçlerinin incelenmesi yoluyla öğretim programına bağlılık durumları ve bağlılıklarına etki eden etkenlere ilişkin görüşlerinin ortaya çıkarılmasıdır. Bu nitel betimsel araştırmanın verileri 19 öğretmen ile yapılan yarı-yapılandırılmış görüşmelerle toplanmıştır. Araştırmanın katılımcıları 2021-2022 eğitim-öğretim yılının bahar döneminde, Ege bölgesinde bulunan bir ilin bir ilçesinde farklı kademelerdeki okullarda çalışan öğretmenler arasından maksimum çeşitlilik örnekleme yöntemiyle seçilmiştir. Verilerin analizinde hem betimsel analiz hem de içerik analizi kullanılmıştır. Araştırma sonuçları programa yüksek bağlı öğretmenlerin genel olarak öğretim programına bağlı kalmaya çalıştığını, programa düşük ya da orta düzeyde bağlı olan öğretmenlerin ise öğretim programında uyarlamalar yaptığını göstermiştir. Bunun yanı sıra, öğretmenlerin öğretim programına bağlılıklarını etkileyen etkenler arasında program, öğrenci, öğretmen, okul bağlamı, okul yönetimi, veli ve KOVİD-19 salgın süreci kaynaklı etkenlerin yer aldığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu etkenlerden okul bağlamı, öğrenci ve KOVİD-19 salgın sürecinden kaynaklı etkenlerin programa bağlılık üzerinde oldukça etkili olduğu görülmüştür. Araştırma öğretmenlerin kazanım, içerik ve öğrenme-öğretme süreçlerinde öğrenci hazırbulunuşluğuna önem verdiğini göstermiştir. Öğretmenlerin zaman alıcı yöntem ve tekniklerde uyarlamaya gittiği görülmüştür. Ayrıca, bulgular öğretmenlerin bazı kazanımları atlama, kazanım ve içeriği öğrenci hazırbulunuşluğuna ya da merkezi sınavlara göre ele alma ve öğrenci lehine ölçme ve değerlendirme yapma gibi uyarlamalar yaptıklarını göstermiştir. Araştırma sonucunda düşük düzey bağlılık gösteren öğretmenlerin bireysel gelişim planlarını uygulamadıkları, yüksek düzey bağlılığa

⁴² Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, gultensakallioğlu01@gmail.com

⁴³ Doç. Dr., Uşak Üniversitesi, fatma.ozudogru@usak.edu.tr

sahip öğretmenlerin ise öğrenciler arasındaki bireysel farklılıkları önemseydiği belirlenmiştir. Araştırma sonuçlarından yola çıkılarak öğretmenlere öğretim programlarına yönelik nitelikli ve daha sık hizmetiçi eğitim düzenlenmesi, lisans derslerine öğretim programlarına yönelik daha fazla ders eklenmesi önerilebilir. Öğretim programlarının beklendiği gibi uygulanabilmesi için okulların fiziki şartlarının düzeltilmesi ve öğrenci hazırbulunuşluğu, bölgesel farklılıklar ve toplumun beklentileri gibi nedenlerden dolayı öğretmenlere öğretim programını uygulama sürecinde gerekli esnekliğin sağlanması önerilebilir.

Anahtar Kelimeler: Öğretim programına bağlılık, Öğretim programına bağlılığı etkileyen etkenler, Uygulama, Uyarlama

EĞİTİM KURUMLARINA SINAVLA ATANAN YÖNETİCİLERİN ÖRGÜTSEL BAĞLILIĞININ ÇEŞİTLİ DEĞİŞKENLERE GÖRE İNCELENMESİ

MEHMET NEZİR ÇEVİK⁴⁴

ÖZET

Bu araştırma, Siirt il merkezinde ilkokul, ortaokul ve liselere sınavla atanan yöneticilerin çeşitli değişkenlere göre örgütsel bağlılık durumlarını belirlemek üzere gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın evrenini 2013–2014 eğitim öğretim yılında Siirt il merkezinde bulunan eğitim kurumlarında görevli yöneticiler oluşturmaktadır. Siirt il merkezinde bulunan resmi 65 eğitim kurumunda 197 yönetici görev yapmaktadır. Araştırma çalışma evreni üzerinde yapıldığından örneklem alma yoluna gidilmemiştir. Araştırma verileri Örgütsel Bağlılık Ölçeği ve anket formu ile toplanmıştır. Ölçek birbirinden bağımsız üç alt boyuttan oluşmaktadır. 1–8. maddeler örgütsel bağlılık ölçeğinin uyum alt boyutunu, 9–16. maddeler ölçeğin özdeşleşme alt boyutunu ve 17–27. maddeler ise ölçeğin içselleştirme alt boyutunu oluşturmaktadır. Üç faktörlü olarak saptanan Örgütsel Bağlılık Ölçeği'nin her bir alt faktörü için güvenilirliğin bir göstergesi olarak iç güvenilirlik katsayıları hesaplanmıştır. Birinci faktör için hesaplanan cronbach alfa katsayısı .74 iken, aynı katsayı ikinci faktör için .88 ve üçüncü faktör için .92 olarak hesaplanmıştır. Ölçeğin iç tutarlık katsayısı genel olarak .84 bulunmuştur. Örgütsel Bağlılık Ölçeğinin üç faktörlü geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı olduğu belirtilmiştir. Ölçekten alınan düşük puanlar düşük bağlılığa, yüksek puanlar da yüksek düzeyde bağlılığa işaret etmektedir. Verilerin analizinde, frekans ve yüzde dağılımı, aritmetik ortalama ve standart sapma, t-testi, tek yönlü varyans analizi (ANOVA) ve Tukey HSD testinden yararlanılmıştır. Araştırma sonucu, Eğitim kurumlarına sınavla atanan yöneticilerin genel olarak örgütsel bağlılık algı düzeyleri orta düzeyde çıkmıştır. Eğitim kurumlarına sınavla atanan yöneticilerin sendikalı olma ve eğitim düzeyi değişkenine göre örgütsel bağlılık algılarında farklılaşma görülmezken görev yaptıkları okul türü ve yaş değişkenine göre örgütsel bağlılıklarında anlamlı şekilde farklılığa rastlanmıştır. Buna göre görev yapılan okul türü değişkeninde ortaokulda görev yapan yöneticilerin uyuma dayalı örgütsel bağlılık algıları, ilkokuldaki yöneticilerden anlamlı şekilde daha yüksek bulunmuştur. Öte yandan liselerde görev yapan yöneticilerin özdeşleşme boyutunda örgütsel bağlılık algıları ortaokuldaki yöneticilerden anlamlı şekilde daha yüksek bulunmuştur. Yaş değişkenine göre ise 30 yaş ve altındaki yöneticilerin uyum boyutundaki örgütsel bağlılık algılarının, 31–40 yaş arasındaki yöneticilerden anlamlı şekilde daha yüksek bulunmuştur.

Anahtar Kelimeler: Örgütsel Bağlılık, Yönetici Seçme Sınavı, Eğitim Kurumu

⁴⁴ Dr. Öğr. Üys., Siirt Üniversitesi, nezircevik@gmail.com

ÖRGÜT KÜLTÜRÜNE YÖNELİK ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİ

ELİF SEYLİM⁴⁵

ÖZET

Örgüt kültürü, bir topluluğun değerleri, inançları, normları ve davranış biçimlerini içeren bir dizi paylaşılan unsur ifade etmektedir. Bir örgütün kültürü, çalışanların birbirleriyle, yöneticileriyle ve işleriyle olan ilişkilerini şekillendirir. Bu kültür, bir örgütün kimliğini belirler ve onu diğerlerinden ayıran özellikleri ortaya koyar. Örgüt kültürü, bir örgütün başarısını etkileyen kritik bir faktör olarak da değerlendirilebilir. Doğru şekilde yönetildiğinde, çalışanların işlerine olan bağlılığını artırabilir, yaratıcılığını teşvik edebilir ve örgütün genel performansını güçlendirebilir. Bu araştırma, ortaöğretim düzeyindeki okulların örgüt kültürünü, bu kültürün içinde yer alan öğretmenlerin deneyimleri ve görüşleri üzerinden anlamayı amaçlamaktadır. Çalışmanın amacı öğretmenlerin örgüt kültürüne yönelik görüşlerini belirlemektir. Bu amaca yönelik; öğretmenler örgüt kültürünü nasıl anlamlandırmaktadır? Örgüt kültürünü oluşturmada öğretmen ve yöneticilerin rolleri neler olabilir? Olumlu ve olumsuz örgüt kültürünün etkileri neler olabilir? Okullarda örgüt kültürü nasıl daha güçlü hale getirilebilir? ifadeleri alt amaç olarak belirlenmiştir. Çalışmaya katılan öğretmenlerden, örgüt kültürü kavramının işlevselliğini ve önemini anlamak adına kendi deneyimlerini paylaşmaları istenmiştir. Bu araştırmanın çalışma grubunu İç Anadolu Bölgesinde yer alan bir ilin üç farklı okulunda görev yapan 24 ortaöğretim öğretmeni oluşturmaktadır. Araştırmanın çalışma grubu belirlenirken maksimum örneklem tekniği kullanılmıştır. Öğretmenlerin cinsiyeti, branşı, kıdemi, mevcut okullarında en az beş yıl çalışma süresi maksimum çeşitlilik elde etmek amacıyla şart olarak koşulmuştur. Veriler yarı yapılandırılmış görüşme formu ile elde edilmiştir. Veriler içerik analizi tekniği kullanılarak analiz edilmiş ve yorumlanmıştır. Araştırmanın sonucuna göre, öğretmenler örgüt kültürünü çalıştıkları ortamda iş birliği ve yardımlaşmayı etkileyen önemli bir faktör olarak görmektedirler. Öğretmenler örgüt kültürünü bir örgütte çalışan personelin ortak amaçları ve davranış biçimleri olarak ifade etmişlerdir. Öğretmenler kültürün oluşumunda yöneticilerin daha fazla etkin olduklarını belirtmekle birlikte öğretmenlerin de bu konuda yöneticilere destek olmaları gerektiğini söylemişlerdir. Olumlu örgüt kültürünün personelin iş verimini artırdığını, olumsuz örgüt kültürünün ise okul içinde iş birliğini olumsuz yönde etkilediği öğretmenler tarafından en fazla üzerinde durulan konu olarak görülmüştür. Öğretmenler, örgüt kültürünün güçlü ve kalıcı olabilmesi için iş birliğine önem verme, müdürün liderlik tarzı, çalışanlar arası iletişimin güçlü ve sağlıklı olması, okuldaki iş ve işleyişin saydam olması, eğitim ve gelişim için öğretmenlere destek verilmesi gerektiğini belirtmektedirler. Bu sonuçlar, okullarda etkili bir örgüt kültürü oluşturulmasının, öğretmenleri desteklemek ve motive etmek adına ne kadar önemli olduğunu göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Örgüt Kültürü, Ortaöğretim Kademesi, Öğretmen

⁴⁵ Dr., Milli Eğitim Bakanlığı, elifseylim@gmail.com

KIRKLARELİ'DE VELİLERİN VE ÖĞRENCİLERİN EĞİTİMDE BAŞARIYA BAKIŞ AÇISI

SELCAN AKTAŞ⁴⁶

ÖZET

Bu çalışma Kırklareli ili içinde ortaokul ve lise de çocuğunu okutan velilerin akademik başarıya bakış açısını ve tutumunu ölçmek amacıyla yapılmıştır. Öğrencilere ve velilere ayrı ayrı uygulanan anketin soruları günümüzde başarıya bakış açısını ölçmek amacıyla tasarlanmıştır. Özellikle eğitimden ne anlıyoruz ve başarıdan kastımız nedir sorularına yanıt arayan sunum veliler ve öğrenciler tarafından cevaplanan anket sonuçlarına göre düzenlenmiştir. Çalışmada velilere ve öğrencilere sayılarla ifade edilen başarı asıl olarak nedir, sonuçlarını evrak olarak gördüğümüz başarı gerçek başarı mıdır ,eğer gerçek başarıysa neden başarının sonuçlarının gerçek yaşamda tatmin edici karşılığını alamıyoruz ,başarı kıstaslarımızı ele alırken neye ve kime göre başarıya odaklanıyoruz,çocuklarımızı toplumsal başarı kriterlerine göre mi yetiştiriyoruz, yoksa uluslararası başarı standartlarını mı takip ediyoruz, başarıdan bahsederken içsel motivasyonumuz mu daha etkili yoksa bahsi geçen 'Herkes bizi ya da beni konuşsun, iyi bir mesleğim olsun, herkesten önde olayım, annem,babam ve öğretmenim başarımla gurur duysun, yeni bilgiler edinip bunları günlük hayatımda kullanayım, iyi bir ünivesiteye gideyim, mesleki açıdan başarılı olayım.' gibi dış etkenlerden mi besleniyoruz ve başarmak zorunda mıyız sorularına cevap aranmaktadır. Anket çalışmamızda aynı zamanda nesiller arası başarı değişkenlerinden de bahsederek yıllar içinde değişen eğitim ve başarı anlayışını irdeleyerek somut sonuçlara ulaşılması amaçlanmıştır. Ankete katılan kişilerin özellikle belirtilen yaş aralıkları içinde olmasına dikkat ederek başarı anlayışının nesiller değişikçe değiştiğinin kanıtlanmasına ve yorumlanırken kuşak farklarının göz önünde bulundurulmasına dikkat edilmiştir. Alınan sonuçlar aşağıdaki gibidir: 1965 - 1979 / X kuşağı olan ansiklopedi kuşağı bir konu araştırması için çok ciddi zaman harcarken ve aynı zamanda bilgileri el yazısı ile not ettiğinden uzun süreli bellekte kalıcı hale getirip, öğrendiklerini çok daha iyi hatırlama ve analiz edebilme yeteneğine sahiptir .Başarı bilinci okul mezuniyeti ile eş değerdir. 1980 - 1999 / Y kuşağı teknoloji ile lise ya da üniversite yıllarında tanışmış , halen kütüphane ve ansiklopedi araştırmaları ile eğitim hayatını sürdürse de bilgi depolama, sunum yapma, kolay hesaplama ve kayıt alma anlamında masaüstü bilgisayarlardan yardım almaya başlamış ve işini kolaylaştıran bu aletlere sempati duymuştur. Başarı halen diploma almakla eş tutulsa da sosyal yaşamda da kendini kanıtlayan bireylerin başarılı olduğunu düşünmek bu kuşakta ön plandadır. 2000 - 2010 / Z kuşağı yoğun internet kullanımı ile tanımlanır. Nesil farkının en çok ön plana çıktığı Z kuşağı teknolojinin yoğun anlamda günlük hayata adapte edilmesinden etkilenen ilk kuşak denilebilir. İhtiyacı olan bilgiyi kitaptan ya da ansiklopediden veyahut tecrübeli birinden edinmek yerine arama motorlarında arayan neslin başarı kriteri kısa yoldan, emek harcamadan, hatta mümkünse evden çıkmadan yüksek meblağlarda para kazanmak en büyük başarı kriteri. Akademik başarı hırasının azalmaya başladığı olarak düşünülür. 2011 ve sonrası / Alfa kuşağı olan teknoloji olmadan yaşayamayacak nesil, Z kuşağı ile arasında çok fark yokmuş gibi gözükse de hayatının her saniyesinde teknoloji ile yaşamayı alışkanlık haline getiren ve bu konuda ısrarcı davranarak gelişime ayak

⁴⁶ Öğretmen, MEB, ingilizceiselcan@gmail.com

uydurmak istemeyen yaşıtlarını dahi kendi arkadaş gruplarına almayan Alfa kuşağı her türlü öğrenme ve başarı kriterini teknoloji üzerinden yürütmeyi hedefler. Öyle ki sanal hayat, gerçek hayata tercih edilir hale gelir. Başarı kıstası artık sanal dünyada kalitesi sorgulanmadan yayınlanan içeriklerden kazanılan maddiyatla eş tutulur. Buna göre çalışmanın sonunda anketin uygulandığı Kırklareli ilinde ortaokul ve lise eğitim düzeyinde çocuğı olan velilerin ve onların çocuklarının ankette sorulara verdiği cevaplar bahsi geçen bağlamlarda farklılık arz etmektedir. Yorumlanan anket sonuçlarına göre başarı kavramı nesiller arası değışkenlik göstermekte ve farklı algılanmaktadır.

Çalışmanın sonuçları genel olarak düzenlenen bir toplantıda veliler ile paylaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Başarı, Veli Tutumu, Bakış Açısı

İLKOKUL 4. SINIF ÖĞRENCİLERİNİN OKUDUĞUNU ANLAMA DÜZEYLERİNİN ÇEŞİTLİ DEĞİŞKENLER AÇISINDAN İNCELENMESİ (MUĞLA İLİ ÖRNEĞİ)

AVNİ AYTEKİN⁴⁷, SALİH GÜLEÇOL⁴⁸, AYŞE ŞENTÜRK ERDOĞAN⁴⁹

ÖZET

Toplumsal alanda bireylerin gündelik yaşamını sürdürebilmesi, meslek edinebilmesi, iletişim kurabilmesi, eğitim süreçlerine bağlıdır. Modernleşme döneminden itibaren eğitimin önemi artarak devam etmektedir. Bilginin edinilmesi, içselleştirilerek gündelik pratiklere aktarılması için okur ve yazar olmak gerekir. Bu nedenle okuduğunu anlama ve yorumlama sadece eğitim süreçlerinde değil bireyin gündelik yaşamında da kritik öneme sahiptir. Araştırmanın uygulandığı grubun, okuduğunu anlama çalışmalarının öğrencilere tam olarak kazandırılmaya çalışıldığı sınıflar olması nedeniyle araştırma önem kazanmaktadır. Sınıf öğretmenleri, bu araştırma sonuçlarından yararlanarak öğrencilerin okuduğunu anlama düzeylerini geliştirici çalışmalarda bulunabilir. Ayrıca, öğrencilerin okuduğunu anlama düzeylerine engel teşkil eden değişkenlerin giderilmesi hususunda çeşitli çabalar gösterebilirler. Araştırmanın uygulandığı grubun, okuduğunu anlama çalışmalarının öğrencilere tam olarak kazandırılmaya çalışıldığı sınıflar olması nedeniyle araştırma önem kazanmaktadır. Sınıf öğretmenleri, bu araştırma sonuçlarından yararlanarak öğrencilerin okuduğunu anlama düzeylerini geliştirici çalışmalarda bulunabilir. Ayrıca, öğrencilerin okuduğunu anlama düzeylerine engel teşkil eden değişkenlerin giderilmesi hususunda çeşitli çabalar gösterebilirler. Araştırma okuma ve okuduğunu anlama düzeyi üzerine yapılabilecek diğer çalışmalara da örnek teşkil edebilir. Bu araştırmanın çıkış noktası, okuma ve okuduğunu anlama düzeylerine ve bunun sonucunda ortaya çıkacak olan düşünme becerisine yeteri kadar önem verilmemesidir. Yine bu araştırma, okuduğunu anlamamanın temeli olan ilkokul 4. sınıflarda, öğrencilerin okuduğunu anlama düzeylerini tespit etmek ve okuduğunu anlama düzeylerinin çeşitli değişkenlere göre değişip değişmediğini tespit etmek için yapılmıştır. Bu çalışmada öğrencilerin okuduğunu anlama düzeylerini etkileyen faktörler, ilkokul 4. sınıf öğrencilerine uygulanan 20 sorudan oluşan test ile tespit edilmeye çalışılmıştır. Araştırma, ilkokul 4. sınıf öğrencilerinin okuduğunu anlama düzeylerinin çeşitli değişkenler açısından değişip değişmediğini belirlemek amacıyla, Nisan-Mayıs 2017 tarihleri arasında Muğla ilini temsil etmek üzere Ula, Menteşe, Yatağan, Köyceğiz ve Marmaris ilçelerindeki 15 ilkokulun 4. sınıf öğrencilerine “Kişisel Bilgi Formu” ve “Okuduğunu Anlama Testi”nden oluşan anket formu uygulanmıştır. Elde edilen veriler SPSS istatistik paket programından yararlanılarak analiz edilmiştir. İlkokul 4. sınıf öğrencilerinin okuduğunu anlama düzeyleri ile cinsiyetleri, kardeş sayıları, evlerinde kendilerine ait çalışma odalarının olma durumu, evlerine günlük gazete, dergi, vs. alınıyor olma durumu, okul öncesi eğitim durumu, günlük okuma süresi için ayırdıkları zaman, okuma stratejileri, Türkçe dersi başarıları, annelerinin ve babalarının öğrenim durumları, meslekleri ve kitap okuma alışkanlıkları gibi betimsel değişkenler arasında anlamlı bir ilişki olduğu saptanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Okuduğunu Anlama Düzeyi, İlkokul 4. Sınıf Öğrencileri, Günlük Okuma Süresi, Okuma Alışkanlıkları

⁴⁷ Dr., Köyceğiz İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü, avfizikci@gmail.com

⁴⁸ Öğretmen, MEB Muğla, salihgulecol@hotmail.com

⁴⁹ Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, ayserdgnn@gmail.com

OKUL MÜDÜRLERİNİN GÖRÜŞLERİNE GÖRE OKUL AİLE İŞBİRLİĞİNİN ÖNEMİ VE YARARLARI

CENGİZ BOZ⁵⁰

ÖZET

Bireyin eğitimi, ilk olarak ailede başlar. Özellikle bilginin sürekli arttığı, hızla yayılıp paylaşıldığı, bilgi teknolojilerinin geliştiği günümüzde, eğitim kurumları toplumdaki tüm kurumlar gibi değişim ve gelişimden etkilenerek yeni yapılanmalar oluşturmak durumundadır. Bu değişimi amaçlara göre gerçekleştirebilen aile ve eğitim kurumları toplumun seçkin bireylerine sahip olabileceklerdir. Bu nedenle eğitim-öğretimde başarıya ulaşmak isteyen okul yönetimi, uygulanacak olan programda öğretmen kadar anne babaları da katılımcı hale getirebilmek için, anne-baba ve öğretmen ilişkisine yani okul aile işbirliğine önem vermelidir. Ailelerin okul yönetiminde temel bir öge haline gelmesi onların hakkı ve demokratik toplumun bir gereğidir. Okulda gerçekleştirilen eğitim öğretim faaliyetlerine ve okul yönetimine aile katılımının artması, toplumun desteğini ve memnuniyetini artırma imkânı ortaya çıkaracağı gibi; okulun topluma karşı açıklığını, şeffaflığını ve hesap verebilirliğini artırma fırsatı da oluşturacaktır. Dolayısıyla, öğretmenlerin öğrencileriyle bütünleşmeleri ve etkili bir biçimde eğitim öğretimin yapılabilmesi için okul paydaşları ile ilişki kurmaları gerekir. Okulda yapılan çalışmaların çevreye duyurulması ve geliştirilmesindeki etkisi, öğrencilerin okul dışı yaşantılarının izlenmesi ve her türlü durum göz önünde bulundurularak eğitim için gerekli önlemlerin alınmasında ailelerle işbirliği yapma konusunda etkisi yadsınamaz bir gerçektir. Okulların zaman zaman bazı problemlerle karşı karşıya kaldığı bir gerçektir. Söz konusu problemlerin etkili bir şekilde çözümü için okul ve toplum arasında işbirliği olmalıdır. Bu anlamda, eğitimin okullarda daha kaliteli sunulması için öğretmenler, okul yöneticileri, aileler ve toplumun, birlikte çalışmasının gerekli olduğu söylenebilir. Okul ile aileler arasındaki sorunların özünde bu iki paydaşın birbirinden uzak olması ve yeterli etkileşimi gerçekleştirememesi vardır. Eğitim yöneticilerinin okul aile işbirliğine bakışı ve yaklaşımı önemlidir. Bu nedenle okul müdürlerinin okul aile işbirliğinin önemi ve faydalarına ilişkin görüşleri araştırmaya değer görülmüştür. Araştırmada, nitel araştırma yöntemi kullanılacaktır. Veri toplama aracı olarak araştırmacı tarafından geliştirilme süreci devam eden yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılacaktır. Araştırma verileri, araştırmaya dahil edilecek olan okul müdürleri ile yapılacak yüz yüze veya elektronik platformlar üzerinden görüşmeler ve google formlar yoluyla toplanacaktır. Verilerin analizinde, nitel araştırma yöntemlerinden içerik analizi tekniği kullanılacaktır. Dokümanlar içerik analizi, görüşmeler de betimsel analiz yöntemiyle çözümlenecektir.

Anahtar Kelimeler: okul, aile, okul müdürü, okul aile işbirliği

⁵⁰ Öğretmen, Zonguldak Milli Eğitim Müdürlüğü, irtibatcengiz@gmail.com

2012-2022 YILLARI ARASINDA EĞİTİM FAKÜLTELERİ DERGİLERİNDE YAYIMLANAN MATEMATİK ÖĞRETİMİ ALTERNATİF YÖNTEMLERİ İLE İLGİLİ MAKALELERİN İÇERİK ANALİZİ

GÖKÇEN SAĞIROĞLU TEN⁵¹

ÖZET

Eğitim araştırmaları, ülkelerin eğitim sistemlerindeki gelişmelerde belirgin bir rol ve öneme sahiptir. Eğitim araştırmalarında sıklıkla kullanılan deneysel çalışmaların ve sınıf içinde yapılan araştırmaların, matematik öğretimi alanında yeni yöntemlerin etkinliğinin değerlendirilmesi açısından büyük öneme sahip olduğu görülmektedir. Bu tür araştırmalar öğrenme süreçlerini iyileştirmek için uygulanan stratejilerin gerçek dünya koşullarında nasıl işlediğini anlamaya yardımcı olurken, öğrenci performansı, motivasyon seviyeleri, öğrenme kazanımları ve sınıf içi etkileşimler gibi faktörlerin deneysel olarak değerlendirilmesi, matematik öğretiminde daha etkili ve verimli yöntemlerin belirlenmesine katkı sağlar. Bu nedenle, sınıf içinde yapılan araştırmalar, eğitim pratiğini geliştirmek ve öğrencilerin matematik başarılarını artırmak için önemli bir araç olarak kabul edilmektedir. Bu çalışmada, 2012-2022 yılları arasında Türkiye’de matematik öğretimi alanında yayımlanmış olan matematik öğretimi alternatif yöntem ve teknikleri ile ilgili makalelerin içerik analizi yapılmıştır. Böylelikle çalışmalarda kullanılan alternatif eğitim yöntemleri, araştırma desenleri, işlenen konular ve sınıf düzeyleri hakkında bilgilenme amaçlanmıştır. Yüksek Öğretim Kurumu (YÖK) verilerine göre Türkiye’de eğitim vermeye halen devam eden 208 üniversite mevcuttur. Bunlardan 49’unun Eğitim Fakültelerinin olduğu, bu fakültele ait Eğitim Bilimleri dergilerinin yayınlanmakta olduğu görülmüştür. Söz konusu dergilerden Ulakbim-DergiPark’ta dizinlenenler tespit edilmiştir. Dergilerde yayımlanmış makaleler taranırken belirlenen zaman aralığının yanı sıra çalışmaların deneysel çalışmalar olması ve örnekleminin ilkökul, ortaokul ve lise seviyesindeki öğrencilerden seçilmiş olması araştırmaların sınırlılıkları olarak belirlenmiştir. Buna göre belirlenen sınırlılıklar çerçevesi içerisinde olan 195 makale listelenmiş ve incelenmiştir. Çalışmada, makalelerin; yıllara ve kullanılan eğitim yöntemlerine, araştırma desenlerine, işlenen konulara ve sınıflara göre dağılımları belirlenmiştir. Elde edilen bulgular, tablolaştırılarak sunulmuştur. Veriler incelendiğinde matematik öğretiminde alternatif yöntemler ile ilgili çalışmaların 2012 yılından itibaren sürekli olarak arttığı, 2018 yılında yapılan 23 çalışmayla sonraki üç yılın en yüksek seviyesine ulaştığı görülmüştür. Araştırmada incelenen en yüksek çalışma sayısının 25 çalışma ile 2022 yılında olduğu görülmüştür. Çalışmalarda ağırlıklı nicel desenlerin kullanıldığı tespit edilmiştir. Eğitim yöntemlerinde en çok tercih edilen teknoloji-bilgisayar destekli öğretim ve en çok uygulandığı sınıf seviyesi 7. sınıftır. Matematik öğretimi alternatif yöntem ve tekniklerine dair en fazla sayıda makaleye yer veren derginin ise toplamda 22 makale ile Kastamonu Üniversitesi Education Journal olduğu görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Matematik öğretimi, içerik analizi, alternatif öğretim yöntemleri

⁵¹ Uzm., Vali Muammer Güler Sosyal Bilimler Lisesi, gokcenos@hotmail.com

EĞİTİM ARAŞTIRMALARINDA TEMELLENDİRİLMİŞ KURAM METODOLOJİSİNİN KULLANIMI: SİSTEMATİK BİR BAKIŞ

SU ERTÜRK⁵², SERKAN KOŞAR⁵³

ÖZET

Sosyal bilimlerde ve eğitim araştırmalarında verilerden kuram/teori/ kök kuram örnekleme keşfetmek amacıyla kullanılan temellendirilmiş kuram yöntemi (Grounded Theory) son yıllarda önemli bir metodoloji olarak görülmektedir. Gömülü teori/kuram şeklinde çevrilen Türkçe araştırmaların yanında, “temellendirilmiş kuram” ifadesinin çeviri sorununa çözüm olduğu iddia edilen çalışmalardan da söz edilebilir. Bu çalışma kapsamında “Grounded Theory” olarak ifade edilen nitel araştırma yöntemi “Temellendirilmiş Kuram” çevirisi ile kullanılmaktadır. Temellendirilmiş Kuram (TK) metodolojisi genel bir yöntem ve verileri kavramsallaştırmaya yönelik düşünme yolu olarak kabul edilir. TK araştırmalarda sonuca ulaşılmış derin bir mana ortaya çıkarılması, sosyal süreçte başkalarıyla etkileşimler yoluyla müzakere edilmesi ve konunun derinlemesine anlaşılmasında önemli bir araç olarak görülmektedir. Bu çalışma kapsamında, TK’nın prensiplerine yönelik genel bir bakış oluştururken eğitim araştırmalarında kullanılmasıyla ilgili belirleyici kriterler sunulacaktır. Betimsel tarama ile ilerleyen incelemede, temellendirilmiş kuramın; araştırma metodolojisi, aşamalı kodlama, kategori ve temaların belirlenmesi, verilerin kavramsallaştırılması, tümevarımsal ve tündengelimli metodoloji, sürekli karşılaştırmalı analiz, teorik/kök kuram örnekleme özellikleri detaylandırılacaktır. Çalışmada TK’nın tarihsel arka planı, versiyonlarının ayırt edilebilmesi ve araştırmaların amaçlarına göre uygulanabilir basamaklar sunması açısından göz önünde bulundurulacaktır. Özellikle TK metodolojisinin öncülerinden olan Glasser & Strauss (1967) ve orijinal formu Glasser (1998) için klasik temellendirilmiş kuram; klasik TK’nın Corbin ve Strauss (2008)’a ait Straussarian formu, Clarke (2005)’in durumsal analizi ve Charmaz (2006)’ın TK’a yönelik yapılandırmacı yaklaşımının nitelikleri ve farklılaşan boyutları ele alınacaktır. Buradan hareketle temellendirilmiş kuram yönteminin vazgeçilmez aşamalarından; sürekli karşılaştırmalı analiz ve teorik örneklemenin ayrıntılarının metodolojinin kavramsallaştırılmasına ışık tutacağı öngörülmektedir. Böylece geçmişten günümüze eksikliği hissedilen eğitime yönelik teorik oluşumların, TK’nın doğru uygulanması ile başarıya ulaşabileceğine ilişkin bir dizi çıkarım sunulacaktır. Bu yöntemle ilerlemeye karar veren araştırmacılara, TK yönteminin araştırma amaçlarına uygunluğu konusunda bu sistematik analizin kolaylık sağlayacağı söylenebilir. Diğer bir ifadeyle araştırmalarda kök kuram örneklemesine başarılı şekilde ulaşılabilmesinin koşullarına yönelik kuramsal temel sayesinde, çalışma TK metodolojisinin anahtar adımlarının belirlenmesine katkı sunacaktır. Diğer taraftan çalışma sonucunda ortaya çıkması öngörülen TK’nın güçlü ve zayıf yönlerinin metodolojiye ilgi duyan araştırmacı kaygılarına, mitlerine, beklentilerine ışık tutacağı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Eğitim, Temellendirilmiş Kuram, Yapılandırmacı, Kök Kuram.

⁵² Dr., Milli Eğitim Bakanlığı, su.erturk@meb.gov.tr

⁵³ Prof. Dr., Gazi Üniversitesi, skosar@gazi.edu.tr

ÖĞRENME MERKEZLİ LİDERLİK İLE ÖĞRETMEN ÖZ YETERLİĞİ ARASINDAKİ İLİŞKİ: ÖĞRETMEN MESLEKİ GELİŞİM TOPLULUKLARININ ARACI, KOLEKTİF YETERLİĞİN DÜZENLEYİCİ ROLÜ

ASUDE ELİF ŞAHİN⁵⁴, ONUR ERDOĞAN⁵⁵

ÖZET

Okuldaki süreçleri iyileştirme bağlamında dünya çapında politika yapıcılar ve uygulayıcılar öğretimin etkililiğinin artırılmasına odaklanmaktadır (Bryk vd., 2010). Öğretimin iyileştirilmesinde öncelikle öğretilmekte var olan yetenekler öğrenci sorumluluğunu ve öğrenme çıktılarını istenilen seviyeye getirebilecek ölçüde olmalıdır (Bandura, 1989; Henson, 2001). Öğretimsel çıktılarının ve okula ilişkin çeşitli süreçlerin iyileştirilmesinde kilit role sahip olan öğretmen öz yeterliğine geçmişten günümüze yoğun bir ilgi bulunmakta ve bu ilgi hala varlığını sürdürmektedir (Lazarides vd., 2021; Liu, Bellibaş & Gümüş, 2020; Marschall, 2021). Öz yeterliği yüksek öğretmenlerin öğrencileri performans bakımından incelendiğinde diğer sınıflara oranla daha başarılı oldukları görülmektedir (Henson, 2001). Bunun sebebi, öz yeterliği yüksek öğretmenlerin, öğrencilerini teşvik etmesi, yanlış anlaşılabilir konuya doğru zamanda müdahale etmeleri ve konunun daha kolay anlaşılması için görsel öğeler kullanmalarındadır. Öğretmen öz yeterliğinin etkilediği bir diğer alan ise iş doyumudur. İş doyumunu, öğretmenlerin performansları ve mesleğe karşı tavırlarında belirleyici bir rol oynamaktadır. Öz yeterlik seviyesi düşük olan öğretmenler mesleklerinde daha fazla doyumuzluk yaşamaya hatta mesleklerini bırakmaya yatkındırlar (Demirdağ, 2015). Pozitif öğrenme ortamını yaratmada önemli husus ise okul liderleridir. Tschannen-Moran ve Woolfolk Hoy'un (2001) yaptığı çalışmaya göre öğretmen yeterliliğinin artırılması noktasında harekete geçilmesi okul liderleri açısından oldukça önemlidir. Çünkü öz yeterliği yüksek olan öğretmenler, öğrencilerin öğrenme sürecine dahil edilmesinde, sınıf yönetiminde ve öğretim stratejilerini belirlemede önemli bir konuma sahiptir. Tschannen-Moran ve Hoy'a göre (1997), okul müdürünün hem cana yakın ve yardımsever hem de okul topluluğunun sosyal ihtiyaçlarını karşılayıp görev başarısıyla ilgilenmesi okul iklimini pozitif yönde etkileyen etkenlerdendir. Fakat bütün liderlik özellikleri arasında öğrenme merkezli liderlik, okullardaki öğretim ve öğrenim aktivitelerinin iyileştirilmesinde önemli etkiye sahiptir. Öğrenme merkezli liderlik davranışları gösteren yöneticiler, öğretmenin öz saygısını, motivasyonunu ve öz yeterlik algısını değiştirip şekillendirme ve mesleki doyumunu arttırma noktasında fark yaratmaktadır (Hallinger, 2011; Anderman vd., 1991). Bu liderlik türü, okullardaki öğrenme kültürünün geliştirilmesine vurgu yapar ve tüm paydaşlar için profesyonel eğitimi destekleyen bir ortam sunar. Bu açıdan bakıldığında öğretim merkezli liderlerin, bir okul vizyonu ve destekleyici bir öğrenme ortamı yaratmaları noktasında önemlidir. (Kılınç vd., 2023). Bu araştırmanın amacı öğretmenlerin öğrenme merkezli liderlik algıları, öz yeterlik, mesleki öğrenme toplulukları ve kolektif yeterlikleri arasındaki ikili ilişkilerin anlamlarının ve okul müdürlerinin öğrenme merkezli liderlikleri ile öğretmenlerin mesleki öğrenme toplulukları arasındaki ilişkide kolektif yeterliğin düzenleyici etkisinin anlamının incelenmesidir. Bu araştırmanın, öğrenme merkezli liderlik ve bu liderlik türünün öğretmen

⁵⁴ Öğretmen, Gazi Üniversitesi, asude10sahin@gmail.com

⁵⁵ Dr. Öğr. Üys., Gazi Üniversitesi, onurerdogan@gazi.edu.tr

mesleki öğrenme toplulukları, kolektif öğretmen yeterliği ve öğretmen öz yeterliği değişkenlerinin üzerindeki etkisi ve ilişkileri araştırılacak ve bu bağlamda önemli bulgular sunması beklenecektir. Alanyazındaki mevcut çalışmaların bu konu üzerindeki eksikliği sebebiyle, bu araştırmanın gerçekleştirilmesi alanyazına sunacağı katkılar bakımından önemli olacaktır. Bu araştırma öğrenme merkezli liderlik ile öğretmen yeterliği arasındaki ilişkiyi inceleyen, öğretmen gelişim topluluklarının aracı ve kolektif yeterliğin düzenleyici rolünün olduğu korelasyonel bir araştırmadır. Bu araştırmadaki veriler Ankara ilindeki devlet okullarında çalışan ortaokul öğretmenlerinden toplanmıştır ve 25 ilçede tabakalı örnekleme yöntemiyle okullar belirlenmiştir. Kullanılmış olan ölçekler; öğrenme merkezli liderlik ölçeği, öğretmen mesleki gelişim toplulukları ölçeği, öğretmen öz yeterliği ölçeği, kolektif yeterlik ölçeği. Veri analizinde SPSS 20 paket programı kullanılmaktadır Öğrenme merkezli liderlik girdi, öz yeterlik çıktı, mesleki öğrenme toplulukları aracı ve kolektif yeterlik düzenleyici olarak yapısal modelde konumlandırılarak Mplus 8.3 programında yapısal model test edilmektedir. Verilerin analizi devam etmekte olup sonuç ve öneriler kongrede sunulacaktır.

Anahtar Kelimeler: Öğrenme Merkezli Liderlik, Öğretmen Öz Yeterliği, Öğretmen Mesleki Gelişim Toplulukları, Kolektif Yeterlik

SÜRDÜRÜLEBİLİR OKUL ETKİLİLİĞİNİN ÖNÜNDEKİ ENGELLER

ENDER KAZAK⁵⁶, TUĞBA COZOĞLU⁵⁷

ÖZET

Etkililiğini sürdürebilen okulların müfredat çalışmaları, öğretmenlerin mesleki sermayeleri ve okul kültürü ve ikliminden oluşan içyapı dinamiklerinin niteliklerini koruduğu gözlemlenmiştir. Açık sosyal sistemler olan okulların belli bir dönem yüksek akademik çıktılar elde ederken bu etkililiklerini niçin sürdüremediklerini tespit etmek ve engellerin bertaraf edilmesi için öneriler geliştirmek önemlidir. Okul etkililiğinin sürdürülebilirliğine ilişkin Türkiye’de herhangi bir çalışmaya rastlanılmamıştır. Uluslararası alan yazında ise Bellei vd.’nin (2020) yaptığı çalışma dışında herhangi bir araştırmaya rastlanılmamıştır. Bu araştırmanın amacı, sürdürülebilir okul etkililiğinin önündeki engelleri öğretmen ve yönetici görüşleri bağlamında anlamaya çalışmaktır. Araştırma, nitel araştırma desenlerinden fenomenoloji deseninde yürütülmüştür. Veriler, 2022-2023 eğitim öğretim yılında Düzce ilinde Merkez ilçede bulunan üç ortaokulda görev yapan 13 öğretmen ve 8 yönetici ile yapılan görüşmeler yoluyla toplanmıştır. Çalışmada amaçlı örnekleme yöntemlerinden ölçüt örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Elde edilen veriler içerik analizi yöntemiyle çözümlenmiştir. Araştırma sonunda, kadronun sık değişmesi, liyakat sahibi olunmaması, yeni atanmaların okul iklimine ayak uyduramaması, mesleki doyumun azalması, paydaşlarla iletişimsizlik ve otoriter tutum ve davranışlar sürdürülebilir okul etkililiğinin önündeki yönetici kaynaklı engeller olduğu ortaya çıkmıştır. Öğretmen kadrosunun sık değişmesi, ekonomik imkânlarının yetersiz olması, öğretmen verilen değer azalması, kararlara katılamama, okulda mutsuz olma, kendini geliştirememesi ve başarıların ödüllendirilmemesi sürdürülebilir okul etkililiğinin önündeki öğretmen kaynaklı engellerdir. Öğrenci profilinin sık değişmesi, doğal afetler (depresyon), salgın hastalıklar, sosyal medyanın artan etkisi ve değerlendirme sistemindeki sorunlar sürdürülebilir okul etkililiğinin önündeki öğrenci kaynaklı engellerdir. Veli profilinin değişmesi, başarılı öğrencilerin farklı okullara taşınması, okula gereksiz müdahaleler, sürdürülebilir okul etkililiğinin önündeki veli kaynaklı engellerdir. Son olarak, okulun popüleritesinin azalması, okul ikliminin bozulması, kaynakların ve fiziki kapasitenin artan talebi karşılayamaması ve öğrenci sayılarının fazla olması, sürdürülebilir okul etkililiğinin önündeki okul kaynaklı engellerdir. Yönetici rotasyonlarının kısa vadeli planlanması ve yeni gelen yöneticinin okulda var olan programları devam ettirmesi; öğretmen adaylarının çağa uygun bir şekilde eğitilmesi gereği; velilerin okullara müdahalesinin azaltılması ve velilerin bilinçlendirilmesi; bölgelere göre program yapılması ve okullara yeterli kaynak sağlanması sürdürülebilir okul etkililiği sağlamak için alınabilecek önlemler olarak tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Etkililik, okul, sürdürülebilir etkililik

⁵⁶ Doç. Dr., Düzce Üniversitesi, enderkazak81@hotmail.com

⁵⁷ Doktora Öğrencisi, Milli Eğitim Bakanlığı, cozoglut@gmail.com

OKULDA ÖĞRETMEN MUHALEFETİNİN NEDENLERİ VE SONUÇLARINA İLİŞKİN ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİ

ENDER KAZAK⁵⁸, MUHAMMET YAMAN⁵⁹

ÖZET

Okullar, farklı amaçları ve bileşenleri olan yapılardır. Bileşenlerinden en önemlileri yöneticiler ve öğretmenlerdir. Yönetici ve öğretmenlerin etkileşimi, okulların etkililiğinde önemli rollere sahiptir. Farklı amaç ve beklentilere sahip olan öğretmen ve yöneticilerin, etkileşimleri esnasında farklı görüşlerden doğan anlaşmazlıklarının olması kaçınılmazdır (Garner, 2009). Okulda yönetici ve öğretmenlerin performansını ve motivasyonunu etkileyen değişkenlerden biri de muhalefet olgusudur. Örgütsel davranış bakımından incelendiğinde örgütsel muhalefet kavramı, örgüt üyelerinin örgütün içindeki amaçları, beklentileri ve örgütün durumu ile ilgili farklı düşüncelerin davranışsal ifadesidir (Kassing, 1997: 314). Tüm örgütlerde olduğu gibi muhalefet olgusu okullarda da kendini gösterebilmektedir. Okul içinde muhalif durumlar öğretmenler arası birlik beraberliğin bozulabileceğine, öğretmenler ile yöneticilerin karşı karşıya gelmesine yol açabilir. Muhalefetin örgütlere faydaları olduğu bilim insanları tarafından çeşitli çalışmalarla öne sürülmüştür (Öztürk, 2020). Okullarda muhalefetin faydalarından yararlanabilmek için muhalefet olgusunu kavrayıp daha sonra muhalefet durumunun sebeplerini anlamak gerekir. Eğer okul içinde muhalefete neden olabilecek durumların öğretmenler ve yöneticiler tarafından anlaşılıp olaylara şeffaf ve demokratik, sorunlara mantıklı ve hassas yaklaşırsa birçok problem ortaya çıkmadan engellenip avantajlarından da yararlanıp okula fayda sağlanacağı düşünülmektedir. Bu çalışmanın amacı, okullarda öğretmen muhalefetinin neden ve sonuçlarını anlamaya çalışmaktır. Araştırmanın çalışma grubunu, 2022-2023 eğitim öğretim yılında ortaokullarda çalışan farklı branştaki dokuz öğretmen oluşturmaktadır. Çalışma fenomenoloji deseniyle tasarlanmıştır. Çalışma grubunun belirlenmesinde amaçlı örneklem tekniklerinden kolay ulaşılabılır örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Verilerin analizinde içerik analizi tekniği kullanılmıştır. Araştırma sonunda, öğretmenlerin muhalefet nedenleri olarak, bireysel nedenler ve örgütsel nedenler olmak üzere iki alt tema elde edilmiştir. Bireysel nedenler alt temasında, farklı ideolojik düşünceler, önyargılar ve muhalefet olmak için muhalefet kodları öne çıkmıştır. Örgütsel nedenler alt temasında, öğretmenler arasında yaşanan mesleki rekabet, makam gücünü koruma isteği, sendikal kutuplaşma ve adaletsiz uygulamalar kodları ön plana çıkmıştır. Muhalif davranışların sonuçları, bireysel ve örgütsel sonuçlar olarak iki alt temada toplanmıştır. Bireysel sonuçlar alt temasında en çok, verimliliğin düşmesi koduna vurgu yapılmıştır. Örgütsel sonuçlar alt temasında en çok, eğitim öğretimin aksamaması koduna vurgu yapılmıştır. Ulaşılan sonuçlar bağlamında şeffaf ve adil bir değerlendirme sistemi, kararlara katılımı teşvik ve öğretmenlerin fikirlerini rahatça söyleyebildikleri okul ortamlarına ilişkin önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Okul, Öğretmen Muhalefeti, Örgütsel Muhalefet

⁵⁸ Doç. Dr., DÜZCE ÜNİVERSİTESİ, enderkazak81@hotmail.com

⁵⁹ Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, m.yamann014@gmail.com

MİLLÎ EĞİTİM UZMANLARININ MESLEKİ MOTİVASYON KAYNAKLARI

YELİZ DEMİRKALEM⁶⁰, FERUDUN SEZGİN⁶¹

ÖZET

Çalışma şeması oldukça önemsenen sonuçların biri olan motivasyon kavramı birçok meslek kapsamında her yıl farklı türde incelemelere konu olmuştur. Motivasyon çalışma hayatı içinde örgütler için olduğu kadar işgörenler için de olmazsa olmaz kavramlardan biridir. Sürekli sıcaklık koşulları ile birlikte ortaya çıkan yeniliklere uyum sağlayabilmek için motivasyona ihtiyaç duyulmaktadır. Kişilerin ve seçtikleri hedeflerin hedefe yönelik ilerlemeleri için motivasyon önemli bir faktör olma özelliğini içerecektir. Millî eğitim uzmanlarının mesleki motivasyon kaynaklarını incelemeyi amaçlayan bu araştırmada “Millî eğitim uzmanları kendilerini motive eden faktörleri ne şekilde ifade etmektedirler?” sorusuna yanıt aranmaktadır. Araştırmada nitel araştırma yöntemi ve fenomenoloji deseni kullanılmıştır. Araştırmanın katılımcılarını ölçüt örnekleme yöntemiyle belirlenen 10 millî eğitim uzmanı oluşturmuştur. Çalışmada veriler yarı yapılandırılmış görüşme formları aracılığıyla yüz yüze toplanmış ve betimleyici fenomenoloji yöntemiyle çözümlenmiştir. Millî eğitim uzmanları uzmanlık özlük hakları verilen, uzman statüsünde bulunan kişilerdir fakat genel olarak net iş tanımları olmadığı ve birimden birime değişen, mevzuat dışındaki görevleri de yapmaları beklenildiği için yaptıkları işi çok da uzmanlık olarak değerlendirmemektedirler. Katılımcılar millî eğitim uzmanı denildiğinde akla gelen kavramlar olarak eğitim politikası belirleme, farklı bakış açısı, nitelik, problem çözebilme, yenilikler ortaya koyma, liyakat kavramlarına vurgu yapmışlardır. Millî eğitim uzmanlarının mesleki motivasyon kaynakları motive edici faktörlerden; sorumluluk, başarı, yükselme faktörleri, hijyen faktörlerden; iş arkadaşları ile uyum, yöneticilerle olan ilişkiler ve iş güvencesi ön plana çıkmıştır. Bununla birlikte ücret konusunun motivasyonu etkileyen faktörler arasında olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Katılımcılar düzenli olarak uzman yardımcısı alımı yapılmaması sebebiyle Millî Eğitim Bakanlığı tarafından millî eğitim uzmanlığına yeteri kadar önem verilmediğini ifade etmişlerdir. Millî eğitim uzmanları net bir görev tanımının önemine dikkat çekmişler ve motivasyon kaynaklarını artıracak bazı önerilerde bulunmuşlardır. Araştırmanın Millî Eğitim Bakanlığında eğitim politikaları belirleme gibi kritik görevleri bulunan millî eğitim uzmanları ile ilgili yapılan bu araştırmanın, Millî Eğitim Bakanlığı tarafından ve bu alanda çalışma yapmayı düşünen diğer araştırmacılar açısından dikkate alınması gereken bir kaynak olması beklenmektedir. Araştırma içerisinde tespit edilen durumların yöneticiler tarafından dikkate alınmasını sağlamak ve bu doğrultuda gerekli iyileştirmelerin yapılmasına aracı olmak araştırmanın önemi içerisinde yer almaktadır. Literatürde eğitim paydaşlarından olan öğrenciler, öğretmenler, okul yöneticileri üzerinden birçok motivasyon araştırmasının var olduğu görülmektedir. Ancak millî eğitim uzmanlarının motivasyonuna yönelik herhangi bir çalışmaya rastlanılmamıştır. Dolayısıyla millî eğitim uzmanlarına yönelik bu minvalde başka bir çalışmanın olmaması, çalışmayı özgün kıldığı gibi araştırmanın önemini de ortaya koymaktadır. Millî eğitim uzmanlarının motivasyon kaynaklarının

⁶⁰ Öğretmen, İzzet Latif Aras Ortaokulu, yelizdemirkalem@gmail.com

⁶¹ Prof. Dr., Gazi Üniversitesi, ferudun@gazi.edu.tr

neler olduğunun belirlenmesi, bu alandaki sorunların ortaya konması ve bu sorunların ortadan kaldırılması açısından araştırmanın katkı sağlayacağı dűřünülmektedir.

nahtar Kelimeler: Millî Eğitim Uzmanı, Motivasyon, ift Faktör Kuramı

AZERBAJCAN EĞİTİMİNDE HİBRİT ÖĞRENME MODELİNİN İNCELENMESİ

ARZU NASIRLI⁶², SHEHLA ABBASOVA⁶³, TƏRANƏ NURİYEVA⁶⁴

ÖZET

Günümüzde pek çok alan sürekli olarak değişmekte ve gelişmektedir. Bu değişiklikler eğitim alanında da meydana gelir. Eğitimde değişim yeniliğe ve yeni deneyimlerin kullanılmasına bağlıdır. Eğitim teknolojileri geliştikçe öğrenme sırasında çeşitli yöntemler kullanılmaktadır. Bu yöntemler bazen mevcut eğitim teknolojisiyle ilişkilendirilir, bazen de tamamen yeni deneyimler yaratır. Pandemi sürecinde mevcut eğitim yöntemlerinin uygulanması sırasında farklı eğilimler ortaya çıktı. Mevcut sorunun çözümü için farklı web araçlarının kullanılması gerekiyordu. Hibrit öğrenme de bu dönemde daha da öne çıktı. Ancak birçok ülkede hibrit öğrenme yıllardır uygulanmaktadır. Araştırma yöntemi olarak anket araştırması yapılmıştır. Sayısal olarak ölçülebilen verilerden araştırmada kullanılmıştır. Aynı zamanda sayısal olmayan veriler de toplanmış, problemlerin çözümüne yönelik fikirler alınmış ve analiz edilmiştir. Bu araştırmanın amacı öğretmenlerin Hibrit öğrenme yönetimine ilişkin görüşlerinin öğrenilmesi, bu alanda ihtiyaçlarını belirlemek ve bu ihtiyaçların web araçlar vasıtasıyla karşılanmasını sağlamaktır. Genel amaca ulaşabilmek için hibrit öğrenme nedir, Onun faydaları nelerdir, öğretmenlerin hibrit öğrenmeye ilişkin görüşleri nelerdir ve.s gibi sorulara cevaplar aranmaya çalışılmıştır. Araştırma, 2023/2024 eğitim-öğretim yılında Azerbaycan Cumhuriyeti'nin genel okullarında görev yapan 1.139 öğretmen ve ITE Azerbaycan Ek Eğitim Merkezi'nin 53 eğitimci üzerinde gerçekleştirilmiştir. Katılımcılar belirlenirken; mümkün olduğunca farklı branş, kademe ve kıdem yılına sahip olan öğretmenlerden seçilmesine dikkat edilmiştir. Ankete katılan öğretmenlerin eğitim durumu farklıdır. Ankete hem lisans mezunu öğretmenler, hem de lisans dışı öğretmenler katılmıştır. İş tecrübesi açısından ise eğitimci-öğretmenler için 4-34 yıl, öğretmenler için ise 3-35 yıl arasında değişmektedir. Öğretmenler arasında yaş dağılımı 31 ile 50 arasındaydı. Bölge olarak başkent okulları dışında diğer illerde olan okullar da öne çıkmıştı. Öğretmenler arasında yapılan çalışmada çeşitli bölümlerden oluşan bir anket hazırlanmıştır. Bu bölümlerde öğrenme ortamları, öğrenme ortamı düzenlenirken kullanılan yöntem ve araçlar, Web araçları, sınıflandırılması ve kullanım kapsamı anlatılmaktadır. Araştırma sırasında ankete katılan öğretmenleri M1, M2, M3..., eğitimci-öğretmenler ise T.M1, T.M2, T.M3... olarak kodlanmıştır. Anket sonucunda tüm öğretmenler gerekli alt yapı, mali destek ve fırsat eşitliği sağlandığı takdirde eğitimin kalitesi ve verimliliğinin aynı oranda artacağı ifade edilmiştir. Ayrıca kaliteli öğretim için modern teknolojinin eksik olduğu belirtilmektedir. Kalkınma için modern teknolojinin uygulanmasına son derece değer verdikleri görülmektedir. İhtiyaçlar dikkate alınarak kitap üzerinde yeniden çalışıldı ve hibrit öğrenmeye yönelik planlar hazırlandı. Bir sonraki hedef modern teknolojinin öğretim sürecini nasıl etkilediğini araştırmak olacaktır.

Anahtar Kelimeler: hibrit öğrenme, hibrid öğrenme avantajları, hibrit öğrenme unsuru

⁶² Öğretmen, Azerbaycan Eğitim Bakanlığı, arzunasilri@gmail.com

⁶³ Öğretmen, Azerbaycan Eğitim Bakanlığı, shehla_abbasova@bk.ru

⁶⁴ Öğretmen, Azerbaycan Eğitim Bakanlığı, nergiz.aliyeva.23@gmail.com

NESİLDEN NESİLE OYUN KÖPRÜSÜ GELENEKSEL ÇOCUK OYUNLARI PROJESİNİN ÖĞRETMEN GÖRÜŞÜ AÇISINDAN İNCELENMESİ (ELAZIĞ İLİ ÖRNEĞİ)

ŞEYMA GÜR SAĞIRLAR⁶⁵, HİLAL KARAMAN EFLATUN⁶⁶, TAMER KARAKAN⁶⁷, OSMAN YILDIZ⁶⁸

ÖZET

Halk kültürü içinde kendine yer bulmuş , özellik arzeden ve eğlence imkanının kısıtlı olduğu dönemlerde topluca oynanan,hiciv, zeka, hareket kabiliyeti gibi özellikleri barındıran etkinliklere geleneksel çocuk oyunları denir. Nesi,lden nesile kültür aktarımında da önemli rol oynayan bu projenin amacı günümüz Dünyasında büyük tehlike oluşturan dijital bağımlılık ve obeziteye karşı alternatifler üretmektir. Aynı zamanda birlik beraberlik, sosyalleşme ve liderlik konularında çocuklarımıza ışık tutmaktır. Bu çalışmada 2023-2024 Eğitim Öğretim yılında ilkökul düzeyinde Elazığ İl merkezinde bulunan 48 ilkökulda Nesilden Nesile Oyun Köprüsü Geleneksel Çocuk Oyunları Projesi uygulanmış ve il genelinde ilkökul düzeyi öğrencilerin tüm gelişim alanlarının desteklenmesi amaçlanmıştır. Proje kapsamında 25.580 çocuğa erişilmiştir. Her okuldan bir temsilci öğretmen seçilmiş ve temsilci öğretmenler aracılığıyla yıl boyunca her ay birbirinden farklı, doğrudan kültürümüzde bulunan, üç veya dörder oyunun sınıflarda oynatılması sağlanmıştır. İki ayda bir il genelinde turnuvalar, her turnuvada farklı yaş düzeyi ve farklı oyun olmak üzere, öncelikle sınıf düzeyinde ardından okul genelinde daha sonra bölge çapında uygulanmıştır. Eğitim öğretim yılı sonunda ise şenlik tadında il turnuvası düzenlenmesi planlanmıştır. Araştırmaya katılan koordinatör öğretmenlerimizden bilgi toplamak amacıyla araştırmacı tarafından hazırlanan yarı yapılandırılmış gözlem formu hazırlanmış ve bu öğretmenlerin okulları ziyaret edilerek uygulanmıştır. Öğretmenlerin vermiş olduğu cevaplar nitel araştırma yöntemlerinden içerik analizi yöntemi ile analiz edilmiştir. Çalışma sonunda olumlu etkilerin ve kısıtlılıkların olduğu ortaya çıkmıştır. Yapılan çalışma sonucunda geleneksel çocuk oyunlarının dijital bağımlılıkla mücadele, obeziteye karşı mücadele, olumlu okul ve sınıf kültürünün oluşturulması, diğer disiplinlere olumlu katkısı, öğrenciler arası işbirliğini geliştirmesi gibi bir çok başlıkta olumlu etkiler oluşturduğu gözlemlenmiştir. Geleneksel çocuk oyunlarının uygulama boyutunda ise oyunlar için araç gereç sıkıntısının yaşanması, zaman yetersizliği, okul bahçelerinde uygun oyun alanlarının olmaması, sınıf mevcutlarının çok kalabalık olmasigibi bir takım olumsuzluklar ortaya çıkmıştır. Bu nedenle okul bahçesi oyun alanlarının oluşturulması, il geneli oyun turnuvalarının geleneksel olarak yapılması,kültürümüze ait oyunların öğrenilerek oynanmasıve yeni nesillere aktarılması, oyunların diğer derslerin kazanımlarıyla ilişkilendirilmesi öneriler olarak sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Geleneksel çocuk oyunları, öğretmen, dijital bağımlılık, obezite, liderlik

⁶⁵ Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, seymagur23@hotmail.com

⁶⁶ Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, hilalkaraman17@gmail.com

⁶⁷ Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, karakantamer@hotmail.com

⁶⁸ Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, seymagur23@hotmail.com

ORTAOKUL ÖĞRENCİLERİNİN YAPAY ZEKÂ KAVRAMINA İLİŞKİN METAFORLARININ İNCELENMESİ

BERİN BALCI⁶⁹

ÖZET

Günümüzde sıklıkla duyduğumuz yapay zekâ, insanlara özgü olan bilişsel işlevler ya da davranışları gerçekleştirmesi beklenen yapay sistemlerdir; bilgisayarların insanlara özgü olan algı ve karar alma süreçlerini taklit etmelerini sağlayan yazılım algoritmaları ve teknikleridir (Alanoğlu ve Karabatak, 2020). Sağlık, güvenlik gibi hayatımızın birçok alanında kullanılan yapay zekâ eğitim alanında da kendisinden söz ettirmektedir (Popenici ve Kerr, 2017). Yapay zekâ yakın gelecekte hayatımızda daha fazla yer alacak ve bu durumdan en çok da çocuklar payını alacaktır. Yapay zekâ sağladığı avantajlar kadar dezavantajları da beraberinde getirmektedir. Avantajlar açısından bakıldığında; yapay zekâ uygulamaları sayesinde bireyselleştirilmiş öğrenme fırsatları, kaynak ve zaman israfının önlenmesi, öğrencilerdeki çeşitli risk faktörlerinin önceden belirlenmesi, bilgiye daha hızlı erişim, özel gereksinimi olan bireylerin hem fiziksel hem de bilişsel, sosyal erişimlerini desteklemesi gösterilebilir. Dezavantajlar açısından değerlendirildiğinde ise gizlilik ve güvenlik açısından; kimlik, zararlı içerik, konum algılama ve biyolojik güvenlik risklerini barındırmaktadır. Bu açıdan yapay zekâ teknolojilerinin öğrenciler tarafından doğru olarak anlaşılması, avantajlarının ve olumsuz yönlerinin kavranması önemli görülmektedir. Bu bağlamda araştırmanın amacı ortaokul öğrencilerinin yapay zekâ kavramının ilişkin sahip oldukları zihinsel imgeleri metaforlar aracılığı ile belirlemektir. Bu araştırma var olan durumu olduğu gibi ortaya koymayı amaçladığından betimsel nitelik taşımaktadır. Bu sebeple araştırma verilerinin toplanması, analizi ve yorumlanmasında nitel araştırma yöntemleri kullanılacaktır. Araştırmanın çalışma grubunu Tokat ilindeki bir devlet okulunda öğrenim gören 250 ortaokul öğrencisi oluşturmaktadır. Araştırmada veriler araştırmacı tarafından oluşturulan form aracılığı ile toplanacaktır. Formda öğrencilerin ‘yapay zekâ’ kavramına ilişkin metaforlarını belirlemek için ‘yapay zekâ ..... gibidir. Çünkü .....’ cümlesini tamamlamaları istenmektedir. Verilerin analizinde öğrencilerin “yapay zekâ” kavramına ilişkin oluşturdukları metaforların analizinde betimsel analizden yararlanılacaktır. Öğrencilerin kavrama ilişkin oluşturdukları metaforlar belirlenerek metafor tablosu oluşturulacaktır. Öğrenciler tarafından belirlenen metaforlar sahip oldukları özelliklere göre kategorize edilecektir. Verilerin güvenilirliğini sağlamak için metafor incelemeleri üç ayrı uzman tarafından yapılacak ve analizinin güvenilirliği Miles & Huberman (2015)’in [Görüş birliği/ (Görüş birliği + Görüş ayrılığı) X 100] formülü ile sınıanacaktır. Çalışmanın analiz sürecine devam ettiği için sonuçlar kongrede paylaşılacaktır.

Anahtar Kelimeler: yapay zeka, metafor, eğitim, teknoloji

⁶⁹ Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, berinbalci@gmail.com

KÖY ENSTİTÜSÜ MEZUNU ÖĞRETMENLERİN GÜNÜMÜZ EĞİTİM UYGULAMALARINA YÖNELİK GÖRÜŞLERİ

ÜMRAN UÇAR⁷⁰, SEVİL ÇETİNKAYA⁷¹

ÖZET

Milletlerin geçmişten geleceğe sürekliliğini sağlayabilmesi için temel şart olan eğitim her illet gibi yüce Türk milleti içinde birinci temel hedef olmuştur. Tarih boyunca farklı coğrafyalarda farklı kültürler ile karşılaşan Türk eğitim tarihi Dede Korkut'tan Farabi'ye, İbni Sina'ya Yusuf Has Hacib'e, Mevlana'dan Yunus Emre'ye, Ziya Gökalp'e, Mahmut Makal'a kadar binlerce şahsiyet yetiştiren Türk Eğitim sistemi ilk önce kaliteli bir eğitim programı ve kaliteli bir eğitimci yetiştirmeyi şiar edinmiştir. Her dönemde kurduğu eğitim sistemleri ve kurumları ile devrinin en iyi eğitimlerini vermeye çalışmıştır. Köy Enstütileri yeni kurulan genç cumhuriyetin temellerinin güçlü bir şekilde atılmasında ve halkının yüzde sekseninin köylerde yaşadığı bir ülkenin topyekün kalkınmasını sağlamak amacıyla kurulan bir sistemdir. Bu çalışmamda köy Enstütisi mezunu iki öğretmenimle , köy öğretmen okulu mezunu bir öğretmenimle ve uzun yıllar eğitim enstütisi yöneticiliği yapmış eski bir enstüti müdürü, uzun yıllar Aksaray'ın farklı köylerinde sınıf öğretmenliği yapmış bir ilkokul öğretmeni olan hocalarımla görüşme yapılmıştır. Yaptığım görüşmelerimde; Köy Enstitüsü'nden mezun olmuş emekli öğretmenlerin günümüz eğitim uygulamalarına yönelik görüşleri incelenmiştir. Araştırmamız Aksaray İlinde yaşayan Köy enstitüsü mezunu öğretmenlerin görüşleriyle sınırlandırılmıştır.. Araştırma her ne kadar 6 köy enstitüsü mezunu öğretmenlerle görüşmeyi amaç edinse de Köy Enstitüsü mezunu öğretmenlerin çoğunun vefat etmesi ve bazılarının yaşlı olmalarından dolayı sağlık problemleri olduğundan 4 öğretmenle sınırlı kalmıştır. Bu çalışmada nitel araştırma yöntemlerinde veri toplama aracı olarak görüşme tekniği kullanılmıştır.Görüşmeye katılan her bir araştırmacının araştırmının ana ve alt problemlerine ait sorulara verdikleri cevaplar öncelikle izin alınarak ses kaydı şeklinde alınmıştır. Ses kayıtları daha sonra metin haline getirilmiştir. Her bir soruya verilen cevaplar her hangi bir kısıtlamaya tabii tutulmadan araştırma projesine aktarılmıştır. Verilen cevaplar doğrultusunda elde edilen bulgular günümüz eğitim uygulamalarıyla karşılaştırılmıştır. 1.Çağın gereklerine uygun öğretmen adayı yetiştirmek için yeterliliği ön plana alacak seçme sınavlarının olması gerekir.2. Bir mesleğin kalitesi çırak kalfa usta sürecine bağlıdır. Bu mihvalde okul öncesinden itibaren öğretmen adaylarının seçimine önem verilmeli.3Eğitim fakültelerine giriş sınav puan barajı yükseltilmeli.4.Mevcut öğretmen yetiştirme sistemi eğitim fakülteleri ders programlarını 21. Yüzyılın ihtiyacına cevap verecek şekilde düzenlemeli.5.Öğretmenliğin bir ruh meselesi olduğu benimsetilmeli, ekonomik kaygılarla icra edilecek bir meslek olmadığı bilinci yaygınlaştırılmalı.6.Her şeyden önce öğretmenliğin saygınlığı prestijinin yükseltilmesi gerekir.7. 7 yıl sonra üniversitelerde eğitim öğretim görece alfa kuşağını göreceğiz. Bu kuşağın özellikleri tanınmalı, istek ve beklentilerine yönelik var olan öğretim elemanlarının bilgilerini güncellemeleri sağlanmalı.8. Şu an eğitim verdiğimiz eğitim fakültesi öğrencilerimizi, z ve alfa kuşağının özelliklerine göre teknoloji ağırlıklı bilgiyi kullanan değil, bilgiyi üreten şekilde yetiştirmeliyiz.9.20. Yüzyılda açmış olduğumuz Köy Muallim mektepleri, eğitim

⁷⁰ Öğretmen, , ucarumran929@gmail.com

⁷¹ Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, cetinkayasevil901@gmail.com

kursları, Köy enstitüleri o dönem için en iyileri olabilir. Günümüzde ise teknoloji, yapay zekâ v.s donanımlı bir neslin eğitimi söz konusu olduğu için artık 22. Yüzyıl becerilerinin kazandırılmasına yönelik öğretmen yetiştirme üzerinde tartışmak gerekir. 10Bilgiyi kullanan öğretmenden ziyade bilgiyi üreten, öğretimi planlamadan ziyade öğretimi tasarlayan öğretmen yetiştirmeliyiz. Bu düşünce etrafında bütün eğitim kurumları kendilerini yenilemeleri gerekmektedir.

Anahtar Kelimeler: köy enstitüsü, eğitim, öğretim, öğretmen, öğrenci, iş başında eğitim

EĞİTİM KURUMLARINDA MİTOMANLIK: OKUL MÜDÜRLERİNİN ALGILARINA VE DENEYİMLERİNE YÖNELİK BİR İNCELEME

ÖMER DEMİR⁷², ERCAN BAYSÜLEN⁷³, ESRA ULUCAN DEMİR⁷⁴

ÖZET

Bu çalışmanın amacı, eğitim kurumlarında bulunan mitomanlık olgusunu anlamak ve bu olgunun okul müdürleri tarafından nasıl algılandığı, deneyimlendiği ve değerlendirildiğini araştırmaktır. Mitomanlık, bireyin gerçekdışı yahut içerisinde yüksek miktarda abartılmış öğeler bulunduran hikâyeler anlatma eğilimi olarak tanımlanmaktadır. Yunanca muthos (efsane) ve Latince mania (delilik) kelimeleri bir araya getirilerek oluşturulmuş olan mitomaniye sahip olan bireyler, sürekli abartılı yahut içinde gerçeklik barındırmayan konuşmalar yapmaktadırlar. Bu konuşmaların süregelen bir biçimde tekrarlanması sonucunda birey, ortaya atmış olduğu gerçeklikten uzak ifadeler kendisi de inanabilir. Bu sebeple mitomani sahibi bireylerin dile getirmiş oldukları gerçekdışı ve abartılı ifadeler patolojik yalan olarak adlandırılmaktadır. Mitomani, ilk kez 1891 yılında Alman bir doktor olan Anton Delbrueck tarafından tanımlanmıştır ve sonrasında üzerine oldukça kısır çalışmalar yapılmış bir konu olarak dikkat çekmektedir. Araştırma, eğitim alanında önem arz eden bir konu olan mitomanlık ile ilgili daha derin bir anlayış sağlayarak bu olgunun eğitim yöneticileri tarafından hangi şekillerde değerlendirildiğini ortaya koymayı hedeflemektedir. Bu bağlamda gerçekleştirilecek çalışmalar kapsamında ortaya çıkacak bulguların, eğitim kurumlarında ortaya çıkan mitomanlıkla başa çıkma stratejilerinin geliştirilmesine ve bu sayede eğitim ortamlarının daha sağlıklı bir hale getirilmesine katkıda bulunacağı öngörülmektedir. Çalışma, nitel araştırma yöntemlerinden yararlanılacak şekilde tasarlanmış olup veriler yarı yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılarak toplanacaktır. Çalışma grubunu İzmir ili Bornova ilçesinden amaçlı ve maksimum çeşitlilik örnekleme yöntemiyle seçilen kamu ilkokul, ortaokul ve liselerde görev yapan 20 okul müdürü oluşturacaktır. Okul müdürlerine 2 açık uçlu soru içeren yarı yapılandırılmış görüşme formuyla (Okul müdürlerinin, mitomanlık kavramını hangi tip durumlar içerisinde gözlemliyorlar ve mitomanlık kavramının okul müdürleri tarafından tanımı nedir? Okul müdürlerinin, eğitim kurumlarında mitomanlık olgusunu fark etmelerinin ardındaki süreçte karşılaştıkları zorluklar nelerdir ve bu zorluklar nasıl yönetilir?) görüşmeler yapılacaktır. Gerçekleştirilen görüşmeler sonucunda elde edilen ses kayıtları bilgisayar aracılığı ile sanal ortamda derlenerek yazılı metne dönüştürülecek ve yazılı veri üzerinden tematik içerik analizi yöntemiyle elde edilmiş olan kod ve temalar aracılığıyla bir tanım tablosu oluşturulacaktır. Çalışma sonucunda ortaya çıkacak olan uzlaşılmış kod ve temalar üzerinden araştırmanın problem durumlarına anlamlı yanıtlar bulunmaya çalışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Mitoman, Deneyim, Başa Çıkma Stratejileri

⁷² Doktora Öğrencisi, Dokuz Eylül Üniversitesi, zeso_omer@windowslive.com

⁷³ Dr., Milli Eğitim Bakanlığı, ebaysulen@gmail.com

⁷⁴ Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, janshesrat@hotmail.com

KAZAKİSTAN VE TÜRKİYE ÖĞRENCİLERİNİN SOSYO-PSİKOLOJİK ÖZELLİKLERİNİN TANIMI

BİBİANAR BAİZHMANOVA⁷⁵

ÖZET

Özet. Bu araştırmada Kazakistan ve Türkiye'deki yükseköğretim kurumlarındaki öğrencilerin sosyo-psikolojik özellikleri genel olarak açıklanmıştır. Veriler araştırmacı tarafından hazırlanan anket ile toplanmıştır. Öğrencilerin sosyal ağ kullanımlarındaki farklılıklar ve benzerlikler, "Sosyal adalet", "Tehlikeli davranış", "Psikolojik savunma" kavramları açıklanmıştır. Farklı ülkelerdeki gençlerin sosyal görüşleri ve psikolojik bilgilerinde önemli farklılıklar belirlenmemiş, ancak yaş ve cinsiyet farklılıkları açısından kendi anlayışlarına sahiptirler. Bu araştırmada kökeni Platon dönemine kadar uzanan sosyal adalet kavramına genel bir bakış sunulmaktadır. Ve modern öğretilerin bulgularına odaklanmaktadır. Platon adalet kavramını, insanları ve toplumu birbirine bağlayan temel insan iyiliğinin ayrılmaz bir parçası olarak görmüştür. İnsan ruhunun huzuru, disiplinin uyumu ve ruhun saflığı ayrıca beden sağlığı anlamını da verir. Modern çalışmalarda ise adalet, çeşitli kaynakların dağıtımında ve toplumun istikrarının korunmasında önemli rol oynayan sosyal bir değer olarak ele alınmaktadır. Sosyal adaletin psikolojik yönü, insanların adil olmayan durumları kabul etmeye hazır olmalarındaki bireysel farklılıkları ve adaletsizliğe karşı bilişsel, duygusal ve davranışsal tepkilerin yoğunluğunu yansıtan bir kişilik özelliği olarak kavramsallaştırılmaktadır. Tehlikeli davranış, toplumsal gerekliliklere aykırı olan, genel kabul görmüş ilke ve yasalara uymayan, aynı zamanda topluma ve hatta kendine tehdit oluşturan olumsuz davranışlar olarak tanımlanmaktadır. Tehlikeli davranışlar aynı zamanda çocuklarda saldırganlığın bir işareti olarak da görülüyor ve sonuçları genellikle trajediye yol açabiliyor. Araştırmaya katılan öğrencilerin verdikleri yanıtlarda tehlikeli davranış olarak şu özellikler bulunmuştur: bir kişinin olumsuz yöndeki eylemleri; sosyal eğilim eksikliği, sosyal normlara uymama, olumsuz ve hoş olmayan eylemler, herhangi bir durumda herhangi bir gerekçenin olmaması, cevapsız sorular, iyilik yapma niyetinde olmama, başkalarının özgürlük alanına müdahale, bilgisizlik, toplumda kabul gören etik normlara olumsuz davranış tepkisi vb. Psikolojik kendini savunma, insanların zor veya kriz durumlarında kullandıkları belirli eylemler, yöntemler ve davranış biçimleridir. Bu fenomen kişinin duygusal stresini ve zihinsel stresini azaltmaya yardımcı olur. İç acılardan ve diğer hoş olmayan endişelerden kurtarır. Öğrencilerin cevapları psikolojik kendini savunma kavramını açıklamak yerine çoğunlukla kişinin kendisini psikolojik olarak nasıl koruması gerektiğine ilişkin görüşleri ifade etmektedir: kendini tehlikeli durumlardan izole etme, dışarıdan ya da içten gelen rahatsız ve kaygılı davranışlara karşı sağlam bir duruş, sağlam bir ruh hali içerisinde olmak, ruh sağlığımızı yorup bizi mutsuzluğa çeken insanlardan uzak durmak, ezberde bulunan, üzerine düşünülmeden yapılan savunma, zarar göreceğimizi hissettiğimiz anda kendimizi savunmaya almaktır.

Anahtar Kelimeler: öğrenciler, sosyal adalet, tehlikeli davranışlar, psikolojik savunma, psikolojik özellikler

⁷⁵ Doç. Dr., L.N. Gumilyov Eurasian National University- Kazakistan- Satbayeva 2, bibianar.bayzhumanova.70@mail.ru

EĞİTİM YÖNETİMİNDE STRATEJİK PLANLAMAYA DAİR ÖZEL OKUL ÖĞRETMENLERİNİN GÖRÜŞLERİ: BİR ALAN ARAŞTIRMASI

HATİCE TİLTAY⁷⁶, BURCU ÇALIŞKAN⁷⁷, BAHAR KIZILKAYA⁷⁸

ÖZET

Son yıllarda bilişim teknolojilerinde yaşanan gelişmelerle birlikte bilgi toplumuna geçiş süreci hızlanmıştır. Değişen bu toplum yapısı içerisinde tartışmasız en önemli toplumsal değer eğitimidir. Kuramsal olarak ele alınan eğitimin, aynı zamanda kamusal bir hizmet olarak değerlendirilmesi de, eğitime verilen önemin daha da ön planda olmasına zemin hazırlamıştır. Bununla birlikte geçmişten günümüze eğitim kurumlarında yaşanan aksaklıklar ve verimlilik yönünden düşük göstergeler, eğitim kurumlarının da yeni kamu işletmeciliği ve stratejik planlama evreleri çerçevesinde incelenmesini zorunlu kılmıştır. Günümüzde modern eğitim literatürünün, işletmecilik ve örgütsel yaklaşımlar ile harmanladığı, yeni kamu yönetimi anlayışının giderek hakim olduğu ve hem kamusal, hem de özel eğitim kurumlarında, performansa dayalı bütçeleme, stratejik planlama ve modern işletme literatürü metotlarının giderek daha fazla ön plana çıktığı söylenmektedir. Küresel rekabetin hüküm sürdüğü dünyada işletmeler, kurum ve kuruluşlar kendilerine oluşturdukları stratejik planlar ile geleceği netleştirmek isterler. Stratejik planlar bu amaca fayda sağlamaktadır. Bu çalışmanın; hem bundan sonra bu konuda çalışacak olanlara ışık tutması, hem de eğitim sistemimizin geliştirilmesine katkı sağlaması düşünülmektedir. Çalışmanın hazırlanması sürecinde, öncelikle literatür taraması yapılmış, bu süreçte ulusal ve uluslararası süreli yayımlar, bilimsel kitaplar ve internet dökümanları kullanılarak metodoloji oluşturulmuştur. Araştırma yöntemi olarak betimleme yöntemi kullanılmış araştırma türü olarak da açıklayıcı araştırma seçilmiştir. Kuramsal kısmın birinci ve ikinci bölümleri tamamlandıktan sonra, alan araştırması için anket tekniği uygulanarak gerekli veriler elde edilmeye çalışılmıştır. Elde edilen veriler SPSS programı ile analiz edilerek incelenmiştir. Araştırma yöntemi olarak betimleme yöntemi kullanılmış araştırma türü olarak da açıklayıcı araştırma seçilmiştir. Kuramsal kısmın birinci ve ikinci bölümleri tamamlandıktan sonra, alan araştırması için anket tekniği uygulanarak gerekli veriler elde edilmeye çalışılmıştır. Araştırma kapsamında analiz edilecek değişkenler, yapılan literatür taraması ve belirlenen örneklem üzerinde yapılan gözlemler neticesinde kurgulanan araştırma modeli tek değişkenli bir modeldir. Araştırma betimsel tarama modeline göre desenlenmiştir. Bu çalışmanın amacı doğrultusunda oluşturulan hipotezler aşağıda belirtilmiştir. Araştırmanın evrenini, İstanbul ilindeki, Milli Eğitim Bakanlığına bağlı olarak faaliyet gösteren özel okullarda çalışan öğretmenler oluşturmaktadır. Bu çalışanlar arasından tesadüfi örnekleme yöntemiyle seçilen 120 öğretmen araştırmanın örneklemini oluşturmaktadır. Anketlerin uygulanması için çalışan 120 çalışandan pandemi nedeniyle 92 çalışanla birebir irtibata geçilmiş ve geri kalanıyla mail yoluyla iletişime geçilip tamamından geri dönüş alınmıştır. Araştırmanın bulgu değerlendirme süreci devam etmektedir.

Anahtar Kelimeler: Eğitim, Eğitim Yönetimi, Planlama, Stratejik Planlama.

⁷⁶ Öğretmen, İzmir İl Milli Eğitim Müdürlüğü, hytiltay@gamil.com

⁷⁷ Öğretmen, İzmir Çeşme İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü, 35burcu.caliskan@gmail.com

⁷⁸ Öğretmen, İzmir İl Milli Eğitim Müdürlüğü, hytilyay@gmail.com

ÖRGÜTSEL ADALET VE ÖRGÜTSEL SİNİZM KAVRAMLARININ YÖNETİM LİTERATÜRÜNDEKİ YERİ

HATİCE TİLTAY⁷⁹, BURAK HEPGENÇ⁸⁰, ASUMAN DEMİRCİ⁸¹

ÖZET

Örgütsel adalet kavramı, çalışanların çalışma hayatında gerçekleşen sosyal, fiziksel olaylara ilişkin adalet algısının bir bütünüdür. Adams'ın eşitlik teorisi ile ilk ortaya çıkan bu algı, bireylerin iş ortamındaki çalışma arkadaşları ile kendilerini karşılaştırarak hissettikleri eşitlik düşüncesi sonucu iş verimi üzerinde oluşan etkilerle ilgilidir. Adaletli bir iş ortamının iş görenler üzerindeki etkisi ve diğer tüm ölçütlerle ilişki araştırılmaktadır. Örgütsel adalet, örgütte mevcut olanların kendilerine adaletli biçimde davranılma durumuna dair düşüncelerini anlatmaktadır. Bu algının olumlu ya da olumsuz olması örgütteki pek çok durumu etkilemektedir. Örgütlerde adaletin varlığına dair düşünce, örgütsel hedefleri ortaya koymada yöneticiler bakımından önemli bir ölçüttür. İşletmelerde çeşitli nedenlerden dolayı çalışanların sessiz kalarak kendi düşünce ve fikirlerini söylememesi olarak bilinen örgütsel sessizlik ve çalışanların içinde oldukları örgütlere karşı geliştirdikleri olumsuz tutumları olarak bilinen örgütsel sinizm kavramları yönetim literatüründe son derecede önemli konulardandır. Bu çalışmanın amacı; örgütsel adalet ve örgütsel sinizm kavramlarının yönetim literatüründeki yerini kavramlar üzerinden ortaya koymaktır. Yöntem olarak; literatür taramasına dayalı metin analiz yöntemi kullanılmıştır. İnternet veri tabanı üzerinde ulusal ve uluslararası 'örgütsel sinizm, örgütsel adalet' anahtar kelimeleri üzerinden makale ve tezler baz alınarak veri toplanmıştır. Literatür verilerine göre; iyi bir iletişim örgütlerin başarısının en önemli göstergesidir. Örgütlerde işgören sessizliği meydana gelirse, iletişim kesintiye uğrayacağından, örgütün genel fonksiyonu zarara uğramaktadır. Örgütün başarısında önemli olan değişim, yaratıcılık, öğrenme ve yenilik konularına dair ilgileri, destekleri, yaşanan sinizm iklimi sebebiyle azalmaktadır. Örgütlerde işgörenlerin bilgi, iletişim ve paylaşım hususunda arzulu olmamaları örgütsel sinizm, güven eksikliği, değişim yönetim programlarının başarısız olma sebeplerindedir. Örgütsel sinizmin negatif neticeleri olan, olumsuz geri bildirimlerden ayrılma, alternatif görüşlerin meydana gelmemesi, işgörenlerin fikri katkılarının kullanılamaması, olumsuz geri besleme olmaması, problemlerin gizlenmesi veya ertelenmesi, problemlere karşı tepkisiz yaklaşma, doğru bilgilerin meydana gelmemesi benzeri sebepler, karar alma ve değişim süreçlerini ve performans artırımına negatif yönde tesir etmektedir. Bu durum örgüt verimliliğini azaltarak, iktisadi kayıplara sebep olacaktır. Örgütsel sinizm, örgütlerde gayri resmi idari tutum ve uygulamalara da sebep olabilmektedir. Örneğin yöneticiler, işgörenlerin görüş ve kaygılarını görmezden gelebilir, reddedebilir, onlara olumsuz geribildirim meydana gelmektedir. Üstelik arzu edilmeyen mesajlar verilerek işgörenleri tedirgin iş ortamına itilebilmektedir. Bu durumda konuşma, işgörenler adına hiçbir yararı olmayan ve risk oluşturan zararlı bir hale gelmektedir. Bununla beraber şirket sahipleri, alacaklılar ve paydaşlar, sessizliğe boğulmuş örgütlerin dâhilinde problemleri, örgüt adına olumsuz bir durum şeklinde görüp; örgütün zarar görme sebebini örgütün iyi yönetilmemesine

⁷⁹ Öğretmen, İzmir İl Milli Eğitim Müdürlüğü, hytiltay@gamil.com

⁸⁰ Öğretmen, İzmir İl Milli Eğitim Müdürlüğü, hytiltay@gamil.com

⁸¹ Öğretmen, İzmir İl Milli Eğitim Müdürlüğü, asumann1980@hotmail.com

bağlanmaktadır. Bu durum üst düzey yöneticilerinin, işlerini iyi yapmadıkları kanaatini meydana getireceklerinden, bu yöneticilerin işlerini kaybetmelerine de sebep olabilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Örgütsel Sinizm, Örgütsel Adalet

EĞİTİM MÜFETTİŞLERİNİN ÖRGÜTSEL İMAJ ALGILARI İLE İŞ DOYUMU ARASINDAKİ İLİŞKİ

NEVZAT ÖZTÜRK⁸², HUZUR KURT⁸³

ÖZET

İmaj; dış katılımcıların düşüncelerinde ortaya çıkan, gelişimi için örgüt üyelerinin temel oluşturduğu, örgütün vizyonu, misyonu ve örgütsel değerlerinden oluşan kurum kimliğinin bir algılanış biçimidir. Örgütün imajı üyeleri tarafından paylaşılır. Örgüte ilişkin deneyimler bilginin paylaşımı, rol beklentileri, bağlılık, etkileşim, örgüt içerisindeki normatif süreçler örgütün imajı hakkında bir fikir oluşmasına yardımcı olur. Bu imaj unsurları örgüt iletişimi için önemli bir temeldir. Örgütün niteliğini belirlemede örgütte çalışanların algıları önemlidir. İmaj algısı gruplar arasındaki etkileşim tipini anlamlı bir şekilde etkileyebilir. Her kuruluşun bir imajı vardır. Bu imaj, insanların kişilikleri ve kuruluşla olan ilişkilerine bağlı olarak iyi ya da kötü olabilir. Kurumsal imaj, kurumun en üst yöneticisinin aldığı karardan, en alt kademe iş görenin davranışlarına kadar birçok unsurun bileşimiyle meydana gelir. Kurum imajı pozitif, negatif veya nötr de olabilir. İmaj negatiften pozitive doğru çok farklı derecelerde bulunabilir. Bir örgütün ürünü ile yaşanan hoş olmayan bir tecrübe, şirket hakkında kötü bir reklam, bir arkadaşın örgüt ile yaşadığı olumsuz bir tecrübe, negatif bir imaja yol açarak daha önceki pozitif imajı değiştirebilir. Örgütler genellikle kendileriyle ilgili olumlu bir imajı olduğu biçimindeki yanılgıya düşebilirler. İş doyumunu genel olarak, bir çalışanın yapmakta olduğu işten duyduğu mutluluğu ifade etmektedir İş doyumunu bireyin işine karşı geliştirdiği bir tutumdur. Tutum, bir nesneye, olaya ya da olguya yönelik olarak elde edinilen görüş ve duyguların bileşimi olarak tanımlanmaktadır. Bireyin, duygu ve düşünceleri ile oluşan ve inanç sistemi, norm ve değerler ile şekillenen tutumlar, davranışlarının temelini oluşturmaktadır. Bir olaya ilişkin tutum, o olaya ilişkin olarak oluşan değerlerin bir ortalamasıdır. Bu nedenle tutumların oluşabilmesi için farklı ve çok boyutlu bilgilerin ortak bir eğilimi yansıtacak şekilde işlenmesi gerekmektedir. Küresel ölçekte oluşan rekabet ortamında örgütlerin amaçlarını gerçekleştirebilmeleri için yararlanmaları gereken en temel unsurlardan birisi de örgütsel imajdır. Örgütsel imaj algısı örgüt üyelerini ve örgütün dışında kalan diğer kişileri etkilemesinden dolayı önemli görülmektedir. Zira güçlü bir imaj örgütün niteliğini, güvenilirliğini, itibarını ve istikrarını olumlu etkiler. Örgütsel imaj, stratejik başarının sağlanabilmesi ve örgütsel sürdürülebilirlik bakımından günümüzde gerekli hale gelmiştir. İş doyumunu ise çalışanların yaptıkları isten duydukları memnuniyeti ifade etmektedir. Bu sebeple örgütlerin entropiye maruz kalmamaları için olumlu yönde bir imaj algısı oluşturmaları ve iş doyumunu oldukça önemlidir. Bu araştırmanın amacı Eğitim Müfettişlerinin çalıştıkları kuruma yönelik örgütsel imaj algıları ile iş doyumunu düzeyleri arasındaki ilişkilerin ortaya koyabilmektir. Araştırma betimsel bir araştırma olup, araştırmada ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Araştırmanın evrenini illerde görev yapan Eğitim Müfettişleri oluşturmaktadır.

⁸² Diğer, Düzce İl Milli Eğitim Müdürlüğü, nevzati52@gmail.com

⁸³ Doktora Öğrencisi, Düzce Kaynaşlı Şehit Sabri Altınbaş Mesleki Ve Teknik Anadolu Lisesi, huzur.d@hotmail.com

Araştırmanın rnekleme büyüklüğü belirlenirken tabakalı örnekleme yönteminden faydalanılmıştır. Araştırmanın verileri, Gürbüz (2008) tarafından geliştirilmiş olan “rgtsel İmaj Algısı (İA) leği” ve Gündüz (2008) tarafından geliştirilmiş olan “İş Doymu (İD) leği” kullanılarak illerde görev yapan Eğitim Mfettişlerinden toplanmıştır. Verilerin analizinde SPSS 15.0 programından yararlanılmıştır. Verilerin analizi için aritmetik ortalama, standart sapma gibi betimsel istatistikler ile bağımsız örneklemler için t- testi, tek yönlü varyans analizi, Pearson korelasyon analizi ve regresyon analizi kullanılmıştır. Analiz alışmaları devam etmekte olup kongre sunumunda paylaşılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Örgütsel imaj, iş doymu, eğitim müfettişi

ÖZEL OKULLARDA ÇALIŞAN ÖĞRETMENLERDE İŞ YERİ ARKADAŞLIĞI, MESLEKİ DOYUM VE ÖRGÜTSEL HUZUR İLİŞKİSİ

NEVZAT ÖZTÜRK⁸⁴, EDA ÇİFTÇİ⁸⁵, MEHMET İSMETOĞLU⁸⁶

ÖZET

Örgütlerde tüm paydaşların huzurlu bir ortamda çalışması, mesleki açıdan tatmin olması ve iş yerinde meslektaşlarıyla olumlu ilişkiler içinde olması bir organizasyon için çok önemlidir. Günümüzde işverenler, çalışanları için huzurlu ve sağlıklı bir ortam yaratmaya çalışmaktadır. Çünkü örgüt üyeleri için huzurlu bir çalışma ortamı, ekonomik olanaklar kadar önemlidir. Literatür işyerinde birlikte uzun saatler geçiren ve birlikte çalışmaktan gerçekten keyif alan iş arkadaşlarının daha üretken olabileceğini gösteriyor. “Çalışanlar arasındaki dostluk” ve “mesleki doyum” bir kurumda huzuru sağlayan belirleyici özelliklerdir. Organizasyondaki tüm paydaşların huzurlu bir ortamda çalışması, mesleki açıdan tatmin olması ve iş yerinde meslektaşlarıyla olumlu ilişkiler içinde olması bir organizasyon için çok önemlidir. Günümüzde işverenler, çalışanları için huzurlu ve sağlıklı bir ortam yaratmaya çalışmaktadır çünkü örgüt üyeleri için huzurlu bir çalışma ortamı, ekonomik olanaklar kadar önemlidir. Örgütsel huzur; örgütün tüm paydaşlarının örgüt kültürü, örgütsel amaç ve normlarla bütünleşebildiği; örgüt üyeleri arasında işbirliği, birlik, sağlıklı iletişim ve güven durumunun olduğu; örgüt içerisinde eşitlik ve adaletin sağlanabildiği; örgüt içi barışın sağlandığı, örgütün formal ve informal boyutlarını kapsayan çok yönlü bir süreçtir. Öyle ki örgütsel huzuru sağlayabilen bir örgütte, örgütün hedeflerine ulaşma yolunda ilerlediğini, çalışan motivasyonunun, performansının ve iş doyumunun arttığını, iş stresi, işten ayrılma niyeti ve yabancılaşma gibi örgüt için tehdit oluşturabilecek nedenlerin azaldığını söyleyebiliriz. Bu çalışmanın temel amacı; özel okullarda görev yapan öğretmenler arasında işyeri arkadaşlıkları, iş doyumunu ve örgütsel huzur arasındaki ilişkiyi belirlemektir. Bu araştırma, nicel yöntemli bir çalışma olup ilişkisel tarama modeli ile desenlenmiş bir çalışmadır. Araştırmanın evreni 2023-2024 eğitim-öğretim yılında Düzce ve Bolu İlinde Özel Okullarda görev yapmakta olan öğretmenlerden oluşmaktadır. Araştırmanın örneklemini ise evrenden küme örnekleme yöntemi ile seçilen 450 öğretmenden oluşmaktadır. Veri toplanmasında alan yazın taranmış ve eğitim örgütlerinde iş yeri arkadaşlığı, mesleki doyum ve örgütsel huzur konularında katılımcıların görüşlerini ortaya çıkarmayı amaçlayan veri toplama araçları değerlendirilmiş ve araştırmanın amacına uygun ölçekler gerekli izinler alınarak “İş Yeri Arkadaşlık Ölçeği”, “Mesleki Doyum Ölçeği” ve “Örgütsel Huzur Ölçeği” ile toplanmıştır. Araştırma verileri analiz edilirken; betimsel istatistikler, bağımsız gruplar t testi, tek yönlü varyans analizi ve yapısal eşitlik modellemesi kullanılmıştır. Araştırmanın verilerini analiz etmek ve modelleri sınavabilmek için SPSS programı kullanılmıştır. Analiz çalışmaları devam etmekte olup kongre sunumunda paylaşılacaktır.

Anahtar Kelimeler: İş yeri arkadaşlığı, mesleki doyum, örgütsel huzur, özel okul, öğretmen

⁸⁴ Diğer, Düzce İl Millî Eğitim Müdürlüğü, nevzati52@gmail.com

⁸⁵ Öğrenci, Düzce Şehit Sabri Altınbaş Mesleki Ve Teknik Anadolu Lisesi, eda.eda.8181@gmail.com

⁸⁶ Diğer, Düzce Akçakoca Lisesi Müdürü, mehmetismetoglu74@gmail.com

ÖĞRETMENLERİN VE OKUL YÖNETİCİLERİNİN ÖRGÜTSEL BAĞLILIK DÜZEYLERİNİN İNCELENMESİ

G.DUYGU KARTALOĞLU⁸⁷, İPEKNUR ÇETİNKAYA⁸⁸, FATMA TOY⁸⁹

ÖZET

Bu araştırma amacı; ilkokul, ortaokul ve lise okul türlerinde çalışan öğretmenlerin ve okul yöneticilerinin okullarına olan bağlılık düzeylerini belirlemektir. Araştırmadaki veriler 2022/2023 eğitim öğretim yılının İstanbul ili Tuzla ilçesinde okul türlerinde görev yapan 487 öğretmenden ve yöneticilerden elde edilmiştir. Araştırma verileri, Mehmet Üstüner (2009) tarafından geliştirilen “Öğretmenler için Örgütsel Bağlılık” ölçeği kullanılarak toplanmıştır. Araştırmamızda, öğretmenlerimizin örgütsel bağlılıklarına yönelik düzeylerinin belirlenmesi amaçlandığı için, bu çalışmada nicel araştırma yöntemlerinden biri olan ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Araştırmamıza katılanlardan elde etmiş olduğumuz verilerin analizleri, SPSS programı aracılığıyla yapılmıştır. T -Testi ve Anova (Varyans) analizleri ve korelasyon analizleri yapılarak bulgular elde edilmiştir. Araştırmada ulaştığımız analizlere göre öğretmen ve okul yöneticilerinin örgütsel bağlılık algı ortalamaları 3,7 ortalama ile iyi düzeydedir. Erkek öğretmen ve yöneticilerin örgütsel bağlılıkları kadın öğretmen ve yöneticilerden daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Çalışmamızda elde ettiğimiz başka bir sonuç ise, imam hatip okullarındaki öğretmenlerin örgütsel bağlılık düzeyi; ilkokullarda, ortaokullarda, Anadolu liselerinde ve meslek liselerinde çalışan öğretmenlerden daha yüksektir. Anadolu Meslek lisesinde çalışan öğretmenlerimizin örgütsel bağlılık düzeyleri ise diğer okullardaki öğretmenlerden daha düşük olduğu bulgulardan elde edilmiştir. Bir okulun başarıya ulaşmasında öğretmenlerimizin okullarına olan bağlılık düzeyleri oldukça önemli ve kritik bir durumdur. Bu bağlamda okullarımızdaki örgütsel bağlılık düzeylerinin geliştirilmesi, yükseltilmesi ve bu konuda gerekli çalışmaların yapılması oldukça önem arz etmektedir. Öğretmenlerimizin okullarındaki bağlılık düzeylerinin yükseltilmesi için MEB tarafından yeni ve tatminkâr eğitim politikalarının geliştirilmesi çok önemli bir konu haline gelmiştir. Bunun yanında okul müdürlerinin de öğretmenlerimizin kurumlarına olan bağlılık duygularını güçlendirecek çalışmalar yapmaları okullarımızdaki eğitim ve öğretimin kalitesinin yükselmesine önemli katkılar sunacaktır. Öğretmenlerin okullarında etkili olmaları bu okulların başarı ortalamalarını yükselteceği muhakkaktır. Yapmış olduğumuz bu çalışma İstanbul’da Tuzla ilçesinde bulunan okullarımız ile sınırlı kaldığı için benzeri çalışmalar farklı illerde ve ilçelerde yapılabilir. Ayrıca çalışmamız sadece Milli Eğitim Bakanlığı’na bağlı olan resmi okullarımızda yapıldığından dolayı, özel okullarımızda da araştırmanın yapılması halinde daha farklı bulgulara ulaşılabilir düşünlüktedir. Araştırma sonucunda erkek öğretmenlerimizin örgütsel bağlılıkları kadın öğretmenlerimizden daha fazla olduğu bulgulardan anlaşıldığından kadın öğretmenlerimizin kurumlarına olan bağlılık düzeylerinin daha yüksek seviyeye getirilmesi için MEB tarafından farklı planlamalar yapılarak politika değişikliklerine gidilebilir.

Anahtar Kelimeler: Eğitim; okul, Örgütsel bağlılık, öğretmen

⁸⁷ Öğretmen, Erol Türker Anaokulu /İstanbul, dygkartaloglu@gmail.com

⁸⁸ Öğretmen, İhsaniye Anaokulu, cetinkayaipeknur03@gmail.com

⁸⁹ Öğretmen, Yunus Emre Ortaokulu, fatmaakar26@gmail.com

OKUL MÜDÜRLERİNİN VE ÖĞRETMENLERİN CHATGPT YAPAY ZEKÂ SİSTEMİNE İLİŞKİN ALGILARI

YASEMİN ÇETİN⁹⁰, ÖZGÜR TAŞ⁹¹, HALİL ALAKUŞ⁹², HALİL İBRAHİM KAPLAN⁹³

ÖZET

“Okul müdürlerinin ve öğretmenlerin ChatGPT yapay zekâ sistemine ilişkin algıları nasıldır?” sorusundan yola çıkılarak, okul müdürlerinin ve öğretmenlerin ChatGPT yapay zekâ sistemine ilişkin algılarını tespit etmek amacıyla yapılmıştır. Okul müdürlerinin ve öğretmenlerin ChatGPT yapay zekâ sistemine ilişkin algılarını belirlemek için gerçekleştirilen bu çalışma, nitel araştırma yaklaşımına dayalı yarı yapılandırılmış görüşme yöntemiyle gerçekleştirilmiştir. Araştırmada, katılımcıların görüşlerini belirlemek amacıyla açık uçlu sorulardan oluşan bir görüşme formu kullanılmıştır. Soru formunun hazırlanmasında alan uzmanlarının, okul yöneticilerinin ve öğretmenlerin görüşleri alınmıştır. Araştırmanın amacına yönelik hazırlanan açık uçlu sorular, katılımcılarla yüz yüze görüşmeler yapılarak cevaplandırılmış; elde edilen veriler, betimsel analiz tekniği kullanılarak çözümlenmiştir. Araştırmanın çalışma grubu, 2023-2024 eğitim-öğretim yılında, Kütahya ilinde görev yapmakta olan toplam 80 adet okul müdürü ve öğretmenden oluşmaktadır. Çalışma grubunun belirlenmesinde amaçlı örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Araştırma sonucunda, okul müdürleri ve öğretmenlerin ChatGPT yapay zekâ sistemi hakkında bilgi sahibi oldukları ve ChatGPT yapay zekâ sistemini kullanabilecekleri alanları bildikleri tespit edilmiştir. Katılımcı görüşlerine göre, ChatGPT yapay zekâ sisteminin bilgiye erişimde kolaylık sağladığı, arama motorlarındaki bilgi kirliliğinden kurtardığı, bireysel öğrenme deneyimi sağladığı, bilgiye ulaşmada zamandan tasarruf sağladığı, öğrencilerin dersleri öğrenmelerinde yardımcı olduğu konularında hemfikir oldukları saptanmıştır. Bununla birlikte müdürlerin ve öğretmenlerin; ChatGPT yapay zekâ sistemlerinin her teknolojik materyal gibi bağımlılık yapabileceği, henüz geliştirilme aşamasında olmasından dolayı yanlış bilgi sunabileceği, öğrencileri rahata alıştırabileceği, e-güvenlik önlemleri alınmadığı takdirde öğrencilerin siber saldırılara ve siber zorbalığa maruz kalabilecekleri ve öğrencilerin yaratıcılıklarının azalabileceği konusunda endişeli oldukları saptanmıştır. Katılımcıların ChatGPT yapay zeka sistemlerini kullanma konusunda önerileri, kullanıcılara yaş sınırı getirilmesi, öğrencilerin kullanımı sırasında yetişkinler tarafından kontrol edilmeleri, ChatGPT yapay zeka sisteminin eğitilerek sunduğu bilgilere doğru kaynak göstermesi, hizmet içi eğitimlerle önce öğretmenlere eğitim verilmesi daha sonra da öğrencilere öğretmenlerin rehberlik etmeleri ve Milli Eğitim Bakanlığı'nın okullarda alt yapı oluşumunu tamamlayarak bütün eğitim çalışanlarına teknolojik imkanların eşit sunulması olarak sıralanmıştır. Araştırma sonucunda okul müdürleri ve öğretmenler; ChatGPT yapay zekâ sistemlerinin eğitim öğretim ortamlarında kullanımı konusunda olumlu ve faydalı yönleri kadar oluşturabileceği risklerinde dikkate alınması gerektiğini vurgulamışlardır. Bu bulgular, ChatGPT yapay zekâ sistemin, okul yönetimine ve eğitim-öğretim sürecine daha etkin bir şekilde entegre edilebilmesi için önemli

⁹⁰ Öğrenci, Kütahya Dumlupınar Üniversitesi, yaseincetinn4@gmail.com

⁹¹ Öğrenci, Kütahya Dumlupınar Üniversitesi, myyusuff@hotmail.com

⁹² Öğrenci, Kütahya Dumlupınar Üniversitesi, halilalakuss.20@gmail.com

⁹³ Öğrenci, Kütahya Dumlupınar Üniversitesi, halilbrahimkaplan66@gmail.com

bulgular sunmuş ve gelecekteki araştırmalar için bir referans sağlamıştır. Sonuç olarak katılımcılardan alınan cevaplar doğrultusunda ChatGPT yapay zeka sistemlerini kullanan ve ileride kullanacak olan kişilere şu önerilerde bulunulabilir. ChatGPT yapay zeka sistemlerini kullanırken e-güvenlik kurallarına mutlaka uyulmalıdır ve gerekli önlemler alınmalıdır. ChatGPT yapay zeka sistemlerinden elde edilen bilgilerin doğruluğu teyit edilmelidir. Yöneticilere ve öğretmenlere, okullarda eğitim-öğretimin kalitesini artırmak amacıyla yapay zekanın etkili kullanımı konusunda hizmetiçi eğitim verilebilir. Bu kapsamda yapay zekanın sunduğu fırsatlar ve potansiyel tehditler anlatılabilir.

Anahtar Kelimeler: Okul yönetimi, ChatGPT, yönetici, yapay zekâ, öğretmen, nitel araştırma

ÖĞRETMENLERİN SOSYAL SERMAYE DÜZEYLERİNİN İNCELENMESİ

NİHAN ÇAĞLAR KARACA⁹⁴, FEYZİ ULUĞ⁹⁵

ÖZET

İnsan ilişkilerinin niteliği son yıllarda sosyal teorisyenleri ilgilendiren bir konu olmaktadır. Toplumlar kurallarla yönetilmektedir. Normlar ve prosedürler ve resmi olmayan ilişkiler örgütlerin amaçlarına ulaşmasında önemli bir kaynaktır. Sosyal sermaye olarak adlandırılan bu kaynak, örgütlerde gömülü ilişkiler ağı aracılığıyla elde edilen gerçek ve potansiyel kaynakların toplamını ifade eder. Nahapiet ve Ghoshal'a (1998) göre sosyal sermaye üç boyuttan oluşur: yapısal, bilişsel ve ilişkisel. Sosyal sermayenin yapısal boyutu üyeler arasındaki bağlantıları ifade eder. Sosyal sermayenin bilişsel boyutu, bilgiyi kiminle ve ne sıklıkta paylaştığıdır. Sosyal sermayenin ilişkisel boyutu, etkileşimler yoluyla birbirleriyle olan kişisel ilişkilerin türünü tanımlar. Eğitim bağlamında sosyal sermaye, öğretmenlerin meslektaşlarıyla sosyal etkileşimleri yoluyla erişebilecekleri kaynakları ve öğrencilerin öğrenmesini kolaylaştıracak ek kaynaklara erişimi vurgulamaktadır. Sosyal sermaye algı düzeyi yüksek bir öğretmenler, hem okul yöneticilerinin veya meslektaşlarının, yaratıcılıklarını öğretme konusunda kendi bakış açılarını gösterebilecekler hem de eğitim sisteminin karmaşıklığıyla karşı karşıya kaldıklarında öğretmenlere yeterince güven ve özen gösterebileceklerdir. Bu bağlamda araştırmanın amacı öğretmenlerin sosyal sermaye düzeylerini çeşitli değişkenler bağlamında incelemektedir. Araştırmada nicel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Evreni Ankara ili merkez ilçelerinde 2022-2023 eğitim öğretim yılında görev yapan öğretmenleri kapsamaktadır. Örneklem basit seçkisiz örnekleme türüne göre seçilen 475 öğretmenden oluşturmaktadır. Araştırma verilerinin analizi SPSS 23.0 programı ile çözümlenmiştir. Araştırmanın bulguları, öğretmenlerin sosyal sermaye düzeyleri yüksek olduğu görülmektedir. Hizmet yılı değişkenine ilişkin olarak 11-15 yıl ile 20 ve üstü hizmet yılı olan öğretmenler arasında anlamlı farklılık çıkmıştır. Araştırmanın sonuçlarına göre sosyal sermaye düzeyleri ile önlisans lisans mezunu öğretmenler arasında lisans mezunu öğretmenler lehine anlamlı fark sonucuna ulaşılmıştır. Branş değişkenine ilişkin olarak sınıf öğretmenlerinin sosyal sermaye algı düzeylerinin yüksek olması araştırmadaki bir diğer dikkat çekici sonuçtur. Öğretmenlerin sosyal sermaye düzeylerinin arttırılmasına ilişkin olarak; eğitim ve öğretimin karmaşık sorunlarıyla başa çıkabilmek için öğretim ve araştırma programlarına ve akademik kongrelere aktif olarak katılarak kişisel sosyal sermayelerini arttırmaya odaklanmaları önerilmektedir. Örgütsel açıdan okulların sosyal sermaye kapasitelerini arttırmada, bireysel ve kolektif bilginin yenilenmesi ve özümsemesi için uyumlu ve ılımlı bir atmosfer yaratmak için öğretmenlere yeterli güven ve desteği sağlanmalıdır. Araştırmacılara yönelik öneriler ise öğretmenlerin sosyal sermaye düzeylerini daha derinlemesine anlayabilmek için boylamsal ve deneysel olarak araştırmalara ihtiyaç duyulmaktadır.

Anahtar Kelimeler: sosyal sermaye, sermaye, öğretmen

⁹⁴ Dr., MEB,

⁹⁵ Prof. Dr., Gazi Üniversitesi, feyzulug@gmail.com

OKULLARDA DÜZENLENEN TÖRENLERE İLİŞKİN ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİ

NALAN AKDAĞ⁹⁶, AYHAN URAL⁹⁷

ÖZET

Bireylerin çocukluk ve gençlik dönemlerinin neredeyse tamamını kapsayan okul yaşamının kendine has düzeni, kuralları, etkinlikleri ve bunları içeren bir kültürü bulunmaktadır. Örgüt kültürü olarak da bilinen bu işleyişte, zamanla kurumların amaçları, stratejileri ve politikaları oluşmaktadır. Bu oluşum sayesinde örgütler güçlü örgüt kültürüne sahip olmakta ve içerisinde bulunan yönetici, çalışan ve diğer örgüt üyelerinin ne zaman nasıl davranması gerektiğini belirlemekte, dayanışma ve uyumu arttırmaktadır. Bu bağlamda, örgüt kültürünün kazandırdığı örgüt kimliğine uygun şekilde tüm üyeler, tören gibi önemli günlere gereken önemi vererek uyumlu çalışma ve başarılı sonuçlara ulaşma çabası içerisine girerler. Bu sürecin büyük kısmını okulda öğretmen, diğer öğrenciler, yöneticiler ve velilerle birlikte yaşayan öğrenciler ise kutlamalar sayesinde çeşitli yönlerden gelişme kaydedebilirler. Toplum, ülkeyi ve dünyayı tanıma imkânı bulabilirler. Diğer yandan, okulun kültürel yapısına ve özel görevlerine bağlı olarak düzenlenen törenler, çocuk ve gençlerin yaş grubuna uygun olarak çocuksu, oyunlu, şenlikli, dans figürlü, teatral karaktere sahip olabilmektedir. Bayram kutlamalarında, öğrencilerin bireysel yetenekleri, sosyal ve kültürel gelişimleri, yaşadığı çevreyi tanıma ve daha birçok faktörü kapsayan zengin bir perspektif sunmaktadır. Okuldaki kutlamalar, bir öğretim dinamiğidir. Bu doğrultuda düzenlenen bayram kutlamaları, yakın çevreyle okul arasındaki iletişim ve etkileşimde sosyal köprü görevi yapmaktadır. Kutlamalar, ailelerin yanı sıra komşuların ve çevredeki diğer insanların katılımına imkân tanıyarak okul-aile-toplum iletişimini güçlendirir. Bu anlamda, törenlerin okullara sosyal sistem olma özelliği kazandırdığı belirtilebilir. Bu araştırmanın genel amacı, okul kültürünün bir parçası olarak okullarda düzenlenen törenlere -kutlama- ilişkin öğretmen görüşlerini belirlemektir. Bu amaca ulaşmak için okullarda düzenlenen törenlerin işlevlerine ilişkin öğrencilerin sosyal ve kültürel gelişimleri ile yeteneklerini keşfetmelerine ilişkin öğretmen görüşleri belirlenecektir. Ayrıca okullarda düzenlenen törenlerin biçimine ilişkin öğretmenlerin anma, kutlama ve ulusal bayram törenlerine ilişkin görüşleri de incelenecektir. Mevcut araştırma, nitel türde gerçekleştirilecektir. Bu kapsamda, amaçlı örnekleme yöntemlerinden uygun örneklemeden yararlanılacaktır. Bu kapsamda araştırmanın çalışma grubu, Ankara merkez ilçelerindeki ortaokullarda çalışan 20 öğretmenden oluşmaktadır. Araştırmanın verileri, araştırmacılar tarafından geliştirilen yarı yapılandırılmış görüşme formu ile toplanacaktır. Görüşme formunda, törenlerin işlevlerine ilişkin öğrencilerin sosyal ve kültürel gelişimleri ile yeteneklerini keşfetmelerine ilişkin öğretmen görüşleri ve törenlerin biçimine ilişkin öğretmenlerin anma, kutlama ve ulusal bayram törenlerine ilişkin görüşleri noktalarında görüşme soruları olacaktır. Elde edilen nitel veriler, MAXQDA nitel veri analiz programıyla analiz edilecek ve içerik analizi ile çözümlenecektir. Araştırmanın sonuçları, araştırma tamamlandığında eklenecektir.

Anahtar Kelimeler: törenler, örgüt kültürü, öğretmen görüşleri, öğrenci

⁹⁶ Öğrenci, Milli Eğitim Bakanlığı, nalanakdag4280@gmail.com

⁹⁷ Doç. Dr., Gazi Üniversitesi, urala@gazi.edu.tr

JENNİFER M. GORE'UN OKULDAKİ İKTİDAR SÜREÇLERİ YAKLAŞIMINA İLİŞKİN BİR ÇÖZÜMLEME

SİNEM CANPOLAT⁹⁸, AYHAN URAL⁹⁹

ÖZET

Bu araştırmanın amacı, Gore'un okullardaki iktidar süreçleri yaklaşımına ilişkin bir çözümleme yapmaktır. Nitel olarak tasarlanan bu çalışmada dokümantasyon yöntemi kullanılmıştır. Araştırmada, Gore'un iktidar ve eğitim konulu üç araştırması çözümlenmiştir. Araştırma sonucunda, Gore'un iktidar teknikleri sınıflandırmasının; sınıflarda neler olup bittiğinin anlaşılması, okullardaki iktidar temalarının anlaşılması, bireylerin öğretim yoluyla nasıl özneleştiği, öğretmen öğrenci arasındaki iktidar ilişkilerinin hangi koşullarda ortaya çıktığı ve iktidarın uygulanmasının sonuç ve etkilerinin neler olduğunun anlaşılması amacıyla yapılacak çalışmalar için bir klavuz niteliğinde olduğu değerlendirilmiştir. Özellikle Türkiye'de bu konuda yapılan çalışmaların oldukça sınırlı olduğu göz önüne alındığında, Gore cesaretlendirici bir figürdür. Gore (1995a, 1995b) çalışmalarında iktidar kavramını Foucaultcu bir perspektif ile ele almıştır. Gore araştırmalarında, iktidar ilişkilerinin eğitim kurumlarında nasıl açığa çıktığını incelemiş, iktidarın okullardaki işleyişini tanımlayan sekiz iktidar süreci (Gözetim, normalleştirme, dışlama, dağılım, sınıflandırma, bireyselleştirme, bütünleştirme, düzenleme) tanımlamıştır. Okullardaki iktidar ilişkilerinin incelenmesi ve iktidara ilişkin ampirik araştırmalarda kullanılabilmesi için eğitim araştırmacılarına etkili bir çerçeve sunmuştur. Gore'un iktidar sınıflandırması, eleştirel eğitim çalışmaları yürüten araştırmacıların kullanabileceği metodolojik araçlara katkıda bulunacak bir kodlama sistemi niteliğindedir. Eğitim bilimleri araştırmacıları için iktidar ilişkileri konusunun ampirik araştırmalarda kullanılması konusunda endişeler olabilmektedir. Gore (1995, 1995b) tarafından sunulan çerçeve, bu noktada araştırmacıların kaygılarını azaltacak ve yol gösterecektir. Gore'un (1995, 1995b) tanımladığı tüm iktidar pratikleri, eğitimdeki iktidar ilişkilerini şekillendirmektedir. Gore (2002), bu iktidar tekniklerinin, erken çocukluktan yetişkin eğitime kadar tüm eğitim biçimleri için geçerli olabileceğini savunmaktadır. Çünkü eğitim, bir dizi güç ilişkisiyle karakterize edilmiştir. Okullarda, özellikle üniversite öncesi kademelerde, öğrenciler henüz tam olarak gelişmiş kişilikler veya tam denekler olmadığı için iktidar ilişkilerinin varlığı daha önemli sonuçlar doğurabilmektedir (Kurtulaj, 2021). Eğitimde bu iktidar tekniklerinin her birinin birden çok işlevi bulunmaktadır. Bu teknikler; bilginin inşasında, bireyler arası ilişkilerin inşasında, belirli öznelliklerin inşasında ve çoğu zaman bireylerin kendilerini tanımlamalarında işlev görmektedirler. Okulların sosyal gerçekliğini anlamaya dönük araştırmaların, sınıf ortamlarına odaklanmaları ve sosyal bir olgu olarak iktidarı sınıf içindeki etkileşimlerde aramaları gerekmektedir. Özellikle sınıf etkileşimleri, öğrenci-öğretmen ilişkileri gibi konulara iktidar merceğinden bakmak, iktidarı doğrudan gerçek pratiklerde ve gerçekleştiği yerde incelemeye olanak sağlamaktadır. Gore'un yaklaşımı kullanılarak, eğitimde sınıfsal, sosyal, etnik eşitsizlik, cinsiyet eşitsizliği, öğretmen rolleri, eğitim politikaları ve bütün bunların neden ve sonuçlarının neler olabileceği gibi pek çok konuda araştırma yapılarak alana ilişkin tartışmalara katkı sağlanabilecektir.

Anahtar Kelimeler: Jennifer M. Gore, iktidar ilişkileri, eğitim, okul.

⁹⁸ Doktora Öğrencisi, Milli Eğitim Bakanlığı, sinem0cnplt@gmail.com

⁹⁹ Doç. Dr., Gazi Üniversitesi, urala@gazi.edu.tr

MİKRO-YETERLİLİK VE KALİTE GÜVENCE SİSTEMİ

ÖZET

Bu çalışmanın amacı mikro-yeterlilik uygulamalarının ülkemizde uygulanabilirliğini tartışmaya açmaktır. Alanyazında alternatif kredi, dijital kredi, mikro kredi gibi farklı isimlerle ifade edilen mikro-yeterlilik, Avrupa Komisyonu tarafından (2020) “öğrencinin kısa bir öğrenme deneyiminin ardından edindiği öğrenme çıktılarının bir kanıtıdır. Bu öğrenme çıktıları belli ve şeffaf standartlara göre değerlendirilmiştir. Kanıt, sahibinin adını, elde edilen öğrenme çıktıları, değerlendirme yöntemini, ödüllendirme organını (sertifika veren kurumu), yeterlilikler çerçeve seviyesini ve kazanılan kredileri içerir. Mikro yeterlilikler öğrenciye aittir, paylaşılabilir, taşınabilir ve daha büyük krediler veya yeterliliklerle birleştirilebilir. Kararlaştırılan standartlara uygun olarak kalite güvencesi altındadır” biçiminde tanımlanmaktadır. Mikro yeterlilik, geleneksel akademik öğrenmelerde kapsananlardan çok daha küçük öğrenme modüllerine odaklanmakta ve genellikle öğrencilerin gerekli çalışmaları daha kısa bir sürede tamamlamalarına olanak tanımaktadır. OECD (2023) Raporuna göre farklı çevrim içi platformlarda (udacity, Coursera, FutureLearn, edX Professional vb.) sunulan mikro-kredi sayısı 2000'lere yaklaşmıştır. Farklı ülkelerde yürütülen projelerde (MicroHE, MicroBol, Iminqa gibi) raporlar hazırlanmış ve mikro-yeterlilik kriterleri ve sertifikasyon süreçleri belirlenmeye çalışılmıştır. Mikro-yeterlilik belgesi alma süreci genellikle şu şekilde gerçekleşmektedir: Mikro-yeterlilik ve yeterliliğin amacının belirlenmesi, yeterliliğinin öğrenilmesini destekleyen kaynakların (videolar veya yazılı metinler) belirlenmesi, mikro-yeterlilik belgesini kazanmak için gereken kanıtların sunulması ve kanıtın nasıl değerlendirileceğine ilişkin değerlendirme listesi ve puanlama. Ülkemizde mikro-yeterlilikler ile ilgili çalışmalar oldukça yenidir. Mesleki Yeterlilik Kurumu'nun TUYEP kapsamında gerçekleştirdiği çalıştaylarda ve bazı üniversitelerin düzenlediği panellerde mikro-yeterlilik konusu ülkemizin gündemine taşınmaya başlamıştır. Mikro-yeterlilik özellikle formal öğrenmelerin dışında kalan informal ve nonformal öğrenmelerin tanınması konusunda önemli bir yapı sunacaktır. Bu çalışmada “mikro yeterliliğe ilişkin kalite güvencesi ilkeleri neler olmalıdır?” “mikro-yeterlilikler nasıl değerlendirilebilir? kredi verilebilir mi?” “Mikro-yeterliliğinin kalitesi, eğitimi veren kurum tarafından sağlanabilir mi? (iç kalite güvencesi aracılığıyla)yoksa mutlaka dış değerlendirmeden mi geçmelidir?” “Mikro yeterliliğinin kalite güvence süreçlerinde (istihdam edilebilirliğe katkıda bulunmasının bir öncelik olduğu göz önüne alındığında) işverenlerin ve diğer paydaşların rolü ne olmalıdır?” sorularına cevap aranacaktır. Yükseköğretim, mikro-yeterlilik ile ilgili gelişmelerin dışında kalmaz. Mikro-yeterliliklerin potansiyel avantajlarına rağmen, kalitesini güvence altına almak önemlidir. Mikro-yeterlilik uygulamalarına başlayabilmek için üniversitelerin itici bir güç olarak görev üstlenmesi ve paydaşlar arasında koordineli bir çabanın olması gerekmektedir.

Anahtar Kelimeler: Mikro-yeterlilik, Yükseköğretim, Kalite Güvencesi, Akreditasyon

¹⁰⁰ Prof. Dr., Gazi Üniversitesi, gurkoc@gazi.edu.tr

ÖĞRENME MERKEZLİ LİDERLİK İLE OKUL SAĞLIĞI ARASINDAKİ İLİŞKİ

AYŞE MİNE DEMİR¹⁰¹, CANAN KALKAN ÇELİK¹⁰²

ÖZET

Problem Durumu; Okul müdürlerinin özellikleri 1970'li yıllarda ortaya çıkan okul etkililiği çalışmalarlarıyla birlikte önemli hale gelmiştir. Okulların etkililiğinde, okul müdürlerinin anahtar rol üstlendiklerine vurgu yapan bu çalışmalara (Edmonds, 1979) bağlı olarak, okul müdürlerinin liderlik özellikleri ve yeterlilikleri araştırmalara konu olmuştur. Eğitim liderliğiyle ilgili yapılan araştırmalarda, çok sayıda liderlik modeli ortaya atılmıştır. Son yıllarda öne çıkan liderlik modellerinden biri ise öğrenme merkezli liderliktir. Öğrenme merkezli liderlik, etkili okullarda başarı sağlayan öğretimsel liderlik ve dönüştürücü liderliğin sentezinden ortaya çıkmıştır (Murphy, Elliott, Goldring ve Porter, 2006). Öğrenme merkezli liderler, öğrenmeye odaklanarak okulların öğrenen örgütlere dönüşümünde etkili olmaktadır (Hallinger, 1998). Bu liderlerin, güvenli, bireyler arasında güveni ve öğrenmeyi teşvik eden okul ortamlarında okul etkililiğinin artmasına daha fazla katkı sağladığı belirtilmektedir (Liu vd., 2016). Etkili bir okul atmosferi yaratmada okul sağlığı güçlü bir kavramdır. Örgüt sağlığı olarak bilinen bu kavram, sosyal bir sistem olan okullar için okul sağlığı olarak kavramsallaştırılmıştır (Tsui ve Cheng, 1999). Sağlıklı okullarda, öğretmenlerin sınıf yönetimi güçlü, yönetici ve öğretmenlerin birbirlerine karşı güveni ise yüksektir. Eğitimciler takım çalışması içinde hareket ederler ve öğrenci gelişimi yüksektir (Hoy ve Sabo, 1998; Hoy ve Tarter, 1997). Öğrenme merkezli liderlik ve okul sağlığıyla ilgili yapılan araştırmalar incelendiğinde, öğrenme merkezli liderlerin, sağlıklı bir okul ortamında daha etkili olacakları düşünülmektedir. Araştırmada bu iki kavram arasındaki ilişki incelenecektir. Bu kapsamda şu sorulara cevaplar aranacaktır: Öğrenme merkezli liderlik ve okul sağlığı arasında anlamlı bir ilişki var mıdır? Öğrenme merkezli liderlik ve okul sağlığı algısı katılımcıların cinsiyetlerine, yaşlarına, kıdemlerine ve okul kademesine göre anlamlı farklılık göstermekte midir? Öğrenme merkezli liderlik, okul sağlığının anlamlı bir yordayıcısı mıdır? Yöntem; Araştırmada ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Araştırmanın evreni, 2023-2024 eğitim-öğretim yılında Ankara ilinde görev yapan öğretmenlerden oluşmaktadır. Araştırmanın örnekleme, Ankara ili merkez ilçelerinde resmi ilköğretim, ortaokul ve liselerde görev yapan öğretmenler arasından tabakalı örnekleme modeli ile belirlenmiştir. Araştırmanın verileri 'Öğrenme Merkezli Liderlik Ölçeği' (Kılınc, Bellibaş ve Gümüş, 2017) ve 'Örgüt Sağlığı Ölçeği' (Akbaba, 1997) kullanılarak elde edilmiştir. Verilerin analizinde, tanımlayıcı istatistikler, tek yönlü varyans analizi, Pearson momentler çarpım korelasyon katsayısı ve çoklu doğrusal regresyon analizi kullanılacaktır. Araştırmanın veri analizi süreci devam etmektedir.

Anahtar Kelimeler: öğrenme merkezli liderlik, öğrenen örgüt, okul sağlığı,

¹⁰¹ Doktora Öğrencisi, Milli Eğitim Bakanlığı, c.minedemir@gmail.com

¹⁰² Doktora Öğrencisi, Milli Eğitim Bakanlığı, canankalkan06@hotmail.com

MESLEK LİSESİ ÖĞRENCİLERİNİN OKUL İKLİMİ VE OKULA BAĞLILIKLARININ ÇEŞİTLİ DEĞİŞKENLER AÇISINDAN İNCELENMESİ

MEHTAP NAİLLİOĞLU KAYMAK¹⁰³

ÖZET

Okul iklimi öğrencilerin akademik çıktılarının iyileştirilmesinde önemli bir değişkendir. Kendilerini dışlanmış hissettikleri olumsuz bir okul ikliminde öğrencilerin akademik başarılarının düşmesi de muhtemeldir. Okula bağlılık öğrencilerin okula devam etmesinde ve erken yaşta okul terkinin önlenmesinde bir diğer önemli değişkendir. Türkiye’de herhangi bir neden göstermeden okuldan kaçan öğrenci sayıları PISA 2018 sonuçları içinde oldukça yüksektir. MEB 2022 PISA raporuna göre öğrencilerin okula aidiyet duygusu ve yaşam memnuniyeti bir önceki 2018 raporuna göre azalmıştır. Meslek liselerinde özellikle 9. Sınıf öğrencileri için okul terki diğer okul ve sınıflara göre daha yüksektir. Okul terki nedenlerine yönelik araştırmalar sosyoekonomik gelir düzeyi daha düşük olan ailelerin çocukları için tercih ettiği meslek liselerinde öğrencileri için akademik ve sosyo duygusal çıktıları daha fazla izlemesi gerektiğine işaret etmektedir. Okul iklimi ve okula bağlılık aynı zamanda okul gelişiminin önemli göstergeleridir. Alanyazında okul iklimi ve okula bağlılığı çeşitli değişkenlerle farklı okul türlerinde ele alan araştırmalar mevcuttur. Ancak özellikle okul iklimi ile okul bağlılığı değişkenlerini lise düzeyinde özellikle de mesleki eğitim okullarına yönelik irdeleyen araştırmalar sınırlıdır. Bu bağlamda çalışmanın amacı meslek lisesi öğrencilerinin okul iklimi ve okula bağlılıklarının; cinsiyet, program türü (teknik/meslek), katıldıkları ders dışı sosyal etkinlikler (kulüp faaliyetleri, kurslar, spor faaliyetleri) gibi çeşitli değişkenler açısından incelenmesidir. Bu kapsamda araştırma soruları: Öğrencilerin okul iklimi ve okula bağlılık algıları sene başı ve sene sonu için ne düzeydedir? Öğrencilerin sene başı okul iklimi ve okula bağlılık algıları cinsiyete, program türüne (teknik/meslek), katıldıkları ders dışı sosyal etkinliklere (kulüp faaliyetleri, kurslar, spor faaliyetleri) göre anlamlı bir şekilde değişmekte midir? Öğrencilerin sene sonu okul iklimi ve okula bağlılık algıları cinsiyete, program türüne (teknik/meslek), katıldıkları ders dışı sosyal etkinliklere (kulüp faaliyetleri, kurslar, spor faaliyetleri) göre anlamlı bir şekilde değişmekte midir? Öğrencilerin katıldıkları ders dışı sosyal etkinlikler okul iklimi algısını geliştirmede bir etkiye sahip midir? Öğrencilerin katıldıkları ders dışı sosyal etkinlikler okula bağlılık algısını geliştirmede bir etkiye sahip midir? Okulların iklim ve bağlılığa ilişkin verilerinin düzenli takibi okulların gelişimlerini takip edebilmeleri, durumlarını görebilmeleri ve okul yönetimine ilişkin kararlar verebilmelerinde gerekli verileri sağlayacaktır. Çalışmanın bulgularının, okul iklimi ve okula bağlılık, okul gelişimi literatürü yanında eğitim yönetimi literatürüne de katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Araştırma okul temelli deneysel ve ilişkisel tarama çalışmasıdır. Arastaman (2011) tarafından geliştirilen Okul İklimi Ölçeği (OİÖ) ve Arastaman (2006) tarafından geliştirilen Okula bağlılık Ölçeği (OBÖ) ile veriler meslek lisesi 9. sınıf öğrencilerinden toplanmıştır. Verilerin analizinde ilişkili örneklem için t-testi yapılacaktır. Ayrıca etki düzeylerini görebilmek için Cohen-d etki değerleri hesaplanacaktır.

Anahtar Kelimeler: okul iklimi, okula bağlılık, meslek lisesi

¹⁰³ Dr., Ankara İl Millî Eğitim Müdürlüğü ARGE, mnkaymak1@gmail.com

ÖĞRETMENLERİNİN YAŞAM BECERİLERİ İLE EĞİTSEL DEĞERLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ

TÜLAY TOPDAŐ¹⁰⁴, ZEYNEP MERAL TANRIÖGEN¹⁰⁵

ÖZET

Bu çalışmada öğretmenlerin yaşam becerileri ile eğitsel değerler düzeyleri ve bunlar arasındaki ilişki araştırılmıştır. Araştırmanın modeli, nicel araştırma yöntemlerinden tarama modelidir. Araştırmanın örneklemini, Denizli İli, Pamukkale ve Merkezefendi İlçelerinde 2023-2024 eğitim öğretim yılında ilkokulların anasınıfında ve bağımsız anaokullarında görev yapan 233 okul öncesi öğretmeninden oluşmaktadır. Veri toplama araçları olarak Bolat ve Balaban (2017) tarafından geliştirilen Yaşam Becerileri Ölçeği (YBÖ) ve Tomul ve elik (2014) tarafından geliştirilen Eğitsel Değerler Ölçeği (EDÖ) kullanılmıştır. Toplanan verilerin güvenirliği yüksek ölçülmüş ve normal dağılım gösterdiği tespit edilmiştir. Araştırmada elde edilen verilerin frekans, yüzde, aritmetik ortalama, standart sapma, t-testi, tek yönlü varyans analizi (ANOVA), Tukey testi, basit ve kısmi korelasyon analiz sonuçları kullanılmıőtir. Araştırmada okul öncesi öğretmenlerinin yaşam becerileri özelliklerinin “Tamamen katılıyorum” ve eğitsel değerler özellikleri “Tamamen katılıyorum” düzeyinde olduğu görülmüştür. Yaşam becerilerinin alt boyutlarındaki en düşük düzeyde duygularla ve stresle başa çıkma becerileri boyutunda, en yüksek düzeyde ise iletişim kişilerarası ilişki becerileri boyutunda yer aldıkları bulunmuştur. Okul öncesi öğretmenlerinin yaşam becerileri ve eğitsel değerlerinde cinsiyet, mezun olduğu bölüm ve çalıştığı kurum değişkeninde anlamlı bir farklılık görülmemiőtken, yaş ve kıdem değişkeni açısından anlamlı bir farkın olduğu tespit edilmiştir. Okul öncesi öğretmenlerinin yaşam becerileri ile eğitsel değerleri arasında pozitif yönde anlamlı ilişki olduğu bulunmuştur. Eğitsel değerlerin yaşam becerileri üzerinde pozitif yönde etkisi olduğu görülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Yaşam becerileri, eğitsel değerler

¹⁰⁴ Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, ttopdas@gmail.com

¹⁰⁵ Doç. Dr., Pamukkale Üniversitesi, zatogen@gmail.com

MATEMATİK DERSİNİN TARİHSEL GELİŞİM SÜRECİNDE TARİH DERSİ İLE İLİŞKİLENDİRİLMESİNDEKİ ETKİLEŞİMLERİ

SALİM ÇİTİR¹⁰⁶, OSMAN METİN¹⁰⁷

ÖZET

Günümüzde matematik dersleri, öğrencilerin temel bilgi ve becerilerini geliştirmenin yanı sıra eleştirel düşünme yeteneklerini de desteklemektedir. Ancak, matematiğin tarihsel gelişim sürecinde, tarih dersi ile olan etkileşimleri genellikle göz ardı edilmiştir. Bu makale, matematik dersinin tarihle olan ilişkisini inceleyerek, tarihsel bağlamın matematik öğretimine ve öğrenimine nasıl katkı sağladığını araştırmayı amaçlamaktadır. Tarih boyunca eğitim, insanoğlu için yol gösterici metotlarla kişisel ve toplumsal gelişimi etkileyen evrensel sonuçları olan son derece önemli bir olaydır. Bu gelişim sürecinde, Matematik ve Tarih dersleri her ne kadar da disiplinlerarası farklılıklar teşkil etse de yapılan araştırmalar ve gözlemler ile kullanılan ortak konular ve her iki dersi de seven öğrencilerin ortak noktada aldıkları notlar, hatta ölçme değerlendirme sonuçları ile karşılaşılan tutarlılıklar ve Tarih dersinde kullanılan roma rakamları, hicri miladi takvim ile tarihsel konuların sayısal verilerinin yorumlanması ve karşılaştırılması bu iki dersin buna benzer birçok ortak noktasının olduğunu bize göstermektedir. Matematik derslerinde tarihsel matematiksel buluşlara vurgu yaparak öğrencilerin tarih bilgisini artırabiliriz. Ayrıca, tarih derslerinde matematiksel kavramların tarihsel bağlamda nasıl kullanıldığını inceleyerek öğrencilerin matematik anlayışını derinleştirebiliriz. Bu yaklaşımların öğrencilerin derslere olan ilgisini artırma potansiyeline de değinebiliriz. Tarihî olayların matematik öğretiminde nasıl kullanılabileceğini veya matematiksel kavramların tarihsel bağlamlarını nasıl vurgulayabileceğini incelediğimizde çeşitli varsayımlara ulaşabiliriz. Örneğin Roma rakamlarının ve yüzyıl sınıflandırmalarının, milat ve takvim yıllarının karşılaştırılmasında, öğretilmesinde bu etki bariz bir şekilde her dönemde ortaya çıkmıştır. Matematik ve Tarih dersleri her ne kadar da disiplinlerarası farklılıklar teşkil etse de yapılan araştırmalar ve gözlemler ile kullanılan ortak konular ve her iki dersi de seven öğrencilerin ortak noktada aldıkları notlar, hatta ölçme değerlendirme sonuçları ile karşılaşılan tutarlılıklar ve tarih dersinde kullanılan Roma rakamları, hicri miladi takvim ile tarihsel konuların sayısal verilerinin yorumlanması ve karşılaştırılması bu iki dersin bütünleştirici rollerindeki bağı ortaya koymaktadır. Bu bakımdan tarih dersinin matematik öğrenimine nasıl katkı sağladığını ve öğrencilerin tarihsel bilgiyi nasıl matematiksel düşünceyle birleştirebileceklerini anlamış olduk. Matematik bilimi, tarih boyunca diğer derslerle ve özellikle Tarih dersi ile etkileşimi öğretmenlerin kendi branşlarına katkısı, bilgisi mesleki anlamda fark edilebilir bilgi ve becerilerin gelişimine katkı sağlamıştır. Ayrıca öğrencilerin de bilişsel yönden gelişimine değer katacak farklı araştırmalarına da yönelimleri öngörülebilmektedir. Bu bağlamda matematik tarihinin öğretim programlarına dahil edilmesi branş bazında eğitim öğretim sürecine yapacağı katkı tartışılmazdır. Tarih bilimcileri Matematik olmadan tarihsel hesaplamalar yapamamaktadır. Böylelikle Tarih biliminin sayısal veriler ışığında matematik bilimini ile iç içe olduğu, bağlantılı olduğu ile ilgili çok somut örnekler karşımıza çıkmaktadır. Sonuç olarak ortaokul ve lise seviyesinde matematik ve tarih dersleri arasındaki

¹⁰⁶ Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, salimcitr@gmail.com

¹⁰⁷ Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, osmet07@hotmail.com

ilişkilendirmenin önemli bir potansiyele sahip olduğunu söyleyebiliriz. Bu ilişkilendirme, öğrencilerin tarih bilgisini artırmanın yanı sıra matematik anlayışlarını derinleştirmelerine de olanak sağlayabilir. Bu şekilde, disiplinler arası bir yaklaşım benimseyerek öğrencilerin çoklu zekâlarını geliştirebilir ve derslere olan ilgilerini artırabiliriz. Ayrıca bu yaklaşımın öğrenci başarısı ve öğrenme deneyimleri üzerindeki etkisi somut bir şekilde ortaya çıkmıştır. Matematik dersinin tarih dersi ile etkileşiminin öğrencilerin eleştirel düşünme yeteneklerini geliştirdiği ve matematik öğretiminde tarihsel bağlamında daha etkili bir şekilde kullanılabileceğini farkedilmiştir. Bu anlamda daha fazla deneysel çalışmanın öğrenci başarısı üzerindeki etkilerini daha net bir şekilde belirlemeye yardımcı olabileceği veya farklı öğretim stratejilerinin tarihî bağlamın matematik öğrenimindeki rolünü daha derinlemesine araştırabileceğimizi düşünebiliriz. Matematik dersi ile Tarih dersinin ilişkilendirilmesinde ortak noktalar: a) Matematik ve Tarih dersleri her ne kadar da disiplinler arası farklılıklar teşkil etse de yapılan araştırmalar ve gözlemler ile kullanılan ortak konular ve her iki dersi de seven öğrencilerin ortak noktada aldıkları notlar, hatta ölçme değerlendirme sonuçları ile karşılaşılan tutarlılıklar ve tarih dersinde kullanılan Roma rakamları, hicri miladi takvim ile tarihsel konuların sayısal verilerinin yorumlanması ve karşılaştırılması bu iki dersin bütünleştirici rollerindeki bağ bir kez daha ortaya çıkmaktadır. b) Tarih öğretiminde sayısal verilerin (yüzyıl, M.Ö – M.S. Roma rakamlarının öğretimi gibi) hesaplanmasında ve yorumlanmasında Tarih öğretmenleri ile Matematik öğretmenleri işbirliği içinde çalışabilir. c) Öğretim Programlarında, plan ve zümre toplantılarında Tarih ve Matematik öğretmenleri işbirliği içinde ortak kararlar alarak derslerin müfredattaki içeriğine katkı sunabilirler.

Anahtar Kelimeler: Tarih Öğretimi, Matematik Öğretimi, Tarih ve Matematik Öğretim İşbirliği

LİSANS ÖĞRENCİLERİN PROJE HAZIRLAMA DERSİNE YÖNELİK GÖRÜŞLERİ

ENGİN BAYRA¹⁰⁸

ÖZET

Üniversitelerde verilen lisans eğitiminin temel amacı, öğrencilere geniş bir bilgi birikimi, analitik düşünme yetenekleri, eleştirel değerlendirme becerileri ve belirli bir uzmanlık alanında derinlemesine bilgi kazandırmaktır. Bu yüzden seçmeli olarak alınan dersler ilgi alanlarına göre farklılık gösterebilmektedir. Ancak sonraki meslek hayatına etki edecek derslerin başında Proje Hazırlama Dersi gelmektedir. Seçmeli ve Ortak seçmeli olarak Proje Hazırlama dersleri açılmaktadır. Proje hazırlama dersi öğrencilerin sadece teorik bilgilerle değil, aynı zamanda pratik becerilerle de donanmalarını sağlayarak daha etkili bir eğitim deneyimi kazandırmayı amaçlamaktadır. Lisans öğrencilerin proje hazırlama dersine yönelik görüşlerinin araştırıldığı bu çalışma nitel araştırma yöntemleri içerisinde bulunan durum analizi desenine göre gerçekleştirilmiştir. Çalışmanın evrenini 2023-2024 Eğitim Öğretim yılı Güz ve Bahar döneminde Sinop Üniversitesinde öğrenimlerine devam eden öğrencilerden Proje Hazırlama Dersini seçen öğrenciler oluşturmaktadır. Veri toplama aracı olarak araştırmacı tarafından bu çalışma için geliştirilmiş yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Görüşme formunun hazırlanması sürecinde aynı dersi veren diğer akademisyenlerin de görüşlerine başvurulmuştur. Görüşme formu iki bölümden oluşmaktadır. İlk bölümde demografik bilgilerin bulunduğu formun ikinci bölümünde dört adet soru bulunmaktadır. Araştırma verileri, nitel araştırma tekniklerinden betimsel analiz ile yorumlanmıştır. Veriler analiz edilirken gizliliği ve tarafsızlığı sağlamak adına katılımcıların doldurmuş oldukları görüşme formlarına K-1, K-2 şeklinde kodlar verilmiştir. Çalışma grubunun görüşme formu sorularına verdikleri cevaplar sorun alanlarına göre kategorilere ayrılarak analiz edilmiştir. Bu kategoriler, katılımcıların atıf sayılarına göre sıralanarak yüzdelik dilim ve frekanslarla ifade edilmiştir. Katılımcılardan çarpıcı atıflar örnek gösterilerek sorun alanları güçlendirilmiştir. Verilerin analizi sürecinde kategoriler ve örüntüler göz önünde bulunduruldu. Ayrıca değişkenlerin frekansı yorumlanarak değişkenler arasındaki ilişkiler özelliklerine göre gruplandırılmıştır. Cevaplar mantıklı anlam zincirleri kurularak gerçeği olduğu gibi yansıtabilecek şekilde yorumlanmıştır. Araştırma sonuçlarına göre araştırmaya katılan öğrencilerin proje hazırlama dersini seçmekte amaçlar incelendiğinde -ileriki meslek hayatlarına katkı sunacağını düşündükleri, bir proje hazırlamak istemeleri- öne çıkmaktadır. Ders içeriklerinde AB proje çağrılarının hazırlanmasına önem verilmesini beklemektedirler. Ayrıca ölçme-değerlendirme aracı olarak ara ve dönem sonu sınavlarında test ve proje başvuru doldurmak istedikleri tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Proje hazırlama, Eğitim öğretim, Öğrenci görüşleri

¹⁰⁸ Dr., Sinop Üniversitesi, engin_bayra@hotmail.com

OKUL LİDERLERİNİN YETERLİLİKLERİNİ GELİŞTİRMEYE YÖNELİK MESLEKİ GELİŞİM PLANI İÇERİĞİ

SEVİLAY ŞAHİN¹⁰⁹, SELİN TÜRKÖĞLU ÖZDEMİR¹¹⁰

ÖZET

Ülkelerin gelişmişlik düzeylerini belirleyen en önemli faktörlerden biri eğitimidir. Eğitimin niteliği ise öğrencilerin akademik başarılarından yola çıkılarak değerlendirilmektedir. Öğrencilerin akademik başarılarına sınıf içi öğretimlerden sonra en önemli katkı okul liderleri tarafından sağlanmaktadır. Dolayısıyla eğitimde kaliteyi yakalayarak çağın gerektirdiği gelişmişlik düzeyine ulaşmayı hedefleyen her ülke, öğrencilerinin akademik çıktıklarına katkı sağlamalı ve bu doğrultuda kilit rol oynayan okul liderlerinin yeterliliklerini geliştirmeye yönelik mesleki gelişim çalışmaları planlamalıdır. Planlamaların ise uluslararası araştırmalar ile uyumlu ve ulusal ihtiyaçlar bağlamında yapılandırılması gerekmektedir. Uluslararası alanda öğrencilerin akademik başarıları ve dolayısıyla ülkelerin eğitim niteliği hakkında değerlendirme imkanı sağlayan önemli göstergelerden biri PISA (Programme for International Student Assessment [Uluslararası Öğrenci Değerlendirme Programı]) verileridir. Bu nedenle PISA’da başarı gösteren ülkelerin, okul liderlerinin yeterliliklerine ilişkin çalışmaları dikkate alınarak ulusal ihtiyaçlar bağlamında tasarlanan mesleki gelişim çalışmalarının, okul liderlerinin yeterliliklerinin gelişimine ve dolayısıyla öğrencilerin akademik başarılarına katkı sağlayacağı söylenebilir. Bu nedenle yapılan araştırmada PISA 2022 sonuçlarına göre başarı gösteren ülkelerden Singapur, Hong Kong, Japonya ve Güney Kore’de yer alan eğitim örgütlerinin okul liderlerinin yeterliliklerine yönelik çalışmalarından örnekler incelenmiş ve bu çalışmaların odaklandıkları konulardan yola çıkılarak Türkiye’de görev yapan okul liderlerinin hangi konularda yeterliliklerinin geliştirilmesine ihtiyaç duyulduğunu liderlik alanında çalışmalar yürütmüş olan akademisyenlerin görüşleri doğrultusunda ortaya koymak amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda araştırmmanın 2023-2024 eğitim-öğretim yılında amaçlı örnekleme yöntemi ile belirlenen akademisyenlerden oluşan çalışma grubu ile yürütülmesi planlanmaktadır. Araştırma nitel araştırma yöntemlerinden “Fenomenoloji” deseni ile tasarlanmıştır. Araştırmada kullanılması planlanan yarı-yapılandırılmış görüşme formu PISA’da başarı gösteren dört ülke bağlamında, okul liderlerinin yeterliliklerini geliştirmeye odaklanan çalışmaların içeriklerinden yola çıkılarak hazırlanmıştır. Araştırma verilerinin nitel analiz tekniklerinden “betimsel analiz” ve “içerik analizi” ile çözümlenmesi planlanmaktadır. Araştırma bulgularının okul liderlerinin yeterliliklerini geliştirmeye yönelik mesleki gelişim çalışmalarına katkı sağlayacağı umulmaktadır. Araştırma süreci ise devam etmektedir.

Anahtar Kelimeler: Okul liderlerinin yeterlilikleri, Mesleki gelişim, PISA

¹⁰⁹ Prof. Dr., Gaziantep Üniversitesi, ssahin@gantep.edu.tr

¹¹⁰ Doktora Öğrencisi, Gaziantep Üniversitesi,

TÜRK EĞİTİM KURUMLARINDA YABANCI ÖĞRENCİLERİN SOSYAL ENTEGRASYONU: BİR İHTİYAÇ ANALİZİ

MD. MESBAHUL HASAN¹¹¹, SAKİB ABDULLAH IBNE ATAUR¹¹²

ÖZET

Bu nicel çalışma, çeşitli Türk Eğitim Kurumlarında öğrenim gören yabancı öğrencilerin sosyal entegrasyon ihtiyacını belirlemektedir. Bu çalışma, üç temel soruyu içeren nicel araştırma yoluyla, uluslararası öğrencilerin Türk Eğitim Kurumlarına uyum sağlarken karşılaştıkları zorlukları belirlemeyi amaçlamaktadır. İlk soru, yabancı öğrencilerin Türk eğitim ortamlarına sosyal olarak entegre olurken karşılaştıkları zorlukları incelemektedir. İkinci soru, Türk eğitim kurumlarındaki mevcut destek sistemlerinin yabancı öğrencilerin sosyal entegrasyonunu kolaylaştırmadaki etkinliğini değerlendirmektedir. Son olarak, üçüncü soru Türkiye'deki yabancı öğrencilerin sosyal entegrasyonunu artırmaya yönelik potansiyel stratejileri araştırmaktadır. Mevcut sistemde yabancı öğrencileri geliştirmeye yönelik potansiyel stratejileri belirlemek için çalışma, öğrencilerin karşılaştıkları zorluklar, kültürel farklılıklar, müfredat dışı etkinliklerin rolü ve mevcut destek sisteminin etkinliği gibi sosyal entegrasyona ilişkin farklı sorun alanlarını araştırmaktadır. Veriler, Türkiye'nin farklı şehirlerindeki yabancı öğrenciler arasında dağıtılan yapılandırılmış bir anket kullanılarak toplanmıştır. Ana hedef grup, Türkiye'deki üniversitelerde öğrenim gören yabancı öğrencilerden oluşmaktadır. Nüfus grubunun çeşitli yapısı ve dağınık konuları nedeniyle, yüz yüze veri toplama mümkün olmamıştır ve kolayda örnekleme kullanılmıştır. Veriler 80 yabancı öğrenciden e-posta ve Google Formlar aracılığıyla toplanmıştır. Katılımcılar Afganistan, Azerbaycan, Bangladeş, Benin, Kamerun, Hindistan, Endonezya, Myanmar, Pakistan, Nijerya, Somali, Sudan, Suriye, Tanzanya ve Yemen gibi çeşitli ülkeleri temsil etmektedir. Ayrıca, Konya, İstanbul, Ankara, Bursa, Kayseri, Trabzon, Gaziantep, Samsun, Mersin, Mardin, Çanakkale ve Erzurum olmak üzere Türkiye'nin 12 ilinden öğrenciler veri toplama sürecine katılmıştır. Veri toplama işlemi, İngilizce ve Türkçe dillerinde hazırlanmış ve 21 sorudan oluşan yapılandırılmış bir anket kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Veri toplama aşaması 2023-2024 akademik yılında 20-12-2023 ile 31-12-2023 tarihleri arasında gerçekleştirilmiştir. Katılım gönüllülük esasına dayanmış ve katılımcıların gizliliği sağlanarak onamları alınmıştır. Veri analizinde Betimsel Analiz kullanılmış, toplanan veriler kodlanmış ve SPSS yazılımı sürüm 29 kullanılarak analiz edilmiştir. Kodlama işlemi sırasında belirsiz veriler silinmiş ve sonuç olarak 12 yanıt çıkarılmıştır. Bulgular, yabancı öğrencilerin üniversitelerin psikolojik danışmanlık hizmetleri, müfredat dışı etkinlikler ve kurumsal destek sistemleri ile önemli sorunlar yaşadığını ortaya koymuştur. Bu çalışma, Türk Eğitim Kurumlarında kapsayıcı ve öğrenci dostu politikalara duyulan ihtiyacı vurgulayarak, yabancı öğrencilerin sosyal entegrasyonunu artırmayı amaçlayan pratik öneriler sunmaktadır. Aynı zamanda, Türk Eğitim Kurumlarının farklı yabancı öğrenciler için daha kapsayıcı ve öğrenci dostu bir politika benimsemek için bu çalışma yardımcı olacaktır.

Anahtar Kelimeler: sosyal entegrasyon, kültürel uyum, ihtiyaç analizi çalışması, türkiye'deki yabancı öğrenciler, kurumsal destek.

¹¹¹ Öğrenci, Necmettin Erbakan University, 22830101982@ogr.erbakan.edu.tr

¹¹² Öğrenci, Gazi University, sabdullah.ataur@gazi.edu.tr

OKUL ÖZERKLİĞİNİN SAĞLANMASINA YÖNELİK DÖNÜŞÜMCÜ LİDERLİK

YASEMİN KIRKGÖZ¹¹³

ÖZET

Yirmi birinci yüzyılda birçok ÷lkede öne çıkan eğilim, okullarda özerklik uygulamasına geçilmesi olarak ortaya çıkmaktadır. Özerklik, okulların daha etkili bir şekilde işlemlerini sağlamada önemli bir unsur olarak kabul edilir ve etkili bir yönetim sistemi, karar verme süreci, uygun bir liderlik tarzının benimsenmesi ve kurumdaki belirli birimlerin işleyişı yoluyla uygulanabilir. Bu çalışmanın amacı, Türkiye'deki bir devlet üniversitesinde bir yıllık Akademik Amaçlı İngilizce (AAP) programı sunan bir Yabancı Dil Merkezi'nde akademik bir yönetici olarak araştırmacının kurumu için özerklik elde etmesi için kendi çabalarını kapsamlı olarak tanımlamaktır. Çalışmanın yöntemi bir vaka çalışması araştırma tasarımı yaklaşımına dayanmaktadır ve benimsenen liderlik özellikleri olarak özerk okullar için gerekli olduğu savunulan Dönüşümsel Liderlik modeli benimsenmektedir. Bu modelin benimsenmesinin en önemli gerekçesi, kurumu daha özerk ve kendi kendini yöneten bir sisteme dönüştürmek gelmektedir. Dönüşümsel liderlik, liderlerin takım çalışmasını teşvik ederek, ekiplerine rehberlik etmelerini ve onları daha iyi bir hale getirmelerini sağlayan liderlik tarzıdır. Dönüşümsel liderler, ekip arkadaşlarına ilham verirler ve onların kendi potansiyellerinin farkına varmaları için teşvik ederler. Dönüşümsel liderler, takım üyelerinin güçlü yönlerini ortaya çıkartarak iş performansını artırabilmeyi hedeflerler. Sunumda, özerklik elde etmek için liderliği altındaki kurumdaki eğitim uygulamalarının iyileştirilmesinde hangi liderlik özelliklerinin etkili olduğu ele alınacaktır. İlk olarak, araştırmacının IATEFL tarafından Liderlik ve Yönetim Özel Grubu (SIG) dahil olmak üzere çeşitli uluslararası ödüller alan büyük bir müfredat yeniliği projesini yönetmek de dahil olmak üzere çeşitli liderlik faaliyetlerini başlatma ve başarıyla yönetme süreci açıklanacaktır. Yazarın kişisel liderlik özellikleri arasında vizyon sahibi olmak, değerler, öz disiplin ve kurumda çalışan personel ile açık iletişim yer almaktadır. Sunumun bir sonraki bölümünde ise liderlik deneyimlerinden elde edilen en iyi uygulamalara odaklanılacak ve liderliğin en iyi şekilde nasıl teşvik edilebileceği ve eğitim kurumlarına nasıl uyarlanabileceği konusunda fikir vermek amacıyla liderlik deneyimlerinden çıkarılan dersler paylaşılacaktır. Bu çalışma, bir yükseköğretim kurumunun etkili liderlik nitelikleri kullanılarak nasıl özerk bir okula dönüştürülebileceğine dair kapsamlı bir bakış açısı sunması bakımından önem taşımaktadır.

Anahtar Kelimeler: Okul özerkliği, etkili liderlik, dönüşümcü liderlik, müfredat yeniliği

¹¹³ Prof. Dr., Çukurova University Faculty Of Education Elt Department, ykirkgoz@cu.edu.tr

DÖNEM SONU FAALİYET HAFTASI UYGULAMASININ VELİ GÖRÜŞLERİNE GÖRE DEĞERLENDİRİLMESİ

BELGİN KARABACAK¹¹⁴, KERİM KARABACAK¹¹⁵, ENDER KAHRAMANOĞLU¹¹⁶

ÖZET

İlk, ortaokul ve liselerde 2023-2024 eğitim öğretim yılının birinci döneminin son haftası olan 15-19 Ocak 2024 tarihleri arası Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) tarafından “Dönem Sonu Faaliyet Haftası” olarak ilan edilmiştir. MEB, yayınlamış olduğu kılavuzda dönem sonu faaliyet haftasında yapılabilecek çalışmalara yönelik olarak bilgi vermiştir. Kılavuza göre yapılabilecek çalışmalar, Bilgi yarışmaları, kelime oyunları, en sevdiğini paylaş, yetenek paylaşımları, görsel sanat bilim ve spor etkinlikleri, hitabet oyunları, kermes, Sosyal sorumluluk ve kitap okuma, tecrübe paylaşımları, komedi saati, oyun saati, dönem sonu gösterileri ve gezilerden oluşmaktadır. Öğrenci karneleri ise 19 Ocak 2024 tarihinde dağıtılarak 19 milyon öğrenci yarıyıl tatilinde girmiştir. Gerçekleştirilen dönem bu sonu faaliyetlerine ilişkin veli görüşlerini alarak değerlendirmelerde bulunmak sureti ile dönem sonu faaliyet haftasının etkililiğini daha çok arttırmak amacı ile bu araştırma gerçekleştirilmiştir. Bu amaç doğrultusunda problem cümlesi “Dönem Sonu Faaliyet Haftası Uygulamasına yönelik olarak veli görüşleri nelerdir? şeklinde oluşturulmuştur. Alt problemler ise, (1) “Veliler hangi faaliyetlere katılmışlardır?”, (2) “bu faaliyetlerin üstün yönleri nelerdir?”, (3) “bu faaliyetlerin sınırlı yönleri nelerdir?”, (4) “uygulamanın daha etkili sonuçlar vermesi açısından velilerin önerileri nelerdir?” şeklinde oluşturulmuştur. Araştırma nitel bir çalışmadır. Modeli nitel araştırma yöntemleri arasında yer alan durum çalışması modellerinden genel durum çalışması deseninde gerçekleştirilmiştir. Örnekleme alınan okul amaçlı örnekleme yöntemleri arasında yer alan tipik örnekleme yöntemine göre belirlenmiş, ardından veli grubu ise ölçüt örnekleme yöntemine göre belirlenmiş 20 veliden oluşturulmuştur. Örnekleme alınan velilerin dördüncü sınıfta olması ölçüt olarak alınmıştır. Veri toplama aracı olarak beş maddeden oluşan yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Veliler ile gerçekleştirilen görüşmeler araştırmacılar tarafından randevu alınarak bizzat gerçekleştirilmiş ve görüşme formlarına kayıt edilmiştir. Görüşmelerden elde edilen veriler içerik analizi yöntemi ile analiz edilmiştir. İçerik analizi elde edilen bir grup verinin içinden kavram ve kelimelerin varlığını belirlemek amacı ile yapılan bir analiz tekniğidir. İçerik analizi sonucunda elde edilen bulgulara göre, velilerin kermes ve gezi gibi etkinliklere katıldıkları ancak diğer etkinliklere katılmadıkları sonucuna ulaşılmıştır. Özellikle yardım amacı ile gerçekleştirilen kermesin oldukça etkili olduğu ve sadece velilerin değil de okula yakın gerek kamu gerekse özel sektör kurum ve kuruluşlarında çalışanlarının katılımının oldukça etkili olduğu, hatta bu kurum ve kuruluşlara gelecek uygulamalarda daha çok iletişime geçilerek bilgi verilmesinin katılımı daha arttıracakđı sonucuna ulaşılmıştır. Bazı veliler bu ilk uygulamanın dönem sonu haftasına çok yakın duyurulması nedeni ile hazırlıklarda bir takım aksaklıkların olduğunu ancak gelecek dönemlerde önceden hazırlanma şansı olması nedeni ile

¹¹⁴ Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, belginkarabacak@hotmail.com

¹¹⁵ Doç. Dr., İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa, kerimk@iuc.edu.tr

¹¹⁶ Prof. Dr., Milli Eğitim Bakanlığı, enderkah@gmail.com

aksaklıklarında azalacağı görüşünü dile getirmişlerdir. Sonuçta veliler çocuklarının bu son hafta etkinliklerinden çok büyük keyif aldıklarını ifade etmişlerdir.

Anahtar Kelimeler: Dönem Sonu Faaliyet, Faaliyet Haftası, Dönem Sonu Faaliyet Haftası

ERKEN ÇOCUKLUK DÖNEMİNDE YABANCI DİL ÖĞRETİMİNDE YARATICI DRAMA TABANLI UYGULAMA STRATEJİLERİ

MERYEM MELİKE GÜNGENCI¹¹⁷

ÖZET

Okul öncesi dönem, çocukların dil gelişimi için kritik bir dönemdir. Yabancı dil öğrenimi bu dönemde oyun, etkileşim ve deneyimler yoluyla gerçekleşmektedir. Bu noktada yaratıcı drama, çocukların doğal keşfetme isteklerini teşvik eden, iletişim becerilerini geliştiren ve özgüvenlerini artıran bir yöntem veya bir araç olarak, yabancı dil öğreniminde kullanılabilir. Susan Holden dramayı, katılımcıdan kendisini veya başka bir kişiyi hayali bir durumda canlandırmasını isteyen herhangi bir etkinlik olarak tanımlamaktadır. Yaratıcı drama, çocukların hayal gücünü ve yaratıcılıklarını geliştirirken dil becerilerinin gelişmesine de katkı sağlamaktadır. Peter Slade'in 1950'li yıllardaki fikirleri ve çalışmaları, dramanın eğitimdeki modern uygulamalarının temelini oluşturmuştur. Peter Slade, çocuk gruplarıyla çalışarak kendine özgü bir drama yöntemi oluşturmuştur. Ona göre drama, çocuklar için bir sanat olup bu yolla çocuklar hem fiziksel hem de zihinsel olarak gelişebilirler. Bu noktada bir yabancı dil öğretmeni, öğrencilerin eylemlerine ve tepkilerine dayalı bir hikâye veya senaryo oluşturabilir ve öğrencilerin davranışları ve tepkileri hikâyenin ilerleyişini etkileyerek öğrenme deneyimini daha sürükleyici ve katılımcı hale getirebilir. Bu yaklaşım, öğrencilerin içinde buldukları bağlamı değiştirerek ve öğrenme sürecini daha heyecanlı hale getirerek onları daha derinlemesine öğrenmeye teşvik edebilir. Yaratıcı drama, çocukların yabancı dil öğrenimini bilgi aktarmaya, duygusal bağ kurmaya, iletişim kurmaya ve hayal güçlerini kullanmaya odaklanan bir sürece ve oyunlar, rol yapma ve etkileşimli etkinlikler aracılığıyla yabancı dil öğrenimini eğlenceli bir deneyim haline getirmektedir. Öte yandan aktif katılım gerektirdiği için yaratıcı drama, çocukların duygusal, bilişsel ve sosyal gelişimlerine katkıda bulunan bir sanat alanı olarak kabul edilmektedir. Dolayısıyla okul öncesi dönemde yaratıcı drama yoluyla yabancı dil öğretimi, çocukları dilin büyüdü dünyasıyla tanıştırmak ve bu süreci keyifli bir deneyime dönüştürmek için güçlü bir potansiyele sahiptir. Bu çalışmada, erken çocukluk döneminde çocuklara yabancı dil öğretiminde yaratıcı drama tabanlı uygulama stratejilerin geliştirilmesine yönelik öneriler sunulması amaçlanmıştır. Çalışmanın amacı doğrultusunda nitel araştırma yöntemleri kullanılmış ve veriler doküman analizi tekniği ile toplanmıştır. Doküman analizi için Milli Eğitim Bakanlığı Talim Terbiye Kurulu'nun hazırladığı özel eğitim kurumları okul öncesi Arapça öğretim programı incelenmiştir. Veri analizi sonucunda elde edilen bulgular ışığında Milli Eğitim Bakanlığı Talim Terbiye Kurulu'nun özel eğitim kurumları okul öncesi eğitime yönelik hazırladığı Arapça öğretim programı dikkate alınarak yaratıcı drama tabanlı etkinlikler tasarlanmıştır. Bu çalışma, çocuklara Arapça öğretiminde yaratıcı dramanın kullanımına yönelik bir öneri niteliğinde olup yabancı dil öğretim stratejisi olarak yaratıcı dramanın önemine değinmektedir.

Anahtar Kelimeler: Erken çocukluk dönemi, uygulama stratejileri, yabancı dil öğretimi, yaratıcı drama

¹¹⁷ Arş. Gör. Dr., Gazi Üniversitesi, melikegungenci@gazi.edu.tr

SOSYOLOJİK FAKTÖRLER İLE EĞİTİM ÖĞRETİM SÜRECİNDE YAŞANAN SORUNLARIN OKULA VE VERİLEN EĞİTİME ETKİSİNE İLİŞKİN ÖĞRETMENLERİN GÖRÜŞLERİ

NESLİHAN YAVUZ¹¹⁸

ÖZET

21. yüzyıl itibarıyla dünya hızlı bir değişim ve dönüşüm içerisine girmiştir. Ülkeler ve toplumlar küreselleşmeyle birlikte değişimin kaçınılmaz olduğu gerçeğiyle hareket ederek bu değişime ayak uydurmaya çalışmaktadır. Bu değişim ve dönüşümü sağlayan en önemli unsurlardan biri de eğitimidir. Eğitim kurumları olan okullar, değişime ayak uydurabilen, evrensel niteliklere sahip bireyler yetiştirerek ülkelerin kalkınmasında önemli rol oynamaktadır. Ancak okulun standart hedeflere tek başına ulaşması mümkün değildir. Eğitimden yararlanmak için okula başlayan bireylerin girdileri aynı olmadığı için çıktı düzeyleri de aynı olmamaktadır. Bu durumun değerlendirilmesinde birçok faktör bir arada ele alındığında sosyolojik faktörlerin de okulu ve verilen eğitimin kalitesini etkilediği bilinmektedir. Bir toplumun kültürü, yapısı, gelişmişlik düzeyi, bireyin yaşadığı şehir, sosyal çevre, aile yapısı, ailenin sosyo-ekonomik durumu, ailenin kültürü de sosyolojik faktörler arasında yer almaktadır. Ayrıca okuldaki tüm bileşenler öğrenciyi ve okulu etkileyen sosyolojik faktörler arasındadır. Böylesine karmaşık bir yapı içerisinde her bireyin eşit şartlarda nitelikli eğitim alabilmesi için sosyolojik faktörlerin eğitimi ve okulları nasıl etkilediğini ele almak gerekmektedir. Bu çalışmanın amacı, sosyolojik faktörlerin okulları nasıl etkilediğini ve verilen eğitime etkisini araştırmak amacıyla okul yöneticileri ve öğretmenlerin görüş ve düşüncelerini tespit edip değerlendirmektir. Bu araştırma nitel bir çalışma olup, sosyolojik faktörlerin okula ve verilen eğitime etkisine ilişkin yönetici ve öğretmenlerin görüşlerine ilişkin veriler yarı yapılandırılmış görüşme formu aracılığıyla toplanmıştır. Araştırma verileri, Adana İl Milli Eğitim Müdürlüğü merkez ilçedeki bir ortaokulda görev yapan 7 öğretmenin görüşlerine dayalı olarak toplanmıştır. Öğretmenlerin görüşleri yarı yapılandırılmış görüşme formu ile toplanmıştır. Veriler betimsel analizle analiz edilmiştir. Bu çalışmada okul yöneticileri ve öğretmenlerin bakış açısıyla okullarını etkileyen sosyolojik faktörler ve eğitim sürecinde yaşanan sorunlar belirlenmeye çalışılmış ve sonucunda birçok açıdan sorun yaşadıkları görülmüştür. sosyolojik faktörler. Okulda yaşanan her sorun toplumun küçük ölçekli bir örneğidir ve toplumda var olan sorunların bir yansımasıdır. Dolayısıyla yaşanan her sorun öğrencilerin eğitim sürecini ve başarısını etkilemektedir. Eğitimde fırsat eşitliğinin sağlanması, eğitim kalitesinin artırılması ve öğrencilerin başarısının sağlanması, sosyolojik faktörlerin etkisinin azaltılmasıyla mümkündür. Eğitim sorunlarının çözülmesi, sorunların kronikleşmesinin önüne geçecek, eğitim sisteminin yapısını güçlendirecek ve toplumun gelişmişlik düzeyine katkıda bulunacaktır.

[1] Mersin Üniversitesi Eğitim Yönetimi Tezli Yüksek Lisan Programında aldığım Prof. Dr. Ayşe Balcı Karaboğa tarafından yürütülen Eğitim Sosyolojisi dersinde yaptığım projeden üretilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Eğitim, Okul, Sosyolojik Faktörler

¹¹⁸ Öğretmen, Manas Özel Eğitim Anaokulu, neslihan_yavuz@hotmail.com

ÖZEL EĞİTİM ALANINDA FIRSAT EŞİTLİĞİ

FATMA ÖZGE ÇAVUŞ¹¹⁹

ÖZET

İnsanlığın var oluşunda en önemli unsurlardan birisi eğitimidir. Toplum içerisinde birer fert olarak yer alabilmek ve etkin bir toplum üyesi olabilmek için ihtiyaç duyulan bütün süreçler eğitim yoluyla öğrenilir ve öğretilir. Etnik kökeni, cinsiyeti, ırkı, dini, sosyo-ekonomik düzeyi, yetersizliği ne olursa olsun her birey formal ve informal şekilde eğitilerek sosyal bir varlık olma özelliği kazanır. Diğer farklılıklarla birlikte fiziksel, zihinsel ya da başka tür bir yetersizlik durumunun olup olmaması da bireyin bu eğitim süreçlerinden yararlanmasında olumlu ya da olumsuz etkilenmesi beklenmez. Bu açıdan bakıldığında bireysel ve gelişim özellikleri ile eğitim yeterlilikleri açısından akranlarından anlamlı düzeyde farklılık gösteren bireylerin de toplumun diğer fertleriyle birlikte eşit düzeyde eğitim hakkına sahip olduğu söylenebilir. Eğitim, kapsayıcı bir toplum oluşturabilmenin en etkili yollarından birisini içerisinde barındırır. Özellikle gelişmekte olan ülkelerde adaletli toplumsal düzen seviyesini yakalamak için toplumun dezavantajlı kesimi olarak görülen ve özel eğitimden yararlandırılan zihinsel, fiziksel, işitme, görme engelli, aynı zamanda özel yetenekli gibi kaynaştırma gruplarını oluşturan bireylerin fırsat eşitliğine sahip olması önemlidir. Ülkemizde özel eğitime gereksinim duyan bireylerin eğitim imkânlarına kavuşmaları uzun ve zorlu bir sürecin ardından gerçekleşebilmiştir. Şu an halihazırda engelli bireyler; özel eğitim okulları, özel eğitim sınıfları ve kaynaştırma sınıfları içerisinde yer alırken özel yetenekli bireyler kaynaştırma öğrencisi olarak ve okul dışında bilemlere devam ederek normal eğitim sistemi içerisinde eğitim görmektedir. Bu kapsamda bu çalışmanın amacı toplum ve birey hayatını düzenleme ve geleceğe hazırlama misyonuna sahip olan eğitim sisteminin içerisinde yer alan özel eğitime gereksinimi olan bireylerin, özel eğitim hizmeti içerisinde yer alma sürecine değinmek, bu konudaki güncel durumu tartışmak, bu konunun önemine vurgu yapmaktır. Derleme türünde yapılan bu çalışmada, engelli bireylere yönelik tanımlar, yararlandırılan hizmetler sayısal veriler doğrultusunda incelenmiştir. Tümdengelimsel bir yaklaşımla özel eğitim içerisinde yer alan bireylere yönelik ulusal hizmetlerin tarihsel süreçteki ve halihazırdaki durumu doküman analizi boyutunda ele alınmıştır. Yapılan araştırma sonucunda uygulamaya yönelik çeşitli öneriler geliştirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Özel Eğitim, Eşitlik

¹¹⁹ Dr., Milli Eğitim Bakanlığı, karmate06@gmail.com

ÖĞRETMENLER ARASI EĞİTİMDE FIRSAT EŞİTSİZLİĞİ

NUR TAŞCI¹²⁰

ÖZET

Bu çalışmada, eğitim sisteminden ve çalışma koşullarından ortaya çıkan öğretmenler arası eğitimde fırsat eşitsizliği incelenmiştir. Bu eşitsizliğin nedenlerine, rotasyon ve öğretmenlik meslek kanunu şeklinde 2 farklı alt başlık altında değinilmiştir. Araştırmada ölçme yöntemlerinden nitel ölçmeye başvurulmuş; uygun örnekleme yolu ile çalışmaya katılmaya gönüllü 10 öğretmene 5 açık uçlu soru sorulmuş ve verilen cevaplar ayrı ayrı 2 alt başlık çerçevesinde kaydedilmiştir. Görüşmeye katılan öğretmenlerin yanıtlarında hizmet yılı, kariyer basamağı, branşı, cinsiyeti gibi faktörler göz önünde bulundurularak bulgular ışığında değerlendirilme yapılmıştır. Öğretmen görüşleri nihayetinde yapılan değerlendirme sonuçlarında rotasyon ve öğretmenlik meslek kanunu ile ilgili bazı saptamalar tespit edilmiştir. Buna göre rotasyon ele alındığında görüşmeye katılan çoğu öğretmen fikirleri; öğretmenlerin belirli bir yıl çalışma şartı sağlandıktan sonra yer değişikliğinin hem kişisel değişimi ve gelişimi desteklediği hem de okul ortamının ve çevrenin yenilenmesinin verimli olacağı kanaatinde. Genel bir sistem kapsamında tüm öğretmenlere uygulanacak rotasyona bağlı yer değişikliğinin; konfor alanından çıkılacağı için öğrenmeyi mecbur kılacağı belirtilmiştir. Ayrıca rotasyon doğrultusunda yapılan uygulamaya göre öğretmenlerin eğitim ve öğretim sürecinde alışkanlıklarına bağlı geleneksel kalıplaşmanın ve sıradanlaşmanın da önüne geçileceği ifade edilmiştir. Böylece öğretmenlerin gelişen, değişen, ilerleyen teknolojik ve dijitalleşen yeni nesil dünya düzenine adapte olmaya başlayacağı vurgulanmıştır. Çalışma sonucunda ortaya konulan olumsuz öğretmen ifadelerine göre ise; rotasyona bağlı yer değişikliği yapılması takdirde öğretmene ve ailesine maddi anlamda külfet olacağı, öğretmenin okuluna ve çevresine alışamama durumunda huzursuz ve mutsuz bir ortamda çalışmakta zorlanacağı ve buna bağlı performansının düşeceği bildirilmiştir. Ayrıca öğretmenlerin aile ve özel hayatlarının da nispeten olumsuz etkilenebileceğine değinilerek düzenlerinin bozulabileceği söylenmiştir. Diğer alt başlığımız olan meslek kanununun incelenmesi nihayetinde ortaya çıkan beyanlar ise; kariyer basamakları nedeniyle öğretmenler arası olumsuz seviye farklılıklarının yaşandığı buna bağlı oluşan maddi anlamda kopuklukların görüldüğü, çevredeki insanların kariyer basamaklarını yanlış algıladığı ve çıkarımlarımda bulunduğu, aynı işi yapan aynı meslekteki bireylerin farklı etiketlendirilmesinin ayrımcılığa neden olduğu açıklanmıştır. Araştırma neticesinde öğretmenler arası eşitsizlikleri gidermek amacıyla eğitim ve öğretimde öğretmenlerin çalışma şartlarını kolaylaştırıcı ve herkese eşit fırsatlar sunan uygulamanın yararlı olacağı belirtilmiştir. Okul atmosferinin iyileştirilmesi için öğretmenlerin mesleki heyecanını, gelişimsel ilerlemeyi ve bireysel donanımını yükseltecek kıstaslar hazırlanması gerektiğine değinilmiştir. Bu bağlamda öğretmenlerin eğitim seviyeleri, hazırladıkları projeler, katıldıkları bilimsel araştırmalar, aldıkları ödüller gibi daha somut kazanımlara bakılarak nitelik kapsamında gelişim sağlayanlar fark edilip maddi ve manevi desteklenme sağlandığında öğretmenlerin ve eğitimin kalitesinin artacağı dolayısıyla sistemin topluma olumlu ve verimli yansıtacağı ifade edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Öğretmen, fırsat eşitliği, rotasyon, öğretmenlik meslek kanunu

¹²⁰ Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, nur_tasci@windowslive.com

TAŞIMA MERKEZİ OKULLARDA YÖNETİCİLERİN SOSYAL ADALET LİDERLİĞİNE YÖNELİK GÖRÜŞLERİ

YELİZ ÖZTÜRK¹²¹, TEMEL ÇALIK¹²²

ÖZET

Sağlıklı bir toplum, kişiliğini geliştirme imkânı bulmuş, ilgi ve ihtiyaçları doğrultusunda meslek edinmiş bireylerin, toplumsal yaşama katılmaları ile mümkün olmaktadır. Toplum varlığını sürdürmek için iyi yetişmiş, toplumsal bilince sahip bireylere ihtiyaç duyarken birey toplum etkileşiminin ortaya çıkardığı bu zorunlu birliktelik de adil bir eğitim sistemini gerekli kılmaktadır. Farklı sosyoekonomik şartlar ile farklı zihinsel/fiziksel özelliklere sahip öğrencileri bir araya getiren okullarda, sosyal adaletin varlığı büyük önem taşımaktadır. Eğitimde adalet söz konusu olduğunda, eğitimden yararlanan herkesin eşit koşullara sahip olması gerektiği düşünülmektedir. Bununla beraber eğitimden yararlanma konusunda farklı sosyokültürel çevrelerden gelen, farklı ekonomik imkânlarla sahip bireylere eşit muamele göstermek eşitsizliğin nedeni olabilir. Bu açıdan bakıldığında dezavantaja sahip bireylere eğitim hizmetlerinin sunulmasında pozitif ayrımcılığın hayata geçirilmesi, adaletin sağlanmasında yararlı olabilir (Cevizci, 2010:14). Toplumsal yapıda yaşanan değişimler adalet anlayışını da etkilemektedir. Toplumsal yapıda görülen kültürel değişimler yaşam biçimleriyle birlikte toplumsal değerleri de dönüştürmektedir (Furman ve Shields, 2005). Bu durum Rawls'ın (2021, 32) sosyal kurumların önde gelen erdemlerinden biri olarak tanımladığı adalet kavramını tartışmaların odağına yerleştirmekte ve sosyal adaleti öncelikli hale getirmektedir. Eğitimde ise sosyal adalet denildiğinde akla, çoğunlukla başarı farklılıkları ve eğitime erişim imkânları gelmektedir. Türkiye'de 1990–1991 yılında taşımali eğitim uygulaması başlamıştır. Zorunlu eğitimin sekiz yıla çıkarılmasıyla uygulama yaygınlık kazanmış, 12 yıllık zorunlu eğitime geçilmesiyle liselerdeki öğrenciler de uygulamaya dâhil edilmiştir (Elçiçek ve Kaplan, 2021). Ülke genelinde çok sayıda öğrencinin dâhil olduğu taşımali eğitim, olumlu ve olumsuz sonuçları bakımından pek çok araştırmanın konusu olmuştur. Bununla beraber alanda taşımali eğitimin uygulandığı okulları sosyal adalet liderliği bağlamında ele alan bir çalışma bulunmamaktadır. Oysa köy nüfus oranının azalmasına bağlı olarak hayata geçirilen taşımali eğitimin sisteminin araştırmalarla ortaya konmuş olan dezavantajları, doğrudan sosyal adalet liderliğinin konusudur. Kırsal ve dağınık bölgelerde, çoğunlukla sosyoekonomik düzeyi düşük aile çocuklarının eğitime erişimini sağlamak amacıyla uygulamaya geçirilen taşımali eğitim, sınırlılıkları nedeni ile bazı sorunlar da içermektedir. Taşıma merkezi okulların eşitliği bozan olumsuzlukları karşısında bir okul yöneticisi, sosyal adalet lideri olarak ne kadar etkin rol oynayabilir? Bu araştırmanın amacı taşıma merkezi okul yöneticilerinin sosyal adalet liderliğine ilişkin görüşlerinin belirlenmesi ve taşımali sistemden kaynaklı sorunlar çerçevesinde sosyal adalet liderliğini etkileyen faktörlerin tespit edilmesidir. Araştırmada, durum çalışması (örnek olay incelemesi) desenine dayalı nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Çalışmanın analiz birimini taşıma merkezi okullarda görev yapan okul yöneticileri, çalışılacak durumu ise taşımali okullarda görev yapan okul yöneticilerinin sosyal adalet liderliğine ilişkin görüşleri oluşturmaktadır. Araştırmanın tek bir analiz birimi olması ve kendine özgü bir durumu ele alması

¹²¹ Doktora Öğrencisi, Milli Eğitim Bakanlığı, ozturk-yeliz0807@hotmail.com

¹²² Prof. Dr., Gazi Üniversitesi, temelc@gazi.edu.tr

nedeniyle de bütüncül tek durum deseni kullanılmıştır (Yıldırım ve Şimşek, 2018). Araştırmanın amacı, taşıma merkezi okullarda yöneticilerin sosyal adalet liderliğine ilişkin görüşlerini ve yaşadıkları sorunları belirlemek olduğu için 2023-2024 Eğitim Öğretim yılında Zonguldak il ve ilçelerinde MEB'e bağlı resmi taşıma merkezi okullarda görev yapan okul müdürleri, çalışma grubu olarak seçilmiştir. Araştırmanın çalışma grubunun belirlenmesinde amaçlı örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Araştırma verilerinin toplanmasında yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Çalışma verileri, betimsel analiz ve içerik analizi yöntemleri kullanılarak incelenmiş, tümevarımcı analiz yoluyla önce kodlar oluşturulmuş ve elde edilen veriler sınıflandırılmıştır. Bulgular, görüşmelerden doğrudan alıntılar yapılarak araştırmacılar tarafından yorumlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Taşımalı Eğitim, Sosyal Adalet, Sosyal Adalet Liderliği

OKULLARDA SOSYAL ADALET: BİR ANLATI ARAŞTIRMASI**ÖZNUR RENGİ¹²³, BAYRAM BOZKURT¹²⁴, LEYLA AKCAN¹²⁵****ÖZET**

Toplumsal ilişkilerin adil bir biçimde düzenlemesine, bireyler arası eşitsizliklerin azaltılmasına ve kaynakların dağıtımının organizasyonuna yönelik çeşitli politik ve felsefi düşüncelerden birinin de sosyal adalet olduğu söylenebilir. Sosyal adalet, öğrenme ortamında ortaya çıkan sorunlar nedeniyle eğitim örgütleri için de önemli bir endişe kaynağıdır (Cambren-McCabe ve McCarthy, 2005; Evans, 2007; Furman, 2012; Kose, 2009). Eğitim örgütlerindeki bireyler gerek öğrenciler açısından gerekse de eğitim çalışanları açısından çeşitlidir (Rengi, 2021; Shields, 2013). Bireyler okula ya da sınıfa girdiğinde bireysel, kültürel, ekonomik veya dilsel vb. farklılıkları ortadan kalkmaz. Sosyal olarak adil bir okulun orijinal vizyonunun bu yeni gerçekleri karşılayacak şekilde ayarlanması gerekecektir. Eğitimde sosyal adalet reformu sürekli olarak yeniden incelenmeli, eleştirilmeli ve yeniden inşa edilmelidir (Bogotch, 2000). Bu bilgiler ışığında; bu çalışmanın amacı, öğretmenlerin sosyal adaletle ilişkin olumlu/olumsuz deneyimlerini keşfetmektir. Deneyimlerin keşfedilmesi kişilerin sosyal adaletle bağlılık geliştirmesine engel olan ortak deneyimlerinin daha iyi anlaşılmasını sağlayabilir. Deneyimlerin ortaya çıkarılmasıyla sosyal adaletle kişisel ve profesyonel bağlılığı olan, sosyal adalet yönelimli yüksek etkili liderlik oluşumuna yol açabilecek uygulama ve yaklaşımların belirlenmesine katkı sunulabilir. Ayrıca sosyal adaletle ilgili bireylerin inancını olumsuz etkileyen tutum ve davranışlara ilişkin tedbirlerin alınmasına ve iyi uygulamaların neler olabileceğine ilişkin öneriler geliştirilebilir. Mevcut araştırma nitel araştırma yöntemlerinden anlatı araştırması (narrative studies) şeklinde tasarlanmıştır. Anlatı araştırmaları, bireylerin bir olay, olgu, durum veya konuya ilişkin deneyimlerini hikâyeler ile inceleyen çalışmalardır (Büyükcötürk vd., 2021). Patton (2018) anlatı araştırmalarının hikaye veya anlatının ilgili kişi için ne anlam ifade ettiği, ilgili kişinin kültürünün anlaşılması için süreci nasıl yorumladığına dayanan bir yaklaşım olarak ifade etmektedir. Araştırmanın katılımcıları 2023-2024 eğitim öğretim yılında Gaziantep ili merkez ilçelerinde görev yapmakta olan ölçtü ve kartopu örnekleme yöntemleri ile belirlenen 18 öğretmenden oluşmaktadır. Araştırma sürecinde veriler yarı yapılandırılmış görüşme formu aracılığıyla toplanmıştır. Bu çalışmada tematik analiz yaklaşım anlayışı ele alınmıştır. Tematik analizde daha çok söylendiğine odaklanılır ve hikâyenin bütünlüğünün korunarak analizler yapılır (Riessman, 2008). Nitel araştırmalarda geçerliliği ve güvenilirliği ve güvenilirliği sağlamak amacıyla farklı yöntemler kullanılabilir. Bu araştırma çerçevesinde hem araştırmacı ile katılımcı arasında sürekli bir etkileşim sağlanmış hem de bulgular sunulurken katılımcı görüşlerine doğrudan yer verilmiştir. Bu kapsamda araştırmacının raporlaştırma sürecinde verilerin çeşitlendirilmesi, veri toplama süreci, verilerin analizi, bulguların sunumu, yorumlama ve değerlendirme süreçleri ayrıntılı bir şekilde verilmiştir. Veri toplama ve analiz süreci devam etmekte olup bulgular, tartışma ve sonuç kısmı kongre sürecinde paylaşılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Adalet, Okullarda sosyal adalet, Anlatı araştırması

¹²³ Dr., , oznurrng@hotmail.com

¹²⁴ Dr. Öğr. Üys., Gaziantep Üniversitesi, byrmbzkrt02@gmail.com

¹²⁵ Doktora Öğrencisi, Gazi Üniversitesi, akcanleyla6514@gmail.com

HÜCRE BÖLÜNMELERİ ÜNİTESİNİN ÖĞRETİMİNDE TERS YÜZ ÖĞRENME MODELİNİN AKADEMİK BAŞARIYA VE DERSE YÖNELİK TUTUMA ETKİSİ

YASEMİN AŞKIN¹²⁶

ÖZET

Eğitimde bilişim teknolojilerinin girişiyle birlikte kullanılan yeni yöntem ve teknikler, içerik formlarının farklılaşması ve zenginleşmesine ve yeni öğretim ortamlarının kullanılmasına zemin hazırlamıştır. Bu yöntemlerden bir tanesi de geleneksel öğretim ile çevrimiçi öğrenmenin birlikte kullanıldığı harmanlanmış öğrenme (blended learning) yöntemidir. Geleneksel sınıf ortamındaki yüz yüze öğrenme ile çevrimiçi öğrenmeyi içerisine alan ve bir harmanlanmış öğrenme yaklaşımı olarak da ifade edilen ters yüz öğrenme yöntemi (Flipped Learning) küresel ölçekte meydana gelen pandemi ve ülkemizde on bir ilde meydana gelen deprem felaketi sürecinde aktif bir şekilde kullanılmaktadır. Bu çalışmada 10.sınıf Hücre Bölünmeleri ünitesinin (8 hafta) öğretiminde ters yüz öğrenme yöntemi kullanılarak ortaöğretime yeni başlayan öğrencilerde bu yöntemin akademik başarıya ve derse yönelik tutumları incelenmiştir. Çalışmada ön test son test eşleştirilmiş kontrol grubu tasarımı ile yarı deneysel tasarım kullanılmıştır. Kontrol grubunda 30, deney grubundan 30 olmak üzere toplam 60 öğrenci çalışma örneklemini oluşturmuştur. Kontrol ve deney grupları belirlenirken, bu iki grubun akademik başarı değişkeni açısından eşit olduğu varsayılmıştır. Veri toplama aracı olarak; Biyoloji dersi akademik başarı ölçeği ve Biyoloji Dersi tutum ölçeği kullanılmıştır. TYÖY uygulanan deney grubu öğrencileri ile geleneksel öğretim yöntemi uygulanan kontrol grubu öğrencilerinin uygulama öncesinde biyoloji dersine yönelik tutumları arasında anlamlı bir fark olamamasına rağmen uygulama sonrasında test bulguları incelendiğinde deney ve kontrol grubu son test puan sonuçları arasındaki fark anlamlı bulunmuştur. Biyoloji dersi başarı testi sonuçlarına göre TYÖY uygulanan deney grubu öğrencilerinin akademik başarı puanları ile geleneksel öğretim yöntemi uygulanan kontrol grubu öğrencilerinin akademik başarı puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur. TYÖY'nin bu sınıf düzeyinde uygulanmasıyla yoğun müfredatın 2 ders saati gibi sınırlı olan ders zamanının daha etkili ve verimli kullanılmasına olanak sağlamıştır. Bu yöntemle yüz yüze eğitimde problem çözme, uygulama yapma ve proje geliştirme gibi üst düzey öğrenme faaliyetlerine ayrılan süre daha da artmıştır. Öğrenciler çevrimiçi ortamda bulunan ders içeriklerine ders dışında istedikleri zaman ulaşabilmiş ve konu tekrarı yapabilmıştır. Yüklenen eğitim içerikleri dersi kaçıran ya da konuyu tam olarak anlamayan öğrenciler için avantaj olmuştur. Aynı zamanda ders videolarını izleyerek derse hazırlıklı gelen öğrenciler etkinliklere aktif olarak katılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Ters yüz öğrenme, mayoz bölünme, mitoz bölünme, tutum ölçeği

¹²⁶ Dr., Milli Eğitim Bakanlığı, y.jasmine83@hotmail.com

ORTAÖĞRETİM GEÇİŞ SİSTEMİ MATEMATİK TESTİNDEKİ MADDELERİN CİNSİYET VE OKUL TÜRÜNE GÖRE ÖLÇME DEĞİŞMEZLİĞİNİN İNCELENMESİ

SERAP ÇATMA¹²⁷, AYFER SAYIN¹²⁸

ÖZET

LGS (Liselere Geçiş Sistemi), kademeler arası geçiş sistemi için kullanılan bir sınav olup yüksek riskli testler kapsamındadır. Başka bir anlatımla bu testlerden elde edilen sonuçlara dayalı yapılan değerlendirmeler, öğrencilerin geleceği için önemli bir etkiye sahiptir. Bu nedenle LGS'nin en az hata yapılması ve sonuçları için birçok geçerlik ve güvenilirlik kanıtlarının toplanması gereklidir. Bu araştırmanın sonuçları, sınavın farklı gruplardan gelen öğrencilerin başarılarını ne düzeyde adil bir şekilde ölçtüğünü belirlemeye yardımcı olacak ve ölçmenin geçerliği hakkında bilgi verecektir. Bir maddenin herhangi bir alt gruba avantaj ya da dezavantaj sağlamıyor olması teste dayalı alınan kararların doğruluğu üzerinde etkilidir. Bu nedenle test maddelerinin ölçme değişmezliği gösterip göstermediğinin incelenmesi önemli görülmektedir. Bu çalışmada 2019 yılında gerçekleştirilen ortaöğretim geçiş sistemi matematik alt test maddelerinin cinsiyet ve okul türü açısından ölçme değişmezliği gösterip göstermediğinin incelenmesi amaçlanmıştır. Bu çalışmada, var olan bir durumun herhangi bir değişiklik yapılmadan ortaya konulması amaçlanmıştır. Var olan bir durumun var olduğu biçimiyle, herhangi bir değiştirme, etkileme olmaksızın betimlenmesi amaçlandığından bu araştırma, tarama modelinde betimsel bir çalışmadır. Araştırma kapsamında 2019 yılında ortaöğretime geçiş sistemi sınavına katılan ve matematik testine cevap veren 5000 ve 10000 öğrencinin verileri kullanılmıştır. Öğrencilerin cevaplarının cinsiyetlerine (kız-erkek) ve okul türüne göre (devlet-özel) ölçme değişmezliği incelenmiştir. Ölçme değişmezliği, bir ölçme aracının ölçüm özelliklerinin farklı gruplar veya koşullar arasında ne ölçüde tutarlı olduğunu belirleme yöntemidir. Ölçme değişmezliği; biçimsel değişmezlik, yapı değişmezliği, ölçek değişmezliği ve katı değişmezlik olarak dört aşamada gerçekleştirilmektedir. Bu çalışmanın analizleri Mplus programında gerçekleştirilmiştir. Araştırma sonucunda 2019 yılında ortaöğretime geçiş sistemi sınavına katılan öğrencilerin matematik testi maddelerine verdikleri cevapların cinsiyete ve okul türüne göre tüm değişmezlik düzeylerinin sağlandığı tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: ölçme değişmezliği, matematik başarısı, ortaöğretim geçiş, kademeler arası geçiş sistemi

¹²⁷ Öğrenci, Milli Eğitim Bakanlığı, serap.ctnky90@gmail.com

¹²⁸ Doç. Dr., Gazi Üniversitesi, ayfersayin@gazi.edu.tr

AKADEMİK PERFORMANSIN BİR GÖSTERGESİ OLARAK YÜKSEKÖĞRETİM KURUMLARI SINAVI

AHMET TAYLAN AYDIN¹²⁹

ÖZET

1974 yılından beri T.C. Ölçme Seçme ve Yerleştirme Merkezi (ÖSYM) tarafından ortaöğretimden yükseköğretim kurumlarına giriş için yapılan sınavlar eğitim sisteminin genel olarak değerlendirilmesi için geniş bir veri tabanı sunmaktadır. Bu amaçla 2020 ve 2023 Yükseköğretim Kurumları Sınavı (YKS) sonuçları, testlerin yüzdellikleri, ortalama ve standart sapmaları, puanların yığınsal dağılımı ve yerleşme puanlarının yığınsal dağılımı başlıkları altında irdelenmiştir. ÖSYM'nin resmi sitesinden alınan verilere ilişkin sonuçlar 2020-2023 dönemlerindeki doğru yanıt oranlarını da içermektedir. Araştırma sonucunda sınava katılan öğrencilerin akademik performansları arasında oldukça büyük farklar olduğu başka bir anlatımla Türk eğitim sisteminin sadece sınırlı bir kesime nitelikli eğitim olanağı sunduğu büyük bir çoğunluğu ise bu olanaktan yoksun bıraktığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu nedenle eğitimin her kademesinde fırsat ve olanak eşitliğinin sağlanması, öğretmen yetiştirme ve istihdam koşullarının gözden geçirilmesi ayrıca dezavantajlı gruplar aleyhine olan sosyal, ekonomik ve kültürel koşullarının iyileştirilmesi ve bu doğrultuda veriye dayalı bilimsel politikaların geliştirilmesi önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Yükseköğretim Kurumları Sınavı (YKS), Eğitimde fırsat eşitliği, Merkezi sınavlar

¹²⁹ Dr., Milli Eğitim Bakanlığı, taylanaydin81@gmail.com

SALYANGOZ POSTASI : KENDİ ÜLKEMİZ HAKKINDA SINIF E-POSTA KARTI DEĞİŞİMİ

MERAL ERDOĞAN¹³⁰

ÖZET

"Salyangoz Postası: Kendi Ülkemizle İlgili Okul E-Kartpostal Alışverişi" adlı eTwinning projesi, öğrencilere kültürler arası anlayış, dijital iletişim becerileri ve kendi ülkelerinin zenginliklerini paylaşma fırsatı sunan bir inovatif öğrenme girişimidir. Bu proje, öğrencilere sadece akademik bilgiler değil, aynı zamanda kültürel farklılıkları anlamaları ve takdir etmeleri için eşsiz bir platform sağlar. "Salyangoz Postası" adını taşıyan proje, öğrencilere kendi coğrafyalarını tanıtmaya, bayram ve tatil değerlerini paylaşma ve Avrupa'nın farklı bölgeleriyle etkileşimde bulunma amacını taşır. Projeye katılan okullar, belirlenen tarih aralıklarında kendi bölgelerini temsil eden e-kartpostalları diğer okullara göndermişlerdir. Her bir öğrenci, kendi ülkesinin bayram ve tatil geleneklerini içeren bir metin ve görsellerle zenginleştirdiği kartpostallar hazırlamıştır. Bu sayede öğrenciler, yazılı ifade yeteneklerini geliştirirken aynı zamanda kültürel paylaşımına katkıda bulunmuşlardır. Proje süreci, Twinspace adlı online platformda gerçekleşmiştir. Bu platform, öğrencilere dijital olarak etkileşime geçme ve birbirleriyle proje süreci boyunca iletişim kurma fırsatı sunarak kültürler arası iletişim becerilerini güçlendirmiştir. Proje değerlendirmeleri, öğrencilerin projeye olan ilgi ve katılım düzeyi üzerinden yapılmıştır. Ayrıca, e-kartpostallarda ve Twinspace üzerinde paylaşılan kültürel bilgiler incelenerek öğrencilerin kültürler arası anlayışlarını nasıl geliştirdikleri değerlendirilmiştir. Projenin başarısı, öğrencilerin kendi kültürlerini ifade etmeleri, farklı kültürleri anlamaları ve dijital iletişim becerilerini geliştirmeleri üzerinden ölçülmüştür. Elde edilen sonuçlar, kültürler arası etkileşimin eğitimdeki önemini vurgulayarak benzer projelerin yaygınlaştırılmasına katkıda bulunmuştur. "Salyangoz Postası" projesi, öğrencilere sadece bilgi kazandırmakla kalmayıp aynı zamanda kültürel zenginliklere saygı ve anlayış geliştirme konusunda önemli bir adım atmıştır. Projenin diğer bir önemli unsuru, öğrencilerin e-kartpostalları hazırlarken kullandıkları dijital becerilerin gelişimidir. Öğrenciler, proje sürecinde çeşitli dijital araçları kullanarak kartpostallarını oluşturmuş ve Twinspace platformunda paylaşmışlardır. Bu, öğrencilere dijital teknolojiyi etkili bir şekilde kullanma becerisi kazandırarak modern iletişim araçlarına uyumlu olmalarını sağlamıştır. Proje, öğrencilerin sadece kendi ülkelerinin kültürlerini değil, aynı zamanda Avrupa'nın farklı bölgelerine ait bayram ve tatil geleneklerini keşfetmelerine de olanak tanımıştır. Bu, öğrencilere geniş bir görüş açısı kazandırarak küresel vatandaşlık anlayışını güçlendirmiştir. Proje sürecinde Twinspace platformu üzerinde gerçekleşen etkileşimler, öğrencilerin online iletişim becerilerini geliştirmelerine katkı sağlamıştır. Yazılı ve görsel içerikler aracılığıyla gerçekleşen paylaşımlar, öğrencilere kendilerini ifade etme ve başkalarının ifadelerini anlama yetenekleri kazandırmıştır. Sonuç olarak, "Salyangoz Postası" projesi, öğrencilerin sadece akademik başarılarını değil, aynı zamanda kültürel çeşitliliklere saygı gösterme, dijital iletişim becerilerini geliştirme ve kültürler arası anlayışı artırma konularında önemli kazanımlar

¹³⁰ Öğretmen, Çorum Merkez Yahya Kemal Beyatlı İlkokulu, merdi70@hotmail.com

elde etmelerini sağlamıştır. Bu tür eTwinning projeleri, öğrencileri sadece sınıf içinde değil, aynı zamanda küresel bir dünyada etkili ve bilinçli bireyler olarak yetiştirmeye yönelik etkili bir eğitim modeli sunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Kùltürler Arası Eğitim, E-kartpostallar, Bayram ve Tatil Gelenekleri, TwinSpace Platformu.

MÜCAHİT, ANNESİ VE ÖĞRETMENİ

İBRAHİM YILMAZ¹³¹

ÖZET

Hafif düzeyde otizm spektrum bozukluğu olarak adlandırılan ve bu hastalığa sahip Mücahit'in, annesinin de desteğini alarak ilkokul birinci sınıf öncesi dönem, birinci sınıf döneminde okuma yazma çalışmaları ve birinci sınıf sonrası eğitim durumunu konu alan bildiri sunmak istiyoruz. Hafif düzeyde otizm spektrum bozukluğu olarak adlandırılan bu hastalık hakkında öncesinde kısa bir bilgi aktarımı yapılacak. Bu hastalığın Mücahit üzerindeki etkileri hakkında bilgi verilecek. Doktoru ile görüşülüp hastalığı hakkında ayrıntılı bilgi alınacak. Bildirimde hafif düzeyde otizm spektrum bozukluğu olan Mücahit'in okul öncesi dönemi, Birinci sınıf okuma yazma dönemi ve birinci sınıf sonrası dönem olarak üç bölümde inceleyeceğiz. Mücahit'in okul öncesi döneminde sınıfta ve öğretmeni ile yaşadığı problemler hakkında bilgi verilecek, okul öncesi öğretmeni ile görüşme tekniği kullanılarak Mücahit'in bu dönemi ve yaşadığı olaylar üzerinde örnek olaylar üzerinden gidilerek okul öncesi durum tespiti yapılacaktır. Birinci sınıf okuma yazma döneminde sınıf öğretmeni olarak bizzat Mücahit ile birlikte yaşadığımız olaylar üzerinden Mücahit'in okuma yazma süreci hakkında bilgi verilecektir. Yaşanmış örnek olaylar, yaşanmış hatıralar ve annesi ile evde yaşadığı zorluklar ve evde eğitim süreci hakkında bilgiler verilecektir. Mücahit'in eylül ayından başlayarak, aralık ayına kadar geçen sürede sınıfta ilk okuma yazmaya geçen ilk öğrenci olması ve okumaya başlaması serüveni anlatılacaktır. Bu örnek olaylar video ve fotoğraflarla desteklenecektir. Hafif düzeyde otizm spektrum bozukluğu olan öğrencilerde okuma yazma sürecin kolay olmadığı, zorluklarla ve sürekli çalışmalarla geçen zaman dilimi anlatılıp, konu hakkında ayrıntılı bilgi kongrede bildiride verilecektir. Eğitimde fırsat eşitliği ve eğitimde iyi örnekler başlığı altında değinilecek önemli konular arasında olduğuna inanıyor ve bu konuda çalışmaktayız. Son bölümde birinci sınıf sonrası (okuma yazma dönemi sonrası) Mücahit'in eğitim ve öğretim hayatı hakkında bilgi verilecektir. Annesinin gayret ve çabalarına da ayrıca değinilecektir. Bu bildiride ki amacımız, özel bir öğrencinin okuma süreci hakkında ayrıntılı bilgi vermektir. Mücahit, annesi ve sınıf öğretmeni olarak yapılan gayret ve çabaların sonucunu görmek ve göstermektir. Kullanılan yöntem ve teknikler arasında görüşme tekniği, örnek olay incelemesi ve nitel araştırma tekniği kullanılmıştır. Araştırmamız devam etmekte olup, genel olarak bulgular ve bilgiler kongrede sunulacaktır.

Anahtar Kelimeler: otizm, okuma-yazma, azim ve gayret

¹³¹ Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, brhmylmz60@hotmail.com

SOSYAL VE AKADEMİK GELİŞİMİ DESTEKLEME ÖRNEĞİ: GÜRBÜZ ÇOCUK ATÖLYESİ

İNCİ DUYGU BAYTUN¹³², LEVENT POLAT¹³³

ÖZET

Cumhuriyetimizin 100. yılında, bir farkındalık ve öğrenciyi akademik ve sosyal yönden destekleme çalışması olan Gürbüz Çocuk Atölyeleri olarak isimlendirdiğimiz atölye çalışmaları Kazım Karabekir Paşa'nın Anadolu'da başlattığı hareketin adından ve ruhundan ilham alarak oluşturulmuştur. I. Dünya Savaşı ve işgallerin bitap ve yoksul düşürdüğü topraklarımızda kimsesiz kalan ve savaşın yıkıcılığından en çok etkilenenler çocuklardı. 1919'da Erzurum'da Kazım Karabekir tarafından bu çocuklara sanat, meslek, temel yaşam becerisi öğretmen ve himaye etmek üzere oluşturulan mektepler kısa zamanda tüm Anadolu'da "Gülbüz Çocuklar Ordusu" olarak bilinen hareketi başlattı. Sosyoekonomik olarak dezavantajlı bir bölgede bulunan okulumuzda öğrenciler ders saati dışında gönüllü yapılan çalışmalarla dahil edilmişlerdir. Sene boyunca devam eden çalışmalarda; iş birliği, hareket, robotik, mutfak, örgü, bilim, edebiyat gibi alanlarda atölyeler düzenlenmiştir. Atölye çalışmaları planlaması her sınıf seviyesini farklı dallarda etkinliklere dahil edecek şekilde, her ay ortalama 4 atölye çalışması düzenlenerek gerçekleştirilmiştir. Atölye çalışmalarına eğitici olarak ilgi alanlarına göre veliler de dahil edilmiştir. Toplamda 11 rehberlik, 3 mutfak, 6 sanat, 5 bilim, 4 zekâ, 11 tasarım atölyesi çalışması gerçekleştirilmiştir. Bu atölye çalışmalarına katılan öğrenci sayısı 482 kişidir. Bu öğrencilerle yapılan etkinlik değerlendirme ölçekleri ve nitel görüşme sonuçları öğrencilerin çalışma kapsamında değerlendirilmiş ve sonuçlar ortaya konmuştur.

Anahtar Kelimeler: İletişim, Rehberlik, Destek, Akademik, Sosyal

¹³² Doktora Öğrencisi, Yüreğir Kazım Karabekir Ortaokulu, duygubaytun@hotmail.com

¹³³ Öğretmen, Yüreğir Kazım Karabekir Ortaokulu, leventpolat_20@hotmail.com

MİLLİ VE MANEVİ DEĞERLERİMİZ

MUSTAFA AKASLAN¹³⁴

ÖZET

Değerler bir toplumun çerçevesinde örgütlendiği ve kendisini disipline ettiği kurallar bütünüdür. Değerler eğitimi de öğrencilere değerleri öğretme ve benimsetme sürecidir. Değerler eğitimi ile ilgili okullarımızda yapılan pano hazırlama, şiir okuma, kompozisyon yazma gibi uygulamaların amacına ulaşmadığı gözlemlenmiştir. Bu faaliyetlerin yüzeysel kalıp öğrencilerde istendik davranışlara dönüşmediği görülmüştür. Bu sebeplerden dolayıdır ki toplumun varlığını ve devamlılığını sağlamak gayesiyle farklı kademelerdeki öğrencilere uygun oyun temelli etkinlikler hazırlayarak milli ve manevi değerlerimizin öğretiminde kalıcılığı sağlamayı hedefledik. 2016 yılında Hasan Kalyoncu Üniversitesi ile yaptığımız Değerler Eğitimi İş Birliği Protokolü kapsamında HKÜ Eğitim Fakültesi öğretim üyeleri, öğretmenlerimizle oyun temelli etkinlik hazırlama konusunda atölye çalışmaları yaptılar. Atölye çalışmaları sonucunda 35 öğretmenimiz “formatör” oldu ve ilçedeki diğer tüm öğretmenlere(550) “değerler eğitimi” verdi. İlçemizde görev yapan öğretmenler değerler eğitimi konusunda eğitim almış oldular. Bu eğitimlerin ardından 13 tane oyun temelli etkinlik ile 9 pilot okulda ön uygulama çalışmalarına başladık. Pilot okullarımızda yapılan çalışmalar neticesinde olumlu çıktılar gözlemlenmiştir. Bu olumlu çıktılara dayanarak 2017 yılında etkinlik sayısını arttırarak projemizi tüm okullarda müfredata entegre bir şekilde uygulamaya koyduk. 2023 yılı itibariyle 92 tane oyun temelli etkinliğe ulaşmış durumdayız. Bu etkinlikler “Elimizde Olanlar Değerli” başlığı adı altında kitaplaştırılmış olup okullarımızda her ay farklı değerler ele alınarak işlenmiştir. Projemiz kapsamında “adalet, vatanseverlik, vefa, sevgi-saygı, hoşgörü, sorumluluk, dürüstlük ve yardımlaşma değerleri üzerine çalıştık. Mesela adalet değerini ele alalım. Bu kazanımı elde etmek için bir senaryo yazılmıştır. Bu senaryoya göre öğrencilere 4 farklı soru yöneltilmiş olup bu sorulara verilen cevaplar ile öğrencilerin senaryodaki durumları kartlara emojiyle çizerek onaylama ya da onaylamama gibi duyguları ölçülmüştür. Projemiz kapsamında yaptığımız çalışmalar neticesinde öğrencilerde daha empatik daha yardımsever, daha vatansever ve barışçıl davranışların oluştuğunu gözlemledik. Yaptığımız değerler çalışması ve projelerimiz etki uyandırarak ulusal medyaya da yansımıştır. TRT Çocuk, Hürriyet ve Mynet web sitelerinde projelerimizden bahsedilmiştir. Proje dahilindeki çalışmaların özverili bir şekilde devam ettirilmesi ve çeşitli basın yayın yoluyla yaygınlaştırılması önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: değer, milli, ahlak, gelecek, nesil

¹³⁴ Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, akaslanmustafa@hotmail.com

WEB 2.0 ARAÇLARI İLE YABANCI DİL ÖĞRENIYORUM

SALIHA SARIKAŞ¹³⁵

ÖZET

Son yıllarda teknolojinin hızla gelişmesi eğitim alanında da birçok yeniliğe ışık tutmuştur. Özellikle okul çağındaki kişilerin dijital dünyanın etkisi altında olduğu görülmektedir. Yabancı dil öğretiminde kullanılan geleneksel yöntemler, öğrencilerin derse olan ilgi ve motivasyonu arttırmada artık yeterli değildir. Her alanda olduğu gibi eğitim alanında da teknolojinin sunduğu araç ve yöntemlerle eğitimin kalitesini arttırmak adına her geçen gün yeni arayışlar içerisinde olup yeniliklerle dolu teknolojiyle gelişmekteyiz. Bu araştırmanın amacı, öğrencilerin teknolojiye olan ilgi ve motivasyonu temel alıp yabancı dil öğretiminde (İngilizce) web2.0 araçlarını kullanmanın öğrencilerin derse olan tutumlarına etkisini araştırmaktır. Bu amaca bağlı kalarak şu sorulara yanıt aranmıştır: Web 2.0 araçları kullanılarak İngilizce dijital içerik üretilebilir mi? Yabancı dil öğretimindeki 4 temel beceri (konuşma, dinleme, okuma, yazma) web 2.0 araçlarıyla geliştirilebilir mi? Araştırmada nicel araştırma yöntemi kullanılıp deneysel desenlerden tek gruplu ön test-son test modeli uygulanmıştır. Araştırma kapsamında 11 soruluk ön test -son test hazırlanmıştır. Ön test uygulandıktan sonra 1 ay boyunca İngilizce dersi web 2.0 araçları kullanılarak (canva, kahoot, storyjumper, chatterkids, bitmoji, padlet) zenginleştirilmiştir. Son aşama olarak son test uygulanmıştır. Son test de google forms aracılığıyla uygulanmıştır. Öğrencilerin ön test- son teste verdikleri cevaplar araştırmayı yapan öğretmen tarafından tek tek incelenmiştir. Araştırma evreni olarak Türkiye'deki devlet okullarında yabancı dil ağırlıklı 5. sınıfta eğitim gören tüm öğrenciler iken örneklem olarak Amasya 'daki bir devlet ortaokulundayabancı dil ağırlıklı öğrenim gören 5. Sınıf öğrencileridir. Toplamda 42 öğrenci bu çalışmaya dahil olmuştur. Konu ile ilgili alan yazın taraması yapılmış bu alanda yeterli çalışmaya rastlanmamıştır. Araştırmada dil öğretimindeki 4 beceri (dinleme -konuşma -okuma -yazma) dikkate alınarak farklı web 2.0 araçları kullanılmıştır. " Traditional Children Games " adlı e-book hazırlanarak İngilizce dersi 5. sınıf 3. Ünite konusu için dijital eğitsel materyal oluşturulmuştur. Analiz edilen bulgular ışığında web 2.0 araçlarının yabancı dil öğretiminde öğrenci tutumlarına fark edilir düzeyde olumlu katkı sağladığı görülmüştür. Web 2.0 araçların İngilizce dersi ile ilişkilendirilerek kullanılması, yabancı dil öğrenmeye karşı genel önyargıların yıkılmasını kolaylaştırmıştır. Ülkemizde yabancı dil ağırlıklı 5. sınıf uygulaması olan ortaokullara ışık tutması beklenmektedir. Web 2.0 araçları kullanılarak daha fazla İngilizce sesli ve görüntülü ders sunumları, animasyonlar yapılabilir. Dijital öğrenci portfolyoları oluşturularak öğrencilerin yabancı dil gelişimi takip edilebilir. Bu araştırma yalnızca bir okulda yapılmıştır. Daha büyük örneklem ile çalışma genişletilebilir.

Anahtar Kelimeler: Web 2.0, İngilizce Öğretimi, Öğrenci Tutumları

¹³⁵ Öğretmen, Amasya Merkez Abdurrahman Kamil Ortaokulu, salihasarikas@gmail.com

ALFA KUŞAĞI

ÖZET

Alfalar teknolojiye en fazla yönelen ve teknolojiyi diğer nesillere göre daha hızlı tanıyan nesildir. Alfa çocukları, hiper iletişimin hakim olduğu, tamamen çevrimiçi bir çağda, saniyeler içinde düşüncelerini paylaşma yeteneği ve kolaylığıyla doğan ilk nesildir. Çalışmanın amacı: Alfa nesli nasıl eğitilir? Alfa nasılının bir özelliği uzun ömürlülük veya gecikmiş olgunlaşmadır. Yetişkinlerin sorumluluklarını üstlenmeleri daha uzun sürecek ve çalışmaları daha uzun sürecektir. Hedefler: Öğrenme giderek belirli bilgilerden ziyade becerilere odaklanıyor çünkü ikincisi çok çabuk güncelliğini yitirecek. Çocuklara bilgiyle çalışmayı, insanlarla etkileşimi ve fikirlerini savunmayı öğretmek çok daha önemli hale geliyor. Özellikler: Çoklu görev (aynı anda birden fazla işle ilgilenmek); Bireysel çalışmayı tercih eden, kendine hakim; Bellekte fazla yer kaplamaması; "Sıfırla", "Yeniden Yükle" nesli oldukları için hataların tek dokunuşla çözüleceğini düşünenler; Diğer kuşaklara göre daha az konuşan, çevresindeki insanlarla iletişimi çok sınırlı olan, insanlarla bağ kurmaya daha az yatkın olanlar; Görsel imgeleri, videoları, animasyonları, holografik iletişimi yazı ve konuşmaya tercih eden; Beyinlerinin daha fazla bilgiye maruz kalması nedeniyle dikkatleri, emilimleri ve konsantrasyonları zayıftır, tek bir olaya dikkatlerini veremezler; Doğrudan iletişimden ziyade sanal iletişim kurmayı tercih eden; Duygularını sık sık değiştirenler, anında tepki, iltifat ve hediye beklerler; Daha yetenekli, daha zeki ama kültürel değerleri önemsemeyen; Doğadan ciddi anlamda uzak, düzensiz beslenen, doğal besinler yerine düzenli yiyip içebileceği besinleri tercih eden bir nesil. Alfalar bilgisayarlarla çok erken yaşlarda tanıştıkları için program kodlamaya daha da erken yaşlarda başlayacaklardır. Ayrıca farklı düşünme ve öğrenme özelliklerine sahip oldukları için eğitim yine onlara göre düzenlenecektir. Ayrıca konsantrasyon sorunları yaşadıkları için eğlenceli bir öğrenme sürecinde daha başarılı olacakları düşünülmektedir. Aynı zamanda geleneksel eğitim sistemiyle değil, okumak istedikleri alanın derslerine gitmekle yetinecekleri kaydediliyor. Farklı din ve ırktan insanlarla ilişkilere açık olacaklar. Sonuç olarak, Alfa öğrencileri dijital beceriler ve yaratıcılık konusunda en yetkin olanlardır (sırasıyla %60 ve %57). Ancak eleştirel düşünme alanında yapılması gereken çok iş var. Gelecekte alfaların %65'i bugün var olmayan mesleklerde çalışacak. Alfalar arasında bu yüzde daha da yüksek olacak. Bu nedenle, eğitim belirli bilgilerden ziyade becerilere giderek daha fazla odaklanmaktadır, çünkü ikincisi çok çabuk güncelliğini yitirecektir. Çocuklara bilgiyle çalışmayı, insanlarla etkileşimi ve fikirlerini savunmayı öğretmek çok daha önemli hale geliyor. Fen konularının çocuklar arasında diğerlerine göre daha popüler olduğunu görüyoruz. Fizik, uzay ve bu dünyanın nasıl çalıştığıyla ilgileniyorlar. Belki Alfa kuşağı büyüdüğünde uzay turizmi normalleşecek ve oraya yapılacak bir uçuş, bugün Maldivler'e yapılan bir geziyle karşılaştırılabilecek.

Anahtar Kelimeler: teknoloji, alfa kuşağı, öğrenme

¹³⁶ Öğretmen, 193 Numaralı Ortaokul, kemalessuleymanova@gmail.com

BİR KÖY OKULUNDAN ARKEOLOJİ BİLİMİNE YOLCULUK

ZEHRA GÖÇMEN¹³⁷, TOLGA ÇELİK¹³⁸, HİKMET ULUTAŞ¹³⁹

ÖZET

Bu eğitim çalışması, Ankara ilinin Güdül ilçesine bağlı Çağa köyünde bulunan Çağa Ortaokulunda öğrenim gören, yaşları 10 ile 14 arası olan toplamda 40 ortaokul öğrencisi ile yapılmıştır. Uygulamaya dayalı bu çalışmamızda, şehir merkezine oldukça uzakta görev yapmakta olduğumuz okulumuz öğrencilerinin; akademik, bilişsel, duyuşsal ve sosyal gelişim süreçlerini etkinleştirmede ve zenginleştirmede oldukça etkili olan müze ve arkeoloji bilimini öğrenebilme fırsat ve imkanına ulaşılmalarını amaçladık. Bu bağlamda yaparak yaşayarak öğrenme ilkesinden yola çıkarak öğrencilerimize daha kalıcı öğrenme ortamları sağlamayı amaçladık. Bu amacımız doğrultusunda; Anadolu Medeniyetler Müzesi uzman arkeolog (M.A) ve müze eğitimcisi Tolga ÇELİK ile birlikte yürüttüğümüz eğitim çalışmamızı, "Bir Köy Okulundan Arkeoloji Bilimine Yolculuk" projesi olarak uygulamaya koyduk. Projemizi teorik öğrenme ortamı, yaparak yaşayarak öğrenme ortamı ve gözlemleyerek öğrenme ortamı olarak birbirini takip eden üç farklı saha aşamasından oluşturduk. Projenin ilk basamağı olan teorik Öğrenme ortamı aşamasında; bu eğitim çalışmasını birlikte yürüttüğümüz, arkeolog ve müze eğitimcisi Tolga ÇELİK, okulumuzda "Arkeoloji Bilimi ve Müze Eğitimi" ile ilgili öğrencilerimize bir eğitim semineri düzenlemiştir. Bu seminer ile öğrencilerimiz; Arkeoloji bilimi nedir? Özellikleri ve alt disiplinleri nelerdir? Arkeolog kimdir, ne iş yapar? Müze nedir? Müze de neler vardır? Müzelerin bizlere faydaları nelerdir? gibi birçok bilgiyi teorik olarak edinme imkânı bulmuşlardır. Projenin ikinci basamağı olan yaparak yaşayarak öğrenme aşamasında; öğrencilerimizi, proje ortağımız arkeolog ve müze eğitimcisi Tolga ÇELİK yönetiminde, Ankara Altındağ ilçesi, Ulus, Bentderesi bölgesinde bulunan Roma Tiyatrosu Arkeopark Projesi Kazı Alanı'na götürdük. Öğrencilerimiz, aktif araştırma sürecinde olan profesyonel kazı ekibini, birçok arkeolog ve bilim insanını yerinde gözleme ve tanışma fırsatı buldular. Kazı biliminin detaylarını, kazı sahasını birlikte gezdiğimiz arkeologlardan öğrendiler. Kazı sonrası ortaya çıkarılan bir antik Roma tiyatrosunu, antik çağdan başlayıp orta çağa kadar kullanılan bir orta çağ yolunu, Osmanlı dönemine ait bir hamam kompleksini yerinde gözlemlediler. Kazı alanının yetkililer tarafından izin verilen bir bölümünde kazı ekipmanları ile öğrencilerimize kısa süreli kazı çalışmaları yaptırılarak arkeoloji bilimini yaparak yaşayarak deneyimleme fırsatını buldular. Projenin son basamağı olan gözlemleyerek öğrenme aşamasında; öğrencilerimiz ile Anadolu Medeniyetler Müzesi'ne eğitici gezi turu düzenledik. Tur süresince proje ortağımız arkeolog ve müze eğitimcisi Tolga ÇELİK çeşitli kazı alanlarından çıkarılan kalıntı ve eserleri öğrencilerimize detaylı bir şekilde tanıttı. Öğrencilerimiz daha önce gezdikleri kazı alanlarından çıkan kalıntıların nerede ve nasıl muhafaza edildiğini ve sergilendiğini gözlemleyerek öğrendiler. Sonuç olarak; öğrencilerimiz arkeoloji bilimi ve müze hakkında öncelikle okulda seminere katılarak teorik öğrenme, sonrasında arkeopark kazı alanına giderek yaparak yaşayarak öğrenme ve en nihayetinde müze alanında eğitici gezi ile gözlemleyerek öğrenme yaşantıları kazanmışlardır.

¹³⁷ Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, zehragocmen715@gmail.com

¹³⁸ Uzm., Anadolu Medeniyetleri Müzesi, arktolgacelik@gmail.com

¹³⁹ Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, ulutashikmet@gmail.com

Öğrencilerimize, hedeflenen birçok kazanımın yanı sıra; gördükleri ve dokundukları somut nesnelere ile tarihsel empati kurarak, zamanı ve mekânı daha iyi algılama becerisi kazanmalarına ortam oluşturulmuş; geçmiş, bugün ve gelecek arasında bağ kurabilmelerine imkân hazırlanmış ve öğrencilerimizde akademik, bilişsel, duyuşsal ve sosyal gelişim süreçlerini destekleyen kalıcı öğrenmeler sağlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Köy okulu, Arkeoloji, Arkeolog, Müze

EĞİTİM SİSTEMLERİNDE ELEŞTİREL DÜŞÜNME PRATİKLERİ: İLKOKUL ÖĞRETMENLERİNİN PERSPEKTİFİNDEN BİR KARŞILAŞTIRMA

SEVİLAY ŞAHİN¹⁴⁰, ZAHİR ATTAL¹⁴¹

ÖZET

Bu araştırma, Finlandiya, Norveç ve Birleşik Krallık'taki ilkökul eğitimcilerinin öğrencileri arasında eleştirel düşünme becerilerinin geliştirilmesi konusundaki bakış açılarını araştırmaktadır. Bu ülkelerden gelen öğretmenlerle yapılan görüşmeler aracılığıyla çalışma, öğrenciler arasında bu önemli beceriyi geliştirmek için kullanılan öğretim yöntemlerini ve öğrencilere bu beceriyi geliştirmek için kullanılan ülkelerin ulusal stratejilerini amaçlamaktadır. Bu araştırmaya katılan katılımcılar, üç farklı ülkeden seçilen on iki ilkökul öğretmeninden oluşmaktadır. Nitel bir araştırma olarak tasarlanan çalışma, veri toplama aşamasında katılımcılarla yarı yapılandırılmış görüşmeler içermektedir. Bu görüşmeler, öğretmenlerin kendi ülkelerinde eleştirel düşünme becerilerine ne kadar önem verdiklerini, ulusal müfredat ve programların eleştirel düşünmeyi teşvik etme konusundaki rollerini keşfetmeyi amaçlamaktadır. Ayrıca, bu çalışma, eleştirel düşünmenin teorik temellerini ve eğitim alanındaki önemini inceleyen ilgili literatür taraması içermektedir. Bu inceleme, eleştirel düşüncenin çok yönlü doğasını vurgulayarak, bilişsel gelişimi kolaylaştırma ve bütünsel öğrenme deneyimlerini teşvik etme konusundaki değerini vurgulamaktadır. Finlandiya'da, eğitimciler eleştirel düşüncenin yansıtıcı, işbirlikçi ve analitik boyutlarını vurgularken, problem çözme, işbirlikçi öğrenme, proje tabanlı eğitim ve 'Çocuklar için Felsefe' gibi didaktik kaynaklara öncelik verirler. Benzer şekilde, Norveçli eğitimciler eleştirel düşünmeyi teşvik etmeye yönelik eğilimlerin ve tutumların erken yaşlarda yerleştirilmesini vurgularlar. Onlar, eleştirel düşünme becerilerini geliştirmede çatışma çözme ve işbirliğinin hayati rolünü kabul ederler, böylelikle Vygotsky'nin sosyokültürel teorisini yankırlarlar. Bununla birlikte, Birleşik Krallık'taki öğretmenler, eleştirel düşünme becerilerini geliştirmek için proje tabanlı öğrenme ve problem çözme etkinlikleri gibi çeşitli pedagojik metodları kullanırlar. Bu araştırma ile elde edilen tüm veriler, titiz bir içerik analizine tabi tutulacak ve analiz sonuçları belirlendikten sonra dikkatlice sunulacaktır. Bu bilimsel çaba, Finlandiya, Norveç ve Birleşik Krallık'taki ilkökul eğitimcilerinin öğrencileri arasında eleştirel düşünme becerilerini geliştirmek için kullandıkları yaklaşımları aydınlatarak, etkili eğitim uygulamaları ve pedagojik metodlar hakkındaki bilimsel tartışmalara katkıda bulunmayı amaçlamaktadır. Bu kapsamlı araştırma, eğitimciler, politika yapımcılar ve eğitim alanındaki tüm paydaşlar için değerli bir kaynak oluşturarak, farklı ulusal bağlamlarda ilkökul öğrencileri arasında eleştirel düşünme becerilerini geliştirmek için kullanılan çeşitli stratejilere ışık tutmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Eleştirel düşünme, ilkökul, eğitim,

¹⁴⁰ Prof. Dr., Gaziantep Üniversitesi, svlyshn@gmail.com

¹⁴¹ Öğretmen, Gaziantep Üniversitesi, attalzahir@gmail.com

MATEMATİK ÖĞRETİMİNDE ARAŞTIRMA OYUNLARININ UYGULANMASI

LALE TALİBOVA¹⁴²

ÖZET

Eğitim Amaçlarında Bulmacalar ve İncelemeler: Öğrenme Sürecinde Araştırmaların Rolü

Okulda Araştırma ve Öğrenme №193: Eğitim Görevlerini Uygulamak

Teknolojinin ve yaratıcı yöntemlerin giderek daha önemli bir rol oynadığı modern eğitimde, öğrenmedeki arayışlar eğitim stratejilerinin ayrılmaz bir parçası haline geliyor. Sınıfta tanıtılan görevler, öğrencilerin becerilerini geliştirmeleri, problemleri çözmeleri ve öğrenme materyallerine kendilerini kaptırmaları için eşsiz fırsatlar sağlar. Öğrenmedeki arayışların neden bu kadar önemli bir rol oynadığına ve eğitim deneyimini nasıl geliştirdiklerine bir göz atalım. Motivasyon ve Katılım: Araştırma öğelerini öğrenme sürecine dahil etmek öğrencileri motive eder. İlginç problemleri ve bulmacaları çözmek bir ödül haline gelir ve öğrencileri öğrenmeye daha fazla katılmaya teşvik eder. Eleştirel Düşünceyi Geliştirme: Görevler bilgiyi analiz etmeyi, mantıksal düşünmeyi ve çözüm bulmayı gerektirir. Öğrenciler, analitik becerilerini geliştirmeye yardımcı olan görevi başarıyla tamamlamak için eleştirel düşünmeyi kullanmaya zorlanırlar. Takım çalışması: Birçok eğitim görevi grup çalışmasına odaklanır. Bu sadece sosyal becerileri güçlendirmekle kalmaz, aynı zamanda ekip olarak etkili bir şekilde işbirliği yapma yeteneğini de geliştirir. Kişiselleştirilmiş Öğrenme: Görevler, her öğrencinin bilgi ve yetenek düzeyine göre özelleştirilebilir ve öğrenmeye kişiselleştirilmiş bir yaklaşım sağlar. Bu, öğrencilerin benzersiz ihtiyaçlarına göre gelişmelerine olanak tanır.

Eğitim görevlerine örnekler: Tarih Araştırması: Öğrenciler geçmiş dönemleri daha iyi anlamak için tarihi gerçekleri araştırabilir ve sanal ortamla etkileşime girebilir. Matematik Görevi: Matematik bulmacalarını ve problemlerini eğlenceli bir şekilde çözmek, öğrencilerin karmaşık sayı ve işlem kavramlarını öğrenmelerine yardımcı olur. Öğrenmede neden görevler uygulansın? Öğretim Yöntemlerinin Çeşitliliği: Görevler, etkileşimli öğrenme biçimlerini tercih eden öğrenciler için daha çekici olabilecek, öğrenmeye alternatif bir yaklaşım sağlar. Olumlu Deneyimler Yaratmak: Olumlu ve ilgi çekici öğrenme deneyimleri, öğrenmeye yönelik olumlu bir tutum yaratır ve öğrencilerin konuya olan ilgisini artırır. Gerçek Dünyaya Hazırlık: Analiz etme, problem çözme ve takım çalışması, gerçek hayatta ve işyerinde değerli olan arayışlar yoluyla geliştirilen becerilerdir. Teknolojiye Uyum Sağlama: Görevler, öğrencilerin günümüzün dijital dünyasına uyum sağlamasına yardımcı olmak için teknolojinin kullanımını içerir. Görevlerin eğitim sürecine dahil edilmesi, yalnızca öğrenmeyi daha ilginç hale getirmekle kalmaz, aynı zamanda modern topluma başarılı bir şekilde uyum sağlamak için gerekli öğrenme becerilerinin geliştirilmesine de katkıda bulunur. Görevler, öğrenmenin heyecan verici bir maceraya dönüştüğü etkili eğitimin ayrılmaz bir parçasıdır. Araştırma, matematik dersi verdiğim 5. ve 8. sınıflar arasındaki 193 Okulu'nda yürütülüyor. Çalışmanın amacı motivasyonu ve katılımı artırmak, eleştirel düşünmeyi, takım çalışmasını geliştirmek ve öğretilen konuya olan ilgiyi arttırmaktır. Benim asıl amacım öğrencinin notlarını yükseltmek. Çalışma halen devam etmekte olup

¹⁴² Öğretmen, Bakı Şehri- Ortaokul Numarası 193, lalatalibova@gmail.com

yıl sonuna kadar devam edecektir. Sonuçlar matematik konusunda benim ve paralel sınıfların notlarına göre karşılaştırılacaktır. Oyun şeklindeki çalışma 3. sınıftan 8. sınıfa kadar yapılabilir. Çalışmayı yürütmenin yolu, materyalin daha iyi öğrenilmesi için farklı türde resimler, bulmacalar, kartlar kullanmak olacaktır.

Anahtar Kelimeler: Görevler, matematik, bulmaca, akıl oyunları

EĞİTİM ORTAMLARININ FARKLI BOYUTLAR KAPSAMINDA İNCELENMESİ: İTALYA VE TÜRKİYE ÖRNEĞİ

AYNUR TAŞCIGİL¹⁴³, HATİCE TURAN BORA¹⁴⁴

ÖZET

Eğitim, toplumsal değişim sürecini hem etkileyen hem de bu süreçten etkilenen bir kurumdur. Eğitim bu özelliğinden dolayı bazen değişimin öznesi bazen de değişimin nesnesi olur. İtalya ve Türkiye’de eğitim ortamlarının farklı boyutlarının kapsamlı bir şekilde incelenmesi her iki ülkenin eğitim sistemlerini anlamak ve geliştirmek için gereklidir. İtalya ve Türkiye örneğinde yapılan çalışmalara odaklanarak eğitim ortamlarının gözlemlenmesi iki farklı ülkenin deneyimlerini karşılaştırmamızı sağlar ve eğitim alanında gelişmeleri teşvik edecek önemli bilgileri sunar. Bu araştırmanın amacı, İtalya ve Türkiye gibi farklı kültürel ve eğitim sistemlerine sahip iki ülkenin eğitim ortamlarını karşılaştırmak ve farklı boyutlarda incelemektir. Farklı ülkelerin eğitim sistemlerini araştırmak ve mevcut eğitim ortamlarını farklı boyutlar kapsamında incelemek, eğitim alanında yaşanan sorunlara yönelik üretilen çözümlerle neler yapılabileceği konusunda fikir vermesi açısından önemlidir. Bu araştırmada, nitel araştırma desenlerinden örnek olay olarak da bilinen durum çalışması yöntemi kullanılmıştır. Bu araştırmada veriler, 2022-2023 Eğitim-Öğretim yılının Mayıs-Haziran aylarında İtalya’nın Palermo şehrindeki bir lise kademesinde 35 gün boyunca yapılan gözlem ile 2023-2024 eğitim- öğretim yılında Ekim ve Kasım aylarında Türkiye’nin Antalya şehrindeki bir lisede yapılan 35 günlük gözlem yoluyla toplanmıştır. İtalya ve Türkiye’deki eğitim ortamlarının farklı boyutlarını incelemek amacıyla araştırmacı tarafından hazırlanmış olan yarı yapılandırılmış gözlem formu kullanılmıştır. Araştırmada ihtiyaç duyulan veriler, yarı yapılandırılmış gözlem formunda yer alan sorulara odaklanarak toplanmış ve aynı zamanda katılımcıların doğal davranışları, etkileşimleri ve ilişkileri gözlemlenerek not edilmiştir. Araştırmacının gözlem sürecinde derse herhangi bir müdahalesi olmamıştır ve araştırmanın bütününde katılımcı olmayan gözlemci rolünü üstlenmiştir. Gözlem formuna göre toplanan verilerin daha yakından incelenmesi ve bu verilere ulaşılmasını sağlayan kavram ve temaların oluşturulması için içerik analiz tekniği kullanılmıştır. Gözlem sonucu toplanan ham verilerden temalar oluşturulmuştur. Temalardan ortaya çıkarılan kodlar Türkiye ve İtalya için ayrı başlıklar altında toplanmıştır. İtalya ve Türkiye’deki eğitim sistemleri “Sınıfta Öğretmen Davranışları, Sınav Uygulamaları, Sınıfın Fiziki Yapısı, Öğrenci Davranışları, Okul Yönetimi ve Okulun Fiziki Durumu” boyutları ile incelenmiştir. Bu araştırmanın sonucuna göre, İtalya ve Türkiye’nin eğitim sistemlerinde benzer uygulamaların olmasının yanı sıra bu iki ülkenin eğitim sistemlerinin farklı karakteristik özelliklere de sahip olduğu gözlemlenmiştir. Öğretmen davranışları boyutu incelendiğinde Türkiye’deki öğretmenlerin çalışma saatlerinin daha uzun, ders müfredatlarının daha yoğun olduğu, İtalya’da ise öğretmenlerin müfredat yetiştirme kaygısı taşımadan zamana yayarak ders anlattıkları ve çalışma saatlerinin daha az olduğu; sınavların uygulanışı bakımından Türkiye’de sınavların çoğunlukla

¹⁴³ Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, aynursuat@gmail.com

¹⁴⁴ Dr. Öğr. Üys., Başkent Üniversitesi, haticeturan0882@gmail.com

çoktan seçmeli ve sonuç odaklı şekilde uygulandığı, İtalya'da ise tüm kazanım, değerlendirme, test ve yazılıların üretime ve yorumlamaya dayalı sorulardan oluştuğu, çoktan seçmeli soru şekline yer verilmediği ve süreç odaklı değerlendirmeler yapıldığı; sınıfın fiziki yapısı değerlendirildiğinde Türkiye'de sınıfların çok daha şekle dayalı ve donanımlı olduğu, İtalya'da sınıfların teknolojik ve görsel açıdan yetersiz kaldığı; öğrenci davranışları açısından bakıldığında arkadaşları arasında daha rekabetçi ve ödüllendirilmeyi bekleyen bir tutum içerisinde oldukları, İtalya'da ise öğrencilerin kendi öğrenmesinin sorumluluğunu alan bir öğrenen profili sergiledikleri; okul yönetimi boyutu incelendiğinde Türkiye'de okul yöneticilerinin daha çok yetki veren rolünde oldukları ve hiyerarşi kültürüne önem verdikleri, İtalya'da okul yöneticilerinin bağımsız iklim türünü benimsedikleri; okulun fiziki yapısı incelendiğinde Türkiye'de okulların bina ve şekil açısından İtalya'ya göre daha yeni, donanımlı ve renkli olduğu gözlemlenmiştir. Bu bağlamda her iki ülkenin daha etkili eğitim ortamlarının tasarlanmasında birbirlerinin eğitimlerine katkılarının neler olabileceği yönünde öneriler sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: İtalya Eğitim Uygulamaları, Türkiye Eğitim Uygulamaları, Eğitim Sistemleri, Karşılaştırmalı Eğitim

YAPIMDAKİ DRAM

AMİNA RAFİYEVA¹⁴⁵, VEFA ZEYNALOVA¹⁴⁶

ÖZET

Bir milletin, milletin geleceğini görmek istiyorsanız onun eğitimine bakmalısınız. Üst düzey eğitim başlı başına bir sivil toplum, profesyonel uzmanlar demektir. , açık ve başarılı bir gelecek. Eğitim istenmeli, zorlanmamalı, aldığımız eğitimle geleceğimizi inşa etmeliyiz. Okuma! Okuma! Yeniden oku! Ama herkes hangi sebeple, hangi amaçla okuduğunu bilmeli.İstedğimiz kitabı, istediğimiz yerde okumak istiyoruz. Her öğretmenin amacı bilineni tekrarlamak değil, olmayanı, umulanı yaratmak ve başarmaktır. Her şeyi bilemeyiz ama bilmek istediklerimizi araştırarak yenilikler yaratabiliriz. Her öğrenci bunu yapamaz. öğretim sürecine de aynı şekilde katılırlar. Öğretmenin de temel amacı öğrencinin her becerisini oluşturmaktır. Böylece oyunculuk yeteneği daha fazla olan öğrenciler ortaya çıkar. Bu öğrencilerle birlikte performansa göre eğitim faaliyetleri yürütülür. küçük sahnelerde çeşitli roller.Farklı genç nesillerin talebi, onları eğlenirken öğrenmeye teşvik etmemizdir.Drama ve tiyatro kulüplerimiz de okulda faaliyet göstermektedir.Bu dönemde her türlü eserden küçük parçalar, milli oyunumuzdan ana sahneler Filmler öğrenciler tarafından oynanır.Ayrıca diğer öğrenciler de o öğrencinin oyunculuk becerilerini izleyerek birbirlerine destek olurlar.Hiç kimse derse çalışıp konuşmamalıdır.Tam olarak belli bir rolü oynayarak o dersi daha derinlemesine işleyebilir.Çünkü bu sayede Zamanla öğrenci, öğretim sürecine daha sorumlu ve büyük bir heyecanla yaklaşmaktadır.Okulumuzda "Arşin Mal Alan", "Kral Şir", "Kalenin Sırrı" gibi ulusal filmlerden küçük sahneler öğrenciler tarafından canlandırılmaktadır. Tamamlandı. Unutmamalıyız ki biz öğretmenler geleceğin oyuncularını, doktorlarını, öğretmenlerini, şarkıcılarını yetiştiriyoruz. Bu yetenekler okulda geliştirilir. Dernek liderleri birlikte çalışır. Herkesin amacı aynıdır. Her şekilde sınıftaki her öğrencinin Öğretim sürecine dahil olun.Öğrencilerimiz arasında büyük sahnelerde rol almış olanlar var.Çocukların yaratıcılığının daha da geliştirilmesi için bu tür drama kulübü gösterilerinin okullarda daha sık düzenlenmesini öneririm. geleceğimiz, geleceğimizi nasıl yetiştireceğimiz, ülkemizin ve milletimizin yarınları buna bağlı olacaktır. Dramanın eğitimdeki rolü geleceğimizi kapsamlı bir şekilde şekillendirmektir.

Anahtar Kelimeler: Dram, eğitim, yetenekler

¹⁴⁵ Öğretmen, Bakı Şehri- Ortaokul Numarası 193, aminarafiyeva1@gmail.com

¹⁴⁶ Öğretmen, Bakı Şehri- Ortaokul Numarası 193, vefazeynalova34@gmail.com

SANAT TERAPİSİ UYGULAMALARININ ÇİFT ENGELİ OLAN BİREYLERDEKİ ETKİSİ

SABRİYE SEVİL YİĞİTER¹⁴⁷, ELMİRA İSKENDEROVA BAŞ¹⁴⁸, FADİME ÇİFCİBAŞI¹⁴⁹

ÖZET

Sanat terapisi, uzman psikolog rehberliğinde sanatın dallarından (resim, müzik, psikodrama, şiir, çizim, dans seramik, biblioterapi, ebru, fototerapi) yararlanılarak bireylerin duygu ve düşüncelerine ulaşarak, bunları açığa çıkararak iyileşmeyi destekleyen terapötik bir yaklaşımdır. Sanatın gücünü kullanarak, bireyle iletişim kurma, duyguları dışsallaştırma, negatif duyguların boşaltımını sağlama, grup enerjisi oluşturma, düzeltici, onarıcı gibi bir çok işlev ile bireyin kendini gerçekleştirme ve dönüştürmesi sağlanabilir. Yetersizlikten etkilenmemiş, normal bireylerin bazılarının ihtiyaç duyduğu gibi yetersizliklerden etkilenmiş çoğu bireyin, kendini ifade etme, kendini tanıma, iletişim kurma, özgüven geliştirme, sabretme, bekleme becerisi, dikkat becerisi, duygu ve düşüncelerini ifade etme, negatif duyguların boşaltımını sağlama, kendini iyi hissetme, iyi olma hali, herhangi bir şeyi olduğu gibi kabul etme gibi becerileri yerine getirmede desteğe ihtiyaç duyabilmektedir. Birden fazla engeli olan bireyler bu konularda daha fazla desteğe ihtiyaç duymaktadır. Bu çalışma ile amacımız, hem görme hem de zihinsel engeli olan çift engelli öğrencilere sanat terapisi uygulamaları ile kendini ifade etme, kendini tanıma, iletişim kurma, özgüven geliştirme, sabretme, bekleme becerisi, dikkat becerisi, duygu ve düşüncelerini ifade etme, negatif duyguların boşaltımını sağlama, kendini iyi hissetme, iyi olma hali, herhangi bir şeyi olduğu gibi kabul etme gibi becerilerini desteklemektir. Bu çalışma 2021-2022 eğitim öğretim yılında Türkan Sabancı Görme Engelliler Ortaokulu'nda gerçekleştirilmiştir. Çalışma grubumuz, görme ve zihin engeli olan (çift engelli) 2 kız ve 6 erkek öğrencidir. Bu öğrencilerden 4'ü 7. , 4'ü 8. sınıfa gitmektedir. 3 öğrencinin total görme kaybı, 5 öğrenci ise az görendir. Çalışmalarda ;Kendini ifade etme, Ses kuvveti ve netlik, Sunum becerisi, Özgüven, Yaratıcılık ve Mükemmeliyetçilik konularına yer verildi. Resim yapma (Elma), Müzik dinleme, Ürün oluşturma (Marakas), Senaryo yazma, Seramik çalışması, Ebru çalışması, Müze gezisi gibi yöntem ve teknikler kullanılmıştır. Veri araçlarımız ise, Ön Test- Son Test olarak SOSYAL KARŞILAŞTIRMA ÖLÇEĞİ ve PİERS-HARRİS ÇOCUKLARDA ÖZ KAVRAMI ÖLÇEĞİ kullanılmıştır. Çalışmaların tüm çocuklar üzerinde olumlu etkisi olduğu hem gözlemde hem de ön-son testlerde görülmüştür. Çalışmamız 2023-2024 eğitim öğretim yılında da devam etmektedir.

Anahtar Kelimeler: Sanat terapisi, Engel, Görme Engeli, Zihin Engeli

¹⁴⁷ Uzm., MEB, sevilakardere@gmail.com

¹⁴⁸ Uzm., MEB, psikolog.elmiraiskenderovabas@gmail.com

¹⁴⁹ Öğretmen, MEB, cificibasifadime@gmail.com

STRATEJİK PLAN HAZIRLAMA SÜRECİNDE OKUL YÖNETİCİLERİNİN HAZIR BULUNUŞLUKLARI

ERSİN KILIÇ¹⁵⁰

ÖZET

Stratejik Planlama; bir kurumun mevcut durumu ile gelecekte ortaya çıkması muhtemel gidişatını inceleme, hedeflerini belirleme, bu hedeflere ulaşmak için strateji geliştirme ve uygulama sonuçlarını ölçümleme sürecidir. Özetle; Neredeyiz? Nereye Gitmek İstiyoruz? Gitmek İstedığımız Yere Nasıl Ulaşabiliriz? sorularının cevabını arayan bir yönetim biçimidir. Stratejik düşüncenin kökleri, askeri anlamda, tarih içerisinde çok gerilere gitmesine rağmen, iş dünyası bağlamında stratejik çalışmaların 1960'larda başladığına ilişkin genel bir fikir birliği mevcuttur. 1980'li yıllar öncesi ağırlıklı olarak Özel Sektör Şirketler tarafından uygulanmışken; günümüzde tüm Kurum ve Organizasyonlar (Kamu, Özel) tarafından uygulanmaktadır. 5018 sayılı Kanun'un 3. ve 9. maddesi gereğince stratejik plan, kamu kurumlarında yapılması zorunlu hale getirilmiştir. 5018 sayılı Kanunun dokuzuncu maddesine göre, stratejik plan hazırlamakla yükümlü olacak kamu idarelerinin ve stratejik planlama sürecine ilişkin takvimin tespiti ile stratejik planların kalkınma planı ve programlarla ilişkilendirilmesine yönelik usul ve esasların belirlenmesine Cumhurbaşkanı yetkili kılınmıştır. Bu çerçevede hazırlanan Kamu İdarelerinde Stratejik Planlamaya İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik 26/05/2006 tarihli ve 26179 sayılı Resmî Gazete'sinde yayımlanmıştır. Milli Eğitim Bakanlığı ve bağlı kurumları ilk stratejik planını 2010-2014 yılları için hazırlamıştır. Stratejik planlamada kurum yöneticilerine düşen görev içinde bulunduğu dönem performans göstergelerini takip ederek, veri analizlerini doğru ve gerçekçi çıkarıp, izleme değerlendirme çalışmaları yapmaktır. Yeni planlama dönemine girildiğinde ise bu verileri başlangıç değeri kabul edip hedeflerini gerçekçi ve ulaşabilir tutmalıdır. Planlama sürecine diğer personellerini de dahil edip planın bir ekip işi olduğunu benimseyip, ekibine bu duyguları aktarmalıdır. Develi, Yahyalı, Sarız, Pınarbaşı, Özvatan, Akkışla, İncesu, Yeşilhisar İlçelerimizdeki kurum yöneticilerine ziyaretlerinde bulunup stratejik planlama ve veri analizleri konusunda bilgilendirme toplantıları gerçekleştirdik. Kayseri geneli tüm resmi kurumlarımızdaki yöneticilerimize çevrimiçi 2024-2028 Stratejik Plan hazırlanması konusunda toplandı düzenledik. Bu toplantıya 850 yöneticimiz katılım sağlamıştır. Kayseri İl Milli Eğitim Müdürlüğü olarak Temmuz, Ağustos, Eylül, Ekim aylarında 2024-2028 Stratejik Plan hazırlık çalışmaları kapsamında Melikgazi, Kocasinan, Talas, Hacılar ve İncesu ilçelerindeki kurumlarımızdaki okul yöneticilerine yönelik "Stratejik Yönetim ve Planlama Temel Eğitim Kursu" açıldı. 7 hizmet içi kursa toplam 169 idareci katıldı. Kursta 2024-2028 Stratejik Plan hazırlanması konusunda eğitim verildi. Bu süreçte eğitime katılan yöneticilere ön test ve son test uygulandı. Yarı yapılandırılmış görüşme formları tarafımdan uygulandı. Uzman incelemesinden geçirilerek, testler formlar ve gözlem sonuçları değerlendirildi. Sonuç olarak okul yöneticilerinin stratejik plan hazırlama konusunda yetersiz oldukları eğitim sonunda ise stratejik plan hazırlayacak düzeye geldikleri gözlemlendi.

Anahtar Kelimeler: Stratejik Plan, Milli Eğitim Bakanlığı, Eğitim Yöneticileri

¹⁵⁰ Öğretmen, Kayseri İl Milli Eğitim Müdürlüğü AR-GE Birimi, ersinkilic20@gmail.com

AKRAN DANIŞMANLIĞI PROGRAMI VE BİR UYGULAMA

TUBA NUR UNGAN¹⁵¹, SEDA MANSUROĞLU¹⁵²

ÖZET

Avrupa Konseyi, akran grubunu, üyelerin bazı ortak özellikleri paylaştığı kolektif bir birim olarak tanımlar. Tüm yaş grupları için geçerli olmakla birlikte özellikle ergenlik döneminde akran etkisi, akran etkileşimi yoğun bir hal almaktadır. Akranlar, ilgili değerleri, deneyimleri ve yaşam tarzlarını paylaşan ve yaklaşık olarak aynı yaşta olan kişilerdir. Akran desteği, başkalarıyla birlikte yardım rolü üstlenen profesyonel olmayan kişiler tarafından üstlenilen çeşitli kişilerarası yardım davranışları olarak tanımlanır. Akran desteği bire bir yardım ilişkilerini, grup liderliğini, tartışma liderliğini, tavsiyeyi, özel dersi ve kişilerarası yardım veya yardım niteliğindeki tüm faaliyetleri içerir. Bu araştırmada akran danışmanlığı eğitim programının lise öğrencilerinin iletişim becerileri, yetkinlik beklentileri, bireysel ve sosyal sorumluluk davranışları üzerindeki etkisini incelemek amaçlanmaktadır. Bu kapsamda öğrencilerin kişisel, sosyal, akademik ve mesleki sorunlarla baş edebilmeleri ve çeşitli becerileri kazanabilmelerinin hedeflendiği 14 saatlik bir eğitim programı uygulanmıştır. Eğitim programı içerisinde kendini tanıma, ilişki kurma, sağlıklı iletişim kurma, kişiler arası basa çıkma, zaman yönetimi, stres yönetimi, problem çözme, danışma becerileri, etik ilkeler ve konular hakkında teorik ve uygulamalı çalışmalar gerçekleştirilmiştir. Araştırma karma yöntemler deneysel çalışması deseninde tasarlanmıştır. Ölçüt örnekleme ve kolay ulaşılabilir örnekleme yoluyla seçilen İstanbul Atatürk Fen Lisesinde öğrenim gören deney grubunda 45 ergen ve kontrol grubunda 45 olmak üzere toplam 90 kişi çalışma grubunu oluşturmaktadır. Araştırmanın amaçları doğrultusunda veri toplama araçları olarak nicel ölçümleri gerçekleştirmek için demografik bilgi formu, Bireysel ve Sosyal Sorumluluk Davranışları Ölçeği, İletişim Becerileri Ölçeği ve Ergenlerde Yetkinlik Beklentisi Ölçeği kullanılmıştır. Çalışmada nitel ölçümleri gerçekleştirmek için danışan ve danışman süreç değerlendirme formları kullanılmıştır. Çalışma sonucunda öğrencileri öğrencinin okula aidiyetinin artması, akran ilişkilerinin güçlenmesi, öğrencilerin akranlarına karşı duyarlı ve empati ile yaklaşmasının sağlanarak pozitif okul ikliminin oluşturulması, öğrencilerin kendilerine ilişkin benlik algılarını olumluya çevirerek özsaygılarının artması gibi sonuçlara ulaşıldı. Ayrıca, akran danışmanlığı uygulamaları okul danışmanları tarafından, danışmanlık servisinin uygulamalarını tanıtmak amacıyla da kullanıldığında öğrencilerin psikolojik danışmanlık servिसinden yararlanma oranı ve farkındalığının artmasının sağlandığı gözlemlendi.

Anahtar Kelimeler: Akran, danışmanlık, yetkinlik

¹⁵¹ Öğretmen, İstanbul Atatürk Fen Lisesi, nurungan@hotmail.com

¹⁵² Öğretmen, Şehit Yüzbaşı Yusuf Kenan Mesleki Ve Teknik Anadolu Lisesi, sedakayapinar@gmail.com

ÖĞRETMENLERİN OKUMA PROJELERİNİN EĞİTİM- ÖĞRETİME KATKISI

SEDEF COŞKUN¹⁵³

ÖZET

Okumanın bireysel ve toplumsal yaşama önemli katkılar sağladığı, bireyin anlama, düşünme, öğrenme, kavrama, analiz yapma ve yorumlama becerilerini geliştirdiği bilinmektedir. Bireyin, okumayı öğrenmesinin yanında “okuma alışkanlığı kazanması” ve “anlama yeteneğinin geliştirilmesi” ana dili eğitiminin temel amaçları arasındadır. Dinlemenin ve okumanın geliştirilerek beceri haline getirilmesi ise anlama yeteneğini oluşturmaktadır. Kitap okumak, farklı dünyalara açılan kapıları aralamanın en keyifli yoludur. Ayrıca dil becerimizi geliştirir, bilgi birikimimizi arttırır, stres seviyesini düşürür, hayal gücümüzü arttırır. Okuma yoluyla kişi, bilgilerine yenilerini katarak, zihinsel bir gelişme kazanır. Zihinsel bir gelişme ve kıvraklık; yaşam süresince karşılaşılacak olayların, sorunların çözümü için gereklidir. Bireyin bilgi ve eğitim seviyesi arttıkça; duyduklarını, okuduklarını, olayları, çevresini ve dünyayı daha iyi yorumlar, tarafsız ve çok yönlü değerlendirme yapabilir, kendine özgü çeşitli yönlerinin farkına varabilir, bunları geliştirebilir. Okumanın bireye katkıları, okuma eyleminin sıklığı ve verimliliği ile doğru orantılıdır. Diğer bir ifadeyle okuma alışkanlığıyla doğrudan ilişkilidir. Ankara İli Sincan ilçesi İbn-i Haldun Anadolu Lisesi okulunda öğrencilere 8 gönüllü öğretmen kontrolünde Kitap Okuma projesi uygulanmıştır. Bu çalışmada görev alarak ders saatleri dışında projeye destek olan öğretmenlerin bu ve benzer projelerde görev almaları konusunda kendileri ve öğrencileri adına görüşleri analiz edilecektir. Bu amaçla görev yapan gönüllü 8 öğretmenin kitap okumanın okuma alışkanlığına yönelik tutumlarını, kitapları farklı yönleri ile analiz etmeyi ve bu tutumların sınıf iklimine yansımalarını betimsel analiz yöntemleri ile değerlendirmek amaçlanmıştır. Araştırmanın desenini nitel araştırmalardan betimsel analiz yöntemi oluşturmaktadır. Betimsel analiz aynı soru hakkında farklı katılımcılardan elde edilen verileri kaydederek yorumlayan bir yöntemdir. Araştırmanın çalışma grubunu 2023-2024 Eğitim –Öğretim yılı birinci döneminde Ankara ili Sincan ilçesinde bulunan İbn-i Haldun Anadolu Lisesi’nde görev yapan ve “Kitap Okuma” projesinde gönüllü olarak içinde yer alan 8 öğretmenden oluşmaktadır. Veri toplama aracı olarak araştırmacı tarafından geliştirilen geliştirilen yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Uzman görüşü alınarak kullanılan form açık uçlu sorulardan oluşmuş olup elde edilen verilerin analizi devam etmekte olup sonuçlar kongrede sunulacaktır.

Anahtar Kelimeler: Okuma Alışkanlığı, Okuma Farkındalığı, Değişim

¹⁵³ Öğretmen, Ankara Sincan İbn-i Haldun Anadolu Lisesi, sdfatay@hotmail.com

THE ESSENCE OF THE TEACHER-DISCIPLE TRADITION TODAY

MAFTUNA BEGALI QIZI MUMINOVA¹⁵⁴

ÖZET

Understanding the master-disciple tradition is important in understanding its contemporary essence. This tradition focuses on spiritual and intellectual growth and emphasizes the changing relationship between a learned master and a devoted disciple. As the world progresses, the essence of the teacher-disciple tradition remains relevant. It embodies the timeless values of mentoring, guidance and imparting wisdom that meet contemporary needs for personal and professional development. Today, the mentor-disciple tradition continues to inspire and empower individuals across disciplines. Its essence is to create a nurturing environment for learning, growing and preserving deep wisdom and ancient teachings. The master-disciple tradition has evolved significantly to incorporate modern values and practices. The dynamic nature of the relationship reflects the transition to mutual respect and cooperation. In today's context, the mentor-student relationship emphasizes individual growth and empowerment. This contemporary approach encourages students to question, learn and actively contribute to the tradition. As the master-disciple tradition continues to develop, the focus is on adapting ancient wisdom to the present generation. The relationship is characterized by flexibility, open communication, and a shared commitment to personal and spiritual growth. The modern essence of the master-disciple tradition includes enriched relationships between master and disciple, emphasizing mutual respect and open communication. Key principles in the modern mentor-apprentice tradition include guiding, empowering, and accommodating individual learning styles to foster dynamic and personalized learning experiences. This tradition also prioritizes ethical behavior to foster a strong sense of responsibility and integrity in teachers and students, and to provide a stable and effective learning environment. The tradition of master-disciple evolved with the advent of modern technology. It widened the scope and scope of education by providing access to education beyond physical barriers. Technology has played a crucial role in preserving and spreading the wisdom of the master-disciple tradition. This facilitated the documentation and transmission of teachings, ensuring their perpetuity for future generations. In today's environment, technology serves as a bridge between teachers and students, fostering virtual connections and exchanges. It revolutionized the way of imparting and receiving knowledge, enriched the teacher-student relationship. Nowadays, the tradition of teacher-apprenticeship is faced with many problems, which threaten its continuity and relevance. Rapid changes in social values, technological advances, and declining interest in traditional practices pose significant obstacles.

Anahtar Kelimeler: master-disciple, tradition, progresses, Technology.

---

¹⁵⁴ Dr., International Islamic Academy Of Uzbekistan, filosofiya@umail.uz

ÖĞRETMEN EĞİTİMİ PROGRAMLARINDA AKREDİTASYON ÇALIŞMALARININ ETKİLERİ: GAZİ ÜNİVERSİTESİ ÖRNEĞİ

GÜRCÜ KOÇ¹⁵⁵, MURAT KILIÇ¹⁵⁶, FUNDA KURT-KESKİN¹⁵⁷

ÖZET

Akreditasyon, herhangi bir alanda sunulan hizmetlerin kalitesine ilişkin güvencenin oluşturulması, devamlılığının sağlanması, değerlendirilmesi ve geliştirilmesini kapsayan dinamik ilişkili süreçlerden oluşan bir sistem olarak tanımlanabilir. Akreditasyon kavramıyla ilişkili önemli hizmet alanlarından birisi de yükseköğretim düzeyinde sunulan eğitim öğretim hizmetleridir. Yükseköğretimde akreditasyon; bir yükseköğretim kurumunun ya da yükseköğretim kurumu tarafından uygulanmakta olan herhangi bir programın, ulusal ve/veya uluslararası düzeyde belirli performans standartlarına (kalite, verimlilik, etkinlik vb.) sahip olduğunu ortaya koymayı ve ihtiyaç sahiplerinde güven tesis etmeyi amaçlayan bir sistemdir (Aktan & Gencel, 2010). Yükseköğretimde akreditasyon, idari ve akademik kalitede iyileştirme ve geliştirme aracı olarak kabul edilmektedir (Özçiçek & Karaca, 2019). Akreditasyonun yükseköğretim kurumlarına farklı birçok katkısı bulunmaktadır. Tarafsız değerlendirilme olanağı sağlamak, geleceğe ilişkin planlamalara katkı sağlamak, önceliklerin belirlenmesinde üst yönetime yol göstermek, uluslararası derece ve diplomaların kalite ve geçerliliğini sağlayarak uyumu kolaylaştırmak ve uluslararasılaşma ve kültürlerarası iş birliğini desteklemek bu katkılardan bazılarıdır (Aktan & Gencel, 2010). Bu araştırmanın amacı akreditasyonun; bir devlet üniversitesinin eğitim fakültesinde akreditasyon sürecini henüz tamamlayan, süreci belirli bir süre önce tamamlayan, yeni akreditasyon başvurusu yapan ve akreditasyon sürecine hiç girmemiş olan lisans programlarına etkilerini belirlemektir. Araştırmada nitel araştırma desenlerinden durum çalışması kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu, Ankara’da köklü bir geçmişi olan ve YÖKAK’tan 5 yıl tam akreditasyon almış bir devlet üniversitesinin eğitim fakültesinde akredite olan ve olmayan programlarda görev yapan ana bilim dalı başkanları/ program akreditasyon koordinatörleri oluşturmuştur. Bu doğrultuda her programın ana bilim dalı başkanı/ program akreditasyon koordinatörü ile görüşmeler gerçekleştirilmiş ve araştırmaya 22 ana bilim dalı başkanı/ program akreditasyon koordinatörü katılmıştır. Veriler araştırmacılar tarafından geliştirilen yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılarak toplanmıştır. Verilerin analizinde içerik analizi ve betimsel analiz yöntemleri kullanılmıştır. Araştırma sonucunda akreditasyon sürecini belirli bir süre önce tamamlamış olan programlarda akreditasyon öncesine göre öğrenci merkezli öğretim-yöntem teknikleri kullanma, memnuniyet anketlerinin uygulanması ve sonuçlarının iyileştirmelerde kullanılması, öğretmen eğitiminin desteklenmesi ve öğretmenlik uygulamalarının daha sistemli yürütülmesi gibi konularda katkılar olduğu sonucu elde edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Yükseköğretim, Kalite Güvencesi, Akreditasyon, Öğretmen Eğitimi

¹⁵⁵ Prof. Dr., Gazi Üniversitesi, gurkoc@gazi.edu.tr

¹⁵⁶ Doktora Öğrencisi, Gazi Üniversitesi, mkilic6806@hotmail.com

¹⁵⁷ Doktora Öğrencisi, Gazi Üniversitesi, fundakurt@gazi.edu.tr

İLKOKUL HAYAT BİLGİSİ DERSİ FEN EĞİTİMİNDE METAVERSE EĞİTİM ORTAMI TASARIMINA YÖNELİK ÖNERİ: TASARIM TABANLI ARAŞTIRMA

RİDVAN KARABULUT¹⁵⁸, ENVER TÜRKSOY¹⁵⁹, ESRA KARABULUT¹⁶⁰

ÖZET

Metaverse, sanal ve gerçek dünyaların birleştiği, etkileşimli ve genişleyebilir bir dijital evrendir. Eğitim ortamlarında Metaverse kullanımı, istenen etkileşimli ve zengin deneyimler sunmak için yeni çözümler sağlar. Metaverse eğitim ortamı tasarımında öğrenme hedeflerinizi belirleme, planlamaya yönelik içerik oluşturma, kullanıcı kullanımı ve etkileşimli hedef odaklılık sunmak önemlidir. Son olarak metaverse eğitim ortamlarında işbirlikçi öğrenmeyi desteklemek için kullanılabilir bu nedenle tasarlanmış eğitim ortamında yukarıda yer alan gereksinimlerine dikkat edilmesi gerekmektedir. Metaverse eğitim ortamlarında, geri bildirim almak ve performanslarını değerlendirmek yüz yüze eğitimde olduğu gibi mümkündür. Buna karşı öğrenci manzaraları koruması, Sanal etkileşimlerde adil ve etik bir ortam sağlama konuları önemli ve dikkat edilmesi gereken noktalardır. Bu çalışma “ilkokul öğrencilerine yönelik metaverse eğitim ortamının tasarımı nasıl olmalı?” soruya yanıt aranmıştır. Araştırmada Edelson, (2001) tarafından tanımlanan, tasarım temelli araştırma yöntemi (TTAY) kullanıldı. Bu yöntemde temel nokta bir çalıştırma, bu süreçte araştırmacı ve gidiş sürecini daha net anlamalarıdır. Daha önce Türkiye’de ilkokul okullarına benzer bir eğitimi alan yazında yer alamama ve teknolojilerden kaçınmanın yollarını bulma ortamlarının eğitime entegre edilmesi açısından bu yöntem tercih edilmiştir. Materyal tasarım süreci ASSURE modeline uyulmuştur. ASSURE modeli, Eğitim materyalinin üretilmesi için yaygın olarak kullanılan bir çalıştırma tasarım çerçevesidir. Araştırmanın materyal tasarımı ve eğitim programı tasarımının kapsamı nedeniyle bu iki modele başvurulmuştur. Araştırma ilkokul 4. Sınıf fen bilgisi düzeyinde bir üniteyi içerir. Araştırmaya yönelik amaçlı ölçme yöntemlerinden ölçme ölçme yöntemi temel kuralları belirlenmiş 10 sınıf öğretmeni katılmıştır. Araştırma süreci TTAY için üç döngü şeklinde ASSURE modeli için ise iki döngü kullanılmıştır. Araştırma tasarım süreci ilk iki akış kapsamı Net Promoter Score anketi, görüşme formülü kullanılarak esas alınmıştır. Üçüncü ve son dönem için odak grup muhafazası yapılmıştır. Veri analizinde Net Promoter Score puanları, frekans ve yüzde değerlerine yer hedeflenen ürüne yönelik ürüne yönelik memnuniyet aralığından genel değerlendirme ve bu memnuniyet ortalaması hesaplanmıştır. Araştırma sonucu ilkokul düzeyine uygun fen bilgisi dersine yönelik bir eğitim ortamının nasıl olması gerektiğine yönelik ilkeler belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Fen eğitimi, Metaverse, Tasarım Tabanlı Araştırma

¹⁵⁸ Doç. Dr., Kayseri Üniversitesi, ridvan_karabulut@yahoo.com

¹⁵⁹ Dr. Öğr. Üys., Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi, enverturksoy@gmail.com

¹⁶⁰ Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, ESKRBLT50@GMAIL.COM

EĞİTİMDE DOĞRU İLETİŞİM VE MOTİVASYON

NİJER YONCA SARIKAYA¹⁶¹, VEYSEL YURTSEVEN¹⁶²

ÖZET

Eğitim sürecinde veli, öğrenci ve öğretmenlerle kurulan etkili iletişim, öğrenmeyi verimli hale getirir. Öğretmenin görevleri, öğretmenlik mesleğinin öğrenme sürecindeki işlevi ve itibarı velilerin farkındalığındaydı. Motivasyon en etkili kaynaktır. Eğitimde deneyime ulaşmak bir hedeftir. Etkili iletişim ile motivasyonunuzu hedefe yaklaştırır. Öğrenciye okulu sevdirmek kadar öğretmenin de okulu sevmesi ve benimsemesi önemlidir. İletişim açık ve anlaşılır olmalıdır. Öğrenci durum kontrolünü sağlamak için bir iletişim olan kanal velilere açıklayıcı olması, sahip olduğu iş yükünü artırmaktadır. Bu bağlamda idarenin öğretmenin yükünü hafifletmesi. Motivasyonun sağlanması, öğretmen ve okullardan daha çok keyif almalarını sağlar (Öncü, 2004: 169). Araştırmanın öğretimi için farklı branşlardan 21 ilköğretim ve 22 ortaokul öğretmeni ile çalışılmıştır. Çalışmamızın amacı, doğru iletişim ve motivasyon örnekleri ile öğretmen, öğrenci ve velilere katkı sağlayarak öğrenci başarısını artırmaktır. eğitim sürecinin başarısı için son derece önemlidir. Öğrenci, öğretmen ve veli arasındaki etkili iletişim, öğrenme deneyimini geliştirebilir ve öğrencilerin motivasyonunu artırabilir. İşte bu konuları daha detaylı bir şekilde ele alalım: Öğretmenin Görevleri ve İtibarı: ** Öğretmenler, sadece bilgi aktaran kişiler değil, aynı zamanda öğrencilerin rehberleri ve rol modelleridir. Bu nedenle, öğretmenlerin profesyonel olarak yetişmeleri ve kendilerini sürekli olarak geliştirmeleri önemlidir. Ayrıca, toplumun öğretmenlere saygı göstermesi ve onların mesleki itibarının yüksek olması, öğretmenlerin motivasyonunu artırabilir. Motivasyon: Motivasyon, öğrencilerin öğrenme sürecindeki başarısını etkileyen kritik bir faktördür. Öğretmenler, öğrencilerin ilgisini çekecek ders materyalleri kullanmalı, öğrencilere hedefler koymalı ve onları takip etmelidirler. Ayrıca, öğrencilere olumlu geri bildirimler vererek ve başarılarını kutlayarak motivasyonlarını artırabilirler. Eğitimde Deneyim: Öğrencilere deneyimler sunmak, öğrenmeyi daha etkili hale getirebilir. Proje tabanlı öğrenme, pratik uygulamalar, alan gezileri gibi yöntemler, öğrencilerin teorik bilgileri pratiğe dökmesine olanak tanır. Öğrenciye Okulu Sevdirmek: Öğrencilere okulu sevdirmek, onların eğitimlerine daha olumlu bir şekilde yaklaşmalarını sağlayabilir. Bu, öğretmenlerin dersleri ilgi çekici hale getirmesi, öğrencilerin yeteneklerini keşfetmelerine yardımcı olması ve onları desteklemesi ile mümkün olabilir. İletişim: İletişim, eğitim sürecinin temelidir. Öğretmenler, öğrenciler ve veliler arasındaki iletişim açık, anlaşılır ve saygılı olmalıdır. Özellikle öğrencilerin durumunu takip etmek ve gerektiğinde destek sağlamak için velilerle düzenli iletişim kurmak önemlidir. İdarenin Rolü: İdare, öğretmenlere destek olmalı ve iş yükünü hafifletmelidir. Ders materyali hazırlığı, öğrenci takibi, öğrenci değerlendirme gibi görevlerde öğretmenlere yardımcı olabilir, böylece öğretmenler daha fazla zamanlarını öğrencilere odaklayabilirler. Sonuç olarak, eğitim sürecinde öğrenci, öğretmen ve veli arasındaki etkili iletişim, motivasyonu artırabilir ve öğrenmeyi daha verimli hale getirebilir. İdare ve toplumun da öğretmenlere destek olması, eğitim sisteminin başarısını artırabilir.

Anahtar Kelimeler: Eğitim, Motivasyon, İletişim

¹⁶¹ Öğretmen, 80 Yıl Cumhuriyet İlkokulu Silivri-İstanbul, nijeryonca@gmail.com

¹⁶² Öğretmen, 80 Yıl Cumhuriyet Ortaokulu/Silivri-İstanbul, yurtseven150@gmail.com

İNGİLİZCE KONUŞMA VE ANLAMA BECERİLERİNİ GELİŞTİRMEK İÇİN KULLANILABİLECEK YÖNTEM VE TEKNİKLER

KÂMURAN KILIÇASLAN SUNGUR¹⁶³

ÖZET

Günümüzde küresel iletişim, İngilizce dil becerilerini vazgeçilmez kılıyor. Bu bağlamda, İngilizce konuşma ve anlama becerilerini güçlendirmek, bireylerin kişisel ve profesyonel başarılarına önemli katkılarda bulunacaktır. Bu bildiri, bu becerileri geliştirmek için kullanılabilecek etkili yöntem ve tekniklere odaklanmaktadır. Öğrenenleri dilin günlük kullanımında daha etkin hale getirmek ve İngilizce konuşma ve anlama becerilerini güçlendirmek amacıyla kişilere ilham vermek ve yol göstermek için çeşitli teknikleri ele almaktadır. İlk olarak, dil değişim uygulamaları ve iletişim grupları, öğrencilere pratik konuşma fırsatları sunarak dilin günlük kullanımını teşvik eder. Ayrıca, çeşitli dil değişim uygulamaları, öğrencilere anadil konuşmacılarıyla etkileşim kurma imkânı sunar. Bu uygulamalar, doğal bir dil ortamında pratik yapma fırsatı sunar, konuşma ve aksanları anlama becerilerini artırmak için etkili bir platform sağlar. İletişim grupları, dilin günlük kullanımını öğrencilere kazandırarak konuşma becerilerini geliştirmekte etkili olabilir. Araştırmalar, dil değişimi uygulamalarının bireylerin dil öğrenme süreçlerini hızlandırdığını göstermektedir. Sınıflarda, yaratıcı drama tekniklerinden faydalanılarak, kurgulanmış gerçeklik ortamlarında bu iletişim grupları hayata geçirilebilir. Sesli kaynakları kullanmak da önemlidir. Podcast'ler, sesli kitaplar ve dil eğitimi uygulamaları, öğrencilere farklı aksanları anlama ve gerçek hayattaki konuşmaları takip etme konusunda pratik yapma şansı verir. Film ve dizi izleme alışkanlığı da dil becerilerini geliştirmenin etkili bir yoludur. İngilizce içeriklerle temas, dilin gerçek kullanımını anlamak ve farklı aksanları duymak adına önemli bir deneyim sunar. Günlük tutma ve konuşma pratiği, yazılı ve sözlü ifade yeteneklerini geliştirme konusunda yardımcı olur. Günlük konuşma pratiği, dil bilgisini günlük yaşamda kullanma alışkanlığı kazandırır. Sonuç olarak, İngilizce konuşma ve anlama becerilerini geliştirmek, sürekli pratik ve çeşitli öğrenme yöntemlerini içermektedir. Dil değişimi, teknoloji destekli uygulamalar, sesli kaynaklar, film ve dizi izleme, günlük tutma ve konuşma pratiği gibi teknikler, bu hedefe ulaşmak için etkili bir yol haritası sunar. Bu yöntemlerin düzenli olarak uygulanması, bireylerin İngilizce konuşma ve anlama becerilerini kademeli olarak güçlendirmelerine olumlu katkı sağlayacak, dil öğrenme sürecini daha keyifli hale getirecektir.

Anahtar Kelimeler: Teknoloji, Drama, Konuşma ve Anlama Becerisi, Yaşayarak Öğrenme

¹⁶³ Öğretmen, Mehmet Özöncel Anadolu Lisesi, kamuransungur@gmail.com

ORTAOKULLARDA KARŞILAŞILAN SORUNLAR VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

VİLDAN ÖZGEN¹⁶⁴

ÖZET

Bilim ve teknolojiadaki hızlı değişimler, diğer toplumsal sistemler gibi eğitim sistemini de etkilemektedir. Eğitim sistemi, dinamik ve açık bir sistemdir, Açık sistemlerde, sistem içindeki unsurlar sürekli olarak kendisini yenilemektedir. Eğitim sisteminin sorunlarının doğru bir şekilde tespit edilmesi, yapılacak reformların kalıcılığını güçlendirecek, başarıya ulaşma olasılığını artıracak ve eğitim politikalarına yön verecektir. Ortaokulların üstlendiği eğitim hedeflerini gerçekleştirirken karşılaştığı sorunların belirlenmesi önemlidir. Bu çalışmada, ortaokul öğretmenlerinin görüşlerine göre ortaokullarda karşılaşılan sorunlar ve çözüm önerileri araştırılmıştır. Bu araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması kullanılmıştır. Çalışma grubuna Aydın ilindeki ortaokullarda görev yapan öğretmenlerden amaçlı örnekleme yöntemlerinden maksimum çeşitlilik örnekleme yoluyla 12 öğretmen alınmıştır. Verileri toplamada araştırmacı tarafından geliştirilen yarı yapılandırılmış “ortaokulların sorunları ve çözümleri hakkında görüşme formu” kullanılmıştır. Yüz yüze gerçekleştirilen görüşme yöntemiyle elde edilen veriler, içerik analizi ile çözümlenmiştir. Ortaokul öğretmenlerinin dile getirdiği sorunların başında sistemde sık değişiklikler yapılması, müfredat sorunları, fiziksel altyapı ve donanım eksikliği, personel eksikliği ve aile katılımı gelmektedir.

Anahtar Kelimeler: Ortaokul öğretmeni, sorunlar, çözüm önerileri, görüş

¹⁶⁴ Doktora Öğrencisi, vildanozge@gmail.com

EĞİTİMDE DENETİM UYGULAMALARINA İLİŞKİN BAKANLIK VE EĞİTİM MÜFETTİŞLERİ GÖRÜŞLERİ

ZEYNEP AKYÜZ¹⁶⁵, PROF. DR. SAİT AKBAŞLI¹⁶⁶

ÖZET

Eğitimde denetim eğitimsel, yönetsel ve destekleyici olmak gibi temel işlevlere sahiptir. Bu işlevler içerisinde program geliştirme, öğretimi örgütleme, iş gören sağlama, hizmetiçi eğitim sağlama vb. faaliyetler yer almaktadır (Başar, 2000; Sabancı ve Özyıldırım, 2022). Bu işlevler sayesinde eğitimde denetim, eğitimin iyileşmesinde devamlılığı sağlar, bunu yaparken yavaşça ilerleyen büyük bir sürecin de bir parçasını oluşturur (Zepeda, 2006). Denetim aracılığıyla okullar öğrenciler için etkili öğrenme ortamı oluşturulmasını sağlayıcı hale gelir (Sergiovanni ve Starratt, 1993). Araştırma eğitim denetiminin niteliği ve etkililiğinin ortaya koyulması, eğitim denetimi uygulayıcılarının denetimin niteliğine yönelik önerilerinin ortaya çıkarılması ve eğitim denetiminin geleceği açısından önem taşımaktadır. Ayrıca çalışmanın eğitim denetimi sorunlarına çözüm getirmek, eğitim denetiminin gelişimini sağlamak için eğitimcilere, eğitim yönetici ve politikacılarına yönelik önerilerde bulunmak ve etkin çözümleri ortaya koymak açısından yarar getireceği düşünülmektedir. Bu çalışmanın amacı, eğitimde denetim uygulamalarına ilişkin Bakanlık Müfettişleri ve Eğitim Müfettişleri görüşlerinin neler olduğunu ortaya koymaktır. Bu temel amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

1. Eğitim Müfettişleri ve Bakanlık Müfettişlerinin kurum/öğretmen denetiminde en çok zorlandığı hususlara ilişkin görüşleri nelerdir?
2. Eğitim Müfettişleri ve Bakanlık Müfettişlerinin eğitim denetiminde öğretmen ve ders denetiminin uygulanmasına yönelik görüşleri nelerdir?
3. Eğitim Müfettişleri ve Bakanlık Müfettişlerinin eğitim denetiminin uygulamasında karşılaşılan durumların müfettişlerin rolleri (eğiticilik, rehberlik, inceleme, soruşturma, yeterlik, sorumluluk ve liderlik) üzerindeki etkisine yönelik görüşleri nelerdir?

Araştırma problemine uygun olarak nitel araştırma yöntemi tercih edilmiştir. Araştırma, nitel araştırma desenlerinden durum deseni ile tasarlanmıştır. Araştırmanın çalışma grubu maksimum çeşitlilik yöntemi ile belirlenmiştir. Araştırmanın çalışma grubunu MEB (Milli Eğitim Bakanlığı) Teftiş Kurulu'nda görev yapan 20 Bakanlık Müfettişi ve Ankara Milli Eğitim Müdürlüğü (Ankara İl MEM)'de görev yapan 20 Eğitim Müfettişi olmak üzere 40 müfettiş oluşturmaktadır. Araştırmada elde edilen veriler tematik analiz yöntemi ile analiz edilmiştir. Tematik analiz sonucu müfettişlerin seçme ve yetiştirme, atama ve yer değiştirme, rehberlik ve değerlendirme, denetim uygulamalarında güçlükler konularında görüş bildirdikleri görülmektedir. Müfettişlerin davranış ve alandaki yeterliği iyi olan, nitelikli ve lider kişilerden seçilmesi, güçlü ve objektif, resmi ideolojiden uzak, liyakate dayanan bir

¹⁶⁵ Doktora Öğrencisi, Milli Eğitim Bakanlığı, zeynepakyuz@yahoo.com

¹⁶⁶ Prof. Dr., Hacettepe Üniversitesi, sakbasli@hacettepe.edu.tr

sınavla seçim yapılması, mülakatın kamera kaydı ve nesnel şekilde yapılmak şartıyla olması şeklinde görüş bildirmişlerdir. Alımda 8 yıl hizmet şartının kısaltılması gerektiği, sürenin mesleki yeterliliği olan nitelikli kişilerin alımını engellediği düşünülmektedir. Kariyer mesleği olan müfettişlikte görevde yükselme uygulamasının etkili hale getirilmesi, üst yönetimde idari görev alınabilmesi, belli nitelikleri sağlayan müfettişlerin eğitim müfettişliğinden bakanlık müfettişliğine geçişi sağlayarak kademe ilerlemesinin yapılabilmesi görüşündedirler. Soruşturma sayılarının arttığı, müfettiş sayısının az olduğu, kurum sayısının ve türünün ve iş yüklerinin fazla olduğu görüşündedirler. Müfettişlerin çoğu ders denetiminin yapılması gerektiğini ve bunun müfettiş tarafından yapılması gerektiği görüşündedirler. Müfettişler kurum denetimlerinde olumsuzluk yaşadıklarını, kurum sayısının çok ve fazla türde olmasının güçlük yarattığını ifade etmişlerdir.

Anahtar Kelimeler: Eğitimde denetim, denetim uygulamaları, müfettiş

YÜKSEK ÖĞRETİME GEÇİŞ SİSTEMİ VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ SAHA İNCELEME ÇALIŞMASI: QUASAR ÖRNEĞİ

SERHAN GÜVEN¹⁶⁷, CEMİLE ARSLAN¹⁶⁸

ÖZET

21.yüzyılın ekonomisi, geçmiş yüzyıllarda hiç tahmin edilemeyen becerilerin kazanılma zorunluluğunu beraberinde getirmiştir. Ekonomide, endüstride, sanayide ve diğer alanların doğasında temel değişimler olmuştur. Bugün, bilim, teknoloji ve eğitimin sağladığı etkileşim, küresel ekonomide farklı becerilerin kazanılmasını zorunlu kılmıştır. 21.yüzyılın eğitim kalitesinin dünyayı yeniden şekillendirerek bilgi tabanlı dijital çağa ulaşılmıştır. Küresel değişim, sadece bilginin üretilmesi ve yayılmasını kolaylaştırmıyor, aynı zamanda teknolojiyi besleyen sistematik bilginin, insan düşünce gücünü etkileyip ona üstel oranda güç kattığı dönemi de beraberinde getiriyor. Uzun vadede öncelikle Milli Eğitimimizin 21.yy.da disiplinler arası ve kazanım tabanlı müfredat programlarının geliştirilmesi ve uygulamaya konulmasının bugünkü koşullarda kaçınılmaz olduğu düşünülmektedir. Ancak, geliştirilecek kazanım tabanlı müfredat programları, sorgulama ve araştırma tabanlı eğitim ile beceri kazanımlarına dayalı olarak öğrencilerimiz kendilerini geliştirme ortamı bulabileceklerdir. Değerlendirme boyutunda da sorular kazanım tabanlı müfredat programlarındaki öğrenme alanlarındaki kazanımları ölçecek şekilde hazırlanmalıdır. Böyle bir eğitim öğretim süreci sonunda, öğrencilerin bir takım pozitif becerilere ulaşmış olacağı ön görülmektedir. (Gelen,2017,s.18) Yeni yüzyılın beceri kazanımlarının eğitim sistemimizin en kritik noktası olduğunu söylenebilir. 21. Yüzyıl beceri kazanımları için disiplinler arası ve proje tabanlı müfredat programlarının öncelikle geliştirilmesinin kaçınılmaz olduğunu görülmektedir. “Okul”, “öğretmen”, “öğrenci” için 21.yüzyıl öğretim programları bu sürecin diğer önemli bir kritik noktasıdır. Eğitim kurumlarımızda öğrencilerimizin kazanması gerekli beceriler kısaca diğer bir deyişle şöyle ifade etmek gerekirse; Kritik Düşünme ve problem çözme,-Etkileşimli işbirliği,-Etkili ifade, yazma,çizme-düşünce ve iletişim,Ulaşılabilirlik ve bilginin çözümlenmesi,Merak ve hayal şeklinde ifade edildiğinde tespitlerin ne kadar doğru olduğu açıkça ortaya koyulabilir. Düşünmeye dayalı bir eğitim sistemi test mantığını bu yönüyle kabul edemeyeceği ortaya konmuşken bunun üzerinde ısrarla ve öğrencilere birinci kademedan itibaren baskıcı bir yöntemle sunmak doğru bir pedagojik yaklaşım olmayacaktır. Bu nedenle,21. yüzyılın sistemi test sınavı olmayacaktır. Diğer bir ifade ile her seviyedeki eğitim sistemimizden test biçimindeki sınav sistemi kaldırılacaktır. Böylece, yeni bir sınav sistemi tespit edilecektir. Bu sınav sistemi nasıl olacak? Bu sınav sisteminin içinde; tanımlar, teoremler, ispatlar, anlatımlar, açıklamalar, çizimler, davranışlar yer almalıdır. Bu sayılanlar test tekniğinde mevcut olmayan hususlardır. Çünkü bilimsel düşünce sistemi yukarıda sayılan hususlarla gelişir. Bir diğer ifade ile yazarak, çizerek, konuşarak, yeni davranışlar eklemekle anlaşılabiliriz. Bunların hiç birisi teste tekniğinde yoktur. O halde yeni teklif etmek istediğimiz sınav sistemi bu kavramlarla oluşan bir bilimsel düşünce sistemini esas almalıdır. Eğitimin gayesi de düşünce sistemini devamlı olarak geliştirmektir. (Milli Eğitim Kalite Çeşmesi,2017_07/17104027)

Anahtar Kelimeler: bilgi, dijital,kültür,QUASAR

¹⁶⁷ Öğretmen, Yenimahalle Şehit Aytaç Usta İlkokulu, serhan-guven@hotmail.com

¹⁶⁸ Öğretmen, Prof. Dr. Mehmet Sağlam Ortaokulu, cearslan1@gmail.com

YEŞİL GELECEK

ŞEYMA BERNA IRGIN¹⁶⁹, GÜLCAN PARLAMIŞ¹⁷⁰, RECEP KIZILIRMAK¹⁷¹

ÖZET

Projemizin amacı; öğrencilerimize gündelik hayatlarında aldıkları basit sıradan kararların bile çevre üzerinde ne kadar büyük etkileri olduğunu göstererek parçası olduğu ekosisteme dair farkındalıklarını geliştirmek, kaybedilen yeşil alanın geri kazandırılmasını sağlamak, yardımseverliği artırmak ve estetik açıdan daha hoş bir manzara sunarak insanların stresini azaltmak, hem doğa hem de toplum ve gelecek kuşaklar için sorumlu tercihler yapabilecek bilgilerle donatmak ve STEAM etkinlikleri kullanarak öğrencilerimizde çevre bilinci oluşturmaktır. Projemiz, Sürdürülebilir Kalkınma Hedeflerine odaklanarak, öğrencilerin çevre bilincini artırmayı, STEAM becerilerini güçlendirmeyi ve doğaya duyarlı oluşturmayı hedefler. Bu projenin temel gerekçesi, tüm dünyanın karşı karşıya kaldığı en büyük küresel sorun olan küresel iklim değişikliği ve sürdürülebilir bir gelecek için toplumun tüm bireylerini bilinçlendirmektir. Sürdürülebilir kalkınma hedefleri göz önünde bulundurularak proje sayesinde yeşil alanları çoğaltarak ekosistemlere destek olmayı, geri dönüşüm ve doğal kaynakların daha verimli kullanımı yoluyla çevreyi etkileyen olumsuz faktörleri azaltmayı ve toplumda paylaşımlı artırarak sosyal ilişkileri güçlendirmeyi amaçlar. Bu şekilde, öğrenciler ve diğer paydaşların gelecekte çevresel sorunlara duyarlı, sorumlu bireyler olmaları ve sürdürülebilir kalkınma hedeflerini gerçekleştirmesi amaçlanmaktadır. Proje hedef kitleleri K12 öğrenciler, paydaşları ise tüm Okul Personeli, Veliler, Çevre Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı, STK'lar (TEMA, Permatürk Vakfı, TÜRÇEV, Yuva Derneği, WWF), yerel yönetimler, üniversiteler ve akademisyenler, diğer eğitim kurumları, Sanayi Odaları. Yeşil Çatı Eğitimi: Öğrencilerin ve paydaşların yeşil çatının ne olduğu, hangi amaçlarla kurulduğu, küresel iklim değişikliği ve sürdürülebilirliğe olan katkıları hakkında, bilgilendirme eğitimleri verilecektir. Yeşil Çatı Tasarımı ve Kurulumu: Öğrencilerle birlikte yeşil çatıların nasıl tasarlandığını ve kurulduğunu öğrenmek için atölye çalışmaları düzenlenecektir. Bu atölyeler, öğrencilerin pratik beceriler kazanmalarına ve projenin bir parçası olarak doğrudan katılımlarına olanak tanıyacaktır. Veri Toplama ve Analizi: Yeşil çatının etkilerini ölçmek ve analiz etmek için öğrencilerle birlikte veri toplama çalışmaları yapılır. (Bitki büyümesi, su tutma kapasitesi, sıcaklık etkisi gibi verilerin toplanması ve değerlendirilmesi, projenin bilimsel ve pratik boyutunu güçlendirebilecek etkinliklerdir.) Yeşil çatılar, öğrencilere sadece çevresel sürdürülebilirlik konusunda bilgi vermekle kalmaz, aynı zamanda pratik beceriler kazandırır ve doğrudan uygulama imkanı sunar. Bu faaliyetler, öğrencilerin projeye daha fazla katılımını ve çevre bilincinin güçlenmesini sağlar. Eğitim Müfredatına Entegrasyonu: Geliştirilen proje, okul müfredatına ve ders planlarına dahil edilir. Böylelikle projenin getirdiği faydalar uzun vadede öğrencilere aktarılır. Örneğin; Çevre Eğitimi ve İklim Değişikliği , İklim, Çevre ve Yenilikçi Çözümler dersleri ile yeşil çatı projesinin temel prensipleri, ekolojik denge, bitki örtüsü, su döngüsü gibi konular işlenir. Proje ile ilgili örnekler ve öğrencilerin projeye katılım deneyimleri paylaşılır. Projenin etkisini ölçmek ve değerlendirmek için belirli

¹⁶⁹ Öğretmen, Seydiler İlkokulu, berna_irgin@hotmail.com

¹⁷⁰ Öğretmen, Şehit Yüzbaşı Yusuf Kenan Mesleki Ve Teknik Anadolu Lisesi, shining.gulcan@gmail.com

¹⁷¹ Öğretmen, Büyükada Şehit Murat Yüksel İlkokulu, rkizilirmak09@gmail.com

göstergeler ve ölçüm araçları oluşturulur. Toplumsal Katılım ve Yerel Destek: Projenin sürdürülebilirliği için yerel toplulukların ve paydaşların devamlı katılımı önemlidir. Bu destekler, yerel toplulukların ve paydaşların yeşil çatı projelerinin başarılı bir şekilde yürütülmesine ve sürdürülebilirliğine katkı sağlamalarını sağlar. Örneğin, yerel bir çevre odaklı kuruluş, yeşil çatı projelerine eğitim desteği sağlayabilirken, bir yerel işletme malzeme veya finansal destek sunabilir. Bu tür bir işbirliği, projenin başarılı olması için önemli bir faktördür. Öğrencilerin projenin bir parçası olmaları ve sürecin bir parçası olarak aktif katılımı, projenin sürdürülebilirliğini artırır. Araştırma yaparak, çatının uygun bitki örtüsü, malzemeler ve bakım gereksinimleri konusunda bilgi toplayabilirler.

Anahtar Kelimeler: Anahtar kelimeler: Yeşil gelecek, EYFOR, Proje, Antalya.

ÖĞRETMENLERİN YAPAY ZEKÂ OKURYAZARLIK DÜZEYLERİNİN İNCELENMESİ

ORHAN KADİR UYSAL¹⁷², OSMAN BULUT¹⁷³, EFRAİM YURDAKUL¹⁷⁴

ÖZET

Yapay zekâ kavramının gelişimsel tarihinin 1950’li yıllara kadar dayandığı görülmektedir. Artan teknolojik ve bilimsel gelişmeler ışığında gelişerek günümüze kadar ulaşmıştır. İnternetin yaygınlaşmasıyla da hayatımızın önemli bir parçası haline gelmiştir. Türkiye’de ilk defa Cahit Arf’in 1959 yılında “Makineler Düşünebilir mi ve Nasıl Düşünebilir?” adlı makalesinde değinilmiştir. O tarihte kulağa çalgınca gelen bu düşünce günümüzde hayatın merkezine gelmek üzere. Yapay zekâ okuryazarlığı, bireylerin yapay zekâ teknolojilerini anlama, kullanma ve etkileşimde bulunma yeteneğini ifade eder. Yapay zekâ, bilgisayar sistemlerinin insan benzeri zekaya sahip olmasını sağlayan bir bilim ve mühendislik dalıdır. Yapay zekâ, karmaşık problemleri çözmek, desenleri tanımak, öngörülerde bulunmak ve kararlar almak gibi görevleri gerçekleştirebilir. Yapay zekâ okuryazarlığı, bireylerin yapay zekâ teknolojilerini anlamaları ve etik bir şekilde kullanmaları için gereklidir. Yapay zekâ, günlük yaşamımızın birçok alanında varlık göstermektedir. Örneğin, sesli asistanlar, öneri sistemleri, otomatik sürüş teknolojileri, sağlık hizmetleri ve iş süreçleri gibi alanlarda yapay zekâ kullanılmaktadır. Hemen hemen her sektörde kullanılan yapay zekanın öğretmenler tarafından ne derecede bilindiği literatüre katkı sağlayacak bir konudur. Yapay zekâ okuryazarlığı, bireylerin teknolojik gelişmelere ayak uydurmasını sağlar ve yapay zekâ teknolojilerinin toplum üzerindeki etkilerini anlamalarına yardımcı olur. Bu nedenle, eğitim kurumları, iş dünyası ve toplum genelinde yapay zekâ okuryazarlığını teşvik etmek önemlidir. Çünkü yapay zekâ, gelecekte daha da yaygın bir şekilde kullanılacak ve toplumun birçok yönünü etkileyecektir. Bu doğrultuda ihtiyaç ve durum tespiti yapılarak bilgi ve beceriler kazandırılabilir. Bu çalışmanın amacı öğretmenlerin yapay zekâ okuryazarlık düzeylerinin belirlenmesi ve cinsiyet, okul türü, mesleki kıdem, yaş, öğrenim durumu, kariyer basamağı, görev, branş ve yapay zekâ vb. eğitim alma durumu değişkenlerine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini incelemektir. Araştırmanın evrenini 2023-2024 eğitim-öğretim yılında, İzmir ili Karabağlar ilçesinde, tüm kademe ve branşlarda görev yapan öğretmenler oluşturmaktadır. Araştırmanın örnekleme, tesadüfi olmayan örnekleme yöntemlerinden uygun örnekleme yöntemi ile belirlenecektir. Çalışmada Yılmaz ve Yılmaz (2023) tarafından Türkçe’ye uyarlanan Yapay Zekâ Okuryazarlık Ölçeği kullanılacaktır. Toplanan veriler paket istatistik programı ile analiz edilerek raporlaştırılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Öğretmen, Yapay Zekâ, Teknoloji.

¹⁷² Doktora Öğrencisi, Milli Eğitim Bakanlığı, orhankadiruysal@hotmail.com

¹⁷³ Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, osmanbuluttt@hotmail.com

¹⁷⁴ Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, efrain7635@gmail.com

OKUL ÖNCESİ ÖĞRETMENLERİN 21. YÜZYIL BECERİLERİNİN KAZANDIRILMASINA YÖNELİK GÖRÜŞLERİ

EMİNE AKMEŞE¹⁷⁵, SUBHAN EKŞİOĞLU¹⁷⁶

ÖZET

21. yüzyılla birlikte değişen dünyada eğitim anlayışı, buna bağlı olarak da öğretmen ve öğrencinin rolleri değişmiştir. Günümüzün bilgi, iletişim ve teknoloji dünyasında, bilgiyi aktaran öğretmen ve pasif alıcı durumundaki öğrenci modelleri, yerlerini aktif sınıf ortamına, bilgiye kendisi ulaşan, anlamlandıran, yeniden oluşturan öğrenci ve onlara rehberlik eden öğretmen modellerine bırakmıştır. 21. yüzyıl dünyasında teknolojinin ve bilginin değişimi ve sürekli gelişimi nedeniyle çağın gereklerine uygun olarak nitelikli insan yetiştirilebilmesi için belirli becerilere sahip olmaları gerekmektedir. Bu becerilere sahip bireyler eğitim yoluyla yetiştirilebilir. Bu beceriler, ‘21. yüzyıl becerileri’ olarak tanımlanmıştır. Burada sorunlar karşısında yaratıcı yollarla problemlere çözüm üretebilen, küresel dünya vatandaşı olabilen, yeni bilgiyi eskisi ile harmanlayabilen, özbenlik algısı gelişmiş, sürekli gelişimi benimsemiş bireylerin yetişmesinin önemi vurgulanmaktadır. Türkiye’de 0-6 yaş aralığında olan çocuklar okul öncesi eğitim kurumlarında eğitim almaktadırlar ve örgün eğitimin ilk basamağını oluşturur. Erken çocukluk döneminde yaşam becerilerinin öğrencilere kazandırılmasında rolü olan okul öncesi öğretmenlerin 21. yüzyıl becerilerinin hangi seviyede olduğu incelenmesi gereken önemli bir konudur. Problem çözme, eleştirel düşünebilme, yaratıcılık, dünya vatandaşı olma becerisine sahip olmayan bir öğretmenin, öğrencilerine bu tür becerileri kazandırması mümkün görünmemektedir. Bunun için de okul öncesi öğretmenlerinin bu becerilere karşı yeterlilik durumlarının tespiti oldukça önemlidir. Bu bağlamda bu çalışmanın amacı, okul öncesi öğretmenlerin 21. Yüzyıl Becerilerinin Kazandırılmasına Yönelik Görüşleri’nin araştırılmasıdır. Araştırma nitel araştırma yöntemlerinden olgubilim çalışmasıdır. Araştırmanın çalışma grubunu, 2021-2022 öğretim yılında, Sinop ilinde bulunan ve Milli Eğitim Bakanlığına bağlı okul öncesi eğitim kurumlarında görev yapan 40 okul öncesi öğretmeni oluşturmaktadır. Araştırmada veri toplama aracı olarak, araştırmacı tarafından geliştirilen “yarı yapılandırılmış görüşme formu” kullanılmıştır. Veriler betimsel analiz ile değerlendirilmiştir. Görüşme sonucunda Okul Öncesi Eğitim Programının içeriği 21. yüzyıl becerilerine uygun olarak revize edilmesi, 21. yüzyıl becerileri bağlamında öğretmenlerin eğitim almış olduğu üniversite ve fakültelerin 21. yy. becerilerine katkısının yetersiz fakat yol gösterici olduğu, Okulların fiziki ve teknolojik donanımları 21. yüzyıl becerilerine uygun olarak tasarlanması gerekliliği, Okul öncesi yöneticilere ve öğretmenlere 21. yüzyıl beceri eğile ilgili hizmet içi eğitimler verilmesi gerektiği, MEB’nin hizmetiçi eğitim teknik ve yöntemlerini değiştirmesi gerektiği, 21. yüzyıla çocuk yetiştiren anne ve babalara da bu konuda eğitim verilmesi gerektiği sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: 21. yüzyıl becerileri, öğretmen, okul öncesi eğitimi

¹⁷⁵ Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, sumer-1980@hotmail.com

¹⁷⁶ Doç. Dr., Sakarya Üniversitesi, eksoğlu@sakarya.edu.tr

YARININ OKULLARINA ÖĞRENCİ BAKIŞI: GELECEĞE YOLCULUK**EKREM ÇETİN¹⁷⁷, TUĞBA AY¹⁷⁸, YAŞAR DİLBER¹⁷⁹, MÜNEVVER ÇETİN¹⁸⁰****ÖZET**

Öğrencilerin gelecekteki okullara ve eğitim sistemine ilişkin görüşlerinin çeşitli faktörlerden etkilendiği düşünülmektedir. Okulların öğrencileri geleceğe hazırlamada, vatandaşlık oluşturmada önemli bir rol oynadığı ve öğrencilerin okullaşmanın amaçları konusunda geniş görüşlere sahip olduğu bilinmektedir. Eğitim kurumlarında verilen hizmetlerinin kalitesini ve öğrencilerin eğitim performanslarını iyileştirmek için öğrenci görüşlerini dikkate almanın önemli olduğu düşünülmektedir. Araştırmada geleceğin okullarının ve eğitim sistemin öğrenci görüşlerine göre değerlendirilmesi amaçlanmaktadır. Araştırma nitel araştırma yöntemlerinden fenomenoloji deseninde yürütülecektir. Çalışmaya Milli Eğitim Bakanlığına bağlı devlet okullarının ortaokul ve lise kademesi ile BİLSEM kurumunda öğrenim gören öğrenciler dahil edilecektir. Çalışma grubu amaçlı örnekleme yöntemlerinden maksimum çeşitlilik yöntemi ile belirlenecektir. Çalışmanın amacına uygun olarak verileri daha zengin ve çeşitli kaynaklardan toplamak amacıyla, çalışma grubuna dahil edilecek öğrenciler imam-hatip ortaokulu, ortaokul, Anadolu lisesi, Fen lisesi, mesleki ve teknik Anadolu liseleri ile BİLSEM kurumlarından seçilecektir. Veriler araştırmacılar tarafından oluşturulan yarı yapılandırılmış görüşme formu ile görüşme tekniği kullanılarak öğrencilerden toplanacaktır. Veri toplama süreci nitel araştırma desenine uygun olarak veri doygunluğuna ulaşana kadar devam edecektir. Toplanan veriler, içerik analizi ile incelenecektir. Toplanan verilerden elde edilen temalar, öneriler ve bakış açıları belirlenecek ve yorumlanacaktır. Çalışmanın sonuçları, gelecekteki eğitim politikalarının ve uygulamalarının şekillendirilmesine ve geliştirilmesine katkı sağlayacak önerileri içermesi beklenmektedir. Bu öneriler, eğitimdeki değişim ve dönüşüm sürecini desteklemek ve öğrencilerin ihtiyaçlarını daha iyi karşılamak için kullanılabilir. Bu çalışma ile öğrencilerin eğitim sistemine yönelik düşüncelerinin ve katkılarının ön plana çıkması; geleceğin eğitiminde daha etkili ve katılımcı bir yaklaşımın benimsenmesine katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Çalışma devam ettiğinden dolayı veri toplama aşaması bittikten sonra bulgular paylaşılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Öğrenci, Gelecek, Eğitim, Okul.

¹⁷⁷ Doktora Öğrencisi, Marmara Üniversitesi, ekremcetin.edu@gmail.com

¹⁷⁸ Doktora Öğrencisi, Marmara Üniversitesi, psktugbaay@gmail.com

¹⁷⁹ Öğretmen, Gürsu BİLSEM, yasardilber80@gmail.com

¹⁸⁰ Prof. Dr., Marmara Üniversitesi, mctetin@marmara.edu.tr

MEB İSO 9001 KALİTE YÖNETİM SİSTEMİNE İLİŞKİN ÖĞRETMEN VE YÖNETİCİ GÖRÜŞLERİ

AHMET AŞKAR¹⁸¹, CENK ÇAKIR¹⁸²

ÖZET

Bu araştırmanın amacı, eğitim öğretim çalışanlarının Millî Eğitim Bakanlığı “İSO 9001” Kalite Yönetim sistemine ilişkin görüşlerini incelemektir. Nitel olarak tasarlanan bu çalışmada, olgubilim deseni kullanılmıştır. Araştırmanın kapsamında Millî Eğitim Bakanlığı’na bağlı ilköğretim okullarında görev yapan İSO 9001 belgesine sahip okullarda çalışan Ankara ili Etimesgut ilçesinde olmak üzere 6 öğretmen ile 3 yönetici ile görüşme gerçekleştirilecektir. Araştırmada “MEB İSO 9001 KALİTE YÖNETİM SİSTEMİ” içeriğinden yararlanılarak geliştirilen yapılandırılmış form kullanılacaktır. İSO 9001:2015 standardı, bir organizasyonun kalite yönetim sistemi kurmasını ve etkin bir şekilde işletmesini sağlayan uluslararası bir standarttır. Bu standart, bir işletmenin müşteri memnuniyetini artırmak, süreç verimliliğini optimize etmek ve sürekli iyileşme sağlamak için temel prensipleri belirler. Bu süreç okullar için de aynı derecede önemli ve geçerlidir. Günümüz rekabetçi iş ortamında, işletmelerin kalite yönetimi ve sürekli iyileştirme çabaları giderek artmaktadır. Bu bağlamda, TS EN ISO 9001:2015 standardı, işletmelerin kalite yönetim süreçlerini standardize etmelerini ve geliştirmelerini sağlayan kritik bir araç haline gelmiştir. Bu standart, işletmelerin müşteri memnuniyetini artırmak, süreçlerini daha verimli hale getirmek ve rekabet avantajı elde etmek için gerekli olan temel prensipleri belirler (MEB, 2012). TS EN ISO 9001:2015 standardının temel şartları, bir organizasyonun kalite yönetim sistemi kurması için gereken adımları kapsar. Bu şartlar, müşteri odaklılık, liderlik, çalışanların katılımı, süreç yaklaşımı, iyileştirme, kanıta dayalı karar verme ve ilişkisel yönetim gibi kritik unsurları içerir. Bu unsurların doğru bir şekilde uygulanması, işletmelerin müşteri beklentilerini karşılama ve sürekli olarak kalite standartlarını iyileştirmesini sağlar. Dünyayı yeniden şekillendiren ekonomik dalgalanmalar, ekolojik kaygılar, sosyal dengesizlikler, pandemi gibi küresel gelişmeler, okul sistemini de değişime zorlamıştır (Senge, 2012). Bu değişim, hatalardan öğrenme yerine değişime uyum sağlamak isteyen her kurum için öğrenen organizasyonu önemli kılmıştır (Güçlü ve Türkoğlu, 2003). Bu şartlar okulları en iyi kalitede hizmet sunmayı amaçlayan sistemlerin geliştirilmesine hem ihtiyacı ortaya çıkarmış hem de sebep olmuştur. Bu çalışmanın amacı eğitim öğretim çalışanlarının “MEB İSO 9001 Kalite Yönetim Sistemine” ilişkin görüşlerini incelemektir. Bu amaca ulaşabilmek için şu sorulara cevap aranacaktır:

Eğitim öğretim çalışanlarının MEB İSO 9001 Kalite Yönetim Sistemine ilişkin görüşleri nelerdir?

1. Öğretmenlerin MEB İSO 9001 Kalite Yönetim Sistemine ilişkin görüşleri nelerdir?
2. Eğitim yöneticilerinin MEB İSO 9001 Kalite Yönetim Sistemine ilişkin görüşleri nelerdir?
3. Öğretmen ve eğitim yöneticilerinin MEB İSO 9001 Kalite Yönetim Sistemine ilişkin görüşleri farklılık göstermekte midir?

MEB İSO 9001 Kalite Yönetim Sistemine uygulanan ve uygulanmayan okullarda çalışan öğretmenlerin karşılaştırmalı görüşleri nelerdir?

¹⁸¹ Doktora Öğrencisi, Cahit Zarifoğlu İlkokulu, ahmetaskar80@gmail.com

¹⁸² Uzm., Hasan Polatkan Ortaokulu, cenk_cakir_7@hotmail.com

MEB İSO 9001 Kalite Yönetim Sistemi günlük çalışma hayatımızın bir parçası farkında olduğumuz ancak ayrıntılı ve derinlemesine sahip olunmayan kişiler arası görüş farklılıklarının olduğu bir olgudur (İşgüden ve Çabuk, 2006). Bireylere yapancı olmayan tümüyle kavranmayan olguları araştırmak için olgubilim deseninin kullanılması önerilmektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2016). Çalışma hayatlarında öğretmenlerin kalite yönetim sistemini yaşadıkları deneyimleri açıklamak mümkün olacaktır (Sart, 2017).

Anahtar Kelimeler: İSO 9001,MEB,Kalite Yönetim

DİFERANSİYEL YAKLAŞIMIN DERSTE UYGULANMASI

ÖZET

Tüm öğrencilerin ellerinden gelenin en iyisini yaparak çalışmaları, öğrenmekten keyif almaları, program materyaline bilinçli ve derinlemesine hakim olmaları ve kendilerini geliştirmeleri önemlidir. Kaynaştırma okullarında hem ortak sosyal grup özelliklerine sahip çocuklar hem de bireysel, özel gelişim özelliklerine sahip çocuklar eğitim görmektedir. Bu okullarda okuyan öğrenciler zihinsel aktivite, fiziksel gelişim, beceri, ilgi vb. özelliklere sahiptir. birbirlerinden farklıdırlar. Bu noktada bazı sorular ortaya çıkıyor: 45 dakikada herkes için kaliteli eğitim nasıl sağlanır? Yani hem "zayıf" hem de "güçlü" çocukların seviyelerine göre öğrenme süreci nasıl inşa edilir? Zamanı rasyonel olarak nasıl kullanabiliriz? Öğrencilerin öğrenmeye ilgisi nasıl artırılır? Öğrencilere bağımsız çalışmaya nasıl alıştırılır? Bunun için eğitimin farklı bir yaklaşım üzerine kurgulanması tavsiye edilir. Bu aşamada öğrenciler bireysel özelliklerine ve hazırlık düzeylerine bağlı olarak program materyallerini farklı derinliklerde inceleyecek ve ders boyunca tüm çocuklar öğrenme sürecine dahil olacaklardır. Latince'den tercüme edilen "farklılaşma" (fark), "bölünme", yani bütünü farklı parçalara, biçimlere, düzeylere ayrılması anlamına gelir. Farklı öğrenci gruplarının kapsamlı eğitimini sağlayan metodik, psiko-pedagojik ve organizasyonel önlemlerin bir kompleksidir. Farklılaştırmanın amacı herkesin yetenek ve yetenekleri düzeyinde öğrenmeye devam etmesini sağlamaktır. Farklılaştırılmış öğretim, öğrencilerin bireysel öğrenme ihtiyaçlarına, öğrenme stillerine ve ilgilerine göre öğretimin hızını, düzeyini veya türünü değiştirmektir. Öğrenciler okula farklı ilgi alanları, kişilik tipleri, öğrenme stilleri ve akademik geçmişlerle gelirler. Aynı öğretim yöntemleri tüm öğrencilere uygulandığında etkili olmayabilir. Farklılaştırılmış öğrenme, öğretmenin öğrenme sürecini öğrencilerin güçlü ve zayıf yönlerine, tercihlerine ve ilgilerine göre uyarlamasına olanak tanır. Farklılaştırılmış öğrenmenin en önemli unsurları seçim, esneklik, sürekli biçimlendirici değerlendirme ve yaratıcılıktır. Öğrenciye ilişkin elde edilen tüm bilgilerin dikkatli bir şekilde kullanılmasıyla 4 yönde farklılaşma sağlanması mümkündür: içerik; işlem; sonuç; öğrenme ortamı. İçerik, öğrencilerin öğrenmesini istediğimiz bilgi veya becerileri ve bu becerileri kazanmak için kullandığımız kaynakları veya mekanizmaları ifade eder. Örneğin: ders kitapları, ek okuma materyalleri, videolar, bilgisayar programları, geziler, dersler vb. İçerik farklılaştırma, öğrencilerin mevcut bilgisine dayalı olarak uygun etkinliklerin düzenlenmesi, onlara daha derin öğrenme için konu seçimi sunulması ve basit veya karmaşık görevlerin verilmesi anlamına gelir. İçeriği farklılaştırırken dersin kazanımlarını değiştirmek veya bazı öğrencilerin beklentilerini düşürmek yerine, verilen görevin çözümünün tüm öğrenciler için erişilebilir olmasını sağlamak gerekir. Her görevin dersin amacına hizmet etmesi gerektiğini unutmamalıyız. Farklılaştırma sırasında görevin asıl amacı olan öğrencilerde oluşturulması amaçlanan temel beceriler göz ardı edilemez. Süreç, öğrencilerin öğrendikleri bilgileri anlamlandırmaları için temel becerileri uygulamalarına yönelik düzenlenen etkinlikleri ifade eder. Burada yine unutmamız gereken asıl nokta var: Dersin amacı nedir ve bu hedefe ulaşmanın yolları nelerdir? Etkinliklerin düzenlenmesinde öğrencilerin bireysel göstergelerine göre esnek gruplama yöntemleri kullanılabilir. Amaca göre bazen

¹⁸³ Öğretmen, Azərbaycan- Kürdəmir Şəhər 3 Saylı Tam Orta Məktəb, sunny.617@mail.ru

benzer, bazen farklı beceri ve öğrenme stillerine sahip öğrencileri gruplandırıp bilgi düzeylerine göre görevler vermek daha verimli olur. Öğrenciler küçük gruplar halinde, ikili veya bireysel olarak diledikleri gibi çalışabilirler. Bireysel çalışmalar vererek, işitsel, görsel ve dokunsal öğrenme stillerine sahip öğrencilere yönelik öğrenme merkezleri oluşturarak ve pekiştirici ödevler vererek etkinliğin farklılaştırılması yapılabilir. Nihai öğrenme çıktıları, öğrencilerin öğrendiklerini ve edindikleri becerileri uygulayarak ürettikleri nihai materyallerdir. Değerlendirme materyalleri veya sonuç farklılaştırması, öğrencilerin öğrendiklerini çeşitli şekillerde göstermelerine olanak tanır. Bir makale yazmak veya bir sınava girmek, öğrendiğinizi göstermenin tek yolu değildir. Ürünler materyal (rapor, broşür vb.), model (diyalog, konuşma, tartışma vb.) veya eylem (oyun, dans vb.) olabilir. Öğrenciler son değerlendirme görevini farklılaştırırken aynı zamanda bir seçim panosu hazırlayabilir, Gardner'ın çoklu zeka teorisine ve öğrenci ilgilerine dayalı olarak görselleştirme ve şarkı yazma gibi seçenekler sunabilir. Şu anda dersin amacı göz ardı edilemez. Unutmayalım ki formatı ne olursa olsun ürün yapmanın asıl amacı öğrencinin öğrendiği bilgi ve becerileri uygulamasıdır. Öğrenme ortamı sınıfın genel "iklimi"dir. Buna sınıf etkinlikleri ve sınıfın tonu da dahildir; örneğin: sınıf kuralları, prosedürler, mobilyaların yerleştirilmesi, aydınlatma vb. Beslenme ve sosyo-psikolojik çevre içerik, süreç ve sonucun farklılaşmasını etkiler. Fiziksel ortamı farklılaştırırken, her iki öğrencinin de dikkati dağılmadan bireysel çalışabileceği ve grup tartışmaları için alan ayırın. Öğrencilerinizin rahat hareket edebilmesini ve gerekli kaynak ve materyallerin mevcut olmasını sağlamak gerekir. Farklılaştırılmış bir ortamda öğrenci özerkliği desteklenir, öğrenciler öz yönetimi öğrenirler. Öğrencilere içerik, süreç ve değerlendirme materyallerinin seçimi konusunda seçim hakkı verilirken öğrencilere karar verme, planlama ve problem çözme konusunda bağımsızlık ve özerklik tanınır. Örneğin, diğer öğrencilerle ilgilenirken yardıma ihtiyaç duyan öğrencilerin akranlarına başvurmaları için prosedürler tanımlayabilirsiniz. Öğretmenin farklılaştırma eğitimini organize etmek için atacağı ilk adım, öğrencilerin öğrenme profillerinin hazırlanması olacaktır. Öğrenme profilleri her öğrencinin öğrenme stilini, kişilik tipini, aile yapısını, ilgi alanlarını, hobilerini ve ayrıca özetleyici ve diğer değerlendirme bilgilerini içerir. Öğrenme profilleri, öğrenci merkezli farklılaştırılmış öğretimi planlamak için öğretmene yardımcıdır. Böylece öğretmenler, öğrencilerin akademik bilgilerine, ilgilerine ve öğrenme profillerine göre ders içeriğini, sürecini, ürünlerini ve ortamını farklılaştırabilirler. Ancak bu, her dersin dersin tüm unsurlarını olası şekillerde farklılaştırması gerektiği anlamına gelmez. Öğrencinizde bir ihtiyaç tespit ettiğinizde veya bir değişikliğin öğrencinin öğrenmesini geliştireceğinden emin olduğunuzda, farklılaştırılmış öğretim stratejilerinizi uygulayın.

Anahtar Kelimeler: Diferansiyel , öğrenme ortamı, işlem, öğrenme içeriği

ÖZEL EĞİTİM GEREKSİNİMİ DUYAN ÖĞRENCİLERİN TRAFİK EĞİTİMİNDE YENİLİKÇİ BİR YAKLAŞIM: BİR SANAL GERÇEKLIK UYGULAMASI

ÖĞÜZHAN TEKİN¹⁸⁴, KEMAL ÖZLÜ¹⁸⁵, MURAT GÜRLER¹⁸⁶

ÖZET

Sanal Gerçeklik, sanal ortamın görselleştirilmesi ve etkileşiminin sağlanması amacıyla kullanılan teknolojilerin bir araya getirilmesiyle uygulanmaktadır. Bu ortamlar genellikle gerçekçi veya hayali, makroskobik veya mikroskobik olabilen ve dinamiklerin gerçekçi fiziksel yasalarına veya hayali dinamiklere dayanan üç boyutlu uzayı tasvir eder. VR'nin tasvir etmek için kullanılabilmesi çok sayıda senaryo, onu eğitimdeki birçok alana geniş ölçüde uygulanabilir kılmaktadır. VR'nin önemli bir özelliği, görselleştirilen alanla çoklu duyuşsal etkileşime izin vermesidir. Sanal gerçeklik yarım yüzyılı aşkın bir süredir eğitim alanında varlığını sürdürüyor. Ancak yaygın olarak benimsenmesi henüz sağlanamamıştır. Bu, hem teknolojilerin ve bu teknolojiyi yaygınlaştırmak için gereken maliyet ve lojistikle ilgili sayısız sınırlamanın bir sonucudur, hem de kavramın eğitim ortamlarında uygulamalarıyla ilgili yeterli bulgu bulunmamasının bir sonucudur. Bu çalışmada, öğrenme güçlüğü çeken öğrencilerin trafik eğitiminde sanal gerçeklik uygulamasının olası etkilerinin incelenmesi amaçlanmıştır. Bu amaçla çalışmada kullanılmak üzere trafik temalı artırılmış sanal gerçeklik uygulamaları hazırlanmış ve hazırlanan materyallerin pilot uygulamaları yapılmıştır. Eğitimde yenilikçi bir yaklaşım olarak kabul edilen sanal gerçeklik uygulamalarının özel eğitimde kullanılmasının öğrencilerin davranış gelişmelerine olumlu etkileri olacağı düşünülmektedir. Çalışmada nicel paradigmaya dayalı deneysel desenlerden kontrol gruplu öntest-sontest yarı deneysel desen benimsenmiştir. Çalışmanın evreni Tokat ilinde öğrenim gören özel eğitim öğrencilerinden oluşmaktadır. Örneklem deneysel çalışmalarda sıklıkla kullanılan amaçlı örnekleme tekniği ile belirlenmiş 20 öğrenciden oluşmaktadır. Örneklemin belirlenmesinde benzer seviyede öğrenme güçlüğü yaşayan öğrencilerin seçilmesine özen gösterilmiştir. Bu amaçla il merkezinde yer alan özel eğitim kurumları ile görüşülmüş ve benzer özellikte olan öğrencilerin listesi edinilmiştir. Çalışma grubu bu öğrenciler içerisinde seçkisiz olarak belirlenmiştir. Araştırmada veri toplama aracı olarak kullanılacak olan ve alanında uzman özel eğitim öğretmenleri tarafından hazırlanan “Öğrenci Performans Düzeyi İzleme Çizelgesi” uygulamadan önce ve uygulama bitiminde deney ve kontrol gruplarına uygulanacaktır.

Anahtar Kelimeler: Özel eğitim, sanal gerçeklik, gelişim

¹⁸⁴ Dr., Milli Eğitim Bakanlığı, ogztekin@gmail.com

¹⁸⁵ Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, kemalozlu@gmail.com

¹⁸⁶ Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, murat1bilgi@gmail.com

EĞİTİMDE 21.YY BECERİLERİ İLE İLGİLİ YAZILAN LİSANSÜSTÜ TEZLERİN İNCELENMESİ

ELİF ARMAĞAN KAYA¹⁸⁷

ÖZET

Yaşadığımız çağda 21.yy becerileri diye adlandırılan beceriler bireylerin yaşamlarında önemli bir gereksinim haline gelmiştir. Bu doğrultuda konuyla ilgili yapılan araştırmalar önem arz etmektedir. Bu araştırmanın amacı, eğitimde 21.yy becerilerine ilişkin 2014 ve 2024 yılları arasında yazılan lisansüstü tez çalışmalarını incelemek ve bu konunun son on yıldaki gelişimini değerlendirmektir. Bu araştırma bir sistematik derleme çalışması olarak desenlenmiştir. YÖK Tez Merkezi Sisteminde “Eğitim ve Öğretim” konu alanı seçilmiş ve anahtar kelimelerle taramalar yapılmış ve 29 adet tez incelemeye alınmıştır. Araştırma kapsamında incelenen tezlerin %93 ünün yüksek lisans tezi, %7 sinin doktora tezi olduğu belirlenmiştir. İncelenen 29 tezin yıllara göre dağılımına bakıldığında 2014 , 2015 ve 2017 yıllarında herhangi bir tez çalışması yapılmadığı görülmüş, 2016 yılında 1 tane doktora tezi çalışması yapılmış, 29 tez çalışmasının yaklaşık %38'i 2022 yılında , %7'si de 2023 yılında olduğu göz önünde bulundurulduğunda bahsedilen yıllarda konunun öneminin arttığı söylenebilir. Üniversiteler arasında eğitimde 21.yy becerilerini konu alan en fazla çalışma Trakya Üniversitesinde yapılmış bunun yanında konuyla ilgili 24 farklı üniversitede çalışma yapılmıştır. İncelenen tezlerde araştırma modeli olarak 22 tane tez çalışmasında nicel araştırma yöntemi, 2 tane tez çalışmasında nitel araştırma yöntemi,5 tane tez çalışmasında da hem nitel hem de nicel araştırma yöntemlerinin bir arada kullanıldığı karma yöntem kullanılmıştır. Örneklem yöntemi olarak 9 tane tezde amaçlı örnekleme 12 tane tezde basit tesadüfi örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Bunların yanında uygun örnekleme ve maximum çeşitlilik örnekleme teknikleri de kullanılmıştır. Çalışmalardaki örneklem gruplarına bakıldığında 13 tane tezde öğrencilerle,7 tane tezde öğretmen adayları ile ,6 tane tezde öğretmenlerle 2 tane tezde de okul yöneticileri ile çalışılmıştır. Bu bağlamda örneklem grubu olarak en fazla öğrencilerin tercih edildiği daha sonra da öğretmen adayları ile ilgili çalışmaların yoğun olarak yapıldığı söylenebilir. İncelenen tezlerde ele alınan konular bağlamında değerlendirildiğinde 21.yy öğreten becerileri ve öğrenen becerileri kapsamındaki çalışmaların daha fazla yapıldığı sonucuna ulaşılmıştır. Tezlerde en az yer alan konu ise öğretim programlarının içeriklerinin 21.yy becerileri açısından değerlendirilmesidir.

Anahtar Kelimeler: Lisansüstü tezler, 21.yy Becerileri, yüksek lisans tezi, doktora tezi

¹⁸⁷ Öğrenci, Başkenti Üniversitesi, elif.armagankaya44@gmail.com.tr

ÖĞRETMEN ADAYLARININ GÖRÜŞLERİNE GÖRE EĞİTİMDE YAPAY ZEKANIN KULLANIMI

AYŞEGÜL AYYILDIZ¹⁸⁸, ABDURRAHMAN ASİL¹⁸⁹

ÖZET

John McCarthy yapay zeka kavramının mucidi olarak kabul edilmektedir. John McCarthy zekayı, Dünyada hedeflere ulaşma yeteneğinin hesaplayıcı bir parçası olarak tanımlamaktadır. Değişen türde ve derecede zeka insanlarda, birçok hayvanda ve bazı makinelerde görülür şeklinde tanımlarken, yapay zekayı, “insan benzeri zeki makineler özellikle de zeki bilgisayar programları yapma bilimi ve mühendisliği” olarak ifade etmiştir (McCarthy,2004). 2000'lerde büyük veri, derin öğrenme ve makine öğrenimi gibi teknolojilerin gelişmesiyle yapay zeka daha fazla dikkat çekmeye başladı. Bu dönemde, yapay zeka uygulamaları ve endüstride kullanımı önemli ölçüde arttı. 2010'lar ve sonrasında derin öğrenme, yapay zeka alanında büyük bir atılım sağladı. Gelişmiş algoritmalar ve daha fazla veri kullanımıyla birlikte yapay zeka, otomasyon, sağlık, otomotiv, finans ve daha birçok alanda daha etkin bir şekilde kullanılmaya başlandı. Yapay zeka, eğitimde öğrencilerin öğrenme sürecini daha etkili, verimli ve kişiselleştirilmiş hale getirme potansiyeline sahiptir. Bununla birlikte, bu teknolojilerin etik kullanımı, veri gizliliği ve öğrencilerin mahremiyeti gibi konuların da dikkatle ele alınması gerekmektedir. Araştırmanın amacı eğitimde yapay zekanın kullanımına öğretmen adaylarının görüşlerinin belirlenmesidir. Araştırmada nitel araştırma yöntemi ve olgu bilim deseni tercih edilecektir. Bir problemin çözümüne ilişkin gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama yöntemlerini kullanan nitel araştırma, daha önceden bilinen veya fark edilmemiş problemlerin algılanmasına, probleme ilişkin doğal olguların gerçekçi bir şekilde ele alınmasına yönelik öznel-yorumlayıcı bir süreci ifade etmektedir (Seale, 1999). Olgubilim araştırmalarında olgulara ilişkin yaşantıları ve bunlara yüklenen anlamları ortaya çıkarmak için araştırmanın odaklandığı olguyu yaşayan veya bu olguyu dışı vurabilecek bireylerle çalışılır (Büyüköztürk, Kılıç Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2008). Olgubilim bireylerin deneyimlerini, yaşamlarını nasıl anlamlandırdıklarını incelemek; olanlar ile bireylerin bunları nasıl anladıkları arasındaki ilişkileri ortaya koymak; onların belirli bir olgunun özünü nasıl deneyimlediğini keşfetmek ve bireyler arasındaki ortak noktaları incelemek isteyen araştırmacılar için en uygun nitel araştırma desendir (Tekindal, 2021; Swanborn, 2010). Araştırmada kolay ulaşılabilir örnekleme yöntemi kullanılacaktır. Yıldırım ve Şimşek'e göre (2008) “kolay ulaşılabilir durum örnekleme” olarak da adlandırılır. Bu örnekleme türü, araştırma yapılacak birey ya da grupların araştırma sürecine dâhil edilmesinin daha kolay ya da bunlara erişilmesinin daha kolay olmasıyla ilişkilidir. Araştırma Hakkari Üniversitesi eğitim fakültesinde öğrenim gören öğretmen adayları ile yürütülecektir. Veri toplama aracı olarak yarı yapılandırılmış görüşme formu tercih edilecektir. Veri analizi yöntemi olarak içerik analizi kullanılacaktır. İçerik analizi, sosyal gerçekliği araştıran nesnel, sistematik, tümdengelimle dayalı okuma aracı olarak önceden belirlenen ölçütlere göre kavramlardan, metinlerden, sözlü veya yazılı materyallerden anlamlar çıkarmayı amaçlayan metodolojik araç ve teknikler bütünüdür. (Tavşancıl ve Aslan, 2001).

¹⁸⁸ Doç. Dr., Hakkari Üniversitesi, aysegulkadi@hakkari.edu.tr

¹⁸⁹ Öğretmen, MEB, a.rahmanasill@gmail.com

Araştırmada elde edilen verilerin analizi devam ettiği için elde edilen bulgu ve sonuçlara kongrede yer verilecektir.

Anahtar Kelimeler: yapay zeka, eğitim, ğretmen adayı

GENEL ORTA OKULDA BİRDEN FAZLA DİL ÖĞRENEREN ÖĞRENCİLERİ YETİŞTİRMEK

BAGDAT TOYBEKOVA¹⁹⁰

ÖZET

Günümüzde çok dil bilen bireylerin yetişmesini amaçlayan bu makalede, orta okul öğrencilerin manevi ve kültürel gelişimine katkıda bulunmanın yollarını ve imkanları belirlemenin ve kamudaki ihtiyaçları üzerindeki etkisini ele almıştır. Bugün ilimde, «birey», «dilsel birey», «çok dillilik», «iki dil bilen birey», «çok dil bilen birey» kavramlarına genel dilsel görüşün olmaması nedeniyle, bu kavramlar kapsamlı bir analize, özlerine ve içeriklerine bakma ihtiyacını öngörmektedir. Bir iletişim aracı olarak dil, çocuğun kişiliğinin gelişmesine ve oluşumuna katkıda bulunur. Dil aracılığıyla çocuk, nesilden nesile ulaşan geleneksel değerler ile örf adetleri ve ulusal değerleri öğrenir. Çocuk, yabancı halkların dilini öğrenirken sadece nasıl telaffuz edildiğini öğrenmekle kalmaz, aynı zamanda bu halkların kültürüne, örf adetlerine ve geleneklerin ayrıntılarını inceleyerek, halk sözlü ve yazılı edebiyatı ile ulusal oyunlarıyla tanışır. Çok dilli bir birey oluşumunun özü ve sosyal işlevi, yalnızca bireyin yaşamında değil, ulusal, evrensel bir fenomen olarak dilin avantajını ile yeni fırsatlara kapı açmaktır. Dil öğretmenin en önemli görevlerinden biri, gençleri, farklı milletlerin milli gelenek ve görüşleri ile tanıştırmada ve yabancı yurukların dillerini öğrenirken bireyin öz milli geleneklerini unutmamalarını sağlamaktır. Kazak toplumunda milli eğitim sisteminin önerilerinden biri olan, Kazakistanlılar tarafından Kazakça, Rusça ve İngilizce'ye hakim olmayı amaçlayan üç dilli bir politika yürütülmektedir. Üç dillilik politikası, ana dilini unutmamayı, aksine Kazak dilini ilk sıraya koymayı amaçlar. Şu anda, birden fazla dili öğrenmek, genç neslin eğitim alanında özgürce hareket etmesine, dünya biliminin gizemlerine dalmasına ve yeteneklerini göstermesine izin veren bir zorunluluktur haline gelmiştir. Kazakistan Cumhuriyeti'nde, azınlıkta kalmış halkların kendi dilleri ile milli geleneklerini yaşatmalarında ve günlük hayatlarında kullanmaları için devlet tarafından teşvik edilmekte ve bütün imkanlar sağlamaktadır. Sonuç olarak, yukarıdakileri önerileri gözönüne alarak, öğrencinin birden fazla dil öğrenmeleri günümüzün kaçınılmaz ihtiyacıdır. Farklı dil olanaklarına sahip bir birey, aynı zamanda sosyal hayata karşı esnek bir kişiliğe sahip, kendi sosyal özgüllüğüne ve etnik temele sahip, yabancı dili tamamen öğrenmiş, iletişimsel faaliyetlere yönelik öğrendiği yeteneklerini hayatında kullanabilmesi öngörülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Birey, yabancı dil, çok dillilik, iki dilli kişilik, çok dilli kişilik

¹⁹⁰ Öğr. Gör., Shymkent University, bagdat1984@mail.ru

KIBRIS TÜRK EĞİTİM SİSTEMİNDE YASAMA ETKİSİ OLAN TALİM TERBİYENİN ÖNEMİNE VURGU YAPMAK

NAZMİYE HAZAR¹⁹¹

ÖZET

Osmanlı İmparatorluğu'nun 1571 yılında Kıbrıs'ı fethetmesi ile birlikte adada Türk ulusunun yerleşimi tarihi anlamda değişimler katmıştır. Adaya Osmanlı Dönemi öncesinde çeşitli milletlerin ve medeniyetler değer katılmışken; Kıbrıs'ta Osmanlı İmparatorluğu'nun yansımalarının 1878 yılında adanın İngiltere'ye kiralaması ile gelişen değişkenlere rağmen korunmayı başarmıştır. Kıbrıs'ta Türk ve Rumların ortak yapıları dışında dini ve milli yapılarındaki farklılıkları nedeniyle eğitim uygulamalarında farklılıklar olduğunu belirtebiliriz. 1960 Kıbrıs Cumhuriyeti'nin kurulması ve adada çatışmaların yaşanması ile birlikte Kıbrıs Türk eğitim sistemi savaşın etkisi ile büyük darbe görmüştür. 1974 Mutlu Barış Harekâtı ile birlikte adanın ikiye bölünmesi ve bu süreçte kurulan Kıbrıs Türk Federe Devleti Türkiye'nin destekleriyle yeniden bir devlet yapılaşmasına geçiş yapmış ve 1983 yılında Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin kurulması ile birlikte bağımsızlığını ilan eden Kıbrıs Türk halkı için yeni bir dönemin başlangıcı oluvermiştir. KKTC anayasası kapsamında demokratik ve laik bir cumhuriyet olduğu savunulan KKTC Milli Eğitim Bakanlığı dikey hiyerarşik yapılaşması ile Türkiye Cumhuriyeti Milli Eğitim Bakanlığı'na benzer bir yapıdadır. Ülkede örgün eğitim çağındaki çocukların geleceğine önemli ölçüde etki eden eğitim sistemi Talim ve Terbiye Dairesi Müdürlüğü'nce yürütülmektedir. Eğitimde yasama etkisi olan Talim ve Terbiye Dairesi Müdürlüğü'nün öğretmenlerin neyi nasıl öğreteceklerine ilişkin de etki ettiğini belirtmek gerekmektedir. Bu kapsamda eğitim programlarının yanı sıra müfredatların niteliği farklı kurumlara da etki edebilmektedir. Öğretmenlerin eğitim sürecinde başarılı olabilmelerine ilişkin faaliyetlerin yürütüldüğü Eğitim Ortak Hizmetler Dairesi Müdürlüğü ve elbette öğretmenlerin eğitim sürecindeki performanslarının değerlendirilmesi denetlenmesi ve yönlendirilmeden sorumlu Milli Eğitim Denetleme Değerlendirme ve Yönlendirme Kurulu'na da etki etmektedir. Bunlar dışında örgün eğitim kapsamında tüm dairelerin yönetim ve yürütme sürecine de etki eden Talim ve Terbiye Dairesi Müdürlüğü eğitimin beyni olduğu gibi sistemin varlığında yasama yetkisi olan bir bütünlük barındırmaktadır. Bu araştırma araştırmacının bizzat KKTC Talim ve Terbiye Dairesi Müdürlüğü'ne atanmış kurul üyesi olarak görevli bulunduğu dairede yasal mevzuatlarda belirtilen kuruluş, görev ve çalışma esaslarının yanı sıra ilgili dairenin fonksiyonel olarak görevleri, işlev ve işleyişlerini nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması tekniği kullanarak eleştirel bir biçimde de değerlendirerek incelemiştir. Araştırmacı literatürde büyük bir eksiklik olan KKTC Talim ve Terbiye Dairesinin tarihsel değişimlerini kavramsal bir çerçeveye dönüştürmeyi hedeflemiştir. Bu araştırma 2023- 2024 eğitim ve öğretim yılı içerisinde KKTC Talim ve Terbiye Dairesi' nin kurumsal imajına ilişkin eksikliklerin giderilmesine bilimsel çerçevede eğitim yönetimi alanı ile ele alarak çerçeve oluşturarak Kıbrıs Türk eğitim sisteminde Talim ve Terbiyenin önemine ilişkin farkındalık ve bilincin arttırılmasına ilişkin öneriler sunmuştur.

nahtar Kelimeler: talim, terbiye, Milli Eğitim, KKTC Milli Eğitim Bakanlığı, Kıbrıs Türk Eğitim Sistemi

¹⁹¹ Doktora Öğrencisi, KKTC MEB Talim Ve Terbiye Dairesi Müdürlüğü, nazmihazar@gmail.com

EĞİTİM SENDİKACILIĞI VE ÖRGÜTLENME SORUNU

AYŞE GÜL DOĞRU¹⁹²

ÖZET

Yeni teknolojilerin devreye girmesiyle birlikte işgücü talebinin şekli değişmiş, vasıfsız işgücünün yerini bilgi düzeyi yüksek eğitilmiş işgücü almıştır. İstihdam yapısındaki bu değişiklik, çalışma koşullarının değişmesiyle daha da artmıştır. Eğitim sektöründe istihdam azalırken, çoğunlukla nitelikli işgücü gibi sendikaya ilgisi az olanların da dahil olduğu hizmet sektöründe istihdamın artması ve yeni çalışma türlerinin (esnek/yarı zamanlı çalışma gibi) ortaya çıkması, sendikalar için geçmişe göre daha etkili bir örgütlenme sorunu yarattı. Özelleştirme ve taşeron uygulamaları da sendikaların örgütlenme alanını daraltıyor. Devlet, işveren rolünden giderek uzaklaşıyor ve bu durum, kamuda büyüyen ve gelişen sendikacılığı bir varoluş savaşıyla karşı karşıya bırakıyor. Bu değişiklikler Türkiye'deki sendikal yapılarda köklü bir değişiklik yapılmasını zorunlu hale getirmiştir. Eski sendikal yapılar günümüz sendikalarının örgütsel sorunlarına çözüm üretmede yetersiz kalmaktadır. Sendikaların sivil toplum kuruluşu olarak görevlerini yerine getirebilmesi ancak köklü bir değişimle mümkündür. Bu konuda çalışma yapacak araştırmacılara da eğilimin hangi yönde olduğuna yönelik bir fikir verecek, bir çerçeve çizerek içgörü kazandıracaktır. Bu açıdan yapılan bu araştırma literatürde önemli bir boşluğu doldurmaktadır. Bu bağlamda eğitim alanında idarecilik yapan kadınların çalışma ortamında karşılaştığı problemlerle ilgili olarak 15 makale ve tez belirlenmiş ve çalışmaya dahil edilmiştir. Nitel araştırma yöntemlerinden doküman incelemesi deseniyle gerçekleştirilen bu çalışmada tematik inceleme ile okullarda görev alan öğretmenlerle ilgili yapılan araştırmalar araştırma yöntemleri ve konularına göre kategorize edilmiştir. Bu çalışmaların büyük çoğunluğu nitel ve fenomenolojik araştırma deseni kullanmıştır. Derlenen veriler genellikle betimsel analiz ve içerik analizi ile değerlendirildiği belirlenmiştir. Araştırmaların ele aldığı konular sonuçlarda özetlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Eğitim, Sendika, Eğitim Sendikacılığı, Örgütlenme, Değişim

¹⁹² Öğretmen, Acıbadem Türk Telekom Şehit Mete Sertbaş Ortaokulu, aysegl.dogru@gmail.com

İŞ TATMİNİ VE LİDERLİK KONULU ÇALIŞMALARIN BİBLİYOMETRİK ANALİZİ

NURAY AKER¹⁹³, MELİKE HEYBELİ¹⁹⁴

ÖZET

Klasik örgüt yaklaşımlarında çok fazla rastlanmayan iş tatmini modern ve modern sonrası yönetim yaklaşımları ile birlikte önem verilmeye başlanan iş tatmininin; yönetim ve örgütsel davranış alanında en çok çalışılan konular arasında olduğu ifade edilebilir. Bununla birlikte kavrama ilişkin literatürde farklı tanım ve betimlemelere rastlanmaktadır. Locke'a (1976) göre iş tatmini "Kişinin işinin veya iş deneyimlerinin değerlendirilmesinden kaynaklanan keyifli veya olumlu duygusal durum" olarak tanımlanabilir. Liderlik ve iş tatmini ilişkisi çok boyutludur. Nitekim literatür incelendiğinde liderliğin iş tatmini üzerine etkisini konu edinen çok sayıda araştırmaya rastlanmaktadır (Belias & Koustelios, 2014; Bhatti vd., 2012). Örgütsel bağlamda, yönetici durumundaki kişinin tutumunun, davranışlarının, düşünsel yetilerinin ve stillerinin iş görenler üzerinde örneklik ve rol baskısı oluşturmasından hareketle farklı ölçütlerle değerlendirme yapılmasına ihtiyaç duyulur. Nitekim lider olarak nitelendirilen kişinin performans, iletişim, örgütsel anlamda verimli olmasının yanında izleyenleri için bir örnek oluşturması beklenmektedir. (Aksoy ve Kürü, 2021). Araştırmada iş tatmininin liderlik ile ilişkisinin inceleyen yüksek lisans ve doktora tezlerinin bibliyometrik analizinin yapılması amaçlanmıştır. Bu amaçla aşağıdaki sorulara yanıt aranacaktır:

1. İncelenen çalışmalar yayınladıkları senelere göre nasıl bir dağılım göstermektedir?
2. İncelenen çalışmalar üniversitelere göre nasıl bir dağılım göstermektedir?
3. İncelenen çalışmalar konularına göre nasıl bir dağılım göstermektedir?
4. İncelenen çalışmalar araştırma yöntemlerine göre nasıl bir dağılım göstermektedir?

Araştırma literatür incelemesi türünde bir nitel araştırmadır. Literatür incelemesi "sınırları belli olan bir alan üzerinde araştırma gerçekleştirilmiş çalışmaların değerlendirilip daha sonra bu araştırmaları alt parçalara ayırıp yeniden değerlendirilmesi ve analiz ve sentez işlemleri gerçekleştirilerek yorumlanması" biçiminde tanımlanmaktadır. (Hart, 2001). Çalışmanın kapsamını YÖK veri tabanındaki tezler taranmış çalışmanın kapsamının belirlenmesi aşamasında; Ulusal Tez Merkezi dizininden iş tatmini ve liderlik özellikleri ile ilgili 1998-2022 yılları arasındaki tezler taranmış ve çalışma kapsamında 56 tez ele alınmıştır. Analiz edilecek çalışmaların belirlenmesi amacıyla ikiölçüt araştırmacı tarafından dahil etme-hariç tutma ölçütü olarak şu biçimde belirlenmiştir:

1. Araştırma kaynağının Türkiye olması, çalışmaların Türkiye'deki araştırmalardan oluşması;
2. Araştırmaların merkezinde iş tatmini ve liderlik ile ilgili konuların bulunması.

Daha önce alanyazın incelemesi şeklinde yapılan araştırmadan yararlanılarak mevcut çalışmaların 4 başlık altında incelenmesi uygun bulunmuştur. Bu başlıklar yayımlandığı yıl, üniversitelere göre dağılımı, araştırma konuları ve yöntemler biçimindedir. Araştırmanın verileri nitel verilerin analizinde kullanılan betimsel analiz yöntemiyle analiz edilecektir.

Anahtar Kelimeler: Liderlik, İş Tatmini, Bibliyometrik Analizi

¹⁹³ Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, nryaker@gmail.com

¹⁹⁴ Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, melikeheybeli@gmail.com

EĞİTİM DENETİMİNDE ETİK

ÖZET

Bu araştırma, eğitim denetiminde etik olmayan davranışlar problemine yönelik yapılmıştır. Etik, eğitim denetiminin olmazsa olmazlarından. Bununla birlikte etik, denetim koşullarına, kişilere, durumlara bağlı olarak oldukça belirsizlik taşıyan bir nitelik gösterir. Dolayısıyla eğitim kurumlarında etik standartların geliştirilmesi zor bir süreçtir. Etik ilkelere uygun hareket etme, güven oluşturma, işbirliği içinde çalışma ve paylaşma eğitim denetiminde önemli yere sahiptir. Ayrıca eğitim denetiminde etik eğitimcilerin örgütleriyle bütünleşmesine katkı sağlar. Bu çalışma alan yazındaki bilgilere, yapılan araştırma sonuçlarına dayalı olarak eğitim denetiminde etik kavramına açıklık getirmek, taşıdığı önemi ortaya koymak ve etik açıdan etkili denetim önerileri geliştirmek amacıyla yapılmıştır. Alan yazın taramasındaki görüşlere ve yapılan araştırma sonuçlarına dayanan bu çalışmada amaç, etik kavramını tanımlamak, denetimde taşıdığı önemi ortaya koymak, bu alanda yapılan araştırma sonuçları ve denetim sürecinde karşılaşılan birtakım örnek olaylarla, etkili denetim açısından öneriler geliştirmektedir. Bu bağlamda yapılan örnek olay incelemelerinde ulaşılan sonuçlar, etik olmayan yönetici davranışlarının öğretmenlerin başarı ve iş doyumunu olumsuz etkilediğini; etik kurallar açısından ikilem yaşandığını; mesleki bilgi ve beceri yetersizliğinin tükenmişlik duygusunun yaşanmasına yol açtığını; geleneksel önyargılara dayalı tutumlarla profesyonel meslek anlayışının henüz oturmadığını göstermektedir. Sonuç olarak bu projede yapılan alan yazın taramasında elde edilen kaynaklar ve etik alanında yapılmış olan çalışmalar da gösteriyor ki denetimde etik açıdan iyi uygulamaların yanında, eksiklikler ve yanlışlıklar da mevcut. Ayrıca yer verilen örnek olaylardan yola çıkılırsa da bazı etik sorunların karşılaşıldığı gözlemlenmektedir. Bu çalışmada gerek denetimin tam anlamıyla doğru yapılmamasından gerekse denetmenin liderlik anlayışını ve geliştirici denetimi benimsememesinden kaynaklı etik problemler yaşandığı; ülkemizde de denetimde bu açıdan eksiklikler olduğu, öğretmenlerin, idarecilerin ve eğitim denetmenlerinin etik konusunda yol alması gerektiğinin önemi anlaşılmaktadır. Denetimde etik, dayandığı temeller ve denetim koşulları, durumlara bağlı olarak, belli bir takım etik standartlarının oluşturulması ve bu standartlara tam olarak uyulması açısından bazı zorluklar ortaya koyar. Bununla birlikte, zor olsa dahi, etik standartların geliştirilmesi insanlara, neyi nasıl yapacakları hakkında temel düzeyde yol göstericilik sağlar ve eleştirel bakış düzeyini arttırır. Bu durum, örgüt çapında sorumluluk alma ve hesap verme mekanizmalarının gelişmesini temin eder. Türk Milli Eğitimi teftiş sisteminde etik birtakım ilkeler bulunmasına rağmen, bunların standart oluşturacak şekilde geliştirilmesi etik uygulamaların yerleşmesine zemin hazırlayacaktır.

Anahtar Kelimeler: denetim, etik, eğitim denetmeni, eğitim kurumları

¹⁹⁵ Öğretmen, Bafra Bilim Ve Sanat Merkezi, nrglkyy@hotmail.com

OTANTİK LİDERLİK İLE ÖĞRETMELERİN POZİTİF PSİKOLOJİK SERMAYESİ ARASINDAKİ İLİŞKİDE AHLAKİ CESARETİN ARACILIK ROLÜ

SAMİ YOLLU¹⁹⁶, MEHMET KORKMAZ¹⁹⁷

ÖZET

Bu çalışmanın temel amacı ilk ve ortaokullarda görev yapan öğretmenlerin görüşlerine göre okul müdürlerinin otantik liderlik davranışları ile öğretmenlerin pozitif psikolojik sermayeleri ve ahlaki cesaret davranışları arasındaki ilişkileri ortaya koymaktır. Araştırma ilişkisel tarama modelinde bir çalışmadır. Bu araştırmanın evrenini 2020 – 2021 eğitim öğretim yılında Antalya il merkezi sınırları içerisindeki beş ilçede (Aksu, Döşemealtı, Kepez, Konyaaltı ve Muratpaşa) bulunan 355 kamu İlk ve Ortaokulunda görevli 8665 öğretmen oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini ise uygun örnekleme yönteminden yararlanılarak ulaşılan 474 öğretmen oluşturmaktadır. Bu çalışmada veri toplama aracı olarak Walumbwa, Avolio, Gardner, Wensing ve Peterson (2008) tarafından geliştirilen ve Tabak, Polat, Coşar ve Türköz (2012) tarafından Türkçe’ye uyarlanan “Otantik Liderlik Ölçeği”; Luthans, Avolio, Avey ve Norman (2007a) tarafından geliştirilen ve Çetin ve Basım (2012) tarafından Türkçe’ye uyarlanan “Pozitif Psikolojik Sermaye Ölçeği” ve Sekerka, Bagozzi ve Charnigo (2009) tarafından geliştirilen ve bu çalışmanın araştırmacısı tarafından Türkçe’ye uyarlanan “Mesleki Ahlaki Cesaret Ölçeği” (Professional Moral Courage Scale) kullanılmıştır. Ölçeklerin geçerlik ve güvenirlik analizinde Doğrulamalı Faktör Analizi (DFA) ve (Cronbach Alpha Coefficient) alfa kat sayısı, değişkenler arasındaki ilişkileri belirlemek için ise normal dağılmayan veriler için kullanılan Spearman Korelasyon Katsayısı kullanılmıştır. Katılımcıların görüşlerinin cinsiyet, yaş, kıdem ve okul türü açısından değerlendirilmesinde non-parametrik testlerden Mann Whitney U, Kruskal-Wallis H, Dunn-Bonferroni post-hoc analizleri kullanılmıştır. Betimsel analiz sonuçlarına göre öğretmenlerin otantik liderlik, pozitif psikolojik sermaye ve ahlaki cesaret algıları yüksek düzeyde çıkmıştır. Okul müdürlerin otantik liderlik davranışları ile öğretmenlerin psikolojik sermayeleri ve ahlaki cesaret davranışları arasında düşük düzeyde olumlu ve anlamlı bir ilişki saptanmıştır. Yapısal eşitlik modellemesi (YEM) analizi sonucuna göre okul müdürlerin otantik liderlik davranışları ile öğretmenlerin pozitif psikolojik sermayeleri arasındaki ilişkide öğretmenlerin ahlaki cesaret davranışlarının tam aracılık rolünün olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca araştırma kapsamında bazı öneriler de sunulmuştur. Bu bağlamda okulların gelişimsel sürecinde sürekli olumsuz durumlar üzerinde durmak yerine öğretmenlerin pozitif psikolojik sermayeleri gibi olumlu geliştirilebilir yönler vurgu yapılabilir. Milli eğitim politikalarında okul müdürlerinin otantik liderlik özelliklerini ve öğretmenlerin ahlaki cesaret davranışlarını ve pozitif psikolojik sermayelerini geliştirici eğitici faaliyetlere yer verilebilir. Araştırma farklı kademe ve kurumlarda daha geniş örneklem çerçevesinde tekrar yapılarak karşılaştırmalar yapılabilir. Son olarak araştırma ölçek geliştirme çalışmaları ile desteklenebilir.

Anahtar Kelimeler: Otantik liderlik, pozitif psikolojik sermaye, ahlaki cesaret.

¹⁹⁶ Dr., Milli Eğitim Bakanlığı, samiyollu@gmail.com

¹⁹⁷ Prof. Dr., Gazi Üniversitesi, korkmaz@gazi.edu.tr

OKUL MÜDÜRLERİNİN GÜÇLENDİRİCİ LİDERLİK DAVRANIŞLARI İLE ÖĞRETMENLERİN PSİKOLOJİK SAĞLAMLIKLARI ARASINDAKİ İLİŞKİ: CİNSİYET VE OKUL MÜDÜRÜYLE ÇALIŞMA SÜRESİNİN DÜZENLEYİCİ (MODERATÖR) ROLÜ

MEHMET SABİR ÇEVİK¹⁹⁸, EMİNE DOĞAN¹⁹⁹

ÖZET

Araştırmanın amacı okul müdürlerinin güçlendirici liderlik davranışları ile öğretmenlerin psikolojik sağlımlıkları arasındaki ilişkide cinsiyetin ve okul müdürüyle çalışma süresinin düzenleyici (moderatör) rolünü belirlemektir. İlişkisel tarama modelinde tasarlanmış olan bu araştırma Siirt il merkezinde 2023-2024 eğitim öğretim yılında ilkökul, ortaokul ve ortaöğretim (lise) kurumlarında görev yapan ve random örnekleme yöntemiyle seçilen 362 öğretmenle gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın verileri “Güçlendirici Liderlik Ölçeği” ile “Psikolojik Sağlamlık Ölçeği” kullanılarak analiz edilmiştir. Araştırma sonuçlarına göre okul müdürlerinin güçlendirici liderlik davranışlarını yüksek düzeye yakın orta düzeyde sergiledikleri, öğretmenlerin psikolojik sağlımlıklarının da yüksek olduğu tespit edilmiştir. Pearson momentler çarpımı korelasyon analizinde okul müdürlerinin güçlendirici liderlik davranışları ile öğretmenlerin psikolojik sağlımlıkları arasında pozitif anlamlı ilişki olduğu görülmüştür. Ayrıca okul müdürlerinin güçlendirici liderlik davranışları ile öğretmenlerin psikolojik sağlımlıkları arasındaki ilişkide cinsiyetin ve okul müdürüyle çalışma süresinin düzenleyici bir rol oynadığı saptanmıştır. Ancak okul müdürlerinin güçlendirici liderlik davranışları ile öğretmenlerin psikolojik sağlımlıkları arasındaki ilişkinin kadın öğretmenlerde erkek öğretmenlere göre; okul müdürüyle çalışma süresi yüksek olan öğretmenlerde de okul müdürüyle çalışma süresi düşük olan öğretmenlere göre daha da güçlü olduğu tespit edilmiştir. Dolayısıyla araştırmada okul müdürlerinin güçlendirici liderlik davranışları ile öğretmenlerin psikolojik sağlımlıkları arasındaki ilişkinin cinsiyet ve okul müdürüyle çalışma süresine bağlı olarak değiştiği sonucuna ulaşılmıştır. Araştırmanın amacı okul müdürlerinin güçlendirici liderlik davranışları ile öğretmenlerin psikolojik sağlımlıkları arasındaki ilişkide cinsiyetin ve okul müdürüyle çalışma süresinin düzenleyici (moderatör) rolünü belirlemektir. İlişkisel tarama modelinde tasarlanmış olan bu araştırma Siirt il merkezinde 2023-2024 eğitim öğretim yılında ilkökul, ortaokul ve ortaöğretim (lise) kurumlarında görev yapan ve random örnekleme yöntemiyle seçilen 362 öğretmenle gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın verileri “Güçlendirici Liderlik Ölçeği” ile “Psikolojik Sağlamlık Ölçeği” kullanılarak analiz edilmiştir. Araştırma sonuçlarına göre okul müdürlerinin güçlendirici liderlik davranışlarını yüksek düzeye yakın orta düzeyde sergiledikleri, öğretmenlerin psikolojik sağlımlıklarının da yüksek olduğu tespit edilmiştir. Pearson momentler çarpımı korelasyon analizinde okul müdürlerinin güçlendirici liderlik davranışları ile öğretmenlerin psikolojik sağlımlıkları arasında pozitif anlamlı ilişki olduğu görülmüştür. Ayrıca okul müdürlerinin güçlendirici liderlik davranışları ile öğretmenlerin psikolojik sağlımlıkları arasındaki ilişkide cinsiyetin ve okul müdürüyle çalışma süresinin düzenleyici bir rol oynadığı saptanmıştır. Ancak okul müdürlerinin güçlendirici liderlik davranışları ile öğretmenlerin psikolojik sağlımlıkları arasındaki

¹⁹⁸ Dr. Öğr. Üys., Siirt Üniversitesi, sahici1980@gmail.com

¹⁹⁹ Dr. Öğr. Üys., Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, dgnemn@gmail.com

ilişkinin kadın öğretmenlerde erkek öğretmenlere göre; okul müdürüyle çalışma süresi yüksek olan öğretmenlerde de okul müdürüyle çalışma süresi düşük olan öğretmenlere göre daha da güçlü olduğu tespit edilmiştir. Dolayısıyla araştırmada okul müdürlerinin güçlendirici liderlik davranışları ile öğretmenlerin psikolojik sağlımlıkları arasındaki ilişkinin cinsiyet ve okul müdürüyle çalışma süresine bağlı olarak değiştiği sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Güçlendirici liderlik, psikolojik sağlamlık, okul müdürleri, düzenleyicilik (moderatör) rolü.

ÖĞRETMEN ALGILARINA GÖRE RUHSAL LİDERLİK KAVRAMI

AYŞE GÜL²⁰⁰, MUHAMMED ZİNCİRLİ²⁰¹

ÖZET

İnsanoğlu varoluşundan itibaren belirli hedefler doğrultusunda hareket eden bir varlıktır. Belirli hedeflere ulaşabilmek için çalışmaya ihtiyaç duyulmuştur. Bu doğrultuda çalışma hayatı kavramı ortaya çıkmıştır. Çalışma hayatı ile birlikte insanlara çalışan, işçi, personel gibi sıfatlar verilmiştir. Sanayi devrimi ile birlikte insanlar çalışma hayatlarını fabrikalarda sürdürmeye başlamışlardır. 1920'li yıllardan önce çalışana sadece ücret karşılığı üretim sağlayan kişi gözü ile bakılmaktaydı. 1920 yılı ile birlikte Hawthorne araştırmaları ile çalışanların sosyal bir örgütün parçası olduğu ortaya konmuştur. Klasik yapıdaki ödül cezaya dayalı liderlik türleri önemini kaybetmiştir. Bu doğrultuda yeni liderlik kavramında da yeni değerler ortaya çıkmaya başlamıştır. Bu yeni değerler içinde yer alan liderlik türlerinden biride ruhsal liderliktir. Ruhsal liderlik, insani değerlerin ve örgütsel yapının çalışma hayatına uyarlanması olarak tanımlanmaktadır (Fairholm, 1998). Ruhsal liderliğin bir diğer tanımı ise kişinin kendisini ve diğerlerini içten güdülemesi için gerekli olan değerler, tutumlar ve davranışlardır (Fry, 2003). İnsancıl değerleri ve motivasyonu içerisinde barındıran ruhsal liderlik türü yeni liderlik türleri arasında ilgi çeken bir liderlik türü olmuştur. Çalışanın insancıl değerlerine, maneviyatına, motivasyonuna ve ortak bir vizyon oluşturmaya önem veren ruhsal liderlik türünü eğitim örgütlerinden bağımsız düşünmek mümkün olmamıştır. Bu nedenle çalışmamızda ruhsal liderlik kavramı ele alınmıştır. Bu çalışmanın genel amacı, öğretmenlerin ruhsal liderlik algılarını incelemektir. Araştırmanın evrenini 2022-2023 eğitim öğretim yılında Elazığ il merkezindeki anaokulu, ilkokul, ortaokul, liselerde görev yapan öğretmenler oluşturmaktadır. Araştırmanın örnekleme yöntemiyle belirlenmiş olup, araştırma çeşitli kademelerde görev yapan 408 öğretmenden alınan veriler analiz edilerek gerçekleştirilmiştir. Araştırmada verilerin analizinde istatistik paket programı kullanılmıştır. Elde edilen veriler normal dağılım varsayımlarını sağladığı için; ruhsal liderlik algılarının cinsiyet ve medeni durumu değişkenlerine göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek için t-testi yaş, mesleki kıdem, branş, eğitim durumu ve görev yapılan okul türüne göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla da Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) yapılmıştır. Yapılan analizler sonucunda ruhsal liderlik algılarının yüksek düzeyde olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Cinsiyet, branş ve yaş değişkenlerine göre ruhsal liderlik algılarının hiçbir alt boyutta farklılaşmadığı görülmüştür. Medeni durum değişkeninin ise anlamlandırma, verimlilik/bağlılık, vizyon algılarını anlamlı olarak etkilediği sonucuna ulaşılmıştır. Eğitim kademesi değişkeninin, ruhsal liderlik algıları üzerinde anlamlı etkiye neden olduğu görülmüştür. İlkokul kademesinde görev yapan öğretmenlerin umut/inanç/özgecil sevgi, verimlilik/bağlılık, vizyon algılarının okul öncesi kademesinde çalışan öğretmenlere oranla daha yüksek düzeyde olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca ilkokul kademesinde görev yapan öğretmenlerin umut/inanç/özgecil sevgi, verimlilik/bağlılık algılarının lisede görev yapan öğretmenlere oranla daha yüksek düzeyde olduğu görülmektedir. Eğitim durumu değişkenine ilişkin

²⁰⁰ Öğretmen, ŞEHİT METİN KOZA ANAOKULU- ELAZIĞ, 212402103@firat.edu.tr

²⁰¹ Doç. Dr., FIRAT ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM FAKÜLTESİ EĞİTİM YÖNETİMİ BÖLÜMÜ- ELAZIĞ, mzincirli@firat.edu.tr

farklılaşma incelendiğinde ise lisans mezunu öğretmenlerin verimlilik/bağlılık algılarının lisansüstü öğretmenlere oranla daha yüksek düzeyde olduğu tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: ANOVA, Öğretmen Algıları, Ruhsal Liderlik

ORTAOKUL MÜDÜRLERİNİN DENETİM YAKLAŞIMLARININ ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİNE DAYALI ARAŞTIRILMASI

ENGİN İŞ²⁰², SÜLEYMAN CEYLAN²⁰³

ÖZET

Bu araştırmanın temel amacı; Ortaokul müdürlerinin denetim yaklaşımlarının öğretmen algılarına göre incelenmesidir. Araştırmanın yöntemi; öğretmenlerin okul müdürlerinin denetim yaklaşımlarına yönelik algılarını tespit etmek için tarama modeline dayalı betimsel yöntemle gerçekleştirilmiştir. Araştırma örneklemi; ortaokullarda çalışan seçkisiz örnekleme tekniklerinden basit tesadüfi örnekleme tekniği kullanılarak 2023-2024 eğitim öğretim yılında Mardin ilinde MEB'e bağlı resmi ortaokullarda çalışan 279 öğretmenden oluşmuştur. Araştırmada verilerin toplanmasında İş ve Summak(2021) tarafından geliştirilen "Okul Temelli Denetim Yaklaşımları Ölçeği" kullanarak elde edilmiştir. Elde edilen veriler bilgisayar ortamına sayısal olarak SPSS programına aktarılmış olup, analiz edilmeden önce verilerin normal dağılım gösterip göstermediği SPSS programı kullanılarak test edilmiştir. Katılımcıların demografik özelliklerine ilişkin çözümlenelerde frekans (f) ve yüzde (%) gibi betimsel analizlerden yararlanılmıştır. Araştırmada sonucu varılan analiz verilerine göre, öğretmenlerin okul temelli denetim ve alt boyutlarına ilişkin algılarının genel ortalaması (M=2,39) olarak bulunmuştur. En yüksek ortalama (M=3,19) "Otorite odaklı denetim" alt boyutunda, en düşük ortalama ise (M=1,92) "İşlemsel denetim" alt boyutunda saptanmıştır. Araştırma bulgularına göre, yapılan denetimlerin öğretmenlerin algılarına göre, müdürlerin denetimlerin sonuçları nesnel değerlendirme odaklı olmadığı, rapor ve dosya üzerinde yaptıkları, okul müdürleri tarafından yapılan denetimlerin ürün odaklı değil de sonuç odaklı olduğu; okul müdürlerinin denetimlerde öğretmenlerin hataları üzerine yoğunlaştıkları, mesleki yardımlaşma ve geliştirme amaçlı davranış sergilemedikleri tespit edilmiştir. Denetim temel amaç olan mesleki rehberlik ve gelişimin gerçekleşmediği ve okul müdürlerinin bu görevlerini yerine getirmedikleri söylenebilir. Bu araştırmada, müdürlerin denetim alanında bir eğitim almamış olmasından kaynaklı, müdürlerin öğretimsel denetim bilgi ve deneyim yetersizliği etkili bir denetim yapmasının önündeki en önemli engel olarak görüldüğü ifade edilebilir. Okul müdürlerinin, öğretmenlerin öğretimsel performansını geliştirecek bilgi, beceri ve niteliklere sahip olmadıkları anlaşılmıştır. Bu araştırma bulgularına göre okul müdürlerinin, öğretimsel denetim rolleri ve yeterlilikleri konusunda uygun öğretimsel denetim rollerini yerine getirmeye hazır olmadıkları saptanmıştır. Bu araştırmada, okul müdürlerinin denetim alanında eğitime ihtiyaçları olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Katılımcıların algılarına göre okul müdürleri bu rollerini yerine getiremedikleri ifade edilebilir. Okul müdürlerinin denetim yapabileme yetkinliklerinin geliştirilmesinin önemli olduğu bu araştırmanın sınırlılıkları içinde söylenebilir.

Anahtar Kelimeler: Öğretmen, Okul müdür, Denetim, Okul Temelli

²⁰² Dr. Öğr. Üys., Mardin Artuklu Üniversitesi, enginis@artuklu.edu.tr

²⁰³ Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, mozaik47@gmail.com

OKUL MÜDÜRLERİNİN YARATICI LİDERLİK ÖZELLİKLERİNE İLİŞKİN ÖĞRETMEN ALGILARI

YASEMİN OĞUZ DANACIOĞLU²⁰⁴

ÖZET

Okul müdürlerinin yaratıcı, etkili iletişim kuran, yeniliklere, değişime ve farklılıklara açık olmaları istenir. Bu özelliklere sahip müdürler, yaratıcı liderler olarak nitelendirilmektedirler. Bu çalışmanın amacı, okul müdürlerinin yaratıcı liderlik özelliklerine ilişkin öğretmen algılarının ne düzeyde olduğunu ortaya çıkarmaktır. Bu amaç doğrultusunda şu sorulara yanıt aranmıştır: 1-Öğretmenlerin görüşlerine göre okul müdürlerinin yaratıcı liderlik özellikleri ne düzeydedir? 2-Okul müdürlerinin yaratıcı liderlik özellikleri öğretmenlerin; cinsiyet, alan (branş), okul türü ve kıdem değişkenlerine göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir? Araştırma nicel araştırma deseninde tasarlanmıştır. Öğretmenlerin görüşlerinin bazı değişkenlere göre değişip değişmediğini anlamak için tarama yöntemi kullanılmıştır. Araştırma verilerinin toplanmasında, Uçar ve Sağlam (2019) tarafından geliştirilen "Okul Müdürlerinin Yaratıcı Liderlik Özellikleri Ölçeği" kullanılmıştır. Araştırmanın kişisel bilgi formunda öğretmenlerin cinsiyet, alan (branş), kıdem ve okul türü değişkenlerine yer verilmiştir. Ölçek, likert türü olup tamamen katılıyorum (5), çok katılıyorum (4), orta düzeyde katılıyorum (3), az katılıyorum (2), hiç katılmıyorum (1) olarak puanlanmıştır. Ölçek "girişimcilik ve etkili iletişim", "yeniliğe ve değişime açıklık" ve "farklılık" olmak üzere üç alt boyuttan ve 29 maddeden ibarettir. Bu araştırmanın evreni, 2021-2022 öğretim yılında, Sinop ili Merkez ilçede görevli 906 öğretmendir. Farklı kademelerden ve alanlardan (branşlardan) basit tesadüfi örnekleme yoluyla seçilen 309 öğretmen örnekleme oluşturmuştur. Araştırmada öncelikle, ölçme aracını geliştiren kişilerden ölçek kullanım izni alınmıştır. Ardından Google Form formatına dönüştürülen ölçek, elektronik ortamlar aracılığıyla 2022 yılı içerisinde Mayıs ayında, bazı öğretmenlere gönderilmiştir. Ayrıca, ölçek öğretmenlere uygulanmadan önce, On Dokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Etik Kuruldan da izin alınmıştır. Araştırmada verilerin analizinde SPSS (Statistical Package for Social Sciences for Windows 25.0) programı kullanılmıştır. Araştırmaya katılan öğretmenlerin çoğunluğunun kadın öğretmen ve çoğunlukla alan öğretmeni olduğu görülmüştür. Araştırmaya en çok ilkökul öğretmeni katılmıştır. Öğretmenlerin kıdemlerine bakıldığında 21 yıl üstü öğretmenlerin çoğunlukta olduğu tespit edilmiştir. Araştırmanın bulgularına göre, öğretmenlerin, okul yöneticilerinin yaratıcı liderlik özelliklerine ilişkin algılarının Girişimcilik ve Etkili İletişim, Yenilik ve Değişime Açıklık ile Farklılık alt boyutlarında çok katılıyorum ve toplamda çok katılıyorum düzeyinde olduğu görülmüştür. Öğretmenler okul müdürlerini çoğunlukla yaratıcı lider olarak algılamaktadırlar. Öğretmenlerin, okul müdürlerinin yaratıcı liderlik özelliklerine ilişkin algıları, cinsiyet ve kıdem değişkenlerine göre farklılık göstermezken branş ve okul türü değişkenlerine göre farklılık göstermektedir. Sınıf öğretmenleri, okul müdürlerini daha çok yaratıcı lider olarak görmektedirler. Ortaokul kademesinde görev yapan öğretmenlerin ise okul müdürlerinin yaratıcı liderlik özelliklerine ilişkin puanları düşük bulunmuştur. Yaratıcı liderlerin okul müdürü olarak atanmasına özen gösterilmesi önerilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Okul müdürü, Öğretmen, Yaratıcı liderlik, Algı

²⁰⁴ Öğretmen, Sinop Lala İlkokulu, yasemindanacioglu@hotmail.com

KÜLTÜREL UNSURLARIN OKUL YÖNETİMİNE YANSIMASINA İLİŞKİN KAVRAMSAL BİR ÇÖZÜMLEME

SU ERTÜRK²⁰⁵, FERUDUN SEZGİN²⁰⁶

ÖZET

Kültür ve karar verme çalışmaları, bireylerin nasıl ve neden farklı karar verme eğiliminde olduklarına ilişkin özellikleri ele alır. Kültür kavramı; toplumdaki kimlik, değer, norm, yetenekten ayrı düşünülmemeyeceği gibi nasıl davranılacağı, günlük olarak nasıl zaman geçirildiği de kültürün ayrılmaz parçasıdır. Buna göre kültürel özelliklerin toplumsal, sürekli, aktarılan, bütünleştiren, öğrenilen, değişebilen, sistemsel, simgesel olduğu anlaşılmaktadır. Karar verme ve kültürlerarası farklılıklar üzerine alan yazında daha fazla araştırmaya ihtiyaç duyulmakla birlikte (Robbins ve Judge, 2015, s. 190), farklı toplumların karar verme yapılarının farklılaştığından söz edilebilir. Bunun sebebinin her toplumda erken yaşlardan başlayarak okul, eğitim ve çalışma ortamlarında beslenmeye devam eden bireylere ait “zihinsel programlar”ın ulusun kültürel bileşenlerinden oluşmasından kaynaklandığı ileri sürülmektedir (Hofstede, 2001, s. 2-3). Değişik kültürlerin karar almada belirsizlikle baş etmede farklı yöntemler kullandığı açıktır. Batılının Doğulu’dan farkının karar alma sürecinde “sezgi ve hesap” olgularına göre değiştiği, Doğulunun sezgilerine güvenerek karar aldığı, Batılının ise yapılan hesaplara güvendiği söylenebilir (Sargut, 2015, s. 71). Buradan hareketle farklı ülkelerdeki insanların farklı kültürel değerlere sahip olması anlam kazanmaktadır. Bu farklılıklar ulusal kültür olarak da ifade edilmektedir. Kültür kavramı son yüzyılda sosyoloji ve antropoloji alanlarında çalışmaların odağı olsa da, psikoloji, sosyoloji ve yönetim gibi alanlarda Geert Hofstede’in ulusal kültür modeline başvurulduğu görülmektedir (Sondergaard, 1994; Steenkamp, 2001). Hofstede farklı kültürler arasında ayırım yapmak için kullanılabilecek altı kültürel boyut tanımlamıştır: Güç mesafesi, bireycilik-kolektivizm, erillik-dişilik, belirsizlikten kaçınma, kısa/uzun dönem yönelimi, hoşgörü-kısıtlama. Bu çalışmada Türkiye için ortaya çıkan bu boyutların betimleyici özellikleri eğitim yönetimi çerçevesinde ve okul bağlamında değerlendirilmiştir. Türkiye’de kültürün etkisi pek çok alanda olumlu ve olumsuz olarak nitelendirilebilirken, Hofstede’in kültür boyutlarına ilişkin Türkiye için ortaya çıkan özellikler dikkate değerdir. Türkiye’nin altı kültür boyutunda aldığı değerler temelinde okullarda karar alma sürecinde sıklıkla karşılaşılan problemler ve okulun işleyişinde kültürün etkisi önemli görülmektedir. Buna göre çalışma özünde kültürlerarası yaklaşım ile okullarda karar almada yaşanan farklılıklara ilişkin teorik bir çözümleme örneği oluşturacak ve eğitim yönetiminde alınan kararların uygulama alanı olan okullarda yöneticilerin ve öğretmenlerin karar verme sürecinde ulusal kültür boyutlarının etkisine yönelik eksikliği hissedilen kavramsal bir zemin ve çözümleme oluşturulacaktır. Böylece kültürel boyutlar ve karar verme sorunsalının değerlendirildiği çalışmanın araştırmacılara ve karar alıcılara eğitim yönetimi uygulamaları ile yöntem seçiminde yol göstereceği düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Karar verme, kültür, kültürel öğeler, okul yönetimi

²⁰⁵ Dr., Milli Eğitim Bakanlığı, su.erturk@meb.gov.tr

²⁰⁶ Prof. Dr., Gazi Üniversitesi, ferudun@gazi.edu.tr

OKUL YÖNETİMİNDE DİJİTAL LİDERLİK UYGULAMALARINA YÖNELİK YÖNETİCİ GÖRÜŞLERİ

GÖKÇE ÖZDEMİR²⁰⁷, BENİAN ÖZ ZAVARCI²⁰⁸

ÖZET

İnsanlık var olduğu günden itibaren içinde bulunduğu dünyayı bilme, anlama ve tanıma ihtiyacı içerisinde olmuştur. Bu durumda onun yeni şeyler keşfetme merakı içerisinde girmesine ve yeni gereksinimlerinin ortaya çıkmasına neden olmuştur. Çünkü bir gereksinim olmadan yeni şeyler ortaya koyma eylemi gerçekleşmez. Dijital dönüşümde insanoğlunun yeni şeyleri keşfetme ve ihtiyaçlarını hızlıca giderme ihtiyacı sonucu ortaya çıkan bir kavram olmuştur. Çünkü toplumsal her alanda olan değişim ve gelişim dijital dönüşümü kaçınılmaz hale getirmiştir. Bu bağlamda değişen dünyamızda insanların beklenti ve taleplerine daha iyi cevap verebilmek üzere hayatın her alanında gerçekleşmesi kaçınılmaz olan dönüşümler dijital dönüşüm olarak tanımlanmaktadır. Günümüzde tüm kurumlarda olduğu gibi okullarda da dijital dönüşüme ihtiyaç vardır. Dijitalleşmenin çağdaş eğitim ve öğretim yöntemlerinin uygulanmasından, okulun idari ve mali yönetimine kadar birçok alanda önemi gittikçe artmaktadır. Bu yüzden eğitim sürecini planlayan, düzenleyen ve yöneten okul yöneticilerinin teknik, insancıl ve kavramsal yeterliklerinin yanı sıra teknolojik yeterliklerini ve dijital yetkinliklerini arttırmak gerekir. Okul örgütlerinde dijital liderlik; sürdürülebilir bir değişim kültürü oluşturan, yönetsel süreçlerde dijitalleşmeyi sağlayan, eğitim ve öğretim ortamlarında teknoloji kullanımını teşvik eden kişi olarak tanımlanmaktadır. Dijital uygulamaların nitelikli olması, geliştirilebilir ve sürdürülebilir olması dijital liderlik kavramının önemi arttırmaktadır. Araştırma kapsamında, okul yöneticilerinin dijital liderlik uygulamalarına yönelik görüşlerinin ortaya çıkarılması amaçlanmaktadır. Bu amaç doğrultusunda çalışma nitel bir araştırma olarak tasarlanmıştır. Araştırmanın çalışma grubu, Şanlıurfa'nın Birecik ilçesinde görev yapan 15 okul yöneticisinden oluşmaktadır. Araştırma verileri yarı yapılandırılmış görüşme formu ile toplanmıştır. Araştırmadan elde edilen veriler içerik analizi ile çözümlenmiştir. Görüşmelerde yöneticilere dijital araçları ne ölçüde kullandıkları, dijital dönüşüm uygulamalarından nasıl yararlandıkları, öğretmenlere yönelik çalışmaları şeklinde sorular yöneltilmiş, dijital liderlik ve dijital dönüşüm ile ilgili öz değerlendirme yapmaları istenmiştir. Yöneticilerin dijital uygulamalarda yetersiz kaldıkları ancak dijital dönüşüme yönelik olumlu tutum içerisinde olmaları, yönetim süreçlerinde dijitalleşmenin önemi konusunda olumlu farkındalıklarının olması ve sahip oldukları dijital becerilerin artırılması için çeşitli önerilerde bulunmaları araştırmanın olası sonuçları içerisinde yer alacağı söylenebilir.

Anahtar Kelimeler: Dijital liderlik, dijital araçlar, dijital uygulamalar, dijital dönüşüm.

²⁰⁷ Doç. Dr., GAZİANTEP ÜNİVERSİTESİ, gozdemir382@gmail.com

²⁰⁸ Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, benian_oz@windowslive.com

ÖĞRETMENLERİN ALGILARINA GÖRE İLKOKUL MÜDÜRLERİNİN KÜLTÜREL LİDERLİK DÜZEYLERİNİN BAZI DEĞİŞKENLERE GÖRE İNCELENMESİ

SEDA BAŞ²⁰⁹, NEZAHAT GÜÇLÜ²¹⁰

ÖZET

Lider çalışanlarını harekete geçiren kişidir. Etkili liderlik örgütler için giderek önem kazanan bir kavram olarak çeşitli liderlik türlerini beraberinde getirmiştir. Etkili lider kimdir sorusuna verilen cevaplardan biri de örgüt kültürünü iyi bilen onu yöneten , geliştiren ve gerektiğinde değiştirebilen liderdir. Bu açıklama kültüre vurgu yaparak kültürel liderlik kavramını karşımıza çıkarmıştır. Kültürel liderlik, lider tarafından, örgütün amaçlarının belirlemesi ve bunun sürdürülmesidir. İnsan yaşadığı kültür bağlamında davranışlar sergilemektedir. Örgüt kültüründe belli durumlarda belli tepkiler beklenmesi olası olduğundan aynı kültürde yaşayan insanlar benzer olaylara benzer tepkiler verebilir ya da aynı olay farklı kültürlerde farklı algılanabilir. Örgüt kültüründe ne olduğundan çok ne anlama geldiği önemlidir. Kültürel liderler de bunun farkındalığıyla davranışlar sergileyerek liderlik rollerinde kültürü kullanan kişilerdir. Okul bağlamında değerlendirildiğinde kültürel değerlerin okul müdürü davranışlarını etkilemesinin kaçınılmaz olduğu söylenebilir. Örgüt kültürünü dikkate alan müdürlerinin çalıştığı okullarda örgüte bağlılık, iş motivasyonu, iş doyumunu gibi durumlarda artış olduğu gözlenmektedir. Örgütlerde çalışanların iç motivasyonlarını ve örgütsel bağlılığı sağlamada ve ardından örgütsel verimliliği artırmada liderin kültürel liderlik özelliklerini kullanması önemlidir. Eğitim kurumları da bir örgüt olarak okul müdürlerinin kültürel liderlik özelliklerini sergilemeleri okulda olumlu bir atmosfer oluşmasını sağlayarak ve insanların daha verimli bir şekilde çalışmalarına katkıda bulunarak okul etkililiğini artırmada önem arz etmektedir. Bu araştırmanın amacı öğretmen algılarına göre ilkokul müdürlerinin kültürel liderlik düzeylerini bazı değişkenlere göre belirlemektir. Bu çalışmada “öğretmenlerin okul müdürlerinin kültürel liderlik algıları cinsiyet, yaş, kıdem, okulun bulunduğu sosyo-ekonomik düzeyine göre farklılaşmakta mıdır?” sorusuna yanıt aranmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu 2021-2022 eğitim öğretim yılında Bartın ilinde ilkokulda görev yapan 140 öğretmen oluşturmaktadır. Veri toplama aracı olarak “Kültürel Liderlik Ölçeği” kullanılmıştır. Verilerin analizinde Spss 22 programı kullanılmıştır. Veriler normal dağılım sergilediğinden parametrik testler uygulanmıştır. Araştırma sonuçları değerlendirildiğinde ilkokul öğretmenlerine göre okul müdürleri kültürel liderlik özelliklerini sıklıkla göstermektedir. Öğretmen algılarına göre okul müdürlerinin kültürel liderlik sergileme düzeyleri cinsiyet, yaş, kıdem ve okulun bulunduğu sosyo-ekonomik düzeye göre anlamlı bir şekilde farklılaşmamaktadır.

Anahtar Kelimeler: kültürel liderlik, örgüt kültürü , okul müdürleri

²⁰⁹ Öğretmen, MEB, sedauzn@gmail.com

²¹⁰ Prof. Dr., Gazi Üniversitesi, nguclum@gazi.edu.tr

EĞİTİM POLİTİKALARI GÖRÜŞLERİ ÖLÇEĞİNİN GELİŞTİRİLMESİ

MEVLÜT PURTAŞ²¹¹, SABIHA HÜLYA PURTAŞ²¹²

ÖZET

Bu çalışmanın amacı “Eğitim Politikaları Görüşleri Ölçeği” geliştirilmesidir. Ölçeğin geliştirilmesi ile ilgili öncelikle alan yazın taranmış, benzer ölçek çalışmaları incelenmiş fakat eğitim çalışanlarının eğitim politikalarıyla ilgili görüşlerini ölçen bir ölçeğe rastlanmamıştır. Eğitim Politikaları Görüşleri Ölçeğinin geliştirilmesi için ilk olarak alan yazın detaylı şekilde incelenmiştir. Ardından eğitim çalışanlarından, eğitim politikalarıyla ilgili görüşlerini almak için tasarlanan form aracılığıyla eğitim çalışanlarından eğitim politikalarıyla ilgili görüşleri alınarak madde havuzu oluşturulmuştur. Madde havuzu oluşturulduktan sonra uzman görüşü alınmış 40 madden oluşan taslak form oluşturulmuştur, “Lütfen bu maddeyi boş bırakın” maddesi eklenerek madde sayısı 41’e çıkarılmıştır. Araştırmada verileri yorumlamak için kullanılacak puanlar ve derecelendirmeler için 5 li Likert yöntemi kullanılmıştır. Araştırma kapsamında anket formundan elde edilen veriler ilk olarak açımlayıcı faktör analizine uygunluğunu incelemek amacıyla KMO ve Barlett Sphericity testinden geçirilmiştir. Veri setinin KMO değeri 0.964 olarak bulunmuştur. Yapılan açımlayıcı faktör analizinde 6 boyutlu bir yapı ortaya çıkmıştır. Oluşan yapı ya Doğrulayıcı Faktör Analizi uygulanmış ve model incelendiğinde modelin kabul edilebilir bir uyum gösterdiği söylenebilir. Yapılan analizler sonucunda 6 boyut ve 25 maddeden oluşan EPGÖ (Eğitim Politikaları Görüşleri Ölçeği) elde edilmiştir. Bu boyutlar EPÖ alt boyutu (6 Madde). EPEUK alt boyutu (3 Madde). EPEYF alt boyutu (5 Madde). EPUYEF alt boyutu (3 Madde). EPE alt boyutu (3 Madde). EPU alt boyutu (5 Madde) den oluşmaktadır. Ölçeğin yapı geçerliliği incelendiğinde tamamı ve alt boyutları arasındaki korelasyon değerinin ölçek alt boyutları ve ölçeğin tamamı arasındaki ilişki (p

Anahtar Kelimeler: Eğitim Politikası, politika ölçek, Ölçek geliştirme

²¹¹ Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, mevlutpdr@gmail.com

²¹² Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, mevlutpdr@gmail.com

ÖĞRETMENLERİN ÖRGÜTSEL BAĞLILIKLARINDA, OKUL YÖNETİCİLERİNİN DAĞITIMCI LİDERLİK DAVRANIŞLARI, ÖĞRETMENLERİN SOSYAL ADALET ALGILARI VE İSTİHDAM ŞEKLİNİN ROLÜ

NİLGÜN AYDOĞDU²¹³, AYHAN URAL²¹⁴, ONUR ERDOĞAN²¹⁵

ÖZET

Eğitim sistemi öğretmen, öğrenci ve programı içine alan, devamlı etkileşimde bulunan üç öğeden oluşmaktadır. Bu üç öğenin etkililiği ve verimliliği eğitim politikaları içerisinde belirlenen hedefe doğru bir uyum içerisinde ilerlemesine bağlıdır (Abazaoğlu, Yıldırım, & Yıldızhan, 2016). Bu üç öğe içerisinde birinin diğerinden önemli olduğu söylenemez ancak öğretmenler okul sisteminin en stratejik unsurudur (Bursalıoğlu, 1994) ve eğitim sisteminde öğrenci ve program üzerinde en fazla etkiye sahip olan öğretmendir. Toplumsal dönüşümü sağlamanın en kritik noktalarından biri olan eğitim kurumlarını amaçlarına ulaştırmanın temel araçlarından biri eğitim iş görenleri olan öğretmenlerin (Ural, 2023) örgütsel bağlılık düzeyleridir (Uğurlu & Üstüner, Öğretmenlerin örgütsel bağlılık düzeylerine yöneticilerin etik liderlik ve örgütsel adalet davranışlarının etkisi, 2011). Öğretmenlerin okullarına bağlılıklarının oluşması eğitimsel süreçlerin uygulanması ve geliştirilmesinde oldukça önemli rol oynar. Eğitim örgütlerinde oluşacak yüksek düzeyli bir örgütsel bağlılık, eğitimin daha nitelikli olmasını, okul ikliminin pozitif yönde gelişmesini, öğrenci ve okul başarısının artmasını (Kushman,1992) ve ilişkili olduğu toplum yapısını gelişmelere açık olmasında katkıda bulunabilecektir (Ağiroğlu Bakır, 2013). Dağıtımçı lider anlayışını benimseyen okul yöneticileri okul yönetim süreçlerinde öğretmenler, öğrenciler ve diğer yardımcı personellere yer verir (Yıldırım, 2017). Örgütte herkesin sürece dâhil olduğu kararların örgütün tüm bileşenlerinin katılımı, iş birliği ve uzmanlık alanlarına göre alındığı ve sorumlu oldukları liderlik türü olan dağıtımçı lider bu uygulamaları ile örgütünde sosyal adaletin de gereğini yerine getirir (Arık, 2023). Sosyal adalet, tarihsel ve siyasal etkilerden bağımsız steril bir ortamda değil, yaşanan toplumda var olan siyasal iklimin etkileri ile oluşan toplumsal koşullarla herkesin eşit haklara sahip olması gerektiği ile ilgilidir. İnsanlar farklıdır ancak gereksinimleri benzerdir ve eşit derecede davranılmayı hak ederler bu nedenle kaynakların eşit dağıtımı/bölüşümü sosyal adalet ve eşitlik ilkesini açıklar (Polat, 2007). Öğretmenler açısından bu kavram ele alındığında ise Hayek “gelirlerin bireylerin eylemlerinin eseridir ve gelir dağıtımının farklılığından dolayı kimse sorumlu değildir” savunur. Ona göre sosyal adalet anlamsız, uygulanamaz ve piyasa ekonomisiyle uyumsuzdur (Cowen, 2020) ancak Türkiye’de öğretmen istihdamı Milli Eğitim Bakanlığının yetki alanındadır ve kadrolu, sözleşmeli ve ücretli olmak üzere üç farklı istihdam tipinde görevlendirme yapılmaktadır. Hayek’ in savunduğunun aksine öğretmenlerin gelirleri kendi eylemleri doğrultusunda değildir, üst yönetim politikaları doğrultusunda gerçekleşmektedir ve gelir farklılığına bu politikalar neden olmaktadır.

²¹³ Öğrenci, Gazi Üniversitesi, nilgun.aydogdu@gazi.edu.tr

²¹⁴ Doç. Dr., Gazi Üniversitesi, urala@gazi.edu.tr

²¹⁵ Dr. Öğr. Üys., Gazi Üniversitesi, onurerdogan@gazi.edu.tr

Öğretmenler aynı görevi yapıp istihdam tipi farklılıklarından dolayı farklı ücret almaktadırlar ve farklı özlük haklara sahiptirler. Bireylerin örgütün amaçlarına ve değerlerine inanması, bunları gerçekleştirmesini sağlayan ve psikolojik bir durum olan örgütsel bağlılığın (Taş, 2022), öğretmen istihdamındaki farklı uygulamalar ve politikalarından da etkilenmektedir (Budak, 2009). Bu çalışmanın amacı; öğretmenlerin örgütsel bağlılıklarında görev yaptıkları okuldaki yöneticilerinin dağıtımçı liderlik davranışlarına, öğretmenlerin sosyal adalet algılarına ve öğretmenlerin istihdam şeklinin rolünün ve birbirleri ile olan ilişkileri ortaya çıkarması hedeflenmektedir. Çalışmada öğretmenlerin örgütsel bağlılıkları üzerinde okul yöneticilerinin dağıtımçı liderlik davranışları etkeni, öğretmenlerin sosyal adalet algısı aracı değişkeni etkileşimi ve istihdam tipinin rolü belirlenmek istendiğinden araştırma deseni ilişkisel tarama modeli olarak belirlenmiştir. Verilerin analizinde Hayes'in Mediation, Moderation ve Conditional Process Analysis yöntemi kullanılacaktır. Bu yöntem değişkenler arasındaki ilişkileri derinlemesine incelenmesine olanak sağlamaktadır (Hayes, 2013). Veriler Türkiye'de resmi ilköğretim, ortaokul ve ortaöğretim kurumlarında görev yapan ücretli, sözleşmeli ve kadrolu olarak istihdam edilen öğretmenlerden toplanacaktır. Araştırmanın verilerinin analizi sonucunda bulgular sunulacak, elde edilen sonuçlar alan yazın dikkate alınarak tartışılacak ve öneriler geliştirilecektir.

Anahtar Kelimeler: Örgütsel bağlılık, dağıtımçı liderlik, sosyal adalet, öğretmen istihdamı

DEMOKRATİK VATANDAŞ OLARAK ÖĞRETMEN

MİHRİBAN ÖZGÜN²¹⁶

ÖZET

Türkiye Cumhuriyeti'nin kurucusu Mustafa Kemal Atatürk'ün belirttiği üzere, yeni nesil öğretmenlerin eseri olacaktır. Dolayısı ile, öğretmen yetiştirme bir ülkenin geleceğini yetiştirmekle eşdeğer biçimde değerlidir. Öğretmen yetiştirme politikalarını vatandaşlık yetkinlikleri bağlamında değerlendirmeyi amaçlayan bu çalışma, eğitim politikalarında demokratik vatandaş yetiştirmeye yönelik hedefleri incelemektedir. Nitel araştırma deseninin kullanıldığı bu çalışmada, doküman analizi tekniğine başvurulmuştur. Doküman analizi, görüşme veya gözlemin doğrudan mümkün olmadığı durumlarda ya da araştırmanın geçerliğini artırmak amacıyla olay ya da olgulara ilişkin bilgi veren yazılı materyallerin analiz edilmesidir (Yıldırım & Şimşek, 2018). Bu çalışmada, doküman analizinde kullanılan veriler, Öğretmen Strateji Belgesi'nden elde edilmiştir. Verilerin incelenmesinde betimsel analiz tekniğinden faydalanılmıştır. Politika belgesini değerlendirmek için kullanılan ölçütler olan demokratik vatandaşlık bilgisi, tutum ve becerisine yönelik yeterlilikler detaylı literatür taraması sonrasında belirlenmiştir. Analiz sonuçlarına göre, öğretmen strateji belgesinde yer alan demokratik vatandaşlık yetkinlikleri, sıklıklarına göre sırasıyla şöyledir; görev ve sorumluluk duygusu, gerçeğe bağlılık, gelişime ilişkin bilgi, özyeterlilik, özerk öğrenme becerisi, dil ve iletişimsel beceriler, demokrasiye değer verme, aktif katılım becerisi, sivil topluma üyelik/ katkı sağlama becerisi, yurttaşlık bilinci / aitlik hissi, eleştirel düşünme becerisi, öz benliğe ilişkin bilgi, dil ve iletişime ilişkin bilgi, küreselleşmeye ilişkin bilgi, insan hak ve özgürlüklerine değer verme, küresel vatandaşlık duygusu, medyayı kullanma becerisi, problem çözme becerisi. Öğretmen strateji belgesinde demokratik vatandaşlık yetkinliklerine ilişkin rastlanmayan öğeler ise, bilgi boyutunda, insan hak ve özgürlüklerine ilişkin bilgi, demokrasi ve demokratik ilkelere ilişkin bilgi, vatandaşlığa ilişkin bilgi, sivil topluma ilişkin bilgi; tutum/ değer boyutunda, kültürel çeşitliliğe değer verme; beceri boyutunda ise karar verme ve çok kültürlü ortamda yaşama becerileridir. Çalışmanın bulgularına ilişkin tartışma ve sonuç bölümleri çalışmanın tam metin halinde paylaşılacaktır. Bu araştırmanın sonuçları, Türkiye'de öğretmen yetiştirme politikalarının demokratik vatandaşların geliştirilmesi açısından güçlü ve zayıf yönlerini açığa çıkarmaya katkıda bulunma açısından önem arz etmektedir. Sonuçlar, gelecekte öğretmen yetiştirme politikalarının oluşturulması sürecinde politika yapıcılara, eğitim yöneticilerine ve toplumbilimcilere, toplumsal yapıya ve alınması gereken önlemlere veya yapılması gereken müdahalelere dair ipuçları sağlayacaktır.

*Bu araştırma, yazarın doktora tezi kapsamında yürütmekte olduğu çalışmalardan derlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Öğretmen yetiştirme, vatandaşlık, demokrasi

²¹⁶ Öğr. Gör., TÜRK HAVA KURUMU ÜNİVERSİTESİ, ozgunmihriban@gmail.com

ÖRGÜTSEL YALNIZLIĞIN LİDERLİK BAĞLAMINDA DEĞERLENDİRİLMESİ

ÖMER DEMİR²¹⁷, ERCAN BAYSÜLEN²¹⁸, ESRA ULUCAN DEMİR²¹⁹

ÖZET

Çalışmanın amacı, okul müdürlerinin liderlik rolleri içerisindeki deneyimlerinden yola çıkılarak bireylerin örgütsel yalnızlık deneyimlerine odaklanmak, bu bağlamda derin bir içgörü elde etmek suretiyle konuya derinleştirilmiş bir perspektiften bakmaktır. Belirtilen bağlam ve elde edilen bulgular neticesinde olası çözüm yolları saptanmak istenmektedir. Okul müdürleri, liderlik pozisyonlarında birçok zorlukla karşılaşmaktadır. Burada dikkat çeken nokta ise örgütsel yalnızlık hissi neticesinde liderlik pratiklerine etki eden durumlardır. Örgüt ortamı içerisinde kendine bir yer bulamayan ve yeterli düzeyde sosyal ilişki kuramayan bireylerin yaşamış olduğu durumlar birey açısından ciddi bir sorun teşkil ederken örgüt ve örgütün dinamiği bakımından da belirli sorunlar oluşturma kapasitesine sahiptir. Okul yöneticilerinin içinde bulunduğu örgütsel dinamikler, liderlik rolleri, üst yönetim ile ilişkileri ve özellikle yalnızlık his ve deneyimleri sonucu ortaya çıkan durumları tespit etmek ve bu durumların kaynaklarını daha iyi anlamak hedeflenmiştir. Bu doğrultuda özellikle örgütsel yalnızlık deneyiminin yöneticilere etkisini anlamak ve bu etkiyi değerlendirmek amacı ile katılımcılarla derinlemesine görüşmeler yapılması amaçlanmıştır. Çalışmanın hedefleri, okul yöneticilerinin desteklenmesi ile birlikte liderlik rollerini daha etkin şekilde yürütmeleri bakımından önemli bir adım olarak değerlendirilebilir. Çalışma nitel araştırma şeklinde tasarlanmış olup veriler yarı yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılarak toplanacaktır. Çalışma grubunu İzmir ili Bornova ilçesinden amaçlı ve maksimum çeşitlilik örnekleme yöntemiyle seçilen kamu BİLSEM, ilkokul, okul öncesi, özel eğitim, ortaokul ve liselerde görev yapan 20 okul müdürü oluşturacaktır. Okul müdürlerine 2 açık uçlu soru içeren yarı yapılandırılmış görüşme formuyla (Okul müdürleri liderlik rolleri bağlamında ne tür örgütsel yalnızlık deneyimleri yaşamaktadır? Okul müdürlerinin örgütsel yalnızlık deneyiminin bireysel ve kurumsal düzeyde olumlu-olumsuz etkileri ve bireylerin bu etkilerle baş etme stratejileri nelerdir?) görüşmeler yapılacaktır. Gerçekleştirilen görüşmeler sonucunda elde edilen ses kayıtları bilgisayar aracılığı ile sanal ortamda derlenerek yazılı metne dönüştürülecek ve yazılı veri üzerinden tematik içerik analizi yöntemiyle elde edilmiş olan kod ve temalar aracılığıyla bir tanım tablosu oluşturulacaktır. Çalışma sonucunda ortaya çıkacak olan uzlaşılmış kod ve temalar üzerinden araştırmanın problem durumlarına anlamlı yanıtlar bulunmaya çalışılacaktır

Anahtar Kelimeler: Liderlik Roller, Örgütsel Yalnızlık, Üst Yönetim

²¹⁷ Doktora Öğrencisi, Dokuz Eylül Üniversitesi, zeso_omer@windowlive.com

²¹⁸ Dr., Milli Eğitim Bakanlığı, ebaysulen@gmail.com

²¹⁹ Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, janshesrat@hotmail.com

EĞİTİM SENDİKALARI YÖNETİCİLERİNİN GÖRÜŞLERİNE GÖRE ÖĞRETMENLERİN SENDİKALARA BAKIŞI

YAŞAR DİLBER²²⁰

ÖZET

Ülkemizde örgütlenme süreci göreceli olarak yasal zemine ilk II. Meşrutiyetle birlikte sadece belirli alanlarda ve yalnızca Osmanlı tebaasına verilerek oturtulmuştur. Örgütlenme hakkına kavuşan sosyal gruplar içerisinde öğretmenler de yer almış ve II. Meşrutiyetin ilanını izleyen günlerde Vehbi Bey ve Fikri Faik Bey öncülüğünde Dar-ül Fünun ve Dar-ül Muallimin mezunları tarafından kurulan “Encümen-i Muallim” tarihte kurulan ilk öğretmen örgütü olarak kayıtlara geçmiştir. Milli mücadele dönemine gelindiğinde ise İstanbul ve Ankara Hükümetlerine öğretmen örgütleri dikkatleri çekmektedir. 1920 yılında Atatürk’ün desteği ile kurulan “Türkiye Muallimler ve Muallimeler Derneği”nin kuruluş amaçlarını “öğretmenlik mesleğini korumak, öğretmenlerin sosyal statü ve ekonomik durumlarını düzeltmek, geliştirmek ile milli mücadeleye destek vermek” şeklinde belirtmişlerdir. Türkiye Muallimler ve Muallimeler Derneği ülkenin çeşitli yerlerinde şubeler açarak 1921 yılında güçlenip bir üst birlik adını alarak “Türkiye Muallimler ve Muallimeler Birliği” şeklinde dönüştürülmüştür. Bu birlik daha sonra 15-21 Temmuz 1921’de ilk Maarif Kongresi’ni düzenlemiş ve Atatürk Polatlı Cephesi’nden gelerek “öğretmenler gelecek nesil sizlerin eseri olacaktır” veciz sözünü bu kongrede dile getirmiş ve ulusun geleceğinde eğitimin önemine vurgu yaparak öğretmenlere de önemli bir misyon yüklemiştir. 1960 askeri darbesinden sonra çıkarılan 1961 Anayasası’nda örgütlenmeye yönelik ciddi kazanımların çalışanlara verildiği görülmektedir. Bu anayasada sendikalar ile ilgili düzenleme 46. Madde hükme bağlanarak “çalışanlar ve işçiler izin almaksızın sendikalar ve sendika birlikleri kurma, bunlara serbestçe üye olma ve üyelikten ayrılma hakkına sahiptirler.” ibaresine ve izin almaksızın toplanma ve gösteri yapma hakkının çalışanlara verilmesiyle birlikte önceki yıllara olmayan “sendika” tipi örgütlenmelerin de ortaya çıkmasına zemin hazırlanmıştır. 1965’de “624 sayılı Devlet Personeli Sendikaları Yasası”nın yayınlanmasının ardından ilk sendika 8 Temmuz 1965 yılında Fakir Baykurt başkanlığında Türkiye Öğretmenler Sendikası (TÖS) kurulmuştur. 1980 askeri darbesiyle de eğitim alanındaki sendikalaşma Milli Güvenlik Konseyi tarafından yasaklanmış ve 1983 yılında çok partili sisteme tekrar geçilmesiyle birlikte sivil toplum örgütleri tekrar hayata geri dönmüştür. 1995 yılındaki anayasa değişikliğiyle memurların sendika hakkının anayasal güvence altına alınmasının ardından çeşitli öğretmen sendikaları açılmış ve 2001 yılında da yürürlüğe giren “4688 sayılı Kamu Görevlileri Sendikalar Kanunu” ile sendikalara ilişkin yasal düzenlemeler yapılmıştır. Bu araştırma ile 2023-2024 eğitim öğretim yılında farklı eğitim sendikalarının genel merkez, il veya ilçe yöneticilerinin öğretmenlerin sendikal tercihleri, eğitim çalışanlarının sendikalar hakkında düşünceleri ve beklentileri, öğretmenler odasında karşılaşılan zorluklar ve baş etme stratejileri ile sendikaların ülkenin eğitim politikalarına etkileri hakkındaki görüşlerinin ortaya konulması amaçlanmaktadır. Nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışmasının kullanıldığı bu araştırmada veriler yarı yapılandırılmış görüşme formu aracılığı ile katılan 40 sendika yöneticisinden

²²⁰ Öğretmen, Gürsu Bilim Ve Sanat Merkezi, yasardilber80@gmail.com

elde edilmiştir. Görüşmelerden elde edilen verilerin analiz süreci devam etmekte olup analiz yönetimi olarak içerik analizi kullanılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Sendika, sendika yöneticileri, öğretmen algıları

GÜRCİSTAN'IN EĞİTİM SİSTEMİNİN KARŞILAŞTIĞI ZORLUKLAR

VALERİ MODEBADZE²²¹

ÖZET

Modern toplum kaliteli eğitim olmadan gelişemez ve ilerleyemez. Yeni nesillerin yetiştirilmesinde eğitimin önemi büyüktür. Ne yazık ki Gürcüler eğitime çok az önem veriyor ve uygun eğitim kurumlarının geliştirilmesine yeterli mali kaynak ayırmıyorlar. Sonuç olarak, bağımsızlığını kazandıktan sonra Gürcistan'da eğitimin kalitesi önemli ölçüde kötüleşti. Bu aşamada Gürcistan, okuryazarlık düzeyine göre dünya devletleri arasında 100. sırada yer almaktadır. Sorun karmaşık ve çok yönlüdür. Ne yazık ki devletin eğitim alanındaki sorunların nasıl çözüleceğine dair net bir stratejisi ve ortak bir vizyonu yok. 1990'lı yıllarda Gürcistan'ın eğitim sistemi bir takım zorluklarla karşılaştı. Gürcistan eğitim sistemi Sovyetler Birliği'nin dağılmasının ardından tamamen çöktü. Gürcüler, Sovyet eğitim sistemini bir hamlede yerle bir ettiler, ancak 1990'lı yıllarda ulusal değerlere dayalı yeni bir eğitim sistemi oluşturmakta büyük zorluklarla karşılaştılar. Etnik çatışmaların ve savaşların ortaya çıkması nedeniyle eğitim kurumlarında disiplin tamamen çökmüş, eğitim kurumlarının altyapısı önemli ölçüde bozulmuştur. Yaygın mali ve ekonomik sorunlar nedeniyle hükümet Gürcistan'ın eğitim sistemiyle baş edemedi. 1990'larda Gürcistan başarısız devletin işaretlerini gösterdi ve genç nesiller için uygun eğitim tesisleri ve altyapıyı yaratamadı. Son yıllarda bazı yeni özel okullar ve üniversiteler inşa edilmiş olsa da eğitim kurumlarının büyük çoğunluğu hâlâ çok kötü durumda. Özellikle kırsaldaki okullar ve eğitim kurumları çok kötü durumda. Çocuklar hala Sovyet döneminde inşa edilen binalarda eğitim görüyor. Öğretmenlerin maaşları o kadar düşük ki, çok çalışma ve görevlerini layıkıyla yerine getirme motivasyonları yok. Bu araştırmanın amacı modern zamanlarda Gürcistan eğitim sisteminin karşılaştığı zorlukları ortaya koymaktır. Araştırma yöntemleriyle ilgili olarak, Gürcistan eğitim sistemini objektif olarak değerlendirmek için nitel bir araştırma yöntemi kullanıldı. Gürcistan eğitim sisteminin karşılaştığı sorunlar hakkında detaylı ve güvenilir bilgi edinmek amacıyla profesörler, öğretmenler, öğrenciler ve öğrencilerle derinlemesine görüşmeler yapıldı. Araştırma tasarımı açısından araştırma sırasında olasılıklı örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Katılımcılar Gürcistan'ın başkentinin yanı sıra Gürcistan'ın farklı illerinden (Imereti, Samagrelo, Guria, Kakheti ve Kartli) rastgele seçildi. Güvenilir araştırma sonuçları elde etmek amacıyla toplam 100 katılımcı seçilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Georgia'nın eğitim sistemi, Zorluklar, Eğitimin kalitesi, Okullar, Üniversiteler.

²²¹ Prof. Dr., Georgian Technical University- TBİLİSİ- GEORGİA, valery_4@yahoo.com

ZİHİN FELSEFESİNE MANTIK VE BİYOLOJİ IŞIĞINDA YENİ BİR YAKLAŞIM

AHMET GÜNDÜZ AKINCI²²²

ÖZET

Bu çalışmada, bilim tarihinde ve felsefede önemli bir yeri olan zihin felsefesine, mantık ve biyoloji disiplinlerinin ışığında yeni bir yaklaşım sunulmaya çalışılacaktır. Mantık ve biyoloji disiplinlerinin bilim olma sürecine kronolojik olarak bakıldığında mantık, bilim olma sürecini biyolojiden önce tamamlamıştır. Biyoloji çalışmalarında; deney-gözlem ve inceleme verilerinin tutarlı ve gerçekçi sonuçlara ulaşmak için ölçü olarak mantık disiplininin ilkelerinden yararlanır. Bütün-parça ilişkisinde olup bitenlerin oluşturduğu bilgi öbeklerinin mantıksal temellendirilmesi ve evrensel ölçekte kabul gören bilgi düzeyine ulaştırılmasında mantık biyolojiye ölçü sunar. Zihin felsefesi açısından bakıldığında, akıl, düşünme ve soyutlama sadece insana özgü yeteneklerdir. Mantıkta kullanılan akıl yürütmenin de zihinle ilişkili olduğu düşünüldüğünde, zihin felsefesi hem mantık hem de biyolojinin ortak paydasını oluşturur. Bu çalışmada antik çağlardan günümüze mantık ve biyoloji bilimlerinin ilkeleriyle zihin felsefesi üzerine bir irdeleme yapılırken zihin felsefesinin terimleri olan, ruh, bilinç, akıl, bellek ve kendilik gibi kavramlar açıklanmaya çalışılacak ve geniş bir perspektifte konunun anlaşılmasına çalışılacaktır. Zihin felsefesine mantık ve biyoloji ışığında yeni bir yaklaşım sergilenmeye çalışılan bu makalede, bilimsel bilimsel yöntem olarak, literatür taraması yöntem olarak kullanılmıştır. Mantık ve biyoloji ışığında zihin felsefesine yeni bir yaklaşım sergilenirken; bu iki bilim dalının, bilim olma sürecinde ilk ilkelerini Aristoteles'ten aldıkları bilgisini hatırlamak, yerinde bir tespit olarak yararlı olabilir. Bu makalede, zihin felsefesinin inceleme evreni insan zihni ise ve insanların her bireyinin öznel bir zihin dizini de söz konusu ise nasıl genel ve tümel sonuçlara ulaşılabilir? Sorusu son derece önemlidir. Durum böyleyse, ulaşılan her sonuç eksik tümevarım olmaz mı? sorunsalı üzerine formel bir bilim olan mantık ve doğa bilimi olan biyoloji disiplinlerinin izinde yeni bir yaklaşım sergilenecektir. Bu çalışmada, önce felsefe sonra zihin felsefesine açıklık getirilecektir. Ardından zihin felsefesinin mantık ve biyoloji ile olan ilişkisi ayrıntılarıyla incelenmeye ve irdelenmeye çalışılacaktır. Mantık ve biyoloji bilimlerinin izinden zihin felsefesini irdelemek için tereddütlere mahal vermeyecek şekilde tarihsel referanslar vermek, ileri sürülecek argümanların daha sağlam bir bilimsel zeminde değerlendirilmesine olanak sağlayacağı için önem arz etmektedir. Bu makalede zihin felsefesine mantık ve biyoloji bilimleri açısından yeni bir irdeleme yapılırken, modern çağın zihin felsefesini doğru bir değerlendirmek için tarihsel süreçte kök bilgilere ulaşılacak sonra modern zihin felsefesindeki kavramlar ile karşılaştırmalar yapılacaktır. Böylece daha tutarlı bir zihinsel örüntünün kurulmasına imkan sunulmaya çalışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Mantık, Biyoloji, Zihin, Ruh, Bellek.

²²² Dr., DR. BURSA, akincigunduz_2012@hotmail.com

REFAH DEVLETLERİ VE EĞİTİM: EKİ YAYLA ÖZEL İLKOKULU HAKKINDA TARİHSEL BİR ANALİZ

HÜSEYİN ÖZTÜRK²²³, BİRGÜL ULUTAŞ²²⁴

ÖZET

Bu sunumun konusu, 1953-1983 yılları arasında Zonguldak'ta hizmet vermiş EKİ Yayla Özel İlkokuludur. Ereğli Kömür İşletmeleri (EKİ) tarafından Zonguldak Merkez, Kozlu, Kilimli ve Ereğli de açılan özel okullardan biri de EKİ Yayla Özel İlkokulu'dur. Araştırmanın genel amacı finansman ve işleyiş bakımından diğer okullardan farklı olan ve 1953-1983 yılları arasında 30 yıl Ereğli Kömür İşletmeleri (EKİ) bünyesinde eğitim-öğretim faaliyetleri yürüten EKİ Yayla Özel İlkokulunun dönemin tarihsel süreci içerisinde, sosyal ve ekonomik arka planı dikkate alarak incelemektir. Çalışmada sözlü tarih ve doküman incelemesi yöntemleri kullanılmıştır. Yetmiş yıllık tarihi olan okulun 1953-1983 yılları arasındaki dönemiyle ilgili belge ve bilgilere ulaşabilmek amacıyla EKİ Yayla Özel İlkokulu'nda görev yapmış öğretmen ve eğitim almış öğrencilerin deneyimlerine başvurulmuştur. Öğrenci ve öğretmen deneyimleri okulun işleyişindeki süreçler hakkında bilgiler okulun fiziki donanımını, öğretim araç gereçlerini, sanatsal ve kültürel faaliyetlerini, öğrenci profillerini, öğretmenlerin eğitimlerini ve mezun oldukları okullarında içine almaktadır. Dönemi içine alan tarihler arasında çıkarılan mevzuat, kanun, Tebliğler Dergisi, Kalkınma Planı ve Şura Raporlarından faydalanılmıştır. Araştırma sonucunda adı geçen okulun dünya üzerinde bulunan eğitimde kullanılan üç finansman türünün hiçbirine uymadığı ancak Keynesyen Ekonomi Kuramı ve refah devletleri özellikleri gösterdiği sonucuna varılmıştır. EKİ mensupların çocukları için açılan ancak bulunduğu bölgede EKİ çalışanı olmayanların çocuklarının da eğitim gördüğü okulun personel, araç, gereç ve donanım gibi tüm finansmanı EKİ tarafından sağlanmıştır. EKİ Yayla Özel İlkokulu'nda eğitim alan öğrenciler sosyal ve kültürel olanakları ile araç, gereç ve donanım bakımından çağdaşı olan okullardan daha iyi durumda olan bu özel okuldan ücretsiz yararlanmışlardır. Bu okulda görev alan öğretmenler, devlet okullarında çalışan meslektaşlarıyla yıllık kazanç bakımından yılda aldıkları 2 ikramiye ve sosyal haklar bakımından daha fazla imkana sahip olmuşlardır. Zonguldak ve Türkiye'nin kalkınmasında ve gelişmesinde rol almış bireyler yetiştiren okul 1970 petrol krizi sonrası ortaya çıkan ekonomik kriz ve refah devletleri anlayışının terk edilerek neoliberal ekonomi politikalarına geçilmesiyle 1983 yılında Milli Eğitim Bakanlığı'na (MEB) devredilmiştir. Okul günümüzde Yayla Ortaokulu adıyla eğitim öğretim faaliyetlerine devam etmektedir.

Anahtar Kelimeler: Refah Devleti, Keynesyen Ekonomi, Devlet Okulu, , Özel Okul, Zonguldak

²²³ Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, ilterishakan67@gmail.com

²²⁴ Dr. Öğr. Üys., Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi, ulutas.birgul@gmail.com

ORTAOKULLARDA GÖREV YAPAN ÖĞRETMENLERİN ETKİLİ OKUL MÜDÜRÜ ALGILARININ İNCELENMESİ

SERKAN ATİLLA²²⁵

ÖZET

Eğitim kurumları toplumdan, ekonomik ve politik yapılardan ve sosyal ilişkilerden bağımsız hareket edemez. Eğitim, sosyal yapıdaki en temel sistemlerden biridir. Sosyal yapıdaki eğitimi, sosyal yapıdaki değişikliklerden ayırmak doğru değildir. Bu nedenle, eğitim organizasyonunda başlatılan değişim hareketi, sosyal yapının diğer kısımlarının değişmesini etkileyecektir. Eğitim organizasyonu açık bir sistemdir ve diğer bölümlerdeki değişikliklerden etkilenecektir (Eserpek, 1978). Tüm bu değişim ve gelişmelerin ana unsuru olan eğitimin temelini atan ülkelerin ayakta kalmasını sağlayan ve istenilen düzeye ulaşmasını sağlayan eğitim kurumlarıdır. Eğitim sisteminde okul, öğrencilere istenilen davranışları sağlayarak bir öğrenme deneyimi yaşatmak için uygun ortamı düzenler. Okulun görevi aslında eğitimin görevidir. Nitelikli bireyler yetiştirmenin temel aracı okullardır. Bu bireyler, faaliyetlerine atfedilen kaliteli üretim, makul tüketim, kalkınma, yaşam uygarlığı, birlik, barış ve güven için vazgeçilmez unsurlardır (Gümüşeli, 2002). Okullar, davranış bilimi verilerini kasıtlı ve etkili bir şekilde öğrencilere eğitim tanımında vurgulanan beklenen öğrenmeyi sağlamaya çalışan kurumlardır (Senemoğlu, 2007). Okulda önemli rol oynayan unsur, okulumuzun lideri olan okul müdürüdür. Araştırmanın amacı, Bornova ilçesindeki 29 ortaokulda görev yapan öğretmenlerin etkili okul müdürü algılarını incelemektir. Toplam 160 öğretmen gönüllü olarak katılmıştır. Araştırmada, öğretmenlerin etkili okul müdürü özelliklerini değerlendirmek için "Etkili Okulların Temel Karakteristik Ölçeği" kullanılmıştır. Bu ölçek 49 sorudan oluşmaktadır. Verilerin analizi için SPSS yazılımı kullanılmıştır. Araştırmanın sonuçlarına göre, öğretmenlerin cinsiyetlerine dayalı algılarında anlamlı bir fark bulunmamıştır. Ancak eğitim düzeyi değişkenine göre önemli farklılıklar tespit edilmiştir. Özellikle, hizmet süresi değişkeninde 8 ila 15 yıl arasında olan öğretmenler arasında belirgin farklılıklar ortaya çıkmıştır. Yaş değişkenine bağlı olarak da önemli farklılıklar gözlemlenmiştir, ancak alt gruplar arasında belirgin ayrımlar bulunmamıştır. Branş değişkeni ise etkili okul müdürü algıları açısından anlamlı bir farklılık göstermemiştir. Sonuç olarak, araştırma Bornova ilçesindeki ortaokullarda çalışan öğretmenlerin etkili okul müdürü algılarını anlamak için önemli bulgular sunmuştur. Bu bulgular, öğretmenlerin eğitim düzeyi ve hizmet süresi gibi faktörlere göre algılarında değişiklikler olduğunu göstermektedir. Araştırma, ilçedeki eğitim kurumlarında yönetim ve liderlik politikalarının geliştirilmesine ışık tutabilir.

Anahtar Kelimeler: Etkili okul müdürü, öğretmen algıları, liderlik

²²⁵ Uzm., Milli Eğitim Bakanlığı, stoper_4@windowslive.com

TEKNOLOJİ LİDERLİĞİ ÜZERİNE YAPILMIŞ LİSANSÜSTÜ ARAŞTIRMALARIN İNCELENMESİ

NUR AYŞE ÖZER²²⁶

ÖZET

Eğitimin teknoloji ile bütünleşmesi, okul yöneticilerini bazı yeterlikleri kazanmaya zorlamış ve yöneticilerin teknoloji kullanımı konusunda yetkin olmaları ve idari, öğretim ve öğrenme ile ilgili uygulamalarda teknoloji kullanımında liderlik yapmaları beklentilerini doğurmuştur. Bu doğrultuda alanda teknoloji liderliği konusuyla ilgili yapılan araştırmalar daha fazla önem arz etmektedir. Bu araştırmanın amacı son on yılda (2014-2024 yılları arasında) yapılmış ve YÖK TEZ merkezi tarafından yayımlanmış olan “Teknoloji Liderliği” konusunu içeren yüksek lisans ve doktora tezlerini incelemek ve konunun son on yıl içerisindeki gelişimini değerlendirmektir. Okul yöneticilerinin teknoloji liderlikleri kapsamında ilgili ülkemizdeki üniversitelerde akademik düzeyde yapılmış olan lisansüstü çalışmaların incelenmesi, mevcut durumun belirlenmesi noktasında, geleceğe dair gelişimi anlamada ve sunulan çözümlerin alandaki eğilimlerini belirlemede, çalışılan konuların neler olduğu ve hangi sıklıkta ele alındığını ve alanda ne tür yeni çalışmalara ihtiyaç duyulduğunun tespitinde yol gösterici bir çalışma olmayı amaçlaması açısından önemlidir. Bu çalışmada son on yılda (2014-2024 yılları arasında) yapılmış ve YÖK TEZ merkezi tarafından yayımlanmış olan “Teknoloji Liderliği” konusunu içeren lisansüstü çalışmalar incelenmiştir. Çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden sistematik derleme deseni kullanılarak, YÖK Tez Merkezi’nden ulaşılan toplam 34 adet doktora ve yüksek lisans tez çalışması incelenmiştir. Araştırmada ulaşılan lisansüstü çalışmaların yapıldıkları yıllara, üniversitelerine, desenleri ve yöntemlerine, akademik anlamda türlerine, problem cümlelerine, örneklemelerinin tür ve büyüklüklerine, örneklem gruplarına, verileri toplama metotlarına göre incelenmesi amaçlanmıştır. Konu kapsamında incelenen lisansüstü çalışmaların iki tanesinin doktora, diğerlerinin yüksek lisans tezi çalışmaları olduğu görülmüştür. Ayrıca bu çalışmaların genel olarak nicel desende gerçekleştirildiği, araştırmaların büyük bir bölümünün tarama modeli kullanılarak çalışıldığı, en çok çalışmanın 2019 yılında yapıldığı belirlenmiştir. İncelenen araştırmalarda en fazla ele alınan konunun “Öğretmen Görüşlerine Göre Okul Yöneticilerinin Teknoloji Liderliği Rollerini” olduğu, örneklemi öğretmenlerin oluşturduğu çalışmaların yoğunlukta olduğu, örneklem türü olarak en çok basit tesadüfi örnekleme ile random örneklemenin kullanıldığı, en çok anket ve ölçek kullanılarak araştırmaya dair verilerin toplandığı, toplanan verilerin istatistiksel teknikler ve testler yardımı ile çözümlendiği sonuçlarına ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Teknoloji liderliği, okul yöneticileri, yüksek lisans tezi, doktora tezi

²²⁶ Öğretmen, Keçiören İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü, n.ayse1012@gmail.com

OKUL İDARELERİNİN TAKIM LİDERLİĞİ TARZLARINA YÖNELİK BETİMSSEL ÇALIŞMA

ALİ HAYDAR TURAN²²⁷

ÖZET

Ülkemizdeki okullarda yöneticilik kavramı üzerinde de liderlik ve yöneticilik terimlerinin sıkça karşımıza çıktığını görmekteyiz. Lider veya yönetici okul veya kurumlarda ortak eğitim amaçlarına ulaşmak için öğretmenleri, öğrencileri ve ailelerini etkileme ve yönetme becerileri farklılıklar göstermektedir. Kriz kontrolü, yönlendirme, ve yönetme süreçleri anında verilen tepkiler ve alınan önleyici unsurlar değişiklikler gösterebilir. Liderler veya yöneticiler buldukları coğrafi konumlardan ve mevkilerden kaynaklı veya mesleki ve iletişim becerilerine göre hareket etmektedirler. Öğrenci eğitimi ile yetişkin eğitimi ile ilgili görev dağılımları, dönütler ve hedeflenen davranışların oluşup oluşmadığının kontrolünde bilgi ve vizyonun ne denli önemli olacağı burada karşımıza çıkmaktadır. Liderler daha geniş zamanlar ile ilgili planlar yaparken; yöneticilerin bu planları daha yakın ve kısıtlı zamanlarda gerçekleştirmek istemektedirler. Liderde temel amaçlardan en önemlisi insan kavramı iken yöneticide bu kavram sistem üzerine kuruludur. Liderlerde güdüleme ve ilham verme ön planda iken yöneticide bu kavram durumların kontrolünde gerçekleşir. Yöneticide nasıl ve ne zaman soruları ağır basarken liderde neden ve niçin soruları ön plandadır. Bu çalışmanın ana amacı; lider ve yönetici arasındaki farklar belirtilerek iyi bir liderin özelliklerinin neler olduğunu ve farklı bölgelerde hizmet vermekte olan okul yöneticilerinin takım liderliği tarzlarında bir farklılık gösterip göstermediklerini tespit etmektir. Ağrı, Kastamonu, Mersin, İzmir, Konya, Kocaeli, Gaziantep illerinde görev yapan 148 ortaokul öğretmenlerinden oluşan gruplar ile çalışılarak aşağıda belirtilen 2 soruya cevap aranmıştır:

1) Türkiye'nin farklı coğrafi bölgelerinde hizmet vermekte olan okul idarecilerinin "takım liderliği" tarzları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır? 2) Hangi bölgelerde hangi liderlik kavramı ön plana çıkmaktadır?

Araştırmanın nicel verilerini toplamak amacıyla 7 ilde görev yapan öğretmenlere anket yapılmıştır. İlgili anket formu; öğretmenlerin okul yöneticisinin liderlik tarzlarına dair görüşlerini saptamak için araştırmacı tarafından uzman görüşleri ve kaynak taraması yapılarak hazırlanmıştır. Anket sonuçları değerlendirmeye alınarak öğretmenlerin lider ve yönetici kavramlarına bakış açıları orta konmuştur. Farklı coğrafyalarda yaptığımız bu araştırmanın nicel sonuçlarına bakıldığında genel sonuç olarak, 148 öğretmenlerin fikirleri alındığında okul yöneticilerin; liderlik tarzlarına göre farklılık sergilemedikleri gözlemlenmiştir. Toplanan tüm veriler, anket çalışmaları, sonuçlar ve göstergeler de sunum esnasında detaylı bir şekilde paylaşılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Liderlik, yöneticilik, coğrafi farklılıklar.

²²⁷ Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, alihaydarogretmen@gmail.com

ÖĞRETMENLER İÇİN SOSYAL ADALET LİDERLİĞİ

NEŞE BÖRÜ²²⁸, ÇİĞDEM APAYDI N²²⁹, SADİFE DEMİRAL²³⁰

ÖZET

Bu araştırmanın amacı, Milli Eğitim Bakanlığına bağlı devlet okullarında çalışan öğretmenlerin dezavantajlı/ pozitif ayrımcılığa ihtiyaç duyan öğrencilere yönelik sosyal adalet liderliklerini tespit etmeyi amaçlayan bir ölçek geliştirmektir. Araştırma, üç aşamalı (Çalışma 1, Çalışma 2 ve Çalışma3) bir yaklaşımla ve üç farklı çalışma grubuyla gerçekleştirilmiştir. Çalışmanın ilk aşamasında, Çalışma 1 adı altında, taslak ölçeğin güvenilirliği ve yapı geçerliği için açıklayıcı faktör analizi (AFA) yapılmıştır. Çalışma 1'in örneklemini 245 öğretmen (Kadın: 56%, Erkek: 44%) oluşturmaktadır. AFA sonucunda, 14 maddeli taslak ölçek için KMO değeri 0.952 olarak hesaplanmıştır. Ayrıca, Bartlett küresellik testi sonucunda elde edilen χ^2 değeri 0.000 düzeyinde anlamlı bulunmuştur ($\chi^2=2403,156$, $df=91$, $p<.01$). Elde edilen taslak ölçeğin tek boyutlu olduğu ve açıkladığı varyansın %60 olduğu belirlenmiştir. Taslak ölçekteki tek boyutun birleşik güvenirlik değerleri için CR değeri 0.95 ve AVE değeri 0.60'dir. Bu sonuçlar, Sosyal Adalet Liderliği (SJL) ölçütlerini oluşturan boyutun iç tutarlılığının ve yapıyı açıklama gücünün güçlü olduğunu doğrulamaktadır. Çalışma 1'de elde edilen ölçeğin veriye uygun bir şekilde uyum sağlayıp sağlamadığını test etmek amacıyla Çalışma 2 gerçekleştirilmiş ve bu kapsamda, önceki örneklemden farklı bir grup olan 243 öğretmene (Kadın: 63%; Erkek: 37%) taslak ölçek yeniden uygulanmıştır. Ölçeğin doğrulayıcı faktör analizi (DFA) sonucunda $\chi^2 = 171,235$, $df=74$, $\chi^2 / df = 2.314$, $RMSEA = .074$ değerleri elde edilmiştir. Ölçeğin DFA sonuçlarına göre maddelerin uyum iyiliği indeksleri (AGFI: .865; GFI: .905; NFI: .917; CFI: .951; RMR: .039; TLI: .939) modelin iyi uyum verdiğini göstermektedir. Taslak ölçeğin yapı geçerliğini doğrulamak için Çalışma 3 gerçekleştirilmiştir. Çalışma 3'te, Çalışma 1 ve Çalışma 2'nin verileri bir araya getirilerek, analiz gerçekleştirilmiştir. Çalışma 3 sonuçlarından elde edilen ölçeğe ait maddeler için 488 (Kadın: 60; Erkek: 40) veri kullanılmış ve 14 maddeli, tek boyutlu modelin geçerliği araştırılmış ve ölçek sınanmıştır. Çalışma 3'te modele ilişkin uyum indeks değerleri $\chi^2 = 276,797$ ($df= 74$), $\chi^2 / df= 3.740$, $RMSEA=0.075$, $GFI=0.922$, $AGFI=0.890$, $NFI=0.937$, $CFI = .953$, $TLI = .942$ ve $RMR= .033$ olarak bulunmuştur. DFA uyum iyiliği kriterlerinin yeterli olduğu gözlemlenmiştir. Ölçeğe ait Cronbach alfa $\alpha = .938$ 'dir. Çalışma 3'te yapılan analizler sonucunda, ölçeğin iç tutarlılığının güçlü olduğu (CR: .70; AVE: .50) görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Sosyal adalet liderliği, okul müdürleri, geçerlik-güvenirlik, ölçek geliştirme

²²⁸ Doç. Dr., ,

²²⁹ Doç. Dr., Akdeniz Üniversitesi, cigdemapaydin@gmail.com

²³⁰ Dr. Öğr. Üys., MEB, sadifede@gmail.com

FATİH SULTAN MEHMET'İN LİDERLİK ÖZELLİKLERİ

MUSTAFA BAŞTAŞ²³¹

ÖZET

Karizmatik liderlik; Çok fazla karizmaya sahip olmanın ne demek olduğunu biliyorsunuz ve bu liderlerin sahip olduğu şey de tam olarak bu. Karizmatik liderlerin çekici kişilikleri olduğu gibi hedeflerine ulaşma konusunda da oldukça inançları vardır. Bu liderler, katı talimatlar yoluyla davranışları teşvik etmek yerine, ekibi bir amaç etrafında birleştirmek için etkili iletişim ve ikna yöntemini kullanırlar. Vizyonlarını açıkça ortaya koyabiliyorlar ve başkalarını da aynı hedef konusunda heyecanlandırabiliyorlar. Artıları: Karizmatik liderler, tüm grubun ortak bir hedefe yatırım yapmasını sağlama konusunda çok ilham verici ve etkilidir. Eksisi: Yoğun odaklanmaları nedeniyle, bu liderlerin "tünel vizyonu" geliştirmesi ve ortaya çıkan diğer önemli konuları veya görevleri gözden kaçırmaları kolaydır. Karizmatik bir liderlik tarzı şu durumlarda en iyi sonucu verir: Bir girişimin "yüzü" olarak hareket ediyorsunuz ve bir fikri veya öneriyi ekibinize veya kuruluş içindeki diğer kişilere satmaktan sorumlusunuz. Ekibiniz pek çok belirsizlikle uğraşüyor ve duygusal zekası yüksek bir lidere ihtiyaç duyuyor. Dönüşümcü liderlik; Yine, bu liderlik tarzının adı şudur: Dönüşümcü liderler, çalışanlarına yenilik yapma konusunda ilham vererek liderlik ettikleri işletmeleri veya grupları değiştirmeye (dönüştürmeye) çalışırlar. Bu liderlerin amacı iyileştirmeler yapmak ve işleri halletmenin daha iyi yollarını bulmaktır. Sonuç olarak, diğer insanlara kendi işlerini sahiplenmeleri için ilham veriyor ve onları güçlendiriyorlar ve işlerin nasıl iyileştirilebileceği veya yükseltilebileceğine dair öneri veya gözlemleriyle katkıda bulunuyorlar. Dönüşümcü liderlerin yönetimi altında, insanlar tonlarca özerkliğin yanı sıra yenilik yapmak ve kalıpların dışında düşünmek için bolca nefes alma alanına sahiptir. Artıları: Liderler, çalışanlarla yüksek düzeyde güven kurabilir ve onları ortak bir vizyon veya nihai hedef etrafında toplayabilir. Eksisi: Mevcut süreçlere değer verilen ortamlarda, bazı şeyleri değiştirme arzusu bazı tüyleri karıştırabilir. (Kat Boogaard, 3/1/2024). Eğitimde Dönüşümcü Liderlik; Transformasyonel liderlik, bireyin kendi amaçları dışında, grup amaçları doğrultusunda bir bakış açısı kaza/imasını amaçlamaktadır. Transformasyonel liderler, bireylerin grubun ya da toplumun ortak amaçları doğrultusunda hareket etmesini sağlar. Bu liderlik yaklaşımında, güçlü olan bireysel hedefler ve ihtiyaçlar, liderin izlediği yüksek hedeflerle birleşmiştir. (Starratf, 1995, s. 110). Eğitimde Transformasyonel Liderlik Okul liderliği konusunda yapılan ampirik araştırmalar, örgütsel koşullar ve sonuçlar çerçevesinde, lider davranışlarını ve uygulamaların belirlemeye yardımcı olmaktadır. Yakın geçmişte liderlik araştırmalarında liderin bilişsel ve duyuşsal özelliklerine ilişkin araştırmaların arttığı görülmektedir. Liderliğin kavramsallaştırılmasına yönelik yapılan çalışmalar, liderliğin değerlendirilmesinde bazı yaklaşımların gelişmesine yardımcı oldu. Hallinger, kapsamlı bir öğretimsel liderlik anketi hazırladı. Bass (1985), okul ve okul dışı örgütlerde transformasyonel liderlik davranışını ölçmeye yönelik anket hazırladı ve bu anketi uyguladı. Reitzung ve Reeves (1992), liderliğin niteliğine yönelik bazı araştırmalar geliştirdi. Böylece okul liderliği uygulamaları hakkında yapılan deneysel araştırmalar, büyük ölçüde öğretmenlerin liderliğe ilişkin algılarına dayanıyordu (Jantzi & Leithvood, 1996, S. 513). Okul yöneticilerinin 6 dönüşümcü liderlik davranışı boyutunda bedenen liderlik

²³¹ Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, mustafabastas55@gmail.com

davranışlarını gösterdikleri belirlenmiştir. Okul yöneticileri dönüşümcü liderlik davranış boyutlarından vizyon oluşturma, davranış modeli oluşturma, grup hedeflerine bağlılığı özendirme, bireysel destek sağlama, entelektüel özendirme ve yüksek performans beklentisine sahip olma boyutlarında kendilerini başarılı görmüşlerdir. Okul yöneticilerinin liderlik özellikleriyle dönüşümcü liderlik davranış boyutları arasında olumlu yönde bir ilişki bulunmuştur. Okul yöneticilerinin liderlik özellikleriyle dönüşümcü liderlik boyutlarından "grup hedeflerine bağlılığı özendirme" arasında olumlu yönde ve yüksek düzeyde bir ilişki belirlenmiştir. (Bass,1985) Okul yöneticilerinin dönüşümü gerçekleştirebilecek liderlik davranışlarına ihtiyaç vardır. Okul yöneticilerinin liderlik özellikleri ve dönüşümcü liderlik konusunda kendilerini yeterli görmeleri olumlu bir sonuçtur. Ancak bu sonuç okul yöneticilerinin başarısı için yeterli değildir. Dönüşümcü okul lideri yerel ölçekli değil, küresel bir bakış açısına sahip olmalıdır. Artık yerel, bölgesel yada ulusal ölçütlerde başarılı olmak yeterli değildir. Bu bakımdan okul yöneticisinin eğitimde mükemmellik anlayışını dünya ölçütlerine göre değerlendirmesi gerekir. Dönüşümcü okul lideri, eğitimdeki küresel bütünleştirebilmelidir. (Vehbi ÇELİK,1999). Bu doğrultuda Fatih Sultan Mehmet Hanın Dönüşümcü Lider özelliklerini ve Karizmatik Lider Özelliklerini kullanarak; Fatih Sultan Mehmet halkın kendisine güvenini sağlamış ,toplumun memnuniyeti ve lidere bağlılığını her türlü şartta sağlamış bir lider olarak karşımıza çıkmaktadır. Liderlik özellikleri sayesinde ordusunu ve halkını düşünceleri doğrultusunda ikna etmiş, aldığı kararları toplumuna benimsetip arkasından beraberinde adalet, ilim, sanata olan ilgisini toplumuna yansıtıp peşinden halkına inandırmış bir lider olarak Türk tarihinde yerini almıştır.(Eurasian Journal of Social Sciences, 2015). Günümüzde Fatih sultan Mehmedin bu liderlik özelliklerini kullanarak günümüz eğitim sisteminde dönüşümcü Liderliği kullanabiliriz.

Anahtar Kelimeler: Fatih Sultan Mehmet, dönüşümcü Lider, Karizmatik Lider,

OKUL YÖNETİCİLERİNİN DUYGUSAL LİDERLİK YÖNÜNDE İNCELENMESİ

UFUK ERSOY²³², ÖZNR TULUNAY ATEŞ²³³

ÖZET

Bu araştırmada okul yöneticilerinin duygusal liderlik açısından öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Okul liderliği ile ilgili birçok çalışma yürütülmesine rağmen liderliğin duygusal boyutunu ele alan çalışmalar daha azdır. Duygusal zekâ kişinin kendisinin ve başkalarının hislerini ve duygularını izleme, bunları ayırt etme ve bunu düşünce ve davranışlarını şekillendirirken kullanma yeteneğini içeren sosyal bir zekâdır. Goleman, Boyatzis & McKee (2002)'ye göre duygusal zekânın dört alt boyutu vardır: 1.Özbilinç: Kişinin kendi duygularını, güçlü ve zayıf yönlerinin neler olduğunu, diğer insanlar üzerindeki etkisinin ne olduğunu bilmesidir. 2.Özyönetim: Kişinin kendi psikolojik durumunu, kendi duygularını, stresini, korkularını vb. yönetmesidir.3.Sosyal Bilinç: Kişinin kendini karşısındakinin yerine koyarak empati yapmasıdır. 4.İlişki Yönetimi: Kişinin sosyal ilişkilerini düzenleyebilmesidir. Duygusal zekanın temelini oluşturan bu yeteneklere sahip olmak; lidere nerede çalışırsa çalışsın, insanlığını ve akıl sağlığını koruyarak ayakta kalmasını ve etkili bir lider olmasını sağlayacak bir yol sunar. Duygusal liderliğin dikkat çeken gücü ise insanların duygusal dengeye sahip olan diğer insanlarla iletişim kurma eğiliminde olmasındandır ve bu yüzden bir lider karşısındakini olumlu ya da olumsuz etkileyerek iletişime yön verme gücüne sahiptir. Araştırma, nitel araştırma yöntemlerinden biri olan olgubilim desenine göre yürütülmüştür. Araştırmada, katılımcıların duygusal liderliğe ilişkin görüşlerine ulaşmak için açık uçlu ve yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Bu çalışmada veriler nitel veri analiz metotlarından içerik analizi tekniği kullanılarak çözümlenmiştir. Araştırmanın çalışma grubunu 2022-2023 eğitim öğretim yılında Isparta ilinde görev yapan 30 öğretmen oluşturmaktadır. Araştırma sonucunda öğretmenlerin önemli bir kısmının yöneticisinin duygusal liderlik özelliklerine sahip olmadığını belirttiği tespit edilmiştir. Öğretmen görüşlerine göre yöneticilerin zayıf yönlerinin kibirli olmak, empatik davranmamak, iletişim kuramamak, iş birliği sağlayamamak, adaletsiz olmak olduğu; güçlü yönlerinin ise empatik davranmak, disiplinli olmak, kararlı olmak, güçlü iletişim kurmak olduğu anlaşılmaktadır. Duygusal liderliğin alt boyutları olan özbilinç, özyönetim, sosyal bilinç ve ilişki yönetimi konusunda öğretmenlerin yöneticileri hakkındaki görüşlerine bakıldığında en çok sahip olunan özellik özyönetim olurken en az sahip olunan özelliğin ise özbilinç olduğu ortaya çıkmaktadır.

Anahtar Kelimeler: okul, yönetici, duygusal zekâ, liderlik

²³² Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, ufukersoymaku@gmail.com

²³³ Doç. Dr., Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, otates@mehmetakif.edu.tr

EĞİTİM YÖNETİMİNDE EPİSTEMİK ADALETSİZLİĞE YORUMSAMACI YAKLAŞIM

KÜBRA YENEL²³⁴

ÖZET

Epistemik adaletsizlik, eğitim ortamları da dahil olmak üzere toplumsal yapılar içinde belirli grupların bilgiye yaptığı katkıların sistematik olarak marjinalleştirilmesini vurgulamaktadır (Anderson, 2012; Fricker, 2007). Bu adaletsizlik, testimonial (tanıklık) adaletsizliği (insanların bilgi sahibi olarak adil olmayan bir şekilde itibarsızlaştırıldığı durum) ve hermenötik (yorumsamacı) adaletsizlik (deneyimleri anlamak veya iletmek için kavramsal araçların eksikliği) dâhil olmak üzere çeşitli biçimlerde ortaya çıkabilmektedir. Eğitim yönetimi veya okul liderliği bağlamında epistemik adaletsizlik, bireylerin veya grupların marjinalleştirildiği, susturulduğu veya bilgi katkılarında itibarsızlaştırıldığı, karar alma süreçlerini, güç ve kaynakların adil dağılımını etkileyen durumları içermektedir. Bu çalışma, Fricker (2007) tarafından oluşturulan teorik çerçeveye dayanmaktadır ve eğitim yönetimi açısından tanınma ve kaynak dağıtımındaki eşitsizliklerin ele alındığı diğer bir yaklaşım olan Matthew (Matta) etkisi ile birlikte ele alınmaktadır. Merton (1968) tarafından ortaya atılan Matthew (Matta) etkisi kavramı, eğitim sistemleri içindeki eşitsizliklerin dinamiklerini aydınlatmamızda bizlere ışık tutan bir yaklaşımdır. "Zenginlerin daha zengin olduğu ve fakirlerin daha fakirleştiği" metaforuyla ortaya koyulan bu olgu, kaynakların ve tanınırlığın halihazırda avantajlı olanlar tarafından nasıl orantısız bir şekilde biriktirildiğini, dolayısıyla eğitim fırsatları ve sonuçlarındaki eşitsizlikleri nasıl artırdığını açıklamaktadır (Merton, 1968; Tian & Nutbrown, 2021). Eğitimin toplumsal anlatıları ve bilgiyi şekillendirmedeki hayati rolü göz önüne alındığında, bu bağlamda epistemik adaletsizliği ele almak büyük önem taşımaktadır. Bu çalışma, hermenötik epistemik adaletsizliğin eğitim yönetimi ve liderlik alanındaki yansımalarını ortaya çıkarmayı hem etkilenenlerin deneyimlerini hem de bu tür adaletsizliklerle başa çıkmak için kullandıkları stratejileri ortaya koymayı amaçlamaktadır. Nitel bir araştırma olarak tasarlanan bu çalışmada, öğretmenler ve okul yöneticileri de dâhil olmak üzere çeşitli eğitim paydaşlarından derinlemesine bilgi toplamak amacıyla hazırlanan yarı yapılandırılmış görüşmeler aracılığıyla veri toplanacaktır. Katılımcılar, farklı eğitim bağlamlarında hermenötik epistemik adaletsizliğin kapsamlı bir şekilde anlaşılmasını sağlayacak şekilde, çeşitli eğitim rollerinden geniş bir görüş yelpazesini içerecek şekilde amaçlı örnekleme yöntemiyle seçilecektir. Epistemik adaletsizlik deneyimleriyle ilgili ortak kod ve temaların belirlenmesini amacıyla tematik analiz yapılacaktır. Epistemik adaletsizliğin hermenötik boyutuna odaklanan bu çalışma, okullarda bilginin doğrulanması ve marjinalleştirilmesinin karmaşık dinamiklerine dair önemli veriler ortaya koymayı hedeflemektedir. Hermenötik epistemik adaletsizliğin Matthew etkisi ile birlikte ele alınması, daha kapsayıcı ve eşitlikçi bir eğitim ortamını teşvik etmek için eğitim yönetimi içerisinde bu konuların ele alınmasının önemini altını çizmektedir.

Anahtar Kelimeler: Epistemik Adaletsizlik, Yorumsamacı Yaklaşım, Matta Etkisi, eğitim yönetimi.

²³⁴ Dr., Manisa Celal Bayar Üniversitesi, kubrayenel@gmail.com

AİLELER, OKULLAR VE TOPLUM: DİJİTAL BAĞIMLILIĞA KARŞI ORTAK MÜCADELE, BİBLİYOMETRİ

ÖZGÜN ÇEKİÇ²³⁵, KÜBRA YENEL²³⁶

ÖZET

İnternet Bağımlılığı Bozukluğu olarak da bilinen dijital bağımlılık, dijital cihazların aşırı ve kompulsif kullanımının sorunlu bir modelini ifade eder ve bireyin yaşamının çeşitli yönleri üzerinde olumsuz sonuçlara yol açar (Cash ve diğerleri, 2012). Bu bağımlılık nörolojik komplikasyonlar, psikolojik rahatsızlıklar ve sosyal problemlerle karakterizedir (Cash ve diğerleri, 2012). Amerikan Bağımlılık Tıbbi Derneği ve Amerikan Psikiyatri Birliği, dijital bağımlılığı ödül, motivasyon, hafıza ve ilgili devreleri etkileyen birincil, kronik bir beyin hastalığı olarak kabul etmektedir (Peper ve Harvey, 2018). Dijital bağımlılık, aşırı oyun oynama, sorunlu internet kullanımı ve dijital cihazlarla kompulsif etkileşim dahil olmak üzere çeşitli biçimlerde kendini gösterir (Griffiths ve diğerleri, 2017). Araştırmalar internet, sosyal medya, dijital oyun ve akıllı telefon gibi dijital teknolojilere olan bağımlılığın gerçek sosyal ilişkileri engelleyebileceğini ve sosyal bağlılığı azaltabileceğini göstermektedir (Savcı ve Aysan, 2017). Bu azalan sosyal bağlılık, yalnızlık ve izolasyon duygularına yol açarak bireylerin refahını ve ruh sağlığını etkileyebilmektedir (Savcı ve Aysan, 2017). Kanat (2019) da dijital bağımlılığın sosyal izolasyona, sosyal aktivitelerin ihmal edilmesine ve sosyal çatışmalara neden olarak sosyal yaşamı bozabileceğini ifade etmektedir. Öğrencileri dijital etik, gizlilik ve güvenlik konusunda eğitmek, dijital bağımlılıkla mücadelede ve güvenli çevrimiçi davranışı teşvik etmede çok önemlidir (Galán ve diğerleri, 2020). Okullar, dijital etik ve güvenlik derslerini müfredata entegre ederek, öğrencilerini çevrimiçi ortamda kendilerini koruyacak bilgi ve becerilerle donatabilir, böylece öğrenciler dijital etkileşimleri hakkında bilinçli kararlar verebilirler. Özellikle savunmasız gruplar arasında dijital bağımlılığın riskleri hakkında farkındalık yaratmak çok önemlidir. Fekih-Romdhane ve diğerleri (2022), özellikle şizotipallığı yüksek öğrenciler arasında internet bağımlılığı risklerine ilişkin farkındalığın artırılmasını ve bakım yolunda internetin stres etkeni olmaktan ziyade kaynak olarak kullanılmasını önermektedir. Ek olarak, ikna edici müdahale teknolojisinin geliştirilmesi, kişiselleştirilmiş geri bildirim ve kendi kendini izleme yoluyla daha sağlıklı teknoloji kullanım davranışlarını teşvik ederek dijital bağımlılıkla mücadeleye yardımcı olabilir (Alrobai ve diğerleri, 2016). Bu araştırmanın problemi aile, okul ve toplum iş birliğiyle öğrencilerin dijital bağımlı olmamalarına yönelik çözüm önerileri geliştirmektir. Bibliyometri; bilimsel çalışmaların sayısal analizler ve istatistikler yardımıyla analiz edilmesi olarak tanımlanabilir. Bibliyometrik yöntemler, yayınlanan araştırmanın tanımı, değerlendirilmesi ve izlenmesi için nicel bir yaklaşım kullanır. Bibliyometrik analiz; bireysel araştırmacıları, araştırma grupları, ülkeleri, kurumları veya dergilerin etkilerini değerlendirmek için kullanılan kalitatif ve kantitatif analiz yöntemlerinden biridir. Bibliyometrik yöntemler; araştırmacıların okumaya başlamadan önce literatürü keşfetmelerine ve en etkili çalışmalarını göstererek araştırmacının çalışmalarını yönlendirebilmektedir. Bibliyometri; belirli zaman aralığındaki makale sayısını ortaya koyabildiği gibi; bir çalışmanın kendisinden sonra yapılan çalışmaları ne kadar

²³⁵ Dr., İZMİR EKONOMİ ÜNİVERSİTESİ, ozgunn@hotmail.com

²³⁶ Dr., MANİSA CELAL BAYAR ÜNİVERSİTESİ, kubrayenel@gmail.com

etkilediğini de ortaya koymaktadır. Ayrıca, bibliyometrik yöntemler, araştırmacıların bulgularını, bu alanda çalışan diğer bilim adamlarının ürettikleri toplu bibliyografik verilere dayandırmalarına ve fikirlerini alıntı, işbirliği ve yazı yoluyla ifade etmelerine de olanak tanır. Dijital bağımlılık alanında yapılan çalışmaların analizini gerçekleştirmek amacıyla benzer bazı bibliyometrik çalışmalarda kullanılan yöntemden yararlanılacaktır.

Anahtar Kelimeler: internet bağımlılığı, dijital bağımlılık, sorunlu internet kullanımı

ORTAOKULLARDA MESLEKİ ÖĞRENME TOPLULUĞU OLMA DÜZEYİNİN OKUL MÜDÜRLERİNİN SÜRDÜRÜLEBİLİR LİDERLİK DAVRANIŞLARINA GÖRE İNCELENMESİ

ÖZGE TEMUÇİN²³⁷, FATİH ŞAHİN²³⁸

ÖZET

Okul üyelerinin mesleki öğrenme topluluğu davranışları sergilemesi okul gelişimi açısından önemli görülmekte ve bu konu eğitim örgütlerinde liderliğin de etkisi dikkate alınarak sıklıkla araştırılmaktadır. Bu doğrultuda gerçekleştirilen bu araştırma öğretmen algılarına göre okul yöneticilerinin sürdürülebilir liderlik davranışları ile okulun mesleki bir öğrenme topluluğu olma düzeyi arasındaki ilişkiyi incelemektedir. Araştırma ilişkisel olup nicel araştırma yaklaşımlarından korelasyonel ve nedensel karşılaştırma yaklaşımlarını benimsenmiştir. Araştırmanın evrenini Ankara ili merkez ilçelerindeki devlet okullarında 2022-2023 eğitim-öğretim yılında görev yapan öğretmenler oluşturmaktadır. Öğretmen sayısı en fazla olan 5 ilçe belirlenerek tabakalı örneklem yöntemi ile her ilçeden eşit oranda katılımı yansıtacak şekilde 385 öğretmene ulaşılarak 'Okullarda Sürdürülebilir Liderlik Ölçeği' ve 'Mesleki Öğrenme Topluluğu Ölçeği' yüz yüze uygulanmıştır. Araştırmada kişisel değişkenlere göre araştırmanın temel değişkenlerinin nasıl farklılaştığını görmek için T-Testi ve Anova; araştırmanın temel değişkenleri arasındaki ilişkiyi yorumlamak için nedensel karşılaştırma analizi ve sürekli değişkenler arasındaki ilişkileri incelemek içinse korelasyon ve regresyon analizi yapılmıştır. Araştırma bulgularına göre; okullarda sürdürülebilirlik liderlik ile mesleki öğrenme topluluğu tutumları kadın ve erkek öğretmenlere göre, öğretmenlerin görev yaptığı ilçelere göre evli ve bekar öğretmenlere göre öğretmenlerin yaş gruplarına göre farklılık göstermemektedir. Okullarda sürdürülebilirlik liderlik alt boyutları mesleki öğrenme topluluğu davranışını etkilediği görülmektedir. Öğretmenlerin derin öğrenme alt boyutu algıları mesleki öğrenme topluluğu davranışını pozitif yönde etkilemektedir. Okul üyelerinin mesleki öğrenme topluluğu davranışları sergilemesi okul gelişimi açısından önemli görülmekte ve bu konu eğitim örgütlerinde liderliğin de etkisi dikkate alınarak sıklıkla araştırılmaktadır. Bu doğrultuda gerçekleştirilen bu araştırma öğretmen algılarına göre okul yöneticilerinin sürdürülebilir liderlik davranışları ile okulun mesleki bir öğrenme topluluğu olma düzeyi arasındaki ilişkiyi incelemektedir. Araştırma ilişkisel olup nicel araştırma yaklaşımlarından korelasyonel ve nedensel karşılaştırma yaklaşımlarını benimsenmiştir. Araştırmanın evrenini Ankara ili merkez ilçelerindeki devlet okullarında 2022-2023 eğitim-öğretim yılında görev yapan öğretmenler oluşturmaktadır. Öğretmen sayısı en fazla olan 5 ilçe belirlenerek tabakalı örneklem yöntemi ile her ilçeden eşit oranda katılımı yansıtacak şekilde 385 öğretmene ulaşılarak 'Okullarda Sürdürülebilir Liderlik Ölçeği' ve 'Mesleki Öğrenme Topluluğu Ölçeği' yüz yüze uygulanmıştır. Araştırmada kişisel değişkenlere göre araştırmanın temel değişkenlerinin nasıl farklılaştığını görmek için T-Testi ve Anova; araştırmanın temel değişkenleri arasındaki ilişkiyi yorumlamak için nedensel karşılaştırma analizi ve sürekli değişkenler arasındaki ilişkileri incelemek içinse korelasyon ve regresyon analizi yapılmıştır. Araştırma bulgularına göre; okullarda sürdürülebilirlik liderlik ile mesleki öğrenme topluluğu

²³⁷ Öğrenci, Milli Eğitim Bakanlığı, oz.temucin@gmail.com

²³⁸ Doç. Dr., Gazi Üniversitesi, sahinfatih@gazi.edu.tr

tutumları kadın ve erkek öğretmenlere göre, öğretmenlerin görev yaptığı ilçelere göre evli ve bekar öğretmenlere göre öğretmenlerin yaş gruplarına göre farklılık göstermemektedir. Okullarda sürdürülebilirlik liderlik alt boyutları mesleki öğrenme topluluğu davranışını etkilediği görülmektedir. Öğretmenlerin derin öğrenme alt boyutu algıları mesleki öğrenme topluluğu davranışını pozitif yönde etkilemektedir.

Anahtar Kelimeler: Sürdürülebilir kalkınma liderliği, Mesleki öğrenme topluluğu, Okul müdürleri, Öğretmenler, Ortaokullar.

ÖZBEKİSTAN'DA HOŞGÖRÜYE DAYALI ULUSAL POLİTİKA

DİLARAM İNOYATOVA²³⁹

ÖZET

Devlet İstatistik Kurumu'nun verdiği bilgiye göre, 1 Ocak 2024 tarihi itibarıyla Özbekistan Cumhuriyeti'nin nüfus sayısı 36,8 milyon kişidir. Özbekistan'ın bağımsızlık yıllarının en büyük başarısı ve en önemli özelliği, yüzden fazla etnik boy ve halkların, 16 mezhebin temsilcilerinin barış ve uyum içinde yaşadıkları etnik ve dinlerarası hoşgördür. Böyle bir sonuca ulaşmak kolay olmamıştır. Devlet, Özbekistan'da egemenliğin kazanılmasının ilk günlerinden itibaren etnosiyasetin tutarlı bir şekilde uygulanmasına, etnik gruplar arası uyum ve hoşgörünün sağlanmasına, dostluğun güçlendirilmesine, çok ırklı bir toplumda farklı diasporaların benzersiz ulusal âdet-geleneklerinin ve kültürlerinin dikkatli bir şekilde korunmasına yönelik pek çok önlem almaktadır. Bu bağlamda Özbekistan Cumhurbaşkanı Ş. M. Mirziyoyev, «Biz, devlet politikamızda ülkemizde yaşayan farklı ulusların ve milletlerin temsilcilerinin, onların dil ve kültürlerinin, dinlerinin, gelenek ve göreneklerinin, millî bilincinin güçlendirilmesine ve geliştirilmesine öncelik vermeye devam edeceğiz.» dedi. Bağımsızlık yıllarında, Özbekistan'da yaşayan vatandaşların eşit haklara sahip olabilmeleri için böyle bir yasal çerçeve oluşturulmuştur. Bu, her şeyden önce Özbekistan Cumhuriyeti'nin Anayasa'sında belirtilmiştir. Burada Özbek dilinin devlet dili olarak ilan edilmesi, diğer dillerin gelişimine engel olmadığını da belirtmek gerekir. Özbekistan Cumhuriyeti'nde toplum içinde etnik ve dilsel uyum sağlamayı amaçlayan etnik ve dilsel politikasının en önemli göstergesi, 7 dilde eğitimin verilmesi, kamuoyunda 12 dilin aktif olarak kullanılmasıdır. Etnik gruplar arasındaki eşitliğe ilişkin anayasal ilkelerin uygulanması, Özbekistan'ın egemenlik kazanmasının arifesinde farklı etnik boylar için kurulan kültür merkezlerinin faaliyet göstermeleriyle ilişkilidir. Cumhuriyetin egemenliğinin gelişim yıllarında toplamda 134 dostluk derneği ve 150'den fazla ulusal kültür merkezi kurulmuştur. Özbekistan'da hoşgörüye dayalı ulusal bir politikanın sürdürülmesine katkıda bulunan çeşitli sosyal kuruluşlar da bulunmaktadır. Örneğin, 2006 yılından bu yana Prof. R.H. Murtazayeva'nın inisiyatifiyle M. Uluğ Bey adındaki Özbekistan Ulusal Üniversitesine bağlı olarak kurulan ve faaliyet gösteren "Özbekistan'da Uluslararası Uyum ve Hoşgörü Bilim Merkezi" kurulmuştur. Bu merkez, Özbekistan'daki tüm üniversite ve araştırma kurumlarından diasporik konularda çalışan uzmanları bir araya getirmektedir. Burada uzmanlar akademik çalışmalar yürütmektedir: "yuvarlak masa toplantıları", uluslararası ve ulusal bilimsel sempozyumlar düzenlenmekte, akademik kitaplar yayınlanmakta, doktora tezleri savunulmaktadır. Günümüze kadar, Özbekistan'ın Kore, Rus, Alman, Leh, Uygur, Baltık, Tatar, Başkurt, Kazak, Türkmen, Yahudi, Arap, Buhara Lulisi, Dungan, Yunan diasporaları oldukça genişçe araştırılmıştır. Özbekistan'ın Türk diasporasını incelemek için çalışmalar devam etmektedir. Merkez, bilimsel çalışmalar dışında, uygulamalı çalışmaları da yürütmektedir. Cumhuriyetin ulusal kültür merkezleri ile birlikte her yıl Uluslararası Hoşgörü Günü'ne (16 Kasım) adanmış etkinlikler düzenlenmektedir. Gençlerin hoşgörü düzeyini artırmak için, sadece Ulusal Üniversite öğrencileri arasında değil, aynı zamanda Taşkent'teki üniversite öğrencileri arasında da Hoşgörü Günü'nde yarışmalar düzenlemek bir gelenek haline gelmiştir. Şunu da belirtmek gerekir ki ülkenin bilim

²³⁹ Prof. Dr., Mirzo Uluğbek Adına Özbekistan Ulusal Üniversitesi, indima59@mail.ru

adamları tarafından yürütölen bilimsel ve uygulamalı çalışmalar, Özbekistan'da etnik hoşgörünün güçlendirilmesine ve böylece toplumda barış ve hoşgörü içinde geleceğe emin adımlarla yürümeye önemli katkılar sağlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Özbekistan, hoşgörü, diaspora, ulusal politika, etnik gruplar arası uyum, ulusal bilinç.

ORTAÖĞRETİM 10.SINIF ÖĞRENCİLERİNİN DERS SEÇİMİ SÜRECİNDE DAHA ÇOK SAYISAL ALANA YÖNELMELERİNİN NEDENLERİ

SİNAN ÖZDEMİR²⁴⁰

ÖZET

Ülkemizde öğrencilerin meslek hedeflerinde artık sayısal meslekler daha fazla yer almaktadır. Öğrenciler Tıp, mühendislik gibi sayısal yeteneğin hakim olduğu meslekleri hukuk, psikoloji, sözel yeteneklerin ya da eşit ağırlıklı yeteneklerin olduğu meslek alanlarına göre daha fazla tercih etme eğilimindedirler. Bu durum, ortaöğretim 10. Sınıfta sınıf dağılımları yapılırken gibi sayısal sınıfların öğrenci yoğunluğunu artırmıştır. Çoğunluğun yönelmesi gerçekçi olmayan seçimleri artırmıştır. Sayısal derslerde beklediği başarıyı gösteremeyen öğrenciler alan değişikliği veya mesleki hedef değişikliği seçeneklerini düşünmüşlerdir. Ayrıca birçok sayısal sınıfta öğrenci seviyesinin sayısal alana uygun olmaması öğretimsel sorunlar yaratmaktadır. Doğru alanda olmayan öğrenciler özelliklerine uygun eğitimi seçmediklerinde, mutsuz olmakta ve yetersizlik hisleri ile mücadele etmektedirler. Tabi eğitim ortamında öğrencilerin özelliklerine uygun yerde olmaması zamansal ve ekonomik kayıplar yaratacağı aşikârdır. Bu nedenle okullarda uygulanan, ders seçimi uygulamalarının eksik yönlerini ortaya çıkarmak önemlidir. Öğrencilerin alan seçimi sürecinde kişisel özelliklerine uygun ve gelişimlerini destekleyici bir alana yönelmesini sağlamak gerekmektedir. Bu araştırma ile de öğrencilerin sayısal ders gruplarına yönelirken akademik ve kişisel özelliklerini ne kadar dikkate aldıkları, diğer alanlara yönelenlerin nasıl davrandıkları ortaya çıkarılmaya çalışılmıştır. Bu amaç doğrultusunda Gaziantep'teki bir Anadolu Lisesi 10.sınıf öğrencilerinden veri toplanmıştır. Mevcut araştırma nitel araştırma yöntemlerinden betimsel tarama ve içerik analizi ile yürütülmüştür. Betimsel tarama yöntemi, geniş gruplar üzerinde yürütülen, gruptaki bireylerin bir olgu ve olayla ilgili görüşlerinin, tutumlarının alındığı, olgu ve olayların betimlenmeye çalışıldığı bir araştırma yöntemidir.(Karakaya, 2012) İçerik analizi; nesnel, ölçülebilir, doğrulanabilir bilgilere ulaşmak amacıyla doküman, metin ve evrak gibi pek çok farklı materyali belli kurallar dahilinde (örnekleme, kodlama, kategori vs.) analiz etmeyi amaçlayan nitel araştırma yöntemi içerisinde yer alan bir tekniktir.(Metin ve Ünal ,2022) Araştırmada 10. Sınıf öğrencilerinin ders seçiminde sayısal ders gruplarına yönelim nedenleri ve diğer alanları seçme nedenleri öğrenci görüşlerine göre ortaya koyulmuştur. Öğrenci görüşleri , “Sayısal Alan Yönelim Anketi” adlı yapılandırılmış bir görüşme anketi ile alınmıştır. Ayrıca Öğrencilerin ders ortalamaları tek tek Eokul sisteminden alınıp sayısal seçen öğrencilerin bu ortalamayı dikkate alıp almadıkları seçimleri ile karşılaştırılmıştır. Yine ABKÖ (akademik benlik kavramı ölçeği) uygulaması ile öğrencilerin yetenek alanları belirlenmiş ve seçimlerinde yetenek ve ilgi alanlarını ne derece dikkate aldıkları belirtilmiştir. Sonuç Araştırma verilerine göre ortaöğretimde sayısal alana yönelen öğrencilerin kişisel özelliklerini diğer alanları seçen öğrencilere nazaran daha az dikkate aldıkları görülmüştür. Sayısal alan seçimi yapan öğrenciler ailelerinden etkilenmişlerdir. Alan seçimi yaparken popüler mesleklerin olduğu alanı tercih etmişlerdir. Ulaşılan bir diğer sonuç ise sayısal seçen öğrencilerin hiçbir yere sormadan yani kendi isteklerine göre seçim yapma yöneliminin diğer öğrencilere göre daha yüksek olmasıdır. Öğrencilerin

²⁴⁰ Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, sinan.pdr82@gmail.com

alanda başarılı olup olmayacaklarına inançları, seçim yaparken kimlerden yardım aldıkları, ders ortalamaları, ABKÖ sonuçları, meslek hedefleri, seçim sebepleri 6 başlık altında toplanmıştır. Araştırma küçük çaplı bir araştırmadır. Ancak sadece sayısal alana yönelim sebeplerini içermemektedir. Ayrıca diğer alanı seçen öğrencilerin davranışlarını da sınırlı ölçüde belirtmektedir. Yukarıda sayılan her bir başlık daha akademik bir ortamda ve ünvanlı kişilerce ele alınıp araştırılırsa çok daha ilgi çekici sonuçlara ulaşılabileceği düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: alan seçimi, meslek seçimi, karar verme becerileri

GELECEĞİME MERHABA

MÜGE TÜZEMEN TÜĞSÜZ²⁴¹

ÖZET

Bilim ve Sanat Merkezi Bireysel Yeteneklerini Fark Etme ve Özel Yeteneklerini Geliştirme Programına devam eden öğrencilerimizin kariyer gelişimlerini desteklemek amaçlandı. 7 bilim ve sanat merkezi ile bir ortaokul ortak olarak toplam sekiz ortak e-Twinning projesinde çalıştık. 45 öğrenci ile kariyer gelişimi çalışmalarını tamamladık. Benlik Farkındalığı, Kariyer Benliği, Kariyer Farkındalığı, Karar Verme Yetkinliği, Seçeneklerin Farkındalığı, Sosyal Duygusal yeterlilik alanları dikkate alınarak etkinlikler planlandı. Takım çalışmalarının kişisel gelişime olan katkısı gözlemlendi. Aynı zamanda " Bilim ve Sanat Merkezleri Gelecek Hazırlığı " Psiko eğitim Programındaki kazanımlar ile paralel bir şekilde yürütülmüştür. Öğrencinin ilgi ve yeteneğine uygun meslek seçiminin geleceğine olan katkısı fark edildi. Mesleklerin özel koşullarını fark ettiler. Farklı şehirlerde yaşayan bilim ve sanat merkezi öğrencileriyle ortak platform üzerinde web 2.0 araçlarını kullanarak ortak ürün elde edebilmeyi deneyimlediler. İşbirliği yapmanın önemini fark ettiler. Kişisel gelişim için bilsem içi ve bilsem dışında etkileşimin önemini anladılar. Mesleki seçeneklerini fark ettiler. İlgi ve yetenekleri açısından kendilerini tanıdılar. Karar verme becerilerinin gelişmesine katkıda bulunduk. Bilişim teknolojileri dersi müfredatında olan web 2.0 araçlarından padlet, canva, mentimeter, storyjumperr ve chatterpix kullanılarak ortak ürünler oluşturuldu. Hikaye kitabı yazımında ise Türkçe ders müfredatında olan konular göz önünde bulunduruldu. Projede öğrencilerimizin iletişim, dijital yeterlilik, öğrenmeyi öğrenmek, gelecek farkındalığı ve ifade yetkinliklerini geliştirmek istedik. Proje hedef belirleme ve geleceği planlama ile ilgilidir. Hedef belirleme becerisi, öğrencilerin geleceğini şekillendiren ve onları yaşama hazırlayan en önemli becerilerden birisidir. Bir hedefe ve bu hedefi başarmak için motivasyona sahip öğrenciler geleceklerini daha pozitif yönde planlayabilirler. Özellikle motivasyonu düşük öğrenciler için hedef belirleme becerilerini edinmesi çok daha önemlidir. Bu beceriler sayesinde kendisinin de yapabileceklerinin olduğunu ve bunları yapmak için gerekli özelliklere sahip olduklarını görmeleri onların kendine güvenlerini, saygılarını ve kendilerine verdikleri değerin artmasına yol açacak ve hedeflerine ulaşma kararı alabilecektir. Öğrenciler; güçlü ve zayıf yönlerini fark ederek kendilerini daha iyi tanıdılar. Kendi yeteneklerini fark ettiler, gerçekçi, güncel hedefler belirleyip bu doğrultuda geleceğini planladılar. Geleceğini ve hedeflerini daha özenli, motivasyonlu planlamanın önemini farkettiler. Öz düzenleme ve öz yeterlilik becerilerini geliştirdiler. Kendi kişilik özelliklerine uygun bir kariyer planlaması yapabiliyorlar. Meslek seçimi konusunda bilgilendiler, mesleklerin özellikleri ile kendi kişilik özelliklerinin benzerliklerini fark ettiler. Hedef belirlemenin önemini fark ederek, hedeflerine ulaşmak için var olan kaynaklarını kullanmayı öğrendiler. Karşılaşılan zorluklar ve başarısızlıklar karşısında ne yapması gerektiğini bilen özgüvenli bir birey olmayı başardılar. Öğrenciler ve bizler Web 2.0 araçlarından bilmediklerimizi öğrendik ve aktif olarak kullandık. Farklı branşlarla işbirliği ve daha çok sayıda öğrenciye etkinlik uygulaması gerçekleşmiştir. Öğrencilere yapılan öntest ve sontest uygulamaları sonucunda projenin hedeflerine ulaştığını açıkça göstermektedir. Öğretmen proje başlangıç ve proje sonu değerlendirme anketinde de anlamlı

²⁴¹ Uzm., , mugetuzemen14@gmail.com

farklılıklar bulunmaktadır. Proje üyeleri arasında işbirliği ve iletişimin yüksek olduğu, mesleki tecrübelerin paylaşımının yine çok iyi olduğu tespit edildi. Yapılan çalışmalar konusuna velilerimize bilgilendirmeler yapılmış, Twinspace alanında padlet ile velilerimizin görüşlerine yer verilmiştir. Öğrencilerimiz görüşlerini forum sayfasında paylaşmıştır. Projeyi yaygınlaştırmak için okul web sitesi, okul sosyal medya hesapları, etwinning grubu, proje sosyal medya hesapları kullanılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Kariyer, Yetenek, Meslek

LİSE ÖĞRENCİLERİNİN KARAKTER GÜÇLERİ, ÖZERK ÖĞRENME VE YAŞAM BECERİLERİ

ŞEYMA NURDOĞAN DAKESOĞLU²⁴²

ÖZET

Bu çalışma lise öğrencilerinin karakter güçleri ile özerk öğrenme ve yaşam becerileri arasındaki ilişkinin incelenmesi ve bu ilişkinin cinsiyet, yaş, okul türü, sınıf düzeyi ve başarı ortalaması değişkenlerine göre farklılaşp farklılaşmadığını araştırmak amacıyla hazırlanmıştır. Değerlendirmede Karakter Güçleri ve Erdemli Oluş Gençlik Envanteri, Çok Boyutlu Bir 21. Yüzyıl Beceri Ölçeği ve Özerk Öğrenme Ölçeği olmak üzere üç farklı ölçek kullanılarak, ilişkisel tarama modelinden yararlanılmıştır. Bu araştırmanın evreni Kütahya ilindeki lise öğrencilerinden oluşmuştur. Araştırmanın çalışma evreni Kütahya ilindeki ulaşılabilen lise öğrencileri oluşturmaktadır. Araştırma örneklemini 711 kız öğrenci, 358 erkek öğrenci olmak üzere toplamda 1069 öğrenciden toplanan verilerden oluşmaktadır. Öğrencilerin yaş aralığı 13-19 ve yaş ortalaması 16,10'dur. Araştırmadan elde edilen veriler SPSS programı kullanılarak analiz edilmiştir. Analizler için parametrik testlerden tek yönlü varyans analizi, bağımsız örneklem t testi ve Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Katsayısı yöntemleri kullanılmıştır. Yapılan analizler sonucunda elde edilen bulgular aşağıda özetlenmiştir.

- 1- Lise öğrencilerinin karakter güçleri ile yaşam becerileri arasında yüksek düzeyde pozitif bir ilişki olduğu görülmektedir.
- 2- Lise öğrencilerinin karakter güçleri ile özerk öğrenme becerileri arasında orta düzeyde pozitif bir ilişki olduğu görülmektedir.
- 3- Cinsiyet değişkeni açısından karakter güçleri ile yaşam becerileri arasında anlamlı bir fark bulunamazken, özerk öğrenme puan ortalamaları arasında anlamlı düzeyde bir farklılaşma bulunmuştur.
- 4- Yaş değişkeni açısından karakter güçleri, yaşam becerileri ve özerk öğrenme puan ortalamaları arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır.
- 5- Okul türü değişkenine göre özerk öğrenme puan ortalamaları arasında anlamlı düzeyde fark bulunmazken, karakter güçleri ile yaşam becerileri arasında anlamlı düzeyde bir farklılaşma bulunmuştur.
- 6- Sınıf düzeyi değişkenine göre karakter güçleri, yaşam becerileri ve özerk öğrenme puan ortalamaları arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır.
- 7- Başarı ortalaması değişkeni açısından karakter güçleri, yaşam becerileri ve özerk öğrenme puan ortalamaları arasında anlamlı bir farklılaşma bulunmuştur.

Anahtar Kelimeler: Karakter Güçleri, Yaşam Becerileri, Özerk Öğrenme

²⁴² Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, nurdogan6097@gmail.com

PSİKOLOJİK DANIŞMA VE REHBELİK HİZMETLERİNDE YAPAY ZEKA TEKNOLOJİSİ KULLANIMI

MUSTAFA TARIK CANBAY²⁴³

ÖZET

Yapay Zeka (YZ), bilgisayar sistemlerinin insan benzeri düşünme yeteneklerini simüle etmek için kullanılan bir teknoloji alanını ifade etmektedir. YZ, büyük veri işleme, öğrenme ve karar verme yetenekleri ile bilgisayarların karmaşık problemleri çözmesine olanak tanımaktadır. Makine öğrenimi ve derin öğrenme gibi alt dallarıyla, verileri analiz ederek örüntüleri tanımakta, ses ve görüntüleri işleyip ve karmaşık görevleri otomatize edebilmekte, çeşitli teşhislerden otonom araçlara, dil çevirisinden kişisel asistanlara kadar birçok alanda YZ uygulamaları bulunmaktadır. Örneğin firmalar müşteri verilerini kullanarak, onların davranışlarını yorumlayabilmekte, ürünlerini kişiselleştirmekte ya da olası müşteri kayıplarını azaltmak için önleyici adımlar atabilmektedir. Bilindiği gibi Milli Eğitim Bakanlığına bağlı okullarımızdaki tüm öğrencilere, Psikolojik danışma ve rehberlik (PDR) hizmetleri sunulmakta, bu hizmetler; kriz yönetimi, geliştirici, yöneltici, koruyucu-önleyici gibi birçok temel işlevi içermektedir. Okullarımızda öğrenciler öğretmenleri tarafından PDR hizmetleri kapsamında, eğitsel ve akademik açıdan takip edilse de bazen öğretmenin gözünden kaçabilecek riskli durumlar oluşabilmektedir. Bu riskleri en aza indirmek için, firmaların YZ alanındaki başarısından da ilham alarak, “YZ uygulamalarından PDR hizmetlerinde de faydalanılabilir mi?” düşüncesi akıllara gelmektedir. Örneğin, okullarda öğrenci performans verileri kullanılarak başarısızlık riski artan öğrenciler belirlenebilir, okulu bırakma riski taşıyan öğrenciler önceden tespit edilebilir, öğrencinin ilgi ve yetenekleri doğrultusunda daha kaliteli eğitim yönlendirme çalışmaları yapılabilir ve akademik başarı artırılabilir. Davranış ve disiplin sorunlarının önüne erkenden geçilebilir. Sadece 2022-2023 yılında 19 milyon civarında öğrenciye hizmet vermiş olan Milli Eğitim Bakanlığının elindeki verilerden, etik ve gizlilik kurallarına uygun olarak, YZ ve derin öğrenme teknolojilerinden faydalanarak PDR hizmetlerinin kalitesini arttırmak mümkündür. Sonuç olarak, Yapay Zeka, sadece ticari firmalar için değil, eğitim sektörü gibi önemli bir alanda da büyük potansiyele sahiptir. Bu çalışmada, PDR hizmetlerinde yapay zeka kullanılarak, hizmet kalitesinin nasıl arttırılabileceği ve risk grubundaki öğrencilerin daha problem yaşanmadan teknolojik olanaklarla nasıl tespit edilebileceğine dair öncü bir vizyon oluşturulması hedeflenmiştir.

Anahtar Kelimeler: veri analizi ve rehberlik, devamsızlık takibinde yapay zeka, rehberlikte yapay zeka uygulamaları

²⁴³ Öğretmen, Halk Eğitimi Merkezi, mtcanbay@hotmail.com

11. SINIF ÖĞRENCİLERİNDE DEMOGRAFİK DEĞİŞKENLERE GÖRE KARIYER GERİBİLDİRİMİN İNCELENMESİ

KÜBRA ERKENGEL²⁴⁴, SENA NUR ÖZDEMİR²⁴⁵

ÖZET

Yüreğir ilçesinde 2022-2023 eğitim öğretim yılında öğrencilere, öğretmenlere ve velilere uygulanan RİBA(Rehberlik İhtiyaç Belirleme Anketi) sonuçlarında kariyer alanında çalışmalara ihtiyaç olduğu gözlemlenmiştir. Daha sonrasında Yüreğir ilçesinde bulunan liselerde çalışan okul psikolojik danışman/rehber öğretmenlerine araştırmacılar tarafından hazırlanan sorular Google Forms aracılığıyla ulaştırılmış ve sorulara gelen yanıtlar doğrultusunda kariyer hedefi geribildirim ile ilgili çalışmaların gerekliliği saptanmıştır. Bu doğrultuda çalışmanın amacı, Yüreğir’de bulunan liselerde eğitim öğretimine devam eden 11. Sınıf öğrencilerinin kariyer hedeflerini belirlemeleri ve kariyer süreçlerinde gelişim sağlayabilmeleri için yapılacak çalışmaların planlanabilmesi buna ek olarak öğrencilere çevrelerinden ve öğretmenlerinden gelen kariyer geribildirimlerin etkilerini saptamaktır. Araştırmanın yöntemi nicel araştırma yöntemlerinden korelasyonel araştırmalardır. Bu doğrultuda Yüreğir’de eğitim öğretimine devam eden 11. sınıf öğrencilerinden veri toplanacaktır. “Kariyer Hedefi Geribildirim Ölçeği (KHGÖ)” ve araştırmacılar tarafından hazırlanan “Kişisel Bilgi Formu” ile öğrencilerden veri toplanacaktır. Araştırmaya Yüreğir’de bulunan liselerden seçilen 7 pilot okulun 11. sınıf öğrencileri dahil edilecektir. Toplanacak olan veriler SPSS Paket Programı ile analiz edilecektir.

Anahtar Kelimeler: Kariyer, kariyer geribildirim, lise öğrencileri

²⁴⁴ Öğretmen, Yüreğir Rehberlik Ve Araştırma Merkezi, kubraerkengel@gmail.com

²⁴⁵ Öğretmen, Yüreğir Rehberlik Ve Araştırma Merkezi, ozdemirsenanur694@gmail.com

MESLEK SEÇİMİ VE KARIYER PLANLAMA ÜZERİNE BİR ALAN ARAŞTIRMASI: "KARIYERİMDEKİ İLK BASAMAK"

SEDA YILMAZ²⁴⁶

ÖZET

Araştırma projesi, meslek lisesine yeni başlayan öğrencilerin ilgi ve yetenekleriyle uyumlu meslekleri seçmelerine ve seçtikleri mesleklerde doğru bir kariyer planlaması yapmalarına rehberlik etmek amacıyla yürütülmüştür. Projede; kariyer süreçlerinin en başında olan ve meslek lisesine yeni başlayan öğrencilerin yetenekleri ve ilgi alanlarını ön plana çıkararak sahip oldukları akademik ve mesleki potansiyellerinin farkında olmalarının sağlanması ve bu doğrultuda bir meslek seçimi yapmaları hedeflenmiştir. Araştırmanın evrenini meslek liselerinde öğrenim gören 9. sınıf öğrencileri, örneklemini ise basit rastgele örnekleme yoluyla seçilen 8 meslek lisesinden 9.sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Araştırma çalışmasına ayrıca Almanya'dan ve Moldova Cumhuriyeti'nden 1 meslek lisesi katkı sağlamıştır. Araştırma kapsamında yer alan tüm okullar tarafından, araştırma örnekleminde bulunan öğrencilere kurumları bünyesinde eğitim verilen meslek alanlarının tanıtımı yapılmış, bu alanların iş ve istihdam alanları ve kariyer imkânları hakkında bilgiler verilmiştir. Ayrıca öğrencilerin meslek seçimlerine rehberlik etmek amacıyla her meslek alanından uzman öğretmenler, akademisyenler ve sektör temsilcilerinin katıldığı "Kariyer Planlama Söyleşileri" çevrimiçi ortamlarda düzenlenmiş ve projede bulunan öğrencilerin katılımlarıyla gerçekleştirilmiştir. Bununla birlikte öğrencilerin interneti doğru ve etkili kullanma, araştırma yapma becerilerini geliştirme ve geleceğin meslekleri hakkında bilgi sahibi olmalarını sağlamak amacıyla "Sosyal Medya ve Dezenformasyon", "Bilgi Teknolojileri" "Geleceğin Meslekleri" konulu söyleşiler gerçekleştirilmiştir. Araştırmada meslek liselerine yeni başlayan öğrencileri kapsayan nicel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Araştırmaya başlamadan önce örnekleminde bulunan öğrencilere meslek alanları ve kariyer planlamaları konularını kapsayan bir ön test uygulanmıştır. Aynı test, araştırmanın sonunda tekrar uygulanmış ve ön test ve son test arasındaki referans değerler basit istatistiki yöntemle analiz edilmiştir. Böylece öğrencilerin proje öncesinde meslek seçimiyle ilgili sahip oldukları bilgiler ve hazırbulunuşluk düzeyleri gözlemlenmiş; son test sonucunda da öğrencilerin projenin sonunda meslek alanları ve meslek seçimleri ile ilgili proje süresince farkındalık kazandığı sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca projenin sonunda öğrencilerle deneyim paylaşımı etkinliği yapılmış ve bu etkinlikle birlikte; öğrencilerin ilgi ve yeteneklerinin daha çok farkında oldukları, seçmeyi düşündükleri meslekler ile ilgili daha fazla bilgi edindikleri ortaya çıkmıştır.

Anahtar Kelimeler: rehberlik, danışmanlık, meslek seçimi, kariyer planlama.

²⁴⁶ Doktora Öğrencisi, Milli Eğitim Bakanlığı, sedaipek48@gmail.com

İLKOKUL DÖRDÜNCÜ SINIF ÖĞRENCİLERİNİN ÇATIŞMA ÇÖZME BECERİLERİNİN İNCELENMESİ

OSMAN YILDIZ²⁴⁷

ÖZET

Araştırmanın amacı ilkokul dördüncü öğrencilerinin çatışma çözme becerilerindeki gelişimini incelemektir. Araştırmada çatışma çözme becerilerinin incelenmesini temel alan etkinlikler bağlamında yürütülmüştür. Araştırmanın örneklemi 2023-2024 eğitim öğretim yılı güz döneminde Elazığ ili ve ilçelerindeki ilkokul 210 dördüncü sınıf öğrencileri üzerinde gerçekleştirilmiştir. Araştırmada öncelikle öğrencilerin çatışma çözme becerilerini ölçmek amacıyla çatışma çözme becerisi ölçeği uygulanmıştır. Araştırma verileri çatışma çözme becerisi ölçeği, anket çalışması likert tipi derecelendirme ölçeği ile verilerin kayıtları toplanmıştır. Açımlayıcı faktör analizi sonucunda ortaya çıkan 22 maddeli ve iki boyutlu Çatışma Çözme Becerisi Ölçeği'nin bir modeli olarak doğrulayıcı faktör analizi yapılmıştır. Ayrıca araştırmacı günlüğünde yer alan ifadeler destek veri olarak kullanılmıştır. Araştırmadan elde edilen, nitel verilerin çözümlenmesinde tümevarım analizinden yararlanılmıştır. İnsanın olduğu her ortamda çatışmaların yaşanması doğal olduğu kadar kaçınılmazdır. Çatışma durumları bireylerin bir konuya olan bakış açıları, düşünceleri ve değer yargıları farklı olduğu için yaşanmaktadır. Öğrencilere çatışma çözme becerilerini öğretmek için öncelikle onların çatışma çözme düzeylerinin bilinmesinde bir yarar vardır. Çünkü öğrencilerin çatışma çözme becerilerinin geliştirilmesinde, öğrencilerin sahip olduğu durum yol gösterecektir. Öğrencilerin yaşadıkları çatışma durumları kapsamında çatışma tanımları, nedenleri, çatışmaların yaşama yansıması, tercih edilen yaklaşımlar ve verilen tepkiler incelenmiştir. Öğrenciler çatışmayı anlaşmazlık, tartışma, küsme, kavga ve sorun biçiminde tanımlamışlardır. Öğrenciler çatışmaların nedenlerini sınırlı kaynaklar, bencillik, kıskançlık, şikâyet etme, görüş ayrılıkları, rahatsız etme, oyun kurallarına uymama ve oyunlarda gruplaşma, ödev yapmama, alay etme, fiziksel ve sözel müdahale biçiminde ele almışlardır. Çatışma çözme sürecinde öğrencilerin çatışma yaşadıkları bireylerle iletişim kurma, birbirilerini şikâyet etme, ortak kararlar alma, sayışma gibi teknikleri kullanma, çatışma yaşadıkları bireylere karşı şiddete başvurma, çatışma sürecinde kendi isteklerinden vazgeçme, özür dileme, çatışmanın çözümlenebilmesi için bir başkasından yardım alma ve karşılıklı istekleri dikkate alma yollarını kullandıkları ortaya çıkmıştır. Öğrenciler yaşadıkları çatışmalar karşısında umursamama, küsme, uyarma, ağlama, kaygılanma, kızma, üzülme ve ortamdaki uzaklaşma tepkilerini verdikleri ortaya çıkmıştır. Çatışma çözme becerilerinin öğretilmesi, okullarda güven ve huzurun sağlanmasının yanı sıra öğretimin niteliğini de artırmaktadır. Bu durum, öğrencilerin okula sevecek gelmelerine ve güdülenmelerine olanak tanımaktadır. Öğrenciler çatışmayı anlaşmazlık, tartışma, küsme, kavga, soru ve sorun olarak biçiminde açıklamışlardır. Öğrencilerin var olan açıklamalarında çatışmayı iki ya da daha fazla kişi arasında yaşanması boyutuyla ele alarak sadece kişiler arası çatışmayı vurgulamışlardır. Çatışmayı kavga biçiminde tanımlayan öğrencilerin gerek sözel şiddete gerekse fiziksel şiddete değindikleri görülmüştür. Buna ek olarak öğrenciler çatışmaları genel anlamda bir sorun durumu biçiminde ifade etmişlerdir. Çatışmaların bireylerin

²⁴⁷ Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, osman_y23@hotmail.com

yaşamlarına hem olumlu hem olumsuz biçimde yansıdığı görülmüştür. Çatışmaların olumlu etkilerine baktığımızda empati becerisini kazandırma, öfke kontrolünü sağlama ve bireylerle olan ilişkilerin kuvvetlenmesini sağlama biçiminde ele alınmıştır.Çatışma çözme sürecinde öğrencilerin çatışma yaşadıkları bireylerle iletişim kurma, birbirilerini şikâyet etme, ortak kararlar alma gibi teknikleri kullanma, çatışma yaşadıkları bireylere karşı şiddete başvurma, çatışma sürecinde kendi isteklerinden vazgeçme, özür dileme, çatışmanın çözümlenebilmesi için bir başkasından yardım alma ve karşılıklı istekleri dikkate alma yollarını kullandıkları ortaya çıkmıştır.

Anahtar Kelimeler: Çatışma,Beceri,Çatışma Çözme

SOSYAL, SANATSAL VE SPORİF FAALİYETLERİN YABANCI UYRUKLU ÖĞRENCİLERİN PSİKOLOJİK İYİ OLUŞ DÜZEYLERİNE ETKİSİ

ÖĞÜZHAN ÇAKAN²⁴⁸

ÖZET

Göç, bireylerin ya da grupların bir yerden başka bir yere gitmeleri ve gidilen yerde yaşamlarını belli bir süre sürdürmeleri olarak ifade edilebilir (Çakır, 2011). Ülkelerindeki büyük çoğunluğunu oluşturan savaşı ve acılarını birinci elden yaşamış çocuklar, psikolojik rahatsızlık, şiddet, çocuk evliliği ve silahlı gruplara katılma gibi riskler taşımaktadırlar. Bu kişiler Türkiye’de buldukları süre boyunca eğitim alma ihtiyaçları meydana gelmektedir. Bir bireyin kişiliğinin oluşmasında ve fiziksel gelişiminin sağlıklı bir şekilde tamamlanmasında aileden sonra en önemli görevi okul ve öğretmenler üstlenmektedir (Ahioglu-Lindberg, 2011). Buna bağlı olarak çocukların ve gençlerin ihtiyaçlarının karşılanması, becerilerinin kullanımlarının sağlanması, motivasyonlarının artırılması ve daha istikrarlı bir gelecek sunulması için okullarımızın kapsayıcı okul olma özelliklerini barındırması gerekmektedir. Ülkelerini terk etmek zorunda kalan sığınmacılar, sığındıkları ülkede sosyal, kültürel ve ekonomik sorunlarla karşılaşmaktadır. Yabancı uyruklu çocukların da çoğu okullarda karşılaştıkları adaptasyon, ayrımcılık, dil, din, arkadaş edinememe ve kültür çatışması gibi sorunlar yaşamaktadırlar. Kapsayıcı okul, farklılıklarına rağmen tüm öğrencilerin başarabileceğine inanan, ortak bir anlayış geliştirmiş, kişisel haklara ve eşitliğe değer veren okulları tanımlamakta kullanılan bir kavramdır. Başlıca problem durumları; entegrasyon, kültürleşme, psikolojik travma, öğretmen, öğrenci ve velilerin empati kuramaması, yabancı uyruklu öğrencilerin iletişim yetersizliği, yerli öğrencilerin yabancı uyruklu öğrencilerle iletişim yetersizliği, yabancı uyruklu öğrencilerin devamsızlıklarının çok olması, yabancı uyruklu velilerin diğer veli ve öğretmenlerle iletişim sorunudur. Çalışmanın amacı; ülkelerindeki karışıklıklar sebebiyle Türkiye’ye göç etmek zorunda kalmış yabancı uyruklu öğrencilerin yaşadıkları travma ve stres bozukluklarının etkisini azaltarak psikolojik iyi oluşlarını sağlama ile sosyal, sanatsal ve sportif faaliyetlerle kültürel alışverişi gerçekleştirmektir. Çalışma kapsamında; psikososyal sorunlar yaşayan bu çocukların yaşadıkları travmaların grupla psikolojik danışma çalışmaları ile etkisi incelenmiş ve sosyal, sanatsal ve sportif faaliyetlerle karşılıklı kültürel alışverişi gerçekleştirerek kapsayıcı okul olma özellikleri ortaya koyulmuştur. 22 Yabancı uyruklu öğrencisi bulunan bir okulda sosyal, sanatsal, sportif ve Psikolojik destek odaklı çalışmalara başlamadan önce Telef (2013) tarafından Türkçeye uyarlanan 8 madde ve 7 likert dereceden oluşan Psikolojik İyi Oluş Ölçeği ön test uygulanmış, sonuçları spss 15 programı ile analiz edilmiştir. Faaliyetler sonrası Son test olarak uygulanmıştır. 5 oturumluk grupla psikolojik danışma uygulamaları boyunca her oturum sonunda öğrencilere; Miller ve diğerleri (2003) tarafından geliştirilen Bireysel (kişisel iyi oluş), Kişilerarası (aile ilişkileri ve yakın ilişkiler), Sosyal (iş, okul, arkadaşlıklar) ve Genel (genel iyi oluş) olmak üzere her biri 0-10 aralığında olan, dört işlevsellik alanını ölçen Sonuç Değerlendirme Ölçeği uygulanmıştır.

Kluth (2010)’dan uyarlanarak hazırlanan, kapsayıcı okul özelliklerini içeren kontrol listesi de çalışmanın yapıldığı okuldaki öğretmenlere uygulanmıştır. Öğrencilere uygulanan Telef (2013)

²⁴⁸ Uzm., Milli Eğitim Bakanlığı, ogzhnckn@gmail.com

tarafından Türkçeye uyarlanan 8 madde ve 7 likert dereceden oluşan Psikolojik İyi Oluş Ölçeği'nin çalışma başlangıcında uygulanan ön testte öğrencilerin iyi oluş ortalaması %46 iken, uygulanan faaliyetler sonrası son test sonuçları %28 artarak %74 çıkmıştır. Sonuç Değerlendirme Ölçeği (SDÖ) sonuçlarına göre 1. ve 5. oturum sonunda sırasıyla %32(kişisel), %22(kişiler arası), %36(sosyal) ve %34(genel) artış olmuştur. Yabancı uyruklu öğrencilerle ve Türk öğrencilerle birlikte yapılan sosyal, sanatsal ve sportif faaliyetler sonucunda öğrencilerin kültürel alışverişi belli düzeyde sağladığı, yabancı uyruklu öğrencilerin uyum konusundaki problemlerinin azaldığı, kendilerini daha iyi ifade edebildikleri gözlemlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Psikolojik iyi oluş, Yabancı Uyruklu Öğrenci, Kapsayıcı Okul

PSİKOLOJİK DANIŞMADA OLUMSUZ ÇOCUKLUK ÇAĞI YAŞANTILARINA YÖNELİK GÜÇLENDİRİCİ BİR ÇALIŞMA: BİR OLGU SUNUMU

TUĞBA AY²⁴⁹, DURMUŞ ÜMMET²⁵⁰

ÖZET

Okul Rehberlik ve Psikolojik Danışma Servislerinde öğrencilerin sosyal, duygusal, akademik ve kariyer gelişimlerinin desteklenmesi, kendilerini keşfetmeleri, duygusal, düşünsel, davranışsal düzeyde kapasitelerinin güçlendirilmesi yanı sıra iyileştirme ve geliştirme amacıyla çeşitli çalışmalar yapılmaktadır. Öğrencilerin birçok problem ve zorlukla karşı karşıya kalabildikleri, duygusal olarak zorlandıkları ergenlik döneminde duygusal, düşünsel ve davranışsal düzeyde desteklenmesi ve güçlendirilmesi önemlidir. Çocukluk döneminde olumsuz yaşantıları olan ergenlerde depresyon, kaygı bozukluğu, sosyal uyumsuzluk, karşıt olma karşı gelme bozuklukları gibi ruhsal sorunlar gelişebilmekte, akademik başarının ve bilişsel-duygusal gelişimin olumsuz etkilenmesi görülebilmektedir. Bu çalışmada Hipnotik Yeniden İşleme Terapisi'nin dahil edildiği bireysel psikolojik danışma oturumlarının sosyal kaygı ve depresif belirtilerin azalmasıdaki etkililiğinin sınanması amaçlanmıştır. Çalışma tek denekli bir olgu sunumu şeklinde gerçekleştirilmiştir. Çalışmada, 2023-2024 eğitim-öğretim yılı ikinci döneminde Okul Psikolojik Danışma Servisi'ne sosyal kaygı ve depresif ruh hali beraberinde açığa çıkan kaçınma tepkilerinden oluşan belirtiler ile başvuran 15 yaşındaki bir ergen danışan olgu olarak incelenmiştir. Olgu, arkadaşlık ilişkisi kurmada zorlandığını, yaşlıları ile ve yaşından büyük bireylerle iletişim kurmada zorlandığını, olumsuz değerlendirilebileceğini ve eleştirileceğini düşündüğünü, başkaları tarafından kabul görmemekten korktuğunu, genel olarak üzgün, mutsuz ve yalnız hissettiğini ifade etmiştir. Gerçekleştirilen ilk görüşmede olgunun çocukluk yaşantılarında ebeveyninin onu eleştirdiği ve kötü davrandığı, dışarıda yürüdükleri bir anda da bunu yaptığını, o anı bir türlü unutamadığı ve kendisini kötü hissettiği bilgisi alınmıştır. Bu olguda, bilgi alma ve ilişki kurma amacıyla 2 seans gerçekleştirilmiş, 1 seans çift yönlü uyarımlar, sığınak çalışması ve güçlendirici telkinlerden oluşan Hipnotik Yeniden İşleme Terapisi uygulanmıştır. Bireysel danışma sürecinin etkililiğinin sınanmasında nicel değerlendirme için olguya ön test- son test olarak Kısa Semptom Envanteri (KSE) uygulanmış ve olumsuz anıya ilişkin uygulama öncesi ve sonrası öznel rahatsızlık düzeyi (0-10) kaydedilmiştir. Seanslar sonrasında olgunun kaygı düzeyinin düştüğü ve kaçınmalarının azaldığı gözlenmiştir. Bireysel envanter puanındaki değişimin klinik anlamlılığı Jacobson ve Truax (JT) yöntemi kullanılarak güvenilir değişim indeksi-GDE (reliable change index-RCI) ile hesaplanmıştır. Danışma öncesi KSE puanı 99 iken, danışma sonrası bu değer 78'e düşmüştür. Hesaplanan GDE, 2.15 ($|GDE| \geq 1.65$, $p \leq .01$) olarak bulunmuştur. Danışma öncesi ve sonrası istatistiksel olarak anlamlı klinik farklılık olduğu görülmüştür. Anıya ilişkin öznel rahatsızlık düzeyi ise, 8'den 0'a düşmüştür. Nitel değerlendirmede ise, danışanın süreçle ilgili öznel düşüncelerine başvurulmuştur. İzlem çalışmaları devam etmektedir. Gerçekleştirilen bu olgu çalışmasında, bu olgu özelinde olumlu sonuç alınmasında terapötik ittifakın da katkısının olduğu düşünülmektedir.

²⁴⁹ Doktora Öğrencisi, Marmara Üniversitesi, psktugbaay@gmail.com

²⁵⁰ Doç. Dr., Marmara Üniversitesi, dummet@marmara.edu.tr

Araştırma sonuçlarının olumsuz çocukluk yaşantıları olan vakalarla çalışan psikolojik danışmanlara kısa süreli bireysel danışmalarda yol gösterici olması umulmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Psikolojik Danışma, Sosyal Kaygı, Hipnotik Yeniden İşleme Terapisi, Ergenlik.

CHANGES IN CHILD PSYCHOLOGY AND SKILLS TO OVERCOME THEM

NİLUFAR TURSUNBAEVNA MIRZAEVA²⁵¹

ÖZET

One of the major British specialists in the Sox of child psychology was M.Ratter offers the criteria in the tune to satisfy all deviations in behavior: 1. When considering child development, it's important to account for age-specific traits and gender. Behaviors vary by age; for instance, toddlers may become anxious when not seeing their caregivers briefly, a common reaction unlike in teenagers. While boys and girls generally exhibit similar behaviors, cross-gender traits are observed, with some boys displaying traits typically associated with girls and vice versa, though complete crossover is rare. 2. Long continuation of the cartilage. Almost every child experiences a state of unwillingness to go to school for some opportunity. This condition can last a few days or a few weeks. If it lasts for months or years, it is natural for adults to have anxiety. 3. Behavioral situations can cause vaccinative changes in the behavior and emotional state of children. Not every person's development goes smoothly. The burden of psychological development is characterized by a bump and drop, and in some vaccines children show very impressive, and sometimes enough — qualities that can show karshilik and adapt to the conditions. Such changes occur depending on the child's ghost conditions. For many children, the birth of a younger child in the family is the reason for such changes. The change of school or class is also a stressful situation for the child, exacerbating the anxiety in it. 4. The behavior of the child should be assessed at chikkan Khol, due to the nuktai point of view of the mukhit requirements that are blinding him. Therefore, it is necessary to take into account the socio-cultural differences that exist in society. 5. To determine the degree of violation of discipline, muxim has ahamit. Some symptoms are more common compared to the head. Children prone to deviations in the field of hissii or behavior, especially if these deviations affect different aspects of psychic development, that is, disorders in one area negatively affect other Sox, require attention in Aloxi. 6. Symptom, repetition and level of signs. 7. When a child's behavior is taxing, it is important not to compare the manifestations of this behavior with the recognized norms, but to take into account the characteristics that are characteristic of this particular child. 8. Dependence of external signs on the situation. It is not without benefit that attention is paid to the situation in which the Hulk is manifested, even if the monster is not very sensitive. Because it is this kind of device that can help to anicize the dynamics of the development of the problem. So kilib, M.Ratter believes that the formation of discipline in a child will have a positive effect on a higher level if it is carried out in the hall, which embodies all the prejudices in yukori. It is necessary to take into account in what way the factors affect the development of deviance in behavior.

Anahtar Kelimeler: child psychology, character, discipline

---

²⁵¹ Prof. Dr., Tashkents State Technical Uuniversity, Mirzaevanilufar241@gmail.com

KADINLARIN KALKINMA AŞAMASINDA SOSYALLEŞMESİ VE AKTİF HALE GETİRİLMESİ

NODİRAXHAN RAYİMJOVNA NISHONOVA²⁵²

ÖZET

Orta Asya'nın önde gelen kadınları arasındaki diyalog, Orta Asya ve Afganistan liderleri arasında varılan projelerin ve anlaşmaların uygulanması lehine kadınların aktif çalışması ve harekete geçirilmesi için bir platform haline gelmelidir. Kadın Gündemi bugün her zamankinden daha güncel. Herhangi bir ülkenin temel hukukunun merkezinde kişi ve onun çıkarları vardır. Temel Kanun, insan faktörünün gücünü ele geçirerek canlı bir organizma gibi insan yaşamının ayrılmaz bir parçası haline gelir. Bu da demokrasinin temel değerlerinin Anayasa normları aracılığıyla gündelik hayata yansımaya ve sonuçta ülkede hukukun üstünlüğünün yerleşmesine yol açmaktadır. Özbekistan Cumhuriyeti Anayasası'nın 46. maddesinin X. Bölümü, ülkenin siyasi, sosyal, ekonomik ve kültürel yaşamında kadın ve erkeklerin gerçek eşitliği için eşit koşulları sağlamayı amaçlayan bir cinsiyet politikası geliştirmiştir. kadınların tüm faaliyet alanlarında kendilerini özgürce gerçekleştirmelerine yardımcı olmak. Kanuna göre kadınlar erkeklerle eşit eğitim ve çalışma hakkına sahip olup, kadınların mesleki ve ailevi sorumluluklarını birleştirme durumunu düzenleyen yasal normlar kabul edilmiştir. Özbekistan Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı Ş.M. Mirziyoyev kadınlara büyük bir çağrıda bulundu: "Çağımızda her kadın demokratik süreçlerin gözlemcisi değil, aktif ve proaktif bir katılımcı olmalı. "Konumuza göre aktivasyon karakteristik, dinamik bir aktivitedir, yani kişinin zamanını bağımsız olarak organize edebilme yeteneği anlamına gelir. Yani Aktivasyon karakteristik, aktif bir aktivitedir, yani kişinin kendi zamanını bağımsız olarak organize edebilmesi anlamına gelir. Faaliyet, amaçlılık, motivasyon ve inisiyatif ile karakterize edilir. Ayrıca aktivite, ruhunuzun ihtiyaçlarını karşılama, hayata her yönden ilgi gösterme yeteneğidir. Kadınların ve kızların harekete geçirilmesi - bir kadının isteklerini ve yeteneklerini ifade etmesini sağlar. Aktif kadınlar sıklıkla başarıya ulaşır ve hayatın çeşitli alanlarında kendilerini ifade ederler. Faaliyet, amaç, motivasyon ve inisiyatif ile karakterize edilir. Ayrıca aktivite, ruhunuzun ihtiyaçlarını karşılama, hayata tam ilgi gösterme yeteneğidir. Kadınların ve kız çocuklarının güçlendirilmesi, kadınların arzularını ve yeteneklerini ifade etmelerine olanak tanır. Aktif kadınlar sıklıkla başarıya ulaşır ve hayatın çeşitli alanlarında kendilerini ifade ederler. Bugün ülkemizde "Yeni Özbekistan"ın gelişiminin bu aşamasında, tüm alanlarda gerçekleşen süreçler son derece gelişmiştir ve gelişmekte olan ülkelerde büyük bilimsel ve pratik ilgi görmektedir.

Anahtar Kelimeler: kadın, sosyalleşme, haklar, aktivasyon, Yeni Özbekistan,

²⁵² Prof. Dr., Taşkent Devlet Teknik Üniversitesi, n.nodirakhon@bk.ru

ÜSTÜN ZEKALİ ÖĞRENCİLERİN MEDYA OKURYAZARLIĞI İLE İLGİLİ FARKINDALIKLARI ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA

ÖZET

Günümüzde teknoloji hızla değişmekte ve dönüşmektedir. Bu durum iletişim teknolojileri ve eğitim alanında da kendini göstermektedir. Bu süreçte medya kullanımı paralel bir şekilde artmaktadır. Bireyler iletişim kurma, bilgiye ulaşma, bilgiyi yayma ve sosyalleşme gibi birçok ihtiyacını medya yoluyla gerçekleştirmektedir. Medyanın bu işlevlerinin olumlu ve olumsuz tarafları bulunmaktadır. Medya kullanımı şiddet, ırkçılık, sınıf, cinsiyet kavramları ile ilgili kalıplar, ülke politikaları ve birçok konuda yanlış ve yalan haberler gibi birçok tehdit unsurunu da beraberinde getirmektedir. Dolayısıyla medyaya ait tüm bu unsurlara erişme, analiz etme, değerlendirme ve yargıya varma medya okuryazarlığı açısından oldukça önemlidir. Medyayı doğru ve bilinçli bir şekilde kullanmak üst düzey beceriler ile mümkündür. Bu üst düzey beceriler genellikle toplumların %3 ünü oluşturan üstün zekalı bireylerde bulunmaktadır. Bu bireyler üst düzey bilişsel, duygusal ve gelişimsel özelliklere sahiptirler ve yaşlarına göre hızlı öğrenen, farkındalık düzeyleri yüksek, dikkat süreleri kısa ve meraklı kişiler olarak tanımlanmaktadır. Üstün zekalı bireyler, üst düzey bilişsel, duyuşsal ve gelişimsel özelliklere sahiptirler. Bu araştırmanın amacı, Bilim ve Sanat Merkezlerinde eğitim gören üstün zekalı öğrencilerin Medya Okuryazarlığı ile ilgili farkındalıklarını belirlemektir. Araştırmanın çalışma grubu, 2023- 2024 eğitim öğretim yılında Şehit Veli Demiryürek Bilim ve Sanat Merkezi'nde ÖYG (Özel Yetenekleri Geliştirme) programında 7.ve 8.sınıf düzeyine devam eden 20 (11 Kız - 9 Erkek) üstün zekalı öğrenciden oluşmaktadır. Araştırmada 8 soruluk yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Araştırmanın deseni, nitel araştırma yöntemlerinden betimsel içerik analizidir. Araştırmanın verileri, araştırmacı tarafından yarı yapılandırılmış görüşme formu ile elde edilmiştir. Araştırma sonucuna göre BİLSEM'lerde eğitim gören üstün zekalı öğrencilerin medya okuryazarlığı açısından farkındalıklarının düşük olduğu yorumu yapılabilir. Ö9 kodlu katılımcının sessiz kalacağını beyan etmesi medya okuryazarlığı açısından olumsuz anlamda bir örnek olarak değerlendirilmektedir. Ayrıca şikâyet etmek yerine hesabı kapatmayı tercih eden öğrencilerin sayısı da fazladır. Kitle iletişim aracı olarak en çok cep telefonu ve internet kullanılmaktadır. En çok Sosyal Medya, Youtube ve spor programlarını tercih ettikleri görülmektedir. Bu programları eğlence ve iletişim amacıyla tercih etmektedirler.

Anahtar Kelimeler: Özel Yetenekli Öğrenci, Bilim Sanat Merkezi, Medya Okuryazarlığı, Üstün Zeka

²⁵³ Öğretmen, Şehit Veli Demiryürek Bilim Ve Sanat Merkezi, yirticifatma@gmail.com

TARİH ÖĞRETMENLERİNİN BİLİŞİM TEKNOLOJİLERİNİ KULLANIM DURUMLARININ İNCELENMESİ

ESRA PARLAK²⁵⁴, FATİH PARLAK²⁵⁵

ÖZET

Eğitim alanındaki yeni gelişmeleri takip etmek ve yeniliklere uyum sağlayabilmek amacıyla Milli Eğitim Bakanlığı tarafından 2017 yılında öğretmenlik mesleği yeterlikleri güncellenmiştir. Güncellenen öğretmen yeterliklerinden biri de öğretmenlerin öğretme ve öğrenme sürecinde bilişim teknolojilerini etkin kullanabilmesidir. Alan yazında öğretmenlerin bilgisayar, projeksiyon cihazı, yazıcı gibi bilişim teknolojilerini sıklıkla kullandıkları ve bu cihazları kullanmada kendilerini yeterli gördükleri ifade edilirken, sanal ve artırılmış gerçeklik, web 2.0 araçları, yapay zeka araçları gibi yeni teknolojileri eğitim ortamlarına kaynaştırmaları ile ilgili kendilerini yetersiz gördükleri ortaya konulmaktadır. Bu çalışma, tarih öğretmenlerinin eğitim süreçlerinde bilişim teknolojilerini kullanma durumlarını incelemeyi amaçlamaktadır. Çalışma nitel araştırma desenlerinden fenomenolojik (olgu bilimsel) desene dayalı olarak tasarlanmıştır. Çalışma grubunun belirlenmesinde amaçlı örnekleme yöntemlerinden ölçüt örnekleme yöntemi kullanılmış ve veriler 2023-2024 Eğitim Öğretim Yılı'nda farklı liselerde çalışan on tarih öğretmeninden toplanmıştır. Araştırma kapsamındaki veriler nitel veri toplama yöntemlerinden görüşme yöntemi kullanılarak, yarı yapılandırılmış görüşme formları ile elde edilmiştir. Görüşme formunun birinci bölümü beş demografik sorudan, ikinci bölümü ise on bir açık uçlu soru ve sonda sorulardan oluşmaktadır. Araştırmadan elde edilen veriler betimsel analiz ve içerik analizi ile çözümlenmiştir. Demografik sorular, tarih öğretmenlerinin cinsiyeti, hizmet yılı, bilişim teknolojilerini kullanım düzeyleri gibi önemli faktörlere odaklanırken; açık uçlu sorular tarih öğretmenlerinin bilişim teknolojilerini nasıl kullandıkları, bu kullanımın avantajları ve zorlukları, öğrenci katılımındaki değişiklikler gibi konuları ele almıştır. Sonuçlar, tarih öğretmenlerinin çoğunun kendilerini orta düzeyde bilişim teknolojileri kullanıcısı olarak tanımladıklarını, derslerinde sık sık bilişim teknolojilerini kullandıklarını, bilişim teknolojilerinin kullanımı ile ilgili hizmet içi eğitimler aldıklarını, içerik oluşturma ve yeni teknolojilerin kullanımı ile ilgili hizmet içi eğitimler almayı istediklerini, genel olarak bilişim teknolojilerini kullanmaya istekli olduklarını, kendi içeriklerini üretmenin zaman alması sebebiyle daha çok hazır içerikler kullandıklarını göstermektedir. Bununla birlikte katılımcılar, tarih öğretiminde bilişim teknolojileri kullanımının avantajlarını öğretmen açısından daha etkili bir öğretim ve zaman tasarrufu sağlaması, öğrenci açısından derslerin daha eğlenceli ve dikkat çekici hale gelmesi, bireysel farklılıklara hitap edilmesinin öğrenmeyi kolaylaştırması ve öğrenme ortamını zenginleştirmesi olarak, dezavantajlarını ise öğretmen açısından kalabalık sınıflarda sınıf yönetiminin zorlaşması, internet bağlantısında kopmalar ve bilişim teknolojilerinin arızalanması gibi sorunlarla karşılaşılabilmesi, öğrenci açısından ise bilgi kirliliği sebebiyle hatalı öğrenmelerin gerçekleşebilmesi olarak ifade etmişlerdir. Ayrıca katılımcılar gelecekte tarih öğretiminde yapay zeka, sanal ve artırılmış gerçeklik uygulamalarının artarak kullanacağı öngörüsünde bulunmuşlardır. Bu sonuçlar, tarih öğretmenlerinin bilişim teknolojilerini etkin bir

²⁵⁴ Dr., Milli Eğitim Bakanlığı, esra.altunbilek@gmail.com

²⁵⁵ Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, fptarih@gmail.com

şekilde eğitim süreçlerine kaynaştırmaları için gereken adımları belirlemede önemli bir kaynak olabilir. Tarih öğretmenlerinin bilişim teknolojilerini daha etkin bir şekilde kullanmalarını teşvik etmek için, içerik oluşturma ve yeni teknolojilerin kullanımıyla ilgili hizmet içi eğitimlerin düzenli olarak sunulması ve öğretmenlerin bu eğitimlere katılımının teşvik edilmesi önemlidir. Gelecekte tarih öğretiminde yapay zeka, sanal ve artırılmış gerçeklik gibi yeni teknolojilerin artması beklenirken, öğretmenlerin bu teknolojilere uyum sağlamalarını desteklemek için sürekli olarak güncel eğitim ve kaynaklar sağlanmalıdır. Ayrıca, öğretmenlerin teknolojiye erişimini artırmak ve teknolojiye yönelik eğitim imkanlarını genişletmek de önemli bir adım olabilir. Böylece tarih öğretmenlerinin bilişim teknolojilerini daha etkin bir şekilde kullanmaları sağlanarak öğrencilerin öğrenme deneyimleri geliştirilebilir.

Anahtar Kelimeler: Tarih öğretmeni, bilişim teknolojileri, eğitim.

ORTAOKUL ÖĞRENCİLERİNİN TEKNOLOJİ TASARIM DERSİ KAZANIMLARINA İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ

MEHMET ÖZÇATALOĞLU²⁵⁶

ÖZET

Bu araştırmanın amacı ortaokul 8. Sınıf öğrencilerinin Teknoloji ve Tasarım dersine ilişkin görüşlerinin belirlenmesidir. Yapılan çalışma nitel araştırma yöntemi kullanılarak yürütülmüş olup araştırma katılımcıları amaçlı örnekleme yöntemlerinden olan ölçüt örnekleme yöntemi ile seçilmiştir. Katılımcılar İzmir ili Karabağlar ilçesi ortaokul öğrencilerinden 8. sınıfta eğitim ve öğretimine devam eden 108 ortaokul öğrencisinden oluşmaktadır. Katılımcıların % 70'i kız %30'u erkek öğrencilerden oluşmaktadır. Katılımcılara yarı yapılandırılmış görüşme formu uygulanarak veriler elde edilmiştir. Verilerin çözümlenmesinde içerik analizi tekniği kullanılmıştır. Araştırma konusu dört tema altında incelenmiş olup bu temalar; inovatif düşüncenin geliştirilmesi ve fikirlerin korunması, bilgisayar destekli tasarım ve akıllı ürünler, görsel iletişim tasarımı, ulaşım teknolojileridir. Araştırma çalışmasının sonucunda inovatif düşüncenin geliştirilmesi ve fikirlerin korunması temasında öğrencilerin yarısına yakını inovasyon kavramını tanıdığı, diğerlerinin yenilik olarak tanımladığı çok azının kavramı tanımlayamadığı anlaşılmıştır. İnovatif bir fikre azının sahip olduğu tespit edilmiştir. Bilgisayar destekli tasarım ve akıllı ürünler temasında internete bağlı teknolojik araçların günlük hayattaki kullanımına ilişkin örnekler verebilirken, akıllı ürün kavramına ilişkin çeşitli tasarımlarda bulunabileceklerini ve çoğunlukla akıllı kelimesini başa alarak akıllı kalem, akıllı kitap vb. tasarım ürünlerinden bahsetmişlerdir. Öğrencilerin bir kısmı ise hiç fikir sahibi olmadıklarını belirtmiştir. En çok sensör teknolojisi hakkında görüş belirttikleri görülmüştür. Görsel iletişim tasarımı temasında mizanpaj kavramı hakkında çoğunun bilgi sahibi olmadığı tespit edilmiştir. Tanıtım ve pazarlama teknikleri konusunda katılımcıların tamamına yakını bilgi sahibi olduğu anlaşılmıştır. Ulaşım teknolojileri temasında öğrencilerin ulaşım araçlarının tasarımında dikkate alınan temel prensipleri tanıdığı, farklı ortamlarda kullanılan ulaşım araçlarını özelliklerine göre nasıl sınıflandırıldığı ile ilgili yarısının bilgi sahibi olduğu, Farklı ortamlarda çalışabilecek ulaşım aracı tasarlayabilmeye katılımcıların çoğunun istekli olduğu görülmüştür. Öğrencilerin çok azının Teknoloji ve tasarım dersini sevmediği, diğerlerinin derse karşı olumlu düşündüğü tespit edilmiştir. Ergenlik döneminde olan ve teknolojinin hızlı gelişen dünyasına uyum sağlamaya çalışan öğrencilerin derse karşı ilgi duydukları ancak tasarım geliştirme ve yeni fikirler üretmede desteğe ihtiyaç duydukları görülmektedir. Bu bağlamda dersin yaratıcı düşünme becerilerini destekleyen ve proje geliştirmeyi güçlendirici öğretim programı içeriğinin zenginleştirilmesine ihtiyaç duyulduğu söylenebilir. Milli Eğitim Bakanlığı ve paydaşlarına ihtiyaç duyulan bu alanda çalışmaların artırılarak zenginleştirilmesi çalışmanın sonunda önerilmiştir. Ayrıca Teknoloji ve Tasarım dersi öğretmenlerinin de yaratıcı düşünme becerileri, proje geliştirme konularında hizmet içi eğitimler verilmesi de önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Teknoloji, Tasarım, Ergenlik

²⁵⁶ Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, mehmetozcataloglu35@gmail.com

DİJİTAL DÜNYADA ÖĞRETMENLERİN ROLÜ VE ÖĞRENCİ DENEYİMLERİNE YÖNELİK BİR ARAŞTIRMA

SEVDA ÇAKIR²⁵⁷

ÖZET

Dijital dönüşüm, günümüz eğitim sisteminde önemli bir paradigma değişikliğini beraberinde getirmiştir. Bilgi ve iletişim teknolojilerindeki hızlı gelişmeler, öğretim ve öğrenme süreçlerini etkileyerek geleneksel sınıf ortamını dijitalleştirmeye yönelik çeşitli adımların atıldığını göstermiştir. Bu bağlamda, öğretmenlerin rolü dijital dönüşüm sürecinde kritik bir öneme sahiptir. Öğrenciler artık bilgiye erişimde daha önce hiç olmadığı kadar geniş bir yelpazeye sahipken, öğretmenler de dijital araçları kullanarak daha etkileşimli ve kişiselleştirilmiş öğrenme deneyimleri sunma potansiyeli bulmaktadır. Bu dönüşüm, sınıf içi etkileşimi zenginleştirirken aynı zamanda öğrencilere çeşitli dijital kaynaklardan yararlanma ve kendi öğrenme süreçlerini yönlendirme fırsatı tanımaktadır. Bu şekilde, bilgi ve iletişim teknolojilerindeki gelişmeler, eğitim alanında daha dinamik, etkili ve öğrenci odaklı bir yaklaşımın temellerini atmaktadır. Bu araştırmanın amacı, dijital dönüşüm sürecinin eğitimdeki etkilerini anlamak ve özellikle öğretmenlerin rolü ile öğrenci deneyimlerinin nasıl zenginleştiğini incelemektir. Ayrıca, dijital araçların, sınıf içi etkileşimleri, öğrenme ortamlarını ve öğrenci katılımını nasıl şekillendirdiğini, öğrencilerin dijital becerilerini nasıl geliştirdiğini araştırmayı hedeflemektedir. Bunun yanı sıra, öğretmenlerin dijital teknolojileri sınıf içi öğretim ortamlarına entegre etme süreçlerini ve bu süreçlerde karşılaştıkları zorlukları incelemek; dijital dönüşümün eğitimdeki eşitsizlikleri nasıl etkilediğini ve bu sürecin özellikle dezavantajlı gruplar üzerindeki etkilerini anlamak, araştırmanın alt amaçları arasındadır. Bu araştırma, olgubilim deseninde tasarlanmış nitel bir çalışmadır. Katılımcılar amaçlı örnekleme yöntemiyle belirlenmiştir. Buna göre araştırmanın çalışma grubunu; Ankara il merkezinde yer alan bir kamu okulunda görev yapan öğretmen ve öğrenciler oluşturmaktadır. Çalışmada veri toplama aracı olarak “Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu” kullanılmıştır. Görüşme formu, öğretmenlere yönelik olarak düzenlenmiştir. Bunun yanında “Odak Grup Çalışmaları” ile öğretmen ve öğrencilerle görüşmeler sağlanarak; dijital dönüşüm sürecine ilişkin fikirler ve öneriler belirlenmeye çalışılmıştır. Elde edilen sonuçlar, sınıfta dijital teknolojilerin nasıl entegre edildiği ve bu entegrasyonun öğrenci-öğretmen etkileşimine olumlu şekilde yansıdığı ortaya koymaktadır. Öğrenci memnuniyeti ve öğretmenlerin dijital beceri seviyelerinde olumlu değişikliklerin, öğrencilerin dijital dönüşüme hızla adapte olabildiğini ve dijital araçları eğitim süreçlerinde verimli bir şekilde kullanabildiklerini göstermektedir. Öğretmenlerin dijital teknolojileri öğretim ortamlarına entegre etme süreçlerinde karşılaştıkları zorluklar ve başarılar da incelenmiştir. Araştırma, bu süreçte karşılaşılan zorluklara rağmen, interaktif öğrenme ortamlarının öğrencilerin motivasyonunu artırdığını ve daha etkili öğrenme sağladığını vurgulamaktadır. Araştırma ayrıca, dijital dönüşümün eğitimdeki eşitsizlikleri nasıl etkilediğini ve bu sürecin özellikle dezavantajlı gruplar üzerindeki etkilerini incelemiştir. Bunun sonucunda, dijital araçların eşit erişim ve fırsatlar sağlama potansiyeli olduğu gibi, bazı durumlarda eşitsizlikleri derinleştirebileceğini göstermektedir. Bu nedenle, dijital dönüşüm sürecinde eşitsizlikleri azaltma çabalarının önemli olduğu vurgulanmıştır.

²⁵⁷ Öğretmen, Şehit Turgut Topsakaloğlu İlkokulu, sevdacakir1980@gmail.com

Sonuç olarak, araştırma öğretmenlerin dijital becerilerini geliştirme ihtiyaını da belirtmiş ve bu alanda yapılması gereken çalışmalara dikkat çekmiştir. Bu bulgular, eğitimde dijital dönüşümün önemli etkilerini kavramak ve bu süreci yönetmek için stratejiler geliştirmek açısından önemli bir ilerleme sağlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Dijital dönüşüm, dijital ortamlar, öğrenme süreçleri, sınıf ğretmeni.

İNGİLİZCE DERSİ YAZMA SINAVLARININ DEĞERLENDİRİLMESİNDE YAPAY ZEKA KULLANIMINA YÖNELİK ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİ

BAHRİ BAYKARA²⁵⁸

ÖZET

Bugünün eğitim ortamında, İngilizce dersi yazma sınavlarının değerlendirilmesinde Yapay Zekânın (YZ) kullanımı dikkate değer bir gelişmedir. YZ'nin bu alandaki etkileri, faydaları ve zorlukları göz önüne alındığında, eğitim sistemlerinde önemli bir değişim ve iyileşme potansiyeli sunmaktadır (Smith ve Lee, 2020). YZ'nin İngilizce dersi yazma sınavlarında kullanılmasının başlıca faydalarından biri, nesnellik ve tutarlılık sağlamasıdır. İnsan değerlendiricilerin sübjektif önyargılarından veya yorgunluklarından etkilenmesi gibi durumlara karşılaşılmaz (Brown ve Garcia, 2021). YZ sistemleri, yazılı yanıtları belirlenmiş kriterlere göre objektif bir şekilde değerlendirir ve tutarlı geri bildirim sağlar. Ayrıca, YZ, öğrencilerin bireysel ihtiyaçlarına uygun olarak kişiselleştirilmiş geri bildirimler sağlar. Dilbilgisel hataları veya yapısal zayıflıkları belirleyerek, öğrencilerin yazma becerilerini geliştirmeleri için odaklanmaları gereken alanları belirleyebilir. Bu, öğrencilerin yazma becerilerini hedefe yönelik olarak iyileştirmelerine olanak tanır (Rodriguez ve Nguyen, 2020). Araştırmada, katılımcıların deneyimlerini ve görüşlerini sistemli bir şekilde incelemek amacıyla nitel araştırma yöntemi tercih edilmiştir (Ekiz, 2009). Görüşme tekniği kullanılarak elde edilen veriler, yarı yapılandırılmış görüşme formları aracılığıyla toplanmış ve içerik analizi yöntemiyle analiz edilmiştir. İçerik analizi, metindeki belirli kelimelerin daha küçük içerik kategorileriyle özetlendiği, sistemli bir teknikle belirli kurallara dayalı kodlamalar kullanılarak derinlemesine anlamlar oluşturan bir yöntem olarak tanımlanmaktadır (Büyüköztürk vd., 2008). Araştırmaya, 2023-2024 eğitim öğretim yılında Nevşehir ili Merkez ilçede lise seviyesindeki okullarda görev yapan ve yabancı ağırlıklı sınıflarda ders okutan 11 İngilizce öğretmeni katılmıştır. Çalışma grubunda yer alan İngilizce öğretmenleri, YZ kullandıklarını beyan eden öğretmenler arasından, gönüllülük esasına göre ve sistematik örnekleme yoluyla belirlenmişlerdir. Görüşmeler, araştırmacı tarafından geliştirilen 5 soruluk yarı yapılandırılmış bir görüşme formu ek sondaj sorular kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Öğretmenlerden, YZ'nin yabancı dil derslerindeki ölçe-değerlendirme deneyimlerine dayanarak kendi fenomenleri hakkındaki görüşlerini yüz yüze yapılan görüşmelerde ifade etmeleri istenmiş ve derinlemesine bilgi edinilmesi amaçlanmıştır. Araştırmada, İngilizce öğretmenlerinin YZ kullanımı sayesinde büyük ölçekte yazma örneklerini etkili bir şekilde analiz edebildikleri görülmüştür. Yüksek öneme sahip sınavlar veya standartlaştırılmış değerlendirmelerin gerektiği durumlarda, YZ'nin sınav değerlendirme süreçlerini hızlandırdığı, değerlendirme objektifliğini artırdığı, öğrencilere geri dönüş sürelerini azalttığı ve bunun da, sınavların etkililiğine olumlu yönde katkı sağladığı ifade edilmiştir. Ancak diğer yandan, YZ'nin kullanımıyla ilgili, zaman zaman YZ sistemlerinin eğitim verilerinde bulunan önyargıları yansıtması, karmaşık yazma becerilerini tam olarak değerlendirememesi ve yaratıcılık veya retorik stratejilerin değerlendirilmesinde hatalı yargılara varma risklerinin bulunması gibi olumsuzlarla karşılaşıldığı da öğretmenlerce ifade edilmiştir. b) Sonuç olarak, YZ'nin İngilizce dersi yazma sınavlarında kullanımı, eğitimde önemli bir gelişme ve iyileştirme potansiyeli sunmaktadır. Ancak, bu teknolojinin sorumlu

²⁵⁸ Dr., Milli Eğitim Bakanlığı, bhrbykr@gmail.com

bir şekilde kullanılması için kullanılan algoritmanın önyargı taşımaması gibi bazı zorluklarla başa çıkması gerektiği düşünülmektedir. YZ, doğru şekilde uygulandığında, yazma değerlendirme uygulamalarında önemli bir kolaylık sunacağı, dil öğretim süreçlerinin diğer aşamalarında da süreklilik arz eden bir değişim ve gelişime öncülük edebileceği öngörülmektedir. Araştırma sonuçlarına dayanarak, YZ'nin İngilizce ders kitapları ve müfredat içerikleri ile etkileşimli şekilde yabancı dil eğitim sürecine dâhil edilmesi ve öğretmenlerin bakanlıkça açılacak YZ konulu hizmet içi eğitimlere alınmaları önerilmektedir. Ayrıca öğrenciler için de YZ'nin etkili ve öğrenmeyi destekleyen boyutlarıyla intihalle sonuçlanmadan güvenli şekilde kullanılması konusunda öğretmenlerce rehberlik faaliyeti sunulmasının ve hatta YZ'nin seçmeli derslerden biri veya bir dersin ünitesi olarak okutulmasının faydalı olabileceği önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: İngilizce Dersi, Yazma Sınavları, Yapay Zekâ

ORTAÖĞRETİM ÖĞRENCİLERİNİN TEKNOLOJİ BAĞIMLILIK DÜZEYLERİ İLE SERBEST ZAMAN YÖNETİMİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ-SİNOP İLİ ÖRNEĞİ

AYŞENUR BOZKURT²⁵⁹, ENGİN BAYRA²⁶⁰

ÖZET

Zaman yönetimi, kişinin iş ve özel hayatında etkili ve verimli olmasını sağlamaktadır. Zaman yönetimi bilinci, çocukluktan başlar, lise döneminde olgunlaşır ve gelişir. Bununla birlikte teknoloji kullanımı, modern toplumda yaygın olarak kullanılan bilimsel ve teknik bilgileri içeren araçları ve sistemleri ifade etmektedir. Teknoloji kullanımı, bireylerin günlük yaşamlarından iş dünyasına kadar geniş bir yelpazede etkileşimde bulunduğu bir konsepttir. Günlük yaşantımızda teknolojik araçlarla geçirdiğimiz süre artış eğilimindedir. Bu durum ortaöğretim öğrencilerinde teknoloji bağımlılık düzeyine yaklaşmaktadır. Bu araştırma ile ortaöğretim öğrencilerinin teknoloji bağımlılık düzeyleri ile serbest zaman yönetimi arasındaki ilişkinin incelenmesi amaçlanmıştır. Bu temel amaç doğrultusunda bazı değişkenler arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık olup olmadığına bakılmıştır. Araştırma nicel araştırma yöntemlerinden ilişkisel tarama modeline göre yürütülmüştür. 2023-2024 Eğitim Öğretim Yılında Sinop ilindeki 355 ortaöğretim öğrencisi çalışmanın evrenini oluşturmaktadır. Veri toplama aracı olarak Serbest Zaman Yönetim Ölçeği (SZYÖ) ve Teknoloji Bağımlılığı Ölçeği (TBÖ) kullanılmıştır. SZYÖ 5'li Likert tipinde 15 madde ve 4 alt boyuttan (1-Boş zaman tutumu, 2-Programlama, 3-Amaç belirleme ve yöntem ve 4-Değerlendirme) oluşmaktadır. Ölçeğin Cronbach Alpha değeri 0.83 ve test tekrar test güvenilirliği ise 0.86'dır. TBÖ 5'li Likert tipinde 24 maddeden ve dört alt boyuttan (1-Sosyal Ağ Bağımlılığı, 2-Anlık Mesajlaşma Bağımlılığı, 3-Çevrimiçi Oyun Bağımlılığı ve 4-Web Siteleri Bağımlılığı) oluşmaktadır. Ölçeğin Cronbach Alpha (α) iç tutarlık değeri 0.86'dır. Araştırma sonucunda elde edilen verilerin analizi SPSS istatistik analiz programı ile yapılmıştır. Verilerin analizinde kullanılacak testleri belirlemek için basıklık-çarpıklık ve Kolmogorov-Smirnov değerlerine bakılmıştır. Verilerin analizinde ikili grupların karşılaştırmaları için non-parametrik test olan bağımsız örneklem Mann Whitney U; çoklu karşılaştırmalar için Kruskal Wallis testi ve anlamlı farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için Kruskal Wallis çoklu karşılaştırma testi kullanılmıştır. Ölçeklere ilişkin katılımcılardan elde edilen veriler üzerinde yapılan analiz sonuçlarına göre SZYÖ ölçeği ve alt boyutları arasında anlamlı farklılık tespit edilmiştir. Erkek öğrencilerin TBÖ puan ortalamaları, kadın öğrencilere göre yüksek olduğu görülmüştür. Katılımcıların günlük teknolojik araç kullanımı ile SZYÖ ölçeği sonuçları incelendiğinde teknolojik ürün kullanma süresi fazla olan öğrencilerin serbest zaman yönetim düzeyleri, teknolojik araçları az kullananlara oranla düşük çıkmıştır. Öğrencilerin teknoloji kullanma süresi arttıkça teknoloji bağımlılıklarının da arttığı tespit edilmiştir. Lise öğrencilerin serbest zaman yönetimi ile teknoloji bağımlılığı arasında negatif yönlü anlamlı ilişki bulunmuştur. Sonuç olarak öğrencilerin serbest zaman yönetim becerilerinin artması, teknoloji bağımlılıklarını azaltacağı söylenebilir.

Anahtar Kelimeler: Serbest zaman yönetimi, Teknoloji bağımlılığı, Lise öğrencileri

²⁵⁹ Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, aysenurbozkurt2@hotmail.com

²⁶⁰ Dr., Sinop Üniversitesi, engin_bayra@hotmail.com

WEB 2.0 ARAÇLARIYLA MATEMATİK ÖĞRETİMİ

KENAN GEZMEK²⁶¹

ÖZET

Son yıllarda teknoloji alanında meydana gelen gelişmeler insanların yaşamında önemli bir yer edinmiş ve hayatımızın ayrılmaz bir parçası haline gelmiştir. İnsanoğlu yaşamını kolaylaştırmak ve yaptığı işlerde daha yüksek verim elde etmek için teknolojiyi hayatlarının merkezine yerleştirmiştir. Bu bütün alanlarda olduğu gibi eğitim alanında da karşımıza çıkmaktadır. Diğer bütün alanlarda olduğu gibi eğitim alanı da hızla gelişen dünyaya adapte olmak zorundadır ve kendini sürekli güncellenmektedir. Dünyadaki eğitim sistemlerine kıyasla her ne kadar bira yavaş olsa da ülkemiz eğitim sistemi de bu yeni gelişmelere karşı günden güne gelişmekte ve kendini yenileme sürecindedir. Özellikle dünya genelinde yaşanan ve insanların dışarı çıkmasını engelleyen COVID-19 küresel salgını sürecinde eğitim ve öğretime devam etmek amacıyla hızla değişen bu koşullara uyum sağlanması gerektiği anlaşılmıştır. Bu süreçten sonra Birçok ülkede, ilköğretimden yükseköğretime kadar tüm öğretim ve öğrenim kademeleri uzaktan ve çevrimiçi eğitime dönüşmüştür. Yaşanan salgın süreci insanların hayatlarını zorlaştırmakla beraber eğitim alanına da bir çok yenilik getirmiştir. Bunlardan birisi de eğitim teknolojileridir. Eğitim teknolojileri öğrencilere verilmek istenen eğitim ile eğitim uygulamaları arasında bütünlük sağlamaya yarayan bir köprüdür. Bu çalışmanın amacı, web 2.0 araçları kullanılarak diğer birçok dersler dahil olmak üzere, özelde Matematik derslerindeki kazanımları daha etkili ve eğlenceli bir biçimde aktarmak ve öğrencilerin verilen kazanımları daha iyi kavrayabilmelerini sağlamaktır. Çalışmada öncelikle web 2.0 araçları tanıtılmış olup derste en fazla ihtiyaç duyduğumuz web 2.0 araçları tespit edilmiştir. Bu araçlar Canva, Wordwall, Kahoot, Quizizz ... şeklinde belirlenmiştir. Yapılan bu çalışma yukarıda belirtilen eğitim teknolojisi uygulamaları sonrasında öğrenci görüşlerinin tespit edilmesine dayanan bir durum çalışmasıdır. Veri toplama aracı olarak yapılandırılmış bir görüşme formu kullanılmış ve betimsel analiz ile incelenmiştir. Yapılan öğretim sonrasında öğrenciler, Matematik dersini daha çok sevdiğini ve daha eğlenceli bulduklarını ayrıca bu derse karşı kendilerinde daha önceden oluşan önyargıyı kırabildiklerini belirtmişlerdir. Ayrıca daha iyi öğrendiklerini ve derse karşı ilgilerinde artış olduğunu Web 2.0 araçlarının bireysel çalışmalarına da katkı sağladığı görülmüştür. Bu nedenle Matematik öğretmenleri ve diğer branş öğretmenleri çevrimiçi derslere ek olarak web 2.0 araçları ve özellikle eğitsel bir web sitesini kullanmaları önerilir.

Anahtar Kelimeler: Web 2.0 araçları, matematik, teknoloji

²⁶¹ Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, knngzmk@hotmail.com

ÖĞRETMENLERİN EĞİTİMDE TEKNOLOJİYİ KULLANIMLARINA İLİŞKİN NİTEL BİR ARAŞTIRMA

ELİF BESTE VEYSİLLER DOĞAN²⁶²

ÖZET

Bilim ve teknolojinin hızla ilerleme ve gelişim göstermesi; Cumhuriyet yüzyılında eğitim ve öğretimin geleneksel metotlarla sürdürülmesinin mevcut koşullarla uyumlu olmadığını ortaya koymaktadır. Bu bağlamda eğitim ve öğretim süreçlerinde teknoloji kullanımı giderek artmakta ve eğitim pratiğinin değişiminde önemli ve belirleyici bir etken haline gelmektedir. Bu nedenle bu araştırma; öğretmenlerin eğitimde teknolojiyi ne ölçüde ve nasıl kullandıklarını, eğitim ve öğretim süreçlerine olan avantaj ve dezavantajlarını, karşılaştıkları zorlukları ve bu doğrultuda yapılabilecekleri belirlemeyi amaçlamaktadır. Araştırmada nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır ve çalışma nitel araştırma desenlerinden biri olan durum çalışması deseni ile örülmüştür. Araştırmada görüşme tekniği ile birlikte yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu ise, 2023-2024 öğretim yılında İstanbul ilinde özel ilköğretim okullarında görev yapan öğretmenler arasından seçilmiş farklı branşlardan 15 öğretmen oluşturmaktadır. Araştırmanın verileri, öğretmenlere; "Eğitim ve öğretim süreçlerinize teknolojiyi nasıl kullanıyorsunuz?, Hangi teknolojik araçları ve uygulamaları derslerinizde kullanıyorsunuz?, Teknolojinin eğitim ve öğretim süreçlerinize olumlu ya da varsa olumsuz etkileri nelerdir?, Eğitim ve öğretim süreçlerinizde teknoloji kullanımında karşılaştığınız zorluklar nelerdir ve bu zorlukları aşmada kullandığınız yöntemler nelerdir?, Sizce eğitim ve öğretim süreçlerine teknolojinin daha çok dahil edilmesi için neler yapılabilir?" soruları sorularak elde edilmiştir. Araştırma verilerine yapılan ön içerik analizinin bulguları doğrultusunda, öğretmenlerin teknolojiyi; ders materyallerinin hazırlanması, etkileşimli öğrenme ile öğrencilerinin ilgilerinin artırılması ve öğrenim süreçlerinin değerlendirilmesi amacıyla kullanmakta oldukları, bunları yaparken akıllı tahta, çevrimiçi eğitim programları ve dijital ders kitaplarından yararlandıkları, bu durumun öğrencilerin derse ilgi, katılım ve motivasyonlarını arttırdığı ancak ders esnasında yaşanan teknik sorunların zaman ve dikkat kaybına yol açtığı söz konusu olduğu, öğretmenlerin teknoloji kullanımı esnasında kimi zaman teknik sorunlar yaşadıklarında teknik destek sağlayacak birini bulamadıkları, teknolojinin eğitime daha fazla entegrasyonu için ise eğitimler istedikleri ortaya konulmakla birlikte araştırma verilerinin analizi devam etmekte olup kongrede sunulacaktır.

Anahtar Kelimeler: Teknoloji, eğitim, öğretmen

²⁶² Uzm., İTA Okulları, elifbestveyseller@gmail.com

UZAKTAN DİL ÖĞRENİMİNİN TEORİK YÖNLERİ

BAKYT AİTBAYEVA²⁶³

ÖZET

Makale, modern eğitim sürecinin acil bir görevi olan yetişkinler için yabancı dilin uzaktan öğrenimine ilişkin kavramsal aygıtın teorik temellerini ve sorunlarını tartışmakta, yetişkinleri yabancı dil öğrenmeye teşvik eden nedenleri gösteren istatistiksel veriler sağlamakta ve aşağıdaki hususları vurgulamaktadır: Yetişkinler için uzaktan eğitimin özellikleri ve avantajları. Makale, dil derslerinde bilgi teknolojilerini etkili bir şekilde kullanmanın yollarından bahsediyor. Çağın gereklerine uygun olarak dil derslerinde bilgi ve iletişim teknolojilerinin zengin olanaklarından yaygın biçimde yararlanmak gerekmektedir. Dil öğretiminde iletişimsel hedeflere ulaşmak için etkili yöntemlerin kullanılması öğretmenin becerisine bağlıdır. Yani konuşma eylemleri için çeşitli görev türlerinin kullanılması gerekir. Durumsal görevleri kullanmak genellikle daha etkilidir. Çevrimiçi dil eğitiminde "iletişimsel alıştırmalar sırasında öğrencinin telaffuz ve iletişim becerilerinin nasıl test edileceği" de dahil olmak üzere ne kadar eğitim içeriği sağlandığı dikkate alınır. Dil öğretiminin içeriğindeki bu tür sorunlar, öğretim yöntem ve araçlarının kullanımında yaratıcı bir yön izlenmesi gerektiğini göstermektedir. Dil öğretiminde bilişim teknolojilerinin etkin kullanımı, dil öğrenenlerin ilgilerinin artmasına yardımcı olmaktadır. Öğrenme sürecinde eğitimin kalitesinin artmasına yardımcı olur. Microsoft şirketinin sunduğu ürünlerin sınıfta akılcı kullanımı, öğrencilerin yaratıcı çalışma becerilerini oluşturur. Öğrencilerin akıllı telefonlarındaki çeşitli uygulamalar derslerde etkili bir şekilde kullanılabilir. Uzaktan dil öğrenimi, dil eğitiminin nispeten popüler ve uygun maliyetli bir yöntemi haline geliyor. Yabancı dil bilmenin kolaylığı nedeniyle dünyanın her yerinden öğrenciler bu tür kurslara kayıt yaptırabilmektedir. Diğer birçok konu gibi yabancı dil öğrenimi de elektronik öğrenme araçlarının ve teknolojik iletişim platformlarının ilerlemesinden faydalanmaktadır. Bu makale mesafenin faydalarının çoğunu kapsamaktadır dil öğrenimi incelenir; ve aynı zamanda geleneksel yüz yüze sınıf öğretiminden nasıl farklılaştığını da araştırıyor dünyanın her yerinden sanal bir yabancı dil öğrenmek isteyen öğrencilere nasıl fayda sağlayabileceği ile birlikte ortaya çıkan bu hizmetlerden. Uzaktan eğitim terimi herhangi bir özel öğrenme teknolojisini tanımlamaz, ancak öğretmenin ve öğrencinin sınıf içi öğrenmenin dar sınırlarının ötesine geçmesine olanak tanıyan bir yöntemi tanımlar. Son yıllarda tüm ülkelerde uzaktan eğitime büyük önem verilmektedir. Uzaktan eğitim, farklı coğrafi bölgelerde bulunan öğretmenleri, öğrencileri ve kaynakları özel teknolojiler aracılığıyla birbirine bağlayan işbirlikçi bir uygulamadır. Öğrencilere dil öğretiminde modern bilgi ve iletişim teknolojilerinin kullanılması çağımızın acil bir gereksinimidir. Dil öğreniminin ilginç ve zorlayıcı pek çok yönünün olduğu bilinmektedir. Dilin minimum gramerini öğretmek, geri kalanını ise düşünmeyi, konuşmayı ve tartışmayı öğretmek için öğrencilerin elindeki bilgi ve iletişim teknolojilerini kullanarak etkili bir ders yürütmeye çalışmak gerekir.

Anahtar Kelimeler: metodolojik, uzaktan, bilgi ve iletişim teknolojileri, dijital olarak, elektronik versiyonlar

²⁶³ Prof. Dr., beibarys@mail.ru

ÖĞRETMENLERİNİN SİBER GÜVENLİK-BİLGİ GÜVENLİĞİ KONUSUNA İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ

ECEM MUSLU²⁶⁴

ÖZET

Dijital dünya 90'lı yılların başlarından itibaren insanların hayatına girmeye başlamıştır. Başlangıçta teknoloji ile birlikte kısıtlı alanlarda boy gösteriyor iken zamanla gelişim göstererek insanların yaşam alanlarının neredeyse tamamını sarmalamış ve insanların hayatlarıyla ilgili deneyim ve bütünsel bilgiye rahatlıkla ulaşmalarını sağlayacak en önemli seçenek haline gelmiştir. Teknolojinin sınır tanımadığı, kısa zamanda birçok kaynaktan çok şey öğrenildiği, bilgiye ulaşmanın zaman almadığı 21. yüzyılda yetişkinlerden çok çocukların dijital ortamda ne kadar güvende olup olmadığının sorgulanması gerekmektedir. Teknolojinin yadsınamaz bir gerçek olduğu, bir kitap yazılırken ellinci sayfayı yazarken ya da okurken ikinci sayfadaki bilgilerin eskidiği bir yüzyıldayız. Teknoloji dediğinde akla ilk gelen cep telefonu, tablet, bilgisayar gelmektedir. Dijital dünyanın hızı, sunduğu yeni imkânlar ve bilgiye kolay ulaşılabilirlik avantajlarının yanında bir takım problemleri de beraberinde getirmektedir. Özellikle çocuklar için daha güvenilir dijital ortamlar için neler yapılmalı, nelere dikkat edilmelidir? Bu konular üzerinde titizlikle düşünülmesi gerekmektedir. Güvenli internet ortamını sağlamak teknik olarak oldukça zor ve kesin çözüm sunmak neredeyse imkânsızdır. Bunun en temel nedeni ise internetin tek bir merkezden yönetilmemesi, adresleme sistemi oluşturulurken güvenlik odaklı yaklaşımın bulunmaması gibi unsurlar bulunmaktadır. İnsanın dijital teknolojiye hükmetmesi söz konusu değildir. Fakat kontrol etmesi mümkündür. Tehlikeyi en aza indirmek için yapılması gerekenler üzerine çalışılmalı; aile eğitimleri yanında, öğretmenlerin de bilgi güvenliği konusunda eğitimlere tabi tutulması gerekmektedir. Öğretmenlerin bilgi güvenliği konusunda bilinç düzeyi artıca öğrencilerin de bilgi güvenliği bilinçli ve kontrol edilebilir olacaktır. Çocukların siber uzayda kişisel verilerinin korunması da yine teknik bir takım konularla birlikte, farkındalık eğitimlerinden geçmektedir. Bu noktada çocuklara, hangi bilgilerin özel, hangilerinin ne şekilde sınıflandırılması gerektiği gibi konular hakkında bilgi verilmesi gereklidir. Bu noktada "Çocuklar için güvenli internet kullanımı" ya da "Çocuklar için bilgi güvenliği" gibi konular devreye girmektedir. Çocukların bu konulara ilişkin farkındalık sahibi olmaları için okullarda çalışmalar yapılmalıdır. İnternet güvenliği konusunda çocuklara küçük yaştan itibaren eğitimler verilmesi gerekmektedir. Ebeveynlerin ve öğretmenlerin bu konuda bilinçli olması çocuğun da bilinç düzeyini artıracak ve çocukları tehlikelere karşı koruyacaktır. Öğretmenlerin siber güvenlik-bilgi güvenliği konusuna ilişkin görüşlerini ortaya koymayı amaçlayan bu çalışmada nitel araştırma yöntemi kullanılacaktır. Araştırma durum deseni şeklinde desenlenecektir. Araştırmada, veriler yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılarak toplanacak, verilerin analizinde betimsel analiz ve içerik analizi kullanılacaktır. Araştırmanın çalışma grubunu Mustafakemalpaşa ilçesindeki bir ilkokul, bir ortaokul ve bir ortaöğretim kurumu olmak üzere üç okul oluşturacaktır. Çalışmada maksimum çeşitlilik örnekleme tekniği kullanılacak, böylelikle çalışma grubunun çeşitliliği sağlanmış olacaktır. Çalışma grubuna seçilecek öğretmenlerin belirlenmesinde yöneticilik görevinin olup olmadığı, çalıştığı okul türü, cinsiyet, yaş, kıdem, öğrenim

²⁶⁴ Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, ecemilemuslu@gmail.com

durumu, okuldaki hizmet süresi gibi değişkenler çeşitlilik kaynağı olarak alınacaktır. Araştırmanın sonucunda, öğretmenlerin siber güvenlik-bilgi güvenliği konusuna ilişkin görüşleri, öğrencilerin siber güvenlik-bilgi güvenliği konusundaki ihtiyaçları, okulların bu kapsamdaki çalışmalarının durumu, aileye düşen görevler öğretmenlerin görüşleri doğrultusunda ortaya konulmaya çalışılacaktır. Bulgu ve sonuçlar kongrede sunulacaktır.

Anahtar Kelimeler: bilgi güvenliği, eğitim, internet

İLKOKUL ÖĞRETMENLERİNİN GÖRÜŞLERİNE GÖRE SOSYAL MEDYA KULLANIMININ ÖĞRENCİ ÜZERİNDEKİ ETKİLERİ

HALİL İBRAHİM KILIÇ²⁶⁵, YÜKSEL GÜNDÜZ²⁶⁶

ÖZET

Araştırmanın temel amacı günümüzde yaygın bir şekilde kullanılan ve bağımlılık derecesine ulaşan sosyal medya kullanımının öğrenciler üzerindeki etkilerini, ilkokul öğretmenlerinin görüşlerine göre tespit etmektir. Yapılan çalışmada sosyal medya kullanımının, öğrencilerin tutum ve davranışlarıyla akademik başarıları üzerinde olumlu yada olumsuz herhangi bir etkisinin olup olmadığı anlaşılmaya çalışılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu 2022-2023 eğitim öğretim yılında Ordu ili, Ünye İlçe merkezinde bulunan okullarda görev yapan 30 ilkokul öğretmeni oluşturmaktadır. Katılımcılar amaçlı örneklem yöntemi ile seçilmişlerdir. Nitel araştırma şeklinde yürütülmüş bu çalışmada veri elde etmek amacıyla görüşme tekniğinden yararlanılarak, yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Araştırmada öğretmenlere; sosyal medya kullanımının öğrenci tutum ve davranışları üzerinde etkileri, öğrencilerin kötü alışkanlıklar edinmesinde sosyal medya kullanımının etkisi, öğrencilerin düşüncelerini özgürce ifade etmesinde sosyal medya kullanımının etkisi, sosyal medyanın kullanımının öğrencinin akademik başarıları üzerine etkisi ve sosyal medya kullanımının öğrencilerin sosyalleşmesine etkisine ilişkin görüşleri sorularak bu sorulardan elde edilen veriler betimsel analiz ile çözümlenip bulgular ortaya konulmuştur. Daha sonra görüşme verileri tanımlanarak yorumlanmıştır. Yapılan araştırma sonuçları incelendiğinde; araştırmaya katılan öğretmenlerin 22'si sosyal medyanın öğrenci tutum ve davranışları üzerinde olumsuz etkisi olduğunu, 4'ü hem olumlu hem olumsuz etkisi olduğunu, 4'ü ise olumlu etkisi olduğunu dile getirmiştir. Araştırmaya katılan öğretmenlerin 27'si sosyal medyanın öğrencilerin kötü alışkanlıklar edinmesinde etkili olduğunu belirtirken, 3 öğretmen herhangi bir etkisi olmadığını ifade etmiştir. Araştırmaya katılan öğretmenlerden 23'i öğrencilerin düşüncelerini özgürce ifade etmesinde sosyal medyanın etkisinin olduğunu savunurken 7'si ise etkisinin olmadığını belirtmiştir. Araştırmaya katılan öğretmenlerin 13'i sosyal medya kullanımının öğrencinin akademik başarıları üzerine olumlu etkisi olduğunu, 14'i akademik başarıyı olumsuz etkilediğini belirtirken 3 öğretmen ise hem olumlu hem de olumsuz etkisinin olabileceğini ifade etmiştir. Araştırmaya katılan öğretmenlerin 13'ü sosyal medya kullanımının öğrencilerin sosyalleşmesine etkisinin olmadığını, 10'u etkisinin olduğunu, 7'si ise bu konuda kararsız olduğunu dile getirmiştir.

Anahtar Kelimeler: Sosyal Medya, Bağımlılık, Eğitim, İnternet

²⁶⁵ Uzm., Milli Eğitim Bakanlığı, hll2003d@gmail.com

²⁶⁶ Doç. Dr., Ondokuz Mayıs Üniversitesi, yukselgunduz0735@gmail.com

EĞİTİMDE BİLGİSAYARCA DÜŞÜNME BECERİLERİNİN BELİRLENMESİ: ÖĞRENCİ BAŞARILARINA YÖNELİK BİR İNCELEME

HÜSEYİN SİHAT²⁶⁷

ÖZET

Günümüz eğitim sistemi, öğrencilerin başarılarını değerlendirmek ve geliştirmek için çeşitli ölçme araçlarını kullanmaktadır. Bu bağlamda, bilgisayarca düşünme becerileri, öğrencilerin bilişsel gelişimi üzerinde önemli bir etkiye sahip olabilir. Bilgisayarca düşünme becerileri, öğrencilerin bilgi işleme, problem çözme ve yaratıcı düşünce süreçlerini geliştirmelerine yardımcı olabilir. Araştırmalar, bilgisayarca düşünme becerilerine sahip olan öğrencilerin genellikle matematik, fen bilimleri ve diğer disiplinlerde daha başarılı olduklarını göstermektedir. Bu becerilere sahip öğrenciler, karmaşık problemleri anlama, analiz etme ve etkili çözümler bulma konusunda avantaj elde edebilirler. Dolayısıyla, eğitimcilerin öğrencilerin bilgisayarca düşünme becerilerini ölçmeleri ve değerlendirmeleri, eğitim stratejilerini daha etkili bir şekilde uyarlamalarına yardımcı olabilir. Bu bağlamda kullanılan ölçme araçları, öğrencilerin güçlü ve zayıf yönlerini belirlemede rehberlik edebilir, böylece eğitim sistemi daha kişiselleştirilmiş ve etkili bir öğrenme deneyimi sunabilir. Bilgisayarca düşünme becerileri, bireylerin bilgi işleme, problem çözme ve yaratıcı düşünce süreçlerini içererek, modern dünyanın karmaşıklığına uyum sağlama açısından kritik bir rol oynamaktadır (Smith & Pedersen, 2018). Özellikle ortaokul düzeyinde, öğrencilerin bu becerileri ne kadar etkili bir şekilde kullanabildiklerinin değerlendirilmesi, eğitim sisteminin bireysel ihtiyaçlara daha uygun ve etkili bir şekilde adapte edilmesi için önemli bir adımdır. Bu bağlamda, Korkmaz, Çakır ve Özden (2015) tarafından uyarlanan bilgisayarca düşünme becerilerini ölçme araştırma kapsamında değerlendirilmiştir. Bu ölçek, öğrencilerin bilgisayarca düşünme becerilerini detaylı bir şekilde analiz etmeyi hedefleyen, beş ana faktör altında toplanabilen 22 maddeden oluşan güvenilir bir ölçme aracıdır. Bu araç, öğrencilerin bilgisayarca düşünme becerilerini ölçmek için güvenilir ve etkili bir yaklaşım sunarak, eğitimcilerin öğrencilerin ihtiyaçlarına daha duyarlı bir şekilde yanıt vermesine olanak tanımaktadır. Araştırma sürecinde öğrenciler okul yıl sonu başarı durumlarına göre iki farklı gruba ayrılarak ölçek kullanılmıştır. Bu gruplandırma, bilgisayarca düşünme becerilerinin öğrencilerin başarı düzeyi üzerindeki etkisini daha ayrıntılı bir şekilde inceleme olanağı sunmaktadır. Bu sayede, eğitimciler öğrencilerin güçlü ve zayıf yönlerini daha iyi anlamak ve buna göre öğretim stratejilerini belirlemek konusunda daha bilinçli kararlar alabilirler. Araştırma Ankara ili Kahramankazan ilçesi Yıldırım Beyazıt Ortaokulu öğrencilerinden kolayda örnekleme yöntemiyle toplanmıştır. Kolayda örnekleme, ana kütle içerisinde seçilecek örnek kesimin araştırmacının yargılarına belirlendiği tesadüfi olmayan örnekleme yöntemidir. Kolayda örneklemede veriler, ana kütlede en kolay, hızlı ve ekonomik şekilde toplanır. Sonrasında elde edilen bulgular kodlanarak spss programına aktarılmıştır. Verilerin detaylı analizleri kongre tarihine kadar tamamlanarak sunum sırasında ve tam metin içerisinde paylaşılacaktır.

Anahtar Kelimeler: bilgisayarca düşünme, teknoloji, kodlama

²⁶⁷ Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, huseyinsihat@gmail.com

EĞİTİMDE YAPAY ZEKA UYGULAMALARININ KULLANIMINA İLİŞKİN ÖĞRETMENLERİN VE YÖNETİCİLERİN KAYGI TUTUM VE GÖRÜŞLERİ

MURAT ŞEYHOĞLU²⁶⁸, ŞAHİN BOZTEPE²⁶⁹

ÖZET

Bu araştırma, yönetici ve öğretmenlerin eğitimde yapay zeka uygulamalarının kullanımına ilişkin kaygılarını ve tutumlarını ortaya çıkarmayı amaçlayan betimsel bir çalışmadır. Araştırmada öğretmenlerin ve yöneticilerin eğitimde yapay zeka uygulamaları kullanımına ilişkin çeşitli değişkenler (cinsiyet, kıdem, eğitimde yapay zeka uygulamalarının kullanımı) dikkate alınmıştır. Araştırmada veriler “Bilgisim Teknolojileri Kaygısı Ölçeği”, “Eğitimde Yapay Zeka Uygulamaları Kullanımına İlişkin Görüş Ölçeği” ve “Kişisel Bilgi Formu” ile toplanmıştır. Araştırmaya katılan öğretmenlerin ve yöneticilerin eğitimde yapay zeka uygulamalarının kullanımına ilişkin kaygıları oldukça düşük olup, seçilen cinsiyetlere göre bilgisayar kaygı ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık bulunmazken, bilisim teknolojileri ve yapay zeka uygulamaları kullanımı konusunda kaygı düzeyleri arasında seçilen cinsiyetlere göre anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Bu araştırma, öğretmen ve yöneticilerin eğitimde yapay zeka uygulamalarının kullanımına ilişkin kaygılarını ve bilisim teknolojileri kullanımına ilişkin görüşlerini ortaya çıkarmayı amaçlayan betimsel bir çalışmadır. Araştırmada öğretmen ve yöneticilerin eğitimde yapay zeka uygulamaları kullanımına ilişkin bilisim teknolojileri kullanımı konusunda kaygıları ve görüşleri çeşitli değişkenler (cinsiyet, kıdem, eğitimde yapay zeka uygulamaları kullanıp kullanmama, bilisim teknolojilerini kullanma süresi) açısından ele alınmıştır. Araştırmada veriler “Bilgisayar Kaygısı Ölçeği”, “Eğitimde Yapay Zeka Uygulamaları Kullanımına İlişkin Görüş Ölçeği” ve “Kişisel Bilgi Formu” ile toplanmıştır. Araştırmaya katılan öğretmen ve yöneticilerin eğitimde bilisim teknolojilerinin kullanımına ilişkin kaygıları oldukça düşük iken, öğretmenlerin cinsiyetlerine göre bilisim teknolojileri kaygı ortalamaları ile yöneticilerin bilisim teknolojileri kaygı ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. cinsiyetlerine göre. Oldukça düşük olduğu görüldü. Kaygı ortalamaları cinsiyet lehine anlamlı bulunmuştur. Bilisim teknolojilerini ve yapay zeka uygulamalarını kullanan öğretmen ve yöneticilerin bilgisayar kaygı ortalamalarının kullanmayanlara göre daha yüksek olduğu görülmüştür. Ayrıca öğretmen ve yöneticilerin ortalama bilisim teknolojileri kaygı düzeylerinin bilisim teknolojilerini kullanma sürelerine göre farklılık gösterdiği görülmüştür. Bilisim teknolojilerini ve yapay zeka uygulamalarını daha uzun süre kullanan öğretmen ve yöneticilerin bilisim teknolojilerini kullanma kaygılarının daha düşük olduğu tespit edilmiştir. Öğretmen ve yöneticilerin eğitimde bilisim teknolojilerinin kullanımına ilişkin ortalama görüşlerinin oldukça yüksek olduğu, cinsiyete göre farklılık göstermediği görülmüştür. Elde edilen sonuçlar arasında öğretmen ve yöneticilerin eğitimde yapay zeka uygulamalarının kullanımına ilişkin görüş ortalamaları arasında kıdemlerine göre bir farklılık olmadığı görülmektedir. Öğretmen ve yöneticilerin bilisim teknolojilerini kullanma sürelerine göre konuya ilişkin ortalama görüşleri arasında bir farklılık olmadığı görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: eğitim, yapay zeka, öğretmenler, yöneticiler, kaygı, tutum

²⁶⁸ Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı / BURSA ERKEK LİSESİ, muratseyh@gmail.com

²⁶⁹ Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı / BURSA ERKEK LİSESİ, s_boztepe42@hotmail.com

PROGRAMLAMA ÖĞRETİMİNDE ONLINE PLATFORMLAR: ÖĞRENCİLERİN REPL.IT VE GİTHUB CODESPACES HAKKINDA GÖRÜŞLERİ

MUALLA ÇELİK²⁷⁰

ÖZET

Bu çalışma, lise 9. sınıf öğrencilerine yönelik olarak tasarlanan bir programlama eğitimi araştırmasıdır. Araştırmanın amacı, çevrim içi entegre geliştirme ortamları (IDE) kullanılarak Python programlama dili eğitiminin öğrencilerin programlama becerileri, kullanılabilirlik algıları ve programlama kaygıları üzerindeki etkilerini incelemektir. Çalışma, iki aşamalı bir eğitim programını kapsamakta olup, ilk aşamada öğrencilere GitHub Codespaces aracılığıyla Python programlama temelleri sunulmuş, ikinci aşamada ise Repl.it platformu kullanılarak daha ileri Python konuları üzerinde çalışılmıştır. Araştırmada, öğrencilerin eğitim öncesi ve sonrası programlama beceri algıları ve programlama kaygı düzeyleri ölçülmüştür. Bu amaçla, kullanılabilirlik algılarını ölçmek için System Usability Scale (SUS) ve programlama kaygı düzeylerini belirlemek için yeni geliştirilen Programlama Kaygı Ölçeği kullanılmıştır. Çalışma, nitel ve nicel verilerin entegre edildiği karma bir metodoloji izlemiştir. Nicel veriler, çeşitli istatistiksel testlerle analiz edilirken, nitel veriler durum çalışması yoluyla toplanan derinlemesine görüşmelerle desteklenmiştir. Çalışmada, öğrencilerin programlama sürecine yönelik deneyimleri, algıları ve tutumları detaylı bir şekilde incelenmiştir. Araştırma, öğrencilerin çevrim içi programlama ortamlarına nasıl tepki verdiklerini ve bu ortamların öğrenme süreçlerine etkisini anlamaya odaklanmıştır. Ayrıca, öğrencilerin programlama sürecine yönelik kaygılarının kaynakları ve bu kaygıların üstesinden gelmek için potansiyel stratejiler de araştırmanın odak noktalarından biri olmuştur. Bu stratejilerin geliştirilmesi, eğitimcilerin öğrencilere daha etkili destek sağlamalarına olanak tanıyabilir. Örneklem grubu olarak, XYZ okulundan rastgele seçilen 100 lise 9. sınıf öğrencisi katılmıştır. Veri toplama süreci, eğitim programının sonunda tamamlanmış ve analiz süreci devam etmektedir. İlk bulgular, çevrim içi IDE kullanımının öğrencilerin programlama becerilerini olumlu yönde etkilediğini, kullanılabilirlik algılarının genel olarak yüksek olduğunu ve programlama kaygı düzeylerinin eğitimle birlikte azaldığını göstermektedir. Bu araştırma, programlama eğitiminde çevrim içi entegre geliştirme ortamlarının etkin kullanımı ve programlama kaygısının azaltılması konusunda önemli bulgular sunmaktadır. Sonuçlar, eğitimciler ve programlama eğitimi materyali geliştiricileri için değerli içgörüler sağlamak ve programlama öğretim stratejilerinin geliştirilmesine katkıda bulunmaktadır. Bu sonuçlar, eğitim politikaları ve öğretim pratikleri üzerinde etkili olabilir ve alanın daha da ilerlemesini sağlayabilir. Bu bilgiler, gelecekteki eğitim müfredatlarının şekillendirilmesinde önemli bir rol oynayabilir.

Anahtar Kelimeler: programlama, arayüz, görüş

²⁷⁰ Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, mualla93@gmail.com

EĞİTİM SÜRECİNDE OYUNLAŞTIRMA VE MOBİL UYGULAMALARI KULLANMANIN PRATİK YÖNLERİ

ALİŞHER TURAKULOV²⁷¹, YEGEMBERDİ TENİZBAYEV²⁷², ALEXANDER ROGOVOY²⁷³

ÖZET

Oyunlaştırma, oyunun didaktik materyalleri öğretmenin ve hazırlamanın ana yöntemi haline geldiği modern eğitimde geniş popülerlik kazanıyor. Eğitim ve oyun mobil uygulamaları, özellikle öğrenilen materyalin kontrol ve özdenetim, doğrulama, pekiştirme araçları olmak üzere en uygun öğrenme araçlarından biri haline gelmiştir. Öğrencilerin konuyu inceleme motivasyonunu artırmaya yardımcı olurlar. Ek olarak, bazı bileşenlerinin modern bilgi ve iletişim teknolojileri aracılığıyla uygulanmasını sağlayarak, yani derslerde, ders dışı saatlerde uygulanabilen otomatik kontrol ile görevlerin eğlenceli bir şekilde tamamlanmasını sağlayarak öğrenme sürecini optimize etmek mümkün hale gelir. veya isteğe bağlı olarak karma öğrenme ile öğretmenin. Bu bağlamda araştırmamızın amacı, mobil eğitim ve oyun uygulamalarını öğrenme aracı olarak kullanma beklentilerini analiz etmek, büyüleyici bir çalışma, pekiştirme ve asimilasyonun kontrolü amacıyla Birlik platformunda Android işletim sistemi için bir mobil uygulama geliştirmektir. Kazakistan tarihi üzerine materyal ve bilgi teşhisi. Bu makalede açıklanan araştırmanın konusu, Kazakistan tarihi boyunca ilginç ve büyüleyici bir yolculuk için mobil bir eğitim ve oyun uygulamasının geliştirilmesidir. Buradaki sanal dünyanın zorluklarının üstesinden gelmek, arsa boyunca elde edilen bilgiyi kullanma yeteneği ile bağlantılıdır. Bu hedefe ulaşmak için aşağıdaki görevleri çözdük:

- 1) mobil işletim sistemi için oyun geliştirme yazılımına genel bakış;
- 2) mevcut oyun uygulamaları incelenmiştir;
- 3) mobil uygulamanın mimarisi tasarlanmış ve geliştirilmiştir;
- 4) oyun uygulamasının uygulanması uygulanmıştır;
- 5) geliştirilen oyun uygulaması test ediliyor.

Böyle bir uygulamayı kullanmanın beklenen temel sonuçları, hem öğrenciler hem de öğretmenler için ders dışı eğitim de dahil olmak üzere eğitim sürecinin optimizasyonudur; öğrencilerin Kazakistan tarihini inceleme motivasyonunu artırmak; öğrencilerin eğitim sürecine ilişkin algılarının olumsuz psikolojik etkisini azaltmak.

Anahtar Kelimeler: mobil oyun uygulaması, öğrenme aracı, oyun geliştirme yazılımı, Android işletim sistemi.

²⁷¹ Arş. Gör., Central Asian Innovation University- Shymkent- Kazakhstan, alisher_t84@bk.ru

²⁷² Doç. Dr., Central Asian Innovation University- Shymkent- Kazakhstan, ukgi.olip@mail.ru

²⁷³ Doç. Dr., Central Asian Innovation University- Shymkent- Kazakhstan, rog2005@list.ru

SUÇ YOLUYLA ELDE EDİLEN PARA VE MÜLKÜN YASALLAŞTIRILMASINA (KARA PARA AKLAMAYA) KARŞI ÇIKMAK: ULUSLARARASI UYGULAMA

MOLDIR PALVANOVA²⁷⁴, GULZAGIRA ZHARYLKAPOVA²⁷⁵

ÖZET

Bu makale, suç yoluyla elde edilen para ve mülkün yasallaştırılmasına (kara para aklama) karşı mücadelede temel uluslararası deneyimin bazı yönleriyle ilgili araştırmalar sunmaktadır. Bilimsel araştırmalar sırasında, hukuk alanları da dahil olmak üzere beşeri bilimler alanlarının temel bireysel araştırma yöntemleri ve yöntemleri de kullanılmaktadır. Örnek olarak analiz, sentez, karşılaştırmalı hukuk analizi ve diğer yöntem ve yaklaşımlardan bahsedebiliriz. Makalenin giriş bölümünde FATF örgütünün metodolojik ve pratik materyali “Yöntemler ve Eğilimler” incelenmekte olup, bununla bağlantılı olarak suç konularının ilgili suçları işleme yöntem ve araçlarını giderek değiştirdiği bildirilmektedir. Suçlar. Sorunların tanımı genel olarak derlenmiştir. Bu makalenin konusunun alaka düzeyi büyük ölçüde Kazakistan Cumhuriyeti'nin suç yoluyla elde edilen para ve mülkün aklanmasıyla mücadele konularının yasal düzenlenmesine ilişkin uluslararası yasal düzenlemeleri ve mevzuatının yanı sıra kanunların bütünlüğü ve yukarıda belirtilen araştırma çalışması çerçevesinde tanımlanan düzenlemeler. Araştırma çalışmasının ana kısmı, özellikle uluslararası kuruluşların ve yetkili hükümet organlarının faaliyet sistemindeki ana konuları tartışmaktadır. Yazarlar aynı zamanda BM Örgütü FATF, Avrasya Grubu (EAG) ve Kazakistan Cumhuriyeti Mali İzleme Ajansı çerçevesinde kara para aklamayı önleme sistemi konusunda geliştirilen uluslararası deneyimi analiz ediyor. Suç yoluyla elde edilen para ve mallar ile bunların sorunları tespit edilmektedir. Bu makale, FATF ve EAG organizasyonları içindeki iki karşılıklı değerlendirme yöntemini (verimlilik ve teknik uyumluluk) ve ayrıca Kazakistan Cumhuriyeti Mali İzleme Ajansının uluslararası deneyimini ve ana başarılarını tartışmaktadır. Bazı sorunlar ve önemli eksiklikler tespit edildi. Yazarlar ilk, geçiş ve kendi sonuçlarını doğrulamaktadır. Aynı zamanda uluslararası deneyimin oluşmasını sağlayan becerileri ve faktörleri ortaya koymaya çalıştılar. Bilimsel makalenin son bölümünde yazarlar, FATF ve EAG kuruluşlarının faaliyetlerinin bazı yönlerinin karşılaştırmalı analizinin sonuçlarını sunmaktadır. FATF organizasyonu içerisinde yürütölen faaliyetlerin olumlu tarafının da yansıdığı açıktır. Ancak söz konusu kuruluşun tavsiyelerin birçoğunu uygulamada sorunları bulunmaktadır. EAG organizasyonunun çalışmalarına devam etmesi gerekiyor. Bunlar kuruluşun kendi tavsiyeleri olmalıdır. Kazakistan Cumhuriyeti Mali İzleme Ajansı'nın faaliyetleri ortalama düzeyde değerlendirilmektedir..

Anahtar Kelimeler: Suç yoluyla elde edilen para ve mallar, yasallaştırma, aklama, karşı önlemler, Kazakistan Cumhuriyeti.

²⁷⁴ Öğretmen, Shymkent University, ladylawer85@mail.ru

²⁷⁵ Öğretmen, Shymkent University, zagira_09.80@mail.ru

EĞİTİME ERİŞİMDE YARIŞMA VE ULAŞMA

MUHSİN KARAMAN²⁷⁶

ÖZET

Eğitim, gelişmenin ve ilerlemenin, insanın, varlık olmasının ötesine giderek, varolmasını ortaya koymanın temel unsurudur. Kabul edilmelidir ki eğitim, insan hayatının en temel taşıdır. Böylesine önemli bir unsurun uygulanması da doğal olarak ayrı bir önem kazanmaktadır. Bu da zorunlu olarak çeşitli soruları ve sorunları beraberinde getirmektedir. Özel okullar eğitim hayatımıza girdiğinden itibaren eğitim dünyamızın ayrılmaz bir parçası olmuştur. Eğitimin her yönüyle meşakkatli ve maliyetli olması nedeniyle, okul işletmeye sermayesi yeterli olan özel sektörün eğitim hayatında sorumluluk alması çok daha önemlidir. Ayrıca, kamuya ait okullarda verilen eğitimle özel okullarda verilen eğitim aynı düzeyde olmalıdır. Hatta daha öne çıkmalıdır. Devletin her vatandaşına eğitim imkanı sunması sosyal devlet olmanın temel kuralıdır. Eğitimde fırsat eşitliği, ülke vatandaşlarının, devletin sunduğu eğitim hizmetinden eşit ve adil yararlandırılmasıdır. Ancak bu ilkeye ne kadar uyulmaktadır. Devletin, vatandaşlarından gelen talebe yeterince karşılık verememesi nedeniyle eğitime özel sektöründe katkısını sağlamak için izin verdiği özel okullar, kendilerine sunulan bu fırsatı yerinde ve yeterince değerlendirmelidir. Ülke nüfusunun gelişmesi ve büyümesine orantılı olarak artan, devletin eğitim hizmeti verme sorumluluğuna ve yüküne kamu kaynakları yanında özel sektöründe kendi gücüyle katılması elbette çok gerekli ve önemlidir. Lakin bu katılmanın zorunlu getirisi olan mali yükü karşılamak için talebin artmasını sağlayıcı faktörler öne sürülürken, eğitimin zorunlu sonucu olan eğitim veriminden de aynı oranda sonuç alınması için ne gibi çabalar gösterilmektedir. Devlet okullarına sınavsız öğrenci alınırken, özel okullara sınavla öğrenci alınması ne derecede adil olmaktadır. Veya devlet okullarının bir kısmına sınavsız öğrenci alınırken, bazılarında sınavla, hatta yüksek puanla öğrenci almak ne derece doğru olmaktadır. Velilerin, çocuğunu en iyi okullarda okuması çabası nedeniyle çocukların, daha ilkokul sıralarından itibaren yarış atı gibi dersane ve özel hocalara eklenerek yarışa hazırlamak çocuklar yönünden ne derecede doğru olmaktadır. Yakın zamanda acı örneklerle yaşanan, sınavlarda kayırma ve hatta görünürde sınav yapmaların yaşanmasından sonra adalet ve hak kavramlarının ne kadar önemli olduğu bir kez daha gözler önüne serilmiştir. Vatandaşında, yaşananlar dolayısıyla bu sınav ve eleme sistemlerine güveni son derece azalmış bulunmaktadır. Eğitimin bu denli önemli ve insan ve toplum hayatındaki önemi ister istemez gündeme eğitimcilerin de eğitiminin ne denli önemli olduğunu ortaya koymuştur. Kısaca ifade etmek gerekirse eğitim bir aşamada veya noktada ele alınmamalı en alt halkadan en üst halkaya kadar bir bütünlük içinde ele alınıp değerlendirilmelidir.

Anahtar Kelimeler: Eğitim, özel okul, rekabet.

²⁷⁶ Diğer, Ankara 1 No'lu Barosu Hukuk Fakülteleri İle İşbirliği Kurulu, muhsinkaram@gmail.com

ÖĞRENCİLERİN SOSYAL AKTİVİTELERİNİN KONİKLERİNİ GELİŞTİRMEDE TARİHSEL BİLGİNİN ÖNEMİ

MAFTUNAKHAN AVAZBEKOVNA ERGASHEVA²⁷⁷

ÖZET

This article will focus on increasing the importance of the organization of historical knowledge and educational processes in improving educational institutions and social activist in student youth and increasing social activist in youth. Factors of increasing social activity through youth activities in educational institutions were studied using techniques such as systematic analysis, analogy, umualization, deduction. The article was based on the fact that successful tamones should follow democratic principles in society, rely on historical experiences, lead to an increase in social activity of citizens. The article also highlights information about social activism, historical knowledge, skills, students, and how to transform students into socially active individuals through historical knowledge. And in the upbringing of a mature and competent generation, the owners of our future, it is thought that education is taught to improve strongly influencing methods of education, that is, to improve the historical knowledge we recommend, to objectively convey the realities of history to them, and to correctly choose the paths of life through the knowledge acquired. During the acquisition of historical knowledge, students receive a lesson and motivation from some historical event or person. Pride and pride in the heroism that made them, their contribution to the development of science, creativity, improvement work. On the contrary, historical knowledge is reflected in the article about the bad events that took place in history, or some historical person, who can hurt the heart and, even from what he will do in the future, help them not to carry out those wrong and bad consequences.

Anahtar Kelimeler: sosyal istikrar, yetiştirilme, manevi ahlak, ahlaki erdem, tarihsel deneyim.

²⁷⁷ Doktora Öğrencisi, Andijan State Pedagogical Institute, eyforkemer2024@hotmail.com

EBU NASR EL-FARABİ'NİN BİLİM DÜNYASINA KATKISI**ZİBAGUL ILYASSOVA²⁷⁸, AİGUL TURSUNBAEVA²⁷⁹****ÖZET**

Medeniyet yaklaşımları açısından dünya kültürünün gelişimi, komşu halkların, devletlerin ve bölgelerin kültürlerinin karşılıklı etkisi ve iç içe geçmesi ile karakterize edilir. Bunun çarpıcı bir örneği, aralarında Arap Doğu'sunun büyük filozofu Ebu Nasr el-Farabi'nin de bulunduğu Türk kökenli bilim adamlarının Arap Halifeliği'nde kültür ve bilimin gelişimine yaptığı muazzam katkıdır. Dünya bilim ve kültüründe önemli bir miras bırakan, Doğu Rönesansının aydınlatıcılarından biri olan ortaçağ düşünürü, ansiklopedist Ebu Nasr el-Farabi, 870 yılında Farab (Otyrar) şehrinde doğdu. Farab olarak da bilinen Otrar, Doğu Türkistan ve Hindistan'a, İran ve Bizans'a, Urallara ve Kuzey Kafkasya'ya giden kervan yollarının kesiştiği noktada yer alıyordu. Göçebe ve tarım kültürleri arasında bir buluşma ve etkileşim yeri idi. Farabi'nin hayatı, edebiyat da dahil olmak üzere Arap kültürünün gelişmesiyle aynı zamana denk geldi. Sonuçta İslam bayrağı altındaki birçok ülke, geleneklerini ve dillerini korurken, zengin manevi tecrübeleriyle halifelik kültürünün gelişmesine önemli katkılarda bulunmuştur. Ortadoğu'da Bağdat, Basra, Kûfe, Kahire ve Halep (Halab) dönemin en büyük ticaret ve zanaat merkezlerinin yanı sıra kültür merkezleriydi. O zamanın eğitilmiş insanları bu şehirlere ulaşmaya çalıştı. Bağdat doğu halklarının kültür merkezlerinden biri haline geldi. Memun Akademisi, Hikmet Evi ve Bağdat Rasathanesi gibi çok çeşitli bilimlere kapsayan bilim merkezleri vardı. Farabi, entelektüel düşünce tarihinin dünya medeniyetinin gelişimini etkileyen önemli isimlerinden biridir. Onun mirası, Doğu ve Batı kültürleri arasında diyalog ve yakınlaşmanın kurulmasına katkıda bulunmuştur. Akıl, ahlak, bilim, müzik ve mutluluk üzerine yazıları bin yılı aşkın süredir güncelliğini koruyor. Bunlar, modern, erdemli bir toplum inşa etme konusunda bugün hâlâ bizim için önemlidir. El-Farabi, felsefe, matematik, müzik, astronomi ve mantık dahil olmak üzere birçok bilimin ustasıydı. Platon ve Aristoteles gibi klasik Yunan filozoflarının fikirlerini sentezleyip geliştirdiği Arap felsefesi üzerine çalışmalarıyla tanınıyordu. El-Farabi'nin mirası alışılmadık derecede geniş ve çeşitlidir. O dönemde bilinen tüm bilgi dallarını inceledi: etik, politika, psikoloji, doğa bilimleri, müzik. Ama elbette onun için felsefe her şeyden önce geldi. Öncelikle Aristoteles yorumcusu olarak ün kazandı ve bu nedenle kendisine "ikinci öğretmen" (el-mu'allim el-sani) fahri lakabı verildi.

Anahtar Kelimeler: El-Farabi, Otrar, Arap kaynakları, Orta Asya, Rönesans, medeniyet, bilim.

²⁷⁸ Prof. Dr., zita.08@mail.ru

²⁷⁹ Prof. Dr., Astana, aigul_73kz@mail.ru

ÖZBEK HALKINDAN CELOLİDDİN MANGUBERDİ ULUSAL KAHRAMAN

DİLORAM BABAANOVA²⁸⁰

ÖZET

Bu makale, 13. yüzyılın başında Moğolların Orta Asya, Orta Doğu ülkelerini işgal etmek için korkunç işgaline karşı kahramanca savaşan cesur bir savaş ağası, devlet adamı, Cengiz Han'ın torunu Celaleddin Manguberdi'nin cesaretine adanmıştır. Büyük sarkarda, anavatanı Harezmi devletini koruma yolunda azim gösteren halkının eşsiz Savaşçılar olduğunu gösterdi. Celoliddin Manguberdi'nin kişiliği tesadüfi değildir, zamanının sosyo-kültürel süreçlerinin ve yüksek maneviyatının meyvesidir ve sonsuza dek el-yurt'un bağımsızlığı ve kurtuluşu için savaşan ulusal bir kahraman olarak tarihte kalacaktır. Bu makale, 1219-1231 yıllarında Moğol fatihlerine karşı savaşan Harezmsahi devletinin son hükümdarı Celaleddin Manguberdi'nin tarihi cesaretini ve milli kahramanlığını ele almaktadır. Anavatan'ın kurtuluşu için eşsiz bir kahramanlık gösteren cesur bir şövalye olarak saygı görüyor. Saltanatı her zaman Dünya Bilim Adamlarının dikkatini çekmiştir, ulusal kahraman hakkında birçok eser yaratılmıştır. 22 Ekim 1999'da Horezm'de "Celoliddin Manguberdi–Vatan, toprağın savunucusu" konulu Uluslararası Konferansa Türkiye, Pakistan, Almanya, Fransa, Hindistan, İran, Çin, Japonya, Ürdün, Suudi Arabistan gibi dünyanın yaklaşık 30 ülkesinden önde gelen tarih bilimcileri katıldı Arabistan, Azerbaycan. Derslerinde Moğol istilasının bilinmeyen ve tartışmalı yönleri olan Manguberdi'nin mücadele yolunu ortaya çıkardılar. Konferans, uluslararası bilimsel işbirliğinin daha da geliştirilmesi, Özbek halkının tarihinin olgusal sayfalarının bax'larda restorasyonu ve tartışmalar için fırsatlar sağladı. Neredeyse unutulmuş, aşağılanmış Vatansever sarkarda Celaleddin Manguberdi'nin figürü tarihin katmanlarından alınarak Özbek halkının milli gururu olarak yeniden canlandırılıyor. Ulusal kahraman hakkında bugüne kadar birçok tarihi kaynağa ulaşıldı. Diğerlerinin yanı sıra Şahobiddin nasevi'nin "Siyrat es-Sultan Celoliddin Mangburni", İbnü'l-Asir'in "El-Komil Fi-t-histir", Alouddin Atoma'nın 3 ciltlik "Historia jahongushoy", Minhojiddin Cüz Jani'nin "Tabati Naziriy", Raşididdin Fazlullah'ın "Jome'-at-tavorix " Babür tarihinin en önemli kaynaklarından bazılarıdır. En-nasavi'nin yukarıda adı geçen Arapça eseri, aralarındaki en değerli ve mükemmel kaynaktır ve 13. yüzyılın başlarında Farsça basılmış, ardından Paris, Kahire ve Tahran'da Arapça bir kopyası basılmıştır. Sonuç olarak, Celaleddin Manguberdi'nin tarihteki büyük rolünü desteklemek, Harezmsah dönemine tarihlenen nadir el yazmalarının izini sürmek için bilim adamları büyük bir bilimsel ve yaratıcı araştırma yaptılar. Gelecekte, komutanın yaşamının tarafsız ve derinlemesine bilimsel analizine ilişkin bilimsel araştırmalar, orijinal kaynaklara dayanarak devam edecektir.

Anahtar Kelimeler: milli kahraman, Celoliddin Manguberdi Büyük Komutan, devlet adamı, Harezmi devleti.

²⁸⁰ Prof. Dr., Tashkent, shahnoza.a.97@mail.ru

OKUL ÖNCESİ ÇOCUKLARDA PROBLEM DURUMLARINDA OLUŞAN BECERİLER.

SABİNA RAHİMOVA²⁸¹

ÖZET

Bu çalışma 3-5 yaş arası çocukların problem çözme becerilerini ölçmek ve beceri gelişimi için doğru ortamı sağlamak amacıyla yapılmıştır. Ebeveynler ve bazen de öğretmenler çocukların çözüm bulma becerisi ve diğer becerilerinin gelişmesini engelleyebilmektedir. Mektepte söz konusu probleme dair bir örnek sunulmuştur. Bu çalışmada Shinchida ve 5 adım yöntemi kullanılmıştır. Araştırma 15 çocuk ile yürütüldü ve henüz sonuçlanmadı. Bizler gün içinde çeşitli sorunlarla karşılaşır ve bunları çözmeye çalışırız. Önemli bir etkinliğe koşarken telefonu veya gerekli herhangi bir belgeyi evde unutmak gibi birçok sorunla karşılaşırız. Fakat, mevcut becerilerimizin hâkimi olarak birçok sorunu çözebiliriz. Sorunun çözümüne giden yolda karşımıza birçok soru çıkmaktadır. Sorunu çözme sürecinde kendimiz ve duygularımız kontrol edilebilir mi? En doğru, verimli ve uygun yol seçildi mi? Bunlar çevrede kişisel, mesleki, sosyal düzeyde var olabilmek için becerilerimizi nasıl kullanabileceğimize bağlı olabilir. Bu beceriler ne zaman oluşur? Bu beceriler doğuştan mı geliyor? Küçük yaşlardan itibaren geliştirilmesi gereken beceriler nelerdir? Okul öncesi çağındaki çocuklar için sorunlu durum nedir? Örneğin: resimdekine benzer bir bina yapmak, parçaları birleştirme ödevi, arkadaşının oyuncağını alırken tartışma zamanındaki davranış, birkaç kişiyle beraber oyun oynamak, pantolonu yukarı çekmeyi öğrenmek gibi zorluklarla karşılaşma. Sorunun çözümüne giden yolda, çoğu zaman yetişkinlerin başvurduğu hatalı yol bu sorunları onlar adına çözmek ve yapmaktır. Çocuklar karşılaştıkları sorunlara uygun tepkiler verirler, bu nedenle bu dönemde yetişkinler ancak yol gösterici olabilir. Çocukların becerilerinin oluşması için onların mevcut durumu anlamaları, uygun yolları düşünmeleri ve kararlar vermeye cesaretlendirilmeleri için verimli koşulların yaratılmasının önemli olduğunu düşünüyorum. Yetişkinlerin görevi çocuklara sorunları bağımsız olarak çözmeyi öğretmektir. Bu sayede bağımsız, kendine güvenen ve başarılı bireyler olabilirler. Araştırmamız sırasında çeşitli bölgelerdeki ebeveynler ve öğretmenlerle anket yaptık. Mevcut analize göre ebeveynlerin %43'ü çocuklarına verdikleri tavsiyelerden memnun, %20'si sorunu kendileri çözüyor (daha hızlı ve stressiz), %25'i ise çocuk sorunu tanımlayıp çözene kadar kolaylaştırıcı rolünde. %12'si genel olarak tüm sorumluluğu çocuklara bırakıyor, yalnızca kritik durumlara müdahale edip durumu sakinleştiriyor. Deneyimden: Problemlili durum: Çocuklardan biri tuvalete gittikten sonra pantolonunu çekemedi ve ağlamaya başladı. - "Heyecanlandığını anlıyorum ama sakinleşip bu işi çözmeyi düşünmen gerekiyor. Hadi birlikte yapalım" dedik. Onun için daha rahat bir yere geçip çocuğu sakinleştirdik. Öğretmenin asistanı çocuğun pantolonunu kendisi çekmek istedi. Bunun doğru olmadığını anlatarak sadece yardımcı olmasını tavsiye ettim. Çocuk pantolonunu yukarı çekememesinin sebebini öğrendi, önce iç çamaşırını, sonra pantolonunu giydi ve bunu kendi başına yapabildiğine sevindi.

²⁸¹ Öğretmen, Cahan Anaokulu Azerbaycan Bakü Yasamal Dadaş Bünyadzade 232e, sabinarahimova74@gmail.com

Çocuğun bir problemi çözebilmesi için sorması, dikkat etmesi, dinlemesi, analitik düşünmesi vb. gerekir. Minik dostumuz becerilerini kullanarak bu sorunu çözdü. Asistan bu becerilerin oluşması için koşullar yarattı. Çocuklara rahat, destekleyici bir ortam yaratmalı ve çözüm bulmaya teşvik etmeliyiz. Dinlemeli, düşünmeli, danışmalı, karar vermeli, denemeli, sonuç çıkarmalı ve tekrar denemeli, yeteneklerini öne çıkarmayı unutmamalıyız. Sorunu çözmek için 5 adım metodu:

1.Sorunu tanımlayın.

2.En az beş olası çözüm hazırlayın.

3.Her çözümün artılarını ve eksilerini tanımlayın.Çocuğunuzun belirlediği her potansiyel çözüm için potansiyel olumlu ve olumsuz sonuçları belirlemesine yardımcı olun.

4.Bir çözüm seçin. Çocuğunuz olası olumlu ve olumsuz sonuçları değerlendirdikten sonra onu bir çözüm seçmeye teşvik edin.

5.“Bunu dene”. Onlara bir çözüm denemelerini ve ne olacağını görmelerini söyleyin. İşe yaramazsa her zaman ikinci adımda yaptıkları listeden başka bir çözümü deneyebilirler.

Araştırma henüz sonuçlanmadı, sonuçlanması halinde çocukların problemçözme becerilerine anne, baba ve öğretmenlerin nasıl engel olduğunun görülmesi ve gerekli yavaşmaların yapılması bekleniyor.

Anahtar Kelimeler: Anahtar Kelimeler: problem durumları, okul öncesi öğrencileri, problem çözümleri

OKUL ÖNCESİ ÖĞRETMENLERİNİN ÇOCUKLARIN RİSKLİ OYUN OYNAMALARINA İLİŞKİN ALGILARINA ETKİ EDEN DEĞİŞKENLERİN İNCELENMESİ

NEZAHAT HAMİDEN KARACA²⁸², MELEK ÇOLAK²⁸³, ŞENAY YAVUZ²⁸⁴, HİLAL KARAER²⁸⁵,
FATMANUR BARAN.²⁸⁶

ÖZET

Riskli oyun açık havada oynanan bir oyun türü ancak çalıştırmanın faydalarından çok zarara odaklanılarak oynatılmayan bir oyun türü olarak korunur. Bu süreçte çocuk açısından sorumlu olan tüm kişilerin, fiziksel ortamın ve koşulların etkili olduğu vurgulanmaktadır. Özellikle ailelerin güvenlik endişeleri ve sosyal faktörlerin nedenleri ile oynatmamayı tercih ettiklerini belirtmişlerdir (Morrongiello ve Lasenby-Lessard, 2007). Play England (2011) tarafından yapılan başarılı, çocukların son yıllarda dışarıda oynamak için harcadıkları sürenin giderek azaldığını vurgulamışlardır. Bu kapsama alanı nedeniyle yetişkinlerin çocuklarının daha fazla kapalı alanlarda oyun oynama yönlendirmeleri ve bu alanlardaki geniş çaplı genişleme olan oyun oynatma yerine neler yapılabileceği sorusu gündeme geldi. Çocukların özellikle günlerinin çoğunda kaldıkları düşünüldüğünde insanların hem tüm bölgelerdeki gelişimlerine katkılarından hem de yaşam yetenekleri kazanmalarından mahrum kalmış durumdayız. Okul ortamında ebeveyn ve yönetici yanında çocukların oyun oynamalarında en etkili kişiler oldukları düşünülerek okul öncesi bölümlerde çocukların kullanım oyun oynamalarına ilişkin algılarına etki eden değişkenlerin incelenmesi. Çalışmada 2022-2023 eğitim-öğretim yılında Afyonkarahisar İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nde bağlı anaokulları ve ilkokulların anasınıfı tıkayıcı okul öncesi öğretmenleri ile gerçekleştirilmiştir. Örneklem Afyonkarahisar il genel Milli Eğitim Müdürlüğü'ne bağlı okul öncesi eğitim programına devam eden, tipik gelişim gösteren, gönüllüler, tesadüfi/seçkisiz olamayan hareket yöntemlerinden uygun öğrenme yöntemi yoluyla gerçekleştirilen 344 okul öncesi eğitim öğretmeni dahilinde yapılmıştır. Çalışmada, veri toplama aracı olarak okul öncesi bilgilerin kişisel bilgilerinin yer aldığı "Genel Bilgi Formu" ve Karaca ve Uzun (2020) tarafından iptal "Erken Çocukluk Riskli Oyun Değerlendirme Aracı-Öğretmen Formu (EÇRODA-ÖF)" kullanılmıştır. Araştırmanın analizinde, elde edilen verilerin normal dağılmadığı belirlenerek, çocukların oyun oynamaları ile algılamalarında çalıştıkları okul türü, kıdemleri, sınıf mevcutları ve yaş gruplarındaki değişkenlerin ve etki etkilemeleri belirlenmiş ve elde edilen verilerle ilgili önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: risk, riskli oyun, öğretmen, okul öncesi dönem

²⁸² Doç. Dr., Afyon Kocatepe Üniversitesi, nhamiden@gmail.com

²⁸³ Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, melekesmaelifeylul@gmail.com

²⁸⁴ Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, senayyavuz59@gmail.com

²⁸⁵ Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, karaerhilal@gmail.com

²⁸⁶ Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, fatmanurbaran333@gmail.com

OKUL ÖNCESİ ÖĞRETMENLERİNİN ÇOCUKLARIN RİSKLİ OYUN OYNAMALARINA YÖNELİK ALGILARININ İNCELENMESİ

NEZAHAT HAMİDEN KARACA²⁸⁷, FEYZA BAYBARS²⁸⁸, ŞERİFE ALKAN²⁸⁹, KAMİLE GÜVEN²⁹⁰,
MİNE YALAVAÇ SABAN²⁹¹

ÖZET

Riskli oyun, çocukların motor becerilerinin geliştirilmesine olanak sağlayan, bedenlerini kullanarak kendi neler yapabileceğinin farkına varmayı sağlayan oyun çeşididir. Riskli oyunun amacı bir şeyi ilk defa denemek, yüksek bir yerden hız kullanarak hareket ederek heyecan duygusunu yaşamaktır. Riskli oyunlar, özellikle açık havada çocuklara zorlu ve anlamlı deneyimler sağlamakta ve çocuklara macera ve zorlu deneyimler sağlamaktadır. Bu deneyimler çocukların gelecek yıllarda kullanabilecekleri yaşamsal becerilerin temellerini oluşturmaktadır. Buradan hareketle bu çalışmada, okul öncesi öğretmenlerinin çocukların riskli oyun oynamalarına yönelik algılarının incelenmesi amacıyla yapılmıştır. Çalışmada 2022-2023 eğitim-öğretim yılında Afyonkarahisar İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nde bağlı anaokulları ve ilkokulların anasınıfı çocuklarının okul öncesi öğretmenleri ile gerçekleştirilmiştir. Örneklem Afyonkarahisar il merkezinde Milli Eğitim Müdürlüğü'ne bağlı okul öncesi eğitim kurumlarına devam eden, tipik gelişim gösteren, gönüllü, tesadüfi/seçkisiz olamayan örneklem yöntemlerinden uygun örneklem yöntemi yoluyla belirlenen araştırmaya 344 okul öncesi öğretmeni dâhil edilmiştir. Araştırmada veri toplama aracı olarak, okul öncesi öğretmenlerin demografik özelliklerini belirlemek amacıyla "Genel Bilgi Formu" ve öğretmenlerin sınıflarında yer eğitim öğretime devam eden çocukların riskli oyun oynamaları ile ilgili algılarını değerlendirmek için Karaca ve Uzun (2020) tarafından geliştirilen "Erken Çocukluk Riskli Oyun Değerlendirme Aracı-Öğretmen Formu (EÇRODA-ÖF)" kullanılmıştır. "Erken Çocukluk Riskli Oyun Değerlendirme Aracı-Öğretmen Formu (EÇRODA-ÖF)" ndan elde edilen verilerin analizinde betimsel betimleyici istatistik kullanılarak analiz edilmiştir. Araştırma sonucunda, okul öncesi öğretmenlerinin çocukların oynadıkları riskli oyun ile ilgili algıları hakkındaki görüşlerinin incelenmesi amacıyla yapılan çalışmada, elde edilen bulgular doğrultusunda öğretmenlere göre, riskli oyunun çocukların gelişimlerine katkısı olduğunu savundukları, kısmen de olsa riskli oyun oynamalarına izin verdikleri, ancak bunların yanında çocukların riskli oyun oynamalarında kaygı ve endişe duydukları bu nedenle riskli oyun davranışlarında yüksek risk barındıran davranışlara izin vermedikleri sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: okul öncesi, oyun, riskli oyun, öğretmen algıları

²⁸⁷ Doç. Dr., Afyon Kocatepe Üniversitesi, nhamiden@gmail.com

²⁸⁸ Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, baybarsfezza85@gmail.com

²⁸⁹ Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, serifealkan2807@gmail.com

²⁹⁰ Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, kamileguven112@gmail.com

²⁹¹ Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, myalavac@hotmail.com

ERKEN ÇOCUKLUK DÖNEMİ LİDERLİK ÖZELLİĞİNİN ÇEŞİTLİ DEĞİŞKENLER AÇISINDAN İNCELENMESİ

SEVGİ DOĞAN²⁹², SERAP DEMİRİZ²⁹³

ÖZET

Bu çalışma erken çocukluk dönemi çocukların liderlik özelliklerinin incelenmesini amaçlamaktadır. Bu bağlamda 48-66 aylık çocukların liderlik özellikleri yaş, kardeş sayısı, anne baba öğrenim durumu, annenin çalışma durumu, ailenin aylık gelir durumu değişkenlerine göre incelenmiştir. Araştırma deneysel araştırma yöntemlerinden ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu Ankara ili Altındağ, Çankaya ve Keçiören ilçelerinde okul öncesi eğitime devam eden 48-66 aylık toplam 402 çocuk oluşturmaktadır. Araştırmada araştırmacı tarafından oluşturulan demografik bilgi formu ve çocukların liderlik özelliklerini belirlemek amacıyla “Erken Çocukluk Dönemi Liderlik Ölçeği” kullanılmıştır. Ölçek tek boyuttan ve 48 maddeden oluşmaktadır. Okul öncesi öğretmeninin sınıfındaki çocuk için bireysel olarak dolduracağı, 5’li Likert tipinde bir ölçektir. Ölçekten alınan puanların yükselmesi durumunda çocukların yüksek liderlik özellikleri sergiledikleri, puanların düşük çıkması durumunda ise liderlik özelliklerinin düşük olduğu varsayılmıştır. Veriler toplanırken okul müdürleri ve daha sonra da çalışmaya gönüllü olarak katılmayı kabul eden öğretmenler ile görüşülerek araştırmanın amacı ve veri toplama sürecinin nasıl gerçekleştirileceği ile ilgili gerekli açıklamalar yapıp, gönüllü öğretmenler tarafından veriler toplanmıştır. Araştırmada, veri toplama araçları ile elde edilen veriler paket program kullanılarak analiz edilmiştir. Gerçekleştirilen analizler sonucunda; kardeş sayısı, ailenin aylık gelir düzeyi, çocuğun yaşı ve anne çalışma durumu ile erken çocukluk dönemi liderlik özelliği arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır. Bunların yanı sıra babanın öğrenim durumuna göre çocukların liderlik özellikleri arasında anlamlı bir fark bulunmuştur. Babası yüksek öğrenim mezunu olan çocukların liderlik özelliklerinin, babası ilkokul ve lise mezunu olan çocuklara göre daha gelişmiş olduğu görülmektedir. Benzer şekilde anne öğrenim durumuna göre çocukların liderlik özellikleri arasında da anlamlı bir fark belirlenmiştir. Annesi yükseköğretim mezunu olan çocukların liderlik özellikleri, lise mezunu olanlara göre daha gelişmiş bulunmuştur. Sonuç olarak, bu çalışma erken çocukluk dönemindeki 48-66 aylık çocukların liderlik özelliklerini incelerken, baba ve anne öğrenim durumunun çocukların liderlik özellikleri üzerinde etkisi olduğunu göstermektedir. Liderlik özelliklerine sahip çocuklar yetiştirmek için eğitimcilerin bu faktörleri dikkate alması önemlidir.

Anahtar Kelimeler: Liderlik, Liderlik Özelliği, Erken Çocukluk Dönemi, Ebeveyn

²⁹² Öğretmen, Keçiören Bilim Ortaokulu, sevgi.dogan2@gazi.edu.tr

²⁹³ Dr. Öğr. Üys., Gazi Üniversitesi, demiriz@gazi.edu.tr

ERKEN ÇOCUKLUK DÖNEMİNDE ETKİLEŞİMLİ MASAL ANLATIMI UYGULAMASININ ÇOCUKLARIN DİL GELİŞİMİNE ETKİSİ: BİR SİSTEMATİK DERLEME VE META-ANALİZ ÇALIŞMASI

NURVER ŞAHİN DÜĞENCI²⁹⁴

ÖZET

Erken çocukluk dönemi, bireylerin dil gelişimi için kritik bir zaman dilimidir. Bu dönemde, çocuklar dil becerilerini geliştirme ve iletişim yeteneklerini inşa etme sürecindedir. Etkileşimli masal anlatımı, bu süreçte önemli bir rol oynayabilir. Masallar, çocuklara dili keşfetme ve anlamlandırma fırsatı sunarken, etkileşimli anlatım yöntemleri çocukların aktif katılımını teşvik eder ve dil öğrenme sürecini zenginleştirir. Masallar, çocukların dil becerilerini geliştirir. Masal dinlemek ve okumak, çocukların dilbilgisini, cümle yapılarını ve anlatım becerilerini güçlendirir. Ayrıca, çocuklar masalları tekrar etme, taklit etme ve yeniden anlatma yoluyla dil becerilerini pratik yaparlar. Bu çalışma, erken çocukluk döneminde etkileşimli masal anlatımının çocukların dil gelişimine olan etkisini sistemli bir şekilde incelemeyi amaçlamaktadır. Bu amaç doğrultusunda, mevcut literatürdeki araştırmaları derleyerek bir meta-analiz yapılacaktır. Meta-analiz, önceki araştırmaların sonuçlarını bütünleştirerek etkileşimli masal anlatımının dil gelişimi üzerindeki etkisini daha kapsamlı bir şekilde değerlendirmeyi sağlayacaktır. Bu çalışmanın sonuçları, hem akademik alandaki bilgi birikimine katkı sağlamak hem de eğitim uygulayıcılarına rehberlik etmek amacıyla önemli olabilir. Etkileşimli masal anlatımının dil gelişimi üzerindeki etkisinin daha iyi anlaşılması, dil eğitimi stratejilerinin daha etkili bir şekilde tasarlanmasına ve uygulanmasına olanak tanıyabilir. Literatür derlemesi bölümünde, erken çocukluk döneminde etkileşimli masal anlatımının dil gelişimi üzerine etkilerini inceleyen önceki araştırmaların bulguları özetlenmiştir. Bulgular, etkileşimli masal anlatımının çocukların dil becerilerini geliştirmede önemli bir potansiyele sahip olduğunu göstermektedir. Meta-analiz çalışması, önceki araştırmalardan elde edilen bulguları bütünleştirerek etkileşimli masal anlatımının dil gelişimi üzerindeki etkilerini daha kapsamlı bir şekilde değerlendirecektir. Çalışmanın sonuçları, hem akademik alandaki bilgi birikimine katkı sağlamak hem de dil eğitimi uygulayıcılarına rehberlik etmek amacıyla önemli olabilir. Bu bildiri, erken çocukluk döneminde etkileşimli masal anlatımının dil gelişimi üzerindeki etkilerini daha iyi anlamak ve dil eğitimi stratejilerini geliştirmek isteyen araştırmacılara ve eğitimcilerine önemli bilgiler sunmaktadır. Ayrıca bu literatür derlemesi, erken çocukluk döneminde etkileşimli masal anlatımının dil gelişimi üzerindeki etkisini inceleyen önceki araştırmaların farklı bulgularını özetlemektedir. Bu araştırmaların genel bir analizi, etkileşimli masal anlatımının dil gelişimi üzerinde önemli bir potansiyele sahip olduğunu, ancak daha fazla araştırma gerekliliğini ortaya koymaktadır.

Anahtar Kelimeler: Erken çocukluk dönemi, etkileşimli masal anlatımı, dil gelişimi, sistematik derleme, meta-analiz

²⁹⁴ Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, nurvershn@hotmail.com

OKUL ÖNCESİ EĞİTİMDE ÖZEL GEREKSİNİMLİ ÇOCUKLARIN EĞİTİME ENTEGRASYONU VE ENTEGRASYON BAŞARISINI ETKİLEYEN FAKTÖRLER

NUR DURMUŞ²⁹⁵

ÖZET

Bireylerin gelişiminde planlı, programlı ve uzmanlarca verilen eğitim çok büyük öneme sahiptir. Profosyonel eğitim ne kadar erken başlarsa o kadar etkili ve kalıcı olmaktadır. Bu nedenledir ki Okul Öncesi Eğitim büyük önem arz etmektedir. Normal gelişim gösteren bireyler için bile bu kadar büyük önem arz eden okul öncesi eğitimin özel gereksinimli bireylerin gelişimi açısından önemi kuşkusuzdur. Çocuk gelişimi değerlendirmede beş gelişim alanı takibi yapılmaktadır. Bunlar; özbakım, dil gelişimi, bilişsel gelişim, sosyal ve duygusal gelişim, motor gelişim alanlarıdır. Çocuklara tüm gelişim alanlarını destekleyici deneyim olanaklarının sunulması hem çocuk hem de toplum için hayati önem taşımaktadır. Açev raporlarında Bekman'ın (1999) da belirttiği gibi erken çocukluk deneyimleri, çocuğun dil, matematik ve problem çözme gibi bilişsel becerilerine temel oluşturduğu gibi çocuğun temel güveni, kendine saygı, başkalarıyla etkileşim gibi sosyal ve duygusal becerilerini de güçlendirmektedir. Dolayısıyla erken çocukluk döneminde nitelikli deneyimler edinen çocukların, ileriki yaşamında akademik başarısı için gerekli olan okula devam, derslerde başarılı olma; sosyal yaşam için gerekli olan, topluma katkıda bulunma, işbirliği, paylaşma, yardımlaşma ve empati gibi toplum yanlısı davranışlarında olumlu yönde etkileneneği bugüne kadar yapılan birçok çalışmada dile getirilen bir gerçektir. Dolayısıyla sosyal bir varlık olarak dünyaya gelen çocuk, bu davranış repertuvarlarını okul öncesi eğitim ortamında ona sunulan deneyimleri aracılığıyla, zenginleştirmektedir (Özyürek, 2015). Ayrıca, çocuk okul ortamında sunulan etkileşimci eğitim ortamı ya da çevresel olanaklar aracılığıyla insanlarla sağlıklı iletişime geçebilme, kendini tanıyabilme, sosyal çevreye uyum sağlayabilme gibi pek çok sosyal becerileri de kazanmaktadır (Vural, 2006) Türkiye'de özel eğitim yeni çalışılmaya başlanan bir konudur ve ilgili mevzuatta geçişe ilişkin yasal düzenlemeler bulunmamakta ve özel gereksinimli çocuklara 573 sayılı Özel Eğitim Hakkında Kanun Hükmünde Kararname (1997) ve Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği (2006) çerçevesinde hizmet sunulmaktadır. Bu yönetmelikte 0-36 ay arasındaki özel gereksinimli çocuklara sunulan eğitim, "Erken Çocukluk Döneminde Özel Eğitim Hizmetleri" olarak adlandırılmakta ve bu hizmetlerin ailenin bilgilendirilmesi ve desteklenmesi yoluyla sağlanacağı belirtilmektedir. 37-72ay arasındaki özel gereksinimli çocuklara sunulan eğitim ise, "Okul Öncesi Dönemde Özel Eğitim Hizmetleri" olarak adlandırılmakta, bu çocukların okul öncesi eğitim almalarının zorunlu olduğu ve eğitimlerini öncelikle okul öncesi kurumlarda kaynaştırma uygulamaları kapsamında sürdürmelerinin esas olduğu vurgulanmaktadır. Okul öncesi eğitimin bu kadar önem taşıdığı göz önüne alınırsa bu alanda yaşanan problemler araştırılmalı ve çözüme kavuşturulmalıdır. Bu etkenler göz önüne alınarak yapılan bu çalışmada sahada aktif görev alan ve kaynaştırma öğrencileri ile çalışan okul öncesi öğretmenleri bireysel görüşmeye alınarak çalışma tamamlanmıştır. Daha önceden görüşmelerle belirlenen problem alanları öğretmenlerin görüşüne sunulmuş ve önerilerine başvurulmuştur. Yapılan görüşmeler ve gözlemler sonucu derlenen bilgiler çalışmada sunulmuştur.

²⁹⁵ Öğretmen, Kayseri İl Milli Eğitim Müdürlüğü, enyuarnur@gmail.com

Bireylerin gelişiminde planlı, programlı ve uzmanlarca verilen eğitim çok büyük öneme sahiptir. Profosyonel eğitim ne kadar erken başlarsa o kadar etkili ve kalıcı olmaktadır. Bu nedenledir ki Okul Öncesi Eğitim büyük önem arz etmektedir. Normal gelişim gösteren bireyler için bile bu kadar büyük önem arz eden okul öncesi eğitimin özel gereksinimli bireylerin gelişimi açısından önemi kuşkusuzdur. Okul Öncesi Eğitimde kaynaştırma yolu ile yapılan eğitimlerin verimsiz olduğu, öğretmenlerin bu alanda isteksiz ve yeterli tecrübeye sahip olmadıkları gibi sorunlar alanda karşımıza çıkmaktadır. Bu sorunların nedenlerinin ve çözüm önerilerinin arandığı bu çalışma Kayseri ilinde kaynaştırma yoluyla eğitim veren ya da vermiş okul öncesi öğretmenleri ile araştırmacı tarafından geliştirilen ve uzman görüşü ile son hali verilmiş yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılarak veri toplanmış ve raporlandırılmıştır. Çalışma sonunda Okul Öncesi Öğretmenlerinin Erken Müdahale ve Kaynaştırma Eğitimi Konularındaki Yeterliliklerinin Değerlendirilmesi, Okul Öncesi Öğretmenleri Ve Okul İdarecilerinin Kaynaştırma Eğitimine Yönelik Duyguları, Tutumları, Kaygıları Ve Rol Algıları, Erken Tanılama Ve Erken Eğitim, gibi temel başlıklar altında tespit edilen problemler ön plana çıkmıştır. Bu temel başlıklarla ilgili sorunlara çözüm önerileri arasında okul yöneticilerinin duruma karşı algılarının değiştirilmesine yönelik öneriler dikkat çekmektedir.

Anahtar Kelimeler: Okul Öncesi Eğitimi, Özel Gereksinimli Çocuklar, Özel Gereksinimli Çocukların Eğitime Entegrasyonu

OKUL ÖNCESİ EĞİTİM KURUMUNA DEVAM EDEN 60-72 AYLIK ÇOCUKLARIN RAKAMLARI TANIMA BECERİLERİNİN İNCELENMESİ

BÜŞRA TUNA REİS²⁹⁶, ÜMMÜHAN YEŞİL DAĞLI²⁹⁷

ÖZET

Okul öncesi eğitim, çocukların beyin gelişiminin büyük bir kısmının tamamlandığı ve öğrenme potansiyelinin en üst düzeyde olduğu bir dönemdir. Okul öncesi çocuğu için öğrenmenin en hızlı olduğu bu dönemde, okul öncesi eğitime aktif devam eden çocukların kavram gelişimindeki yalılıklardan dönülebilecek ve eksiklikler varsa bunların tespit edilerek en az yanlış ve eksikle kapatılabileceği noktadır (Aydoğan,2011). Bu evrede, diğer alanlarda olduğu gibi matematik kavramlarıyla ilk defa karşılaşan çocuklar, soyut matematiksel fikirleri somutlaştırarak öğrenme gayreti içindedirler. Gerçekte, okul öncesi dönem, öğrenmenin gerçekleştiği ve soyut fikirlerin somut alana dönüştürüldüğü en etkili evredir. Bu süreçte, çocuklar rakamları tanıırken adı ve sembolüyle/sembolü ile rakamların kavramsal karşılığıyla da yüz yüze gelirler (Kurt,Doğan ve Golezani, 2020). Literatür tarandığında okul öncesi dönemde rakam kavramını spesifik olarak ele alan çalışmalara oldukça az rastlanmıştır. Bu çalışmada; okul öncesi çocuklarının öğrendikleri rakamları görsel olarak ayırt edip edemediklerinin incelenmesi amaçlanmıştır. Bu araştırmanın çalışma grubunu İstanbul ilinde bulunan Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı bağımsız anaokullarında aktif olarak eğitim gören, 60-72 ay aralığındaki 22 kız 19 erkek toplam 41 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırma kapsamında veriler, araştırmacılar tarafından geliştirilen 1'den 5'e kadar olan rakamların doğru yazılışının yanı sıra rakamların tamamen, sağa-sola, aşağı-yukarı yönlerine döndürülmüş olan görsellerin bulunduğu soru formlarından elde edilmiştir. Her bir rakam ayrı bir A4 üzerine basılmış ve çocuklardan rakamı seçmeleri istenmiştir. Veriler, dörder kişilik gruplar halinde kendi sınıflarında iken toplanmıştır. Elde edilen ilk bulgulara göre en çok yanlış cevabı verdikleri rakamın 2 olduğu ve onu takip eden rakamın ise 5 olduğu gözlemlenmiştir. Çocukların en kolay ayırt ettikleri rakamın 3 rakamı olduğu görülmüştür. Rakamları ayırt etme becerilerinin çocukların sosyo-demografik özelliklerine ve rakamlara göre farklılık gösterip göstermediğini tespit etmek amacıyla grup-içi ve gruplar-arası analizler ve korelasyon analizleri yapılacaktır.

Anahtar Kelimeler: okul öncesi, rakamlar, erken matematik becerileri

²⁹⁶ Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, busratuuna@gmail.com

²⁹⁷ Doç. Dr., Yıldız Teknik Üniversitesi, ummuhan.yesil@yildiz.edu.tr

AİLE VE EĞİTİM KURUMUNUN EĞİTSEL SÜRECİNDEKİ ROLÜ: ÇOCUKLARDA KİŞİLİK OLUŞUM VE GELİŞİM SÜRECİNİN OPTİMİZASYONU

YAGUT ALİYEVA²⁹⁸, SEVİNC N. ALİYEVA²⁹⁹, RECEP SAĞIROĞLU³⁰⁰

ÖZET

Eğitsel süreci, bir çocuğun kişiliğini şekillendirmeyi, beceri ve nitelikleri geliştirmeyi, ayrıca içinde yaşadığı toplumun değer ve normlarını aktarmayı amaçlayan sistematik ve aşamalı bir çalışmadır. Bu süreçte çocuk davranış becerilerini öğrenir, yeteneklerini, bağımsızlığını ve dünya görüşünü geliştirir. Eğitsel sürecinin çocuğun kişiliğinin ve geleceğinin oluşmasında büyük etkisi vardır. Eğitsel süreci yalnızca çocuğa belirli bilgi ve becerilerin öğretilmesini değil, aynı zamanda öğretmenin veya ebeveynin çocukla olan tutumunu ve etkileşimini de içerir. Bu, yetiştirmenin çocuğa sevgi, ilgi, saygı ve güvene dayanması gerektiği anlamına gelir. Her çocuğun benzersiz olduğunu ve yetişkinlerin bireysel yaklaşımını gerektirdiğini unutmamak önemlidir. Çocuğun gelişimi açısından eğitsel süreci büyük önem taşımaktadır. Kişiliğini ve yeteneklerini şekillendirmeye yardımcı olmakla kalmaz, aynı zamanda ona hayatta ihtiyaç duyacağı gerekli bilgi ve becerileri de kazandırır. Ebeveynlik çocuğa bağımsız olmayı, kendine güvenmeyi ve karar verebilmeyi öğretir. Aynı zamanda yaratıcılığın yanı sıra sosyal ve duygusal becerilerin de geliştirilmesine yardımcı olur. Eğitsel süreci okulda veya anaokulunda bitmiyor. Sınıf dışında da devam eder ve ebeveynler bu süreçte kilit rol oynar. Evde eğitim, okuldaki eğitimi tamamlar ve halihazırda geliştirilmiş olan beceri ve niteliklerin güçlendirilmesine yardımcı olur. Ebeveynler, çocuklarının ilgi alanlarını destekleyip geliştirebilir, onun yeni ufuklar keşfetmesine ve hedeflerine ulaşmasına yardımcı olabilir. Bunlar aynı zamanda çocuğun toplumun belirli normlarını ve değerlerini kabul etmesinin de ana nedenleridir. Günümüzde toplumun küreselleşme sürecinde aile kurumu gelişiminde bir dönüm noktası yaşamaktadır. Toplumsal ve kişisel yaşamın belli bir örgütlenme biçimi olarak aile, görece bir istikrar sergilemiştir. Aile toplumun yaşamında özel bir yere sahiptir - bireyin sosyalleşmesinin gerçekleştiği, insanlar arasındaki sürekli iletişimin yanı sıra, gelişiminin bir tür hücrelidir. Ayrıca aile, ulusal-etnik geleneklerin taşıyıcısıdır (çocuk kendi ana dilini, kültürünü, geleneklerini öğrenir. Ailede ve onun aracılığıyla kişinin sosyal yaşamdaki yerini bulma ve gerçek özünün ahlaki değerlendirmesini yapma arzusu belirlenir ve ifade edilir. Bireyin oluşumu ve yetiştirilmesi sürecinde, ideallerinin ve dünya görüşünün oluşmasında, belirli kültürel ve ahlaki değerlerin birikiminde aileye önemli bir rol düşmektedir. Aynı zamanda sosyal hayatın bu alanındaki mevcut çelişkiler ve zorluklar henüz aşılammamış olsa da bazı teorik ve pratik sonuçlar dikkat çekmektedir. Yaptığımız sosyolojik araştırmaların sonuçlarından elde edilen veriler, aile eğitiminin etkililiğinin ailenin bileşimi (tam-eksik, büyük-küçük, geniş-çekirdek vb.), ailenin (toplumun) ahlaki ve psikolojik iklimi, sosyal yönelim, ebeveynlerin kişisel örneği, genel ve pedagojik kültürü, çocuklarla iletişimin zamanı, biçimleri ve doğası gibi faktörlere bağlı olduğunu göstermiştir.

²⁹⁸ Doç. Dr., Bakü Devlet Üniversitesi, yagut_family@mail.ru; yaqutaliyeva@bsu.edu.az

²⁹⁹ Dr. Öğr. Üys., Bakü Devlet Üniversitesi, yagut.aliyeva@gmail.com; sevinc.aliyeva.nadir@bsu.edu.az

³⁰⁰ Arş. Gör., Mersin Üniversitesi, repectsagioglu@yahoo.com

Aile, bireyin gelişiminin temelini atar; toplumla, eğitim kurumlarıyla, bilimle, kültürle vb. etkileşim içinde yeni neslin eğitimi gerçekleştirir. Ancak sosyologlara göre aile geleneksel olarak çocuk yetiştirmede büyük rol oynuyor. Toplumun uyumlu ve etkili bir şekilde düzenlenmesi büyük ölçüde bu faktörler arasındaki görünürdeki çelişkinin ne kadar optimal ve tutarlı bir şekilde çözüldüğüne bağlı olacaktır. Çalışmanın çeşitli aşamalarında, anket, sistem analizi yönteminin yanı sıra karşılaştırma, analiz ve sentez de dahil olmak üzere bilimsel bilginin ana yöntemleri kullanılmıştır.

Anahtar Kelimeler: eğitim süreci, aile, eğitim, kişilik, çocuk

ERKEN ÇOCUKLUK DÖNEMİNDE ÜSTÜN YETENEKLİ ÇOCUKLAR

KAMİLE ASLAN AKÇER³⁰¹

ÖZET

Geçmişten günümüze insanların hayatında önemli değişimler ve izler bırakan, büyük ilerlemeler sağlayan insanlar şüphesiz üstün yeteneklilerdir. Fakat üstün yetenekli bireylerin duydukları eğitim ihtiyaçları doğru bir şekilde karşılanmadığında potansiyellerini bütünüyle yansıtamamaktadırlar. Bu nedenle özel eğitim almaları gerekmektedir. Özel eğitim ve destekleyici eğitim olanaklarıyla yeteneklerini en üst seviyeye getiren üstün yetenekli bireyler yaşadıkları ülkelerin siyasi, askeri, ekonomik, eğitim ve sağlık kurumlarının karar süreçlerinde bulunurlar. Araştırma-geliştirme, araştırma-inceleme ve yenilikçi teknoloji geliştirme gibi durumlarda rol oynayanların çoğunun üstün yetenekli olduğu görülmektedir. Bu kapsamda, üstün yeteneklilerin ihtiyacına uygun eğitim ortamları oluşturmalı ve seviyelerine göre meslek ve kariyer planı yapılmasına gereksinim duyulmaktadır. Üstün zekâlılık/yeteneklilik, aynı biyolojik yaştaki birçok çocuğa oranla çok hızlı bir gelişme, farklı bir merak, hızlı öğrenme becerileri, özellikle akranlarına oranla çevresindeki dünyayı bütünüyle değişik görme yeteneği manasına gelir (Kelemen, 2020). Üstün yetenekli çocuklar, belli alanlarda akranlarına oranla daha ileri düzeyde kapasiteye sahip çocuklar olarak da ifade edilmektedir. Aynı zamanda üstün yetenekli bireylerin eğitimleri için en mühim gereksinimlerinden biri; onların sahip oldukları niteliklerin, seviyelerinin ve ilgi alanlarının detaylıca bilinmesidir. Bunun mümkün olan en erken dönemlerde olması gereklidir. Çünkü toplumlar için önemli olan üstün yeteneklilerin potansiyellerinin arkasında durulup ilerletilebilmesi amacıyla eğitimlerine erken yaşlarda başlamak gerekir. Okul öncesi dönemin de gelişimsel açıdan önemli olduğu aşikârdır. “Okul öncesi eğitimin amaçlarından birisi ve belki de en önemlisi çocuğun doğuştan getirdiği potansiyeli maksimum düzeye çıkarmaktır. Bunun için de doğduğu andan itibaren çocuğu tanımak, onun her alanda kapasitesini bilmek ve eğitime bir an evvel başlamak büyük önem taşımaktadır” (Yılmaz, 2018, 2). Bu sebeple üstün yetenekli bireylerin eğitimsel gereksinimlerinin erken çocukluk döneminden itibaren tam anlamıyla sağlanması, bu çocukların potansiyellerini geliştirebilmeleri açısından önem arz etmektedir. Bu bağlamda çalışmanın amacı, üstün yetenekli bireyleri çeşitli açılardan açıklayarak özel eğitim ihtiyaçlarının önemini vurgulamaktır. Bu amaç doğrultusunda üstün yetenekli bireylere yönelik atılan adımların tarihsel temelleri açıklandıktan sonra bu çocukların eğitimsel ihtiyaçları, öğretmenlerin rolü, yaşanan problemlere yönelik uygulanacak stratejiler ve nihayetinde üstün yetenekli bireylerin beklentileri açıklanmıştır. Çalışmanın sonucunda özellikle erken çocukluk dönemindeki üstün yetenekli çocukların tanı ve takibinde hem ailelere hem de öğretmenlere konu hakkında bilgi verici çalışmaların MEB tarafından düzenlenebileceği önerisinde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Üstün yetenekli çocuklar, erken çocukluk

³⁰¹ Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, kamile_aslan2165@outlook.com

OKUL ÖNCESİ DÖNEMDE ÇOCUK HAKLARINA YÖNELİK ÖĞRETMEN VE VELİ GÖRÜŞLERİ

MERVE ÖZTÜRK³⁰², SEVİLAY ŞAHİN³⁰³, AYKAR TEKİN BOZKURT³⁰⁴

ÖZET

Bu araştırmanın amacı, 5-6 yaş grubu çocukların eğitiminde rol alan okul öncesi öğretmenlerin çocuk hakları kapsamındaki uygulamalar ile ilgili görüşlerinin yanı sıra bu çocukların ebeveynlerinin çocuk hakları konusundaki algılarını ortaya çıkarmaktır. Araştırmadan elde edilen sonuçların okul öncesi dönemde çocuk hakları eğitimi konusunda hazırlanacak program ve uygulamalarda aile katılımına ek olarak veli-öğretmen işbirliği içerisinde çocuk haklarının korunması, desteklenmesi, uygulanması ve geliştirilmesine katkı sağlayacak çözüm önerileri ortaya koyacağı ve yeni araştırmalar için yararlı olabileceği düşünülmektedir. Çocuğun yüksek yararının bütün yararlardan öncelikli olduğunu kabul ederek, yaşama, gelişme, korunma ve görüşünün alınması hakkı ile ayrımcılığın önlenmesini esas alan, çocuk hakları kültürü temelinde bir çocukluğun yaşandığı Türkiye vizyonu oluşturulması ve bu vizyon doğrultusunda yapılacak çalışmaları çocuk hakları açısından ele alan örneklemelerin sadece okul yönetimi ya da bu çocukların eğitiminde rol alan eğitimciler ile sınırlı kaldığı görülmüştür. Veli - öğretmen işbirliğinin çocuk hakları konusunda farkındalığı arttıracığı ve eğitim sürecini daha kaliteli hale getireceği düşünülmektedir. Bu nedenle Çocuk Hakları Sözleşmesi'ne dair öğretmen ve velilerin okul öncesi eğitim üzerinden Türk eğitim sistemindeki çocuk hakları uygulamalarından beklentileri ve bu haklara bakış açıları ortaya çıkarılıp farkındalık yaratılabilecek bir çalışma sunulmak istenilmiştir. Araştırmada nitel araştırma desenlerinden durum çalışması deseni kullanılacaktır. Katılımcılar amaçlı örnekleme yöntemlerinden "benzeşik(homojen) örnekleme" yöntemine göre oluşturulacaktır. Veriler toplanırken odak grup görüşmesi tekniğinden yararlanılacak, veli ve okul öncesi öğretmenlerin çocuk hakları konusunda gerçekleştirdiği uygulamalar, çocuk hakları ve çocuk hakları sözleşmesi konusuna ilişkin algılarını ayrıntılı bir biçimde ortaya çıkarmak amacıyla verilerin toplanmasında yarı-yapılandırılmış görüşme tekniği tercih edilecektir. Elde edilen veriler çalışmada var olan durumu olduğu gibi ortaya koyma amacıyla betimsel analiz kullanılarak yorumlanacaktır. Planlanan çalışma hala veri toplama kısmında olduğu için net bulgu analizi yapılamamış kesin bulgulara ulaşılamamıştır. Ancak çalışma verilerinin analizi sonucunda elde edileceği düşünülen bulgular sonucunda, okul öncesi öğretmenlerin çocuk haklarına ilişkin görüşleri, ebeveynlerin çocuk haklarına ilişkin görüşleri, çocuk hakları uygulamaları konusunda yaşanan sorunlar ve çocuk hakları uygulamalarına yönelik öneriler olmak üzere dört ana tema ortaya çıkması beklenmektedir. Etkili bir çocuk hakları eğitimi için, bütüncül bir yaklaşımla anne-baba-çocuk- öğretmen dörtlüsünün çocuk hakları ve çocuk katılımı konusunda eğitilmesi önem arz etmektedir. Araştırma sonucunda öğretmenlerin çocuk hakları sözleşmesini genel hatları ile bildiği ancak uygulama kısmında yeterince deneyimi ve imkânı olmadığı sonucuna ulaşılması beklenilmektedir. Ebeveynlerin çocuk haklarını bilmeleri, erken dönemde çocukların haklarını aile ortamında saygı ve duyarlılık içinde yaşayarak içselleştirmelerine yardım

³⁰² Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, merve.ozturk.9204@gmail.com

³⁰³ Prof. Dr., Gaziantep Üniversitesi, svlyshn@gmail.com

³⁰⁴ Dr. Öğr. Üys., Gaziantep Üniversitesi, aykarbozkurt@gmail.com

edecektir. Yapılacak olan araştırma sonucunda çocukların ev ortamında haklarını kullanabilme yeterlilikleri ile okul ortamındaki uygulama sıklığının paralellik göstereceği sonucuna ulaşılabacağı beklenilmektedir. Çalışma sonucunda ebeveynlerin genel olarak çocuk hakları konusunda bilgileri olsa da, çocuk haklarını günlük yaşama yansıtılabilmeleri için bilinçlendirme gereksinimleri olduğu sonucuna ulaşılabacağı düşünülmektedir. Ebeveynlerden çok azının, Çocuk Hakları Sözleşmesi'nden haberdar olduğu sonucuna ulaşılabacağı beklenilmektedir. Bulgu analizinden elde edilecek sonuçlardan yola çıkılarak; çocuk hakları bir ders olarak öğretmen adaylarına, hizmet içi eğitim seminerleri kapsamında tüm öğretmenlere verilebilir, aileleri çocuk hakları konusunda bilinçlendirmek amacıyla belli aralıklarla seminer, toplantı ve uygulamalı çalışmalar yapılabilir gibi uygulamaların öneri olarak sunulması planlanmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Çocuk, Okul Öncesi, Öğretmen, Veli, Hak

«AYNA AYNA-SÖYLE BANA» EĞİTİMDE «AYNALAMA» YÖNTEMİ İLE ÇOCUKLARIN DAVRANIŞSAL GELİŞİMİNE YANSITMALI BİR BAKIŞ

EMEL GENÇER³⁰⁵

ÖZET

Çocukların duygusal ve sosyal gelişimlerinin,pozitif bir şekilde gelişim kaydetmesi için;ebeveynlerinin ve eğitimcilerinin ,çocuklara biricik olduğu duygusunu hissettirmeleri gereklidir.Eğitim ortamında duygularının anlaşılmiş olduğunu duygularının tanımlamasına ve anlamlandırmasına destek olunması ile kendi farkındalığını kazanması sağlanacaktır.Eğitimde aynalamanın yeterli bir seviyede gerçekleştirilmesi ve bilinçli bir şekilde uygulanmasına dikkat etmek çok önemlidir. Öğrencilerimizin benlik gelişimini desteklemek ,öz değerlerinin farkında olmaları, kendilerini tanımaları,duygularını anlamaları ve bunları ifade edebilmeleri ile birlikte empati kaslarını geliştirmek adına «Somut ve Soyut Aynalama» çalışması yapılmasına karar verilerek çalışmalara başlanılmıştır.19 Mayıs İlkokulu (Okul öncesi) grubu öğrencilerimizin 'Erken Çocukluk Çağı Döneminde' bu çalışma ile bilinçaltı kayıtları oluşturacağı da göz önünde bulundurulmuş,öğrenci velilerimizin de çalışmaya destek vermesi sağlanmıştır.Veli bilgilendirilmesi yapılması,veli- öğrenci tanıtım mektupları oluşturulması ile çalışmanın yön haritası belirlenmiştir.Öğrencilerin kişisel özellikleri hakkında detaylı bilgiler formlar aracılığı ile ailelerden edinilmiştir.Edinilen bilgiler ışığında öğrencilerimiz sınıf içinde bireysel ve grup etkinlik çalışmalarında gözlem,anektod kayıtlar ve sistematik gözlem formları tutanak hâline getirilerek form teknikleri ile değerlendirilmiş, karşılaştıkları ilk sosyal ortamda öğrencilerin duygularını nasıl yansıttığı,iletişim becerilerini nasıl kurduğunu,empati becerisi konusunda ne durumda olduğu konusunda bir şema-taslak oluşturulmuştur. Sınıfımızda bulunan «ayna» karşısında sınıf içerisinde yaşanan ve eğitimcinin belirlediği örnek olay hakkında kendi duygularını anlatmaları ile çalışmanın en önemli kısmına başlangıç yapılmıştır.Örnek olay konusunda tüm çocukların ayna karşısında duygularını anlatması bireysel ve grup sohbetleri ile sağlanmıştır.Örnek olay neticesinde çözüm önerileri hep birlikte tespit ederek empati becerilerinin gelişimine destek sağlamak hedeflenmiştir.Aynalama çalışmaları neticesinde öğrencilerin duygularını tanıma ve tanımlama, duygularını nasıl yansıttığı,olaylara bakış açısı ve empati kurma noktasındaki gelişimi eğitimci tarafından tespit edilmiştir.Yapılan tespitler ışığında aileler bilgilendirilmiştir. Öğrencilerimizin zorlandığı duygular ile ilgili hikaye kitapları temin edilmiştir.Hikaye kitapları ile evde anneleri ile çalışma gerçekleştirilmiştir.Çalışmalarımız sonucunda öğrencilerimizin duygusal gelişimi ve iyi oluş halleri sınıfımıza yansıma yapmıştır.Aynalama yaparak öğrencilerimizin kendi duygularını tanımlaması ve ayırt etmesi, ebeveynlerine de doğru şekilde aktarması ve öteki ile özdeşim kurması sağlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Ayna,yansıtma,modelleme

³⁰⁵ Öğretmen, 19 Mayıs İlkokulu-Çorum, genceremel71@hotmail.com

OKUL ÖNCESİ KURUMLARDA EBEVEYNLERLE ETKİLİ İŞBİRLİĞİ

ÜLKƏR NURİYEVƏ³⁰⁶, İSAYEVA ZƏMİNƏ³⁰⁷, SABİNA RAHİMOVA³⁰⁸

ÖZET

Anaokulunda her şeyi doğru yapmamıza rağmen çocuğun kapsamlı gelişiminde eksiklikler ve hatalar gözlemledik. Araştırmamız sırasında ebeveyn rolünün ihmal edildiğini tespit ettik. Ebeveynlerle uygun olmayan işbirliği, çocuğun kişiliğinin oluşması yönünde boşluklar ve hatalar olacağını öngörür. Burada sadece anaokulu-ebeveyn işbirliğinden değil, aynı zamanda çocuk-ebeveyn, ebeveyn-çocuk-anaokulu işbirliğinden de bahsediyoruz. Araştırmamız işbirliğinin nasıl düzgün şekilde kurulabileceğine odaklanıyor. Anket ve görüşmelerle karşılaştığımız engellerin çoğunlukla ebeveynlerin yaklaşımlarından kaynaklandığını tespit ettik. Bu doğrultuda eğitici ve yönlendirici çalışmalar yaptık. Aile, çocuğun gelişimindeki sosyal durumun en önemli bileşenidir, onun duygusal geçmişidir. Çocuğun ailesinde nezaket, sevgi, saygı varsa bu çocuğun gelişimini olumlu yönde etkiler, aksine aile içinde sürekli çatışmalar oluyorsa ve bunlar çocuğun gözü önünde oluyorsa çocuğun çocukta olumsuz iz bırakır. onun oluşumu. Anaokulu aynı zamanda çocuğun kapsamlı gelişimi için ikinci önemli yerdir. Anaokulu ile ebeveynler arasında çok yakın bir işbirliği olmalıdır. Bu işbirliği pedagojik ve etik kurallar gözetilerek kurulmalıdır. Ailedeki durum bahçedeki ilişkileri de etkiliyor. Bu tür durumlar yönetimin, öğretmenlerin-öğretmenlerin sabrını ve pedagojik becerisini gerektirir. Bugün güncel olan bu konuya buradan dönüyoruz. **Ebeveynlerle işbirliği neden önemlidir?** Okul öncesi eğitim kurumlarına gitmeye alışık olmayan, okul öncesi eğitimin dışında kalan çocukların katılımına yönelik; Çocuklar için olumlu bir deneyim yaratır; ebeveynler anaokulundayken çocuklar daha iyi performans gösterir; Ebeveynler, çocuğun anaokulunda öğrendikleri ile evde olup bitenler arasında bağlantı kurabilir; Bahçeye ilişkin algılar değişiyor. **Ebeveynlerle iletişim kurarken nelere dikkat ediyoruz?**- Öncelikle biz olumluuz, bu hem çocukları hem de ebeveynleri etkileyen bir faktör; Ebeveynle çalışmaya yeterli zaman ayırıyoruz; Anne-babanın olumlu özelliklerini tespit edip değerlendiriyoruz; Ebeveynlerin cinsiyetini, yaşını, zihniyetini, siyasi görüşünü, fiziksel ve zihinsel durumunu dikkate alıyoruz; Çocuklarla ilgili şikayet değil, tavsiye niteliğinde sohbetler yapıyoruz. **Karşılaştığımız sorunlar:** Çocuğun her iki ebeveyni de çalışıyorsa, anaokulu ile işbirliği genellikle zayıftır. Zor davranışlar sergileyen çocuklar var, diğer ebeveynler bundan endişe duyuyor. Gruptaki kaynaştırma çocuklarının diğer çocuklarla eşit olması nedeniyle ebeveyn memnuniyetsizliği ortaya çıkıyor. Ebeveynlerin okul öncesi eğitim konusundaki bilgisizliği. **Anaokulunda ebeveyn katılımının önemi.** Bir ebeveyn, çocuğunun aile dışındaki davranışlarını görür. Çocuğunuzla çalışma fırsatı var. Anne-babanın eğitilmesine neden olur. Çocuklarının güçlü ve zayıf yönlerini öğrenirler. Anaokulu ve çocukları hakkında daha fazla bilgi sahibi oluyorlar. **Ebeveynlerle işbirliğinin çocuklar üzerindeki olumlu etkisi.** Anne-babanın anaokulu ile ilişkisi çocukların duygusal gelişimini etkiler. Çocuğun iyi bir ruh hali var. Yaratıcılık duygusu artar. Daha mutlu, daha coşkulu ve rahatlar. **Ebeveynlerle iletişim kurma yolları.** Telefonla bilgi alabilir veya verebilir. Velilerle bireysel ya da toplu görüşmeler yapıyoruz. Veli toplantıları. Açık günler. Veli

³⁰⁶ Öğretmen, Azərbaycan Lənkəran Şəhər 9 Saylı Körpələr Evi-Uşaq Bağçası, ulker.nuriyeva@list.ru

³⁰⁷ Öğretmen, Azərbaycan Lənkəran, ulker.nuriyeva@list.ru

³⁰⁸ Öğretmen, Cahan Körpələr Evi Uşaq Bağçası _ Azərbaycan - Bakı, sabinarahimova74@gmail.com

komitelerinin alışmaları tartışılır. Tartışmalar ve tartışmalar, yakınlaştırma toplantıları. WhatsApp, Instagram, Facebook sayfalarında yayınlanan bilgiler. Bilgileri bir e-posta adresine gnderin. Ebeveynler için neri kutusu. **Velilere fikir veriyoruz.** Anne babalara ayda bir gün “biz” olmalarını sylyoruz. Sizi etkinlikler hazırlamaya davet ediyoruz. Egzersizlere katılıyor. Etkinliklere katılıyor. Bir kukla tiyatrosunda oynuyor. Annelerin, babaların, büyükannen ve büyükbabaların gününü düzenliyoruz. Tüm bu çalışmalar ebeveynlerin anaokulu ile olan ilişkisini güçlendirdi, anaokulu adı verilen ailemizin aktif bir yesi oldular. Ebeveynlerin anaokulu ile işbirliği bir başka yenilik. Aynı zamanda ebeveynleri teşvik eder ve örnek teşkil eder. Aynı zamanda ebeveynler de eğitiliyor, kendi haklarını ve çocuklarının haklarını öğreniyorlar. Toplantıdan sonra çocuklara yaklaşımlarını değiştiren ebeveynler bile bu konuda konuşuyor ve diğer ebeveynleri eğitiyor. Bu çalışmaların olumlu sonuçlarının yarınlarımız olan bebeklerin kapsamlı bir kişilik olarak oluşmasında olduğunu ve olacağını düşünüyorum.

Anahtar Kelimeler: ocuk-anne ilişkisi, ebeveyn-ocuk-anaokulu işbirliği, ocuk şaxsiyyeti.

KARİYER REHBERLİĞİNDE YAPAY ZEKA VE SANAL GERÇEKLIK UYGULAMALARI

NURULLAH AKBULUT³⁰⁹, AYŞE USLU³¹⁰

ÖZET

Bu çalışmada 2022-2023 Eğitim ve öğretim yılında Türkiye’den 10, Romanya’dan 3 ve Sırbistan’dan 1 öğretmen ve toplam 89 öğrencinin katıldığı "Career Guidance with Virtual Reality Applications" isimli eTwinning projesinde elde edilen sonuçlar incelenmiştir. Proje kurucu ortağı okulda 2022-2023 Eğitim ve öğretim yılı sene başı toplantısında ilgili yıl mezunlarından sadece 1 öğrencinin lisans ve 4 öğrencinin ön lisans programına yerleştiği görülmüştür. Bu başarısızlığın nedeni araştırılmış ve sonucunda bu konuyla ilgili uluslararası ortaklı proje geliştirilmiştir. Proje kapsamında, proje ortağı okullarda rehberlik servisleriyle işbirliği yapılarak Devamsızlık Nedenleri, Başarısızlık Nedenleri anketleri uygulanmış ve sonuçları birlikte değerlendirilmiştir. Devamsızlık Nedenleri anketinde %48 ile “Okulu bitirdiğimde iş bulacağıma inanmıyorum” maddesi 1.sırada çıkarken Başarısızlık Nedenleri anketinde %43,3 ile “Geleceğe dair hedefim yok” maddesi en çok işaretlenen madde olmuştur. Sonuçlar incelendiğinde başarısızlığın nedeninin devamsızlık, devamsızlığın nedeninin de hedefsizlik olduğu yönündeki tespit doğrulanmıştır. Ayrıca yine rehberlik servislerinden elde edilen verilere göre ortak okullarda 19-20, 20-21, 21-22 yıllarında ortalama %7,5 civarında okul terki yaşandığı görülmüştür. Bu projede amaç, öğrencileri doğru tanıyıp onları kendilerine uygun hedeflere konsantre etme sürecinde (kariyer rehberliği) çağın teknolojileri olan AI ve VR teknolojilerinden faydalanmanın etkisini görmektir. Çünkü günümüzün gençleri doğuştan teknolojiye aşina olup Dijital Yerliler olarak adlandırılmaktadırlar. Tanıma- Tanıtma ve Karar Vermeye Destek Olma şeklinde 3 aşamada yürütülen kariyer rehberliğinin özellikle ilk 2 aşamasında öğrencilerin ilgisinin çekecek teknolojiler kullanmanın daha gerçekçi sonuçlar verebileceği düşünülmüştür. Okul terki tüm ülkelerde olduğu gibi ülkemizde de eğitim ve öğretimdeki en büyük sorunlardan biridir. 2018 yılı Eurostats verilerine göre Türkiye’de 18 ila 24 yaş aralığındaki her 10 kişiden yaklaşık 4’ü ortaöğretimini tamamlamadan okulu terk ediyor. Bu istatistik ülkemizin okul terki konusunda Avrupa’da 1.yapmaktadır. Hedefi olmayan öğrenciler okula devam konusunda istikrarsız davranmakta ve çoğu zaman bu durum okul terki ile sonuçlanmaktadır. Proje sürecinde, “Bireyi Tanıma” ve “Mesleki Eğilim” anketlerine ait maddeler yapay zeka araçlarıyla görseller, kısa videolar ve seslendirmelerle zenginleştirilmiştir. Böylece öğrencilerin 90 maddelik anketleri cevaplarken sıkılıp gerçekten uzak cevaplar vermelerinin önüne geçmek amaçlanmıştır. Anket sonuçları yapay zeka ile yorumlanarak öğrencilerin en uygun meslek alanları tespit edilmiştir. Öğrenciler tarafından yapay zeka araçları desteğiyle hayallerindeki mesleğe ait röportajlar hazırlanmış ve gerçek kişilerle gerçekleştirilmiştir. Öğrenciler tarafından yapay zeka araçları ile CV’ler hazırlanmıştır. Yapay zeka araçları ile sanal iş görüşmesi (mülakat) yapılmıştır. Hayalindeki mesleğe ait kavramları bir araya getirip kendi avatari etrafında görselleştirerek AR uygulaması hazırlamışlardır. Proje ortak ürünü olarak Metaverse ortamda mesleki tanıtımları gerçekleştirildiği bir kariyer fuarı hazırlanmış ve öğrenciler VR gözlük

³⁰⁹ Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, akbulut.nurullah.1010@gmail.com

³¹⁰ Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, uslu_ayse@hotmail.com.tr

desteğiyle bu fuara katılmışlardır. Tüm bu faaliyetlerle öğrenciler hedeflerine motive olmuşlardır. Proje sonunda Devamsızlık Nedenleri ve Başarırsızlık Nedenleri anketleri öğrencilere tekrar uygulanmıştır. Elde edilen sonuçlarda “Okulu bitirdiğimde iş bulacağıma inanmıyorum” maddesinin%48’den %34’e, “Geleceğe dair hedefim yok” maddesinin %43,3’ten %21,7’ye dştğğ görülmüştür. Okullarda hedefsizliğin ilgisizlik ve devamsızlığı, devamsızlığın da başarırsızlık ve okul terki ile sonuçlanan bir domino etkisine sahip olduğu bu çalışma sonucunda anlaşılmıştır. Ortak okullarda proje uygulamalarına devam edilmektedir.İlerleyen yıllarda bu projenin etkisi daha iyi görülecek ve okul terk oranında da düşme görülmesi beklenmektedir

Anahtar Kelimeler: okul terki, kariyer rehberliği, yapay zeka, sanal gerçeklik, eTwinning, Erasmus+

COVID-19 SONRASINDA OKUL TERKİNE YÖNELİK BİR DEĞERLENDİRME

TEMEL ÇALIK³¹¹, GÜLNİHAL YILDIRIM³¹²

ÖZET

Bireyin nasıl geliştiği; günlük zorluklarla nasıl başa çıkacağı ve yaşamın her aşamasında nasıl başarılı olacağı doğrudan eğitim düzeyi ve kalitesine bağlıdır (Ereş, 2020, s. 70). Dolayısıyla eğitim öncelikle birey sonrasında toplum için etkili bir araçtır. Eğitime yüklenen bu önem gereği ulusal ve uluslararası yasal metinlerde eğitim, birey için bir hak olarak yer edinmiştir. Buna göre Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın 42. maddesinin 1. fıkrasında "kimse, eğitim ve öğrenim hakkından yoksun bırakılamaz" hükmü yer almaktadır. Eğitim hakkı yasal metinlerde güvence altına alınmış olmasına rağmen Türkiye'de 2019 – 2020 eğitim - öğretim yılı verilerine göre okullaşma oranları ilköğretim için %97,96 ortaöğretim için %85,01 olarak hesaplanmıştır (MEB, 2020). 2019-2020 eğitim öğretim yılı okullaşma oranları ve Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) tarafından rapor edilen toplam çocuk sayısı verilerine göre yapılan hesaplamalar zorunlu eğitim çağında olması gereken 6-17 yaş arasındaki yaklaşık 710 bin çocuğun okul dışında kaldığını göstermektedir (TEDMEM, 2021). Bu verilere göre eğitim hakkını kullanamayan bireylerin sayısı oldukça yüksektir. Eğitim – öğretimden uzak kalmış söz konusu bireylerin yaşadığı bu durum okul terki olarak ifade edilebilir. Okul terki Ramberger (1987) tarafından tam zamanlı, devlet onaylı bir eğitim programından mezun olmamak veya söz konusu programlara kayıt yaptırmamış olmak şeklinde ifade edilmiştir. Tangaard (2013) ise okul terkinin, "en iyi şekilde yaşa bağlı normlardan sapma" olarak tanımlamıştır. Boyacı ve Öz (2018) tarafından bir davranış değişikliği olarak tanımlanan okul terkinin, birden değil belli bir süreç içerisinde ve tek bir nedenden değil birçok faktörün etkisiyle gerçekleştiği ifade edilmektedir. Covid-19 öncesi bile 258 milyon bireyin okula gitmediği belirlenmiş olup bu sayının okul çağındaki bireylerin altıda birini temsil ettiği ifade edilmektedir (UNESCO, 2019). Diğer taraftan öğrencilerin eğitim – öğretimden erken ayrılması, bireysel yaşamlarının kalitesi ile birlikte yaşadıkları toplulukların - ve toplu olarak ulus genelinde - refah ve rekabet gücüne zarar verdiği belirtilmektedir (Kennelly ve Monrad, 2007). Covid-19 salgını gibi doğal süreçlerin dışına çıkıldığı kriz durumlarının kısa ya da uzun vadede eğitim süreçlerini etkilediğini ifade eden (Azevedo vd., 2021) okul kayıt oranlarının düşeceğini ve iyileşmenin uzun yıllar alabileceğini belirtmektedir. Bu doğrultuda okul terki konulu çalışmaların varlığının değerli olduğu görülmekle birlikte ilgili araştırmaların betimsel bir sentezi yoluyla okul terkine ilişkin bir değerlendirme yapılması amaçlanmıştır. Araştırma betimsel tarama deseninde tasarlanmıştır. Verilen analiz edilmesi amacıyla betimsel içerik analizi yöntemi kullanılacaktır. Araştırma bulguları ve sonuçlarına ilişkin çalışma devam etmektedir.

Anahtar Kelimeler: Ortaöğretim, Okul terki, Covid-19

³¹¹ Prof. Dr., Gazi Üniversitesi, temelc@gazi.edu.tr

³¹² Doktora Öğrencisi, Gazi Üniversitesi, ygulnihal@gmail.com

TARİH SAHNESİNDEN TİYATRO SAHNESİNE

HATUN TÜRKMEN TÜRKAY³¹³, NURULLAH AKBULUT³¹⁴

ÖZET

Tarih Sahnesinden Tiyatro Sahnesine adlı eTwinning projesi 20.yüzyılın en büyük tiyatro yazarlarından biri olan A. Turan Oflazoğlu'nun bazı tiyatro eserleri (Sinan, Genç Osman, IV. Murat, Kösem Sultan, Yine Bir Gülnihal) üzerinde bir kahramana mektup yazma, kahraman karikatürü çizme, istenen bir sahneyi yeniden yazma, eserlerden biri için yeniden kapak tasarlama, eserler üzerine değerlendirme toplantısı yapma gibi çalışmalarını odak noktasına alıp değişik okul ve şehirler ile ülkedeki öğrencileri etkileşim içine sokma fikri üzerine temellenmiştir. Öğrencilerin özellikle kültürel miraslarına sahip çıkmaları, insanı erdem ve zaaflarıyla beraber değerlendirmeleri, dil ve edebiyat ile tarih, tiyatro gibi sosyal alanlar ile teknolojik alandaki yeterliliklerini artırmaları amaçlanmıştır. Proje oluşturulurken beklenen sonuçlar şu şekilde ortaya konmuştur: Öğrenciler yaptıkları çalışmalar vasıtasıyla kendine güven, başarı duyguları hissedecek; disiplinli çalışma, grupta ve farklı ülkedeki akranlarıyla etkileşebilme özelliği, empati kurma, sorumluluk bilinci kazanacaktır. Okuma yazma, dramatize etme, çok yönlü düşünmeden keyif alacaklardır. Görsel, işitsel ve dramatik sanatlar ile tarih ve psikolojiye ilgileri artacaktır. Öğrencilerin teknoloji becerilerinin daha ileriye gitmesi beklenmektedir. Tarihle ilgili tiyatro eserleri vasıtasıyla geçmişten güç alma, kültürel değerlere sahip çıkma gibi noktalarda değerler eğitiminin gerçekleştirilmesi amaçlanmaktadır. Projenin başlangıcında öğrencilerimizin hazır bulunuşluklarını ölçmek amacıyla ön anket yapılmıştır. Anketlerdeki beklentiler de dikkate alınarak etkinlik planlaması güncellenmiştir. Etkinlikler tarihî bir tiyatrodaki bir sahneyi yeniden yazma, kahramanlara mektup yazma ve değişik kahramanları karikatürize etme, kitap kapağı ve ayrıca tasarlama, bir eserde kullanılan eski kelimeler ve musiki terimlerinden sesli kitap oluşturma şeklinde yapılmıştır. Proje tamamlanırken son anket yapıp ilk anketle karşılaştırma yoluna gidilmiştir. Ayrıca süreç boyunca eTwinning platformunun Forum alanı titizlikle kullanılmış; öğrenciler her ayın faaliyet veya faaliyetlerini değerlendirmişlerdir. Lise öğrencisi değişik şehir ve ülkelerdeki (Türkiye, Azerbaycan) ekiplerde yer alan toplam 56 öğrenci ile teknoloji destekli gerçekleştirilen proje 5 ay gibi bir sürede tamamlanmıştır. Etkinlikler tamamlandıktan sonra öğrencilere uygulanan son anket değerlendirildiğinde projenin; Türkçeyi yazılı anlatımda doğru ve etkili kullanmak, Edebiyatın değişik türlerinde (mektup, tiyatro vb.) kalem oynatabilmek, Grupla çalışma becerisi kazanmak, Empati yeteneğini geliştirmek, Kendini ifade edebilme (iletişim becerileri) yeteneğini geliştirmek, Bilişim teknolojilerini (özellikle web 2.0 araçları) kullanabilmek, Çok yönlü düşünebilmek ve eleştirebilmek, Dramatize etme yeteneğini geliştirmek, Kültürel birikim kazanmak, Tarihten ders almak nihai hedeflerine ulaştığı görülmektedir.

Anahtar Kelimeler: tarih, tiyatro, A. Turan Oflazoğlu, eTwinning

³¹³ Öğretmen, Millî Eğitim Bakanlığı, hatunturkmenturkay@gmail.com

³¹⁴ Öğretmen, Millî Eğitim Bakanlığı, akbulut.nurullah.1010@gmail.com

DEĞİŞİM BENİMLE BAŞLAR

MERYEM HACIMAN³¹⁵, FATMA KILIÇ³¹⁶, DERYA ATAY³¹⁷

ÖZET

Bu çalışma öğrencilerin doğal kaynakları koruma, kaynakları olabildiğince yeniden kullanma, geri dönüşümün doğaya faydaları konusunda bilinçlendirilmesi ve her zaman doğayı koruyan bilinçli tüketiciler olmalarına katkıda bulunulması amacıyla yapılmıştır. Bu çalışma bir eTwinning projesidir. Çalışma 7 hafta sürmüştür. 9 Türk (Balıkesir, Tekirdağ, Niğde, Rize) 1 Slovakya, 3 Litvanya, 2 İspanya dan farklı branşlardan ortaokul ve lise düzeyi öğretmen ve 13-17 yaş grubundan 92 öğrenci ile yürütülmüştür..Projenin amaç ve hedefleri Milli Eğitim Bakanlığımızın 2023 vizyonu ve 21.yüzyıl becerileri ile örtüşmektedir Disiplinler arası yaklaşımla projedeki her öğretmenin branşına uygun kazanımları proje etkinlikleriyle entegre edilerek kalıcı öğrenme sağlanmıştır. Çalışma süreci boyunca öğrenciler azalt yeniden kullan geri dönüştür gruplarına ayrılarak oyun sunum anket afiş hazırlayarak sürece katılmışlardır. Proje tabanlı eğitim yöntemiyle yapılan çalışmalar hakkında öğrencilere önceden derslerde tanıtımlar yapılarak öğrenci merkezli uygulandıktan sonra sonuçlar değerlendirilmiştir. Öğretmen öğrenci görüşmeleriyle projenin süreç odaklı değerlendirmeleri bireysel olarak yapılmıştır. Projenin akademik alt yapısını güçlendirmek için, yapılan bilimsel araştırmalardan yararlanılmıştır. Proje öncesi öğrenci ve öğretmenlerin hazır bulunuşluklarını ölçmek için ön test anketi uygulanmış ve çıkan verilere göre etkinlikler şekillenmiştir. Proje sonunda da projenin etkisi yapılan son test anketiyle değerlendirilmiştir Projedeki ön test ve son test anketleri Google forms programıyla değerlendirilerek yorumlanmıştır. Proje sonuçlarına göre öğrenci, veli ve öğretmenlerde geri dönüşüm konusunda farkındalık yaratıldığı, günlük yaşamlarında bireysel olarak tasarruf etmeyi öğrendikleri, eşyalarını daha uzun süre yeniden kullanmanın önemli olduğunu ve daha iyi bir gelecek için geri dönüşümün önemini fark ettikleri görülmüştür. Ayrıca öğrencilerin farklı kültürleri tanıdıkları, birçok Web 2.0 aracını öğrendikleri, teknolojiyi etkin ve verimli kullandıkları, özgüvenlerinin ve yabancı dil iletişim becerilerinin arttığı gözlemlenmiştir. Ayrıca velilerden gelen olumlu geri dönütlerle de projenin öğretmen, öğrenci ve veli açısından önemli kazanımlar sağladığı görülmüştür. Bu proje öğretirken ve öğrenirken eğitim yöntem ve yolları gözden geçirmek için bir kilometre taşı olmuştur. Elde edilen sonuçlar ve çalışmalar dünyadaki kaynakları verimli kullanma ve toplumsal bilinç oluşması konularında başka projelere ışık tutacak niteliktedir.

Anahtar Kelimeler: Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri, Çevre Eğitimi

³¹⁵ Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, meryemhaciman542@gmail.com

³¹⁶ Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, fkilic6@gmail.coM

³¹⁷ Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, deryaatay78@gmail.com

ÇEVREMİ KORUYORUM, GELECEĞİMİ SEVİYORUM

ÖZET

Unesco'ya göre "Çevre eğitimi, çevre koruma hedeflerini gerçekleştirmenin bir yoludur. Ayrı bir bilim dalı değil, ömür boyu disiplinler arası bir çalışma alanıdır." Çevrenin korunmasına ve geliştirilmesine yönelik eğitim ve insan topluluklarının yaşam kalitesini iyileştirmeye yönelik bir kalkınma aracı olarak eğitim anlamına gelir. Eğitim müfredatı kapsamında çevre eğitimi sınıf içi etkinliklerle sınırlandırılmıştır. Bu sınırlılıklar okulun bulunduğu sosyal çevrenin dezavantajları nedeniyle öğrenci, aile, okul iş birliğinde çevre eğitimi konusunda sürdürülebilir ve etkin bir çalışmaya imkan vermemektedir. Projemizde Avrupa Birliği standartlarında özellikle çevre alanında proje çalışmaları olan kurumların çevre eğitimi yaklaşımlarını yerinde deneyimleyerek, okulumuzda uygulanan okul öncesi müfredatına uyumlu, sürdürülebilir ve etkin bir çevre eğitim süreci kazandırmak amaçlanmıştır. Bu süreç, öğrencilerin çevreyi koruma bilinç ve farkındalığının artırılmasıyla aynı zamanda ailelerin sosyo-ekonomik yönden daha bilinçli bir yaşam sergilemelerine ve çocuklarının daha güvenli bir geleceğe taşınmalarına katkı sağlayacaktır. Projemizde okul öncesi çevre eğitim müfredatlarının karşılaştırılarak, örnek "çevre eğitimi" öğretim senaryolarının hazırlanması ve okul öncesi müfredata uyumlu hale getirilmesi bölgemizdeki okullara örnek bir çalışma olarak önemli katkılar sağlayacaktır. Okulumuzun Avrupa Birliği bünyesindeki kurumlarla uzun vadeli ve stratejik bir ortaklık kurması ve öğretmenlerimizin Avrupa Birliği kurumlarındaki meslektaşlarıyla özellikle çevre eğitimi konusunda sürdürülebilir kalıcı öğretim metotları oluşturabilmeleri amaçlanmıştır. Proje hedef kitlesi öncelikle okul öncesi öğretmenleridir. Proje paydaşları ise; Okul öncesi eğitim alan çocuklar, okul öncesi eğitim alan çocukların aileleri, okul personeli ve bölge okullarıdır. Okul öncesi öğrencilerinin geri dönüşüm ve sıfır atık uygulamaları kapsamındaki davranış ve tutumları da proje amaçlarının başarı düzeyini gösterecektir. Bu ölçümler gözlem tekniği, sembol tanıma tekniği ve uygulama yöntemleriyle ölçülecektir. Okul öncesi eğitim programı 5-6 yaş aralığındaki çocukların bilişsel, sosyal-duygusal, fiziksel ve öz bakım becerilerini geliştirmeye yönelik amaç ve kazanımlardan oluşmaktadır. Bu amaç ve kazanımlar çocukların kendilerinin ve içinde buldukları toplumun ihtiyaçlarına göre şekillenmiştir. Proje faaliyetleri süresince elde edilen "Çevre Eğitimi" alanındaki alternatif etkinlikler okul öncesi müfredat ve kültür yapımıza uyarlanarak bir eylem planı hazırlanacaktır. Okul öncesi eğitim müfredatı genel bir çerçeve sunması nedeniyle uygulayıcı öğretmenler müfredat kazanımlarını konu ile ilgili belirledikleri etkinliklerle uygulamaktadır. Bu nedenle proje faaliyetleri çerçevesinde elde edilen deneyim ve alternatif etkinlikler kolaylıkla müfredat kazanımları ile entegre edilerek hazırlanan eylem planı dahilinde uygulanabilecektir. Projemiz kapsamında, bilişsel etkinliklerle, çevresel konularda (geri dönüşüm, sıfır atık, enerji tasarrufu vb.) farkındalık kazandırılması. Sosyal-duygusal etkinliklerle, çocuğun içinde bulunduğu topluma kendini ait hissetmesi ve bu toplum için kendi yapabilecekleri için sorumluluk bilincinin geliştirilmesi. Fiziksel gelişim içeren etkinliklerle, çevre eğitim uygulamalarında kendi yapacakları iş ve uğraşları bağımsız şekilde yapabilmeleri amaçlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Okul Öncesi, Çevre Eğitimi, Çevre Koruma, Sınıf İçi Etkinlikler

³¹⁸ Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı,

GENÇ MUCİTLER

PINAR EFE³¹⁹, TUBA SOYYİĞİT³²⁰

ÖZET

İnsanoğlu, tarih boyunca merakı, keşfetme arzusu ve yaratıcılığıyla büyük başarılar elde etmiştir. Mucitler, bu üç önemli unsurun birleşimiyle dünya üzerinde önemli değişimlere imza atmışlardır. Tarih, büyük liderlerin, bilim insanlarının ve mucitlerin izini sürerek geleceğe daha bilinçli bir şekilde ilerlememize yardımcı olur. Bilim, insanlığın evreni ve doğayı anlama çabasıdır. Bilimin ışığında, teknolojik gelişmeler, tıp alanındaki ilerlemeler ve çevresel sürdürülebilirlik gibi alanlarda önemli adımlar atılır. Bilim, insanoğlunu daha aydınlık bir geleceğe taşıyan bir rehberdir. Yaratıcılık, bilgi ve deneyimlerin birleşiminden doğar. Mucitler, hayal güçlerini kullanarak sorunlara çözümler bulur ve insanlığı ileri taşıyan icatları gerçekleştirirler. Edison'un ampülü, Einstein'ın görelilik teorisi ve Steve Jobs'un Apple ürünleri gibi inovasyonlar, mucitlerin tarih boyunca bıraktığı etkileyici mirası temsil eder. Biz de öğrencilerimizin merak, keşfetme arzusu ve yaratıcılık becerilerini geliştirmek amacıyla bu projemizi hazırladık. Projemizin amacı; Mucitlerin tarih boyunca toplumlara nasıl etkilediklerini anlamak. Mucitlerin buluşlarının bilim ve teknolojiye katkılarını incelemek. Mucitlerin hayat hikayelerini araştırarak, onların ilham veren öykülerini keşfetmek. Mucitlerin buluşlarının tarihsel ve kültürel bağlamını analiz etmektir. Projemiz uluslararası bir projedir ve öğrenci yaş aralığımız 6-10 yaştır. Projemize Türkiye'den 10, Romanya'dan 2, İtalya'dan 1, İspanya'dan 2, Yunanistan'dan 3 olmak üzere toplam 18 öğretmen katılmıştır. Öğretmenlerimizin 2'si İngilizce öğretmeni, diğerleri Sınıf öğretmenidir. Projemizin hedefleri; Tarih boyunca önemli buluşlarıyla toplumlara nasıl etki etmiş olduklarını detaylı bir şekilde analiz etmek. Buluşların günümüzdeki teknolojik gelişmelerle nasıl bir bağlantıya sahip olduğunu belirlemektir. Bunun için projemizde mucitlerin yaşam öykülerini derinlemesine araştırarak, onların kişisel ve profesyonel zorluklarını, başarılarını ve başarısızlıklarını anlamaya yönelik çalışmalar yaptık. Mucitlerin buluşlarını tarihsel ve kültürel bağlam içinde değerlendirdik. Projemizin sonuçlarını derleyerek, mucitlerin tarih boyunca toplumlara nasıl etkiledikleri, buluşlarının bilim ve teknolojiye katkıları, hayat hikayeleri ve tarihsel/kültürel bağlam hakkındaki analizleri içeren bir rapor oluşturduk. Projemizle; Mucitlerin, tarih, bilim ve yaratıcılığın ışığında dünyamızı daha iyi bir yer haline getirmeye devam etmelerinin, gelecek nesillere ilham kaynağı olacağını, tarih-bilim ve yaratıcılığın insanlığın sonsuz potansiyeline ışık tutan bir kılavuz olduğunun önemini belirtmiş olduk.

Anahtar Kelimeler: Mucit, tarih, bilim

³¹⁹ Öğretmen, MEB, pinarefe3504@gmail.com

³²⁰ Öğretmen, MEB, soyyigit.tubaa@gmail.com

DİJİTAL DÜNYAM

ÖZET

Projemiz; öğretmenlerin günümüz ihtiyaçları doğrultusunda öğrencilerin öğrenmede etkin, işbirlikçi ve iletişim halinde olmalarını sağlayan web2 araçlarını derslerine entegre etme ihtiyacı ile başlamış ve öğrencilerin bu araçları etkin kullanabilmelerini amaçlamıştır. Türkiye ve Avrupa'daki farklı öğretmen ve öğrencilerin bir araya gelmesi ile öğretmen ağı genişlemiş, farklı kültür ve bilgi birikimine sahip olan öğrencilere ulaşılmıştır. Lise öğrencilerine hitap edecek çok sayıda web2 aracını kullanarak 6 aylık süreçte bireysel, ikili gruplar ve takım çalışmaları yaparak öğrenciler kendi öğrenim araçlarını etkileşim ve işbirliği içinde geliştirmiştir. Her ay belirlenen konular yönergesi ve kullanım videoları sunulan web2 araçları ile çalışılmıştır. Bu konular ortak bir web2 aracı ile çalışıldığı halde her öğretmen ve öğrencinin ortaya koyduğu farklı ürünleri gözlemleme fırsatı sunmuştur. Öğrenci-öğrenci, öğrenci-öğretmen ve öğretmen-öğretmen takımları oluşturularak farklı grupların işbirliği ile öğrenme yöntemleri çeşitlendirilmiş, empati gücü geliştirilmiştir. Ortaya koyulan ürünlerin proje ve okulların resmi sosyal medya hesaplarında paylaşılması, beğeni alması ve yorumlarla onurlandırılması öğrencileri hem duygusal açıdan tatmin hem de eğitim açısından motive etmiştir. Öğretmenler eğitimdeki teknolojik gelişmeleri aktif bir şekilde öğrenme fırsatı bulmuşlardır. Öğrendikleri bu çevrimiçi öğretim araçları sayesinde öğrenci merkezli, eğlenceli ve motivasyonun yüksek olduğu dersler planlayabileceklerdir. Farklı okul ve farklı branşlardaki öğretmenler olarak öğretimi geleneksel kalıpların dışına çıkarmadıkça öğrencinin motivasyonunun çok düşük olacağını, öğrencinin kendi öğrenim sürecine şekil veren konumunda olması gerektiğini gözlemledik. Bu sayede öğrenciler daha motive olmuş ve öğrenme daha anlamlı hale gelmiştir. Online eğitim sürecinde bile öğrencilerimiz akranlarıyla iş birliği ve iletişim içinde olma şansı bulmuşlardır. Öğretmenler öğrencilerin öğrenme sürecinin bir parçası olmalarını sağlamış ve farklılaştırılmış öğretim yöntemleri geliştirmişlerdir. Projeye başlarken forumda açılan tartışma soruları ile öğrenci ve öğretmenlerin kendilerini tanıtmaları ve en sevdikleri web2 aracını yazmaları istenerek ön bilgi elde edilmiştir. Proje devam ederken de her ay yapılacak olan aktiviteler doğrultusunda sorular yöneltilerek; bazen de öğrencilerin beyin fırtınası yapmalarını sağlamak için fikirleri sorularak forum aktif kullanılmıştır. Projemizde öğretmen ve öğrenci iletişiminin etkin olabilmesi için ve öğrencilerin ürünlerinin okulları, ilçeleri, hatta diğer ortak ülkelerdeki arkadaşları tarafından görünür kılınması için projemizin resmi sosyal medya hesapları ve bloğu açılmıştır. Bu sayede öğrenciler çalışmalarını paylaşmış, arkadaşlarının beğeni ve yorumları ile motive olmuşlardır. Öğretmenler de bu yöntemle akran değerlendirmesi sağlamışlardır. Projemizde akran öğrenmesi ve desteğine çevrimiçi araçlar sayesinde hep yer verilmiştir. Yapılan zoom ve twinspace çevrimiçi toplantıları ile öğretmen-öğrenci iletişimi ve fikir alışverişi hep canlı tutulmuştur. Her ay yapılan aktivitelerde mutlaka ikili gruplara ya da takım çalışmalarına yer verilerek işbirlikçi öğrenme yöntemine ağırlık verilmiştir. Bilgisayar öğretmeni ve uzman desteği alınarak proje sürecinde e güvenlik ve web2 araçları ile ilgili toplantılar düzenlenmiş, öğrenci ve öğretmenlerin aktif katılımı sağlanmıştır. Proje sonlandırılırken öğrenci, öğretmen ve veli

³²¹ Öğretmen, Fethiye Mustafa Kemal Mesleki Ve Teknik Anadolu Lisesi, seldagok48@hotmail.com

anketleri ile projenin verimliliği ölçülmüş ve anket analizi yapılarak sonuçlar sayfalar kısmında herkese görünür kılınmıştır. Öğrencilerimizin duygusal tatminlerini ölçmek için sayfalar kısmında veda mesajları sekmesi eklenerek düşüncelerini yazmaları istenmiştir. Forumda öğrenci ve öğretmen tanıtımında öğretmen ve öğrencilere en sevdikleri web2 araçları sorularak ön bilgi edinilecektir. Projemiz planlanırken tüm öğretmen ve öğrencilerimize eşit görev dağılımı yapılması ve öğrenmelerin işbirlikçi öğrenme modeli ile planlanması hedeflenmektedir. İlk ayın aktivitesi olarak öğrenci, öğretmen, okul ve şehir tanıtımı yönergesi verilen web2 aracıyla (padlet) yapılarak; web2 araçlarını kullanmaya yaparak-yaşayarak öğrenme ilkesiyle başlanacaktır. Bütün öğrencilerimizin yeni yıl dileklerini sundukları videoları google drive'a yükleyip ve yüklenen videoları bir öğretmenimiz animoto web2 aracıyla birleştirip proje sayfamızda ve projemizin sosyal medya hesaplarında paylaşmıştır. Öğretmenlerimiz Unesco Somut Olmayan Kültürel Miras Listesinden bir değer seçerek lino web2 aracıyla öğretmen-öğrenci işbirliği için gruplar kurarak, bu gruplarda değerler hakkında bilgi toplayacaklardır. Öğrenci ve öğretmenlere sunum yapabilecekleri web2 araçlarının listesi sunulup sunum hazırlamaları istenecektir. Sunumlar tamamlandıktan sonra da bir öğretmenimizin hazırladığı kahoot bilgi yarışması yapılacaktır. Pixton web2 aracıyla öğrenci ve öğretmenlerin okul anılarını anlattıkları kendi çizgi romanlarını oluşturmaları istenecek bu sayede eğlenceli paylaşımlar grup dinamiğini arttıracaktır. Storyjumper web2 aracı ile bu çizgi romanlar öğretmenlerimiz tarafından kitap haline getirilip ister çevrimiçi ister indirilebilir doküman olarak kullanılabilir. Team Maker web2 aracı ile karışık gruplar oluşturulacak ve öğrencilerinin belirledikleri bir konuda öğretmenlerin oluşturduğu yönergelerle google documents kullanarak diyalog yazmaları istenecektir. Bütün öğretmen ve öğrencilerin katılımıyla projemizin başlığı kullanılarak akrostiş şiir yazılacak ve bu şiir gönüllü öğrenciler tarafından seslendirilecektir. Smule web2 aracı ile bir öğretmenimiz şiiri rap müziğe dönüştürecek. Öğrenci ve öğretmenlerimizin dijital farkındalığını arttırmak için uzman katılımıyla dijital dünya ile ilgili çevrim içi seminer düzenlenecek ve sonrasında öğrencilerden canva ya da postermymwall web2 araçları kullanılarak dijital bilgi kirliliği konulu posterler hazırlamaları istenecektir. Öğrencilerin dijital bilgi kirliliği ile ilgili daha detaylı araştırma yapmalarını sağlamak için keamk web2 aracı ile ikili takımlar kurulacaktır. Bu takımlardan sahte haberler ve bu sahte haberlerin gerçeklerini bulup canva web2 aracını kullanarak gazete haberine dönüştürmeleri istenecektir. Birkaç öğretmenimizin ortak çalışmasıyla bu gazete haberlerini bir e dergiye dönüştürmeleri ve bu derginin okulların web sitelerinde ve sosyal medya hesaplarında paylaşılması istenecektir. Projemiz eTwinning haftasını kapsadığı için öğrencilerimizin işbirliği içinde çalışmaları sağlanacak ve öğrencilerimiz eTwinning platformu ile ilgili düşüncelerini hem sözlü hem de işaret dili ile anlattıkları videolar çekeceklerdir. Bu videolar bir öğretmenimiz tarafından kapwing web2 aracı kullanılarak birleştirilecek ve ilçe eTwinning gruplarında, projemizin ve okullarımızın sosyal medya hesaplarında 9 Mayıs eTwinning gününde paylaşılacaktır. Projemizin son ayında öğrenci, öğretmen ve veli anketleri ile projemizin verimliliği değerlendirilecektir. Bu anketlerin analizi calemeo web2 aracı ile yapılacak ve proje sayfasında paylaşılacaktır. Öğretmen ve öğrencilerimize canva ve flipsnack web2 araçları ile e sertifikalar verilecektir. Projemizin 6 aylık özeti sanal sergi şeklinde emaze web2 aracı ile bir öğretmenimiz tarafından hazırlanacak ve projemizin ve okullarımızın sosyal medya hesaplarında paylaşılacaktır. Forumda öğrenci ve öğretmen tanıtımında öğretmen ve öğrencilere en sevdikleri web2 araçları sorularak ön bilgi edinilecektir. Projemiz planlanırken tüm öğretmen ve öğrencilerimize eşit görev dağılımı yapılması ve öğrenmelerin işbirlikçi öğrenme modeli ile planlanması hedeflenmektedir. İlk ayın aktivitesi olarak öğrenci, öğretmen, okul ve şehir tanıtımı yönergesi verilen web2 aracıyla (padlet) yapılarak; web2 araçlarını kullanmaya yaparak-yaşayarak öğrenme ilkesiyle başlanacaktır. Proje ve hayat boyu öğrencilerimizin güvenliğini sağlamak için e-güvenlik ve sanal

zorbalık hakkında uzman katılımıyla çevrimiçi seminer düzenlenecektir. Bütün öğrencilerimizin yeni yıl dileklerini sundukları videoları google drive'a yüklemeleri istenecek ve yüklenen videoları bir öğretmenimiz animoto web2 aracıyla birleştirip proje sayfamızda ve projemizin sosyal medya hesaplarında paylaşacaktır. Öğretmenlerimiz Unesco Somut Olmayan Kültürel Miras Listesinden bir değer seçerek lino web2 aracıyla öğretmen-öğrenci işbirliği için gruplar kurarak, bu gruplarda değerler hakkında bilgi toplayacaklardır. Öğrenci ve öğretmenlere sunum yapabilecekleri web2 araçlarının listesi sunulup sunum hazırlamaları istenecektir. Sunumlar tamamlandıktan sonra da bir öğretmenimizin hazırladığı kahoot bilgi yarışması yapılacaktır. Pixton web2 aracıyla öğrenci ve öğretmenlerin okul anılarını anlattıkları kendi çizgi romanlarını oluşturmaları istenecek bu sayede eğlenceli paylaşımlar grup dinamiğini arttıracaktır. Storyjumper web2 aracı ile bu çizgi romanlar öğretmenlerimiz tarafından kitap haline getirilip ister çevrimiçi ister indirilebilir doküman olarak kullanılabilir. Team Maker web2 aracı ile karışık gruplar oluşturulacak ve öğrencilerinin belirledikleri bir konuda öğretmenlerin oluşturduğu yönergelerle google documents kullanarak diyalog yazmaları istenecektir. Bütün öğretmen ve öğrencilerin katılımıyla projemizin başlığı kullanılarak akrostiş şiir yazılacak ve bu şiir gönüllü öğrenciler tarafından seslendirilecektir. Smule web2 aracı ile bir öğretmenimiz şiiri rap müziğe dönüştürecek. Öğrenci ve öğretmenlerimizin dijital farkındalığını arttırmak için uzman katılımıyla dijital dünya ile ilgili çevrim içi seminer düzenlenecek ve sonrasında öğrencilerden canva ya da postermymwall web2 araçları kullanılarak dijital bilgi kirliliği konulu posterler hazırlamaları istenecektir. Öğrencilerin dijital bilgi kirliliği ile ilgili daha detaylı araştırma yapmalarını sağlamak için keamk web2 aracı ile ikili takımlar kurulacaktır. Bu takımlardan sahte haberler ve bu sahte haberlerin gerçeklerini bulup canva web2 aracını kullanarak gazete haberine dönüştürmeleri istenecektir. Birkaç öğretmenimizin ortak çalışmasıyla bu gazete haberlerini bir e dergiye dönüştürmeleri ve bu derginin okulların web sitelerinde ve sosyal medya hesaplarında paylaşılması istenecektir. Projemiz eTwinning haftasını kapsadığı için öğrencilerimizin işbirliği içinde çalışmaları sağlanacak ve öğrencilerimiz eTwinning platformu ile ilgili düşüncelerini hem sözlü hem de işaret dili ile anlattıkları videolar çekeceklerdir. Bu videolar bir öğretmenimiz tarafından kapwing web2 aracı kullanılarak birleştirilecek ve ilçe eTwinning gruplarında, projemizin ve okullarımızın sosyal medya hesaplarında 9 Mayıs eTwinning gününde paylaşılacaktır. Projemizin son ayında öğrenci, öğretmen ve veli anketleri ile projemizin verimliliği değerlendirilecektir. Bu anketlerin analizi calemeo web2 aracı ile yapılacak ve proje sayfasında paylaşılacaktır. Öğretmen ve öğrencilerimize canva ve flipsnack web2 araçları ile e sertifikalar verilecektir. Projemizin 6 aylık özeti sanal sergi şeklinde emaze web2 aracı ile bir öğretmenimiz tarafından hazırlanacak ve projemizin ve okullarımızın sosyal medya hesaplarında paylaşılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Dijital, Yabancı dil, web2 araçları

UÇUR HAYALLERİNİ

DUYGU GALİN³²²

ÖZET

Geçmişte büyük küçük herkes için bir hobi ve oyun aracı olan kağıttan uçaklar günümüzde birçok oyuncuğun arasında kaybolmak üzeredir. Bu aktivite her ne kadar eğlence gibi görünse de bir spor olduğu da unutmamalıdır. Projede; üzerinde öğrencilerin hayalleri yazan kağıttan uçakların yeniden hayat bulması, bu şekilde geleneksel oyunları öğrenme ve atık kağıt kullanımı ile geri dönüşüm bilinci kazanma; problem çözebilme yetkinliği ile üretme becerisine sahip olma, bu şekilde de 21. yüzyıl beceri ve yetkinlikleri kazandırma hedeflenmektedir. Projemiz 2021 yılında sonlandırılmış bir eTwinning projesidir. Projemiz Azerbaycan ve Türkiye'deki liselerin 15-19 yaşlarındaki öğrencilerinin katılımıyla geniş bir kitleye ulaşmıştır. Türkiye ve Azerbaycan'dan farklı öğretmen ve öğrencilerin bir araya gelmesi ile öğretmen ağı genişlemiş, farklı kültür ve bilgi birikimine sahip olan öğrencilere ulaşılmıştır. Lise öğrencilerine hitap edecek çok sayıda web2 aracını kullanarak 9 aylık süreçte bireysel, ikili gruplar ve takım çalışmaları yaparak öğrenciler kendi öğrenim araçlarını etkileşim ve işbirliği içinde geliştirmiştir. Projemiz Ulusal ve Avrupa Kalite Etiketini ile ödüllendirilmiştir. 2022 yılında Antalya da düzenlenen 'Meslek Liseleri Çalıştayı' nda iyi proje örnekleri olarak seçilmiş proje kurucusu Duygu GALİN tarafından projenin sunumu yapılmıştır. Hedeflerimiz ; doğa sevgisi ve çevre bilinci kazanma, geri dönüşüm bilinci kazanma, tüketen toplumda üreten yetkinliklere sahip olma becerisi kazanma, geleneksel oyunları öğrenme, uzamsal ve matematiksel düşünme becerileri kazanma, spor ve sanat alanlarında yetkinlik kazanma, güvenli internet kullanımı ve bilinçli medya okuryazarlığı becerisi kazanma, iletişim ve işbirliği içinde çalışma becerisi kazanmaktır. Beklenen sonuçlarımız ; çevreye duyarlı ve üretebilen bireyler yetiştirmek, spor ve sanat alanlarında bireylerin ufkunu genişletmek, geri dönüşüm bilincine sahip bireyler yetiştirmek, geleneksel oyunları öğrenmek ve gelecek nesillere aktarılmasını sağlamak, bilinçli internet kullanımını bilen ve medyayı doğru kullanan bireyler yetiştirmektir. Projemizin hazırlık döneminde (eylül) ; ortakların belirlenmesi, projenin ortaklara tanıtılması, proje panosunun oluşturulması, öğretmen görev dağılımının yapılması, öğretmen tanışma webinarı , Code Week etkinliği, Erasmus Days pano oluşturulması gerçekleştirilmiştir. Projemizin farkındalık döneminde (kasım) ; öğrencilerin belirlenmesi ve sisteme girilmesi , veli izin belgelerinin alınması, karma öğrenci takımlarının oluşturulması, kağıdın nasıl üretildiğinin araştırılması , "İstikbal Göklerdedir" etkinliği, logonun oluşturulması, öğrenci tanışma webinarı gerçekleştirilmiştir. Projemizin farkındalık döneminde (aralık) ; uzman Günü: "Geri Dönüşüm Bilinci" konulu seminer, Atık materyallerden ürün tasarımı, Atık materyallerden ders aracı oluşturma, "Hayallerim ile Üretiyorum" proje dergisi oluşturma, Yerel yönetimlerle görüşülerek ya da tasarlayarak okullara geri dönüşüm kutusu temini gerçekleştirilmiştir. Projemizin hareket döneminde (ocak) ; uzman Günü: "Origami ile 1 Kağıt Neler Öğretebilir?" konulu seminer, Karma takım etkinlikleri: Atık kağıtlar ile origami, Proje ortakları takvimi tasarımı, Mektup kartı / Kartpostal tasarımı (atık kağıtlar ya da web2 aracı), Elektronik ortamda mektuplaşma etkinliği, Gelen mektupları okuyup paylaşma yapılmıştır. Projemizin hareket döneminde (şubat) ; uzman Günü: "Güvenli İnternet" konulu seminer, Güvenli İnternet Günü

³²² Öğretmen, , duyguballi09@hotmail.com

afiş tasarımı, Geleneksel çocuk oyun ve oyuncaklarının araştırılması, "Geleneksel Çocuk Oyunları ve Oyuncakları" oyunu oluşturma, Ara değerlendirme webinarı gerçekleştirilmiştir. Projemizin oluşum döneminde (mart) ;uzman günü: "Medya Okuryazarlığı ve Dezenformasyon" konulu seminer, Medya Okuryazarlığı haftası akrostiş şiir yazma, Proje-Ders konulu oyun tasarımı, Okul içi/çevresi atık kağıt toplama etkinliği, Proje blogunu oluşturma gerçekleştirilmiştir. Projemizin oluşum döneminde (nisan) ;uzman günü: "Uçmak Hayalim" konulu seminer, Finale doğru öğretmen webinarı ,Kağıt uçak yapımının araştırılması, "Hayallerim Uçuyor" etkinliği, "Hayal Duvarım" etkinliği, "Hayallerimizin Uçağı" tasarımı gerçekleştirilmiştir. Projemizin birikim döneminde (mayıs) ; "eTwinning Günü" etkinliği, "Hayallerimin Ülkesi" işbirlikçi hikaye oluşturma, Karma takım etkinliği: BilBulUç final yarışması, "Uçur Hayallerini" etkinliği gerçekleştirilmiştir.Projemizin birikim döneminde (haziran) ;Proje etkinliklerinin gözden geçirilmesi, Proje eksikliklerinin belirlenmesi ve tamamlanması, eSergi oluşturma, Proje web sitesinin oluşturulması, Proje sonu değerlendirme webinarı., Kalite etiketi başvurularının tamamlanması gerçekleştirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Geri dönüşüm , web2 araçları , iş birlikçi eğitim ,el ve dil becerileri ,sanat , yaratıcılık

ERASMUS+ YETİŞKİN EĞİTİMİ KA (KEY ACTION) HAREKETLİLİKLERİNE KATILAN 25-64 ARASI YETİŞKİNLERİN DENEYİMLERİNİN VE GÖRÜŞLERİNİN İNCELENMESİ

ADEM YILMAZ³²³, SUZAN AVANOĞLU³²⁴

ÖZET

ERASMUS+ yetişkin eğitimi kapsamında hazırlanan KA projeleri genellikle yetişkinlerin katılım sağladığı projelerdir. Bu projeler ile küçük ölçekli ve büyük ölçekli projeler yapılmakta ve Avrupa Birliğinin çeşitli ülkelerine hareketlilikler gerçekleştirilmektedir. Bu araştırma, ERASMUS+ yetişkin eğitimi projelerine katılan bireylerin deneyimlerini ve görüşlerini detaylı bir şekilde incelemeyi amaçlamaktadır. ERASMUS+ programı, Avrupa Birliği tarafından desteklenen ve eğitim alanında uluslararası işbirliğini teşvik eden önemli bir girişimdir. Bu bağlamda, yetişkin eğitimi alanında gerçekleştirilen projeler, farklı ülkelere gelen katılımcıların bir araya gelerek kültürel alışverişte bulunmalarını, yeni beceriler edinmelerini ve uluslararası ağlar oluşturmalarını sağlamaktadır. Araştırma sürecinde nitel araştırma yaklaşımlarından olan yarı yapılandırılmış görüşme yöntemi kullanılmıştır. Araştırmaya farklı ülkelere hareketlilik sağlayan toplam 14 kişi katılmıştır. Katılımcılar amaçlı örnekleme yöntemi ile belirlenmiştir. Araştırmanın katılımcıları, farklı ülkelere seçilmiş ve çeşitli demografik özelliklere sahip bireylerden oluşmaktadır. Bu çeşitlilik, elde edilen verilerin daha kapsamlı ve genellemelere açık olmasını sağlamaktadır. Yarı yapılandırılmış görüşme formu aracılığıyla elde edilen veriler, katılımcıların ERASMUS+ hareketliliklerinden elde ettikleri deneyimleri, kazanımları ve memnuniyetlerini detaylı bir şekilde ortaya koymaktadır. Araştırma kapsamında veri toplama aracı olarak yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Bu form araştırmacıların kendisi tarafından geliştirilmiştir. Formun geliştirilmesi aşamasında ilk olarak pilot uygulamalar gerçekleştirilmiş ve ön görüşmeler yapılmıştır. Daha sonra alan uzmanlarının görüşüne sunulmuş ve geçerlik ve güvenilirlik işlemleri gerçekleştirilmiştir. Araştırma sonucunda elde edilen veriler nitel veri analizi yöntemleri kullanılarak analiz edilmiştir. Katılımcı görüşleri öncelikle yazıya dökülmüş ve daha sonra içerik analizi yapılmak suretiyle çözümlenmiştir. Araştırma sonuçları, ERASMUS+ yetişkin eğitimi projelerinin katılımcılar üzerinde olumlu etkiler yarattığını göstermektedir. Katılımcılar, bu projelerin kişisel gelişimlerine katkı sağladığını, kültürel anlayışlarını derinleştirdiğini ve uluslararası ilişkilerini güçlendirdiğini belirtmektedirler. Bu nedenle, ERASMUS+ programının yetişkin eğitimi alanında önemli bir rol oynadığı ve bireylerin uluslararası düzeyde daha aktif ve bilinçli olmalarına katkı sağladığı sonucuna varılabilir. Araştırma sonuçları, bu tür hareketliliklerin eğitim sistemlerinin uluslararasılaşmasına ve küresel vatandaşların yetişmesine katkı sağladığını vurgulamaktadır.

Anahtar Kelimeler: ERASMUS+, KA Projeler, Yetişkin Eğitimi

³²³ Doç. Dr., Kastamonu Üniversitesi, yilmazadem@kastamonu.edu.tr

³²⁴ Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, savanoglu@gmail.com

EFSENEVİ YEMEKLERİN TARİHİ

ÖZET

Bu proje, hikayeleri kullanarak yerel tariflerle ortak bir yemek kitabı oluşturmayı amaçlamaktadır. Gastronomi ve mutfak sanatları eğitimi alan öğrencilere mesleki becerilerini geliştirmelerini, yöresel yemeklerin hikayelerini keşfetmelerini, meslekleri hakkında küresel bir bakış açısı kazanmalarını ve gastronomi turizminin gelişimini teşvik etmelerini sağlar. Kültür ve gastronomi turizminin sürdürülebilirliğinde önemli rol oynadıkları için hikayeler ve yöresel yemekler ana tema olarak kullanılacaktır. Yerel yiyeceklerin bir destinasyonda cazibe unsuru olduğu bilinmektedir. Bir iletişim aracı olarak hikayeler de kendine özgü bir cazibe unsurudur. Bu iki çekici unsur bir araya getirmesiyle proje, farkındalığı arttırmayı, tüketici merakını uyandırmayı ve gastronomi turizmine katkı sağlamayı hedefliyor. Öte yandan maalesef yerel hikayelere ve kahramanlarının çoğuna ulaşamıyoruz, bazıları bir süre sonra unutuluyor. Yöresel yemeklerin hikayelerini keşfederek halklarını, efsanelerini, kahramanlarını, kültürel mirasını ortaya çıkarabilir ve onları canlı tutabiliriz. Hayal gücümüzü kullanarak yazma, dili kullanma becerilerimizi geliştirebilir, eserlerin kaybolmasını önleyerek gelecek nesillere aktarabiliriz. Kendi yörelerimize ve farklı yörelere ait yemek kültürleri öğrencilerimize öğretilerek gelecek nesillere aktarıldı. Öğrencilerimizin kültürel mirasımız olan Halk Hikayeleri ve kahramanlarını tanımalarını sağlandı. Sağlıklı ve geleneksel beslenme özendirilmiş oldu. Öğrencilerimiz yemek yapma becerisi, yaratıcı yazma ve dili doğru kullanma becerisi kazandılar. Toplanan çalışmalar kayıt altına alınarak halk kültürü hazinesine kazandırıldı. Proje sonucunda özgün bir eser ortaya çıkmış oldu. Yapılan çalışmalar göstermektedir ki günümüz tüketicileri hikâyesi olan ürün/hizmete ilgi duymakta ve hikâyeleri bizzat yaşayabilmek için hikâyelerin geçtiği destinasyonlara gitmek istemektedirler. Bu da hikâyesi olan ürün/hizmetin korunması ve devamlılığının sağlanabilir olması için, yerel halkla birlikte çalışmaya teşvik etmektedir. Böylece hem hikâyeler ekonomik bir gelir kaynağı olacak hem de turizmin sürdürülebilirliği sağlanabilecektir. Projemiz sayesinde bölgemizin turizm çekiciliği artacak, farklılık yaratacak, yiyecek içecek kültürü değişime uğramadan tam ve doğru bir kültür aktarımı ile gerçekleşecektir.

Anahtar Kelimeler: Gastronomi, Yemekler, Tarih

³²⁵ Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, bilgeyilmazz@gmail.com

DOĞA ÇÖP ÜRETMEZ

ARZU AYŞE ÇALIK SEYDİM³²⁶, BİLGE YILMAZ³²⁷

ÖZET

Kaynaklarımızın hızla tükendiği gezegenimizde; geri dönüştürerek, toksik ürünleri reddederek, tüketimimizi azaltarak ve sıfır atık prensibi ile tekrar kullanmanın önemli olduğunu vurgulamak amacıyla Nature Doesn't Produce Waste (Doğa Çöp Üretmez) Avrupa Birliği eTwinning projesi oluşturulmuş ve Türkiye, Romanya, Hırvatistan, Polonya, Sırbistan ve Azerbaycan ortaklığıyla, 18 öğretmen ve 118 öğrenci katılımı ile gerçekleştirilmiştir. Yaş grubu 7-19 olan projede, ortaokul ve lise öğrencileri görev almıştır. Proje dili İngilizce'dir. Geri dönüşümün gerekliliği ve tekniği üzerine bilgi paylaşımı ve farkındalık çalışmaları yapılmıştır. Bunun için okullarda çeşitli sunumlar ve film gösterileri yapılmıştır. Geri dönüştürülemeyen evsel organik atıkların kompostlanması ve ayrılması üzerinde çalışılmıştır. Bu projede öğrenciler, doğaya ve gezegenimizdeki tüm canlılara uygun temiz, toksik olmayan, ekonomik bir yaşam kurmanın yöntemlerini uygulamışlardır. Ev ortamında sıfır-atık prensibine uygun olarak, dönüştürülebilen malzemelerden ürünler tasarlamış; diş macunu, krem, çiçeklerden kokular gibi doğal ürünler oluşturup, bunları kullanmışlardır. Böylece, tüm bireyler için sürdürülebilir bir ekolojik yaşamın mümkün olduğunun farkına varmışlardır. Proje içeriğinin müfredata entegrasyonu sağlanmıştır. Bu çalışma kapsamında tüm ürünlerin yapım aşamalarını gösteren videolar, sosyal ve dijital platformlarda, okul panolarında paylaşılmış ve farkındalık çalışmaları yapılmıştır. Ayrıca paydaş ülkelerdeki öğretmen ve öğrencilerin kültürlerinin tanınması, yabancı dil ve iletişim becerilerinin geliştirilmesi, uluslararası bir deneyim kazanılması, teknolojinin/sosyal medyanın doğru, güvenli ve verimli kullanımının sağlanması gibi alt hedeflere de ulaşıldığı gözlemlenmiştir. Projenin eğitim için katkısını şöyle özetleyebiliriz: Yaşayarak öğrenmenin çok önemli bir unsur olduğu düşünülmektedir. Öğrencilerin çevre konusundaki duyarlılığı dikkate alındığında gerekli eğitimler ve teşvikler verilmesi durumunda; geri kazanım ve evde kompostlaştırma gibi uygulamalara katılabilecekleri görülmüştür. Öğrencilere fırsat verildiğinde yaratıcılıklarını kullanabilecekleri gözlemlenmiştir. Bu konulardaki eğitim-öğretim, yöntem ve tasarımlarının oluşturulması önerilmektedir. Ayrıca, akran eğitimine öncelik verilmesinin yararlı olduğu düşünülmektedir. Projenin mesleki gelişime katkısını şu şekilde ifade edebiliriz: Ülkemizde ve uluslararası platformda yapılan örnek projelerin ve öğretim uygulamalarının sonuçlarının eğitim camiası ile paylaşılması, öğretmenlerin ve akademisyenlerin proje bilgi ve deneyimlerinin paydaşlara aktarılması ile eğitim-öğretim uygulamalarının yaygınlaştırılması, farkındalığın artırılmasıdır. Proje Ulusal ve Avrupa Kalite Etiketi ödülleri almış, Hırvatistan Ulusal eTwinning Yarışması COMET'te en iyi 2nci proje olarak ödüllendirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Doğa, Geri Dönüşüm, Kompost, Sıfır Atık, Ekolojik Yaşam

³²⁶ Öğretmen, Etiler Anadolu Lisesi, arzuseydim@hotmail.com

³²⁷ Öğretmen, Sarıyer Mesleki Ve Teknik Anadolu Lisesi, bilgeyilmazz@gmail.com

SURİYELİ ÖĞRENCİLERİN TÜRK EĞİTİM SİSTEMİNE UYUMUNDA YAŞANILAN ZORLUKLAR, AKADEMİK VE SOSYAL BAŞARIYA ULAŞMADA GERÇEKLEŞTİRİLEN İYİ UYGULAMALAR

SEYRAN ÖZER³²⁸

ÖZET

Bu araştırmanın amacı; Suriyeli öğrencilerin Türk eğitim sistemine entegrasyonu kapsamında yaşanan zorlukları ve Suriyeli öğrencilerin akademik, sosyal uyumlarını sağlamada gerçekleştirilen iyi uygulamaları araştırmaktır. Araştırma nitel araştırma yöntemiyle yapılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu, 2019-2023 yılları arasında Kocaeli ili Başiskele ilçesinde bulunan Piktes Projesi kapsamında ilkokul anaokulu bir arada eğitim yapan bir okulda görev yapan 2 idareci, 10 öğretmen, öğrenim gören 10 öğrenci ve öğrenim gören 10 öğrencinin velisi oluşturmaktadır. Yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılarak veriler elde edilmiştir. Verileri çözümlene noktasında içerik analizi yönteminden faydalanılmıştır. Bulgular Suriyeli öğrencilerin Türk eğitim sistemine uyumları noktasında yaşanan en önemli zorlukların başında Türkçe bilmemeleri kaynaklı iletişim sorununun olduğu, dil sorununa ek olarak kültürel farklılıklar, veli bilinç düzeyinin yetersiz olması ve veli ilgisizliği, maddi zorluklar, uyum sınıfı uygulamasında 3. Sınıfın geç bulunması, Piktes Projesi kapsamında çalışan Türkçe öğreticilerin ve rehber öğretmenlerin Arapça bilmemesi kaynaklı yaşanan iletişim sorunları gelmektedir. Akademik ve sosyal uyumu sağlamada gerçekleştirilen iyi uygulamaların başında oyunun çocukları birleştirici güç olması, velisi Türkçe kursuna devam eden ailelerinin çocuklarının oryantasyon ve akademik uyum noktasında daha başarılı olması, ev ve okul dışı ortamlarda Türkçe konuşulmasına teşvik edilmesinin kolaylaştırıcı etkisi, okul aile etkinliklerinin arttırılmasının olumlu etkileri ve oryantasyon döneminde rehber eşliğinde yapılan bilgilendirme toplantılarının olumlu yansımaları gelmektedir.

Amaç:

Bu araştırmanın amacı; Kocaeli ili Başiskele ilçesinde ilkokul ve anaokul bir arada eğitim yapılan ve Piktes Projesine dahil olan bir okuldaki Suriyeli öğrencilerin Türk eğitim sistemine entegrasyonunda yaşanan zorlukların tespit edilmesi ve Suriyeli öğrencilerin sosyal ve akademik uyumları sağlayıp, başarılı olmaları noktasında gerçekleştirilen iyi uygulamaları tespit ederek ve sunulacak önerileri de alarak bu alanda yapılacak benzer araştırmalara katkı sağlamasıdır.

Araştırmada bu amaç doğrultusunda aşağıdaki problemlere cevap aranmıştır:

Okulunuzda Suriyeli öğrencilerin Türk eğitim sistemine entegrasyonu kapsamında yaşanan zorluklar nelerdir?

Okulunuzda Suriyeli öğrencilerin sosyal, duyuşsal ve akademik uyumlarını sağlama noktasında gerçekleştirilen iyi uygulamalar nelerdir?

³²⁸ Öğretmen, VALİ İHSAN DEDE İLKOKULU/BAŞİSKELE/KOCAELİ, ozerseyran@gmail.com

Ülkemizde Suriyeli öğrencilerin her alanda eğitim sistemimize uyumları noktasında sizce hangi uygulamalar etkili olur? Zorluklara yönelik çözüm önerileriniz nelerdir?

Anahtar Kelimeler: Suriyeli Öğrenciler, Akademik Uyum, Sosyal Uyum

MÜLTECİ ÖĞRENCİLER İÇİN EĞİTİM DİLİNİN TÜRKÇE OLMASININ ÖĞRENCİ GÖRÜŞLERİNE GÖRE EĞİTİM SÜREÇLERİNE ETKİSİ

EMİNE ÖREN ÖZDEMİR³²⁹

ÖZET

Bu çalışmada okullarımızda mülteci öğrencilerin artması neticesinde eğitim dilinin Türkçe olmasının eğitim süreçlerine etkilerinin ortaya çıkarılması amaçlanmıştır. Bu çalışma eğitim süreçlerinin öğrenci görüşlerine göre incelenmesi açısından önemlidir. Mevcut çalışmada mültecilerin yoğun olarak bulunduğu illerden birisi olan Gaziantep'teki mülteci öğrencilerin eğitim dilinin Türkçe olmasının eğitim süreçlerine etkisinin öğrenci görüşlerine göre ortaya konulması amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda Gaziantep'teki bir ortaokula devam eden mülteci öğrencilerle bu çalışma yürütülmüştür. Çalışmanın örneklemini gönüllü katılımcılar oluşturmaktadır. Çalışmanın örneklemi 12'si kız, 8'i erkek olmak üzere toplam 20 mülteci öğrenciden oluşmaktadır. Ayrıca çalışmaya katılan mülteci öğrencilerden 9'u 5.sınıf ve 11'i 6.sınıfta eğitim görmektedir. Çalışmaya katılan mülteci öğrencilerin yaş ortalaması 10.75'tir. Çalışmanın verileri yarı yapılandırılmış gözlem formu ile toplanmıştır. Toplanan veriler nitel araştırma yöntemlerinden içerik analiz yöntemi ile analiz edilmiştir. Elde edilen bulgulara göre mülteci öğrencilerin eğitim sürecinde karşılaştığı en önemli sorunları "dil sorunu", "iletişim problemi", "dışlanma", "engellenmişlik hissi" başlıkları altında toplanmıştır. Eğitim dili ile ilgili sorunların çözümünde ders öğretmenlerinden beklentilerini Türkçeyi daha iyi öğrenme konusunda öğretmenlerinden onları gayretlendirmesini beklediklerini ifade etmişlerdir. Ayrıca derse katılım konusunda öğrencilerin şevklerini artıracak dönütler vermelerini bekledikleri şeklinde ifadeler kullanmıştır. Ayrıca mülteci öğrencilerin Türk öğrencilerle iletişim sorunu konularında rehberlik servisinden beklentileri sorulmuştur. İletişimle ilgili yaşanan problemler konusunda rehberlik servisinden beklentiler ise Türk öğrencilerle mülteci öğrenciler arasında dostluğun sağlanması amacıyla rehber öğretmenin arabulucu rolü üstlenmesini beklediklerini ifade etmişlerdir. Mülteci öğrencilere okul yönetimi, sınıf arkadaşları ve öğretmenlerden beklentileri sorulmuştur. Öğrenciler sınıf arkadaşları, öğretmenler ve okul yönetiminden mülteci öğrencilerle empati yapmaları gerektiği, kendilerini onların yerine koyup ne hissettiklerini anlamaya çalışmak için çabalamalarını beklediklerini belirtmişlerdir. Bunlara ek olarak mülteci öğrenciler iletişim sorunlarına çözüm için velilere ve çocuklara yönelik Türkçe kurslarının yaygınlaşması gerektiğini düşünmektedir. Sorunların çözülmesine yönelik Türk öğrencilerle mülteci öğrencilerin kaynaştırılması için öğretmenler tarafından ders dışı etkinlikler, dramalarla mülteci öğrencileri eğitim sürecine aktif katılımını sağlamaları önerilebilir. Bu önerilerin yanında dışlanma, ötekileştirme sorunlarının çözümü noktasında rehberlik servisinin çok kültürlü sınıflara yönelik sosyal beceri eğitimleri vermeleri tavsiye edilebilir.

Anahtar Kelimeler: Mülteci öğrenciler, eğitim dili, dil sorunu, öğrenci görüşü, eğitim süreci.

³²⁹ Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, emine.orn@gmail.com

SURİYELİ GÖÇMENLER VE EĞİTİM

ABDULBAKİ DEĞER³³⁰

ÖZET

“Göçmenler ve eğitim sorunları” başlığı çağrışımı itibari ile sorunu yanlış yönlendiren bir yapıya sahip. Göçmenlerin ve onların yaşadığı bir sorun varmış algısı oluşturuyor. Oysa göç ve göçmenlik sadece bu sürecin aktif özneleri ile ilgili tek boyutlu bir şey değil. Göçün ve göçmenlerin olduğu yerde kaçınılmaz olarak “yerli”lerden ve yerleşik olan bir düzenden bahsediliyor demektir. Dolayısıyla göç ve göçmenler hem yerlilerin hem de yerleşik düzenin işleyişi üzerinde baskı oluşturuyor, insicamını bozuyor. Göçün yoğunluğu ve göçmen sayısının fazlalığı bu etkinin boyutlarını büyütüyor, şiddetlendiriyor.

Dolayısıyla yüzbinlerce öğrencinin eğitim sistemimize dahil olduğu yerde eğitim sistemimizin göç ve göçmen öncesi haliyle devam etmesi düşünülemez. Çünkü sınıfa, okula göçün ve göçmenlerin etkisi sadece basit bir yeni eklenti şeklinde değerlendirilemez. Eğitimi planlamasını, içeriğini, aktarım biçimini vs. etkileyen karmaşık bir süreçle karşı karşıyayız artık.

Üstelik yoğun göçün yaşanmadığı ve göçmen akışının olmadığı dönemde bile eğitim-öğretim faaliyetimizin niteliğine ilişkin memnuniyetsizliğimiz de göz önünde bulundurduğumuzda yeni durumun sorunu nasıl çok daha büyüttüğünü görebiliyoruz.

Dolayısıyla birkaç husus mevcut eğitim-öğretim sistemimizi acil bir şekilde yeniden yapısal bir biçimde ele almamız konusunda bir zorunluluk oluşturuyor. Belirtildiği gibi görece kendi içinde homojen ve istikrarlı olan bir yapıya dışardan uyum problemi oluşturabilecek etki düzeyi yüksek yeni bir durum var. O halde iç savaştan dolayı kaçan bu insanların eğiti-öğretime sürecine katılmaları basit bir yeni entegrasyon çabasıyla sınırlı kalmaz. Çünkü bu gelenler, vurgulandığı gibi, sadece mekan değiştiren insanlar değil. Yerlerinden zorla edilen insanlar var karşımızda ve çoğunun travmatik yaşantısı var. Üstelik göçten sonra Türkiye içindeki sosyal-ekonomik durumlarına ilişkin uyum politikalarımızın bu travmatik yaşantıyı sağılabilecek bir durumda olup olmadığı da tartışmalı. Bu şartlar içerisinde eğitim-öğretim ortamlarımıza giren öğrencilerden problem çıkarmadan yürürlükteki işleyişe uyum sağlamalarını beklemek işlevsel olmadığı gibi gerçekçi de değil.

Diğer bir husus, sınıf ve okul içindeki göçmenlerin varlığı aynı zamanda Türk öğrencilerin durumunu da köklü bir şekilde başkalaştıran yeni bir durum oluşturuyor. Öğretmen yetiştirme sürecinden eğitimin aktarılma biçimine, aktarılan şeyin içeriğinden ders seçimlerine kadar alternatif arayışlar gerektiren bu yeni durumun sistemin yeniden yapılanmasını zorunlu kıldığı görülmektedir.

Yine önemli bir husus ise mevcut eğitim-öğretim sistemimizin göç öncesi niteliğinin tartışmaya açıklığı gerçeğidir. Eğitimin tüm bileşenlerinin (MEB, öğretmen, öğrenci, veli) memnuniyet düzeyinin düşük olduğu mevcut sistemi yeni durum için de işe koşmak yeni durum karşısında gerçekçi

³³⁰ Öğretmen, MEB (ANKARA EĞİTİM VE ARAŞTIRMA HASTANESİ ANAOKULU), comergi@gmail.com

davranmamaktır. Yeni durumun yeni arayışları, yeni düzenlemeleri zorunlu kıldığı bir ortamda performansı tartışmalı bir yapıyı aynı şekilde sürdürmeye devam etmek işlevsiz bir pozisyon alıştıdır.

“Göçmenler ve Eğitim Sorunları” bu bağlamda ele alınıp tartışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: göç, göçmen, eğitim, değişim, homojenlik, kültürel karşılaşma alanı

GÖÇMENLERİN ANAYASAL VE YASAL STATÜSÜNÜN İNCELENMESİNİN UYGUNLUĞU: SORUNLAR, YASAL DÜZENLEME.

FIRYUZA ABDURASHIDOVNA MUHITDINOVA³³¹

ÖZET

Makale, göçmen çocukların ve göçmenlerin kendilerinin eğitimi ile ilgili sorunların çözümünün yasal dayanağını incelemektedir. Yazar, göçmen çocukların eğitiminin en önemli sorunlarını, eğitim haklarını ve bu alanda onları engelleyen unsurları incelemiş ve değerlendirmiştir. Tüm Göçmen işçilerin ve Ailelerinin Haklarının Korunmasına İlişkin uluslararası Sözleşme kabul edildi. Modern olayları dikkate alarak,

XXI yüzyılda, yazarın ortak mantıksal yöntem ve tekniklere (analiz, sentez, genelleme) dayanarak test ettiği BM çerçevesinde göçün uluslararası yasal düzenleme mekanizmasının dikkate alınması önem kazanmaktadır. Makale, devletin göç işlevinin bir uygulama biçimi olarak hakların korunması için teorik ve yasal temeller önermektedir. Özbekistan Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı'nın 03/01/2022 tarihli ve sayılı kararı. PP-149 "Yurtdışında geçici iş yapan Özbekistan Cumhuriyeti vatandaşlarını ve aile üyelerini desteklemeye yönelik ek önlemler hakkında"

Üç yıldan bu yana ilk kez Özbekistan'da göçmen işçilere hukuki, mali ve maddi destek için araçlar yaratmak için geniş çaplı çalışmalar başladı. Şu anda Özbek vatandaşlarının ülke dışında istihdamı, Özbekistan Cumhuriyeti İstihdam ve Çalışma İlişkileri Bakanlığı'na bağlı Dış İşgücü Göçü Ajansı ve özel kuruluşlar tarafından yürütülmektedir.

Bu alanda, ülke vatandaşlarının yurt dışında çalışma haklarını kullanmalarına yardımcı olmak ve desteklemek amacıyla bu yıl Ağustos ayında kabul edilen iki önemli belgeye dikkat edilmelidir: 20 Ağustos 2019 tarihli "Özbekistan Cumhuriyeti vatandaşlarının korunmasına yönelik garantilerin daha da güçlendirilmesine yönelik tedbirler hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi Özbekistan Cumhuriyeti vatandaşlarının haklarını ve meşru çıkarlarını korumaya yönelik ek önlemler hakkında "Özbekistan Cumhuriyeti Bakanlar Kurulu'nun kararı" nın yanı sıra, 23 Ağustos 2019 tarihli "yurtdışında geçici iş yapmak". Kabul edilen belgeler, doğal olarak, cumhuriyetin vatandaşlarımızı ülke dışında iş bulmada destekleme konusundaki uluslararası yükümlülüklerinin uygulanmasına ve anavatanlarına döndüklerinde yeniden bütünleşmelerine, Özbekistan'daki göçmen işçi ailelerinin gelirlerini ve yaşam standartlarını artırmaya yönelik kapsamlı önlemlerin Özbekistan'da göçmen işçi ailelerinin gelirlerini ve yaşam standartlarını artırmaya yönelik kapsamlı önlemlerin uygulanmasına güçlü bir ivme kazandırmaktadır. sosyal ve hanehalkı sorunlarının çözümünde yardımcı olmak, barınma koşullarını iyileştirmek, güçlü gövdeli aile üyelerinin istihdamını sağlamak.

Anahtar Kelimeler: hukuk, eğitim, göç

³³¹ Prof. Dr., TAŞKENT DEVLET HUKUK ÜNİVERSİTESİ, eyforkemer2024@mail.ru

FİNLANDIYA'DA HAYAT BOYU EĞİTİM

ÖZET

Günümüz dünyasının küresel koşullarının ülkelerin birbirlerinden habersiz kalmasına olanak vermediği bir gerçektir. Ülkeler farklı sosyal, ekonomik, eğitimsel unsurlar barındırmaktadır. Farklı ülkelere has politikaların değerlendirilmesi ile ülkeler kendi geliştirilecek yönleri hakkında fikir sahibi olabilirler. Eğitim, ülkelerin refah düzeyini artırmaya ve geleceklerini güvence altına almaya yönelik politikalar geliştirdikleri alanlardan biridir. Ülkelerin eğitim sistemleri diğer ülkeler hakkında bilinmeye değer, merak uyandıran konulardan biridir. Bu durum sayesinde ülkeler, sistemlerindeki hatalı yönler denemiş ve doğru çözümler üretebilmektedir. Finlandiya, eğitim sistemindeki uygulamalar açısından örnek alınabilecek ülkelerden biridir. Bu nedenle 9-15 Nisan 2023 tarihleri arasında Erasmus Plus Projeleri kapsamında Finlandiya'da katıldığım eğitim ve gözlemlerim sonucunda edindiğim bilgilerden derlediğim araştırmamı bu kongrede diğer meslektaşarımla paylaşmak istiyorum. Araştırma kapsamında Finlandiya yetişkin eğitim sisteminin analiz edilmesi ve Türk yetişkin eğitim sistemine yönelik öneriler geliştirilmesi amaçladım. Çalışma nitel bir çalışma olup veri toplama tekniği olarak gözlem ve doküman incelemesi tekniği kullanılmıştır. Araştırmada; Finlandiya'da Yetişkin Eğitimi Merkezlerinin kendi eğitim konularını ve müfredatlarını oluşturabildiği, öğretmenlerini eğitebildiği görülmüştür. Yetişkin eğitiminin paralıdır 1000 den fazla kurs çeşidi bulunmaktadır. Açık Üniversite vb hizmetler vardır ve, mesleki eğitim kursları oldukça fazladır (%95 oranında). Çalışanları için iş güvenliği kursları düzenlendiği, herkes için eşit eğitim fırsat ve olanakları olduğu, öğrencilerin istek ve görüşlerine saygı duyulduğu tespit edilmiştir. Göçmenlerin eğitimi için yapılan çalışmalar, mesleki kurslar dil öğretimi, oryantasyon çalışmaları, mahallede yetişkin eğitimi uygulamaları sosyal faaliyetler aracılığıyla sürdürülmektedir. Bunun yanında sığınmacı ve göçmenlerin intibakını kolaylaştırmak üzere gönüllü aileler belirlenerek onlara destek olunmaktadır. Eğitim ortamlarının okul binalarıyla sınırlanmadığı, kültür merkezleri, kütüphaneler, parklar vs. aracılığıyla da sürdürüldüğü gözlemlenmiştir. Global yurttaş yetiştirmek için bireyin kişisel gelişimini destekleyici uygulamalar üzerinde durulmaktadır. Merkezler; Ülkedeki vatandaşlık becerileri ve toplumla ilgili kurslar, yaz üniversiteleri, çalışma merkezleri, spor enstitüleri, devlet liseleri ile ilgili konuları da içermektedir.

Anahtar Kelimeler: Finlandiya, Yetişkin Eğitimi, Göçmenlerin Eğitimi, Oryantasyon

³³² Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, hulyanarsap@gmail.com

MESLEĞE YENİ BAŞLAYAN SINIF ÖĞRETMENLERİNİN YAŞADIĞI PROBLEMLER

MEHMET ÇATALCI³³³, MEHMET ÖZER³³⁴

ÖZET

Mesleğe yeni başlayan sınıf öğretmenlerinin yaşadığı problemlere ilişkin öğretmen görüşlerinin ortaya konulduğu çalışma; nitel araştırma desenlerinden biri olan durum çalışması deseni kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu 2023-2024 eğitim-öğretim yılında Şanlıurfa Haliliye ve Eyyübiye İlçesinde Mesleğe yeni başlayan kıdemi en fazla 3 olan 25 sınıf öğretmeni oluşturmuştur. Veriler, altı tane açık uçlu sorudan oluşmakta olup yarı yapılandırılmış bir görüşme form aracılığıyla tespit edilmiş ve görüşmeden elde edilen veriler betimsel içerik analizi ile elde edilmiştir. Veriler, içerik analiziyle çözümlenmiştir. Veri analizlerinden önce ses kayıtları ile elde edilen veriler, bilgisayar ortamına aktararak yazıya geçirilmiş ve ham veri metinleri elde edilmiştir. Daha sonra bütün katılımcıların her bir soruya verdiği yanıtlar ayırt edilip düzenlenerek analize hazır hale getirilmiştir. Bu veriler okunup karşılaştırılarak bu verilere belirli kodlar verilerek bazı temalara bölünmüştür. Bu çalışmanın geçerlik ve güvenilirliğini artırmak için Sınıf öğretmenlerinin bulunduğu okul idaresinden gerekli izinler alınmıştır. Görüşme soruları araştırmanın kuramsal temelini kapsayacak şekilde hazırlanmıştır. Görüşmelere başlamadan önce ilgili kişilerle ön görüşmeler yapılmış, onlara bu verilerin isimleri verilmeden sadece bilimsel bir çalışmada kullanılacağı ifade edilmiş, baş başa görüşmeler yaparak görüşlerini rahatça ifade etmeleri sağlanmıştır. Araştırmanın bulgularına göre mesleğe yeni başlayan sınıf öğretmenlerinin yaşadığı problemlere ilişkin olarak en çok dile getirilen sorun sınıf mevcutlarının kalabalık oluşu olmuştur. Ayrıca genel olarak dil problemi yaşadıklarını bunu öğrenci uyumu, öğrenci bireysel farklılıkları, veli ilgisizliği ve kültürel farklılık problemlerinin izlediği; sınıf yönetimi boyutunda aynı şekilde sınıf mevcutlarının fazla olmasıyla dil problemi yaşadıklarını; öğrenci davranış bozukluğu, akran zorbalığı ve özel durumlu öğrencilerin zorluklarda etken oldukları görüşlerine yer verilmiştir. Öğretim yöntem ve tekniklerin kullanım boyutunda ise öğrenci sayısının fazla olmasıyla birlikte öğrencilerin hazır bulunuşluğu ve zaman yönetimi konusunda sorunlar yaşandığı sonuçlarına ulaşılmıştır. Bu sorunların çözümünde sınıf öğretmenleri; en çok kıdemli öğretmenlerin tecrübelerine başvurduklarını söylemişlerdir. Ayrıca okulda yaşadıkları sorunlarda idareden destek aldıklarını, öğrencilerle ilgili sorunların bir çoğunu velilerle iyi iletişim kurarak çözdüklerini diğer sorunlarda zümre desteğine başvurduklarını belirtmişlerdir. Son olarak Sınıf öğretmenlerinin problem yaşadıkları bazı konularda internet ve kitap kaynaklarını kullandıkları sonuçlarına ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Sınıf öğretmenleri, Problemler, İlk deneyimler

³³³ Öğretmen, ŞEHİT MUSTAFA ÇİFTÇİ İLKOKULU, mehmetcatalci@gmail.com

³³⁴ Öğretmen, ŞEHİT MUSTAFA ÇİFTÇİ İLKOKULU, ozer47.mehmet63@hotmail.com

İLKOKUL ÖĞRETMENLERİNİN “YAPAY ZEKÂ” KAVRAMINA İLİŞKİN METAFORİK ALGILARI-SİNOP İLİ ÖRNEĞİ

HAKAN SÜZGÜN³³⁵

ÖZET

Bu çalışmanın amacı, ilkokul öğretmenlerinin “yapay zekâ” kavramına ilişkin algılarını metaforlar aracılığı ile belirlemektir. Veri toplama aracı olarak, yarı yapılandırılmış metafor formu kullanılmıştır. Katılımcıların yapay zeka kavramına yönelik algılarını ortaya çıkarmak için “Yapay zeka ..... gibidir. Çünkü .....” cümlesi verilmiş ve onlardan tamamlamaları istenmiştir. Katılımcılar formları kendileri doldurmuş ve formlar araştırmacılar tarafından toplanmıştır. Valilik Oluru alınarak 9 ilçeden oluşan Sinop ilindeki tüm resmi ve özel ilkokul öğretmenleri araştırmaya dâhil edilmiş ve gönüllülük esas alınmıştır. Veriler araştırmacı tarafından oluşturulan yarı yapılandırılmış formunun Google Forms’a uyarlanması ile çevrim içi şekilde ve çıktı alınarak elden toplanmıştır. Çalışmanın verileri 21 Kasım 2023 ile 20 Ocak 2024 tarihleri arasında toplanmıştır. Oluşturulan formda metafor çalışmalarına yönelik bilgilendirme yapılmıştır. Cümle tamamlanmadan önce metafor tanımı ve iki adet metafor örneği verilmiştir. Katılımcıların metafor hakkında bilgi sahibi olmaları ve verilerin doğru şekilde elde edilmesi amaçlanmıştır. Tüm veri toplama sürecinde etik ilkelere ve katılımcıların gönüllülük esasına göre hareket edilmiştir. Araştırmanın çalışma grubunu 50 kadın ve 29 erkek öğretmen olmak üzere toplam 79 katılımcı oluşturmaktadır. Araştırmaya gönüllü katılan öğretmenlerimizin dokuzu yüksek lisans (kadın=6, erkek=3), altmış yedisi lisans (kadın=43, erkek=24) ve üçü ön lisans (kadın=1, erkek=2) mezunudur. Kariyer basamaklarına bakıldığında 14 başöğretmen, 46 uzman öğretmen ve 19 öğretmen olduğu görülmüştür. Yapay zekâ konusunda 4 öğretmen seminer veya kurs aldığını 75 öğretmen ise, yapay zekâ konusunda herhangi bir eğitim almadığını belirtmiştir. Katılımcıların tamamı okullarında yapay zekâ atölyesinin bulunmadığını belirtmiştir. Elde edilen verilerin çözümlenmesinde ve yorumlanmasında içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. Araştırmanın sonucunda çalışma grubundaki ilkokul öğretmenlerinin yapay zekâ kavramını ifade etmek için 66 metafor ürettikleri belirlenmiştir. Yarı yapılandırılmış metafor formu ile toplanan veriler detaylıca incelenmiş ve 6 geçersiz ile gerekçesiz metafor araştırmaya dahil edilmemiştir. Öğretmenler tarafından 66 metafor üretilmiş, en çok üretilen metaforlar “uzay, robot, insan, canavar, gökyüzü” şeklinde bulunmuştur. Daha sonra katılımcılar tarafından oluşturulan metaforlar ortak özellikleri bakımından kavramsal temalar altında toplanmıştır. 69 metafor “umut verici” ve “endişe verici” olmak üzere 2 ana temada gruplandırılmıştır. Katılımcılar “umut verici” teması altında yapay zekânın geleceğimizi oluştururken hayatımızı kolaylaştıracağı değerlendirilmesi ile olumlu algıya, “endişe verici” teması altında ise yapay zekânın hayatımıza müdahale edeceği şeklinde olumsuz algıya sahip oldukları söylenebilir.

Anahtar Kelimeler: Yapay Zeka, Metafor, İllkokul Öğretmenleri

³³⁵ Öğretmen, SİNOP BİLİM VE SANAT MERKEZİ- ADA MAHALLESİ OKULLAR CADDESİ MEHMET DENİZ KOPUZ SOKAK NO:1 57000 SİNOP, shakan57@hotmail.com

SINIF ÖĞRETMENLERİNİN MESLEKİ KİMLİĞİNİN OLUŞUM/YAPILANDIRMASININ SEÇİLMİŞ BAZI DEĞİŞKENLER AÇISINDAN İNCELENMESİ

KÜBRA FIRAT³³⁶

ÖZET

Bu araştırmanın amacı, sınıf öğretmenlerinin mesleki kimliklerinin oluşum ve yapılandırması sürecinin seçilmiş bazı değişkenler açısından incelenmesidir. Bu araştırma karma yöntem desenlerinden yakınsayan paralel karma desen yöntemiyle yapılmıştır. Araştırmada nicel veri toplama aracı olarak Sınıf Öğretmenlerinin Mesleki Kimlik Oluşum/Yapılandırma Bağlam Ölçeği” ve nitel veri toplama aracı olarak yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Toplanan nicel veriler ve nitel veriler ayrı ayrı analiz edilmiştir. Nicel de yapılan analizler sonucunda sınıf öğretmenlerinin mesleki kimliğinin oluşum/yapılandırmasının 7 farklı değişken açısından incelenmesinden önce normallik dağılımları incelenmiş olup verilerin normal dağılım gösterdiği saptanmıştır. t-testi ve ANOVA Testi sonucunda mesleki kimliğin her bir değişken bağlamında istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermediği görülmüştür. Nitelde elde edilen veriler incelendiğinde her değişken için “Etkisi Var” ve “Etkisi Yok” temaları adı altında ortak temalar oluşturulmuştur. Temalara bağlı toplam 54 kod oluşturulmuştur. Nicel ve nitel bulgular sonucunda bulguların karşılaştırma veya ilişkilendirme safhasına geçilerek yorumlamalar yapılmıştır. 7 değişkenin özelinde yapılan karşılaştırma veya ilişkilendirmeler sonucunda elde edilen sonuçlar şu şekildedir: Sınıf öğretmenlerinin mesleki kimliklerinin oluşum/yapılandırma sürecinde cinsiyete bağlı olarak değişim olmadığı kadın veya erkek sınıf öğretmenlerinin benzer yapıda mesleki kimliklerini yapılandıkları görülmüştür. Sınıf öğretmenlerinin mesleki kimlik oluşum/yapılandırma süreci yaş değişkenine göre incelendiğinde yaşları ilerledikçe yaşın gerekliliği itibarıyla mesleki kimliklerinde hem artı hem eksi yansımalar olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Motivasyon düşüklüğü, tükenmişlik, yorgunluk gibi eksi etkilerin yanı sıra yaşla beraber tecrübe artışı, mesleki kimlikte değişim gibi artı yönde etkiler de olduğu görülmüştür. Sınıf öğretmenlerinin mesleki kimliklerinin oluşum/yapılandırma sürecinde medeni hal durumu değişkeninin etkisine bakıldığında evli olan bir sınıf öğretmeni ile bekar olan bir sınıf öğretmenin benzer oranda etkilere sahip olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Medeni halde evli olma durumu artı yönde düzen getirme, yaşantı gibi durumlar olurken eksi yönde ise zaman ayıramama, sorumluluk düzeyindeki artış gibi durumlar ortaya çıkmıştır. Eğitim durumu değişkenine bağlı olarak sınıf öğretmenlerinin mesleki kimliklerinde lisans mezunu olmayı şart olarak görürken lisansüstü eğitimin de gerekliliğini ifade ettikleri görülmüştür. Mesleki kıdem değişkenleri bağlamında mesleki kimlik ele alındığında sınıf öğretmenlerinin mesleki kıdemleri arttıkça mesleki kimliklerinde tecrübe artışının ve kendini yenilemenin etkili olduğu ifade edilirken mesleki kıdem etkisinin olmadığını savunanlar ise mesleki kimliğin oluşum/yapılandırma sürecinin kişiye ve kendini geliştirmeye bağlı olduğu görüşünü bildirmişlerdir. Çocuk sahibi olma durumunun sınıf öğretmenlerinin mesleki kimliklerindeki etkilerine bakıldığında az oranda çocuğu sevmek ve mesleği sevmek gibi kodlarla etkisinin olmadığını savunulmasının yanı sıra çocuklara bakış açısının değişmesi, çocuğu anlamak, empatik bakış açısı,

³³⁶ Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, kfirat544@gmail.com

çocuğa adanmışlık gibi artı yansımalar ile sorumluluk düzeyinin artması, eğitimden uzaklaşma gibi eksi yönde etkiler olduğu da tespit edilmiştir. Sınıf öğretmeninin mesleki kimliğinin oluşum/yapılandırma sürecinde ailede sınıf öğretmeni varlığı değişkeninin etkilerine bakıldığında örnek alınan kişinin önemli olduğunu; eğer ailedeki sınıf öğretmeni olumlu kimlik yapısına sahip ise sınıf öğretmeninde de olumlu mesleki kimlik yapısının oluşacağı olumsuz kimlik yapısına sahip ise olumsuz mesleki kimlik yapısı oluşacağı tespit edilmiştir. Aynı zamanda rehberlik ve tecrübelerden faydalanma anlamında sınıf öğretmeninin mesleki kimliğinde artı yönde etkiler olacağı görülmüştür. Araştırma sonuçlarına yönelik şu önerilerde bulunulabilir: Yaşa bağlı mesleki kimlikte negatif yönde etkileri en aza indirmek adına sınıf öğretmenlerinin yaşları arttıkça mesleklerini daha iyi icra etmelerini sağlayacak teşvik edici çalışmalarda bulunmalarına fırsatlar sağlanabilir.

Anahtar Kelimeler: Kimlik, Mesleki Kimlik, Öğretmen Kimliği, Sınıf Öğretmeni

SAĞLIKLI BESLENMEYİ DRAMA İLE ÖĞRENIYORUM

ÖZNR BİÇAKCI³³⁷, ÖZLEM ERDOĞAN³³⁸

ÖZET

Özet: Beslenme insan için enerji kaynağı olmakla birlikte, yaşam kalitesini sürdürebilmek için de temel faktörlerdendir. Her türlü hastalık ile pandemik hastalıklardan korunabilmek adına da büyük önem taşımaktadır. Günümüzde bu konuda bilinçli bireyler yetiştirmek, sağlıklı bir nesil adına ihtiyaç halini almıştır. Çünkü reklamların, çevre faktörlerinin, bağımlılık yaratan lezzet duygusunun ve arkadaşlarının etkisiyle sağlıksız beslenen çocuk öğrendiklerini uygulamaya geçirememektedir. Öğretmenler, çocuklara evlerinde ya da okul dışında müdahale edememekte; öğrenim seviyesi düşük olan veya bilinçsiz veliler de öğrenciyi yeterince aydınlatamamaktadır. Beslenme konusu defalarca klasik yöntemlerle anlatılmış, filmler ve videolar izletilmiştir. Bunlara rağmen öğrencilerin yine aynı tip beslendiği, yaşam alanlarında sağlıksız besinlere yöneldikleri izlenmiştir. Öğrenciler bu yöntemlerle öğrendiklerini kısa süreliğine akıllarında tutmakta; öğrenme sürecini daha tamamlamadan unutmaktadır. Bu verilere dayalı olarak; yaparak, yaşayarak, yorumlayarak ve uygulayarak öğrenmenin, kalıcı öğrenme metotlarından en önemlisi olduğu gözlemlenmiştir. Okullarımızda 4.sınıf öğrencileri ile yapılan incelemelerimiz sonucunda; çocuklarımızın sürekli hastalandığı ve derse gelemedikleri tespit edilmiştir. Velilerle bireysel ve toplu görüşmeler yapılarak nedenleri araştırılmış; öğrencilerin sürekli sağlıklı olmayan besinleri yediklerini, bağıışıklığı geliştirici besinler tüketmediklerini ve çoğunun atıştırmalıklarla zamanlarını geçirdikleri konusunda geri dönüt alınmıştır. Neticede okula devam etmekte sorun yaşayan, hem sağlıksız hem de başarısız bir abur cubur nesli yetiştiği görülmektedir. Bu da aktif öğrenmenin en güzel yöntemlerinden biri olan, hatta bizce en önemlisi olan yaratıcı dramaya bizi sevk etmiştir. Hedefimiz, beslenme eksikliğinden sağlık problemi yaşayıp, derslere devam edemeyen öğrenci sayısını azaltmak; beslenme konusunda kendinden sonra gelecek nesiller için rol model olan ve çevresini bilinçlendiren öğrencilerin yetişmesini sağlamak olmuştur. Bu çalışmada öğrenciye açık uçlu olmak üzere, ön test ve son test uygulanmıştır. Uygulama haftada 2 saat (120 dakika) olmak üzere, 6 haftalık bir süreçte gerçekleştirilmiştir. Süreç içerisinde doğaçlama, rol oynama, dramatizasyon, rol değiştirme, bilinç koridoru, röportaj ve rol kartları tekniklerinden; değerlendirme sürecinde de afiş, istasyon ve sihirli mikrofon tekniklerinden faydalanılmıştır. Son testte elde edilen yüzde 90,35'lik başarı oranı ve öğrenci ifadeleri ile velilerden gelen olumlu dönütler sayesinde hedefe ulaşıldığı belirlenmiştir. Ayrıca sınıf bazında Fen Bilimleri dersi, "Besinlerimiz" ve "Bilinçli Tüketici Olma" konu kazanımlarında anlamlı bir farkındalık gözlemlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Eğitim, sağlık, beslenme, drama

³³⁷ Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, oznur44@gmail.com

³³⁸ Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, onurd7744@gmail.com

2. SINIF ÖĞRENCİLERİN YAZMA BECERİLERİNİ GELİŞTİRMEK İÇİN BİR UYGULAMA: HHTB (HİKAYE HARİTASI TEKNIĞI VE BETİMLEME YAPMA)

SELMA TERİM³³⁹, AYŞENUR ARAT ODACI³⁴⁰

ÖZET

İlkokul dönemindeki raporlamanın organize edilmesinde ve planlı bir hikaye yazmada zorlanabilirler. Bu nedenle erken dönemde yazarlık becerilerini kazandırabilmek için bunların planlamasını yapmak, hikayelerini nasıl detaylandırmaları gerektiği, fikir üretmeleri, yazarken yazdıklarını gözden geçirmeyi öğrenmeleri gerekmektedir (Troia, 2006). Bu araştırmada, hikayelerin detaylandırılması ve hikaye haritası tekniklerinin kullanımı öğretilerek yazma becerilerinin geliştirilmesi hedeflenmiştir. Aynı zamanda bunların yazılarındaki biçimsel kalitenin de ek amaç olarak ele alınmıştır. Belirlenen hedeflere göre 2023-2024 eğitim öğretim yılı güz döneminde Ankara İli Beypazarı İlçesi Cumhuriyet İlkokulu'ndaki 2. sınıfa devam edilmeyen olarak belirlendi. Araştırmada zayıf deneme modellerinden Tek Gruplu Ön Test-Son Test Deseni kullanılmıştır. Tek gruplu ön test-son test deseni, zayıf deneme modelleri arasında yer almaktadır. Bunun nedeni olarak zaman, araştırmacıların karakteristik özellikleri, araştırmacıların önyargıları, uygulamaların, uygulamalarla ilgili tutum ve uygulama durumlarının kontrolünün zorlukları vardır (Büyüköztürk, Kılıç Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2014, s. 201). Araştırmanın ön testinde yazarlık detaylarının belirlenmesi amacıyla verilen 5 farklı kelimeyi bir bağlama içinde kullanarak bir hikaye yazmaları istenmiştir. Bu uygulamayla yazılarında biçimsel kalitesi düşük olan, sınırlı sayıda yazı yazan ve belli bir plan içeremeyen, hikayenin temel unsurlarına değinmeyen 17 öğrenci tespit edilmiştir. Yazılarındaki biçimsel kalite Öğrenme Güçlüğü Klinik Batarya'sında bulunan yazma alt testindeki yazı hata türlerine göre değerlendirilmiştir. Bu yazıların biçimsel sadeliği nasıl artırılacakları, hikayelerine nasıl detay katmaları gerektiği ve bir hikayede yapılması gereken detaylar hikaye haritası ile 6 hafta boyunca listeler öğretilmiştir. Öğretim boyunca belgeden son test alınmıştır. Son testte, ön testte verilmiş olan 5 farklı kelimeyi tekrar bir bağlama içerisinde kullanarak bir hikaye yazmaları istenmiştir. Araştırma sonucunda ön test ve son teste karşı yapılan yazılarda hem biçimsel kalitenin hem yazı uzunluklarının önemli olduğu hem de hikayenin unsurlarının yer aldığı bir planın ayrıntılarında yer almaktadır. Araştırmanın genel hatlarıyla değerlendirildiğinde elde edilen veriler ve gözlemlerle yazma süreci açısından zorlandıkları bir konu tutuluyordu. Çoğunun yazılarında geniş bir kelime dağarcığına sahip olmama, yazılarının basit ve zengin kelimeler içermemesine dikkat edilmemektedir. Bunda okumanın daha çok vurgulandığı, okuma üzerine odaklanıldığı ve yazma konusunun biraz geri planlanmasının bozulması etken olabilir. Bu sayede daha fazla yazı basmak, beyin fırtınası yaptırmak,

Anahtar Kelimeler: hikaye haritası tekniği, yazma becerisi, betimleme yapma

³³⁹ Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, selmaterim@hotmail.com

³⁴⁰ Uzm., Milli Eğitim Bakanlığı, aysenur_arat@hotmail.com

İLKOKUL ÇAĞINDAKİ ÇOCUKLARIN MANEVİ İHTİYAÇLARININ OLUŞMASINA YÖNELİK YÖNTEMLER

ONGARKUL KOBLANOVA³⁴¹

ÖZET

Manevi alanın krizinin sonuçları, genç nesil tarafından nüfusun en az korunan kısmı olarak güçlü bir şekilde hissedilmektedir. İYİLİK, Güzellik, Hakikat ve Adalet hakkındaki geleneksel fikirler temelinde toplumu canlandırmadan manevi krizin üstesinden gelmek imkansızdır.

Şu anda, çocuk suçlarında, ölüm oranlarında, alkolizmde, intiharda bir artış var -bunların hepsi insanlığın ruhsal gerileme atmosferinden kaynaklanıyor. Materyalist ideolojinin uzun vadeli egemenliği ve modern toplumda maddi malların tüketimine yönelik pragmatik önyargı, bir insanın iç dünyasından yabancılaştırmasına yol açmıştır.

Okuldaki ahlakın oluşumu ile ilgili eğitim çalışmalarının içeriği mutlaka şunları içermelidir:

- Anavatana sevgi, yasalara saygı, yaşam normlarını aşılama;
- öğrenme arzusunu teşvik etmek;
- işe olumlu bir tutum eğitimi;
- yaşlılara saygı;
- öğrencileri kültürel değerler sistemine tanıtmak;
- estetik zevk ve sanat sevgisinin gelişimi;
- yüksek ahlaki ilkelerin aşılması vb.

Ahlaki eğitim, içinde sosyal olarak benzer ahlaki niteliklerin oluşmasını amaçlayan bir kişinin kişiliği üzerinde sistematik bir eğitimsel etkidir: sorumluluk, vatanseverlik, bilimsel dünya görüşünün istikrarı, evrensel insani değerlerin korunması vb.

Ahlak eğitiminin amaçları:

Manevi ve ahlaki değerlerin modernleşmesi.

Eğitim ve yaşam-pratik görevlerin birliğinin oluşumu, kişinin hayata karşı kendi tutumunun oluşumu, bireyin ahlaki temelini oluşumu.

Kültürel ufukları genişletin, ahlaki akıl yürütme yeteneğini oluşturun, bağımsız karar vermeyi öğretin.

Çevredeki dünyada hümanizmin oluşumu.

³⁴¹ Prof. Dr., ÇİMKENT ÜNİVERSİTESİ, koblanova.o.n@mail.ru

Kendini geliştirme ihtiyacının oluşumu.

Çocuklarda ahlak eğitiminde ebeveynlerin rolü fazla tahmin edilemez. Küçük bir insanla başlayan bir aile, genellikle tüm iç dünyası üzerinde belirleyici bir etkiye sahiptir.

Okulda yürütülen ahlaki eğitim, öğrencilerin büyük çoğunluğunda anavatanlarına olan sevginin oluşmasını, işe yaratıcı bir tutum sergilemesini, çevrelerindeki dünyaya karşı dikkatli bir tutum sergilemesini sağlamalıdır. Sonuç olarak, bireycilik, vatanseverlik, bir dizi kamusal ve kişisel çıkar oluşur.

Anahtar Kelimeler: Oluşum, ahlak eğitimi, kültürel değerler, ahlaki nitelikler

CEBİRE UYARLANAN GELENEKSEL BİR ÇOCUK OYUNU ÖĞRETİM UYGULAMASI

MİHRİBAN HACISALİHOĞLU KARADENİZ³⁴²

ÖZET

Matematik dersi öğretim programında birbirinden farklıymış gibi gözükken ve farklı doğalara sahip olan aritmetik ile cebir öğrenme alanları arasında güçlü bir ilişki vardır. Cebir, aritmetik ve geometri gibi matematik derslerinde başarı için kritik bir faktör olduğundan okul matematiğinde merkezi bir rol oynar. Bu bağlamda cebir öğrenme alanı soyutlama becerisinin kazandırılmasında önemli bir etkiye sahip olup, öğrencilere aritmetik ifadelerden genellemelere geçiş yapma becerisini kazandırmaktadır. O nedenle aritmetikten cebire geçiş sürecinin iyi yapılandırılması, bu geçişte öğrencilerin öğrenmelerinin olumlu etkilenmesini sağlamak amacıyla geleneksel çocuk oyunlarının matematiğe uyarlanması ve uygulanması önemli görülmektedir. Özel olarak matematiğe uyarlanan geleneksel çocuk oyunları merkezine cebir öğretimini hedef olarak koymak matematiksel bir çaba harcamayı gerektirir. Aritmetikten cebire geçişte öğrencinin ilk kez karşılaştığı sembollerin, kuralların, genellemelerin tek tip ve tutarlı olması öğrencilere zor gelmektedir. Bununla birlikte cebir öğretiminin mantıksal çıkarımlardan soyutlamalar yapılmasını gerektirmesi bu zorlukları daha da artırmaktadır. O nedenle okul öncesinden başlayarak ilkokul ve ortaokul da dahil olmak üzere matematiğin hemen her kavramına uyarlanan geleneksel çocuk oyunlarının öğretim sürecinde bir araç olarak kullanılmasının faydalı olduğu görülmektedir. Programda “Cebir” öğrenme alanının öğretiminde geleneksel çocuk oyunlarının bir öğretim aracı olarak kullanılması; öğrencinin bilişsel, sosyal-duygusal ve devinişsel gelişim alanlarını güçlendirir. Başka bir ifadeyle her çocuğun oyun oynamaya ihtiyacı olması; oyun oynarken çevresini keşfetmesine, kendi bilgisini yapılandırmasına dolayısıyla bilişsel, fiziksel, dil, motor ve duyuşsal becerilerinin gelişimine olumlu yansımalar sağlamaktadır. O nedenle kültürel değerlerimizin kıymetli taşlarından biri olarak kabul gören ve somut olmayan kültürel mirasımızın korunması adına geleneksel çocuk oyunlarının yaşatılarak öğretim sürecinde kullanılmasının faydalı olduğu düşünülmektedir. Dolayısıyla bir öğretim uygulaması niteliği taşıyan bu çalışma, bir geleneksel çocuk oyununun “Cebirsel İfadeler” alt öğrenme alanının 6. Sınıf düzeyinde ele alınan “Sözel olarak verilen bir duruma uygun cebirsel ifade ve verilen bir cebirsel ifadeye uygun sözel bir durum yazar.” kazanımına uyarlanmasına ilişkin bir örnek içermektedir. Daha açık bir ifadeyle çalışmada “Cebirsel İfadeler” alt öğrenme alanının ilgili kazanımına uyarlanarak örnek oluşturan Aç Kapiyu Bezirgân Baş adlı geleneksel çocuk oyunu, 5E öğrenme modeline uygun bir ders planı ile sunulmuştur. Çalışmanın diğer bir amacı da uyarlanan geleneksel çocuk oyununun cebir öğretimi sürecine ışık tutmasına alternatif bir yöntem sunmak, öğretmen adaylarına alan eğitimi derslerinde, öğretmenlere de sınıf içi uygulamalarda kullanabilecekleri oyunlardan birini tanıtmaktır. Böylelikle mevcut ve geleceğin matematik öğretmenleri sınıflarında öğretim aracı olarak kullanabilecekleri matematiğe uyarlanan geleneksel çocuk oyunlarından faydalanma fırsatı bulabilirler. Kültürel mirasımız kabul edilen geleneksel çocuk oyunlarının yok olmasının ya da unutulmasının önüne geçilmesi ve gelecek nesillere aktarılması bu oyunların öğrenme ortamlarında etkili bir biçimde kullanılmasıyla mümkün

³⁴² Doç. Dr., GİRESUN ÜNİVERSİTESİ, mihrideniz61@gmail.com

gözükmektedir. Çalışmada yapılan öğretim uygulamasıyla öğretmenlerin matematik derslerinde, öğretmen adaylarının alan eğitimi derslerinde bu uyarlama ve uygulamadan faydalanmalarına ilişkin farkındalık kazanmalarında ve oyunları öğretim aracı olarak kullanmalarında yol gösterici olabilir. Son olarak bu çalışma, geleneksel çocuk oyunlarının matematiğin diğer alanlarına uyarlanması çalışmalarına ve çabalarına ışık tutabilir. Ayrıca matematiğe uyarlanan geleneksel çocuk oyunlarının öğretim sürecinde ders planlarının son aşaması olan “değerlendirme” aşamasına dahil edilmesine dikkat çekebilir. Özetle; matematiğin karmaşık alanlarından biri olduğu düşünülen “Cebir” öğrenme alanına ait bazı kavramlar, çocukların her zaman en sevdikleri, hiç sıkılmadan oynadıkları oyunlarla severek ve isteyerek matematik öğrenmelerine katkı sağlayabilir!

Anahtar Kelimeler: Cebir, öğretim uygulaması, geleneksel çocuk oyunları, cebire uyarlanan geleneksel çocuk oyunu.

MATEMATİĞE UYARLANAN ZEKÂ OYUNU İLE ÖĞRETMEN ADAYLARININ ÜÇGEN VE DÖRTGENLERİ SINIFLANDIRMA BECERİLERİNİN İNCELENMESİ

MİHRİBAN HACISALİHOĞLU KARADENİZ³⁴³, ASLI NUR HODANCI³⁴⁴

ÖZET

Zekâ oyunları, gerçek hayat durumlarını kapsayan problemlerin oyunlaştırılmış hâli olarak açıklanmıştır ve bireylere; hızlı-doğru karar verme, problem çözme, bireysel ya da takım ile çalışma ve daha birçok beceriyi kazandırdığı belirtilmiştir. Başlangıç düzeyi, orta düzey ve ileri düzey olarak sınıflandırılan zekâ oyunları altı kategoride sınıflandırılmıştır ve bu kategorilerden biri de sözel oyunlardır. Sözel oyunlar, oyuncuların mantıksal akıl yürütmelerinin yanı sıra sözcük dağarcıklarından ya da genel kültürlerinden faydalandıkları oyun türleri olarak ifade edilmektedir. Bu oyunlara anagram, scrabble, sözcük gruplama, eksik harfler, tik tak bomm türündeki birçok oyun örnek olarak gösterilmektedir. Zekâ oyunlarının öğrencilere, akıl yürütme ve problem çözme becerileri üzerinde olumlu etkilerinin olması, sunulan ilişkilendirmeleri fark ederek gerekli yerlerde kullanabilmeyi sağlaması biçiminde yararları olduğu belirtilmiştir. Ayrıca zekâ oyunlarının, öğretmen adaylarının geometrik düşünme düzeylerine olumlu etkilerinin olduğu, eleştirel düşünme eğilimlerini geliştirdiği ve uzamsal görselleştirme yeteneklerine pozitif yönde etkisinin ortaya konduğu bilinmektedir. Bununla birlikte ilişkilendirme, akıl yürütme ve problem çözme matematiksel süreç becerileridir. Dolayısıyla bu beceriler, matematik öğretiminin ayrılmaz bir parçası olduğundan öğrencilere matematik kavramlarının öğretim süreçlerinde, öğretmen adaylarına ise lisans eğitiminde aldıkları alan eğitimi seçmeli ve alan eğitimi derslerinde matematik kavramlarına uyarlanan zekâ oyunlarına yer verilebileceği düşünülmektedir. Bu bağlamda, nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması deseni kullanılarak gerçekleştirilen bu çalışmada, tik tak bomm zekâ oyunu “Üçgen ve Dörtgenler” alt öğrenme alanında yer alan kavramlara uyarlanarak 3. Sınıfta öğrenim gören ve “Oyunla Matematik Öğretimi” dersini alan dolayısıyla amaçsal örnekleme yoluyla seçilen 28 ilköğretim matematik öğretmeni adayına uygulanmıştır. Bu oyun seçilirken, hazırlık sürecinde zamandan-enerjiden tasarrufu sağlamasına, öğrencilerin bildikleri ve sevdikleri oyunlardan olmasına ve en önemlisi uyarlanan kavrama uygun olmasına dikkat edilmiştir. Diğer yandan, zekâ oyununun uyarlanacağı kavram seçiminde, literatürde yapılan çalışmalardan hareketle öğretmen adaylarının ilgili kavramlara ilişkin sınıflandırmalarda kavram yanlışlarına sahip oldukları belirlenmiş ve oyun benzer yanlışları ortaya çıkarmaya uygun biçimde hazırlanmıştır. Betimsel analiz yöntemiyle yapılan analizler sonucunda öğretmen adaylarının, verilen şekillerdeki çokgenleri belirleme, üçgenleri; sınıflandırma, temel özelliklerini açıklama ve yüksekliği belirleme ile dörtgenler arasındaki hiyerarşik ilişkiyi ifade etme konularında zorlandıkları ve kavram yanlışlarına sahip oldukları belirlenmiştir. Buradan hareketle zekâ oyunlarının süreçte kullanılmasının, matematik kavramlarının öğretim sürecinin zenginleştirilmesini, öğrenci başarısının artmasına yönelik adımlar atılmasını, öğretmen adaylarının kavram yanlışlarını tespit ederek bu yanlışları giderme yoluna gidilmesini dolayısıyla matematik öğretiminin iyileştirilmesini sağlayacağı söylenebilir.

³⁴³ Doç. Dr., GİRESUN ÜNİVERSİTESİ, mihrideniz61@gmail.com

³⁴⁴ Diğer, GİRESUN ÜNİVERSİTESİ/FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ, hodanci75@gmail.com

Anahtar Kelimeler: Zekâ oyunları, Tik Tak Bomm oyunu, Üçgen ve Dörtgenler.

ÖRNEK MATEMATİK SORULARININ VE LGS'NİN ÖĞRENME ALANLARINA VE YENİLENMİŞ BLOOM TAKSONOMİSİNE GÖRE İNCELENMESİ (2022-2023 EĞİTİM-ÖĞRETİM YILI ÖRNEĞİ)

FEYZA ALIUSTAOĞLU³⁴⁵, AHMET KAÇAR³⁴⁶, AYFER BUKET KAYA³⁴⁷, HÜMEYRA KÖROĞLU³⁴⁸,
BUSE TUNAY³⁴⁹

ÖZET

Bu araştırmanın amacı, Liselere Giriş Sınavı (LGS)'ndeki ve Milli Eğitim Bakanlığı tarafından bu sınava yönelik yayınlanan örnek sınavlardaki soruların öğrenme alanlarına ve Yenilenmiş Bloom taksonomisine göre incelenmesidir. Bu doğrultuda araştırmanın problemini "2023 LGS matematik soruları ve örnek soruların öğrenme alanlarına, alt öğrenme alanlarına, ilişkili öğrenme alanlarına ve yenilenmiş Bloom taksonomisine göre dağılımı nasıldır?" sorusu oluşturmaktadır. Bu araştırma nitel araştırma perspektifiyle yürütülmüş olup doküman inceleme metodu kullanılmıştır. 2022-2023 eğitim-öğretim yılında yayınlanmış her ay için bir örnek sınav olmak üzere 8 ay boyunca öğrencilerin erişimine açılmış 80 soru ve LGS'de sorulmuş olan 20 soru olmak üzere toplam 100 matematik sorusu incelenmiştir. Verilerin analizi iki kısımda yapılmıştır. Birincisi öğrenme alanları, alt öğrenme alanları ve ilişkili öğrenme alanları açısından analiz, ikincisi ise her bir sorunun Yenilenmiş Bloom Taksonomisine göre analizi şeklindedir. Verilerin analizinde betimsel analiz tekniği kullanılmış, bu analiz tekniğine dayalı olarak elde edilen bulgular yüzde ve frekanslar ile sunulmuştur. Öğrenme alanları açısından bakıldığında örnek sınavlarda ve LGS'de sayılar ve işlemler öğrenme alanının yoğunlukta olduğu, geometri ve ölçme öğrenme alanından ise soru sorulmadığı görülmüştür. Bu durum Türkiye'de yaşanan depremden dolayı ikinci dönem konularının sınava dahil edilmemesinden kaynaklıdır. İlişkili öğrenme alanları olarak incelendiğinde örnek sorularda en çok sayılar ve işlemler ile geometri ve ölçme öğrenme alanlarının; LGS'de ise en çok cebir ile geometri ve ölçme öğrenme alanlarının ilişkilendirildiği görülmüştür. Ayrıca LGS'de ve örnek sınavlarda, LGS'de daha çok olmakla birlikte, soruların yarıya yakınında bir öğrenme alanının diğer bir öğrenme alanı ile ilişkilendirildiği bulgusuna ulaşılmıştır. Alt öğrenme alanlarından ise hem örnek sınavlarda hem de LGS'de en çok karekökü ifadeler ardından da çarpanlar ve katlar alt öğrenme alanlarına yönelik sorular sorulduğu tespit edilmiştir. Yenilenmiş Bloom taksonomisi açısından incelendiğinde tüm soruların işlemsel bilgi boyutunda yer aldığı, bilişsel süreç boyutunda ise örnek sorularda en çok analiz, LGS'de ise uygulama düzeyinde soruların yer aldığı bulgusuna ulaşılmıştır. Bulgular değerlendirildiğinde örnek sınavlarda yer alan sorular ile LGS'deki soruların genel olarak uyumlu olduğu, ancak öğrenme alanları arası ilişkilendirmeye ve Yenilenmiş Bloom taksonomisinin üst düzeylerinde yer alan soruların LGS'de nispeten daha fazla olduğu söylenebilir.

³⁴⁵ Dr. Öğr. Üys., KASTAMONU ÜNİVERSİTESİ, fdemirci@kastamonu.edu.tr

³⁴⁶ Prof. Dr., KASTAMONU ÜNİVERSİTESİ, akacar@kastamonu.edu.tr

³⁴⁷ Öğrenci, KASTAMONU ÜNİVERSİTESİ YÜKSEK LİSANS ÖĞRENCİSİ, ayferbuketcataloglu@gmail.com

³⁴⁸ Öğrenci, KASTAMONU ÜNİVERSİTESİ YÜKSEK LİSANS ÖĞRENCİSİ, humeyrakoroglu113@gmail.com

³⁴⁹ Öğretmen, CİDE ŞEHİT AYŞE AYKAÇ ORTAOKULU, busetunay@gmail.com

Anahtar Kelimeler: Matematik Eğitimi, LGS, MEB Örnek Sorular, Öğrenme Alanları, Yenilenmiş Bloom Taksonomisi

ORYANTİRİNGİN FEN EĞİTİMİNDEKİ UYGULAMALARINA YÖNELİK BİR DERLEME

AYŞEGÜL TAŞKIN³⁵⁰, DİLEK ÇELİKLER³⁵¹

ÖZET

Bu araştırmada, fen eğitiminde yapılan oryantiring uygulamalarının teorik açıdan incelenmesi amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda 2005-2023 yılları arasında alan yazında, fen eğitiminde oryantiring uygulamalarının etkinliğini konu alan çalışmalar akademik veri tabanlarında taranarak derleme yöntemiyle analiz edilmiştir. Oryantiring, önceden belirlenmiş bir alanda, belirli hedef noktalarına, harita ve pusula kullanarak en kısa sürede ulaşmayı ve parkuru doğru biçimde tamamlamayı gerektiren bir spor dalıdır. Harita yardımıyla yön bulma, zaman kontrolü, analitik düşünme, muhakeme yapma yeteneklerini geliştirir. Oryantiring uygulamaları açık arazide, kapalı salonlarda, ormanlık alanlarda, şehir merkezlerinde ya da sınıf ortamında gerçekleştirilebilir. Oryantiringin çeşitli derslere bütünleştirilerek uygulama sürecine ya da değerlendirme sürecine bir yöntem olarak dâhil edildiği uygulamalar mevcuttur. Oryantiringin derslere entegrasyonu dersin özellikle değerlendirme aşamasında alternatif bir yöntem olarak görülebilir. Akıl yürütme, bedensel ve zihinsel çeviklik gerektiren bir spor olan oryantiring, tüm disiplinlerin öğretiminde, değerlendirme ve uygulama aşamalarında kullanılabilir eğlenceli bir etkinliktir. Oryantiring okul öncesi çağdan başlayarak çocuğun sosyal, bilişsel, duygusal açıdan gelişimini ve bedensel gelişimini ve yer yön kavrama becerilerini büyük oranda arttırmaktadır. Oryantiringin çocuk gelişimine katkıları ile ilgili yapılan birçok araştırmaya göre, oryantiringin çocukların bedensel, zihinsel, duygusal gelişimini arttırmada, harita okuma, yön bulma, zamana karşı işlem yapma, çevresini analiz etme, yorumlama gibi birçok becerisinin gelişiminde olumlu rol oynadığı belirtilmiştir. Bu katkıları nedeniyle oryantiringin derslere entegre edilmesi suretiyle eğitim öğretim süreçlerine taşınmasının, eğitim faaliyetlerinde verimi arttıracığı düşüncesi ortaya çıkmaktadır. Milli Eğitim Bakanlığı, 2005 yılından itibaren fen bilimleri, sosyal bilgiler, Türkçe, matematik gibi derslerin içeriklerine oryantiring uygulamalarını koyarak bu derslerin kazanımları ile oryantiringin kazanımları arasında bağ oluşturmuştur. Araştırmalarda oryantiring yapan bireylerin, problem çözme, analitik düşünme, muhakeme yapma, stres altında karar verme, bilgiyi işleme becerilerinde anlamlı bir artış olduğunu gözlemlenmiştir. Fen eğitiminin temel becerileri arasında yer alan bu kazanımlar, oryantiringin fen eğitiminde de kullanılabilirliğini akla getirmektedir. Oryantiring ile fen eğitimi çalışmalarının sonucunda öğrencilerde; standart uygulamalarda gözlemlenenden farklı olarak, değerlendirme uygulamalarına istekli oluş, öğrenme açıklarını bulma ve gidermeye istekli oluş, okula ve derslere karşı pozitif tutum geliştirme, akranlarıyla olumlu iletişim kurma, öz becerilerini keşfetme ve özgüven duyma gibi olumlu tutum ve davranışlar gözlemleneceği düşünülmektedir.

Oryantiringin fen eğitimindeki uygulamalarına yönelik incelenen akademik araştırmalarda, oryantiringin fen eğitimi uygulamalarında derslere entegre edilmesi sonucunda öğrencilerin derse

³⁵⁰ Öğretmen, NEDİME SERAP ULUSOY MTAL, ataskin_79@hotmail.com

³⁵¹ Prof. Dr., ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ, dilekc@omu.edu.tr

karşı olumlu tutum geliştirdikleri, bilgi, beceri, akademik başarı düzeylerinde artış gözlemlendiği ortaya çıkmıştır. Bu doğrultuda değerlendirildiğinde oryantiringin fen bilimleri dersi için alternatif bir öğretim yöntemi olduğunu söylemek mümkündür.

Anahtar Kelimeler: Oryantiring, fen eğitimi, oryantiring uygulamaları

İKLİM TEMA PORTALINDA KULLANIMA SUNULAN ETKİNLİKLERİN İLKÖĞRETİM ÖĞRENCİLERİNİN İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ ALGILARI ÜZERİNE ETKİLERİNİN İNCELENMESİ

SONA ÖZLEN³⁵², ASLI USLU³⁵³

ÖZET

Tarih boyunca insan var olduğu her dönem sürekli bir değişim içerisinde olmuştur. Sanayi devrimi ile yaşadığımız dünya hızlı bir değişim sürecine girmiştir. Sosyal, eğitim, aile hayatımız gibi birçok alanda devrim niteliğinde değişimler olmuştur. Özellikle teknolojik alanda gerçekleşen değişimler diğer alanlarda gerçekleşen değişimlerin alt yapısını hazırlar nitelikte olmuştur. Teknolojide yaşanan gelişmeler ve bilgiye ulaşımın kolaylaşması geri dönüşü olmayan bir dünyanın kapılarını bizlere açmıştır. Fakat yaşanan olumlu değişimlerin yanı sıra olumsuz değişimleri de gözlemliyoruz. Özellikle son yüzyılda küresel anlamda tartıştığımız problemlerin ortak yönleri çoğalmıştır. Çünkü bölgesel problemler küresel boyut kazanmıştır. Bu problemlerden biri de küresel iklim değişikliğidir. Zaman geçtikçe küresel iklim değişikliğinin sebepleri ve sonuçları daha çok konuşulur hale gelmiştir. Her yaş grubundan insanların bu konuyu ele alması için Milli Eğitim Bakanlığı da çeşitli çalışmalar yürütmektedir. Bu çalışmalardan biri de 2023 yılında TEMA ile ortak olarak hazırlanan İKLİM TEMA portalıdır. Bu portal da iklim değişikliği kapsamında öğretmenlerin kullanımına açık çeşitli sınıf seviyelerinde etkinlikler yer almaktadır. Bu bağlamda bu çalışmanın amacı İKLİM TEMA portalında iklim değişikliği kapsamında öğretmenlerin kullanıma sunulan etkinliklerin, ilköğretim seviyesinde öğrencilerin iklim değişikliği algıları üzerine etkilerini incelemektir. Çalışma Muğla ilinde bir devlet okulunda farklı sınıf seviyesinden (3. Sınıf, 4. Sınıf ve 5. Sınıf) öğrenciler ile yürütülmüştür. Çalışma özel yetenekli/ üstün zekâlı öğrenciler ile yürütülmüştür. Veri toplama aracı olarak öntest-sontest kullanılmıştır. Çalışmada İKLİM TEMA portalında yer alan etkinliklerden önce öğrencilere bir öntest yapılmıştır. Öntest iki sorudan oluşmaktadır. Bunlar sırası ile "İklim değişikliği kavramı sizin için ne ifade ediyor? Aşağıya resmediniz." ve "Çizdiğiniz resmi açıklayınız." şeklindedir. Soruların oluşturulması aşamasında çeşitli çizim testleri ile ilgili yürütülen akademik çalışmalar incelenmiştir (Cunnigham, Lachapelle & Lindgren-Streicher, 2006). Sonrasında İKLİM TEMA portalında yer alan etkinlikler haftalık olarak çocuklar ile çalışılmıştır. Etkinlikler tamamlandıktan sonra aynı soruların yer aldığı sontest soruları öğrencilere tekrar uygulanmıştır. Uygulama sonrasında öntest ve sontest verileri analiz edilmeye başlanmıştır. Elde edilen verilerin analizinde içerik analizi kullanılmıştır. Verilerin analizi devam etmektedir.

Anahtar Kelimeler: İklim değişikliği, ilköğretim öğrencileri, iklim değişikliği algısı

³⁵² Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, sonaakuzum@gmail.com

³⁵³ Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, cilitom@hotmail.com

ÜSTÜN ZEKALİ ÖĞRENCİLERDE DENKLEM PROBLEMLERİ

SERHAT YAMAN³⁵⁴

ÖZET

Üstün zekalı öğrenciler genellikle hızlı öğrenme, derin kavrayış ve yaratıcı düşünme yeteneklerine sahiptirler. Denklem problemleri, matematikte soyut düşünme, analitik beceriler ve problem çözme yeteneklerini gerektiren önemli bir konudur. Bu tür öğrenciler için denklem problemleri öğrenme sürecinde bazı özel ihtiyaçları beraberinde getirebilir:

Hızlı Öğrenme ve Sıkıcılık Problemi:

Üstün zekalı öğrenciler, sınıftaki diğer öğrencilere göre daha hızlı öğrenebilirler. Bu durumda, öğretmenin dersi daha hızlı tempo ile işlemesi veya öğrenciye ek materyaller sağlanması faydalı olabilir.

Derin Kavrama ve Soyut Düşünme:

Denklem problemleri genellikle soyut düşünmeyi gerektirir. Bu öğrencilere, matematik problemlerini somut örneklerle bağdaştırmaları veya gerçek dünya uygulamalarını anlamaları konusunda destek sağlanabilir.

Yaratıcı Çözüm Yollarını İncitmek:

Üstün zekalı öğrencilere problem çözme sürecinde yaratıcı olmaları için teşvik edici bir ortam sağlamak önemlidir. Farklı çözüm yollarını keşfetmelerine izin vermek, matematiksel düşünce becerilerini geliştirmelerine yardımcı olabilir.

Sosyal ve Duygusal Destek:

Üstün zekalı öğrenciler, yaşlarıyla olan sosyal ve duygusal etkileşimlerinde farklılık yaşayabilirler. Bu nedenle, sınıf içinde ve okul genelinde sosyal ve duygusal destek sunmak önemlidir.

Farklı Öğretim Stratejileri:

Denklem problemleri üzerinde çalışırken, farklı öğretim stratejilerini kullanmak öğrencilere daha iyi uyabilir. Örneğin, grafiklerle gösterim, matematiksel modeller oluşturma veya problemi bölerek çözme gibi yöntemler denenebilir.

İleri Düzey Matematik Materyalleri:

Üstün zekalı öğrencilere, sınıf seviyelerinin ötesinde ileri düzey matematik materyalleri sunmak, onların potansiyelini daha iyi değerlendirmelerine yardımcı olabilir.

³⁵⁴ Öğretmen, MİLLİ EĞİTİMİ BAKANLIĞI, yamanserhat@windowlive.com

Eğitimciler ve veliler, üstün zekalı öğrencilere özel ihtiyaçlarına uygun destek sağlamak için birlikte çalışabilirler. Bu, öğrencinin potansiyelini en üst düzeye çıkarmak ve matematikle ilgili güçlükleri aşmalarına yardımcı olmak için önemlidir.

Anahtar Kelimeler: Matematik Eğitimi, Denklemler, Problem Çözümü, Matematikte Denklem Çözümü

6. SINIF SES VE ÖZELLİKLER ÜNİTESİNE YÖNELİK BECERİ TEMELLİ BAŞARI TESTİ GELİŞTİRİLME ÇALIŞMASI

ZİYA KART³⁵⁵, ŞEYMA AKKAYA DEVİREN³⁵⁶, KİBAR GÜL³⁵⁷

ÖZET

Bu çalışma 6.sınıf “Ses ve Özellikleri” konusuna yönelik beceri temelli sorulardan oluşan geçerli ve güvenilir açık uçlu bir başarı testi geliştirmeyi hedeflemektedir. Çağın gereklerine uygun birey yetiştirme çalışmaları sürekli değişim göstermektedir. Ulusal ve uluslararası yapılan beceri temelli sorular ile öğrencilerin üst düzey becerileri daha doğrusu 21. Yüzyıl becerileri yoklanmaktadır. Ülkemizde de bu yönde taraf olduğu PISA ve TIMSS gibi sınavlar bulunmaktadır. Ülkelerin belirli yaş gruplarındaki bireylerin fen okuryazarlığı, matematik okuryazarlığı ve okuma becerileri gibi beceriler belirlenmeye çalışılmaktadır. Elde edilen veriler paylaşılmaktadır. Her ülke hem kendi bireylerinin üst düzey becerileri edinme durumu hem de dünyadaki bireyler ile konumunu görmektedir. Sorular çoktan seçmeli olabildiği gibi açık uçlu sorularda bulunmaktadır. Ulusal ve uluslararası yapılan beceri temelli sınavların sonuçları Milli Eğitim Bakanlığı için gerekli değişim ve dönüşüm çalışmalarında yol gösterici verilerden birini oluşturmaktadır. Milli Eğitim Bakanlığı 2023-2024 eğitim öğretim yılında ilköğretim ve ortaöğretim kurumlarında ölçme ve değerlendirme sistemini değiştirmesiyle tüm branşlarda açık uçlu ortak yazılı dönemini başlatmıştır. Öğrenim gören öğrencilerin üst düzey becerilerini ölçmeye yönelik açık uçlu ortak yazılı örnek soruları da yayınlanmıştır. Öğrencilerin üst düzey becerilerini yoklamaya ve ne ölçüde var olduğunu tespit etmek gelecek müfredat çalışmalarında önemli bir veri olmaktadır. Çalışmamızda 6.Sınıf Araştırmanın örneklemini 2023-2024 eğitim-öğretim yılı bahar döneminde Nevşehir İli Merkez İlçesinde bir ortaokulda öğrenim gören 83 ortaokul öğrencisi oluşturmaktadır. Ses ve Özellikleri Ünitesinin kazanımlarına uygun olarak ilk etapta 23 soru hazırlanmış ve hazırlanan sorular üç Fen eğitimi uzmanı, iki Fen Bilimleri öğretmeni ve bir dil uzmanına gönderilmiştir. Uzmanlardan alınan geri bildirimler doğrultusunda test yeniden düzenlenmiştir. Gerekli kontroller yapıldıktan sonra testin pilot uygulaması 83 öğrenciye yapılmıştır. Yapılan uygulamalar sonucunda testlere verilen cevaplar incelenmiş ve teste son hali verilmiştir. Geliştirilen başarı testinin geçerli ve güvenilirliği ile ilgili gereken analizler yapılmıştır. Bu çalışmanın ortaya çıkardığı Ses ve Özellikleri Ünitesine yönelik, açık beceri temelli sorulardan oluşan bir akademik başarı testinin alana değerli katkı getireceği ön görülmektedir.

Anahtar Kelimeler: beceri temelli, fen bilimleri, açık uçlu, soru

³⁵⁵ Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, ziyabahadir0150@gmail.com

³⁵⁶ Prof. Dr., NEVŞEHİR HACI BEKTAŞ VELİ ÜNİVERSİTESİ, sadaviren@nevsehir.edu.tr

³⁵⁷ Dr. Öğr. Üys., NEVŞEHİR HACI BEKTAŞ VELİ ÜNİVERSİTESİ, k.sungur@nevsehir.edu.tr

KİTAP OKUMAK MATEMATİK BAŞARISINI NASIL ETKİLER? META ANALİZİNDEN ÇARPICI BULGULAR

HAKAN ULUM³⁵⁸, TUNCAY KÜÇÜKDANACI³⁵⁹

ÖZET

Matematik başarısını artırmak için genellikle ders çalışma yöntemleri ve pratik alıştırmalar öne çıkmaktadır. Ancak son yıllarda, kitap okumanın matematik performansı üzerindeki etkisi merak konusu olmuştur. Bununla birlikte, kitap okumanın matematik performansı üzerindeki etkisi üzerine yapılan araştırmaların artmasıyla birlikte, bu alandaki merak ve ilgi de artmıştır. Geleneksel olarak matematik öğreniminde vurgulanan ders çalışma yöntemleri ve pratik alıştırmaların yanı sıra, kitap okumanın da matematik başarısına olumlu katkılar sağlayabileceği öne sürülmüştür. Bu meta analiz çalışması, kitap okumanın matematik başarısına etkisini değerlendirmek için geniş bir veri setini incelemeyi amaçlamaktadır. Türkiye'de bilimsel araştırmanın güçlendirilmesi, eğitim politikalarının şekillenmesi ve öğretim yaklaşımlarının geliştirilmesi gibi faktörlerin yanı sıra öğrenci başarısının artırılması ve yeni araştırma yönlendirmeleri de bu çalışmanın sağlayabileceği faydalar arasında görülmektedir. Araştırma için çeşitli veri tabanları taranmış ve Türkiye'den uygun niteliklere sahip çalışmalar seçilmiştir. Dahil etme kriterleri olarak; deneysel veya gözlemsel araştırma tasarımlarına sahip olma, kitap okumanın matematik başarısına etkisi ile ilgili olma, matematik performansını değerlendirmek için kullanılan araçların tutarlı ve geçerlilikleri sağlanmış olması ve son on yıl içinde yayımlanmış olması olarak belirlenmiştir. Dahil etme kriterlerini karşılayan toplamda, otuz sekiz farklı çalışma meta analizde kullanılmak üzere incelenmiştir. Yayın yanlılığının belirlemek için huni grafiğine bakılmış ve grafikte simetrik bir şekil görünmüştür; ayrıca Egger regresyon testi yapılmış ve regresyon eğimi anlamlı çıkmamıştır. Bu analizler çalışmada yayın yanlılığı olmadığını göstermiştir. Çalışma kapsamında yapılan meta analizin sonuçları, kitap okumanın matematik başarısını olumlu yönde etkilediğini göstermektedir. Kitap okuyan bireylerin matematik testlerinde daha yüksek puanlar elde etme olasılığı, kitap okumayanlara göre belirgin şekilde daha yüksektir. Ayrıca, kitap okumanın matematik becerilerini geliştirmede zamanla artan bir etkisi olduğu bulunmuştur. Bu meta analiz çalışması, kitap okumanın matematik başarısını artırmada önemli bir rol oynadığını ortaya koymaktadır. Eğitimcilerin ve velilerin, öğrencilere kitap okuma alışkanlığını teşvik etmek ve matematik yeteneklerini geliştirmek için bu bilgiyi kullanmalarını önerilir. Ancak, daha fazla araştırma yapılması gerekmektedir, özellikle de kitap okumanın farklı yaş grupları ve matematik konuları üzerindeki etkilerini anlamak için.

Anahtar Kelimeler: Kitap okuma, matematik, meta analiz

³⁵⁸ Dr. Öğr. Üys., NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ, hakanulum@gmail.com

³⁵⁹ Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, tuncaykcd@gmail.com

MESLEK LİSESİ ÖĞRENCİLERİNİN MATEMATİKTE MOTİVASYON DÜZEYLERİ

GÜLHAN GAYE PEKİN³⁶⁰, MURAT KOÇALI³⁶¹

ÖZET

Eğitimin temel amaçlarından biri, yüksek kaliteli öğrenme çıktıları sağlamaktır. Öğrencinin motivasyonu ve öğrenme arzusu, öğrenme deneyimlerinin kalitesini önemli ölçüde etkileyebilir. Öğrenciler anlam aramak için motive olduklarında, çalışmalarına dikkat etmeleri, öğrenme sürecine daha fazla katılmaları ve daha iyi öğrenme çıktıları elde etmeleri daha olasıdır. Öğrenciler yalnızca temel gereklilikleri hızlı bir şekilde yerine getirmeyi hedeflerse, öğrenmeye yüzeysel bir yaklaşım sergileyebilirler. Bu heves eksikliği, düşük kaliteli öğrenmeyle sonuçlanabilir. Bu nedenle, öğrenenlerin öğrenmeye yaklaşımları ve motivasyonları kaliteli öğrenmenin gerçekleştirilmesi için çok önemlidir. Matematik, Yunanca 'bilim', 'bilgi' veya 'öğrenme' anlamına gelen 'máthema' kelimesinden türetilmiştir. Matematik, sayılar ve aralarındaki ilişkileri çeşitli işlemlerle ele alan bilimsel bir alandır. Kavramlar ve sayılar arasında mantıksal bağlantılar kurarak beyni çalıştırır ve düşünme sistemini geliştirir. Aynı sonucu elde etmenin birden fazla yolu olduğunu da gösterir. Kullanılan dil açık, kısa ve net olup, resmi bir üsluptadır ve hiçbir kişisel önyargı veya görüş yoktur. Metin mantıksal bir yapı izliyor ve ağırlıklı olarak aktif ifadeyi kullanıyor. Belirli terimler ve tanımları metin boyunca tutarlı bir şekilde tanıtılmış ve kullanılmıştır. Dil dilbilgisi açısından doğrudur ve metriklere ve birimlere sıkı sıkıya bağlıdır. Bu tanımlar matematiğin çeşitli disiplinlerle ve olgularla ilişkili olduğunu, bilgi ve öğrenme kavramlarına dayandığını öne sürmektedir. Türkiye'deki düşük matematik öğrenme seviyesinin arkasındaki nedenleri anlamak için araştırmalara ihtiyaç vardır. Öğrenme yaklaşımları öğrenme ortamı ve sürecinden etkilenir ve konu alanına göre değişebilir.

Motivasyonun matematik öğrenme yaklaşımları üzerindeki etkisi ve motivasyonun kendisi de incelenmelidir. Bu çalışmanın amacı, lise öğrencilerinin matematik öğrenme yaklaşımları ile bu konudaki motivasyon düzeyleri arasındaki ilişkiyi araştırmaktır. Araştırmada, öğrencilerin matematiği yüzeysel ve derinlemesine öğrenme düzeylerinin yanı sıra öğrenme yaklaşımlarını ve motivasyon düzeylerinin cinsiyet, anne-baba eğitim düzeyine göre matematik öğrenme yaklaşımlarında farklılık olup olmadığı da araştırılacaktır. Çalışma, lise öğrencilerinin matematik öğrenme yaklaşımlarını ve motivasyon düzeylerini cinsiyet, anne-baba eğitim düzeyi gibi değişkenleri dikkate alarak incelemiştir. Nicel bir araştırma yöntemi olan ilişki tarama modelinin izlendiği çalışmaya, 2023-2024 eğitim-öğretim yılında Ankara ilindeki farklı ilçelerdeki iki meslek lisesinde öğrenim gören 163 öğrenci katılmıştır. Araştırmacılar veri toplama aracı olarak 'Kişisel Bilgi Formu' ve 'Matematik Motivasyon Ölçeği'ni kullanmıştır. Verilerin analizi halen devam etmekte olup sonuçlar ve öneriler kongrede sunulacaktır.

Anahtar Kelimeler: Matematik, Motivasyon, Meslek Lisesi

³⁶⁰ Öğretmen, BAĞÇELİEVLER 100. YIL MESLEKİ VE TEKNİK ANADOLU LİSESİ, gulhanpekin@gmail.com

³⁶¹ Öğretmen, YENİMAHALLE ŞEHİT MEHMET ŞENGÜL MESLEKİ VE TEKNİK ANADOLU LİSESİ, muratkocali@gmail.com

LİSE ÖĞRENCİLERİNİN MOL KONUSUNDAKİ KAVRAM YANILGILARININ BELİRLENMESİ

HALİME GÜR³⁶², NURCAN TURAN OLUK³⁶³

ÖZET

Günlük yaşamımızda etkileşim halinde bulunduğumuz birçok madde, tekstilden gıdaya, ilaçtan kozmetiğe hatta insanın kendisi dahi Kimya biliminin çalışma alanına girmektedir. Bu nedenle Kimya öğretimi hayatımızın her dönemini içine alan bir gereklilik olmaktadır. Ortaöğretim kimya öğretimi müfredat programının adeta bel kemiği olan mol konusunun öğretiminde kavram yanlışlarının tespit edilmesi, mol konusu öğretiminde kullanılacak yöntem ve tekniklere ışık tutması açısından önemlidir. Kavram yanlışlığı zihinde bir kavramın yerine oturmuş ancak bilimsel olarak o kavramdan farklı bir kavramdır. Eğer öğrenciler hatalarının doğru olduğunu sebepleriyle birlikte açıklıyor ve emin olduklarını söylüyorlarsa bu durumda kavram yanlışlığı var diyebiliriz. Aslında tüm kavram yanlışlığına hata diyebiliriz ama her hata kavram yanlışlığı değildir. Kavram yanlışlığı öğrencilerin sahip olduğu yanlış inançları ve deneyimleri sonrasında ortaya çıkan davranışlar olarak tanımlanmaktadır. Sahip oldukları bu yanlış kavramlar öğrencinin zihinde bir bütün halinde olduğundan değişime karşı da direnç göstermektedir. Zihnindeki yanlış kavramla ilintili olan yeni kavramları öğrenmede zorluk yaşamaktadırlar (Yenilmez & Yaşa, 2008). Kavram yanlışlarının nedenlerini şu şekilde özetleyebiliriz: 1.Günlük yaşam dili ile bilimsel dil arasındaki farklılıklar, 2.Öğrencinin öğretim süreci içerisinde kavramı yanlış yapılandırması, 3. Öğrencinin konu hakkında okulda veya okul dışında yanlış bilgilendirilmesi, 4.Öğrencinin kullandığı eksik ya da yanlış bilgi içeren ders kitapları ve kaynaklar, 5. Öğretmen tarafından sınıf ortamında kullanılan dilin açık ve anlaşılır olmaması, 6.Bilimsel bilginin öğrenciler tarafından yanlış ezberlenmesi ve yorumlanması, 7.Derslerde uygulanan öğretim yöntem ve teknikleri (Çakıcı, 2010).

Bu çalışmanın amacı, lise öğrencilerin mol konusundaki kavram yanlışlarını belirlemek için geçerliliği ve güvenilirliği sağlanmış iki aşamalı çoktan seçmeli test geliştirmek, geliştirilen bu test ile öğrencilerin kavram yanlışlarını belirlemektir. Araştırma nicel araştırma yöntemlerinden tarama modelinde yürütülecektir. Tarama araştırmaları var olan bir durumu, olduğu haliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımıdır. Araştırmaya konu olan olay veya olgu, kendi koşullarında olduğu gibi açıklanmaya çalışır (Karasar, 2012). Araştırmada veri toplama aracı olarak iki aşamalı çoktan seçmeli mol kavram yanlışlığı testi araştırma kapsamında geliştirilecek ve geçerlik/güvenirlik analizleri yapılacaktır. Geçerliliği ve güvenilirliği belirlendikten sonra testin nihai hali kullanılarak öğrencilerin kavram yanlışlığı belirlenecektir. Belirlenen kavram yanlışlığı literatürdeki kavram yanlışlığı ile karşılaştırılarak nedenleri açıklanmaya çalışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Kavram Yanlışlığı, Mol, İki aşamalı çoktan seçmeli test

³⁶² Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, halime-nihat@hotmail.com

³⁶³ Doç. Dr., Gazi Üniversitesi, nuncanturan@gazi.edu.tr

ORTAOKUL ÖĞRENCİLERİNİN DOĞA YOKSUNLUĞU DÜZEYLERİNİN BELİRLENMESİ: NEVŞEHİR İLİ ÖRNEĞİ

ZÜBEYDE KART³⁶⁴, EMEL ATLI³⁶⁵

ÖZET

Doğa yoksunluğu doğayla olan bağlantının, doğayla olan ilişkinin azalması ya da ilişkinin kesilmesi anlamına gelmektedir. Son yıllarda sıkça duyulan bir terimdir. Doğa yoksunluğu terimi 2005 yılında Louv tarafından ifade edilmiştir. “Doğadaki Son Çocuk” kitabında yazar, çocukların ve yetişkinlerin özellikle elektronik aletlerin ortaya çıkmasıyla birlikte doğadan uzak kaldıkları doğal varlıklara karşı sebepsiz korkular geliştirildiği, temastan kaçındıkları gibi durumları ifade etmektedir.

Şehirler gelişen çağla birlikte büyümekte ve bu büyüme insanların iş hayatlarının alanını, okul alanları, yaşam alanlarını etkilemektedir. Bu alanlarında doğaya uzak olması insanların doğaya ulaşma olasılığını azaltmaktadır (Montanye, 2017). Bütün bunlarla beraber çocukların oyun oynama alanlarının da şehirleşmesiyle doğal oyun alanları azalmaktadır. Şehir merkezlerine yapılan ya da alışveriş merkezlerine yapılan parkların da doğal materyallerden eksik olması doğa yoksunluğunun oluşumuna zemin oluşturmaktadır (Taştepe ve ark., 2016).

Teknolojinin gelişmesiyle birlikte çocuklar ekran başında uzun süreler vakit geçirmekte ve doğayla bağları kopmaktadır. 2020 yılında başlayan pandemiyle birlikte insanların evlere kapanmasının doğadan kopuşu daha da arttırdığı düşünülmektedir. Doğanın çocukların fiziksel, zihinsel, sosyal, psikoloji alanlarında ne derece önemli olduğu yapılan çalışmalarla gösterilmektedir. Çalışmamızın amacı ortaokul öğrencilerinde doğa yoksunluğu düzeyini belirlemektir. Çıkacak sonuçlar öğretmenlerimize yol haritası olacağı düşünülmektedir. Doğa ile ilgili etkinliklerin öğrencilerin eğitim öğretim programlarına ne derece katılması gerektiği çalışmamız sonucunda bize bilgi verecektir. Araştırmanın evrenini, 2023–2024 eğitim-öğretim yılında Nevşehir ilinde öğrenim görmekte olan ortaokul öğrencileri oluşturmaktadır. Bu araştırmanın 2023 – 2024 eğitim öğretim yılında Nevşehir il merkezi ve bazı ilçelerinde bulunan toplam 750 öğrenci ile yapılması planlanmaktadır. Araştırma Nicel araştırma yöntemlerinden betimsel araştırma modeli kullanılarak yapılacaktır. Nevşehir ilinde bulunan toplam okul ve öğrenci sayısının çok olması ve bütün öğrencilere ulaşılmasının zor olması nedeniyle tabakalı örneklem seçimi ile okullar belirlenecektir. Öğrencilerin doğa yoksunluğu düzeyinin belirlenmesi amacıyla Atli (2022) tarafından geliştirilen “Doğa yoksunluğu ölçeği (davranış ve düşünce alt ölçeği)” kullanılacaktır.

Verilerin toplanması devam etmekte olup 2024 Nisan ortası gibi tamamlanması beklenmektedir. Verilerin analiz ve sonuçlarının sunumda paylaşılması planlanmaktadır. Elde edilecek verilerin sonuçlarının öğretmenlerimizin ders işlerken kullanacağı yöntemlere ışık tutacağı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: doğa, doğa eğitimi, doğa yoksunluğu

³⁶⁴ Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, zer.50ziya@gmail.com

³⁶⁵ Doç. Dr., NEVŞEHİR HACI BEKTAŞ VELİ ÜNİVERSİTESİ, emelatli@nevsehir.edu.tr

KARİYER BASAMAK SINAVININ TEMEL EĞİTİMDE GÖREVLİ ÖĞRETMENLERİN MESLEĞE YÖNELİK MOTİVASYONU VE MESLEKİ TÜKENMİŞLİKLERİ ÜZERİNDEKİ ETKİSİ

AYSUN KISA³⁶⁶

ÖZET

Kariyer Basamak Sınavı, Türkiye'de öğretmenlerin performanslarını değerlendirmek ve kariyer ilerlemesi için uygunluklarını belirlemek amacıyla kullanılan standartlaştırılmış bir testtir. Bu sınav öğretmenler ve eğitim uzmanları tarafından büyük eleştiri almıştır. Öğretmen sendikaları, sınavın, öğretmenlerin karşılaştıkları temel ekonomik sorunları ele almadığını iddia etmektedir. Ayrıca eşit işe karşılık eşit ücret ilkesini sonlandırarak öğretmenlerin deneyim ve nitelikleri yerine sınav puanlarına göre ücretlendirildiği bir sistem yarattığı belirtilmektedir. Sınav, kişilik haklarını zayıflattığı ve öğretmenler arasındaki ayrımcılığı ve eşitsizliği derinleştirdiği için de eleştirilmiştir. Öğretmenlerin mesleki gelişimleri ve kariyer yolculuklarında yükselmeleri için bir motivasyon aracı olarak görülen Kariyer Basamak Sınavı, aynı zamanda öğretmenlerin tükenmişlik düzeylerini de etkileyen bir unsurdur. Bu sınav, öğretmenlerin performanslarının değerlendirilmesinde yeni bir başlangıç olarak görülse de aynı zamanda öğretmenlerin stres, baskı ve yorgunluk düzeylerini arttıran bir faktördür. Dolayısıyla Kariyer Basamak Sınavı'nın öğretmenlerin motivasyon ve tükenmişlikleri üzerindeki etkisinin incelenmesi gerekliliği ortaya çıkmaktadır. Bu çalışmada, öğretmenlerin sınav öncesi ve sonrası motivasyon ve tükenmişlik düzeylerinin karşılaştırılması yapılarak; sınavın öğretmenlerin motivasyonu üzerindeki etkisi analiz edilmiştir. Bu sayede sınavın, öğretmenlerin stres yaşamayı, yorgun hissetmeleri ve performans düşüklüğü gibi belirtileri olan tükenmişlikleri üzerindeki etkisinin daha detaylı olarak ele alınması sağlanmıştır.

Bu araştırmada, Kariyer Basamak Sınavı'nın temel eğitimde görevli öğretmenlerin mesleğe yönelik motivasyonları ile mesleki tükenmişlikleri üzerindeki etkisinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Araştırmanın örneklemini, Çorum ili Sungurlu ilçesinde görev yapan toplam 115 öğretmen oluşturmaktadır. Araştırmada kontrol grupsuz ön test-son test yaklaşımı kullanılmıştır. Bu kapsamda katılımcı öğretmenlerin sınav öncesi motivasyon ve tükenmişlik düzeyleri belirlenmiş, sınav sonrasındaki motivasyon ve tükenmişlik düzeylerinin değişip değişmediği belirlenerek Kariyer Basamak Sınavı'nın öğretmenlerin motivasyonları ve tükenmişlikleri üzerinde etkisi olup olmadığı incelenmiştir. Sınav, 19 Kasım 2022 tarihinde yapılmıştır. Araştırmaya dahil edilen 115 öğretmenin Kariyer Basamak Uygulaması'na ilişkin görüşlerinin yanı sıra tükenmişlik ve motivasyon düzeylerinin belirlenmesine yönelik olarak sınav öncesinde ve sınav sonrasında veri toplanmıştır. Bu şekilde KBS'nin öğretmenlerin tükenmişlik ve motivasyon düzeyleri üzerinde etkisinin belirlenmesi hedeflenmiştir. Ayrıca öğretmenlerin tükenmişlik ve motivasyon düzeylerinin yaş, cinsiyet ve branşlarına göre değişkenlik gösterip göstermediği de incelenmiştir. Araştırma sonucu, öğretmenlerin Kariyer Basamak Uygulamasına ilişkin görüşlerinin olumsuz olduğunu göstermektedir. Ayrıca öğretmenleri motive eden dışsal faktörlerin, yeterli ölçüde öğretmenler üzerinde etkili olmadığı ve

³⁶⁶ Öğretmen, YAVUZ SELİM İLKOKULU, aysungokkaya@hotmail.com

öğretmenlerin dışsal olarak motive olamadıkları belirlenmiştir. KBS'nin öğretmenlerin motivasyonu ve tükenmişlikleri üzerindeki etkisinin cinsiyetten, yaştan ve branştan bağımsız bir konu olarak tüm öğretmenler için benzerlik gösterdiği de araştırma neticesinde ulaşılan bulgular arasında yer almaktadır. KBS'nin öğretmenlerin Duyarsızlaşma düzeylerinin İçsel Motivasyonları üzerindeki negatif etkisini ve Kişisel Başarı düzeylerinin İçsel Motivasyonları üzerindeki pozitif etkisini daha fazla artırdığı belirlenmiştir. Sınavın kendisinin öğretmenler için stres unsuru olup motivasyonlarını etkileyen bir faktör olduğu, ancak öğretmenlerin sınav öncesindeki tükenmişlik ve motivasyon düzeylerinin sınav sonrasında değişmediği tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Kariyer, Kariyer Basamak Uygulaması, Öğretmen, Tükenmişlik, Motivasyon

GÖREVE YENİ BAŞLAYAN ÖĞRETMENLERİN AKRAN KOÇLUĞUNA İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ

SELİN AYYILDIZ³⁶⁷, SAFİYE ÇİĞDEM GÖREN³⁶⁸

ÖZET

ÖZET

Bu çalışma göreve yeni başlayan öğretmenlerin akran koçluğuna ilişkin görüşlerini belirlemek amacıyla yapılmıştır. Çalışma 2023-2024 eğitim öğretim yılında gerçekleştirilmiştir. Çalışmada kullanılan araştırma deseni nitel araştırma desenlerinden biri olan fenomenoloji (görüngübilim) deseniştir. Ölçüt (kriter) örnekleme yöntemi ile oluşturulan çalışma grubunu, Bayburt ilindeki resmi okullarda görev yapan 14'ü kadın, 7'si erkek olmak üzere toplam 21 öğretmen oluşturmaktadır. Öğretmenlerin branş bazındaki dağılımına bakıldığında 5 öğretmenin İngilizce, 3 öğretmenin Fen Bilimleri, 3 öğretmenin Arapça, 2 öğretmenin Matematik, 2 öğretmenin Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik, 1 öğretmenin Konaklama ve Seyahat Hizmetleri, 1 öğretmenin Beden Eğitimi ve 1 öğretmenin de Müzik branşına sahip olduğu görülmektedir. İki öğretmen sınıf öğretmeni; bir öğretmen de okul öncesi öğretmeni olarak görev yapmaktadır. Çalışmaya katılan öğretmenlerin görev yaptıkları okul kademesine bakıldığında ise 1 öğretmenin okul öncesi, 4 öğretmenin ilkökul, 11 öğretmenin ortaokul ve 5 öğretmenin lise kademesinde görev yaptığı görülmektedir. Çalışma sürecinde veriler, yarı yapılandırılmış görüşme formu aracılığıyla toplanmış ve toplanan veriler tematik içerik analizi tekniğiyle analiz edilmiştir. Çalışmanın sonucunda elde edilen bulgular şu şekildedir: Görevine yeni başlayan öğretmenlerin "Size göre akran koçluğu nedir?" sorusuna verdikleri cevaplar doğrultusunda akran koçluğunu evrak işleri ile ilgili bilgi aktarımı, sınıf yönetimine ilişkin bilgi aktarımı, alana özgü bilgi paylaşımı, okul ve çevreye ilişkin bilgi aktarımı olarak algıladıkları görülmektedir. "Akran koçluğunun size sağlamış olduğu katkılar nelerdir?" sorusu sorulduğunda, akran koçluğunun meslek hayatına sağladığı katkılar görevine yeni başlayan öğretmenler tarafından tecrübe, özgüven, meslektaş ilişkileri ve yansıtıcı düşünme açısından katkı sağlaması şeklinde ifade edilmiştir. "Akran koçluğu uygulamasında karşılaşılan zorluklar nelerdir?" sorusu sorulduğunda ise katılımcılar akran koçluğu uygulamasında karşılaşılan zorlukları koçluk yapan öğretmenin farklı branştan olması, gözlemlere ilişkin eleştiri yapmakta zorlanma, eksik bilgi aktarımı ve koçluk yapmaya isteksiz olma olarak belirtmişlerdir. Katılımcılara yöneltilen son soru " Akran koçluğu uygulamasında karşılaşılan zorluklara ilişkin çözüm önerileri nelerdir?" sorusudur. Karşılaşılan zorluklara yönelik çözüm önerileri ise koç öğretmenin görevine yeni başlayan öğretmenle aynı branşa sahip olması, görevine yeni başlayan öğretmenin ders gözlemi yapması, yeni göreve başlayan öğretmene eksiksiz ve doğru bilgi verilmesi, gönüllü öğretmenlerin koçluk yapması şeklinde ifade edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Akran koçluğu, koç öğretmen, göreve yeni başlayan öğretmen.

³⁶⁷ Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, ayyildizselin708@gmail.com

³⁶⁸ Dr. Öğr. Üys., AMASYA ÜNİVERSİTESİ, afiye.goren@amasya.edu.tr

AKADEMİK KONGRELERİN ÖĞRETMENLERİN MESLEKİ GELİŞİMLERİNE ETKİLERİ

ÖZGÜR MUTLU ÖZTÜRK³⁶⁹

ÖZET

Mesleki gelişim, genel olarak bir meslekteki kişinin mesleki rolündeki gelişmesini ifade etmektedir. Bir mesleği yapan kişinin ortaya çıkan bilgi talebine bağlı olarak mesleki bilgi ve becerilerini geliştiren yaşam boyu süreç olarak tanımlanabilir. Yaşam boyu öğrenenler olarak öğretmenlerin kariyerleri boyunca farklı mesleki ihtiyaçları olabileceği rahatlıkla söylenebilir. Öğretmenlerin mesleki gelişimi de mesleki bilgi, beceri ve uygulamalarını çeşitli etkinliklerle geliştirdikleri süreç olarak adlandırılabilir. Mesleki gelişim, öğretmenlerin mesleki olarak gelişmesini sağlamak için yapılan planlanmış öğrenme fırsatlarını ve deneyimlerini içeren sistematik bir süreç olarak da tanımlanabilir. Dolayısıyla mesleki gelişim, öğretmenlerin mesleki bilgi, beceri ve tutumlarını geliştirerek öğrencilerin daha iyi öğrenmesini sağlamayı amaçlayan süreçler ve etkinliklerdir şeklinde ifade edilebilir. Çünkü öğrenci başarısı öğretmenlerin etkililiğinin önemli bir göstergesi olarak kabul edilebilir.

Yeni bilgileri öğrenmek, tartışmak veya ortaya koymak, akademik çevre edinmek, bilgi alışverişinde bulunmak, bilimsel çalışmalar sunmak amacıyla kongreler düzenlenmektedir. Latince "Congress" den türetilen kongre kelimesi toplanma ve buluşma anlamına gelmektedir. Literatürde kongre kavramı ile ilgili çeşitli tanımlamalar yapılmaktadır. Hiller'e (1996) göre kongre, hem bilgi vermek hem de bilgilenmek amacıyla yapılan aynı zamanda tartışmak gibi amaçlarla yapılan toplantılardır. Kongreler, bireylerin fikir alışverişinde bulunmak ya da bilgi edinmek amacıyla çağrılı olarak ulusal ve uluslararası düzeyde hazırlanan aynı veya farklı bir takım gruplardan oluşmaktadır. Katılımcılar bilgi ve deneyimlerini paylaşabilecekleri arkadaşlar, meslektaşlar veya insanlarla tanıştığı için kongrenin çok önemli bir sosyal rolü olduğu da söylenebilir.

Öğretmenler mesleki gelişimlerini artırmak amacıyla eğitim alanında düzenlenen kongrelere katılabilmektedir. Bu amaçla Milli Eğitim Bakanlığının 19/11/2019 tarihinde Millî Eğitim Bakanlığına Bağlı Kurumlarda Görev Yapan Personelin Bilimsel Toplantılara Katılım Yönergesini uygulamaya koyarak kongrelere katılımı teşvik etmeye çalıştığı söylenebilir.

Yapılan araştırmada kongrelere katılan öğretmenlerin görüşlerine göre akademik kongrelerin öğretmenlerin mesleki gelişimine olan etkileri incelenmeye değer bulunmuştur. Bu nedenle bu araştırmanın amacı akademik kongrelere katılan Zonguldak İl genelinde görev yapan öğretmenlerin görüşlerine göre katıldıkları kongrelerin mesleki gelişimlerine olan etkilerini ortaya koymaktır. Araştırmada, nitel araştırma yöntemi kullanılacaktır. Veri toplama aracı olarak araştırmacı tarafından geliştirilme süreci devam eden yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılacaktır. Araştırma verileri, araştırmaya dahil edilecek olan akademik kongrelere katılmış olan öğretmenlerle yapılacak yüz yüze veya elektronik platformlar üzerinden görüşmeler ve google formlar yoluyla toplanacaktır. Verilerin

³⁶⁹ Öğretmen, ZONGULDAK İL MİLLİ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ, mutluturk81@gmail.com

analizinde, nitel araştırma yöntemlerinden içerik analizi tekniği kullanılacaktır. Dokümanlar içerik analizi, görüşmeler de betimsel analiz yöntemiyle çözümlenecektir.

TAMAMLANMAMIŞ ÇALIŞMADIR...

Anahtar Kelimeler: Akademik kongre, öğretmen, mesleki gelişim

SOSYAL BİLGİLER VE SINIF ÖĞRETMENLİĞİ ÖĞRETMEN ADAYLARININ GİRİŞİMCİLİK BİLGİ VE BECERİ DÜZEYLERİ

OSMAN ÇELİK³⁷⁰, NAZMIYE GÜÇLÜOĞULLARI³⁷¹

ÖZET

Bu çalışmada eğitim fakültelerinde Sınıf ve Sosyal Bilgiler Öğretmenliği okuyan öğretmen adaylarının girişimcilik bilgi ve beceri düzeylerinin ortaya konulması amacıyla yapılmıştır. Birçok alanda olduğu gibi eğitim dünyasında da girişimcilik becerisinin kazandırılması adına önemli çalışmalar yapılmaktadır. Özellikle çocuklara bu beceriyi kazandırmak için, çocukların eğitim camiasına adım atmasından itibaren bu beceriyi geliştirmeye yönelik etkinliklerin yapılması gerekmektedir. Bu açıdan bakıldığında bu süreçte öğretmenlere önemli görevler düşmektedir. Özellikle bireyin eğitim kariyerinin başlangıcında ona destekçi olacak ve uzun bir süre ona yol gösterici olacak Sınıf öğretmenlerine bu konuda önemli görevler düşmektedir.

Bugüne kadar eğitim fakültelerinde girişimcilik üzerine yapılan bilimsel araştırmalara bakıldığında araştırmaların sınırlı sayıda kalmıştır. Yapılan araştırmalar da genel itibarıyla iktisatçılar tarafından yapılmıştır. Yapılan araştırmalar incelendiğinde genel itibarıyla makale tarzında yazılmış araştırmalardan ibarettir. Bu doğrultuda yapılan tez girişimciliğin eğitim fakültelerinde geniş bir çerçevede irdelenmesi açısından önemlidir. Ayrıca eğitim fakültelerindeki Sınıf ve Sosyal Bilgiler Öğretmenliği okuyan öğretmen adaylarının girişimcilik bilgi ve beceri düzeylerinin ölçen ilk tez çalışması olması açısından önemlidir.

Bu doğrultuda araştırmada nicel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Araştırmanın modeli olarak da tarama modeli ele alınmıştır. Araştırmanın evrenini Marmara, Gazi ve Adnan Menderes Üniversitesi'nin Sınıf ve Sosyal Bilgiler öğretmenliği bölümünü okuyan öğretmen adayları oluşturmuştur. Araştırmanın örneklemini ise bu üniversitelerin eğitim fakültesindeki Sınıf ve Sosyal Bilgiler öğretmenliği birinci öğretiminde okuyan birinci ve dördüncü sınıf öğrencileri oluşturmuştur. Araştırmada veri toplama aracı olarak bilgi düzeyini ölçen çoktan seçmeli test ve beceri düzeyini ölçen likert tarzı ölçek olmak üzere iki ayrı anket kullanılmıştır.

Araştırmada 513 kişiden sağlıklı veriler elde edilmiş ve bu kişilerden elde edilen verilere bakıldığında girişimcilik bilgi ve beceri düzeyi arasında anlamlı bir ilişki bulunmadığı ortaya çıkmıştır. Araştırmada ayrıca ilgili üniversitelerde okuyan birinci ve dördüncü sınıf öğrencilerinin girişimcilik bilgi ve beceri düzeyleri açısından istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır. Yine araştırmada Sınıf ve Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının girişimcilik bilgi ve beceri düzeyini etkilediği düşünülen birtakım alt problemlere de yer verilerek istatistiksel sonuçlara varılmıştır

³⁷⁰ Öğretmen, MEB, osmancelik4549@gmail.com

³⁷¹ Öğretmen, MEB, naze_sila@hotmail.com

Sonuç olarak üniversitelerin eğitim fakültelerinde girişimciliğe yönelik yeterli düzeyde eğitim verilmediği yargısına varılmış ve bu bağlamda eğitim fakültelerinde girişimcilik bilgi ve beceri düzeyinin gelişmesi için gerekli çalışmaların yapılması gerektiği düşüncesine varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Girişimcilik, Girişimcilik eğitimi, Sosyal Bilgiler Eğitimi

ÖĞRETMENLERİN MESLEKİ KİMLİK ALGILARININ TESBİTİ

ASIM SEMİZER³⁷²

ÖZET

Öğretmenin mesleki kimliği algısı konusu çok yönlüdür. Tarihsel, psikolojik ve kültürel faktörler, bir öğretmenin profesyonel bakış açısını etkileme potansiyeline sahiptir. Ayrıca, çalışan kimliği çelişkili veya uyumlu kimlik benlikleri olabilir. Öğretmen profesyonel kimliği, örgütsel, çalışma bağlamı ve kişisel boyutlarda çeşitli çalışma bağlamlarının toplamıdır ve her zaman istikrarlı veya pozitif olmayabilir. Araştırmaya 163 öğretmen katılmıştır. Analiz sonuçlarına göre mesleki benlik algısı, iş doyumunu, mesleki motivasyon puanlarının yaş bakımından istatistiksel olarak anlamlı farklılık gösterdiği belirlenmiştir. Ortalama puanlara göre 46-60 yaş aralığının puanlarının daha yüksek olduğu görülmektedir.

Araştırmanın Amacı Öğretmenlerin mesleki kimlik algılarının demografik özellikleriyle arasındaki ilişkinin tespit edilmesi amaç edinilmiştir.

YÖNTEM: Bu bölümde araştırmanın modeli, örnekleme, araştırmada kullanılan veri toplama aracı, veri toplama süreci ve verilerin analizi açıklanmaktadır.

Araştırma Deseni Öğretmenlerin mesleki kimlik algılarının demografik özellikleriyle arasındaki ilişkinin tespit edilmesi ilişkisel tarama yöntemiyle sağlanmıştır. İlişkisel tarama modelinde iki değişken arasındaki ilişkinin birbirlerine olan etkisi incelenmektedir (Karasar, 2009: 77). Çalışmada 163 öğretmen üzerinde Öğretmenlerin Mesleki Kimlik Algısı Ölçeği uygulanmıştır. 2.3. Veri Toplama Aracı Öğretmenlerin Mesleki Kimlik Algısı Ölçeği: Araştırmada, öğretmenlerin mesleki kimlik algılarını belirlemek amacıyla “Öğretmenlerin Mesleki Kimlik Algısı Ölçeği (ÖMKAÖ)” geliştirilmiştir. Geçerliliği ve güvenilirliği test edilmiş, dört faktörden oluşan ÖMKAÖ, 5’li likert tipi bir ölçektir. Ölçeğin birinci faktörü olan mesleki bağlılık, ikinci faktörü olan mesleki benlik algısı, üçüncü faktörü olan iş doyumunu, dördüncü faktörü olan mesleki motivasyon faktörü bulunmaktadır. Katılımcıların maddelere katılım düzeylerini belirlemek için “1= Hiç katılmıyorum, 2= Katılmıyorum, 3= Orta derecede katılıyorum, 4= Katılıyorum, 5= Tamamen katılıyorum” biçiminde derecelendirilmiştir. Veri Toplama Süreci Anket formu Google Form aracılığıyla öğretmenlere ulaştırılmış ve yanıtlar elektronik olarak alınmıştır. Veri Analizi SPSS 26.0 istatistik programı kullanılarak ölçek soruları T-testi ve Anova testiyle sonuca ulaştırılmıştır. BULGULAR Bu bölümde araştırmanın verilerine dayalı olarak elde edilen bulgulara ve bulgulara ait yorumlara yer verilmektedir. Mesleki kimlik kavramının öğretim ve öğretmen eğitiminde farklı şekillerde kullanıldığı görülmektedir. Öğretmen, kimliğin tanımına dayanarak mesleki kimliği, öğretmenin kendisi veya başkaları tarafından tanınan kimliği olarak tanımlamıştır.

Anahtar Kelimeler: OKUL, ÖĞRETMEN, MESLEKİ, KİMLİK

³⁷² Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, asemizer76@gmail.com

İLKÖĞRETİM OKULLARINDA GÖREVLİ ÖĞRETMENLERİN BAKIŞ AÇISINDAN 21. YÜZYIL BECERİLERİ

YURDAGÜL DOĞUŞ³⁷³

ÖZET

Bu araştırmanın amacı ilköğretim kurumlarında görev yapan öğretmenlerin 21. yüzyıl becerileri hakkındaki farkındalıklarının ve öğretmenlerde bulunması gerektiğini düşündükleri 21. yüzyıl becerilerinin belirlenmesidir. Nitel yöntemle ve temel nitel araştırma deseninde gerçekleştirilen araştırmanın katılımcılarını Ankara ilinde ilköğretim kurumlarında (okul öncesi, ilkokul, ortaokul) görev yapan 62 öğretmen oluşturmuştur. Katılımcıların 6'sı okul öncesi eğitim kurumunda, 25'i ilkokullarda, 31'i ortaokullarda görev yapmaktadır. 7 katılımcı erkek, 55 katılımcı kadındır. 4 katılımcı lisansüstü eğitime 58 katılımcı lisans eğitimine sahiptir. Farklı branşlarda görev yapan katılımcıların öğretmen olarak görev yaptıkları süre 4 ile 30 yıl arasında değişmektedir. Araştırmada veriler yarı yapılandırılmış görüş formu ile elde edilmiştir. Görüş formunda katılımcıların demografik özelliklerini belirlemeyi amaçlayan beş demografik (cinsiyet, branş, görev yapılan okul türü, öğretmenlik kıdemi, eğitim düzeyi) soru bulunmaktadır. Bunun yanı sıra görüş formunda öğretmenlerin 21. yüzyıl becerilerine ilişkin farkındalıklarının belirlenmesi ve öğretmenlerin bakış açısına göre bir öğretilerde bulunması beklenen 21. yüzyıl becerilerinin neler olduğunun tespit etmeye yönelik iki açık uçlu soru yer almaktadır. Veriler soru formunun öğretmenlere iletilmesi ve yazılı yanıtlarının alınmasıyla elde edilmiştir. Araştırmanın verileri betimsel analiz ile çözümlenmiştir. Araştırmanın iki alt problemi için iki ayrı betimsel analiz listesi oluşturularak analizler gerçekleştirilmiştir. Betimsel analiz listesinin oluşturulmasında Chalkiadaki (2018)'nin ilköğretim kurumları bağlamında 21. yüzyıl becerilerine odaklanan 40 araştırmayla yürüttüğü metasentez çalışmasının bulgularından yararlanılmıştır. Bunun yanı sıra konuya ilişkin literatür detaylı bir şekilde incelenmiştir. Bu bağlamda birinci alt problemin analizi için oluşturulan betimsel analiz listesinde Chalkiadaki (2018)'nin farklı 21. yüzyıl becerileri çerçevelerinde ortaklaştığını tespit ettiği beceriler listesi, ikinci alt problemin analizi için oluşturulan betimsel analiz listesinde ise yine Chalkiadaki (2018) tarafından tespit edilen ilköğretim kurumları bağlamında en fazla araştırılan ve vurgulanan 21. yüzyıl becerileri yer almıştır. Bulgulara göre ilköğretim okullarında görev yapan öğretmenlerin tamamına yakını dijital yeterlilikleri (n=55) 21. yüzyıl becerileri arasında tanımlamaktadır. Bunu farklı düşünme (n=27), gelişmiş bilişsel ve kişilerarası beceriler (n=26), ana dilde ve yabancı dilde iletişim (n=13), yaratıcılık (10) izlemiştir. Daha az sayıda katılımcı ise takım çalışmasını (n=7), kişisel özelliklerin tanınması ve geliştirilmesini (n=7), iş özerkliğini (n=6), sosyal ve sivil yeterlilikleri (n=6), sorumlu ulusal ve küresel vatandaşlığı (n=6), araçların etkileşimli kullanımı (n=5), liderlik becerilerini (n=4) 21. yüzyıl becerileri arasında saymıştır. Birer katılımcı çeşitliliğin kabulü ve anlaşılmasını ve fiziksel iyi oluşu 21. yüzyıl becerisi olarak ifade etmiştir. Ayrıca öğretmenlerin bir öğretilerde bulunması gereken en önemli 21. Yüzyıl becerilerinin dijital okuryazarlık becerileri kapsamında teknolojik yeterlilik (n=46), kişisel beceriler kapsamında yaratıcılık (n=27), sosyal beceriler kapsamında iletişim ve iş birliği (12), bilgi ve öğrenme becerileri kapsamında ise bilgi yönetimi (n=12) becerileri olduğunu düşündükleri bulgular arasında yer almıştır.

³⁷³ Dr. Öğr. Üys., KOCAELİ ÜNİVERSİTESİ,

Anahtar Kelimeler: 21. Yüzyıl becerileri, öğretmen nitelikleri, ilköğretim

ÖĞRETMEN YETKİNLİKLERİ: EĞİTİM KURUMLARINDA SANAT TERAPİSİNİN KULLANIMI

ELMİRA İSKENDEROVA BAŞ³⁷⁴

ÖZET

Bu sunum, Uluslararası Eğitim Yönetimi Forumunda “Meslek Olarak Öğretmenlik ve Öğretmen Eğitimi” temalı bildiri olarak hazırlanmıştır.

Sanat Terapisi, çeşitli yaş gruplarındaki bireyler için birçok kurumda etkin bir şekilde kullanılan bir yöntemdir. Özellikle çocuklar için sınırlı sayıda terapötik müdahale yöntemi bulunurken, Sanat Terapisi, onların duygusal ve psikolojik gelişimine yardımcı olacak güçlü bir araç olarak ön plana çıkmaktadır. Bu sunumda, öğretmenlere bir yöntem olarak eğitim kurumlarında sanat terapisinin nasıl entegre edildiğini, çocukların gelişiminde sanat terapisinin hangi aşamalarda ve nasıl iyileştirici bir etki yarattığını, bireysel ve grup oturumlarının nasıl düzenlendiği ve yürütüldüğü konularında bilgi verilecektir.

2012'den beri, bir devlet okulunun rehber öğretmeni öncülüğünde yürütülen sanat terapi çalışmaları, dezavantajlı öğrencilerin yaşadığı sosyo-ekonomik ve kültürel sorunlara dikkat çekmiş ve geleneksel yöntemlerin bu sorunları çözmede yetersiz kaldığını vurgulamıştır. Bu çalışmalar, rehberlik hizmetlerinin bir parçası olarak öğrencilerin öğrendikleri bilgi ve becerileri toplum yararına kalıcı davranışlara dönüştürme amacını taşır. Dezavantajlı öğrencilerin kendilerini ve duygularını ifade etmelerine yardımcı olmak için intermodal sanat terapisi atölyeleri düzenlenmiştir.

İSTEM projesi dahilinde, İstanbul'daki çeşitli branş ve kademelerdeki öğretmenlere yönelik 60 saatlik didaktik, uygulamalı ve uzman süpervizyonlu "Okullarda Sanat Terapisi Uygulamaları" eğitimi verilmiştir. 2021-2022 ve 2022-2023 dönemlerinde 862 başvuru arasından 230 öğretmen bu eğitime dahil edilmiş, okullarında öğrenci, öğretmen ve velilerle gruplar oluşturularak toplam 340 katılımcı ile rehabilitatif sanat atölye çalışmaları gerçekleştirilmiştir. Ayrıca, Balıkesir'den başvuran bir öğretmen de online olarak eğitime katılmıştır.

Aynı dönemde, 13 öğretmen ile "Öğretmenin İyi Olma Hali" grubu oluşturularak, öğretmenlere yönelik motivasyonel atölyeler düzenlenmiştir. 2023 deprem felaketinden sonra, İSTEM'e katılan öğretmenlere, çeşitli kurumların işbirliğiyle Psikolojik İlk Yardım, Psikososyal Destek ve Travma eğitimleri sunulmuş; bu hususta öğretmenler toplam 42 farklı eğitime katılmışlardır.

Deprem sonrası, 10 kişilik gönüllü ekiple Sanat Terapi Faaliyet planı hazırlanıp, İstanbul İl Millî Eğitim Müdürlüğü Özel Eğitim ve Rehberlik Şubesine bildirilmiştir. İSTEM projesi, bilimsel kongrelerde ve sempozyumlarda tanıtılmaktadır. "Okullarda Sanat Terapisi Uygulamaları" eğitimi kapsamında, katılımcı öğretmenlerin faaliyetleri yerinde incelenmekte, geçmiş dönemlerde eğitim almış öğretmenlerin çalışmalarının devamlılığı için süpervizyon toplantıları düzenlenmektedir. 2023-2024

³⁷⁴ Uzm., İSTANBUL İL MİLLÎ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ (İSTEM), psikolog.elmiraiskenderovabas@gmail.com

eğitim d6neminde, İstanbul ili farklı branş ve kademelerden 6đretmenlerin eğitimize katılımlarıyla okullarda Sanat Terapisi'nin uygulanması y6n6nde 7alışmalar s6rd6r6lmektedir.

Anahtar Kelimeler: Sanat terapisi, dezavantajlı 6đrenciler, didaktik ve deneyimsel at6lye 7alışmaları

ÖĞRETMEN ADAYLARININ VE ÖĞRETMENLERİN PROJE HAZIRLAMA KONUSUNDA KARŞILAŞTIKLARI SORUNLARIN BELİRLENMESİ VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİNİN GELİŞTİRİLMESİ

SUZAN AVANOĞLU³⁷⁵, ADEM YILMAZ³⁷⁶

ÖZET

Kastamonu ilindeki öğretmenlerin ve son sınıf öğretmen adaylarının proje hazırlama ve uygulama süreçlerinde karşılaştıkları zorlukları ve bu zorlukların çeşitli değişkenler açısından incelenmesi amacıyla gerçekleştirilen bu araştırma, eğitim alanında önemli bir boşluğu doldurmayı hedeflemektedir. Eğitimde proje tabanlı öğrenme giderek daha fazla önem kazanmakta ve öğrencilerin ve öğretmenlerin aktif katılımını teşvik etmektedir. Ancak, bu süreçlerde karşılaşılan zorluklar ve çözüm önerileri genellikle araştırma alanında yeterince ele alınmamaktadır. Nicel araştırma yaklaşımlarından biri olan tarama yöntemi, araştırmanın temel metodu olarak kullanılmıştır. Bu yöntem, geniş katılımcı kitlesini temsil eden bir örneklem grubunu incelemeyi ve genel eğilimleri belirlemeyi amaçlamaktadır. 49 öğretmen ve 122 öğretmen adayının katılımıyla gerçekleşen bu araştırma, geniş bir örneklem grubunu kapsamaktadır. Bu durum elde edilen verilerin çeşitliliğini ve kapsayıcılığını artırmaktadır. Araştırma sürecinde kullanılan nicel veri toplama aracı, katılımcıların proje hazırlama ve uygulama süreçlerinde karşılaştıkları zorlukları belirlemeye yönelik 20 sorudan oluşan bir anket formudur. Bu anket formu, araştırmanın odak noktalarını kapsamlı bir şekilde ele almış ve katılımcılardan detaylı geri bildirimler almayı sağlamıştır. Elde edilen veriler, betimsel analizlere tabi tutularak derinlemesine incelenmiş ve çeşitli eğilimler ortaya konmuştur. Araştırma sonuçları, proje geliştirme ve uygulama süreçlerinin bireylere olumlu bir deneyim kazandırdığını ve motivasyon sağladığını ortaya koymaktadır. Ancak, özellikle proje hazırlama aşamasında yeni ve özgün konu bulma konusunda sıkıntılar yaşandığı tespit edilmiştir. Bu noktada, araştırma çerçevesinde çeşitli çözüm önerileri ve alternatif uygulama örnekleri sunularak, bu zorlukların aşılmasına yardımcı olunması hedeflenmiştir. Örneğin, öğretmenler ve öğretmen adayları arasında proje fikirlerinin paylaşılacağı düzenli atölye çalışmaları veya çevrimiçi platformlar aracılığıyla fikir alışverişi ve işbirliği imkânları oluşturulabilir. Ayrıca, öğretmenlerin ve adayların proje konularını belirlerken mevcut kaynakları ve uzmanlıklarını daha etkin bir şekilde değerlendirmelerine yönelik rehberlik ve destek programları da geliştirilebilir. Bu tür çözüm önerileri, eğitim alanındaki yenilikçi ve etkili uygulamaların geliştirilmesine katkı sağlayabilir.

Anahtar Kelimeler: Öğretmen Adayları, Öğretmenler, Proje Hazırlama, Karşılaşılan Zorluklar

³⁷⁵ Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, savanoğlu@gmail.com

³⁷⁶ Doç. Dr., KASTAMONU ÜNİVERSİTESİ, yilmazadem@kastamonu.edu.tr

İLKOKULLARDA ÖĞRETMEN ASİSTANI İHTİYACI VAR MI? BİR NİTEL ANALİZ

GÜLSÜN ŞAHAN³⁷⁷, ZEYNEP BENGÜ CELEP³⁷⁸

ÖZET

Öğretmenlik, diğer meslekler gibi, profesyonel bir meslektir. Ülkemizde okul öncesi kurumlarında ve özel eğitim sınıflarında yardımcı öğretmenlik uygulamalarına rastlanmaktadır. Sınıf anneliği konusunun gündemde olduğu son zamanlarda yardımcı öğretmenlik kavramının ve ihtiyacının incelenmesi gerekmektedir. Yapılan araştırmalarda sınıf asistanı uygulamasının birçok ülkede uygulandığı, sınıfta fiziksel ya da psikolojik ihtiyacı bulunan, sınıfa uyumda zorlanan öğrencilerin sınıfa uyumunu kolaylaştırmak, öğretmene destek olarak dersin planlanan düzeyde gerçekleşmesini sağlamak gibi görevleri olduğu anlaşılmıştır. Ülkemizde ise ilkokullarda sınıf asistanı gibi bir yardımcı görevlinin bulunmadığı, ancak kreş ve anaokullarında, özel eğitim sınıflarında öğretmene destek görevlilerin bulunduğu görülmektedir. Bu çalışmanın amacı ilkokullarda öğretmenlerin asistanlara ihtiyacı olup olmadığını ortaya koymak, bu konuda öneriler geliştirmektir. Bu amaca ulaşmak için öğretmenlerin sınıfta bir yardımcıya ihtiyaçlarının olup olmadığı, ihtiyaç varsa bu görevlilerin ne tür iş ve işlemlerde yardımcı olacağı, bu yardımcıların ne tür eğitim ve sertifikalarının bulunması gerektiği, en çok hangi sınıf ve durumlarda yardımcı elemanların görev yapmasının uygun olacağı, daha önce sınıf annesi ile çalışılıp çalışılmadığı, sınıf anneliğinin kaldırılmasına ilişkin sorular yöneltilmiş olup elde edilen cevaplar değerlendirilmiştir. Çalışma nitel araştırma yöntemlerine uygun şekilde yürütülmüş olup 15 ilkokul öğretmenin görüşü yarı yapılandırılmış görüşme formları ile alınmıştır. Görüşme formları sınıf öğretmenliği ve eğitim yönetimi alanlarında görev yapan öğretim üyelerinin görüşlerine sunulmuş olup son düzenlemeler yapılmıştır. 2 sınıf öğretmeni ile pilot uygulama yapıldıktan sonra görüşmeler yapılmıştır. Çalışma grubunun seçiminde kolay ulaşılabilir örneklem yöntemi kullanılmış olup, elde edilen görüşler içerik analizi ile değerlendirilmiştir. Yapılan analizlerde elde edilen kod ve temalar iki farklı bilim uzmanı görüşüne sunulmuş, kod ve temaların tutarlılığı değerlendirilmiştir. Analiz sonuçları görüşme yapılan öğretmenlerin görüşüne sunulmuş, çalışmaya son hali verilmiştir. Bulgular tablolarla verilmiş, güvenilirlik için doğrudan alıntılarla desteklenmiştir. Bu çalışmanın sonuçları arasında öğretmenlerin yardımcı asistanlara ihtiyaç duyduğu, bu konuda yardımcı asistanların eğitimi ve seçimi konusunda üniversitelerden destek alınması gerektiği, özellikle 1 ve 2. Sınıflardan başlayarak öğretmen asistanı görevlendirilmesinin uygun olduğu, atama bekleyen öğretmen adaylarının zorunlu staj kapsamında bu konuda değerlendirilmesinin önemli olacağı, sınıf annesi konusunda öğretmenlerin farklı görüşlerinin bulunduğu anlaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: İlkokul, yardımcı asistan, yardımcı öğretmen

³⁷⁷ Doç. Dr., BARTIN ÜNİVERSİTESİ, gulsunsahan@hotmail.com

³⁷⁸ Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, bengu.celep@std.yildiz.edu.tr

EĞİTİMDE KOÇLUK UYGULAMALARI

FATİME DOĞAN ŞAHİN³⁷⁹

ÖZET

Dünya koçluk federasyonu ICF'ye göre koçluk; danışanların kişisel ve profesyonel potansiyellerini maksimize etmek amacıyla, düşünce doğurucu ve yaratıcı bir süreçte onlarla ortaklık yapmaktır. Bu tanıma göre koçu da kişi ve konumların gelecekte bulunmak istedikleri konum ile şu anda buldukları konu arasındaki boşluğu doldurarak olumlu farklar ve zenginlikler yaratmayı iş ve meslek edinen kişi olarak tanımlayabiliriz. Koçluk, insanların performansını ve öğrenme yeteneğini arttırmayı amaçlayan, motivasyon, etkili sorgulama gibi teknikleri kullanan kişinin performansını arttırarak, başarının önündeki engelleri ortadan kaldıran bir süreçtir. Bu süreçte aktif olan öğrenendir ve öğrenenin kontrollü bir şekilde öğrenmesi temeline dayanır. Öğrenen, işi fiilen kendisi gerçekleştirir. Deneyerek, düşünerek, sorun çözerek, tahmin yaparak, karar vererek kendini geliştirmeye çalışır. Yeni bilgi, beceri ve yeteneklere bu şekilde sahip olur. Koç ise gözlemleyici, yorumcu, öğrenenin performansını nerelerde ve nasıl geliştirmesi gerektiğini bilen, geribildirim veren, öğrenenin özgüvenini arttıran kişidir.

Eğitimde Koçluk Uygulamaları Projesi Lütfi Banuşoğlu İlkokulu 5/A sınıfında uygulanmıştır. 5/A Sınıfının mevcudu 32'dir. Projeye başlamadan önce sınıf öğretmeni öğrenci koçluğu ve yaşam koçluğu eğitimi almıştır. Eğitim-öğretim yılının başında öğrencilerin tamamına ve velilerin tamamına koçluk çalışması hakkında bilgi verilmiştir. Öğrencilere hedef belirleme, motivasyon, hedefe ulaşmak için yapılması gereken eylem adımları, problem çözme, güçlü sorular, kendimizi tanıma, işbirliği, yeteneklerimizi fark etme vb. konularda bilgi verilmiş ve öğrencilere yöneltilen güçlü sorularla farkındalıklarının artması sağlanmıştır. Okulda eğitim-öğretim yılı içinde 6 deneme sınavı uygulanmıştır. Her sınav öncesinde bir sonraki sınavda hedeflenen sınıf puanı öğrenciler tarafından işbirliği yapılarak belirlenmiştir. Hedefe ulaşmak için yapılacak eylemler yine öğrenciler tarafından belirlenmiştir. Eğitim-öğretim okul-öğrenci-veli sacayağından oluşur. Bu yüzden veliler de projeye dahil dılmıştır. Tüm eğitim-öğretim yılı boyunca, her hafta bir saat tüm velilere yönelik koçluk uygulaması gerçekleştirilmiştir. Velilere yöneltilen güçlü sorularla velilerin kendileri ve ebeveynlikleri hakkında farkındalık kazanmaları sağlanmıştır. Velilere evde öğrencinin başarısını arttıracak ve aile ortamının daha huzurlu hale gelmesine vesile olacak basit ödevler verilmiştir. İki ayda bir hafta sonu gerçekleştirilen veli toplantılarına anne ve babanın birlikte katılmaları teşvik edilmiştir. Bu toplantılarda ailede annenin ve babanın görevleri, sorumlulukları, olumlu davranış şekilleri hakkında bilgi verilmiştir. Toplantıya katılmayan çalışan annelerle her hafta telefon ile görüşme sağlanmıştır. Her öğrenci hakkında haftalık veli görüşmesi yapılarak öğrencinin takibi sağlanmıştır. Bir önceki eğitim-öğretim yılında sınıf mevcudunu düşük olması sebebiyle okula yeni gelen yedi öğrenci idare tarafından bu sınıfa verilmiştir. Bu öğrencilere seviye tespit sınavı uygulandığında sınıf seviyesini çok altında oldukları tespit edilmiştir. Projeye başlandığında 5/A sınıfı deneme sınavında beş şube içinde sonuncu olmuştur. Eğitim- öğretim yılının sonunda uygulanan altıncı yani son deneme sınavında 5/A

³⁷⁹ Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, fatimesahin34@hotmail.com

sınıfı birinci olmayı başarmıştır. Ayrıca on üç deneme sınavında okul birincisi de 5/A sınıfı öğrencisi olmuştur. Gösterilen bu akademik başarının yanında öğrencilerin davranışlarında da hem okul içinde hem evde ciddi olumlu değişimler gözlenmiştir. Sınıfın branş derslerine giren öğretmenlerin hepsi de sınıf hakkında çok olumlu deneyimler yaşadıklarını belirtmiş ve sınıftaki öğrencilerin davranışlarından, akademik başarılarından memnuniyetlerini dile getirmişlerdir.

Anahtar Kelimeler: Koçluk, Eğitim Koçluğu, Akademik Başarı

ÖĞRETMENLERİN MESLEKİ ÖZERKLİKLERİNE İLİŞKİN BİR ÇÖZÜMLEME: ÖZEL OKUL ÖĞRETMENLERİ ÖRNEĞİ

BERNA USTA³⁸⁰, AYHAN URAL³⁸¹

ÖZET

Özerklik kavramının kullanıldığı alana bağlı olarak farklı anlamlar taşıması ortak bir tanımının yapılmasını zorlaştırmaktadır. Etimolojik olarak incelendiğinde Yunan kökenli “autos (self)” ve “nomos (ruling)” kelimelerinin yan yana gelmesiyle oluşan özerk (autonomos) kelimesi kendi kendini düzenleme, kendini yönetme anlamlarına gelir (Morsünbül, 2012). Eğitimle ilgili alanyazında öğretmenin sahip olduğu mesleki özerklik öğretmen özerkliği olarak ifade edilir. Friedman (1999) öğretmen özerkliğini, öğretmenlerin yeni girişimlerin başlatılmasını destekleyerek, okul politika ve uygulamalarına etkin bir şekilde katılımı olarak tanımlar. Çolak (2016) öğretmen özerkliği, öğretmenlerin mesleki yeterliliklerine dayanarak öğretim sürecini, okulu ve öğrencileri ilgilendiren kararları bağımsız bir şekilde alabilme yeteneği olarak ifade eder. Pearson ve Hall (1993) öğretmen özerkliğini, genel özerklik ve müfredat özerkliği olarak gruplandırır. Genel özerklik, okul normları ve iş başında takdir yetkisiyle ilgiliyken, müfredat özerkliği materyaller, teknikler ve öğretim sıralaması konusunda seçim yapmayı temsil eder (Pearson ve Hall, 1993). Friedman (1999) öğretmenlerin eğitimde özellikle pedagojik ve örgütsel alanlarda aktif role sahip olduğunu belirtmiştir. Pedagojik alan; öğretmenlerin öğretim süreçlerine ilişkin sahip olduğu özerkliği tanımlarken, örgütsel özerklik öğretmenlerin okulda alınan kararlara katılımıyla ilgilidir.

Eğitim sistemi içinde öğretmenlerin profesyonelliği sağlayabilmesi için özerkliğe sahip olmaları önemlidir. Eğitime ilişkin bütün kararların merkezi bir yönetim tarafından verildiği sistemlerde öğretmen uygulayıcı olmaktan öteye geçememekte ve bu durum mesleki yetkinliklerini yitirmelerine neden olabilmektedir. Öğretmenlerin mesleki çalışmalarında yeterli yetki ve özerklik alanına sahip olmaları, eğitim süreçlerindeki sorumluluklarını etkili bir şekilde yerine getirmeleri ve eğitimin niteliğinin artmasında önemli bir rol oynar. Öğretmen özerkliğinin, eğitimin en önemli bileşenlerinden biri olan öğretmenlerin mesleklerine olan olumlu tutum ve davranışlarını artırdığı düşünülmektedir. Pearson ve Hall (1993) geniş bir özerklik alanına sahip olan öğretmenlerin, meslekleri ile ilgili istekli ve gönüllü olduklarını ifade eder. Benzer şekilde Ingersoll (2007) öğretmenin yetki ve özerklik alanının genişletilmesi, özgür bir çalışma ortamının sağlanmasının önemli olduğunu savunur.

1980’lerdeki küresel iklim ve neoliberal yönelim ile 1990’lardaki GATS’in eğitim politikalarına yansımaları sonucu piyasalaştırılan ve ticarileştirilen eğitim alanında özelleştirme adımları başlamıştır. Eğitimin piyasalaşmasıyla birlikte sayıca artan özel okullarda çalışan öğretmenler teknisyen konumuna itilmekte, bu yeni konum öğretmenlerin mesleki saygınlıklarının aşınmasına ve özerkliklerinin yitirilmesine neden olmaktadır (Yıldız, 2013). Eğitimin ticarileşmesiyle birlikte özel okullarda çalışan öğretmenler yönetim, veli, öğrenci gibi farklı kaynaklardan kontrol edilir hale getirilmektedir. Bu nedenle özel okullarda görev yapan öğretmenlerin mesleki özerkliklerine ilişkin

³⁸⁰ Öğrenci, Gazi Üniversitesi, bernausta@gmail.com

³⁸¹ Doç. Dr., Gazi Üniversitesi, uralayhan@gmail.com

görüşleri önemlidir. Bu araştırmanın amacı özel okullarda çalışan öğretmenlerin mesleki özerkliklerine ilişkin görüşlerine yönelik bir çözümleme yapmaktır. Araştırma, nitel araştırma yöntemiyle tasarlanmıştır. Araştırmada eğitim politikalarındaki uygulamalar sebebiyle mesleki özerkliklerinin kısıtlandığı düşünülen özel okul öğretmenlerinin bu uygulamalara ilişkin görüşlerinin ortaya konulabilmesi için nitel araştırma yöntemi desenlerinden olgubilim deseni kullanılacaktır. Olgubilim deseni bireylerin yaşadıkları deneyimleri ve bu deneyimleri nasıl anlamlandırdıklarını ortaya koyan, araştırma konusuyla ilgili derinlemesine bilgi sağlayan (Morgan,1999) bir nitel araştırma desendir. Araştırmanın verileri araştırmacılar tarafından hazırlanan yarı yapılandırılmış görüşme formu ile toplanacaktır. Araştırmanın amacına uygun ve ilgili alanyazına dayalı olarak belirlenen temalar doğrultusunda toplanacak veriler, betimsel analiz yöntemiyle çözümlenerek yorumlanacaktır. Araştırmanın çalışma grubunun 2023-2024 eğitim öğretim yılında Ankara’da farklı özel okullarda görev yapan ve araştırmaya gönüllülük esasıyla katılan 15 öğretmenden oluşması planlanmaktadır. Araştırmanın verilerinin analizi sonucunda bulgular sunulacak, elde edilen veriler alanyazın dikkate alınarak tartışılacak ve öneriler geliştirilecektir.

Anahtar Kelimeler: Özerklik, öğretmen özerkliği, özel okul, özel okul öğretmenleri

BİLSEM' DE ÇALIŞAN ÖĞRETMENLERİN DENEYİMLERİNİN İNCELENMESİ

EVİRİM EROL³⁸², GÜLNUR AK KÜÇÜKÇAAYIR³⁸³

ÖZET

Bilim ve Sanat Merkezleri (BİLSEM), özel yetenekli çocukların (resim, müzik ve genel zihinsel yetenek) örgün eğitim kurumlarındaki eğitimlerini aksatmadan, bireysel yeteneklerinin farkında olmalarını ve kapasitelerini geliştirerek en üst düzeyde kullanmalarını sağlamak amacıyla kurulan bağımsız özel eğitim kurumlarıdır. BİLSEM yönergesinin 25. maddesinde, üstün yetenekli çocuklar için tasarlanan eğitim programının, öğretmenlerin rehberliğinde bireysel öğrenmeye uygun bir şekilde hazırlanması gerektiği ifade edilmektedir. Aynı şekilde, yönergenin 39. maddesinde ise bu merkezin eğitim modeli ve hedeflerine uygun olarak eğitim-öğretim programlarının öğretmenler tarafından hazırlanacağı belirtilmektedir. Dolayısıyla bu merkezlerde görev yapan öğretmenlerin yetkinlikleri ve deneyimleri, öğrencilerin eğitim başarısını etkileyebilecek önemli bir faktördür. Ancak, alanyazın incelendiğinde BİLSEM'lerde çalışan öğretmenlere ilişkin derinlemesine bir anlayışın eksikliği göze çarpmaktadır. Bu bağlamda araştırmanın, hem öğretmenlerin profesyonel gelişimlerine katkı sağlayacağı hem de BİLSEM'lerdeki eğitim kalitesini artırmaya yönelik stratejilerin belirlenmesine yardımcı olacağı düşünülmektedir.

Araştırmada BİLSEM' de çalışan öğretmenlerin deneyimlerini ve BİLSEM' de öğretmenlik yapmayı nasıl konumlandıklarını incelemek için nitel araştırma yöntemlerinden biri olan fenomenoloji deseni tercih edilmiştir. Katılımcıların belirlenmesinde ise amaçlı örnekleme tekniği kullanılmıştır. Veriler yarı yapılandırılmış görüşme formu ile toplanmaktadır. Karşılıklı konuşma şeklinde yürütülen görüşmelerde ayrıntılı yanıtlar elde edebilmek için katılımcılara sonda sorularla desteklenen açık uçlu şu sorular sorulmaktadır: "BİLSEM' de çalışmaya nasıl ve ne zaman başladınız? Bu süreçteki deneyimlerinizden bahseder misiniz?", "BİLSEM' de çalışırken en çok keyif aldığınız veya gurur duyduğunuz anılarınızı paylaşabilir misiniz?", "BİLSEM öğrencileriyle çalışırken karşılaştığınız zorluklar nelerdir? Bu zorlukları nasıl çözüyorsunuz?", "BİLSEM' de çalışmanın size sağladığı kişisel ve mesleki gelişim fırsatları nelerdir?". Görüşmeler yaklaşık 50-70 dakika arasında sürmekte ve görüşme sonunda her bir katılımcıdan teyit alınarak görüşme kaydının bir kopyası katılımcılar ile paylaşılmaktadır. Araştırmada veri toplama ve analiz süreci eşgüdümlü bir şekilde devam etmektedir. Katılımcıların doğal tutumlarının anlaşılması, betimleme düzeyinde değil yorumlama düzeyinde bir analiz gerektirdiği için verilerin analizinde içerik analizi tekniği ve yorumlayıcı yaklaşım bir arada kullanılmaktadır. Veri analizi sonunda katılımcıların deneyimlerine ve mesleki konumlandırmalarına dayalı olarak oluşturulacak tema, kategori ve kodlar kongre kapsamında yapılacak sunumda paylaşılacaktır.

Anahtar Kelimeler: BİLSEM, Fenomenoloji, Özel yetenekliler öğretmenliği

³⁸² Doç. Dr., KÜTAHYA Dumlupınar Üniversitesi, evrim.erol@dpu.edu.tr

³⁸³ Dr., Milli Eğitim Bakanlığı, evrim.erol@dpu.edu.tr

FENOMEN ÖĞRETMENLİĞE İLİŞKİN ÖĞRETMEN ADAYLARININ GÖRÜŞ VE METAFORİK ALGILARININ İNCELENMESİ

ABDURRAHMAN ASİL³⁸⁴, AYŞEGÜL AYYILDIZ³⁸⁵

ÖZET

Geleneksel medyanın yaygın kullanımının sosyal medyaya doğru evrildiğine şahitlik ettiğimiz günümüz dünyasında artık pek çok faaliyetin sanal ortamda yürütüldüğü gözlemlenmektedir. Sanal ortamlara doğru evrilen iletişim teknolojinin gelişimiyle birlikte bireylerin kullanım alışkanlıklarının da çeşitlendiği ve dönüşüm yaşadığı görülmektedir. Sadece 'izleyici' konumunda olan bireyler -sosyal medya sayesinde- üreten, geri bildirimde bulunabilen, yayın yapabilen, toplumu yöntendirebilen birer yayıncı konumuna gelmiştir. Son dönemde öğrencilerle birlikte video çekip paylaşan fenomen öğretmenlerin sayısı artmaktadır. Artış gösteren bu durum bir furya haline gelirken, yasal olmadığı halde fenomen öğretmenler okulları adeta film setine dönüştürmektedir. Araştırmanın amacı fenomen öğretmenlere ilişkin öğretmen adaylarının görüşlerinin ve metaforik algılarının belirlenmesidir. Araştırmada nitel araştırma yöntemi ve olgu bilim deseni tercih edilecektir. Bir problemin çözümüne ilişkin gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama yöntemlerini kullanan nitel araştırma, daha önceden bilinen veya fark edilmemiş problemlerin algılanmasına, probleme ilişkin doğal olguların gerçekçi bir şekilde ele alınmasına yönelik öznel-yorumlayıcı bir süreci ifade etmektedir (Seale, 1999). Olgubilim araştırmalarında olgulara ilişkin yaşantıları ve bunlara yüklenen anlamları ortaya çıkarmak için araştırmanın odaklandığı olguyu yaşayan veya bu olguyu dışı vurabilecek bireylerle çalışılır (Büyükoztürk, Kılıç Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2008). Olgubilim bireylerin deneyimlerini, yaşamlarını nasıl anlamlandırdıklarını incelemek; onlarla ilgili bireylerin bunları nasıl anladıkları arasındaki ilişkileri ortaya koymak; onların belirli bir olgunun özünü nasıl deneyimlediğini keşfetmek ve bireyler arasındaki ortak noktaları incelemek isteyen araştırmacılar için en uygun nitel araştırma desenidir (Tekindal, 2021; Swanborn, 2010). Araştırmada kolay ulaşılabilir örnekleme yöntemi kullanılacaktır. Yıldırım ve Şimşek'e göre (2008) "kolay ulaşılabilir durum örnekleme" olarak da adlandırılır. Bu örnekleme türü, araştırma yapılacak birey ya da grupların araştırma sürecine dâhil edilmesinin daha kolay ya da bunlara erişilmesinin daha kolay olmasıyla ilişkilidir. Araştırma Hakkari Üniversitesi eğitim fakültesinde öğrenim gören öğretmen adayları ile yürütülecektir. Veri toplama aracı olarak yarı yapılandırılmış görüşme formu tercih edilecektir. Veri analizi yöntemi olarak içerik analizi kullanılacaktır. İçerik analizi, sosyal gerçekliği araştıran nesnel, sistematik, tümdengelim dayalı okuma aracı olarak önceden belirlenen ölçütlere göre kavramlardan, metinlerden, sözlü veya yazılı materyallerden anlamlar çıkarmayı amaçlayan metodolojik araç ve teknikler bütünüdür. (Tavşancıl ve Aslan, 2001). Araştırmada elde edilen verilerin analizi devam ettiği için elde edilen bulgu ve sonuçlara kongrede yer verilecektir.

Anahtar Kelimeler: fenomen, öğretmen, metafor, görüş

³⁸⁴ Öğretmen, MEB, a.rahmanasill@gmail.com

³⁸⁵ Doç. Dr., HAKKARİ ÜNİVERSİTESİ, aysegulkadi@hakkari.edu.tr

OKUL ÖNCESİ EĞİTİM KURUMUNDA PSİKOLOJİK VE PEDAGOJİK DANIŞMANLIĞIN ÖZELLİKLERİ

ULBİKE AKHYNOVA³⁸⁶

ÖZET

Psikolojik danışmanlık, uzmanların nispeten yeni faaliyet alanlarından biridir. Sadece çeyrek asır önce, psikolojik yardım ve destek uygulaması günlük hayata psikolojik merkezler, eğitimler, yardım hatları, çocuklar, ergenler ve ebeveynleri ile psikolojik çalışma vb. Şeklinde girdi. Mesleğin temeli, zihinsel patolojileri olmayan ve kendilerini zor yaşam koşullarında bulan bir kişi veya gruba psikolojik yardım ve destek sağlamak, zihinsel deneyimleri kolaylaştırmak, kişisel gelişim de dahil olmak üzere bir kişinin belirlediği hedeflere ulaşmaktır.

Bilgi veya araştırma alanından farklı olarak, otoriterdir, yani belirli bir kişi veya bir grup insan, bilimsel veya pratik bir okul tarafından yaratılır. Eylem ve sonuçlar çerçevesiyle sınırlı olan yöntemler eskime, başka yöntemlere dönüşme, zamana, teknik ve bilimsel düşüncenin kazanımlarına ve toplumun ihtiyaçlarına göre gelişme eğilimindedir.

Psikolojik danışmanlığın ana yöntemleri şunlardır: Konuşma, görüşme, gözlem, aktif ve empatik dinleme. Ana psikolojik danışma yöntemlerine ek olarak, belirli bir metodoloji ve kişilik teorilerine dayanan bireysel psikolojik okullar çerçevesinde geliştirilen özel yöntemler kullanılmaktadır.

Psikolojik danışma, insanlarla doğrudan çalışmaktır. kişilerarası ilişkilerde zorluklarla ilişkili çeşitli psikolojik sorunları çözmeyi amaçlayan, ana etki araçlarının belirli bir şekilde organize edilmiş bir konuşma olduğu (Yu.e.Aleshina). G. S. Abramova, psikolojik danışmanlığın özünün, profesyonel bilimsel bilgiyi kullanan bir psikoloğun, psikolojik sorunlarını çözmeye yeni fırsatlarını hisseden başka bir kişi için koşullar yaratması olduğunu savunuyor.

- bu, nitelikli bir danışmanın müşteriye genellikle "kişi-kişi" olan profesyonel tutumudur, ancak bazen 2'den fazla kişi buna dahil olur.

- bir kişinin sorunları çözmesine ve çocuğun yetiştirilmesi ve gelişimi ile ilgili kararlar almasına, kişiliği ve kişilerarası ilişkileri geliştirmesine yardımcı olan bir dizi prosedürdür.

Anahtar Kelimeler: Psikolojik danışma, danışman, görüşme, görüşme, kontrol

³⁸⁶ Öğretmen, ÇİMKENT ÜNİVERSİTESİ, ulbike87@mail.ru

ZORUNLU UZAKTAN EĞİTİM SÜRECİNDE İNGİLİZCE ÖĞRETMEN ADAYLARININ KONUŞMA KAYGI DÜZEYLERİ

BÜŞRA ZEYNEP ARSLAN³⁸⁷, SİNEM BAŞTÜRK³⁸⁸, ERVA BULUT³⁸⁹

ÖZET

Yabancı dil konuşma kaygısı, uzun yıllardır bir araştırma konusu olmuştur ve günümüzde de nedenleri ve onu etkileyen faktörleri ile oldukça tartışmalı bir konudur. Çalışmaların çoğu, öğrendikleri dili çok yetkin olarak kullanamayan dil öğrenenlerin konuşma kaygısına odaklanmıştır. Bu nedenle, genellikle konuşma kaygısı yalnızca dil öğrenenlere özgü olduğu düşünülmektedir. Ancak Aydın ve Uştuk'a (2020) göre, yüksek düzeyde İngilizce seviyelerinin olduğunu kanıtlayan önemli miktarda yabancı dil öğretmeni, hem yabancı dili öğretirken hem de kullanırken konuşma kaygısı yaşamaktadır. Bu çalışma İngiliz Dili Eğitimi (İDE) bölümlerinde okuyan yetkin kullanıcılar ve akıcı İngilizce konuşan öğretmen adayları için de geçerli olduğunu iddia etmektedir. Yabancı dil öğretmen adayları; günlük dil kullanımlarında ve bazı derslerinde akıcı bir şekilde konuşabilmelerine rağmen, bazı derslerinde ise sözlü olarak katılmak istemedikleri gözlenmiştir. Yabancı dil yeterlilik düzeyi, cinsiyet ve anadili İngilizce olan kişilerle iletişim gibi yüz yüze derslerde konuşma ve katılma konusundaki bu isteksizliğe neden olan birçok faktör bulunabilmektedir. Bununla birlikte, bu araştırma İDE öğrencilerinin konuşma kaygılarını etkileyen faktörleri ve 2019'dan sonra geleneksel eğitim biçimini değiştiren zorunlu uzaktan eğitim döneminde konuşma kaygısı düzeylerindeki değişimin olumlu veya olumsuz yönünü belirlemeyi amaçlamıştır. Bu amaçla, Türkiye'deki İngiliz Dili Eğitimi (İDE) öğrencilerinin Yabancı Dil Konuşma Kaygılarının (FLSA) çevrimiçi ve yüz yüze eğitim dönemlerindeki farkını araştırmayı amaçlamıştır. Karma yöntemler araştırma deseni ile Yabancı Dil Konuşma Kaygısı Ölçeği (FLCAS) (Horwitz ve ark., 1986) nicel veri toplamak ve öğrencilerin konuşma kaygı düzeylerini ölçmek için Türkçeye uyarlanmıştır. Nicel verilerin örneklemini Türkiye'deki dokuz farklı üniversiteden 67 İDE öğrencisi oluşturmuştur. Araştırmanın nitel kısmı için ise ölçeği dolduran beş katılımcı yarı yapılandırılmış görüşmelere katılmak üzere rastgele seçilmiştir. Bu karma tip araştırma, İDE öğrencilerinin kendi kaygı seviyelerini değerlendirmelerinin ardındaki mantığı derinlemesine yorumlamayı sağlamıştır. Araştırmanın bulguları, İDE öğrencilerinin konuşma kaygı düzeylerinde çevrimiçi ve yüz yüze eğitim arasında anlamlı bir fark olduğunu ortaya koymuştur. Ayrıca, kameralarının ve mikrofonlarının açık olması gibi çevrimiçi eğitim sırasında konuşma kaygı seviyelerini etkileyen faktörlerden bazılarını da ortaya koymuştur. İDE öğrencilerinin konuşma kaygı düzeylerinde önemli bir değişikliğin varlığına dikkat çeken bu çalışma, zorunlu uzaktan eğitime özgü konuşma kaygı düzeyleri için bazı nedenler sağlayarak literatüre katkıda bulunacağı ön görülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Zorunlu Uzaktan Eğitim, İngilizce Konuşma Kaygısı, Öğretmen Eğitimi

³⁸⁷ Arş. Gör., Gazi Üniversitesi, busrazeyneparslan@gazi.edu.tr

³⁸⁸ Öğrenci, HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ, sinem.basturk@metu.edu.tr

³⁸⁹ Arş. Gör., BURDUR MEHMET AKİF ERSOY ÜNİVERSİTESİ, erva.bulut@metu.edu.tr

DEVELOPMENT OF PROFESSIONAL VALUES AND COMPETENCIES OF STUDENTS IN EDUCATION

ZUKHRA SYDYKOVA³⁹⁰, GULNARA KYLYSHBAEVA³⁹¹

ÖZET

This article analyzes the types of conditions in the formation of professional competence of a future specialist. The theoretical and practical significance of professional components that directly contribute to the formation of professional competence and serve as its basis is differentiated. Since the student closely connects the formation of his opinion on learning and achievements, recognition of value, assessment is determined by the complex actions of the Organization of the educational and educational process, the specific features of the values of the organization of education are identified. Since the value itself is closely related to the result of education, the success of a specialist in the profession, the most important components of the formation of professional competencies related to the profession through the levels of professionalism were considered. In the process of forming a desire to learn, an analysis of the relationship between the educational program and educational organization measures is carried out. In modern new education, digitalization is envisaged. The issues of joint work of students, exchange of ideas, joint assimilation of knowledge, support for each other were studied. An important feature of improving the quality of Education has been identified. Work was carried out to update, update Education, analyze best practices, models, judgments in accordance with the requirements. The issues of harmony in education and training, morality, culture, intelligence and responsibility were considered. Analysis of new ideas, ways to solve problems, ways to develop the goal of education are given.. It is noted that the professional values of students in education –the totality of educational indicators of educational and educational services, the acquisition of forms and innovative methods of training, material and technical bases, electronic resources-increase. Students understand that professional competence is aimed at the emergence of new ideas as a result of scientific and search activities, the disclosure of the essence of creative activity, its creation , and the search for effective solutions.

The position of competence-describes the need of society to prepare people who can use knowledge in any life situation, and therefore the expected competence in result-oriented education: the ability to develop their individuality, self-development, evaluate their activities, find the most effective ways to solve a problem, set goals, implement them, evaluate the results of their actions, analyze and choose the information received independently, make useful, effective decisions in various life situations. Between practice and prncip in education is the totality of values, theories and ideas that determine action. It is described to ensure students ' cognitive abilities through the formation of competencies, the ability to creatively use the acquired knowledge in educational and life situations, self-development and research management. The expected results are determined by integrating subject competencies in the field of knowledge. Versatility-harmony in education and

³⁹⁰ Diğer, CENTRAL ASIAN INNOVATION UNIVERSITY- SHYMKENT- KAZAKHSTAN, zuhra0007@mail.ru

³⁹¹ Diğer, CENTRAL ASIAN INNOVATION UNIVERSITY- SHYMKENT- KAZAKHSTAN, gulnar@mail.ru

training educates students on spiritual morality, cultural, mental and life opportunities, responsibility for experience.

Anahtar Kelimeler: Professional education, values, competence development, students.

THE STUDY OF PROFESSIONAL COMPETENCE ACTIVITY IN THE FORMATION OF PEDAGOGICAL SKILLS

AKMARAL BERDALIYEVA³⁹², GULNARA KYLYSHBAEVA³⁹³

ÖZET

This article examines the issues of the teacher's deep, comprehensive knowledge in the formation of pedagogical skills, their critical processing and comprehension, self-realization in pedagogical activity and self-education. It is investigated that the structure of pedagogical mastery consists of the unity of purpose, motive, and result of activity. The essence of educational excellence and the ways of its formation, professional competence actions that form knowledge and skills characteristic of the teacher and students are investigated. The issues of education and upbringing of future teachers, the formation of self-improvement are considered. In the implementation of elements of new technological methods, a special place is occupied by the activity of students, creative search, and love for their profession. In improving the quality of education that meets modern requirements, interactive learning lessons allow future specialists to freely express their thoughts and improve their knowledge. Effective education shows a high level of training of future teaching staff. The educational process develops approaches to specialization and scientific methods, methods of movement of human relations.

Self-motivational work is organized to obtain a high-quality education. In the process of organization, students put forward innovative ideas. While the main condition of pedagogical mastery is pedagogical erudition and competence, pedagogical erudition is a modern fund of knowledge that a teacher flexibly uses when solving pedagogical tasks. The issues of scientific - analytical, critical thinking, the search for new information, the need for literature, self-education, experimental experimentation, aspirations are considered. Pedagogical concreteness, the ability to perceive and evaluate one's own and others' actions, pedagogical communication, cooperation, activity approach, pedagogical tactics and ethics, listening, recognition, self-motivation, independent active work are organized. In the activities of the teacher and the student, a conscious goal, methods, effective activities, independent work ensuring the development of creative opportunities, teaching methods and techniques, search, strategies and methods of professional activity have been developed. In order to form pedagogical skills, students develop high results, communication skills, interest, the ability to anticipate, generate new ideas, self-critical thinking, creativity. The content of the lesson is related to the constant search for a teacher, the use of effective methods and techniques, and the updating of teaching methods. In the process of high-quality education, he introduces innovative methods into his searches, experience, and expands the field of the master class. As a subject of the pedagogical process, he focuses his work on cooperation with students, the formation of collectivist ties based on business communication and educational influence between students. In connection with the renewal of life, professional pedagogical skills should be developed, in which the

³⁹² Diğər, CENTRAL ASIAN INNOVATIONAL UNIVERSITY SHYMKENT- KAZAKHSTAN, Akmaral-20.68@mail.ru

³⁹³ Diğər, CENTRAL ASIAN INNOVATIONAL UNIVERSITY SHYMKENT- KAZAKHSTAN, kuntun-gulnar@mail.ru

cooperation of pedagogical knowledge, professional improvement, solving and mastering problematic situations, the psychological and social condition of students are controlled. Pedagogical skills are characterized by analytical business, predictive skills, professional, design skills, and reflective business activities.

Anahtar Kelimeler: Pedagogical, skillful, formative, professional competencies, actions, research

BİR EĞİTİM KURUMUNDA YENİLİKÇİ FAALİYETLERLE ÖĞRETMENLERİN HAZIR BULUNUŞLUĞUNUN OLUŞTURULMASI

AKBOPE KERIMBEKOVA³⁹⁴

ÖZET

Mevcut aşamada, eğitimde yenilikçi süreçlerin geliştirilmesi, aşağıdakilere bağlı olan nesnel bir kalıptır: * insan yaşamının her alanında bilgi teknolojilerinin hızlı gelişimi; * merkezi insanlığın evrensel yönü olan modern eğitim felsefesinin içeriğinin güncellenmesi; * katılımcıların eğitim sürecindeki etkileşiminin hümanist yönelimli doğası. Eğitimsel yenilik, amaç, içerik, yöntem, eğitim ve öğretim biçimlerinde, öğrenme sürecinin yeni gereksinimlere uyarlanmasında bir değişikliğe yol açan kısmi değişikliklerin amaçlı bir sürecidir. * yenilikçi faaliyetlerin modern eğitim ortamının bir gereği olarak değerlendirilmesi; * yenilikçi sosyal ve pedagojik aktivitenin özünün tanımı; * sosyal ve pedagojik hizmet uzmanlarının mesleki kendini geliştirmelerine yönelik yenilikçi psikolojik ve pedagojik desteğin analizi; * eğitimin yenilikçi bir sosyal ve pedagojik faaliyet biçimi olarak değerlendirilmesi ve karakterizasyonu. Devletin yürüttüğü eğitimin modernizasyonu, alanlarında uzman, son derece yetkin profesyoneller yetiştirme amacı güder. Sovyet döneminin başlarında, ülkenin çeşitli alanlarda uzmanlara olan ihtiyacı nedeniyle öğretmen eğitimi büyük önem kazanmıştır. Günümüzde modern bir öğretmenin işi, yeni teknolojileri yaratabilen ve bunları eğitim sürecine entegre edebilen, yaratıcı ve dinamik bir yaklaşıma dayanır. Yeni eğitim modeli, yenilikçi yöntemleri faaliyetlerine entegre etmeye istekli öğretmenlerin yetiştirilmesini hedefler. Öğretmenlerin mesleki yeterliliklerinin temelini, kendi pedagojik deneyimlerini sürekli geliştiren ve yenilikçi eğitim pratiklerine aktif olarak katılan, araştırma ve yenilik yapma kapasiteleri oluşturur. İnovasyon faaliyetinin önemli bir bölümü, öğretmenlerin bilgi tabanının derinliği ve yenilik konularında farkındalıklarının artırılmasıdır. Bu, temel eğitim kavramları, kategorileri ve ilkeleler üzerinde derinlemesine bir anlayışı, öğretmenin teorik, pratik ve metodolojik bilgisinin geliştirilmesini gerektirir. Öğretmenlerin, özellikle değişen dünya koşullarında etkili eğitim stratejileri geliştirebilmeleri için kritik düşünme, problem çözme ve adaptasyon gibi becerilerin geliştirilmesine odaklanmak önemlidir. Modern eğitim sistemi, öğrencilerin bilgiye ulaşımını kolaylaştıracak, onları yaşam boyu öğrenme sürecine hazırlayacak ve gelecekteki kariyerlerinde başarılı olmaları için gerekli becerileri kazandıracak şekilde tasarlanmalıdır. Bu nedenle, eğitimde yenilikçilik, sadece teknolojik araçların kullanımını değil, aynı zamanda eğitim metodolojilerinin, öğretim yaklaşımlarının ve değerlendirme sistemlerinin sürekli yeniden değerlendirilmesini ve geliştirilmesini gerektirir. Eğitimde yenilikçi faaliyetlerin teşvik edilmesi, öğrencilerin değişen dünya ihtiyaçlarına uyum sağlayabilmesi ve onları geleceğin zorluklarına karşı donanımlı hale getirebilmesi için hayati öneme sahiptir. Bu bağlamda, öğretmenlerin mesleki gelişimleri üzerinde durulması, onların hem kendilerini hem de öğrencilerini sürekli geliştirebilecekleri bir eğitim ortamı oluşturulması gerekliliğini ortaya koymaktadır. Öğretmenlerin yenilikçi eğitim pratiklerine katılımı, öğrencilerin öğrenme sürecine olan ilgisini artırır, motivasyonlarını güçlendirir ve eğitimde sürdürülebilir başarıya ulaşılmasını sağlar.

Anahtar Kelimeler: İnovasyon, Bilgi teknolojisi, öğrenci

³⁹⁴ Diğer, Shymkent University, kerimbekova.1975@bk.ru

GELECEKTEKİ BİR BİLGİ BİLİMİ ÖĞRETMENİNİN METODOLOJİK YETERLİLİĞİZAGİRA KOBEEVA³⁹⁵**ÖZET**

Şu anda, genç öğretmenlerin önemli bir kısmı mesleki faaliyet koşullarına ve uygulanmasına uyum sağlamada zorluklar yaşamaktadır, bu nedenle pedagojik üniversitelerin mezunlarının psikolojik, pedagojik ve metodolojik eğitiminin günümüzün gereksinimlerini tam olarak karşılamadığını söyleyebiliriz. Bu da, pedagojik bir üniversitede gelecekteki öğretmenin mesleki eğitiminin modernleşmesine neden olur. Bir bilişim öğretmenin eğitiminin bütünsel doğası, mesleki yeterliliğin tüm bileşenlerinin birlik ve ara bağlantılarında uygulanmasını içerir. Metodolojik yeterlilik, öğretmenin didaktik, örgütsel, analitik yetenekleri tarafından sağlanan mesleki bilgi, beceri ve kişisel niteliklerin bir yapısıdır [1]. Öğretmenin mesleki faaliyete hazır olmasında öncü bir yer tutan, bilgi ve becerileri bütünleştiren ve belirgin bir uygulamalı yapıya sahip olan metodolojik yeterliliğdir [2]. Kullanımı da dahil olmak üzere bilgisayar bilimi öğretme sürecini oluşturmak için ayrıntılı bir bilgi ve beceri sistemidir. Kullanımı da dahil olmak üzere bilgisayar bilimi öğretme sürecini oluşturmak için ayrıntılı bir bilgi ve beceri sistemidir. Gelecekteki bir bilgisayar bilimi öğretmenin metodolojik yeterliliğinin yapısı, hem bilgisayar bilimi öğretimi teorisi ve metodolojisi bilgisini hem de eğitim sürecini tasarlama becerisini, bilgi ve iletişim teknolojilerini kullanma becerisini ve bu teknolojileri eğitim sürecine dahil etme isteğini içermelidir. okul [1-3]. Şu anda, Kazakistan'ın eğitim sistemi, her şeyden önce yenilikçi süreçlerin yoğunlaşmasının bir sonucu olarak önemli dönüşümlerle karakterize edilmektedir. Günümüzde eğitim sistemi dış faktörlerden önemli ölçüde etkilenmektedir. Sürekli artışı dünya gelişimindeki bir dizi eğilimden kaynaklanan temelde yeni gereksinimlerle sunulmaktadır[2,3]: - toplumun gelişim hızını hızlandırmak, öğrencileri hızla değişen bir ortamda hayata hazırlamayı gerektirir; - kültürlerarası etkileşim ölçeğinin önemli ölçüde genişlemesiyle, okul mezunlarının sosyalliği ve hoşgörüsü özellikle önemlidir; - küresel sorunların ortaya çıkması ve büyümesi, gençlerin bunları modern düşünceyle çözmelerini gerektirir; - toplumun demokratikleşmesi, siyasi ve sosyal seçim fırsatlarının genişletilmesi, okulu vatandaşların böyle bir seçime hazır olma ihtiyacının önüne koydu.

Anahtar Kelimeler: Homojen birim matrisler, polinom uzunluğu, ayırık normal formlar.

³⁹⁵ Dr., ÇİM KENT ÜNİVERSİTESİ, Kobeebazagi82@mail.ru

TÜRKİYE'DE VE GELİŞMİŞ AVRUPA ÜLKELERİNDE MESLEKİ EĞİTİM

MURAT KARAMIK³⁹⁶

ÖZET

Mesleki eğitim; Kişilerin meslek sahibi olmalarında gerekli olan vazgeçilemez bir eğitimidir. Mesleki eğitim; kişilerin sahip olmak istedikleri mesleğe yönelik olarak, o mesleğin yapılabilmesi için gerekli olan bilgi, beceri ve deneyimin kazandırılmasını ve kişilerde o mesleğe yönelik yapısal bir değişimin ortaya çıkmasını sağlayabilecek eğitim ve gelişim süreci olarak ifade edilebilir. Bu çalışmada Finlandiya,Almanya ve Türkiye'deki mevcut mesleki eğitim sistemlerinin karşılaştırmalı olarak incelenmesi amaçlanmıştır. Finlandiya, Türkiye ve Almanya'nın mesleki eğitim sistemleri birbirinden farklılıklar göstermektedir. Finlandiya, genel eğitim sistemiyle dünya çapında tanınır ve mesleki eğitimde de önemli başarılar elde etmiştir. Finlandiya'da mesleki eğitim, genel eğitimle beraber yürütülür ve okul ile işyeri uygulamalarını birleştirir. Uygulamalı eğitim işyerleri ile işbirliği içerisinde, öğrencilerin pratik beceriler kazanmasına odaklanarak yapılmaktadır .Türkiye'de Mesleki Eğitim: meslek liseleri ve mesleki eğitim merkezleri tarafından yürütülmektedir. Meslek liselerinde , İlk üç sene boyunca okulda meslek dersleri ve akademik dersler ile beraber yapılırken, son sınıfta işletme ağırlıklı olmak üzere farklı uygulamalar yapılmaktadır. Son yıllarda, sektörlerle işbirliği yapılarak devlet teşviki ile mesleki eğitim merkezlerinin öğrenci sayısı artmış ancak bu uygulamada da bazı olumsuzluklar ortaya çıkmıştır. Almanya'da Mesleki Eğitim:çift öğretim modelini uygulamaktadır: öğrenciler hem okulda teorik dersler alır hem de işletmelerde uygulamalı eğitim alarak deneyimler kazanırlar. Mesleki eğitim Almanya için ön plandadır . İşletmeler işbirliği yaparak öğrencilerin pratik deneyim kazanmaları sağlanmaktadır. Mesleki eğitim ve iş dünyası arasında çoğunlukla istihdam garantili sözleşmeler bulunur. Ülkeler arasındaki farklar olmasının sebebi , işletmeler ile işbirliği düzeyinin, teorik ve pratik uygulamaların çeşitlilik göstermesidir. İncelenen ülkeler içerisinde meslek liselerindeki öğrenci oranlarının en düşük olduğu ülke Türkiye görülmektedir. Türkiye'de öğrenci oranlarının% 65'inin mesleki ve teknik eğitim, % 35'inin de genel lise olması hedeflenmiştir. Bu oran 1990-2000 arasında %45-50 iken 2022-2023 yılında %25 ile %30 arasına gerilemiştir. Ara eleman yetiştirme görevini üstlenmiş meslek liseleri üniversite kazandırma oranında geri planda kaldıkları için toplumda tercih noktasında artık son tercih sıralarına gelmiş bulunmaktadır. Anadolu liselerinin kontenjanın fazla olması öğrencilerin Anadolu liselerine yüksek oranda tercih etmesine sebep olmaktadır. Bu aşamada Türkiye'de meslek liselerinde çeşitli yönlerden eğitim anlamında yeniliklere ve sistemde bazı değişikliklere ihtiyaç vardır. Ortaöğretim kontenjanların meslek lisesi ağırlıklı olarak güncellenmesi, mesleki anlamda yönlendirmenin diğer ülkelerde olduğu gibi erken yaşlarda yapılması olumlu olarak mesleki eğitime yansıtacaktır. İstihdam konusunda işletmeler ile işbirliği yapılarak mezuniyet sonrası çalışma imkanları verilmesi , mesleki eğitimde öğrenci sayısının artışını sağlayacaktır.

Anahtar Kelimeler: eğitim-sektör-mesleki eğitim

³⁹⁶ Öğretmen , mrtkrmk0167@gmail.com

MESLEK LİSELERİNİN SİVİL HAVACILIK BÖLÜMÜNDE STAJ EĞİTİMİNİN AMAÇLARINA UYGUNLUĞUNUN İNCELENMESİ: BİR DURUM ÇALIŞMASI

MURAT DURALI³⁹⁷

ÖZET

Bu çalışma meslek liselerinde yer alan sivil havacılık dalı öğrencilerinin staj sürecinde karşılaştıkları zorluklara sebep olan faktörleri keşfetme amacı taşır. Çalışmada bu öğrencilerin sivil havacılık sektöründe uygulamalı eğitimde neden yetersiz kaldıkları da açıklanmaya çalışılmıştır. Bu araştırmada, sivil havacılık öğrencilerinin staj sürecindeki deneyimleri üzerinden kazanımları durum çalışması yoluyla içerik analizi yapılmıştır. Bu bağlamda Sivil havacılık öğrencileri okulda gördükleri teorik dersleri ve staj sürecinde kazandıkları becerileri ve deneyimleri nasıl betimlediği, staj süreci öğrencilerin mesleki yeterliliğini nasıl etkilediği, lisede verilen meslek derslerinin staj sürecine katkısı araştırılmıştır. Bu çalışma nitel araştırma desenlerinden durum çalışması modelinde tasarlanmıştır. Araştırma problemi güncel bir sorunu ele alarak sivil havacılık öğrencilerinin staj sürecinde yaşadığı zorluklara odaklanmıştır. Bu durumun nedenlerinin derinlemesine belirlenmesi amacıyla nitel araştırma yöntemi tercih edilmiştir. Araştırmanın katılımcıları ise meslek lisesi sivil havacılık dalı öğrencileridir. Meslek lisesi öğrencilerinin staj sürecindeki eğitim deneyimlerini değerlendirmek amacıyla teorik ve pratik eğitimleri arasında benzerlik veya farklılıkların olup olmadığını belirlemek için amaçlı örnekleme yöntemlerinden biri olan ölçüt örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Katılımcılar için aranan ölçütler şunlar olmuştur: Meslek lisesinde sivil havacılık dalında öğrenim görmesi, havacılık sektöründe staj yapması, İstanbul'da ikamet etmesi ve program türü olarak Anadolu Meslek Programında yer alması olmak üzere dört kriterde toplanmıştır. Katılımcılar İstanbul ili Avclar ilçesinde Millî Eğitim Bakanlığı Mesleki ve Teknik Anadolu Liseleri'ne bağlı resmi okullarda öğrenim gören öğrencilerdir. Katılımcıların tümü ulaştırma branşı sivil havacılık dalı öğrencileridir. Katılımcıların aynı bölgede ve aynı dalda olmasının sebebi ise durum analizine uygun olarak deneyimlerinin ve fikirlerinin ortak bağlamda ele alınmak istenmesidir. Bu bağlamda çalışma 4 meslek lisesi öğrencisi ile yürütülmüştür. Araştırmada verilerin toplanmasında durum araştırmalarında sıklıkla kullanılan görüşme tekniği kullanılmıştır. Bu tekniğin kullanımı, katılımcı öğrencilerin staj deneyimlerini bir miktar derinlemesine incelemelerine izin verdiği ve bu da araştırmacıların fenomenlere bakış açılarını daha iyi anlamalarına yardımcı olduğu için uygun görülmüştür. Bundan dolayı bu durum araştırmasında veriler, yarı yapılandırılmış görüşme formuyla elde edilmiştir. Veri toplama süreci 2022 - 2023 eğitim öğretim yılında, Mayıs 2023'ten başlamak üzere iki aylık bir zaman diliminde gerçekleştirilmiştir. Mevcut çalışmada, güvenilirliği sağlamak için her katılımcı öğrenciyle uzun vadeli etkileşim sağlanmaya çalışılmıştır. Bu amaç doğrultusunda gerçekleştirilen içerik analizi sonucunda, 1) Öğrenciye ilişkin bulgular, 2) Eğitim - öğretim programına ilişkin bulgular, 3) Staj deneyimine ilişkin bulgular olmak üzere 3 ana tema altında 9 alt temaya ve 28 koda ulaşılmıştır. Meslek lisesinde yer alan sivil havacılık dalı öğrencilerinin staj deneyimlerine göre genel olarak eğitim öğretim programı ve stajda yaşanan zorluklar sebebiyle sorunlar yaşadığı görülmüştür. Öğrencilerin çoğunluğu havacılık sektöründe staj yapmasına rağmen staj yaptığı yerler kendi bölümleriyle ilgili

³⁹⁷ Öğretmen, Millî Eğitim Bakanlığı, muratdurali@anadolu.edu.tr

değildir. Ayrıca programın sektörün ihtiyaçlarına göre tasarlanmaması, okul - sektör iş birliğinin yeterli olmaması, sektörün lise öğrencilerini desteklememesi, gerekli ihtiyaç analizlerinin yapılmaması bu duruma yol açmıştır. Bundan dolayı meslek lisesi sivil havacılık bölümünden mezun olan öğrenciler kariyerlerinde değişikliklere gidebilmektedir. Araştırma sürecinde elde edilen bilgilere göre staj yapacak öğrencilerin staj yerleri, tercihen okul tarafından bulunmalıdır. Staj yerleri seçilirken öğretim programına uygun olmasına ve öğrencilerin okulda öğrendikleri teorik bilgileri staj yerlerinde uygulama fırsatı bulabilecekleri yerler olmalıdır. Ayrıca iş yerlerinde öğretim sorumluları tecrübeli ve eğitime istekli personel arasından seçilmeli, eğitimleri sürekli biçimde sağlanmalıdır. Staj yerlerinde iş sağlığı ve güvenliği tedbirlerinin stajyer öğrencilerin yaş grubu dikkate alınarak uygulanması gerekir.

Anahtar Kelimeler: Staj, sivil havacılık, meslek lisesi, durum analizi, işletmelerde mesleki eğitim

CUMHURİYETİN 100.YILINDA “ÇIRAKLIK EĞİTİMİN DÜNÜ BUGÜNÜ YARINI”ÖZLEM KARACA³⁹⁸**ÖZET**

Mesleki eğitimin önemi doğrultusunda bu araştırmada Türkiye’de mesleki eğitimde yaşanan sorunları ortaya koymak ve olası çözüm önerileri getirmek amaçlanmıştır. Araştırma nitel araştırma yöntemi ve nitel araştırma desenlerinden olan, olgu bilim deseni kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Araştırmada yer alan katılımcılar ise amaçlı örneklem yöntemi çerçevesinde kolay ulaşılabilir örneklem tekniği kullanılarak belirlenmiştir. Belirlenen yöntem ve teknik doğrultusunda araştırmanın çalışma grubu Denizli il merkezindeki meslek lisesinde görev yapan 8 meslek öğretmeninden oluşmaktadır. Elde edilen veriler araştırmacılar tarafından oluşturulan yarı yapılandırılmış görüşme formu ile toplanmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşme formu ile elde edilen veriler betimsel analiz yöntemiyle çözümlenmiştir. Araştırmacılar mesleki eğitimde yaşanan sorunları öğrenci kaynaklı, veli kaynaklı, öğretmen kaynaklı, eğitim uygulamaları kaynaklı, fiziki ve donanım kaynaklı ve işletme kaynaklı temalar olarak kodlandırmış ve bazı sorunları şu şekilde bulmuştur. Başarısız öğrencilerin gelmesi, mezun olduğu alanda çalışmak istememesi, işletmelerde uyum sorunu ve devamsızlık, ilgisiz veli, tecrübe eksikliği, motivasyon eksikliği, stajın yetersiz olması, iş alanı olmayan yerlerde program açılması, malzeme eksikliği, fiziki planlama yanlışlıkları ve işverenin olumsuz tutumu şeklinde bulunmuştur. Araştırmacılar yaşanan sorunlara yönelik çözüm önerilerini; öğrenci kaynaklı, veli kaynaklı, öğretmen kaynaklı, eğitim uygulamaları kaynaklı, fiziki ve donanım kaynaklı ve işletme kaynaklı temalar altında kodlayarak birtakım çözüm önerilerini şu şekilde bulmuştur. Öğrenciler sınavla alınmalı, mühendislik alımlarında meslek liselerine öncelik tanınmalı, mezunlar takip edilmeli, işbirliği arttırılmalı, tanıtımlar yapılmalı, mesleki gelişim eğitimleri yapılmalı, staj süreleri uzatılmalı, mesleki eğitimden anlayan yöneticiler atanmalı, meslek derslerinin sayısı arttırılmalı, işletmeler ekonomik destek ve donanım desteği sağlamalı, devlet desteği arttırılmalı, meslek odalarıyla ve işletmelerle işbirliği yapılmalı, bölgelerde proje okulları açılmalı ve kariyer basamakları oluşturulmalı, şeklinde sıralanmıştır. Sonuç olarak mesleki eğitim dinamik bir yapıya sahip olduğundan sürekli olarak değişim göstermektedir. Türkiye’de yıllarca mesleki eğitimin geliştirmesi yönünde politikalar izlenmiş olsa da günümüzde hala meslek eğitimi veren okulların ve mesleki eğitim kurumlarının birtakım sorunlar yaşadığı ve bu sorunların istihdamı arttırmak ve güçlü bir ekonomiye sahip olabilmek için ivedilikle çözülmesi sonucuna varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Mesleki Eğitim, Nitelikli Eleman, Nitelikli İşgücü

³⁹⁸ Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, paramedik_ozlem@hotmail.com

AKTİF İŞGÜCÜ PİYASASI PROGRAMLARI ARACILIĞYLA NE EĞİTİMDE NE İSTİHDAMDA OLAN GENÇLERİN İŞGÜCÜNE ENTEGRASYONUNUN SAĞLANMASI

HİLAL BİLGİÇ³⁹⁹, GAMZE OKYAY SEZER⁴⁰⁰, MÜNEVVER ERTEK AVCI⁴⁰¹, MÜJGAN BEKDAŞ⁴⁰²

ÖZET

Gençlerin işgücü piyasasından, eğitimden veya öğretimden kopması hem bireyler hem de toplum için önemli mali kayıplara neden olmaktadır. 2021 yılında, Türkiye genelinde ne eğitimde (örgün veya yaygın) ne istihdamda olan gençlerin (NEET'lerin) oranının yüksek olması nedeniyle doğrudan ekonomik kaybın yüksek olduğu tahmin edilmektedir. 2019 OECD verilerine göre, Türkiye OECD ülkeleri arasında en yüksek NEET oranına (%29,5) sahip olan ülkedir. Aslında, genç kadınlar arasındaki NEET oranları, Türkiye'yi diğer OECD ülkeleriyle karşılaştırıldığında en yüksek NEET oranına sahip ülke yapmaktadır. 2019 yılında, Türkiye'de genç kadınlar arasındaki NEET oranı (%41) OECD ülkeleri arasındaki en yüksek oran iken, genç erkekler arasındaki NEET oranı (%18) İtalya'dakinden (%22) daha düşüktür. Ayrıca genç erkeklerin istihdam oranı (%54) genç kadınların neredeyse iki katıdır (%28). Analizler evli ve çocuk sahibi olmanın genç kadınların NEET olma ihtimalini artırdığını, genç erkeklerin NEET olma ihtimalini ise azalttığını göstermektedir. Ülkemizde eğitime erişimde cinsiyet eşitsizliği ortadan kalkmaya yüz tutmuş olsa da işgücü alanında devam ettiği verilerden anlaşılmaktadır. Bu bağlamda, bu çalışmanın genel amacı, toplumsal cinsiyet eşitliği odağında, mevcut işgücü piyasası ihtiyaçlarını göz önünde bulundurarak işgücünde, eğitimde veya öğretimde olmayan gençlerin (NEET'lerin) istihdamını artırmaktır. Bu amaç doğrultusunda ne eğitimde ne istihdamda olan 50 katılımcıya yenilikçi bir öğrenme yaklaşımıyla mesleki, genel ve sosyal konularda 12 hafta boyunca toplam 248 saat yeni bilgi ve beceriler kazandırılmaya çalışılmıştır. Bu beceriler kısaca şunlardır: mesleki eğitim dersleri, mesleki İngilizce, toplam kalite yönetimi, iş sağlığı ve güvenliği, problem çözme becerileri, eleştirel düşünme, insan yönetimi, yaratıcılık, duygusal zekâ, iş birliği, inovasyon, iş görüşmesi, özgeçmiş hazırlama, öz saygı, öz güven ve öz farkındalık. Katılımcılara eğitimin başlangıcında ön test ve sonunda son test uygulanmıştır. Ardından, elde edilen veriler IBM® SPSS 26 istatistiksel paket programı kullanılarak analiz edilmiştir. Analiz sonucuna göre, ön test ve son test arasında anlamlı bir farkın (p)

Anahtar Kelimeler: Genç, istihdam, eğitim, mesleki beceri, genel beceri, sosyal beceri ve kalkınma.

³⁹⁹ Dr. Öğr. Üys., MALATYA TURGUT ÖZAL ÜNİVERSİTESİ, hilal.bilgic@ozal.edu.tr

⁴⁰⁰ Dr. Öğr. Üys., MALATYA TURGUT ÖZAL ÜNİVERSİTESİ, gamze.okyay@ozal.edu.tr

⁴⁰¹ Öğr. Gör Dr., MALATYA TURGUT ÖZAL ÜNİVERSİTESİ, munevver@ozal.edu.tr

⁴⁰² Öğr. Gör Dr., MALATYA TURGUT ÖZAL ÜNİVERSİTESİ, mujgan.bekdas

OKUL YÖNETİCİLERİNİN GÖRÜŞLERİNE GÖRE MESLEK LİSELERİNDE YAŞANAN SORUNLAR VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

MUHAMMET HANİFİ ERCOŞKUN⁴⁰³, OKAN DİŞ⁴⁰⁴

ÖZET

Mesleki ve teknik eğitim, öğrencilerin temel yeterliklerinin geliştirilmesi yanında öğrencilere mesleki becerilerin kazandırılması ve öğrencilerin istihdama kazandırılması bağlamında hem teorik hem de uygulamalı eğitimin bir arada yürütüldüğü süreci ifade etmektedir (Cice & Balkar, 2020). Mesleki ve teknik eğitim kapsamında bir mesleğe ait bilgi, beceri ve uygulama yeteneklerinin bireye kazandırılması amaçlanmaktadır. Bu bağlamda çok yönlü bir boyuta sahip olan mesleki ve teknik eğitim bireyin bilişsel, duyuşsal, psiko motor becerilerinin bütüncül gelişimine zemin hazırlamaktadır (Alkan, Doğan & Sezgin, 2011; Altay & Üstün, 2011). Ülkelerin kalkınma düzeylerinin hızlandırılması, ülkedeki iş imkanlarının artırılması ve bir ülkenin diğer ülkelerle rekabet edebilmesi açısından mesleki ve teknik eğitim önemli bir unsur olarak karşımıza çıkmaktadır. Dolayısıyla eğitim politikalarının belirlenmesi noktasında mesleki ve teknik eğitime önem verilmesi gerekmektedir. Bu bağlamda ülkelerin gelişimlerinde önemli bir yere sahip olan meslek ve teknik liselerde yaşanan sorunların belirlenmesi, bu sorunlara yönelik çözüm önerilerinin geliştirilmesi mevcut eksikliklerin ve aksaklıkların giderilmesi hususunda uygulayıcılara ve politika yapıcılara rehberlik edebilir. Mesleki ve teknik eğitim kurumlarının dünyanın birçok ülkesinde olduğu gibi ülkemizde de akademik başarı açısından düşük ve sosyo-ekonomik yönden dezavantajlı öğrencilerin eğitim gördüğü bir kurum olarak değerlendirilmesi (Fındık ve Kavak, 2013; Vuranok, Özcan ve Çelebi, 2017) mesleki ve teknik liselerine olumsuz bir bakış açısının oluşmasına sebep olmaktadır. Bu araştırma ile okul yöneticilerinin görüşlerine göre meslek liselerinde yaşanan sorunlar ve bu sorunlara yönelik çözüm önerilerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden olgubilim yöntemi kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubu, 2023-2024 eğitim öğretim yılı Erzurum ilinde meslek liselerinde görevli okul yöneticilerinden oluşmaktadır. Verilerin toplanması için uzman görüşü ile belirlenmiş yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Araştırmada yer alan katılımcılar ölçüt örneklem yöntemi kullanılarak belirlenmiştir. Okul yöneticilerinin sorun yaşamaları ve buldukları okulda en az bir yıl görev yapmış olması ölçüt olarak alınmıştır. Gönüllü katılımcılarla yapılan görüşmelerin ses kayıtları yazıya dökülmüştür. Veri analizinde içerik analizi yapılmıştır. Araştırmanın geçerlik ve güvenilirliği için gerekli önlemler alınmıştır. Çalışmayla ilgili bulgular, sonuçlar, tartışma ve öneriler sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Meslek lisesi, Meslek liselerinde yaşanan sorunlar, meslek liselerinde yaşanan sorunlara çözüm önerileri.

⁴⁰³ Doç. Dr., , ercoskun@atauni.edu.tr

⁴⁰⁴ Dr., MEB, okandis25@gmail.com

İŞGÜCÜ PİYASALARINDA NİTELİK VE BECERİ UYUMSUZLUĞU ÖRNEĞİ OLARAK KADROSUZ USTA ÖĞRETİCİLER: ZONGULDAK ÖRNEĞİ

BİRGÜL ULUTAŞ⁴⁰⁵, FATMA GÜNAYDIN⁴⁰⁶

ÖZET

Küresel olarak artan rekabetin yanı sıra bilgi, iletişim ve teknolojiadaki gelişmeler, işgücü piyasalarının Fordist istihdam rejiminden Post Fordist istihdam rejimine doğru dönüşümünü beraberinde getirmiştir. Bu dönüşümde işsizlik, güvencesizlik, kayıtsız ve istikrarsız işler, parça başı ve/veya saat başı ödemeler yaygın hale gelmiştir. Geçmişte Post Fordist dönemin mavi yakalı çalışanlarını ifade eden “proleterya” kavramı, bugün beyaz yakalı/ nitelikli üniversite mezunlarını da içine alan bir başka kavramı popüler hale getirmiştir. Standing’in “prekarya” olarak ifade ettiği bu yeni sosyal sınıf, yüksek öğrenim görmüş ve görmemiş her iki kesimin de geçici ve güvencesiz olarak istihdam edildiği Post-Fordist sistemin yeni çalışanlarını ifade etmek için kullanılmıştır. Bu çerçevede yükseköğretim diplomalarının eski anlamını yitirdiği, istihdam ile eğitim ilişkisinin koptuğu görülmektedir. Diploma ve sertifikaların eğitimsel kazanımları değil, kuyrukta bekleyen çok sayıda işsiz arasından en çok belgeye sahip olanların seçildiği bir eleme aracını ifade etmeye başladığı görülmektedir. Bu durum, son zamanlarda yaygın önemli bir sosyal probleme işaret ederken; en çarpıcı örnekleri yaygın eğitim kurumlarında gözlenmektedir. Bu kurumlarda istihdam edilen usta öğreticilerin önemli bir kısmı kadrosuz ve geçici olarak, her yıl yenilenen sözleşmeler ve ağustos ayında yapılan değerlendirmeler sonucunda yeniden istihdam edilmelerine karar verilen bir sistemle çalışmaktadırlar. Yeniden istihdam edilmeleri için belge çokluğuna ihtiyaç duyan ve yedekte tuttukları belgelerle işsiz kalmama mücadelesi içinde bulunan kadrosuz usta öğreticiler, bu araştırmanın konusunu oluşturmaktadır. Yaygın eğitim kurumlarında istihdam edilen kadrosuz usta öğreticilerin bir kısmı ilkökul, ortaokul, lise veya meslek lisesi mezunları arasından ustalık, usta öğreticilik, antrenörlük belgeleri, mesleki yeterlilik belgeleri ve alandaki iş deneyimlerine göre seçilmektedir. Bunların yüksek öğrenim veya öğretmenlik formasyonları bulunmamaktadır. Bir kısım usta öğretici ise üniversite mezunu olup işe yerleşmemiş olan kişiler arasından öğretmenlik formasyonu, mesleki yeterlilik belgeleri ,antrenörlük, ustalık, usta öğreticilik belgesi ve alandaki iş deneyimlerine göre seçilmektedir. Bu çerçevede usta öğreticilerin bir önemli bir kısmı alanyazında “aşırı eğitimlilik” (over education) olarak ifade edilen kavrama; bir kısmı da “yetersiz eğitimlilik” (under education) kavramına karşılık gelmektedir. Bütün bu kategoriler, “eksik istihdam” ya da “nitelik ve beceri uyumsuzluğu” gibi eğitim ekonomisi kavramlarını gündeme getirmektedir. Araştırmanın amacı, yaygın eğitim kurumlarında çalışan kadrosuz usta öğreticilerin aşırı eğitimlilik ve yetersiz eğitimlilik durumlarının incelenmesidir. Nitel araştırma yaklaşımlarından durum çalışması yöntemiyle yürütülecek olan bu çalışmada, veri toplama araçları doküman analizi ve yarı yapılandırılmış görüşme formları kullanılacaktır. Yaygın eğitim merkezlerinde iş başvurusu için kişilerin eğitim durumlarına ilişkin belgeler, mesleki yeterlilik belgeleri, önceki iş deneyimleri ve kişisel bilgilerine ilişkin kayıtlar tutulmaktadır. Görüşmeler etik hassasiyet çerçevesinde gerekli bilgi ve taahhütler verilerek gerçekleştirilecektir. Dokümanlar içerik

⁴⁰⁵ Dr. Öğr. Üys., Bülent Ecevit Üniversitesi- EREĞLİ EĞİTİM FAKÜLTESİ, ulutas.birgul@gmail.com

⁴⁰⁶ Öğretmen, Zonguldak İl Milli Eğitim Müdürlüğü, fatma3836060@gmail.com

analizi, görüşmeler de betimsel analiz yöntemiyle çözümlenecektir. Devam eden bu araştırma da veriler toplanmakta olup, araştırma bulgularına daha sonra yer verilecektir.

Anahtar Kelimeler: işgücü piyasası, aşırı eğitimlilik, eksik istihdam, yetersiz eğitimlilik, işgücü niteliği

ÖZBEKİSTAN MİMARİSİ: KÜLTÜREL MİRASIN ZAMANLI BİR GÖBEĞİ

SEVARA NİZAMİTDİNOVNA YUSUPOVA⁴⁰⁷, SHAKHNOZA KADİROVNA ORİPOVA⁴⁰⁸

ÖZET

In this article provides detailed information about the architectural monuments of Uzbekistan. Our country, nestled in the heart of Central Asia, boasts a rich architectural legacy that echoes the country's vibrant history, diverse cultures, and remarkable craftsmanship. From the ancient Silk Road cities to the opulent monuments of Timurid rule, Uzbekistan's architecture is a testament to the ingenuity and creativity of its people across the ages. The Silk Road: A Path of Cultural Exchange. Central to Uzbekistan's architectural narrative is the Silk Road, the ancient trade route that connected East and West, facilitating the exchange of goods, ideas, and cultures. Along this historic corridor, Uzbekistan emerged as a melting pot of civilizations, leaving an indelible mark on its architectural landscape. The Marvels of Samarkand. Samarkand, often hailed as the jewel of the Silk Road, is home to some of Uzbekistan's most iconic architectural treasures. At the heart of the city lies the Registan Square, a masterpiece of Islamic architecture adorned with ornate tilework, intricate geometric patterns, and towering minarets. The Registan, flanked by three majestic madrasahs – Ulugh Beg, Tilya-Kori, and Sher-Dor – stands as a symbol of Samarkand's cultural splendor and scholarly heritage. Bukhara: The City of a Thousand Minarets. Bukhara, another ancient city steeped in history, captivates visitors with its labyrinthine streets, domed bazaars, and soaring minarets. The Kalyan Minaret, a towering masterpiece of Seljuk architecture, dominates the city skyline, offering panoramic views of Bukhara's architectural ensemble. The Ark of Bukhara, a massive fortress dating back to the 5th century, stands as a testament to the city's strategic importance and enduring resilience.

Anahtar Kelimeler: mimari, anıtlar, minareler, müzeler.

⁴⁰⁷ Doç. Dr., ANDİJAN STATE PEDAGOGİCAL İNSTİTUTE, forum2024kemer@mail.ru

⁴⁰⁸ Doktora Öğrencisi, ANDİJAN STATE PEDAGOGİCAL İNSTİTUTE, forum2024kemer@mail.ru

EĞİTİMDE KADIN YÖNETİCİLERİN CAM TAVANI AŞMA YÖNTEMLERİNE İLİŞKİN YÖNETİCİ GÖRÜŞLERİ

SACİDE GÜLEL⁴⁰⁹

ÖZET

Kadınlar ve erkekler için eşit fırsatlara yönelik mevzuatın yanı sıra eğitim yönetiminde çeşitliliğin önemli ölçüde desteklenmesine rağmen, kadınların karar alma pozisyonlarında hala büyük ölçüde azınlıkta kaldıkları gözlemlenmektedir. Bu gözlem, eğitim yönetiminde kadınlara karşı dikey ayrımcılığı oluşturan cam tavan olgusunu yansıtmaktadır(Daraki, 2007). Genel anlamda ise bu araştırmanın amacı, eğitim yönetiminde eğitim yöneticilerinin yönetimde kadın yöneticilere bakışı ile ortaya çıkan Cam Tavan algısının yöneticileri mesleki anlamda nasıl etkilediği ve de bu olgunun eğitim yönetimi alanını ne şekilde etkilediği konusunu araştırmaktır. Araştırmanın çalışma grubu, 2023-2024 Eğitim-Öğretim yılında Şanlıurfa ilinde Millî Eğitim Bakanlığına bağlı devlet okullarında aktif olarak görev yapan toplam 5 erkek yönetici ve 5 kadın yönetici ile toplamda 10 kişi olmak üzere; anaokulu, ilkokul, ortaokul, meslek lisesi ve Anadolu Lisesinde görevli eğitim yöneticilerinden oluşmaktadır. Eğitim yöneticilerinin meslekteki kıdemleri, mesleki mezuniyet alanları, yaşları, cinsiyet özelliklerinden oluşan bir form ile görüşmeler yapılmış ve veriler toplanmıştır. Çalışma başlığıyla uyumlu görüşme soruları yapılandırılmış sorulardan oluşturularak formun içeriği hazırlanmıştır. Eğitim yöneticilerinin yönetimde kadın algısı, cam tavan algısı, eğitimde cam tavanı aşma yaklaşımları hakkındaki algıları ve cam tavan algısının yöneticileri mesleki anlamda nasıl etkilediği ve bu bağlamda eğitim yönetimi alanını nasıl etkilediği konusunda görüşleri ele alınmıştır. Bu görüşler betimsel analiz yöntemiyle değerlendirilmiştir. Eğitim yöneticileriyle yapılan görüşmede yapılandırılmış görüşme formu hazırlanarak konunun ayrıntılarına girilmiş ve çalışmanın analiz edilmesine gidilmiştir. Eğitim yöneticilerinin yönetimde kadın algılarının eğitim yönetimine olan etkilerine ilişkin derinlemesine veri elde etmek için eğitim yöneticilerinin görüşlerini belirlemek üzere görüşme yöntemi kullanılmıştır. Araştırmada nitel veriler, içerik analizi yöntemi ile analiz edilmiştir

Anahtar Kelimeler: Eğitim Yönetimi, Eğitim Yöneticisi, Cinsiyet, Toplumsal Cinsiyet, Mesleki Eşitlik, Eğitimde Liderlik, Cam Tavan

⁴⁰⁹ Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, sacide_63@hotmail.com

OKUL YÖNETİCİLERİNİN ATAMA VE YERLEŞTİRİLMESİNİN BAŞKA ÜLKELER İLE KARŞILAŞTIRILMASI

NEJLA YILDIZ⁴¹⁰

ÖZET

Okul yöneticilerinin atama ve yerleştirilme süreçleri ülkeler arasında önemli farklılıklar göstermektedir. Köklü okul yöneticisi seçme ve yetiştirme geleneklerine sahip Amerika Birleşik Devleti (ABD), Kanada ile Türkiye'deki uygulamaları karşılaştırmak, eğitim sistemlerinin temel dinamiklerini anlamak açısından bilgilendirici olabilir. Bu araştırmanın amacı, nitel araştırma yöntemi ve literatür taramasıyla, köklü gelenekleri olan ABD ve Kanada'daki mevcut okul yöneticisi atama ve yerleştirmelerinin Türkiye ile karşılaştırmaktır. ABD farklı eyaletlerden oluşmaktadır ve bu eyaletlerin her birinin yönetimi aynı değildir. Eyaletlerin eğitim sistemleri, okul yöneticisi seçme ve yetiştirme süreçleri arasındaki ayrımları da beraberinde getirmektedir. Buna rağmen literatür taraması sonucunda ülke genelinde okul yöneticisi olabilmek için gerekli olan temel bazı şartlar mevcuttur. Eğitim yönetimi alanında yüksek lisans derecesine sahip olmak ya da eğitimin herhangi bir alanında yapılan yüksek lisansa ek olarak eğitim yönetimi yüksek lisans programından 18 saatlik temel dersleri almış olmak, kamuya ait okullarda 1 ile 3 yıl arasında çalışmış olmak ve yöneticilik sertifikasına sahip olmak. Bu özellikler ele alındığında belirtilen üç temel şartı sağlayan ve öğretmenlik yapan veya öğretmen olma yeterliliklerini sağlayan kişilerin okul yöneticiliğine aday olabilir. Bir diğer farklı ülke de Kanada'dır. Kanada'da öğretmenlerin, okul yöneticisi olabilmek için genellikle uzmanlık yeterliliklerini ya da bir yüksek lisans derecesini ve stajı da kapsayan okul yöneticileri yeterlilik kazandırma programını tamamlamaları gerekmektedir. Seçilme yeterlilikleri, yöneticilik seçimlerini belirleyen ölçütleri kendileri tanımlayan özel okullar için geçerli değildir. Aynı zamanda, yerel düzenlemelere sahip olan eyaletler arasında müdürlerin seçimi konusunda değişiklikler görülebilir. Türkiye'de ise okul yöneticilerinin atama ve yerleştirilme süreci genellikle Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) tarafından belirlenen standartlarla yapılır. Türkiye'de okul yöneticileri genellikle MEB'in belirlediği kriterlere uygun olarak atanır. Bu kriterler arasında öğretmenlik deneyimi, liderlik eğitimi, yöneticilik sertifikaları ve başarı durumları yer alır. Atama süreçleri genellikle sınavlar, mülakatlar ve performans değerlendirmeleri doğrultusunda yapılır. Sonuç olarak, okul yöneticilerinin atama ve yerleştirilme süreçleri ülkeler arasında büyük çeşitlilik göstermekte ve her ülkenin eğitim sistemine özgü ihtiyaçları ve hedefleri yansıtmaktadır. Ülkeler arasındaki bu farklılıklar, eğitim sistemlerinin genel yapısının yanı sıra kültürel ve siyasi dinamiklerle de ilişkilidir. Yukarıda da bahsedildiği gibi, ABD ve Kanada gibi yerel yönetimlerin daha fazla yetkisi olduğu bir sistem benimsenirken, diğerlerinde merkezi hükümet daha etkin bir rol oynayabilir ve okul yöneticilerinin seçilmesi ve atanmasında izlenen yolları etkiler. Çalışmanın sonuçlarından elde edilen önemli bir diğer çıkarım ise Türkiye'de yönetici atama yönetmeliğinde son yıllarda birçok değişiklik yapılması ve en son değişiklikler ile okul yöneticisi olabilmek için öğretmen olarak hizmet yapmış olmanın yeterli olması ele alındığında, bu konudaki eksiklikler daha açık bir şekilde ortaya çıkmaktadır. ABD ve Kanada'da okul yöneticisi olabilmek için öğretmen olarak görev yapma şartının yanında yüksek lisans derecesine sahip olma veya devlet

⁴¹⁰ Öğretmen, Şişli Atatürk Ortaokulu, nejla_yldz95@icloud.com

destekli ya da özel kurumlar tarafından sunulan lider hazırlama programlarını tamamlama gerekliliği tanımlanmaktadır. Söz konusu ülkelerde yönetici adaylarına verilen yetiştirme programlarının ülkemiz şartları da göz önünde bulundurularak benzer programların ülkemizde de geliştirilmesi faydalı olacaktır. Elde edilen bulgularla ilgili genel değerlendirme ise kongrede katılımcılarla paylaşılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Okul yöneticisi, okul yöneticisi ataması, okul yöneticisi yetiştirilmesi

OKUL YÖNETİCİLERİNİN TÜKENMİŞLİK DÜZEYLERİNİN FARKLI DEĞİŞKENLER AÇISINDAN İNCELENMESİ: ŞIRNAK İLİ ÖRNEĞİ

ESER KARAL⁴¹¹, ŞEFİK BİRMAN⁴¹², LOKMAN BİRLİK⁴¹³

ÖZET

Tükenmişlik, son yıllarda birçok araştırmanın odak noktası olan popüler bir kavram haline gelmiştir. Kişinin enerji, güç ve kaynaklarını aşan talepler yüzünden başarısızlığa, yıpranmaya ve tükenmeye uğraması olarak tanımlanır. Yöneticilerin işleri nedeniyle kendilerini sürekli güncellemeleri gerektiği, teknolojideki ve teknoloji kullanımındaki hızlı değişimlere uyum sağlamakta güçlük çektikleri, yöneticilikte toplumlar arası farklılıklar ve önyargılar, yaşanan ekonomik sıkıntılar, onların streslerini yükselten ve kendilerini meslekte tükenmiş hissetmelerine neden olan önemli faktörler arasındadır. Bu kapsamda bu araştırmanın temel amacı, okul yöneticilerinin tükenmişlik düzeylerinin farklı değişkenler açısından incelemektir. Bu kapsamda okul yöneticilerinin cinsiyet, yaş, medeni durum, hizmet süresi, eğitim düzeyi, eğitim kademesi, okulda bulunan yönetici sayısı, yöneticiliği seçme nedeni, görevli olduğu okuldaki öğretmen sayısı ve öğrenci sayısı değişkenlerine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini ortaya koymak amaçlanmıştır. Bu çalışmanın örneklemini Şırnak ilinde görev yapan ve araştırmaya gönüllü bir şekilde katılım sağlayan 151 okul yöneticisinden oluşmaktadır. Katılımcıların 28'ü kadın ve 123'ü ise erkek yöneticidir. Bu çalışmada betimsel bir araştırma olup, nedensel karşılaştırma modeli kullanılmıştır. Çalışmada araştırmacılar tarafından hazırlanan katılımcıların demografik özelliklerini belirlemek için Kişisel Bilgi Formu (KBF) ve katılımcıların tükenmişlik düzeylerini belirlemek için Maslach ve Jackson (1981) tarafından oluşturulan, Ergin (1992) tarafından Türkçeye çevrilen Maslach Tükenmişlik Envanteri (MTE) kullanılmıştır. Araştırma verilerinin analizinde SPSS 23.0 kullanılmıştır. Yapılan analizde veriler normal dağılım gösterdiğinden Parametrik hipotez testlerinin kullanılmasına kararlaştırılmıştır. İki grubun karşılaştırılması için T-testi ve grupların karşılaştırmaları için tek yönlü varyans analizi (ANOVA) kullanılmıştır. Veriler analiz edilirken güven aralığı %95 olarak belirlenmiştir. Araştırma sonuçlarına bakıldığında okul yöneticilerinin duygusal tükenme, duyarsızlaşma ve kişisel başarı alt boyutlarının cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Medeni durum değişkenine bakıldığında duyarsızlaşma ve kişisel başarı alt boyutlarında anlamlı farklılık bulunmuştur. Katılımcıların duygusal tükenme, duyarsızlaşma ve kişisel başarı alt boyutlarının eğitim düzeyi ve hizmet süresi değişkenlerine göre anlamlı bir farklılık olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Bunun yanında katılımcıların eğitim kademesi değişkenine bakıldığında duygusal tükenme alt boyutunda anlamlı farklılık bulunmuştur. Araştırmada elde edilen bulgular ilgili alan yazın ışığında tartışılarak öneriler sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Tükenmişlik, mesleki tükenmişlik, okul yöneticiliği.

⁴¹¹ Uzm., Silopi Rehberlik Ve Araştırma Merkezi, karaleser@hotmail.com

⁴¹² Öğretmen, Silopi Öğretmenevi, sefikbirman@gmail.com

⁴¹³ Öğretmen, Silopi Öğretmenevi, lokmannbirlik@gmail.com

OKUL MÜDÜRLERİNİN KAPSAYICI LİDERLİK TUTUMLARININ ÖRGÜTSEL YABANCILAŞMA ÜZERİNDEKİ ETKİSİ

ALİ CULHA⁴¹⁴, HAMİT DAŞ⁴¹⁵

ÖZET

Kapsayıcı liderlik örgüt çalışanlarına ön yargı ile hareket etmek yerine bireysel farklılıklara dikkat ederek adil bir şekilde davranmaktır. Başka bir ifadeyle kapsayıcı liderlik, liderin farklılıklara açık olması, ihtiyaç duyulduğunda müsait ve erişilebilir olması ayrıca takipçilerine zaman ayırabilir olmasıdır (Toprak vd., 2021). Örgütsel yabancılaşma ise çalışanların çalıştığı örgütün kurallarına, amaçlarına, kültürüne, çalışma ortamlarına veya mesleklerine karşı duygusal ve psikolojik olarak bağlarını kaybetmeleri olarak tanımlanmıştır (Alkan ve Ergil 1980). Kapsayıcı liderlik ve örgütsel yabancılaşma ile ilgili birçok araştırma literatürde mevcuttur. Bu iki kavramın teorik altyapısı göz önüne alındığında aralarında ters yönlü bir ilişki olabileceği, kapsayıcı liderlik uygulamalarının örgütsel yabancılaşma üzerinde etkili olabileceği düşünülmektedir. Bu iki kavramın birbirinin üzerindeki etkisini ele alan bir araştırmanın olmayışından bu çalışmanın yapılmasına karar verilmiştir. Bu çalışmadan elde edilecek veriler önümüzdeki süreçlerde yapılacak çalışmalara katkı sağlayacaktır. Bu araştırmanın amacı, okul müdürlerinin kapsayıcı liderlik tutumları ile örgütsel yabancılaşma ilişkisini incelemektir. Araştırmada ilişki tarama modeli kullanılmıştır. Araştırmanın evrenini 2023-2024 eğitim öğretim yılında Şanlıurfa ili Haliliye ilçesinde okul öncesi, ilköğretim ve orta öğretim kademelerinde görev yapmakta olan 5543 öğretmen oluşturmaktadır. Çalışmanın örneklemini, basit seçkisiz random yöntemiyle ulaşılan 247 öğretmen oluşturmaktadır. Araştırmada veri toplamak amacıyla 3 bölümden oluşan bir ölçme aracı uygulanmıştır. Ölçme aracının birinci bölümünde Kişisel Bilgiler Formu, ikinci bölümünde Kapsayıcı Liderlik Ölçeği ve üçüncü bölümünde Örgütsel Yabancılaşma Ölçeği kullanılmıştır. Araştırmanın analizinde SPSS 26.0 programı kullanılmıştır. Araştırma sonucunda okul yöneticilerinin kapsayıcı liderliğinin tüm alt boyutlarının yüksek düzeyde olduğu tespit edilmiştir. Bu bulgu, okul müdürlerinin öğretmenlere genel olarak adil davrandığını, erişilebilir olduğunu, onların fikirlerini önemseydiğini, sorunların çözümünde tüm paydaşlarla iletişim halinde olduğuna işaret etmektedir. Öğretmenlerin örgütsel yabancılaşmanın tüm alt düzeylerinin düşük düzeyde olduğu gözlemlenmiştir. Bu da öğretmenlerin mesleklerini etkili yaptıklarını düşünmeleri, görevlerini anlamlı buldukları, okulda kuralların ve sosyal ilişkilerin güçlü olduğunun göstergesi olabilir. Okul müdürlerinin kapsayıcı liderlik tutumları ile örgütsel yabancılaşma arasında ters yönlü ve anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür. Bu bulgu ise kapsayıcı liderlik davranışları sergileyen okul müdürleriyle birlikte öğretmenlerin örgütsel yabancılaşma düzeylerinin düşük olduğunu göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Kapsayıcı Liderlik, Okul Yöneticileri, Örgütsel Yabancılaşma

⁴¹⁴ Dr. Öğr. Üys., Harran Üniversitesi Osmanbey Kampüsü, aliculha@harran.edu.tr

⁴¹⁵ Öğretmen, MEB, hamitdas1@gmail.com

EMEKLİ OKUL MÜDÜRLERİNİN EMEKLİLİK YAŞAMINA İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ: KULU İLÇESİ ÖRNEĞİ

AYŞEGÜL ÇAĞLAR⁴¹⁶

ÖZET

Bu araştırmanın amacı; emekli okul müdürlerinin emeklilik yaşamına ilişkin görüşlerinin belirlenmesidir. Çalışmada ayrıca, emeklilik yaşamının ekonomik, psikolojik, fiziksel ve sosyal bakımlardan verimli geçirilebilmesi için emeklilik öncesinde ve sırasında yapılması gerekenlerle ilgili önerilerin belirlenmesi de amaçlanmıştır. Araştırmada, nitel araştırma modellerinden durum çalışması yaklaşımı benimsenmiştir. Araştırmanın çalışma grubunu Konya ili Kulu ilçesinde ikamet eden beş emekli okul müdürü oluşturmuştur. Veriler yüz yüze görüşme yöntemi kullanılarak toplanacaktır. Görüşmeler, 2023-2024 eğitim-öğretim yılında gerçekleştirilecektir. Veri toplama aracı olarak Çağlar (2023) tarafından geliştirilen “Emekli Eğitim Yöneticilerinin Emeklilik Yaşamına İlişkin Görüşleri” adlı yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılacaktır. Araştırmacı tarafından gerçekleştirilecek görüşmeler, katılımcıların onayıyla kayıt cihazıyla kaydedilecek ve aynı gün bilgisayar ortamına aktarılacaktır. Elde edilen veriler, yarı yapılandırılmış görüşme formundaki sorular doğrultusunda içerik analizine tabi tutularak değerlendirilecektir. Analizde doğrudan alıntılara sık yer vermeye, bulgulara ilişkin tablolar oluşturulmaya, temaların birbirleriyle ve alan yazınla karşılaştırılmasına çalışılacaktır. Analiz süreci araştırmacı tarafından gerçekleştirilecek olup, bilgisayar paket programları tercih edilmemiştir. Bu araştırmada geçerlik ve güvenilirliği sağlamak üzere; doğrudan alıntılara sık yer vermeye, araştırmada kullanılan stratejileri belirgin hale getirmeye ve verileri yansız bir şekilde analiz ederek sonuca ulaşılmaya çalışılacaktır. Araştırmadan elde edilen verilerden yararlanarak bulgulara ulaşılmaya çalışılacaktır. Ulaşılan bulgular, ilgili alan yazın ve araştırmacının yorumundan yararlanılarak değerlendirilecektir. Araştırmadan elde edilen bulgulardan yararlanılarak sonuca ulaşılmaya çalışılacaktır. Araştırmadan elde edilen sonuçlar ışığında öneriler geliştirilecektir. Bu önerilerin emeklilik yaşamının ekonomik, psikolojik, fiziksel ve sosyal bakımlardan verimli geçirilebilmesi için emeklilik öncesinde ve sırasında yapılması gerekenlerle ilgili olması ön görülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Emekli, Emeklilik yaşamı, Okul müdürü

⁴¹⁶ Dr., Milli Eğitim Bakanlığı, aysegulcaglarmeb@gmail.com

OKUL MÜDÜRLERİNİN GÖREVLERİNİ BIRAKMA NEDENLERİNİN İNCELENMESİ

GÖKHAN SAVAŞ⁴¹⁷, ERHAN DOLAPCI⁴¹⁸

ÖZET

Eğitim sistemi içinde okul müdürleri kilit bir rol oynamaktadır. Okul müdürleri, görev yaptıkları okulların günlük idari işlerini yürütmenin yanı sıra, okulun çeşitli dinamiklerini doğrudan veya dolaylı olarak etkileme potansiyeline de sahiptir. Okul müdürlerinin sık sık değişmesi, okulun istikrarını tehlikeye atarak okul gelişimini olumsuz etkilemekte, çalışma ortamının bozulmasına, yeni politika ve programların uygulanmasının zorlaşmasına, düşük öğrenci başarısına, zayıf okul kültürüne ve okul gelişim çabalarının kesintiye uğramasına yol açmaktadır. Bu bağlamda, okul müdürlerinin görevden ayrılmasının ardındaki nedenleri anlamak, bu sorunu ele almak ve okul liderliğinde sürekliliği sağlamak açısından önemli görülmektedir. Bu doğrultuda bu çalışmanın amacı, kendi isteğiyle okul müdürlüğü görevinden ayrılan öğretmenlerin bu görevden ayrılma nedenlerinin incelenmesi olarak belirlenmiştir. Mevcut araştırmadan elde edilecek bulguların, okul müdürlerinin görevden ayrılma nedenlerini ortaya koyması bakımından Türkiye ve benzeri eğitim sistemlerinde politika yapıcılar için önemli veri kaynağı olacağı düşünülmektedir. Araştırma, nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması deseniyle tasarlanmıştır. Araştırmaya, 2023-2024 eğitim öğretim yılında Kastamonu ilinde bulunan ilkokul, ortaokul ve liselerde daha önceden okul müdürü olarak görev yapmış ve kendi isteğiyle müdürlük görevinden ayrılarak öğretmenliğe dönmüş 10 öğretmen katılmıştır. Araştırmada, katılımcıların seçiminde amaçlı örnekleme yöntemlerinden ölçüt örnekleme kullanılmıştır. Verilerin toplanmasında araştırmacılar tarafından ilgili literatür ve uzman görüşlerine dayalı olarak geliştirilen yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Veri toplama sürecinde katılımcılarla yüz yüze görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Araştırma verilerinin çözümlenmesinde içerik analizi tekniği kullanılmıştır. Araştırma sonuçları; okul müdürlüğü görevinden ayrılanların 5-7 yıl arası bu görevde bulduklarını ve çoğunlukla erkeklerden oluştuğunu ortaya koymuştur. Araştırmada okul müdürlerinin görevden ayrılma nedenleri okul içi, okul dışı ve bireysel nedenler olarak temalara ayrılmıştır. Katılımcılar okul içi nedenler olarak; çoğunlukla velilerin eğitime karşı tutumları, maddi imkânsızlıklar, okulun fiziki yetersizlikleri ve iş yoğunluğunu göstermişlerdir. Okul dışı nedenler olarak; ulaşım, yönetici seçimindeki sorunlar, sorumluluğun ağır olması ve üst yönetimin tutumları öne çıkmıştır. Bireysel nedenler ise çoğunlukla tükenmişlik, ailevi nedenler ve sağlık problemleridir. Araştırma bulguları, okul dışı kaynaklı faktörlerin katılımcıların müdürlük görevini bırakmalarında diğer faktörlere göre daha etkili olduğunu ortaya koymuştur. Katılımcıların büyük çoğunluğunun okul müdürlüğü görevini bıraktıktan sonra hayatlarında olumlu değişiklikler yaşadığı görülmüştür. Ayrıca katılımcıların büyük bir bölümünün okul müdürlüğü görevine tekrar dönmeyi düşünmediği anlaşılmaktadır. Araştırma sonuçları doğrultusunda, okul müdürlüğünün görev tanımının ve çerçevesinin daha belirgin hale getirilmesi, özlük haklarında iyileştirmeler yapılması ve mesleki gelişim fırsatlarının artırılması önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: okul müdürü, görevi bırakma, öğretmen

⁴¹⁷ Dr. Öğr. Üyesi., Bartın Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, gokhansavas@bartin.edu.tr

⁴¹⁸ Dr., Kastamonu Göl Anadolu Lisesi, erhandolapci85@gmail.com

PAMUKKALE İLÇESİNDEKİ OKULLARDA GÖREV YAPAN KADIN YÖNETİCİLERDE CAM TAVAN SENDROMU ALGISINI ETKİLEYEN FAKTÖRLER

NİHAL ŞİMŞEK⁴¹⁹

ÖZET

Çalışma yaşamında kadınların üst yönetim kademelerinde yeterince yer almada büyük zorluklarla karşılaştıkları, bununla birlikte çeşitli engellerle karşı karşıya kaldıkları görülmektedir. Bu durumun birçok sebebi bulunmaktadır. Alan yazında buna yönelik olarak çeşitli araştırmalar yapılmıştır ve yapılmaya devam edilmektedir. Yönetim alanında kadın yöneticilerin maruz kaldığı bu duruma “cam tavan” sendromu denilmektedir. Bu sendromda kadınların ötesine geçemedikleri bir durum ile başa çıkmaya çalışmak zorunda kaldıkları belirtilmektedir. Cam tavan sendromu; çalışma yaşamının zorluklarının yanı sıra kadınların kurumlarda yönetim kademesinde yer almalarında karşılarına çıkan görünmez ve aşılması güç engelleri ifade etmektedir. Kadınlar, bu ve benzeri nedenler yüzünden kariyerlerinde erkeklere göre kolay yükselmemektedirler. Bu çalışmayla, Millî Eğitim Bakanlığına bağlı okullarda görev yapmakta olan kadın yöneticilerin bu pozisyona gelmelerindeki sorunlardan biri olan cam tavan sendromu hakkındaki görüşlerine başvurulmuştur. Bu amaçla Denizli ili Pamukkale ilçesi Milli Eğitim Müdürlüğünde bulunan okullarda görev yapmakta olan kadın yöneticilere cam tavan sendromuna ilişkin geliştirilmiş olan ölçek yoluyla görüşleri alınmıştır. Pamukkale ilçesinde görev yapmakta olan toplam 45 kadın yöneticinin tamamına ulaşılmıştır. Araştırma betimsel araştırma modeline göre düzenlenmiştir. Var olan durum ortaya konulmaya çalışılmıştır. Araştırma ile ilgili veriler geliştirilmiş olan anket yoluyla elde edilmiştir. Bu çalışmada betimsel araştırma modeli içerisinde var olan “tarama modeli” kullanılmıştır (Karasar, 2002). Anket iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde, kişisel bilgiler başlığı altında okul yöneticilerine ilişkin kişisel bilgiler bulunmaktadır. İkinci bölümde ise yöneticilerin “cam tavan sendromuna” ilişkin görüşlerini elde etmek amacı ile 38 soruluk “cam tavan sendrom” ölçeği kullanılmıştır. Bu çalışmada, yöneticilerin “cam tavan sendromuna” yönelik görüşleri araştırmanın “bağımlı değişkeni” olarak kullanılmıştır. Bağımlı değişken ile olası ilişkileri ortaya çıkarmayı sağlayan diğer değişkenler ise araştırmanın “bağımsız değişkenlerini” oluşturmaktadır. Araştırmanın bağımlı değişkenini oluşturan “cam tavan sendromuna” ilişkin veriler normal dağılım gösterdiği için araştırma sorularına cevap vermek amacı ile parametrik istatistiksel hesaplama yöntemlerinden iki bağımsız örneklemlili t-testi ve tek yönlü varyans analizi hesaplama yöntemleri kullanılmıştır. Araştırma sonucunda elde edilen bulgulara göre, kadın yöneticilerin genel olarak cam tavan sendromuna yönelik olarak görüşlerine bakıldığında “kararsız” oldukları görülmektedir. Bu durum kadın yöneticilerin karşı karşıya kaldıkları zorluklar nedeniyle olabileceği düşünülebilir. Kadın yöneticilerin, okul düzeyleri, medeni durum, eğitim durumu ile yöneticilik deneyimleri açısından bakıldığında ise cam tavan sendromuna yönelik görüşleri arasında anlamlı bir farklılığın olmadığı görülmektedir. Bunun yöneticilerin benzer demografik özellikleri taşıdığı ve buldukları ilçenin içerisinde benzer durumları yaşamalarından kaynaklandığı söylenebilir. Bu çalışmadan elde edilen veriler doğrultusunda şu önerilerde bulunulabilir. Bu çalışmanın diğer ilçelerdeki kadın yöneticilere de yapılarak farklı veriler elde edilebilir. Bu çalışmada

⁴¹⁹ Diğer, Denizli Bozkurt İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü, nihal43@gmail.com

kullanılan anket tekniğinin yanı sıra, görüşme, gözlem gibi tekniklerin de kullanılması bu tür çalışmaları daha anlamlı hale getirebilecektir. Ayrıca çalışmanın küçük çaplı değil, ülke genelinde yürütülmesi daha genel sonuçlara ulaşılmasını sağlayacaktır. Ayrıca kadın yöneticilerle kadın öğretmenler üzerinde yapılması da karşılaştırma yapılmasına olanak tanıyacaktır.

Anahtar Kelimeler: kadın yönetici, cam tavan sendromu, okul

ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİNİN OKUL YÖNETİMİ KARARLARINA KATILIM DURUMLARI AÇISINDAN İNCELENMESİ

DUYGU KORAY⁴²⁰

ÖZET

Bu araştırmanın amacı okul yönetimi kararlarına katılım durumlarına ilişkin öğretmen görüşlerini belirlemektir. Araştırma nitel araştırma desenlerinden fenomenoloji deseni tasarlama şeklindedir. Araştırmada nitel araştırmada kullanılan gönüllük esasına dayalı olarak amaçlı örneklem yöntemlerinden ölçüt örneklem tekniği kullanılmıştır. Araştırma çeşitli branşlarda görev yapmakta olan 12 öğretmenle yapılmış olup verileri yarı yapılandırılmış görüşme formları ile toplanmıştır. Yapılan görüşmelere ait verilerin transkriptleri nitel analiz yöntemlerinden sırasıyla bulguların yazılması kısmında tema, betimsel ve içerik analizi ile değerlendirilmiştir. Okul yönetimi kararlarına katılım durumlarına ilişkin öğretmen görüşlerinin tespit edilmesine yönelik yapılan araştırmadan elde edilen öğretmen görüşleri kapsamında şu sonuçlara ulaşılmıştır: görüşmeler 5 ana tema altında toplanmıştır. "Kararlara katılım teması", "olumlu etkileri", "olumsuz etkileri", "katılımı engelleyen unsurlar teması" ve "yapılması gerekenler teması" şeklindedir. Araştırmaya katılan öğretmenler; Kararlara katılım hakkındaki görüşler temasında istikrar sağlar, verimliliği artırır ve yönetim istememektedir şeklinde belirtilmektedir. Kararlara Katılımın Olumlu Etkileri temasında "Kararı ve sonuçlarını sahiplenme", "Aidiyet duygusu gelişir" ve "Eğitim kalitesi artar" kodları şeklinde belirtilmektedir. Araştırmanın sonuçlarına göre öğretmenlerin karar alma sürecine katılmaları durumunda okul yönetimi ile öğretmenler arasında olumlu bir bağlılık oluşabilir. Ayrıca öğretmenler yönetime etkili katılım sağlamaları durumunda, kendilerini okulun bir üyesi olarak daha bağlı hissedeceklerini belirtmişlerdir. Kararlara katılımın olumsuz etkileri altında çatışma, rol karmaşası, kalite düşer ve zaman kaybı kodları şeklinde belirtilmektedir. Katılımı engelleyen durumlar temasında yönetimin tutumu, çalışanların istememesi, yasal nedenler ve kararların uygulanmaması kodları şeklinde belirtilmektedir. Katılım için yapılması gerekenler temasında demokratik tutum, iyi iletişim, öğretmenlerin görüşlerine değer verme ve yasal düzenlemeler kodları şeklinde belirtilmektedir. Araştırma sonucunda; öğretmenlerin idari kararlara katılımını sağlamak için pilot bölgelerde "Stratejik Planlama" ve "Toplam Kalite Yönetimi" "Okul Merkezli Yönetim" felsefesine dayalı ortak karar alma modellerinin kullanıldığı ortak karar alma modellerinin kullanıldığı okul projelerinin uygulanması, öğretmenlerin okul düzeyinde yetki sorumluluğunun güçlendirilmesine önemli bir katkı sağlayabilir. Öğretmenlerin pedagojik, idari ve derslerle ilgili kararlara katılımını etkileyen öğretmen motivasyonunu artırmak için okulun değişim ihtiyacı doğru tespit edilmeli ve öğretmenler bilgilendirilmelidir. Bu bilgiye dayanarak, öğretmenlere yönelik maddi ve manevi ödüller, değişim kararlarına katılımlarını artırmak için iç ve dış motivasyonu geliştirecek bir yöntem olarak kullanılabilir şeklinde önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: okul, yönetim, karar, katılım, öğretmen

⁴²⁰ Öğretmen, Kayseri Kocasinan Alpaslan İlkokulu, duyukoray3838@gmail.com

TEKLI VE İKİLİ EĞİTİM YAPAN ORTAOKULLARDA EĞİTİMİN NİTELİĞİNE İLİŞKİN ÖĞRETMEN VE OKUL YÖNETİCİSİ GÖRÜŞLERİ

BİRCE EZGİ ÖNCELER KÖKDEMİR⁴²¹, TEMEL ÇALIK⁴²²

ÖZET

Tekli eğitim, eğitim kurumlarında sabah ve öğleden sonrayı kapsayacak şekilde yapılan eğitim iken; ikili eğitim ise eğitim kurumlarında ayrı gruplarla sabah ve öğleden sonra yapılan eğitimi ifade etmektedir. Tekli eğitim ve ikili eğitim uygulamaları zaman açısından kıyaslandığında, iki uygulamanın birbirinden çok farklı olduğu görülmektedir. Eğitim sisteminde bütüncül bir uygulamanın esas alınmasının gerekliliği nedeniyle tekli eğitim ve ikili eğitim uygulaması, üzerinde çalışılmasına ihtiyaç duyulan bir konudur. Bu araştırmanın amacı, tekli eğitim sisteminin ve ikili eğitim sisteminin eğitimin niteliğine etkisini incelemektir. Bu çalışmada öğretmen ve yöneticilerin tekli ve ikili eğitime ilişkin algılarının, iki farklı eğitim uygulamasını ihtiyaç haline getiren sebeplerin, iki farklı eğitim uygulamasının avantaj ve dezavantajlı yönlerinin, eğitim sisteminin hedeflediği toplumsal ve bireysel kazanımların gerçekleşmesi üzerindeki etkilerinin, politika metinlerinde ve MEB politikalarında yer alan tekli eğitimin yaygınlaştırılmasına yönelik kararların uygulanabilirliğine ilişkin görüşlerin ve tekli eğitimin yaygınlaştırılması için önerilerinin ortaya çıkarılması araştırmanın alt amaçlarını oluşturmaktadır. Araştırma kapsamında öğretmen ve yöneticilerin tekli eğitim ve ikili eğitim sistemlerine ilişkin deneyim ve görüşlerinin derinlemesine incelenmesi amacıyla fenomenolojik yaklaşım, nitel araştırmanın yaklaşımı olarak tercih edilmiştir. Araştırmanın evreni, tekli eğitim sisteminin ve ikili eğitim sisteminin uygulandığı her iki okul türünde görev yapan ve Sinop ilinde göreve devam eden 12 öğretmen ve 11 okul yöneticisinden oluşmaktadır. Görüşme yönteminin uygulanmasında yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Araştırmada sorunların esnek olmasının katılımcılara geçerli genellemeler yapabilmeleri imkânı tanınması ve derinlemesine bilgi edinilebilmesi nedeniyle yarı yapılandırılmış görüşme tekniğine yer verilmiştir. Yarı yapılandırılmış görüşme formunun maddeleri, araştırmanın amacı ve alt problemleri doğrultusunda Türkçe ve yabancı literatür taranıp araştırmanın konusu dahilinde belirlenmiştir. Literatür taramasının sonucunda 20 soruluk bir görüşme formu hazırlanmıştır. Yazılan 20 soru, Prof. Dr. Temel ÇALIK ve Prof. Dr. Ferudun SEZGİN tarafından incelenmiş olup içerik, tutarlık ve kapsama ilişkin görüşleri doğrultusunda 14 soruya düşürülmüş ve soruların düzenlemeleri yapılmıştır. Düzenleme sonucunda 14 soru içerisinde yer alan 7 soruya sonda eklenerek derinlemesine bilgi edinmek amaçlanmıştır. Son halini alan 14 soruluk görüşme formu ile pilot uygulama amaçlı 3 öğretmenle görüşülmüş; soruların görüşmeye uygun, dil ve içerik yönünden anlaşılır olmaları bakımından değerlendirilmeleri yapılmıştır. Değerlendirme sonucunda katılımcıların anlamlandırmada tereddüt yaşadıkları 1 soruda düzenlenmeye gidilmiştir. Görüşmeler esnasında elde edilen veriler, ses kaydı alınarak toplanmıştır. Araştırmanın verilerinin analizinde ise betimsel analiz tekniği kullanılmaktadır. Elde edilen verilerin analizi devam etmekte olup sonuçlar kongrede sunulacaktır.

Anahtar Kelimeler: Tekli Eğitim, İkili Eğitim, Eğitimde Nitelik

⁴²¹ Öğrenci, Gazi Üniversitesi, birceezgi06@gmail.com

⁴²² Prof. Dr., Gazi Üniversitesi, temelc@gazi.edu.tr

MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞININ, 1998 YILINDAN 2021 YILINA KADAR YAYINLADIĞI YÖNETİCİ GÖREVLENDİRME YÖNETMELİKLERİNDEKİ KRİTER DEĞİŞİKLİKLERİNİN İNCELENMESİ

MEHMET TUNCA⁴²³, AYHAN URAL⁴²⁴

ÖZET

Bu araştırmanın amacı Milli Eğitim Bakanlığının, 1998 yılından 2021 yılına kadar yayınladığı yönetici görevlendirme yönetmeliklerindeki kriter değişikliklerine yönelik bir çözümleme yapmaktır. Bu amaçla son 25 yıla ait eğitim kurumlarına yönetici atama yönetmeliklerinin değişimleri incelenmiştir. Bu çalışmada tarama modeli ve doküman analizi tekniği kullanılmıştır. 1998 yılından günümüze kadar olan 12 yönetici atama yönetmeliği araştırılmıştır. Yönetmeliklerde yazılı sınav, sözlü sınav, değerlendirme puanı üçlüsünün yıllara göre tek tek veya birlikte kullanılması ile yönetici ataması yapıldığı görülmüştür. Araştırmanın sonucunda Milli Eğitime Bağlı Eğitim Kurumlarına Yönetici Atama yönetmeliklerinde kalıcılığın sağlanamadığı, iki yılda bir yönetmeliğin değiştiği, eğitim yönetimi için gerekli eğitimlerin sorgulanmadığı, görevlendirilmelerde tarafsız olunamadığı görülmüştür. Etkili bir yönetici görevlendirmenin, eğitim camiasının birlikteliği, adalet, liyakat gibi değerlerin önemsenmesi ve başarının ön plana alınması ile sağlanabileceği önerilmiştir. Yöneticilikte uzman öğretmen ve başöğretmenlere artı puan verilmesi sadece 2008 ve 2013 yılları arasındaki yönetmeliklerde bulunmaktadır. Bu durumun nedeni uzman öğretmenlik ve başöğretmenliğin varlığını kısa bir dönem sürdürmesi ve sınavının sadece bir kez yapılmış olması olabilir. 2022 yılı ile yeniden gündeme gelen uzman ve başöğretmenlik yeni bir yönetmelikte tekrar yer alabilmesi tartışılmıştır. Yurt dışındaki ülkelerin mevcut yönetmelikleri incelendiğinde yönetim alanında eğitim veya okul stajı gibi tecrübeyi artıran eylemleri içerdiği görülmektedir. Bu durum ülkemizdeki yönetmeliklerin gelişmiş ülkelere örnek alınmadığının da göstergesidir. Ülkemizdeki yönetmeliklerin tarihinde ise hizmet içi eğitim 1998 yönetmeliğinde ve yönetici sertifika programı 2021 yönetmeliğinde gündem olmuştur. Hala devam eden 2021 yönetmeliğindeki sertifika programının içeriği, niteliği veya kimlerin vereceği ise hala muallâktadır. İncelenen tüm yönetmeliklerde 1998 yılı yönetmeliği hariç yönetici seçmek hedeflenmiştir. Bu yöneticilerin nasıl eğitileceği, kimin eğiteceği, eğitim planından bahsedilmemiştir. Bu durum iyi bir yöneticinin yetiştirilmesi için çaba gösterilmediğinin sadece mevcut adaylar arasından seçim yapmakla sınırlı kalındığının göstergesidir. Bu çalışmada yayınlanan yönetici atama yönetmeliklerindeki değerlendirme kriterleri karşılaştırmalı olarak analiz edilmiştir. Ayrıca bu çalışmada son atama ve görevlendirme yönetmeliği eleştirel bir bakış açısı ile incelenerek özgün olması sağlanmıştır. Yine diğer gelişmiş ülkelerde var olan yönetmeliklerle kıyaslama yapılması alan yazına katkı sağlayacaktır.

Anahtar Kelimeler: eğitim yönetimi, görevlendirme, yönetmelik, kriter

⁴²³ Öğretmen, Polatlı İlçe Milli Eğitim, mtunca0626@gmail.com

⁴²⁴ Doç. Dr., Gazi Üniversitesi, urala@gazi.edu.tr

OKUL MÜDÜRLERİNİN PERSPEKTİFİNDEN OKUL MÜDÜRLERİNİN YETERLİKLERİ

SADEGÜL AKBABA ALTUN⁴²⁵, HATİCE TURAN BORA⁴²⁶

ÖZET

Okul müdürleri, okulların iyileştirilmesi için kilit kaldıraçlardır (Leithwood vd., 2020), okulun stratejilerini, planlarını ve günlük yönetim uygulamalarını belirlemede stratejik bir role sahiptirler. Özellikle etkili okul çalışmalarında okul yöneticisinin liderlik özellikler, yeterlikleri ve becerileri öne çıkmaktadır (Hallinger ve Heck, 1996). Okul yöneticilerinin öğrencilerin akademik başarısı üzerinde doğrudan ve dolaylı etkileri olduğuna dair bir çok çalışma bulunmaktadır. Okul yöneticisi, başarılı öğrenciler yetiştirmeyi hedefleyen, okul gelişimini kolaylaştıran, öğretim kalitesini artıran ve öğretmenleri destekleyen davranışlarıyla etkili okulu destekler. Okul yöneticilerinin özelliklerinin okul performansına katkısı, Leithwood ve diğerlerinin (2004) okul müdürlerinin liderlik özellikleri üzerine yaptıkları çalışmada da vurgulanmıştır. Okul müdürlerinin liderlik özelliklerinin ortaya çıkmasında bazı yeterlilikler ön plana çıkmaktadır. Etkili okullarda yönetici yeterlikleri üzerine yapılan çalışmalarda adil olma (Harris ve Lambert, 2003), eşit davranma (Reynolds, 1996), duygulara duyarlı olma (Saarivirta ve Kumpulainen, 2016), vizyon sahibi olma (Tiong, 1997), samimi olma (Nwangwa ve Omotere, 2013) gibi yeterlikler ortaya çıkmıştır. Türkiye'de okul yöneticiliği, öğretmenlik mesleğinin devamı niteliğinde olduğu için profesyonel bir meslek olarak kabul edilmemektedir. Okul yöneticisi olmak için herhangi bir özel uzmanlığa sahip olmaya da bir sertifika programını tamamlamaya yönelik kural yoktur. Bu durum okul yöneticilerinin yeterliklerinin incelenmesine yönelik araştırmacıları harekete geçirmiş ve bu konuda bir çok çalışma yapılmasında etkili olmuştur. Yapılan çalışmalarda öğretmenlerin görüşlerine yoğunlukla başvurulmuştur. Bu çalışmada, okul yöneticilerinin bakış açısıyla okul yöneticilerinin yeterliklerinin incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırma fenomenolojik bir desene sahiptir. Araştırmanın örneklemini NUTS 2 (Eurostat, 2016) düzeyinde 9 alt bölgede yer alan 35 ilden 83 okul yöneticisi oluşturmaktadır. Okul yöneticileri araştırmaya gönüllülük esasına göre katılmışlardır. Araştırmanın veri toplama aracı açık uçlu bir ankettir. Anket okul yöneticilerine çevrimiçi olarak gönderilmiştir. Bulgular incelendiğinde okul yöneticilerinin görüşlerine göre okul yöneticilerinin yeterlikleri insani ve teknik yeterlikler olarak iki temada gösterilmiştir. Yöneticilerin görüşlerine göre yöneticilerin özellikleri ve görevin özelliklerine yönelik bulgular da ortaya çıkmıştır. Çalışmanın bulguları doğrultusunda okul yöneticiliğinin profesyonel bir meslek olarak yer almasına ilişkin politika yapıcılara öneriler sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Yeterlik, Yönetici yeterliği, Okul Yöneticisi

⁴²⁵ Prof. Dr., Başkent Üniversitesi, akbabasl@gmail.com

⁴²⁶ Dr. Öğr. Üys., Başkent Üniversitesi, haticeturan0882@gmail.com

OKUL YÖNETİCİLERİNİN DÖNÜŞÜMCÜ LİDERLİK SERGİLEMELERİNİ ZORLAŞTIRAN FAKTÖRLER (BURSA İLİ ÖRNEĞİ)

GÜLBAHAR DİLEK ÖRENLİ⁴²⁷

ÖZET

Bilindiği gibi çağımızın en önemli toplumsal gerçeklerinden biri değişimdir. Bu değişim de eğitimi en önemli ihtiyaçlardan biri haline getirdi. Bu ihtiyaca yönelik olarak devletler, kendi yapılarına uygun eğitim politikaları ve modelleri uyguladılar. Bunları uygulamak için de öğretim kurumları, eğitimcileri, eğitim yöneticilerini, müfredat, mevzuat vb. süreçleri işletirler. Zaman içinde değişen şartlara bağlı olarak yeniliklere ve dönüşümlere ihtiyaç duyarlar. Dönüşümcü Liderlik ilk defa James V. Downton tarafından “İsyan Liderliği” (Rebel Leadership) isimli çalışmasında söz edilmiş olan dönüşümcü liderlik (Transformational Leadership) kavramı James McGregor Burns tarafından 1978 yılında yayınlanan “Liderlik” isimli eserinde literatüre girmiştir. Türkçe kaynaklarda dönüştürücü, değişimci, dönüşümcü, reformcu lider olarak karşımıza çıkabilmektedir (Koçel, 2018: 608). Burns, politik liderlik ile ilgili olarak Weber 'in otorite kaynağından ve A. Simon 'un yönetsel yaklaşımından hareketle dönüşümcü ve etkileşimci liderlik ayrımına gelmiştir. Bu bağlamda yetersiz kalan etkileşimci liderlik kavramı yerine dönüşümcü liderlik kavramı üzerinde durmuşlardır. (Doğan,s. 2019 s:22) Dönüşümcü liderler çalışanlarda ortak bir vizyon ve misyon bilinci oluşturarak çalışanların bu doğrultuda motivasyonlarının artmasını sağlarlar. Dönüşümcü liderler çalışanların dikkatini çeker, ilgilerini ve enerjilerini bu amaç doğrultusunda kullanmaları konusunda onları cesaretlendirirler. **MEB 2023** vizyonunda **İnsan Kaynaklarının Geliştirilmesi Ve Yönetimi** alanında eğitimcilerin ve Eğitim Yöneticilerinin Mesleki Gelişimleri Yeniden Yapılandırılacak ve İnsan Kaynağının Verimli Kullanılması ve Hakkaniyetli Bir Şekilde Ödüllendirilmesi Sağlanacak hedefler koymuştur. Bunların da asıl hedefi, yukarıda söz konusu edilen özellikle yönetici insan kaynağını daha nitelikli hale getirmek, değişik beceriler ve liderlik özellikleriyle donatarak istenilen yenilik ve dönüşümleri başarıyla gerçekleştirebilmektir. İşte bu noktada bir bakıma insan kaynağıyla fiziki ve soysa-kültürel yapıyı buluşturan öğretim kurumlarını arzu edilen istikamette dönüştürebilmek konusunda kurum yöneticilerinin kurum liderleri olarak önemli rolü olacaktır. Bu araştırmada kamu eğitim kurumlarında okul yöneticilerinin dönüşümcü liderlik rolünü yerine getirmelerini zorlaştıran faktörlerin (okul müdürleri açısından) neler olduğu araştırılması amaçlanmıştır. Bu amaçla bursa ilinde görev yapan gönüllü 10 müdür ile araştırmacı tarafından geliştirilen yarı yapılandırılmış görüşme formu ile veri toplanmıştır. Toplanan verilerin analizi devam etmekte olup bulgular ve sonuçlar kongrede sunulacaktır.

Anahtar Kelimeler: Okul Müdürleri, Dönüşümcü Liderlik, Kurumsal Dönüşüm

⁴²⁷ Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, zarifegulbahar@hotmail.com

BİRLEŞTİRİLMİŞ SINIFLARDA GÖREV YAPAN MÜDÜR YETKİLİ ÖĞRETMENLERİN SINIF YÖNETİMİ BECERİLERİ İLE İŞ DOYUMLARI ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ

HÜLYA AL⁴²⁸, MUHAMMET HANİFİ ERCOŞKUN⁴²⁹

ÖZET

Bu araştırmanın amacı, birleştirilmiş sınıflarda görev yapan müdür yetkili öğretmenlerin sınıf yönetimi becerileri ile iş doyumları arasındaki ilişkinin incelenmesidir. Araştırma nicel araştırma türü olan betimsel tarama ile yürütülmüştür. Çalışma evrenini Diyarbakır ilinin tüm ilçelerinde görev yapan 265 müdür yetkili öğretmen oluşturmuştur. Örneklemi ise 106 müdür yetkili öğretmen oluşturmuştur. Bu çalışmada araştırmaya katılan öğretmenlerden veri toplamak amacıyla iki ölçme aracı ve uzman görüşü alınarak araştırmacı tarafından hazırlanan kişisel bilgi formu kullanılmıştır. Kullanılan ölçme araçları “Minnesota İş Doyumu Ölçeği” ve “Sınıf Yönetimi Becerileri Ölçeği”dir. Araştırmanın bulgularına göre; katılımcı müdür yetkili öğretmenlerin “Sınıf Yönetimi Becerileri genel düzeyi”, “Plan-program etkinlikleri ve fiziksel düzen”, “Öğretmen-öğrenci ilişkilerinin düzenlenmesi” ve “Zaman kullanımı ile sınıf içi etkileşim ve davranış düzenlemeleri” düzeyleri ile iş doyum düzeyleri arasında pozitif anlamlı bir ilişki vardır. “Sınıf Yönetimi Becerileri genel düzeyi”, “Plan-program etkinlikleri ve fiziksel düzen”, “Öğretmen-öğrenci ilişkilerinin düzenlenmesi” ve “Zaman kullanımı” ile “sınıf içi etkileşim ve davranış düzenlemeleri” düzeyleri ile “İç kaynaklı doyum düzeyi” arasında pozitif anlamlı bir ilişki vardır. “Sınıf Yönetimi Becerileri genel düzeyi”, “Plan-program etkinlikleri ve fiziksel düzen”, “Öğretmen-öğrenci ilişkilerinin düzenlenmesi” ve “Zaman kullanımı” ile “sınıf içi etkileşim ve davranış düzenlemeleri” düzeyleri ile “Dış kaynaklı doyum düzeyi” arasında pozitif anlamlı bir ilişki vardır. Araştırmanın sonuçlarına göre; araştırmaya katılan müdür yetkili öğretmenlerin, sınıf yönetimi becerileri ile iş doyum düzeyleri arasında pozitif anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür. Bunların yanı sıra analizlerden elde edilen sonuçlarda, mesleki kıdemi 5 yıl altı olanların dış kaynaklı doyum düzeyinin, mesleki kıdemi 5 yıl ve üzeri olanlara göre anlamlı derecede yüksek düzeyde olduğu tespit edilmiştir. Birleştirilmiş sınıflarda görev yapan müdür yetkili öğretmenlerin sınıf yönetimi becerileri, cinsiyete, medeni duruma, çocuk sahibi olup olmama durumuna, mesleki kıdeme ve sınıf öğrenci sayısına göre istatistiksel bakımdan anlamlı bir farklılık görülmemiştir.

NOT: Bu çalışma, ilk yazarın yüksek lisans tezinin bir kısmından özetlenerek hazırlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Müdür yetkili öğretmen, birleştirilmiş sınıf, sınıf yönetimi becerisi, iş doyum.

⁴²⁸ Diğler, Milli Eğitim Bakanlığı, hulya_1788@hotmail.com

⁴²⁹ Doç. Dr., Atatürk Üniversitesi, ercoskun@atauni.edu.tr

OKUL YÖNETİCİLERİNİN SÜRDÜRÜLEBİLİR LİDERLİK DAVRANIŞLARININ ÖĞRETMENLERİN YENİLİKÇİ İŞ DAVRANIŞINA ETKİSİ

GÜLŞAH OKYAY ORMAN⁴³⁰, MÜNEVVER ÇETİN⁴³¹

ÖZET

Sürdürülebilir liderlik, uzun vadeli başarıyı hedefleyen bir liderlik yaklaşımıdır. Eğitimde sürdürülebilirlik, gelecek nesillerin ihtiyaçlarını karşılayabilmek için çevresel, ekonomik ve sosyal açılardan dengeli bir eğitim ortamının oluşturulmasını sağlar. Okul yöneticileri, eğitim kurumlarının sürdürülebilirliği ve gelişimi için kritik bir role sahiptir. Sürdürülebilir liderlik yenilikçi düşünceyi teşvik eder, çünkü sürdürülebilirlik, sürekli iyileştirme ve yenilik gerektirir. Bu çalışmanın amacı, özel okul yöneticilerinin sürdürülebilir liderlik davranışları ile öğretmenlerin yenilikçi iş kültürü arasındaki ilişkilerin incelenmesidir. Araştırmada, ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Araştırmanın evreni, 2022-2023 eğitim-öğretim yılında İstanbul ili Üsküdar ilçesinde bulunan ilkokul, ortaokul ve liselerde görev yapan öğretmenlerden oluşmaktadır. Araştırmanın örneklemini ise basit seçkisiz örnekleme yöntemiyle seçilen 334 öğretmenden oluşmaktadır. Veri toplama aracı olarak; araştırmacı tarafından hazırlanan kişisel bilgi formu, Çayak ve Çetin (2018) tarafından geliştirilen “Sürdürülebilir Liderlik Ölçeği” ve Töre (2017) tarafından geliştirilen “Yenilikçi İş Davranışı Ölçeği” kullanılmıştır. Veriler SPSS programıyla bilgisayar ortamında analiz edilmiştir. Bu çalışmada alt problemlerin analizi amacıyla yüzde, frekans, t-testi, Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) kullanılmıştır. Elde edilen sonuçlarda sürdürülebilir liderlik ölçeği ve yenilikçi iş ölçeği arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişkiler bulunmuştur.

Anahtar Kelimeler: Sürdürülebilir Liderlik, Yenilikçi iş davranışı, özel okul, öğretmen

⁴³⁰ Öğrenci, gulsahokyay@gmail.com

⁴³¹ Prof. Dr., Marmara Üniversitesi, mctetin@marmara.edu.tr

OKUL YÖNETİMİNDE KAYIRMACILIK VE ÖRGÜTSEL SONUÇLARI

EMEL ÇABUK⁴³², SEHER ŞAHİN YILDIZ⁴³³, SİNAN AKKOÇ⁴³⁴, SEYYİD ÇİRAY⁴³⁵, YAKUP DUYAR⁴³⁶

ÖZET

Bu çalışma kapsamında okul örgütlerindeki kayırmacı uygulamalar ve bu uygulamaların örgütsel sonuçları bağlamında Türkiye’de ve dünyada son yıllarda alan yazına sunulmuş araştırmalar; okul yönetimi, öğretmen, kayırmacılık, school administration, teacher, nepotism anahtar kelimeleri ışığında incelenmiş, ilgili araştırmalarda ortak olarak öne çıkan okul yönetimi süreçlerinde kayırmacılık olgusuna dair çıktılar sentezlenerek araştırmanın kavramsal çerçevesi kurulmuştur. Alan yazında kayırmacılık olgusu yöneticinin kendisine yakın hissettiği kişileri hakkı olmadığı halde ve yasalara aykırı bir şekilde desteklemesi ve koruması olarak karşılık bulmuştur. Olumsuz okul iklimine sebep olan bu olgunun kurumun eğitim kalitesini düşürdüğü ve öğretmen performansını olumsuz yönde etkilediği de alan yazında çokça dile getirilmiştir. Araştırmada “öğretmenlerin, okul örgütlerindeki kayırmacı uygulamalara ve bu uygulamaların okul örgütleri üzerindeki etkilerine ilişkin algı düzeyleri nedir?” sorusuna cevap aranmıştır. Bu çalışma, nitel araştırma yaklaşımına dayalı yarı yapılandırılmış görüşme yöntemiyle gerçekleştirilmiştir. Katılımcıların görüşlerini belirlemek amacıyla açık uçlu sorulardan oluşan bir görüşme formu kullanılmıştır. Görüşme formunun hazırlanmasında alan uzmanlarının, okul yöneticilerinin ve öğretmenlerin görüşleri alınmıştır. Araştırmanın amacına yönelik hazırlanan açık uçlu sorular katılımcılarla yüz yüze görüşmeler yapılarak cevaplandırılmıştır. Elde edilen veriler, betimsel analiz tekniği kullanılarak çözümlenmiştir. Araştırmanın çalışma grubunu 2023-2024 eğitim-öğretim yılında, Kütahya ilinde görev yapmakta olan 50 öğretmen oluşturmaktadır. Çalışma grubunun belirlenmesinde amaçlı örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Bu yöntem zengin bilgiye sahip olduğu düşünülen durumların derinlemesine çalışılmasına imkân sağlar. Araştırma sonucunda öğretmenlerin, okul yönetimi tarafından öğretmenler arasında ayrımcılık yapılması, adil davranmama, belirli kişilere tolerans gösterilmesi, yanlı bir tutum sergilenmesi gibi davranışları kayırmacılık olarak nitelendirdiği tespit edilmiştir. Öğretmen görüşlerine göre, kayırmacı uygulamaların sebeplerinin yetersiz, vasıfsız ve liyakatsiz kişilerin yönetici olması, yöneticilerin profesyonel olmaması, sendikal faaliyetler, siyasi görüşler, maddi ve manevi çıkar ilişkileri olduğu saptanmıştır. Bununla birlikte okul yönetimindeki kayırmacı uygulamaların; öğretmenlerin motivasyon kaybına, performans düşüklüğüne, örgütsel bağlılığın azalmasına, öğretmenler arası gruplaşmalara, mesleki doyum ve iş huzurunun azalmasına, kurum kültürü ve ikliminde bozulmalara yol açtığı belirlenmiştir. Katılımcılar, okul örgütlerindeki kayırmacılığın önlenmesi için; okul yöneticilerinin adil ve liyakata uygun bir şekilde seçilmesi ve denetimlerinin yapılması, yöneticilikle ilgili bir eğitim almış olmaları, somut kriterlere göre seçilmeleri, okul yönetiminin tüm kararları şeffaf ve adil bir şekilde almaları, açık iletişimi kanallarına sahip olmaları gerektiği şeklinde önerilerini

⁴³² Öğrenci, Dumlupınar Üniversitesi, emel.cabuk26@gmail.com

⁴³³ Öğrenci, Dumlupınar Üniversitesi, sehersahin.sa@gmail.com

⁴³⁴ Öğrenci, Dumlupınar Üniversitesi, sinanakkoç83@gmail.com

⁴³⁵ Öğrenci, Dumlupınar Üniversitesi, seyyidciray2671@gmail.com

⁴³⁶ Öğrenci, Dumlupınar Üniversitesi, yakuphkk@gmail.com

sıralamışlardır. Bu bulgular, okul örgütlerindeki kayırmacı uygulamaların öğretmenler tarafından açıkça görüldüğünü ve öğretmenler odasında rahatsızlık yarattığını ortaya koymuş; bu bağlamda kayırmacı uygulamaların okul iklimi üzerine olumsuz etkileri konusunda gelecekte yapılabilecek araştırmalar için bir referans sağlamıştır.

Anahtar Kelimeler: okul yönetimi, öğretmen, kayırmacılık, nitel araştırma

ORTAÖĞRETİM OKUL YÖNETİCİLERİNİN KAYGI DÜZEYLERİNİN İNCELENMESİ

MUAMMER ÇİFTÇİLİ⁴³⁷, CİHAN KARABULUT⁴³⁸

ÖZET

Eğitim öğretim faaliyetlerinin en önemli unsurlarından birisi de okul yöneticiliğidir. Okul yöneticilerinin en önemli görevi eğitim öğretim faaliyetlerini aksatmadan devam etmesini sağlamaktır. Bu faaliyetlerin sağlıklı bir şekilde devam etmesi için okul yöneticileri aynı zamanda öğrenci, öğretmen, veli ve diğer personelin idaresinden de sorumludur. Okul yöneticilerinden görevleri gereği okullarda meydana gelen olaylara hızlı müdahale etmesi ve bu olaylara müdahale ederken doğru kararlar alması beklenmektedir. Bireyin mesleği; kişiliği ve kendini gerçekleştirme açısından önemlidir ve iş yaşamında kaygının temelini oluşturur. Bu özellikler, yöneticiler için büyük önem taşımaktadır. Okuldan, okuldaki programının yönetiminden ve okulun başarısından birinci derecede sorumlu kişiler olan okul yöneticilerinin, kendilerine yüklenen bu görevleri başarıyla yerine getirebilmeleri eğitimin niteliği açısından çok önemlidir. Bu nedenle okul yöneticilerinin mesleki yeterliliklerinin yanı sıra, sosyal ve psikolojik özellikleri üzerinde durulması gereken önemli faktörler olarak ortaya çıkmaktadır. Nitekim okul yöneticilerine yönelik yüksek beklentiler ve taleplerin liderlik etkinliği ve okul iklimi ile negatif ilişkili olan yüksek stres ve kaygıya neden olduğu bilinmektedir. Bu sebeple okul yöneticilerinin karar mekanizmalarını sağlıklı yürütmesi amacıyla kaygı düzeylerinin düşük olması beklenmektedir. Bu araştırmanın amacı okul yöneticilerinin yönetim süreçleri bakımından ve iş yükü durumlarına bağlı olarak kaygı düzeyi seviyelerini yaş, cinsiyet ve mesleki kıdem değişkenlerine göre araştırmaktır. Araştırmada tarama modeli kullanılmıştır. Araştırmada Cengiz Şahin tarafından geliştirilen yönetici kaygı ölçeği kullanılmıştır. Yönetici kaygı ölçeği iş yükü kaygısı ve yönetim süreci kaygısı olmak üzere iki bölümden oluşmaktadır. Veriler kişisel bilgi formu ve Yönetici kaygı ölçeğiyle elde edilmiştir. Bu araştırmanın çalışma grubunu 102 müdür yardımcısı ve 119 okul müdürü olmak üzere toplam 221 okul yöneticisi oluşturmaktadır. Katılımcıların 64'ü kadın 157'si erkektir. Katılımcı okul yöneticilerinin 48'i Anadolu Lisesi, 1'i fen lisesi, 84'ü meslek lisesi ve 88'i Anadolu imam hatip lisesinde görev yapmaktadır. Kişisel bilgi formu ve Yönetici kaygı ölçeği ile toplanan bilgiler için t testi ve varyans analizi uygulanmış olup sonuçlar bu şekilde yorumlanmıştır. Elde edilen bulgularda yöneticilerin kaygı düzeylerinin yüksek düzeyde olduğu tespit edilmiştir. Okul yöneticilerinin cinsiyet değişkenine bağlı bulgulara göre kadın yöneticilerin kaygı düzeylerinin erkek yöneticilerden daha yüksek olduğu saptanmıştır. Yöneticilerin mesleki kıdem değişkenine göre bulgulara bakıldığında 11 – 15 yıl kıdeme sahip yöneticilerin diğer yöneticilere göre kaygı düzeylerinin daha yüksek olduğuna ulaşılmıştır. Müdür ve müdür yardımcılarını ayrı değerlendirildiğinde müdür yardımcılarının toplam iş yükü kaygı düzeylerinin okul müdürlerine göre daha yüksek olduğu sonucuna varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Okul Yöneticilerinin Kaygı Düzeyleri, Okul Yöneticileri, Okul Yönetimi, Kaygı

⁴³⁷ Öğretmen, İzmir İl Milli Eğitim Müdürlüğü, mciftcili35@gmail.com

⁴³⁸ Öğretmen, İzmir İl Milli Eğitim Müdürlüğü, cihankarabulut35@gmail.com

EĞİTİM YÖNETİMİNDE ÖRGÜTSEL GÜVEN VE ÖRGÜTSEL STRES ARASINDAKİ İLİŞKİ: BİR ALAN ARAŞTIRMASI

CİHAN KARABULUT⁴³⁹, MUAMMER ÇİFTÇİLİ⁴⁴⁰

ÖZET

Örgütsel stresin kaynağını; iş görenin iş koşulları, ortamı ve durumundaki baskı, zorlanma ya da sessizlik oluşturmaktadır. Öte yandan, bu tip stres ise; iş görenin teknolojik gelişmeleri benimseyememesi, rekabet koşulları karşısında zorlanması, müşteri memnuniyetini sağlayamaması ve iletişim yetersizliklerinden dolayı meydana gelir. İş görenin, fiziksel ve psikolojik sorunlar yaşamasına neden olurken; aynı zamanda, kalıcı ruh ve bedensel hastalıklara da sebep olmaktadır. Bu nedenle, iş görenleri birçok yönden etkileyen stres; önceden algılanılması ve onunla başa çıkma yöntemlerinin öğrenilmesi gerekmektedir. Kaldı ki, tolere edilebilecek bir stresinde, iş görenlerin iş performansını arttırabileceği unutulmamalıdır. Güven, hem gündelik hayattaki insan ilişkilerinde hem de iş dünyasındaki ilişkilerde önemli bir yer edinmektedir. Çünkü güven düzeyi yüksek olan örgütlerdeki çalışanlarda verimlilik, etkililik, sağlıklı iletişim, takım çalışmalarındaki başarı faktörlerinin daha yüksek olduğu gözlenmiştir; kurumlarına olan güven düzeylerinin de daha yüksek olduğu saptanmıştır. Dolayısıyla bireyler arası güvenin karşılıklı olması en önemli husustur. Örgütlerdeki karşılıklı güven algısı; teknolojik ve ekonomik gelişmelerin, karşılıklı ilişkilerle takım çalışmalarının artmasıyla birlikte daha fazla aranan bir nitelik haline gelmiştir. İşverenlerin iş görenlerine duydukları güvenin artmasıyla birlikte, iş görenlerin sorumluluklarında da artış olmuştur. Bu araştırmanın amacı eğitim yönetiminde örgütsel güven ve örgütsel stres seviyelerinin yaş, cinsiyet ve mesleki kıdem değişkenlerine göre araştırılmasıdır. Araştırma yöntemi olarak betimleme yöntemi kullanılmış araştırma türü olarak da açıklayıcı araştırma seçilmiştir. Kuramsal kısmın birinci ve ikinci bölümleri tamamlandıktan sonra, alan araştırması için anket tekniği uygulanarak gerekli veriler elde edilmeye çalışılmıştır. Elde edilen veriler SPSS programı ile analiz edilerek incelenmiştir. Araştırmanın evrenini, İzmir ilindeki, Milli Eğitim Bakanlığına bağlı olarak faaliyet gösteren okullarda çalışan öğretmenler oluşturmaktadır. Bu çalışanlar arasından tesadüfi örnekleme yöntemiyle seçilen 120 öğretmen araştırmanın örneklemini oluşturmaktadır. Anketlerin uygulanması için çalışan 120 çalışana mail yoluyla iletişime geçilip tamamından geri dönüş alınmıştır. Bu çalışmanın; hem bundan sonra bu konuda çalışacak olanlara ışık tutması, hem de eğitim sistemimizin geliştirilmesine katkı sağlaması düşünülmektedir. Çalışmanın hazırlanması sürecinde, öncelikle literatür taraması yapılmış, bu süreçte ulusal ve uluslararası süreli yayınlar, bilimsel kitaplar ve internet dökümanları kullanılarak metodoloji oluşturulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Güven, Örgütsel Güven, Stres, Örgütsel Stres.

⁴³⁹ Öğretmen, İzmir İl Milli Eğitim Müdürlüğü, cihankarabulut35@gmail.com

⁴⁴⁰ Öğretmen, İzmir İl Milli Eğitim Müdürlüğü, mciftcili35@gmail.com

TÜRKİYE'DE EĞİTİM YÖNETİCİLERİNİN YETİŞTİRİLMESİNDE MEVCUT DURUM VE ÖNERİLER

HÜSEYİN GEZER⁴⁴¹

ÖZET

Türkiye'de eğitim yöneticilerinin yetiştirilmesi, ülkenin eğitim kalitesini ve öğrenci başarısını doğrudan etkileyen önemli bir faktördür. Mevcut durum incelendiğinde, eğitim yöneticilerinin yetiştirilmesi sürecinde bazı zorluklar ve eksiklikler göze çarpmaktadır. Bu çalışmada, mevcut durumu ele alınarak iyileştirmeye yönelik öneriler amaçlanmıştır. Bunun için literatür taraması yapılmıştır. YÖK TEZ de yayınlanan tezler ve Dergi Park'ta yayınlanan makaleler meta analiz yöntemiyle incelenmiştir. Mevcut sistemde, eğitim yöneticileri genellikle öğretmenlik deneyimlerine dayanarak sınavla seçilmekte ve daha sonra yöneticilik görevlerine atanmaktadır. Ancak, öğretmenlikten yöneticiliğe geçişte gerekli olan liderlik, yönetim ve iletişim becerileri üzerine odaklanan yeterli ve sistematik bir eğitim programının eksikliği dikkat çekmektedir. Yöneticilik pozisyonlarına atanmadan önce ve atandıktan sonra alınan eğitimlerin kapsamı ve kalitesi, genellikle standartlara bağlı kalmamakta ve bölgesel farklılıklar göstermektedir. Bu bağlamda, eğitim yöneticilerinin yetiştirilmesine yönelik bazı öneriler şunlardır: Standartlaştırılmış Eğitim Programları: Eğitim yöneticileri için liderlik, yönetim, iletişim ve değişim yönetimi gibi temel beceriler üzerine odaklanan standartlaştırılmış ve zorunlu eğitim programlarının geliştirilmesi gerekmektedir. Bu programlar, teorik bilginin yanı sıra pratik uygulamalara ve vaka çalışmalarına da yer vermelidir. Sürekli Mesleki Gelişim: Eğitim yöneticilerinin mesleki gelişimlerinin sürekliliği sağlanmalı, yöneticilik becerilerini geliştirmeye yönelik düzenli eğitim ve çalıştaylar düzenlenmelidir. Bu, yöneticilerin değişen eğitim ihtiyaçlarına ve yeniliklere hızlı bir şekilde adapte olmalarını sağlayacaktır. Mentorluk ve Koçluk Programları: Yeni atanan eğitim yöneticilerine, deneyimli yöneticiler tarafından mentorluk ve koçluk yapılması, onların görevlerine daha hızlı ve etkili bir şekilde adapte olmalarına yardımcı olacaktır. Performans Değerlendirme: Eğitim yöneticilerinin performanslarının düzenli olarak değerlendirilmesi ve bu değerlendirmelerin mesleki gelişim planlamasında kullanılması önemlidir. Performans değerlendirmeleri, yöneticilerin güçlü yönlerini ve geliştirilmesi gereken alanlarını belirlemelerine yardımcı olacaktır. Araştırma ve İnovasyonun Teşviki: Eğitim yöneticilerinin, eğitim yönetimi ve liderliği alanındaki araştırmalara katılımı ve yenilikçi uygulamaları teşvik edilmelidir. Bu, Türkiye'nin eğitim sistemini sürekli iyileştirmek ve uluslararası standartlarda rekabet edebilir hale getirmek için kritik öneme sahiptir. Sonuç olarak, Türkiye'de eğitim yöneticilerinin yetiştirilmesi, sistemli bir yaklaşım ve sürekli mesleki gelişim odaklı politikalarla iyileştirilebilir. Bu süreçte, kaliteli eğitim programları, mentorluk, performans değerlendirme ve araştırma ile inovasyonun teşviki gibi unsurlar önem kazanmaktadır. Eğitim yöneticilerinin etkili bir şekilde yetiştirilmesi, Türkiye'nin eğitim sisteminin genel başarısını artıracak ve öğrenci başarı oranlarını yükseltecek temel bir adımdır. Bu süreç, eğitimde kalitenin sürekli olarak iyileştirilmesine yönelik bir taahhüt gerektirir ve eğitim liderlerinin, öğretmenlerin ve öğrencilerin gelecekteki başarıları için kritik öneme sahiptir. Yapılacak iyileştirmelerle birlikte,

⁴⁴¹ Öğretmen, Bursa Davutkadı Eşref Evcil İlkokulu, huseyingezer2003@gmail.com

Türkiye'nin eğitim yöneticileri, global eğitim arenalarında daha güçlü bir konuma sahip olacak ve eğitimde mükemmeliyet yolculuğunda önemli bir rol oynayacaktır.

Anahtar Kelimeler: Eğitim Liderliği, Mesleki Gelişim, Eğitim Programları, Performans Değerlendirme, Eğitimde Yenilik

LİSANSÜSTÜ EĞİTİMİN EĞİTİM YÖNETİCİLERİNİN MESLEKİ GELİŞİMLERİNE ETKİSİ

BEGÜM KAYALI⁴⁴²

ÖZET

Eğitim yöneticilerinin mesleki gelişimleri ve yönetim becerileri uzun süredir çok sayıda araştırmaya konu olmuştur. Bu konuda yapılan çalışmalardan bazıları okullardaki yöneticilerin mesleki açıdan yeterlilikleri ile lisansüstü eğitimin kişilere katkılarıdır. Bu çalışmada ise eğitim yöneticilerinin önemli bir kısmı, lisansüstü eğitimin mesleki gelişimine olan katkıları incelenmiştir. Lisansüstü eğitimin, yönetim kademesinde görev alan kişilere yönelik etkileri araştırma konularından biridir. Eğitim yönetimi alanında okul müdürlerinin yönetsel anlayışlarının değişime dair çalışmalar da veri analizi içinde incelenmiştir. Literatürde lisansüstü eğitimin öğretmenlerin ve eğitim yöneticilerinin mesleki gelişimine etkisini inceleyen pek çok çalışma olmakla birlikte bu konuda yapılan çalışmaların sistematik olarak incelendiği bir doküman analizine rastlanmamıştır. Bu araştırmada YÖK Ulusal Tez Merkezi veri tabanının taranması ile 2005-2022 yılları arasında lisansüstü eğitimin eğitim yöneticilerinin mesleki gelişimlerine etkisi konusunda yayımlanan 18 yüksek lisans tezine, 2 doktora tezine, 20 makaleye ulaşılmıştır. Türkiye’de konu alanında yapılan tezler ve makaleler incelenerek lisansüstü eğitimin, eğitim yöneticilerinin mesleki gelişimine etkisi doküman analizi ile ortaya konulmaya çalışılmıştır. Bu kapsamda incelenen makale ve tezlerin yıllara bağlı sayıları, eğitim yöneticilerinin bu eğitimi tercih etme sebepleri, lisansüstü eğitimin problem çözme becerilerinin gelişimine katkısı, beklentileri karşılama düzeyi, yönetime katkısı ve eğitim yöneticilerinin mesleki gelişimlerine etkisini araştıran çalışmaların amaçlarına göre dağılımı, yönetime katkısı incelenmiştir. Lisansüstü eğitimin eğitim yöneticilerin gelişimlerine olumlu katkılar sağladığı, mesleki olgunlukları ve kişisel gelişimlerini anlamlı bir biçimde artırdığı anlaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Lisansüstü Eğitim, Eğitim Yöneticileri, Mesleki Gelişim, Problem Çözme, Araştırma

⁴⁴² Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, begumkaldirimkayali@gmail.com

MESLEK LİSELERİNDE ÇALIŞAN ÖĞRETMENLERİN DİJİTAL OKURYAZARLIK DÜZEYLERİNİN PERFORMANSLARI ÜZERİNDEKİ ETKİSİ

PINAR KUZUCU⁴⁴³, GÜLFERİZ ERÇEN⁴⁴⁴

ÖZET

Bu projenin amacı Ankara ili özelinde meslek lisesinde çalışan öğretmenlerin dijital okuryazarlık beceri yeterlilik düzeyini belirlemeye yönelik çalışma yapmaktır. Çalışmaya başlarken öğretmenlerin dijital okuryazarlığının yeterli düzeyde olmadığı hipotezi sunulmuştur. Meslek liselerindeki öğretmenlerin çoğunluğu teknik ve mesleki becerilere odaklanan bir eğitim vermekle görevlendirilir. Bu durum, dijital okuryazarlığı gibi modern teknolojilerle ilgili becerilerin geliştirilmesine yeterli önemin verilmemesine neden olabilir. Bu hipoteze göre, meslek liselerinde çalışan öğretmenlerin çoğu, dijital okuryazarlığı konusunda yeterli bilgi ve beceriye sahip olmayabilir. Bu hipotezi test etmek için kullanılan anket formu Bayrakçı (2020) tarafından geliştirilen likert tipi “Etik ve Sorumluluk”, “Genel Bilgi ve İşlevsel Beceriler”, “Günlük Kullanım”, “Profesyonel Üretim”, “Gizlilik ve Güvenlik” ve “Sosyal Boyut” olmak üzere altı düzey ve 29 maddeden oluşan “Dijital Okuryazarlık Ölçeği” kullanılmıştır. Ölçek Ankara ilinde 144 meslek lisesi çalışanına uygulanmıştır. Elde edilen veriler SPSS 20 programı kullanılarak bilgisayar ortamına aktarılmıştır. Elde edilen verilere göre öğretmenlerin yaşa göre dijital okuryazarlık becerileri yetersiz bulunduğu durumlar olmuştur. 21 yıl ve üzeri kıdeme sahip eğitimcilerin dijital okuryazarlık düzeyleri toplumda gündelik hayatlarını devam edebilecek düzeyde iken, mesleğe yeni başlamış öğretmenlerin bu becerileri daha yüksektir. Aynı şekilde bekar ve evli öğretmenlerin arasında da düzey farklılıkları görülmüştür. Bekar öğretmenlerin dijital öğelere zaman ayırma ve kullanma noktasında puanları yüksek çıkmıştır. Sonuç olarak meslek liselerinde çalışan öğretmenlerin dijital okuryazarlık becerilerinin geliştirilmesi için eğitim programları ve destekleyici çalışmaların tasarlanmasına yönelik önerilerde bulunulabilir. Sonraki çalışmalarda tek bir alandan meslek öğretmeni seçimi ve sadece o grubuna yönelik ölçek tasarımı ile katılımcı seçimi yapılırsa faydalı bir hizmetiçi eğitim modeli oluşturulabilir.

Anahtar Kelimeler: Dijital Okuryazarlık, Dijital Okuryazarlık Eğitimi, Mesleki Eğitimde Dijital Okuryazarlık

⁴⁴³ Öğretmen, Şh. Murat Üçöz M.T.A.L., midampinar@gmail.com

⁴⁴⁴ Öğretmen, Şh. Murat Üçöz M.T.A.L., gulferizercen0@gmail.com

SESSİZLİĞİN ORTAK DİLİ LİSE DÜZEYİ ETWINING PROJESİ

SERKAN ÖZTÜRK⁴⁴⁵

ÖZET

Projenin amacı; Türk İşaret Dili'nin ülkemizde ortak kullanılıp kullanılmadığının tespiti ve Türk İşaret Dili Sözlüğü'nün yeterliliğini sorgulamaktır. Proje kapsamında Türkiye'de bulunan toplam 20 adet özel eğitim meslek lisesinin tamamı çalışmaya katılmıştır. Her okuldan 2 öğrenci (14-19 Yaş aralığında) ve 1 öğretmen katılımı alınmıştır. Öğretmen öğrencilere görsel sunum ile 50 kelimeyi sırasıyla göstererek ve seslendirerek, öğrencilere yöneltmiş ve öğrencilerden gelen yanıtları video kaydına almıştır. Alınan video çekimleri incelenmiş ve öğrencilerin verdiği cevaplar 4 kategoride (DOĞRU, YANLIŞ, FARKLI GÖSTERDİ ve GÖSTEREMEDİ) değerlendirilmiştir. Daha sonra katılımcılar bölgesel olarak değerlendirilmiştir. Videolar incelendikçe farklı yörelerde farklı kelimelere farklı işaretlerin kullanıldığı tespit edilmiştir. İşaret dili kullanıcılarının farklı işaret kullanımları dilin içindeki şive farklılıkları gibi düşünülebilir. Projemizde bu konunun da değerlendirilmesi hedeflenmiştir. Bu durum Türk İşaret Dili'nin zenginliği ve derinliği noktasında bir değerlendirmedir. Günlük yaşamımıza katılan yeni kavramların baskın işaret dili kullanıcısı veya yöresel kullanıcıların geneli tarafından kullanıldığı için diğer kullanıcılar tarafından da kabullenildiğini göstermiştir. Ayrıca resmî olmayan platformlardan yayınlanan işaretlerin kullanıldığına şahit olunmuştur. Bu kavramlar, ülke genelinde kullanılan bir ifade olmaktan çok, kendi aralarında tutarlılık göstermeyip lokal kalmaktadır. Ülke genelinde kullanılan bir ifade olamamaktadırlar. Millileştirilmiş bir işaret dilinin oluşturulmasında bu farklı kullanımların göz önünde bulundurulması son derece önemlidir. Proje ile Türk İşaret Dili'nin ülke genelinde ortak kullanımı ile ilgili gerçeğin ortaya çıkarılması ve Türk İşaret Dili Sözlüğü'nün geliştirilmesi konularına dikkat çekmesi açısından son derece önemlidir. Dilin yaşayan bir unsur olduğu gerçektir. Bu nedenle Türk İşaret Dili'nin de güncel gelişmelere cevap verebilir nitelikte olması bir zorunluluktur. Teknolojik gelişmeler ile sosyo-kültürel hayatta ortaya çıkan yeni kavramlar; işaret dili ile anlatılabilir ve her özel eğitim işaret dili kullanıcısına ulaştırılabilir nitelikte olmalıdır. Ülke genelinde kullanılmayan ifadeler, millî bir dil olma özelliğinin açık ihlalidir. Türk İşaret Dili'nin temiz ve güzel kullanımıyla ilgili olarak işitme engelliler okullarına Türk İşaret Dili Dersi ile Diksiyon ve Konuşma Terapisi derslerinin konulması bir gerekliliktir. Türk Dil Kurumu sözlüğünde var olan veya bu sözlüğe yeni girecek her kavramın işaret dili anlatımı da eş zamanlı yayımlanmalıdır.

Anahtar Kelimeler: Türk İşaret Dili, Türk İşaret Dili Sözlüğü, Özel Eğitim

⁴⁴⁵ Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, serkanozturk52@hotmail.com.tr

BİR ÖZEL EĞİTİM ANAOKULUNDA GÖREV YAPAN, ÖĞRETMENLERİN GÖRÜŞLERİ AÇISINDAN ÖZEL EĞİTİM ANAOKULUNDA GÖRÜLEN PROBLEMLER, PROBLEMLERİN NEDENLERİ VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

ZÜBEYDE ŞENEL⁴⁴⁶

ÖZET

Zaman zaman okullarda yöneticilerden, öğretmenlerden, öğrencilerden, velilerden ve okulun yapısından dolayı çeşitli sorunlar yaşanmakta bu durumda eğitim-öğretim çalışmalarını olumsuz etkileyebilmektedir. Bu araştırmanın amacı, devlet bünyesinde eğitim veren bir özel eğitim anaokulunda görev yapan özel eğitim ve okul öncesi öğretmenlerinin görüşleri temelinde, özel eğitim anaokulunda görülen yaygın problemleri ve problemlerin nedenlerini belirlemek ve problemlere çözüm önerileri sunmayı hedeflemektir. Çalışma nitel araştırma desenlerinden olgu bilim deseni kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Araştırmada nitel veriler, amaçlı örnekleme yolu izlenerek toplanmıştır. Çalışma grubunu 2023-2024 Eğitim öğretim yılında Balıkesir iline bağlı, devlet okulu bünyesinde bulunan, bir özel eğitim anaokulunda öğretmen olarak çalışan dört özel eğitim ve dört okul öncesi öğretmeni oluşturmaktadır. Veriler uzman görüşü alınarak hazırlanan açık uçlu anket formu kullanılarak 2023-2024 öğretim yılı güz döneminde toplanmıştır. Bu çalışmada veriler NVivo Nitel Veri Analizi programına aktarılarak içerik analizi yöntemiyle analiz edilmiştir. Araştırma bulgularına göre özel eğitim anaokulunda yaygın görülen problem, okul içi düzenlemelerden kaynaklı donanım eksiliği şeklinde ifade edilmiştir. Bu probleme ilişkin çözüm önerileri ise özel eğitim anaokulu ortamı uygun şekilde düzenlenmesi ve düzenlemeler yapılırken uzman desteği alınması gerektiğini göstermektedir. Araştırmanın elde ettiği bulgular, özel eğitim anaokulu alanındaki sorunların belirlenmesi ve çözüm önerilerinin sunulması konusunda önemli bir kaynak teşkil etmektedir. Bu bağlamda, özel eğitim alanındaki paydaşlar arasındaki iş birliği ve uzman görüşlerine dayalı düzenlemelerin hayata geçirilmesi, eğitim-öğretim sürecinin olumlu bir şekilde etkilenmesine yönelik büyük bir potansiyele sahiptir. Araştırmanın sonuçları, özel eğitim anaokullarındaki yaygın sorunların anlaşılması ve bu sorunlara yönelik etkili çözüm önerilerinin ortaya konması açısından değerli bir kaynak oluşturmuştur. Bu çerçevede, özel eğitimde görev alan öğretmenler, yöneticiler ve diğer paydaşlar arasında güçlü bir iş birliği ve iletişim kurulması, önerilen düzenlemelerin başarılı bir şekilde uygulanması için kritik bir faktördür. Öne çıkan çözüm önerileri arasında, özel eğitim anaokulu ortamının uygun şekilde düzenlenmesi, öğrenci ihtiyaçlarına uygun materyal ve donanım sağlanması, öğretmenlerin sürekli eğitimlerle güçlendirilmesi ve uzman görüşlerine başvurulması gibi önlemler bulunmaktadır. Bu önerilere dayalı olarak yapılacak düzenlemeler, özel eğitim anaokullarında öğrenci başarısını artırabilir, öğrenci-öğretmen etkileşimini güçlendirebilir ve eğitim kalitesini yükseltebilir. Sonuç olarak, araştırma sonuçları özel eğitim anaokulu alanında kaliteli bir eğitim ortamı oluşturmak için yönlendirici bir rol oynayabilir. Bu bulguların dikkate alınması ve önerilen çözüm önerilerinin hayata geçirilmesi, özel eğitimde daha etkili ve kapsamlı bir öğrenme ortamının oluşturulmasına katkı sağlayabilir.

Anahtar Kelimeler: Özel Eğitim, Okul Öncesi, yaygın problemler,

⁴⁴⁶ Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, ztabanlı@anadolu.edu.tr

SINIF ÖĞRETMENLERİNİN DESTEK EĞİTİM ODASI UYGULAMALARINA İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ

İHSAN SAVAŞ⁴⁴⁷, VAHİDE SAVAŞ⁴⁴⁸

ÖZET

Bu çalışmanın amacı, sınıf öğretmenlerinin destek eğitim odası uygulamalarına ilişkin görüşlerini tespit etmektir. Çalışma nitel araştırma yöntemi kullanılarak yürütülmüştür. Nitel araştırma yöntemi ile yapılan çalışmada olgu bilim (fenomoloji) araştırma deseni kullanılmıştır. Katılımcıların seçiminde amaçlı örnekleme yöntemlerinden ölçüt örnekleme tercih edilmiştir. İlkokullarda görev yapan sınıf öğretmenlerinden destek eğitim odasından faydalanan öğrencilere eğitim ve öğretim verenler arasından katılımcılar seçilmiştir. Ankara ili Kahramankazan ilçesinde görev yapan 12 öğretmen ile görüşme yapılmıştır. Elde edilen veriler içerik analizi ile analiz edilmiştir. Destek eğitim odasından faydalanacak öğrencilerin seçilmesi, destek eğitim odasının fiziki koşullarının uygunluğu ve araç-gereç temini, destek eğitim odasında eğitim ve öğretim faaliyetlerini yürütecek öğretmenlerin yetkinliği, destek eğitim odasından faydalanma süresi alt amaçlarına uygun görüşme soruları hazırlanmıştır. Katılımcıların verdiği cevaplar dört temada kategorize edilerek analiz edilmiştir. Araştırma çalışmasının sonucunda, destek eğitim odasından faydalanacak öğrencilerin seçiminde özel eğitim ihtiyacı olan öğrencilerin faydalandığı, velilerinin isteği ile gerçekleştiği, özel yetenekli öğrencilerin velilerinin yüksek beklenti ile talep ettikleri ortaya çıkmıştır. Velilerin isteği ile olması kısıtlayıcı bir durum olarak öğretmenler tarafından belirtilmiştir. Özel yetenekli öğrenciler için zenginleştirilmiş bir program uygulamada zorluk yaşandığı anlaşılmıştır. Destek eğitim odası fiziki koşullarının özel eğitim ihtiyacı olan öğrencilerin öğrenme koşullarına uygun olarak düzenlenmesinde yetersiz olduğu, ihtiyaç duyulan materyalin tam olarak bulunmadığı, kullanılacak araç-gereçlerin Milli Eğitim Bakanlığı, okul imkânları ve veli desteği ile sağlandığı görülmüştür. Materyal yönünden bir standart olmadığı anlaşılmıştır. Destek eğitim odasında eğitim ve öğretim faaliyeti yürüten öğretmenlerin seçiminde çoğunlukla okulun öğretmenlerinden hizmet alındığı tespit edilmiştir. Özel eğitim ihtiyacı olan öğrencilerinin özellikleri hakkında yeterince bilgi sahibi olunmadığı ortaya çıkmıştır. Öğretmenlerin genellikle kendi öğrencilerine destek eğitim odasında destek çalışmalar yaptığı tespit edilmiştir. Destek eğitim odasından faydalanma süresi olarak öğrencilerin 12 saat faydalanma hakları olmakla beraber genellikle destek eğitim odası sayısı, talep eden öğrenci sayısı, eğitimin ders dışı ya da ders saatinde verilmesi durumuna göre çeşitlilik gösterdiği görülmektedir. Destek eğitim odası uygulamalarının bazı eksikliklerinin bulunmasına rağmen oldukça yararlı olduğu sonucuna varılmıştır. Özel yetenekli öğrencilerin destek eğitim odasından faydalanma durumunun iyileştirilmesi ve güçlendirilmesi, kaynaştırma/bütünleştirme yoluyla eğitim alan öğrencilerin öğrenme koşullarına uygun fiziki koşulların ve donanımın iyileştirilmesi çalışmanın sonunda önerilmiştir. Destek eğitim odasında görev alan öğretmenlerin ihtiyaç duyduğu eğitimlerin uzaktan ya da yüz yüze olarak verilmesi önerilmiştir.

Anahtar Kelimeler: destek eğitim odası, özel eğitim, özel yetenek

⁴⁴⁷ Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, savas-ihsan@hotmail.com

⁴⁴⁸ Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, savas-ihsan@hotmail.com

ÖZEL EĞİTİM SINIFI UYGULAMALARINA İLİŞKİN YÖNETİCİ GÖRÜŞLERİ

HİCRAN TAMKOÇ⁴⁴⁹, OSMAN TAMKOÇ⁴⁵⁰

ÖZET

Bu çalışmanın amacı okulların bünyesinde bulunan özel eğitim sınıfı uygulamalarına ilişkin yönetici görüşlerinin belirlenmesidir. Araştırma çalışması nitel yöntem tercih edilerek yapılmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşme soruları oluşturularak, görüşme tekniği ile veriler toplanmıştır. Katılımcılar Ankara ili Etimesgut ilçesinde görev yapan özel eğitim sınıfı bulunan okul yöneticilerinden rastgele seçilmiştir. Toplam 20 tane yönetici ile görüşme sağlanmıştır. Yöneticilerin özel eğitim sınıfı bulunan kurumda görev yapma süresi, bu sınıflarda eğitim ve öğretimine devam eden öğrenci sayısı, öğrencilerin engel türüne ilişkin bulgular elde edilmiş olup çalışma dört tema altında incelenmiştir. Bu temalar; özel eğitim sınıfının okuldaki eğitim-öğretim işleyişi, özel eğitim sınıfı öğrencilerinin sosyal çalışmalara katılımı, özel eğitim sınıfı fiziki koşulları ve araç-gereç temini, özel eğitim sınıfı öğrencilerinin taşıma işleri olarak belirlenmiştir. Yapılan çalışmanın sonucunda özel eğitim sınıfının okuldaki eğitim-öğretim işleyişi temasına ilişkin kadrolu öğretmen yetersizliği, çoğunlukla görevlendirme ya da ücretli öğretmenler aracılığı ile eğitim öğretimin sürdürülmesi, ücretli öğretmenlerin alan dışı mezunlar olması ve özel eğitim uygulamaları konusunda yetersiz olması, velilerin yüksek beklentisi, özel eğitim öğrencileri ile diğer okul öğrencilerinin sosyal etkileşiminin olumlu yönleri olduğu tespit edilmiştir. Özel eğitim sınıfı öğrencilerinin sosyal çalışmalara katılımı temasında, öğrencilerinin özel durumlarına ilişkin kısıtlayıcı faktörler olmakla birlikte çeşitli çalışmaların yapıldığı, özel eğitim öğrencilerinin sosyalleşmesine katkı sağladığı, diğer öğrencilerin özel eğitim ihtiyacı olan bireylere karşı farkındalık ve birlikte yaşama becerilerinin geliştiği sonucuna varılmıştır. Özel eğitim sınıfı fiziki koşulları ve araç-gereç temini temasında çoğunlukla fiziksel koşulların yeterli olduğu, araç-gereç ve donanımın Milli Eğitim Bakanlığı tarafından sağlandığı belirlenmiştir. Özel eğitim sınıfı öğrencilerinin taşıma işleri temasında en büyük sorunun bu alanda olduğu, servislerin çoğunlukla öğrencileri geç getirdiği, sık sık şoför değiştirdikleri, Okul yöneticilerinin gerekli girişimleri yapmış olmalarına rağmen sağlıklı bir çözüme kavuşmadığı belirlenmiştir. Kadrolu ve alanı tanıyan öğretmenlerle özel eğitim uygulamalarının sürdürülmesi, öğrencilerin taşınmasına ilişkin sorunların giderilmesi için gerekli tedbirlerin alınması Milli Eğitim Bakanlığı ve diğer paydaşlara önerilmiştir. Özel eğitim sınıfı öğrencilerinin okullara yerleştirilmesinde okul yöneticilerinin de görüşlerinin alınması önerilmiştir. Araştırmacılara özel eğitim sınıfı uygulamalarının veli, özel eğitim öğretmeni ve diğer okul öğretmenlerini de kapsayacak şekilde araştırma yapması önerilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Özel eğitim sınıfı, yönetici, özel eğitim

⁴⁴⁹ Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, hicrantamkoc@gmail.com

⁴⁵⁰ Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, otamkoc@gmail.com

ORTAOKULDA GÖREV YAPAN BRANŞ ÖĞRETMENLERİNİN KAYNAŞTIRMA UYGULAMALARINDA KARŞILAŞTIĞI SORUNLARIN TESPİTİ

SEVİLAY ŞAHİN⁴⁵¹, AYŞE CEYLAN ŞİMŞEK⁴⁵²

ÖZET

Bu araştırmanın amacı kaynaştırma eğitiminde aktif rol oynayan öğretmenlerin sorunlarını ortaya koymak ve bu sorunlara çözüm önerileri geliştirmektir. Bu amaç doğrultusunda branş öğretmenleriyle yapılan görüşmelerle kaynaştırma öğrencilerinin eğitim-öğretim sürecinde yaşadıkları sorunları tespit etmek ve en asgari düzeye indirmek hedeflenmiştir. Bu araştırmanın sonuçlarına bakarak diğer okullarımızda çalışan branş öğretmenlerine de örnek olması açısından önemli bir çalışmadır. Araştırmada ortaokulda görev yapan ve sınıfında en az bir kaynaştırma öğrencisi bulunan branş öğretmenlerinin kaynaştırma eğitimine ilişkin yaşadıkları sorunları incelemek için nitel araştırma desenlerinden fenomenoloji (olgubilim) deseni kullanılmıştır. Çalışma grubu amaçlı örnekleme yöntemlerinden "ölçüt örnekleme" yöntemine göre oluşturulmuştur. Çalışma grubunun oluşturulmasında, ortaokulda branş öğretmeni olma ve sınıfında en az bir tane özel gereksinimli öğrencisi olma gibi ölçütler dikkate alınmıştır. Verileri toplamak için her branştan seçilen toplamda 10 öğretmen ile (Türkçe, matematik, fen bilimleri, sosyal bilgiler, müzik, görsel sanatlar, yabancı dil, beden eğitimi ve spor, bilişim teknolojileri, din kültürü ve ahlak bilgisi) yüz yüze görüşme yapılarak veri toplanmıştır. Branş öğretmenleri ile yapılan görüşme sonucunda elde edilen verilere betimsel analiz uygulanarak ana temalar belirlenmiştir. Branş öğretmenleri ile yüz yüze görüşme yapılarak veri toplanmış ve bu veriler analiz edilmiştir. Bu görüşme sonucunda elde edilen veriler beş ana tema altında incelenmiştir. Bu ana temalar; kaynaştırma öğrencisi bulunan sınıf mevcudunun kalabalık olması, kaynaştırma öğrencisinin sınıfındaki diğer öğrenciler tarafından kabul görmemesi, branş öğretmenin kaynaştırma uygulamaları konusundaki bilgi eksikliği, kaynaştırma öğrencisinin eğitiminde kullanılacak materyal eksikliği ve öğretmen - aile işbirliğinin yetersiz olmasıdır. Öğretmenler büyük çoğunluğu sınıf mevcudunun kalabalık olması ve kaynaştırma öğrencilerinin sınıf mevcuduna bakılmadan plansız bir şekilde dağıtılmasından rahatsız olduklarını belirtmişler. Kaynaştırma öğrencisinin diğer arkadaşlarıyla sağlıklı iletişim kuramaması arkadaşları tarafından kabul görmemesi ve akran zorbalığından bahsedilmiştir. Ayrıca sınıfında kaynaştırma öğrencisi bulunan branş öğretmenin etkin bir sınıf yönetimi sağlayabilmesi için yöntem ve teknikleri bilmesi üzerinde durulmuştur. Branş öğretmenleri sınıf kontrolü ve zaman yönetimi konusunda sorunlar yaşadıklarını ifade etmişlerdir. Diğer taraftan kaynaştırma öğrencisinin bulunduğu sınıfta eğitim materyallerinin yetersiz olması ve fiziksel ortamın bu öğrenciler için uygun halde olmadığı vurgulanmıştır. Diğer sorun ise veli-öğretmen işbirliğinin yeterli olamamasıdır. Ailenin öğretim sürecine dahil olmaması, öğrencinin okulda öğrendiklerini evde desteklenmemesi, özel eğitim konusunda bilinçsiz olması gibi sorunlardan bahsedilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Anahtar kelimeler : Kaynaştırma uygulamaları , Özel eğitim

⁴⁵¹ Prof. Dr., Gaziantep Üniversitesi, ssahin@gantep.edu.tr

⁴⁵² Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, ayse_ceylan@hotmail.com

ÖZEL EĞİTİM ALANINDA 2014-2022 YILLARI ARASINDA YAYIMLANAN TEZLERİN İNCELENMESİ

KIYMET SARAR⁴⁵³

ÖZET

Bu araştırmanın amacı, 2014-2022 yılları arasında özel eğitim alanında yapılan lisansüstü tezlerin genel özellikleri ve eğilimlerinin belirlenmesidir. Nitel araştırma yönteminin kullanıldığı bu çalışmada, YÖK-Tez veri tabanından elde edilen 668 lisansüstü tez içerik analiz yöntemiyle analiz edilmiştir. Araştırma kapsamında 525 yüksek lisans tezi ve 143 doktora tezi incelenmiştir. Araştırmadan elde edilen sonuçlara göre en fazla lisansüstü tezi 2019 yılında üretilirken sonrasında 2021 yılı en çok lisansüstü tezi üretilen yıl olmuştur. Tezlerin yazım dili incelendiğinde yüksek lisans ve doktora tezlerinin tamamına yakınının Türkçe dilinde hazırlandığı görülmüştür. Lisansüstü tezlerde danışmanın unvanı ele alındığında ise yüksek lisans tezlerinde doktor öğretim üyesi/yardımcı doçent doktorlar en fazla danışmanlığı yaparken, en az danışmanlığı profesör doktorların yaptığı görülmüştür. Üretilen lisansüstü tezlerin anabilim dalları incelendiğinde yüksek lisans ve doktora düzeyinde en fazla Özel Eğitim Bilim Dalında tezler üretilmiştir. Daha sonra ise her iki eğitim düzeyinde Zihin Engelliler Eğitimi Bilim Dalında ön plana çıkmaktadır. Araştırmada lisansüstü tezlerin metodolojik yaklaşımları ele alındığında yüksek lisans tezlerinin yarıdan fazlasının nicel, çok az bir kısmının karma yöntemi esas aldığı belirlenmiştir. Doktora tezlerinde nicel araştırma çok daha yoğun bir şekilde kullanılırken karma yöntem kullanımı da artış göstermekte ve en az nitel araştırmanın esas alındığı görülmektedir. Lisansüstü tezler dizaynlarına göre incelendiğinde yüksek lisans tezlerinde en çok nicel araştırma yöntemlerinden olan deneysel, betimsel tarama ve ilişkisel dizaynlara yer verildiği görülmektedir. Diğer yandan, doktora tezlerinde, deneysel desen, durum çalışması, fenomenoloji, betimsel tarama, nedensel karşılaştırma dizaynlarının kullanıldığı belirlenmiştir. Tezlerin örneklem gruplarına göre dağılımları incelendiğinde hem yüksek lisans hem de doktora tezlerinde en çok özel gereksinimli birey öğretmen ile veli/aileden veri toplandığı belirlenmiştir. Tezler genel itibarıyla incelendiğinde ise özel eğitim, otizm spektrum, özel gereksinimli öğrenciler, kaynaştırma, beceriler, sosyal ve zihinsel gelişim, programların etkililiği ön plana çıkmıştır.

Anahtar Kelimeler: özel eğitim, yüksek lisans, doktora, lisansüstü eğitim, tez

⁴⁵³ Uzm., Kayseri, kiymetsarar@gmail.com

SINIF ÖĞRETMENLERİNİN

FİDAN PARLAK KESİCİ⁴⁵⁴, IŞIK BULUT⁴⁵⁵

ÖZET

Üstün yetenekli öğrencilerin tanınması dünya genelinde hala tartışılan, yeni uygulamalar ve modeller geliştirilmeye devam edilen bir konudur. Tartışmaların odağında ise 'üstün yetenek' kavramının farklı açılardan tanımlanması vardır. Farklı modeller, farklı bağlamlarda 'üstün yetenek' kavramı tanımlamaları yapmıştır. Örneğin Renzulli'nin 'Üçlü Halka Modeli', Stenberg ve Zhang'ın 'Beşgen Kuramı' üstün yeteneği farklı açılardan ele aldığı için kendi üstün yetenek kriterlerini oluşturmuşlardır. Türkiye'de öğrencilerin resmi olarak üstün yetenekli olarak tanınması için BİLSEM tanılama sürecini başarıyla tamamlaması gerekmektedir. Tanılama sürecinde ise öğretmen gözleminin önemli yeri vardır. Öğrencinin tanılama sürecine katılabilmesi sınıf öğretmenin öğrenciyi aday göstermesi ile mümkündür. Sınıf öğretmenlerinin 'üstün yetenek' ile ilgili algıları ve üstün yetenekli öğrencilerin özelliklerine yönelik yargıları öğrenci seçimini etkilemektedir. Bu bağlamda araştırmamızın amacı Polatlı'da görev yapan sınıf öğretmenlerinin 'üstün yetenek' algılarının öğrencilerin Bilim ve Sanat Merkezlerine aday gösterilme sürecine etkilerini incelemektir. Araştırma nitel araştırma yöntemlerinden biri olan durum çalışması olarak tasarlanmıştır. Araştırma için Fatih DERELİ tarafından geliştirilen 5'li Likert formatında 'Üstün Yetenekli Çocuk Algı Ölçeği', 2023-2024 eğitim öğretim yılında Polatlı'da görev yapan 121 sınıf öğretmenine uygulanmıştır. Ölçek üç bölümden oluşmaktadır. Birinci bölüm üstün yetenekli çocukların özellikleri, ikinci bölüm üstün yetenekli çocukların belirlenmesi ve üçüncü bölüm üstün yetenekli çocukların desteklenmesi ile ilgilidir. Algı ölçeği, sınıf öğretmenlerine çevrimiçi platformlar aracılığıyla uygulanmıştır. Katılımcı sınıf öğretmenlerinin cinsiyet ve kıdem dağılımlarında oranı yüksek olanlar %75'i kadın ve %24'ü 24 ile 29 yıl çalışma süresine sahiptirler. Araştırma, sınıf öğretmenlerinin üstün yetenekli öğrencilerin eğitimi konusunda kendilerini yeterli hissetmediklerini ortaya koymaktadır. Bu bağlamda yapılan bu çalışma, sınıf öğretmenlerinin %62'sinin üstün yetenekli öğrencilerle ilgili özel eğitim programlarına ve metodolojilere ihtiyaç duyduklarını ortaya koymuştur. Bu oran, eğitimcilerin bu özel öğrenci grubuna yönelik etkili öğretim stratejileri geliştirmede karşılaştıkları zorlukların ve eğitim sistemimizdeki bu önemli ihtiyacın altını çizmektedir. Üstün yetenekli öğrencilerin potansiyellerini tam olarak gerçekleştirebilmeleri için, öğretmenlerin bu öğrencilere özgü öğrenme stilleri, duygusal ihtiyaçlar ve akademik beklentiler hakkında derinlemesine bilgi sahibi olmaları gerekmektedir. Bu nedenle, öğretmen eğitimi programlarının, üstün yetenekli öğrencilere yönelik özel pedagojik yaklaşımları içerecek şekilde tasarlanması ve mevcut öğretmenlerin bu alanda sürekli profesyonel gelişim fırsatlarına erişimlerinin sağlanması büyük önem taşımaktadır. Bu yaklaşım, üstün yetenekli öğrencilerin eğitime yönelik kaliteyi artırarak, bu öğrencilerin akademik ve sosyal olarak gelişimlerini maksimize etmeye yardımcı olacaktır.

Anahtar Kelimeler: üstün yetenek, özel yetenekli çocuk, sınıf öğretmeni, BİLSEM, özel eğitim

⁴⁵⁴ Öğretmen, Polatlı İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü, parlakfidan@gmail.com

⁴⁵⁵ Öğretmen, Polatlı İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü, isik.k.bulut@gmail.com

ÜSTÜN YETENEKLİLERİN EĞİTİMİNDE KÂŞIFLER VE KEŞİFLER KONUSUNUN ÖĞRETİMİ: SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETMENLERİ VE AKADEMİSYENLERİNİN GÖRÜŞLERİ

GÖKHAN GÜÇİN⁴⁵⁶

ÖZET

Sosyal bilgiler, bireylerin toplum içindeki rollerini anlamalarını ve toplumsal yaşamı daha iyi kavramalarını sağlayan bir disiplindir. Bu disiplin, insanların tarih, coğrafya, ekonomi, siyaset, kültür ve diğer toplumsal alanlardaki etkileşimlerini inceleyerek bilgi sağlar. Sosyal bilgiler dersleri genellikle ilköğretim ve ortaöğretim düzeylerinde verilir ve öğrencilere toplumda nasıl etkili bir şekilde yer alacaklarını öğretmeyi amaçlar. Bu derslerde öğrenciler, tarih boyunca yaşanan olayları, farklı kültürleri, ekonomik sistemleri, siyasi yapıları ve diğer toplumsal konuları öğrenirler. Sosyal bilgilerin amacı, bireylerin toplumsal bilince sahip olmalarını ve toplumda daha bilinçli ve aktif bir rol oynamalarını sağlamaktır. Sosyal bilgiler üstün yetenekli öğrenciler için önemli bir alandır. Çünkü bu alanda öğrencilerin entelektüel, duygusal ve sosyal gelişimlerine katkı sağlayacak pek çok fırsat bulunmaktadır. Üstün yetenekli öğrenciler genellikle karmaşık düşünme becerilerine sahiptir ve sosyal bilgiler dersleri bu becerilerin geliştirilmesi için uygun bir platform sağlar. Ayrıca sosyal bilgiler derslerinin tarih, kültür, siyaset, toplumsal yapılar gibi konuları kapsamaması öğrencileri derinlemesine düşünmeye, analiz etmeye ve kendi fikirlerini oluşturmaya teşvik etmektedir. Bu araştırmanın amacı, üstün yetenekli öğrencilerde sosyal bilgiler dersi öğretimine yönelik Bilim ve Sanat Merkezinde (BİLSEM) görev yapan sosyal bilgiler öğretmenlerinin ve akademisyenlerin görüşlerini incelemektir. Üstün yetenekli öğrenciler için eğitim veren BİLSEM programındaki “Kâşifler ve Keşifler” ünitesine yönelik görüşler alınmıştır. Bu çalışmada nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Araştırmanın deseni ise durum çalışmasıdır. Araştırmanın çalışma grubunu Türkiye genelinde Bilim ve Sanat Merkezinde görev yapan 21 sosyal bilgiler öğretmeni ile üstün yetenekliler konusunda çalışan 7 sosyal bilgiler akademisyeni oluşturmaktadır. Veriler araştırmacı tarafından geliştirilen yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılarak elde edilmiştir. Araştırmacı tarafından geliştirilen yarı yapılandırılmış görüşme formu soruları program geliştirme alanın uzman bir kişinin görüşleri alındıktan sonra uygulanmıştır. Elde edilen verilerin analizinde betimsel analiz yöntemi kullanılmıştır. Araştırma kapsamında elde edilen bulgulara göre katılımcılar “Kâşifler ve Keşifler” ünitesinde keşif, icat/buluş, sömürgecilik, coğrafi keşif, merak, yenilik gibi kavramların verilmesi; içerik olarak keşiflerin arka planındaki durumu, coğrafi keşifler ve etkileri, keşfedilen yerlerin özellikleri, ünlü seyyahların biyografilerinin ele alınması, teknoloji alanındaki buluş ve icat konularının yer alması; konuların coğrafya, Coğrafya, Tarih, Fen Bilimleri, Ekonomi, Sağlık/tıp, Sosyoloji, Astronomi disiplinleri çerçevesinde işlenmesi; araştırma, eleştirel düşünme, problem çözme, yaratıcı düşünme, değişim ve sürekliliği algılama gibi becerilerin kazandırılması; tartışma, problem çözme yöntemi, drama, soru-cevap ve gezi-gözlem teknikleri ile dersin işlenmesi; saygı, bilimsellik, çalışkanlık, hoşgörü gibi değerlerin verilmesi; değerlendirme yöntemi olarak da öz değerlendirme, akran değerlendirme, portfolyo değerlendirme, proje değerlendirme formlarının kullanılması şeklinde görüşler belirtmişlerdir. Sonuç olarak üstün yetenekli

⁴⁵⁶ Dr., Milli Eğitim Bakanlığı, gokhangucin13@gmail.com

öğrenciler için geliştirilecek olan “Kâşifler ve Keşifler” ünitesinde çeşitli kavramlara yer verilmesi gerektiği, öğrencilere keşiflerin farklı yönlerini anlamalarına ve bu önemli tarihi olayların insanlık tarihine olan etkilerini değerlendirmelerini sağlayacak şekilde konuların yer alması gerektiği sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca konuların disiplinler arası bir anlayışla verilirken eğitim-öğretim sürecine değerler ve üst düzey düşünme becerilerinin de dahil edilmesi gerektiği sonucuna ulaşılmıştır. Bu araştırma üstün yetenekli öğrencilerin eğitimde yer alan ve bu alanda çalışan sosyal bilgiler öğretmenleri ile akademisyenlerinin görüşleri alınmıştır. Benzer bir çalışmanın üstün yetenekli öğrencilerle de yapılması önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: üstün yetenekliler, keşif, sosyal bilgiler

OTİZMLİ ÇOCUKLARIN EBEVEYNLERİNİN OKUL ORTAMINDA YAŞADIKLARI SORUNLAR: MUĞLA İLİ ÇALIŞMASI

FERDANE GÜN⁴⁵⁷, BARIŞ KILIÇ⁴⁵⁸

ÖZET

Otizmlı çocukların ebeveynleri, çocuklarının gelişimini desteklemek için birçok zorlukla karşılaşılır. Bu zorluklardan biri de okul ortamıdır. Okul, otizmlı çocuklar için hem öğrenme hem de sosyalleşme fırsatı sunan önemli bir yerdir. Ancak, okulda da otizmlı çocuklar ve aileleri için çeşitli sorunlar ortaya çıkabilir. Bu sorunlar, okulun fiziksel koşulları, öğretmenlerin tutum ve yeterlilikleri, akran ilişkileri, eğitim programı, veli katılımı ve iletişimi gibi konuları kapsayabilir. Bu çalışmanın amacı, otizmlı çocukların ebeveynlerinin okul ortamında karşılaştıkları sorunlara ilişkin deneyimlerini ve kullandıkları çözüm stratejilerini incelemektir. Çalışma, nitel araştırma yöntemleriyle yürütülmüştür. Çalışmanın katılımcıları, Muğla ilinde yaşayan ve otizmlı çocuğu olan 12 ebeveynidir. Veriler, yarı yapılandırılmış görüşme tekniğiyle toplanmış ve içerik analiziyle çözümlenmiştir. çalışmanın bulgularına göre, ebeveynlerin okulda yaşadıkları sorunlar beş tema altında toplanmıştır: fiziksel çevre, öğretmenler, akranlar, eğitim programı ve veli-öğretmen iletişimi. Fiziksel çevre teması, okulun otizmlı çocukların ihtiyaçlarına uygun olmamasını; öğretmenler teması, öğretmenlerin otizm konusunda yeterli bilgi ve deneyime sahip olmamasını; akranlar teması, otizmlı çocukların akranları tarafından dışlanma ve zorbalığa maruz kalmasını; eğitim programı teması, eğitim programının otizmlı çocukların bireysel özelliklerine ve ilgi alanlarına uygun olmamasını; veli-öğretmen iletişimi teması, velilerin öğretmenlerle iletişim kurmakta zorluk yaşamasını ve öğretmenlerin velilere yeterli geri bildirim vermemesini içermektedir. Ebeveynlerin kullandıkları çözüm stratejileri ise dört tema altında toplanmıştır: işbirliği, savunuculuk, talep etme ve sosyal destek. İşbirliği teması, ebeveynlerin okul yönetimi ve öğretmenlerle işbirliği yapmaya çalışmasını; savunuculuk teması, ebeveynlerin çocuklarının haklarını savunmasını; talep etme teması, ebeveynlerin çocuklarının ihtiyaçlarına uygun eğitim programı talep etmesini; sosyal destek teması, ebeveynlerin diğer ebeveynlerle dayanışma içinde olmasını içermektedir. Bu çalışma, otizmlı çocukların ebeveynlerinin okul ortamında karşılaştıkları sorunlara ilişkin deneyimlerini ve kullandıkları çözüm stratejilerini incelemeyi amaçlamıştır. Çalışma, otizmlı çocukların eğitime katkı sağlamak için okulda yaşanan sorunların ve çözüm yollarının belirlenmesi açısından önemlidir. Çalışma, aynı zamanda otizmlı çocukların ebeveynlerinin seslerini duyurmak ve onların ihtiyaç ve beklentilerine dikkat çekmek açısından da katkı sağlamaktadır. Çalışmanın sınırlılıkları arasında, katılımcı sayısının az olması, çalışmanın sadece Muğla ilinde yürütülmesi ve verilerin sadece görüşme tekniğiyle toplanması sayılabilir. Bu sınırlılıklar göz önünde bulundurularak, çalışmanın farklı illerde, farklı katılımcı gruplarıyla ve farklı veri toplama yöntemleriyle tekrarlanması önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Otizm, ebeveyn, okul, sorun, çözüm, nitel araştırma

⁴⁵⁷ Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, ferdanegun@hotmail.com

⁴⁵⁸ Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, baris.kilic@meb.gov.tr

ÖĞRENME GÜÇLÜĞÜ OLAN ÖĞRENCİLERİN SINIF İÇİ PROBLEM DAVRANIŞLARI VE SINIF ÖĞRETMENLERİNİN BU DAVRANIŞLARA MÜDAHELE YÖNTEMLERİ

SERTAN TALAS⁴⁵⁹

ÖZET

Özel öğrenme güçlüğü sözlü ya da yazılı dili anlama veya kullanmayla ilgili olarak bir ya da daha fazla temel psikolojik süreçte ortaya çıkan, dinleme, düşünme, konuşma, okuma, yazma, heceleme ya da matematiksel hesaplamaları yapmada yetersiz beceriler olarak kendini gösteren ve algısal yetersizlikler, beyin zedelenmesi, minimal beyin disfonksiyonu, disleksi ve gelişimsel afazi (konuşamama) gibi durumları da içeren bir güçlüktür. Özel öğrenme güçlüğü esas olarak görsel, işitsel ya da devinimsel yetersizliklerden; zihinsel yetersizlikten, duygusal bozukluklardan ya da çevresel, kültürel veya ekonomik yoksunluklardan kaynaklanan öğrenme problemlerini kapsamamaktadır. Genel olarak bu durumun bireyin bilgi işleme süreçlerinde ve öğrenme kapasitesindeki temel sorunlardan kaynaklandığı ifade edilmekte ve öz düzenleme ve sosyal becerilerdeki zorluklarla da ilişkilendirilmektedir. Bu bağlamda özgül öğrenme güçlüğü yaşayan çocuklar eğitim aldıkları sınıflarda çeşitli problem davranışlar sergilemekte ve bu davranışlarından dolayı da zaman zaman sınıf içi iletişim problemleri yaşamaktadır. Nitelikli bir eğitimin temelinde bu iletişim problemlerinden arındırılmış sınıf ortamları gelmektedir. Alan yazında sınıf içi problem davranışlar, öğrencilerin eğitim ortamını olumsuz etkileyen, öğrenme sürecini engelleyen ve öğretmen ile diğer öğrencilerin dikkatini dağıtan davranışları ifade eder. Bu davranışlar, dersin akışını bozabilir, öğretim etkinliklerinin verimliliğini düşürebilir ve öğrenciler arasında çatışmalara yol açabilir. Sınıf yönetimi stratejileri, bu tür davranışları minimize etmeye ve öğrencilerin olumlu davranışlar geliştirmelerine yardımcı olmaya odaklanır. Bu araştırmanın amacı özel öğrenme güçlüğü olan öğrencilerin sınıflarında ne gibi problemler yaşadıklarını ve öğretmenlerin bu problemlere müdahale yöntemlerini belirlemektir. Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinde durum çalışması olarak tasarlanmıştır. Durum çalışması, bir olayı, bireyi, grubu veya toplumu ve bunların içinde buldukları bağlamı derinlemesine inceleyen bir nitel araştırma yöntemidir. Bu yöntem, spesifik durumların detaylı bir şekilde analizini yaparak, o duruma özgü dinamikleri, süreçleri ve ilişkileri anlamayı amaçlar. Çalışmanın katılımcıların farklı illerde görev yapmaya olan ve sınıfında öğrenme güçlüğü tanılı öğrencisi olan sınıf öğretmenleri oluşturmaktadır. Araştırma verileri araştırmacı tarafından oluşturulan yarı yapılandırılmış görüşme formu ile toplanmıştır. Araştırma verilerinin analizinde nitel analiz yöntemlerinden içerik analiz yöntemi kullanılmıştır. Genel olarak bakıldığında sınıflarda en çok akranları zorbalığı temelli davranış problemlerinin gözlemlendiği ve sınıf öğretmenlerimizin özel gereksinimli bireylere yönelik davranış kontrol ve değiştirme süreçlerini büyük çoğunlukla sınıflarında uygulamakta yetersiz kaldıkları gözlemlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Özgül Öğrenme Güçlüğü, Problem Davranışlar

⁴⁵⁹ Dr. Öğr. Üys., Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi, sertan_talas@hotmail.com

TÜRKLERDE GEÇMİŞTEN GÜNÜMÜZE MÜZİKSEL TERAPİ

TUĞBA ÇAKIR⁴⁶⁰

ÖZET

Müzik terapisi, bireylerin fiziksel, psikolojik, sosyal ve zihinsel ihtiyaçlarını karşılamada müziği ve müzik aktivitelerini kullanan uzmanlık dalı olarak tanımlanmaktadır. Ruhsal yapının kötü olduğu durumlarda değil, iyi olduğu durumlarda da insanı etkileyen müzik, insan yaşamında güçlü bir iletişim aracı olarak tanımlanmaktadır. Bu çalışmada, geçmişten günümüze Türklerde müziksel terapi, tarihi bir perspektif içerisinde ele alınmıştır. Günümüze kadar Türk medeniyetlerindeki müziksel terapi alanındaki gelişmeler üzerinde durulmuş, günümüzdeki müziksel terapinin durumuna değinilmiştir. Çalışmada nitel araştırma desenlerinden doküman inceleme yöntemi kullanılmıştır. Seçilen yayınlar “müzik terapi”, “Türklerde müzik terapi”, “müziksel terapi tarihi” anahtar kelimeleri ile saptanmıştır. Toplanan veriler çalışma evreni olarak ifade edilmiştir. Müzik terapinin güncel ve tarihsel durumunu konu alan bilimsel yayın türlerinden 15 bildiri, 10 tez, 10 makale ve 6 bilimsel toplantı içerikleri incelenmiştir. İnceleme sonucunda kökeni Orta Asya'ya dayanan Türk müzik terapi uygulamalarının ,Razi, Farabi ve İbni Sina gibi İslam bilginlerinin öncülüğünde devam ettiği, Selçuklu ve Osmanlı bilginleri tarafından geliştirildiği ve 18. yüzyıla kadar başarıyla uygulandığı görülmüştür. Osmanlı döneminde müzik hem dini hem de tedavi amacıyla kullanılmıştır. Müzikle tedavi uygulanan şifahanelerin, hastaların fiziksel ve ruhsal sağlığını koruma altına aldığı, müzik terapinin bu tarihsel süreç içerisinde önemli bir rol oynadığı ve zengin bir kültür mirasının parçası olduğu söylenebilmektedir. Tarih boyunca müzik makamlarının insan psikolojisi ve duygu durumları üzerindeki etkilerini gözlemlenmiş ve makamsal tedavi uygulamalarına devam etmiştir. Araştırma sonucunda Türk medeniyetlerinin müziksel terapi uygulamalarında öncü oldukları ve bu uygulamayı kültür haline dönüştürdüklerini söylemek mümkündür. Müziksel terapi uygulamalarının fiziksel ve psikolojik olarak rahatsızlıkları azaltıcı yönü olduğu görülmektedir. Ayrıca yakın geçmişte yapılan bilimsel araştırmalar sonucunda; psikolojik rahatsızlıkların, kişilik bozukluklarının ve kanser tedavisinin yan etkilerinin tedavisinde; engellilerin ve yaşlıların sosyal bağlarını güçlendirmenin yanında suçluların topluma kazandırılmasında ve rehabilitasyonunda oldukça etkili sonuçlar alındığı görülmektedir. Literatürdeki pek çok nitelik ve niceliksel araştırmada müziksel terapi hem bir sanat, hem de bir bilim olarak kabul edilmektedir. Uygulamalarının birebir ya da grup ile birlikte aktif ya da pasif dinleyici şeklinde, doğaçlama veya belli bir müzik üzerinden yapılabilir olduğu görülmektedir. Müzik terapi eğitimi Yurt dışında özellikle Avrupa, Amerika ve Güney Amerika ülkelerinde lisans ve yüksek lisans düzeyinde verilmekte, dernekler kurulmakta, bilimsel konferans ve kongreler düzenlenmektedir. Müzik terapisi önemli bir meslek olarak kabul edilmektedir. Ayrıca terapistler kamu kurum ve kuruluşlarında görev yaptıkları görülmektedir. Türkiye’de ise müzik terapi konusunda akademik eğitim veren herhangi bir kurum bulunmamaktadır. Öte yandan son yıllarda açılan merkezler, dernekler, üniversiteler ve kişisel girişimler ile müzik terapi çalışmaları yürütülmektedir. Türkiye’de de binlerce yıllık bir geçmişi olan Türk Müziği ile terapi geleneği gelişmiş ülkelerden alınacak örnekler ile birleştirilmeli; bu alanda akademik eğitimler verilmelidir. Ülkemizden

⁴⁶⁰ Diğner, Milli Eğitim Bakanlığı, tubiscakir67@hotmail.com

tıp, mzık, psikoloji, eğitim fakültesi öğrencilerinden istekliler belirlenerek özellikle mzık terapi konusunda ilerlemiş ülkelerden eğitim almaları için yurt dışına gönderilmeleri sağlanabilir. Bu sayede terapistlerin desteği ile çalışanların daha verimli olması sağlanabilir. Adölesanların stres ve kayđı ile baş etmeleri konusunda destek sağlayabileceğinden hareketle mzık terapisinin milli eğitim müfredatında sosyal etkinlik olarak yer almasının da olumlu sonuçlar meydana getireceği düşünülmektedir. Müziğin insanların günlük hayatındaki yeri ve önemi dikkate alındığında daha etkili, bilinçli bir terapi yöntemi olarak kullanılabilmesi için bilimsel alıŐmalar yapılması desteklenmelidir.

Anahtar Kelimeler: Mzık, Terapi, Müziksel Terapi, Mzik Tarihi.

ALISHER NAVOI'NİN MÜZİK SANATINDAKİ MİRASININ ÖNEMİ

MURODBEK IKROMOVICH ERGASHEV⁴⁶¹

ÖZET

This article describes Alisher Navai's attention to the art of music, his insensitivity to music, his views on the art of music in "Mahbub-ul qulub". This work is a major prose work of the great thinker and great poet Alisher Navoi, written at the end of his life. It is the sum of the rich experience and conclusions that the author has accumulated during his incredibly meaningful and contentious life. Alisher Navoi was well aware that literature and art were important social weapons. Therefore, the poet divides a special place in his description, the anthem of the people of literature and art, both in his tazkira and in his treatises, epics. In this context, the assessment given to them in "Mahbub ul-qulub" also testifies to the commitment of Navai to the consistent positivity he held throughout his creative life. The seasons and pages of "Mahbub ul-qulub" dedicated to the people of art are also very interesting and instructive. First of all, it should be said that Navoi gives place to four categories of people of art in this work. They consist of a group of vocalists and singers, and an announcer who is a vocal artist of the iknchi group. Alisher Navoi discusses every category of the people of Art captured in detail and illuminates the positive and negative situations in the work of these artists, the good and bad aspects of their character. As for the words "in the remembrance of the mutrib and the mughanids", Navai gives a high assessment of them as "a sacrifice to both of them." Because according to Navoi, "the power of the soul is from flattery, you sound the soul box." Not today, the poet puts the art of high performance even higher than some religious rites and rituals, and says that "...who pays attention to Dietetics when the moan of the law and the instruments of the chalice is heard in the ear, at which point a moon-like mute may pour a moan on the cups and bow, and who can keep the discretion of the people in his hands?!" The power of emotional influence of truly skillful Performing Arts is so high that at such moments, to the listener's tongue, except for a work of art. Navoi highly appreciated this true essence and character of the art of singing and singing. That is why the name of Shibli and Nuri, famous artists of the time, is mentioned by the knowledge of sincerity.

Anahtar Kelimeler: musician, singer, positive quality, negative illusion, social

⁴⁶¹ Doç. Dr., Andijan State Pedagogical Institute, eyforkemer2024@hotmail.com

ARTISTIC INTERPRETATION OF UZBEK POETRY

NİLUFAR TURSUNBAEVNA MIRZAEVA⁴⁶²

ÖZET

In the 80s, Uzbek poetry entered a new phase, diversifying thematically to include a range of subjects from daily life to politics. This period marked a significant increase in its global recognition, characterized by a newfound authenticity and depth. The poetry began to reflect the complexities of life more accurately, focusing on themes of independence, societal improvement, and the elevation of individual dignity. While the poets promoted the idea of strengthening independence in the 1980s and 1990s, figuratively showing the true essence of independence, they defined it as a great social blessing. The creators openly reflected the inherent difficulties of the independence path, as well as sincerely glorifying independence. They exposed vices such as impurity, ungratefulness, officialdom, bias, bribery, localism, which were hindering the independence cause, the progress of our free country. Also during this period, the main focus of Uzbek poetry was on describing life and changes in the minds of people. Eternal themes such as the struggle for peace in the world, friendship of peoples, humanism, patriotism stood in the spotlight of National Poetry. Many poems were created about the motherland and the Times, about human dignity and human duty, about love and love. In Uzbek poetry, the ideas of patriotism and friendship of peoples were sung together. It is important that in the coverage of this topic, loud, pompous words, rhetorical preachers, devoid of emotion, were increasingly replaced by clear poetic experiences, life images, vivid images. Ghafur Ghulam's "land in our house, my friends", "to the Kinder Tajik people", Uyghun's "Hello", Zulfiya's "Kokchatov", "brother", M.This feature is clearly noticeable in such poems as boboyev's "Karakum canal", Mirtemir's "to the Kyrgyz people", "the winter of Almaty". E.Vohidov, A.Oripov, U.Azimov, O.Hajiyeva, H.Khudoyberdiyeva, A.Peel, Sh.Rahman, D.Fayziy and other poets went not from the path of dry exposition of events and facts in describing the topic of friendship of peoples, but, on the contrary, from the path of figurative observation, the creation of a lively life landscape. Uzbek poets also created poetic works about the friendly relations of the people with the working people of foreign countries. Ghafur Ghulam, Zulfiya, Harghiz, Shaykhzadeh, H.Ghulam, A.Mukhtar, A.Oripov, R.Bobojan, Mirmuhsin, E.Vohidov, Fame, S.Akbar, O.In a number of works written about foreign realities by poets such as matjan, feelings of goodwill were expressed to the peoples of foreign countries. "Herot" (G'.Ghulam)," on India "(harmonious)," hello to you, the merciful ellar "(Zulfiya)," continents awake " (H.Ghulam), "tears and smiles" (PG.Akbar), "Why Did you come to Rome, a Tunisian boy" (a.Oripov)," from the Canadian series " (E.Vohidov), "Oriental bouquet" (B.Baikobilov), poetic works featuring plaques on the lives of the peoples of foreign countries. It was described in vivid and vivid paints that the colonial regime was being slaughtered and nurabed by the chokehold. It should also be noted that Uzbek poetry in this period was also rich in form and genre, language and style. During this period, such genres as Ghazal, chicken, ruboi, developed in our classical poetry, were widely used.

Anahtar Kelimeler: Uzbek poetry, nationalism, artistic interpretation

⁴⁶² Prof. Dr., Tashkents State Technical Uuniversity, Mirzaevanilufar241@gmail.com

BİR SOSYAL SORUMLULUK PROJESİ ÖRNEĞİ: DÜNYAYA BİZİM GÖZLERİMİZDEN BAKIN

ENES SUBAŞI⁴⁶³, NADİRE EMEL AKHAN⁴⁶⁴

ÖZET

Küreselleşen dünyada birçok ülkede olduğu gibi ülkemizde de bireysel farklılıklar eğitim sisteminin içinde yer alan önemli konuların başında gelmektedir. Bireysel farklılıklar içerisinde özel gereksinimli öğrenciler için yapılan çalışmalar oldukça önemlidir. Özel gereksinimli öğrenciler toplum içerisinde birçok engelle karşılaşabildikleri gibi küçük bir toplum özelliği gösteren okullarda da bazı engellerle karşılaşabilmektedirler. İşte bu engelleri en aza indirmek ve onların ihtiyaçlarına uygun eğitim verebilmek başta okulların ve öğretmenlerin sorumluluğundadır. Öğretmenler hizmet içinde kendilerine emanet edilen pek çok genç gibi özel gereksinimli öğrencilere de rehberlik etmek zorundadırlar. Öğretmenler rehberlik sürecini tam anlamıyla iyi yönetebilmeleri için hizmet öncesinde özel gereksinimli öğrenciler ile deneyim yaşamaları oldukça önemlidir. Fakat branş öğretmenlerinin hizmet öncesinde gördükleri lisans programları içerisinde özel eğitim dersi sadece teorik olarak verilmektedir. Dolayısıyla öğretmen adaylarının bu ders kapsamında uygulama yapma imkanları olmamaktadır. Oysaki öğretmenlerin hizmet içinde sınıflarında karşılaştıkları özel gereksinimli öğrencilere yönelik öğrenme-öğretme sürecini başarılı olarak gerçekleştirmesi eğitimin temel hedefleri arasında yer almaktadır. Bu noktada öğretmen adaylarının hizmet öncesi eğitimlerinde belli bir yeterlilik düzeyine ulaşmış olarak mezun olmaları büyük önem arz etmektedir. Öğretmen adaylarının özel gereksinimli öğrencilerle belli bir deneyim kazanmalarını sağlamak adına Topluma Hizmet Uygulamaları dersi bir fırsat olarak görülebilir. Öğretmen adayları özel gereksinimli öğrencilerle Topluma Hizmet Uygulamaları dersinde bir araya gelebilirler. Topluma hizmet uygulamaları dersi, öğretmen adaylarının sosyal sorumluluk projelerinde gönüllü olarak yer alma; çeşitli kurum ve kuruluşlarda sosyal sorumluluk projelerine katılma ve güncel toplumsal sorunları belirleme yetisini hizmet öncesinde kazanmaları adına büyük önem taşır. Okullardaki özel gereksinimli öğrencilerden bir kısmını da görme engelli öğrenciler oluşturmaktadır. Ortaokullarda kaynaştırma öğrencisi olarak öğrenim gören görme engelli öğrenciler diğer akranları ile sosyal bilgiler dersi de görmektedirler. Sosyal Bilgiler dersinin diğer derslere kıyasla kaynaştırma uygulamalarında özel gereksinimli öğrencilerin yaşadıkları çevreyle ve yaşlıları ile kaynaşmaları konusunda daha etkin bir role sahip olabileceği söylenebilir. İşte bu çalışmada sosyal bilgiler öğretmen adaylarının topluma hizmet uygulamaları dersi kapsamında görme engelli özel gereksinimli öğrencilerle 14 hafta boyunca yaptıkları uygulamalarda yaşadıkları deneyimleri ve ulaştıkları farkındalığı ortaya koymak hedeflenmiştir. Araştırmanın verileri araştırmacılar tarafından hazırlanan açık uçlu sorular, öğretmen adaylarının hazırladıkları projeler, dönem sonu raporları ve bireysel dönütler ile toplanmıştır. Toplanan veriler betimsel analiz yöntemiyle analiz edilecek, raporlaştırılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Görme Engelli Öğrenciler, Sosyal Bilgiler, Öğretmen Adayları

⁴⁶³ Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, enesubasi33@gmail.com

⁴⁶⁴ Prof. Dr., Akdeniz Üniversitesi, nesoas@gmail.com

FIGHT AGAINST CORRUPTION IN THE EMPIRE OF AMIR TEMUR

SHOHİSTAHON ULJAEVA⁴⁶⁵

ÖZET

The kingdom of Timurids holds a special place in the world due to the observance of the rule of law and traditions of justice. In order to ensure the rule of law, harmony of morality and politics in the life of the state and society, first of all, the proper organization of the judicial system was required. Amir Temur himself had unlimited power, he tried big crimes and punished the guilty. Amir Temur, through thousands of horsemen, thousands of camels and thousands of horse-riding messengers, knew the city's financial books, income and expenses, tax affairs, judicial documents, complaints and petitions received by the arzbegi, their solutions, and other issues. Information about work processes was delivered daily to Samarkand, the capital of the kingdom. Amir Temur punished the ministers severely according to the law if they did something wrong or abused their position. For example, on October 9, 1404, officials who abused their position were punished. At this time, thousands of tents were on Konigil Square, and the people of Samarkand, the military, the royal family, ambassadors, and other people were happily resting. The first verdict was issued against a major official of Samarkand. He was considered the most respected person in the entire Samarkand. Seven years ago, Temur had left him in charge when he went on a military campaign. A boss near him named Burodo Mirassa (Burunduq Mirza) said that he would give four hundred thousand silver coins if they would forgive the sin of that doruga. Senor said he agreed. This official was also tortured and hanged on the gallows. He also executed Muhammad Jalda, who was responsible for building the mosque with Khoja Mahmud Dawood. In the process, Amir Temur ordered some butchers to be hanged for increasing the price of meat in his absence. Shoemakers and other craftsmen were also punished for overselling their goods, and the excess money was recovered from them. According to the custom of the Middle Ages, it is not possible to behead a noble person. Therefore, they were hanged, and ordinary citizens were beheaded. This event in Konigil was reported by L. Keren comments as follows: "After the return of Amir Temur from the march, from the next day Amir Temur plunged into the affairs of the kingdom: the officials and militararians were trembling, knowing that his anger was fierce. After listening carefully to the account of the events that took place here for a long time, he hanged the merchants and the culprits who allowed the excessive increase in prices. Clothes and food were distributed to the widows, and citizens were exempted from all taxes for three years.

Anahtar Kelimeler: Amir Temur, empire, corruption

---

⁴⁶⁵ Prof. Dr., Tiiame- National Research University, shohi2009@mail.ru

SOME INFORMATION ABOUT THE HISTORY OF HEALTH CARE IN UZBEKISTAN

NARGİZA SAIDMURODOVA⁴⁶⁶, GUZAL USMONOVA⁴⁶⁷

ÖZET

Health care has a long history in the East, especially in Uzbekistan. Especially in the Middle Ages, high levels of medicine were achieved in this region. During this period, the Greek and from languages medical works were translated into Arabic, and their recommendations were put into practice. At the same time, thinkers of the East created world-wide works on the science of medicine. In this regard, Abu Rayhan Beruni's "Medicine Medicine" ("Kitab As-saydana Fit-tib") and Abu Ali ibn Sina's "Medical Laws" ("Al Qanun Fit-tib") are famous and have been the main guide in world medicine for a long time. Abu Ali Ibn Sina became very famous in his time as a physician (judge) using new methods of treatment. In later times, medicine became the main form of health care in Turkestan. Doctors studied in madrasahs or learned to treat various diseases, fractures, wounds, and prevent diseases through apprenticeship. Many of them were engaged not only in the treatment of patients, but also in the preparation of medicines. Owner Amir Temur paid special attention to public health protection, among other educational activities. Famous doctors from other countries brought to the capital Samarkand and opened special hospitals. Movarounnakh and Khorasan VIII-IX ages special buildings for hospitals have already been built. Hospitals XV age There were also many in cities like Samarkand and Bukhara. Such public hospitals were called "Dor us-shifo" ("House of Healing"), where the learned doctors of the time treated patients. Pharmacists prepared medicines for patients in special pharmacies of "Dor us-shifo". In most hospitals, besides treating patients, doctors were also involved in the science of medicine. Alisher Navoi also attached great importance to the opening of hospitals.

Anahtar Kelimeler: Health care, history, Abu Ali ibn Sina

⁴⁶⁶ Arş. Gör., Taşkent Devlet Üniversitesi, shohi2009@mail.ru

⁴⁶⁷ Arş. Gör., Taşkent Devlet Üniversitesi, shohi2009@mail.ru

ÜLKENİN DEMOGRAFİK DURUMU ÖZBEKİSTAN'DAKİ SAYIDAN DAHA AZ

SEVARA NİZAMİTDİNOVNA YUSUPOVA⁴⁶⁸

ÖZET

New faithful to the values of our people, the power of the source of uzbekistan. Of our people, human kindness, honesty, live in the day of judgment, thinking, and sakhovat compassion, tolerance, such as the sensitive bud of the qualities that are characteristic of our people of the ages of all the jealously-has been adopted. The higher purpose of the restoration of uzbekistan islam karimov these traditions updated with new content on them, dedicated to peace and prosperity in our land, culture, freedom of conscience and find out the identities of everyone is to create the conditions that are necessary to explain. Underway in the process of globalization of the world countries of the world social and national diversity in the spiritual life, worth less than the number associated with the pressing issues of significance to the nation has been put on the agenda in a number of issues. The scale of the migration process in the current period, take the number in a wide variety of shades in the world national state to be less associated with the problems of minority groups are also thrown in the middle. These problems appear at this level or in different regions of the world, certain konfessional, ethnic, racial, and regional the other in the same contradiction, conflict and conflict is also the reason to come out. In this regard, the nation is less than the number of un Commissariat Higher (WK) international activities of the scale of the above-mentioned conflict identify and prevent problemsto solutions to find serious attention is given. In the world, in particular in the state of near neighbors, the less the number of available people and the history of the nation, the region and the process carried out and its national policy migrasion deportasiya transformasiyaga the effects of the number of nations tadqiqi less theoretical and conducts research on scientific analysis. Also, in its turn, internal stability and security, protection of the geopolitical interests in the sphere of interethnic relations in the republic of implementation of the policy, interethnic relations in the policy to ensure stability and harmonious interaction along with the practical implementation of theoretical and practical recommendations are being developed.

Anahtar Kelimeler: en az sayıya sahip ülkeler, demografik süreçler

⁴⁶⁸ Doç. Dr., Andijan State Pedagogical Institute, forum2024kemer@mail.ru

ÖZBEKİSTAN'DA EBEVEYN BAKIMINDAN YOKSUN YETİM VE ÇOCUKLARA DEVLET DESTEĞİ

NODİRA SAFIKHODJAYEVA⁴⁶⁹

ÖZET

Bu makalede Özbekistan'da yetimhanelerin kurulması, faaliyetleri, yetimlerin ve ebeveyn bakımından yoksun çocukların devlet tarafından korunması konusunda Özbekistan'da uygulanan reformlardan bahsedilmektedir. "Merhamet Evi" veya "Çocuk Evi" adını duyduğunuzda genellikle yetimleri ve ebeveyn bakımından yoksun çocukları kastediyorsunuz. Nitekim çocuk evlerinde, ebeveynleri ölmüş veya iki ebeveyninden biri hayatta olsa bile bakımlarından ayrılmış çocuklara rastlamak mümkündür. İnsanlık tarihine baktığınızda çok eski çağlardan beri çocuk evleri, yetimhaneler var. Dünyanın pek çok milletinde olduğu gibi Orta Asya milletlerinde de, bir çocuk yetim kalırsa, akrabalar veya köylüler onu himayesine alıp büyütürler ve ona "evlatlık çocuk" denirdi. Bu noktada Özbekistan'da yetimhanelerin kuruluş dönemine bakılacak olursa, ilk olarak 1918 yılında yetimhane adı altında yetimhaneler kurulmuştur. Fergana vadisinde yetimhaneler var, Kokon'daki yetimhane 1919'da açılmış, Margilon kentindeki yetimhane ise 1924'te kurulmuş. 1933'ten önce Andican bölgesinde altı yetimhane açılmış, Fergana bölgesinde ise ona yakın yetimhane bulunuyordu. Ancak İkinci Dünya Savaşı sırasında Özbekistan'daki yetimhane ve çocuk sayısında keskin bir artış görüyoruz. Savaş sırasında çeşitli milletlerden 200.000'den fazla çocuk Özbekistan'a tahliye edildi. Getirilen çocukların çoğu yetimhanelere yerleştiriliyor. İkinci Dünya Savaşı'ndan sonraki yıllarda Fergana Vadisi de dahil olmak üzere Özbekistan'daki yetimhanelerin faaliyetleri bir miktar iyileşti. Çünkü babasız kalan yetimleri herhangi bir yöne çevirmek, onları her ruhta eğitmek kolaydı. Bu nedenle "Her şey çocuklar için" sloganıyla bakıma alındı. Yetimhanelerde kalan çocukların bir kısmı daha sonra aileleri tarafından ülkelerine geri götürüldü. Savaş nedeniyle gelen çocukların çoğu ömür boyu Özbekistan'da kaldı. O korkunç yıllardan bu yana faaliyet gösteren pek çok yetimhane bu düşüncemizin kanıtıdır. Özbekistan Cumhuriyeti Yeni Anayasası'nın 46. maddesi şöyle diyor: "Herkes, yaşlılık, çalışma kapasitesinin kaybı, işsizlik, geçimini sağlayan kişinin kaybı ve kanunla öngörülen diğer durumlarda sosyal güvenlik hakkına sahiptir. Kanunla belirlenen aylık, aylık ve diğer sosyal yardım türlerinin tutarları, belirlenen asgari tüketim harcamalarından az olamaz. Bu maddeye istinaden yetimhanelerdeki çocuklar için ayrı ve özel yardımlar tesis edildiğini belirtmekte fayda var.

Bu Anayasa'nın 77. maddesinde yukarıdaki madde daha açık bir şekilde doldurulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Yetimhaneler, Fergana Vadisi, aile yetimhanesi

⁴⁶⁹ Öğr. Gör., Uzbekistan State University Of World Languages, nodirasafixodjayeveva@gmail.com

HISTORY OF FEW NATIONS IN UZBEKISTAN

SEVARA NİZAMİTDİNOVNA YUSUPOVA⁴⁷⁰

ÖZET

In this article, the process of globalization taking place in the world, issues related to national diversity, small number of nationalities, diasporas in the socio-spiritual life of the countries of the world are expressed. By the present time, the widespread development of migration processes on a global scale also reveals problems related to national minority groups, which are few in number in different countries. These problems are manifested in different regions of the world to one degree or another, and are the cause of certain confessional, ethnic, racial, territorial and other types of contradictions, conflicts and conflicts. In this regard, political issues such as the fact that the activities of the UN High Commissioner for Minorities (UNHCR) at the international level have been focusing on identifying and preventing the above-mentioned conflicts and solving problems have been reflected with the help of facts and examples. Since the first years of Uzbekistan's independence, ensuring inter-ethnic harmony and tolerance in society has been defined as one of the priorities of state policy. In this article, comprehensive reforms have been implemented to further develop inter-ethnic relations, preserve and develop the language, culture, traditions of representatives of different nationalities, and create social and economic conditions.

Anahtar Kelimeler: Uzbekistan, minority, nation, harmony, tolerance

---

⁴⁷⁰ Doç. Dr., Andijan State Pedagogical Institute, yusupovasevaraa1818@gmail.com

SHORT HISTORY OF BUKHARA (TEXT FOR LEARNING OENGLISH)**DİLFUZA UMURKULOVA⁴⁷¹****ÖZET**

Bukhara is an oasis city, the largest populated area, located right in the middle of the desert. The city, once located on the Great Silk Road, is one of the most ancient - its history exceeds 2500 years. Bukhara embodies the centuries-old history of ancient traditions with Islam. A city with an incredible atmosphere of wisdom, sacredness, and learning. Once in this city, you find yourself as if in another world and on another planet. Incredible mixtures of cultural, religious, ethnic civilizations made Bukhara a city of indelible impressions. Zoroastrians, Christians, Jews, and Buddhists lived on the territory of the Bukhara region. At the end of the 9th century, Bukhara became one of the most significant Islamic and cultural centers in Central Asia. For several centuries, travelers, pilgrims, preachers, and researchers have come here. Bukhara is a storehouse of scientific, religious, and philosophical knowledge. Religious figures and leading people of their time lived and studied here: Alisher Navoi, Abu Ali ibn Sino, Al-Bukhari, and many others - they became a real treasure of the Republic. They were the most prominent adherents of the spiritual and philosophical teachings of Sufism. The memory of them has been preserved on this land. They created incredible monuments, material, and intangible, made discoveries, built madrassas and mosques of unimaginable beauty. The first historical notes were made in the 10th century by Narshakhi in the "History of Bukhara". In his work, he described the ancient fortress of Ark, which can be seen to this day. Like Samarkand, Bukhara passed from one conqueror to another over the course of many centuries. Every resident of Bukhara remembers and knows their rulers very well. After the capture of Alexander, the Great, the Greco-Bactrian state was formed here. Then such states as the Kushan, the Hephthalite state, the Turkic Khaganate, the Arab Caliphate, the states of the Samanids, Karakhanids, Karakitays, and Khorezmshakhs were formed. In the 13th century there was a Mongol invasion. Legend has it that, having conquered Bukhara, Genghis Khan drove up to its main minaret, Poi-Kalyan, to examine the tower. He raised his head and a combat helmet rolled off his head. The conqueror bent down behind him, and then grinned: "I conquered Bukhara, but bowed before its minaret," and ordered not to destroy the minaret. During the reign of Timur and the Timurids, Bukhara flourished. During this era, the city became a Garden of Eden. Now this is Holy Bukhara or Bukhara-Sharif. From the 16th to the beginning of the 20th centuries, Bukhara was the capital of the Khanate. Such famous dynasties as the Sheybanids and Ashtarkhanids ruled here. At this time the city reached its maximum development. Scientific knowledge and cultural life developed here. The city acquired its modern appearance. Large architectural ensembles and complexes were built, which we can admire to this day

Anahtar Kelimeler: Bukhara, history, Narshakhi

---

⁴⁷¹ Öğretmen, Artel Private School İn Tashkent, uljaevashohistahon@gmail.com

GÜNEY ÖZBEKİSTAN MÜZELERİNİN YABANCI ÜLKELER VE ULUSLARARASI KURULUŞLARLA İLİŞKİLERİNİN TARİHİ

HURŞİD OTAKULOVIÇ HOSİYATOV⁴⁷²

ÖZET

Özbekistan'da müzelerin gelişmesinde uluslararası kuruluşlarla ve yabancı ülkelerle işbirliği önemlidir. Bu bağlamda Kaşkadarya ve Surhandarya bölgelerindeki müzelerde bir takım çalışmalar yapıldı. Örneğin, uluslararası kuruluşları müzelere çekmek, bilimsel gezilere katılmak, yabancı uzmanlarla işbirliği içinde uluslararası projeler yapmak, bilimsel konferanslar düzenlemek gibi şeyler söyleyebiliriz. 2011 yılında Emir Temur'un adını taşıyan Şehrisabz Şehri Maddi Kültür Tarihi Müzesi çalışanları, 3 arkeolojik ve 1 kültürel miras eserinin incelenmesi için düzenlenen gezilerde aktif rol aldı. Keşif gezisi, Özbekistan-Türkiye işbirliğiyle "Paleolitik dönemdeki iş aletlerinin teknik ve teknolojik analizi", "Sangırtepe tapınağı", "Ortaçağ anıtları" ve Fransız uzmanların işbirliğiyle gerçekleştirildi. "Aksaroy çeşmelerinin onarımı". Özbekistan-Türkiye işbirliğinde Guzor ilçesi Yalpoktepa anıtında "Ortaçağ anıtları" konulu uluslararası bilimsel araştırmalar, vaha tarihinin aydınlatılmasında büyük önem taşıyordu. 2002 yılında başlatılan bu keşif gezisinin amacı Kaşkadarya vahasındaki ortaçağ anıtlarını incelemektir. Keşif gezisine Türkiye'den arkeolog ve bilim insanı Profesör İbrahim Çekmeli de katıldı. 2011 yılında bu anıtta eski şehrin kalıntıları, vali sarayı, konut binaları ve şehir savunma duvarı kalıntıları keşfedilmiş ve incelenmiştir. Ayrıca seramik humçalar, testiler, kaseler, heykelcikler, kestaneler, çakmak taşları, değirmen taşları, madeni paralar, demir tırpanlar, hayvan biçimli şamdanlar gibi V-VII. yüzyıllara ait ev eşyaları bulunarak Şehrisabz Kent Maddi Kültür Müzesi'ne teslim edilmiştir. Emir Temur'dan sonra günümüze kadar pek çok uluslararası ilişkiler kurulmuştur. 2000 yılında Kaşkadarya bölge Müzesi'nde "Karşı şehrinin tarihi ve etnografyası, Zerdüş tapınakları" konulu uluslararası bir konferans düzenlendi. Uluslararası konferansa İsrail, Almanya, Türkiye, ABD, Fransa, Afganistan, Rusya, Kazakistan, Kırgızistan, Ukrayna ve diğer ülkelerden bilim insanları katıldı. Konferansta Kaşkadarya bölge müzesi çalışanları tarafından "Kaşkadarya Halk Sanatları ve Etnografyası" adlı gezici sergi sunuldu. Bu etkinlikler Özbek halk sanatı, gelenek ve görenek örneklerinin dünyaya tanıtılması açısından büyük önem taşıyordu. Kaşkadarya ve Surhandarya bölgelerinin müzeleri, Cumhuriyetin diğer şehirlerinde düzenlenen uluslararası bilimsel konferanslarda aktif rol aldı. Kasım 2000'de Kaşkadarya ve Surhandarya yerel tarih müzelerinin temsilcileri, Semerkant'ta düzenlenen "Piyasa ekonomisi koşullarında Özbekistan Müzeleri" konulu uluslararası seminere katıldı. Bu konferansta İngiltere ve Rusya'dan müze uzmanları iş deneyimlerini paylaştı. Özbekistan'ın güney bölgelerinde müze çalışmalarının kurulmasında uluslararası prestijli kuruluşlar ve yabancı ülkelerle işbirliği ilişkilerinin kurulması alanın gelişmesinde önemli hale gelmiştir. Eşsiz sergilerin bulunması, bilimsel araştırma, sergilenen ve yedek fonlarda saklanan sergilerin korunması ve müzeleştirilmesi gibi konularda yabancı ülke uzmanları ve Kaşkadarya ve Surhandarya müzelerinin bilimsel personeli ile işbirliği yapılması, sanal müze oluşturma sorunlarına çözüm bulunması, nesne hakkında tarihi bilgiler ve yapının teknik çalışması yapıldı.

Anahtar Kelimeler: Zarautsoy,

⁴⁷² Doç. Dr., , xurshid3107@gmail.com

FROM THE LIVES OF THE ELDERLY

SAYYORA TUYCHIEVA⁴⁷³

ÖZET

Amir Temur and Ibn Khaldun, a significant figure in modern world philosophy, experienced a remarkable fate twist. Their historic dialogue initiated what is considered "the golden age of human history." While in Egypt, Ibn Khaldun advised Mamluk Sultan Barquq and his son Faraj. In 1400, as Amir Temur advanced into Syria during a military campaign, Ibn Khaldun, who was with Sultan Faraj's army, documented these events in his autobiography "At Tarif." After capturing Sivas, Amir Temur took over Aleppo, Hama, and Khumus, areas under Mamluk control, and proceeded into Syria. The Syrians sent Burhaniddin Kazi to request safety from Amir Temur. Upon hearing Amir Timur's inquiry about Ibn Khaldun's whereabouts, whether with the Sultan's army in Egypt or in Syria, Kazi Burhaniddin confirmed the scholar was in Syria. Amir Temur then swiftly sought out the sage Khaldun. Sources indicate Ibn Khaldun had four meetings with Amir Temur, where, in their first encounter, Hazrat Sahibkiran inquired about his family, the African region, and cities like Tanja, Sabta, Morocco, and Sijilmosa. Ibn Khaldun supplied the requested information through a scientific geographical treatise. In "In Tarifa," Amir recounts a notable event about Temur's emergence on the battlefield. Having met Timur in 1400, he recalls a prophecy from 1360 by a scholar in Morocco's Qaraouine Mosque, predicting a powerful leader from the northeast would dominate many lands. At a subsequent meeting, Ibn Khaldun presented Amir Timur with a finely calligraphed Qur'an, a silk carpet from Syria's master weavers, a 160-verse ode "Kawakibud durriyya" by Muhammad bin Said Busiri, also known as "Qasidat-ul Burda," along with four copies and renowned Egyptian sweets. Amir Temur honored the Qur'an with a stand-up salute and a kiss. The meetings and conversations of Ibn Khaldun with Amir Temur are the most remarkable events in the history of Eastern Islam, and not every scientist is able to speak honestly before the Sultan and the rulers. Historian Walter Fischel described the organized conversation between Ibn Khaldun and Sahibkiran:

1. Family of Maghrib and Ibn Khaldun, genealogy, homeland.
  2. History of the country and historical figures.
  3. Visions related to the future and development of countries.
  4. The Abbasid Caliphate and the political, economic, military situation of the Caliphate.
  5. Ibn Khaldun and the problem of indifference of Egyptian scientists.
  6. Ibn Khaldun's thoughts about Amir Temur, the reasons for his stay.
- The conversation and intimacy between the wise scientist and the Teacher who conquered the world was an extraordinary success for the Arab world.

Anahtar Kelimeler: world philosophy, the problem of inviolability, peace-loving sultan, wise scientist.

⁴⁷³ Prof. Dr., International Academy Of Uzbekistan, filosofiya@umail.uz

FIGHT AGAINST CORRUPTION IN THE EMPIRE OF AMIR TEMUR

SHOHİSTAHON ULJAEVA.⁴⁷⁴

ÖZET

The Timurid kingdom was renowned for its adherence to the rule of law and justice traditions. Central to this was a well-organized judicial system. Despite his absolute power, Amir Temur directly adjudicated major crimes and sanctioned the guilty. He stayed informed about the kingdom's finances, judicial affairs, and citizen complaints through a network of messengers, ensuring daily updates reached the capital, Samarkand. Ministers found abusing their positions were harshly punished by law; for instance, on October 9, 1404, corrupt officials were disciplined. During a significant public event in Samarkand, a high-ranking official, previously left in charge by Temur, was executed for corruption despite a bribe attempt to save him, showcasing Temur's strict enforcement of justice. He also executed Muhammad Jalda, who was responsible for building the mosque with Khoja Mahmud Dawood. In the process, Amir Temur ordered some butchers to be hanged for increasing the price of meat in his absence. Shoemakers and other craftsmen were also punished for overselling their goods, and the excess money was recovered from them. According to the custom of the Middle Ages, it is not possible to behead a noble person. Therefore, they were hanged, and ordinary citizens were beheaded. This event in Konigil was reported by L. Keren comments as follows: "After the return of Amir Temur from the march, from the next day Amir Temur plunged into the affairs of the kingdom: the officials and militarians were trembling, knowing that his anger was fierce. After listening carefully to the account of the events that took place here for a long time, he hanged the merchants and the culprits who allowed the excessive increase in prices. Clothes and food were distributed to the widows, and citizens were exempted from all taxes for three years. This is how the story started. "The joy of the crowd was added to the joy of the crowd when the heralds announced that Amir Temur would bring justice. Finally, the laughter stopped. The executioners had erected several gallows in the spaces between the tents. The sentences read by Amir Temur were cruel and executed immediately. First of all, he began by punishing the prime minister: Amir Temur, who ruled Samarkand for a long time, was the greatest of the kingdom. this man, who was one of the officials, was immediately hanged for coldly fulfilling his duty. Such was the fate of a number of high-ranking officials who looted state funds and horses; some of them were first tortured and then hanged because they did not tell where the stolen funds were hidden. After that, it was the turn of the merchants and businessmen who overcharged the prices of their goods in the shops, some of them were beheaded, and some of them had their property confiscated.

Anahtar Kelimeler: Amir Temur, empire, corruption

---

⁴⁷⁴ Prof. Dr., Tiiame- National Research University- Tashkent., uljaeva@tiiame.uz

ÖZBEKİSTAN CUMHURİYETİ İLE TÜRKİYE ARASINDA İŞBİRLİĞİNİN KURULUŞ VE GELİŞİM TARİHİNDEN

YULDUZA ALİMOVNA ERGASHEVA⁴⁷⁵, BAKHROM NEGMATOVCH UZAKOV⁴⁷⁶

ÖZET

Özbekistan ve Türkiye halkları arasında eski çağlardan beri dostluk, kardeşlik ve karşılıklı saygı kurulmuştur. Her iki halk de Türk dilini konuşuyor ve kültürleri, dinleri ve gelenekleri birbirine çok yakın. Şu anda Türkiye'de 9 köy Özbek isimleriyle anılıyor. Özbekistan ile Türkiye arasında karşılıklı işbirliğinin temellerinin oluşması, kültürel ve insani alandaki ilişkilerin tarihsel aşamaları bağımsızlık yıllarında farklı şekillerde gelişmiştir. İki ülke arasındaki ilişkilerin hukuki dayanağı, Özbekistan ile Türkiye arasında 1996 yılında imzalanan "Ebedi dostluk ve işbirliği" anlaşmasının yanı sıra siyasi, ticari-ekonomik, bilimsel-teknik, turizm, kültürel alanlarda imzalanan 70'in üzerinde belgeydi ve diğer alanlar. Özbekistanla Türkiye arasındaki ilişkilerde eğitim, bilim ve sağlık alanlarındaki işbirliği ile kültürün çeşitli alanlarındaki işbirliği özel bir önem kazandı. Bu işbirliğinin ilk yıllarında en önemli ve acil alanlardan biri eğitim alanıydı. 1992 yılında Özbekistan Milli Eğitim Bakanlığı ve Türk şirketi "Silm" "1992-2000 Eğitim İşbirliği Programını" kabul etti. Özbekistan Cumhuriyeti Halk Eğitim Bakanlığı, Türkiye Cumhuriyeti ("SILM" firması) ile birlikte Karakalpakstan Cumhuriyeti, Buhara, Semerkant, Namangan, Fergana, Harezmi bölgeleri ve Taşkent şehrinde Özbek-Türk liseleri kurdu. 1993 yılında Silm Anonim Şirketi tarafından 11 lise daha açılmış ve buralarda toplam 1.065 öğrenci eğitim görmüştür. 20. yüzyılın 90'lı yılların başında kurulan Özbek-Türk liseleri, ülkemiz eğitim sisteminde, özellikle orta öğretim ve mesleki eğitimin geliştirilmesinde çağdaş personel yetiştirilmesinde etkili olmuştur. Özbekistan'daki yüksek öğretim kurumlarına sınav yöntemiyle öğrenci kabulünde ancak 1993 yılından bu yana Türkiye deneyiminden yararlanılmaktadır. Özbek-Türk liselerine malzeme ve teknik donanım sağlanması, öğrencilere Türkçe ve İngilizce dillerinin öğretilmesi, derslerin nitelikli yabancı pedagoglar tarafından verilmesi olumlu sonuçlar verdi. Ancak 2001 yılından sonraki yıllarda faaliyetlerinde görevlerinden sapmalar, öğrencilerin ideolojilerinin hukuka aykırı olarak dine saptırılmaları görülmektedir. Buna dayanarak 2008 yılına gelindiğinde Özbekistan'daki bu liseler ağının faaliyetleri sonlandırıldı. Özbekistan'la Türkiye arasında kültürel ve insani alanlarda karşılıklı işbirliğinin geliştirilmesinin bir başka örneği de, ülkemizde 1997 yılından bu yana düzenlenen geleneksel "Doğu Şarkıları" uluslararası festivaline Türk yaratıcı ekiplerinin ulusal şarkılarıyla sürekli katılımıdır. Özbekistan'dan sanat ve kültür temsilcilerinin katılımıyla gerçekleşen kültürel etkinlikler Türkiye'de bir gelenek haline geldi. 23 Ocak 1992'de Taşkent'te Türk Kültür Merkezi açıldı. İki ülke arasındaki kültürel ilişkilerde, Özbekistan Ulusal Uluslararası Kültür-Eğitim İlişkileri Derneği'nin girişimiyle iki ülkenin kültür ve sanat günlerinin düzenlenmesi, edebiyat ve sanat temsilcilerinin eserlerinin tanıtılması ve yıldönümlerinin düzenlenmesi, Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluş günü, Bağımsızlık Günü ve Nevruz bayramlarının yanı sıra kutlamalar de yapıldı. Örneğin Nisan 1995'te

⁴⁷⁵ Prof. Dr., Engineering-Economics Institute, yuea63@gmail.com

⁴⁷⁶ Doktora Öğrencisi, Engineering-Economics Institute, yuea63@gmail.com

Özbek gençleri Türkiye'de düzenlenen 23 Nisan Dünya Çocuk Günü festivaline katıldı. Bu uluslararası festivalde Harezmi "Meros" çocuk halk grubunun katılımcıları milli şarkı ve şarkılar seslendirerek, sanatsal gösterilerle Türk akranlarına Özbek milli değerlerimizi ve geleneklerimizi gösterdiler. 2013 yılında "Tantana" çocuk folklor topluluğu İzmir ve İstanbul'da düzenlenen uluslararası etkinliklere katıldı. Özbekistan Kültür Günleri Haziran 2016'da Ankara'da düzenlendi.

Anahtar Kelimeler: Özbekistan, Türkiye, işbirliği, Özbek-Türk liseleri, kültürel ve insani ilişkiler.

KARESEL VE ÜÇGENSEL SAYILARLA KODLAMA TEORİSİNE YENİ BİR YAKLAŞIM

BAHAR KULOĞLU⁴⁷⁷, SEMA NUR BOZKUŞ⁴⁷⁸

ÖZET

Antik çağlardan günümüze kadar insanlar ya da kurumlar bilgilerini güvenli bir şekilde karşı tarafa iletmek, saklama ve bilgilerin veri kaybını önlemek için şifreleme metotları kullanmışlardır. Bu metotlar günümüzde kriptoloji bilimi olarak karşımıza çıkmaktadır. Gitgide önemi artan ve gelişen bu alan, eskilerden günümüze kadar farklı isimlerle adlandırılmıştır. Günümüz sistemlerinde de olduğu gibi en önemli ihtiyaçlardan biri de bilgilerin sorunsuz bir şekilde karşı tarafa iletilmesi ve iletim sırasındaki gizliliğidir. Bu önemden yola çıkılarak yapılan bu çalışmada üçgensel sayılar, karesel sayılar, matris ve matris determinantına bağlı olarak güçlü bir kodlama/kod çözme algoritması oluşturulmuştur. Çalışmanın temel amacı kötü aktörlere, virüslere ve frekans saldırılarına karşı daha güvenilir daha güçlü bir matematiksel şifreleme yöntemi oluşturmaktır. Çalışmada 29 harfli Türk alfabesinden “n” den “n+29” a kadar olan sayılar (●) boşluk dahil olacak şekilde yazılır. Şifrelenecek kelimenin veya verinin her harfine karşılık gelen sayılar harf sırasına göre yazılarak mod30’ a göre sayılar düzenlenir. Sonra mod30’ a göre düzenlenen sayılara karşılık gelen harfler kullanılarak oluşturulan metnin her bir harfini temsil eden bir kod elde edilir. “n” sayısına bağlı olarak kodlanacak metin kare matris formatında yazılır. Daha sonra bu matris 2x2’lik blok matrislere ($B_i, 1 \leq i \leq 4, i \in \mathbb{N}$) ayrılır. Burada B_i , 2x2’lik matrisleri temsil etmektedir. Blok matrislerin determinant hesapları alınarak çıkan sonuçların değerleri oluşturulacak olan K matrisinin ilk sütununa yazılır. Son olarak sırası ile blok matrislerin elemanları 2, 3 ve 4’ üncü sütuna yazılarak 4x4’lük K matrisi oluşturulur. Kodlanan verinin her türlü saldırılara ve virüslere karşı korunması için elde edilen “KARFOR” yöntemi olarak isimlendirilen ve karesel sayılardan (Zn) oluşan matris formatının her bir elemanı ile yapılan belirli işlem ve yöntemlerden sonra kodlanan metnin çözülmesi sağlanmış olur. Bu çalışmada daha önce yapmış olduğumuz üçgensel sayılarla, bu çalışmada yapılan karesel sayılarla yapılan kodlama yöntemi birleştirilerek “MAYIN TARLASI” modeli olarak adlandırdığımız kodlama yöntemi ile daha kompleks ve daha güçlü bir kodlama algoritması oluşturulmuştur. İlk aşamada vurgulanan üçgensel sayılar ile yapılan kodlama işlemi TÜBİTAK 2204 projesi kapsamında 2023 yılında bölge 3. lüğü derecesi almış olup uygulama alanlarının daha genişletilmesi amacı ile daha kompleks bir sistem oluşturularak bu çalışma ortaya çıkarılmıştır. Bu çalışma ile bilişim bölümü öğrencilerinin literatürde var olan kodlama ve kod çözme çalışmalarına lise müfredatı dahilinde farklı bir bakış açısı getirip hem proje üretmesiyle bilime hemde okul bilgilerinin somut olarak uygulanması ile literatüre katkı sağlanması amaçlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Üçgensel sayılar, Karesel sayılar, Kodlama/Kod çözme, Mayın Tarlası, Kriptoloji.

⁴⁷⁷ Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, bahar_kuloglu@hotmail.com

⁴⁷⁸ Öğrenci, Milli Eğitim Bakanlığı, semanurbozkus.47@hotmail.com

FETEMM'Lİ GÜNLER (GÖKYÜZÜ ÇOCUKLARI)

SERHAT AYAR⁴⁷⁹, MESUT GÜLMEZ⁴⁸⁰, MEHMET BEYARSLAN⁴⁸¹

ÖZET

Teknolojinin gelişmesiyle birlikte son yıllarda eğitim ortamlarında kullanılan yöntem, teknik ve materyallerde ciddi değişiklikler meydana gelmiştir. Özellikle de çeşitli teknolojik araçların eğitim ortamlarında etkin bir şekilde kullanılmasıyla birlikte öğretmenin ve öğretim ortamlarının işlevi değişmiştir. Öğretmen ve öğretim ortamlarının işlevini değiştiren ve gelişmiş ülkelerin birçoğunda da eğitim gündemini oluşturan kavramlardan biri de FETEMM olduğu görülmektedir. FeTeMM; fen, teknoloji, matematik, mühendislik alanlarının bilgi, beceri ve düşüncelerinin mühendislik temelli öğretimidir. Bu öğretim aracılığıyla öğrencilerin araştırma-sorgulama, yaratıcılık, inovasyon, üretme ve bilimsel araştırma yöntemlerini kullanmaları sağlanmaktadır. Ayrıca bu yaklaşım öğrencilere, günlük hayatta karşılaştıkları problemleri en uygun şekilde çözebilme, girişimcilik, iletişim ve eleştirel düşünme becerileri kazandırmayı hedefleyen bir eğitim yaklaşımıdır (Bybee, 2010; Dugger, 2010; Rogers & Porstmore, 2004) Öğrencilerin FeTeMM eğitime yönelik farkındalıklarının yüksek olması FeTeMM'e yönelik ilgi, tutum ve mesleki yönelimlerinde olumlu bir etkiye sahip olmuştur. Öğretmenler FeTeMM yaklaşımının, öğrencilerin derse karşı motivasyonlarını ve ilgilerini artıracaklarını, çok yönlü düşüncelerini sağlayacağını, laboratuvar kullanımını artıracaklarını ve karar verme becerilerini geliştireceğini dile getirmişlerdir. FeTeMM ile ilgili yurtdışında yapılan çalışma sayısının Türkiye'de yapılan çalışma sayısına göre oldukça yüksek olduğu görülmektedir. Türkiye'de yapılan çalışmalardan bazıları, Pekbay (2017), fen-teknoloji-mühendislik ve matematik etkinliklerinin ortaokul öğrencileri üzerine etkileri; Korkmaz ve Buyruk (2016), FeTeMM farkındalık ölçeğinin geçerlilik ve güvenilirlik çalışması; Gökbayrak ve Karışan (2017), altıncı sınıf öğrencilerinin FeTeMM temelli etkinlikler hakkındaki görüşlerinin incelenmesi şeklindedir. FeTeMM Eğitiminin Önemi ve Gerekliliği "FETEMM eğitimi, gittikçe daha çok mühendislik ve teknolojiye dayanan yeni ekonominin ihtiyaç duyduğu insan kaynağını yetiştirmek için ortaya atılmış yeni bir paradigmadır" (Kılıç ve Ertekin, 2017). Bir ülkenin bilim ve teknoloji alanında lider rollerde olması, ekonomik açıdan güçlü bir ülke haline gelebilmesi için FeTeMM eğitimi önemlidir (Lacey ve Wright, 2009). Ülkenin kalkınmasına katkıda bulunacak geleceğin bilim adamlarını, mühendislerini yetiştirmek ve bilime dayalı teknolojik yenilikler üretebilmeleri için öğrencilere bilim ve teknoloji okuryazarlığı kazandırılmalıdır (Miaoulis, 2009). FeTeMM'in, Amerika Birleşik Devletleri'nde öğrencilerin Fen, Matematik ve Mühendislik alanlarını tercih etmemeleri, daha çok sosyal alanlara yönelmeye başlamaları ile ortaya çıktığı iddia edilmektedir (Ostler, 2012). Son yıllarda Türkiye'de de üniversite sınav sonuçları fizik, kimya, biyoloji ve matematik alanlarına olan ilginin azaldığını göstermektedir. Bu eğilimin devam etmesi Türkiye'nin 2023 hedeflerine ulaşmasını zorlaştıracaktır (Kılıç ve Ertekin, 2017). Okulumuzda yürütülen FETEMM Eğitimi Projesi 5 aşamada gerçekleştirilmektedir. FETEMM Eğitimi merkezinin kurulması. İşbirliği içerisinde FETEMM eğitimi araştırmalarının yapılması, Öğretmenlerin FETEMM eğitim yaklaşımını

⁴⁷⁹ Öğretmen, Nahit Ergene İlkokulu, melihbugra0@gmail.com

⁴⁸⁰ Öğretmen, Nahit Ergene İlkokulu, mesutglmz@gmail.com

⁴⁸¹ Öğretmen, Fevzi Çakmak İlkokulu, mehmetbeyarslan@gmail.com

benimseyecek şekilde yetiştirilmesi, Öğretim programlarının FETEMM eğitimini içerecek biçimde güncellenmesi. Ders içeriği öğrenmeye yönelik oluşan bu öğrenme ortamı, öğrencileri sorgulamaya, araştırma yapmaya, ürün geliştirmeye ve buluş yapmaya yönlendiren STEM eğitime uygun hale getirildi. Okulumuzda FETEMM eğitimi için öğretim ortamlarının oluşturulması ve ders materyallerinin sağlanması. Kim 500 milyar ister?" adlı programlar gibi genel kültürü, araştırmacılığı, yorum yapma becerisini, değişik yazarları okuma ve farkındalık düzeyini ölçen yarışmalarda daha 3. soruda elenen belirli üniversitelerden dereceyle mezun olmuş daha ünvanları saymakla bitmeyen toplum üyelerini tanımak ve şaşırmak... Veya her seferinde TIMSS (Trends in International Mathematics and Science Study) ve OECD tarafından gerçekleştirilen ve 15 yaş gençler bazında yapılan PISA (The Programme for International Student Assessment) sınavlarında ülkemizdeki gençlerin bilgiyi kullanmadaki yetersizliğine şahit olmak...

STEM eğitiminin öğrencilerimizde ve okulumuza katkısını şu şekilde tanımlayabiliriz

- Eğitim programı için canlandırıcı ve canlı bir öğrenme ortamı sağlandı
- Öğrencilerin dünyayı anlamasına, keşfetmesine ve keşfetmesine yardımcı oldu
- İşbirliği ve bağımsız araştırmalar yoluyla öğrenci güvenini ve öz-yeterliliğini arttırdı.
- Öğrencilerin daha heyecanlı, daha ilgi çekici ve fen ve matematik derslerini öğrenmeye daha istekli olmaları için okul derslerini teknoloji, yenilik, tasarım ve geliştirme ile birleştirerek okul derslerini daha anlamlı hale getirdi.
- Öğrencilere gerçek öğrenme fırsatları sunarak, teknolojik ve mühendislik eğitim programlarının entegrasyonunu sağladı.
- Teknolojik okuryazarlığın gelişmesini sağladı.
- Öğrencileri soru sormaya ve düşünmeye teşvik etti.
- Okul bırakma oranını azalttı

Anahtar Kelimeler: fetemm, teknoloji, fen bilimleri, matematik

OKUL ÖNCESİ DÖNEMDE TERS YÜZ ÖĞRENME EĞİTİM MODELİ İLE STEM EĞİTİMİ

SONGÜL KARADAĞ İNAN⁴⁸²

ÖZET

Bu çalışma, okul öncesi eğitimde kullanılan ters yüz öğrenme eğitim modelinin, STEM etkinlikleri ile birleştirilmesinin potansiyelini değerlendirmektedir. Geleneksel öğrenme metodolojilerinden farklı olarak, ters yüz öğrenme modeli, çocuklara kendi öğrenme süreçlerini yönlendirme fırsatı sunarak, meraklarını ve keşfetmeye olan ilgilerini destekler. Ters yüz öğrenme modeli, öğrencilere bilgiyi kendi hızlarında ve kendi öğrenme tarzlarına uygun olarak edinme şansı tanır. Öğrenciler, öğrenme materyallerini ön planda kullanarak, öğrenmeyi daha aktif hale getirirler. Bu model, okul öncesi dönemde çocukların temel becerilerini geliştirmelerine olanak sağlar. STEM eğitimi, fen bilimleri, teknoloji, mühendislik ve matematik alanlarını içeren bir eğitim yaklaşımıdır. Okul öncesi dönemde STEM etkinlikleri, çocukların temel kavramları keşfetmelerine, problem çözme becerilerini geliştirmelerine ve yaratıcılıklarını kullanmalarına olanak tanır. Bu etkinlikler, çocuklara bilim ve matematikle ilk temaslarını kurma fırsatı sunar. Ters yüz öğrenme modeli ile STEM etkinliklerinin birleştirilmesi, çocukların öğrenmeye daha etkili ve keyifli bir şekilde katılmalarını sağlar. Bu yaklaşım, çocukları kendi keşiflerini yapmaya teşvik eder, sorular sormalarını destekler ve öğrenme sürecinde aktif katılımlarını artırır. Ayrıca, çocukların problem çözme becerilerini geliştirmelerine ve takım çalışmasına alışmalarına yardımcı olabilir. Bu kapsamda uygulama ile öğrencinin uyarı ile ilk buluşan olması, teknolojiyi doğru kullanmayı erken yaşta öğrenmesi, ailenin eğitime dahil edilmesi, öğrencinin öz güveninin geliştirilmesi, sınıf ortamında öğrenci ile öğretmenin yer değiştirmesi gerçekleştirilmeye çalışılmıştır. Okul öncesi eğitimde Ters Yüz Öğrenme Eğitim Modeli'nin uygulanmasında hedeflenen amaca ulaşılması okul öncesi sınıf ortamlarının gelenekselde takılı kalmaması, ülke olarak araştırarak öğrenen ve öğrendiğini aktarabilen, kendine güvenen nesillere duyulan ihtiyaç açısından önemli görülmektedir. Belirlenen bir problem ile ilgili Google Classroom'a görseller yüklenir. Öğrencilerin tamamı Google Classroom'da oluşturulan sanal sınıfa öğretmen tarafından gönderilen video ve Web2 oyunlarından konu ile ilgili ilk öğrenmeyi sağlayıp, ailesi kontrolünde araştırmaya devam etmişlerdir. Uygulama süresince her bir konu evde başlayan bütünleştirilmiş etkinlik olarak planlanmış olup, okuldaki son etkinlik bir Stem etkinliği olmuştur. Örneğin, toplama çalışmalarının nihai ürünü olarak toplamatik yapılmıştır. Bilgisayarın icadı konusunun nihai ürünü ise ilk bilgisayar olan abaküs yapımıdır. Bir balonla ne yaparsın konusunun sonunda balonla hareket eden araç yapılmıştır. Uygulama başlangıcında ulaşılacak istenen amaçlara ulaşılma düzeyini belirlemek için öğretmen gözlemleri ve veli görüşmeleri önemlidir. Yapılan görüşmelerde velilerin eğitime dahil edilmelerinden ve öğrencilerin kontrollü teknoloji kullanımı ile ilgili gösterdikleri pozitif değişimden memnun oldukları görülmüştür. Uygulama sonunda sınıftaki öğrencilerin hedeflenen kazanımlara ulaşma düzeyleri hazırlanan kontrol listeleri ile belirlenmiştir. Belirgin olarak; daha önce teknoloji bağımlılığı yaşayan öğrencilerde doğru kullanım çabası, grup sohbetlerine katılmayan öğrencilerde kendiliğinden sohbeti başlatma, konuşurken sırasını bekleme, konuşanı saygıyla dinleme, teşekkür etme tebrik

⁴⁸² Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, songulkaradagin@gmail.com

etme gibi değerleri kazandıkları gözlemlenmiştir. Bu çalışma okul öncesi eğitimde ters yüz öğrenme eğitim modeli ile STEM etkinliklerinin birleştirilmesinin önemini vurgulamaktadır. Bu yaklaşım, çocukların öğrenmeye karşı pozitif tutum geliştirmelerine, keşfetme yeteneklerini artırmalarına ve temel bilim ve matematik kavramlarıyla erken tanışmalarına olanak tanır. Eğitimciler, bu modeli uygulayarak çocukların öğrenme süreçlerini destekleyebilir ve onları gelecekteki başarılarına hazırlayabilirler. Uygulama yapılırken sanal sınıf uygulaması önerilirken, velilerin doğru organize edilememesinden sınırlılık olarak bahsedilebilir.

Anahtar Kelimeler: Ters Yüz Öğrenme Eğitim Modeli, Stem, Sanal Sınıf

OKUL ÖNCESİ EĞİTİMDE 5E EĞİTİM MODELİ İLE STEM UYGULAMALARI

AYŞENUR BABAYİĞİT⁴⁸³

ÖZET

Bu çalışma öğretim sürecinde hissedilen gelenekselleşmiş sınıf ortamı problemini çözmek, öğrencilere yaratıcı düşünme, girişimcilik ve yeteneklerini keşfetme becerilerini kazandırmak amacı ile uygulanmıştır. 5E Eğitim modelinin beş aşaması ile uygulanan STEM çalışmalarında problem çözümü daha anlaşılır hale getirilirken, özgün ürün elde etme olasılığı artırılmaktadır. Bu 5 aşama; giriş, keşfetme, açıklama, elde etme, değerlendirmedir. Bu kapsamda okul öncesi dönem öğrencilerinde bilimsel düşünceyi teşvik etmek, STEM konularına ilgiyi artırmak, problem çözme becerilerini geliştirmek, elde etme aşamasında derinleşmeyi sağlamak, öğrenmeyi etkileşimli ve eğlenceli hale getirmek çalışmanın öncelikli hedeflerindedir. Bu amaçlar, 5E eğitim modeli ile STEM uygulamalarının okul öncesi eğitimde kullanılmasının temel hedeflerini ifade eder. Bu yöntem, çocukların erken yaşlardan itibaren bilimsel düşüncelerini, problem çözme becerilerini ve STEM konularına olan ilgilerini geliştirmelerine katkıda bulunabilir. Okul öncesi eğitimde 5E Eğitim Modeli ile STEM uygulamaları çalışmaları uygulanmasında hedeflenen amaca ulaşılması okul öncesi sınıf ortamlarının gelenekselde takılı kalmaması, ülke olarak araştırarak öğrenen ve öğrendiğini aktarabilen, kendine güvenen nesillere duyulan ihtiyaç açısından önemli görülmektedir. Bu çalışmada 5E ile uygulanan STEM etkinliklerinde okul öncesi eğitim hedeflerinde bulunan tüm alanlardaki kazanımların verilmesi hedeflenmektedir. Kazanım alanlarının sadece bir kısmı için geliştirilmemiştir. Ayrıca çalışma sürecinde öğrencilerin sabretme, saygı duyma, sırasını bekleme, konuşanı dinleme gibi değerli becerilerini geliştirmelerinde de önemli fayda sağlamıştır. Çalışmada öğrencilere fen bilimleri, matematik ve mühendislik kavramlarını keşfetmeleri için uygun ortamlar sağlanmış ve öğretmenler rehberlik edici bir rol üstlenmişlerdir. Böylelikle öğrenci merkezli bir öğrenme ortamı sağlanmıştır. Toplam dört ay süren uygulamada, dört problem ele alınmış ve dört STEM ürünü elde edilmiştir. Açıklama aşaması öğretmen tarafından tasarlanan Web2 oyunları ile zenginleştirilerek daha ilgi çekici hale gelmiştir. Tek sınıf uygulaması olarak 25 öğrenci ile başlayan çalışma, okul projesine dönüştürülerek 180 öğrenci ve 8 öğretmen olarak hedef kitesini geliştirmiştir. Çalışma öğrencilere olumlu etkilerinin yanı sıra çalışmaya katılan öğretmenlerin de mesleki gelişiminde yeni öğretim yöntem, teknik ve araçlarını kullanma becerisinin gelişimine katkı sağlamıştır. Ayrıca Avrupa ortaklı bir eTwinning projesi ile çalışmanın görünürlüğünün daha da artırılması planlanmaktadır. Çalışmanın değerlendirilmesi kontrol listesi ile yapılmıştır. Her pedagojik modelde olduğu gibi, 5E eğitim modeli de belirli sınırlılıklara sahip olabilmektedir. Örneğin; zaman ve kaynak sınırlamaları, öğrenci gruplarının farklı hızları, değerlendirme zorlukları, okul öncesi öğrencilerinin yaş sınırlılıkları göz önünde bulundurulmalıdır. 5E eğitim modeli ile uygulanan STEM etkinlikleri öğrencilere öğrenme süreçlerini keşfetme ve anlama fırsatı sunarak etkili ve katılımcı bir öğrenme ortamı oluşturmaktadır. 5E modelinin kullanılmasıyla, çocuklar sadece bilgi kazanmakla kalmayarak, aynı zamanda problem

⁴⁸³ Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, anurbabayigit@gmail.com

özme, eleştirel düşünme ve takım çalışması gibi becerileri geliştirebilmektedirler. Çocuklardaki problem çözme, girişimcilik, yaratıcılık, ürün elde etme potansiyellerini ortaya çıkarması açısından okul öncesi öğretmenlerinin uygulamaları önerilir.

Anahtar Kelimeler: 5E Eğitim Modeli, STEM, Okul Öncesi, Problem Çözme, Eleştirel Düşünme

ÖZET

Teknolojinin hızlı bir şekilde kullanıldığı bu zamanlarda elektrikli ve elektronik cihazların üretimi ve tüketimi artmıştır. Elektronik cihazların sürekli gelişmesi, güncellenmesi, yeni modellerin üretilmesi bireylerin de cazibesini çeken bir nokta olmaktadır. Bu tüketimin yükselmesiyle bozulan ve hasar gören elektronik cihazların sayısının artması kaçınılmaz olmuştur. Doğal olarak elektronik atık (e-atık) formuna geçmiş bu tüketilmiş cihazlar doğa için tehdit haline gelmiştir. Oysaki bu durum her birey tarafından bilinmelidir. Bu nedenle çalışmamızın amacı, e-atıkların farkındalığını öğrencilerde hayali bir karakter ve dijital materyal ile oluşturmak, aynı zamanda bireylerin doğaya olan sorumluluklarını yerine getirme ve bu farkındalığı yayma bilincini geliştirmektir. Araştırmanın çalışma grubu Amasya ilinde yer alan bir devlet ortaokuludur. Çalışma grubu 102 öğrenciden oluşmaktadır. Proje sürecinde hem nicel hem de nitel çalışmalar yapılmıştır. Karma yöntemin nicel kısmında yarı deneysel desen, nitel kısmında yarı yapılandırılmış görüşme formu uygulanmıştır. Projenin planlanması, literatür taraması, materyal hazırlığı, uygulaması ve raporlama 7 aylık bir süreci kapsamaktadır. Proje için geliştirilmiş materyali uygulamadan önce öğrencilerin hazır bulunuşlukları ölçmek için bir anket (ön test) uygulanmıştır. Ön test verilerinin incelenmesiyle ihtiyaç duyulan noktalar belirlenmiş ve bu eksikleri gidermek amacıyla dijital bir içerik geliştirilmiştir. Dijital içerikte öğrencilerin e-atıkların neler olduğu, içindeki değerli maden ve kimyasal maddeler, ayrıştırma ve toplama, e-atık kutusu ve toplama fabrikaları, ülkedeki toplama merkezleri hakkında bilgiler verilmiş; sorumluluk duygusu geliştirmek için görevler verilmiş ve oyunlar ile çevreye duyarlı olmayı işlemek amaçlanmıştır. Uygulamamız ile sadece e-atık konusunu kavratmak değil çevre ve çevreyi korumayı, iklim değişikliğinin farkındalığını, doğaya olan sorumluluklar benimsetilmek istenmiştir. Örneklem grubuna, geliştirilen eğitim materyali uygulanmış ve kapsamlı bilgi verilerek öğrencilerin materyali bireysel olarak kullanmaları sağlanmıştır. Uygulamanın ardından bir anket (son test) daha uygulanmış ve istekli olanlar ile materyal hakkında görüşmeler yapılmıştır. Anketler çevrimiçi ortamda gerçekleştirilmiştir. Nitel ve nicel verilerin toplanmasının ardından gerekli analizler yapılarak bulgular yorumlanmıştır. Çalışma sonucuna göre katılımcı öğrencilerdeki elektronik atıkların neler olduğu, içinde ve dışındaki değerli ve zararlı maddeleri, nasıl toplanması gerektiği, ayrıştırılmaları ve toplama merkezleri hakkında bilgileri artmıştır. Son anketlerin sonucu ve EFE-23 hakkında görüşlerine bakıldığında öğrencilerin e-atıkları bilmenin yanı sıra geri dönüşüm, çevre bilinci kazanma ve etrafına yayma, öğrendiklerini de uygulamaya geçtikleri tespit edilmiştir. Bu artışta proje için oluşturulan hayali karakterin onlara yakın bir arkadaş gibi görünmesi bu karaktere bağlı eğitim materyalinin içeriğinde kapsamlı bilgilerin var oluşu, çeşitli sorumlulukları alabilmeleri ve eğlenceli şekilde oyunla öğrenmelerinin etkisinin fazlaca olduğu görüşler ile ortaya konulmuştur. Uygulamanın ardındaki süreçte öğrencilerin okulda elektronik atıkları okul e-atık kutusuna getirdikleri gözlemlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Elektronik Atıklar, E-atık Kahramanı, Yazılım

⁴⁸⁴ Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, fatmaldemir87@gmail.com

MAKEY MAKEY CİHAZININ ORTAOKUL ÖĞRENCİLERİNİN KODLAMAYA DÖNÜK TUTUMLARINA ETKİSİ

HACER UYSAL⁴⁸⁵

ÖZET

Makey makey, Amerika Birleşik Devletleri'nde Massachusetts Teknoloji Laboratuvarı tarafından geliştirilen ve bilgisayara bağlanarak veri transferine izin vererek yeni etkileşimler sağlayan bir cihazdır. Robotik ve kodlama konularını öğrenmede güçlük yaşayan ortaokul öğrencilerinin bu konuları kavramaları onların gelecekte üretecekleri araç ve gereçlerin etkililiğini olumlu yönde değiştirebilir. Bu bağlamda onların robotik ve kodlama konularına yönelik tutumlarının öğrenilmesi oldukça önemlidir. Bu nedenle bu çalışmanın amacı makey makey cihazının ortaokul öğrencilerinin kodlamaya yönelik tutumlarına etkisini araştırmaktır. Bu çalışmada nicel araştırma yöntemlerinden ön test - son test kontrol gruplu yarı deneysel desen kullanılmıştır. Çalışma, 2022-2023 eğitim öğretim yılında Amasya ilinin merkezinde yer alan bir ortaokulun 6. sınıfında öğrenim gören öğrenciler ile birlikte gerçekleştirilmiştir. Deney ve kontrol grubuna öğrenciler, gönüllülük esasına göre "Uygun Örneklem" yöntemi kullanılarak seçilmiştir. 6/A şubesinden 20 öğrenci deney grubunda, 6/C şubesinden 20 öğrenci kontrol grubunda yer almıştır. Böylece çalışma grubunu toplam 40 öğrenci oluşturmuştur. Kontrol grubu öğrencilerine verilen kodlama eğitimi, Kodu Game Lab adındaki üç boyutlu görsel programlama dili ile verilmiştir. Deney grubu öğrencilerine verilen kodlama eğitimi ise Kodu Game Lab görsel programlama dilinin yanında makey makey cihazı kullanılarak verilmiştir. Bu araştırma toplam 4 hafta sürmüştür. Hem çalışma öncesi hem de çalışma sonrası kontrol ve deney gruplarında yer alan öğrencilere ön test ve son test olarak "Ortaokul Öğrencileri İçin Kodlamaya Yönelik Tutum Ölçeği" uygulanmıştır. Tutum ölçeğinden elde edilen veriler, SPSS (Statistical Package for the Social Science) istatistik programına yüklenerek analiz edilmiştir. Deney grubu öğrencileri ile kontrol grubu öğrencilerinin ön testten aldıkları puanlar incelendiğinde her iki grubun puan ortalamalarının birbirine yakın olduğu görülmüştür. Deney grubu öğrencileri ile kontrol grubu öğrencilerinin son testten aldıkları puanlar incelendiğinde deney grubunda yer alan öğrencilerin kodlamaya yönelik tutumlarının, kontrol grubunda yer alan öğrencilere göre istatistiki olarak anlamlı düzeyde farklı olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu durum öğrencilerin dersle olan ilgilerinin artmasını ve öğrenme sürecine aktif olarak katılımlarını sağlayarak yapılandırmacı öğrenmeyi desteklemektedir. Dolayısıyla eğitimcilerin makey makey veya benzeri robotik setleri derslerinde kullanmaları tavsiye edilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Makey makey, ortaokul, kodlama, tutum

⁴⁸⁵ Öğretmen, Amasya Yeşilirmak Ortaokulu, haceruysal55@gmail.com

STEM EĞİTİMİNDE ROBOTİK KODLAMA: TÜRKİYE'DEKİ LİSANSÜSTÜ ÇALIŞMALARIN SİSTEMATİK BİR İNCELEMESİ

ESRA PARLAK⁴⁸⁶

ÖZET

STEM (Fen, Teknoloji, Mühendislik ve Matematik) eğitimi, günümüzde giderek daha fazla önem kazanmaktadır. STEM eğitimi ile öğrencilere günlük yaşamda karşılaştıkları karmaşık sorunları çözmek için gerekli olan temel becerileri kazandırmak amaçlanmaktadır. STEM eğitimi, öğrencilere bilimsel düşünme, teknoloji kullanımı, mühendislik tasarımı ve matematik uygulamaları gibi beceriler kazandıran disiplinler arası bir eğitim yaklaşımıdır. Robotik kodlama, STEM eğitiminin önemli bir bileşeni olarak karşımıza çıkmaktadır. Robotik kodlama ise, bu disiplinlerin birleşimini temel alarak öğrencilere kodlama ve programlama becerileri kazandırmak için robotik teknolojilerinin kullanıldığı bir yaklaşımdır. Robotik kodlama, öğrencilere STEM disiplinlerindeki temel kavramları pratik uygulamalarla pekiştirmeleri için bir fırsat sunar, aynı zamanda problem çözme yeteneklerini geliştirir ve teorik bilgiyi gerçek dünya uygulamalarında kullanma becerisini artırır. Bu çalışma, Türkiye'de STEM eğitiminde robotik kodlama konusunda yapılan lisansüstü çalışmaların eğilimlerini sistematik bir şekilde incelemeyi amaçlamaktadır. Bu amaç doğrultusunda Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi Veri Tabanında STEM eğitiminde robotik kodlama çalışmalarına odaklanmak için, sitedeki gelişmiş tarama aracına "STEM", "robotik" anahtar kelimeleri yazılarak eğitim ve öğretim alanında yapılan 52 tez incelenmiştir. YÖK tez tarama motorunda 2018-2023 yıllarında STEM eğitiminde robotik kodlama uygulamaları bağlamında 39 yüksek lisans ve 13 doktora tezi olmak üzere toplam 52 teze ulaşılmış ve tezler içerik analizi yöntemi ile analiz edilmiştir. Amaçlı örnekleme yöntemi ile seçilen tezler, eğitim ve öğretim alanında STEM eğitiminde robotik kodlama uygulamalarındaki eğilimleri belirlemek üzere araştırmacı tarafından geliştirilen ölçüt formu ile kayıt altına alınmıştır. Ölçütler tezin yılı, tez türü, araştırma yöntemi, katılımcı grubu, örneklem büyüklüğü, veri toplama aracı, anabilim dalı ve kullanılan teknoloji olmak üzere sekiz grupta sınıflandırılmıştır. Çalışmanın bulgularına göre, STEM eğitiminde robotik kodlama ile ilgili yapılan tezlerin büyük bir çoğunluğunu yüksek lisans tezleri oluşturmaktadır. 2018 yılında 5, 2019 yılında 10, 2020 yılında 12, 2021 yılında 11, 2022 yılında 5, 2023 yılında ise 9 lisansüstü tez yayınlanmıştır. STEM eğitiminde robotik kodlama konusuna ilişkin lisansüstü tezler en çok Fen Bilimleri Eğitimi Anabilim Dalı'nda yapılmıştır. Sonuç olarak, bu çalışma, Türkiye'deki lisansüstü düzeyde yapılan tezlerde STEM eğitiminde robotik kodlama alanındaki eğilimleri ve bulguları sistematik bir şekilde ortaya koymakta ve bu alandaki gelecek araştırmalar için bir temel oluşturmaktadır. Bu çalışmanın bulguları, STEM eğitiminde robotik kodlama uygulamalarının etkili bir şekilde nasıl kullanılabileceğini ve bu alandaki boşlukları doldurmak için hangi yönlendirmelerin yapılması gerektiğini belirlemeye dolayısıyla Türkiye'de STEM eğitiminde robotik kodlama konusunda gelecekteki araştırmalara yönelik yol gösterici olabilir.

Anahtar Kelimeler: STEM, robotik, robotik kodlama, eğitim.

⁴⁸⁶ Dr., Milli Eğitim Bakanlığı,

STEM EĞİTİMİ VE KARIYER GELİŞİMİ

EMEL AYDIN⁴⁸⁷, BARIŞ SEMİH YAZICI⁴⁸⁸

ÖZET

Araştırmanın amacı, STEM uygulamalarının öğrencilerin kariyer bilinci gelişimine etkisinin belirlenmesidir. Araştırma nitel bir çalışmadır ve eylem araştırması deseni kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu Ankara ilinde bulunan bir ilkokulda öğrenim gören 302 öğrenci ve 10 sınıf öğretmeni oluşturmaktadır. Bu öğrencilerden 153 tanesi iki eğitim öğretim yılı boyunca STEM etkinlikleri yapmış, bu etkinlikler esnasında STEM kariyer mesleklerini keşfetmiş, bilim insanlarını ve yaptıkları çalışmaları araştırmış, bilimsel çalışmalar ile ilgili sunumlar hazırlamıştır. Bu STEM etkinlikleri kazanım destekli olarak hazırlanmış, hatta farklı projelerle ilişkilendirilmiştir. Geriye kalan 149 öğrenci STEM yaklaşımı ile tanışmamış, STEM ile ilgili herhangi bir projede yer almamış, planlanan bir STEM ders uygulamasına tabi olmamıştır. Veri toplama aracı olarak araştırmacı tarafından geliştirilen yapılandırılmış görüşme formu ve “Bilim İnsanları Tanıma ve Kariyer Farkındalığı” testi kullanılmıştır. Yine aynı dönemde araştırmacı tarafından hazırlanan yapılandırılmış görüşme formu öğrencilerin tümüne ve araştırmaya katılan tüm sınıf öğretmenlerine uygulanmıştır. Veriler analiz edilirken Tematik İçerik Analizi yapılmıştır. Toplanan veriler önce kavramsallaştırılmış, sonra belirlenen temalara ait kodlar yazılmıştır. İkinci bir kodlayıcı kullanılarak, kodlayıcılar arasındaki tutarlılık tespit edilmiştir. Araştırmada hem “Bilim İnsanları Tanıma ve Kariyer Farkındalığı” testi hem de görüşme formu veri toplama aracı olarak kullanıldığından, bulgular da bu iki araca göre şekillenmiştir. Öncelikle “Bilim İnsanları Tanıma ve Kariyer Farkındalığı” testi sonuçlarına göre STEM etkinlikleri uygulanan sınıftaki öğrencilerin bilim insanlarını ve yaptıkları çalışmaları daha iyi tanıdığı anlamlı bir fark ile ortaya çıkmıştır. Ayrıca STEM kariyer mesleklerini, mühendislik türlerini yine anlamlı bir şekilde daha iyi tanıdığı ortaya çıkmıştır. Yapılan görüşmelerde ise STEM uygulanan sınıfların sınıf öğretmenleri öğrencilerin bilim insanlarını çok sevdiklerini, bilime ilgi duyduklarını, meslekleri tanıma ile ilgili farkındalıklarının yüksek olduğunu dile getirmiştir. Buna karşın STEM etkinlikleri uygulanmayan sınıfın öğretmenleri, çok tanınan bilim insanları dışında bilim insanlarının çok tanınmadığı ve STEM kariyer meslek farkındalığının düşük olduğunu belirtmiştir. Araştırmanın sonucunda STEM uygulamalarının kariyer bilinci gelişimine katkıda bulunduğu tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: STEM, Eğitim, Kariyer

⁴⁸⁷ Öğretmen, MEB, emelayofficial@gmail.com

⁴⁸⁸ Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, fatsahem@gmail.com

İLKOKUL STEM UYGULAMALARININ BLOOM TAKSONOMİ ALANLARI GELİŞİMİNE ETKİSİ

ÖMERCAN ŞENTÜRK⁴⁸⁹, MEVLİDE YILDIRIM⁴⁹⁰, İSMAİL HAKKI GÜVEN⁴⁹¹, NİHAL ALBAYRAK⁴⁹², EMEL ÇOBAN⁴⁹³, BUKET GENCO⁴⁹⁴

ÖZET

Araştırmada, kazanım odaklı STEM uygulamalarının Bloom Taksonomi Alanları gelişimine etkisinin belirlenmesi amaçlanmıştır. 4. Sanayi Devrimi sonrasında hayal gücü kuvvetli, bilimsel düşünme becerisine sahip, teknoloji kullanan ve üreten, öz güveni yüksek, yenilikçi ve girişimci bireylere ihtiyaç duyulmaya başlanmış ve sormak, sorgulamak, araştırmak, merak etmek, yaratıcı olmak, problem çözmek gibi 21. yüzyıl yetkinliklerini destekleyici eğitim modelleri geliştirilmiştir. Bu eğitim modellerinden en güncel olan STEM(bilim, teknoloji, mühendislik, matematik) eğitimi modeli çerçevesinde bilim, teknoloji, mühendislik ve matematik alanları içinde disiplinler arası bir bakış açısıyla, bütüncül bir eğitim anlayışına dayalı etkinlikler uygulanmaya başlanmıştır. Bu etkinlikler sonucunda öğrencilerde beklenen durumların sınıflandırılmasına imkan veren Bloom Taksonomisi, hedeflerin belirlenmesinde kolaylaştırıcı ve yol gösterici bir rol üstlenmiştir. Kazanım odaklı STEM uygulamalarının Bloom Taksonomisi dikkate alınarak öğrencilerin bilişsel, duyuşsal ve psikomotor alanlardaki gelişimlerine etkisi alt problemler kapsamında incelenmiştir. Araştırma nitel bir çalışmadır ve eylem araştırması deseni kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu Ankara Ordu ilinde bulunan bir ilkokulda öğrenim gören 150 öğrenci, 5 sınıf öğretmeni oluşturmaktadır. Veri toplama aracı olarak, araştırmacı tarafından geliştirilen yarı yapılandırılmış görüşme formu ve yapılandırılmış gözlem formu kullanılmıştır. Veriler analiz edilirken Tematik içerik Analizi yapılmıştır. Toplanan veriler önce kavramsallaştırılmış, sonra belirlenen temalara ait kodlar yazılmıştır. İkinci bir kodlayıcı kullanılarak, kodlayıcılar arasındaki tutarlılık tespit edilmiştir. Araştırmacı öncelikle STEM ve Bloom Taksonomisi ile ilgili alan yazın taraması yapmıştır. STEM uygulamaları; Amerika Birleşik Devletleri, Avrupa ülkeleri ve ülkemiz çerçevesinde incelenmiştir. Sonrasında İlkokul kazanımları ders ders incelenmiş ve STEM eğitimine entegre edilebilecek kazanımlar belirlenmiştir. Belirlenen kazanımlara göre STEM alanları; bilim, teknoloji, mühendislik ve matematik alan etkinlikleri oluşturulmuş ve bu etkinlikler kazanımlara göre , araştırmacı tarafından oluşturulmuş STEM Ders Planına uygun hale getirilmiştir. Her sınıf için 20 haftalık çalışma planlanmış ve kazanım odaklı ders planları uygulanmıştır. Araştırmacı aynı zamanda çalışmada katılımcı rol de üstlenmiştir. Bu çalışmanın sonucunda, kazanım odaklı STEM uygulamalarının Bloom Taksonomi Alanlarının gelişimine katkıda bulunduğu tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: İlkokul, STEM, Bloom Taksonomisi

⁴⁸⁹ Öğretmen, MEB, omercansenturk3@gmail.com

⁴⁹⁰ Öğretmen, MEB, mevlideyildirim@hotmail.com

⁴⁹¹ Öğretmen, MEB, yegenli_028@hotmail.com

⁴⁹² Öğretmen, MEB, nihal210@gmail.com

⁴⁹³ Öğretmen, MEB ANKARA, ocoban06@gmail.com.tr

⁴⁹⁴ Öğretmen, MEB, buketgenco@hotmail.com

FARKINDANLIK STRATEJİSİ BAĞLAMINDA MATEMATİK DERSİNE YÖNELİK TUTUM GELİŞTİRMEDE YENİ BİR ADAPTASYON ÇALIŞMASI

GÜLŞAH ÖZER⁴⁹⁵

ÖZET

Bu çalışmada, matematik disiplinine yeni bir yaklaşım sunulmaya çalışılmıştır. Matematik, birçok disiplin ile güçlü bir etkileşim içindedir. Matematiği seven öğrenciler diğer derslere karşı da olumlu tutum geliştirebilirler. Bu çalışmadaki amaç genellikle soyut veriler ile sunulan matematik dersinin konularını, somut objelerle destekleyerek ilgiyi arttırmaktır. Bilindiği gibi Farkındalık bilgiye ulaşmada önemli bir yer tutar. İşte sosyal-duygusal öğrenme (SEL), bu farkındalığı artırarak öğrencilerin matematik performansını destekleyerek yaşamsal bir rol oynayabilir. Bu çalışmadaki hedef, matematik disiplininin bilgi evrenine soyut veriler yerine somut veriler aracılığıyla katkı sunmaktır. Eğer matematiksel veriler, henüz soyut düşünme becerileri sunarak çocuklarda matematik becerileri daha üst düzeye doğru gelişecektir. Diğer bir ifadeyle, hedef öğrencilere algılanması zor olduğu için korkulan bir anlatım yerine merak ve açıklıkla yaklaşmayı öğretmeye yönelik bir zihin tasarımı inşa etmektir. Öğrenciler matematiğe zihinsel açıdan derinlik içeren ve gelişim öncelenmektedir. Öte yandan önerdiğimiz bu yeni yaklaşım öğrencilerin konsantrasyonlarını olumlu yönde etkileyecek sunulan yeni stratejiler aracılığıyla onların yaygın bir sorun olan kaygı durumu azaltılabileceği düşünülmektedir. Bu nedenle, bu çalışmada ileri sürülen stratejiler öğrencilerin sakin kalmalarını, dikkatlerini odaklamalarına da pozitif katkı sunacaktır. Hipotez şudur; eğer STEM çalışmalarında soyut veriler yerine beş duyu ile algılanan somut veriler kullanılırsa öğrencilerin başarı düzeyinde pozitif yönde bir değişim gözlenmelidir. STEM eğitimi, okul öncesinden yüksek öğretime kadar tüm sınıf seviyelerini kapsayan zengin içerikleri barındıran nitel ve nicel bir yaklaşım sunmak mümkündür. Bu çalışmada STEM eğitiminde nitel yöntem tercih edilmiştir. Bu makalede çalışma evreni bilim ve sanat merkezlerinde 2-4.sınıf eğitim öğretime devam eden ilkökul öğrencilerinin matematik becerilerinin geliştirilmesidir. Bu nedenle, BİLSEM de 4.sınıf öğrencileri üzerinde ilk test ve son test uygulaması şeklinde bir uygulama gerçekleştirilmiştir. Gemlik BİLSEM e devam eden (14 erkek 10 kız) öğrenciler üzerinde ilk-son test uygulaması yapılmıştır. Bu doğrultuda, mevcut çalışma farkındalık ve SEL kavramları etrafında şekillenmiş olup temel amacı farkındalık ve SEL olgularına karşı algının olumlu yönde değişmesine imkan sunarak yeni bir farkındalık uygulamaları ve stratejilerini ele almaktır. Çalışmada, çocukların matematik ile ilgili bilgiye erişirken bu yöntem ile farkındalık derecesi arttığı gözlenmiştir. Bu çalışmadaki bulguları elde ederken analitik ve sentetik yaklaşım ile akıl yürütme metodu kullanılmıştır. Bu çalışmada, farkındalık ve SEL terimlerini konu alan çalışmalar revize edilmiş, STEM kavramına dair yeni bir anlayış geliştirilmeye çalışılmıştır. Bu bağlamda sözü geçen terim, olgu ve kavramlara dair yeni ve güncel bir tutum sergilenmesi hedeflenmiştir. Çalışmanın temel amacı ise matematik bilimini sevdirmek ve öğrencilere sayısal derslere olan ilgisini arttırmaktır. Bu bağlamda öğrencilerin öz farkındalıklarını geliştirmektir.

Anahtar Kelimeler: Matematik, Farkındalık, Sosyal-Duygusal Öğrenme, STEM

⁴⁹⁵ Öğretmen, Gemlik BİLSEM, gulsahm75@gmail.com

MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞINA BAĞLI OKULLARDA KURUMSAL YÖNETİM VE SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK KONUSUNDAKİ DEĞER YARGILARININ KURUMUN YÖNETİM ANLAYIŞINA OLAN ETKİLERİ

İRFAN KILINÇ⁴⁹⁶

ÖZET

18. yüzyılda İngiltere’de ortaya çıkan Sanayi Devrimi ile sosyal, siyasi, ekonomik vb. pek çok alanda meydana gelen değişimler toplumların hızlı bir değişim sürecine girmesine neden olmuştur. Artan üretim kapasitesi ile beslenebilir nüfus oranındaki artış beraberinde sanayileşen ülkelerde iş gücü ihtiyacını doğurmuş, kırsal kesimlerden kentlere yaşanan yoğun göç kent nüfusunun artmasına ve toplumsal-ekonomik alanda öngörülemeyen yeni değişimlerin ortaya çıkmasına zemin hazırlamıştır. Sanayi devriminin bu getirileri ve 21. yüz yüzyılın teknoloji alanındaki hızlı ilerleyişi şirketlerin ve kurumların yönetim anlayışında önemli değişiklikler yaşanmasına neden olmuştur. Kurumsal yönetim ve sürdürülebilirlik kavramlarının giderek önem kazanması bu iki kavram üzerinde yapılan araştırma ve incelemelerin sayısındaki artışı da beraberinde getirmiştir. Değişen yeni Dünya düzeninde kurumların adil, şeffaf, hesap verilebilir bir yönetim algısına sahip olması ve sürdürülebilir bir yapıya kavuşmaları toplumun bir beklentisi olarak karşımıza çıkmaktadır. Sadece kaynak ve çevre sorunları açısından değil Dünya genelinde ortaya çıkan gelişmişlik düzeyleri arasındaki büyük uçurumun toplumsal ve küresel çapta büyük sorunları ortaya çıkarmaya başlaması, Dünya’nın büyük bir kısmının maruz kaldığı ekonomik sorunlar, Adalet, eşitlik, eğitim, beslenme gibi pek çok temel insan ihtiyacının karşılanamaması küresel toplumun önündeki en büyük sorun olarak karşımıza çıkmaktadır. Uzun yıllar boyunca sürdürülebilirliğin sadece ekonomi sektörünün bir ihtiyacı gibi görülmesi bu noktada atılan adımların yeterince başarılı olmamasına neden olmuştur. Sürdürülebilirliğin toplumu oluşturan tüm grupların ortak bir amaç doğrultusunda hareketi ile mümkün olabileceğinin anlaşılması ile bu konuda yapılan çalışmalar son birkaç on yılda başta Batı ve Kuzey Avrupa ülkeleri olmak üzere bu alanda yapılan çalışmaların başarılı olmasını sağlamıştır. Sürdürülebilirlik alanında yapılan çalışmaların başta merkezi hükümetlerin ortaya koyacağı yasal düzenlemeler ve toplumu oluşturan başta ekonomi sektörü olmak üzere diğer tüm paydaşların sürece verecekleri olumlu katkılar ile beklenen başarıyı verecektir. Küresel dengenin sağlanması ve her alanda sürdürülebilir bir geleceğin inşa edilmesinde eğitim kurumlarının rolü herkes tarafından kabul edilen bir ortak bir düşünce olarak kabul edilmektedir. Geleceğin dünyasını bugünden inşa edebilmek yeni nesillerin bu konudaki bilinç düzeylerini artırmak hiç şüphesiz ki eğitim sistemimin en önemli görevleri arasında yer almaktadır. Bugün pek çok ülkenin eğitim sisteminde yer alan sürdürülebilirlik kavramın yeni nesillere benimsetilmesi eğitimin en önemli görevlerinden biri olarak kabul edilmektedir. Burada karşımıza çıkan en önemli soru işaretlerinden biri; Yeni nesillerin eğitilmesinden sorumlu olan öğretmenlerin, eğitim yöneticilerinin ve eğitim kurumlarının sürdürülebilirlik konusunda ne derece donanımlı ve yeterli becerilere sahip olduğu konusudur. Tüm paydaşların ortak katılımı ile toplumsal bir yaşam biçimi haline gelmesi mümkün olan sürdürülebilirlik algısı bölgesel ve küresel çapta ortak bir çabanın sonucu başarılı olacaktır. Bu gün ağırlıklı olarak ekonomi sektörünün üzerinde yoğunlaştığı ve

⁴⁹⁶ Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, kilincirfan88@gmail.com

ekonomik çıkarların temele alındığı sürdürülebilirlik çalışmaları tüm paydaşların sürece aktif katılımı ile uzun vadeli hedeflerin gerçekleşmesini mümkün kılacaktır. Son yüzyılda Dünya genelinde yaşanan önemli toplumsal, siyasi, ekonomik ve teknolojik gelişmeler kurumların ve şirketlerin toplumla ve çalışan personel ile olan ilişkilerinin değişmesine neden olmuştur. Daha hesap verilebilir şeffaf ve karar alma sürecinde paylaşımcı kurumlar ve şirketler hedeflerini gerçekleştirme konusunda daha başarılı bir yol izlemişlerdir. Bu araştırma ele aldığı konu itibarıyla ülkenin kalkınmasında lokomotif görevi gören eğitim kurumları ve buralarda görev yapan personelin yönetim algısının; önce kurumun hedefleri ileriki aşamada ise ulusun hedeflerine ulaşmadaki etkisini gözler önüne sermektedir.

“Anahtar Kelimeler: eğitim kurumlarında kurumsal yönetim ve sürdürülebilirlik

12. SINIF ÖĞRENCİLERİNİN OKUL TERKİ NEDENLERİYLE İLGİLİ ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİNİN İNCELENMESİ

SONGÜL YAZAN⁴⁹⁷

ÖZET

Bu çalışma Başkent Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı Eğitim Yönetimi Yüksek Lisans Programına bitirme projesi olarak sunulmuştur.

Okul terki, yasal süresi tamamlanmadan okulun bırakılması ve okuldan ayrılma anlamına gelmektedir. Bir öğrencinin okulu terk etmesi bu öğrenciye okul eğitimiyle kazandırılması amaçlanan bilgi, beceri ve yeterliliklerin kazandırılmayacağı anlamına gelmektedir. Bir diğer deyişle, öğrencinin okulu terk etmesi eğitimin faydalarının gerçekleşmemesi demektir. Okul terki bireysel, toplumsal ve ekonomik ciddi zararları bulunan önemli bir sorundur. Bireylerin daha nitelikli, daha sağlıklı ve refah düzeyleri yüksek olabilmesi için okul terkinin önlenmesi gerekmektedir. Okul terkinin önlenmesinin toplumunun bütünleşmesine, sürdürülebilir olmasına ve gelişmesine de katkısı olacaktır. Ülkenin ekonomik olarak gelişip kalkınması da yine okul terkinin önlenmesiyle ilişkilidir. Okul terki her eğitim kademesinde olabilmektedir. Yapılan araştırmalara göre Türkiye’de lise çağında bulunan yaklaşık 7 milyon öğrenci bulunduğundan 700 bin lise öğrencisinin okulu terk ettiği çıkarımında bulunulabilmektedir. Bu araştırmanın amacı 12. sınıf lise öğrencilerinin okulu terk etme nedenlerinin araştırılmasıdır. 12. sınıf lise öğrencilerinin okulu terk etme nedenlerinin ortaya çıkartılması için 12. sınıf lise öğrencilerinin derslerine giren öğretmenlerin görüşlerinin incelenmesi hedeflenmiştir. Bu çalışmada; okul terkinin nedenleri hakkında öğretmenlerin görüşlerinin alınması hedeflenmiştir. Bireylerin daha nitelikli, daha sağlıklı ve refah düzeyleri yüksek olabilmesi için okul terkinin önlenmesi gerekmektedir. Okul terkinin önlenmesinin toplumunun bütünleşmesine, sürdürülebilir olmasına ve gelişmesine de katkısı olacaktır. Ülkenin ekonomik olarak gelişip kalkınması da yine okul terkinin önlenmesiyle ilişkilidir. Çalışma grubu 12. sınıf düzeyindeki lise öğrencilerinin dersine giren öğretmenlerdir. Okul terki lise düzeyinde sürekli artış gösterdiği için 12. Sınıf düzeyi çalışma grubu olarak seçilmiştir. Öğretmenlerin görüşleri açık uçlu anket formu ile toplanmıştır. Araştırma bulgularında lise öğrencilerinin sınava hazırlık nedeniyle okulu terk ettiklerine yönelik görüşler yoğunlaşmıştır. Diğer bir bulgu da lise öğrencilerinin okul terkinin bir diğer nedeninin eğitim sisteminin yetersizliklerinden kaynaklandığına yönelik öğretmen görüşleridir. Bu araştırmanın bulguları değerlendirilerek öğrencilerin lisede okul terkinin daha iyi anlaşılması ve böylece bu soruna daha etkili çözümler üretilmesi sürecine olumlu katkıları olacağı kıymetlendirilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Okul Terki, Öğretmen, Lise öğrencileri

⁴⁹⁷ Öğretmen, 88. YIL CUMHURİYET ANADOLU LİSESİ, songul-yazan@hotmail.com

ÖĞRETMEN ADAYLARININ GÖZÜNDEN ULUSLARARASI BİR BAKIŞ: SÜRDÜRÜLEBİLİR KALKINMA İÇİN EĞİTİMİN (SKE) ÖĞRETMEN EĞİTİMİ PROGRAMLARINDAKİ YERİ VE ÖĞRETMEN ADAYLARININ SKE'YE YÖNELİK MESLEKİ ADANMIŞLIKLARI

BURTAY HATİCE İNCE⁴⁹⁸, DOUGLAS BOURN⁴⁹⁹, QUDSİA KALSOOM⁵⁰⁰, NEŞE SOYSAL⁵⁰¹

ÖZET

1987'deki Brundtland Raporu'ndan bu yana, sürdürülemez yaşam biçimlerimizden kaynaklanan sorunlarla başa çıkmak için küresel çapta girişimlerde bulunulmuştur. 2015 yılındaki Birleşmiş Milletler zirvesinde, '2030 Sürdürülebilir Kalkınma Gündemi' oluşturularak sürdürülebilir bir yaşam biçimi sağlamak için 17 Sürdürülebilir Kalkınma Hedefi (SKH) belirlenmiştir. Sürdürülebilir Kalkınma için Eğitim (SKE) olarak da bilinen SKH4, 2030 Gündemi'ne ulaşmak için belirlenen SKH'ların anahtar hedeflerinden biridir (Sterling, 2011). SKE, bireylerin düşünme biçimlerini ve kişisel duruşlarını şekillendirdiği, bir ulusun geleceğini yavaş ama derin ve sağlam bir şekilde inşa ettiği için küresel sorunlara karşı mücadele etme zorluklarımızda kilit bir unsur olarak kabul edilir. Eğitimde SKE odaklı bir değişimi gerçekleştirmek, öğretmenler ve öğretmen yetiştirme programları için büyük zorluklar ortaya çıkartmaktadır (Orr, 2004). Öğretmenler güçlü değişim elçileri olarak kabul edilmektedir (UNESCO, 2018). Bu nedenle, SKE'ye ilişkin görüşleri ve algıları, SKH'ların başarılı bir şekilde uygulanması için hayati önem taşımaktadır. Benzer şekilde, öğretmen yetiştirme programları ve öğretmen eğitimcileri, uygulanmakta olan ulusal eğitim politikaları üzerinde etkili bir etkiye sahiptir. Bu yüzden 2030 Sürdürülebilir Kalkınma Gündemini gerçekleştirebilmek için öğretmen eğitimi alanında SKE odaklı yapılacak olan çalışmalar, SKH'leri başarılı bir şekilde gerçekleştirmek için son derece önemli bir yere sahiptirler. Bu çalışma, İngiltere, Türkiye ve Pakistan olmak üzere üç farklı eğitim ve coğrafi geçmişe sahip öğretmen adaylarının SKE hakkındaki düşüncelerini ortaya koymayı amaçlayan uluslararası çalışmanın bir parçasıdır. Hizmet öncesi öğretmen yetiştirme dönemi, öğretmen adaylarının öğretmenlikle ilgili inançlarını oluşturdukları kritik bir dönemi temsil eder ve bu dönemde oluşan inançlar, öğretmenlik mesleğine başladıktan sonraki yıllarda değişime en dirençli olan inançlardır. Bu nedenle, öğretmen adaylarının bu kritik dönemdeki öğretmenlik inançlarını belirlemelerine ve oluşturmalarına yardımcı olmak önemlidir. Bu araştırma, SKE'nin öğretmen eğitimi kurumlarında nasıl sunulduğunu tanımlamayı, yani müfredatın bir parçası olarak mı, bağımsız bir ders ve/veya seçmeli bir ders olarak mı veya müfredat içinde kapsayıcı bir felsefe olarak mı vs. bulunup bulunmadığını tespit etmeyi amaçlamaktadır. Öğretmen adaylarının gelecekte öğretmenlik mesleğine başladıklarında SKE'yi öğretimlerine dahil edip etmeyeceklerini tespit etmeyi, yani SKE'ye gelecekte ne kadar bağlı kalacaklarını; eğer öyleyse, bunu sınıflarında nasıl öğretmeyi planladıklarını tespit etmeyi amaçlamıştır. Bu nitel çalışmada, kolay ulaşılabilen örnekleme yöntemi kullanılarak üç farklı ülkeden 23 öğretmen adayı (İngiltere'den beş, Pakistan'dan on bir ve Türkiye'den yedi öğretmen

⁴⁹⁸ Öğr. Gör Dr., Gazi Üniversitesi, burtay@gazi.edu.tr

⁴⁹⁹ Prof. Dr., University College London, d.bourn@ucl.ac.uk

⁵⁰⁰ Dr., University Of Dundee, qudsia_kaloom@yahoo.com

⁵⁰¹ Dr., University College London, nesesoyosal@yahoo.com

adayı) ile çevrimiçi görüşme yapılmıştır. Yarı yapılandırılmış bu görüşmeleri değerlendirmek için tematik analiz kullanılmış ve öğretmen adaylarının SKE'nin öğretmen eğitimi müfredatına nasıl entegre edildiğine dair görüşleri tespit edilip, gelecekte öğretmenlik mesleklerinde SKE'ye olan adanmışlıklarına ilişkin görüşlerini belirlemeye çalışılmıştır. Elde edilen sonuçlarda ise her ülkenin öğretmen eğitimi müfredatında SKE'yi temsil etme konusunda kendine has tercihlere sahip oldukları, ancak tüm öğretmen adaylarının gelecekte katılımcı bir pedagoji kullanarak, başka bir deyişle öğretimlerinde öğrencilerinde daha derin bir öğrenme düzeyi sağlayan daha dönüştürücü bir yaklaşım kullanarak SKE'yi mesleklerinde kullanmaya istekli olduklarını ortaya koymuştur.

Anahtar Kelimeler: Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları, Sürdürülebilir Kalkınma için Eğitim, Öğretmen Adayı Eğitimi, Öğretmenlik Mesleğinde SKE'ye Adanmışlık

T DYNAMICS OF LABOUR MIGRATION IN UZBEKISTAN: RECENT TRENDS AND POLICY IMPLICATIONS

SEVARA NİZAMİTDİNOVNA YUSUPOVA⁵⁰², AZİZBEK AVAZBEK OĞLI ABDUVOKHOBOV⁵⁰³

ÖZET

This research article examines the evolving patterns of labour migration in Uzbekistan, focusing on the latest developments and changes in the region. Through a comprehensive analysis of recent news and data, the study sheds light on the key drivers, challenges, and policy responses shaping labour migration dynamics in Uzbekistan. Drawing on both qualitative and quantitative sources, the article provides insights into the socioeconomic impacts of migration on sending and receiving countries, as well as the implications for regional cooperation and development. Labour migration has long been a defining feature of Uzbekistan's socioeconomic landscape, driven by factors such as economic disparities, demographic pressures, and political instability. In recent years, the region has witnessed significant shifts in migration patterns, characterized by changing destination preferences, evolving policy frameworks, and emerging challenges. This article aims to provide a comprehensive overview of the latest news and changes in the labour migration sphere in Uzbekistan, highlighting their implications for both migrants and sending countries. Recent Trends in Labour Migration: Recent news articles indicate several notable trends in labour migration across Uzbekistan. One prominent trend is the diversification of destination countries, with migrants increasingly seeking opportunities beyond traditional destinations such as Russia and Kazakhstan. Countries in the Persian Gulf, East Asia, and Europe are becoming increasingly attractive for Uzbekistann workers, driven by factors such as higher wages, better working conditions, and visa liberalization policies. Another key trend is the growing importance of remittances as a source of income for many households in Uzbekistan. Despite the economic challenges posed by the COVID-19 pandemic, remittance flows to the region have remained resilient, highlighting the importance of migration as a livelihood strategy for millions of people. However, fluctuations in exchange rates, changes in labour market dynamics, and the vulnerability of migrant workers to economic shocks pose risks to the sustainability of remittance flows in the long term. Policy Responses and Challenges: Uzbekistann governments have implemented various policy measures to address the opportunities and challenges associated with labour migration. These include efforts to improve the legal framework for migration, enhance labour market regulation, and provide support services for returning migrants. However, significant gaps remain in areas such as labour rights protection, social integration, and access to healthcare and education for migrant workers and their families. Moreover, the COVID-19 pandemic has exacerbated existing vulnerabilities in the labour migration system, leading to widespread job losses, repatriation of migrants, and disruptions to remittance flows. Governments have responded with emergency measures such as border closures, quarantine requirements, and economic stimulus packages, but the long-term implications for migration patterns and socioeconomic development remain uncertain.

⁵⁰² Doç. Dr., Andijan State Pedagogical Institute, yusupovasevaraa1818@gmail.com

⁵⁰³ Doktora Öğrencisi, Andijan State Pedagogical Institute-, yusupovasevaraa1818@gmail.com

In conclusion, labour migration continues to be a dynamic and multifaceted phenomenon in Uzbekistan, with significant implications for regional development and stability. By analysing the latest news and changes in the migration sphere, this article has highlighted the evolving patterns, policy responses, and challenges shaping migration dynamics in the region. Moving forward, there is a need for coordinated action by governments, civil society, and international organizations to address the complex challenges facing

Anahtar Kelimeler: labour migration, COVID-19, seeking opportunities, socioeconomic

BAYTURYSYNOV – THE FOUNDER OF KAZAKH LANGUAGE SCIENCEGULSIM RAYEYeva⁵⁰⁴**ÖZET**

Our era is an era of literacy... The importance of literacy is particularly crucial in the history of human civilization. Literacy is a tool that enables people to communicate widely and across time, creating opportunities for communication in all areas of public life. Oral speech cannot convey all the nuances of language communication, so oral and written forms of speech do not always coincide. Orthography plays a significant role in establishing a unified writing system for a language. The general set of rules for correctly writing words in 16 languages is called orthography. Each language has its own set of spelling rules. Spelling rules are determined by specific orthographic standards. Kazakh orthography takes into account morphological, phonematic, and phonetic aspects, as well as traditional conventions. A. Bayturyynov initially refers to the phonetic system of the language to create the Kazakh alphabet. According to the opinions of historical linguists, his work is a unique scientific endeavor with strong scientific arguments that meets modern requirements. Ahmet Bayturyynov was an encyclopedic scholar, a representative of the first 40 years of the 20th century, not only representing the Kazakh people but also emerging from Turkic peoples. He continues to contribute to various fields of knowledge, such as theoretical research, linguistics, and philology. The article discusses morphological, phonematic, and phonetic aspects, as well as traditional conventions of Kazakh orthography based on the works of A. Bayturyynov. Orthography reflects the phonological features of a language and serves as the basis for determining language norms at its developmental stage. The contributions and legacy of Ahmet Bayturyynov in the field of Kazakh language and literature are significant and substantial. Ahmet Baituryynov, who was a great person who devoted his whole life to serving his people with true passion and found all his happiness in it, is forever in our memory, and his spirit is with us. In conclusion, we should not forget that it is the duty of the generation to treat the Akhmet Alphabet – the alphabet of the founder of the theory of Kazakh linguistics and literary studies, the great teacher of the nation – as "our national heritage". It definitely will be huge if we can show loyalty to the legacy of the scientist and appreciate it at the necessary level.

Anahtar Kelimeler: Orthography, orthoepy, rules, phonology, alphabet, grammar, standards, uniqueness, bilingualism.

---

⁵⁰⁴ Öğrenci, Shymkent University, gulsimraeeva@mail.ru

YABANCI DİL OLARAK TÜRKÇE ÖĞRETİMİ DERS KİTAPLARINDAKİ KELİME LİSTELERİNİN SIKLIK GÖRÜNÜMLERİ: YENİ İSTANBUL B1 ÖRNEĞİ

DİNÇER BEKTAŞ⁵⁰⁵

ÖZET

Araştırmada; yabancılara Türkçe öğretimi alanının önde gelen kurumlarından İstanbul Üniversitesi DİLMER tarafından hazırlanan Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler İçin Türkçe Seti B1 Ders Kitabı örneklem olarak ele alınmıştır. Altı üniteden oluşan kitabın her ünitesinin sonunda yer alan hedef kelime listelerinde yer alan isim, fiil ve kalıp ifadeler üzerinde çalışılmıştır. Aksan vd.(2017) tarafından hazırlanan “Türkçe Sıklık Sözlüğü”nde yer alan Türkçenin en sık kullanılan ilk 5000 kelimesi içinde, üzerinde çalışılan hedef kelime listelerinde yer alan kelimelerin yer alma durumlarının belirlenmesi çalışmanın amacını oluşturmaktadır. Türkçe Sıklık Sözlüğü (A Frequency Dictionary of Turkish: A Core Vocabulary for Learners)(Aksan vd., 2017) Türkçe Ulusal Derlemi’nden (Aksan vd., 2012) elde edilen veriler ışığında hazırlanan ve Türkçenin en sık 5000 sözcüğünü içeren bir sıklık sözlüğüdür. Sözlük içerisinde hem alfabetik sırayı takip eden hem de sıklık değerlerini referans alan bir dizilim sistemi benimsenmiştir. Bu araştırma tarama modelinde tasarlanmıştır. Tarama modelinde, var olan bir durumu var olduğu hâliyle saptamak amaçlanır ve araştırmaya konu olan unsur, değiştirme veya etkileme çabası gösterilmeden kendi koşulları içinde tanımlanır (Karasar, 2017: 109). Tarama modelinde tasarlanan araştırmanın verilerinin toplanmasında doküman analizi tekniği kullanılmıştır. Araştırmada elde edilen veriler, içerik analizi tekniği ile çözümlenmiştir. Yabancı dilde iletişim kurabilmek için gerekli olan kelime sayısı net olarak bilinmemektedir, fakat dil uzmanlarının bu konuda bazı görüşleri bulunmaktadır. Buna göre, kimi bilginler, sıklık sayımlarıyla elde edilen dizelgelerde ilk sırayı alan bin kelimeyle normal metinlerin %80' inden fazlasının anlaşılabilirliğini kaydeder. İki bininci kelimeyle sözvarlığının kalan %8- 10'luk bölümünün, daha sonraki her binle %2'lik bölümünün, böylelikle ilk dört bin kelimeyle günlük konuşma dili sözvarlığının %95' inin oluştuğunu belirler (Aksan, 2000: 20). Bu görüşten yola çıkarak, üzerinde çalışılan Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler İçin Türkçe Seti B1 Ders Kitabı kelime listelerinde yer alan hedef kelimelerin Türkçe Sıklık Sözlüğü içinde yer alan Türkçenin en sık kullanılan ilk 5000 kelimesi sıralamasında durumlarının ne olduğu belirlenmeye çalışılmıştır. Birinci ünite 22 fiil, 44 isim; ikinci ünite 30 fiil, 77 isim, 2 kalıp ifade, üçüncü ünite 23 fiil, 78 isim, 4 kalıp ifade; dördüncü ünite 23 fiil, 109 isim, 7 kalıp ifade; beşinci ünite 14 fiil, 32 isim, 11 kalıp ifade ve altıncı ünite 9 fiil, 38 isim, 10 kalıp ifade olmak üzere toplam 121 fiil, 378 isim ve 34 kalıp ifadenin Türkçe Sıklık Sözlüğündeki yerlerine bakılmıştır. Üzerinde çalışılan fiil, isim, kalıp ifade olmak üzere toplam 533 kelimenin 138 tanesinin Türkçe Sıklık Sözlüğündeki ilk 5000 kelime içinde olmadığı görülmüştür. İlk binlik dilimde 82 isim, 42 fiil, 4 kalıp ifade belirlenmiştir. İkinci binlik dilimde ise; 75 isim, 29 fiil ile 5 kalıp ifade olduğu tespit edilmiştir. Kalan 118 isim, 24 fiil ve 4 kalıp ifadenin ise 2000-5000 aralığında olduğu görülmüştür. Detaylı tablolar sözlü sunumda ve tam metinde sunulacaktır.

⁵⁰⁵ Doktora Öğrencisi, Milli Eğitim Bakanlığı, dincerbektas@gmail.com

Bu araştırmanın sonuçlarından hareketle öğrencilerin ortak bir söz varlığına ulaşabilmeleri amacıyla sıklık sözlüklerinden de yararlanılarak hedef kelime listeleri oluşturulması, bu listeler oluşturulurken sıklık sıralarının da dikkate alınması; ders kitapları hazırlanırken, kitaplara metin seçilirken de bu listelerin göz önünde bulundurulması önerilebilir.

Anahtar Kelimeler: Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi, Söz Varlığı, Sıklık, Sözcük Öğretimi

EL EMEĞİYLE OKUMA KÜLTÜRÜ: OKUL KÜTÜPHANESİ ZENGİNLEŞTİRME

GÜLAY KALAYCI⁵⁰⁶

ÖZET

Kütüphaneler eğitimde önemli bir role sahiptir. Öğrencilerin araştırma becerilerini geliştirir, okuma alışkanlığı kazandırır, iletişim becerilerini güçlendirir, akademik başarılarını artırır ve yaşam boyu öğrenme kültürünü teşvik eder. Bu da onları daha bilgili, yetenekli ve başarılı bireyler haline getirir. Dolayısıyla bu çalışmanın amacı okul kütüphanesini zenginleştirmek ve velilerin bu yolla eğitime katkıda bulunmalarını sağlamaktır. Bu çalışma 2022 – 2023 eğitim öğretim yılında Amasya Milli Eğitim Müdürlüğü'ne bağlı bir devlet ortaokulunda gerçekleştirilmiştir. Bu araştırma için nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması kullanılmıştır. Veriler, odak grup görüşmesi ile toplanmıştır. Çalışmanın amacı doğrultusunda veliler ile iş birliği yapılmış ve artık kullanılmayan el emeği ürünler tekrar değerlendirilmiştir. Eylül ayında kurulan proje ekibi ile birlikte bir proje planlaması ve proje takvimi oluşturulmuştur. Kasım ayında velilerimiz ile birlikte toplantı yapılarak planlanan etkinliklerin iş birliği halinde olacağı detaylı bir şekilde anlatılmıştır. Toplantı sonunda kullanılmayan el emeği ürünlerin bir kermes çalışması yapılarak satılması ve kermese bağış yapacak velilerin belirlenerek görev dağılımı yapılması kararı alınmıştır. Örnek ürünler veliler ile paylaşılarak velilerin öneri ve görüşlerine başvurulmuştur. Toplantı sonrası kasım ayı son haftası ve aralık ayı boyunca kermeste sergilenecek ürünlerin toplanması, tasnifi ve değer tespiti yapılmıştır. Ocak ayında yapılacak olan kermes için tüm velilerimize, öğretmenlerimize, okul çevresine ve diğer okullara davetiyeler gönderilmiştir. Tüm bu çalışmalar esnasında gerek velilerimiz gerekse öğrencilerimiz gönüllü olarak çalışmalara iştirak etmiştir. Kermes tarihi olarak belirlenen 16 -17-18 Ocak 2023 tarihinde okulumuz çok amaçlı salonunda sergi alanı oluşturulmuştur. Kermes bitiminde elde edilen toplam gelir ile okul kütüphanemize okulumuz öğrencilerinin yaş gurubuna uygun 250'den fazla okuma kitabı alınmıştır. Kermes geliriyle alınan kitaplar için kütüphanemizde ayrı, yeni bir bölüm oluşturulmuştur. Bu çalışma sonunda okul kütüphanesi zenginleştirilmiş, öğrencilerin okuma alışkanlıkları teşvik edilmiş ve velilerin eğitime katkısı artırılmıştır. Ayrıca bu çalışma ile okul çevresi ve diğer okullardan da katılım sağlanarak toplumun duyarlılığı artırılmıştır. Kermese yapılan davetiyeler ve geniş katılım, projenin etkisini artırmış ve toplumsal dayanışmayı güçlendirmiştir. Bu tür çalışmaların toplumsal katılımı, okul – toplum ilişkilerini güçlendireceği ve eğitimde olumlu etkiler oluşturacağı öngörülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Okuma kültürü, kitap, el emeği

⁵⁰⁶ Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, gulaygulay520@gmail.com

ÖĞRETMENLERİN YAŞAM BOYU ÖĞRENME YAKLAŞIMINA YÖNELİK TUTUMLARI

FATMA NUR ÇOBAN⁵⁰⁷, ADEM ÇİLEK⁵⁰⁸, AYŞE ÖZAKAR DUMAN⁵⁰⁹

ÖZET

Çalışmada öğretmenlerin yaşam boyu öğrenmeye yönelik tutumlarının incelenmesi amaçlanmıştır. Nicel araştırma yöntemine dayalı tarama araştırması olarak yürütülen çalışmada kolayda örnekleme yöntemi ile 372 öğretmene ulaşılmıştır. Veri toplama aracı olarak araştırmacı tarafından oluşturulan kişisel bilgi formu ve 'Yaşam Boyu Öğrenme Tutum Ölçeği' (YBÖTÖ) kullanılmıştır. Beşli likert tipindeki ölçek üç boyuttan oluşmaktadır. Bunlar; öğrenme isteksizliği, mesleki gelişim için öğrenme etkinliklerinin yararına inanma ve bireysel öğrenme becerilerine yönelik farkındalık oluşmaktadır. Araştırma sonucuna göre öğretmenlerin; Öğrenme isteksizliği boyutu puan ortalamaları düzeylerinin çok düşük, mesleki gelişim için öğrenme etkinliklerinin yararına inanma boyutu ve bireysel öğrenme becerilerine yönelik farkındalık boyutu puan ortalamalarının ise çok yüksek olduğu görülmüştür. Ayrıca kıdem ve yaşa göre de anlamlı farklılıklar görülmüştür. Öğretmenlerin Yaşam Boyu Öğrenme Tutumu Ölçeği'nden aldıkları puan ortalamalarının öğretmenlerin cinsiyetlerine, medeni durumlarına, öğrenim durumlarına ve görev yaptıkları okul türüne göre anlamlı farklılık göstermediği görülmüştür. Öğretmenlerin yaşam boyu öğrenmeye ilişkin görüşlerinin belirlenmesine yönelik yaptıkları çalışmalarında Güney ve Işık (2016); cinsiyetlerine, öğrenim durumlarına, branşlarına ve mesleki kıdemlerine göre farklılaşmadığını belirtmişlerdir. Öğretmenlerin yaşam boyu öğrenme eğilimlerine ilişkin çalışmalarında Çam ve Üstün (2016) a cinsiyet, medeni durum ve yaşa göre anlamlı farklılık göstermediğini belirtmişlerdir. Aksoy, Erbay ve Kör (2017) yaşam boyu öğrenmeye yönelik akademik personel ile yaptıkları çalışmalarında üniversite akademik personelinin yaşam boyu öğrenme tutumlarının cinsiyete ve yaşa göre anlamlı farklılık göstermezken, mesleki kıdem yılına göre anlamlı farklılık gösterdiğini belirtmişlerdir. Çalışmanın bulguları doğrultusunda geliştirilebilecek öneriler şu şekildedir: Öğretmenlerin mesleki gelişimlerinin meslek sırasında ve meslek sonrasında yaşam boyu öğrenme etkinliklerinin sosyal ve ekonomik açıdan yararlanmalarına yönelik eğitimlerle farkındalığın artırılması ve yaşam boyu eğitim atölyeleri kurularak kişisel gelişim ve hobi amaçlı etkinliklerin yapıldığı merkezlerin kurulması sağlanmalıdır. Öğretmenlerin 21. Yüzyıl becerilerinin geliştirilmesi ve web2 araçlarının kullanılmasına yönelik yaşam boyu öğrenme etkinlikleri ile donatılması sağlanmalı ve özellikle araştırma verimizde de ortaya çıkan yaş ilerledikçe 'Mesleki Gelişim İçin Öğrenme Etkinliklerinin Yararına İnanma boyutundaki düşük orandaki katılım düzeylerinin artırılması yönündeki çalışmalara ağırlık verilerek bu çalışmaların sürdürülebilir olması için kayıt altına alınıp sertifikalandırılan çalışmalar yapılmalıdır. Milli Eğitim Bakanlığı'nın özellikle emeklilik dönemine yaklaşan öğretmenlere yönelik kurumsal olarak yaşam boyu öğrenme politikaları geliştiren ve uygulamaya konulmasında takip ve koordineyi sağlayan bir birimin oluşturulması için teşkilatlanma yapısında gerekli düzenlemeyi yapmalıdır.

Anahtar Kelimeler: Yaşam boyu öğrenme, Yaygın eğitim, Tutum, Görüş

⁵⁰⁷ Dr., Eskişehir, dr.nuruzar26@gmail.com

⁵⁰⁸ Dr., Çankırı Karatekin Üniversitesi, aacilek@gmail.com

⁵⁰⁹ Öğretmen, Yunus Emre Mesleki Ve Teknik Anadolu Lisesi, ayse81duman@gmail.com

İLÇE HALK EĞİTİM MERKEZLERİNİN NORM NİTELİKLERİ VE ATAMA DURUMLARININ YÖNETİCİ GÖRÜŞLERİYLE DEĞERLENDİRİLMESİ

ONUR ARTAN⁵¹⁰

ÖZET

Dünya 21. yüzyılda bilgi çağının etkisiyle daha hızlı bir değişim ve gelişim süreci içine girmiştir. Bu süreçten şüphesiz eğitim sistemleri de etkilenmektedir. Eğitim sistemlerinin parçası olan eğitim iş görenlerinin bu gelişim ve değişim sürecine paralel olarak sürekli gelişmesi ve çağın ihtiyacı olan insan kaynaklarının çağa uygun niteliğe kavuşturulması sağlanmalıdır. Türk Eğitim sisteminin bir parçası olan yaşam boyu öğrenmenin de, bilgi çağında var oluşumuzu sağlam temellere dayanması bağlamında, yetişkinlerin bilgi ve becerilerini sürekli geliştirilmesine çalışılmalıdır. Bu amaca hizmet etmek için nitelikli iş görenlere ihtiyaç vardır. Halk Eğitim Merkezlerinde de bu ortak amacı gerçekleştirmek için yönetici ve öğretmenlerin anlamlı bir şekilde sistemli çalışması gerekmektedir. Gerek öğretmenlerin gerekse eğitim liderlerinin ortak amaç için bazı temel görevleri yapmaları gerekmektedir. Bilgi çağının gerektirdiği tüm bilgileri kullanabilen, bilgiye ekonomik değer kazandırabilen ve bilginin stratejisini belirleyebilen; mesleki, sosyal, kültürel ve ekonomik yönden ihtiyaçları karşılayabilen eğitim liderlerine ve öğretmenlere ihtiyaç duyulmaktadır. Çalışmada temel olarak bu kurumlarda iş gören aktörlerin, üstlendikleri rollerin nitelikleri ele alınmıştır. Araştırmada, bu kurumlara kimlerin hangi niteliklerle atandığı, eğitim görenlerin yaş skalasında sınır olmayan bu eğitim kurumlarında her ihtiyaca karşılık verebilen alanında yetkin personellerin olup olmadığı, yaşadıkları norm sorunları ve atama durumları, yönetici görüşleriyle değerlendirilmesi amacıyla yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Çalışmanın evrenini Trabzon İline bağlı tipik durum örneklemesi ile seçilmiş Of, Hayrat, Çaykara, Dernekpazarı, Araklı ve Sürmene ilçeleri oluşturmaktadır. Bu bağlamda 6 ilçe Halk Eğitimi Merkezi müdür ve müdür yardımcıları ile bu ilçelerdeki bazı İlçe Milli Eğitim Müdürleri ve şube müdürlerinden, 19 kişi ile yüz yüze görüşülerek ses kayıtları alınarak, bir kişi ile de telefonda görüşülüp ses kaydı alınarak, toplamda 20 kişiden ses kayıt dinlemesi ile betimsel ve içerik analizleri oluşturulmuştur. Ayrıca araştırmada sürekli karşılaştırma veri analizi kullanılmıştır. Araştırmada Halk Eğitimi Merkezlerindeki yönetici, öğretmen ve kadrosuz usta öğreticilerin norm durumları hakkındaki görüşleri olumlu olanlar 6 temada toplanmış, olumsuz görüşler ise 15 mesleki sorun ile birlikte ortaya çıkmaktadır. Araştırmada formlardan elde edilen veriler ile İlçe Halk Eğitimi Merkezlerinin karşılaştıkları İnsan kaynakları yönetimi durumlarının yöneticiler gözüyle verimli kullanılması ve önerdikleri çözüm önerileri yer almaktadır.

Anahtar Kelimeler: Norm, İnsan Kaynakları, Halk Eğitimi Yöneticileri, Androgoji

⁵¹⁰ Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, onuralttireartan@gmail.com

KUZEY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİNDE YÜKSEK ÖĞRENİM VE SORUNLARI

AHMET ARSLAN⁵¹¹, MURAT KOÇALI⁵¹²

ÖZET

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti (KKTC), son yıllarda eğitim alanında kaydettiği büyük ilerlemelerle "Eğitim Adası" olarak anılmaya başlanmıştır. KKTC, yaklaşık 400.000 nüfusuyla Doğu Akdeniz'in üçüncü büyük adası olup, eğitim sektöründe önemli bir konuma sahiptir. Ülkede bulunan 23 üniversite, KKTC'nin nüfusunun yaklaşık dörtte biri oranında öğrenciye ev sahipliği yapmakta, bu da KKTC'yi uluslararası öğrenciler için cazip bir destinasyon haline getirmektedir. KKTC Milli Eğitim Bakanlığı'nın 2023 – 2024 İstatistik Yıllığı'ndan alınan bilgilere göre, bu üniversitelerde eğitim gören öğrencilerin çeşitliliği ve akademik programların genişliği dikkat çekicidir. Yüksek öğretim, KKTC'de ortaöğretime dayalı en az iki yıllık ve daha yüksek öğretim veren eğitimin tümünü kapsar. Liseleri başarıyla tamamlayan öğrenciler, yüksek öğrenim kurumlarının koşullarına bağlı olarak bu kurumlardan yararlanma hakkına sahiptirler. KKTC'de merkezi bir sınav sistemi olmamakla birlikte, üniversiteler kendi sınavlarını düzenleyerek KKTC vatandaşlarına eğitim fırsatları sunmaktadırlar. KKTC üniversitelerinin büyük bir kısmı, uluslararası öğrencileri çekmektedir. Bu durum, üniversitelerin çok kültürlü bir öğrenim ortamı sunmasına ve dünya çapında bir çekiciliğe sahip olmasına olanak tanımaktadır. Öğrenci popülasyonunun çeşitliliği, farklı kültürlerden gelen öğrencilerin bir arada eğitim görmesiyle kültürel etkileşimi ve anlayışı artırmaktadır. Bu durum, KKTC'nin eğitim kalitesini ve uluslararası alanda tanınırlığını daha da güçlendirmektedir. Yüksek Öğretim Denetleme ve Akreditasyon Kurulu (YÖDAK), KKTC'deki yüksek öğretim kurumlarının kalitesini denetlemek ve akreditasyonunu sağlamak amacıyla kurulmuş bir kurumdur. YÖDAK, üniversitelerin akademik ve idari standartlarını belirleyerek, eğitim kalitesinin sürekli olarak iyileştirilmesini hedefler. Kurul, uluslararası akreditasyon standartlarına uygun olarak çalışmalar yürüterek, KKTC üniversitelerinin dünya çapında rekabet edebilirliğini artırmayı amaçlamaktadır. YÖDAK'ın çalışmaları, KKTC'nin "Eğitim Adası" kimliğini pekiştirmekte ve üniversitelerin uluslararası alanda tanınmasına katkıda bulunmaktadır. Sonuç olarak, KKTC'nin yüksek öğretim alanındaki gelişimi, ülkeyi uluslararası öğrenciler için tercih edilen bir destinasyon haline getirmiştir. YÖDAK gibi kurumların çalışmalarıyla birlikte, KKTC üniversiteleri, eğitim kalitesini sürekli olarak iyileştirmekte ve küresel eğitim alanında önemli bir yer edinmektedir. Bu durum, KKTC'nin eğitimdeki uluslararası başarısını ve "Eğitim Adası" olarak anılmasını sağlayan önemli faktörler arasında yer almaktadır. Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde (KKTC) yüksek öğrenim, birçok fırsat sunmasının yanı sıra çeşitli sorunlarla da karşı karşıyadır. Altyapı ve kaynakların sınırlı olması, öğrenci ve öğretim üyesi sayısının hızlı artışı, eğitim kalitesindeki dalgalanmalar, uluslararası tanınırlık ve akreditasyon sorunları en önemli zorluklar arasında yer almaktadır. Ayrıca, yüksek öğrenim kurumlarının finansmanı ve sürdürülebilirliği, özellikle özel üniversitelerde büyük bir meydan okuma oluşturmaktadır. Yabancı öğrencilerin artan sayısı, hem fırsatlar hem de entegrasyon ve kalite yönetimi açısından ek zorluklar getirmektedir. Bu sorunların üstesinden gelmek için KKTC hükümeti ve eğitim kurumları, kalite güvencesi standartlarını

⁵¹¹ Doktora Öğrencisi, KKTC Ankara Büyükelçiliği., ahmetarslanhoca.68@gmail.com

⁵¹² Öğretmen, Yenimahalle Şehit Mehmet Şengül MTAL, muratkocali@gmail.com

yükseltmek, uluslararası işbirliklerini artırmak ve eğitim altyapısına yatırım yapmak gibi çeşitli stratejiler üzerinde çalışmaktadır. Bu çabalar, KKTC'nin yüksek öğrenim sektörünü daha rekabetçi ve çekici hale getirmeyi amaçlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: KKTC, Yüksek Öğretim, YÖDAK

AKADEMİK KÜLTÜRDE DEĞERLER

ALİ RIZA ERDEM⁵¹³

ÖZET

Akademi deyince günümüzde üniversite akla gelmektedir. Diğer bir deyişle akademi, üniversiteyle özdeşleşmiştir. Üniversite hem toplumun hem de uygarlığın ilerlemesinde öncü rol üstlendiği için toplumdaki bireylerin gözünde saygın bir kurumdur. Üniversite yaptığı bilimsel araştırmalarla bilime yeni bilgiler kazandırmaktadır. Üniversitenin bilimsel araştırmalarla ortaya koyduğu yeni bilgiler özellikle Sanayi Devriminden sonra insanların günlük hayatında, ekonominin üretimi artırmak için kullanabileceği teknolojiye dönüşmeye başlamıştır. Üniversitenin ürettiği yeni bilginin teknoloji olarak günlük hayata ve ekonomiye olan yansıması beraberinde uygarlığın daha hızlı gelişmesini sağlamıştır. Üniversite bireylerin günlük yaşamının, toplumsal hayatın ve uygarlığın merkezinde yer alan hem eğitim-öğretim hem de akademik bir örgüttür. Yazara göre üniversite, eğitim-öğretimle toplumsal süreklilik açısından önem taşıyan meslek insanlarının yetiştirildiği, bilimin ve uygarlığın ilerlemesi için bilimsel araştırmayla yeni bilgilerin üretildiği, toplum nazarında saygın, akademisyenlerinin özgürce çalışabildiği ve kurumsal açıdan özerk bir eğitim kurumudur. Bir eğitim kurumu olarak toplumda saygın bir yere sahip olan üniversite eğitim -öğretimle toplumun ihtiyacı olana nitelikli meslek insanını yetiştirme, toplumun kalkınmasını ve bilimin ilerlemesini sağlayan bilimsel araştırma, bireyleri aydınlatarak topluma hizmet görevlerini üstlenmiştir. Üniversite, üstlendiği görevler bağlamında ulusal sınırları aşarak uluslararası düzeyde eğitim-öğretim, bilimsel araştırma ve topluma hizmet yapmaktadır. Günlük hayatta bireyler ve kurumlar için çok önemli olan değerler, üniversitenin akademik kültüründe en stratejik öğedir. Üniversitenin akademik kültüründeki değerler, akademik kültürün diğer öğeleri olan “temel varsayımlar ve normlar”, “liderler ve kahramanlar”, “semboller ve dil”, “hikayeler ve efsaneler”, “törenler ve adetler”i şekillendirmektedir. Akademisyenler, sorumluluğunu üstlendiği üniversitenin eğitim-öğretim, bilimsel araştırma ve topluma hizmet görevlerini üniversitenin akademik kültüründeki değerlere ve akademik kimliğe göre yerine getirmektedir. Akademik kültürdeki değerler, “var olan değerler” ve “olması gereken değerler” olarak ele alınabilir. Akademik kültürde “var olan değerler”, halihazırda varlığını sürdüren olumlu veya olumsuz değerlerdir. Akademik kültürde var olan olumlu değerlere örnek olarak bilimsellik, bilgi üretimi için sabır ve fedakârlık, öncülük, eğitimde niteliğe önem verme, öğrencinin kişiliğine saygı, çağdaşlık, doğruluk, dürüstlük, güven, hoşgörü verilebilir. Akademik kültürde var olan olumsuz değerlere örnek olarak akademik kıskançlık, müşteri memnuniyeti, kar elde etme verilebilir. Akademik kültürde “olması gereken değerler” ise çoğunluk tarafından ideal olarak arzu edildiği için olumlu değerlerdir. Olması gereken değerlere örnek olarak bilimsellik, öncülük, akademik özgürlük, akademik özerklik, şeffaflık, ekip çalışması, iş birliği, çağdaşlık verilebilir.

Anahtar Kelimeler: Üniversite, akademik kültür, değer

⁵¹³ Prof. Dr., Pamukkale Üniversitesi, arerdem@gmail.com

YÜKSEKÖĞRETİMDE SÜRDÜRÜLEBİLİR KALİTE YÖNETİMİ: SORUNLAR VE ÇÖZÜMLER

GULBAKHYT MENLİBEKOVA⁵¹⁴, ALIYA MAMBETALİNA⁵¹⁵, ZHİBEK TLESHOVA⁵¹⁶

ÖZET

Bu araştırma, küresel dijital dönüşüm düşüncesi koşullarında yükseköğretimin kalitesinin sürdürülebilir yönetimi ile ilgili güncel konulara ayrılmıştır. Bu çalışmada, "yükseköğretim kalitesi", "sürdürülebilir yönetim", "yükseköğretim yönetimi", "yükseköğretim kalite yönetimi" kavramlarının özü açıklanmıştır. Küresel entegrasyon bağlamında yükseköğretim için sürdürülebilir bir kalite yönetim sistemi çalışmasının önemi kanıtlanmıştır. Yükseköğretimde sürdürülebilir kalite yönetiminin ilke ve kalıpları, modern dünyanın kırılabilirliği, doğrusal olmayışı, kaygısı ve anlaşılabilirliği ile karakterize edilen yeni BANI dönemi bağlamında belirlenmektedir. Yükseköğretim kurumları için sürdürülebilirlik ekonomik, sosyal, çevresel ve organizasyonel boyutları içermektedir. Yeni çağın doğasında var olan doğrusal olmayan değişiklikler ve psikolojik kaygı, yükseköğretimde kalite yönetiminin iç sorunlarının çözümüne yönelik bakış açıları ve yaklaşımlarda bir değişiklik gerektirir ve organizasyon kültürü ve dinamikleri de dahil olmak üzere dış ve iç boyutlara odaklanır. Teknolojilerin yükseköğretimde entegrasyonu, akademik süreçlerin kaynağı olarak ortaya çıktığı için, eğitim hizmetlerinin kalitesini sağlamak, bireyin, toplumun ve devletin ihtiyaçlarını, dünya iş piyasasının talepleriyle uyumlu bir şekilde karşılamayı gerektirir. Bu çalışmada, yükseköğretimin sürdürülebilir yönetimiyle ilgili sorunları dijital dönüşüm bağlamında incelenmiştir ve bunları yapıcı bir şekilde çözenin yolları önerilmiştir. 21. yüzyılın ilk çeyreği, dijital çağın ekonomik, sosyal ve politik gelişiminin temeli olan bilgi ve enformasyona dayalı bir toplumun ortaya çıkmasıyla ilişkilidir. Bu bağlamda, Avrupa Birliği'nin yükseköğretim alanındaki temel öncelikleri gelecekteki beceri tutarsızlıklarını ortadan kaldırmak ve beceri gelişiminde mükemmelliği teşvik etmektir; kapsayıcı ve birbirine bağlı yüksek öğretim sistemleri oluşturmak; yükseköğretim kurumlarının yeniliğe katkısını sağlamak; Etkili ve verimli yükseköğretim sistemlerini desteklemek. Küresel dijitalleşme bağlamında yükseköğretimin kalite yönetimi sorunları, eğitim hizmetleri alanında politikaların tasarlanması ve geliştirilmesinde sosyal, toplumsal konuların ihtiyaçları dikkate alınarak sistemik, kümelenme, sinerjik, yenilikçi yaklaşımların uygulanmasını gerektirmektedir. profesyonel ve pedagojik etkileşim. Yükseköğretimin sürdürülebilir kalite yönetimi, sürdürülebilir kalkınma ilkelerinin entegrasyonunu içerir ve değişikliklere ve modern dünyanın zorluklarına açıklık odaklı yeni bir kalite paradigmasının oluşumuna katkıda bulunur.

Anahtar Kelimeler: yükseköğretim kalitesi, sürdürülebilir yönetim, yükseköğretim yönetimi, yükseköğretim kalite yönetimi, dijital dönüşüm.

⁵¹⁴ Prof. Dr., L.N. Gumilyov Eurasian National University, gmen64@mail.ru

⁵¹⁵ Doç. Dr., L.N. Gumilyov Eurasian National University, mambetalina@mail.ru

⁵¹⁶ Doç. Dr., Astana It University, zhibek.tleshova@astanait.edu.kz

ÜNİVERSİTE STRATEJİK PLANLARININ KURUMSALLAŞMA AÇISINDAN İNCELENMESİ

NURCAN TURAN OLUK⁵¹⁷, ZEYNEP BUMİN SÜZEN⁵¹⁸, ÖZGE ÖZKARTAL⁵¹⁹, EMRE ÇAKIR⁵²⁰

ÖZET

Üniversitelerde yeni yönetim uygulamalarından biri olan stratejik yönetim anlayışının üniversitelerde uygulanması ile hem toplumsal hem de kurumsal açıdan birçok fayda sağlanmaktadır (Özakıncı & Sadioğlu, 2022). Kamu kurumlarında artan şeffaflık ve hesap verebilirlik ihtiyacı; üniversitelerin misyonu, vizyonu ve stratejik amaçları ve bu amaçları gerçekleştirmek için izlenen yolu gösteren stratejik planlamanın ön plana çıkmasında etkili olmuştur. Stratejik planlama mevcut durumu görmeyi, yeni fırsatları tespit etmeyi ve öncelikleri belirlemeyi sağlayan bir süreçtir (Özmantar, 2011). Yükseköğretim kurumlarında finansal kaynakların ve insan kaynağının yönetilmesi ve geliştirilmesi açısından riskleri tespit etmek ve geleceğe yönelik planları mevcut durum analizlerine dayanarak yapmak önemli hâle gelmiştir (Taş, Çiçek & Yastioğlu, 2019). Üniversiteler stratejik plan hazırlayarak güçlü ve zayıf yönlerini tespit eder, kendileri için fırsat ve tehditleri belirler, farklılaşma stratejileri kapsamında farklılaştığı noktaları tespit ederek diğer üniversitelerle nasıl rekabet edebileceğini saptar (Oskaloğlu & Çatı, 2022). Yüksek Öğretimde stratejik yönetim sürecinin doğru şekilde uygulanması ile üniversitelerde performansın artışı ve kurumsal düzeyde gelişme öngörülmektedir (Kotler & Murphy, 1981). Bu bağlamda çalışmanın amacı devlet üniversitelerinin stratejik planlarında kurumsallaşmaya yönelik amaç, hedef ve göstergelerinin incelenmesidir. Bu amaç doğrultusunda çalışma nitel yaklaşımla ele alınmış olup, doküman analizi yöntemi ile yürütülmüştür. Doküman incelemesi araştırma konusu hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin analizini kapsar (Tanrıoğen, 2014). Verilerin analizinde ise içerik analizi kullanılmıştır. İçerik analizi, birbirine benzeyen verileri belirli kavramlar ve temalar çerçevesinde bir araya getirilmesi ve bunların anlaşılabilir bir biçimde düzenlenerek yorumlanmasıdır (Yıldırım & Şimşek, 2008). Çalışmanın evrenini Türkiye'deki Devlet Üniversiteleri oluşturmaktadır. Çalışmanın örnekleme tabakalı örnekleme yöntemi ile belirlenmiştir. Tabakalı örnekleme evrendeki alt grupların evrendeki ağırlıkları oranında örnekleme temsil edilmelerini sağlayan bir örnekleme yöntemidir. Alt tabakalardan örnekleme alma işlemi rasgele olarak yapılır (Büyükoztürk, 2020). Örneklemin belirlenmesi için Türkiye'deki 129 devlet üniversitesi kuruluş yıllarına göre 3 gruba ayrılmıştır: 1980 öncesi, 1980-2010 arası, 2010 sonrası. Üniversiteler kuruluş yıllarına göre gruplandırıldığında; kuruluşu 1980 öncesi olan 18, 1980-2010 arası olan 83 ve 2010 sonrası olan 26 üniversite olduğu belirlenmiştir. Her grubun %20'si rasgele atama ile örnekleme dahil edilmiştir. Böylece örnekleme; 1980 öncesi kurulmuş 4, 1980-2010 yılları arasında kurulmuş 17 ve 2010 sonrasında kurulmuş 5 üniversite olmak üzere toplam 26 devlet üniversitesinden oluşmaktadır. Örnekleme yer alan üniversitelerin stratejik plan dönemleri incelendiğinde 5 üniversitenin 2021-2025; 3 üniversitenin 2022-2026; 9 üniversitenin 2023-2027 ve 9 üniversitenin 2024-2028 plan

⁵¹⁷ Doç. Dr., Gazi Üniversitesi, nurcanturan@gazi.edu.tr

⁵¹⁸ Öğr. Gör Dr., Gazi Üniversitesi, zeynepbumin@gazi.edu.tr

⁵¹⁹ Diğer, Gazi Üniversitesi, ozge.erbakan@gazi.edu.tr

⁵²⁰ Diğer, Gazi Üniversitesi, cakir.emre@gazi.edu.tr

döneminde olduğu belirlenmiştir. İncelenen 26 üniversiteden 24 tanesinin kurumsallaşma kapsamında bir amacı, 1 tanesinin 2 amacı olduğu ve 1 üniversitenin de kurumsallaşma amacı olmadığı tespit edilmiştir. Üniversitelerin kurumsallaşma amaçları içerik analizi ile incelenmiş ve “kurumsal kapasite” kavramının ön plana çıktığı (n=13) belirlenmiştir. Ardından sırası ile “kurum kültürü” (n=6), “sürdürülebilirlik” (n=4), “kurumsal kimlik/yapı” (n=4), “güçlü insan kaynağı” (n=4), “güçlü fiziksel altyapı” (n=4), “etkili ve etkin yönetim sistemi” (n=3), “kurum kültürü” (n=3), “kurumsal kaynaklar” (n=2), “kurumsallaşma” (n=2), “yönetişim” (n=1) ve “gelişime açıklık” (n=1) kavramlarının amaç ifadelerinde öne çıkan kavramlar olduğu tespit edilmiştir. Çalışmadaki hedef ifadeleri ve göstergelerin analizi devam etmektedir.

Anahtar Kelimeler: Stratejik Plan, Kurumsallaşma, Yükseköğretim

ULUSLARARASI ÖĞRENCİ HAREKETLİLİĞİNE YÖNELİK KAVRAMSAL BİR ÇÖZÜMLEME

YAKUP BATUHAN ARSLAN⁵²¹, TEMEL ÇALIK⁵²², FERUDUN SEZGİN⁵²³

ÖZET

Uluslararası öğrenci hareketliliği farklı kültürler arasında köprüler kurarak, öğrencilerin akademik ve kişisel gelişimlerine katkıda bulunan önemli bir olgudur. Yükseköğretimde sınırların giderek daha soyut bir hal alması, eğitim fırsatlarının artması ve devletlerin sağladığı kolaylıklarla uluslararası öğrenci hareketliliği hızla artmaktadır. Gelişmekte olan ülkelerden birçok öğrenci, gelişmiş ülkelerdeki lisansüstü eğitim imkanlarına yönelmekte ve bu süreçte bazıları ev sahibi ülkelerde kalıcı olarak yerleşme arzusu göstermektedir. OECD raporuna göre 2018 yılında 5,6 milyon olan uluslararası öğrenci sayısının 2025 yılında 8 milyona ulaşması beklenmektedir. Uluslararası öğrencilerin hareket ettiği destinasyonlara bakıldığında; ana dili İngilizce olan Amerika Birleşik Devletleri, Birleşik Krallık, Kanada ve Avustralya başta olmak üzere Almanya, Rusya, Çin ve Fransa gibi ana dili İngilizce olmayan ülkeler de ön plana çıkmaktadır. Uluslararası öğrenci hareketliliği çeşitli avantajlar ve zorluklar barındırmaktadır. Farklı milletlerden milyonlarca öğrenciyi bir araya getiren söz konusu bu hareketlilik, akademik dünyayı zenginleştirirken, kültürlerarası diyalogu da teşvik etmektedir. Ayrıca ev sahibi ülkelere sosyo-kültürel, ekonomik ve politik açıdan katkı sağlamak gibi önemli fırsatlar sunmaktadır. Ancak sosyo-ekonomik engeller, politik kısıtlamalar, salgın hastalıklar ve uluslararası ilişkilerdeki dalgalanmalar gibi birçok zorluk, bu akışı sekteye uğratabilir. Bu yönüyle göçmenlik ve vize politikaları, eğitim ücretleri, yurt dışı yaşam maliyetleri, kültür ve dil engelleri ile destek hizmetlerindeki eksiklikler gibi faktörler uluslararası öğrenci hareketliliğine engel teşkil eden konular arasında yer almaktadır. Bu kapsamda uluslararası örgütler tarafından yayımlanan raporlardaki veriler ve güncel literatür, öğrenci akış eğilimleri, tercih edilen destinasyonlar, hareketliliğin ekonomik boyutları ve eğitimsel gelişmelerin güncel durumu hakkında bilgi vermektedir. Bu çalışma uluslararası öğrenci hareketliliğinin küresel görünümünü, güncel durumunu ve yeni trendleri sürecin ortaya çıkardığı fırsat ve zorlukları bütüncül bir bakış açısıyla analiz etmeyi hedeflemektedir. Çalışma kapsamında, uluslararası örgütlerin raporlarından elde edilen veriler ışığında, en fazla uluslararası öğrenciye ev sahipliği yapan ilk on ülkenin yanı sıra Türkiye, Malezya, Güney Kore ve Körfez ülkelerinin uluslararası öğrenci hareketliliğindeki rolü ve etkisi incelenmiştir. Bu bağlamda güncel literatür başta olmak üzere UNESCO ve OECD gibi uluslararası örgütlerin raporlarında yer alan öğrenci akış eğilimleri, tercih edilen destinasyonlar ve hareketliliğin ekonomik boyutları gibi veriler analiz edilerek araştırma olgusuna ilişkin kavramsal bir çerçeve sunulacaktır. Çalışmanın amaçları doğrultusunda ilk olarak uluslararası öğrenci hareketliliğine yönelik ulusal ve uluslararası ölçekteki güncel politika ve yaklaşımlar genel amaç ve özellikleri açısından incelenecektir. Ardından uluslararası öğrenci hareketliliğine ilişkin ekonomik göstergeler ile öğrenci demografik özellikleri irdelenecektir. Daha sonra mevcut durumda yaşanan sorunlar, çözüm yolları ve özgün uygulamalar tartışılacaktır.

⁵²¹ Arş. Gör., Gazi Üniversitesi, yakupbatuhanarslan@gazi.edu.tr

⁵²² Prof. Dr., Gazi Üniversitesi, temelc@gazi.edu.tr

⁵²³ Prof. Dr., Gazi Üniversitesi, ferudun@gazi.edu.tr

Son olarak uluslararası öğrenci hareketliliğinin niteliğini geliştirmeye yönelik yerel ve küresel bağlamda politika önerileri sunulacaktır.

Anahtar Kelimeler: Uluslararası öğrenci, Uluslararasılaşma, Hareketlilik, Öğrenci değişimi

EĞİTİM DENETİMİ SÜRECİNDE EĞİTİM DENETMENLERİNİN TUTUMLARI: ÖĞRETMEN PERSPEKTİFİNDEN BİR İNCELEME

MERVE SARIKOCA⁵²⁴

ÖZET

İlköğretim okullarında eğitim, öğretim ve yönetim faaliyetleri belirli esaslara uygun olarak yapılmaktadır. Okul yöneticileri ve öğretmenler yasalar tarafından verilen yetkilerle çalışmalarını sürdürmektedirler. Bu çalışmaların değerlendirilmesi ve yönlendirilmesi adına düzenlenen denetim uygulamaları okulların gelişiminin yanı sıra öğretmenlerin verimliliklerini de arttırmayı hedeflemektedir. Denetim uygulamaları öğretmenlere eğitimdeki yenilikler konusunda rehberlik ederken yasa ve yönetmeliklere uygun hareket etmeyen öğretmenleri de değişime zorlamakta, mevzuatın gereklerini hatırlatarak, öğretmen davranışlarını rapor etmektedir. Bu anlamda denetim uygulamaları öğretmen görüşlerini değişik şekillerde etkilemektedir. Bazı öğretmenleri eğitim-öğretim işine daha çok bağlayarak güdülemekte; bazı öğretmenlerde ise korku ve stres kaynağı oluşturmaktadır. Bu çalışmada, eğitim denetmenlerinin denetim sürecindeki davranışlarına ilişkin öğretmenlerin görüşleri incelenmiştir. Araştırmanın çalışma grubunu, Tekirdağ'ın Çerkezköy ilçesinde, ilköğretim okullarında görev yapan 233 öğretmen oluşturmuştur. Araştırmada veri toplama aracı olarak araştırmacı tarafından geliştirilen 'Eğitim Denetmenlerinin Denetim Davranışlarına İlişkin Öğretmen Görüşleri Anketi' kullanılmıştır. Ayrıca öğretmene ait kişisel bilgiler, 'Kişisel Bilgi Formu' ile toplanmıştır. Veriler 'SPSS' (Sosyal Bilimler İçin İstatistik Programı) kullanılarak analiz edilmiştir. Bulgulara göre, öğretmenler ankette yer alan, denetmenlerin denetim davranışlarının 'bazen' düzeyinde gösterildiğini belirtmektedir. Öğretmenlerin eğitim denetmenlerinin denetim davranışlarına ilişkin görüşleri ile cinsiyet, mesleki kıdem ve branş değişkenleri arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır. Araştırmada elde edilen bulgular, yorumlanmış, eğitimciler ve eğitim denetimi alanında çalışma yapan araştırmacılara önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Eğitim Denetmeni, Denetim Davranışları.

⁵²⁴ Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, merve0159@gmail.com

İNTERNET ETİĞİ

AYŞEGÜL KOÇAN⁵²⁵, FATMA ALDEMİR⁵²⁶

ÖZET

Teknolojinin hızla geliştiği günümüz dünyasında, internetin hayatımıza entegre olmasıyla birlikte internet etiği kavramı hayatımıza girmiş sonrasında da bir dizi etik sorun ve zorluk ortaya çıkmıştır. İnternet, bilgiye ulaşımı kolaylaştırmanın yanı sıra, bireylerin birbirleriyle olan etkileşimini de büyük ölçüde değiştirmiştir. Bu bağlamda, internet etiği, etik, iyilik ve nezaket anlayışı konuları, dijital dünyanın karmaşıklığı içinde önemli bir yer edinmiştir. Sanal dünyanın hayatımızda önemli bir yeri olduğu asla tartışılmaz bir gerçek olup küçük yaş grubunun bu dünyada varlığı da göz ardı edilememektedir. Bu çalışma ile ergenlik çağına adım atan 5.sınıf öğrencilerinin etik konusunda farkındalıklar düzeyleri nedir?, cinsiyetler arası farklılaşma var mı? ve eğitim içerikleri hakkında öğrenci görüşleri nelerdir? sorularına cevap aranmıştır. Gerçek hayatta olduğu gibi sanal ortamda da etik davranışları geliştirmeyi iyilik, anlayış, nezaket ve etik konularına dikkat çekmeyi hedefleyen etkinlikler planlanmıştır. Örneklem grubu 5.sınıf 53 öğrenciden oluşmaktadır. Araştırma yöntemi olarak nicel ve nitel verilerin bir arada olması ile karma yöntem olarak belirlenmiştir. Nicel verileri, yarı deneysel desen ile ön test-son test olarak; nitel veriler ise yarı yapılandırılmış görüşme formları ile toplanmıştır. Birinci veri toplama aracımız olarak ön anket uygulanmıştır. İkinci veri toplama aracı olarak uygulamanın sonunda yapılan 5 soruluk görüşme formudur. Gönüllü öğrencilere görüşme formunda yer alan proje içerikleri hakkında duygu ve düşünceleri sorulmuştur. Ön ve son anket arasında öğrencilere uygulama da etik ve internet etiği hakkında eğitim, internet etiği konulu broşür dağıtımı, bilgisayarsız etik ya da değil oyunu, dijital oyunlar, slogan taşıma ve online yarışma yapılmıştır. Ayrıca istekli öğrencilerin sırtına internet etiğini sloganları yapılandırılmış bu şekilde okulda herkesin görebileceği yerlerde gezilmiştir. Katılımcıların internet etiği ihlal algı ortalamalarının ön ankete göre kızların 1,8875, erkeklerin 1,8931 olduğu aradaki farkın istatistiki açıdan anlamlı olmadığı belirlenmiştir. Katılımcıların internet etiği ihlal algı ortalamalarının son ankete göre kızların 2,9208, erkeklerin 2,9345 olduğu aradaki farkın istatistiki açıdan erkekler lehine anlamlı olduğu belirlenmiştir. Uygulamalar sonunda öğrencilerin internet etiği ortalamaları 3 üzerinden 1,8903'den 2,9276'e yükselmiştir. Erkeklerin ortalamasının kız öğrencilerden daha yüksek olduğu görülmüştür. Yapılan anlamlılık testlerine göre uygulama öncesi cinsiyetler arası anlamlı farklılık yokken uygulamadan sonra yapılan ankete göre erkekler lehine anlamlılık belirlenmiştir. Yapılan görüşmeler sonucunda projenin eğitim ve oyun kısmı için katılımcıların çoğu eğlenceli, öğretici, faydalı, farkındalık yaratıcı, teşvik edici olduğunu ifade etmişlerdir. Bu tarz önemli konuların öğrenme yöntemlerinde oyunla ve yaparak yaşayarak öğrenme yoluyla tüm okullarda uygulanması önerilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Siber Dünya, İnternet Etiği, Etik, Değerler Eğitimi

⁵²⁵ Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, aysegul-kocan@hotmail.com

⁵²⁶ Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, fatmaldemir87@gmail.com

DİJİTAL OYUN BAĞIMLILIĞININ LİSE ÖĞRENCİLERİ ÜZERİNDEKİ ETKİLERİ

MAZHAR ALTUĞ⁵²⁷, FERUDUN SEZGİN⁵²⁸

ÖZET

Oyun, oldukça eski bir kavram olarak eğlenme, zevk alma, rekabet, yarışma, temsil, iyi vakit geçirme gibi güdü ve davranışları gösteren bir eylemdir. Teknolojideki gelişmeler geleneksel oyun anlayışını büyük çapta değiştirerek dijital oyun kavramını ortaya çıkarmıştır. Dijital oyunlar; internete bağlı (çevrimiçi) olarak ya da bağlı olmadan (çevrimdışı) bilgisayar ve akıllı telefon gibi cihazlar ile oynanan oyunlardır. Bu oyunların kişinin kontrolü dışında olağandan fazla oynanması dijital oyun bağımlılığı kavramını ortaya çıkarmıştır. Teknoloji bağımlılığının bir çeşidi olarak kabul gören dijital oyun bağımlılığı kısaca; dijital oyunu oynamaya yönelik uyumsuz ve inatçı davranış olarak tanımlanabilir. Dijital oyunlar bireylerin can sıkıntısını giderme, gerçek hayatla oyunu ilişkilendirme, çevrimiçi rekabet ortamı vb. çeşitli sebeplerle günümüzde hızla yayılmaktadır. Dijital oyunlar, insanların üzerinde olumlu ve olumsuz birçok etkiye sahiptir. Ruh sağlığı yerinde, arkadaşları ve aile bireyleriyle iyi ilişkiler kuran, okula düzenli devam eden ve farklı aktiviteler yapmaya zaman ayıran bireyler için belirli faydalar sağlayabilmektedir. Bireyler, bu oyunlar aracılığıyla eğlenirler ve bu durum stresten kurtulup rahatlamalarına neden olabilir. Öğrencilerde rahatlatma ve motivasyon yaratır. Dijital oyunların ortaya çıkardığı rekabet ortamı, bireyleri stratejiler tasarlamaya yönlendirir. Dijital oyunların çocuk ve ergen oyuncuların zihin gelişimine destek olduğu, stratejik ve analitik düşünebilme kabiliyetini geliştirdiği ve karar alma sürecini hızlandırdığı, birey için ilgi çekici, uyarıcı ve eğlenceli bir yöntem olan akılda tutma yöntemini öğrettiği görülmektedir. Sanal ve gerçek ortam kurgusu birbirine çok yakın olduğundan zamansızlık duygusu oluşabilir. Dijital oyunları çok oynayan ergenlerde; odaklanamama, algılama sürecinde yavaşlama, öğrenme bozuklukları, muhakeme becerisinin zarar görmesi gibi problemlerle birlikte içinde şiddet barındıran dijital oyunları çok fazla oynayan ergenlerin hırçın olma, kavga etme, öğretmenleriyle tartışma gibi davranışlarda buldukları görülebilmektedir. Saatlerce oturarak dijital oyunda vakit geçiren bireyler, temel ihtiyaçları olan yeme, içme, uyku ve tualete gitmeyi erteler. Bunun neticesinde de iskelet ve kas sistemlerinin gelişimi, solunum ve dolaşımında olumsuz etkilenir. Parmakların uyuşması, boyun ağrısı, duyu kaybı, obezite gibi çok fazla hareketsiz kalmakla gelişen fiziksel etkiler oluşur. Ayrıca sürekli ekrana bakmaktan göz kuruluğu, yorgunluk ve göz kızarması gibi sağlık problemleri yaşanabilmektedir. Dijital oyunların birçoğunda şiddet, suç, soygun, savaş gibi temalar sıradan bir şekilde işlenmektedir. Bu durum, ergenlerde toplum tarafından kabul görmeyen, psikolojik olarak problemlerli kabul edilen duyarsızlık, hilekarlık ve düşmanlık gibi birçok davranışın normalleşmesine neden olmaktadır. Bu araştırmada dijital oyunların lise öğrencileri üzerindeki olumlu ve olumsuz etkilerinin ortaya konulması amaçlanmaktadır. Araştırmanın çalışma grubunu 10 meslek lisesi öğrencisi oluşturacaktır. Yöntem olarak bu çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden fenomenoloji deseni kullanılacaktır. Veri toplama aracı olarak araştırmacı tarafından hazırlanacak olan yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılacaktır. Görüşme formunda demografik bilgiler ve araştırma soruları olmak üzere iki bölüm

⁵²⁷ Öğretmen, Körfez Mustafa Kemal Mesleki Ve Teknik Anadolu Lisesi, umudayolcululuk@outlook.com

⁵²⁸ Prof. Dr., Gazi Üniversitesi, ferudun@gazi.edu.tr

yer alacaktır. Elde edilecek verilerin içerik analizi ve betimsel analizleri yapılarak kategori ve temalar oluşturulacaktır. Araştırmanın sonunda elde edilecek bulgular katılımcıların cümleleri eşliğinde paylaşılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Dijital oyun, dijital oyun bağımlılığı, teknoloji.

ÖĞRENCİ MOTİVASYONUNU ETKİLEYEN ÖĞRETMEN DAVRANIŞLARININ İNCELENMESİ (SAĞLIK MESLEK LİSELERİ ÖRNEĞİ)

MEHMET METİN ARSLAN⁵²⁹, NAZMİYE YAĞLI⁵³⁰

ÖZET

Motivasyon öğrenme için gerekli bir önkoşuldur. Öğrenci güdülendiği ölçüde öğrenmeye hazır hale gelmekte ve başarılı olmaktadır. Diğer bir ifadeyle; motivasyon ve başarı arasında pozitif bir ilişki vardır. Davranışlarıyla öğrencilerine rol model olabilen, gelişimlerini takip eden öğretmenler, öğrenme ortamında öğrencilerini güdüleyebilmekte, etkili öğrenme sağlayabilmekte ve onları başarı odaklı yetiştirebilmektedirler. Öğrencilere karşı olumsuz tutum ve davranış sergilenmesi durumunda ise öğrencilerde isteksizlik, güvensizlik ve başarısızlık gibi olumsuz duygular ortaya çıkmaktadır. Bu nedenle öğrencilerin, hangi öğretmen davranışlarından ne ölçüde etkilendiğinin bilinmesi oldukça önemlidir. Bu araştırma, öğrenci algılarına göre öğrenme ortamlarında öğretmenlerin motive edici davranışlarını tespit etmek açısından önem taşımaktadır. Nitel araştırma yönteminde olgu bilim deseninde düzenlenen bu araştırmanın çalışma grubunu 2023-2024 eğitim öğretim yılında Kırıkkale il merkezi ve Keskin, Delice, Sulakyurt ilçelerinde bulunan Mesleki ve Teknik Anadolu Liselerinde öğrenim gören öğrenciler oluşturmaktadır. Araştırmanın katılımcılarını Kırıkkale il merkezinde bulunan Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi 12. sınıfta öğrenim görmekte olan 80 öğrenci oluşturmaktadır. Çalışmada katılımcıların son sınıftan seçilmesi nedeniyle ölçüt örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubu belirlenirken gönüllülük esas alınmıştır. Araştırmada yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Görüşme formu hazırlanırken konu ile ilgili alan yazın taranmış ve uzman görüşüne başvurulmuştur. Araştırmada öğrenme ortamında öğrencilerin motivasyonunu etkileyen öğretmen davranışlarına yönelik katılımcı görüşlerini analiz etmek için nitel veri analizinden faydalanılacaktır. Araştırmadan elde edilen veriler henüz analiz aşamasındadır.

Anahtar Kelimeler: Motivasyon, Davranış, Meslek Lisesi

⁵²⁹ Prof. Dr., Kırıkkale Üniversitesi, mehmetmetinarslan1@gmail.com

⁵³⁰ Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, nazmiyeyagli71@gmail.com

ÇAĞDAŞ ROL YAKLAŞIMINDA AKILLI KENTLER

HALİL MESUT BAYLAK⁵³¹, ALİ ŞİMŞEK⁵³², NUMAN ZENGEN⁵³³

ÖZET

Akıllı kent uygulamalarında ki kapsam; sanayi toplumundan bilgi toplumuna geçiş ile birlikte insanların bilgiye olan ihtiyaçlarının artmaya başlamasıyla genişlemiştir. İnsanoğlu sadece bilgiye erişim sağlamakla yetinmemiş aynı zamanda bilgiyi işlemeyi ve yönetmeyi de istemişlerdir. Akıllı kent uygulamaları değerlendirildiğinde kentin tamamında yerel yönetimlerin hizmet sunumu noktasında işlerlik kazandığı görülmektedir. Kentlerin gelişmişlikleri üzerinde direk etkisi sebebiyle bu uygulamalar günümüzde kent yaşamı üzerinde olumlu sonuçlar ortaya koymaktadır. Kentler insan doğasının bir sonucu olarak ortaya çıkmış yerleşim birimleridir. Kentlerin sorunları ve ihtiyaçları karşısında yenilikçi ve sürdürülebilir çözümler üreten akıllı kent uygulamaları, küreselleşen dünyada birçok yönüyle birbirleriyle etkileşim içerisinde olan kentlerin, yaşanabilirliğine, rekabet edilebilirliğine ve sürdürülebilirliğine etki ederek yeni bir yöntem yaklaşımının belirlenebilmesinde etkili olmuştur. Akıllı kentlerin gelişimine katkı sağlayan; “akıllı vatandaş, akıllı yönetim, akıllı ekonomi, akıllı hareketlilik, akıllı çevre ve akıllı yaşam” gibi altı ana unsur bulunmaktadır. Kentler değişen şartlara bağlı olarak yeni fonksiyonlar kazanmış ya da kentlerin işlevselliği değişmiştir. Akıllı kentler, kentteki yol, köprü, kanalizasyon gibi altyapıların ve eğitim, sağlık, güvenlik gibi kamu hizmetlerinin durumunu takip ederek kaynakların etkin kullanımına katkı sağlayan ve akıllı çözümler üreterek vatandaşlara sunulan hizmetleri en yüksek seviyeye getirmeyi amaçlar. Bu kapsamda kentler de yerel yönetimler tarafından bir çok uygulama hayata geçirilmiştir. Akıllı Kent Sistemi adı altında kümelenen uygulamalar oldukça yoğun bir şekilde gelişim göstermektedir. Bu kapsam çerçevesinde özellikle pandemi ile birlikte şekil değiştiren arz-talep dengesinin çevresel sürdürülebilirlik, yaşam standardının yükseltilmesi ve halkın ortak katılım noktasında akıllık kent uygulamalarının bir analizinin yapılması çalışmada temel amaç olarak belirlenmiştir. Bu bağlamda akıllı kentlerin temelde dört hedef unsuru etrafında pandemi ile değişen şartlar ile koşullarla ortaya çıkan yeni rollerinin ortaya konulması çalışmanın ikincil amacı oluşturmaktadır. Akıllı kent ve uygulamalarının tarihsel süreç içerisinde fonksiyonel değerlendirmesinin yapılabilmesi maksadıyla konuyla alakalı tez, kitap makale ve bildiriler taranmış ve elde edilen verilerin ansiklopedik istiflemesi yapılarak Akıllık kentlerin pandemi öncesi ve sonrası çağdaş rolleri değerlendirilmiştir. Uygulamaların ortak özellikleri değerlendirilerek AKS’nde yeni rollerin eklenmesine yönelik fikirler ortaya konulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Kent, Akıllı Kent, E-katılımcılık

⁵³¹ Dr., , hmesutb79@gmail.com

⁵³² Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, mehter1453@gmail.com

⁵³³ Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, numanzengen@gmail.com

TEKİNSİZLİK UNSURLARININ AKTARIMINDA BAŞVURULAN ÇEVİRİ YAKLAŞIMLARI: PATRICK MCGRATH'IN ASYLUM ADLI ESERİNİN ÇEVİRİSİ

BUĞRA KAŞ⁵³⁴

ÖZET

Bir dilde yazılmış olan bir eserin başka bir dile çevirisinde başvurulan çeşitli çeviri yaklaşımları bulunmaktadır. Genel hatlarıyla bu yaklaşımlar 2 başlık altında ele alınmaktadır: Yerlileştirme ve Yabancılaştırma. Çeviride “yerlileştirme”, bir belgenin veya metnin sadece dilbilgisi ve kelime anlamı değil, aynı zamanda hedef kültür veya coğrafi bölgeye uygunluğu da dikkate alınarak çevrilmesi anlamına gelir. Bu yaklaşımın uygulandığı çeviriler, yerel ifadelerin, deyimlerin, alışkanlıkların ve kültürel unsurların doğru bir şekilde yansıtılmasını gerektirir. Diğer taraftan, çeviride “yabancılaştırma”, bir metnin, özellikle edebi veya kültürel bir eserin, kaynağın kültüründen ve dilinden bilinçli olarak uzaklaştırılması veya farklılaştırılması sürecidir. Bu nedenle, çeviride yabancılaştırma, sadece dilbilgisi ve kelime anlamlarının aktarılmasını değil, aynı zamanda kaynak metnin kültürel ve estetik özelliklerinin de olduğu gibi korunmasını gerektirir. Hangi yaklaşımın uygulanacağı noktasında ise kimi zaman yayınevlerinin kimi zaman da çevirmenin almış olduğu kararlar etkilidir. Çevirmenin görünürlüğü olarak ifade edilen yabancılaştırıcı çeviri yaklaşımında, çevirmen kaynak kültüre ait unsurların doğrudan aktarımını yaparak okuyucuya eserin çeviri olduğunu hissettirir. Öte yandan, yerlileştirme yaklaşımına başvuran çevirmen ise görünmezdir. Kaynak kültürü simgeleyen öğeleri erek kültüre uyarlar ve okuyucunun, eserin kendi dilinde yazılmış olduğu düşüncesine kapılmasını sağlar. Kültürlere özgü değerler kapsamında değerlendirilebilecek olan bir konu da tekinsizlik kavramıdır. Toplumların inançları, yaşam biçimleri, düşünce yapıları, gelenek ve göreneklere onların kültürlerini oluşturan yapı taşlarıdır. Tekinsizlik kavramı ise kültürü oluşturan bütün bu elementlerle doğrudan ilişkilidir. Bu gerekçeyle, tekinsizlik, kültürlerin edebiyatlarında farklı şekiller ile kendini göstermektedir. Arka fonunda tekinsizliğin hüküm sürdüğü bir tür ise gotik edebiyattır. Bu edebiyat türünde tekinsizlik hali kimi zaman fantastik hikâyeler kimi zaman da sıra dışı olaylarla betimlenmektedir. Gotik edebiyat kapsamında Patrick McGrath tarafından kaleme alınmış olan Asylum adlı eser de tekinsizlik unsurlarına sıkça yer vermektedir. Patrick McGrath'ın bu çağdaş eseri, Tımarhane adıyla çevrilerek Türk okuyucusuna sunulmuştur. Bu çalışmada amaç; eserin kaynak metin halindeki tekinsizlik unsurlarının, Türkçe kaleme alınmış olan kaynak metin formuna nasıl aktarıldığını karşılaştırmalı olarak inceleyerek, çevirmenin hangi çeviri yaklaşımlarına başvurduğunu ortaya çıkartmaktır.

Anahtar Kelimeler: Tekinsizlik, Gotik Edebiyat, Edebi Çeviri, Yerlileştirme, Yabancılaştırma.

⁵³⁴ Öğr. Gör Dr., Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi, bugra.kas@gop.edu.tr

YABANCI DİL HAZIRLIK YÜKSEK OKULLARINDA GÖREV ALAN YÖNETİCİ VE ÖĞRETİM GÖREVLİLERİNİN AKADEMİK ÜRETKENLİĞİNİ ETKİLEYEN FAKTÖRLER

İZEM ŞAHAN⁵³⁵, FATİH ŞAHİN⁵³⁶

ÖZET

Bu çalışmanın amacı yabancı dil hazırlık yüksek okullarında görev alan yönetici ve öğretim görevlilerinin akademik üretkenliğini etkileyen faktörleri belirlemektir. Üniversiteler eğitim-öğretim faaliyetlerinin yanı sıra yeni bilgi üretmek amacıyla bilimsel yayın yapan eğitim kurumlarıdır. Bünyesinde bu yayınların yapımcısı olan akademisyenlere çeşitli olanaklar sağlayarak bilim üretmeyi amaçlar. Akademisyenlerden bilimsel problemler ve çözümleri üzerine derinlemesine bilgiye sahip olmaları, analiz yapabilmeleri ve elde ettikleri bulguları yayınlamaları beklenir. Bilimsel yayınlar makro düzeyde üniversitelerin uluslararası platformda akademik görünürlüğüne katkı sağlarken, akademisyenlerin bilim çevreleri tarafından fark edilmelerine ve gelecek çalışmalarına da zemin oluşturur. Özellikle, yerel düzeyde akademik üretkenliği desteklemek ülkemizin akademik zeminde uluslararası standardizasyonu sağlamak adına önem teşkil etmektedir. Akademik üretkenliği ölçmek için hazırlanan çalışmalarda niceliksel olarak makale, bildiri çalışmalarının sayıları ele alınırken; nitel açıdan üretilen çalışmaların uluslararası dergilerde yayınlanması, alıntı sayısı gibi kriterler belirlenmiştir (Kaya, Bostan ve Kaya, 2022). Akademik çalışma üretkenliğinin teşviklerle desteklenmesi akademisyenleri tetikleyici bir faktördür. Bu amaç doğrultusunda Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu [TÜBİTAK] ve Yükseköğretim Kurumu [YÖK] tarafından birçok burs ve teşvik programı bulunmaktadır. Nitelikli çalışmalar yoluyla veya bu çalışmalara zemin hazırlamak amacıyla hazırlanan burs programları akademisyenlere olanak sağlamıştır. Diğer bir yandan üniversitelerin bilimsel verimlilik ve üretkenliğine motivasyon kaynağı oluşturmak için tasarlanan akademik teşvik sistemi akademik çalışmalarda nicel bir artış gösterirken, birçok çalışmanın nitel açıdan uluslararası standartlara henüz ulaşamadığı görülmektedir. Bu finansal teşvikin tek başına akademik faaliyetleri destekleme konusundan yetersiz kaldığını göstermektedir (Auranen ve Nieminen, 2010). Akademik üretkenliğe dair görüşlerin incelendiği bir çalışmada yayınlama süreçlerinin sağlıklı oluşu, değerlendirilme kriterlerindeki eksiklik, kaynak eksikliği, etik problemler ve akademik terfi ve puan kaygısı olarak tanımlanmıştır (Şen ve Tekindal, 2021). Başka bir çalışmada yabancı “dil bilme” akademisyenlerin üretkenliğini etkileyen faktörler arasında göze çarpmaktadır (Selim ve Sarıkaya, 2022). Üniversitelerde akademik üretkenlik tabana yayılması gereken bir olgudur. Üniversitelerin bel kemiği olan hazırlık yüksek okullarında görev alan öğretim görevlileri ve yöneticilerin akademide önemli bir yere sahiptir. Hazırlık yüksek okullarının doğası öğrencilere yabancı dil alanında eğitim vermenin yanı sıra yapılan disiplinler arası çalışmalarla üniversitenin bilim üretmesine katkı sağlamaktır. Bu faktörlerin yanı sıra çalışılan alan ve bölümde/fakültede meydana gelen değişiklikler ya da dinamikler akademik çalışmaları etkileyebilir (Akçığıt ve Tok, 2020). Bu araştırmanın motivasyon noktası olarak fakülte dinamiklerinin akademik üretkenlikle ilişkisini

⁵³⁵ Öğr. Gör., Ankara Bilim Üniversitesi, izem.sahan@ankarabilim.edu.tr

⁵³⁶ Doç. Dr., Gazi Üniversitesi, fatihsahin.ey@gmail.com

anlamak için yükseköğretim kademesinde yabancı dil hazırlık okullarında görev alan yönetici ve öğretim görevlilerine ulaşılmıştır. Araştırmada yabancı dil hazırlık okullarında görev alan yönetici ve öğretim görevlilerinin akademik üretkenlik düzeylerini etkileyen faktörler üzerine nitel araştırma yöntemlerinden olgubilim (fenomenoloji) deseni kullanılarak derinlemesine bir analiz yapılmıştır. Olgubilim çalışmaları, bir olgunun evrensel özünü anlamaya ve tanımlamaya yönelik oluşturulan araştırma desenidir. Çalışmanın katılımcılarını 2023/24 eğitim öğretim yılı bahar döneminde Ankara ilinde bulunan yabancı dil hazırlık yüksek okullarında görev alan 10 yönetici ve 15 öğretim görevlisi oluşturmaktadır. Araştırmada, öğretim görevlilerinin ve yöneticilerin akademik üretkenliği etkileyen faktörler hakkındaki görüşlerini toplamak için 5 sorudan oluşan yarı yapılandırılmış görüşme formu oluşturulmuştur. Yarı yapılandırılmış görüşme çok yönlü ve esnek olduğu için yaygın bir veri toplama yöntemidir. (Kallio, Pietila, Johnson ve Kangasniemi, 2016).

Anahtar Kelimeler: Akademik üretkenlik, bilimsel araştırma, hazırlık okulları

DART SPORUNUN İLKOKUL ÖĞRENCİLERİNİN DÖRT İŞLEM BECERİLERİNİN GELİŞİMİNE ETKİLERİ

TAMER KARAKAN⁵³⁷

ÖZET

Spor, insanların fiziksel ve zihinsel sağlıklarını korumak, geliştirmek, rekabet etmek, eğlenmek ve sosyalleşmek için yaptığı düzenli fiziksel aktivitelerdir. Spor, birçok farklı disiplini kapsar, Spor yapmak, insanların sağlıklı bir yaşam sürdürmelerine yardımcı olabilir, stresi azaltabilir, özgüveni artırabilir, sosyal becerileri geliştirebilir ve daha pek çok faydası vardır. Bireysel sporların ilkökul çağındaki öğrencilerin akademik başarısına etkisi hakkında bilimsel araştırmalar mevcuttur. Bu araştırmaların birçoğu, fiziksel aktivitenin öğrencilerin okul başarısını nasıl etkilediğine dair bazı önemli sonuçlar ortaya koymaktadır. Bu bireysel sporlardan biri de dart sporudur. Dart, iç içe geçmiş farklı renklerde oluşan halkaları bir arada bulunduran bir hedefe, küçük okların (dartların) atılarak puanlama sistemine göre en yüksek puanı almayı amaçlayan bir spor türüdür. Dart tahtasında 1'den 20'ye kadar giden değerler yazılı şekildedir. Tahtası 20 puan dilimine bölünmüştür. En iç kısımda 50 puanlık merkez (BullEye) bulunur. Merkezin dışında 25 puanlık bir halka yer alır. Bu halkayı ise geniş bir tekli atış hedef halkası, bir dışında dar üçlü atış hedef halkası, bu halkanın da dışında geniş tekli atış hedef halkası bulunur. En dış kısımda ise dar çiftli atış hedef halkası bulunmaktadır. Bu çalışmanın amacı; dart sporunun ilkökul düzeyindeki öğrencilerin dört işlem becerilerinin gelişmesine olan katkılarının incelenmesidir. Bu çalışma Elâzığ ili Çatalçeşme İlkokulunda öğrenim gören 120 öğrenci ile yürütülecektir. Çalışmaya Mart ayı itibari ile başlanacak olup 2023-2024 eğitim öğretim yılı sonuna kadar devam etmesi planlanmıştır. Araştırma sonunda deney grubundaki katılımcılardan beklenen çıktılar şu şekilde sıralanabilir. Öğrenciler, hedef tahtasındaki farklı değerleri tanıyarak sayıları öğrenip her defasında farklı hesaplamalar yaparak temel matematik becerilerini geliştirmeleri, spor yaparken dört işlem kullanılacağından bu becerilerin gelişimine katkı sunması beklenmektedir. Öğrencilerin hangi dilimlere atış yapacakları, hedefe ulaşmak için en iyi yolu seçmeleri gerektiğinden stratejik düşünme yeteneklerinin gelişmesi beklenmektedir. Ayrıca dikkat düzeylerinde pozitif yönde bir etkinin oluşacağı düşünülmektedir. Deneysel araştırma modeli kullanılarak, ön test-son test, kontrol ve deney grupları oluşturularak başlayacak bu çalışmada öğrenciler 60 kişilik deney ve kontrol grubuna ayrılacak olup deney grubuna yaklaşık 4 aylık dart sporu eğitimi verilirken, kontrol grubu normal okul eğitimine devam edeceklerdir. Çalışma öncesinde deney grubundaki öğrencilere, öğrenci velilerine ve sınıf öğretmenlerine ön test uygulanacak olup çalışma sonunda ise son test uygulanması planlanmıştır. Ayrıca çalışma sonunda öğrenci velileri ve sınıf öğretmenleri ile birebir görüşmeler yapılacak olup araştırma sonuçlarının beklentileri ne oranda karşıladığı, istenen sonuçlara ulaşıp ulaşılamadığı kontrol edilecektir. Araştırma sonuçları ve öneriler sunu esnasında paylaşılacaktır. Spor, insanların fiziksel ve zihinsel sağlıklarını korumak, geliştirmek, rekabet etmek, eğlenmek ve sosyalleşmek için yaptığı düzenli fiziksel aktivitelerdir. Spor, birçok farklı disiplini kapsar, Spor yapmak, insanların sağlıklı bir yaşam sürdürmelerine yardımcı olabilir, stresi azaltabilir, özgüveni artırabilir, sosyal becerileri geliştirebilir ve daha pek çok faydası vardır. Bireysel sporların ilkökul

⁵³⁷ Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, karakantamer@hotmail.com

çağındaki öğrencilerin akademik başarısına etkisi hakkında bilimsel araştırmalar mevcuttur. Bu araştırmaların birçoğu, fiziksel aktivitenin öğrencilerin okul başarısını nasıl etkilediğine dair bazı önemli sonuçlar ortaya koymaktadır. Bu bireysel sporlardan biri de dart sporudur. Dart, iç içe geçmiş farklı renklerde oluşan halkaları bir arada bulunduran bir hedefe, küçük okların (dartların) atılarak puanlama sistemine göre en yüksek puanı almayı amaçlayan bir spor türüdür. Dart tahtasında 1'den 20'ye kadar giden değerler yazılı şekildedir. Tahtası 20 puan dilimine bölünmüştür. En iç kısımda 50 puanlık merkez (BullEye) bulunur. Merkezin dışında 25 puanlık bir halka yer alır. Bu halkayı ise geniş bir tekli atış hedef halkası, bir dışında dar üçlü atış hedef halkası, bu halkanın da dışında geniş tekli atış hedef halkası bulunur. En dış kısımda ise dar çiftli atış hedef halkası bulunmaktadır. Bu çalışmanın amacı; dart sporunun ilkökul düzeyindeki öğrencilerin dört işlem becerilerinin gelişmesine olan katkılarının incelenmesidir. Bu çalışma Elâzığ ili Çatalçeşme İlkokulunda öğrenim gören 120 öğrenci ile yürütülecektir. Çalışmaya Mart ayı itibari ile başlanacak olup 2023-2024 eğitim öğretim yılı sonuna kadar devam etmesi planlanmıştır. Araştırma sonunda deney grubundaki katılımcılardan beklenen çıktılar şu şekilde sıralanabilir. Öğrenciler, hedef tahtasındaki farklı değerleri tanıyarak sayıları öğrenip her defasında farklı hesaplamalar yaparak temel matematik becerilerini geliştirmeleri, spor yaparken dört işlem kullanılacağından bu becerilerin gelişimine katkı sunması beklenmektedir. Öğrencilerin hangi dilimlere atış yapacakları, hedefe ulaşmak için en iyi yolu seçmeleri gerektiğinden stratejik düşünme yeteneklerinin gelişmesi beklenmektedir. Ayrıca dikkat düzeylerinde pozitif yönde bir etkinin oluşacağı düşünülmektedir. Deneysel araştırma modeli kullanılarak, ön test-son test, kontrol ve deney grupları oluşturularak başlayacak bu çalışmada öğrenciler 60 kişilik deney ve kontrol grubuna ayrılacak olup deney grubuna yaklaşık 4 aylık dart sporu eğitimi verilirken, kontrol grubu normal okul eğitimine devam edeceklerdir. Çalışma öncesinde deney grubundaki öğrencilere, öğrenci velilerine ve sınıf öğretmenlerine ön test uygulanacak olup çalışma sonunda ise son test uygulanması planlanmıştır. Ayrıca çalışma sonunda öğrenci velileri ve sınıf öğretmenleri ile birebir görüşmeler yapılacak olup araştırma sonuçlarının beklentileri ne oranda karşıladığı, istenen sonuçlara ulaşıp ulaşılamadığı kontrol edilecektir. Araştırma sonuçları ve öneriler sunu esnasında paylaşılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Çocuk, dart, dört işlem becerisi, dikkat

ÇOCUK KİTAPLARINDA ÇOCUĞA GÖRELİK İLKESİNİN EĞİTSEL ÖZELLİKLERİ

CEYHAN AYTAÇ⁵³⁸

ÖZET

Çocuk edebiyatında sergilenen eserlerde olması gereken temel özellik, çocuğa görelilik ilkesine uygun olup olmadığıdır. Çocukların dünyalarını saran, dil gelişimine katkı sağlayan, duygu ve düşünce dünyalarına katkı sunan, sanatsal bir yapıya sahip olan, çocuklara estetik bakış açısı sağlayan özellikleri içerisinde bulundurmaktadır. Aynı zamanda çocukların kelime dağarcığını geliştiren, yaratıcılık özelliklerini açığa çıkaran, resimlemeleri ile içeriği uyumlu olan, birbiriyle uyum içinde olan ve çocuğu sosyal ve psikolojik hayata hazırlayan bir bütünlük içinde olmalıdır. Çocuk edebiyatı eserlerinin içerik (konu, kurgu, karakterler, dil ve anlatım, ileti) ve tasarım (kâğıt, sayfa düzeni ve resimlemeler) özellikleri ile bir bütünlük içinde olmalıdır. Bu araştırmanın amacı çocuk kitaplarının seçiminde çocuğa görelilik ilkesinin içerik özelliklerinde nelere dikkat edilmesi gerektiği değerlendirilmesidir. Bu kapsamda çocuk kitaplarının çocuğa görelilik ilkesinin içerik özellikleri altı başlık altında ele alınmıştır. Çocuk kitaplarında çocuğa görelilik ilkesinin içerik özellikleri: Konu, kurgu, karakter, dil ve anlatım, ileti. Araştırma sırasında alanyazını taranarak çocuğa görelilik ilkesine göre içerik özelliklerinin nasıl değerlendirilmesi gerektiği ile ilgili incelemeler yapılmıştır. Bu çalışmada nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Nitel araştırmalar; incelenen problemleri sorgulayan, yorumlayan ve incelenen problemi doğal ortamında anlamaya çalışan bir yöntemdir (Guba ve Lincoln, 1994; Klenke, 2016). Nitel araştırma; hayatın içinde gerçekleşen olguları, bütün doğallığı ile inceleyen (Maxwell, 2008), yaşamın içindeki olguların karmaşık yönlerini belirlemeye çalışan ve çok yönlü bakış açıları içeren bir uğraş alanıdır (Kitzinger, 1995). Nitel araştırmalarda, araştırılmak istenen olgunun incelenme sürecinin her kademesinde, araştırmacıya yeni yöntemleri ve yaklaşımları geliştirmesini ve yeni düzenlemeler yapmasını sağlayan bir esneklik vardır (Guba ve Lincoln, 1994; Merriam, 1998; Patton, 1990). Nitel araştırmalarda olguyu detaylarıyla ve derinliğiyle ele alarak en iyi şekilde ifade edilmesi sağlanır (Connelly, 2016; Marshall ve Rossman, 2014; Şimşek ve Yıldırım, 2011). Araştırma sırasında alanyazını taranarak çocuğa görelilik ilkesine göre nasıl değerlendirilmesi gerektiği ile ilgili incelemeler yapılmıştır. İncelemeler sırasında Çakır (2013) ve Çer' in (2014) "Kitapların Çocuğa Görelilik İlkesi Açısından İncelenmesi" başlıklı çalışmalarından faydalanılmıştır. Bu araştırma sonucunda çocuk kitaplarının çocuğa görelilik ilkesinin eğitsel özellikleri açısından taşınması gereken özellikler araştırılarak olumlu sonuçlar elde edilmiştir. Bu araştırma sonucunda çocuk kitaplarının seçiminde nelere dikkat edilmesi gerektiği okuyucu tarafından anlaşılacak şekilde çocuk kitaplarının seçimlerinde netlik kazanılacaktır. Elde edilen veriler sonucunda çocuk kitaplarının çocuğa görelilik ilkesinin eğitsel özellikleri bakımından değerlendirilip tercih edildiğinde çocukların okurken eğlenmesine olanak vermesi, okuma isteklerinin artırıcı yönde olması, yaratıcılığın ön plana çıkartması, toplumsal rolleri sezdirici nitelikte olması, çocuklarda iç denetimini arttırması, hayatın gerçeklerinin sezinletilmesine yardımcı olması gerektiği ortaya çıkmıştır.

Anahtar Kelimeler: Çocuğa görelilik ilkesi, içerik özellikleri, eğitsel özellikler, çocuk edebiyatı.

⁵³⁸ Öğretmen, Suluova TOKİ Çelebi Mehmet İlkokulu, eğitim0535@hotmail.com

EĞİTİM YÖNETİMİ ALANINDAKİ TEZLERİN TEŞEKKÜR BÖLÜMLERİNİN ANALİZİ

ERDOĞAN ÇATAK⁵³⁹, TEMEL ÇALIK⁵⁴⁰, SERKAN KOŞAR⁵⁴¹

ÖZET

Tezlerde teşekkür ya da ön söz olarak isimlendirilen bölüm, yazarın çalışmasına maddi ve manevi katkı sağlayanlara teşekkür ettiği ve çalışması sırasındaki deneyimlerini paylaştığı bir alan olarak bilinmektedir. Önceleri sadece kitaplarda görülen teşekkür bölümü 1960'lerden sonra tezlerde de görülmeye başlamıştır. Teşekkür bölümü için üniversite ve enstitüler kelime sınırlaması dışında belli kural ya da çerçeve belirlemediğinden tezlerin diğer bölümlerinde olan standart yapı teşekkür bölümünde görülmemektedir. Bu da çok farklı yapı ve içeriklerin ortaya çıkmasına neden olmaktadır. Araştırmacılar bu bölümü yazarken daha çok önceki çalışmalara bakmakta ve kendi şablon ve standartlarını oluşturmaktadır. Bu doğrultuda, bu araştırmanın amacı, Türkiye'de 2023 yılında Eğitim Yönetimi alanında yapılan tezlerin teşekkür bölümünün kapsamlı ve bütüncül bir şekilde analiz edilmesi ve tezlerdeki teşekkür bölümlerinin benzerlik ve farklılıklarının ortaya konulması ve tezlerin teşekkür bölümlerinin akademik çalışmaya uygun hale gelmesi için öneriler sunmaktır. Bu araştırmada amaçlı örneklem yöntemi kullanılmıştır. Bu doğrultuda, araştırmanın evrenini YÖK Ulusal Tez Merkezi veri tabanında yer alan Eğitim Yönetimi alanında yapılan tezler, örneklemini ise Türkiye'de 2023 yılı içinde yapılan ve erişime açık olan YÖK Ulusal Tez Merkezi tarama kısmında "Eğitim Yönetimi Bilim Dalı" olarak aranmış ve Türkçe yazılmış 241 tez oluşturmaktadır. Verileri toplamak için araştırmacılar tarafından "Tez Teşekkür Bölümü İnceleme Formu" hazırlanmıştır. Bu formda, tezlerin yayım türü, üniversite türü, teşekkür bölümlerinin kelime sayısı, içeriği, teşekkür edilenler ve sırası, örnek ifadeler, yer almaktadır. Verilerin analizinde içerik çözümlemesi türlerinden kategorik çözümleme yapılmıştır. Kategorik çözümlemede yazarların çalışmalarıyla ilgili belirtmiş oldukları beyanlar esas alınmıştır. Araştırma sonunda elde edilen veriler Excel programına aktarılmış ve özel tablolar kullanılarak analizler yapılmıştır. Araştırmanın sonucunda teşekkür bölümlerinin kelime sayısının 30 ile 805 arasında olduğu, teşekkür kısmında teşekkür ifadelerinin yanı sıra araştırmanın amacı, kapsamı, özeti, problem durumuna yer verildiği, yazarın özgeçmişi, genel bilgi metinleri ve temenniler içerdiği, sırasıyla en çok danışman, aile üyesi ve bölüm öğretim üyelerine teşekkür edildiği, bunun yanı sıra az olsa kendine, hayata, öğrencilerine, alanyazındaki araştırmacılara, devlete ve önceki danışmana teşekkür edildiği, bazı tezlerde teşekkür bölümünün olmadığı, bazı tezlerde teşekkür ya da ön söz bölümü olmasına rağmen kimseye teşekkür edilmediği, bazı tezlerde danışmana teşekkür edilmediği görülmüştür. Teşekkür bölümleri her ne kadar serbest bir alan olsa da akademik bir çalışmanın belli bir standartları olması gerekmektedir. Bu sonuçlardan yola çıkarak teşekkür bölümleri için kelime sınırı konulmalı, teşekkür bölümünde araştırmanın problem durumu amacı, kapsamı, yöntemi ve sonucuna dair bilgilere yer verilmemeli, doğrudan ya da dolaylı olarak çalışmaya katkı sağlayanlar dışındakilere yer verilmemelidir. Üniversite ve enstitüler

⁵³⁹ Öğr. Gör., Gazi Üniversitesi, erdgnctk@gmail.com

⁵⁴⁰ Prof. Dr., Gazi Üniversitesi, temelc@gazi.edu.tr

⁵⁴¹ Prof. Dr., Gazi Üniversitesi, skosar@gazi.edu.tr

araştırmacıları teşekkür bölümünde serbest bırakmak yerine daha etkin çalışmalar için yönlendirici olmalıdır.

Anahtar Kelimeler: Tez Teşekkür Bölümü, Ön Söz, Akademik Yazma

EĞİTİM MÜFETTİŞ YARDIMCILARININ MÜFETTİŞ VE OKUL DENETİMİNE YÖNELİK ALGILARI: MÜFETTİŞ YARDIMCILIĞI ÖNCESİ VE SONRASI DEĞİŞİM

HASAN KAVGACI⁵⁴²

ÖZET

Eğitim örgütlerinin de amaçlarını etkili bir şekilde yerine getirip getirmediğini anlaşılması için tıpkı diğer örgütler gibi planlı ve programlı olarak değerlendirilmesi ve denetlenmesi gerekmektedir (Aydın, 2011). Rehberlik ve geliştirme odaklılığı esas alıp katılımı, araştırmayı ve değerlendirmeyi içeren modern denetim yaklaşımında bu görevi yerine getiren müfettişler çoğunlukla danışman ve rehber rolü ile tanımlanmaktadır (Aydın, 2011). Ancak her ne kadar Türk eğitim sistemindeki politik ve yasal düzenlemelerde bu modern denetim yaklaşımına doğru bir yönelim olsa da ilgili çalışmalar denetim algısının paydaşlar içinde ve arasında farklılık gösterdiğini ortaya koymaktadır. Eğitim Müfettişleri Yönetmeliğine (MEB, 2022) göre 3 yıllık yetiştirilme sürecini başarı ile tamamlayan eğitim müfettiş yardımcısı yeterlik sınavı sonucuna göre eğitim müfettişi olarak atanmaktadırlar. Bu bakımdan mevcut müfettiş yardımcılarının denetime yönelik algılarının eğitim denetimi mekanizmasının mevcut durumu ve ilerleyen yıllarda ne yöne evrileceği hakkında önemli bilgiler içerdiği söylenebilir. Ancak ilgili literatür incelendiğinde öğretmen, müdür ve çok kısıtlı da olsa müfettişlerin denetime ve müfettişe yönelik algılarını inceleyen çeşitli araştırmalara (Balci vd., 2011; Bozkurt, 2023; Kalkan ve Atmaca, 2022; Memduhoğlu ve Mazlum, 2014) rastlanmasına rağmen geleceğin müfettiş kadrosunu oluşturacak eğitim müfettiş yardımcılarının bu yöndeki algılarına yönelik çalışmaların yeterli olmadığı göze çarpmaktadır. Ayrıca alan yazında müfettişlik görevi öncesi ve sonrasına yönelik algı değişiminin araştırmalarda pek yer bulmadığı göze çarpmaktadır. Bu kapsamda bu araştırmanın amacı göreve yeni başlamış müfettiş yardımcılarının müfettiş ve okul denetimine yönelik göreve başlamadan önceki ve başladıktan sonraki algılarını metaforlar yoluyla incelemektir. Tarama modelinde yapılandırılan bu çalışmada nitel araştırma yöntemi çerçevesinde veri analizi gerçekleştirilecektir. Araştırmanın çalışma grubu 2023 yılında görevde olan müfettiş yardımcısı arasından maksimum çeşitlilik örnekleme yöntemi ile seçilen 39 müfettiş yardımcısından oluşmaktadır. Yaş ortalaması 34 olan katılımcıların % 80'i erkektir ve farklı bölgelerdeki 16 ilde görev yapmaktadırlar. Çalışma grubunun eğitim müfettiş yardımcılığındaki ortalama görev süresi 9 aydır. Neredeyse yarısı araştırmanın yapıldığı tarihe kadar en az 16 okul denetimi gerçekleştirmiştir. Araştırma verileri ilgili literatür incelenerek araştırma amaçlarıyla uyumlu olarak oluşturulan yarı yapılandırılmış bir veri toplama formu ile toplanmıştır. Veri toplama formunun oluşturulmasında eğitim yönetimi ve denetimi alanından iki öğretim üyesinin görüşlerine başvurulmuştur. Bu bağlamda hazırlanan veri toplama formu, demografik bilgilerin (cinsiyet, görev yeri, yaş, branş, önceki görev vb.) yanı sıra göreve başlamadan önce ve sonrasına yönelik uyarlanan “Eğitim müfettişi .....gibidir; çünkü.....” ve “Okul denetimi .....gibidir; çünkü.....” ifadelerini içermektedir. Google form üzerinden çevrimiçi olarak oluşturulan form katılımcılara mobil mesajlaşma uygulaması üzerinden ulaştırılmış ve verilerin toplanması yaklaşık 3 hafta sürmüştür. İçerik analizi tekniği ile incelenecek verilerin analiz süreci devam etmektedir.

Anahtar Kelimeler: müfettiş yardımcısı, okul denetimi, metafor, müfettiş

⁵⁴² Dr., Millî Eğitim Bakanlığı, hasank83@gmail.com

TÜRKİYE VE BANGLADEŞ ARASINDA AKADEMİK ZORLUKLAR YAŞAYAN ÇOCUKLAR İÇİN KAPSAYICI EĞİTİMİ SAĞLAMADA OKUL YÖNETİCİLERİNİN ROLÜ: BİR KARŞILAŞTIRMALI ARAŞTIRMA

SAKİB ABDULLAH IBNE ATAUR⁵⁴³, ONUR ERDOĞAN⁵⁴⁴

ÖZET

Bu çalışma, hem Türkiye hem de Bangladeş'teki okul yöneticilerinin akademik açıdan zor durumdaki çocuklar için kapsayıcı eğitimi teşvik etmede oynadıkları hayati rolü keşfetmeyi amaçlamaktadır. Bu çalışmada nitel bir araştırma yaklaşımı olan fenomenolojik araştırma metodolojisi izlenmiştir. Araştırmanın temel amacı her iki ülkedeki yöneticilerin rol ve sorumluluklarını değerlendirmek ve karşılaştırmaktır. Ayrıca bu çalışma, her iki ülkedeki bu öğrencilerin farklı ihtiyaçlarını nasıl karşıladıklarını anlamak için mevcut kapsayıcı stratejileri de incelemektedir. Aynı zamanda bu çalışma, kapsayıcı eğitim politikalarının ve uygulamalarının Türkiye ve Bangladeş'teki akademik açıdan zor durumdaki öğrencilerin akademik sonuçlarını ve genel refahını iyileştirmedeki etkinliğini de değerlendirmeye çalışmaktadır. Bu nitel çalışmada amaçlı örnekleme tekniği ile görüşmeler kullanılmıştır. Okul yöneticilerinin seçim kriterleri, yılların deneyimi, okul ortamlarındaki çeşitlilik ve kapsayıcı uygulamalara olan bağlılığın kanıtlanmış olmasıdır. Toplanan veriler sistematik bir tematik analizden geçirilerek yöneticilerin rolleri, stratejileri ve karşılaştıkları zorluklarla ilgili anlam kalıpları belirlenmiştir. Etik hususlar, araştırma süreci boyunca her şeyden önemli olmaya devam edecektir. Tüm katılımcılardan bilgilendirilmiş onam alınmış ve bilgilerin gizliliği titizlikle korunmuştur. Bu çalışma, Türkiye ve Bangladeş'teki kapsayıcı eğitimin gerçek hayattaki uygulamalarına ilişkin değerli içgörüler sunmayı amaçlamaktadır. Yöneticilerin bakış açılarına, stratejilerine ve karşılaştıkları zorluklara odaklanan bu nitel çalışma, kapsayıcı eğitim konusunda süregelen söyleme değerli bilgilerle katkıda bulunmaktadır. Bulgular ayrıca kapsayıcı uygulamaların şekillendirilmesinde kültürel açıdan duyarlı yaklaşımlara duyulan ihtiyacı da vurgulamaktadır. Bu çalışmanın bir diğer önemli bulgusu da, kimlikleri, doğum yerleri, kastları, inançları, dinleri veya özel ihtiyaçları ne olursa olsun tüm öğrenciler için daha kapsayıcı ve dostane bir eğitim ortamının sağlanmasıdır. Bu karşılaştırmalı çalışmada, Türk eğitim ortamları Bangladeş'e kıyasla daha belirgin kapsayıcı uygulamalar sergilemektedir. Ancak Bangladeş, kapsayıcı eğitim ilkelerini benimseme konusunda umut verici bir ilerleme göstererek kapsayıcı eğitim dostu bir ortam olarak kendini yavaş yavaş kabul ettirmektedir. Bu çalışma, Bangladeş eğitim sisteminin gelecekte daha öğrenci dostu, daha kapsayıcı stratejiler benimsemesi için bir kılavuz görevi görecektir.

Anahtar Kelimeler: Kapsayıcı Eğitim, Okul Yöneticileri, Akademik Zorluklar, Eğitim Politikaları, Bangladeş-Türkiye Eğitimsel Karşılaştırmalı Çalışma.

⁵⁴³ Öğrenci, Gazi Üniversitesi, sakibabdullah2365@gmail.com

⁵⁴⁴ Dr. Öğr. Üys., Gazi Üniversitesi, onurerdogan@gazi.edu.tr

OKUL ÖNCESİ DÖNEM ÇOCUKLARINDA ERKEN OKURYAZARLIK EĞİTİMİ VE İLKOKULA HAZIRLIK

GÜLSEMİN YILDIRIM⁵⁴⁵

ÖZET

Okul öncesi dönemde erken okuryazarlık, çocukların okuma ve yazma becerilerini geliştirmeye başlamadan önce onları yazılı dil ile tanıştırmak ve ilgi uyandırmak anlamına gelir. Bu dönemde çocuklara kitap okuma alışkanlığı kazandırılabilir, harflerin ve seslerin tanıtılmasıyla alfabe farkındalığı oluşturulabilir ve kelime dağarcığı genişletilebilir. Oyunlar, şarkılar ve etkinlikler aracılığıyla dil becerileri ve okuryazarlık becerileri desteklenebilir. Okul öncesi dönemde erken okuryazarlık ve ilkökula hazırlık, çocukların okuma, yazma ve matematik gibi temel becerileri öğrenmeye hazır hale gelmelerini sağlamak için önemlidir. Bu süreçte çocuklara okuma ve yazma becerileri kazandırılırken aynı zamanda temel matematik kavramları da öğretilir. Kelime dağarcığının genişletilmesi, harflerin ve sayıların tanıtılması, düzenli okuma alışkanlığı kazandırılması gibi faaliyetlerle çocuklar ilkökula geçiş sürecine hazırlanır. Ayrıca sosyal becerilerin geliştirilmesi, öz-bakım becerilerinin güçlendirilmesi ve öğrenmeye olan ilginin artırılması da ilkökula hazırlık sürecinde önemli rol oynar. Okul öncesi dönemde erken okuryazarlık ve ilkökula hazırlık, çocukların okuma, yazma, matematik ve diğer temel becerileri kazanmalarına yardımcı olur. Bu süreçte çocuklara kitap okuma alışkanlığı kazandırılabilir, harf ve sayı tanıtımı yapılabilir, el becerileri ve dikkat geliştirici aktivitelerle kavramsal temeller oluşturulabilir. Aynı zamanda sosyal beceriler, öz-bakım becerileri ve öğrenmeye olan ilgi de desteklenir. Bu şekilde çocuklar ilkökula geçişte daha hazır ve kendine güvenli olabilirler. Çalışmanın amacı bakanlığımızın uygulamış olduğu DİLİMİZİN ZENGİNLİKLERİ PROJESİ 'nde de yer alan okul öncesi dönem çocuklarında erken okuryazarlık farkındalığı oluşturmak ve görsel okumalarına yardımcı olmak. Okul öncesi dönemde erken okuryazarlık ve görsel okuma, çocukların görsel bilgileri anlama, yorumlama ve etkili bir şekilde kullanma yeteneklerini geliştirmeyi içerir. Bu süreçte çocuklar, resimli kitaplar, posterler, grafikler ve diğer görsel materyaller aracılığıyla dünyayı keşfederken görsel okuma becerilerini geliştirirler. Renklerin, şekillerin, desenlerin ve görsel öğelerin tanınması, görsel hafızanın güçlendirilmesi ve hikayeleri resimlerle anlamlandırma gibi aktivitelerle görsel okuma becerileri desteklenir. Bu beceriler, çocukların okuryazarlık sürecine güçlü bir temel oluştururken aynı zamanda onların sanat anlayışını ve yaratıcılıklarını da destekler. Çalışmanın veri grubunu bağımsız bir anaokulunda yer alan 5 yaş grubu (57-68 ay) 70 çocuk ve 4 yaş grubu 20 çocuk oluşturmaktadır. Çalışmanın yöntemi nitel çalışma yöntemi. Çocukların çalışmaları devam ettiği için çalışma sonucu eyfor da sunulacaktır.

Anahtar Kelimeler: Görsel okuma , erken okuryazarlık

⁵⁴⁵ Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, glsmn.yldrm@gmail.com

AÇIKLAMA GELENEĞİ: SÖZLÜ ŞİİR YARIŞMALARININ TÜR ÖZELLİKLERİ

TLLEUBERDİNA GULDEN TOKATOVNA⁵⁴⁶, BATYRGALİYEVA GULİM TOKATOVNA⁵⁴⁷

ÖZET

Bu çalışma, Türkçe konuşulan kültür ve milletlere özgü bir doğaçlama sözlü şiir yarışması olan aitys türünün doğasında var olan ortak kültürel miras niteliklerini incelemektedir. Metin analizi, karşılaştırmalı analiz ve tarihsel araştırma yöntemlerini kullanan bu araştırma, sözlü şiir yarışmalarının geniş folklorik türlerini ve bunların tarihsel kökenlerini aydınlatıyor. Bulgular, dilsel metinsel yapılarını ve kimliklerini tasvir ederek, kültürlere özgü türlerin çeşitli dizisinin altını çiziyor. Üstelik bu araştırma, tarihi hatıralar, atalardan kalma manevi mesajlar ve ulusal kimlik için bir depo görevi gören ulusal sözlü sanat mirasını yaymak ve korumak için edebiyat çalışmaları yürütmenin zorunluluğunun altını çiziyor. UNESCO tarafından 2015 yılında somut olmayan kültürel miras olarak tanınan aitys türünün evrimi, özellikle Kazakistan ve komşu Orta Asya ülkeleri bağlamında bölgenin tarihi gidişatı ve toplumsal gelişimiyle karmaşık bir şekilde iç içe geçmiş durumda. Spontane bir sözlü söylem olarak işlev gören aitys, metinlerinde çeşitli toplumsal yönleri tasvir ederek toplulukların sosyal dokusunu yansıtır. Bu metinsel kompozisyonlar, etnik grupların ulusal sevinçlerini, üzüntülerini, sosyal duruşlarını, geleneklerini, özelemlerini, toplumsal meselelerini ve tarihi olaylarını ifade etmek için kanal görevi görür. Dolayısıyla sanat sanatı, ulusal hayata sosyal önem, bilgilendirici derinlik ve kültürel farklılık katan zengin bir kültürel mirası bünyesinde barındırır. Aity türlerinin sınıflandırılması, şiir alanındaki amaçlanan hedefleri, üslup formülasyonu, kafiye şemaları ve dilsel özellikleri dikkate alınarak yapılır. Bir halk geleneği olarak takvim lirik şiiri önemli bir rol oynar. Bir halk geleneği olarak takvim lirik şiiri etnik kültürlerde önemli bir rol oynar. Kültür araştırmacılarının, antropologların ve sosyologların pek çok soruya yanıt bulduğu bir alandır. Genel olarak sözlü halk geleneği ve buradaki takvim lirik şiiri içerik, tarih ve çeşitlilik bakımından zengindir. Bu bildiride sözlü takvim lirik şiirinin önemi ve etnik kültürün tanınması ve anlaşılması açısından önemi ortaya konulmaya çalışılacaktır. Makalede eski geleneğin daha sonraki dini bayramlarla olan bağlantısının yanı sıra bunların etnik tarih ve kültürle olan bağlantısı da ortaya çıkarılacaktır. Ritüel şarkılar sözlü şiirin en yaygın şarkılarından. Bunları farklı kültürlerde buluyoruz ve sözlü edebiyatın en eski türü olarak kabul ediliyorlar. Ritüel şarkılar mevsimsel değişimlere eşlik eder ve kış, ilkbahar ve yaz şarkıları olarak sınıflandırılabilir. Örnek olarak, güneşin güney gündönümü noktasından dönüşünü kutlamak için Aralık sonu ve Ocak başına doğru kış şarkıları (takvim şarkıları, Yeni Yıl şarkıları) söylenirdi. Bu arkaik şarkıların büyüleyici üslubu ve içeriği, kadim bir kültürün ilkel kavram, inanç ve duygular biçiminde yansımada yatmaktadır. Bu makale, sözlü takvim lirik şiirinin Arnavut kültüründeki önemini yanı sıra onun modern zamanlara olan ilgisini, anlamını ve korunmasını da aynı şekilde sunacaktır.

Anahtar Kelimeler: kültürler, miras, sözlü sanat, şiir, Türkçe konuşulan ülkeler

⁵⁴⁶ Doç. Dr., Кокшетауский Университет Имени Шокана Уалиханова, Guldentleuberdina@inbox.ru

⁵⁴⁷ Doç. Dr., Кокшетауский Университет Имени Шокана Уалиханова, Guldentleuberdina@inbox.ru

BIYOÇEŞİTLİLİK ÖĞRETİMİNDE YENİLİKÇİ BİR YÖNTEM: EKOLOJİ KİTABI.

ALİ ŞİMŞEK⁵⁴⁸, ALİ KÜÇÜKKÜRKÇÜ⁵⁴⁹, HALİL MESUT BAYLAK⁵⁵⁰

ÖZET

Ekoloji bilimi, günlük yaşantımızla iç içedir. Yaşadığımız çevreyi anlamlandırmamızı, çevreye uyum sağlayabilmemiz için gerekli bilginin elde edilmesini ve uygulamamızı sağlamaktadır. Burada en önemli unsur insanoğlunun yaşadığı çevreyi tanımasıdır. Toplumdaki bireyler, yaşamlarını sürdürebilmek için çevresine müdahale etmekte ve çeşitli etkinliklerle çevresini etkilemektedir. İnsanoğlunun varlığını sürdürebilmesi, içinde yaşadığı ekosisteme uygun hareket ederek doğal dengenin ve biyolojik çeşitliliğin korunmasına yardımcı olmasına bağlıdır. Bu nedenle Ekoloji öğretiminin ana amaçlarından birisini, günlük yaşantımızla iç içe olan ve yaşadığımız çevreyi anlamlandırmamızı, çevreye uyum sağlayabilmemiz için gerekli bilginin elde edilmesini ve bu bilgileri uygulamamızı sağlayabilmek oluşturmaktadır. 21. yüzyılın en önemli bilimlerinden biri olarak nitelendirilen ekoloji giderek artan bir öneme sahiptir. Yaşayan dünyanın bir parçası olan insanların, hayatlarını bilinçli bir şekilde sürdürebilmelerinde; canlı ve cansız varlıklar ile ilişkileri kavrama noktasında ekoloji bilimine ihtiyaç duyulmaktadır. Çevreye karşı duyarlılık etkinliklerinin irdelenmesi yanında ele alınması gereken unsur öğrencilerin biyoloji dersine, biyoçeşitliliğe bakış açıları, beklenti ve değerlendirme durumlarının irdelenmesi gerekmektedir. Ülkemizde eğitimin her kademesinde ekoloji konularında işbirlikli öğrenme yöntemine yer verilmesi önerilebilir. Bu maksatla Projede coğrafyaya dersi konu alanlarında yapılan araştırmalarında görülen işbirlikçi öğrenme yöntemiyle gerçekleşen hem bilişsel hem de duyuşsal anlamda olumlu etkilerin uygulanabileceği öğrenim materyalinin oluşturulması hedeflenmiştir. Farklı türdeki okullarda öğrenim gören 50 lise öğrencisi üzerinde yaptığımız ankete dayalı araştırmada ilgi çekici sonuçlar ortaya çıkmıştır. Ankete dayalı araştırmanın sonucunda ortaya çıkan bulguların analiz edilmesi ve bulgular ışığında biyoçeşitlilik kavramında yer alan ağaçların öğrenilmesi stratejisinde ele alınması gereken durumlar söz konusudur. “Eko-Kitap” adlı çalışma ile bireylerin çevrelerine karşı duyarlılığı artırmak amacıyla ekoloji eğitimi içerisinde verilen biyoçeşitlilik kavramına karşı ilgi ve farkındalığın artırılmasına yönelik uygulama örneği oluşturmak ana hedef olarak belirlenmiştir. Ağaçların eğlenceli, beş duyuya hitap eden, bölgelere ve ihtiyaca göre geliştirilebilir özellikte, teknolojik unsurlarında yerleştirilebileceği özgün bir biyoçeşitlilik öğretim ve farkındalık materyali oluşturulması gerekliliği vardır. Ortaya çıkarılan ürün ile interdisipliner bir konu olan ve biyoçeşitlilik kavramının ana unsurları içerisinde değerlendirilen ağaçlara karşı ilgi, farkındalık ve görsel motivasyonun sağlanabileceği ortaya çıkmıştır.

Anahtar Kelimeler: Ağaçlar, Eko-Kitap, Biyoçeşitlilik, Bitki Coğrafyası, İşbirlikçi Öğrenme

⁵⁴⁸ Öğretmen, MEB, mehter1453@gmail.com

⁵⁴⁹ Öğretmen, MEB, meramkizmeslek@gmail.com

⁵⁵⁰ Dr., MEB, hmesutb79@gmail.com

ÖĞRETMEN ÖZERKLİĞİ KAVRAMININ ÇEŞİTLİ DEĞİŞKENLER AÇISINDAN İNCELENMESİ

ZEYNEP ERDEM⁵⁵¹, MUHAMMED ZİNCİRLİ⁵⁵²

ÖZET

Eğitim-öğretim faaliyetlerinin hedeflerine ulaşabilmesi için gerekli ön koşullardan birisini de öğretmen özerkliği oluşturmaktadır (Short, 1994). Öğretmen özerkliği, öğretmenlerin kendi davranışlarını, yaptığı işleri ve faaliyetleri kontrol edebilmesi ile ilgilidir (Pearson& Moomaw, 2005). Öztürk'e (2012) göre öğretmen özerkliği, öğretmenlerin herhangi bir baskı altında kalmadan derslerini kendi belirlediği esaslara göre planlayabilmesi, uygulayabilmesi ve değerlendirebilmesi süreçleridir. Franklin (1988), öğretmenlerin mesleki açıdan sürekli bir gelişim süreci içerisinde bulunmalarını, sınıfta ve okulda yürütülen eğitim-öğretim faaliyetlerini yönlendirmede kimseye bağımlı kalmamalarını ve kuralların belirlenmesinde öğretmenlerin aktif bir şekilde rol almasını öğretmen özerkliği kavramı ile yakından ilişkilendirmiştir. Bustingorry'e (2008) göre öğretmenin özerklik algısının yüksek olabilmesi için sadece ona yetki verilmesi yeterli olmayacaktır, aynı zamanda öğretmenin kendisine verilen yetkiler çerçevesinde yapması gereken işler için bir yetkinlik düzeyinin de bulunması gereklidir. Ingersoll'a (2007) göre, öğretmenin özerkliğini sağlayabilmek amacıyla ona verilen görev ve sorumluluklar doğrultusunda öğretmenlerin yetki ve gücünün de arttırılması eğitimde gelişimi sağlamak için oldukça önemlidir. Bu çalışmanın genel amacı öğretmen özerkliği algılarını incelemektir. Araştırmanın evrenini 2022-2023 eğitim öğretim yılında Elazığ il merkezindeki okullarda görev yapan öğretmenler oluşturmaktadır. Araştırmanın örnekleme yöntemiyle belirlenmiş olup, araştırma çeşitli kademelerde görev yapan 461 öğretmenden alınan veriler analiz edilerek gerçekleştirilmiştir. Araştırma kapsamında veriler, Öğretmen Özerkliği Ölçeği ve araştırmacı tarafından hazırlanan kişisel bilgi formu ile toplanmıştır. Araştırmada verilerin analizinde istatistik paket programı kullanılmıştır. Elde edilen veriler normal dağılım varsayımlarını sağladığı için; öğretmen özerkliği algılarının cinsiyet ve eğitim durumu değişkenlerine göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek için t-testi; yaş, mesleki kıdem, branş ve okul türüne göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla da Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA), Yapılan analizler sonucunda öğretmen özerkliği algılarının yüksek düzeyde; mesleki gelişim özerkliği algılarının ise düşük düzeyde olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Cinsiyet, eğitim durumu ve yaş değişkenlerine öğretmen özerkliği algısının hiçbir alt boyutta farklılaşmadığı görülmüştür. Medeni durum değişkeninin sadece mesleki gelişim özerkliği algısını anlamlı olarak etkilediği sonucuna ulaşılmıştır. Eğitim kademesi değişkeninin, öğretmen özerkliği algıları üzerinde anlamlı etkiye neden olduğu görülmüştür. Branş değişkenine ilişkin farklılaşma incelendiğinde ise bazı branşların algılarının daha yüksek düzeyde olduğu tespit edilmiştir. Hizmet süresi değişkeninin öğretim programı özerkliği algısını etkilediği belirlenmiştir. Öğretmen algılarına göre evli öğretmenlerin mesleki gelişim özerkliklerinin, bekâr öğretmenlerin mesleki gelişim özerkliklerinden daha yüksek düzeyde olduğu söylenebilir. Öğretim programı özerkliği alt boyutunda kıdemi 21 yıl ve üzeri olan öğretmenlerin özerklik algılarının, 11-15

⁵⁵¹ Uzm., Milli Eğitim Bakanlığı, Zeynepkokumpdr@gmail.com

⁵⁵² Doç. Dr., Fırat Üniversitesi, mzincirli@firat.edu.tr

yıl kıdeme sahip olan öğretmenlerin özerklik algılarından daha yüksek düzeyde olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Öğretmenlerin öğretmen özerkliği ve öğretmen özerkliği alt boyutlarına dair algılarının eğitim durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık oluşturmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Öğretmenlerin lisans üstü eğitim süresince aldığı derslerin, okul yapısı ve özerklik algılarını anlamlı şekilde etkilemediği söylenebilir. Bu durumun nedeni olarak öğretmenlerin almış olduğu lisans üstü eğitimlerin okul idaresi ve diğer öğretmenler tarafından yeterince önem arz etmemesi gösterilebilir. Öğretmen özerkliği toplam puanları incelendiğinde okul öncesinde çalışan öğretmenlerin özerklik algılarının, ilkokul ve lisede çalışan öğretmenlerden anlamlı şekilde daha yüksek olduğu görülmektedir. Öğretim programı özerkliği ve mesleki iletişim özerkliği alt boyutlarında okul öncesinde çalışan öğretmenlerin özerklik düzeylerinin ilkokul, ortaokul ve lisede çalışan öğretmenlerin özerklik düzeylerinden anlamlı şekilde daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmaktadır. Öğretmen özerkliği ve öğretmen özerkliği alt boyutlara dair algıların, yaş değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermediği sonucuna ulaşılmıştır. Sosyal bilimler branşındaki öğretmenlerin fen bilimleri branşındaki öğretmenlere göre öğretmen özerkliği ve öğretim programı özerkliği algısı, anlamlı şekilde daha yüksektir. Öğretmen özerkliğini arttırabilmek amacıyla eğitim programlarında öğretmenlerin özerklik davranışlarını daha sık sergileyebilecekleri etkinliklere yer verilebilir. Fen bilgisi branşında çalışan öğretmenlerin özerkliklerini destekleyecek etkinlikler yapılabilir.

Anahtar Kelimeler: Öğretmen, Özerklik, Öğretmen Özerkliği

ÖZET

Türkçülük, Rusların Kuzey Asya, Orta Asya ve Kafkaslar'da artan politikalarına tepki olarak, Türklük bilincinin ayakta tutulması amacıyla ortaya çıkmıştır. Kazan Tatarları, düşüncenin öncülüğünü yapmıştır. Kazan Tatarlarının çalışmalarına daha sonra kırım Tatarları katılmıştır. Bu coğrafyada yetişen Yusuf Akçura, Zeki Velidi Togan, Sadri Maksudi Arsal ve İsmail Gaspıralı gibi Tatar asıllı bilim ve siyaset adamları Türkçülük akımını Anadolu'ya getirmiştir. İsmail Gaspıralı Kırım'da ve Türkiye'de birçok yeniliğinin temelini atan aydınlardandır. Gaspıralı eğitimde, dilde, fikirde birliğin savunucusu olmuş, bu amaçla yeni okulların açılmasını, bu okullarda Türkçe eğitim verilmesini önemsemiştir. Türkler arasında birliğin oluşması, halka Türkçeyi sevdirmek ve dili yaygınlaştırmak adına gazeteler çıkarmış; gazeteler aracılığıyla halkta milli uyanışı gerçekleştirmeyi amaçlamıştır. Gazete çalışmaları, Ruslar tarafından olumlu karşılanmamıştır. Bunun üzerine 1881 yılında Akmesic'te Tavrida Gazetesi'nde "Genç Molla" takma adıyla yazılarını yayımlamış, yazılarını 'Rusya Müslümanlığı', 'Müslüman'ın Düşünceleri, Notları ve Gözlemleri' adlarıyla kitaplaştırmıştır. Gaspıralı'nın en nitelikli ürünlerinden biri 'Tercüman-ı Ahval-i Zaman' gazetesidir. Gazete, yayın hayatına 1883 yılında Bahçesaray'da haftada bir gün çıkacak şekilde başlamıştır. 1912 yılında günlük baskıya geçmiş, 1918 yılında ise yayın hayatını sonlandırmıştır. Gazetenin temel amaçları; Türkçedeki yabancı kaideleri atmak, okurlar anlaşılmayan Farsça ve Arapça kelimeleri dilden çıkarmak ve Türk lehçelerinde Türkçenin inceliğine uyan kelime ve deyimleri İstanbul Türkçesine yerleştirmektir. Gaspıralı, dilde birlik fikrini hayata geçirebilmek için çok yönlü hareket etmiştir. Dilin daha programlı ve organize şekilde öğretimini gerçekleştirmek için modern eğitim veren okulların açılmasında etkili olmuştur. Türkçe'nin eğitimi dili olmasına ciddi katkılar sunmuştur. Öğrencilerin Türkçeyi daha iyi kavrayabileceği, okuma ve yazma çalışmalarında daha başarılı olabilmeleri için 'Usul-ü Savtiye' adını verdiği yöntemi geliştirecektir. Dersin öğrenme çıktılarını gerçekleştirmek adına 'Hocay-ı Sıbyan' ismiyle ders kitabı çıkarmıştır. Cedit hareketi adını verdiği okullaşma projesi için 1901'de Türkistan'a gitmiş, ihtiyaç sahibi öğrencilerin eğitimlerine devam edebilmeleri için hayır kurumları açmıştır. Çalışma, betimsel bir niteliktedir. Çalışmanın amacı, Türkçenin gelişiminde, Türk kültürünün korunmasında ve yaygınlaşmasında büyük emekleri olan İsmail Gaspıralı'nın Türkçeye ve Türk milletine yönelik çalışmaları, bütünlük içinde halinde ele almaktır. Veri toplama yöntemi olarak doküman analizi kullanılacaktır. veriler, betimsel analiz yöntemiyle analiz edilecektir.

Anahtar Kelimeler: İsmail Gaspıralı

⁵⁵³ Öğretmen, ,

ÇOCUKLUK ÇAĞINDA SIK GÖRÜLEN DAVRANIŞ BOZUKLUKLARI VE RUHSAL SORUNLAR

SEVİM BUDUN⁵⁵⁴

ÖZET

Davranış bozuklukları çocuğun çeşitli ruhsal ve bedensel nedenlere bağlı, iç çatışmalarını davranışlarına aktarması sonucu ortaya çıkar. Hırçınlık, sinirlilik, saldırganlık, inatçılık, yalan, çalma, küfür gibi davranışlar davranış bozukluklarına girer. Bir çocuğun davranışının bozukluk sayılabilmesi için bazı ölçütler gerekir. Bu ölçütler: Yaşa uygunluk: Her gelişim döneminin kendine özgü davranışları vardır. Bu nedenle çocuğun içinde bulunduğu gelişim döneminin özelliklerini iyi bilmek gerekir. Cinsel rol beklentileri: Erkeklerde kızlara oranla daha saldırgan olmaları beklenirken, davranışlarıyla erkeklere benzer saldırgan davranan kızların davranışları normalden sapan davranış grubuna girer. Yoğunluk: Bir davranışın bozukluk olarak kabul edilmesinde ki ikinci ölçüt yoğunluktur.Örneğin: beş yaş çocuğunda öfke ve huysuzluk doğarken bu davranış başkasına fiziki zarar verme şekline dönüşürse, davranış bozukluğu kategorisine girer. Süreklilik: Çocuğun belirli bir davranış türünü ısrarlı biçimde ve uzun zaman devam ettirmesidir. Dikkat Çekmek: Çocuğa gerekli ilgi ve sevgi gösterilmediğinde yada yeterli zaman ayrılmadığında dikkat çekmek için davranış bozukluklarına yönelir. İntikam Alma İsteği: özellikle dayak yiyen sevgi verilmeyen çocuk anne babasından intikam almak ister. Otoriter ve baskıcı tutum, katı disiplin anne babaya karşı öfke ve nefret duygularını gelişmesine ve buna paralel olarak baş kaldırıcı bir bireyin oluşmasına neden olur. Yetersizlik: Çocuğun kendisine güvensiz olması davranış bozukluklarına neden olur. Anne ve babanın aşırı koruyucu hoşgörülü tutumu gerektiğinden fazla özen gösterilmesi fazla kontrol anlamına gelir. Sonuçta çocuk diğer kimselere aşırı bağımlı, kendine güveni olmayan, duygusal olarak çabuk kırılan bir kişi olur. ÇOCUKLARDA GÖRÜLEN DAVRANIŞ BOZUKLUKLARI • Saldırganlık • Hiperaktivite bozuklukları• Kekemelik • Parmak emme• Tırnak yeme • Otizm (İçe kapanıklık)• Yalan söyleme • Enüresis (alt islatma)• Enkoprisis (dışkı kaçıрма) Aileler nasıl davranmalı? 1-karşılıklı saygı:azarlamak, bağırarak, vurmak, Susturmak,tutarsız davranmak çocuğa Saygısızlığın göstergesidir. Her ana-baba Çocuklarına saygı göstermeyi öğrenmelidir. 2-çocuğa zaman ayırmak: çocukla ilgilenmek, Zaman ayırmak gerekir. Birlikte geçirilecek Zaman nicelik değil, nitelik olarak önemlidir. Birlikte çocuğun hoşlanacağı faaliyetler Yapılabilir. 3-cesaretlendirme: çocuğun Kendine güvenmesini İstiyorsa önce anne-baba Çocuğa güvenmelidir. Çocuğun çabasını övmeli ve Yüreklendirmelidir. 4-sevgiyi anlatmak:çocuğun Kendini güvenli Hissedebilmesi için, en Azından sevildiğini bilmesi Ve sevmesi gerekir. Öğretmenler nasıl davranmalı? uyum problemi görülen öğrencileri Belirlemeli, bu öğrencilerle daha çok ilgilenmeli, bu öğrencilere sabır gösterin ve bu öğrencileri kazanmaya çalışmalı, okuldaki birtakım etkinliklerde onlara görev Vermeli. uyumsuz çocuğun uğraşacağı yapabileceği, Yaşamına genelleyebileceği akademik Etkinlikler sağlanmalıdır. okulda güvenli bir ortamın Oluşturulabilmesinde elbette okulu Paylaşan herkese görev Düşmektedir. Ancak bu İşin iyi organize edilmesi ve sorumluluğu tek elde toplanması doğru bir Yaklaşımdır. okul yöneticileri, öğretmenler ve

⁵⁵⁴ Öğretmen, Era Koleji, sevimbudun@gmail.com

anne Babalarla işbirliği yapmalıdır. Bu araştırma Meta analiz yöntemiyle yapılmıştır. Araştırma sonuçları ve öneriler kongrede sunulacaktır.

Anahtar Kelimeler: Anne, Baba Davranış Bozuklukları,, Ruhsal sorunlar

ÖĞRETMENLERİN VE OKUL YÖNETİCİLERİNİN VELİ KATILIM MODELLERİ İLE OKUL ETKİLİĞİ ARASINDAKİ İLİŞKİYE YÖNELİK GÖRÜŞLERİ

SİNAN AKKOÇ⁵⁵⁵

ÖZET

Aile öğrenmenin başladığı yerdir. Bu süreç, ait olunan toplumun kurallarının ve o topluma ait birtakım öğretilerin aktarımıyla başlar. Okul evresi başladığında ise planlı bir süreç devreye girer. Böylece okul ve aile çocuğun gelişimini birlikte etkilemeye başlar. Doğaldır ki çocuk bu süreçte ailenin ve okulun etkisi altındadır. Bu iki kurum işbirliğini sağlayabildiğinde çocuğun çok yönlü gelişimi olumlu yönde ivme kazanacaktır. Hazırladığımız çalışma kapsamında okul etkililiği, etkili okul paydaşı olarak veli, velinin eğitim sürecine entegrasyonu, okullarda katılımcı yönetim ve veli katılımı kavramlarına yönelik alanyazın çalışmaları taranmıştır. Türkiye’de ve dünyada son yıllarda alan yazına sunulmuş araştırmalar; veli-okul etkileşimi, veli entegrasyonu, parental involvement ve Epstein J. anahtar kelimeleri ışığında incelenmiş, ilgili araştırmalarda ortak olarak öne çıkan, eğitim öğretim sürecine velinin etkin katılımı ve katılımcı yönetim kavramlarına dair çıktılar sentezlenerek araştırmanın kavramsal çerçevesi kurulmuştur. Epstein’in geliştirdiği veli katılım modelleri temel alınarak, okul yöneticilerinin ve öğretmenlerin; velilerin okullardaki eğitim-öğretim süreçlerine ne düzeyde katıldıkları ve ne tür katılım türlerini tercih ettiklerine dair algı ve gözlemleri bu araştırmanın problemini oluşturmaktadır. Araştırma sonucunda, Kütahya il merkezinde, devlet okullarında görev yapan yönetici ve öğretmenlerin, veli katılım modelleri ve okul etkililiği süreçlerinde etkin veli katılımı olgularına yönelik algılarının, Joyce L. Epstein ve arkadaşlarının geliştirdiği ve alan yazında en çok atıf yapılan “6 Veli Katılım Modeli” temel alınarak, saptanması hedeflenmiştir. Bu hedef doğrultusunda çalışmaya temel sorular : “1. Okul yöneticilerinin ve öğretmenlerin bakış açısıyla velilerin sahip oldukları “veli katılımı” algısı nedir, veliler için veli katılımı olgusu önemli midir? 2. Okul yöneticileri ve öğretmenlere göre veli katılımının temel özellikleri nelerdir? 3. Okul yöneticileri ve öğretmenlere göre veli katılımının okulun etkililiğine katkısı var mıdır, ne düzeydedir?” şeklinde belirlenmiştir. Olgu bilim deseniyle yürütülen nitel çalışmada, çalışma grubunu;Kütahya il merkezindeki devlet okullarında, ortaokul düzeyinde görev yapan ve amaçlı örneklem yoluyla belirlenen, 4 yönetici ve 4 öğretmen oluşturmaktadır. Uzman görüşüyle araştırmacı tarafından geliştirilen yarı yapılandırılmış görüşme formu, araştırmanın verilerini toplamak için kullanılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Katılımcı yönetim, veli katılımı, veli katılım modelleri

⁵⁵⁵ Öğrenci, Dumlupınar Üniversitesi, sinanakkoc83@gmail.com

BUGÜN AŞAMADA ÖZBEKİSTAN'DA TURİZMİN GELİŞİMİ

SAYYORA ATADJANOVA⁵⁵⁶

ÖZET

Özbek halkının eski çağlardan günümüze kadar biriktirdiği zengin tarihi, kültürel ve manevi mirası, diğer halklarla kültürel miras alışverişine katkı sağlamaktadır. Devletler arasında diplomatik ilişkilerin kurulması, ticaretin gelişmesi ve bilimsel başarıların paylaşılmasının izleri antik Büyük İpek Yolu boyunca izlenebilmektedir. Ve bugün, Orta Asya halklarının paha biçilmez mirası, bağımsızlık yıllarında Özbekistan'da yeni bir sanayinin - turizmin - oluşumuna ve gelişmesine katkıda bulunmaktadır. Özbekistan turizm endüstrisinin gelişmesinde önemli bir olay, hükümetin cumhuriyetteki turizm potansiyelinin oluşumu ve geliştirilmesine gösterdiği büyük ilgiye dayanarak, 1993 yılında Ulusal "Özbekturizm" Şirketi'nin Özbekistan'ın tam üyesi olarak kabul edilmesidir. Dünya Turizm Örgütü. Bu, dünyanın birçok ülkesindeki seyahat acenteleriyle yakın temas kurmak için büyük fırsatlar sağladı ve etkileşimlerini niteliksel olarak yeni bir düzeye taşıdı. Aynı zamanda Özbekistan da dünyanın birçok ülkesi gibi Dünya Turizm Örgütü'nün her yıl düzenlediği Uluslararası Turizm Fuarı'nın (ITB) daimi katılımcısı oldu. Böylece ülkede gerekli turizm altyapısını oluşturan ve uluslararası turizmin yörüngesine giren Özbekistan, yabancı ülkelere gelen seyahat firmaları ve firmalarıyla geniş bir işbirliği ağı uygulamaya başladı. Bugün Özbekistan'da en zorlu zevklere uyacak çok çeşitli turizm ürünleri geliştirilmektedir: tarihi ve kültürel turizm, etnik turizm, eko-turizm, sağlık turizmi ve MICE endüstrisi. Gastronomi, medikal turizm, dağcılık, tarım turizmi, hac, gençlik turizmi ve diğerleri. Turizmin birçok sınıflandırması vardır. İnşaat kavramları ve ilkeleri bakımından farklılık gösterirler. Turizm türlerinin sınıflandırılması, ulusal kültür unsurlarını, ülkenin farklı bölgeleri için farklılaştırılmış sektörel ekonomik standartları, bölgelerin çeşitlendirilmiş kalkınmasını, ekosistemlerin korunmasını, geleneksel yerel kültürün etkin bir şekilde uyarılmasını kullanarak hedeflenen ve bölgesel programların geliştirilmesine temel oluşturur. el sanatları, nüfusun yaşam standartlarını yükseltmeye yönelik sorunların çözümü vb. Turizm, turizm endüstrisinin ekonominin diğer sektörleri arasındaki yerinin daha doğru belirlenmesini, turizmin GSYİH üretimine sağlayabileceği katkının hesaplanmasını ve dolayısıyla ekonominin yönetilmesi için etkili sistemlerin oluşturulmasında daha hedefe yönelik bir yaklaşım benimsenmesini mümkün kılar. genel olarak turizm ve özel olarak turizm. Bağımsızlık koşullarında, Özbekistan'ın eski zamanlarının kültürel ve tarihi anıtlarının yanı sıra modern cazibe merkezlerine ve sosyo-ekonomik dönüşümlerin başarılarına olan ilgi azalmıyor ve artıyor.

Anahtar Kelimeler: Turizm, kültür, işbirliği, Dünya Turizm Örgütü, Uluslararası turizm fuarı.

⁵⁵⁶ Doç. Dr., Национальный Университет Узбекистана, asamel@mail.ru

YAPAY ZEKA DESTEKLİ WHATSAPP BOTLARI: EĞİTİMDE KİŞİSELLEŞTİRİLMİŞ ÖĞRENME DENEYİMLERİ

BATUHAN ÇELİK⁵⁵⁷

ÖZET

Bu araştırma önerisi, eğitim alanında yapay zeka (AI) ve chatbot teknolojilerinin kullanımına odaklanmaktadır, özellikle ChatGPT destekli danışmanlık ile geleneksel danışmanlık yöntemlerinin karşılaştırmalı etkililiğini incelemeyi amaçlamaktadır. Araştırmanın temel amacı, bu iki müdahalenin öğrenci başarısı, motivasyonu ve öğrenme süreçleri üzerindeki etkilerini değerlendirmektir. Çalışma, yarı-deneysel bir tasarım kullanarak, seçilen öğrencilerle yarı yapılandırılmış görüşmeler gerçekleştirilmiş ve ön-test ile son-test olarak planlanan deneme sınavları ile anketler kullanılmıştır. Katılımcılar, XYZ okulundan rastgele seçilen 100 lise öğrencisinden oluşmaktadır. Bu öğrencilerle yapılan yarı yapılandırılmış görüşmeler, öğrencilerin danışmanlık yöntemlerine yönelik algılarını, tercihlerini ve motivasyon düzeylerini derinlemesine anlamak için tasarlanmıştır. Veri toplama süreci, öğrencilerin eğitim deneyimlerine ilişkin kapsamlı bilgiler sağlamak amacıyla dikkatle yönetilmiştir. Araştırmanın bulguları, ChatGPT destekli danışmanlık yönteminin, öğrencilerin akademik performansını ve motivasyonunu geleneksel yöntemlere kıyasla daha olumlu yönde etkilediğini göstermektedir. Öğrenciler, kişiselleştirilmiş geri bildirimler sunan ChatGPT yöntemini tercih etmiş ve öğrenme süreçlerindeki etkileşim ve katılım seviyeleri bu yöntemle anlamlı şekilde artmıştır. Özellikle, ChatGPT destekli yöntemle sağlanan anında geri bildirimler, öğrencilerin ders materyallerini daha etkin kullanmalarını sağlamış ve öğrenme süreçlerini zenginleştirmiştir. Bu yöntem, öğrencilerin derse olan ilgisini ve ders materyalleri üzerindeki odaklanmalarını artırmış, öğrenme motivasyonlarını güçlendirmiştir. Ayrıca, araştırma sonuçları eğitimde AI ve chatbot teknolojilerinin etkili kullanımı hakkında önemli bilgiler sağlamakta ve gelecekteki eğitim stratejilerinin geliştirilmesine katkıda bulunmayı amaçlamaktadır. Sonuçlar, eğitimciler ve politika yapımcıları için AI ve chatbot teknolojilerini nasıl etkili bir şekilde entegre edebilecekleri konusunda rehberlik sağlayacak, ve eğitimde teknolojik yeniliklerin nasıl etkili bir şekilde entegre edilebileceğine dair değerli bilgiler sunacaktır. Bu araştırma, eğitimde AI kullanımının potansiyel etik ve pratik zorluklarına dair tartışmaları da derinleştirecek ve bu teknolojilerin öğrenme ortamlarına entegrasyonu konusunda daha fazla bilgi sağlayacaktır. Bu bilgiler, eğitimcilerin ve öğrencilerin bu yeni teknolojileri daha etkili ve sorumlu bir şekilde kullanmalarına yardımcı olacaktır, böylece eğitim sistemlerinin karşılaştığı mevcut zorluklara yenilikçi çözümler sunulacaktır. Bu çözümler, eğitim sistemlerindeki öğretim ve öğrenme kalitesini artırma potansiyeline sahiptir, böylelikle öğrencilerin bilgiye erişimlerini kolaylaştırır ve daha etkili öğrenme deneyimleri sunar. Araştırma sonuçlarının, eğitim teknolojileri alanında politika ve uygulamaları şekillendirmede etkili olması beklenmektedir.

Anahtar Kelimeler: yapay zeka, chat bot, eğitim, soru-cevap

⁵⁵⁷ Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, batuhancelikmeb@gmail.com

BRIDGING CULTURES, BUILDING FUTURES: THE ROLE OF THE YOUTH ASSOCIATION OF STUDENTS OF UZBEKISTAN IN TURKEY IN THE ACADEMIC INTEGRATION OF UZBEK STUDENTS

ŞAHNOZA MADREİİMOVA⁵⁵⁸

ÖZET

The academic assimilation of Uzbekistani students into Turkish universities serves as a vital measure of the robust cultural and educational interplay between Uzbekistan and Turkey. This paper delves into the intricacies of the assimilation process, spotlighting the hurdles encountered by students from Uzbekistan and the crucial support provided by the Uzbek Students Association in Turkey. This organization has been pivotal in championing academic distinction through a variety of scientific, social, and humanitarian endeavors, thus forging a supportive community for the Uzbek student diaspora in Istanbul. Research findings reveal that Uzbek students generally adapt well to the academic demands of Turkish higher education but face obstacles such as linguistic differences, cultural variances, and the complexities of navigating a foreign educational bureaucracy. The Uzbek Students Association stands out as an essential support mechanism, offering linguistic aid, mentorship, and logistical support to both new arrivals and continuing students. Moreover, it fosters a sense of belonging among Uzbek students, pivotal for their social integration and overall well-being. The paper further discusses the Association's successful programs, including cultural exchanges, academic seminars, and collaborations with Turkish educational bodies, which have not only facilitated the integration of Uzbek students but also enriched the cultural landscape of the host community. Through these initiatives, the Association has created a dynamic forum for the exchange of knowledge and experiences, thereby enhancing the academic and social integration of Uzbek students. In conclusion, this study highlights the critical role of organized support networks like student associations in improving the academic journey of international students and in strengthening bilateral ties through educational and cultural exchanges.

Anahtar Kelimeler: Uzbek students, Turkey, tertiary education, assimilation, The Youth association of students of Uzbekistan in Turkey.

---

⁵⁵⁸ Arş. Gör., Taşkent Kimyo Uluslararası Üniversitesi, madreimovashahnoza@gmail.com

THE NEED TO STUDY THE HISTORY OF AGRICULTURE DURING THE TIMURID PERIOD AND ITS IMPORTANCE

SHOHİSTAHON ULJAEVA⁵⁵⁹, AKBAR SUVONOVİCH DAMINOV⁵⁶⁰

ÖZET

Civilizations globally and in our country have evolved closely with irrigation and agriculture. Agriculture has always been crucial for human survival, with its importance only set to increase. The agricultural history of Timur's empire and the Timurids significantly impacted the socio-economic, political, and spiritual aspects of human civilization. Governing a vast territory, Timur and his descendants relied on agriculture as the main income source during the feudal Middle Ages, influencing statehood and socio-economic development. Examining agriculture in the Timurid era sheds light on its role in state development. During Timur's reign and that of his successors, significant social and economic shifts occurred, influencing agriculture, the status of farmers, and the frameworks of taxation and trade. Advances in agriculture and irrigation, along with the Timurid rulers' reforms, catalyzed progress in the agrarian sector. This aspect of our history remains underexplored and lacks an objective evaluation. Insights from studying the Timurid period's agricultural history could guide strategies to enhance agriculture in New Uzbekistan, boost crop yields, and better rural livelihoods. Studying the history of agriculture in the period of Timur and Timurids allows a deeper understanding of the dynamics of agricultural development, its impact on society and the environment, and provides an opportunity to identify lessons for modern agriculture and sustainable development. Today's issues of global warming, water shortage, and agricultural development are not only in our country, but also on a global scale. Decree of the President of the Republic of Uzbekistan dated January 28, 2022 "On the Development Strategy of New Uzbekistan for 2022-2026" dated October 23, 2017 Along with the positive work done in the decree, it was noted that "the lack of a long-term strategy for the development of agriculture prevents the effective use of land and water resources, the wide attraction of investments in the sector, the high income of producers and the increase of the competitiveness of products." In the decree, it is stated that "to ensure the safety of food products and improve the consumption ration, to develop and implement the state policy of food safety, which provides for the cultivation of the required amount of food products; wide introduction of market principles in the purchase and sale of agricultural products, development of quality control infrastructure, promotion of exports, creation of a favorable agribusiness environment and value chain, which provides for the production of competitive, high-value-added agricultural and food products in the target international markets; rational use of natural resources, including rational use of land and water resources, forest fund, and improvement of the environmental protection system; implementation of programs for the development of rural areas and other important tasks, which provide for the balanced and sustainable development of

⁵⁵⁹ Prof. Dr., Tiiame- National Research University- Tashkent., uljaeva@tiiame.uz

⁵⁶⁰ Öğr. Gör., Samarkand State Veterinary Medicine University, uljaeva@tiiame.uz

rural areas. It is possible to use the experiences of agricultural history during the Timurid period in the implementation of strategic development goals in the agricultural sector.

Anahtar Kelimeler: Agricultural development Timurid era Irrigation systems Socio-economic impact Sustainable agriculture

KAZAKH NATIONAL GAMES AS A FACTOR OF ETHNIC EDUCATION OF THE YOUNG GENERATION

MARAT ANDAKULOV⁵⁶¹, ERLAN SEISENBEKOV⁵⁶²

ÖZET

Life experience shows that the organization of Kazakh national games for students of general educational institutions is of great importance in the education of the younger generation. When school-aged young people take lessons about national games in this section, learn the ways of playing them, improve them with each lesson and polish them with repetition, they will enter adulthood, become citizens of their country and grow up as true patriots. those who love their people. Life deneyimi, genel eğitim kurumlarının öğrencilerine yönelik Kazak milli oyunlarının düzenlenmesinin genç neslin eğitiminde büyük önem taşıdığını göstermektedir. Okul çağındaki gençler bu bölümde milli oyunlarla ilgili dersler alıp, oynama şekillerini öğrendiklerinde, her derste geliştirip, tekrarlarla ciladıklarında yetişkinliğe girecek, ülkesinin vatandaşı olacak ve gerçek birer vatansever olarak büyüyecekler. halkını sevenler. There are various methods for conducting national games according to age characteristics in physical education lessons in educational institutions. In the modern period, there is a need to develop a teaching method for each national game in accordance with local and regional characteristics, so that the games are interesting for middle school students. To instill Kazakh national games in every child, you need to use types of games and methods that are interesting to them. Any of the Kazakh national games can be taught in a new way, adapted to modern times. One of the effective means of teaching children Kazakh national games is visual aids used in the classroom. Posters, beautifully painted, decorated with national motifs, made using national ornaments, will quickly reach the child's consciousness. Game rules must be posted in a visible place. A large number of booklets with images of national games expands the worldview of students. Since the sensitive periods for the development of physical qualities when teaching national games are the periods of maximum growth of certain motor actions, it is necessary to take these periods into account when choosing national games and exercises for consolidating and improving program material. National games, by their nature and creation, absorb national morality, cultivate national traits, strengthen their comprehensive educational qualities, becoming more complete and mature. This is a very complex world and natural human activity. In the course of training, while maintaining its naturalness, the orderly use of its elements requires a psychological study of the students' mood through the pursuit of acquiring knowledge in each lesson.

Anahtar Kelimeler: national games, health, education process, games.

⁵⁶¹ Arş. Gör., Central Asian Innovation University. Shymkent- Kazakhstan, Lisand75@mail.ru

⁵⁶² Prof. Dr., Kazakh National Pedagogical University Named After Abay, Lisand75@mail.ru

KAZAKİSTAN'DA BİR TAHİL ÜRÜNLERİ KÜMESİNİN OLUŞUM VE GELİŞME YOLLARININ İYİLEŞTİRİLMESİ

SATTİGUL RYSBAYEVA⁵⁶³, ALİ İMANBAYEV⁵⁶⁴

ÖZET

Kazakistan, 30 yılı aşkın bağımsızlığına rağmen hâlâ hammadde üreten gelişmekte olan bir tarım ülkesi olmayı sürdürüyor. Ülkenin enflasyon oranı yıldan yıla artarak 2022'de neredeyse %19'a ulaştı. Kendi ürettiğimiz tahıl ürünleri yüksek fiyatlarla satılıyor. Bu sorular, Kazakistan'da bir tahıl kümesi oluşturma ve geliştirme yollarının iyileştirilmesi ihtiyacına işaret ediyor. Buna karşılık, tahıl kümesinin etkin organizasyonu ve üretim ve ticaret ilişkilerinin dikkatli bir şekilde yerleştirilmesi, tahıl ürünleri fiyatlarının istikrar kazanmasına katkıda bulunuyor. Ocak-Nisan 2022 için ülke 1,2 milyon ton tahıl unu üretti. Bu, geçen yıla göre% 4,6'lık bir artış. Ocak-Mart 2022'de un ihracatı bir yılda hemen% 78,2 artarak 172,8 milyon ABD dolarına ulaştı. BDT ülkelerine 126 bin ton un sevk edildi. Bu, geçen yıla göre% 23,8'lik bir artış. Ancak maalesef ülke içinde un fiyatları geçen yıla göre% 8 arttı. Bu sorunlar, ülkede gıda fiyatlarının düzenlenmesinin yanı sıra endüstriyel ve ekonomik ticari ilişkilerin de yanlış, etkili bir şekilde kurulduğu anlamına geliyor. Üretimimizin küresel rekabet gücünü artırmak için devlet önlemlerinden biri, kümelenmişlerin tanıtılmasıdır. Küme üretim kompleksinin yapısının yararlılığı ve verimliliği, hammadde üretiminden nihai nihai üretime kadar işleme yönleri, küme kompleksinin şematik oluşumları ve gelişim yönleri, ekonomimizde gerçekleştirilen yeni bir üretim faaliyeti olduğu için son zamanlarda yerli ve yabancı bilim adamlarının yazılarında yaygın olarak yayınlanmaktadır. Kazak bilim adamlarının çalışmaları, bölge ekonomisinin gelişimi ve kümeler oluşturarak rekabet gücünün artırılması konularını kapsamlı bir şekilde incelemiştir. Bununla birlikte, bir tahıl kümesinin oluşumu ve gelişimi yolunda bilimsel potansiyel ile entelektüel insan kaynaklarının iyileştirilmesi için fonlar arasındaki bağlantıların güçlendirilmesi iyi anlaşılmamıştır. Beşeri sermayenin tahıl kümesinin oluşumu ve gelişimi konularının işlenmesindeki rolü, kümenin dünya çapındaki rekabet gücünü artırmada en önemli faktör olduğundan, kümenin karlarından onların gelişimine fon ayırmaya bilimsel olarak değer verir. Bölgeler tarafından kümelenme geliştirme teknolojilerinin kullanılması, işletmeler, devlet ve eğitim kuruluşları arasında ilişkilerin etkin bir şekilde yürütülmesi için mekanizmalar oluşturmayı amaçlayabilir. Çalışmanın sonuçları bölgesel yönetim ve yönetim organlarına, bilimsel ve eğitim kuruluşlarına ve bölgesel kümelenmeye katılabilecek diğer katılımcılara yönlendirilecektir. Ana çalışma alanı, ülkenin kuzey bölgesinde bölgesel ekonominin gelişimi için yenilikçi bir yön olarak küme komplekslerinin oluşumunu iyileştirmek, küreselleşme koşullarında dünya pazarındaki rekabet gücünü artıran yenilikçi faktörlerin geliştirilmesi, nüfusun yatırım çekiciliğini ve istihdamını sağlamak için bölgesel ekonominin kümelenmesi ihtiyacının gerçekleştirilmesidir.

Anahtar Kelimeler: Ekonomi, üretim kümelenmesi, tahıl piyasası, hükümet düzenlemeleri, yenilikler.

⁵⁶³ Öğr. Gör., Shymkent University, satti_01_64@mail.ru

⁵⁶⁴ Doktora Öğrencisi, Shymkent University, ali_askar78@mail.ru

KAZAKİSTAN'DA ÇOCUK VE GENÇLİK TURİZMİNİN GELİŞİM TARİHİ VE ÖZELLİKLERİ

KULALBEK ALSHYNBAYEV⁵⁶⁵, ALİYA UTEBAYEVA⁵⁶⁶

ÖZET

Makalede gündeme getirilen konu, özellikle toplumun gelişiminin yeni aşamasında gençlere turizm alanını yakından ilgilendiren kitlesel beden eğitimi ve spor eğitiminin yanı sıra çevre eğitiminin sağlanması konusudur, ekonomik canlanmanın dinamikleri, salgın hastalıklarla mücadele, bilimsel ve teknik başarıların özellikleriyle yakın uyumluluk. Yeni milenyumda adım atan ve yaşamın eşliğini henüz yeni aşmış olan günümüzün okul çocukları, günümüzde bu sorunları çözmektedir. Modern okulların, fiziksel niteliklerin geliştirilmesini, doğanın korunmasını, yüksek ekolojik çevreyi kapsamlı bir şekilde koruyan, toplumumuzu ileriye götüren yeni bir eğitim ve öğretim yapısına ihtiyacı vardır. Günümüzü ele alırsak öğrenciler arasında modern teknolojiler üzerine yeni eğitimin önemi her geçen gün artıyor. Eğitim örgütlerinin temel görevlerinin, geniş bir dünya görüşüne sahip, yeni modern teknolojiler sürecinde kapsamlı bilgiyle donanmış, eğitimi, kültürü, eğitimi ve en önemlisi gelişmiş nesilleri eğitmek ve geliştirmek olduğunu söylemeye gerek yok. , fiziksel niteliklerini günümüz trendlerine göre söyleyemeyiz. Bu sorun nedeniyle eğitim kurumlarının en önemli sorunlarından biri olarak kabul edilen disiplinler arası iletişim, günümüzde çözüm bulmaktadır. Çağdaş eğitim alanındaki gereksinimlere uygun olarak günümüzde ikili eğitim süreci bu disiplinlerarası bağlantılarla yakından bağlantılıdır. Sağlıklı bir yaşam tarzı sürdüren, aktif olarak beden eğitimi ve sporla uğraşan ve onları turizm yerel tarih faaliyetlerine aktif olarak dahil eden okul çocuklarının ekolojik yönelimlerinin oluşumu, ekolojik merkezlere, doğa bilimcilere, seyahat ve yerel tarihçilere, çok sayıda okulun oluşturulmasına bağlıdır. çocuk ve ergenlere yönelik merkezler ve bu yönde pedagojik faaliyetler. Ayrıca makale Kazakistan Cumhuriyeti'ndeki çocuk ve ergen turizminin incelenmesine ayrılmıştır. Büyüyen neslin, ebeveynlerin ve pedagojik topluluğun çevreyi ve turizm araçlarını tanımaya yönelik kitlesel bir hareketi olan çocuk-ergen turizminin durumu ve geleceğine ilişkin çalışmanın sonuçları sunulmaktadır. Kazakistan'da turizm ve yerel çalışmalar doğrultusunda çocuk ek eğitim kurumlarının devlet ağının 20. yüzyılın 60'lı yıllarında kurulmaya başladığı belirlendi. Bağımsızlık yıllarında Kazakistan Cumhuriyeti'nin eğitim sisteminde turizm ve yerel çalışmalar oluşturulmuş ve işlemiştir. Gelişimi, turizm-yerel araştırmaların çevreyi tanımanın etkili bir aracı olarak kullanılmasının uygunluğunu kanıtladı. Çalışmanın gelişimi ve içeriğinin Kazakistan vatanseverliğinin eğitimine yönlendirilmesi gerektiğine inanıyoruz. Turizmi ve yerel tarihi oluşturmak ve geliştirmek, öğrencilere psikolojik, ahlaki ve fiziksel yardım sağlamak, turist becerilerinin geliştirilmesine katılım, sağlık çalışmalarının kendi kendine organizasyonu ve edinilen beceriler, yaşamın zorluklarının üstesinden gelmek için gereklidir.

Anahtar Kelimeler: Turizm türleri, spor, altyapı, rekreasyon ve eğitim değeri.

⁵⁶⁵ Dr. Öğr. Üys., Kazakhstan- Shymkent University, anara0969@mail.ru

⁵⁶⁶ Dr. Öğr. Üys., Kazakhstan- Shymkent University, anara0969@mail.ru

ÖZLENEN GELENEKSEL ÇOCUK OYUNLARI

HATİCE DERYA SAYMA⁵⁶⁷

ÖZET

Günümüzde maalesef çocuklarımız evlerde sürekli hareketsiz kalmakta ve tablet ve çeşitli bilgisayar oyunları ile meşgul olmaktadır. Oyun , yetenek ve zekamızı geliştiren belli kuralları olan ve iyi vakit geçirmemizi sağlayan eğlenceli etkinliklere denir. Bir toplumda üretilen oyunlar o toplumun kültürel değerlerini yansıtır. Kuşaktan kuşağa aktarılan bu oyunlara geleneksel oyun denir. Oyun ve hareket çocuğun en temel ihtiyacıdır. Oyun oynamak okul öncesi dönemdeki çocuklar için temel ihtiyaçlardan bir tanesidir. Çocukların, gelişimsel yönden sağlıklı olabilmesi için beslenme, uyku vb. gereksinimleri kadar oyuna da ihtiyaç duyulmaktadır. Bu temel İhtiyacın karşılanmaması veya sınırlandırılması, toplumun çekirdeğini oluşturan çocukların sağlıksız bir şekilde gelişmelerine neden olur. Eğer çocuk oyun oynamaz ise fiziksel, bilişsel, duygusal ve sosyal yönden gelişimini tam olarak sağlayamaz. Bu nedenle oyun ihtiyacını karşılayamayan bir çocuğun, bedensel ve ruhsal açıdan sağlıklı olduğu ifade edilemez. Geleneksel oyunlarımız:

1 Daha çok fiziksel aktivitelere dayanır. Hareketlidir.

2 Beden gelişimimizi olumlu etkiler.

3 Genellikle dış mekanlarda oynanır.

4 Tanınan arkadaşlarla oynanır sosyalleşme sağlar.

5 Doğayı ve insanı tanıtır.

6 Genellikle tekerleme ile ebe seçilir ve oyuna başlanır.

7 Genellikle doğal malzemeler ile oynanır.

Geleneksel oyunlarımızı şu şekilde sıralayabiliriz; topaç çevirme, birdir bir, bilye, uçurtma uçurma, beştaş , yedi kule, isim şehir, yağ satarım bal satarım, yakan top, çelik çomak, kör ebe, çember çevirme, mendil kapmaca, yerden yüksek, köşe kapmaca, istop, ip atlama, saklambaç, körebe vb. dir. Bu çalışma ile geleneksel çocuk oyunları tekrar hatırlatılmak istenmiş ve günümüzdeki çocukların ebeveynlerine rehber olması amaçlanmıştır. Böylelikle daha hareketli, daha aktif daha zeki, daha sosyal ve daha mutlu çocuklar yetiştirilecektir.

Anahtar Kelimeler: Geleneksel oyunlar, çocuk oyunları, çocuk ve oyun

⁵⁶⁷ Öğretmen, MEB, drysymn@gmail.com

GENÇLER OYNUYOR, ÇOCUKLAR ÖĞRENİYOR

HÜLYA KAYHAN⁵⁶⁸

ÖZET

Hayatı en iyi nasıl öğreniriz? Yapararak ve yaşayarak. Tiyatro neydi? İnsanı, insana, insanla, insanca anlatan sanat dalı (Shakespeare). Gün geçtikçe dijitalleşen dünyada bilgiye ulaşmak çok kolay, dolayısı ile öğrenmek için kaynak zengin. Ancak günümüz sorunu, gençlerimizde de çocuklarımızda da (özellikle özel gereksinimli çocuklarımızda) eğitim. Başta davranış problemleri olmak üzere dijitalleşen toplum yapısında, teknoloji bağımlılığı ve bu bağımlılığın getirdiği bir takım fiziksel (başta obezite) ve ruhsal (öz güven eksikliği, Asosyal kişilik gelişimi, benmerkezcilik vb) sorunlar baş göstermekte. Türkçenin doğru ve güzel kullanımı ile ilgili de ciddi problemlerimiz var. Gençlerimizin ve çocuklarımızın ortak sorununu, tiyatro sahnelerinde gençlerimize roller vererek çocuklarımızı da o sahneye katarak sorunlarımıza çözüm bulabileceğimizi düşündük. Meslek lisesi Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Alanı 12. Sınıf öğrencilerimizle, seçmeli dersimiz olan çocuk edebiyatı ve masal anlatımı dersi kapsamında, arkadaşlık ve doğayı koruma ve sağlıklı beslenme konulu iki tiyatro metnini, kostüm ve aksesuarını da yaparak hazırladık. Ana sınıflarına giderek, gençlerimiz, oyunlarını çocuklara, çocukları da dahil ederek oynadılar. Gençlerimiz sorumluluklarını yerine getirirken işbirliği içinde çalışarak sosyalleştiler, öz güvenleri yükseldi. Erken yaşta tiyatro ile tanışan çocuklar ise, eğlenirken öğrenme şansı buldular. Özellikle kaynaştırma eğitimi alan özel gereksinimli çocukların sosyal uyumları açısından oldukça yararlı oldu. İlerleyen haftalarda imkanlarımız doğrultusunda daha fazla okula gidip, daha fazla çocuğa ulaşmayı hedefliyoruz. Tiyatro içerikli dersler, tüm liselerde veya diğer meslek liselerinin farklı alanlarında da bulunsa !!!Ülkemiz ekonomik şartları da göz önüne alınarak tiyatroya ulaşmakta güçlük çeken çocuk ve gençlerin ekonomik bir şekilde erken yaşta tiyatro ile tanışmasını ve ülke ekonomisini zorlamadan tiyatroya ulaşmasını sağlayacağı, katılımcı sayısının ve katılma sıklığının artacağı ve daha fazla tiyatronun nimetlerinden faydalanılabileceği (en başta eğitim kökenli sorunlarımızı çözmekte fayda sağlayabileceği) düşüncesinde olduğumu belirtmek isterim.

Anahtar Kelimeler: Tiyatro, Eğitim, Öğrenmek, Ekonomik

⁵⁶⁸ Öğretmen, Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığı Mesleki Ve Teknik Anadolu Lisesi, hulyakayhan41@hotmail.com

OKUL ÖNCESİ EĞİTİM KURUMLARINDA ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİNE GÖRE ÖĞRETMEN-YÖNETİCİ İŞ BİRLİĞİ

RÜYA KÜÇÜKOĞLU⁵⁶⁹

ÖZET

İş birliği, bir örgütün oluşmasını sağlayan en önemli etkenlerden biridir. İş birliği, istek ve gereksinimlerini tek başlarına karşılayamadıkları durumlarda bireylerin güçlerini birleştirmeye duydukları istekliliği ifade etmektedir. Böyle bir isteklilik örgüt açısından da bir zorunluluktur (Aydın, 1988). Thompson (1968)'a göre grupları olan okulun işleminde, işbirliğinin önemli yeri vardır. İş birliği bu bağlamda katılma ile gerçekleşen bir eylemdir. Özellikle aşırı uzmanlaşmanın geçerli olduğu bir çağda, uzmanların düşünce ve eylemleri ancak işbirliği ile eşgüdümlenebilir. Alanyazında okul öncesi öğretmenlerinin okul-aile işbirliği yapmaları konusunda çalışmalar (Işık, 2015; Güleç ve Genç, 2010; Bay, Bahçıvan ve Kalay 2018) bulunmakta ve söz konusu çalışmalarda anne baba görüşlerine yer verilmektedir ancak okul öncesi öğretmenlerinin yöneticileri ile iş birliği yapmaları hakkında herhangi bir çalışmaya rastlanmamaktadır. Bu sebeple, okul öncesi öğretmenlerinin gözünden yönetici-öğretmen iş birliği odaklı bu çalışmanın yapılmasına ihtiyaç duyulmaktadır. Araştırma okul öncesi öğretmenlerinin öğretmen-yönetici iş birliği hakkındaki görüşlerini derinlemesine ve ayrıntılı olarak incelemek için nitel desende oluşturulmuş ve durum çalışması deseni kullanılmıştır. Nitel araştırma desenlerinden olan durum çalışmalarında araştırmacılara ve ilgililere bir durum hakkında detaylı bilgi aktarılması amaçlanmaktadır (Akar, 2016). Araştırmanın çalışma grubunu Karadeniz'in çeşitli bölgelerinde görev yapan 14 okul öncesi öğretmeni oluşturmaktadır. Araştırmada örneklem alınma yoluna gidilmiş, "maksimum çeşitlilik örnekleme" yöntemi kullanılmıştır. Maksimum çeşitlilik örnekleme yapılırken incelenen olgu hakkında en fazla bilgi edinmeyi olanaklı kılacak etkenler belirlenmelidir (Neuman ve Robson, 2014). Bu sebeple araştırmaya katkı sağlayan öğretmenlerin farklı türdeki okul öncesi eğitim kurumlarında görev yapıyor olmasına, farklı yaş grubunda olmalarına ve farklı mesleki kıdeme sahip olmalarına dikkat edilmiştir. Bu çalışmada demografik bilgi formu ile nitel araştırma tekniklerinden yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Katılımcılara konu hakkında önceden bilgi verilmiş ve sadece gönüllü kişilerle mülakatlar sağlanmıştır. Görüşmelerde okul öncesi öğretmenlerine kurum içi iletişim, iş birliği yapılan konular, iş birliği hakkında öneriler ve iş birliğine engel olan durumlar hakkında olmak üzere toplam 7 adet soru yöneltilmiştir. Görüşmeler yüz yüze yapılmış ve katılımcıların bilgisi dahilinde ses kayıt cihazıyla kaydedilmiş ve eş zamanlı olarak araştırmacı tarafından notlar alınmıştır. Görüşmeler yaklaşık bir 15-20 dakika arasında sürmüştür. Araştırmada elde edilen veriler içerik analizi tekniği ile çözümlenmiştir. Görüşmeler sırasında alınan ses kayıtları araştırmacı tarafından bilgisayar ortamında yazılı hale dönüştürülmüştür. Araştırma sırasında elde edilen tüm veriler okunarak kodlama yapılmış aynı zamanda araştırmanın amacına uygun olacak şekilde temalar ve alt temalar belirlenmiştir.

⁵⁶⁹ Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, ruyakucukoglu@gmail.com

Araştırma süreci boyunca okul öncesi alanından gelen yöneticiler ile okul öncesi alanından gelmeyen yöneticilerin yaratmış olduğu okul kültürünün farkı göze çarpmaktadır. Alandan gelen yöneticilerin iş birliğine yatkın olmaları sonucunda okullarında motivasyon artışı, duygusal destek görme durumları ortaya çıkmış ve eğitim akışının olumlu etkilendiği görülmüşken; alandan gelmeyen yöneticilerin iş birliğine yanaşmamaları, kurum içinde olumsuz bir havaya sebep olmuş buna bağlı olarak aksayan ya da değişikliğe maruz kalan bir eğitim süreci göze çarpmıştır. Kurum içinde iş birliği yapılamamasının önündeki engellerin ortak olduğu görülmektedir. Bu engellerin başında iletişim problemlerinin geldiği belirtilmekte, yöneticilerin ve öğretmenlerin düzenli aralıklarla iletişimle ilgili eğitimlerden geçmeleri gerektiği ortak fikri belirlemektedir. Yöneticilerin mesleki çalışma yılı, cinsiyeti, siyasi görüş farklılıkları vb gibi bazı kişisel özelliklerinin de zaman zaman kurum içinde iş birliğine engel olduğu belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: iş birliği, yönetici, okul öncesi, iletişim

KAYNAŞTIRMA EĞİTİMİNİN MESLEKİ VE TEKNİK ANADOLU LİSESİNDE ÖĞRENİM GÖREN ÖZEL GEREKSİNİMLİ ÖĞRENCİLERİN GÖRÜŞLERİNE GÖRE DEĞERLENDİRİLMESİ

DURALI AKSU⁵⁷⁰, FATMA VİLDAN GÜLER⁵⁷¹

ÖZET

Özel eğitim faaliyetleri içerisinde yürütülen uygulamaların başında kaynaştırma uygulamaları gelmektedir. Türkiye'de kaynaştırma uygulamaları 1980'li yıllarda başlatılmış, ilgili yasalar ve yönetmelikler çerçevesinde özel gereksinimli çocuklar genel eğitim sınıflarına yerleştirilmiştir. Resmi Gazete 'de yayımlanarak yürürlüğe konulan 31.05.2006 tarihli 26184 sayılı Milli Eğitim Bakanlığı Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği'nde yer alan tanıma göre kaynaştırma; özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin eğitimlerini, destek eğitim hizmetleri de sağlanarak yetersizliği olmayan akranları ile birlikte resmi ve özel; okul öncesi, ilköğretim, orta öğretim ve yaygın eğitim kurumlarında sürdürmeleri esasına dayanan özel eğitim uygulamalarıdır. Diğer bir deyişle özel eğitim gerektiren çocukların, normal gelişim gösteren yaşlılarıyla, normal sınıflarda eğitim ve öğretime özel bir şekilde dahil edilmesidir. Eğitim sistemi içerisinde önemli bir yere sahip olan kaynaştırma uygulamalarının amacına ulaşması ve bu uygulamalardan başarılı sonuçlar elde edilmesinde öğretmenlerin, öğrencilerin, velilerin ve idarenin rolü büyüktür. Mevcut çalışmada, Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesinde eğitim gören özel gereksinimli öğrencilerin öğrenim süreçlerini değerlendirmeleri istenmiştir. Çalışmada nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Sinop ilinde bulunan Mesleki ve Teknik Anadolu Liselerinde öğrenim gören 23 bireysel eğitilmiş öğrenciler ile yarı-yapılandırılmış görüşmeler yapılmıştır. Görüşme formu hazırlanması sürecinde ve soru havuzunun oluşturulması sonrası iki uzman tarafından sorular gözden geçirilerek görüşme formuna son şekli verilmiştir. Görüşmeler öğrencilerin okudukları okullarda ya da okul dışı mekânlarda gerçekleştirilmiştir. Her bir görüşme ortalama 18 dakika sürmüştür. Yapılan çalışmada, öğrencilerin toplumsal ve sosyal kabul görüp görmedikleri, gereksinimlerinin farkına varılıp bunların ne kadar önemsendiği, öğrencinin bireysel programa dayalı gereksinimlerinin belirlenip belirlenmediği, etkili öğretim yöntemlerinin sunulup sunulmadığı, bireysel değerlendirilmeye alınıp alınmadığı ve mevcut okullarında mutlu olup olmadıkları sorulmuştur. Yapılan görüşmeler sonucunda öğrencilerin büyük kısmının akranları ve öğretmenleri tarafından kabul gördükleri, akranlarının onları dışlamadıkları görülmüştür. Bireysel eğitim aldıkları destek odalarının öğrenim açısından onlara çok katkı sağladığını fakat bu durumun aynı zamanda bazı akranları tarafından alay konusu olmalarına neden olup onlarda aşağılanma duygusuna sebebiyet verdiği anlaşılmıştır. Öğretmenlerin onlara yönelik program hazırladıkları fakat sınıf ortamında bu programı çok da uygulayamadıkları anlaşılmıştır. Öğrenciler, öğretmenlerin hazırlanan öğretim programa dayalı değerlendirme yaptıklarını söylemişlerdir. Görüşme yapılan bireysel eğitilmiş öğrencilerin birçoğunun okullarında mutlu oldukları ve okullarını, arkadaşlarını ve öğretmenlerini sevdiğini görülmüştür. Çalışma sonucunda kaynaştırma eğitiminin ilgili öğrencilerin eğitim hayatında gerek akademik gerekse okul ortamına aidiyat hissine yaptığı katkı görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Kaynaştırma, paydaşlar, eğitim

⁵⁷⁰ Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, duraliaksu53@gmail.com

⁵⁷¹ Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, f.vildanguler57@gmail.com

FARKLI ÜLKELERDE EĞİTİM YÖNETİMİ EĞİTİMLERİNİN KARŞILAŞTIRILMASI: KÜLTÜREL VE EĞİTİMSEL FARKLILIKLARIN ROLÜ

HÜRRİYET DEĞERLİ ERMİŞ⁵⁷², MURAT ERMİŞ⁵⁷³

ÖZET

Yapılan araştırma, Almanya, Belçika ve Çin'deki eğitim yönetimi eğitimlerini karşılaştırmalı bir perspektiften incelemekte ve bu ülkelerin eğitim sistemlerindeki kültürel ve eğitimsel farklılıkların rolünü ele almaktadır. Araştırmanın temel amacı, farklı eğitim sistemlerinin eğitim yönetimi yaklaşımlarını anlamak ve bu sistemler arasındaki benzerlikleri ve farklılıkları ortaya çıkarmaktır. Almanya'da eğitim yönetimi, federal ve eyalet düzeylerindeki özerklikle karakterize edilir. Eğitim politikaları ve uygulamaları eyaletler arası farklılıklar göstermektedir. Belirtilen çerçevede, Alman eğitim sistemi, desantralizasyon ve bireysel eyaletlerin eğitim üzerindeki kontrolü açısından incelenmiştir. Belçika'da ise eğitim, bölgesel farklılıklar ve diller arasındaki çeşitliliği yansıtacak şekilde yapılandırılmıştır. Ülkenin üç ana topluluğu olan Flaman, Fransız ve Alman toplulukları, kendi eğitim sistemlerini yönetir ve bu, kültürel çeşitliliğin eğitim yönetimine nasıl entegre edildiğini gösterir. Çin'de ise eğitim yönetimi, merkezîyetçi bir yaklaşımla karakterize edilir. Devletin eğitim üzerindeki kontrolü ve yönlendirmesi, Çin eğitim sisteminin temelini oluşturur. Çin eğitim sistemi, hızlı ekonomik ve sosyal değişimlere uyum sağlama ve büyük bir öğrenci popülasyonunu yönetme zorlukları üzerinden incelenmiştir. Araştırma üç ülkenin eğitim yönetimi eğitimlerinin, kültürel ve eğitimsel farklılıkları nasıl ele aldığını ve bu farklılıkların eğitim yönetimi yaklaşımlarına nasıl yansıdığını analiz etmektedir. Bu karşılaştırmalı analiz, farklı eğitim sistemlerinin güçlü ve zayıf yönlerini ortaya çıkarırken, aynı zamanda küresel eğitim yönetimi uygulamaları için değerli içgörüler sunmaktadır. Araştırma sonuçları, kültürel ve eğitimsel çeşitliliğin eğitim yönetimi üzerindeki etkilerini daha iyi anlamak ve bu çeşitliliği eğitim politikaları ve uygulamalarına entegre etmek için kullanılabilir. Yapılan çalışma, eğitim yönetimi eğitiminde kültürel duyarlılığın önemini vurgulayarak, eğitimcilerin ve yöneticilerin bu alanda daha bilinçli ve etkili olmalarını sağlamayı amaçlamaktadır. Araştırmanın temel amacı, eğitim yönetimi eğitiminde kültürel duyarlılığın rolünü ve etkisini kapsamlı bir şekilde analiz etmektir. Araştırma, kültürel çeşitliliğin eğitim yönetimi uygulamaları, politikalar ve pedagojik yaklaşımlar üzerindeki etkisini anlamayı hedefler ayrıca kültürel duyarlılık kavramının eğitim yönetimi disiplininde nasıl entegre edildiğini ve bu entegrasyonun eğitim süreçlerine ve öğrenci başarısına olan etkilerini incelemeyi amaçlar. Araştırmanın önemi, eğitimde kültürel duyarlılığın artan küresel önemini ve eğitim yöneticilerinin bu konudaki rolünü vurgulamasından kaynaklanmaktadır. Küreselleşen dünyada, eğitim yöneticileri farklı kültürel arka planlardan gelen öğrencileri ve öğretmenleri etkili bir şekilde yönetmek zorundadır. Dolayısıyla eğitim yönetimi programlarının ve uygulamalarının, kültürel duyarlılık ilkelerini nasıl içselleştirdiğinin ve uyguladığının anlaşılması, alandaki eğitimciler için hayati öneme sahiptir.

⁵⁷² Öğretmen, Semiha Kıracı İlkokulu / Pendik - İstanbul, hurriyetdegerli@gmail.com

⁵⁷³ Öğretmen, TEV Abdullah Nezahat Erboz İlkokulu / Maltepe - İstanbul, muratermis54@hotmail.com

Araştırma, kültürel çeşitliliğin ğrenci etkileşimleri, ğretim metodolojileri ve eğitimdeki başarı üzerindeki etkilerini değerlendirerek, eğitimde kapsayıcılığı ve adaleti teşvik edecek stratejilerin geliştirilmesine katkı sağlamayı hedefler. Özellikle çeşitli toplumlarda eğitim yöneticilerinin ve öğretmenlerin kültürel duyarlılığını artırarak, tüm öğrencilere yüksek kaliteli ve eşit eğitim firsatları sunmalarını destekleyecektir. Çalışma, eğitim yönetimi eğitiminde kültürel duyarlılığın önemini vurgulayarak, eğitimcilerin ve yöneticilerin bu alanda daha bilinçli ve etkili olmalarını sağlamayı amaçlamaktadır. Araştırmanın sonuçları, eğitim politikalarının ve uygulamalarının geliştirilmesinde, kültürel çeşitliliği kucaklayan ve tüm öğrenciler için adil ve kapsayıcı eğitim ortamları yaratılmasında önemli bir rol oynayacaktır.

Anahtar Kelimeler: Eğitim, Yönetim, Karşılaştırma

GÖREV TEMELLİ ÖĞRETİM YÖNTEMİNİN İNGİLİZCE ÖĞRETİMİNDEKİ ETKİSİ: BİR MESLEK LİSESİ ÖRNEĞİ BU ARAŞTIRMA, 2022-2023 EĞTİM-ÖĞRETİM YILINDA BİR MESLEK LİSESİNDE GERÇEKLEŞTİRİLEN 11. SINIF ÖĞRENCİLERİ ÜZERİNDE ODAKLANARAK İNGİLİZCE ÖĞRETİMİNDE GÖREV TEME

NAZLI TOK⁵⁷⁴

ÖZET

Bu araştırma, 2022-2023 eğitim-öğretim yılında bir meslek lisesinde gerçekteŐtirilen 11. sınıf öğrencileri üzerinde odaklanarak İngilizce öğretiminde görev temelli yöntemin öğrenci başarısına olan etkisini değerlendirmeyi amaçlamaktadır. Çalışmanın temel hedefi, geleneksel öğretim yöntemleri ile görev temelli yöntemin başarı üzerindeki farklarını ortaya koymaktır. Araştırma, yarı-deneyssel modellerden ön test-son test kontrol gruplu model kullanılarak gerçekteŐtirilmiŐtir. Deney grubu ve kontrol grubu olarak belirlenen iki sınıfta toplam 30 öğrenci bulunmaktadır. Her grupta eşit sayıda öğrenci yer almıştır. Deney grubundaki öğrencilere 12 hafta boyunca görev temelli dil öğretim yöntemi uygulanmış, kontrol grubundaki öğrencilere ise geleneksel yöntemle ders işlenmiştir. Araştırmada, Millî Eğitim Bakanlığı kazanım değerlendirme testi kullanılmıştır. Deney ve kontrol gruplarının ön test sonuçları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır. Ancak, uygulanan son test sonuçlarında deney ve kontrol grupları arasında anlamlı bir fark bulunmuştur. Deney grubu lehine anlamlı bir artış görölmüştür. Araştırma sonuçları, görev temelli yöntemle öğretim yapılan grupta belirgin bir gelişme olduğunu ortaya koymaktadır. Deney grubundaki öğrencilerin İngilizce puanlarında önemli bir yükseliŐ gözlemlenmiştir. Bu durum, görev temelli öğretim yönteminin öğrenci başarısını olumlu yönde etkilediğini göstermektedir. Araştırma, dil öğretimindeki odak noktasının dil bilgisi kurallarından ziyade etkili iletişimsel iŐlemlere ve becerilere kaydığını vurgulamaktadır. Bu bağlamda, görev temelli öğretim yönteminin, öğrencilere günlük hayatta kullanabilecekleri iletişim becerilerini kazandırmada etkili olduğu söylenebilir. Çalışmanın genel sonucu, yabancı dil öğretmenlerinin ders kitaplarına aşırı derecede bağımlı olduğunu ve bu durumun öğrencilerin gerçekte hayattaki dil ihtiyaçlarından uzak olduğunu vurgulamaktadır. Öğretmenlerin, dersleri daha etkili ve öğrenci odaklı hale getirmek adına görev temelli yöntem gibi etkileşimli öğretim yöntemlerine daha fazla yer verilebilir. Sonuç olarak, çalışmanın sınırlı öğrenci sayısı ve haftada sadece 2 ders saati İngilizce eğitimi alınması göz önüne alındığında, daha geniş kapsamlı çalışmaların teknoloji kullanımıyla birleştirilerek yapılmasının önerilebilir. Bu tür çalışmaların, görev temelli öğretim yönteminin etkisini daha kapsamlı bir Şekilde değerlendirebileceği düşünölmektedir. Bu bağlamda, dil öğretimindeki yenilikçi yöntemlere daha fazla vurgu yapılması önerilebilir. Çalışmanın sonuçları, görev temelli öğretim yönteminin İngilizce öğretiminde önemli bir rol oynayabileceğini göstermektedir. Bu yöntemin öğrenci başarısını artırmada etkili olduğu, iletişim becerilerini güçlendirdiği ve öğrencilere günlük hayatta kullanabilecekleri pratik yetenekleri kazandırdığı belirlenmiştir. Türkiye'deki dil öğretmenlerinin öğrenci ihtiyaçlarına daha fazla odaklanması ve ders içeriğini zenginleştirmesi, öğrencilerin dil becerilerini gerçekte hayatta daha etkili bir Şekilde kullanmalarını sağlayabilir. Gelecekteki araştırmalarda, daha geniş öğrenci grupları ve farklı

⁵⁷⁴ Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, toknazli@hotmail.com

öğrenim süreçleri üzerinde görev temelli öğretim yönteminin etkilerini değerlendiren çalışmalar yapılması önerilmektedir. Bu tür araştırmalar, dil öğretiminde yenilikçi yöntemlere yönelik daha kapsamlı bir anlayış sağlayabilir ve dil eğitimini daha etkili hale getirebilir.

Anahtar Kelimeler: görev temelli dil öğretimi, ingilizce öğretimi, meslek lisesi

SU ELÇİLERİ

DERYA TEKİN⁵⁷⁵, FİLİZ KARAÇAM⁵⁷⁶

ÖZET

Su, insanoğlunun hiçbir şekilde üretemediği bir doğal kaynaktır. Bu nedenle kullanımı ve tüketimine hassasiyet gösterip, dikkat etilmelidir. Su krizi tüm dünyayı yakından ilgilendiren bir konudur. Dünya genelinde artan nüfus, sabit kalan su kaynağı, ufukta ciddi bir su krizine neden olabileceği öngörülmektedir. Su tüketimi ve suyun geleceği açısından sürdürülebilirlik oldukça önemlidir. (Doğan, 2023). Tüm dünyada bu bilinç ve kararlılığın ancak eğitim yoluyla kazandırılacağı düşünüldükçe, 2005–2014 yılları arasındaki dönem, Birleşmiş Milletler tarafından Sürdürülebilir Gelişme odaklı Eğitim Dönemi (SGE) olarak ilan edilmiştir.(Öztürk, 2017) SGE hedeflerinden herkes için suyun ve sıhhi koşulların erişilebilirliği ve sürdürülebilir yönetimini güvence altına alma ve çevresel sürdürülebilirliği sağlama amacıyla öğrencilere sürdürülebilir çevreye, en kritik role sahip temiz, içilebilir suya olan duyarlılığa sahip yetiştirilmesi, toplum sağlığını korumaya yönelik faaliyetlere okulun tüm bileşenlerinin dâhil edilmesiyle sağlıklı nesillerin yetiştirilmesi ile mümkün olduğundan gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerin örgün eğitim programlarında değişikliklere gidilmiştir. Bu konuda öğrencilerimizin bilinçlendirilmesi sadece ülkemiz için değil tüm dünya için önem arz etmektedir. İnsan eylemlerinin su ve su kaynakları üzerindeki sonuçlarını anlamak, sürdürülebilir yaşamı teşvik etmek ve sürdürülemez uygulamaları önlemek için yerel ve küresel olarak alınabilecek kararları ve eylemleri kavramak, sürdürülebilir bir şekilde yaşamak için kişisel sorumluluk alma bilinci geliştirmek amacıyla 2017 yılında yapılan Su Elçileri Eğitim ve Farkındalık Arttırma Teknik Destek Projesi sonucunda MEB protokolü ile ortaya konan eğitim materyallerinden yola çıkarak çalışmalar yürütülmüştür. Böylelikle su okur-yazarlığının gelişmesini destekleyecek ve eğitim-öğretim yaşantılarının niteliğini arttıracak çalışmalar yapılmıştır. Millî Eğitim Bakanlığı Hayat Bilgisi Dersi Öğretim Programı İlkokul 1, 2 ve 3. sınıflar ile Fen Bilimleri Dersi Öğretim Programı İlkokul 3., 4. sınıflar kazanımları kapsamında Su Elçileri Eğitim ve Farkındalık Arttırma Teknik Destek Projesi sonucu ilkokul düzeyinde hazırlanan materyalde yer alan etkinlikler üzerinden planlama yaparak çalışmalar Ankara Etimesgut Cahit Zarifoğlu İlkokulunda gerçekleştirilmiştir. Çalışma grubu Su Elçisi olmak için gönüllü olan öğrencilerden oluşmakta olup, veli muvaffakiyetleri alınmıştır. Suyumuz olmasa, su ayak izimiz, hava olayları, su döngüsü, su herkesin hakkı, sağlıklı su ve su içmenin önemi, barajlar, suyun ve toprağın korunmasına yönelik etkinlikler gerçekleştirilmiştir. Bu konudaki çalışmalar okulda ve çevrede farkındalık oluşturma amacıyla İklim Değişikliği Farkındalık Günü, Dünya Su Günü, Dünya Çevre Günü, Tutum Tasarruf Haftası, Enerji Tasarrufu Haftası ve Milli Ağaçlandırma Günü ile entegre toplu etkinlikler gerçekleştirildi. Su Dedektifleri ile okulda su kaynaklarının kullanımının kontrolü konusunda öğrencilerimize sorumluluk verildi. Velilerimize “Suyun Önemi” konulu eğitim verildi, etkinliklere katılımları sağlandı. Su ile ilgili tutum ve davranışlarını değerlendirmek için anket çalışmaları düzenlendi. Okulumuzda yağmur hasadı düzeneği kuruldu. Öğretmenlerimiz için “Su Okur-Yazarlığı” eğitimi düzenlendi. Yaptığımız çalışmalar tüm öğretmenlerimizle paylaşılıp, geri bildirimler

⁵⁷⁵ Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, tekinderya98@gmail.com

⁵⁷⁶ Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, filiz.karacam_06@hotmail.com

alındı. Projenin uygulandığı çalışma grubunun iş birliği içinde hareket etme, kaynaklarımızın farkına varma, okulda tasarruflu davranma, suyun sürdürülebilirliği, bu anlamda gerektiğinde örnek olma ve diğer akranlarını uyarma, kararlarda aktif rol alma, fikir paylaşımında bulunma davranışları gözlemlendi. Çalışma grubu açık kalan muslukları kapatma, okuldaki kaynakları kullanma konusunda tasarruflu davranma, kâğıtların her iki yüzünü kullanma, atıkları ilgili kutulara atma konularında davranış kazandıkları ve akranlarına nc oldukları projenin uygulanmadığı gruba göre anlamlı ölçüde arttığı gözlendi. Ayrıca alışma grubunuzdaki öğrencilerin bu bilgileri aileleriyle paylaşmalarının, aileler üzerinde konu il ilgili hassasiyetin oluşmasını sağladığını gözlemlenmiştir

Anahtar Kelimeler: Su, İklım, Tasarruf, Kaynak

DEĞERLERİN EĞİTİMİ AÇISINDAN BARIŞ MANÇO ŞARKI SÖZLERİNİN İNCELENMESİ

ENGİN GÖKYILDIZ⁵⁷⁷, DANYAL TOYDEMİR⁵⁷⁸

ÖZET

1739 Milli Eğitim Temel kanunu genel amaçlar başlıklı bölümü 1 ve 2. Maddesinde belirtilen “Türk Milli Eğitiminin genel amacı, Türk Milletinin bütün fertlerini, Atatürk inkılap ve ilkelerine ve Anayasada ifadesini bulan Atatürk milliyetçiliğine bağlı; Türk Milletinin milli, ahlaki, insani, manevi ve kültürel değerlerini benimseyen, koruyan ve geliştiren; ailesini, vatanını, milletini seven ve daima yüceltmeye çalışan, insan haklarına ve Anayasanın başlangıcındaki temel ilkelere dayanan demokratik, laik ve sosyal bir hukuk Devleti olan Türkiye Cumhuriyetine karşı görev ve sorumluluklarını bilen ve bunları davranış haline getirmiş yurttaşlar olarak yetiştirmek; 2. Beden, zihin, ahlak, ruh ve duygu bakımlarından dengeli ve sağlıklı şekilde gelişmiş bir kişiliğe ve karaktere, hür ve bilimsel düşünme gücüne, geniş bir dünya görüşüne sahip, insan haklarına saygılı, kişilik ve teşebbüse değer veren, topluma karşı sorumluluk duyan; yapıcı, yaratıcı ve verimli kişiler olarak yetiştirmek” ilkesi doğrultusunda hareket ederek Barış Manço’nun şarkı sözlerinin Türk Milli Eğitimin genel amaçlarını gerçekleştirmede bir yöntem olarak kullanabileceği düşünülmüştür. Müziğin insanların duygu, düşünce ve psikolojik durumlarını etkilediği özellikle çocukların ve gençlerin zihin gelişimine etkisi bilinmektedir. Gençlerin dinledikleri ve sevdikleri sanatçıların şarkılarında verilen mesajlardan etkilendikleri ve benimsedikleri bilimsel olarak ta doğrulanmaktadır. Bu çalışmanın amacı; Barış Manço’nun şarkı sözlerinde yer alan değerleri belirlemek ve değerleri eğitim açısından incelemek, tespit ettiğimiz şarkı sözlerindeki değer ve kavramları değerler eğitimi etkinliklerinde ve derslerinde kullanılmasını ve öğrencilere bu değerleri çeşitli yöntemlerle aktarılmasını sağlamaktır. Bu araştırmada nitel araştırma yöntemi uygulanmıştır. Çalışmada veri toplama aracı olarak doküman analizi tekniği kullanılmıştır. Barış Manço’nun 22 albümde yer alan 251 şarkı sözleri doküman analiz tekniği ile analiz edildi ve şarkı sözlerindeki dini-insani ve milli değerleri tespit edilerek bu sözlerin ve kavramların ön plana çıkan mesajları bir araya getirildi. Barış Manço’nun şarkı sözlerinde tespit ettiğimiz değerler ve kavramlar; saygı, sevgi, duyarlılık, kanaatkâr olma, paylaşma, vefalı olma, görgülü olma, insana değer verme, sabır, aile birliğine önem verme, bağımsızlığa önem verme, barışsever olma, dostluk, merhamet, namuslu olma, sağlıklı olmaya önem verme, şükretme, affedici olma, cömertlik, çalışkanlık, dürüstlük, hoşgörü, iyi niyetli olma, misafirperverlik, mürüvvet, onurlu olmak, sadelik gibi değerler ve kavramlardır. Ayrıca, Bu değerlerin yanında, Barış Manço’nun şarkı sözlerinde; helâl kazanç, selamlaşma, dünya malına tamâh etmeme, eşitlik, kul hakkı yememe, bereket, nasip/kısmet, işini iyi yapma, helâlleşme gibi değerleri güçlendiren ve bu değerlerin sergilenmesini sağlayan davranışlar, tutumlar, inançlar ve kavramlarda tespit edilmiştir. Barış Manço’nun şarkı sözlerinde tespit ettiğimiz değerler ve kavramların değerler eğitim ve etkinliklerinde kullanılabileceği, faydalı ve etkili olacağı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Barış Manço, Değerler Eğitimi, Şarkılar, Şarkı Sözlerindeki Değerler,

⁵⁷⁷ Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, engokyildiz@gmail.com

⁵⁷⁸ Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, danyaltoydemir@hotmail.com

BEDEN EğİTİMİ VE SPOR DERSLERİNDE EKOLOJİK ORTAMDA ORYANTİRİNG UYGULAMALARININ ETKİSİNİN ARAŞTIRILMASI

SELÇUK KAPUCU⁵⁷⁹

ÖZET

Ortaokul öğrencilerine yönelik Beden eğitimi dersi öğretiminin standartları ve gerekliliklerini geliştirmek için, her düzeydeki öğretmenler yeni ve etkili öğretim yöntemlerini keşfetmeli, Ortaokulda ki beden eğitimi müfredatı da iyileştirilmelidir. Ekolojik sporlarla yeni bir beden eğitimi ders ortamı ve yeni bir eğitim anlayışı geliştirerek tüm derslerde başarılı olmak için ortamlar yaratılmalıdır. Öğrencilerin "ekolojik sporları" "ekosistem"e entegre edebilmeleri ve büyüebilmeleri için okul, sınıf ve çevre atmosferi ile iyi bir ekolojik ortamda sağlıklı bir şekilde yaşamının sağlanması, böylece öğrencilerin çevreyi koruma bilincini oluşturmaları sağlanır. Ortaokulda beden eğitimi dersleri için oryantiring sporunun geliştirilmesi ve uygulanmasıyla, ekolojik beden eğitimi kaynak ortamını etkili bir şekilde kullanabilirsek, bu öğrencilerin fiziksel egzersizlerine ömür boyu fayda sağlar, öğrenciler daha fazla rahatlayabilirler. Ekolojik ders ortamı öğrencilerin mutlu bir şekilde öğrenmelerine, beden ve zihinlerinin sağlıklı gelişimine daha elverişli olur ve aynı zamanda öğrencilerin diğer derslerde ki akademik baskısını etkili bir şekilde hafifletebilir. Öğrencilerin daha verimli bir ortamda öğrenmelerini sağlamak için ortaokul beden eğitimi dersinde oryantiringin tanıtılması, öğrencilerin doğayla bütünleşme ve doğayı koruma konusundaki farkındalıklarını büyük ölçüde artırmış, ayrıca öğrencilerin fiziksel kondisyonunu ve atletik yeteneklerini, spor ilgi ve uzmanlıklarını geliştirmiş ve sürekli olarak bu spor uygulamalarını diğer derslerde de kullanmalarını sağlamıştır. Çalışma grubu olarak Ortaokul 7. sınıf 6 kişi 8. Sınıf 12 kişi ile Beden eğitimi derslerinde ekolojik ortamda oryantiring uygulamalarının etkisinin araştırılması yapılmıştır. Bu çalışmada görüşme ve planlanmamış sorular da bu sürece dahil edilmiştir. Katılımcıların, katılımcı ebeveynlerinin ve sınıf öğretmenlerinin konuyla ilgili görüşleri alınmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşme yoluyla araştırma sürecinden bilgi elde edilmeye çalışılmıştır. Araştırma sürecinde katılımcıların duygu ve düşüncelerine ilişkin sorular sorulmuştur. Oryantiring süreci, oryantiringin katılımcılara faydaları, katılımcıların ebeveynlerine de katkıları sorulmuştur. Bir tür doğal gözlem olan etkileşimli gözlem, katılımcıların oryantiringle ilgili davranışları uygulamanın hemen ardından araştırmacı tarafından yazılı olarak kayıt altına alınmıştır. Erken yaşlardan itibaren ekolojik çevre ve kişisel davranışlar. Bu, öğrencilerin iyi bir ortamda yetişmelerini sağlayacaktır. Öğrencilerin kendi ilgi ve hobileri doğrultusunda spor becerileri kazanmaları ve öğrencilerin spor yeteneklerini geliştirmeleri için öğrencilere rehberlik edecek ekolojik beden eğitimi öğretim kavramları ve öğretim yöntemleri oryantiring sporuyla birleştirildiğinde ekolojik çevreyi koruma bilincini geliştirmek ve kişisel gelişimlerini sağlamak erken yaşlardan itibaren davranışsal alışkanlıklar kazandırmak ve fiziksel eğitimin etkili bir şekilde uygulanması için güçlü bir temel oluşturduğu görülmüştür

Anahtar Kelimeler: ekolojik sporlar, oryantiring, kaynak geliştirme, beden eğitimi, çevre koruma

⁵⁷⁹ Öğretmen, GİRESUN MEB, selcuk_kapucu@hotmail.com

OKUL MÜDÜRLERİNİN ETİK LİDERLİĞİ, ÖĞRETMENLERİN ÖRGÜTSEL YARATICILIĞI VE ÖRGÜTSEL SINİZM ÜZERİNE İÇGÖRÜLER

ABUZER AKIN⁵⁸⁰, GALAY ERGENE AKIN⁵⁸¹

ÖZET

Okul müdürlerinin, okulun belirleyici unsuru olma konumlarına ilişkin birçok görevi vardır. Bu görevlerden biri de öğretmenlerin yaratıcılığını desteklemek ve okulun amaçlarını gerçekleştirecek ortamlar yaratmaktır. Öğretmen etkinliğini olumsuz etkileyen faktörleri ortadan kaldırarak öğretmenlerin daha yaratıcı ve girişimci olmalarını sağlamayı amaçlamaktadır. Kendi kararlarını veren, yaratıcı ve girişimci öğretmenlerin okula fayda sağlaması beklenmektedir. Okul müdürlerinin etik yönetim davranışlarının öğretmenlerin yaratıcılığına etkisinin ortaya çıkarılması önemlidir. Pek çok faktörden etkilenen eğitim kurumlarında okul müdürlerinin etik liderlik davranışları, çalışanların çalışma ortamına ve yaptıkları işe ilişkin olumlu duygular geliştirmelerine yardımcı olabilir. Ayrıca okul öğretmenlerinin sinizmini istenmeyen çalışan olarak tanımlamanın sinizmin kaynaklarına ilişkin bilgi birikimine katkı sağlaması da beklenmektedir. Okul müdürlerinin gösterdiği etik liderliğin öğretmenlerin örgütsel yaratıcılığına ve örgütsel sinizmine etkisinin belirlenmesi gerekmektedir. Bu amaçla okul yöneticilerinin etik yönetim davranışlarının, öğretmenlerin örgütsel yaratıcılıklarının ve örgütsel sinizmlerinin incelenmesi ve bu değişkenler arasındaki ilişkinin ortaya çıkarılması önemlidir. Araştırma grubunu 2022-2023 eğitim-öğretim yılında Yozgat merkezdeki okullarda görev yapan öğretmenler oluşturmaktadır. Öğretmenlerin araştırmaya katılımı gönüllülük esasına dayalı olup, basit tesadüfi örnekleme kullanılmıştır. Araştırma kapsamında 238 öğretmen çalışmaya katılmıştır. Verilerin toplanmasında dört bölümden oluşan bir veri toplama aracı kullanılmıştır. Betimsel istatistiksel analiz sonucunda öğretmenlerin; Yöneticilerin etik liderlik ve örgütsel yaratıcılık algılarının ortalamanın üzerinde (4: kısmen katılıyorum), sinizm algılarının ise ortalamanın altında (2: katılmıyorum) olduğu ortaya çıktı. Okul yöneticilerinin etik yönetim davranışlarının ve öğretmenlerin örgütsel yaratıcılıklarının ortalamanın üzerinde, öğretmenlerin örgütsel sinizmlerinin ise ortalamanın altında olduğu tespit edilmiştir. Okul müdürlerinin etik yönetim davranışları ile öğretmenlerin örgütsel sinizmi arasında negatif ve orta düzeyde anlamlı bir ilişki vardır; Örgütsel yaratıcılık arasında pozitif ve oldukça anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: eğitim yönetimi, etik, sinizm, öğretmen

⁵⁸⁰ Uzm., YOZGAT İL TEMSİLCİSİ, abuzerakin@hotmail.com

⁵⁸¹ Öğretmen, YOZGAT MEB, rosemoon.67@hotmail.com

ORTAÖĞRETİM ÖĞRENCİLERİNİN DİN KÜLTÜRÜ VE AHLAK BİLGİSİ DERSİNE YÖNELİK TUTUMLARININ İNCELENMESİ

SERAP OKUR ARSLAN⁵⁸²

ÖZET

Bu araştırmada Ankara ilinde Bahçelievler Deneme Anadolu Lisesinde öğrenim görmekte olan öğrencilerin Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersine yönelik tutumlarının incelenmesi amaçlanmaktadır. Eğitim sisteminin genel amaçları arasında bulunan bilişsel, duyuşsal ve psikomotor nitelikteki kazanımların ve değerlerin öğrenciler tarafından kazanılıp kazanılmadığının tespit edilmesi çok önemlidir. Okullarda bilişsel davranışlara ulaşma düzeyi devamlı kontrol edilirken duyuşsal davranışlar planlı bir şekilde kazandırılmamakta ve değerlendirilememektedir. Aslında duyuşsal alana ilişkin yapılan en büyük eleştirinin belirlenemez ve ölçülemez olarak düşünülmesinden kaynaklandığı bilinmektedir. Her ne kadar duyuşsal davranışların ölçülmesinde uzmanlarca geliştirilmiş ölçeklerin kullanılabileceğı, gözlem yapılabileceğı ve kişilerin duyuşlarını, ilgi ve tutumlarını sözlü ya da yazılı olarak ifade edebilecekleri söylene de bu alanda ölçme yapmanın zorluğu bilinmektedir. Duyuşsal alan değişkenlerinden biri tutumlardır. Bireyin ne düşündüğü, neye inandığı, ne hissettiğı ve nasıl hareket ettiğinin birleşimi tutumunu oluşturur. Ortaöğretim öğrencilerinin bilişsel, duyuşsal ve psikomotor kazanımları tam olarak elde edilebilmesi hususunda öğretmenlerin öğrencilerinin derse karşı tutumlarını bilmeleri ve derse karşı sevmeye, ilgi, fayda, istek ve güven bağlamında tutumlarını tespit etmeleri dersin verimliliğı konusunda olumlu etkide bulunacaktır. Araştırmanın evrenini Ankara Bahçelievler Deneme Anadolu Lisesi 9-12. sınıf düzeyindeki tüm öğrenciler oluştururken, örneklemini her sınıf düzeyinden seçilen 197 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırma verilerini toplamak için kişisel bilgi anketi ile "Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersi Tutum Ölçeğı" kullanılmıştır. 27 madde ve beş alt boyuttan oluşan ölçeğın alt boyutları; sevmeye, fayda, ilgi, istek, güven biçiminde adlandırılmıştır. Öğrencinin her bir maddeden aldığı puanların toplamı, Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersine yönelik toplam tutum puanı olarak değerlendirilmiştir. Araştırma bulgularına göre öğrencilerin Din kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersine yönelik tutumlarını etkileyen pek çok faktörün olmasının yanında derse sevdikleri; dersten öğrendikleri bilgilerin yaşamlarını kolaylaştırdığı ve onlara fayda sağladığı yönünde görüş beyan ederken derse yönelik güven tutumları da ortaya konulmuştur. Araştırmaya göre 9 ve 10. Sınıf öğrencilerinin 11 ve 12. Sınıf öğrencilerine göre Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersine daha fazla olumlu tutum sergilediğı tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Din Kültürü, Ortaöğretim, Tutum,

⁵⁸² Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, serapoarslan@hotmail.com

İLKOKUL AğINDAKİ ÖğRENCİLERİN BAKIŞ AÇISIYLA TAŞIMALI EğTİM SİSTEMİ: SALİHLİ İLÇESİ ÖRNEğİ

OSMAN ÖZDEN TOKER⁵⁸³

ÖZET

Amaç: Bu araştırmanın amacı; m¼d¼r yardımcısı olarak çalıŐtıđım b¼lgede ilkokul çağındaki öğrencilerin bakış açısından taşımalı eğitim sisteminin öğrenciler için avantaj ve dezavantajlarını değerlendirmeye odaklanmaktır. Salihli İlçesi'nin Sart Mahallesi'nde gerçekleştirilen bu araştırma; ilkokul öğrencilerinin taşımalı eğitimle ilgili deneyimlerini ve d¼Ő¼ncelerini anlamayı hedeflemektedir. **Araştırma Metodu:** Örneklem seçiminde amaçlı örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Araştırmada nitel yöntem, veri toplamak için de g¼r¼Őme tekniği kullanılmıştır. Öğrencilere, içinde buldukları taşımalı eğitim sisteminin avantajları ve zorlukları hakkındaki d¼Ő¼ncelerini paylaşmaları için sorular yöneltilmiştir. Araştırma sonuçları, öğrencilerin genel olarak taşımalı eğitimden memnun olduğunu g¼stermektedir. Ulaşım alanında devletin sağladığı imkanlar, farklı yerlerden gelen öğrencilerle tanışma fırsatı ve sosyalleşme gibi avantajlar öne çıksa da bazı öğrenciler sabah erken uyanıp yola çıkmak, arkadaş ortamında gruplaşma gibi taşımalı eğitim sisteminden kaynaklanan olumsuzluklara da deđinmiŐtir. Bu araştırma ile ilkokul öğrencilerinin bakış açısıyla taşımalı eğitim sistemi değerlendirilmiş ve bu değerlendirmeler sonucunda yapılabilecek d¼zenlemelerle ilgili öneriler sunulmuştur. Araştırmaya katılan öğrencilerin g¼r¼Őleri doğrultusunda yapılabilecek iyileştirme ve d¼zenlemeler ile ilgili öneriler sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Taşımalı Eğitim, İllkokul, Öğrenci G¼r¼Őleri.

⁵⁸³ Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, ozdentoker81@hotmail.com

İLKOKULDA YABANCI UYRUKLU ÖĞRENCİLERİN ENTEGRASYONU

AYŞE ÖZDEN TOROS⁵⁸⁴

ÖZET

Türkiye, eğitim politikaları üzerinde etkisi olan önemli sayıda göçmene sahiptir. Araştırmalar, Türkiye'deki göçmen çocukların karşılaştığı çeşitli zorlukları tespit etmiştir ve bunların başında eğitim gelmektedir. Milli Eğitim Bakanlığı ve diğer kurumlar bu sorunları ele almak için aktif olarak çalışmaktadır. Göçmenlerin karşılaştığı eğitim sorunları genellikle uyum sorununu içermektedir. Bu konuları tartışırken objektif bir bakış açısını korumak önemlidir. Uyum, göç sonrasında ortaya çıkan çeşitli çok boyutlu süreçleri kapsayan karmaşık bir olgudur. Göçmen çocuklarda gözlemlenen davranışsal sorunlar, yaşadıkları zorlukları ifade etmenin ve yardım istemenin bir yolu olarak görülebilir. Bu sorunların önüne geçebilmek için Kayseri ili Kayseri Şehit Jandarma Komando Er Hacı Aydıncı İlkokulunda, geniş bir öğrenci kitlesini içinde barındırarak, özellikle yabancı uyruklu öğrencilere yönelik başlatılan projelerle eğitimde çeşitliliği destekleyerek ve özelleştirilmiş bir öğrenme deneyimi sunması hedeflenmiştir. Bu amaç doğrultusunda Yabancı uyruklu öğrencilerin öğrenme ihtiyaçlarına özel çözümler üreterek bireyselleştirilmiş öğrenme planları oluşturulmuş, Türkçe dil eğitimleri planlanmıştır. Bu planlamalar doğrultusunda projeler gerçekleştirilmiştir. Bu projelerle; Yabancı uyruklu öğrencilerin öğrenme ihtiyaçlarına özel çözümler üreterek bireyselleştirilmiş öğrenme planları oluşturmak, Öğrencilerin kendi güçlü yönlerini tanımalarını sağlamak ve bu güçlü yönleri geliştirmelerine destek olmak, Dil bariyerini aşmak ve öğrencilerin Türkçe dilinde daha etkili iletişim kurmalarını sağlamak, Sosyal çevreleriyle daha etkileşimli hale gelmelerini destekleyerek kültürel entegrasyonu artırmak, Yabancı uyruklu öğrencilerin eğitim başarılarını ve özgüvenlerini artırarak, eğitim süreçlerindeki adaptasyonlarını güçlendirmek, Kültürel çeşitlilik içinde öğrenciler arasında dayanışmayı teşvik etmek ve bu çeşitliliği bir güç kaynağına dönüştürmek, Dil bariyerini aşarak öğrencilerin Türkçe dilinde kendilerini daha rahat ifade etmelerini sağlamak amaçlanmıştır. Yapılan projeler sonucunda Yabancı uyruklu öğrencilerin okula ve eğitim sistemine entegrasyon sürecinin daha da geliştirilmesi ve öğrencilerin topluma uyumunun proje çalışmalarıyla daha da güçlendirilmiştir. Ayrıca, bu projelerin öğrencilerin gelecekteki kariyer tercihleri üzerinde olumlu bir etki bırakması hedeflenmiştir. Bu çerçevede, öğrencilere sunulan destek ve eğitimlerin kapsamı genişletilerek, bireysel başarıların arttığı bir öğrenme ortamı oluşturulması sağlanmıştır. Bu projelerin uygulanmaya başlamasıyla birlikte, yabancı uyruklu öğrencilerin sınıf içindeki katılımlarında ve akademik başarılarında belirgin bir artış gözlemlenmektedir.. Öğrenciler arasında güçlü bir dayanışma ve anlayış ortamı oluşturarak, kültürel zenginliği bir öğrenme fırsatına dönüştürme başarılıdır.

Anahtar Kelimeler: Yabancı Uyruklu Öğrenciler, Eğitimde Entegrasyon

⁵⁸⁴ Öğretmen, Kayseri Şehit Jandarma Komando Er Hacı Aydıncı İlkokULU, ayseozdentoros@gmail.com

MODERNE TOLERANS OLUŞUMU SORUNUNA ETNO-KÜLTÜREL MEKAN**KABYLBKOVA ZAURET BERDİKULOVNA⁵⁸⁵****ÖZET**

Modern Kazakistan çok uluslu, çok dinli, çok kültürlü bir ülkedir ve hem dış biçimleri hem de iç içerikleri birbirinden ayıran kültürlerin orijinal sentezini temsil eder. Modern bir toplumda, yalnızca geleceğin uzmanlarını hazırlamakla kalmayıp, aynı zamanda gençlere sorumluluk almayı, kendisiyle, diğer insanlarla ve dünyayla uyumlu ilişkiler kurma eylemlerini öğreten önemli bir güncelleyici eğitim vardır. Yükselen nesillerde çevremizdeki dünyanın bütün resminin, manevi, kültürel, ahlaki değerlerin ulusal ve evrensel anlayışta oluşturulmasının gerekliliği ön plandadır. Dolayısıyla bu gibi durumlarda yetişen neslin eğitiminin gereklilikleri ve görevleri karmaşıklaşmaktadır. Bilim adamlarının bu yöndeki bilimsel araştırmaları, eğitim sorunlarına modern yaklaşımda iki paralel sürecin tahsis edilmesine olanak sağlar. Yani süreçlerden biri, kişinin ergenlik ve gençlik çağındaki oluşumuyla karakterize edilir. Bu yaşta, kişinin etnik bir nitelikle özdeşleşmesi, belirli etnik grupların kültürünün taşıyıcısı olarak kişinin kendi kaderini tayin etmesi söz konusudur. Ele alınan bir soruna ilişkin literatürün teorik analizi, "hoşgörü pedagojisi" (V.A.Tishkov) pedagoji biliminde bir yaratma zorunluluğunun ortaya çıktığını kanıtlamaktadır. V.S.Gershunsky'nin ifadesine göre insan ilişkilerinde hoşgörü eğitimi, XXI. yüzyılda eğitimin en önemli stratejik görevidir. Kaynakların analizi sırasında aşağıdaki tolerans kriterlerini belirlemek mümkündür: - İnsanların eşitliği;- Bir bütün olarak çeşitli grup ve grupların temsilcilerine karşı karşılıklı saygı, iyi niyet ve hoşgörülü tutum;- Bir toplumun tüm üyelerinin kamusal ve politik yaşama eşit katılım fırsatları;- Tüm etnik grupların kültürel özgünlüğünün ve dillerinin korunması ve geliştirilmesi;- Kendi gelenek ve göreneklerine uyma fırsatı;- İbadet özgürlüğü;- Ortak sorunların çözümünde işbirliği ve dayanışma;- Kişilerarası ve etnik gruplar arası ilişkilerde olumlu sözlükler.Yetişen nesilde hoşgörülü niteliklerin oluşturulmasındaki temel hedefler, çok kültürlü eğitimin karşı karşıya olduğu sorunların çözülmesiyle gerçekleştirilebilir.

Anahtar Kelimeler: Hoşgörü, eğitim, çok uluslu, çok inançlı, çok kültürlü, etno-kültürel.

⁵⁸⁵ Prof. Dr., , KZber@mail.ru

PROJE DİNAMİKLERİ

ÖZET

Okul Öncesi Eğitimin en önemli gelişim alanlarından biri sosyalleşme becerisini geliştirmektir. Uzaktan eğitim başladığı günden bu yana bu eğitim sistemiyle ilgili en çok zorlanan kademe erken çocukluk kademesi olmuştur. Çünkü birçok eğitim basamağını da bünyesinde barındıran okul öncesi eğitim yaparak yaşayarak öğrenmenin de temel taşıdır. Okulumuz Lütfiye Celal Doğan Tural Anaokulunda son iki yıldır altı projeye okulumuzu canlandırıyoruz. Bu projeleri Erasmus veya e twinning olarak değil öğretmen ve öğrencileri güdülemek üzere planlıyor ve uyguluyoruz. Kitap potansiyelimizi arttırmak için yapılan projeler:

1. Okuyoruz, Paylaşıyoruz; Sınırları Birlikte Aşıyoruz: Kitap toplama kampanyası ve Masal Kafenin Açılışı yapıldı.
2. Materyalim Sağlam Öğrenmelerim Tam : 88 Adet Akıl ve Zeka Oyun Materyali hazırlandı ve Şahinbey ve Şehitkamildeki toplam 11 değişik bölgedeki okula uygulandı.
3. Ailemle Tasarlıyorum, Okulumda Sunuyorum: Veli Katılımı Projesi
4. Minik Şiirsevenler Sahnede: Öğrencilerimize şiir sevgisi aşıyoruz.
5. Ailem Okulda, Desteği yanımda: Veli Katılımı Projesi
6. Sanat Yolunda Minik Adımlar: Öğrencilerimizle tiyatro oyunu hazırlıyoruz.

Anahtar Kelimeler: proje, dinamik, okul öncesi, erken çocukluk, iyi örnekler

⁵⁸⁶ Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı - LÜTFİYE CELAL DOĞAN TURAL ANAOKULU ŞEHİTKAMİL GAZİANTEP, suzan_fesligil@hotmail.com

MESLEK LİSELERİNDE DEZAVANTAJLI ÖĞRENCİLERİN FARKINDALIK GELİŞTİRMESİNDE DRAMANIN YERİ

HİKMET TATAROĞLU⁵⁸⁷

ÖZET

Son yıllarda okullardaki öğrenci profili değişmektedir. Sosyo-ekonomik ve kültür düzeyleri farklı olan öğrenciler diğer öğrencilerle beraber aynı sınıflarda eğitim almaktadır. Akran zorbalığına maruz kalan , kendini ifade etmenin yolunu çevresine otorite kurmakla gerçekleştireceğine inanan, ailevi sorunları olan akademik başarıyı yakalayamamış öğrenciler sınıfta farklı davranışlarıyla dikkat çeker. Bu öğrencilerin okul başarısını artırmak , sosyal uyumunu geliştirmek ve kaynaştırmak için öğretmenlerin farklı yöntemlere başvurması gerekebilir. Sınıfta ilk etapta kendini gösteremeyen , arkadaşlarının olumsuz değerlendirmelerine maruz kalan bu dezavantajlı öğrencilerin kendilerini bulmalarını sağlamak, akademik hayatlarını düzeltmek ve sosyal çevreleriyle olan iletişimini canlandırmak için standart eğitim-öğretim pratiklerinin dışına çıkmak gerekmektedir. Bu yüzden meslek lisesinde bahsi geçen bu öğrencilere sosyal ve kültürel anlamda destek olmak için okulda toplum hizmeti çalışmalarına aktif katılımlarını sağlamak gerektiğini düşündük. Bunun için ders içinde veya ders dışında hocalarıyla ya da arkadaşlarıyla iletişim kurmakta geri planda kalan, iletişime kapalı bir savunma dili geliştiren öğrencilerin sosyal uyumlarına yardımcı olmak amacıyla bu öğrencilerimizi okul içi etkinliklere katılmaları yönünde teşvik ettik . Bunun için kendi ilgi ve istekleri doğrultusunda bireysel çalışmalarını(resim, şiir ,dans) okulda sergilemelerine imkan tanıdık. Dezavantajlı bu öğrencilerimizle bir araya gelerek sosyal projeler oluşturduk. Bu amaç doğrultusunda bahsi geçen dezavantajlı öğrenciler ile birlikte öğrencilerin özgüvenini arttırmak ve diğer insanlarla olan iletişimlerini dinamik ve yaratıcı kılmaya imkan verecek proje olarak "Beni Hatırlayınız" teması üzerinden Mustafa Kemal'i anmak ve hatırlamak konulu öğrenci ve öğretmenlerin birlikte sahne aldıkları bir teatral gösteri hazırladık . Süreç boyunca ve sonrasında projeye katılan öğrenciler ile yapılan bire bir konuşmalar, sergilemiş oldukları performanslara yapılan geri dönüşler öğrencilerin kendileriyle ilgili farkındalık kazanmasını sağlamış ve özgüvenlerini artırmıştır. Bunun sonucunda dezavantajlı bu öğrenciler arkadaşları ve öğretmenleriyle olan iletişimlerinde önemli bir ilerleme kaydettiler. Yoğun bir prova süreci yaşamalarına rağmen sosyal çevreleriyle olan uyumlarının artması akademik başarılarının artmasına da yardımcı olmuştur. Bütün bu gelişmelere paralel olarak öğrencilerin kendi hayatları ve gelecekleriyle ilgili olumlu bir bakış açısı kazandıkları görülmüştür. Her okulda dramının etkin olarak kullanılması gereklidir.Drama, öğrencilerin farkındalıklarını geliştirmede önemli bir araçtır.

Anahtar Kelimeler: Dezavantajlı Öğrenciler, İletişim, Drama, Sosyalleşme, Farkındalık

⁵⁸⁷ Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, hozcan1970@gmail.com

KÜLTÜREL MİRASIN İZİNDEYİZ

ESİN DELİBAŞ⁵⁸⁸, ÖZGE DURAN⁵⁸⁹, MEHMET RIFAT TAŞDAN⁵⁹⁰

ÖZET

Kültür; bir toplumu diğer toplumlardan farklı kılan, geçmişten beri değişerek devam eden , kendine özgü ,sanatı ,inançları,örf ve adetleri , anlayış ve davranışları olan yaşayış ve düşünüş tarzıdır.Öğrenilebilir olma özelliği ile kuşaktan kuşağa aktarılan kültür ; süreklidir.Kültürün aktarılabilir olması sürekliliği kültürel miras kavramını ön plana çıkarmaktadır.Unesco tarafından yapılan sınıflamada kültürel miras , somut ve somut olmayan kültürel miras biçiminde iki başlık altında incelenmektedir.(Unesco, 1972,2003) Unesco , somut kültürel mirasın yanı sıra somut olmayan kültürel mirasın da korunması ve geleceğe aktarılması konusunda çalışmalar yapmaktadır.Somut kültürel miras , fiziksel nesnelere veya yapılar gibi elle tutulabilir öğeleri içerirken , somut olmayan kültürel miras , gelenekler, dans , müzik gibi elle tutulmayan kültürel unsurları içerir. Erken yaşlarda başlanacak kültürel miras ve koruma eğitiminin toplumda korunması gerekli somut ve soyut mirasa karşı farkındalık uyandırma konusunda önem taşıdığı açıktır. Öte yandan , çocuklar ve gençlerin kültürel miras gibi özel bir bağlamla ilişki kurmasının belli bir konuya yaparak öğrenme , anlama veya belirli bir beceriyi kazanma konusundaki önemi sık sık vurgulanmaktadır.(Kisis ve Tomka,2018 ;5). Avrupa Birliği'nin eğitim hedeflerinden biri ortak kültürel miras bilincine sahip bireyler yetiştirmektir. Avrupa Birliği eğitim hedeflerine paralel olarak Milli Eğitim Sistemi de ulusal kültürünü özümsemiş, farklı kültürleri yorumlayabilme becerisine sahip bireyler yetiştirmeyi amaçlamaktadır. Buradan yola çıkarak ortak bir geçmişe sahip olmanın verdiği gurur ve bir yere duyulan aidiyet hislerinin yetişkinler kadar çocuklara da olumlu etkiler sunacağını düşünerek bu projeyi uygulamaya karar verdik. Projemizin alt hedefleri arasında ; geçmişten gelen gelenekleri , el sanatlarını , dansları , müziği ve diğer kültürel unsurlarını korumak ve gelecek nesillere aktarmak ayrıca geleneksel mirası modern yaklaşımlarla birleştirerek yeni yaratıcı ürünler ve etkinlikler ortaya çıkarmaktır. Bu projenin amacı , somut ve somut olmayan kültürel miras eğitimine yönelik etkinlik temelli uygulamaların etkilerini incelemektir.Kılıçalı Paşa İlkokulu 2/B ve 3/D sınıfı öğrencileri ve velileri ile gerçekleştirilen somut ve somut olmayan kültürel miras eğitimine ilişkin bu uygulamalı çalışmada eylem araştırması yönteminin kullanılması tercih edilmiştir.Anket , gözlem , öz değerlendirme ve günlük veri toplama araçlarının kullanıldığı araştırma için , etkinlik temelli bir eylem planı hazırlanmış ve uygulanmıştır.Eylem planında ; kültürel miras günleri , Türk masalları workshop çalışması , Nasrettin Hoca Fıkraları Drama etkinliği ,7 Bölge 7 Sunum , Hacivat Karagöz Gölge Oyunu , Aşure Günü , Çini Boyama Ebru Sanatı, Atölye Çalışması ,7 Bölge 7 Oyun Sanat etkinliği düzenlenmiştir. Etkinlik temelli eylem planı uygulaması sonucunda 2/B VE 3/D sınıfı öğrencilerinde somut ve somut olmayan kültürel mirasa ilişkin önemli bir farkındalık oluştuğu , öğrencilerin somut ve somut olmayan kültürel miras öğelerini tanıma , tanıtma örnekler vererek açıklama , uygulama yönünde başarılı oldukları tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Somut ve somut olmayan kültürel miras ,etkinlik temelli eğitim, kuşaktan kuşağa aktarma, farkındalık.

⁵⁸⁸ Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, esseldelidogan555@gmail.com

⁵⁸⁹ Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, ozge_gokce269@hotmail.com

⁵⁹⁰ Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, mehmetrtastan@gmail.com

OKUL ÖNCESİNDE PROJE TABANLI EĞİTİMİN ÖNEMİ

SEVİM TELLİ⁵⁹¹

ÖZET

Proje tabanlı öğrenme 1980'lerden beri yüksek öğretimde özellikle tıp, hemşirelik ve mühendislik eğitimlerinde sıklıkla kullanılmaktadır. Son yıllarda da eğitimde ve yeni olarak da okul öncesi eğitimde kullanılmaya başlamıştır. Proje tabanlı öğrenme, öğrencinin aktif katılımı teşvik eden, üst düzey bilişsel aktiviteleri destekleyen çok çeşitli araç ve kaynak gerektiren; akademik, sosyal ve hayat becerilerini birlikte ele alan gözlem becerilerini vurgulayan bir öğretim modelidir. Proje tabanlı öğrenme yaklaşımında temel amaç, öğrencilere var olan bilgileri aktarmaktan çok bilgiye ulaşma becerilerini kazandırmaktır. Öğrencilerin kendilerini özgü bir biçimde çalışmalarına, problem çözmelerine, düşünmelerine, sorgulamalarına, bilgiye erişmelerine imkan sağlar. Birlikte ve ekip halinde yapılan projeler sayesinde öğrenciler işbirliği içinde sınıf arkadaşlarıyla çalışma imkanı bulur. Okul öncesinde problem ve proje tabanlı eğitime yer verilmesinin amacı, çocukların her birini bilim adamı ya da mühendis yapmak değildir. Buradaki amaç yaşadığımız dünyada çocuğa temel düşünme becerilerini, bu karmaşık dünyada kendini koruma ve çevresini tanıma ve git gide büyüyen hayat problemlerini çözme yeteneği kazandırmaktır. (Şahin 2000). Bu çalışmada deney ve kontrol gruplu, yarı deneysel çalışma uygulanmak istenmiş, fakat öğrenci sayısı az olduğundan uygulanamamıştır. Bu araştırma Ankara ili, Çankaya İlçesi, Anasınıfı B öğrencileri ve velileri ile yapılmıştır. Araştırmada çalışma grupları oluşturulmuştur. Proje öncesi ön hazırlıkta çocuklara mevsimler, iklim değişikliği ve bitkilerin yetiştirilmesi ile ilgili senaryo okunarak, senaryoda geçen problemler çocuğa sorularak problemi anlamaları istenmiş ve probleme yönelik çözüm önerileri istenmiştir. Proje uygulamasında “ Buz aslında su mudur? ” , “ Tepetaklak Tohumlar” etkinlikleri yaptırılmıştır. Çeşme, göl ve şişe sularının sınıfa getirilip deney yoluyla gözlem yapılması sağlanmıştır. Bu konularla ilgili proje posterleri, veli işbirliği ile yapıp öğrencilerle beraber sunumu gerçekleştirilmiştir. Öğrencilere dünyanın su kaynaklarını nasıl tasarruflu kullanılabileceği sorulmuştur. Çocukların verdiği cevaplar doğrultusunda pano çalışması yapılmıştır. Yapılan bütün projeler çocukların yakın çevresinden alınmıştır. Öğrencilere ön test ve son test nicel bir değerlendirme yapılmıştır. Ayrıca proje öncesinde, proje sırasında ve proje sunumu sırasında öğrencilerin cevapları değerlendirme altına alınmış ve nitel olarak değerlendirilmiştir. Proje çalışması sonrasında okul öncesi öğrencilerinde bilimsel süreçleri kullanma becerilerinde anlamlı bir farklılık gözlenmiştir. Ayrıca proje uygulama ve sunumu sırasında çocukların bu süreçlere istekli katıldıkları ve başarılı oldukları gözlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Proje tabanlı eğitim, gözlem, deney, senaryo

⁵⁹¹ Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, svmtll@gmail.com

EĞİTİMDE DRAMANIN GÜCÜ

NURTEN TİRYAKI⁵⁹²

ÖZET

Drama, eğitim ve öğretimde yeni bir oluşumdur. Ezbere dayalı bir eğitim çocuğun zihinsel gelişimini, araştırma yapabilmesini, diğer insanlarla olan ilişkilerini, paylaşmayı ve nihayet etkili öğrenebilmesini engeller. Drama ise çocuğun yaratıcılığını geliştiren, yetiştiren ve onu hayata hazırlayan hem başlı başına bir eğitim alanı hem de etkili bir öğretim yöntemidir (MEB, 1999:7). İlköğretimde drama; bir grup çalışmasıdır. Yaparak-yaşayarak öğrenmenin kalıcı olmasına, ders konularının kolaylaşmasına, soyut kavramların somutlaştırılmasına, etkin ve anlamlı bir öğrenmenin sağlanmasına, çalışır (Hatipoğlu, 2006:2). Geleneksel öğrenme anlayışına bağlı kalınmadan öğrencilerin doğal, zihinsel, ruhsal, sosyal, cinsel ve fiziksel gelişimlerinin kapasitesini artırır. Drama, tüm eğitim kademelerinde ve her yaşta insana uygulanarak kendini gerçekleştirebilecek nesilleri yetiştirebilir. (Okvuran, 1995:187). Bilim ve teknolojinin çok hızlı geliştiği çağımızda insanoğlu bu çağa uygun niteliklere sahip olabilmek sorunları ile karşı karşıya kalmaktadır. Yaşanılan çağa uyum sağlayabilmek için ülkeler, eğitim kurumlarını bu durumlara göre planlamak ve programlamak zorundadırlar. Çağdaş, kişilik sahibi, demokratik, laik, hayatı algılayabilen ve sorgulayabilen, kendini ifade edebilen, etkin, üretebilen, kendine güvenebilen, kitleleri etkileyebilen bireyleri yetiştirebilmek için de eğitim sistemlerini düzenlemek zorundadırlar. Drama eğitimi, birçok yönden eğitim sürecine değer katar. Öncelikle, drama çeşitli öğrenme stillerine hitap eder; görsel, işitsel ve kinestetik öğrenmeyi birleştirerek öğrencilerin derin ve kalıcı öğrenmelerini sağlar. Aynı zamanda, iletişim becerilerini geliştirir, özgüveni artırır, empatiyi teşvik eder ve işbirliği yapma yeteneğini destekler. Drama, öğrencilerin, duygusal zeka ve sosyal becerilerini güçlendirirken yaratıcı düşünme ve problem çözme yeteneklerini de geliştirir. Bu nedenlerle, drama eğitimi öğrencilerin eğitim sürecinde aktif bir rol almalarını teşvik eder ve derinlemesine öğrenmelerini sağlar. Bu çalışma Kılıçlı Paşa İlkokulu 2/C sınıfı öğrencileri ile 5E Öğretim Modeli (Dikkat Çekme- Keşfetme- Açıklama- Derinleştirme- Değerlendirme) uygulanarak yapılması planlanmıştır.Araştırma nitel ve nicel araştırma yöntemlerinin birlikte uygulandığı karma yöntem olarak desenlenmiştir.Araştırma verileri iki aşamalı olarak elde edilmiştir.İkinci aşamada ise öğrenci çıktıları (dialog oluşturma , kısa senaryo yazma resim çizme vb.) kullanılarak toplanmıştır. Araştırmanın nicel verileri istatistik programı ile analiz edilmiştir. Bu çalışmayla grup çalışması bilinci uyandırma, ders konularını yaparak yaşayarak öğrenme, empati kurma becerisi, neden-sonuç ilişkisi kurarak analiz gücünü geliştirme; öz güvenlerini ve yaratıcılıklarını geliştirmeleri amaçlanmıştır. Çalışma kapsamında 24 öğrencinin aktif katılım göstererek alanında uzman kişilerden iki günlük drama farkındalık eğitimi planlanmıştır. Öğrencilere aynı zamanda “Ayna Ol” oyunu oynanarak empati duygularının geliştirmeleri sağlanması amaçlanmıştır. Ayrıca etkinliklerimizi web 2.0 araçları ile destekleyerek öğrencilerin ders dışında oynayabilecekleri alternatif oyunlar yapılması planlanmıştır. Etkinlik temelli uygulama sonucunda öğrencilerin sadece drama alanında değil , genel yaşamlarında da kendilerini ifade etmelerine , iletişim kurmalarına ve sorun çözmelerine yardımcı olmuştur .Aynı zamanda hayal güçlerini geliştirip öğrencilere estetik ve sanat algıları oluşmuştur.

Anahtar Kelimeler: Rol yapma, doğaçlama, empati, etkili iletişim, canlandırma

⁵⁹² Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, nurtentiryaki@gmail.com

CUMHURİYETİMİZİN 100.YILINDA 100 BAYRAK HEDİYE

MUSTAFA BAHAR⁵⁹³

ÖZET

Bu çalışmamızda Türkiye Cumhuriyeti'nin 29 Ekim 1923 tarihinde ilan edilmesi, Türk milletinin bağımsızlık ve özgürlük mücadelesinin nasıl kazanıldığını topluma hatırlatmak, bu tarihi olayın 100. yılında, Cumhuriyet'in ne olduğu, tarihi önemi, nasıl kazanıldığı ve nasıl devam ettirilmesi gerektiği hakkında halkımıza unuttuğu bu kazanımları hatırlatmak ve öğrencilerimize bu bilinci yerleştirmek amaçlanmıştır. Bu çalışmamızda sınıfımızdaki öğrencilerimizle birlikte cumhuriyetin kazanımlarını vatandaşlarımıza birebir göstermek ve anlatmak için ilçe genelinde yüz yere şanlı bayrağımızı götürerek ve öperek; "Rengini atalarımızın ve şehitlerimizin kanlarından almış bu şanlı bayrağın ulusumuzun bağımsızlık sembolü olduğunu biliyor ve bunu sizlere teslim etmekten gurur duyuyoruz." sözleri ile bayrağımızı teslim ederek vatandaşlarımızın duygularının ortaya çıkması hedeflenmiştir. Bu çalışma yüz yüze görüşme tekniği kullanılarak toplumla öğrenciler bir araya getirilerek duygusal farkındalık oluşturulmuştur. Bu çalışmamızdaki hedef kitle şehit aileleri, genellikle toplum içinde olan esnaf ve çeşitli devlet ve özel kurum ve kuruluşlar olarak belirlenmiştir. Öğrencilerimizin kendi harçlıkları ve velilerimizin katkılarıyla aldığımız yüz adet bayrağımız ilçede yaşayan halka dağıtılarak cumhuriyet kazanımlarını, cumhuriyetin demokratik bir yönetim biçimi olduğunu, halkın iradesini temsil eden bir yönetim anlayışını simgelediğini, aynı zamanda laiklik, eşitlik ve adalet gibi temel prensipleri içinde barındırdığını, Cumhuriyet'i sadece bir tarih olarak değil, aynı zamanda gelecek nesillere taşımak ve güçlendirmek, milli birlik ve beraberliğimizi sonsuza kadar yaşatmak için bu sorumluluğu her yaş grubundan insanlarımıza hatırlatılarak bayrağa, vatana ve cumhuriyete güçlü bir duygusal bağ oluşturulduğu gözlenmiştir. Sonuç olarak bu gün çok özel bir gün olması nedeniyle bu günün akıllarda yer alacak etkinliklerle birlikte kutlanması ve bu etkinliklere öğrencilerin de katılması gerektiğini bunun için "100.YILDA 100 BAYRAK HEDİYE" etkinliği yapılmıştır. Bu tarihi olayın 100. yılında, Cumhuriyet'in değerlerini koruma, eğitim, ekonomi, toplum ve milli birlik konularında sorumluluk değerlerini tüm toplum kademelerindeki vatandaşlarımıza cumhuriyetin gelecekteki bekçileri öğrencilerle hatırlatılması için bayrak dağıtımı yapılmıştır. Cumhuriyet Bayramı, Türk milletinin bağımsızlık ve demokrasi mücadelesinin zaferini kutladığımız bir gün olmanın ötesinde, bu değerleri yaşatma ve güçlendirme fırsatı sunduğunu, cumhuriyetin 100. yılında, Türkiye'nin daha aydınlık ve daha güçlü bir geleceğe doğru ilerlemek için genç, yaşlı, kadın, erkek herkese, ilçede bulunan vatandaşlara bu duyguları canlandırarak insanların vatan, bayrak, cumhuriyet sevgisinin tekrar yüreklere işlendiği gözlemlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: bayrak , vatan , değer , cumhuriyet , 100.yıl

⁵⁹³ Öğretmen, Amasya / Suluova TOKİ Çelebi Mehmet İlkokulu, mbahar05_@hotmail.com

SAĞIM SOLUM “DİKKAT”SEVİL HIRAOĞLU⁵⁹⁴, RÜYA KÜÇÜKOĞLU⁵⁹⁵**ÖZET**

Yakın geçmişimizin aktarımımız uzun pandemi süreci sonrasında eğitim öğretim faaliyetlerimiz de tamamen normale dönmüştür. Tüm dünyada ekonomik, sosyal, psikolojik pek çok etki bırakan pandemi boyunca evde, eskisine göre daha fazla parçalanmış, ekran maruziyetiyle tam iki yıl geçirmiş okula giderken, biz eğitimcilerin de karşılaştığı bu süreçten etkilenmiş bir şekilde ortaya çıktı. Çocukların gelişimi ve öğrenmesinde var olanların çok güçlü yaşadıkları, bazı dönemler vardır ve bu dönemler kritik dönemlerdir. Projemiz, pek çok beceri için kritik dönemde gelen bu yaş gurubunun başlangıcı için, bu süreç bölümünün bir an önce ortadan kalkması üzerine hazırlandı. Çalışmamızın ayrıntılarının pandemi sonrasında kritik dönem değişikliklerinin değerlendirilmesi için bir plan dahilinde günün belirlenmiş saatleri (el-göz koordineu, dikkat süresi – ortak dikkatin düzenlenmesi, propriyoseptif duyu ve vestibüler duyu gelişimi egzersizleri, duyu bütünleme egzersizleri) etkinliklerin planlanması üzerine düzenlenmesi, proje çıktılarının bir ölçeği aracılığıyla raporlaştırılmıştır. Çalışmamız, 3-4 yaş grubuyla bir devlet anaokulu olan Fahrettin Ulusoy Anaokulu'nda yürütülmüştür. Pandemi dönemleri erken çocukluk koşullarının denk gelmesinde; duyu bütünleme, dikkat-ortak dikkat, el-göz koordinasyonu gibi kritik becerilerin yoğun şekilde düzenlenmesi, gözlem-veli yöntemlerle yöntemlerle tespit edilmiştir. Bu etkinlikler düzenlenmiş ve uygulama 4 ay sürmüştür. 1. Sömestr dönemindeki işlemlerimiz yoğun bir şekilde devam etmiş, ikinci dönem yine gözlem ve görüşmelerle ve uygulanan ölçekle projemizin sonuçları değerlendirilmiştir. Dikkat koşulları ve odaklanmayla ilgili gelişim, tüm işlemlerde somut bir şekilde gözlemlenmiştir. İstatistikler öncesinde bir performans tespit performansı uygulanmış, verilerin kayıtları, öğretmen ve ailelerle yapılan etkinliklerde konuşulan-yarı konuşulan formlarla görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Veriler betimsel analiz yöntemiyle analiz edilerek bulgu ve bilgilere ulaşılmıştır. Katılımcı ayrıntılarda dikkat sürelerinde ve ortak dikkat geliştirmede iyileştirme ve odaklama özelliklerinin geliştirildiği tespit edilmiştir. Çalışmanın en dikkat çeken kısmı bu çalışmadan sonra çocukların tüm etkinliklerine daha aktif katılmaya başlamaları ve farklı düşünme yeteneklerinin de belirtilmesinin tespit edilmesidir. Bu çalışmamızın sonucunda devam eden eğitime katılım ve erişim olanaklarının belirlendiği belirlendi. Projenin daha fazla öğrenci gurubuyla ve farklı yaş guruplarıyla önerilerimizdendir.

Anahtar Kelimeler: Kritik dönem, dikkat, katılım, erişim, erken çocukluk, öğrenci

⁵⁹⁴ Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, sevilhiraoglu@gmail.com

⁵⁹⁵ Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, ruyakucukoglu@gmail.com

DİJİTAL DÜNYAYA “DOĞRU” GEÇİŞ VE ÖZDİSİPLİN

EMRE HİRAOĞLU⁵⁹⁶, ALİ ŞAKACI⁵⁹⁷, FATİH BULUT⁵⁹⁸

ÖZET

Tüm dünya pandemi sonrasında büyük bir değişim süreci geçirmektedir. Ekonomiden sosyal hayata, eğitimden sağlığa bildiğimiz tüm sistemlerin değiştiğinin yakın şahidi olarak yeniden eski kısıtlamasız günlerimize dönmüş bulunmaktayız. Dijital dönüşümün merkezinde, geleceğin mesleklerinin içinde yer alabilmek için bugünün yeni gerçeklerini iyi okumak ve hemen bugün değişimin merkezinde yer almak ise artık kaçınılmaz hale gelmiştir. Bununla birlikte pandeminin sosyo-ekonomik, kültürel, sağlık gibi alanlarda da farklı olumsuz etkilerini yaşamaya devam etmekteyiz. Pandeminin ardından bu olumsuz etkilerin bir kısmı kendiliğinden kaybolurken bazı etkiler bir süre daha bizimle olacak gibi görünmektedir. Bu proje hedef kitlemiz olan öğrencilerimize eski dünyayla yeni dünya arasındaki köprüden geçişe eşlik etmek, pandemi sonrasının kendiliğinden kaybolmayan olumsuz etkilerini azaltmak ve dijital dünyaya hızlı ve doğru adaptasyonu sağlamamıza destek olmak için hazırlanmıştır. Amacımız, öğrencilerimizin yeni dijital dünyaya doğru geçiş yapmalarına yol gösterecek bir yaşantı oluşturmalarını sağlamak, teknolojik öz-denetim kazanmaları için etkinlikler gerçekleştirmek, bu etkinliklerle sosyal-duygusal gelişimlerini desteklemek, dijital yeterliliklerini artırırken kendi öz benlik ve kültürleriyle ilgili yaşantılar da oluşturmak ve özgüven kazanmalarını sağlamaktır. Çalışmamız, 10-14 yaş grubu öğrencileriyle bir devlet okulu olan Tevfik İleri İmam Hatip Ortaokulu'nda yürütülmüştür. Hedef kitlemiz olan öğrencilerimizin üzerindeki pandeminin kendiliğinden kaybolmayan olumsuz etkilerini azaltmamız ve dijital dünyaya hızlı ve doğru uyum sağlamalarını sağlamamız gerektiği; gözlem ve veli görüşmeleriyle tespit edilmiştir. Bu doğrultuda etkinlikler hazırlanmış ve uygulama 7 ay sürmüştür. Bu süreçte çocuklar ve ailelerinin de sürece dahil olduğu çeşitli sosyal etkinlikler ve yaş grubuna uygun kodlama etkinlikleri planlanmış ve uygulanmıştır. Böylece çocuklar ve ebeveynler her iki kuşağın dünyasına da ait etkinliklerle ortak yaşantı sahibi olmuş, karşılıklı etkileşimle işlevsel bir köprü oluşturmuşlardır. Proje çıktıları hazırlanan bir ölçek aracılığıyla raporlaştırılmıştır. Etkinlikler öncesinde öğrencilere bir performans tespit ölçeği uygulanmış, veriler alınmış, öğretmen ve ailelerle de yapılandırılmış-yarı yapılandırılmış formlarla görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Veriler betimsel analiz yöntemiyle analiz edilerek bulgu ve sonuçlara ulaşılmıştır. Katılımcı öğrencilerimizde kodlama becerilerinin geliştiği, sosyal iletişimlerinin çok daha iyi bir noktaya geldiği, aile işi iletişimin oldukça olumlu etkilendiği, davranış problemlerinin azaldığı tespit edilmiştir. Çalışma bulgularına göre en dikkat çeken kısım derslere olan odaklanmanın arttığının tespit edilmesidir. Projenin daha fazla öğrenci gurubuyla ve farklı yaş guruplarıyla uygulanması önerilerimizdendir.

Anahtar Kelimeler: Öğrenci, sosyal gelişim, kodlama, dijital beceri

⁵⁹⁶ Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, emrehiraoglu@gmail.com

⁵⁹⁷ Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, alisakaci@hotmail.com

⁵⁹⁸ Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, fatihbulut@gmail.com

BENİMLE SATRANÇ OYNAR MISIN?

EKREM ARDIÇ⁵⁹⁹

ÖZET

Satranç oynamak öğrencilerin problem çözme becerilerini geliştirirken farklı bakış açısından bakmalarını, ileriye düşünmelerini geliştirmektedir. Satranç oynamak öğrencilerin zihinsel aktivitelerini canlı tutmakla beraber farklı çözüm yollarını da kıyaslamalarını sağlamaktadır. Ülkemizde satranç turnuvaları yapılmaktadır. Sürekli satranç turnuvalarına katılanlar satrancı artık bir yarış olarak görmektedir. Satrancı öğrencilerin kişisel gelişimlerini destekleyen, sosyalleşmelerine olanak sağlayan, ifade becerisini artıran bir araç olarak keketiğini düşünmektedir.. Bu amaçla bir satranç etkinliği planlayarak öğrencilerimizin buldukları yerleşim yerindeki kurum amirleri ve kamu personeli ile satranç oynamalarını planlandı.. Öğrencilerimiz Kaymakam, Hakim, Savcı, Polis Müdürü, Karakol Komutanı, Doktor, Milli Eğitim Müdürü gibi kurum amirleri ile satranç oynadılar. Öğrencilerimiz satranç bilmeyen kurum amirleri ve kurum personellerine de satrancın kurallarını anlatarak oyunu öğrettiler. Satrancı yarışmadan çok, satrancı turnuvalardan çok insanları yakınlaştıran, birleştiren yönüne dikkat çekildi. Bu sayede öğrenciler kurumları da tanımış oldular. Projemizde sporun birleştirici gücünü kullanarak insanlar arası iletişimi sağlayan bir araç olarak kullanılmasını amaçlandı. Satranç sayesinde kendilerden yaşça büyük bireylerle iletişim kuran öğrencilerimizin kendini ifade etme becerileri konusunda gelişim sağlamışlardır. Satrancı sadece bir oyun ve yarışma olarak görmeyip, turnuvalardan ibaret olmadığını fark ettiler. Projemizde birden fazla alan ile ilgili amaçlarımızı birleştirerek disiplinler arası bir kazanım elde edildi. Projemizi 4 ay süreyle uygulandı. Projemiz, öğrencilerin satrancı öğrenmesi, satranç sayesinde sosyalleşmeleri, öğrencilerin kamu kurum ve kuruluşlarını tanımaları, farklı satranç oyuncularını ile oynayarak farklı oyun tarzlarını tanımaları ve farklı oyun taktikleri karşısında problem çözme becerisini artırmak, sonuca ulaşmak için farklı yolları denemek gibi amaçlarımızı olumlu yönde karşıladığını görüldü. Proje öncesinde ve sonrasında yaptığımız anket uygulamaları ile proje sonunda yapılan anket uygulamaları karşılaştırıldığında bu sonuçlar açıkça görülmüştür. Projemiz hem yerel basında hem de ulusal basında haber olarak farkındalık oluşturmuştur ve projemizin çıktılarını olumlu etkiler sağlamıştır. Projemizin basında yer almasından sonra farklı illerden projemizi uygulamak isteyen bir çok öğretmen ve satranç antrenörü olmuştur. Projemize katkı sunan kamu kurum ve kuruluşlardaki amir ve personelleri projeden edindikleri deneyimleri paylaşarak öğrencilere ve satranç sporuna katkı sundukları için mutlu olduklarını belirttiler.

Anahtar Kelimeler: satranç, sosyallik, farkındalık

⁵⁹⁹ Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, ekremardic@hotmail.com

“OKULDA OYUN VAR” ZEKA OYUNLARI PROJESİDAVUT EKİNCİ⁶⁰⁰**ÖZET**

Oyun, belli bir amaca yönelik ya da amaçsız olarak, kurallı ya da kuralsız, çocuğun tüm gelişim alanlarına etki eden, çocuğun isteyerek ve hoşlanarak katıldığı, araçlı ya da araçsız olarak gerçekleştirilen en doğal öğrenme aracıdır. (Koçyiğit, Tuğluk ve Kök, 2007). Oyun çocuğun isteklerini, amaçlarını anlatan, onu isteklerine kavuşturan, hayata hazırlayan (Kaytez ve Durulap, 2014), aktif katılımını sağlayan ve öğrenmesini kolaylaştıran en etkili araçlardan biridir (Chen, Liao, Cheng, Yeh, ve Chan, 2012). Çocuğun yaşamının merkezinde yer alan etkili öğrenme aracı olan oyun (Bayraktar, 2019) neşe ve eğlence kaynağıdır. Çocuğun vazgeçemediği bir eylem olan oyun, aynı zamanda çocuğun yaşama hazırlanmasında en büyük rehberdir (Çalışandemir, 2014). Oyun, çocuğun kendi başına bir şeyler öğrenmesini sağlayan ve becerilerini ortaya çıkarma imkânı veren etkili bir eğitim sürecini de kapsar. (Koroğlu ve Yeşildere, 2012). Eğlenerek öğrenme aracı olan oyunların, eğitsel olarak kullanıldığında öğrenme ortamları için birtakım faydaları bulunmakta çocukların bedensel, zihinsel, sosyal, duygusal ve dil gelişiminde önemli bir rol oynamaktadır. Zekâ oyunları bireylerin hızlı ve doğru karar verebilmelerini, problemler karşısında çözüm yolları üretebilmelerini ve kendi potansiyellerinin farkına varabilmelerini sağlar. Zeka Oyunları; Zekayı aktif tutarak öğrenmeyi kolaylaştırır. Planlı hareket etme becerisi kazandırır. Öngörüğü güçlendirir. Yeni yetenekler edinmeyi sağlar. Çözüm üretme ve çok yönlü düşünme yeteneğini geliştirir. Ezbercilikten uzaklaştırarak araştırmacı bir kişilik kazandırır. Başarısızlıklarda yılmamayı ve tekrar denemeyi öğretir. Yeni yetenekler edinmeyi sağlar. Yeteneklerin sınırını tanımayı sağlar. Araştırmacı yeteneğini geliştirir. Boş vakitlerin hem eğlenme hem de öğrenme ile geçmesini sağlar. Proje 2020-2021 yılında 1. Sınıfa başlayan öğrencilere uygulandı. Öğrenciler okula alışıncaya ulusal ve uluslararası turnuvaları yapılan zekâ oyunlarının (equilibrio, q-bitz, mangala, küre, pentago) kuralları öğrencilere anlatıldı. Sınıfın arka kısmına her oyun için bir köşe oluşturuldu. Öğrenciler tenefüsler de ve serbest etkinlik derslerinde bu köşelerde kendi aralarında oyunları oynadılar. Bir süre sonra öğrencilerin yetenekli olduğu, öne çıktığı, ilgi duyduğu oyun kendiliğinden ortaya çıktı. Daha sonra herkes ilgi duyduğu, severek oynadığı oyunda kendini geliştirdi. 3. Sınıftan itibaren ilçe, il ve ulusal başarılar elde edilmeye başlandı. Proje tamamlanmadan zekâ oyunları öğrencilerinin akademik başarısını artırdığı gözlemlendi. Sabretme yeteneklerini güçlendirerek gerçek hayatta daha sağlıklı kararlar vermelerini sağladı. Başarıya ulaşmak için disiplinli ve sabırlı bir şekilde çalışmanın önemini anladılar. Yenilgi durumunda yılmamayı öğrendiler. Galibiyetlerinde unutamayacakları büyük bir mutluluk yaşadılar. Boş zamanlarını verimli bir şekilde geçirdiler. Teknolojik oyun bağımlılığından kurtuldular.

Anahtar Kelimeler: oyun, zeka, başarı

⁶⁰⁰ Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, davutek@hotmail.com

SÜRDÜRÜLEBİLİR TOHUMLAR

HATİCE ERGİN⁶⁰¹

ÖZET

Bu bir sosyal sorumluluk projesidir. Bu projeye iklim değişikliği ve verim düşüklüğü nedeniyle kullanılmayan Atalık Tohum'larının yeniden kullanılmasını ve yeni nesillerin bu tohumları tanımalarını sağlamayı planladık. Öğrencinin yaşadığı bölgenin coğrafi ve ekolojik özelliklerini tanımalarını, Atalık Tohum'larının nesilden nesile aktarılmasını hedeflerken biyolojik çeşitliliğe de katkı sağlamayı hedefledik. Bu hedeflere gerçek yaşam alanlarındaki gezi, gözlem, araştırma ve uygulama faaliyetleriyle ulaşmayı planladık. Örneklem grubumuz 3-6 yaşta oluşmaktadır. Projeyi uygularken anket, dijital anket, google formu, uzman daveti yöntemlerini kullandık. Proje sürecimizde, proje konu ve etkinliklerinin okul öncesi eğitim programına entegrasyonunu sağlamayı amaçladık. Aylık olarak belirlenen konular okulöncesi programında yer alan Kazanım ve Göstergeler ile eşleştirilerek Aylık ve Günlük Etkinlik Planlarına aktarılıp, günlük eğitim akışları içinde hazırlanmıştır. Örnek olarak Şubat ayı tohum tanıma etkinliğinde Bilişsel Alan kazanım ve göstergelerinden; Kazanım 1: Nesne/durum/olaya dikkatini verir. Göstergeleri: Dikkat edilmesi gereken nesne/durum/olaya odaklanır. Dikkatini çeken nesne/durum/olaya yönelik sorular sorar. Dikkatini çeken nesne/durum/olayı ayrıntılarıyla açıklar. Dil Gelişimi Alanı Kazanım ve göstergelerinden ; Kazanım 3:Söz dizimi kurallarına göre cümle kurar. Göstergeleri: Düz cümle kurar. Olumsuz cümle kurar. Soru cümlesi kurar. Bileşik cümle kurar. Kazanım 8: Dinledikleri/izlediklerini çeşitli yollarla ifade eder. Göstergeleri: Dinledikleri/izlediklerini başkalarına anlatır. Dinledikleri/izledikleri ile ilgili sorular sorar. Dinledikleri/izledikleri ile ilgili sorulara cevap verir. Dinledikleri/izlediklerini müzik yoluyla sergiler. Motor Gelişim kazanım ve göstergelerinden; Kazanım 4: Küçük kas kullanımı gerektiren hareketleri yapar. Göstergeleri: Nesnelere yeni şekiller oluşturacak biçimde bir araya getirir. Malzemeleri keser. Malzemeleri yapıştırır. Sosyal Duygusal Gelişim kazanım ve göstergelerinden; Kazanım 7: Bir işi ya da görevi başarmak için kendini güdüler. Göstergeleri: Başladığı işi zamanında bitirmek için çaba gösterir. Kazanım 10: Sorumluluklarını yerine getirir. Göstergeleri: Sorumluluk almaya istekli olduğunu gösterir. Üstlendiği sorumluluğu yerine getirir. Özbakım becerileri kazanım ve göstergelerinden; Kazanım 7: Kendini tehlikelerden ve kazalardan korur. Göstergeleri: Tehlikeli olan durumları söyler. Kendini tehlikelerden ve kazalardan korumak için yapılması gerekenleri söyler. Temel güvenlik kurallarını bilir. Örnek verilen kazanım ve göstergelerle proje konularının tamamı aylık ve günlük planlarımızla müfredatımıza entegre edilmiştir. Proje sürecimizin aylara göre ilerleyişi şu şekilde olmuştur. İlk ay Şubat ayında; Tanışma Toplantısı, proje logosu oluşturma, proje panosu oluşturma, Atalık Tohumları toplama,tohumları tanıma(Biyo çeşitlilik). İkinci ayımız Mart ayında; Çimlendirme, Öğretmen Webinarı(Uzman Daveti), tohum topları(Tohum Kumbarası) , Sürdürülebilir Tohumlar şarkısı. Üçüncü ayımız Nisan ayında; Çimlenen tohumların uygun bahçelere ekimi, ekolojik üretim sağlayan tesislere gezi, öğrenci webinarı(Uzman Daveti). Dördüncü ayımız Mayıs ayında; Tohum sergisi (sanal sergi), ortak "Tohum" şarkımız. Projemizin sonuç verileri; Proje başında yapılan ön anketlerden elde edilen sonuçlara göre öğrencilerin tohum çeşitliliği, bitki türleri hakkındaki bilgileri

⁶⁰¹ Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, hatic_e_rgin@hotmail.com

ortalama %75 iken proje ile yapılan etkinlik ve çalışmalar ile son anket verisi sonucunda %90 oranına yükseldiği görölmektedir.

Anahtar Kelimeler: Sürdürülebilir, Tohum, Doğa

ASKIDA KİTAP**ELİF DURUM DEDE⁶⁰², AYBIKE IŞIK ÖZGÜN⁶⁰³****ÖZET**

Kitap; insanın kendini geliştirmesini sağlayan, hayal gücünü genişleten, ufkunu açan, düşünme yeteneğini farklı boyutlara taşıyan, en kolay ve etkili öğrenmeyi sağlayan bir araçtır. Kitap yavaş yavaş, sabırla, sürekli üstüne yenisini katarak biriktirir içinizde bir şeyleri. Kendinizi başkalarının duygularına tercüman olurken bulursunuz, karşınızdakinin nasıl hissettiğini anlar, objektif gözle bakma etkinliğine erişirsiniz. Siz bunun farkında olmazsınız bir süre. Ama okuduğunuz her kitapta yeni sözcükler, yeni cümleler avlarsınız. Artık bu sözcükler, bu ifadeler sizin kelime dağarcığınıza girmiştir. Bir romanı elinize aldığınızda bazen 18. yüzyılın ihtişal karmaşasındaki Paris sokaklarında, bazen soğuk bir Moskova kışında, bazen kurtuluş mücadelesi veren Anadolu'da bulursunuz kendinizi. Yaşamımız boyunca devam edecek olan eğitim sürecimiz başlamış olur böylelikle. Bu çalışmanın yapılma gerekçesi; günümüz gençlerinin ve öğrencilerinin kitap okumaya dair isteklerinin olmaması, bilgisayar oyunları ve dijital platformlardaki oyunlara fazla vakit harcamaları ve gençlerin gittikçe zayıflayan kelime dağarcıklarıydı. Okurken gelişen hayal gücünün, özgüvenin ve iletişim becerilerinin artması beklenmektedir. Okuduğumuz kitaplar sayesinde yeni ilgi alanları geliştirme, hafızanın güçlenmesine yardımcı olması amaçlanmıştır. Okuyarak odaklanma seviyesinin yükseltilmesinin, konsantrasyonun artırılmasının ve doğal sonucu olarak sosyal akademik başarının artması hedeflenmiştir. Kişiliğe, karaktere ve hayata olumlu anlamda sonsuz katkısı olan kitapları öğrencilerimizle buluşturmak, onlara kitap okuma alışkanlığı kazandırmak, okumayı tutku haline getirmek amacıyla askıda kitap projesini hayata geçirilmiştir. Okuldaki tüm öğretmen ve öğrencilerin katılımıyla askıda kitap uygulamasından elde edilen kitaplar okulun bir köşesinde toplanmış, ilk ders saatleri okuma saati yapılmış ve topluca kitap okumalar gerçekleştirilmiştir. Hava durumunun elverişli olduğu günlerde okulumuzun arka bahçesinde öğle aralarında kitap okuma, okuduğunu tartışma etkinlikleri yapılmıştır. Bir dönem boyunca devam eden bu uygulama sonrasında öğrencilere bu uygulamaya ilişkin tutum ve memnuniyet anketi düzenlenmiştir. Açık uçlu ve çoktan seçmeli soruların yer aldığı anket çalışması online olarak 50 öğrenci 5 öğretmen ile gerçekleştirilmiştir. Elde edilen sonuçlara göre; öğrenciler kitap okumayı sevmeye başlamışlar, askıda kitap etkinliğini çok faydalı bulmuşlar. Kitap okudukça kendilerini daha iyi ifade ettiklerini, kelime dağarcıklarının arttığını bildirmişlerdir. Ayrıca etkinliğin topluca yapılıyor olmasını daha motive bulmuşlar, kitaba fazladan kaynak ayırmadıkları için de mutlu olmuşlardır.

Anahtar Kelimeler: Kitap okumak, Yardımlaşmak, Hayal gücü, Meslek Lisesi

⁶⁰² Öğretmen, Milli Eğitimi BakanLIĞI, elifdurum@hotmail.com

⁶⁰³ Öğretmen, Milli Eğitimi BakanLIĞI, aybikeozgun@gmail.com

ATATÜRK'E VEFA VALİZLERİNİN 81 İL YOLCULUĞU

SEDEN ERKAN⁶⁰⁴, SİNEM ÖRENLI⁶⁰⁵

ÖZET

Türkiye Cumhuriyeti kurucusu Mustafa Kemal Atatürk önderliğinde verilen kurtuluş mücadelesine olan minnetimizi göstermek üzere, Türk Milli Eğitim kanun, yasa, yönetmelik ve eğitim programlarında yer alan Atatürk ile ilgili etkinliklerle 3-17 yaş arası öğrenciler arasında birlik ve beraberliği sağlamak ve farkındalık yaratmak amacıyla uygulanmış bir projedir. Projeye katılan branş öğretmenleri, kendi müfredatlarında yer alan Atatürk ile ilgili kazanımlara yönelik öğrencileri ile bir ön hazırlık çalışması yapmıştır. Ön hazırlık çalışmasının ardından öğrencilerden bireysel ya da grup çalışmaları yapmaları istenmiştir. Öğretmenler, projeye dahil olan öğrencileri ile birlikte ortaya çıkarttıkları eserlerde “Atatürk ve Atatürk sevgisi” konusunu ön plana çıkartmış; 3-17 yaş arası öğrencilerin Atatürk ilke ve inkılapları ile milli ve manevi değerlerine bağlı, öğrencilerin gelişim düzeylerine uygun ve güzel sanatlara ilgi duymalarını sağlayan sosyal, kültürel ve sanatsal becerilerle donatılması hedeflenmiştir. Projemiz sonunda ortaya çıkacak olan eserlerin türü serbest olarak belirlenmiştir. Projemiz 2021-2022 eğitim yılında 103 okul, 200 öğretmen ve 3000 öğrenci ile gerçekleştirilmiştir. 3 valiz, 81 ilde; anasınıfı, anadolu lisesi, BİLSEM, çok programlı lise, imam-hatip ortaokulu, imam-hatip lisesi, görme engelliler ilkokulu-ortaokulu, güzel sanatlar lisesi, fen lisesi, işitme engelliler ilkokulu-ortaokulu, meslek eğitim merkezi, mesleki ve teknik Anadolu lisesi, ortaokul, ilkokul, yatılı bölge ilkokulu-ortaokulu, spor lisesi, sosyal bilimler lisesini dolaşarak 3000 öğrencinin yaptığı eserleri toplamıştır. Mektup, portre, kısa film, anı defteri, resim, şiir, öykü, kompozisyon, afiş, radyo tiyatrosu, broşür, şarkı, fotoğraf, video, kumaş boyama, ahşap ürünler, albümler, baskı çalışmaları, vb. 174 ürün; 23 Nisan 2022’de MEB Şura Salonu’nda, 19 Mayıs 2022’de ATO Fuaye Alanı’nda sergilenmiştir. 2023-2024 eğitim yılında 20000 öğrenci ve bine yakın öğretmen ile devam eden bu projede uygulayıcı öğretmenlerin görüşleri alınmıştır. Bu görüşler; projenin öğrencilere olan katkı ve kazanımları, projenin öğretmenlere katkı ve kazanımları, öneriler başlıkları ile bu çalışmada yer almaktadır.

Anahtar Kelimeler: Atatürk, kurtuluş mücadelesi, eğitim.

⁶⁰⁴ Öğretmen, Dr Ufuk Ege Anaokulu, sedenerkan@gmail.com

⁶⁰⁵ Öğretmen, Dr Ufuk Ege Anaokulu, sinemeorenli@gmail.com

ATIK KAĞITLARDAN, RESİME GERİ DÖNÜŞÜM

KADİR OKUYUCU⁶⁰⁶

ÖZET

“Sıfır Atık”; döngüsellığe dayalı bir kaynak ve atık yönetimi yaklaşımıdır. Sürdürülebilir üretim ve tüketim alışkanlıklarını teşvik eder ve kaynakların verimli kullanılmasını destekler, TEMA Sıfır Atık Eğitim Projesi kapsamında çocukların doğal varlıkların korunması, doğa dostu tüketim alışkanlıkları, atık yönetimi gibi konularda farkındalık geliştirmeleri ve “sıfır atık” yaklaşımını tanımaları amacıyla çocuklara sürdürülebilir yaşam becerilerini benimsetmeyi amaçlamaktadır. .Bu süreçte uygulanan etkinliklerin temel hedefi; çocukların “Düşün, Gerekli Değilse Tüketme”, “Daha Az Tüket”, “Değerlendir, Yeniden Kullan”, “Değiştir, Farklı Amaçla Kullan” ve “Dönüştür, Doğa Kazansın” prensiplerinden oluşan 5D basamaklarını tanımaları ve günlük yaşamları ile ilişki kurmalarına destek olmaktır. Bu amaçla Ayancık Fatih İlkokulu'nda Tema öğrencilerine, İstanbul Üniversitesi Cerrahpaşa Orman Fakültesi öğretim üyesi dr. Öznur ÖZDEN tarafından "Sıfır Atık" söyleşi ardından "Atık kağıtlardan resime" uygulamalı atölye çalışmaları planlanmıştır.Etkinlikte Fatih İlkokulu 4. sınıf öğrencilerinden 45 öğrenci yer almıştır. İstanbul Üniversitesi Cerrahpaşa Orman Fakültesi Öğretim Üyesi dr. Öznur ÖZDEN'in geri dönüşümün doğaya ve ekonomiye katkılarını anlatan söyleşisinin ardından,Fatih İlkokulu salonuna kurulan kağıt dönüşüm atölyesinde tema öğrencilerine uygulamalı atık kağıtların tekrar kullanılabilir kağıtlara dönüşümü ile ilgili atölye çalışması yapılmıştır. Atölye çalışmasında öğrenciler tarafından biriktirilen atık kağıtlar küçük parçacıklara ayrıldıktan sonra1 gün suda bekletilerek, blenderlerle hamur haline getirdi.Ardından telli çerçeve yöntemi ile kalıplara aktarıldı,ütüleme yöntemi ile düzleştirilen kağıt kalıpları,mandallama yöntemi ile kurutularak yeniden kullanılabilen kağıtlara dönüştürüldü.Yeniden kullanılabilir hale getirilen kağıtlara öğrencilerimiz resim yaparak atölye çalışmasını sonlandırdılar. Bu çalışmada öğrencilerimiz ,geri dönüşüm ile atık miktarının azaltılabileceğini, geri dönüşüm sayesinde enerji ve su kaynaklarından tasarruf edilebileceğini,atık yönetimi ile çevre ve doğal varlıkları korumanın önemini öğrenmiş oldular.

Anahtar Kelimeler: sıfır atık,tema,geri dönüşüm

⁶⁰⁶ Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, kadirokuyucu@hotmail.com

TEMA İLE DOĞADAKİ YABAN HAYATI FARKEDİYORUZ

ERHAN ÇELEM⁶⁰⁷

ÖZET

Yavru TEMA Programı 1996 yılından itibaren ilkokullarda uygulanmakta olan çevre eğitimi programıdır. Yavru TEMA Programı ;doğa sevgisini yaşam ilkesi olarak benimseyen, erozyonla mücadele eden, doğal varlıkları koruyan, çevreye karşı duyarlı bireylerin yetişmesine katkıda bulunmayı amaçlamaktadır.Doğa eğitimi etkinliklerinin doğanın canlı ve cansız unsurlardan oluşan bir bütün olduğunun algılanmasında etkili olduğu ortaya çıkmıştır..Bu çalışmanın amacı; çocukların doğa ile olan bağlarını güçlendirmeyi, doğada kaliteli vakit geçirmelerini sağlamayı, yaban hayatın önemi ile ilgili fiziksel, bilişsel ve sosyal gelişimlerini desteklemeyi, doğa ile ilgili etkinlikler ve materyaller sunmayı hedeflemektedir. Çalışma gurubu 2023- 2024 eğitim ve öğretim yılında Sinop Ayancık Fatih İlkokulu 4. sınıflarında öğrenim gören toplam 40 öğrenciden oluşturulmuş olup, TEMA yerel teşkilatı ve Sinop Orman Doğa Koruma ve Milli Parklar 10. Bölge Müdürlüğü işbirliği içinde yürütülmüştür.Öğrencilerimizle ,Sinop ta 2018 yılında hizmete giren Doğa Koruma ve Milli Parklar 10. bölge müdürlüğü Sarıkum Yaban Hayatı Kurtarma ve Rehabilitasyon merkezine gezi düzenlenmiştir.Gezi öncesinde doğada yaşayan diğer canlılar ve yaban hayatla ilgili öğrencilerin araştırma yapmaları sağlanmış. Öğrencilerin araştırma bulgularını görsel materyaller ve video sunumlar halinde diğer öğrencilerle paylaşımları sağlanmıştır. Bu gezide Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü Sarıkum Yaban Hayatı Kurtarma ve Rehabilitasyon merkezi görevlilerince öğrencilerimize rehabilitasyon merkezi hakkında video sunum yapılarak ,yaban hayatı kurtarma ve rehabilitasyon merkezi bölümleri gezdirilerek, burada tedavi gören yaban hayvanların özellikleri ,yaşam biçimleri, yaralı ve bakıma muhtaç hayvanların tedavi süreçleri anlatılmış,yaban hayatın önemi ,yaban hayatın devamının gerekliliği hakkında bilgi verilerek doğada dışlanmış, hasta, yaralı ve diğer sıkıntılara maruz kalan hayvanlar için bu merkezin önemi anlatılmıştır. Etkinlik sonucunda ; çocukların doğa ile olan bağlarını güçlenmiş , doğada kaliteli vakit geçirmelerini sağlanarak ,doğal varlıkları koruyan, çevreye karşı duyarlılık ve doğa sevgisi güçlendirilerek, doğaya karşı sorumluluk bilinci oluşturulmakla birlikte ,yaban hayatı kurtarma ve rehabilitasyon merkezinin önemi ile yaban hayatın devamlılığı konusunda farkındalık yaratılarak, öğrencilerimizde doğa bilincinin arttığı gözlemlenmiştir. Doğa eğitimi öğrencilerimizde ,canlı varlık, bitki ve hayvan kavramlarının öğrenilmesine ve yaşadıkları çevrenin flora ve faunası hakkındaki farkındalıklarının artmasına katkı sağlamıştır.

Anahtar Kelimeler: Yaban Hayatın Önemi,TEMA Vakfı, Doğa Eğitimi,Yavru Tema ,Doğa Koruma ve Milli Parklar ,Yaban Hayatı Koruma ve Rehabilitasyon

⁶⁰⁷ Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, erhancelem@msn.com

DEPREM KARDEŞLİĞİ (MUTFAKTAN-OYUN ODASINA)NİLAY OKUYUCU⁶⁰⁸**ÖZET**

Sosyal sorumluluk faaliyetleri öğrencilere küçük yaştan itibaren sosyal duyarlılık bilinci kazandırmakta, kendine güvenen, yaratıcı düşünen, sorumluluk alan, yardımlaşan bireyler yetiştirmeyi hedeflemektedir. İhtiyaç sahibi okulumuz Adıyaman merkezde, 4 derslikli 135 öğrenciye sahip ikili öğretim yapan bir devlet anaokuludur. Okul binası deprem nedeni ile hasar görmüş, aynı zamanda bu afet okulda eğitim materyallerine de zarar vermiştir. Okulun ihtiyaçlarının büyük bir bölümü İl Milli Eğitim Müdürlüğü tarafından giderilmiştir. Ancak ilgili okulun kurucu müdürü İhsan Alkayış ile irtibat kurulduğunda okula yapmak istediğimiz oyuncak yardımı talebimiz kabul görmüştür. Bu nedenle okulumuz Ayancık Fatih İlkokulunda, geliri deprem bölgesine gönderilmek üzere bir yardım kermesi düzenlenmiştir. Bu çalışma, 6 Şubat 2023 depremi sonrası afet bölgesinde yaşayan, eğitim öğretim faaliyetlerine devam eden öğrencilere eğitim materyalleri sağlamak amacıyla bir yardım kermesi olarak sosyal sorumluluk projesi kapsamında hayata geçirilmiştir. Ayancık Fatih İlkokulunda 4. Sınıflar arasından otuz öğrencinin katıldığı yardım kermesi üç gün boyunca devam etmiştir. Sınıf velilerinin evlerinde hazırladıkları (kek, börek, poğaç, kurabiye, vb.) yiyeceklerle, öğrencilerin evlerinden getirdikleri oyuncaklar ve hikaye kitapları görevli öğrenciler tarafından okul içinde satışa sunularak, elde edilen gelir, 6 Şubat 2023 Adıyaman depreminden etkilenerek eğitim ve öğretim faaliyetlerine ara vermek zorunda kalan ve Ayancık Fatih İlkokulu ile kardeş okul olarak belirlenen Adıyaman Merkez Şehit Şahin Kaya Anaokuluna oyun odası yapılmak üzere gönderilmiştir. Adıyaman Merkez Şehit Şahin Kaya Anaokulunun oyun odası ve oyuncak ihtiyaçları giderildikten sonra ilgili okul öğrencileri ile görüntülü konuşma yapılarak çocuklar buluşturulmuştur. Böylece yapılan çalışmanın sonuçları somut olarak öğrencilere gösterilmiş ve deprem kardeşliği oluşturulmuştur. Bu çalışma sonucunda; öğrencilerimize insanların hayatlarını kolaylaştırabilmek için ortak bir çabanın gerekliliği, birlik ve beraberliğin önemi, yardımlaşmanın, dayanışmanın, tek yürek olmanın en kötü felaketlerde bile insanları ayakta tutabileceği gösterilmiş olup, insanlar arasındaki güvenin ve bağların bu şekilde güçlenebileceği gösterilmiştir. Öğrencilerimizde milli birlik, dayanışma, sosyal sorumluluk alma duygularının geliştiği gözlemlenmiştir. Ayrıca bu çalışma ile ülkemizde sıkça görülen deprem felaketlerine yönelik olarak afet farkındalık bilinci kazandırılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Afet, deprem, yardımlaşma, milli birlik, sosyal sorumluluk

⁶⁰⁸ Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, nilayokuyucu@hotmail.com

KUŞ YUVALARI

ÖZET

Doğanın ve doğal unsurlar arasındaki ilişkilerin fark edilmesini sağlayan doğa eğitimi, erken yaşlardan itibaren, çeşitli deneyimler sunarak bilgi, beceri, olumlu tutum ve davranışlar kazandırmanın yanı sıra, duyarlılığı, farkındalığı, doğa sevgisi ve bağlılığını da artıracaktır. Doğada gerçekleştirilecek faaliyetler çocukların fiziksel, bilişsel, sosyal ve duygusal gelişimi için de önemlidir. Doğada yer alan hayvanların insanların sağlıklı gelişimine olan katkısının, tahmin edilenden daha büyük olduğu bilinmektedir. Hayvanların insanların ruh sağlığı üzerinde olumlu etkileri olduğu gibi, evlatlarımız üzerinde de doğru bir ilişki kurulduğunda birçok olumlu sonuç elde edildiği gözlemlenmiştir. Bu ilişki, empati yeteneğinden ahlaki değerlerin gelişimine kadar pek çok alanda faydalar sağlar. Sağlıklı bir hayvan-insan ilişkisi, çocuğun kendisi gibi olmayan ancak canlı bir başka varlığın sorumluluğunu almasını gerektirir. Ahlaki gelişimi açıklamak gerekirse, hayvanları beslemek, sevmek, ona zarar vermemek ve onun iyiliğini düşünmek çocuğun sadece hayvanlara yönelik olumlu duygularını beslemekle kalmaz, aynı zamanda başkalarının varlığında kendisinin de değerli olduğunu gösterir. Hayvanlarla zaman geçirmek, çocukların duygusal bağlar kurmasına yardımcı olur ve onlara destekleyici bir ortam sunar. Aynı zamanda hayvanlar, çocukların sorumluluk duygusunu geliştirmesine yardımcı olur. Hayvanları düzenli olarak beslemek, temizliklerini yapmak ve sağlıklarını kontrol etmek gibi görevler, çocuklara sorumluluk almayı öğretir ve kendilerini başkalarının ihtiyaçlarını karşılamada önemli bir role sahip hissetmelerini sağlar. Bu amaçla Ayancık Fatih İlkokulu 3.ve 4. sınıf 150 öğrencinin katılımı ile "kuşlar yuvasız kalmayın" projesi başlatılmıştır. Bir aylık süre içerisinde öğrencilerimiz aileleri ile birlikte geri dönüşüm malzemelerinden özgün kuş yuvaları yapımını gerçekleştirdiler. Okul salonunda gerçekleştirilen sergi sonrası, kuş yuvaları Ayancık Belediyesi ekipleri tarafından öğrencilerle birlikte okul çevresine ve şehrin uygun yerlerine asılmaları sağlandı. Öğrenciler tarafından yapılan ve şehrin uygun yerlerine asılan kuş yuvaları 15 günlük zaman aralıkları ile öğrenciler tarafından gözlemlenerek, yuvalara yerleşen kuşlara düzenli olarak yem verildi. Bu etkinlik sonucunda; öğrencilerimiz doğada yer alan hayvanlara karşı daha duyarlı olma, onları besleme, bakımlarını yapma becerileri kazandılar. Ayrıca öğrencilerimizin doğadaki diğer canlılara karşı anlayışlı olma, hoşgörülü, paylaşımcı ve olumlu duygular geliştirerek sorumluluk aldıkları gözlemlendi.

Anahtar Kelimeler: Doğa, kuş yuvaları, sorumluluk alma

⁶⁰⁹ Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, gonularslan057@gmail.com

YKS VE ÜNİVERSİTE TERCİH SÜRECİNDE AKRAN - MEZUN MENTÖRLÜĞÜ VE BAŞARIYA ETKİSİNİN İNCELENMESİ

GÖKHAN GÜÇER⁶¹⁰

ÖZET

Akran mentorluğu, öğrencilerin eğitim sürecinde birbirlerine destek olmalarını sağlayan ve öğrenme deneyimlerini geliştiren bir yöntemdir. Bu süreç, sınavlara hazırlık aşamasında da oldukça etkili bir strateji olarak kullanılabilir. Bu amaçla sınavlara hazırlık sürecinde olan öğrencilere yönelik mezun desteği, özellikle deneyimli ve başarılı mezun öğrencilerin, hazırlık aşamasında olan öğrencilere rehberlik ettiği bir yöntemdir. Mezunlar, sınavlara hazırlık sürecinde öğrencilere değerli tavsiyelerde bulunabilir, deneyimlerini paylaşabilir ve motivasyonlarını artırabilir. Mezun desteği, sınavlara hazırlık sürecinde öğrencilerin başarı durumunu artıran önemli bir faktördür. Mezunların deneyimleri, öğrencilerin sınav stratejilerini geliştirmelerine, motivasyonlarını artırmalarına ve daha etkili bir şekilde hazırlanmalarına yardımcı olabilir. Bu nedenle, mezunların sınav hazırlığı sürecinde aktif bir rol alması ve öğrencilere destek olması önemlidir. Mezun desteği ile sınav hazırlığı sürecinde olan öğrencilere yönelik mezunlar, geçmişte sınavlara hazırlanırken karşılaştıkları zorlukları, başarı stratejilerini ve etkili çalışma yöntemlerini öğrencilerle paylaşmışlardır. Bu yöntem ile öğrencilerin sınav stratejilerini geliştirmelerine ve başarıya giden yolda daha güvenli adımlar atabilmeleri hedeflenmiştir. Mezunlar, öğrencilere başarı hikayelerini, hedeflerine nasıl ulaştıklarını ve sınavlara nasıl hazırlandıklarını anlatarak öğrencilerin motivasyonlarını artırma etkinlikleri düzenlemiştir. Bu faaliyetle öğrencilerin sınavlara odaklanmaları ve hedeflerine ulaşmalarına yardımcı olmak hedeflenmiştir. Mezunlar, öğrencilere sınav stratejileri, kaynaklar ve test hazırlık teknikleri konusunda rehberlik etmişlerdir. Sınav hazırlık süreci, öğrenciler için stresli olabilir. Mezunlar, öğrencilere moral desteği sağlayarak onların motivasyonlarını artırma faaliyetleri planlanmıştır. Başa çıkma stratejileri, stres yönetimi ve pozitif düşünme gibi konularda destek olmak hedeflenmiştir. Mezunlar, öğrencilere sınav formatı hakkında bilgi vererek ve deneme testleri yapmalarına yardımcı olarak pratik deneyim kazanmalarını sağlayabilmeleri hedeflenmiştir. Ayrıca mezun öğrencilerin okudukları üniversite ve bölüm hakkında bilgi deneyim paylaşımı ile öğrencilerin hedef oluşturma sürecine destek olması hedeflenmiştir. Bu çalışmanın amacı; Okulumuzdan önceki yıllarda mezun olan ve üniversite bölümlerine yerleşen öğrencilerin YKS hazırlık ve üniversite tercih sürecinde olan öğrencilerimize yönelik süreçte izledikleri yöntem ve çalışma stratejilerini paylaşarak çalışma programlarına katkı sunmak ve planlamalarında fikir oluşturmaktır. Çalışma Bursa ili merkez ilçesi merkezi sınavla öğrenci alan Bursa Anadolu Lisesi 12.sınıf öğrencileri ve mezunlarından oluşmaktadır. Veriler nitel araştırma teknikleri kullanılarak yarı yapılandırılmış form aracılığıyla toplanmıştır. Araştırma ile ilgili ilk test ve son test çalışmaları değerlendirmeleri ile son beş yıllık YKS puan ortalamalarının karşılaştırmalı olarak yapılan durum analiz sonuçları kongrede paylaşılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Sınav, Akran Mentorluğu, Motivasyon

⁶¹⁰ Öğretmen, Bursa Anadolu Lisesi, gokhangucer@hotmail.com

MESLEKİ EĞİTİMDE İNOVATİF YAKLAŞIMLAR ‘GELECEĞİN EĞİTİMCİSİNE ULAŞMAK’

M.TUBA ÖZDEMİR⁶¹¹, ŞENOL KORKMAZ⁶¹², MEHMET KIRAÇ⁶¹³

ÖZET

2023 Eğitim Vizyonunda; öğretmen ve diğer yetişkinler, bilgi transferi yerine hissetme, düşünme ve yapmayı tetikleyen yöntemlerle rehberlik ettiği sürece doğal öğrenme ekosistemi korunur denilmektedir. Bu bağlamda hizmet içi eğitim uygulamaları öğretmenlerin günümüzün gelişen ve değişen dünyasına uyum sağlama ve öğrenme sürecinde başvurdukları en önemli mekanizmaların başında gelmektedir. Günümüzde zorunlu hizmet içi eğitimler, daha çok salt bilgi aktarımı çerçevesinde şekillenmektedir. Eğitim öğretmenlere, öğrencilere ve öğrenen tüm bireylere doğal motivasyon sağladığında, deneyimleme fırsatı sunduğunda faydalı olmaktadır. Burada da inovasyon devreye girmektedir. İnovasyon yenileştirmek, geliştirmek, değiştirmek ve daha verimli süreçler, ürünler ya da hizmetler yaratmaktır. Bu çalışma ile öğretmen eğitiminde yaratıcılığın ve inovasyonun teorik temelini oluşturarak geleceğin öğretmenlerinin yetişmesinde önemli bir bakış açısı geliştirip bu yönde yapılacak olan öğretmen eğitimi politikalarına kaynak sağlanması amaçlanmıştır. Güney Marmara Kalkınma Ajansı Teknik Destek Programı ile desteklenen “Geleceğin Eğitimcisine Ulaşmak” projesi ile öğretmenlerin mesleki gelişimini destekleyecek çalışmalar, öğretmenlere kendilerini geliştirme, var olan bilgilerini artırma, yeni beceriler edinme fırsatlarının yanı sıra yeni öğretim araçları ve teknikleri hakkında bilgi edinme fırsatı da sağlanmıştır. Projede yetişkin eğitimlerinde İnovasyonel teknikler, Aktif Öğrenme Stratejileri, Kolb’un Deneyimsel Öğrenme Süreçleri Merkezinde, Oyunlaştırma, Etkili Sunum Teknikleri, İletişim Becerileri yan alanlarına yönelik etkinlik temelli eğitimler gerçekleştirilmiştir. Eğitimlerde bu yöntemlerin kullanılması ile; Yeni ve gerçekleştirmeye değer fikirlere açık olma ve bu taleplere cevap verme, Kendilerini yenilemeyi öğretme ve alternatif öğrenme tekniklerini kullanma, Sosyal beceri eğitiminde etkili yöntemleri kullanma, Diğer meslektaşları ve öğrenciler ile yaratıcı biçimde çalışma, Yeni şeyler öğrenme, deneme, farklılıklar sunmayı öğrenme, öğretme, Verilen eğitimlerde kalabalık gruplar karşısında rahat ve özgüvenli konuşma becerileri kazanılması amaçlanmıştır. Katılımcılar farklı branşlardan en az bir kez hizmet içi eğitim vermiş olan Balıkesir ilinde görev yapan öğretmenler arasından seçilmiştir. Kriterlere uygun 30 öğretmen; beş gün boyunca günde altı saat alternatif öğrenme yöntemleri eğitimi almışlardır. Proje uygulaması sonucunda; eğitim alan öğretmenlerin yetişkin eğitimi alanında daha donanımlı ve başarılı oldukları görülmüştür. Geleceğin Eğitimcisine Ulaşmak Projesi ile katılımcı öğretmenler “Yetişkin Eğitiminde Yaratıcılık ve İnovasyon Temelli Yöntemlerin Aktif ve Etkili Kullanımı” alanında donanım kazanmış, verdikleri kurs/seminerlerde aktif katılımı sağlamış ve gönüllü katılım konusunda hızla yol almışlardır. Bu konuda yetkinliğe ve donanıma sahip öğretmenlerle hizmet içi eğitimlerde elde edilen her başarı, kurslara yapılan her başvuru ve açılacak her eğitim bu projemizin somut bir sonucu olmuştur.

Anahtar Kelimeler: İnovasyon, Mesleki Gelişim, Hizmetiçi eğitimlerin kalitesi, Aktif Öğrenme Stratejileri

⁶¹¹ Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, mtubaozdemir@gmail.com

⁶¹² Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, senolkorkmaz_86@hotmail.com

⁶¹³ Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, kiracmehmet@outlook.com

ORTAOKUL ÖĞRENCİLERİNİN TEKNOLOJİ KULLANIMINA YÖNELİK TUTUMLARI

NADİDE TUĞBA SABUNCU⁶¹⁴

ÖZET

Teknolojik gelişmelerin birçok alanda ilerlemesinin önünü açmıştır. Çağımızda teknolojik gelişime uyum sağlayamayan sektörlerin varlıklarını sürdürmedikleri bir gerçektir. Eğitimde de teknolojinin etkilerin bariz bir şekilde görünmektedir. İşgücü pazarındaki ürün yelpazesi bilgi açısından zengin eleman arayışına girerken, bu açığı kapatmak ancak eğitim sistemimize eğitimi bütünleşmiş etmekle mümkün olacaktır. Bu anlayışlarla eğitim kurallarının içeriklerini, eğitim yöntemlerini ve amaçlarını revize etmek gerekmektedir. Eğitimin her kademesinde olduğu gibi ortaokul kademesinde de bu uygulamalara yer bulması gerekmektedir. Ayrıca öğrenme yöntem ve teknikleri her geçen gün değişmektedir. Bu değişim ve ihtiyaçlar göz önüne alınarak teknoloji eğitimin her kademesine bütünleşmiş edilmelidir. Yukarıda sayılan ihtiyaçlar göz önüne alınarak öğrencilerin kalıcı ve etkili öğrenmelerine teknolojik uygulamaların etkisini gözlemlemek amacıyla yola çıkarak 2023-2024 Eğitim Öğretim Yıllarında Kayseri İlinde Mustafa Germirli İmam Hatip Ortaokulunda toplamda 80 öğrenciye programımızda yer alan temel gelişim ilkeleri göz önüne alınarak, ortaokul eğitim programı dahilinde, teknoloji odaklı ve bilgisayar destekli farklı etkinlikler uygulanmıştır. Bu uygulamalarda yüksek verimlilik ve uyum gözlemlenmiştir. Öğrencilerin derse daha istekli katıldıkları, yazılılarda bu uygulamalarla işlenen konulardan çıkan sorulara verilen cevapların doğruluk oranının arttığı görülmüştür. Dolaylı olarak öğrencilerin akademik başarılarının da arttığı gözlemlenmişti. Geleneksel kopyalardan ziyade yeni teknolojiyle içi yöntemlerden daha çok benimsedikleri ve kalıcı öğrenmeyi gerçekleştirdikleri, Sözlü sınav, yazılı sınav, test, uygulama sınavı gibi ölçme teknikleri sonucuna göre belirlenmiştir. Aynı zamanda öğrencilerle yapılan görüşmelerde derslerin daha eğlenceli geçtiği, dinleme isteklerinin arttığı, öğrenmelerinin kolaylaştığı gibi dönütler alınmıştır. Özellikle oyun içerikli uygulamaların eğitimde uygulanması gerektiği görülmüştür. Öğrencilerin klasik öğrenme yöntemlerinden ziyade yaparak yaşayarak, en azından benzetim üzerinden öğrenmelerinin etkisi net bir şekilde görülmüştür. Alanda diğer zümrelerle yapılan görüşmelerde öğrencinin ilgisi arttıkça öğretmenlerin bu çalışmalara yöneleceği belirlenmiştir. Bu gelişimin karşısındaki en temel sorun öğretmenlerin bu uygulamalardan habersiz olması, uygulama becerilerinin olmamasıdır. Bu yöntemler benimsedikçe öğretmenlerin ilgi, bilgi ve deneyimlerini artıracak eğitimler düzenlenmeli, üniversitelerde her bölüme ders olarak eklenmelidir. Bu uygulamaların yaygınlaşması amacıyla hazırladığım bu ürünün poster olarak yayınlanması planlanmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Ortaokul Öğrencileri, Teknoloji

⁶¹⁴ Öğretmen, Kayseri İl Milli Eğitim Müdürlüğü, ntsabuncu38@gmail.com

AHİLİK KÜLTÜRÜNÜN EĞİTİME YANSIMALARI

ÖZET

Ahilik Kültürü esnaf ve sanatkarların uyması gereken mesleki etik kuralların yanında dini, ahlaki kuralları da kapsayan 13. Yüzyıldan itibaren toplumu ekonomik, sosyal ve ahlaki yönlerden etkilemiş, temelinde cömertlik, yardımlaşma, doğruluk gibi öğeleri barındıran kapsamlı bir kültürdür. Çalışmamızda meslek liselerinin yakından ilgi alanına giren Ahilik kültürünün temellerini ve ilkelerini, Trabzon'daki Ahilik kültürünü araştırmayı, Ahi Evren Dedenin Trabzon'a gelişinden sonraki dönemdeki yaşamını hikaye haline getirerek ahilik kültürünü öğrenmeyi, konu ile ilgili farkındalığımızı artırmayı ve bu kültürü taşıyan meslek elemanları yetiştirmeye katkı sağlamayı amaçladık. Çalışmamızın evreni Trabzon esnafları olup örneklemimiz Kemeraltı mahallesi esnafından rastgele seçtiğimiz 15 esnaftır. Tarama sonucunda araştırma kapsamında dahil edilen bilimsel çalışmaların analizinde, betimsel analiz yöntemi kullanılmıştır. Trabzon'da uzun yıllardır esnaflık yapan kişilerle röportaj yapılarak Ahilik konusundaki bilgi ve tecrübeleri görüşülerek kayıt altına alınmıştır. Trabzon ili Ortahisar ilçesi Kemeraltı Esnaf ve sanatkarlarından rastgele seçilen 15 kişi ile yapılan röportaj 12 farklı meslek dalında kuyumcu, gümüşçü, matbaacı, tuhafiyeci, halı pazarlama ve fotoğrafçı, bakır işlemecisi, terzi, berber, çantacı, mobilyacı, camcı, PVC Doğramacı) çalışan kişiye yapılmıştır. Bu durumu Trabzon'daki meslek gruplarının çeşitliliğinin de bir göstergesi olarak düşünmekteyiz. Ayrıca yaptığımız çalışmada meslekte çalışma sürelerinin esnafların çoğunda 20 yıl ve üzeri olması esnaflığa verilen önemin ve mesleklerde kalıcılığın bir göstergesidir. Yaptığımız çalışmada esnafların Ahilik Kültürü hakkındaki düşünceleri ile mesleğinde uygulamış oldukları mesleki etik ilkelerin uyumlu olduğu, çoğunlukla dürüstlük, iş disiplini, kaliteli üretim yapmaya önem verdikleri görülmüştür. Edinilen bu bilgiler yaptığımız literatür taramalarından elde ettiğimiz Ahilik anlayışı ve ilkeleri ile birebir örtüşmektedir. Çalışmamızda ayrıca Ahi Evren Dede ile ilgili bilgileri sorulduğunda 15 esnaftan 5 Kişinin hiç tanımadığı, 5 kişinin Ahiliğin Trabzon'daki temsilcisi olduğunu bildiklerini, diğerlerinin ise eksik ve yanlış bilgilere sahip olduğu görülmüştür. Literatür taraması çalışmamızda da Ahiliğin Trabzon'daki gelişimi ile ilgili az sayıda bilgi olduğu, Ahi Evren Dede ile ilgili bilgilerin ise birkaç kaynaktan öteye geçemediği görülmüştür. Elde edilen bilgiler hikayeleştirme tekniği ile hikaye haline getirilmiştir. Uygun görseller eklenerek hikaye ilgi çekici hale getirilmiştir. Ahilik kültürüne ait hikayemizde yer veremediğimiz bilgiler görseller oluşturularak sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Ahilik Kültürü, Trabzon'da Ahilik Kültürü, Ahi Evren Dede

⁶¹⁵ Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, samiyekaykc@gmail.com

SİHİRLİ HAMURLAR

ÖZET

Okulöncesi dönemde çocukların küçük kas gelişimlerinin desteklenmesi ilkökul çağları için çok önemlidir, ilkökul çağında kalem tutmayı ve yazı yazmayı öğrenecekleri için küçük kas gelişiminin okulöncesi dönemde desteklenmesi gerekmektedir. Küçük kas gelişiminin desteklenmesi için oyun hamuru ile oynama, kağıt kesme çalışmaları, parmak oyunları ve örüntü çalışmaları gibi etkinlikler yapıldı. Oyun hamurunun küçük kas gelişimine olan olumlu etkileri bilinmektedir. Ayrıca okulöncesi dönemde çocuğun yaratıcılığının geliştirilebileceği en uygun dönem olduğu da bilinmektedir. Oyun hamurlarının veya yumuşak malzemelerin küçük kas gelişimini olumlu etkilediği kadar bu malzemelerle yaratıcılığın gelişebileceği de bilinmektedir. Dolayısıyla bu projemizde hem küçük kas gelişimini desteklemeye hem de yaratıcılıklarını geliştirmeye çalıştık. Kurabiye hamuru ile çiçek kurabiye yaparak matematik ve geometri kavramları geliştirme hedeflenmiştir. basit toplama, çıkarma ve eşleştirme gibi matematiksel farkındalıkları geliştirilmiştir. Farklı besin gruplarından pizza hamuru, tuz seramiği, pofuduk hamur, kağıt hamuru, seramik hamuru, çalışmaları yapılarak çeşitli öğrenci grupları ile sanal sergi düzenlenmiştir. Bu çalışmada; çocukların küçük kas gelişimini desteklemek, el ve göz koordinasyonu gerektiren belirli hareketleri yapabilmesini sağlamak, estetik özellikler taşıyan ürünler oluşturarak estetik duygusunu geliştirmek, geometrik şekilleri tanıma, basit toplama ve çıkarmayı kavrama, matematiksel zekanın gelişimini sağlama gibi matematik becerileri kazandırmak, çocukların ölçü kavramını geliştirmek, yaratıcılıklarını artırmak, neden sonuç ve parça bütün ilişkilerini kurmalarını sağlamak, aileleriyle verimli ve eğlenceli zaman geçirmelerini sağlamak, doğru ve sağlıklı beslenmenin önemini fark etmelerini sağlamak, günlük yaşam becerileri sağlamak amaçlanmıştır. Deneme yanılma ve uygulama yöntemiyle okul öncesi öğrencileri ve aileleriyle birlikte uygulanmıştır. Çalışma sonucunda okul öncesinde ilkökula hazırlık yapan öğrencilerin küçük kas gelişimleri eğlenceli etkinliklerle geliştirilecektir. etkinliklerde estetik ve özgün ürünler ortaya konularak, çocukların sanatsal yönleri keşfedilerek yaratıcılıkları desteklenmiştir. yapılan hamur çalışmaları ile maddeler öğrencilere incelenecek ve bu şekilde öğrencilerin kimyaya olan ilgileri artırılabilecektir. şekillendirdikleri ürünlerin saf ve karışım hallerini gözlemleyerek merak uyandırılmış ve araştırmaya yönlendirilmişlerdir. Aileleri ile kaliteli zaman geçirmeleri ve günlük yaşam becerileri kazanmaları sağlanmıştır. hamurlarla çeşitli şekillerde oyunlar oynanırken matematik çalışmaları yapılmış ve matematiksel zekayla ilgili kazanımlar elde edilmiş ve matematiğe ilgi artırılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Hamur, Kas Gelişimi, Yaratıcılık

⁶¹⁶ Öğretmen, Zonguldak -Kozlu Anaokulu, karadeniz67-71@hotmail.com

PLANETARYUM ETKİNLİĞİ İLE UZAY KEŞFİNDE

MURAT KARACA⁶¹⁷

ÖZET

Evren, hem uzay olarak adlandırılan uçsuz bucaksız ve sonsuz olduğu düşünülen karanlık boşluğu, hem de Güneş sistemimiz dâhil olmak üzere tüm gök cisimlerini içine alan, sadece gözlemlenebildiği kadarı ile bilinen sonsuz bir olguyu ifade etmektedir. Uzay, evren içerisindeki boşluğun ta kendisidir. Dünyamız ise bu devasa sistem içerisinde gözle göremeyeceğimiz kadar küçük bir nesne olarak tasavvur edilebilir. Diğer taraftan, yapılan araştırmalar bize evrende esrarengiz birçok olayların meydana geldiğini göstermektedir. Bilinen fizik kanunları bu çok boyutlu kaos içerisinde evreni anlamamız için yeterli gelmemekte ve her yeni keşif evren hakkında bilim dünyasını şaşırtmaya devam etmektedir. Bu yüzden yüzyıllardır teknolojik gücü üst seviyede olan ülkeler bilimin gelişmesine katkıda bulunmakta, evrenin gizemini ortaya çıkarmak için çalışmalar yapmaktadırlar. Genel anlamda uzayda var olmak, araştırma yapmak ve uzay yolculukları, o ülkenin ekonomik, teknolojik ve bilimsel alanlardaki gücünü göstermektedir. Ayrıca günümüz teknolojisinin gelişmesine de büyük katkı sağlamaktadır. Bu bağlamda yapılan bu etkinlik ile okulumuz öğrencilerinin uzaya ve güneş sistemine olan ilgilerini arttırmak ve öğrencilerin eğlenerek öğrenmeleri sağlamak amaçlanmıştır. Özellikle günümüzde uzay keşiflerine ve ziyaretlerine artan ilgi göz önünde bulundurulduğunda, etkinlik öğrenciler için çok ilgi çekicidir. Planetaryumlar genelde kubbe şeklinde yapılar olup, fiberglas, çelik konstrüksiyon gibi yapı malzemeleri kullanılarak inşa edilmektedir. Kubbe şeklindeki yapı içerisinde özellikle bilgisayarla yönlendirilen bir ya da birden fazla projeksiyon cihazı ve balık gözü lens kullanılarak 360 derecede 3 boyutlu görüntü yansıtan bir simülasyon sistemi olan özel yapılarıdır. Bu yapılar sayesinde Güneş, gezegenler, yıldızlar ya da herhangi bir gök cismi kubbeye yansıtılır ve bulunan zaman, geçmiş ya da gelecek zamanlardaki gökyüzü görülebilir. Bu etkinlik Kastamonu ili Daday ilçesi Şehit Ümit Demirci Çok Programlı Anadolu Lisesi'nde İl ve İlçe Milli Eğitimin katkılarıyla gerçekleştirilmiştir. Yaklaşık 300 öğrenci bu etkinliğe katılmış olup, çevre okullardan ilkokul ve ortaokul öğrencileri de bu deneyimi yaşama fırsatı bulmuşlardır. Öğrenciler panoramik ekran ile uzayın ve güneş sisteminin derinliklerinde yolculuğa çıkarken eğlenerek öğrenmenin tadını doyasıya çıkardılar. Etkinliğimize Kastamonu Türk Hava Kurumu da katkıda bulundu.

Anahtar Kelimeler: Planetaryum, uzay, uzay keşfi

⁶¹⁷ Öğretmen, Daday Şehit Ümit Demirci Çok Programlı Anadolu Lisesi, muratkaraca_37@hotmail.com

BELGESELLERİN DİL ÖĞRENİMİNE FAYDALARI

SEDA YILDIZ⁶¹⁸

ÖZET

Belgesel, bilgi niteliği taşıyan film türüdür. Belgesel filmler, soyut düşüncelerle somutlaştırma, tecrübe kazanımı gibi birçok amacı gerçekleştirmede kullanım alanı sağlar. Dil öğrenimi ise fiziksel, bilinçsel ve duygusal olarak bütün kişiliğin kullanılmasını gerektiren kapsamlı ve uzun soluklu bir iradedir. Dil öğrenimi okullarda istenen seviyeye ulaşmadığı görülmekte ve sürekli tartışılmaktadır. Bu amaçla belgesellerin etkiliğinden faydalanarak öğrencilerin yabancı dil öğreniminde görsel ve işitsel yolla öğrenmelerini teşvik ederek yabancı dil öğreniminde motivasyonu artırmaktır. Bu amaçla 12.sınıf öğrencilerime görsel ve işitsel yolla yabancı dil yeterliliği kazandırmak, sunum becerilerini geliştirmek ve genel kültürel bilgi birikimlerini desteklemek için belgesellerde İngilizce selendirmeler yapmaları sağlanmıştır. Proje, İbn-i Haldun Anadolu Lisesi 12.sınıf dil öğrencisi olan 20 kişi ile yapıldı. Öğrenciler tarafından ilgi alanları dahilinde konular seçildi. Konular ile ilgili İngilizce olarak ses kaydı oluşturuldu. Videolar eklendi. Sınıf ortamında arkadaşları ile birlikte izlendi. Belgeseller arkadaşlarına sunuldu. Belgeseller üzerine soru cevap şeklinde diyaloglar gerçekleştirildi. Belgesel sunumlarından önce yapılan ön görüşmelerde, öğrencilerin İngilizce telaffuz konusunda daha az istekli oldukları, topluluk önünde konuşma konusunda çekimserlikleri, iletişim becerileri, sunum stilleri konusunda tecrübeli olmadıkları tespit edildi. Belgesel konularını öğrencilerin kendileri seçmesi onlara özgür bir alan sağladı. Görseller üzerine seslendirme yapmaları telaffuz becerilerinin gelişmesine katkı sağladı. Hazırladıkları belgeselleri sınıfta sunmaları sunum becerilerinin gelişmesi konusunda onlara yardımcı oldu. Sunum sonrası kendi aralarında belgesel üzerine konuşmaları akran dayanışması ve genel kültür bilgi birikimi kapsamında öğrencileri destekledi. Yapılan çalışma sonunda 12.sınıf dil bölümü öğrencisi olan 20 kişinin telaffuz becerileri geliştirildi. Akran ilişkilerin sağladığı gözlemlendi. Dil öğrenimlerine kendileri katkı sundukları için özgüven konusunda değişim gösterdikleri görüldü. Hazırladıkları belgeselleri sınıfta arkadaşlarına sunuyor olmaları onlara cesaret verdi. Sunum becerilerinin geliştiği görüldü. İletişim becerileri gelişti. Herbirinin seçtiği farklı konular, onlara genel kültürel anlamda farklı bakış açıları kazandırdı. Üzerine ettikleri sohbetler kaliteli vakit geçirmelerini sağladı. Hazırladıkları belgesellerin İngilizce olması, belgeseller sona erdikten sonra sohbetlerine ve soru cevaplarına İngilizce olarak devam etmelerini İngilizce dilinde telaffuz yeteneklerini geliştirdi. İngilizce dil eğitimine olan ön yargılarını kırılmasına yardımcı oldu.

Anahtar Kelimeler: İngilizce, Telaffuz, Sunum becerisi, Eğitimde yenilik

⁶¹⁸ Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, seda1678@icloud.com

GÖREVİMİZ TÜRKÇE

SELİM SIRRI YALÇIN⁶¹⁹

ÖZET

Tüm okullarda, eğitim ve öğretimin genel sorunları, öğretmenlerimiz tarafından tartışılan sabit bir konudur. Bu sorunlar içerisinde, özellikle Türkçenin öğretimiyle ilgili olarak, Türkçe öğretmenlerinin “Türkçeyi nasıl öğretiyoruz, nasıl öğretmeliyiz? Türkçenin öğretimini etkileyen faktörler nelerdir? Öğrencilere Türkçeyi nasıl sevdirecek ve onların dil bilgisi korkusunu nasıl yok edeceğiz?” Yazım kurallarını nasıl kavratacağız? Dilin hatalı kullanımının önüne nasıl geçeceğiz? gibi soruları, bu tartışmalarda üzerinde en çok durulmaktadır. Öğrencinin ana dilinin kurallarını öğrenip uygulaması ve dilini geliştirmesi için öncelikle buna ilgi duyması gerekir. İlginin arttırılması için ise alt hedefler belirlenmiş, projelendirilerek ve oyunlaştırarak hedeflere ulaşmak istenmiştir. Tam da bu noktada Görevimiz Türkçe e-Twinning Proje çalışma grubu oluşturulmuştur. Projemizin belirlenen alt çalışma amaçları; yazım kurallarına uymak, bağlamdan yararlanılarak öğrencilerin bilmedikleri kelime ve kelime gruplarının anlamını tahmin etmek, kısa metinler yazabilmek ve yazılan metinleri canlandırabilmek, öğrencilerin Türkçe'nin hatalı kullanımına yönelik çözümler geliştirebilmesini sağlamak olmuştur. Bu çalışma grubunda kendi okulumuzla birlikte yurdumuzun çeşitli bölgesinden on ortaokul ile proje ortaklığı kurulmuştur. Çalışmada öğrencilerle okullar arası iletişim kurulmuş, her okulda ayrı ayrı aylar bazında panolar hazırlanmış, belirlenen hedeflere ulaşmak için puzzle, kelime oyunu, öğretici kartlar vb oyunlardan/materyallerden yararlanılmış, yaparak-yaşayarak öğrenmenin gerçekleşmesi için bazı oyunların öğrenciler tarafından üretilmesi sağlanmıştır. Öğrenciler oyun üretirken de belirlenen bazı alt amaçlara ulaşılmıştır. Yazımı karıştırılan kelimeler ve dilimize giren yabancı kelimelerin Türkçe karşılıklarıyla ilgili etkileşimli tahtalar kullanılarak Blogger, Gimkit, Kahoot, Wordart, Wordwall gibi web 2 araçlarıyla hazırlanan çevrim içi oyunlar oynanmış, interbet kaynaklarından elde edilen medya metinleri değerlendirilmiş, öğrencilere kısa metin yazma görevleri verilip yazılan metinler var olan araç gereçlerle dramatize edilmiştir. Yine çalışmada sınıfın rasgele noktalarına renkli postitlerle Türkçe kelimelerin doğru ve yanlış kullanımı yerleştirilmiş, öğrencilerde göz aşinalığı ve görsel hafıza güçlendirilmeye çalışılmıştır. Çalışma sonunda proje ortaklarıyla çevrim içi sonuç değerlendirme toplantıları yapılmış, süreç içerisinde ortaya çıkan ürünler ortak okulların da kullanımına sunulmuş, gelinen noktada projeye katılım sağlayan öğrencilerin Türkçe'nin doğru kullanımı ile ilgili farkındalık kazandıkları, Türkçe yazım kurallarına daha fazla dikkat ettikleri görülmüş ve kelime hazinelerinin zenginleştiği görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Yazım kuralları, bilinmeyen kelimelerin anlam tahmini, yabancı kelimeler yerine Türkçe kelimeler

⁶¹⁹ Öğretmen, Kökenli İlkokulu, selimsyalcin@hotmail.com

GELENEKSEL OYUNLAR İLE EĞLENİRKEN ÖĞRENİYORUM

ÖZCAN TURAN⁶²⁰, İLAYDA TURAN⁶²¹

ÖZET

Sınıf ortamında yapılan etkinliklerin zamanla öğrencileri monotonluğa ve motivasyon düşüklüğüne sevk ettiği, teneffüs saatlerinde ise okul bahçesinde eğitici olmayan ve olumsuz davranışları tetikleyen öğrenci davranışlarını olumlu yönde geliştirmek amacıyla okul bahçesi tasarımı planlanmıştır. Geleneksel çocuk oyunları ile akıl ve zeka oyunlarının başta okul öncesi ve ilkokullar olmak üzere tüm eğitim kurumlarında yaygın hale getirilerek etkili ve verimli bir şekilde kullanılması hedeflenmektedir. Aynı zamanda amaç; öğrencilerin sosyal, duyuşsal ve psiko-motor gelişimlerine destek olmakla birlikte günlük yaşam becerileri, bilişsel gelişim, iletişim becerileri ve fiziksel gelişimlerine olumlu yönde katkı sunmaktır. Öğrencilerin tamamının aynı anda okul bahçesine çıktığında belirtilen alanlarda istasyon çalışması şeklinde eğitici ve öğretici aktiviteler yapmalarını sağlarken, hiçbir öğrencinin açıkta kalmadan, tasarlanan okul bahçesinde tüm öğrencilerin aktif bir şekilde etkinliklere katılım sağlaması hedeflenmiştir. Etkinlik sonrasında öğrencilerin tüm istasyonlardaki oyunların yönergelerini öğrendikleri için sonraki zamanlarda kendi aralarında etkin ve verimli bir şekilde belirtilen alanlarda oyunlar oynayabileceklerdir. Toplamda dört ana bölümden oluşan okul bahçesini; akıl ve zekâ oyunları, geleneksel oyunlar, trafik parkuru ve içinde tenis, voleybol, basketbol ve futbol sahalarını aynı anda barındıran sportif etkinlik alanlarından oluşmaktadır. Zemine sabit olmayan fileli kale direkleri, basketbol potası ve tenis filesi gibi spor aletleri ihtiyaç halinde alanda kullanıldıktan sonra uygun bir alanda muhafaza edilerek, ihtiyaca göre bu sporları yapmaya uygun farklı mekanlarda da kullanılabilir. Okul bahçesinin belirtilen şekilde tasarımı yapıldıktan sonra öğrencilerin hizmetine sunulduğunda önemli oranda olumsuz davranışların olumlu yönde değiştiği gözlemlenmiştir. Akıl oyunlarına olan ilgi daha çok artmış, trafik kuralları daha sağlıklı bir şekilde sahada uygulanarak öğrenilmiş, geleneksel oyunlar ve sportif etkinlikler kendiliğinden ön plana çıkarak öğrencilerin birbirlerine zarar vermeden takım halinde etkinliklere katılarak zihinsel ve bedensel yönde gelişimlerine katkı sağlamıştır. Böylece çocukları teknoloji bağımlılığından kurtarmak, aynı zamanda yapılan egzersizler sayesinde obeziteye karşı mücadele edilmesi ile birlikte bu örnek uygulamanın yaygınlaştırılarak diğer okullarda da hayata geçirilmesi hedeflenmiştir. Okulda yapılan bu etkinlikler okulumuz ve çevre okulların da dahil olduğu öğrenciler ile turnuvalar yapılarak öğrenciler ödüllendirilmiş, diğer okullarda da yaygınlaştırılmasına zemin hazırlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Eğitim, bahçe, geleneksel, çocuk, oyun, tasarım

⁶²⁰ Öğretmen, Göktürk İlkokulu, ozcanturan2000@yahoo.com

⁶²¹ Öğrenci, İstanbul Zaim Üniversitesi, ilayda.turan@gmail.com

ÖZEL EĞİTİMDE DJİTAL OYUN-ÖYKÜLEŞTİRME ÇALIŞMASININ İNCELENMESİ

HÜLYA AYKUTLU ADALI⁶²²

ÖZET

Zihin engelli, görme engelli, işitme engelli, dil ve konuşma engelli, otizm spektrum bozukluğu olan engelli, down sendromlu engelli, dikkat eksikliği ve hiperaktivite bozukluğu olan engelli, öğrenme güçlüğü engeli ve süregelen hastalıklarla var olan diğer etmenlerden ötürü etkilenen engeli bulunan veya yetersizliği bulunan bireyler eğitim ortamlarında karşımıza çıktığında bilimsel terimleri telafuz etmek veya öğretimini sağlamak zor gibi görünür. Ancak bireylerin oyunlaştırmaya, oyunsu süreçlerle öğrenmeye istekli olmaları çok önemlidir. Oyunu eğitimde kullanmanın dışında, oyunsulaşma anlamına gelen oyunlaştırma; motivasyon çalışmaları ile süreci iyi yönetmeyi içeren; eğitim ortamları için çok önemli etkin bir etkinlik yöntemidir. Oyun süreçleri teknolojinin ilerlemesi ile dijitalleşmiş ve öğrenme oturumlarında öğretimi ve eğitimi dijitalle desteklemek; zamanın şartlarına erişmeyi ve öğrenciyi nitelikli yetiştirmeyi desteklemiş olur. Elde edilen dijital oyun çıktıları, sanat çalışmalarının somutlaşmasını sağlarken, kodlamaya ve elementer STEAM çalışmalarına geçiş yapılan etkinlikler öğrenmeyi ve bilimsel bilgiyi destekler. Aynı anda parkur gibi, devinimi yani hareket etmeyi desteklediğimizde, bireyin her gelişim alanı açısından bir adım öne taşımaya amaçlarız. Özel gereksinimli bireyleri atölye çalışmasına katarken uyarılma yapılması onların kolaylıkla etkinliğe dikkatini yöneltmelerine imkan sağlar. Katılımın aileler ile birlikte olması önemlidir. Ortamı tanımadıkları zaman özel gereksinimli bireyler, tanımadıkları diğer atölye katılımcılarının yanında sosyal uyumda zorlanabilir. Bazı kısımları süre ve içerik yoğunluğu açısından bireylerin ilgi, ihtiyaç ve engel durumunun özelliğine göre düzenlenebilir. İletişim ve sosyal becerileri desteklenirken, bireylerin birlikte ortak amaç için bir araya gelmelerini sağlar. Bilişsel alanı destekleyen resim parçalarını birleştirip tamamlama, bir bütünü oluşturmayı ve düşünme becerilerini destekler. Sanat açısından yaratıcılığı destekleyen ürünler özgün biçimde oluşturulduğunda bireyi bir çok alanda geliştirmek amacına ulaşılıyor. Parkur çizgilerinden geçmenin, hareketin büyük kasları, tablet üzerinden veya kağıdın katlanması da küçük motor becerileri desteklemiş ve geliştirmiş oluyor. Seslerle veya o andaki gerçekleşen diyalogla öyküyü tamamlamak, yaratıcı yolla özgün bir ürün ortaya çıkarmayı destekliyor. Özel gereksinimli bireylerle yönelik hikayeleştirme/ dijital oyun üzerine uygulama sonuçlarına yer verilecektir. Sonuçların alanyazına ve mesleki gelişimi dileyen öğretmenlere olumlu yönde katkıları olacağı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Dijital oyun, sanat, öyküleştirme, özel eğitim

⁶²² Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, hulyaaykutlu@gmail.com

BİRLİKTE ÖĞRENMEK VE GELİŞMEK

MEHMET FATİH ŞAHİN⁶²³

ÖZET

Okullarda çok amaçlı salonlar, çeşitli etkinlikler için kullanılacak geniş ve esnek mekânlardır. Bu salonlar, okul topluluğunun çeşitli ihtiyaçlarına yanıt verebilir ve çeşitli etkinliklere ev sahipliği yapabilir. Okullardaki çok amaçlı salonlar, öğrencilerin, öğretmenlerin ve topluluk üyelerinin bir araya gelip etkileşimde bulunabileceği ve çeşitli etkinliklere katılabileceği önemli bir merkezdir. Bu mekânların verimli bir şekilde kullanılması, okul topluluğunun birlikte çalışmasını ve gelişimini destekleyebilir. Bu çalışma ile çok amaçlı salonu olmayan ve eğitim paydaşlarına çeşitli eğitim imkanı sunulamayan resmi okullarda devlet desteği beklenmeksizin toplum, çeşitli kuruluşlar ve Sivil Toplum Kuruluşlarının işbirliği ile okulun amaç için uygun olan alanının çok amaçlı salona çevrilerek tüm eğitim paydaşlarına ihtiyaç duydukları alanlarda uzman kişilerce eğitimlerin verilmesi ve eğitim paydaşlarının eğitime yönelik işbirliğini artıracak anlayış ve tutumlarının geliştirilmesi ile eğitime yönelik tutumlarındaki olumlu değişimler hedeflenmiştir. Çalışma Bursa ili Osmangazi ilçesi Lütfi Banuşoğlu İlkokulu öğrenci, öğretmen ve velileri ile okul bölgesinde bulunan veli yakınlarına yönelik yapılmıştır. Okulda planlanan eğitim ve faaliyetlerin gerçekleştirilmesi için öncelikle çok amaçlı salon temini için Bursa ÜÇGE firması ile iletişime geçilmiş firmadan gerekli destek alınmıştır. Aynı firma bünyesinde bulunan psikolog, meslek elemanı desteği sunmuştur. İzgören Akademi ve AÇEV ile iş birliği yapılmıştır. Ardından araştırma faaliyeti süresince öğretmenlere yönelik Kendi Hayatınızın Lideri Olun, Etkili İletişim Becerileri konularında eğitimler verilmiştir. Ailelere, Eğitimin Önemi, Ebeveyn Tutumları ve İletişim, Meslekleri Tanıyalım, Çocuklar ve Ebeveynler İçin Sosyal Medya Kullanımı ile ilgili seminerler verilmiştir. Öğrenci velilerine yönelik Uludağ Onkoloji Dayanışma Derneği ile iş birliği yapılarak kanser farkındalığını artırmak amacı ile sağlık eğitimleri ve taramaları yapılmıştır. Ayrıca okuma yazma bilmeyen ailelere yönelik okuma – yazma eğitimi düzenlenmiştir. Bu çalışmalarla okul velilerinin de okuldan çok yönlü faydalanmaları ve olumlu değişimlerin öğrencilere olumlu etkilerinin olması hedeflenmiştir. Öğrencilere yönelik çeşitli tiyatro, yarışmalar ve kültürel etkinlikler düzenlenmiştir. Yapılan çalışmalar sonucunda hedeflerin amaca ulaşma düzeyleri, araştırmacı tarafından düzenlenen yarı yapılandırılmış görüşme formu ile toplanan veriler betimsel analiz yöntemi ile değerlendirilmiştir. Yapılan betimsel analiz sonuçları kongrede paylaşılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Öğretmen Eğitimi, Veli Eğitimi, Okul, Toplum, Çok Amaçlı Salon

⁶²³ Öğretmen, Lütfi Banuşoğlu İlkokulu, mehmetfatihshahin75@gmail.com

9.SINIF LİSE ÖĞRENCİLERİNİN KENDİLERİ HAKKINDAKİ ALGILARI

BİRCAN GÜLÇİN DELİKAYA⁶²⁴, MEHMET EKİCİ⁶²⁵

ÖZET

Ergenler, mevcut kuşağın kabul sınırlarını zorlayan düşünce tarzları ve girişimleriyle her dönemde yetişkinleri endişelendirmeyi başarmışlardır. Ünlü Sümerolog Muazzez İlmiye Çığ'ın "Sümer tabletlerinde 'Bu gençlik nereye gidiyor böyle?' yazdığını gördüğümde beri gençleri sorgulamayı bıraktım" sözü, bu durumun milat öncesinden, hatta insanlığın başlangıcından beri var olduğunu anlamamızı ve bu durumun doğal bir süreç olduğunu kabul etmemizi kolaylaştırmaktadır. Tarihsel sürece bakıldığında çocuklar ilk olarak toplum içinde, anne baba, akrabalar, komşular, tanıdıklar ve sokaktaki diğer insanlarla kurdukları etkileşime maruz kalarak yetişmekte idiler. Gazete, radyo ve televizyon gibi kitle iletişim araçlarının yaygınlaşması ile büyümekte olan çocuklar, yayınların niteliğine göre dış etkilere bağlı olarak bir kimlik inşa etmeye başlamışlardır. Daha sonraki süreçte internet her eve girmiş, çocuklar ve gençler cep telefonu sahibi olmuşlardır. Kişisel hesaplar ile bağlanılan sosyal medya platformları çocukların ve gençlerin kendilerini inşa etmelerinde her şeyden daha etkili olmaya başlamıştır. İçerik üreticilerin iyi niyetli olmadığı ve çocukların kontrolsüzce bu platformlarda bırakılmaması gerektiği bilgisi sürekli tekrar edildiği halde, aileler çocuklarını gerçek anlamda sosyal medyadan uzak tutmayı başaramamışlar ya da buna gerek görmemişlerdir. Öğretmenler ile yaptığımız görüşmelere göre şimdiki 9. Sınıf öğrencilerinin, bir önceki yılın 9. Sınıf öğrencilerinden bile çok farklı olduğu sonucu ortaya çıkmıştır. Bu farkın en önemli sebebinin sosyal medya platformları olduğu düşünülmektedir. Ancak bu platformların ne tür içeriklerle ne şekillerde gençleri etkilediğini bilmemiz mümkün gözükmemektedir. Bu yüzden çalışmamız gençlerin kendileri hakkındaki farkındalıklarından yola çıkmaktadır. Yaptığımız nitel araştırmada Kayseri Fevzi Çakmak Anadolu Lisesinde örnekleminde 9. Sınıf lise öğrencilerinin kendilerini ve sosyal çevrelerini nasıl algıladıkları, nasıl tanımladıkları ve var oluşlarını nelere dayandırdıkları incelenmiştir. Veriler anket yolu ile Google form kullanılarak toplanmış, anket formunda likert ölçeği kullanılmış ve sonuçlar analiz edilmiştir. Çalışmadan beklenen yarar, gençlerin kararlarını ve davranışlarını şekillendiren etkenlerin ortaya çıkarılmasıdır. Yapılan araştırma sonucunda, gençlerin bazı hayali kahramanları gerçek zannettikleri, sağlıklı sebep- sonuç ilişkileri kuramadıkları, davranışlarının yol açacağı sonuçları hesap edemedikleri bulgularına ulaşılmıştır. Araştırma neticesinde İhtimalleri hesaplayamadıkları için sıklıkla zor duruma düştükleri, sıkıntılı durumlardan kurtulmak için yalan söyledikleri, bunu işe yaradığını düşündükleri ve yalan söylemeyi sorun olarak görmedikleri sonucuna ulaşılmıştır. Bu dezavantajların giderilmesi için öğrencilerle yüzyüze muhataplığın artırılması, kalabalık sınıflar yerine küçük gruplar ile eğitim yapılması, cep telefonu kullanımları ile ilgili tedbir alınması önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Ergen, Lise Öğrencisi, Kendisi Hakkında, Algı

⁶²⁴ Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, gulcindelikaya@hotmail.com

⁶²⁵ Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, mehmetekici1981@hotmail.com

VELİ TOPLANTILARINA GENEL BAKIŞ

GÜLAY ERGENE AKIN⁶²⁶, ABUZER AKIN⁶²⁷

ÖZET

Aile ve okul, çocuğun yetiştirilmesinde ve geliştirilmesinde sorumluluğu paylaşan iki kurumdur. Çocuğu hem evde hem de okulda etkileyen her şey onun davranışlarını da etkileyebilir. Çocuğun sağlıklı gelişimi için okul ve ailenin birlikte çalışması çok önemlidir (Bellah, 1953). Okul, aile ve öğretmenler arasındaki bu işbirliğinin çoğunlukla ebeveynlerin edebiyata katılımı olarak değerlendirildiği görülmektedir. Ebeveyn katılımı, çocukların eğitimi ve gelişiminde paydaşların kapsamlı işbirliğini gerektiren çok boyutlu bir olgudur. Ebeveyn katılımının önemli boyutlarından biri, ebeveynler ve öğrencilerin öğretmenleri arasındaki işbirliğine aracılık eden veli toplantılarıdır. Araştırma nitel araştırma desenlerinden biri olan fenomenolojik modele göre planlanmıştır. Araştırmaya Yozgat merkezdeki resmi ve özel ilkokullarda görev yapan 15 sınıf öğretmeni, 10 ilkokul müdürü ve çocukları bu okullarda okuyan 30 öğrenci velisi olmak üzere toplam 60 kişi katılmıştır. Araştırmanın katılımcıları ölçüt örnekleme ve maksimum çeşitlilik yöntemleri kullanılarak belirlenmiştir. Araştırma materyallerinin toplanmasında araştırmacılar tarafından geliştirilen yarı yapılandırılmış görüşme formları kullanılmıştır. Elde edilen verilerin analizinde betimsel analiz ve içerik analizi yöntemlerinden yararlanılmıştır. Araştırma sonuçlarına göre veli toplantısının planlanması sırasında öğretmenlerin ve okul yöneticilerinin veli toplantısı öncesinde toplantı gündemindeki konulara karar vermek, velileri davet etmek gibi çeşitli resmi hazırlıklar yaptıkları ortaya çıkmıştır. Toplantının yeri ve zamanı, sıklığı ve toplantının içeriğine ilişkin hazırlıklar. Veli toplantılarında tartışılan ana konular; öğrencilerin akademik performans ve davranışlarının değerlendirilmesi, veli sorumlulukları, okul ve sınıf kurallarının getirilmesi ve velilerin maddi destek talepleridir. Paydaşların genel olarak veli-öğretmen görüşmelerinde dikkatli iletişime yanıt verdikleri, ancak bazı öğretmenlerin ve öğrenci velilerinin nadiren de olsa iletişimde olumsuz unsurları kullandıkları görülmüştür. Veli toplantılarındaki en büyük zorluklar, velilerin toplantının ciddiyetine uymayan istenmeyen davranışları, iletişim çatışmaları, velilerden maddi destek talepleri ve toplantılara katılımın düşük olmasıdır. Veli-öğretmen görüşmelerinde öğrencinin kontrol duygusunun gelişmesi, öğrenci davranışlarının gelişmesi, akademik performansın artması, velilerin farkındalığının artması, okul-aile işbirliğinin güçlenmesi, veli iletişiminin ve sosyal ortamın güçlenmesi gibi çeşitli olumlu etkiler bulunmuştur. Öğrenme, okul gelişimi ve dolaylı kontrol veli toplantılarında alınan kararların ardından sınıf öğretmenlerinin sınıflar için oluşturulan WhatsApp grupları konusunda uyarılarda bulunduğu tespit edildi. Günümüzde çocuk eğitimi alanında öğretmen ve öğrenci velilerinin ortaklığı giderek önem kazanmaktadır. Bu durum velilerin eğitime katılımının en önemli araçlarından biri olan veli toplantılarının önemini arttırmaktadır. Bu nedenle veli toplantılarının daha etkili ve verimli olabilmesi için lisans müfredatlarının içeriğinde özellikle öğretmenlik uygulaması dersi içerisinde veli toplantılarına yer verilebilir. Okul yöneticileri öğretmenlerin iletişim ve toplantı becerilerini geliştirmeye yönelik çeşitli eğitimler planlayabilir. Veli toplantılarına mümkün olduğu

⁶²⁶ Öğretmen, Yozgat MEB, rosemoon.67@hotmail.com

⁶²⁷ Uzm., Yozgat İl Temsilcisi, abuzerakin@hotmail.com

takdirde okul yöneticileri ve okul danışmanları da katılabilir. Ebeveyn-çocuk toplantıları hibrit yöntemlerle de gerçekleştirilebilir. Yüz yüze veli-öğretmen konferansları düzenlendiği gibi çevrimiçi uzaktan toplantılar da planlanabilmektedir. Ancak veli toplantılarını daha etkili kılmak ve toplantıların ciddiyetini artırmak için hafta sonları da toplantı yapılabilir.

Anahtar Kelimeler: Veli Toplantıları, Öğretmen, Yöneticiler

OKUL FİZİKİ YAPISININ BAŞARI ÜZERİNDEKİ ETKİSİ

SELATTİN CEYLAN⁶²⁸, FUAT BİLİCAN⁶²⁹

ÖZET

Eğitim-öğretim faaliyetleri “okul” adı verilen binalarda ve çoğunlukla “sınıf” adı verilen mekânlarda devam etmektedir. Bu nedenle okulun fiziki yapısı çok önemli olmaktadır. Öğretmen davranışları, öğrencilerin ilgi ve yetenekleri, derse karşı tutumları, dersin içeriği gibi eğitim-öğretim faaliyetlerini etkileyen faktörlere, okul binasının fiziksel şartları da eklenmektedir. Fiziksel çevre denilince birçok etken işin içine girmektedir. Bina, bahçe kullanımı, boya, ışık, ses, ısı, yer gibi birçok önemli etken ön plana çıkmaktadır. Okullar öğrencilerin gelişmesini sağlayan, birlikte hareket etmelerine imkân tanıyan, birlikte yaşamayı öğreten yerlerdir. Okul mekânları aynı zamanda toplumsal kuralları ve davranışları, insan ilişkilerinin, çalışma planlarının, programların ve günlük etkinliklerin oluşturduğu ve hayata geçirdiği yapılardır. Dolayısıyla binaların, okulda gerçekleşen etkinlikleri etkileme ihtimali de çok fazladır. Aslında okulun fiziksel çevresi, öğrencilerin okulda bulunmayı sevip sevmemelerini, öğretimin kalitesini ve öğrenme sonuçlarını derinden etkilemektedir. Bu nedenle okul binasının tasarımı ve okul binasının etkili kullanıma olanak sağlaması çok önemli bir unsur olarak karşımıza çıkmaktadır. Bir okul binasının mimari yapısı kadar fiziksel çevrenin bazı özellikleri de öğrenci davranışları ve öğrenmeleri üzerinde etkilidir. Ayrıca okul fiziki yapılarının öğrenci sağlığı ve güvenliği konusunda da önemlidir. Bu çalışmanın amacı okulun fiziksel yapısının öğrenci başarısı üzerindeki etkilerini tespit etmektir. Çalışma grubu seçiminde İstanbul’un Küçükçekmece ilçesi Halkalı Cumhuriyet ilkokulu 2023-2024 eğitim – öğretim yılı öğrencileri ve öğretmenlerinden %50 oranında örneklem yolu ile eşit sayıda oluşturulmuştur. Bu çalışmada nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Araştırmanın veri tabanını oluşturan anket, görüşme, gözlem ve dokümanların analizi için nitel veri analizi teknikleri dikkate alınmıştır. Öğretmen ve öğrencilere yönelik anket, görüşme yöntemleri ile görüşleri ve kanaatları öğrenilmiştir. Okul binaları ve fiziksel çevre şartlarının öğrenme ve öğretim süreçleri üzerindeki etkileri küçümsenemeyecek kadar fazla olduğu görülmüştür. Sınıf alan metrekaresi, sınıftaki öğrenci sayısı, okulun ve sınıfın sahip olduğu teknolojik aletler, okul binasının büyüklüğü, bahçenin büyüklüğü, şekillendirilmesi, laboratuvar ve kütüphane gibi öğrenme ortamlarının bina içindeki yerleri, öğretmenler odasının yeri ve niteliği gibi birçok fiziksel çevre şartlarının eğitim-öğretim faaliyetlerini şekillendirdiği, öğrenci ve çalışanların davranışlarını önemli ölçüde etkilediği görülmektedir. Okul fiziki yapılarının ve mevcut okul binalarının günün gereklerine göre yenilenmesi ve yeni yapılacak binaların modern yaklaşımlara dayanarak dikkatli bir şekilde planlanması ve tasarlanması gerekmektedir. Değerlendirme süreci devam ettiğinden yapılan çalışmalar sonucunda elde edilenler sonuçlar analiz edilerek, sonuçlar ve öneriler bildiri esnasında paylaşılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Okul fiziki yapıları,

⁶²⁸ Öğretmen, Küçükçekmece Halkalı Cumhuriyet ilkokulu, selattinceylan@hotmail.com

⁶²⁹ Öğretmen, Bağcılar Şehit Ali Karslı Ortaokulu, fbilican@yahoo.com

ASOSYALLEŞTİREN SOSYAL MEDYA

AHMET GÜL⁶³⁰, BEYHAN YILDIZ GÜL⁶³¹

ÖZET

Anneler ve babalar ile çocuklar arasındaki iletişimin yönü değişti. Anne ve babalar, mevcut teknolojik şartlarda doğan çocuklarının öğrenme hızlarına yetişemedikleri için bazı şeyleri çocuklarından öğrenmek zorunda kaldılar. Bu öğrenme sonucunda sosyal medyaya daha yatkın hale gelen anne ve babalar, çocuklarıyla sanal ortamı da paylaşmaya başladılar ve çocuklarının arkadaş çevrelerini de bu yolla yakından tanıma ve iletişim kurma olanağına kavuştular. Sosyal medya mecralarının sayısının hızla artması yüz yüze iletişimi giderek azaltmaya başladı. İnsanların sıcacık gülümsemelerinin yerini iki nokta üst üste ve parantez ile doldurmaya çalıştılar. Gerçek dostlukların yerini sanal arkadaşlıklar aldı. İnternet sayesinde evlenen, internet yüzünden boşananları, internette tanışan ve sanal bir tartışma yüzünden gerçek kavga edenlere şahit olmaya başladık. Sosyal medyanın doğru kullanıldığında kişiyi sosyal biri yaparken yanlış kullanıldığında kişiyi aşırı asosyal biri haline dönüştürdüğü görülmüştür. Bütün bu bilgilerden yola çıkarak okulumuz Abaloğlu Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi olarak bilişim 10.sınıfı öğrencilerinden oluşan 5 kişilik bir öğrenci grubuyla daha sağlıklı sosyal medya kullanma konusunda bir çalışma başlatıldı. 1100 öğrencisi bulunan okulumuzdaki bütün öğrencilere seminerler verilmiş, okulumuzun duvarlarına afişler asılarak bilinçsizce kullanılan sosyal medyanın asosyalleştirdiği konusunu işleyen resimler, karikatürler ve kısa kısa yazılarla farkındalık kazandırılmıştır. Hatta okulun imkanları ölçüsünde broşürler basılarak öğrenci velileri de konu hakkında bilgilendirilmiştir. Ayrıca öğrencilere, evlerinde aileleriyle birlikte geleneksel oyunlar oynamaları ve öğrencilerin aileleriyle birlikte sinema,tiyatroya konser vb. etkinliklere gitmek gibi ev ödevleri verilmiştir. Bu çalışmanın sonucunda önceden telefonlarıyla bilinçsizce zaman geçiren öğrencilerin artık telefonlarıyla daha az ilgilendikleri hatta bazı öğrencilerin telefonlarını tamamen kapattığı, boş derslerle daha çok sohbet ettikleri, sınıf olarak isim şehir hayvan oyunu vb. geleneksel oyunları oynayarak boş zamanlarını sosyal medyada geçirmedikleri görülmüştür. Ayrıca verilen ev ödevi ve el broşürleri sayesinde bazı ailelerin çocukları sinemaya götürdükleri bazı ailelerin tiyatro izlemeye gittikleri, bazı ailelerin ise büyükşehir belediyesinin ücretsiz konserine gittikleri öğrenilmiştir. Okulumuz özelinde yapılan bu çalışmanın öğrencilerimiz ve velilerimiz üzerindeki olumlu sonuçları nedeniyle bu projenin ilçe genelinde yapılması konusunda çalışma başlatılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Sosyal medya, aile , sağlıklı iletişim

⁶³⁰ Öğretmen, Denizli İl Milli Eğitim Müdürlüğü, ahmtgul@gmail.com

⁶³¹ Öğretmen, Denizli İl Milli Eğitim Müdürlüğü, yagmur_3586@hotmail.com

DİJİTAL OYUNUMDA DEYİMLER

ÖZET

Dilimiz, Türkçemiz, çok eski zamanlara dayanan, tarihsel sürecinde pek çok kaynaktan beslenmiş zengin bir hazinedir. Sözcükler, atasözleri ve deyimler, deyişler bu hazineyi oluşturur. Milli birlik ve beraberliğimizin sürdürülebilmesi için dilimizin tüm zenginlikleriyle gelecek nesillere aktarılması gerekmektedir. Sosyal ve kültürel değerlerin aktarımında, Türkçemizde atasözleri ve deyimlerin önemli bir yeri vardır. Deyimlerin öğretimini sağlamak amacıyla hazırladığımız bu çalışma ile öğrencilerimizin deyimleri duydukları; fakat anlamlarını bilmedikleri görülmüştür. Bu bağlamda amacımız, deyimlerimizin eğlenceli bir şekilde öğrenilmesine katkı sağlamaktır. Bu çalışmada öncelikli olarak farklı yayınevlerine ait “Atasözleri ve Deyimler Sözlüğü” taranarak görsel açıdan desteklenebilecek, soyut kavrama düzeyi zor olan birinci ve ikinci derece deyimler belirlenmiştir. Deyimlerin görselleri çizilmiş, birisi deyim görsellerinden oluşan diğeri deyimler ve anlamlarının eşleştirildiği iki ayrı ön test ile öğrencilerin bu deyimleri ne kadar bildikleri ölçülmüştür. Tespit edilen eksiklikler üzerine bu deyimlerin öğrenilmesi ve bilinenlerin de pekiştirilmesi amacıyla web 2.0 araçlarından olan Canva programıyla deyimlerin, görsellerinin ve anlamlarının eşleştirildiği yapbozlar hazırlanmıştır. Hazırladığımız yapbozları kullanarak GameMaker Studio 2 programıyla yeni bir oyun tasarladık. Böylelikle öğrencilerin boş vakitlerinde oynamaktan büyük zevk aldıkları türde bir bilgisayar oyunu eğitim materyali olarak hazırlanmıştır. Öğrencilerin bir süre yapbozları incelemeleri sağlanmış, daha sonra 2d platform oyunu öğrencilere oynatılmıştır. Bu iki uygulama sonrasında yaptığımız son testler ve değerlendirme anketi sonucunda öğrencilerin deyimleri ve anlamlarını öğrendikleri görülürken, oyunla öğrenmekten hoşnut kaldıkları görülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Deyim öğretimi, Dijital oyun tabanlı öğrenme

⁶³² Öğretmen, Ordu Doktor Mehmet Hilmi Güler Bilim Ve Sanat Merkezi, burcusenel.eren@gmail.com

EĞİTİM KURUMLARINDA GÖREV YAPAN YÖNETİCİLERİN TEKNOLOJİ KULLANIMLARINA İLİŞKİN YETERLİLİKLERİNİN ARAŞTIRILMASI

SELDA KARATAĞ⁶³³

ÖZET

Bu çalışmanın amacı eğitim kurumlarında görev yapan yöneticilerin teknoloji kullanımına ilişkin yeterliliklerinin araştırılmasıdır. Araştırma nitel araştırma yöntemi ile gerçekleştirilmiş olup, olgu bilim deseninde gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın çalışma grubunu Erzincan ili İliç ilçesinde yer alan okullardaki 15 yönetici oluşturmaktadır. Yöneticiler ile pandemi nedeniyle yüz yüze görüşme imkanı olmadığı için dijital platformlar aracılığıyla iletişime geçilmiştir. Veri toplama aracı olarak araştırmacı tarafından uzman görüşü de alınarak oluşturulan açık uçlu görüşme formu kullanılmıştır. Elde edilen veriler içerik analizi yöntemiyle analiz edilmiş ve elde edilen sonuçlar ortaya konulmuştur. Çalışma sonuçlarına göre eğitim kurumlarındaki teknoloji kullanımının ve yöneticilerin teknoloji kullanım yeterliliklerinin henüz yetersiz olduğu bu kapsamda teknoloji kullanımının ve eğitiminin artırılması önerilmektedir. Bu araştırmada nitel analiz yöntemi kullanılmış ve elde edilen verilerin içerik analizi ile analiz edilmiştir. Nitel analizler sosyal olaylar ve olguların nasıl ve ne şekilde gerçekleştiğini anlamamızı sağlayan tekniklerdir. Nitel araştırmalar sayısal olarak verileri ölçmekten ziyade belirli değişkenlerin derinlemesine ve detaylı bir şekilde incelenmesini amaçlamaktadır. Araştırmada fenomenolojik (olgubilim) deseni kullanılmıştır. Olgu bilim (fenomenoloji), ne olduğunu tam olarak kavrayamadığımız, ama bize tamamen yabancı da olmayan olguları araştırmamızı sağlayan bir araştırma desendir. Araştırmanın çalışma grubunu Erzincan ili İliç ilçesinde yer alan okullardaki müdür ve müdür yardımcılarını oluşturmaktadır. Araştırma toplam 15 öğretmen katılımcı ile gerçekleştirilmiştir. Araştırmada oluşturulan formlar içerik analizi yöntemiyle analiz edilmiştir. İçerik analizi, nitel veri analiz türleri arasında en sık kullanılan yöntemlerden biridir. İçerik analizi tündengelem yöntemini izleyen, genel olarak görsel ya da yazılı verilerin analizinde tercih edilen bir yöntemdir. Araştırmacılar bu yöntemde araştırma konusu 33 ile ilişkili olan kategorileri oluşturup akabinde de veri setinin içerisinde bu kategorilere uygun olan cümle, kelime ya da görselleri tespit ederek analizi gerçekleştirmektedir.

Anahtar Kelimeler: Yönetici, Teknoloji, Eğitim Kurumu

⁶³³ Öğretmen, Kağıthane Şehit Hamza Ece İlkokulu, seldakaratağ@gmail.com

FARKLILAŞTIRILMIŞ EĞİTİM MODELİNDE SANAL GERÇEKLIK TEKNOLOJİSİ KULLANILARAK KÜLTÜR MİRASLARIN ÖĞRETİLMESİ

HAMİDE ARGUNŞAH⁶³⁴

ÖZET

Okul içerisindeki birtakım derslerimizde öğrenilebilen kültür mirasları ve kültür yapıları öğrencilerin hafızasında uzun süre kalmamakla birlikte bazı kültür miraslarının hiç bilinmediği ve akılda kalanlarında yanlış hatırlandığı dikkatimizi çekti. Bu problemi tespit etmek amacıyla yanlış bilinen kültür miraslarını ve hiç bilinmeyen kültür mirasları ve kültür yapılarını bilmeyen öğrencilerin tespitine olanak sağlayacak anket form hazırlanarak okul içerisinde öğrencilere uygulandı. Öğrencilerden formdaki kültür miraslarının nerede bulunduğu dair işaretlemeleri istendi. Formda yazılan kültür miraslarını biliyor yada bilmiyor şeklinde cevap verecek ilgili alanları işaretlemeleri istendi. Anket form sonuçları incelendiğinde yanlış tespit edilen kültür miraslarının ve hiç bilinmeyen kültür miraslarının sayısı daha çok işaretlendiği gözlemlendi. Öğrencilere kültür mirasları ve kültür yapılarını daha etkili ve kalıcı öğretmeyi sağlamak için nitel araştırma yöntemlerinden doküman incelemesi yapıldı. Doküman incelemesi sürecinde yerli ve yabancı olmak üzere basılı ve görsel kaynaklar tarandı. Çalışma konusu ile ilgili önceden yapılmış araştırmalar neticesinde literatürün oluşturulması için dergi makaleleri, konferans bildirileri, tezler, kitap bölümleri, kurumların web siteleri ve de konu içerikli çekilen fotoğraflardan yararlanıldı. Problemi çözmek adına yanlış bilinen ve hiç bilinmeyen kültür miraslarının görselleleri okul içerisindeki panolarda sergilendi. Araştırma sonucunda öğrenci çeşitliliği ve öğrenme stilleri dikkate alarak öğrenme süreçlerini uyarlamayı hedefleyen farklılaştırılmış eğitim modeli ve sanal gerçeklik teknolojisinin kültür mirasların etkili bir şekilde öğretilmesindeki rolü incelendi. Farklılaştırılmış eğitim modelinin tanımı yapılarak bu modelin özellikleri, ilkeleri, teorileri ve sanal gerçeklik teknolojisinin; özellikleri, eğitimdeki yeri ve önemi olmak üzere öğrenme deneyimini zenginleştirmek ve öğrenci katılımını artırmak için farklılaştırılmış eğitim modeline birçok yöntem ve araç kullanılmasıyla entegre oluşu anlatım ve sunuş yolu ile bilgilendirildi. Bu bağlamda, sanal gerçeklik teknolojisinin eğitimde yer almasının getirmiş olduğu avantajları ve zorlukları verilen örnekler ile anlatıldı. Anlatılan örnekler ile öğrencilerin daha etkileşimli, motive edici ve anlamlı bir öğrenme süreci yaşamalarını sağlaması amaçlayan belirli bir kültür varlığın farklılaştırılmış eğitim ve sanal gerçeklikle nasıl öğretebileceğine dair bir senaryo hazırlandı. Sonuç olarak belli bir zaman aralığından sonra en başta uyguladığımız anket form öğrencilere tekrar uygulandı. Doğru bilinen kültür mirasları büyük çoğunlukla tercih edildiği tespit edildi. İlgili kültür miraslarında bilmiyorum, duymadım diyenlerin sayısında azalma olduğu ve hafızada uzun süre kaldığı sonucuna ulaşıldı. Böylelikle okul içerisinde istenilen kalıcı ve etkin öğrenme ile öğrenilen kültür miraslarının sayısında artmış olmuş ve yanlış bilinen kültür mirasları hafızada doğru bilinen kültür mirasları olarak yer almıştır.

Anahtar Kelimeler: Anahtar Kelimeler: Kültür Miras, Kültür Varlık, Sanal Gerçeklik, Farklılaştırılmış Eğitim Modelleri, Dijitalleşme

⁶³⁴ Öğretmen, , argunsah.h@gmail.com

DEPREM UYARIR BİLİNÇ KURTARIR

ÖZET

Projenin temel amacı; deprem bölgelerinde yaşayan bireyler başta olmak üzere, okullarda öğrenim gören öğrencilerin deprem öncesi, esnası ve sonrası hakkında bilinçlendirecek etkinlikler tasarlamaktır. Çalışma sonunda teknolojiyle proje etkinliklerini entegre ederek öğrencilerin teknoloji okuryazarları olmalarına katkı sunulması hedeflenmiştir. Proje katılımcılarını Erzincan ilinden (5-10 yaş) ilkokul ve (10-13 yaş) ortaokul olmak üzere toplam 16 temel eğitim okulundan öğrenciler oluşturmaktadır. Yerel projeye deprem bölgelerinde deprem afet konutlarında ikamet eden dezavantajlı öğrenciler de dahil edilerek etkinliklerde eğitimde fırsat eşitliği ilkesine dikkat edilmesine özen gösterilmiştir. AFAD ve sivil toplum kuruluşlarının desteğiyle uygulamalı eğitimler ve deprem konulu seminerler düzenlendi. Projenin daha geniş bir skalada ve çeşitli paydaşlara ulaşmasını sağlamak için Erzincan AFAD ile işbirliği yapılarak etkinin yaygınlaştırılması sağlanmıştır. Ayrıca projenin kapsamında Erzincan ilinde billboardlarda proje videosu yayınlanarak kamuoyu bilinçlendirilmiştir. Yerel ve ulusal basında projeye ilgili haberler yayınlanarak hedeflenen farkındalık oluşturuldu. Öğrencilere verilen eğitimler doğrultusunda öğrencilere web 2.0 araçları ile etkinlikler yaptırılmıştır. Ayrıca Erzincan'da Erzincan EYUDER ile işbirliği yapılarak 6 Şubat 2023 depremindeki depremde öğrencilere yönelik düzenlenen "Bir Çocuk Gülsün , Dünya Gülsün" yardım kampanyasına katılarak öğrencilerin sosyal ve duyuşsal gelişimlerine katkı sağlanmıştır. Erzincan il genelinde resim yarışması ve veliler arası anı yarışması düzenlenerek dereceye giren öğrenci ve velilere deprem konut sigortası, tablet, deprem çantası ödülü verilmesi için gerekli organizasyonlar yapılmıştır. Depreme ve doğal afetlere yönelik kurum kuruluşların desteğiyle verilen eğitimlerde Bilgi okuryazarlığı, WEB 2.0 araçlarında oynanan oyunlar BT okuryazarlığı, depremin oluşumuna yönelik gerçekleştirilen eğitimde öğrencilerin bilim okuryazarlığı (coğrafi yönden), depreme karşı alınması gereken önlemlerle ilgili edilmesi yapılan her türlü çalışmada ise temel hayat yeterlikleri geliştirilmiştir. Ayrıca konut sigortası, binaların yapılırken dikkat gereken özellikler gibi konularda bilinçlenme yapılarak öğrencilerin yurttaşlık yeterliklerine katkı sağlanmıştır. Öğretmen, öğrenci ve veli olmak üzere tüm paydaşların deprem bilinci üzerine öntest ve son test uygulanarak, sonuçlarının karşılaştırmalı analizleri yapılmıştır ve deprem bilinci konusunda öntest sonuçlarında deprem bilinci yüzde otuz iken son testte yüzde doksana ulaşarak hedeflenen deprem bilinci farkındalığına ulaşılmıştır. Veli, öğretmen ve öğrencilerin katılımıyla bir final buluşması gerçekleştirildi. Final buluşmasının sonunda soru-cevap etkinliği yapıldı. Projemiz kapsamında bilgilendirme, bilinç, uygulamaya yönelik yeterlilik ve farkındalık oluşturulmuştur.

Anahtar Kelimeler: deprem, depremin öncesi hazırlıklar, web 2.0 araçları, teknoloji okuryazarlığı

⁶³⁵ Öğretmen, Demirkent Toki İlkokulu, c.kosekutuk@hotmail.com

ÖĞRETMEN EĞİTİMİNDE YAPAY ZEKA UYGULAMALARININ KULLANILABİLİRLİĞİ

MURAT ERMİŞ⁶³⁶, HÜRRIYET DEĞERLİ ERMİŞ⁶³⁷

ÖZET

Öğretmen eğitiminde yapay zekâ uygulamalarının entegrasyonu, eğitim teknolojilerindeki ilerlemelerle paralel olarak giderek daha fazla önem kazanmaktadır. Yapay zekâ, öğretmen adaylarının pedagojik becerilerini geliştirmelerine, öğrenme ve öğretme süreçlerine yenilikçi yaklaşımlar getirmelerine ve eğitimde kişiselleştirilmiş öğrenme deneyimleri sunmalarına olanak tanıyarak öğretmen eğitimini dönüştürme potansiyeline sahiptir. Bu yazıda, yapay zekâ uygulamalarının öğretmen eğitimine entegrasyonuna yönelik temel yaklaşımlar, sağladığı avantajlar ve karşılaşılan zorluklar ele alınacaktır. Yapay zekâ teknolojilerinin öğretmen eğitimine entegrasyonu, öğretmen adaylarına öğrenci verilerini analiz etme, öğrenme süreçlerini kişiselleştirme ve öğrenci katılımını artırma konusunda derinlemesine bilgi ve beceri kazandırır. Yapay zekâ destekli simülasyonlar ve sanal gerçeklik uygulamaları, adayların gerçek sınıf ortamlarını taklit eden interaktif ortamlarda öğretim stratejilerini uygulama ve deneyimleme fırsatı sunar. Bu tür simülasyonlar, öğretmen adaylarının sınıf yönetimi, öğrenci etkileşimi ve öğretim metodolojileri üzerine pratik yapmalarına ve bu süreçte anında geri bildirim almalarına imkân tanır. Yapay zekâ tabanlı analitik araçlar, öğretmen adaylarının öğrenci performans verilerini analiz etmelerine, öğrenme eğilimlerini tanımlamalarına ve öğretim stratejilerini bu verilere dayanarak optimize etmelerine yardımcı olur. Bu, adayların veriye dayalı karar verme becerilerini geliştirmelerine ve öğrenci başarısını artırmaya yönelik etkili müdahalelerde bulunmalarına olanak sağlar. Öğretmen eğitiminde yapay zekâ uygulamalarının kullanımı, öğretmen adaylarının eğitimde karşılaşılabilecekleri zorluklara karşı esnek ve yenilikçi çözümler geliştirmelerini teşvik etmektedir. Yapay zekâ destekli eğitim araçları, adayların öğrenme süreçlerini kişiselleştirmelerine, farklı öğrenme stillerine ve ihtiyaçlarına duyarlı öğretim stratejileri geliştirmelerine olanak tanır. Öğretmen adaylarının kapsayıcı ve etkileşimli öğrenme ortamları oluşturmalarını sağlar. Yapay zekâ uygulamalarının öğretmen eğitimine entegrasyonu, altyapı gereksinimleri, eğitimci eğitimi ve etik konular gibi çeşitli zorlukları da beraberinde getirir. Öğretmen eğitim programlarının, bu teknolojileri etkili bir şekilde entegre edebilmek için gerekli altyapıya ve kaynaklara sahip olmaları gerekmektedir. Ayrıca, öğretmen eğitimcilerinin, yapay zekâ teknolojileri hakkında yeterli bilgiye sahip olmaları ve bu teknolojileri pedagojik açıdan nasıl kullanacakları konusunda eğitilmiş olmaları önemlidir. Yapay zekâ uygulamalarının öğretmen eğitimine entegrasyonu, eğitim alanında önemli fırsatlar sunmakta ve öğretmen adaylarının çağın gerektirdiği beceri ve yetkinliklere sahip olmalarını sağlamaktadır. Entegrasyon, eğitim süreçlerini zenginleştirir, öğretmen adaylarının mesleki gelişimlerine katkıda bulunur ve onları geleceğin eğitim ortamlarında başarılı olmaları için donatır.

Anahtar Kelimeler: Eğitim, Öğretmen, Öğrenci, Yapay Zekâ

⁶³⁶ Öğretmen, TEV Abdullah Nezahat Erboz İlkokulu, muratermis54@hotmail.com

⁶³⁷ Öğretmen, Semiha Kıracı İlkokulu, hurriyetdegerli@gmail.com

YAPAY ZEKANIN KİŞİSELTEŞTİRİLMİŞ EĞİTİMDEKİ ROLÜ

ŞEREF ŞANOĞLU⁶³⁸

ÖZET

Eğitimde yapay zekanın önemi, günümüzde giderek artan bir konudur. Yapay zeka, insan zekasını taklit eden ve öğrenme, problem çözme, yaratıcılık gibi yetenekleri olan bilgisayar sistemleridir. Yapay zekanın eğitimde hem öğrencilerin hem de öğretmenlerin faydalanabileceği bir çok avantaj sunduğu düşünülmektedir. Bu bağlamda yürüttüğüm projede aşağıda belirttiğim sorulara cevap bulmayı amaçladım. Bunlar; Öğrenciler, kişisel ilgi, seviye ve hedeflerine göre özelleştirilmiş eğitim alabilirler. Yapay zeka, öğrencilerin güçlü ve zayıf yönlerini analiz ederek onlara uygun içerik, yöntem ve geri bildirim sağlayabilir mi? Öğretmenler, yapay zekanın veri toplama, değerlendirme ve raporlama gibi işlemleri otomatikleştirmesi sayesinde zaman ve emek tasarrufu yapabilirler. Yapay zeka, öğretmenlere öğrencilerin performansı, ilerlemesi ve ihtiyaçları hakkında detaylı bilgi vererek onlara rehberlik edebilir mi? Eğitim, yapay zekanın sunduğu çeşitli araçlar, uygulamalar ve platformlar sayesinde daha erişilebilir, etkileşimli ve eğlenceli hale gelebilir mi? Yapay zeka, eğitimi oyunlaştırma, sanal gerçeklik, artırılmış gerçeklik gibi yöntemlerle destekleyerek öğrencilerin motivasyonunu ve katılımını artırabilir mi? Okulumuzda bir sınıfta yer alan 16 öğrenciden, basit seçkisiz yöntemiyle cinsiyet durumu eşit olan 8 kişilik Kontrol grubu ve yine 8 kişilik Deney grubu oluşturulmuştur. Deney grubu öğrencilerimize Matematik, Tarih, Coğrafya ve HZ.Muhammed'in Hayatı derslerinde işlenen konu sonrasında yapay zeka destekli öğretim çalışması yaptırılırken; Kontrol grubuna ise herhangi bir materyal verilmemiştir. Kontrol grubu ders işlenirken gerekli öğretim materyalleri haricinde bir yardım almamıştır. Deney grubu ile her konu çalışmasından sonra yarı yapılandırılmış görüşme tekniği ile görüşme gerçekleştirilmiştir. Deney grubu öğrencilerine matematik dersinde işlenen konulardan sonra Smodin Omni yapay zeka uygulaması önerilmiştir. Yapay zeka tabanlı bir matematik çözücü olan Smodin Omni, karmaşık matematik problemleri içim gelişmiş bir çözümdür. Sofistike bir algoritmik yaklaşımla tasarlanmış olup, tutarlı bir şekilde doğru çözümler sunarak önemli ölçüde zaman kazandırır ve akademik performansınızı artırır. Deney grubu öğrencilerine Tarih dersinde işlenen konulardan sonra Hello History Tarihî Şahsiyetlerle Konuş yapay zeka uygulaması önerilmiştir. Bu yapay zeka desteği sayesinde Kleopatra, Einstein, Budha ve daha fazlası gibi tüm zamanların en etkili tarihî şahsiyetleriyle konuşabilmenizi, onlarla sohbet edebilmenizi ve şahsiyetlerden yaşam, tarih ve dünya hakkında kişisel bir bakış açısı istemenizi sağlayan bir uygulamadır. Ayrıca araştırmalarını derinleştirmek için de Bard, Rytr, Writerly gibi metin özelliği ile araştırma yapabilecekleri yapay zeka uygulamaları ile desteklenmişlerdir. Deney grubu öğrencilerine Coğrafya dersinde işlenen konulardan sonra Midjourney yapay zeka uygulaması önerilmiştir. Midjourney, metin açıklamalarını temel alarak, orijinal görüntüler üreten son derece ilgi çekici bir yapay zeka programıdır. Midjourney, sadece birkaç prompt ile profesyonel görünümlü içerikler oluşturmanızı sağlar.

Anahtar Kelimeler: Eğitimde yapay zeka, Zeka, Beyin, Yapay Zeka

⁶³⁸ Dr., MEB, serefsanoglu@hotmail.com

DİJİTAL OBEZİTEYE HAYIR

NUROL BİRSEN EVİNTAN⁶³⁹

ÖZET

Küresel salgınla birlikte dijitalleşmenin her zamankinden daha hızlı artması; Başta eğitim, sağlık, iş dünyası, siyaset ve ekonomi olmak üzere tüm toplumsal sistemlerin etkinliğinde kilit rol oynadı. Hayatı kolaylaştırmada sunduğu fırsatlarla dikkat çeken dijitalleşme; Bilgi kirliliği, bilgi yoğunluğu, ekran süresinin artması, zararlı içerik, hak ihlali, siber zorbalık gibi kısa ve uzun vadede ortaya çıkabilecek riskleri de içermektedir. Dijitalleşmenin olası tehlikelerinin yanı sıra, mevcut bilgi ve içerik miktarının her geçen gün katlanarak artması, "dijital obezite" adı verilen başka bir salgın riskine neden oluyor. Günümüzde yoğun olarak kullanılmakta olan internet ve sosyal medyanın, çocuklar tarafından da etkili bir şekilde kullanılması durumu, bu konuyla ilgili çeşitli fikir ve görüşlerin ortaya atılarak üzerinde çalışılmasını gerekli kılmıştır. Bir çocuğun fikir evrenindeki küçük bir değişimin bütün dünyayı değiştirebileceği bakış açısıyla, onların dünyalarında yaşadıklarının ne kadar önemli olduğu görülebilmektedir. Bu sebeple bu küçük dünyada yer alan her detayın aslında bir detay olarak görülmemesi gerekmekte, onlarla ilgili yapılan her çalışma önem arz etmektedir. Bu projenin teması olarak "Dijital Obeziteye Hayır" seçilmesinin de temel sebebi bu düşüncedir. İlköğretim çağındaki çocuklar, dijital obezite ve teknoloji bağımlılığı gibi risklerle karşı karşıyadır. Bu nedenle, güvenli internet kullanımı konusunda bilinçlendirilmeleri ve desteklenmeleri gerekmektedir. Bu projede planlanan etkinlikler çocukların teknolojiyi dengeli ve sorumlu bir şekilde kullanmalarını teşvik etmektedir. "Dijital Obeziteye Hayır" projesi, çocukların hem teknolojinin avantajlarından güvenle yararlanabilmesini hem de sağlıklı bir yaşam sürdürebilmesini amaçlamaktadır. Farklı illerdeki ve ülkelerdeki öğrenciler ile iletişim kurarak sosyalleşmelerini sağlamak, yeni teknolojilerin kullanımını yaygınlaştırmak, yeni fikirler üretilme becerisi kazandırmak, bilgi doğruluğunu test edebilme becerisi kazandırmak, ekran sürelerini ve zararlı içeriklere maruz kalmayı azaltacak bilince ulaşmalarını sağlamak, öğrenmeyi görsel sunumlar ile kalıcı hale getirmelerine katkıda bulunmak da proje amaçlarımızdandır. Bu projede 'amaçlı örneklem' yöntemiyle, 10-13 yaş aralığındaki internet kullanımının hem akademik hem de sosyal yaşamlarında önemli bir yer tuttuğu varsayılan ilköğretim öğrencileri ele alınmış öğrencilerin problemleri internet kullanım eğilimleri ölçülmeye çalışılmıştır. Yöntem olarak survey, saha araştırması ya da tarama yöntemi olarak da bilinen alan araştırması yöntemi kullanılmıştır. Projemizin amaçları doğrultusunda uzman davet edilerek güvenli internet kullanımı seminerleri düzenlendi. Konu farkındalığı için ortak e-güvelik afişi yapıldı. Yeni teknolojilerden yapay zekanın eğitim alanı ile ilgili olanları tanıtıldı ve uygulandı. Oyun oynamak veya izlemek yerine yaratıcı yeteneklerini desteklemek için Scratch programında kodlama yaptırıldı. Güvenli internet siteleri tanıtıldı. Bilgi doğruluğunun kontrolü için öğrencilere, ekran sürelerinin azaltılabilmesi için velilere bilgilendirme toplantıları yapıldı. Sonuç olarak bu proje, ilköğretim 3., 4., 5. ve 6. Sınıf öğrencilerinin problemleri internet kullanım eğilimlerini belirleyip, bu kullanıma sebep olan etkenleri en aza indirecek sosyal programların geliştirilmesi ve problemleri internet kullanımının olumsuz sonuçlarını engelleyecek biçimde ilköğretim ortamında önleyici çalışmalar yapılmasına katkı

⁶³⁹ Öğretmen, Mersin, nbevintan@gmail.com

sağlayacaktır. Bu projeden yola çıkılarak şu öneriler getirilebilir: İlköğretimde öğrencilere bilgisayar kullanımı derslerinin yanı sıra aşırı bilgisayar kullanımının doğurabileceği sorunlar ya da yan etkiler anlatılmalı, yeni medya okur-yazarlığının önemi aktarılmalıdır. İnternet ve yeni medyayı sıklıkla kullanan kesimlerden özellikle ilköğretim aralığındaki kesimlere problemlerle ilgili internet kullanıcısı olsun ya da olmasın teknoloji ile olan ilişkisinde gerekli rehberlik dersleri verilebilmelidir.

Anahtar Kelimeler: Teknoloji bağımlılığı, bilgi kirliliği

OKUL ÖNCESİ DÖNEMDE AİLE TUTUMLARININ AKRAN ZORBALIĞINA ETKİSİ

SENEM KUKU⁶⁴⁰

ÖZET

Bu projenin amacı okul öncesi dönemdeki çocuklarda görülen akran zorbalığı davranışlarında aile tutumunun etkisinin önemini göstermektir. Böylece ailelerin tutumlarının çocuklarının davranışlarına yansımada farkındalık artırılmış olacaktır. Önce okul öncesi dönem ve önemi aktarılmıştır. Sonra şüphesiz çok fazla sayıda olan aile tutumlarından literatür taramasında en çok bahsi geçen demokratik aile tutumu, baskıcı aile tutumu, koruyucu ve ilgisiz aile tutumlarından ve çocuklarının davranışlarına yansımada üzerinde durulmuştur. Okul öncesi dönemi çocuklarında görülen akran zorbalığı ve türleri aktararak ailelerin ve öğretmenlerin bu konuda neler yapabileceği de aktarılmıştır. Yapılan literatür taraması sonunda okul öncesi dönemde diğer yaygın kullanımıyla erken çocukluk döneminde bir okul öncesi kurumuna devam eden çocukların toplum yaşamını kolaylaştıracak sosyal becerileri öğrenmede, sosyal uyum iletişim kurma, arkadaş edinme, zorbaca davranışlarda bulunmama veya zorbalığa maruz kalma yada zorbalara karşı kendini korumada daha başarılı oldukları sonucuna ulaşılmıştır. Yine aynı dönemdeki çocuklarından anne babası demokratik tutum içerisinde yetişen çocukların sosyal becerileri daha yüksek bulunmuştur. Aynı zamanda çocuklarını karşı demokratik tutumla yetiştiren ebeveynlerin çocuklarını daha çok okul öncesi kurumlarına gönderme eğiliminde oldukları sonucuna da varılmıştır. Özetle demokratik tutumla yetişen ve erken çocukluk döneminde bir eğitim kurumuna devam eden çocuklar ileriki yaşantılarında akran zorbalığına maruz kalmamışlar ya da kaldıkları zaman kendilerini koruyabilmişlerdir. Okul öncesi dönemdeki çocukların davranış problemleriyle anne-baba tutumları arasında ilişki var mıdır? Alt başlık olarak da okulöncesi çocuğunun saldırgan baskıcı davranışlarında ebeveynin çocuğa karşı tutumlarının etkisi var mıdır? Gibi soruların cevaplarını arayan araştırmalar bize gösteriyor ki anne babaların tutumları ile çocukların okulöncesi kurumlarda yaşadıkları akran zorbalığı arasında anlamlı ilişki bulunmuştur. Dahası bu araştırmalarda; sorunun dünyanın pek çok ülkesinde ciddi boyutlarda yaşandığını ortaya koymaktadır. Kısaca son yıllarda yaşanan pandeminin de etkisiyle daha çok evde aileleriyle vakit geçiren, arkadaşlarıyla sosyalleşemeyen günümüz çocuklarında okul öncesi eğitim kurumlarında akran zorbalığı pandemi öncesine göre daha çok karşılaşılmaya başlanmıştır. Bu süreçte ebeveyn tutumlarının çocukları her zamankinden daha çok etkilediği aşıkardır. Bu projeye 'aile tutumlarının' çocukların okulda yaşadığı ya da yaşama olasılığı olan 'akran zorbalığına' etkisi konusunda farkındalığı artırmaktır. Ayrıca eğitimcilerin ve ebeveynlerin çocukların yaşabileceği akran zorbalığını tespit etme ve sorunu çözmede rehber olacağı düşünülmektedir. Buradan yola çıkılarak önce akran zorbalığı konusunda ailelere eğitimler verilmiştir. Bu eğitimler veli toplantısında sunum yolu ile ve okul panolarına bilgilendirme yazıları yazarak olmuştur. Okul öncesi dönemdeki çocuklarda saldırgan davranışları azaltmak için literatürde yapılan araştırmalarda saldırgan davranışı etkileyen faktörler incelendi ve mevcut durum belirlendikten sonra önleme ve gerekirse müdahale programları tasarlandı. Bu programlar sınıflarda hafta da bir etkinlikler halinde çocuklarla uygulandı.

Anahtar Kelimeler: Akran zorbalığı, ebeveyn tutumları, okul öncesi dönemi

⁶⁴⁰ Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, denizkuku@hotmail.com

ERKEN ÇOCUKLUK EĞİTİMİNE DİJİTAL EĞİTİMİN ENTEGRASYONU

SUNA ŞİRİN KARAKAYA⁶⁴¹, SENEM KUKU⁶⁴²

ÖZET

Günümüzde teknoloji hayatımızın ayrılmaz bir parçası hâline gelmiş ve teknolojiyi kullanma yaşı okul öncesi döneme kadar düşmüştür. Araştırmalar 0-8 yaş grubundaki çocukların %52'sinin teknolojiyi kullandığını, özellikle oyunların dijital platformlara taşınması ile beraber okul öncesi dönemdeki çocukların teknoloji kullanımlarının oyun oynama yönünde değiştiği görülmektedir (Ülker, Ü., & BÜLBÜL, H. İ. (2018). Burdan yola çıkarak bu çalışmayı yaparken şunları amaçlanıldı.:Eğitimde motivasyon ve kalite artışının sağlanması yanı sıra Anaokulu olarak hedeflediğimiz dijital dönüşümün desteklenmesi için oyun ile öğretmeyi kullanma ve yeni dijital oyunları eğitimde uygulama çalışmalarını gözlemlemeyi ve çocuklarımıza da dijital oyunları oynatarak eğlenerek öğrenmeleri hedeflendi.Bu hedefler doğrultusunda Ankara ili Etimesgut ilçesi Türkkonut Anaokulu 5 yaş gurubundan 20 öğrenciyle dijital ve geleneksel yöntemlerden oluşan sınıf içi etkinliklere ağırlık verilen çalışmalar yapılması planlandı. Velilere gönderilen haber mektuplarıylada okul içinde yapılan çalışmaların evde de çocuklara tekrar ettirilmesi istendi.Erken çocukluk eğitiminde dijital oyun, film, web2 araçları gibi araçlardan yararlanırken hem öğrencilerin, hem velilerin dijital okuryazarlık konusunda bilinç düzeylerini artırarak siber zorbalık konusuna da dikkatleri çekmek istenildi. Siber zorbalık nedir, siber zorbalıktan çocuklarımızı nasıl koruyabiliriz gibi konularda velilere, öğretmenlere ve idarecilere rehberlik etme hedeflendi Alınan eğitimler ve yansıtıcı eğitim çalışmaları sayesinde bilinçlenen öğrenci, eğitimci ve velilerin siber şiddet oranını en az seviyeye düşürmesi; dijital çağda doğmuş ancak üst kuşağının acemiliği sebebiyle zorbalık mağduru olmuş çocuklara doğru yaklaşımlar sergilenerek gelecekte yaşamaları muhtemel erken okul terki, sosyal dışlanma ve sosyal marjinalleşme risklerinin önüne geçilmesi bu projenin uzun vadeli hedeflerindendi. Bir diğer yandan, geleneksel eğitim yöntemleri ve dijital eğitim yöntemlerini harmanlayarak her iki yöntemde avantajlarından daha kalıcı eğitimler sunulmasıydı. Güvenli dijital alet kullanımı için çocuklara sosyal çevre oluşturulması gerektiği, içerik denetimlerinin artırılması, çocukla oyun oynama ve çocukla kitap okuma gerektiği ifade edilmiştir.Velilerimize yönelik yaptığımız eğitimler sonucu dijital çağda bilginin daha güvenilir, kolay ve hızlı elde edilmesi için çocuklara, öğretmenlere ve ailelere dijital okuryazarlık eğitimi verilmesi sonucunda dijital araçların kullanımı konusunda bilinçlendiler, bunun yansıması olarakta sınıfta öğrencilerle yaptığımız etkinliklerde olumlu yönde gelişmeler olduğu gözlemlenildi.

Anahtar Kelimeler: Dijital eğitim, okul öncesi eğitim, harmanlanmış eğitim.

⁶⁴¹ Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, ssirinkarakaya@gmail.com

⁶⁴² Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, denizkuku@hotmail.com

OYUNLA KODLA

BEYHAN YILDIZ GÜL⁶⁴³, AHMET GÜL⁶⁴⁴

ÖZET

Çocuklar için kodlamanın önemi günümüzde büyük önem taşımaktadır. Okul öncesi dönem çocuklarının erken yaşta kodlama ile tanışması ileride kodlamayı daha iyi anlamaları ve uygulamalarına yardımcı olur. Kodlama eğitimi ile problem çözme becerileri, iletişim becerileri, el becerileri, takım çalışması, hayal güçleri ve tasarım becerileri gelişir. Kodlamanın en önemli kazanımlarından biri de alternatifli düşünme becerileridir. Olasılıklara göre tanımlanacak tüm alternatifler gündelik yaşamına da etki edecek ve farklı durumlar karşısında plan yapabilme düzeyini arttıracaktır. Teknoloji, sürekli gelişip hayatın her alanında yerini hızla aldığı için çocukların bu süreçte erken yaşlarda uyum sağlaması oldukça önemlidir. Okul öncesi çocuklarında kodlama çalışmaları doğru adımlarla uygulanırsa verilecek kazanımların deneyerek eğlenerek kalıcı olarak öğrenilmesi amaçlanır. Ayrıca teknoloji, matematik ve mühendislik gibi konularda küçük yaşlarda bilgi sahibi olmaları sağlanmış olur. Bu yaş grubundaki çocuklar temel komutları yönlendirmeleri ve algoritmaları öğrenebileceği çeşitli oyuncaklarla ve etkinliklerle yapmaktadır. Denizli ili Merkezefendi ilçesi Vilayetler Hizmet Birliği Anaokulu olarak 14-27 Ekim EUCodeWeek etkinlikleri kapsamında Denizli İl Milli Eğitim Müdürlüğü bünyesinde gerçekleştirilen Cumhuriyetimizin 100.yılı Yapay Zeka ve Kodlama Festivaline katıldık. Bu kodlama haftasında öğrencilere kodlama, temel yapay zeka kavramları ile ilgili oyunlar hazırlandı. Çocuklarla ok işaretleri, yönler, başlangıç ve bitiş gibi görseli olan oyunlar oynandı. Çocukların kodlama ile ilgili farkındalık oluşturuldu; bilgi ve becerileri ölçüldü. Bu oyunlar sonucunda bazı çocukların oyunları kolay bitirebildiği bazı çocukların destek alarak bitirebildiği gözlemlendi. Temel kavramlar verildikten sonra kodlama ile ilgili müzik, oyun, matematik, eğlenceli robotik etkinlikleri ile tüm çocukların katılımıyla eğitici ve öğretici oyunlar oynandı. Daha sonra serbest zaman etkinliklerinde bütün çocukların kendi başına kodlamaya dair oyunları oynayabildiği görüldü. Ayrıca anne ve babaların da konuyla ilgili farkındalığı oluşturuldu. Ebeveynlerin yardımıyla evlerinde konu ile ilgili benzer oyunların oynanması ve kodlama ile ilgili farklı kaynaklardan faydalanarak çeşitli etkinlikler yapmaları sağlandı. Sonuç olarak okul öncesi dönemdeki çocukların hem okul hem evlerindeki etkinliklerde kodlama ile ilgili ilgilerinin arttığı ve kodlamaya dair hazır bulunuşluklarının olduğu görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Kodlama, Okul Öncesi, Oyun

⁶⁴³ Öğretmen, Denizli İl Milli Eğitim Müdürlüğü, yagmur_3586@hotmail.com

⁶⁴⁴ Öğretmen, Denizli İl Milli Eğitim Müdürlüğü, ahmtgul@gmail.com

TARİHİM, KÜLTÜRÜM, KALE’M

ŞERİFE GÜL ÇAKIR⁶⁴⁵, YASEMİN OĞUZ DANACIOĞLU⁶⁴⁶

ÖZET

.Sosyal bilimlerin temeli olarak kabul görülen tarih, milletlerin hafızası olarak da değerlendirilir. Bir milletin tarihini iyi bilmesi ve gelecek nesillere aktarabilmesi önemlidir. Günümüz bilişim çağında, çocuklar, zamanlarının büyük bölümünü sanal mecralarda geçirmekte, dolayısıyla her türlü zihinsel ve kültürel saldırılara maruz kalabilmektedirler. Nesillerin kültürel kimlikle yeniden donatılması, küçük yaşlarda verilecek tarih eğitimi ve bilinciyle gerçekleştirebilmektedir. Bu çalışmada okul öncesi dönemindeki öğrencilerimizin tarihi ve kültürel değerlerimizi tanımasını, eğlenerek öğrenmelerini ve temel bilimsel süreçleri deneyimlemelerini sağlamak, öğrencilerimize tarihi benimsetmek, kültürel değerlerimizi kazandırmak, deneyimlerinden merak, keşfetme ve gözlem becerilerinin geliştirilmesi amaçlanmıştır. 81 ildeki 3-6 yaş eğitim veren bütün kurumlara proje gönderilerek proje ortakları belirlenmiştir. Projemizde, kale konulu video, slayt gösterisi, şehir kalesine gitmeden önce öğrencilerin kale konulu yaptıkları resimler, ilin kalesinin tarihi yönünü anlatan hikaye, sunum gibi görseller, şehir kalesine gezi düzenlemek, kalenin tarihini anlatan tabela önünde sınıfça fotoğraf çekmek, gezi sonrası öğrencilere resimler yaptırmak ve öğrencilerle ildeki kale hakkında yapılan sınıf içi etkinlikler (şiir, masal, şarkı, tekerleme, drama, oyun vb.) kullanılmıştır. Uygulama yöntemleri ve bu yöntemlerin neden seçildiği açıklanmıştır. Öğrencilerimize okul öncesinde uygulanan bütün öğretim tekniklerinden yola çıkarak proje ortaklarında sınıf içi tüm öğretim tekniklerine fırsat veren dönütler alınmıştır. 48-72 ay çocuklar için uygulanabilecek öğretim teknikleri tercih edilmiştir. Çocuklardaki tarihi ve kültürel değerleri sınıf içi yapılan etkinlikler ve alan gezisi sonrası yapılacak olan faaliyet çalışmaları ile desteklenmiştir. Yereldeki kale hakkındaki bakış açısına olumlu değişimi sağlamak ve etkinliklerle bu değişimi somutlaştırmak planlanmıştır. İlerindeki kalelerine gezi düzenleyip sınıf içinde tarihi kültürel mirasları olan kaleleriyle ilgili etkinlikler ile milli ve manevi duygular kazandırılmıştır. Projenin uygulanmasında, Valilik, İl Millî Eğitim Müdürlüğü, İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü ve projeye katılan okullar yer almıştır. Hazırlanan faaliyet sıralaması projeyi uygulayan okul tarafından takip edilerek geri dönütler alınmıştır. Proje uygulanırken her hangi bir risk ile karşılaşmadığı görülmüştür. Projemiz; davranışlara, kalıcı öğrenmeye, sosyal ve duygusal alanda katkı sağlamıştır. Okul öncesi çağındaki öğrencilerimiz şehre mal olmuş kalelerin yapılış amacı ve kültürümüzdeki değerini fark etmeleri, farkındalığını sanatsal çalışmalarda ortaya koymaları, somut görseller ve deneyimlerle öğrenmenin kalıcı hale getirilmiştir

Anahtar Kelimeler: Kültür, Tarih, Kale, Okul Öncesi

⁶⁴⁵ Öğretmen, Ada Anaokulu, gulcakil57@gmail.com

⁶⁴⁶ Öğretmen, Lala İlkokulu, yasemindanacioglu@hotmail.com

OKUL ÖNCESİ DÖNEMDE ETKİLEŞİMLİ KİTAP OKUMA

GÖKÇEN BALAT⁶⁴⁷

ÖZET

Etkileşimli kitap okuma, yetişkin ve çocuk arasındaki aktif etkileşimle kitap okuma etkinliğidir. Etkileşimli kitap okuma, okul öncesi (3-6) dönemde yer alan çocuklara kitap okumaktan öte etkileşimler içeren bir süreçtir. Çocuk, bu süreçte pasif dinleyici olmak yerine aktif katılım sağlayan durumuna geçmektedir. Etkileşimli kitap okuma ile çocukların dil gelişimi desteklenmekte, hayal gücü artmakta, görsel ve işitsel duyu uyarılarla dikkat süreleri artmakta ve erken okuryazarlık becerileri gelişmektedir. Etkileşimli kitap okuma, çocukların yazı ve sesbilgisel farkındalıklarını da desteklemektedir. Bu araştırmanın amacı Türkiye'deki üniversitelerde etkileşimli kitap okuma alanında yapılmış kayıtlı ve ulaşıma olanağı bulunan yüksek lisans ve doktora tezlerinden oluşan; profilini, alana katkılarını, içerik ve konu açısından zaman içindeki yönelimini belirlemektir. Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden doküman analiz kullanılmıştır. Çalışma grubunu oluşturan tezlere Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden ulaşılmıştır. Arama motoruna "Okul Öncesi Dönemde Etkileşimli Kitap Okuma" yazılarak 20 adet teze ulaşılmıştır. Veri toplama aracı olarak literatürde tez incelemesi ile ilgili çalışmalar incelenerek Google forms programında tablo oluşturulmuştur. Formda yer alan başlıklar ise tezin türü, yayın yılı, yayımlandığı üniversite, enstitü, bilim/anabilim dalı, yöntemi/ deseni, veri toplama aracı ve veri analizi şeklinde hazırlanmıştır. Veri analiz yöntemi olarak içerik analiz yöntemi kullanılmıştır. Analiz sonucuna 20 adet tezin 15'i yüksek lisans, 5'i doktora tezidir. Konuyla alakalı en fazla 2022-2023 yılında (6) tez yayınlanmıştır. Bu konuyla alakalı en fazla yayın çıkaran üniversite Hacettepe Üniversitesi (4), enstitü ise Sosyal Bilimler Enstitüsü ve Eğitim Bilimleri Enstitüsü (6) olmuştur. Yayınlanmış tezlerin 10 tanesi Temel Eğitim alanıyla ilgili anabilim/bilim dalı tarafından yazılmıştır. Tezlerde kullanılan en yaygın yöntem ise deney (13) şeklindedir. Araştırmacılar veri toplama aracı olarak en fazla kişisel bilgi formları ve erken okur yazarlık becerilerini değerlendirme aracı kullanılmıştır. Veri analizi ise en çok Man – whitney U testi ve wilcoxon testi ile yapılmıştır. Son 2 yılda bu konuda yapılan araştırmaların artış göstermesi, konuya ilginin ve verilen önemin arttığını göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: etkileşimli kitap okuma, erken okuryazarlık, okul öncesi

⁶⁴⁷ Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, gokceneyupoglu@gmail.com

OKUL ÖNCESİNDE MİNİK NOKTALARLA DUYGU DÜZENLEMENİN SOSYALLEŞTİRİLMESİ

EMİNE KAPUCU⁶⁴⁸

ÖZET

Duygusal yeterliliğin gelişimi erken çocukluk döneminde önemli bir dönüm noktasıdır. Duygu düzenlemedeki eksiklikler çocukların sosyal ve akademik gelişimini olumsuz yönde etkilemektedir. Duygusal yaşantılar yoluyla çocuklar duygularını nasıl yöneteceklerini öğrenmekte (Lewis, 2000) ve elde ettikleri duygusal bilgileri sosyal ilişkilerine taşımaktadır (Collwell ve Hart, 2006). Duygusal yetkinliğin önemli bir bileşeni olan ve sosyal yetkinlik ile yakından ilişkili olan duygu anlama (Albenese, De Stasio Chiacchio, Fiorilli ve Pons, 2010; Leerkes, Paradise, O'Biren, Calkins ve Lange, 2008) gelişimsel bakış açısına göre, okul öncesi dönemdeki çocuklar için oldukça önemli bir görevdir. Çocuklar başkalarının girdileri (ortak düzenleme) yoluyla uygun düzenleme stratejilerini (öz düzenleme) seçmeyi öğrenirler. Bu nedenle aile içi ve aile dışı erken sosyalleşme deneyimleri, Duygu düzenleme becerilerinin gelişimi ve bireyler arası farklılıklar akranların çocukların sonuçlarını etkilediğine inanılsa da şu ana kadar akranların çocukların duygusal yeterliliklerindeki kesin rolüne ilişkin bir araştırma yapılmamıştır. Mevcut çalışma, akranların duygu sosyalleştirme araçları olarak davranıp davranmadıkları ve nasıl davrandıkları hakkında ilk bilgileri elde etmeyi amaçlamaktadır. E=8 K= 9 5-6 Yaş sınıfında duygu düzenlemenin ortalama düzeyi ne kadar yüksek olursa, bireysel olarak çocukların duygu düzenleme becerilerindeki artışın zaman içinde o kadar yüksek olacağını ve 2. Grup 5-6 yaş sınıfta empatik ortak düzenlemenin Bireysel çocukların duygu düzenleme becerilerinde ortalama düzeyi ne kadar yüksek olursa, artışın da o kadar yüksek olacağını varsayıyoruz. Hipotez 1: Bir çocuğun akranlarının duygu düzenleme düzeyi ne kadar yüksekse, Bireysel olarak çocukların duygu düzenleme yeterlilikleri zamanla artacaktır. Hipotez 2: Akranların empatik ortak düzenleme düzeyi ne kadar yüksek olursa, artış da o kadar yüksek olur. Araştırma sorularını yanıtlamak için oyun grubunda üç değerlendirme noktasıyla boylamsal bir çalışma yürütülüyor. Okulöncesi Oyun grubunda, her değerlendirme noktasında çocukların duygu düzenleme yeterliliği, sosyal davranışları ve empatisi hakkında bir anket doldurulacak. Hipotezleri test etmek için, çalışmanın ön kaydı yapıldıktan sonra (hipotezin analizinden önce kayıt) çapraz düzey etkileşimli çok düzeyli büyüme modeli uygulanacaktır. İlk sonuçlar sunulacak ve okul öncesi çocukların duygu düzenleme becerilerindeki gelişimsel değişikliklerde akranların rolü tartışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Duyu eğitimi, duygu noktaları, öfke yönetimi, duygu düzenleme, bağ kurma, okul öncesi, sosyo-duygusal yeterlilik

⁶⁴⁸ Öğretmen, Giresun Eyuder İl Başkanı, emine_besyo61@hotmail.com

CEZAEVİNDE ANNELERİ İLE BİRLİKTE KALAN 0-6 YAŞ ARASI ÇOCUKLARFETHİYE NUR ÖZDEMİR⁶⁴⁹**ÖZET**

Bu araştırma, cezaevinde anneleriyle birlikte kalan 0-6 yaş aralığındaki çocukların durumunu incelemek, psikososyal etkilerini ve bu çocukların ihtiyaçlarını anlamayı, cezaevinde anneleriyle birlikte kalan çocuklarla ilgili farkındalığı artırmayı ve bu çocukların ihtiyaçlarını karşılamak için rehberlik sağlamayı amaçlamaktadır. Araştırmanın odak noktası, bu çocukların yaşadığı ortamlar ve karşılaştıkları zorluklar üzerinedir. Araştırma, literatür taraması ve saha çalışmaları üzerinden yapılmıştır. Literatür tarama; araştırma konusu belirleme, taramanın alt başlıklar altında sınıflandırılması ve taramanın sonuca bağlaması aşamalarıyla tamamlanmıştır. Önceki araştırmalarda nicel araştırma yöntemi ve yaşantısal deneyimlere ait olgulara dair kanıtları ortaya koymak üzere sosyal bilimlerde derinlemesine incelemelere yoğunlaşan nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Araştırmanın bulgularında, genel olarak annelerin sosyo–demografik özellikleri incelendiğinde ilkökul mezunu veya okuryazar olmayan, evli, vasıfsız işlerde çalışan, alt sosyo ekonomik ailelerde yaşayan kadınlar olduğu görülmüştür. Annelerin en fazla işlediği suç türleri hırsızlık ve uyuşturucu ile ilgili olduğu belirlenmiştir. (Can, 2016) Cezaevinde anneleriyle birlikte kalan 0-6 yaş çocukların yaşadığı zorluklarda sınırlı fiziksel alan, düzensiz yaşam koşulları, yetersiz beslenme ve duygusal destekten yoksunluk gibi faktörler etkili olmaktadır. Araştırma cezaevinde anneleriyle birlikte kalan çocukların psikososyal sağlığı üzerindeki etkilerini de incelemiştir. Bu çocukların, aile bağlarından ayrılmalrı, sosyal izolasyon, stigmatizasyon ve travmatik deneyimler gibi faktörler nedeniyle psikososyal açıdan risk altında oldukları belirlenmiştir. Ayrıca, ceza infaz kurumu ortamının çocuklarda istismara maruz kalma, olumsuz şartlara bağlı hastalıklar ve stres bozukluğu gibi riskleri de beraberinde getirdiği bilinmektedir.(Linonge-Fontebo ve Rabe, 2015). Sonuç olarak, çocukların sağlıklı gelişimlerini desteklemek için cezaevlerinde çocuk dostu ortamların oluşturulması, erken çocukluk eğitimi imkanlarının kolaylaştırılması gibi adımlar atılmalıdır. Cezaevinde annesi ile birlikte kalan çocuğun annesinin cezaevi yaşantısının merkezinde olduğu, annelerin cezaevinde çocuk büyütme ile çocuğunun dışarıda olması arasında ikilemler yaşadıkları belirlenmiştir. Cezaevinde bulunan kreş saatlerinin kısıtlı olması ve cezaevi ortamın da çocukların sahip olduğu oyuncakların yetersizliği gibi nedenlerin de cezaevinde çocuk büyütme zorlaştırdığı görülmüştür.(Can, 2016) Çakır, (2012) çalışmasında oyunun çocuklar üzerinde eğitici etkisi dikkate cezaevlerinde alınarak çocuk oyun odaları düzenlenmesi ve yeterli oyuncak bulundurulması şeklinde öneriler sunmuştur. Kadın kapalı ceza infaz kurumlarında, çocuk gelişimcilerin istihdamı sağlanarak bu kurumlarda anneleriyle yaşayan çocukların, düzenli şekilde gelişimsel değerlendirme, tanılama ve izlemi gerçekleştirilmelidir. Aynı zamanda gerekli durumlarda erken müdahale programları oluşturularak çocukların gelişimleri desteklenmeli ve konferans, seminer vb. etkinliklerle kurum içinde bulunan anneler bilinçlendirilmelidir. (Savcı, F. & Köksal Akyol, A., 2021).

Anahtar Kelimeler: cezaevi, erken çocukluk, tutuklu anneler

⁶⁴⁹ Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, f.nurozdemir55@gmail.com

'BENDE VARIM" (12. SINIFLARDAN, OKUL ÖNCESİNE DESTEK EĞİTİMİ SOSYAL SORUMLULUK PROJESİ)

NEZAHAT ÇELEM⁶⁵⁰

ÖZET

Sosyal sorumluluk faaliyetleri ve toplum hizmeti çalışmaları; öğrencilere sosyal duyarlılık bilinci kazandırarak topluma katkısı olan, topluma uyum sağlayan, kendine güvenen, kendini ifade edebilen, yaratıcı düşünen ve problem çözebilen vatandaşların yetişmesine katkı sağlamayı da hedeflemektedir. Günümüzde eğitim kurumlarında öğrencilere sosyal sorumluluk bilinci kazandırma görevleri üzerinde önemle durulmaktadır. Sosyal sorumluluk projeleri, toplumlarında dayanışma içerisinde olmalarını sağlayan ve görülmeyen sorunların ortaya çıkarılmasında etkili projelerdir. Özellikle öğrencilerin farkındalık yaratacak konular hakkında projeler üretmesi veya desteklemesi çok önemlidir. Sosyal sorumluluk, bireylerin davranışlarını şekillendiren bir olgudur. Sosyal sorumluluk bilinciyle hareket eden bireyler davranışlarının toplum veya çevre üzerinde olabilecek etkilerini de dikkate alırlar. Bir anlamda, öğrencilerin eğitim sürecinde sosyal sorumluluk bilincinin gelişmiş olması, onların mesleki yaşamlarında sosyal sorumluluk duygusuyla hareket etmesini sağlayacaktır. Bu bakımdan, öğrencilerde henüz eğitim sürecindeyken sosyal sorumluluk bilincinin oluşturulması ve geliştirilmesi önem arz etmektedir. Bu çalışmanın amacı, öğrencilerimizin sosyal sorumluluk projelerinde yer alarak, dayanışma ve toplumsal sorumluluk bilinci kazandırmaktır. Bu çalışmada ; Mesleki Teknik ve Anadolu lisesi Çocuk Gelişimi alanı 12. sınıf öğrencilerinden 9 öğrenci gönüllü olarak yer almıştır. Bu çalışmada nitel araştırma yöntemi kullanılmış olup, araştırma sonuçları grup görüşmeleri ve gözlem metotları ile değerlendirilmiştir. Bu çalışmanın hedefi; çeşitli nedenlerle 3-6 yaş arası okul öncesi eğitim kurumlarına devam edemeyen öğrencilere evde destek eğitimi verilerek ,eğitimde fırsat eşitliği ilkesinin hayata geçirilmesine yardımcı olmaktır. Bu bağlamda 3-6 yaş arası okul öncesi eğitim kurumlarına devam edemeyen öğrencilere akranlarından geri kalmamaları için " BENDE VARIM" sosyal sorumluluk projesi başlatılmıştır. Ekonomik,sağlık ,sosyal, kültürel ve fiziki nedenlerle okul öncesi kurumlarına devam edemeyen 9 öğrenci ailesi ile irtibata geçilerek, haftada 2 gün 2 saat bu öğrencilere evlerinde MTAL Çocuk Gelişimi alanı 12. sınıfı öğrencileri tarafından ders dışı saatlerinde destek eğitimi vermeye başlanmıştır. Hazırlanan ders programına uygun olarak devam eden bu eğitim çalışmaları 12 hafta sürmüştür. Bu çalışmada öğrenciler ,çeşitli nedenlerle anaokuluna devam edemeyen çocukları evlerinde ziyaret ederek gerekli materyaller eşliğinde, eğitim faaliyetlerine kesintisiz devam etmelerini sağlamışlardır. Süreli devam eden eğitim faaliyetleri sonucunda ,okul öncesi eğitim kurumlarına devam eden diğer akranları ile eşit eğitim yeterliliklerine kavuşmalarına imkan sağlanmıştır. Bu sosyal sorumluluk projesi sonucunda;ekonomik,sağlık ,sosyal, kültürel ve fiziki nedenlerle okul öncesi eğitim kurumlarına devam edemeyen öğrencilerin motor becerileri,sosyal duygusal becerileri,bilişsel becerileri,öz bakım becerileri ve öğrencilerin okula hazır bulunuşluklarının geliştiği gözlemlenmiştir.Sosyal sorumluluk projesine aktif olarak katılan, evde destek eğitimi veren MTAL çocuk gelişimi alanı öğrencilerinde de özgüven gelişimi ve küçük çocukların hayatlarına dokunarak topluma katkı sağlama konusunda sosyal duyarlılıklarının arttığı

⁶⁵⁰ Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, nezahatcelem@gmail.com

izlenmiştir.Ayrıca öğrencilerin sosyal becerilerinin ve eğitim motivasyonlarının arttığı izlenirken,aynı zamanda toplumsal sorunların çözümüne de katkıda bulunma faaliyetleri ile öğrencilerin öğrenme süreçlerinin de olumlu yönde etkilendiği gözlemlenmiştir

Anahtar Kelimeler: sosyal sorumluluk,okul öncesi,destek eğitimi,motivasyon

ERKEN ÇOCUKLUK EĞİTİMİNDE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ VE SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK

NESLİHAN CAN⁶⁵¹

ÖZET

İnsan faaliyetleri, doğal iklim değişikliğini hızlandırarak küresel iklim değişikliği sorunu ortaya çıkarmıştır. İklim değişikliğine yol açan sıcaklık artışlarının asıl nedeninin insan kaynaklı etmenler olduğu, ülkeler arası iklim değişikliği panelinin son raporunda paylaşılmıştır. Az gelişmiş ya da gelişmekte olan ülkelerde bu sorun çok daha büyük sonuçlara yol açacak gibi görünmektedir. Erken çocukluk eğitimi döneminden başlayarak bu konunun önemi ve gerekliliği verilmeye başlanırsa gelecekte yetişkin olacak çocuklarımızla dünya daha güzel olabilir. Tüm bu düşünceler ve gerçeklerle çocuklarla birlikte etkinlikler hazırladık. 4 öğretmen ve 3-6 yaş grubu yaklaşık 45 çocukla, drama, sanat, müzik. Türkçe dil etkinlikleri içinde bu konular işlenmiştir. Çalışmaların başında Avrupa Birliği Projeleri kapsamında, İtalya, Litvanyave Bulgaristan'da ki okul öncesi eğitim kurumları ziyaret edilerek, bu konu ile ilgili yapılan örnekler incelenmiştir. Daha sonra okullarımızda da bu örnek çalışmalarımız yapıldı, öğretmenlerimizle bilgiler paylaşıldı ve veli eğitimleri yapıldı. Okullarımızda 2.el pazarları kuruldu, çocuklarımızın yaptığı satıştan kazanılan paralarla sokak hayvanları için yardım yapıldı. Okulumuz bahçesinde çocuklarımız ile kompost yaptık. Sebze, meyve ekerek, ağaç dikerek doğaya katkıda bulunduk. İklim değişikliği ve sürdürülebilirlik projesi ile, çocuklarımızın doğada daha çok zaman geçirip bol bol gözlem yapmaları, doğayı tanımaları, mevsim, iklim, sürdürülebilirlik kavramlarını keşfetmeleri, iklim değişikliğine etki eden nedenleri fark etmelerini amaçladık. 2015 senesinde buluşan dünya liderleri, 2030 yılına kadar ulaşılması hedeflenen 17 küresel amaç kararlaştırdı. Sürdürülebilir kalkınma amaçları, yoksulluğun sona erdirilmesini, çevrenin korunmasını, iklim krizine karşı önlem alınmasını, refahın adil paylaşımını ve barışı hedefliyor. Eğitimci David Sobel, çocukların gelişmesini ve gerçekten güçlenmesini istiyorsak , dünyayı kurtarmalarını istemeden önce dünyayı sevmelerini sağlayalım diyerek bu konunun önemini belirtmiştir. Özetle, yetişkinler olarak ne kadar çok doğada zaman geçirirsek ve bilgilenirsek çocuklarımıza o kadar çok faydamız olur ve gelecek güzelleşir.

Anahtar Kelimeler: İklim Değişikliği, Doğa Sürdürülebilirlik,

⁶⁵¹ Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, nesligozde@gmail.com

OKUL ÖNCESİ DÖNEMDE ÇEVRE EĞİTİMİ VE ORMAN OKULU UYGULAMALARI BURSA ŞAHİN YILMAZ İLKOKULU ÖRNEĞİ

ZEYNEP AÇIKEL⁶⁵²

ÖZET

Okul öncesi dönem, çocukların eğitim hayatında oldukça önemli bir aşamadır ve doğa ile olan bağlarını güçlendirmek için orman okulu uygulamaları önemli bir rol oynar. Orman okulu uygulamaları, çocukların açık havada doğayla doğrudan etkileşimde bulunmalarını, keşfetmelerini, deneyimlemelerini ve öğrenmelerini sağlar. Okul öncesi dönemde çevre eğitimi, çocukların çevreyle olan bağlarını güçlendirmek, doğal dünyayı anlamalarını sağlamak ve çevre sorunlarına duyarlı bireyler olmalarını teşvik etmek için oldukça önemlidir. Küresel ısınma gibi çevresel sorunlar, çocuklara bu bilincin kazandırılması açısından önemli bir konudur. Bu çalışmanın amacı; çocuklarda çevre bilincini oluşturmak, küresel ısınma farkındalığı kazandırmak, orman dostu bir nesil yetiştirmek, doğa ile bağlantıyı güçlendirmek, doğada vakit geçirmek, çocuklarda çevresel farkındalık ve sorumluluk duygusu geliştirmek, doğayı keşfetmek ve onunla etkileşimde bulunmak, çocukların doğal çevreye karşı daha duyarlı olmalarını sağlamak ve onların doğal kaynakları koruma konusunda bilinçlenmelerine yardımcı olmak, çocukların çevrelerini tanımalarına, doğayı keşfetmelerine ve onunla birlikte olmanın önemini anlamalarına yardımcı olmaktır. Çalışma Bursa ili merkez ilçesi Şahin Yılmaz İlkokulu anasınıfı altı yaş grubu ile yapılmıştır. Yapılan faaliyet planlamasında açık havada oynamak, ağaçlarla etkileşime geçmek, bitkileri incelemek, hayvanları gözlemlemek ve doğal materyallerle oynamak, çocukların öğrenme deneyimlerini zenginleştirmek, açık havada fiziksel aktivitelerde bulunmak, çocukların hareket etmelerini ve sağlıklı bir yaşam tarzını benimsemelerini desteklemek, yaratıcılığı ve hayal gücünü geliştirmek, çocukların kendi oyunlarını yaratmalarına, doğal materyallerle oynamalarına ve hayal dünyalarını genişletmelerine olanak tanımak, çocukların sosyal becerilerini geliştirmek, açık havada grup halinde oynamak, işbirliği yapmak, paylaşmak ve iletişim kurmak vb. gibi becerilerin gelişmesine katkı sağlayacak etkinliklere yer verilmiştir. Program uygulayıcı öğretmenler tarafından çocuklara sağladığı katkılar; gözlem formları, gelişim raporları ve kazanım çizelgeleri ile kayıt altına alınmıştır. Uygulamalarda yalın ve anlaşılır bir dil kullanılmıştır. Çocukların doğayla temasları sağlanmış, oyunlar ve etkinlikler ile çalışmalar desteklenmiştir. Öğretmenlerin rol model olması sağlanmıştır. Yapılan etkinliklerde empatiyi geliştirme, çözüm odaklı düşünme, çevre dostu projeler geliştirebilme üzerinde durulmuştur. Uygulama ile ilgili öğretmen görüşleri yarı yapılandırılmış görüşme formu ile alınmış olup sonuç analizi ve durum raporu Mayıs ayında kongrede sunulacaktır.

Anahtar Kelimeler: Orman okulu, çevre eğitimi, okul öncesi, küresel ısınma

⁶⁵² Öğretmen, Şahin Yılmaz İlkokulu, zeynepuygun1998@gmail.com

ÇOCUK VE YARATICILIK.MUSAYEVA ESMİRA⁶⁵³, BAYRAMOVA LEYLA⁶⁵⁴**ÖZET**

Bu deney 20 çocukla yapılmıştır. Deney yaratıcı düşüncenin erken yaşlardan itibaren geliştirilmesinde ihtiyaç duyulan yaklaşımların belirlenmesi ve paylaşılması amacıyla oluşturulmuştur. "Bir öğretmenin en yüksek sanatı - yaratıcı ifade ve bilgide neşeyi uyandırmaktır." Albert Einstein. Yaratıcı hayal gücünün gelişimi erken yaşlarda başlar. Bir çocuk için yaratıcılık, dünyayı öğrenmenin, kendini ifade etmenin, stres ve korkudan kurtulmanın, olumsuz duygulardan uzaklaşmanın biçimlerinden biridir. Yaratıcı süreçte çocuklar önemli keşifler, deneyler yapmış, yaratmıştır. Yaratıcı aktivite aynı zamanda hayal gücünü de geliştirmektedir. Bunun için anaokulu, çocuk odaklılık ilkesinden yola çıkarak, her çocuğun ilgi, ihtiyaç ve yeteneklerini tespit ederek bir strateji oluşturmuştur. 20 çocuğun ilgi, yetenek ve ihtiyaçlarını belirleyip onlarla farklı yönlerde çalışıldı. "Çocuk tiyatrosu", "küçük sanatçılar", "güzel sesler", "usta eller" gibi projeler örnek gösterilebilir. Öncelikle anket, görüşme ve gözlemlerle çocukların ilgi ve yeteneklerini tespit edilerek onlar uygun doğrultuda etkinliklere dahil edilmiş, etkinliklerdeki konuların seçimi onlara bırakılmıştır. Özgür seçim ve öğrenme ortamı yaratıldı. Yaratıcı yaklaşımlar için verimli koşullar yaratıldı. Çerçevesiz öğrenme ve yaratma ortamlarındaki başarılarımız muhteşemdi. Çocuklar tarafından hikayeler, çizimler, tiyatro sahneleri, şarkılar yaratıldı ve sergilendi. Bu tür etkinlikler hayal gücünü harekete geçirdi, çocuğun soyut ve kalıpların dışında düşünmeyi öğrenmesine, mantıksal düşünmeyi ve nesnel arasındaki bağlantıları görme yeteneğini geliştirmesine yardımcı oldu. Bu konuda velilerle işbirliği bizim en büyük desteğimiz olmuştur. Yaratıcılığın çocuğun gelişimi üzerinde karmaşık bir etkisi olmuştur: -Sanat ve el sanatları ince motor becerilerini geliştirmiş ve entelektüel gelişimi desteklemiştir;

-Çocukların estetik gelişimi gelişmiş, dünyaya dair sanatsal ve duygusal bir algı oluşmuştur;

-Öz farkındalık ve öz saygı, kişinin kendi algısı, ihtiyaçları ve arzuları oluşturuldu;

-Tüm zihinsel süreçler etkilendi: düşünme, hayal gücü, hafıza, algı. Gönüllü dikkatin konsantrasyonu artırılmıştır.

-Çocuğun yaratıcı süreçte kendini gerçekleştirme psikolojik rahatlığı üzerinde olumlu bir etkiye sahiptir.

Sonuçta geliştirme ve destek ortamının doğru organizasyonunun çok önemli olduğu ortaya çıktı. Çocuklara özgür seçim olanağı tanıyan, çocuk odaklı yaklaşımın işin sonucu üzerinde olumlu etkisi vardır. Yaratıcı düşüncenin gelişimi kişilik gelişiminde önemli bir rol oynar. Posterde çocuklarla yapılan çalışmaların resimleri, performansları, başarıları sunulacaktır.

Anahtar Kelimeler: Yaratıcı düşünme, erken yaşlardan itibaren yaratıcı yaklaşım, erken yaşlardan itibaren beceriler.

⁶⁵³ Öğretmen, Azərbaycan Sumqayıt 39 Sayılı Uşaq Bağçası, musayeva_esmira@yahoo.com

⁶⁵⁴ Öğretmen, Azərbaycan Sumqayıt Şəhəri 60 Nömrəli Uşaq Bağçası, leyla.bayramova.2014@mail.ru

OKUL ÖNCESİ EĞİTİMDE PROJE TABANLI STEM UYGULAMALARININ ÖĞRENCİ GELİŞİMİ ÜZERİNE ETKİLERİ

SEMA ÖZEN ALTINSOY⁶⁵⁵, DİLEK ALTUN⁶⁵⁶

ÖZET

Okul öncesi eğitim, mecburi öğrenim çağına gelmemiş çocukların, fiziksel, zihinsel, sosyal ve duygusal gelişimlerinin sistematiklaşımının öğrencilerin akademik ve kişisel gelişimlerine önemli katkılarda bulunduğunu ortaya koymuştur. Bu öğrencilerin, kendilerine olan güvenlerinin arttığı, karşılaştıkları problemleri çözme yeteneklerinin geliştiği, yaratıcılıklarının daha fazla teşvik edildiği ve mantıksal düşünme yeteneklerinin güçlendiği gözlemlenmiştir. Ayrıca, proje tabanlı STmli bir ortam içinde daha iyi gelişmesini sağlayan, yeteneklerin gelişmesine yardım ve rehberlik eden, onları ilkökul sürecine hazırlayan ve temel eğitim bütünlüğü içinde yer alan bir eğitim devresidir. Bu dönemde hedeflenen çocuğun özgüven içinde maksimum kapasitesini ortaya koyabilmesidir. Ülkemizde ve dünyada bu amaç doğrultusunda okul öncesi eğitim programlarının esnekliğinden de faydalanılarak çeşitli eğitim yöntemleri, yaklaşımları, felsefeleri uygulanmaktadır. STEM eğitim yaklaşımı da bu yaklaşımlar arasında popüler bir yaklaşım olarak yerini almıştır. En genel tanımıyla STEM; Bilim (Science), teknoloji(Technology), mühendislik(Engineering) ve matematik(Mathematics) olmak üzere dört disiplini bütünleştiren bir öğrenme, uygulama ve geliştirme yaklaşımıdır.STEM uygulamalarına ne kadar erken başlanırsa öğrenciler üzerinde olumlu etkilerinin arttığı düşünülmektedir. Bu düşünce doğrultusunda okulöncesi kurumlarda uygulanan proje tabanlı STEM uygulamalarının amacına ulaşip ulaşmadığı incelenmesi amaçlanmıştır. Bu amaçla yapılan çalışmada Proje Tabanlı STEM Uygulamalarının Okul Öncesi Dönemde uygulayan Ankara İli Mamak İlçesinde bağımsız anaokulu sınıfında STEM uygulaması yapmış 8 öğretmenle çalışılmıştır. Araştırmacı tarafından uzman görüşü alınarak geliştirilen yarı yapılandırılmış görüşme formu ile veri toplanmıştır. Yapılan görüşme sonuçlarında öğretmenlerin STEM uygulaması yapmadan önce ve sonraki öğrenci durumlarını karşılaştırmaları istenmiştir. Alınan cevaplar doğrultusunda aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır. Proje Tabanlı STEM eğitimi uygulanan öğrenciler üzerinde yapılan araştırmalar, bu eğitim yEM eğitiminin öğrencilerin üst düzey düşünme becerilerini geliştirdiği ve bu becerilerin akademik başarılarına doğrudan olumlu etkiler sağladığı belirlenmiştir. Bu bulgular, proje tabanlı STEM eğitiminin, öğrencilerin sadece akademik değil, aynı zamanda hayat boyu kullanacakları kritik düşünme, problem çözme ve yaratıcı düşünme gibi becerileri geliştirmede etkili bir yöntem olduğunu kanıtlamaktadır. Bu sonuçlar, eğitimciler ve politika yapıcılar için, öğrencilerin bu yönlerini geliştirecek eğitim stratejilerini benimseme konusunda güçlü bir motivasyon kaynağı oluşturmaktadır

Anahtar Kelimeler: STEM Proje

⁶⁵⁵ Öğretmen, Ankara Üniversitesi Cebeci Anaokulu, semaozen75@gmail.com

⁶⁵⁶ Doç. Dr., Yıldırım Beyazıt Üniversitesi, daltun@abu.edu.tr

DÜNYAYA YARDIM EDEBİLİRİM

ŞERİFE UÇKUN⁶⁵⁷, ELİF BORAN⁶⁵⁸

ÖZET

Sıfır atık projesi, temel olarak atıkların oluşumunu en aza indirgeyerek, geri dönüşüm ve yeniden kullanım yoluyla atık miktarını minimum seviyeye indirmeyi hedefler. Bu proje, atıkların sadece çöpe atılmak yerine kaynak olarak görülmesini ve ekonomik değerlerinin korunmasını amaçlar. Bu doğrultuda, atıkların kaynağında ayrı toplanması, geri dönüşüm tesislerine yönlendirilmesi ve yeniden kullanılabilir hale getirilmesi gibi adımların önemi büyüktür. Bu bağlamda; 4-11 yaş grubu Özel eğitim, ilköğretim ve okulöncesi öğrencilerine sıfır atık kavramının tanıtılması ve çevremizdeki atık malzemeleri ikincil amaçlar için kullanarak geri dönüşüm ürünleri elde etmek ve öğrencilerimizin el becerilerini geliştirerek üç boyutlu düşünme ve sanatsal faaliyetlerde bulunmayı amaçlamayan günlük yaşamda kullanabilecekleri yeni ürünler ortaya koyabilme becerisi kazanmalarını sağlayacak bir etwinning projesi kurulmuştur. Proje de ; Öğrencilerimizin doğa dostu bireyler olmasını sağlamak, Çocuklara sıfır atık kavramının tanıtılması bu kapsamda çocukların günlük yaşamlarında atıkları nasıl azaltacakları, nasıl daha az tüketecekleri ve farklı şekillerde nasıl değerlendirebilecekleri konusunda farkındalık sağlanması, Doğal varlıkların doğru kullanılması ve israfın önlenmesi, Öğrencilerimizin israfın önüne geçerek tasarruf bilinci kazandırmak, yaratıcı düşünmeyi ve sanatsal faaliyetlerde bulunmayı sağlamak, geri dönüştürülebilir atıkları ayırt etme becerisini kazandırmak, İşbirliği, duyarlılık, yardımseverlik kavramlarını hayatlarında uygulamalarına katkı sunmak hedeflenmiştir. Projeye Türkiye’den 10, Romanya’dan 3, Azerbaycan’dan 1 okul ortak olarak dahil olmuştur. 2023 yılı Şubat, Mart, Nisan aylarında öğrencilerin yaparak yaşarak öğrenmeleri ve öğrenmenin kalıcı olmasını amaçlayan, okulöncesi ve ilköğretim konularına ve çocukların hazır bulunuşluk düzeylerine uygun olarak ortak belirlenen sıfır atık etkinlikleri uygulanmıştır. Proje sonunda etkinliklerde yapılan ürünler okul salonlarında sergilenerek, yerel basın haberleri yapılarak geri dönüşüm farkındalığı oluşturulmuştur. Eğitim ve Bilinçlendirme Kampanyaları: Toplumun geri dönüşüm konusunda bilinçlendirmek ve motive etmek için eğitim programları ve bilinçlendirme kampanyaları düzenlenmelidir. Okullar, işyerleri ve toplum merkezlerinde geri dönüşüm hakkında seminerler ve atölye çalışmaları düzenlenerek farkındalık artırılmalıdır. İşbirlikleri ve Ortaklıklar: Özel sektör, sivil toplum kuruluşları ve kamu kurumları arasında işbirlikleri ve ortaklıklar kurularak geri dönüşüm projeleri desteklenmelidir. Bu ortaklıklar, kaynakların daha etkili bir şekilde kullanılmasını sağlayacak yenilikçi çözümlerin geliştirilmesine olanak tanır. Kampanyalar ve Programlar: Toplumun geri dönüşüme katılımını teşvik etmek için geri dönüşüm kampanyaları ve programları düzenlenmelidir. Bu kampanyalar, geri dönüşüm bilincini artırmak ve toplumun katılımını sağlamak için çeşitli ödüller ve etkinliklerle desteklenmelidir.

Anahtar Kelimeler: Geri Dönüşüm, Sıfır Atık, Sanat, Ürün

⁶⁵⁷ Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, uckun_serife_60@hotmail.com

⁶⁵⁸ Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, boraanelif@gmail.com

MİNİK ELLER DOĞAYLA BÜYÜYOR

ÖZET

Çalışma grubumuz; 4-6 yaş arası okul Öncesi öğrencilerinden oluşmaktadır. Öğrencilerin doğada yaşanan olayları gözlemleyerek, dokunarak, hissederek, görerek, yaşayarak deneyimlemesi öğrenmeyi kalıcı olmasına ve daha eğlenceli, ilgi çekici bir boyuta gelmesini sağlar. Çocukların var olan yeteneklerini sorumluluklar vererek açığa çıkarmasında önemli rol oynar. Öğrendikleri her yeni bilginin şaşkınlığını ve çocuklarda oluşturduğu merak duygusunu öğretmen ve arkadaşları ile birlikte sevinç ve heyecanlarını kaybetmeden öğrenmelerini destek olmasını sağlar. Okul öncesi öğrencilerinin Yaparak yaşayarak deneyimleyerek aktif öğrenmeyi sağlayabilmek. Soyut kavramları somutlaştırabilmek. Gezi gözlem yapabilmek. 4-6 yaş arası okul Öncesi öğrencilerinin Çevresinde olan değişimleri fark edebilmek sağlamak. Estetik değerleri fark etmek ve korumak. Nesne ve varlıkları gözlemlemek çeşitli özelliklerine göre ayırım yapabilmek. Büyük ve küçük kas becerilerini geliştirmek. Sorumluluk bilinci geliştirmek. İşbirliği yapmanın önemini kavramak. Çocukların yaşına göre Web2 araçlarından yararlanarak öğrenmeyi eğlenceli ve kalıcı olmasını sağlamak. Yöntem ve teknik olarak; Gözlem kullanılmıştır. Doğa temelli eğitim etkinliklerinde farklı duyarları kullanarak gözlem çalışması içeren etkinlikler yapılmıştır. Örneğin, “Doğal Yaşamı Keşfedelim” etkinliğinde çocuklar yakın çevrelerindeki doğal yaşamı görme, dokunma ve duyma duyarlarını kullanarak keşfederler. Arazi Çalışmaları yapılmıştır. Etkinliklerin çoğunluğu dışarıda gerçekleştirildiği için arazi çalışmaları yapılmıştır. Yürüyüşler gerçekleştirilerek hangi canlıların ne zaman oluştuğu ve dünyayı nasıl etkilediği tartışılmıştır. Oyun yöntemi kullanılmıştır. Okul öncesi öğretmenlerinin kendi öğrencileriyle de uygulayabilecekleri çeşitli oyunlar oynanmıştır. Sanatsal Faaliyet yöntemi kullanılmıştır. Doğa temelli doğada sanat etkinlikleri hazırlanmıştır. Drama yöntemi kullanılmıştır. Doğada bulunan canlıların şeklini, rengini, kokusunu, doğada nasıl dağıldığı drama tekniğiyle anlatılmıştır. Çocukların yaşına göre Web2 araçlarından yararlanarak öğrenmeyi eğlenceli ve kalıcı olmasını sağlanmıştır. Çocuklar bir tohumun nasıl canlı olabileceğini, Soframızı süsleyen lezzetlerin toprakla olan bağı, toprağın, suyun, güneşin ve doğamızdaki güzelliklerin önemini kavramış oldular. Emek ve çabanın verdiği mutluluğu hissederek, hayal gücünü ve yaratıcılıklarını geliştirerek, İşbirliği ile çalışmayı öğrendiler. Merak araştırma ve inceleme duygularını destekledi. İşbirliği, yardımlaşma, dayanışma gibi kavramları öğrendiler. Çocukların yeniliklere açık, araştıran, sorgulayan ve üreten yetişkinler olmalarında önemli rol oynamaktadır. Aynı zamanda okul öncesi dönemdeki çocuklarda doğaya yönelik ekofobi oluşmasının engellenmesinde ve çocuklarda doğaya karşı olumlu tutumlar geliştirmesinde öğretmenlere önemli görevler düşmektedir. Bu çalışmada görüldüğü gibi öğretmenler yeterli eğitim ve fırsatları sunulduğunda okul öncesi dönemde fen, matematik ve sanat etkinliklerini doğayla ilişkilendirebilmiş ve alternatif yaklaşımları etkinlik planlarına aktarabilmişlerdir. Bu nedenle bu çalışmanın öğretmenlerin doğa ve doğa temelli eğitim ile ilgili basit bilimsel olguları fark etmelerini sağladığı, öğrenme ve öğretme isteklerinin arttırıldığı ve yeterliliklerinin geliştirildiği söylenebilir. Doğada eğitim ya da sınıf dışında eğitim bireylere deneysel, aktif bir öğrenme ortamı sunmaktadır.

⁶⁵⁹ Öğretmen, Ordu Gazi İlkokulu/Ortaokulu, gulpamuk0052@hotmail.com

Bu alışma sonlandırılmış ve ileride küçük çocuklarla ve hatta aileleriyle birlikte yürütülecek doğadan öğrenme, sınıf dışında eğitim çalışmalarına ışık tutacak nitelikte olduğu düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Minik Eller Doğayla Büyüyor

OYUNLA MATEMATİK

ÖZET

Çalışma grubumuz; 4-6 yaş arası okul öncesi öğrencilerinden oluşmaktadır. Öğrenciler için günümüzde matematik öğrenilmesi çok önemli bir sorun olarak görülmekte ve akademik başarıda genellikle en düşük oranın matematik olduğu gözlemlenmektedir. Çalışmamız ile çok erken yaşlarda Matematik öğrenmenin öğrencilere öncelikle sevdirmesi amaçlanmaktadır. Yine matematik öğrenmenin zor olmayan, eğlenceli, ilgi çekici özellikleri ön plana çıkarılmak istenmekte ve öğrenciler için matematiğin merak duygusunun da etkisi ile özel bir ders olması istenmektedir. Oyun çocuğun yaratıcılığını ve hayal gücünü geliştiren, insan ilişkilerini, yardımlaşma etkileşimini artıran, öğrenmenin çok üst seviyelerde olduğu çok önemli bir sosyal etkileşim aracıdır. Çocuk oyun esnasında, güçlükle öğretilen pek çok kuralı da aslında çok daha kolay öğrenir. Kısacası oyun, çocuğun kendini anlatabildiği en kolay yoldur ve eğitimin de önemli bir parçasıdır. Bu anlamda günümüzde öğrenilmesi zor olarak algılanan ve öğrenciler için akademik olarak da çok büyük sorun teşkil eden matematik dersini, okul öncesi öğrencilerinin oyun ile birlikte sevmelerini sağlamak ve bu şekilde bu dersin onlar için öğrenilmesinin kolaylaştırılmak en önemli amacımızdır. Oyun gerçek hayatın bir provasıdır. Çocuklar gördüklerini, duyduklarını değil, yaşadıklarını, denediklerini öğrenirler. Oyun ile insan ilişkileri, yardımlaşma, konuşma, bilgi edinme, deneyim kazanma, psikomotor gelişim, sosyal ve duygusal gelişim, zihin ve dil gelişimi desteklenir. Bu şekilde oyun ile sevdirecek olan matematik çok daha kolay öğrenilecek ve öğrencinin eğitim hayatında ve dolayısıyla hayatının önemli bir kısmında önemli bir sorun olmaktan çıkabilecektir. Matematik de Oyun ile yaparak, yaşayarak, deneyimleyerek sevdirecek olan matematik, çocuğun eğitim hayatına çok katkı sağlayabilecektir. Oyun ile matematiği sevdirmek, aktif öğrenmeyi sağlayabilmek. Soyut matematik kavramlarını somutlaştırabilmek, çocukların yaşına göre Web2 araçlarından yararlanarak öğrenmeyi eğlenceli ve kalıcı olmasını sağlamak diğer amaçlarımızdır. En belirgin yöntemimiz oyun ile matematiğin sevdirmesidir. Sınıfta, okul bahçesinde, evde ya da doğada oyun ve gözlem ile matematik dersinin temel özellikleri basit bir şekilde anlatılmıştır. Bu arada farklı duylara hitap eden etkinlikler planlanmış ve matematiğin sevilmesi teşvik edilmiştir. Örneğin dört işlemler ve saymalı oyunlar ile çocuklara temel matematik bilgisi verilmiştir. Matematik sembolleri somutlaştırılacak, oyunlaştırılarak sevdirmeye çalışılmıştır. Drama tekniği ile matematik sembolleri anlatılmıştır. Drama tekniği ile basit matematik problemleri çözümlenmiştir. Teknolojiden yararlanılmış ve bilgisayarda matematik ile ilgili oyunlar oynatılmıştır. Yine okul öncesi öğrencilere uygun etkinlikler Web2 araçlarından yararlanarak ve matematik temelli olarak tasarlanmış ve uygulanmıştır. Bireyin yaşamında vazgeçilmez bir kavram olan oyunun önemini yadsımak mümkün değildir. Bu durum pek çok psikolog ve sosyolog bilim adamınca da sık sık ifade edilmektedir. Bu denli önemli bir kavram olan oyunun matematik ile ilişkilendirilmesi de mümkündür. Hatta böyle bir çaba düşünülenden daha geniş bir alanda ve alt başlıkta yapılabilmelidir. Okul öncesi öğrencilerine matematiğin gerekliliği, güzelliği ve muhteşemliğini anlatılarak, okutulmuş ya da yazdırarak kavratmaya çalışmak yerine söz

⁶⁶⁰ Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı,

konusu bu etkileşimi ve etkileşimden doğan konu alanlarını oyun ve oyunlar ile göstermek, onlar üzerinde araştırmalar yapmalarını sağlamak kanımca daha etkili bir yöntem olacaktır. İşte bu amaç çerçevesinde bu çalışmada oyun ve matematik kavramları arasındaki etkileşime uygun olarak çalışmalar yapılmıştır. Öncelikle “çocuk neden oyun oynar?” sorusuna oyuna yönelik var olan teorilerden de yararlanılarak yanıt aranmaya çalışılmıştır. Bunun sonunda oyunun bir öğretim yöntemi olarak önemi ve gerekliliği ile ilgili bilinenlerden de yola çıkılarak etkinlikler yapılmıştır. Matematik ve oyun kavramları bir arada ele alınarak aralarında var olan açık ilişkiler sonuca gitmede çok önemli bir durum olmuştur. Eğitsel matematik oyunu tanımlanmaya çalışılmış ve bazı örnekler yer verilmiştir. Bu çalışmamız başarı ile sonlandırılmış ve öğrencilerimizdeki değişim net olarak gözlemlenmiştir. Bu çalışmamın meyveleri daha ileriki zamanda daha net olarak ortaya çıkacaktır.

Anahtar Kelimeler: Oyunla Matematik

OKULLARDA ORMAN PROGRAMININ UYGULANMASINEVAL CAN⁶⁶¹**ÖZET**

Uyguladığımız programla günümüzde teknoloji ile birlikte doğadan kopmakta olan çocukların, doğa bilinciyle kendilerini geliştirmelerine imkan sağlamayı hedefliyoruz. İklim değişikliği konusunda farkındalık yaratıp doğanın önemini keşfetmelerini sağlayacağız. Okuldaki yeşil alanları, eğitim öğretime katkı sağlayacak şekilde düzenleyerek öğrencileri bu süreçte etkin kılacağız. Kendi gelişimlerine katkı sağlayan öğrencilerimiz aynı zamanda doğaya da katkı sağlayacaklar ve yaş seviyelerine uygun kazanımları edinecekler. İklim değişikliği, küresel ısınma, çevre kirliliği ve teknolojinin doğaya olan olumsuz etkileri yönünden öğrencilere farkındalık kazandırmak, Öğrencilerde çevre bilincini geliştirmek Öğrencilere doğada yaşam becerisi kazandırmak .Öğrencilerin çevre ile ilgili faaliyetlere katılımı sağlamak Öğrencilerin müfredattaki kazanımlarının doğada sergilemesine imkan sağlamak Doğal bir ortamda, uygulamalı öğrenme yoluyla öğrencilere özgüven kazandırmak Öğrencilerin yıl boyunca düzenli olarak doğaya erişebilmelerini sağlamak en önemli amacımızdır.EKİM 2023 Proje tanıtımı Okul ve öğrencilerin belirlenmesi ,Okulların tanıtımı ,Velilere proje tanıtımı, Afiş ve orman panosu hazırlama ARALIK 2023 Doğa bilinciyle ilgili ön çalışmalar yapılması, uygulanması ve beyin fırtınasıyla öğrenci görüşlerinin alınması, Doğanın önemi konulu video izletme, Öğrencilerle doğa kavanozu etkinliği yapımı, Okuldaki yeşil alanların öğrencilerle birlikte eğitim ortamlarına uygun olarak düzenlenmesi KASIM 2023-MAYIS 2024:Düzenli olarak imkanlar dahilinde uygun kıyafet ve gerekli önlemler ile ormana çıkarak keşif yapmaları ve özgür alan tanınarak yaşam becerilerinin desteklenmesi sağlanır. MART-NİSAN 2024 Tarihleri arasında İl orman müdürlüğü ile yürütülen ortak çalışmalar çerçevesinde fidan temin edilir okulun uygun alanlarına çocuklarla dikim gerçekleştirilmesi hedeflenmektedir HAZİRAN 2024: Doğa etkinlikleri ile ilgili Anketlerle projenin değerlendirilmesi Projemiz sayesinde öğrencilere çevre bilinci kazandırılmıştır. Öğrenciler doğayı koruma konusunda bilinçlendirilmiştir. Okul ortamı daha eğlenceli hale gelecek ve eğitim dört duvar arasından çıkıp öğrencilerin üretebildiği bir ortama dönüşmüştür. Öğrencilerde, işbirliği, paylaşma ve takım ruhu geliştirilmiştir. Öğrencilerin doğal çevreye erişimleri sağlanacak, öğrenme becerileri ve sosyal ve duygusal refahları geliştirilmiştir. Proje, kalite etiketi almıştır.

Anahtar Kelimeler: Doğa, eğitim, çevre, teknoloji, iklim krizi

⁶⁶¹ Öğretmen, , neval63@gmail.com

MUTFAK ATÖLYELERİ İLE OKUL ÖNCESİ ÇOCUKLARIN GELİŞİMİNİN DESTEKLENMESİ

MANOLYA ERTAŞ⁶⁶²

ÖZET

Uygulanan Mutfak Sanatları Atölyesi, çocukların ellerini kullanarak farklı yiyecekleri kesme, doğrama, karıştırma gibi işlemleri yapmalarını sağlar. Bu sayede çocukların el becerileri gelişimi desteklenir, ince motor becerileri güçlenir ve el-göz koordinasyonu artar. Çocuklara sağlıklı beslenmenin önemini öğretir.günlük yaşam becerileri desteklenirken aynı zamanda bir çok kavram kazandırılması hedeflenir. Çocuklar için mutfak çalışmaları planlamak, onlara fen ile ilgili çeşitli kavramları öğretebilmelerini sağlar. Malzemeleri ölçme, karıştırma, yiyeceklerin yapılarını gözleme, besinlerde oluşan renk değişimleri, çeşitli koku ve tatları duymama gibi eylemleri gerçekleştirmelerini sağladığınızda çocuklar fen ile ilgili pek çok kavramı kazanmış olurlar. Ek olarak, çocuklara malzeme seçimi, boyut ve renk ayırımı yaptırmak görsel algı ve görsel dikkat becerilerini geliştirir. Aynı zamanda mutfak etkinlikleri sayesinde çocukların besinlerle ilgilenmesini sağlayarak, koku ve tatları ayırt etme yeteneklerinin gelişimini destekleyebilirsiniz. Çocuk eğitiminde en çok tercih edilen eğitim metotlarından olan Montessori eğitim modelinde günlük yaşam becerileri içerisinde yer alan okul öncesi mutfak etkinlikleri, çocukların ince motor becerileri ve el-göz koordinasyonlarını geliştirmeyi, kavram öğretimi sağlamayı, çocuklara gerçek bir yaşam becerisi ve paylaşma kavramını kazandırmayı amaçlayan planlamalardan biridir.Bunun yanında anasınıfı mutfak etkinlikleri çocukların bir arada çalışarak iş birliği ve ekip çalışmasını öğrenmelerine ve sosyalleşmelerine katkı sağlar. Haftanın belli bir günü seçilerek o gün mutfak atölyesi etkinlikleri yapılır. "Buğdayın yolculuğu" etkinliği ile Buğday tanesi incelenir,nasıl un haline geldiği hakkında konuşularak undan ekmek yapımı aşamaları anlatılır.Hamurun mayalanma ,şeki verme,pişirme aşamaları yaparak,yaşayarak öğrenilir.Küçük kas becerileri,el göz koordinasyonu desteklenir.Değerler eğitimi olarak sabır konusu konuşulur.Taze bayat kavramı verilir. EKİM 2023 Nisan 2024 proje sürecinde;Proje tanıtımı,veli bilgilendirmesi,afiş ve pano hazırlığı,her çocuk için bireysel önlük temini, Ön çalışmalar yapılması, mutfak araç gereçleri tanıtımı, hijyen kuralları, plastik bıçak kullanımı öğretimi, Mevsimlere ve kavramlara uygun olarak(Ekmek yapımı, zeytin kırma, turşu kurma, şerbet yapımı,kurabiye yapımı, muzlu süt yapımı, sağlıklı atıştırmalıklar, kış pastası, portakal suyu sıkma vb)Etkinliklerin planlanıp uygulanması, Pizza atölyesine gezi düzenlenerek, profesyonel mutfak gezisi yapılması ve şef eşliğinde her çocuğun kendi özgün pizzasını oluşturması. Proje sonunda resimler üzerinden değerlendirme yapılması. Yapılan atölye ve etkinlikler ile projemiz desteklenir. Proje sayesinde çocuklar yemek kuralları ve sofrada adabı konusunda bilinçlendirilir. Yaparak yaşayarak öğrenir prikomotor gelişimleri, bilişsel gelişimleri, el göz koordinasyonları desteklenir. Keşfetme ve merak duygusu gelişir. Çocukların ürettiği bir ortama dönüşür ve sağlıklı beslenme konusunda bilinçlenir.

Anahtar Kelimeler: mutfak, fen,sağlık, beslenme , günlük yaşam becerileri

⁶⁶² Öğretmen, , manolyaertas@hotmail.com

KÜLTÜR MOZAIĞI ETWINNING PROJESİ

SEFA ÇABUK ARMAĞAN⁶⁶³, CEREN SU KAKALIÇOĞLU⁶⁶⁴

ÖZET

Özel gereksinimli bireylerin iletişim ve sosyal becerilerinin tipik gelişim gösteren akranlarına göre daha az geliştiği görülmektedir. Bu çalışmada özel gereksinimli öğrencilerin farklı kültürden arkadaşları ile iletişim kurarak sosyal becerilerinin geliştiği aynı zamanda dijital okuryazarlıklarını da geliştiren bir eTwinning projesi tanıtılmaktadır. Kültür Mozaığı 7 bölgeden, 7 özel eğitim meslek okulundan, 7 öğretmen ve 14-20 yaş aralığındaki hafif zihinsel yetersizlik ve hafif otizm tanılı 52 öğrenciyle beraber yürütülen bir eTwinning projesidir. Yüksek derecede yapılandırılmış öğretim ortamları özel gereksinimli öğrencilerde genelleştirilebilir öğrenmede yetersiz olduğundan öğrenciler bu projede doğal öğretim yöntemleri ile kültürlerini tanıyıp tanıttılar, ayrıca farklı kültürleri de tanıdılar. Fırsat öğretimi ile etkinliklerde öğrencilerin iletişim ve sosyal becerileri öğrenmeleri desteklenmiştir. Öğrenciler proje sürecinde araştırma inceleme metodu ile ailelerinden de destek alarak çeşitli araştırmalar yapmışlardır. Bu araştırmalar ile yaşadıkları yerin kültürel, tarihi ve doğal güzelliklerini, yöresel ürünlerini öğrenmişler, öğrendikleri bilgileri projedeki arkadaşlarına aktarmışlardır. Proje kazanımları eğitim müfredatıyla ilişkilendirilerek, disiplinler arası yaklaşıma uygun etkinlikler gerçekleştirilmiştir. Özel eğitime ihtiyacı olan öğrencilerimiz öğretmenleri rehberliğinde farklı web 2.0 araçlarını da kullanarak değişen ve gelişen teknolojiyi tanıma ve kullanma fırsatını yakalamıştır. Farklı bölgelerden projeye katılan öğrencilerin çevrimiçi ortamda gerçekleştirdikleri etkinliklerle iletişim ve sosyal becerilerinin gelişimine katkı sağlanmıştır. Alanında uzman konuk tarafından verilen çevrimiçi “Kültür Nedir” eğitimi tüm proje öğretmen ve öğrencilerinin katılımıyla gerçekleştirilmiştir. Projemizde deneysel yöntem uygulanmış tek grup ön test son test ile projenin öğrenci, öğretmen ve veliler üzerinde etkililiği incelenmiştir. Proje sonucunda öğrenci, öğretmen ve velilerde istendik yönde gelişmeler gözlemlenmiş, öğrencilere hedeflenen davranışların kazandırılması gerçekleşmiştir. Proje sonu gözlemlerde öğrencilerin sözcük dağarcıklarının geliştiği, akran etkileşiminin arttığı, sorumluluk ve özdenetim becerilerindeki artışın yanı sıra öğrencilerin teknolojiyi bilinçli olarak kullanabileceklerini kavradıkları görülmüştür. Proje sonunda projede yer alan tüm ortaklar Ulusal Kalite Etiketini almaya hak kazanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Kültür mozaığı, eTwinning, Özel eğitim,

⁶⁶³ Öğretmen, Simav Özel Eğitim Meslek Okulu, sefacarmagan@gmail.com

⁶⁶⁴ Öğretmen, Şöhret Kurşunoğlu Özel Eğitim Meslek Okulu, cerensukakalicoglu@gmail.com

OYUNCAĞIMI TASARLIYORUM EĞLENEREK ÖĞRENİYORUM PROJESİ

ÖZGE TAŞĞIN⁶⁶⁵

ÖZET

Oyun, çocukluk döneminin önemli uğraşlarından biridir. Oyun, bir anlamda çocuğun öğrenmesi için bir araçtır. Çocuğun oyun yoluyla elde ettiği kazanımlar çok çeşitlidir. Hayal gücünün gelişmesi, yaratıcılığının gelişmesi, paylaşmayı öğrenmesi, özgüven kazanması, kurallara uymayı öğrenmesi, kavram öğrenimi, kişilik gelişimi, bilişsel, duygusal ve motor becerilerinin gelişimi bunlardan birkaç tanesidir. Oyunların vazgeçilmez öğeleri olan oyuncaklar, bir taraftan çocuklar için eğlenceli anlar yaratırken, diğer taraftan da etkili bir eğitsel görev üstlenmektedir. Oyuncaklar çocukların yalnızca eğlenmelerini sağlayan ve boş vakitlerini dolduran araçlar değildir. Çocukluk çağının her döneminde önemli bir yere sahip olan oyuncakların, zihinsel, fiziksel ve sosyal gelişimi desteklemek ve eğlenerek daha kalıcı öğrenme sağlamak için eğitim faaliyetleri içerisinde yer almaları akademik başarıyı arttırmak açısından önemlidir. Bu nedenlerle Azerbaycan'dan 1, Aydın ilinden1, Gaziantep ilinden 7, Iğdır ilinden 2 olmak üzere toplam 11 ortaklı projemizde ilkökul öğrencilerimizin tüm derslerin kazanımları doğrultusunda oyuncak ve materyal tasarlayarak eğlenerek öğrenmesi amaçlanmıştır. Öğrencilerimiz iki haftada bir ders kazanımlarıyla ilgili bir oyuncak tasarlayıp hazırladılar. Tasarlanan oyuncaklar web 2.0 araçları (Canva, Chatterpix, Collage Maker) aracılığıyla interaktif ortamda proje ortağı okullardaki öğrencilerle paylaşıldı. Öğretmenler kendilerini, öğrencilerini, okullarını ve ülkelerini tanıttılar. (Video sunumları oluşturma, padlet, fotoğraflar vb.) İletişim için gruplar oluşturuldu. Çalışmaların paylaşılacağı blog açılarak tüm üyelerin katılımı sağlandı. Yapılan etkinliklerle öğrencilerin grup çalışmasında etkin olmaları, işbirliği içinde çalışmalarını, çevre ile olumlu ilişkiler kurmaları ve proje ortağı olan okullardaki öğrencilerle etkileşim halinde olmaları sağlandı. Öğrencilerimiz oyuncaklarını tasarlarken yaratıcı düşünme becerilerini geliştirdiler, hayal güçleri zenginleşti. Aynı zamanda farklı ülkede ve ülke içindeki sınıflarla ve birbirleriyle işbirliği yaparak iletişim becerisi kazandılar. Proje kapsamındaki öğretmen ve öğrencilerimizin Web 2.0 araçlarını kullanma becerileri arttı. Dolayısıyla da eğitimde teknoloji kullanımı, öğrencilerin bilgiyi işlemlerini ve eleştirel düşünme becerisini de geliştirdi. Öğrencilerin derslere olan ilgisinin artmasına ve dolayısıyla anlatılan konuların daha iyi öğrenilmesine katkı sağladı. Her zaman sınıfta kullanılan yöntem ve tekniklere yenilik katarak ders konularına daha çabuk dikkat çekilmiş ve derse katılım her zamankinden daha fazla sağlanmış oldu.

Anahtar Kelimeler: Oyun, Oyuncak, Oyun Aracılığıyla Öğrenme, Tasarım Temelli Öğrenme.

⁶⁶⁵ Öğretmen, , otasgin90@gmail.com

BİZİ ETKİLEYEN HİKAYELER ETWINNING PROJESİ

IŞIK NİL BÜYÜKMİL AKYER⁶⁶⁶

ÖZET

21.Yüzyıl becerilerini öğrencilerimize en etkileşimli ve etkili şekilde aktarmak için öğrencilerin aktif katılımını teşvik eden, üst düzey bilişsel aktiviteleri destekleyen, çok çeşitli araç ve kaynak kullanımını gerektiren; akademik sosyal ve hayat becerilerini birlikte ele alan ve teknoloji kullanımını vurgulayan bir öğretim modeli olan Proje Tabanlı Öğrenmeyi eTwinning projeleri ile derslerimize entegre ediyoruz. Öğrencilerimiz; Bizi Etkileyen Hikayeler adlı eTwinning projemizde dünya ve eğitim için yeni bir metodoloji olan Değişim İçin Tasarım(Design for Change) metodolojisini kullanarak bizim için önemli olan, duyulması gereken ve fark yaratabilecek dijital hikayeler oluşturdular. Bu yeni metodoloji hisset, hayal et , yap ve paylaş basamaklarından oluşmakta olup temel amaçlarımız daha iyi bir yaşam ve gelecek için çevremizdeki dünya hakkında fikir, deneyim ve bilgi alışverişinde bulunmaktır. Öğrencilerimizi değerler, eğitim, sağlık, ekoloji, yoksulluk, karada ve su altında yaşam gibi çeşitli konular üzerinde araştırma yapmaya ve BM sürdürülebilir kalkınma hedeflerini anlamaya motive ettik, ardından özgün hikayeler oluşturmalarını sağladık. Kendimiz için, yakın çevremiz için okullarımızda, yerelimizde fark yaratacak hikayeler oluşturduk. Öğrenme süreci boyunca 6 farklı ülkeden proje ortaklarımızla çevrimiçi toplantılar gerçekleştirerek öğrencilerimizin akademik beceriler kazanmalarının yanısıra dil becerilerinin ve sosyal becerilerinin de gelişmesine katkı sağladık. Oluşturduğumuz karışık ülke takımları çalışmasında öğrencilerimiz farklı dil ve kültürden öğrencilerle işbirliği yaparak İngilizce iletişim kurdular ve her takım çalışmasının sonunda bir ürün ortaya koydular. Nihai ürünlerimiz olan hikayelerimizi dijital araçlar kullanarak(Web 2.0 araçları) hazırladık ve yine dijital yollarla yaygınlaştırmasını sağladık. Projemizin sergisini ilçemizde gerçekleştirdik. Aynı zamanda projemiz 2022-2023 Eğitim Öğretim yılında yürütülen 11.000 eTwinning projesinin içinden ilk 200'e giren proje olmuş ve 14.Ulusal eTwinning Konferansına davet almıştır.

Anahtar Kelimeler: Dijital Hikayeler- eTwinning - 21.Yüzyıl Becerileri- Yeni Metodoloji- İletişim

⁶⁶⁶ Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, nil_buyukmil@hotmail.com

"SANATÇI ÇOCUKLAR " ETWINNING PROJE POSTER BİLDİRİSİ

SERAP ALPARSLAN⁶⁶⁷

ÖZET

Bir eTwinning projesi olan " Sanatçı Çocuklar" 8 aylık bir süreç kapsamaktadır.10 Türk 10 yabancı ortaklı olup Uluslararası bir projedir. Ana sınıfı öğrencileri ile yürütülen projedir. Amacımız anaokulu öğrencilerine farklı kültürleri tanıma, ikinci bir dil öğrenme, işbirliği yapma ve bilişsel, psiko-motor, sosyal-duygusal becerilerini geliştirmelerini amaçlayarak hazırlanmıştır. Estetik algılarının gelişmesini ve sanata olan ilgilerinin artmasını sağlayabilmek için, ünlü ressamı ve eserlerini tanımalarını, çocuğun kendi yeteneklerini keşfetmesine destek olmayı planlayarak hazırlanmış bir projedir. Projede öğrencilerimizin farklı web2 araçlarını öğrenmeleri, dijital ortam becerilerinin mümkün olduğunca fazla gelişmesini hedefledik. Karışık ülke takımları ile ortak çalışmalar ve işbirlikli ürünler yaparak öğrencilerimizin farklı kültürleri tanıma fırsatı sağladık, işbirliği, dil ve iletişim becerilerinin gelişmesini, sanata ve sanatçıya olan saygıyı kazanmalarını sağladık. Proje sonunda; öğrencilerimizin sosyal ve akademik başarılarının gelişerek, derslere karşı ilgi ve tutumlarının olumlu yönde geliştiğini gözlemledik. 21.yy becerilerini, dijital yetkinliklerini geliştirmeyi amaçladık.Böylece öğrencilerimizin hem derse karşı ilgisi artmış oldu hem de dijital materyalleri daha aktif olarak kullanabildiklerini gördük.Web 2.0 araçlarını dijitalleşen dünyada bilmeyen hiçbir çocuğun kalmaması hedeflerimizden biridir. Projede yaptığımız etkinlikleri tüm öğrenciler tarafından yapılmış olması ilgiyi daha arttırmış olup etkinliklerin alternatifini de arttırmıştır. Projemizi e müfredata uygun bir şekilde yürüttük.Proje etkinlikleri ders kazanımları ile entegre bir şekilde yürütüldü. Konularda disiplinler arasında yer verildi. Proje etkinlikleri okul ders saatlerinde yürütülerek projede hedeflenen temel becerileri,içeriklere ve faaliyetlere yer verdik .Mümkün olduğunca web 2 araçları kullanarak öğrencilerin dijital yeterliliklerinin artmasına, teknolojiyi verimli bir şekilde kullanmalarına yardımcı olduk. Bu sayede öğrenciler bilgisayar ve akıllı tahta kullanımı konusunda kendilerini geliştirdiler. Etkinliklerimiz öncesinde etkinliğin amacı, içeriği ve süreci hakkında bilgi verilerek her öğrencinin görev ve sorumluluklarının farkına varması sağlandı. Proje ortaklarımızla akrostiş şiir yazma çalışmaları yaparak öğrencilerimizin Türkçe'yi doğru, etkili ve güzel kullanma becerilerinin gelişmesini sağladık. Derslerimizde diğer ders kazanımlarımızla ilgili web 2.0 oyunları hazırladığımız çeşitli oyunları oynayarak, öğrencilerimizin hem eğlenmelerini hem de konumuzun pekişmesini sağladık. Zümre ve veli toplantılarında eTwinning projesi hakkında konuşulurken neler yapılabileceğini değerlendirdik. Öğrencilerin motor gelişimi,bilişsel gelişim,öz bakım becerileri,duyuşsal gelişim ve dil gelişimlerinin beraber gelişmesine özen gösterdik. Öğrencilerimizin İngilizce olarak akrostiş şiir okuması sağlanarak içerik ve dil entegreli öğrenmeyi de sağlamaya çalıştık.Sonuç olarak şunları elde ettik.Okul ortamında bilgisayar, akıllı tahta, tablet kullanarak öğrencilerimizin teknoloji kullanım becerilerini geliştirmiş ve bilinçli internet kullanıcısı olmaları konusunda farkındalık sağlamalarına öncülük ettik. Web 2 araçları ile oynadıkları oyunlar ressamı hakkında daha kalıcı öğrenmeleri gerçekleşmiş oldu.Proje sonunda;öğrencilerimiz disiplinler arası çalışmayı öğrendi, çalışmalarımıza istekli katılım sağladı. İşbirlikli ve ortakçalışmalarla öğrencilerimizin bilinçlenmelerini ve daha duyarlı birer vatandaş

⁶⁶⁷ Öğretmen, Albay Niyazi Esen İlkokulu, serap533481@gmail.com

olmalarını sağladık.Öğretmen,öğrenci ve veli katılımları sağlayarak çevrimiçi anket çalışmalarıyla projemiz hakkında dönütler aldık.Proje ortaklarımızlabirlikte proje sonu değerlendirmesi yaparak, projemiz hakkında düşüncelerimizi belirttik.Yapılan bütün bu anket vedeğerlendirme sonuçlarını analiz ederek,projemizin tüm paydaşlar üzerinde olumlu olarak sonuç verdiğini gördük.Projemiz mesleki anlamda çeşitli nitelikler kazanmamı sağladı.Projemiz, birçok web 2.0 araçlarıyla tanışarak derslerimde kullanabileceğim eğitim materyali öğrenmemi sağladı.Öğrencilerimize katılım belgeleri düzenleyerek öğrencilerimizi motive ettik.Projemiz sayesinde çeşitli ülke ve şehirlerden güzel dostluklar edindim.Okulumuzda açtığımız eTwinning kulübü faaliyetlerinde proje etkinliklerimizin dikkat çekici bir şekilde gerçekleşmesi ile okulumuzda eTwinning projelerine ve merak ve ilgi arttı

Anahtar Kelimeler: anasınıfı öğrencileri, web 2 araçları, dijital tabanlı öğrenme

MİNİK ELLERDEN EKOLOJİK TARIM

ÖZET

Ekolojik tarım, sentetik kimyasal gübrelerin, ilaçların ve hormonların kullanımının yasaklandığı bir tarım sistemidir. Bu tarım sistemi, kaynakların en iyi şekilde kullanımına dayanarak yanlış uygulamalar sonucu bozulan doğal dengeyi korumayı amaçlar. Toprak verimliliği, hastalık ve zararlılardan korunmada uygun çeşit seçimi, ürün rotasyonu, bitki atıklarının değerlendirilmesi, yeşil gübreleme, organik atıkların kullanılması, hayvan gübresi ve biyolojik kontrol gibi yöntemler esas olarak belirlenmiştir. Ekolojik tarım yüksek kaliteyi hedefleyen bir tarım sistemidir. Başlıca amacı toprak-bitki-hayvan ve insan arasındaki yaşam zincirinde üretim optimizasyonunu sağlıklı bir şekilde sağlayabilmektedir. “Minik Ellerden Ekolojik Tarım” adlı eTwinning projesi bu bağlamda ortaya çıkmıştır. Genel amacımız ve projenin çıkış noktası öğrencilere ekolojik ve sürdürülebilir tarımsal becerileri kazandırmak ve doğal üretimin mutluluğunu yaşamalarını sağlamaktır. Projemizin Amaçları: Teorik bilgilerin yanı sıra öğrencilere pratik deneyim kazandırmak, toprakla ve bitkilerle doğrudan etkileşime geçmelerini sağlamak. Öğrencilere ekolojik tarımın çevresel etkilerini anlatmak ve sürdürülebilir tarım uygulamalarının neden önemli olduğunu vurgulamak. Öğrencilerin bilinçlendirilmesi ve organik tarım ürünlerinin tüketiminin artırılması. Yapılan literatür taramasında Türkiye’de bulunan okullarda daha önceden benzer çalışmaların olduğu ancak ekolojik tarım üzerine herhangi bir çalışmanın bulunmadığı ortaya çıkmıştır. Proje kapsamında yaparak yaşayarak öğrenme, gösterip yaptırma, problem çözme yöntemleri kullanılmıştır. Proje sonuçlarını karşılaştırmak ve veri toplamak için google forms üzerinden öntest-son test anketleri kullanılmıştır. Proje kapsamında, okulun bahçesinde küçük bir tarım alanı oluşturuldu. Öğrencilerle birlikte logo ve afiş tasarımı, küçük sera, tohum mektup, ekolojik tarım ile ilgili resim yarışması, hasat edilen sebzelerden salata yapımı, bahçıvan önlüğü tasarlama, uygulama bahçesinin etrafındaki çitlerin boyanması, yeni yıl takvimi hazırlama, e-yemek kitabı hazırlama etkinlikleri gerçekleştirildi. Bu faaliyetler sayesinde öğrenciler ekolojik tarımın önemini öğrenirken, aynı zamanda toprak işleme, sulama, hasat gibi tarım işlemlerini de öğrendiler. Bu sayede, öğrencilerin doğa ve çevre bilinci artarken, aynı zamanda tarım işlemleri hakkında da bilgi sahibi oldular. Yaptığımız çalışmaları proje ortakları ile gerçekleştirdiğimiz öğrenci merkezli webinar uygulamalarında paylaştık. Ayrıca aylık konulara uygun padlet, chatter pix, Google forms, wordart, linoit, paint web2.0 araçlarını kullanmayı öğrenerek projeye katkı sağladık. Proje süreç odaklı olduğundan, projenin nicel değerlendirmesini yapmak için Google forms üzerinden ön test - son test ölçekleri kullanıldı. Öğretmen, öğrenci ve velilere uygulanan anketler sonucunda yapılan faaliyetlerin memnuniyet verici olduğu, öğrencilerin doğa ve çevre bilincinin arttığı, ekolojik tarım işlemleri hakkında bilgi sahibi oldukları ve projenin devam etmesi gerektiği ortaya çıkmıştır. Ayrıca öğrenci, veli ve öğretmenlerle yüz yüze yapılan görüşmelerde ekolojik tarım konusunda bilinçlendikleri, ekilen ürünlerin takip edilmesi, bahçe bakımı, çapalanması, sulanması ve bu konudaki farkındalıklarının arttığı ortaya çıkmıştır.

Anahtar Kelimeler: Ekoloji, tarım, toprak, organik

⁶⁶⁸ Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, osmangurgenc@hotmail.com

EVRENSEL DEĞERLER İLE DÜNYA VATANDAŞI OLMA

SÜMEYYE GÜRGENÇ⁶⁶⁹

ÖZET

Evrensel değerler, insanlık tarihi boyunca kabul görmüş, her kültürde ve toplumda benimsenmiş, evrensel olarak kabul edilen değerlerdir. Bu değerler, insanların birbirleriyle olan ilişkilerinde, toplumda ve dünyada barış ve huzurun sağlanmasında önemli bir rol oynarlar. Örneğin adalet, eşitlik, özgürlük, insan hakları, saygı, empati, dürüstlük, hoşgörü, dayanışma vb. gibi değerler, insanların birbirleriyle olan ilişkilerinde, toplumda ve dünyada barış ve huzurun sağlanmasında önemli bir rol oynarlar. Bu değerlerin benimsenmesi, insanların daha mutlu, daha sağlıklı ve daha başarılı bir hayat sürmelerine yardımcı olur. Bu bağlamda "Evrensel Değerler ile Dünya Vatandaşı Olma" eTwinning projesi hayata geçirilmiştir. Proje; kültürlerarası anlayışı, evrensel değerleri ve dünya vatandaşlığını vurgulayan bir öğrenme girişimidir. Bu proje, öğrencilere çeşitli ülkelerdeki akranlarıyla etkileşim kurma, anlayış geliştirme ve evrensel değerleri benimseme fırsatı sunar. Proje Hedefleri: Proje, farklı ülkelerdeki öğrencilerin bir araya gelerek kültürlerarası iletişim kurmalarını teşvik eder. Öğrenciler, eTwinning platformu üzerinden diğer ülkelerden akranlarıyla etkileşimde bulunur ve kültürel farklılıkları anlama fırsatı yakalar. Öğrenciler, proje kapsamında belirlenen evrensel değerler etrafında çalışmalar yapar. Adalet, hoşgörü, dayanışma ve insan hakları gibi temel değerlere vurgu yaparak, öğrencilere küresel bir perspektif kazandırır. Proje, öğrencilere evrensel değerlerin önemini anlatmak ve bu değerleri günlük yaşamlarına nasıl entegre edebileceklerini öğretmek amacıyla çeşitli eğitim materyalleri sunar. Web seminerleri, çevrimiçi dersler ve interaktif etkinliklerle öğrencilere eğitim imkanı sağlar. Öğrenciler, eTwinning platformu üzerinden çevrimiçi olarak işbirliği yaparlar. Ortak projeler geliştirir, bu projeleri hayata geçirir ve bu süreçte birbirleriyle etkileşimde bulunarak proje tabanlı öğrenme deneyimi yaşarlar. Projemizde 7.Sınıf öğrencilerimle çalıştım. Projemiz, Türkiye'nin farklı illerinden 10 okul, yurt dışından, 4 farklı ülkeden 9 okul ve yaklaşık iki yüz öğrencinin dahil olduğu on dokuz ortaklı bir eTwinning projesidir. Projemize ortak olan öğretmenler Türkçe, Edebiyat veya İngilizce öğretmenidir. Çalışmanın amacı ortaokul öğrencilerine evrensel değerleri öğretmek ve bu değerleri hayatlarının bir parçası haline getirmelerine yardımcı olmaktır. Bu amaçla yapılan planlama dahilinde Proje faaliyetlerinin 20 haftada tamamlanmasına yönelik çerçeve plan hazırlandı. İletişim ve işbirliği için kullanılacak platformlar (eTwinning, Zoom, Instagram, Youtube, e-posta vb.) belirlendi. Öğrenciler evrensel değerlerin (empati, saygı, adalet, sorumluluk vb.) tanımını ve önemini öğrendiler. Her okul, gruplara ayrılan öğrencilerine evrensel bir değeri daha yakından inceleme görevi verildi. Öğrenciler seçtikleri evrensel değer hakkında kısa sunumlar yaparak bu değerlerin günlük hayatta nasıl uygulanabileceğini tartıştı. Kendi kültür ve geleneklerini tanıttılar. Her ülkeden öğrenciler diğer ülkelerin kültürlerini araştırdı. Kültürel farklılıklara saygı ve hoşgörüyü vurgulayan etkinlikler düzenledi. İnsan haklarına saygıyı ve dünya vatandaşı olma bilincini vurgulayan etkinlikler düzenlendi. Proje boyunca etkinlik görselleri ve videoları eTwinning platformunda, proje sosyal medya hesabında ve okulların resmi medya hesaplarında düzenli olarak paylaşılarak farklı ülke ve illerdeki öğrenciler arasında iletişim ve iş birliği sağlandı. Ayrıca öğrencilerin katılımını artırmak ve

⁶⁶⁹ Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, smyyescn@gmail.com

öğrenme motivasyonlarını korumak amacıyla eTwinning ve proje çıktılarının paylaşıldığı diğer platformlarda öğrencilerin canlı yayın sunumlarına yer verildi. Projemizin sonunda Öğrenci ve öğretmenlerimize ayrı ayrı anketler yapıldı. Anket sonuçlarının analizi yapıldı. Logo anket seçimlerini projemize çok yakışan bir logo kazandı. Projemizin her aşamasında kullandığımız web2.0 araçları projemizi zenginleştirdi, kişisel gelişimimize katkı sağladı. Öğrencilerimiz çevre duyarlılığı ve sosyal sorumluluk projelerini hayata geçirdiler. Sosyal becerileri geliştirmek için çevrimiçi iş birliği etkinliklerine ev sahipliği yaptılar. Proje sonuçlarını paylaşmak için sanal bir sergi ve etkinlik düzenlediler. Öğrencilere projenin hedeflerine ulaşıp ulaşılmadığını değerlendirmek için anketler uygulandı ve geri bildirimde bulunuldu. İlk kez bir projeye dahil olan öğrencilerim üzerlerine düşen tüm görevleri eksiksiz yerine getirdi. Öğrencilerim grup içerisinde iş birliği ile çalışarak sorumluluklarını yerine getirdi ve ürünlerini ortaya koydular. Herkes birbirinin ürününe katkıda bulundu. Bu çalışmalarını tekrarlamak istediklerini sıklıkla dile getirdiler. Kısa sürede proje hedeflerimize ulaştığımızı yaptığımız anket sonucunda gördük. Öğrencilerimin çoğu bazı web2.0 araçları ile ilk kez tanıştı. Projemizi tanıtan afişleri ve logo seçimi yaparken tasarımlarımda onların da ürünün oluşmasında fikirleri katkı sağladı. Ortak ürünümüzde disiplinler arası etkinliğe yer vermemiz öğrencilerimizin ilgisini çekti. Projemizde ortaya çıkan ortak ürünleri youtube sayfamızda ve okul web sitelerinde, okul panomuzda, whatsapp sınıf ve öğretmen gruplarında paylaştık. Okul Öğretmenler toplantısında projemizden bahsettik. "Evrensel Değerler ile Dünya Vatandaşı Olma" eTwinning Projesi, öğrencilere kültürlerarası anlayış, evrensel değerler ve dünya vatandaşlığı konularında derin bir kavrayış kazandırmıştır. Proje, öğrencilerin küresel düşünme becerilerini geliştirmelerine katkıda bulunarak, birlikte yaşama ve anlama kültürünü teşvik etmiştir.

Anahtar Kelimeler: Değerler, evrensel, vatanadaş, eTwinning

GÜÇ BENDE

VOLKAN ARCA⁶⁷⁰, GÜLCAN DAĞ DOĞANAY⁶⁷¹

ÖZET

"I've got the POWER" okul eğitim alanında iyi uygulamaların paylaşılmasını destekleyen İtalya, Polonya, Türkiye, İspanya, Malta ve Portekiz'den 6 okulla birlikte bir okul değişim ortaklığıdır. Sosyal medyada daha fazla zaman geçiren, akıllı telefonlarıyla oyun oynayan, mesajlaşan ve sohbet eden öğrenciler, spor yapan, dışarı çıkan ve insanlarla etkileşime giren öğrenciler kadar mutlu değil. Akıllı telefon kullanmak onların yüz yüze konuşmalarına, sosyal ve kişisel becerilerini geliştirmelerine ve sağlıklı olmalarına engel oluyor. Araştırmamıza göre öğrencilerin internette geçirdikleri sürenin arttığını, arkadaşlarıyla buluşmaya, sosyalleşme"ye daha az zaman harcadıklarını gördük. Spor yapmak öğrencilerimizin arkadaş edinmesine, özgüven ve öz disiplin geliştirmesine, takım çalışmasını öğrenmesine, zihinsel, fiziksel ve sosyal becerilerini geliştirmesine, mutlu, aktif, formda ve sağlıklı olmasına yardımcı olabilir. Öğrenme ve öğretme faaliyetleri çeşitli spor aktivitelerini içermektedir. Bunlardan ikisi öğrencilerimizin doğal bir açık hava ortamında vakit geçirmesini planladığımız doğa sporları aktiviteleri ve sokak oyunları oynamaktır. Nostaljik bir şekilde hatırlanan sokak oyunları ve kültürden kültüre farklılık gösteren geleneksel danslar, farklı insanları tanımak için çok güzel fırsatlardır. Voleybol, Hentbol, Rugby, Kingball, Florbol, Sutopu, Atletizm, Masa Tenisi, Kano, Badminton gibi rekabetçi spor etkinlikleri öğrencilerin takım çalışması ve fairplay hakkında bilgi edinmelerine yardımcı olabilir. Diğer aktivite alışılmadık ilginç bir spordur. Bu spor öğrencilerin ilgisini çekecek ve eğleneceklerdir. Bu proje aynı zamanda yürüyüş ve koşu gruplarını, kısacası çoklu spor ve fiziksel aktivite gruplarını da içeriyor. Proje kapsamında takım ve bireysel spor müsabakaları da gerçekleştirilecek. Ayrıca sporun yararları ve akıllı telefon bağımlılığı konusunda seminer ve konferanslar düzenleyeceğiz. Profesyonel sporcuları okullarımıza davet edeceğiz ve öğrencilerimizle sağlıklı yaşam konusunda sohbet edecekler. Erasmus projemiz ile, öğrencilerimizin dikkatini spora çevirme amaçlanmaktadır. Öğrencilerimizin gün içerisinde akıllı telefon başında vakit kaybetmelerini engellemeyi, onları hareket etmeye teşvik etmeyi ve streslerini azaltma hedeflenmektedir. Projenin tüm etkinlikleri beden eğitimi ve sporun öğrencilerin sosyal ve ahlaki gelişimleri üzerindeki etkisini vurgulamaktadır. Takım çalışmasının yanı sıra yabancı dil öğrenimi ve gelişimi için gerekli motivasyonu sağlama hedeflenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Erasmus+, Okul, Uluslararası Projeler.

⁶⁷⁰ Öğretmen, Faruk Nafiz Çamlıbel Anadolu Lisesi, volkarca@gmail.com

⁶⁷¹ Öğretmen, Faruk Nafiz Çamlıbel Anadolu Lisesi, gulcan.doganay02@gmail.com

ERASMUSFEST

GÜLCAN DAĞ DOĞANAY⁶⁷²

ÖZET

"ErasmusFEST" okul eğitim alanında iyi uygulamaların paylaşılmasını destekleyen İzlanda, Yunanistan, Portekiz, İtalya, Türkiye'den 5 okulla birlikte bir okul değişim ortaklığıdır. Bugün dünyada 208 ülke var. Dünya üzerinde ülkelerin ve etnik grupların yaşadığı sayısız kültür bulunmaktadır. Bu kültürler her ne kadar zenginliğimiz olarak görülse de ırkçılık, cinsiyet ayrımcılığı, göç gibi sorunları da beraberinde getiriyor. 2019 Eurobarometer araştırmasına göre göç ve iklim değişikliği AB düzeyinde temel endişeler olmaya devam ediyor. Elbette covid-19 salgınıyla birlikte kültürler arasındaki mesafe giderek açıldı. Festivaller kültürler arası sınırları kaldırmanın, çoğulculuğu , demokratik kültürü benimsemenin, iklim değişikliğine dikkat çekmenin ve dijital dönüşüme katkı sağlamanın en eğlenceli yollarından biridir. Festivaller hoşgörüyü ve empatiyi öğrenerek, çevreye duyarlı, önyargısız, cinsiyet ayrımcılığı ve ırkçılıkla mücadele eden bir nesil yetiştirmek için kullanılabilir ve sonuçları yaygınlaştırılabilir. Festivaller düzenlerken çabalamanın, birlikte çalışmanın ve tabii ki eğlenmenin tüm kapalı kapıları açacağına, tüm sınırları ortadan kaldıracığına inanıyoruz. Birbirinize saygı duymanın en iyi yolu birbirinizi tanımaktır. Birbirimizi tanımının en iyi yolu ortak değerler için birlikte çalışmaktır. Erasmus projemiz Erasmusfest'in temel önceliği, düzenlenecek festivallerle evrensel ortak değerlerimize dikkat çekmektir. Festivallerin amacı sevgi, saygı, kardeşlik, insana saygı gibi evrensel değerler altında birleşebilmek için farklı dil, ırk ve milliyetlerin önemli olmadığını farkına varmaktır. ErasmusFest projesinin bir diğer amacı da festivaller kapsamında gerçekleştireceğimiz etkinliklerimizde eğlenirken öğrenmektir. Festivaller ile kültürlerin tanıtılması, farklılıkların ve ortak yönlerin keşfedilmesi amaçlanmaktadır. Farklı kültür ve inançlardan, farklı cinsiyetlerden öğrenci ve öğretmenler, yerel ve uluslararası etkinliklerle düzenlenen festivaller aracılığıyla birbirlerini tanıyarak, birlikte çalışmaktan, üretmekten ve eğlenmekten keyif almaktadırlar. Erasmusfest, kapsayıcılık ve çeşitliliğe önem veren iki grup festivalden oluşmaktadır. İlk grup festivalleriyle SportFest, DanceFest, CookFest, ArtFest, ortak evrensel değerler altında birlikte toplanmayı, çalışarak ve eğlenerek kültürler arasında köprüler kurmak amaçlanmaktadır. Bu köprü ile düzenleyeceğimiz ikinci grup festivallerden DigiFest ile dijital dönüşüme katkı sağlamak, GreenfutureFest ile de dünyamızın yeşil geleceği için birlikte çalışmaya hazır olmak ve iklim değişikliğine dikkat çekmek amaçlanmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Erasmus+, Okul, Uluslararası Projeler

⁶⁷² Öğretmen, Faruk Nafiz Çamlıbel Anadolu Lisesi, gulcan.doganay02@gmail.com

DEĞİŞMEYEN İKLİM

ÖZET

Günümüzde, fosil yakıt kullanımının artması, orman alanlarının azalması, hızlı nüfus artışı ve toplumlardaki hızlı tüketim eğiliminin yükselmesi gibi faktörler, küresel ısınma sorununu dünya genelinde önemli bir mesele haline getirmiştir. Bu proje, temeldeki bu soruna vurgu yaparak öğrencileri ve çevrelerini bilinçlendirmeyi amaçlamakta ve çözüm yolları konusunda farkındalık kazandırmayı hedeflemektedir. Yapılan etkinlikler aracılığıyla doğaya duyarlı, farkındalık düzeyi yüksek bireylerin topluma kazandırılması planlanmaktadır. "Değişmeyen İklim" projesi, 20 Kasım 2023 tarihinde başlatılmış olup, temel hedefi küresel ısınma ve iklim değişikliği konularında öğrencilerde ve çevrelerinde farkındalık oluşturmaktır. Proje kapsamında 17 öğretmen ve 112 öğrenci, farklı ülkelerden katılım göstermiş ve bu çeşitlilik, küresel çapta bir çevre bilinci oluşturmayı amaçlamaktadır. Projenin bir parçası olarak gerçekleştirilen karma grup etkinlikleri, öğrencilere kendi grupları dışındaki öğrencilerle bir araya gelme fırsatı sunarak farklı perspektiflerle çalışma imkanı sağlamıştır. Ayrıca, internet güvenliği konusunda bilgi sahibi olmalarını amaçlayan bir panoyu hazırlama etkinliği, öğrencilerin bilinçlenmelerine katkı sağlamıştır. Çevre temizlik etkinliği, öğrencilere çevre sorumluluğu konusunda bilinç kazandırarak, öğrencilere çevre temizliğine aktif bir katılım fırsatı sunmuştur. Karbon ayak izi hesaplaması ise öğrencilerin, aile bireyleri ve çevrelerindeki kişilerle işbirliği yaparak çevresel etkilerini anlama ve azaltma konusunda bilinç oluşturmaya amaçlamıştır. Uzman webinarı, öğrencilere iklim değişikliği konusunda uzman görüşleri sunarak bilgi aktarımını artırmış ve öğrencilere sorular sorma fırsatı tanımıştır. İklim değişikliği sunumları ve slogan videoları ise öğrencilerin iklim değişikliği hakkındaki bilgilerini sınıflarıyla paylaşımlarına ve sosyal medya üzerinden geniş bir kitleye ulaşarak farkındalık oluşturmalarına yönelik etkili bir iletişim aracı olarak kullanılmıştır. Projede, öğrencilerin ve öğretmenlerin birbirlerini tanımalarını sağlamak adına tanışma webinarları düzenlenmiştir. Bu etkileşimli etkinlikler, katılımcıların kültürel ve eğitimsel çeşitlilikleri ile birbirlerini daha iyi anlamalarına imkan tanımıştır. Web 2.0 araçları ve yapay zeka araçları, proje sürecinde öğrencilerin aktif bir rol oynamalarını desteklemek amacıyla kullanılmıştır. Bu araçlar, öğrencilere projede daha etkili bir şekilde iletişim kurma, bilgi paylaşma ve işbirliği yapma fırsatı sağlamıştır. Ayrıca, yapay zeka araçları, katılımcılara özelleştirilmiş öğrenme deneyimleri sunarak öğrenci performansını artırmaya yönelik bir rol üstlenmiştir. Proje sürecinde elde edilen sonuçlar, öğrencilerde ve öğretmenlerde iklim değişikliği ve küresel ısınma konularında artan bir farkındalık seviyesini göstermektedir. Aynı zamanda, farklı ülkelerden gelen katılımcılar arasındaki etkileşim, kültürel anlayışın artmasına ve küresel işbirliği potansiyelinin güçlenmesine katkı sağlamıştır. Gelecekte benzer projelerin daha etkili olabilmesi için çeşitli öneriler bulunmaktadır. İlk olarak, projenin kapsamının genişletilerek, daha fazla öğrencinin ve topluluğunun dahil edilmesi, çevre bilincinin daha geniş bir kitleye ulaştırılmasını sağlayabilir. İkinci olarak, benzer projelerde çevresel konularda uzman kişilerin daha fazla katılımı ve rehberliği, öğrencilerin daha derinlemesine anlayış kazanmalarına ve bilinç düzeylerini artırmalarına yardımcı olabilir. Son olarak, projelerin

⁶⁷³ Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, brglksp@gmail.com

sürdürülebilirlik odaklı olması ve çevre bilincinin günlük yaşamın bir parçası haline getirilmesi, uzun vadeli etkilerin sağlanmasına katkı sağlayabilir.

Anahtar Kelimeler: eTwinning, iklim, iklim değişikliği, karbon ayak izi

SEVİMLİ DOSTLARLA SANAT KÖPRÜSÜ

TUBA SOYYIĞIT⁶⁷⁴, YUSUF GÜNEŞ⁶⁷⁵

ÖZET

Günümüz dünyasında küreselleşme ve teknolojinin hızlı ilerleyişi, farklı kültürleri bir araya getirme fırsatları yaratıyor. Bu bağlamda, kültür, sanat ve dostluk kavramları, toplumlar arasında birleştirici güçlerin bulunduğu kilit bir noktayı ifade ediyor. Projemiz ile bu değerli unsurları birleştirerek, öğrencilerimizin kültür alışverişi, sanat etkinlikleri ve dostluk bağlarının güçlenmesi için bir platform oluşturmayı amaçladık. Dostluk bağları, projemizin temel taşıdır. Farklı ülkelerden gelen öğrencileri bir araya getirerek kültür alışverişi, sanat etkinlikleri ve dostluk bağlarının güçlendirilmesini hedefledik. Projemizle, öğrencilerimizi farklı kültürleri anlamaya, takdir etmeye ve saygı göstermeye teşvik etmeyi amaçladık. Aynı zamanda, kültürlerin renklerini bir araya getirerek, insanların birbirlerine daha yakın olmalarını ve birbirlerini daha iyi anlamalarını sağlamak istedik. Projemizin kapsamına geniş bir coğrafya dahil edilmiştir. Türkiye, İspanya, İtalya, Romanya, Hırvatistan, Estonya, Yunanistan ve Fransa'dan 17 öğretmen ve 6-11 yaş aralığındaki öğrencilerimizle bu değerli deneyimi paylaştık. Öğrencilerimizin dil becerilerini geliştirmek ve kültürleri tanımalarını sağlamak amacıyla her ay düzenlediğimiz webinarlar, projemizin önemli bir parçasını oluşturdu. Sanatın birleştirici gücünü vurgulamak adına resim, müzik, dans gibi sanat dallarında yapılan çalışmalar ve düzenlenen sergilerle öğrencilerimizin yaratıcılıklarını ortaya çıkarmayı amaçladık. Bu etkinlikler, öğrenciler arasında dostluk bağlarının kurulmasına, farklı kültürlerin anlaşılmasına ve kültürler arası etkileşimin güçlenmesine katkı sağladı. Sanat etkinlikleri olarak; resim, heykel, fotoğraf, seramik yapımı, dokuma, ahşap oymacılığı gibi el sanatları atölyeleri düzenleyerek öğrencilerimize kendi kültürlerinin zanaatını öğrenme ve öğretme şansını sunduk. Aynı zamanda, farklı kültürlerden çıkan yazarların eserleri üzerine yapılan edebiyat sohbetleriyle öğrencileri farklı bakış açılarına yönlendirdi ve edebiyatın kültürel bağlamını anlamalarına yardımcı olduk. Kültürel açıdan zengin, farklı dillerdeki filmleri izleterek öğrencilerin kültürel anlayışı artırmayı ve farklı bakış açılarına saygı göstermelerini sağladık. Projemizle, kültür, sanat ve dostluk kavramlarını birleştirerek topluluklar arasında olumlu bir etki yaratmayı, öğrencilerimizin birbirlerine karşı daha anlayışlı ve saygılı olmalarını sağlamayı, küresel bir kültür köprüsü kurmayı başardık. Bu projemizle, kültürleri birleştiren, insanların birbirine daha yakın olmalarını sağlayan bir çerçeve sunarak, gelecek nesiller arasında güçlü bir bağ kurma hedefimizi gerçekleştirmiş olduk.

Anahtar Kelimeler: Sanat, Kültür, Dostluk Köprüsü

⁶⁷⁴ Öğretmen, MEB, soyyigit.tubaa@gmail.com

⁶⁷⁵ Öğrenci, MEB, yusufgunes2@hotmail.com

ÖZEL MATEMATİK ETWİNNİNG PROJESİ

SEFA ÇABUK ARMAĞAN⁶⁷⁶, TAYYAR MADAK⁶⁷⁷, İSMET YILMAZ⁶⁷⁸

ÖZET

Special Maths, Türkiye, Romanya, Belçika, Ürdün, Portekiz, Arnavutluk, Hırvatistan, Yunanistan ve Slovenya olmak üzere 9 farklı ülkeden, 19 öğretmen rehberliğinde ve 67 özel eğitim öğrencisinin dahil olduğu uluslararası katılımlı bir eTwinning projesidir. Proje Kasım 2022-Mayıs 2023 tarihleri arasında yürütülmüştür. Projemiz, 10-20 yaş arasındaki, Özel Eğitim Gereksinimi olan öğrencilere, matematik bilgilerini günlük yaşam durumlarında kullanma becerileri kazandırmayı amaçlamaktadır. Bu öğrenme alanında öğrencilerin, matematiksel bilgi ve becerilerini iş, ev, para, boş zaman, sağlık, kişisel sorumluluklar ve ilişkilerini doğru bir şekilde yönetebilmeleri beklenmektedir. Nitel araştırma yönteminin kullanıldığı çalışmada veri toplama aracı olarak hazırlanan yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Proje bitiminde projenin başında ve sonunda katılımcılara uygulanan formların durum analizi yapılmıştır. Betimsel analiz yöntemi ile ön anket ve son anket verileri karşılaştırıldığında, şarkılarla derslerin öğrenilmesinin daha eğlenceli olduğu, öğrenilen konunun daha uzun süre hafızada kaldığı, öğrencilerin derslere karşı tutum ve davranışlarında olumlu değişimlerin meydana geldiği ve akademik başarılarında bir artış olduğu tespit edilmiştir. Her gün matematiği kullanmayı öğrenen öğrencilerin, matematiği önemli ve değerli görmelerini sağlamayı amaçlamaktadır. Proje, 5 tema başlığı altında (Sayılar, ölçme, paralarımız, geometrik şekiller ve uzamsal ilişkilerden) etkinliklerini yürütmüştür. Yapılan etkinlikler matematik becerilerini gerçek yaşam ortamlarında deneyimleyerek öğrenme fırsatı vermeye ve web 2.0 araçlarını aktif olarak kullanma becerilerini geliştirmeye yöneliktir. Proje sonunda tüm ortaklarla, eş zamanlı, tüm proje etkinliklerini içeren Matematik Köşesi hazırlanmış ve katılımcılara proje tanıtımı gerçekleştirilmiştir. Proje Antaya'da düzenlenen Meslek Liseleri Çalıştayına davet edilmiştir. 20 örnek projenin sergilendiği stantta Proje kurucusu tarafından projenin sunumu gerçekleştirilmiştir. Tüm proje ortakları ülkelerinde ulusal kalite etiketi almaya hak kazanmıştır. Ayrıca tüm ortaklar Avrupa kalite etiketi olarak başarılarını taçlandırmıştır.

Anahtar Kelimeler: Matematik, Özel Eğitim, Hayatımızdaki Matematik,

⁶⁷⁶ Öğretmen, Simav Özel Eğitim Meslek Okulu, sefacarmagan@gmail.com

⁶⁷⁷ Öğretmen, Simav Nurullah Koyuncuoğlu Anadolu Lisesi, tayyermadak@hotmail.com

⁶⁷⁸ Öğretmen, Simav Dört Eylül Ortaokulu, y_ismet@hotmail.com

HEDEF 2030**GÜLDEREN OCAK⁶⁷⁹, DERYA KIŞ⁶⁸⁰****ÖZET**

Bu çalışma, Türkiye, İtalya ve Gürcistan arasında gerçekleştirilen eTwinning projesini temel alarak, küresel çevre sorunlarına ve Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri'nin 6. maddesi (Temiz Su ve Sıhhi Koşullar) ile 10. maddesi (Eşitsizliklerin Azaltılması) konularına odaklanmaktadır. Çalışmamızın amacı, bu konularda farkındalığı artırmak ve ortak çalışmalar yoluyla çözüm arayışlarında bulunmaktır. Çalışmanın temel amacı, küresel çevre sorunlarına odaklanmak olup, bu bağlamda projenin hedefleri şu şekildedir. İklim değişikliği, hava kirliliği, su kıtlığı gibi önemli çevresel sorunların detaylı bir şekilde araştırılması. Sorunların nedenleri, etkileri ve çözüm önerileri üzerine ortak çalışmaların yapılması. Sürdürülebilir kaynak yönetimi, enerji verimliliği, geri dönüşüm gibi konuların ele alınması. Doğal kaynakların koruma ve sürdürülebilir bir dünya için öğrencilerin araştırmalarının paylaşılması. Su kaynaklarının korunması, temiz içme suyu erişimi ve sıhhi koşulların iyileştirilmesi konularında çalışmalar. Su tasarrufu ve sürdürülebilir su kullanımıyla ilgili bilgi paylaşımını teşvik etme. Su kaynaklarına erişimdeki eşitsizliklerin araştırılması ve toplum üzerindeki etkilerinin incelenmesi. Farklı ülkeler arasındaki eşitsizliklerin paylaşılması ve daha adil bir su politikası için farkındalık yaratma. Proje kapsamında kullanılan yöntem, çeşitli Web 2 araçlarını kullanarak üç ülke öğrencileri arasında iletişim ve bilgi paylaşımını sağlamaktır. Bu araçlar, ortak sorunları tanımlama, deneyimleri paylaşma ve birlikte çözümler üretme imkanı sağlamıştır. Çalışma sonucunda elde edilen bulgular, küresel çevre sorunlarına, doğal kaynakların bilinçli kullanımına, temiz su ve sıhhi koşullara odaklanan nicel ve nitel bulgular olarak sunulmuştur. Proje başlangıcında ve sonunda proje ortaklarına, öğrencilere ve velilere öntest ve sontest uygulanmıştır. Sonuçlar yüzdesel olarak karşılaştırılmıştır. Bulgular, yapılan ortak araştırmalar, sunumlar ve etkileşimli etkinliklerle desteklenmiştir. Her bir hedef için Web 2 araçları da kullanılarak çalışmalar yapılmıştır. Çevrimiçi toplantılar düzenlenmiş chatroom kullanılarak öğrencilerin ortak dil olarak İngilizce sohbet etmeleri sağlanmıştır. Suyun kullanımı ile ilgili Canva ile takım çalışması yapılarak e-gazete hazırlanmıştır, Eşitlik ve adalet konusunda p4c çalışması yapılmıştır, su ayakizi hesaplanmış neler yapılabileceği konuşulmuştur, proje logo ve afiş çalışmaları canva üzerinden yapılarak anket yoluyla seçim yapılmıştır, güvenli internet günü ve 23 Nisan gibi önemli günler ortak çalışmalarla kutlanmıştır, proje sonunda e kitap ve video hazırlanmıştır. Tüm çalışmalar ortaklarla işbirliği içerisinde yürütülmüştür. Çalışmanın temel sonucu, küresel çevre sorunlarına ve Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri'ne odaklanarak elde edilen bulgulara dayanmaktadır. Çalışmanın gelecekteki benzer projeler ve sürdürülebilirlik açısından öneriler içermektedir. Projenin başarıları, öğrencilerin aktif katılımı ve yürütülen etkili etkinliklerle elde edilmiştir. Çalışma, ulusal ve Avrupa kalite etiketleri ile ödüllendirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: İklim Değişikliği, Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri, Çevre Sorunları

⁶⁷⁹ Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, gldrnocak@gmail.com

⁶⁸⁰ Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, deryakis87@gmail.com

KUKLA BİZE NE ANLATIYOR? TASARIM VE OYUN

CUMA ALİ ŞAHİN⁶⁸¹

ÖZET

Proje, 3-6 yaş arası okul öncesi çocukların dil, sosyal-duyusal, bilişsel, motor ve öz bakım becerileri gelişim alanlarını desteklemek amacıyla kukla çalışmalarının okul öncesi programa entegre edilmesiyle uygulanan bir sanat eğitimi projesidir. Kuklalar bir oyun aracı, hatta bir oyuncaktır. Erikson'a göre kuklaları, girişimciliğin yüksek olduğu bu dönemde bir çocuğa fark edilmeden eğitim vermenin en kolay aracı olarak tanımlıyor. Bu projeye öğrencilerin yaratıcılığını, duygularının farkına varmasını, kendini ifade etme ve iletişim becerilerini desteklemeyi amaçlıyoruz. Öğrencilerimiz farklı malzemeler kullanarak kuklalar tasarlayacaklar. Projede kukla tasarımı, matematik, sanat etkinlikleri, aile katılımı, müzik, fen-matematik, oyunlar, web 2.0 araçlarıyla oluşturulan interaktif oyunlar, karma ülke takım oyunları, iş birliği ve ortak ürün çalışmaları yer alıyor. Analiz yapabilen, sebep-sonuç ilişkisi kurabilen, teknoloji okuryazarı olan, iletişim kurabilen bireyler yetiştirmeyi amaçlayan, öğrenci merkezli ve proje bazlı bir çalışmadır. Öğrenciler,

- Proje etkinlikleri aracılığıyla farklı kukla türlerini tanıyacaklar. -Farklı malzemeler kullanarak kukla tasarlayacaklar.
- Kuklaların konuşturularak oyun aracı olarak kullanılmasının eğitimin daha eğlenceli hale getirilmesi bekleniyor.
- Hayal güçlerini zenginleştirecek ve duygularını daha kolay ifade edeceklerdir.
- İlk matematik etkinliği olarak kabul edilen özgün düşünme becerileri desteklenecektir.
- Öğrenciler karma ülke takım oyunu, işbirliği çalışması ve ortak ürün çalışması yapacaklardır.
- Kukla çalışmalarımız disiplinler arası etkinliklerle müfredata entegre edilecek ve drama, kukla gösterileri, deneyler, çizimler, masal, oyun, müzik gibi etkinliklerle hayata geçirilecektir.
- Web 2.0 araçlarını kullanarak interaktif oyunlar oynayacaklar ve öğrenciler interneti doğru kullanmayı öğrenecekler.
- Etkinliklerimiz, proje için oluşturulan okul web sayfası, okul kurulu ve blogger sayfasında paylaşılacaktır.
- Nihai ürün olarak bir hikaye kitabı oluşturulacak ve 'Kuklaları Tanıyalım' adlı ortak dergi hazırlanacak.
- Karışık ülke takımı oyunu: Müzikli etkinlik ve gölge oyunu gösterisi yapılacaktır.
- Son aşamada öğrenciler proje süresince yaptıkları etkinlikleri ve arkadaşlarının etkinliklerini değerlendireceklerdir.
- Özellikle; Çocukların dili etkili kullanmaları, kendilerini ifade edebilmeleri, alıcı ve ifade edici dil gelişimlerine katkıları, grup etkinliklerine katılımları ile sosyal gelişimleri desteklenecektir. Hikaye etkinlikleriyle okuma yazma becerisinin desteklenmesi, üretken, aktif, sosyal, pratik, hızlı düşünen, duygularını kolaylıkla ifade edebilen bireylerin yetiştirilmesine katkı sağlanması projenin beklenen sonuçlarıdır.

⁶⁸¹ Öğretmen, Elazığ Merkez Çaydağcıra Anaokulu, cumalisahin23@outlook.com

Projemiz 2023 Kasım ayı itibariyle hazırlık çalışmaları yapılarak başlanmış olup, Mayıs 2024 yılında sona erecektir. Toplamda 7 ay çalışılacak şekilde tasarlanmıştır.

Proje de ;TÜRKİYE-9, YUNANİSTAN-7, BULGARİSTAN-1, ROMANYA-5, MALTA-2. Toplamda 24 proje ortağı öğretmen bulunmaktadır. Ayrıca toplamda 450 öğrenci projede yer almaktadır.

Anahtar Kelimeler: e twinning, kukla, oyun, tasarım

HAYAL GÜCÜYLE MASALLARIN MİRASI

YUSUF GÜNEŞ⁶⁸², TUBA SOYYİĞİT⁶⁸³

ÖZET

Masallar, insanlığın en eski anlatı geleneği olan bir sanat formudur. Bu masallar, sadece eğlence aracı değil, aynı zamanda toplumsal kültürün ve değerlerin taşıyıcısı olarak önemli bir rol oynamaktadır. Projemizde, hayal gücünü geliştirme odaklı bir perspektifle ele alınarak, masalların toplumsal kültürün yaşatılmasındaki etkisi ve önemi incelenecektir. Projemizin hedef grubu 6-10 yaş aralığındaki öğrencilerdir. Projemiz uluslararası bir projedir. Projemizde Türkiye’den 10, İtalya, Fransa, Romanya, İspanya’dan 1’er öğretmen olmak üzere toplam 14 öğretmen yer almaktadır. Masallar, genellikle fantastik öğelerle dolu hikayelerdir ve bu öğeler, dinleyici veya okuyucunun hayal gücünü harekete geçirir. Hayal gücü, bireylerin düşünme, yaratma ve problem çözme yeteneklerini geliştiren önemli bir unsurdur. Masallar aracılığıyla sunulan olağanüstü dünyalar, dinleyiciyi gerçek dünyadan uzaklaştırarak yaratıcı bir düşünce sürecine yönlendirir. Masallar, bir toplumun değerleri, normları ve tarihini yansıtan önemli araçlardır. Bu hikayeler, geçmişten günümüze aktarılan kültürel mirası taşırlar. Masalların içinde barındırdığı karakterler, mekanlar ve olaylar, toplumun tarihine dair izler taşır. Böylece, masallar aracılığıyla kültürel mirasın nesiller boyunca yaşatılması mümkün olur. Proje kapsamında düzenlenen masal anlatımı atölyeleri, öğrencilere kendi masallarını oluşturma fırsatı sunar. Bu atölyeler, hayal gücünü harekete geçirmeyi ve bireylerin kendi kültürel miraslarına katkıda bulunmalarını teşvik etmeyi amaçlar. Öğrenciler, masallar aracılığıyla kendi bakış açılarını ve toplumsal değerlerini ifade etme şansı bulur. Proje, öğrencilerin ürettiği masalların birleştirilmesiyle kitaplar oluşturmayı içerir. Bu kitaplar, yerel kütüphanelerde ve dijital platformlarda erişilebilir olacak şekilde paylaşılacaktır. Böylece, masalların toplum içinde daha geniş bir kitleye ulaşması ve kültürel mirasın korunması sağlanacaktır. Projemizin finalinde, öğrencilerin ürettiği masalların sergilendiği etkinlikler ve masal geceleri düzenlenecek. Toplumun bir araya gelmesini sağlayacak bu etkinlikler, masalların kültürel bağlamını güçlendirecek ve paylaşımı teşvik edecektir. Hayal gücünü geliştirerek masalların toplumsal kültürü yaşatma projesi, bireylerin yaratıcılıklarını artırmanın yanı sıra kültürel mirasın gelecek nesillere aktarılmasına da katkı sağlamaktadır. Masalların içinde barındırdığı derin anlamlar ve kültürel unsurlar, hayal gücü aracılığıyla nesiller boyunca yaşayacak ve toplumun bağlarını güçlendirecektir. Bu proje, masalların sadece birer hikaye olmanın ötesinde, toplumsal bir mirasın canlı tutulmasındaki kilit rolünü vurgular.

Anahtar Kelimeler: Hayal gücü, Kahramanlık, Halk türküsü

⁶⁸² Öğretmen, MEB, yusufgunes2@hotmail.com

⁶⁸³ Öğretmen, MEB, soyyigit.tubaa@gmail.com

"KİKO BİZİMLE" E-TWINNING ÇALIŞMASI

HABİP YILDIZ⁶⁸⁴

ÖZET

Bu çalışma, 2019-2020 eğitim öğretim yılında, Türkiye’den 35, Romanya’dan 3 öğretmenin katılımıyla, Kasım-Mayıs ayları arasında, 7 ay boyunca yürütülen bir E-Twinning projesidir. Bilinçli toplum için bilinçli çocuklar yetiştirmeliyiz düşüncesiyle okul öncesi ve ilköğretim dönemindeki çocuklara, öncelikle Kiko karakteriyle, çocuk hakları, bedenim bana ait bilinci ve güvenlik kurallarını, çocukları eğlendirerek öğretmek, bilinçli çocuklar yetiştirmek amaçlanmıştır. Okul öncesi ve ilköğretim çağı çocuklarında ve ailelerinde;

* Mahremiyet ve güvenlik eğitimi konusunda farkındalık oluşturmak,

* Çocuk hakları ve mahremiyet eğitimi konularında bilinçlendirmek,

* Bilinçli teknoloji kullanımını sağlamak.

Çocukların, karşılaştığı problemler hakkında nasıl davranacağını bilmesi onları daha mutlu ve özgüveni gelişmiş bireyler yapacaktır. Çocukları korumak ve tehlikeleri önlemek yetişkinlerin sorumluluğundadır. Öte yandan özellikle aileler, bu noktalarda çocuklara neyi, nasıl öğretecekleri konusunda doğru desteğe ve uygulanabilir yöntemlere ihtiyaç duymaktadırlar. Bu amaçla Elazığ Çaydaçıra Anaokulundaki okulöncesi öğrencileri, velileri ve öğretmenleriyle;

1. Çocuk ve insan hakları ile ilgili farkındalık oluşturmak, 2. Bedenim bana ait bilinci oluşturmak, 3. İhmal ve istismar konusunda farkındalık oluşturmak, 4. Çocuklarda kendini tehlikelerden , kazalardan ve yabancılardan koruma bilinci oluşturmak, 5. Aileleri çocuk güvenliği eğitimi , çocuk ihmali ve istismarı konusunda bilinçlendirmek, 6. Bilinçli teknoloji kullanımını sağlamak, Bağlamlarında Avrupa Konseyi tarafından hazırlanmış “Kiko ve El” başucu kitabı başta olmak üzere işlevsel ve uygulanabilir yöntemler üzerine çalışılmış, broşürler hazırlanmış, ortak etkinlikler ve veli-çocuk atölye çalışmaları yapılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Kiko, Mahremiyet, Çocuk Hakları, E-Twinning.

⁶⁸⁴ Öğretmen, Elazığ Rehberlik Ve Araştırma Merkezi Müdürlüğü, habipyildiz@gmail.com

'GO GREEN FOR BLUE' ETWINNING PROJESİNİN ÖĞRENCİLERİN KÜRESEL İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ FARKINDALIKLARI ÜZERİNE ETKİSİNİN ARAŞTIRILMASI

ARİF MURAT YAĞCI⁶⁸⁵

ÖZET

Çevre sorunları, dünyanın yüz yüze kaldığı en önemli sorunlardan birisidir. Bununla birlikte kamunun bu tehdidi nasıl algıladığı ile ilgili henüz yeterli bir bilgi elde mevcut değildir. Oysa küresel ısınma, iklim değişikliği ve diğer çevre sorunları gibi konuları kamunun gündemine dahil etmek için, öncelikle kamunun çevresel konulara yönelik görüş, bilgi ve değer yargılarının bilinmesi gereklidir. Küresel çevre problemlerinin dünya dengesi üzerindeki olumsuz etkileri göz önüne alındığında, bu problemlerle ilgili olarak gerekli bilinçlendirmenin yapılması oldukça önemlidir. Canlı yaşamının temel bileşenleri olan hava, toprak ve su kirlenmiş; ozon tabakası incelmeye başlamış; iklimlerde değişimler gözlenmeye başlamıştır. İklim değişikliği; hava, toprak ve su kirliliğinden çok farklı bir yapıda gerçekleşmektedir. Ozon tabakasının incelmesinde olduğu gibi bu sorunun oluşmasında tüm insanlığın katkısı olmuştur ve en önemlisi bu problemde tüm insanlık etkilenmektedir. Bu yönüyle, iklim değişikliği diğer çevre sorunlarından çok farklı bir özelliğe sahiptir. İklim değişikliği ve çevre olgusu sadece ekolojik olaylardan ibaret olmayıp aynı zamanda, ekonomi, enerji, sanayi yatırımları, sosyal hayat ve hukuk ile doğrudan ilgilidir. Bugün gelinen nokta itibarıyla iklim değişikliği; fiziksel ve doğal çevre başta olmak üzere hayatımızın her safhasını etkilemektedir. İklim değişimi birçok atmosfer bileşeninin karşılıklı etkileşimi sonucunda meydana gelmektedir. Bileşenlerden birinde meydana gelen bir değişiklik zamanla diğerine sıçramakta ve bu etki, bir zincirin halkaları gibi, bir süre sonra ekosistemin tüm bileşenlerine yayılmaktadır. İnsanoğlu bu zincirin halkaları ile daha yakından ilişkili olduğu için çok daha önceleri başlayan bu iklim değişimini fark edememiştir. Ancak özellikle son 50 yılda, iklimin diğer yıllara göre anormal olarak değiştiğini gösteren pek çok gösterge ortaya çıkmıştır. Bu çalışmada 'Go green for blue' etwinning projesine katılan öğrencilerin küresel iklim değişikliğine yönelik farkındalık düzeylerinin nasıl etkilendiği araştırılmak istenmiştir. 'Go green for blue' etwinning projesi üç farklı ülkeden yetmiş altı öğrencinin katıldığı uluslararası bir projedir. Projeye Türkiye, Romanya ve Yunanistan'dan lise düzeyinde farklı okullardan öğrenciler dahil olmuşlardır. Proje kapsamında öğrenciler çevre duyarlılıklarını geliştirecek birçok farklı etkinlik yapmışlardır. Çalışma nitel araştırma yöntemi ile gerçekleştirilmiştir. Okulumuzda projeye katılanlar arasından rastgele seçilen altı kız ve altı erkek öğrenciye yarı yapılandırılmış mülakat tekniği ile hazırlanan sorular sorulmuştur. Öğrencilerden alınan geri dönütler değerlendirildiğinde projeye katılım sağlayan öğrencilerin küresel iklim değişikliğine yönelik farkındalık düzeylerinin olumlu yönde etkilendiği tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: küresel , iklim , değişikliği , etwinning , farkındalık

⁶⁸⁵ Öğretmen, Ordu Fen Lisesi, arifmuratyagci@hotmail.com

AB PROJELERİNİN KATILIMCILARIN İSTİHDAMINA KATKISI

MUHAMMET EMİN YAVUZ⁶⁸⁶

ÖZET

Küresel ölçekte yaşanan işsizlik sorunu (özellikle genç işsizliği), ülkelerin istihdam ve eğitim politikalarını tekrar gözden geçirmesini zorunlu kılmaktadır. Önlem alınmadığı takdirde sonuçları özellikle ekonomik ve sosyal açıdan yıkıcı olabilen işsizlik sorununun, mümkün olan asgari düzeye indirgenmesi önem arz etmektedir. Gerek Avrupa Birliği ülkelerindeki gerekse Türkiye'deki politika yapıcılar bu tip istenmeyen sonuçların önüne geçilmesi amacı ile pek çok çalışma yapmakta ve sonucunda çeşitli düzenlemeler getirmektedir. Bu çalışma veya düzenlemelerde genellikle üzerinde durulan konunun bireylerin eğitim kalitesinin istihdamlarına olan etkisi olduğu görülmektedir. Bireylerin eğitimi için, gerek ayrılan kaynak miktarı gerekse bu kaynaktan yararlanan katılımcı sayısı açısından dönemler itibarıyla artış gösteren Avrupa Birliği Eğitim ve Gençlik Programlarının bu sorunun asgariye indirgenmesine sağladığı katkının incelenmesi politika hedefleri ile sonuçları arasındaki ilişkinin görülebilmesi açısından önem arz etmektedir. Günümüzde yaşanan teknoloji ve rekabet şartlarındaki hızlı değişim ve gelişim süreci, işgücü piyasasını doğrudan etkilemekte ve bu durum, iyi yönetilebildiği takdirde ülke ve birbirine pek çok yönden entegre olması nedeniyle de dünya genelinde ciddi ekonomik ve sosyal sorunların oluşmasına sebep olabilmektedir. Hem ulusal hem uluslararası ölçekte hazırlanan politika metinleri akademik çalışmalar bu sorunların ortaya çıkma ihtimalini, ortaya çıkması halinde ise olumsuz etkilerini asgari düzeye indirebilecek tedbirler hakkında görüş ve öneriler sunmaktadır. Bu metinler ve çalışmalarda üzerinde sıkça durulan konular arasında yer aldığı gözlenen eğitim ile istihdam edilebilirlik arasındaki ilişkinin önemi bu konu hakkında çalışma yapılması gerekliliğini ortaya koymaktadır. Bu çalışmada, AB Eğitim ve Gençlik Programlarının gelişim süreci içerisinde mesleki eğitim hareketlilik projelerinin katılımcıların istihdam edilebilirliğine katkı düzeyinin araştırılması amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda, katılımcıların istihdam edilebilirlik düzeyine etki edebilecek bilgi, beceri ve beklentileri ölçmeye yönelik sorular hazırlanmıştır. Araştırma, 2007-2013 teklif çağrısı döneminde uygulanan mesleki eğitim hareketlilik projeleri içerisinde yer alan temel mesleki eğitim alanlar grubundaki 815 öğrenciyi kapsamıştır. Araştırmada veri toplama aracı olarak 41 sorudan oluşan anket kullanılmıştır. Anketin güvenilirlik analizi sonucunda Cronbach's Alpha değeri 0,931 olarak bulunmuştur. Anket sonucunda elde edilen veriler, SPSS (Statistical Package for the Social Sciences 22.0) istatistik paket programı aracılığı ile yüzde, frekans, çapraz tablo kullanılarak analiz edilmiş ve yorumlanmıştır. Araştırma ile mesleki eğitim hareketlilik projelerinin katılımcıların istihdam edilebilirliğine olumlu katkısı olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: İstihdam, Mesleki Teknik Eğitim, AB Eğitim Ve Gençlik Programları

⁶⁸⁶ Öğretmen, Samsun-Hacıismail Ortaokulu, nadidebey@hotmail.com

ERASMUS PLUS OKUL EĞİTİMİ VE MESLEKİ EĞİTİM AKREDİTASYONU

ABDULLAH ANIL TOROS⁶⁸⁷

ÖZET

Erasmus Plus Programı, 2014 ile 2020 yılları arasında, Avrupa Birliği (AB) tarafından gerçekleştirilecek olan eğitim, öğretim, gençlik ve spor alanlarındaki programın resmi adıdır. 2020 yılının sona ermesiyle birlikte 2021-2027 yılları arasını kapsayan yeni bir döneme geçilerek Erasmus Plus faaliyetleri devam etmektedir. Eğitim, öğretim, gençlik ve spor konuları üzerinde yapılacak olan çalışmalar, Avrupa'nın yüz yüze kalacağı temel problemler olan sosyal ve ekonomik farklılaşmanın üstesinden gelinmesini desteklemek amacıyla planlanmaktadır. Bu amaçla Kayseri İl Milli Eğitim Müdürlüğü olarak, Erasmus Plus Okul Eğitimi ve Mesleki Eğitim Akreditasyonu kapsamında projeler, öğretmen ve öğrencilerin Avrupa Birliği ülkelerindeki okullarda iş başı gözlem, öğrenci grup hareketliliği ve mesleki eğitim stajlarına katılmalarını sağlamaktadır. Bu projeler, 2021 yılından bu yana Erasmus Plus programı tarafından desteklenmekte olup, Türkiye Ulusal Ajansı tarafından akredite edilmiştir. Bu projelerde hedeflenen amaç; Eğitimde Yenilikçi Yaklaşımların Yerinde İncelenmesi ve İyi Uygulamaların Transferi, STEM Alanında Yapılan Çalışmaların Değerlendirilerek Ülkemize Aktarılması, Kodlama ve Robotik Alanında Gerçekleştirilen Çalışmaların Yaygınlaştırılması, Öğretmenlerin Mesleki Yeterliliklerinin Artırılması, Öğrencilerin AB Düzeyi Eğitim Olanaklarından Yararlanılmasıdır. Kayseri il MEM her yıl ortalama 300 bin Euro'luk bir hibe yönetilmektedir. Bu fonlar, öğrenci ve öğretmenlerin uluslararası düzeyde deneyim kazanmalarını, yeni eğitim yaklaşımlarını gözlemlemelerini ve mesleki gelişimlerini desteklemelerini sağlamak için kullanılmaktadır. Akreditasyon projelerinin hedefleri arasında, iyi örneklerin yerinde incelenmesi ve transferi, eğitimde yeni yaklaşımların gözlemlenmesi, STEM çalışmalarına odaklanma, robotik kodlama alanlarında gözlemler yapma ve mesleki eğitimde öğrencilerin staj faaliyetleri ile yeterliliklerini artırma bulunmaktadır. Bu süreçte elde edilen başarılar, öğrenci ve öğretmenlerin uluslararası düzeyde rekabetçi olmalarına katkı sağlamış, eğitim sisteminin kalite standartlarını yükseltmiş ve öğrencilerin mesleki becerilerini artırmıştır. Gelecekte de bu tür projeleri sürdürülmesi ve eğitimde uluslararası işbirliğinin güçlendirilmesi planlanmıştır. Yerelde elde edilen başarılar küresel düzeyde paylaşılarak, eğitimde mükemmeliyetin yayılmasına katkı sağlamaya devam edecektir. Kayseri İl Milli Eğitim Müdürlüğü, Erasmus Plus Okul Eğitimi ve Mesleki Eğitim Akreditasyonu kapsamında yürüttüğü projelerin katılımcılara sağladığı katkının araştırılmasına yönelik gerçekleştirdiği çalışmalar şu şekildedir: Katılımcı Geri Bildirimleri: Her proje sonunda öğrenci ve öğretmenlerden katılım deneyimleriyle ilgili geri bildirimler toplanmaktadır. Bu anketlerde, katılımcıların projelerden ne tür kazanımlar elde ettiklerini ve deneyimlerini değerlendirmeleri sağlanarak, subjektif değerlendirmeler elde edilmektedir. Diğer önemli konuda performans göstergeleridir. Projelerin hedeflerine ulaşma derecesini ölçmek amacıyla belirlenen performans göstergeleri kullanılmaktadır. Bu göstergeler arasında öğretmenlerin mesleki yeterliliklerindeki artış, öğrencilerin kazandığı beceri ve bilgiler, projelerin eğitimdeki yenilikçi yaklaşımları ne kadar başarıyla transfer ettiği gibi ölçümler bulunmaktadır. İzleme ve Değerlendirme Raporları ile Proje sürecinde düzenli olarak izleme ve değerlendirme raporları hazırlanmaktadır. Bu raporlar, proje hedeflerine ne

⁶⁸⁷ Öğretmen, Kayseri İl Milli Eğitim Müdürlüğü Arge Birimi, aniltoros07@hotmail.com

kadar yaklaşıldığını ve hangi aşamalarda başarılar elde edildiğini belirlenmesine yardımcı olmaktadır. Eğitim Kurumlarıyla İş Birliği yapılarak projelerin etkilerini ölçmek için katılımcı öğrenci ve öğretmenlerin bulunduğu eğitim kurumlarıyla iş birliği yapılmaktadır. Sonuç olarak, elde edilen veriler, projelerin katılımcılara sağladığı katkıyı objektif bir şekilde değerlendirilmesine ve gelecekteki projelerin daha etkili bir şekilde planlanmasına olanak tanımaktadır. Bu değerlendirme yöntemleri sonucunda katılımcıların %90'ın üzerinde memnuniyete sahip oldukları gözlemlenmiştir. Bu çalışmaların sonuçlarına dayanarak, öğretmenlerin mesleki yeterliliklerini artırmak ve öğrencilerin AB düzeyindeki eğitim olanaklarından daha fazla yararlanmalarını sağlamak adına stratejiler geliştirilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Erasmus+, Proje, AB, Ulusal Ajans

GELECEK SIFIR ATIKLA GELECEK

ÖZET

Avrupa'daki okullar için oluşturulmuş bir topluluk olan ve Avrupalı okulların etkileşimini içeren e twinning platformunda kurulan Gelecek Sıfır Atıkla Gelecek projesi ile 5-11 yaş aralığında Anaokulu ve ilkokul düzeyindeki öğrencilere israfın önlenmesi, kaynakların daha verimli kullanılmasının sağlanması, atık oluşumunun nedenlerinin gözden geçirilmesi ve atık atıkların en minimum düzeyde tutulması hedeflenmiştir. Bu proje ile öğrencilerimize gezegenimizin sınırlı kaynaklarını en iyi potansiyeliyle ve mümkün olan en verimli şekilde kullanmayı öğretmeyi amaçlamaktır. Bunu 3 aylık bir süreçte gerçekleştirmeyi hedefledik. Biz işimiz bittiğinde öğrencilerimizin gezegenimizin kaynaklarını en iyi şekilde kullanmalarını hedefledik. Projemize Türkiye, Azerbaycan ve Moldova'dan ilkokul ve anaokulları katıldı. Projede yar alan öğrencilerimiz aileleri ile yapılan çalışmalardan keyif aldılar. Sıfır atık ile ilgili farkındalığın arttığı bu proje ile öğrencilerin başka ülkelerde ki akranlarıyla iletişim becerileri gelişti. Öğretmenlerde meslektaşlarıyla etkileşimde bulunmaları mesleki gelişimlerine katkı sağladı. Proje kapsamında hedeflenen amaçlara ulaşmak için proje tabanlı öğrenme yaklaşımı kullanılmıştır. Proje süresince doğa sevgisi, doğru tüketim alışkanlıkları, enerji kaynaklarının verimli kullanımı, geri dönüşüm bilincini kazandırma amaçlı etkinlikler uygulanmış olup öğrencilerin yaparak yaşayarak öğrenme becerileri geliştirerek ilgili konu hakkında farkındalık düzeyleri arttırılmıştır. Disiplinlerarası yaklaşımla planlanan etkinliklerde aile katılımını sürece dahil ederek öğrencilerin dil, sosyal-duygusal, motor, bilişsel dahil kümülatif gelişimini sağlanmıştır. Proje, müfredatla iç içe hale getirilmiş; öğrencilerin sorgulama, ilişkilendirme, proje temelli öğrenme ve ürün geliştirme gibi yollarla, gerçek yaşam koşullarına uygun biçimde üst düzey düşünme becerilerini geliştirmeye katkı sağlamıştır. Proje kapsamında ocak ayında ortakların eklenmesi, proje planının yazılması, sayfaların oluşturulması, etkinliklerin planlanması, projeye dâhil edilecek öğrenciler için veli izin belgelerinin alınması, kendimizin okullarımızın ve öğrencilerimizin tanıtım çalışmalarının yapılması, tanışma webinarlarının yapılması, logo ve afiş çalışmalarının yapılması, pano hazırlanarak proje tanıtımının yapılması, öğrenci anketlerinin hazırlanması ve uygulanması, öğretmen anketlerinin hazırlanması ve uygulanması. Şubat ayında; atık materyallerden bayrak yapılması, öğrenci afişlerinin hazırlanması, atık materyallerden eğitici oyuncak tasarımı etkinlikleri yapılması, yapılan etkinliğin resim kolajının yapılması, yapılan etkinliğin videolarının birleştirilmesi, yapılan etkinliğin e book'a dönüştürülmesi. Mart ayında; çizgi film etkinliği, masal etkinliği, şarkı etkinliği, tohum topu etkinliği yapılmıştır. Yapılan çalışmalar etwinning platformunda paylaşılmıştır. Zoom uygulaması üzerinden yaptığımız öğrenci webinarında eğitici videolardan yararlanılmıştır. Sonuç olarak öğrencilere tüm bu etkinlikler ile ilgili konularda farkındalık ve beceri kazandırılmıştır. Projem Ulusal Kalite Etiketini ödülü kazanmış olup ayrıca uluslararası kalite etiketi de almıştır. Bu poster sunumda proje tanıtılacak ve yapılan etkinliklere ilişkin girdi ve çıktılar paylaşılacaktır.

Anahtar Kelimeler: eTwinning, ilköğretim, sıfır atık, eğitim

⁶⁸⁸ Öğretmen, Kayseri İl Milli Eğitim Müdürlüğü, ekaganefe@gmail.com

BİR DAMLA SU

CEMAL YAMAK⁶⁸⁹

ÖZET

"Bir Damla Su eTwinning Projesi" suyun önemini vurgulayarak, öğrenciler arasında kültürlerarası bir etkileşim oluşturmayı amaçlayan özel bir eğitim projesidir. Proje, suyun sadece bir kaynak değil, aynı zamanda yaşamın temel öğelerinden biri olduğu bilincini güçlendirmeye yöneliktir. Farklı ülke ve okullardan öğrenciler, suyun sürdürülebilir kullanımı, su tasarrufu, su kirliliği ve küresel ısınmanın su kaynakları üzerindeki etkileri gibi konularda bir araya gelerek, eğitici ve etkileşimli bir öğrenme deneyimi yaşamışlardır. Bu proje, öğrencilerin çevresel bilinçlerini geliştirmelerine, kültürlerarası anlayışlarını artırmalarına ve birlikte çalışarak çözümler üretmelerine katkı sağlamayı hedeflemektedir. "Bir Damla Su eTwinning Projesi," öğrencileri bilim, çevre, ve kültürlerarası işbirliği konularında motive edici bir yolculuğa davet ederek, suyun gücünü keşfetmelerine ve küresel bir perspektif kazanmalarına olanak tanımıştır. Projemizle öğrencilerimizde suyu kullanırken tasarruf yapma, suyu kirliletmeme, su kaynaklarını tanıma, yağmur suyunu depolama ve kullanma, kullanılmış giysileri değerlendirme, doğaya zarar veren araçlardan tasarruf edilerek veya geri dönüşüme kazandırılarak kirliliği önleme, tarla sulamasında modern tarımı özendirerek, damlama sulamayı teşvik etme gibi davranışların oluşmasını sağlayacak etkinlikleri yaptık ve davranış gelişimini sağladık. 10 Türkiye 1 Azerbaycan ortağımız var. Ortaklarımızla projemizin alfabetini, panolarda ve web sitesinde yaptığımız çalışmalarını sergiledik, ortak slogan yaptık. Final ürünümüz karışık okul takımlarıyla öğretmen ve öğrencilerin birlikte yaptığı hikaye kitabımız e-book. web2 araçlarıyla desteklediğimiz işbirlikçi, akılda kalıcı, eğitici ve keyifli etkinlikler planlayarak öğrencilerimizi projemizin ana unsuru haline getirdik. Projemizin Amaçları: Proje, bireylerin, toplulukların ve işletmelerin su tasarrufu konusunda bilinçlenmesini sağlamayı amaçlar. Projede, su kaynaklarının sürdürülebilir bir şekilde yönetilmesini desteklemek ve suyun etkin kullanımını teşvik etmek için stratejiler geliştirilir. Proje, su kaynaklarını kirleten etmenlere karşı önlemler almayı amaçlar. Atık su yönetimi, su arıtma teknolojileri ve kirliliği önleyici tedbirler konusunda bilinçlendirme faaliyetleri yürütmek.

Anahtar Kelimeler: Su, tasarruf, su kirliliği, kimyasallar

⁶⁸⁹ Öğretmen, Bahçelievler Gazi İlkokulu Sakarya, cemalyamak61@hotmail.com

EVET! (GENÇ GİRİŞİMCİLER BAŞLIYOR!)

AHMET ÖZKAN⁶⁹⁰

ÖZET

Girişimciliğin, ekonomik değerin ortaya çıkarılması veya elde edilmesi süreci olup genellikle bir iş kurarken normalde karşılaşılanın ötesinde risk içeren ve sadece ekonomik olanlardan başka değerleri de içerebilen bir değişim olarak görüldüğü ilgili alanyazında belirtilmektedir. Ayrıca, bir girişimcinin zamanını, enerjisini ve kaynaklarını başkaları için değer yaratmak için kullandığı ve bu emeğin karşılığını parasal olarak alırken, yaratılan değer hem tüketicisi hem de girişimcisi yararlandığı da vurgulanmaktadır. Bu proje ile de Türkiye, İtalya, Almanya ve İsveç’li öğrenciler, etkili iletişim teknikleri ve yenilikçi "yaparak öğrenme" stratejilerini kullanarak ülkeleri arasındaki ticaret pazarı hakkında bilgilerini geliştirmek ve başkaları için değer yaratmak için amacıyla bir araya gelmiştir. İlk yıl içinde öğrenciler, iş dünyası hakkında fikir almak için çeşitli pazarlama ve girişimcilikle ilişkili olan görevler ve faaliyetler (araştırma yapma ve anketler uygulama, ticaret ile ilgili bilgi toplama, sunumlar ve pazar araştırması yapma) içinde olmuşlardır. Çok dilli bir pazarlama sözlüğünün oluşturulması sayesinde öğrenciler ve öğretmenler, işletme dilinin yanı sıra günlük iletişimin bazı temel ifadeleri hakkında bilgi edinme fırsatına sahip oldular. Ayrıca sürdürülebilir bir gelecek bilincini artırmak amacıyla ticaretin çevresel yönleri de araştırıldı. İkinci yılda öğrenciler, diğer ortaklara ürün pazarlama ve satma konusunda gerçek yaşam deneyimi sağlamak amacıyla kendi ticari şirketlerini planlamaya, kurmaya ve işletmeye teşvik edildi. Öğrenciler hem kendi ülkelerinde hem de ortak ülkelerde girişimciliğin nasıl işlediğinin anlaşılması ve takdir edilmesi amacı ile ortaklarla bağlantı kurmak için aktif şekilde bilişim teknolojilerini kullanmışlardır. Bu proje, gençlerin kendileri için iş fırsatları yaratmanın yanı sıra kendi ülkelerinin ve Avrupa Birliği'nin finansal büyümesini teşvik etme açısından girişimciliğin olanakları ve ihtiyaçları konusunda bilinçlenmesini sağladı. Bu durum özellikle son küresel mali krizin ışığında da geçerlidir. Buna ek olarak, gençleri Avrupa'da sorumlu vatandaşlar olmaya, farklı kültürlerin farkında olmayı ve onlara saygı duymayı, aynı zamanda kendi dünyalarının geleceğini ve sürdürülebilirliğini sağlamak için daha büyük bir topluluğun parçası olarak birlikte çalışma ihtiyacına teşvik etmiştir. Farklı kültürlerle tabi olmak hem kendi kimliklerini geliştirmelerine hem de diğer kültürlerle karşı daha hoşgörülü olmalarına yardımcı olmuştur. Bütün bunlar yerel, ulusal ve Avrupa toplumuna ait olma duygusunun gelişmesiyle sonuçlanmıştır. Öğrenciler fikir ve becerilerini ortak ülkelerden gelen öğrencilerle karşılaştırma fırsatı buldu. Proje aynı zamanda ortakların, özellikle küçük ve büyük toplulukların bağlamı dikkate alınarak, Avrupa'nın ekonomik, kültürel ve dilsel çeşitliliği konusunda duyarlı olmalarını ve onların beceri, yetenek ve fikir zenginliğinden faydalanmalarını sağladı. Sonuç olarak Avrupa işbirliği faaliyetlerinin uluslararası, kültürel, eğitimsel, dilsel, ekonomik ve sosyal boyutlardaki katkılarından yararlandılar.

Anahtar Kelimeler: Girişimcilik, Avrupa İşbirliği Faaliyetleri, Sürdürülebilir Gelecek

⁶⁹⁰ Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, adaozkan33@gmail.com

DİJİTAL KÜLTÜREL MİRAS! (DIGCULTURE!)

ÖZET

Sürekli gelişen teknolojiler, “Dünyayı değiştiren on yıl: Endüstri 4”te öğrenme-öğretme konusundaki düşüncelerimizi, bunları nelerden oluşturduğumuzu ve çalışmak için becerileri nasıl öğrendiğimizi/geliştirdiğimizi yeniden şekillendiren itici güçler arasında yer almaktadır. İnovasyon gurusu C. Christensen'in işaret ettiği gibi, her seviyedeki eğitimin içeriğinin ve öğrenme sürecinin değişmesi gerekiyor. Dünya değişiyor ve öğrenciler, Avrupa 2020, 2030 Stratejileri ve BM Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri'nde vurgulanan kültürel mirasın ve insanlığın önemini ve saygısını gözden kaçırma tehlikesiyle karşı karşıya. Bu nedenle bu projenin hedefleri, eğitimi değişimlere uyarlamak, uygulamak ve hatta bu dijital çağda hedeflerine ulaşmak için okulların stratejilerine yerleştirmektir. Diğer taraftan öğrencilerin kültürel mirası, gelişen Sosyal Duygusal Zekası ve sosyal becerileri de korunmuştur. Problem çözme, eleştirel düşünme, karar verme (Demokratik Katılım), takım çalışması, nazik ve empatik olma ön plana çıkarılmış ve geliştirilmiştir. Dil/BT becerilerini ve kültürel farkındalığı geliştirerek, Avrupa ülkeleri hakkındaki bilgimizi zenginleştirilmiş ve eğitim ve pedagojik çalışmalarda açıklık, dayanışma ve hoşgörü/farklılıklara saygı tutumu teşvik edilmiştir. Farklı dillere, kültürlere ve geleneklere sahip Polonya, Portekiz, Türkiye, Belçika, Hırvatistan ve Kuzey Makedonya Cumhuriyeti, dezavantajlı öğrencilere müfredat ve ders dışı etkinliklerde birçok yenilikçi yöntem kullanılarak eğitim verilmesi gerektiğini belirtme amacıyla işbirliği içinde çalışmaya karar vermiş ve teknolojinin eseri olan dijital dünya kültürü, “yaparak öğrenme” bu projenin temel yöntemlerinden birini oluşturmuştur. Dolayısıyla öğrencilerin kendi büyüme yolculuklarının aktörleri oldukları proje etkinliklerinde "bilgisayar simülasyonu destekli öğrenme/öğretme" yöntemi (programlama ve Web 2.0 Araçları) temel yöntem olmuştur. Ayrıca işbirlikçi öğrenmeye dayalı ve proje tabanlı öğrenme yaklaşımları da kullanılmıştır. Web 2.0 araçlarını kullanarak sanat, müzik, el sanatları ve danslar, sınıftaki pasif öğrencilere de yardımcı olmuştur. Özetle proje sırasında kullanılan yöntemler; hazırlık sürecinde: ihtiyaç analizi, eylem planı, toplantılar ve anketler/etkinlik sürecinde: işbirliği, birbirini tanıma (filmler, sohbet, mektup/e-posta vb.) ve her konu üzerinde birlikte çalışma, sorunları birlikte çözme, yazılı (bireysel, akran veya grup) ve sözlü geri bildirim, eTwinning üzerinde değerlendirme tablosu , seminerler, anketler, anketler, günlükler, gözlemler, toplantılar, raporlar/yaygınlaştırma sürecinde: Ulusötesi toplantılarda değerlendirme, anketler, sergiler, eTwinning Çevrimiçi/Yerinde Etkinlikler, raporlama, EYFOR 15 Poster Sunumudur. Projenin ayrıntılı olarak öngörülen öğrenciler üzerindeki sonuçları ve etkisi açık fikirli, farklılıklara karşı hoşgörülü, uluslararası çalışmaya ve işbirliği yapmaya hazır, aktif bir Avrupa vatandaşı olma; öğrenmeyi öğrenme; algoritmik/eleştirel ve yaratıcı düşünme; 21. yüzyılın sekiz temel becerisini geliştirme; tüm disiplinlerde kodlamayı, kültürel mirası ve dijital araçları kullanma; “proje çalışma disiplini”ne ulaşma; yabancı dillerde iletişim kurma; kültürel ve bireysel farklılıkların farkında olma; kültürel mirası koruma ve önemini anlama ve interneti daha güvenli kullanma gibi beceriler, tutum ve davranışlar sıralanabilir. Diğer taraftan, öğretmenler için ise eğitim ihtiyaçları bağlamında teknolojik gelişmeleri

⁶⁹¹ Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, atasemine4444@gmail.com

öğrenme, takip etme ve bunları müfredatlara uygulama; öğrenme süreçlerinde çoklu zekayı dikkate alma ve "okul eğitiminin soyut yapılarını" değiştirme gibi sonuç ve etkiler öngörülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Kültürel Miras Öğeleri, Programlama, Soyut Beceriler

OYNA, ÖĞREN, YAŞA

PINAR TORLU⁶⁹²

ÖZET

"Oyna, Öğren, Yaşa" projesi, farklı okullardaki ortaklarımızla E-Twinning platformu üzerinden başarılı bir şekilde gerçekleştirilen bir projedir. Bu projede, çocuklar için oyunun öneminin vurgulanmasıyla onların yaratıcılıklarının, hayal güçlerinin, sosyal, bilişsel ve dil becerilerinin geliştirilmesi hedeflenmiştir. Çocukların oyun yoluyla öğrenmelerini ve gelişmelerini desteklemektir. Proje kapsamında, farklı okullardaki ortaklar E-Twinning platformunu kullanılarak bir araya gelmiş ve öğrenme deneyimleri zenginleştirilmiştir. Ayrıca, Web 2 araçları kullanılarak interaktif etkinlikler ve içerikler oluşturulmuştur. Bu sayede çocukların katılımı teşvik edilmiş ve öğrenme süreçleri daha etkileşimli hale getirilmiştir. Proje dahilinde çeşitli etkinlikler düzenlenmiş ve ortak bir ürün olarak e-Dergi çalışması gerçekleştirilmiştir. Bu etkinlikler, çocukların yaratıcılıklarını, hayal güçlerini, sosyal becerilerini ve dil becerilerini geliştirmelerine yardımcı olmuştur. Ayrıca iletişim ve iş birliği becerileri geliştirilmiş ve öğrencilerin kültürel paylaşımları artırılmıştır. "Oyna, Öğren, Yaşa / Play, Learn, Live" projesi, çocukların eğitimine değer katan, oyun ve öğrenmeyi birleştiren başarılı bir işbirliği örneği olarak nitelendirilebilir. Proje, katılımcılar arasında olumlu bir deneyim yaratırken çocukların gelecekteki başarılarına katkıda bulunmayı amaçlamaktadır. Projenin sonucunda çocukların hedeflenen şekilde duygularını oyun yoluyla iyi ifade edebilme, özgüven duygusunun gelişimi, söz isteme, konuşma sırasını bekleme, ne zaman cevap vermesi gerektiğini ve ne zaman dinlemesi gerektiğini anlama, oyun oynarken sosyal çevreyle iletişimde olma, insanların farklı zevklere, duygulara, isteklere ve düşüncelere sahip olduğunu fark etme gibi kazanımlara ulaşması sağlandı. Yeni Web 2 araçlarıyla tanışıldı, zevkle ve heyecanla bu araçlar kullanıldı. Ortaklararası yardımlaşma sağlandı ve uygulamalar hepberaber deneyimlendi. Diğer okullardaki ortaklarımızla WhatsApp üzerinden görüntülü görüşme yapılarak sınırlar aşıldı. Proje etkinliklerinden oluşan okul panoları öğrencilerin projeden büyük keyif almasını sağladı. Etkinlikler Facebook, Instagram, Blogger sayfalarında paylaşıldı. Okul web sitesi ve sosyal medya aracılığıyla projenin haberleri ve tanıtımları yapıldı. Proje öncesi ve sonrasında öğretmenlere, öğrencilere ve velilere projenin değerlendirilmesi amacıyla ayrı ayrı anketler uygulandı. Ulaşılan sonuçlara göre projeye katılan tüm öğrencilerin, velilerin ve öğretmenlerin projenin bir parçası olmaktan memnuniyet duyduğu ve projenin amaçları doğrultusunda hedeflenen kazanımlara ulaşıldığı belirtildi.

Anahtar Kelimeler: oyna, öğren, yaşa

⁶⁹² Öğretmen, Bahçelievler Gazi Anaokulu,

OKULÖNCECİYİZ ATIK AVCISIYIZ

SELMA BİLDİRİCİ⁶⁹³

ÖZET

Projemizin amacı; Atık malzemelerin dönüştürülmesi çocuklarda doğa sevgisi ve çevre bilincinin oluşturulmasıdır. Atık malzemeleri kullanarak ailelerin çocukları ile birlikte farklı materyal tasarımları, ailelere ve çocuklara geri dönüşümün önemini anlatmak, atıklar konusunda farkındalık yaratmak, geri dönüşüm sayesinde israfı önlemek, materyalleri tasarlarken çocuk ve aile etkileşimini arttırmak ve çocuklarımıza farklı ürünler tasarlama yeteneği kazandırmak. Öğrencilerimizin aileleri ile birlikte atık materyaller ile farklı etkinlikler (oyuncaklar, müzik aleti, kostüm, oyunlar ve sanat çalışmaları) yapmalarına fırsat verilerek yaratıcılıkları desteklenecektir. Projemizde çocukların ve velilerin aktif katılımıyla ve işbirlikli öğrenme yöntemiyle ürünler oluşturuldu. Çocuklar süreçte yaparak yaşayarak, keşfederek, keyif alarak ürünler oluşturdular. Karışık okul takımları kurarak atık malzemeleri kullanarak yapmış olduğumuz müzik aletlerini birbirimize göndererek çocuklarda paylaşma değerini geliştirdik. Projemizde üyelerimizle birlikte e güvenlik kurallarına dikkat ederek bir çok web 2 aracı kullanılmıştır. Proje sayfalar kısmına e güvenlik ve davranış kurallarımızı yükledik. Öğrencilerimizle güvenli internet kullanımı ile ilgili etkinlikler yapıldı. Projemizde resim müzik telif haklarına dikkat edilmiştir. Şehir tanıtımı ve video videoshop programını kullandım. Veli izin belgeleri toplayarak çocukların yüzünün görünmemesine dikkat ettim. Webinarlarımız zoom programı kullanılarak yapıldı. Blog , twinspace sayfamızı aktif kullanarak etkinliklerimi düzenli olarak paylaşım yaygınlaştırma yaptım. Okul web sitemizde proje etkinliklerini paylaştım . Kelime bulutu etkinliğinde wordart web2 aracını kullandım. Sanal sergimizi artstep, ortak şarkı etkinliğimizi ve işbirlikçi final özetimizi ise vivavideo kullanarak yaptık. Sonuçları; çocuklara çevre ve geri dönüşüm bilinci kazandırmak amacıyla başlamış olduğumuz projemizde amacımıza ulaştık. Okul öncesi eğitimde öğrencilerimize geri dönüşümle çeşitli sorular sorarak onlarda merak ve ilgi uyandırıp etkinliklere dahil ettik . Örneğin; çöp nedir , acaba çöpe attığımız çöplerin sonraki yolculuklarında neler yapmışlardır? gibi. Çocuklardan gelen cevaplara göre çöpe atılan cam, kağıt, plastik, metallere bahsettik. Süreçte gerçekleştirdiğimiz müzik aleti tasarlama, bez çanta yapımı gibi geri dönüşüm çalışmalarıyla çocuklarımızda geri dönüşüm bilinci uyandırdık .

Anahtar Kelimeler: Atık, geri dönüşüm, okulöncesi, çevre bilinc , doğa

⁶⁹³ Öğretmen, Yazlık Anaokulu Sakarya, s13bildirici13@gmail.com

TAKIM-HERKES BİRLİKTE! AKTİF VE MUTLU OLUN!**MELİKE ÖZTÜRK⁶⁹⁴****ÖZET**

Takım-Herkes Birlikte, Aktif ve Mutlu Olun! projesi uluslararası bir eTwinning projesidir. Pandemi sürecinde öğrencilerin internet kullanma süreleri oldukça arttığı düşünülmektedir. Bu da sosyal izolasyona, hareketsizliğe ve sağlıksız yaşam tarzlarına yol açtığı görülmüştür. Proje öğrencilere; fiziksel aktiviteler yardımı ile dengeli ve yeterli beslenme, sosyal, işbirlikçi, aktif bireyler olma ve sağlıklı bir yaşam alışkanlığı kazandırmayı amaçlamaktadır. Proje Türkiye, Yunanistan ve Polonya olmak üzere 3 ülkeden toplam 13 öğretmen,90 öğrenci ile gerçekleştirilmiştir. Öğrenme sürecinde öğrenmenin kalıcılığını ve etkililiğini artırmak amacıyla, farklı öğrenme stillerine hitap eden etkinlikler düzenlenmiştir. Bu kapsamda projede anlatım, gösterip yaptırma, sunu, takımla çalışma, alıştırmaya, tartışma ve iş birliğine dayalı yöntem ve teknikler kullanılmıştır. Uygulanan aktiviteler sosyal-duygusal-bilişsel, psikomotor dil gelişim ve özbakım becerilerine katkıda bulunmuştur. Oyun ve etkinlikler yoluyla eğitim daha kalıcı olması sağlanmıştır. Karma ekip çalışmalarında yabancı ortaklara Türkiye'deki geleneksel sokak oyunlarını tanıtmıştır. Tüm ortakların katılımıyla eş zamanlı olarak Türkiye'deki geleneksel sokak oyunları oynanmış, görselleri Twinspace alanında paylaşılmış, işbirlikçi çalışma ortaya koyulmuştur. Projede gerçekleştirilen seksek, yakan top, mendil kapmaca, voleybol, halat çekme, egzersiz serileri, müzik ile dans vb. etkinliklerle öğrencilerin tüm gelişim alanları desteklenmiştir. Proje kapsamında öğrencilerin yaş ve gelişim özellikleri göz önünde bulundurularak planlanan sekiz iş birlikçi, ortak ve karma etkinlikler tamamlanmıştır. İşbirlikçi etkinliklerden, sabah egzersizi etkinliğinde fiziksel aktiviteler müzik eşliğinde uygulanarak etkinlik daha keyifli hale getirilmiştir. Proje çalışmaları çeşitli web2.0 araçları ile desteklenmiştir. Projede dengeli beslenme ile ilgili çalışmalar yapılmıştır. Öğrencilerin besin öğelerini gereken yerde, gereken zamanda ve yeterli ölçüde alarak vücudunu geliştirmesi gerektiği bilinci kazandırılmaya çalışılmıştır. Özetle projede; günlük hayatta fiziksel aktivite yaparak ve dengeli beslenerek daha kaliteli bir yaşam sürme bilinci kazandırılmıştır. Öğrencilerle gerçekleştirilen etkinliklerle kendine güvenen, hayal kurabilen, farklılıklara saygı duyabilen, bilinçli, doğayı seven ve koruyan, kendini çok yönlü ifade edebilen, yaratıcı, çözüm odaklı, esnek, sporu ve sağlıklı beslenmeyi seven bireyler haline getirilmeye çalışılmıştır. MEB müfredatına uygun kazanımlar ile öğrenci gelişimleri desteklenmiştir. Proje genel anlamıyla oyun temelli, etkinlik odaklı ve öğrenci merkezli bir proje olarak tasarlanmıştır. Ön test ve son test çalışma sonuçları ve analizleri ile öğrenci gelişimlerinin olumlu yönde olduğu görülmüştür. Projenin beklenen hedeflere ulaşması ekip içinde motivasyon sağlamıştır. Proje sonunda tüm ortaklar ulusal ve Avrupa kalite etiketleri ile ödüllendirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Spor, Beden Eğitimi, Takım, Egzersiz, Sağlıklı Beslenme

⁶⁹⁴ Öğretmen, Simav Kız Anadolu İmam Hatip Lisesi, doganmelike92@gmail.com

GELECEĞİN ÇEVRECİLERİ

AHMET KABACI⁶⁹⁵

ÖZET

İnsanlık, tarih boyunca doğal kaynakları tüketerek ve çevreye zarar vererek kendi yaşam alanını tehdit eder bir noktaya gelmiştir. Bu durum, gezegenimizin geleceği açısından ciddi endişeleri de beraberinde getirmekte ve çevre sorunlarının hızla artmasına neden olmaktadır. Bu sorunlarla başa çıkabilmek adına, sorunun çözümünü ararken karşımıza çıkan en önemli unsur şüphesiz ki eğitimidir. Çevre eğitimi, dünya genelinde çevre sorunlarının önlenmesi ve çevrenin korunmasında en kritik faktör olarak ön plana çıkmaktadır. Çevre sorunlarının çözümünde eğitimin önemli bir yer tutması, bireylerin çevreye karşı sorumluluklarını anlamaları ve bu bilinçle hareket etmeleri açısından kritiktir. Bu bağlamda, çocuklara okul öncesi dönemde çevreyi korumanın önemi konusunda eğitim verilmesi, onların bu konuda desteklenmesi gerekmektedir. Çünkü erken yaşlardan itibaren verilecek çevre eğitimi, çocukların çevre bilincinin gelişimine katkıda bulunarak, gelecekte daha sorumlu bireyler olmalarını sağlayacaktır. Dünya genelinde yaşayan her insan, çevreye zarar verebilecek eylemlerden kaçınmalı ve çevreyi korumak için neler yapması gerektiğini bilmelidir. Bu nedenle, tüm eğitim kurumlarının, öğrencilerini çevre bilinciyle yetiştirmeye özel bir önem vermesi büyük bir gereklilik haline gelmiştir. Bizler de, gelecek nesillere daha temiz ve yaşanabilir bir dünya bırakmak amacıyla, çevre bilinci konusunda farkındalık oluşturmayı hedefleyen bir proje geliştirdik. Bu projede, 1 Romanya, 2 Litvanya, 1 Yunanistan, 1 Sırbistan ve 8 Türkiyeli ortak olmak üzere toplamda 13 farklı ülkeden ortaklarla iş birliği yapılarak, 3-7 yaş arası 380 çocuğa ulaşıldı. Proje kapsamında çocuklarla çeşitli etkinlikler gerçekleştirildi. Mandala çalışmaları, çevrenin korunmasına yönelik bilinçlendirme panoları hazırlama, doğada bulunan doğal materyallerle ve atık materyallerden oyuncak tasarlama, saksılara çiçek dikme ve çöp toplama gibi etkinliklerle çocuklar, gözlem yaparak ve uygulayarak öğrenme fırsatı buldular. Bu etkinlikler sayesinde, çocuklarda sorumluluk duygusu ve temiz çevre bilinci konusunda önemli bir bilinçlenme sağlandı. Sonuç olarak, gerçekleştirilen proje ile çocuklar, çevre sorunlarının çözümünde aktif birer birey olmanın önemini kavradılar. Bu projenin, çocukların yaşam boyu sürecek çevre bilinci geliştirme yolculuğunda önemli bir adım olduğuna inanıyoruz. Çünkü geleceğin temelleri, bugünden atılan sağlam adımlarla şekillenecektir. Bu bağlamda, çevre eğitiminin her yaşta ve her düzeyde eğitim kurumunda öncelikli olarak ele alınması gerektiğini vurgulamak isteriz. Çevre bilincinin geliştirilmesi, sürdürülebilir bir gelecek için atılacak en önemli adımlardan biridir. Bu nedenle, tüm bireylerin ve kurumların çevre eğitimi konusunda üzerlerine düşen sorumlulukları yerine getirmeleri büyük önem taşımaktadır.

Anahtar Kelimeler: Çevre, Çocuk, Eğitim, Sorun

⁶⁹⁵ Uzm., Milli Eğitim Bakanlığı, ahmetkabaci52@gmail.com

ORDU İLİ ÜNYE İLÇESİ 'DE YETİŞEN ZEHİRLİ VE YENEBİLEN MANTAR FLORASI ÜZERİNE ARAŞTIRMALAR YAPARAK TOPLANAN MANTARLARDAN FUNGARYUM OLUŞTURMAK.

YELDA ŞANOĞLU⁶⁹⁶

ÖZET

Makromantarlar denildiğinde, akla ilk önce zehirli mantarlar, daha sonra yenilebilir mantarlar gelir. Ancak bu canlıların doğadaki pozisyonları göz önüne alındığında, onları asıl önemli kılan, ölü veya canlı organik maddeleri parçalamaları ve böylece karbon azot devrinin sürdürülmesinde önemli bir rol oynamalarıdır. Türkiye'de, gerek iklim farklılıkları gerekse ağaç türlerinin zenginliği, mantar florasının da cins ve türleri bakımından çeşitli ve zengin olmasını sağlamaktadır. Türkiye'de çeşitli yörelerde yetişen, zehirli ve yenilebilir mantarların, halk sağlığını ilgilendirmesinin yanı sıra, halk için ekonomik anlamda da bir değer taşıdığı anlaşılmaktadır. Bu çalışmada, Ordu ili Ünye ilçesinde yetişen zehirli yenilebilir mantar florasını araştırılmıştır. Çalışmamızda kullanılan mantar örnekleri, 2023 Mayıs ayından 2024 Mart ayına kadar değişik tarihlerde yapılan araştırma gezileri ile, özellikle yaz sonu, yaz başı ve sonbahar aylarında toplandı. Arazi çalışmaları sırasında toplanan mantarların yetiştiği ortam ve substratı, büyüme özellikleri, toplandığı tarih, yetiştiği ortamdaki yüksek yapılı bitkilerle olan ilişkisi kaydedildi. Arazi ve laboratuvar çalışmalarıyla elde edilen verilerin ilgili literatürlerden faydalanılarak karşılaştırılması sonucu toplanan mantar örneklerinin tür seviyesinde teşhisi yapıldı. Araştırmamız sonucunda, Ordunun Ünye İlçesinde yetişen Mantarlar toplanarak 80 tür tespit edildi. 80 türden 10 adet yenilebilir ve halk için ekonomik anlamda değeri olduğu anlaşıldı. Proje amacı Ordu ilimiz Ünye ilçesinde de köylüler tarafından ormanlardan toplanan halk tarafından sevilerek tüketilen makromantar mikobiyotasında mevcut ekonomik öneme sahip ve köylüler tarafından toplanarak yerel pazarlarda satılan mantar türlerinin belirlenmesi ve bu mantarlar hakkında bilgi toplayarak mantar fungaryumu oluşturmaktır. Mantarlar toplanıp kurutulup latince isim ve yöresel isimleri belirlenerek toplanan her tür hakkında kısa bilgiler sunulacaktır ve Mantar Fungaryumu oluşturulacaktır. Mantar toplama sırasında yapılan hatalar sonucu mantar zehirlenmeleri ile karşılaşılması iç piyasadaki mantar tüketimini olumsuz etkilemektedir. Bilinçsizce ve aşırı yapılan toplamalar doğa mantarı popülasyonlarına zarar vermekte ve doğa mantarlarının gerçek potansiyel faydalarından yararlanmayı engellemektedir. Mantar türlerinin tanımlanması ve toplanması konularında paydaşların bilgilendirilmesi bu olumsuzlukların giderilmesinde büyük önem taşımaktadır. Toplanan Mantarlardan oluşturulan herbaryumlar ile öğretmenlerimizin ve arkadaşlarımızın bilgilenebilmesi sağlanacaktır.

Anahtar Kelimeler: Mantar, Flora, Habitat

⁶⁹⁶ Uzm., MEB, sebil_888@hotmail.com

MİND GAME

MELEK ŞENMAN⁶⁹⁷, YILDIZ DEMİREL⁶⁹⁸

ÖZET

Maria Montessorinin 'Oyun çocuğun işidir' sözüyle projemizin çıkış noktası oyun ve dikkattir. Pandemi sürecinde okullara gelemeyen velilerin aile katılımından uzakta kalmaması hedeflenerek çocukları 3 T'den (tablet,telefon,televizyon) uzak, aileleri ile artık materyalleri kullanarak yapacağı akıl oyunları ile değerlerimizin de merkeze alındığı kaliteli zaman geçirmeleri ve eğlenerek öğrenmeleri merkeze alınmıştır. Ebeveynlerin maddi imkansızlıklar nedeniyle çocuklarına alamayacakları akıl oyunlarını yapmayı öğrenerek her çocuğun bu oyunlara ulaşması hedeflendi. Projede öğrencilerin akıl zeka oyunlarını tanınması, oyunu anlayarak oynayabilmesi, dezavantajlı bölgelerdeki öğrencilerin oyun materyallerini üretmek her çocuğun oyuna ulaşması,sabretme,tebrik etme sorumluluk alma ,ülkemize ait değerleri tanıma gibi değerler eğitimini projeye entegre etme ve veliler ile öğrencilerin evde kaliteli vakit geçirmeleri hedeflendi. Proje kurucuları (Yıldız Demirel ve Kamala Huseynova) ile birlikte 10 Türk (Melek Şenman,Şaziye Yılmaz,Şermin Ayan,Afet Özdemir,Fadime Düzgün Güven,Berna Kitapçı,Emine Yılmaz,Hatice Zerk Çelebi,Kadriye Danışman) ve 1 Azeri(Kamala Huseynova) ortakla proje eş zamanlı yürütülerek 148 öğrenciye ulaşıldı. Tüm oyunlar web 2 araçları kullanılarak öğrencilere tanıtıldı.Zoom üzerinden canlı derslerde anlatıldı. Mangala, Reversi, 9Taş, Skipptty, Altıgen, Tangram,Tic Tac Toe ,3 Taş oyunlarını ele alındı. Proje sonunda öğrenciler kendi özgün oyunlarını üretti.Sanal sergi ve akıl zeka oyunları Ebookta toplandı.Tangram ile proje adı yazıldı. Akrostiş şiir yazıldı ve web 2 aracı kullanılarak ile öğrencilerin seslendirmesiyle rap şarkı haline getirilen işbirlikçi çalışmalar yapıldı. Projede veli,öğretmen,öğrenciye ön anket ve son anket çalışmaları yapıldı. Öğrencilerin aileleriyle kaliteli zaman geçirdiği,3 T den uzaklaştığı ,velilerin oyuncak seçiminde bilinçlendiği ve özgün oyunlar oluşturabilecek noktaya geldiği ve öğretmenin proje sonunda proje yazabilecek yeterliliğe ulaştığı sonuçları elde edildi. Değerlendirme sonuçları üç E- bookta toplandı. Projenin paydaşları; aile ve çocuk kaliteli zaman geçirdi. Çocuğun sosyal becerilerine katkı sağlandı. Aile ve çocuk eğlenerek bir çok kavram öğrendi. Çocuğun sorumluluk bilinci gelişti. Zekâ oyunlarını öğrenip, hayata bakış açısı değişti. Velilerimiz oyun ve oyuncak seçerken daha bilinçli davrandı. Okulumuz akıl ve zeka oyunları ile tanıştı. Değerlerimiz yeniden varoldu.Projenin yürütme sürecinde öncelikle webinarlar ile planlamalar yapıldı. Çalışma planı oluşturuldu. Anketler ile oyunlar belirlendi. Takım liderleri ve takımlar oluşturuldu. Görev dağılımları yapıldı.Bitetable ile tanıtım videosu hazırlandı. Güvenli internet günü ile ilgili çalışmalar yapıldı. Çalışmalar mentor öğretmenler ve öğrenciler ekip arkadaşları ile birlikte ailelerin de katılımı ile görev aldıkları oyunun oynanışını, kurallarını, ele aldığı değerleri, telif içermeyen artık materyalden oyun görselini, okul öncesi müfredatına entegrasyonunu ve kaynakçayı işbirliği ile whatsapp grupları ve zoom aracılığı ile her takım ilgili oyunları hazırladı. Her oyunun kuralları, görevli çocuklar tarafından Chatter Kids programı kullanılarak seslendirmesi yapıldı. Bunlar bir videoda birleştirildi. Her oyunun jigsawplanet ile puzzle sayfası yapılarak, öğrencilerin oyunu tanınması ve ayırtetmesi sağlandı. İlk

⁶⁹⁷ Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı TEZER TAŞKIRAN ANAOKULU, sinmelek@hotmail.com

⁶⁹⁸ Öğretmen, HAYME ANA ANAOKULU, hdemirel21@gmail.com

olarak bunlar öğrenciler tarafından yapıldı. Çocuklar aileleri ile evlerinde oyunun sunumu için hazırlandı. Çocuklar evde aileleri ile artık malzemeler kullanarak akıl ve zeka oyunlarını hazırladı. Zoom ile canlı dersimizde sınıflarımıza tanıtımlar yapıldı. Ayrıca whatsapp üzerinden kuralları ile ilgili videolar tekrar velilere ulaştırıldı. Çocuklar yaptıkları oyunları aile içindeki bireylerle oynadı. Projenin bitiminde öğrenci ve velilere ayrı ayrı Mangala turnuvası düzenlendi. Öğrencilere madalya, velilere de başarı belgesi verildi. Etkileşimde olduklarımızla röportajlar yapıldı. Yaygınlaştırmak için sosyal medya ve blok hesapları oluşturuldu. Proje sonunda Avrupa ve Ulusal Kalite Etiketini aldı.

Anahtar Kelimeler: Akıl Zeka Oyunları

DOĞANIN GİZLİ YÜZÜ

ZÜLEYHA GÜL⁶⁹⁹

ÖZET

Proje, çocukların doğaya bilgi ve anlayışla bakma becerilerini geliştirerek çevre bilinci oluşturmayı amaçlıyor. Doğa gönüllüsü bireyler yetiştirmek, doğaya karşı olumlu tutumlar geliştirmelerini sağlamak, içinde yaşadıkları çevreyi bilerek doğayı koruma konusunda bilinçli bir bakış açısı geliştirmek ve doğa-insan-toplum ilişkilerini ve bu ilişkilerde yaşanan sorunları anlamak. Anlama ve çözüm üretme becerilerine katkıda bulunmayı amaçlar. Proje kapsamında E-Twinning platformunu kullanarak farklı okullardan proje ortakları ile bir araya geldik ve proje sınıflarda hayata geçirildi. Web 2 araçlarını kullanarak öğrenme süreçleri zenginleştirilmiş, etkileşimli etkinlikler ve içerikler oluşturularak etkileşimli öğrenme sağlanmıştır. Proje sürecinde çeşitli etkinlikler düzenlenmiş ve ortak ürün olarak bir e-Sergi gerçekleştirilmiştir. Bu faaliyetler çocukların doğa ve çevre bilincini geliştirmelerine ve geri dönüşümün önemini anlamalarına yardımcı oldu. "Doğanın Saklı Yüzü" projesi, doğa gönüllüsü bireyler yetiştirmeyi, bilinçli tüketici olmayı, işbirliği içinde çalışmayı ve katılımcılar arasında olumlu deneyimler yaşatmayı ve gelecekteki başarılarına katkıda bulunmayı amaçlıyor. Proje sonucunda çocuklar doğaya bilgi ve anlayışla bakma yeteneklerini geliştirerek gelecekte bilinçli bireyler olmalarını sağladılar. Çevreye karşı farkındalıklarını artırarak daha duyarlı bireyler haline gelmişlerdir. Yeni web 2 araçlarıyla çalıştık ve bu araçları merak ve heyecanla kullandık. Ortaklar arasında işbirliği ve yardım sağlandı. Diğer okullardaki ortaklarımızla WhatsApp üzerinden görüntülü görüşmeler yapıldı. Etkinlikler Facebook, Instagram, Blogger ve Twitter sayfalarında paylaşıldı. Projenin haber ve tanıtımları okulun internet sitesi ve sosyal medya üzerinden yapıldı. Proje öncesi ve sonrasında proje değerlendirmesi için öğrenci ve velilere anket uygulanmıştır. Elde edilen sonuçlara göre projeye katılan tüm öğrenci, veli ve öğretmenlerin projenin bir parçası olmaktan memnun oldukları ve hedeflenen kazanımların projenin amaçları doğrultusunda elde edildiği ifade edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Doğa,Çevre, Geri dönüşüm

⁶⁹⁹ Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, zuleyhagul54@gmail.com

KÜLTÜREL MİRASA YOLCULUK

ÖZLEM YURTSEVER⁷⁰⁰

ÖZET

"Kültürel Mirasa Yolculuk Projesi " Türkiye-Romanya ortaklı kültürel mirasımız olan tarihi eserlerimiz ve bunların korunup, sergilendikleri müzeleri, müze çeşitlerini, müzelerde aktif bulunarak geçmiş anlamaları ve yorumlamaları konusunu hedef alan bir e-Twinning projesidir. Bu projede müzede çok yönlü ve etkili öğrenmenin önemine de vurgu yapılmıştır. Öğrenciler, müzelerin geçmişten geleceğe aktarımında yol gösterici olduğunu fark etmişlerdir. Projede öğrencilerin yabancı dil becerilerini geliştirmeleri, duygu ve düşüncelerini sanatsal yollarla ifade etmelerinin sağlanması, güvenli teknoloji kullanımı ile tanışmaları, yaratıcılıklarını geliştirmeleri, yaparak- yaşayarak öğrenmeleri hedef alınmıştır. Proje sürecinde öğretim yöntemi olarak, Gezi-gözlem, İstasyon tekniği, İşbirlikli Öğrenme, Yaratıcı Yazma, Sunum Yöntemi, Akran Eğitimi oyunlaştırma yöntemleri kullanılmıştır. Projenin yaş grubu 7-11,dili İngilizcedir. 11 ortak ile farklı branşlardan öğretmenlerin de katılımıyla gerçekleştirilmiştir. Öğrenciler, proje süresince resim, müzik, şiir, üç boyutlu tasarım ve sözlü anlatım yollarıyla kendilerini ifade etme fırsatı bulmuş, farklı web 2.0 uygulamaları ile tanışmış, çevrelerinde hem web 2.0 araçlarını paylaşmış, hem de proje yapma farkındalığı ve isteğini uyandırmışlardır. Proje, il milli eğitim müdürlüğünce düzenlenen sergi, okul web sayfaları, oluşturulan blog sayfası, sosyal medya ve yerel yazılı basın haberleri ile yaygınlaştırılarak daha çok insana ulaşması sağlanmıştır. Öncelikle Ulusal Kalite Ödülü, ardından da Avrupa Kalite Ödülü alan proje daha sonra KA210-Okul Eğitiminde Küçük Ölçekli Ortaklıklar şeklinde Erasmus Projesine dönüştürülmüştür. Fransa-Türkiye-Portekiz ortaklığında, 2023 yılı Ağustos ayında Fransa Ulusal Destek Ajansından 60.000 Euro hibe almaya hak kazanmıştır. Projenin ön test ve son test değerlendirmeleri sonucunda, öğrencilerin hem okul akademik başarısı, hem de kişisel yeterlilikleri açısından, olumlu yönde değişiklik olduğu belirlenmiştir. Bu farkların gözle görülebilir ve çevrelerince fark edilebilir yönde olduğu değerlendirme anketleri yoluyla da saptanmıştır. Öğrencinin aktif katılımını teşvik eden, mekân dışı eğitim ve üst düzey bilişsel aktiviteleri destekleyen proje ile kısa sürede planlı ve programlı bir şekilde belirlenen amaçlara ulaşılmıştır. Bu çalışma müzede eğitim açısından araştırmacılara yol gösterici olması, aynı zamanda edinilmesi zor kazanımlar için meslektaşlarımıza bir fikir sunması şeklinde düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Anahtar Kelimeler: Kültürel miras, Müze, müze eğitimi, proje tabanlı eğitim

⁷⁰⁰ Öğretmen, İstanbul Bayrampaşa Ahmet Haşim İlkokulu, yurtsever-ozlem@hotmail.com

YAŞAM BOYU ÖĞRENME DENEYİMİ OLARAK YETİŞKİN EĞİTİMİ AKREDİTASYONU PROJESİ: KARAMAN İL MİLLİ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ ÖRNEĞİ

RAZİYE PETEK⁷⁰¹, FİLİZ VANLI⁷⁰²

ÖZET

Bireyin sürekli olarak bilgi ve becerilerini geliştirmesi ve yeniliklere uyum sağlaması noktasında yaşam boyu öğrenme önem arz etmektedir. Her yaşta öğrenme fırsatlarına açık olmak, kişisel ve mesleki gelişimi desteklemekte ve yaşam kalitesini artırmaktadır. Yaşam boyu öğrenme, sadece akademik bilgiyi değil, aynı zamanda pratik becerileri, kişisel gelişimi ve sosyal yetenekleri de kapsamaktadır. Yetişkin eğitimi de yaşam boyu öğrenmenin bir parçasıdır. Yetişkin eğitimi ile bireylerin sürekli olarak bilgi ve becerilerini geliştirmelerini teşvik edilmekte, kişisel, mesleki ve toplumsal yaşamlarında daha başarılı olmalarını imkan sunulmaktadır. Bilindiği üzere, ülkemizde yaşam boyu öğrenme büyük oranda; yaygın eğitim kurumu olan, temellerini Cumhuriyet döneminde Atatürk'ün attığı Halk Eğitimi ve ASO Müdürlükleri tarafından sürdürülmektedir. Bu kapsamda, Karaman İl Millî Eğitim Müdürlüğü Yetişkin Eğitimi Akreditasyonu Projesine Karaman İli ve İlçelerindeki Halk Eğitimi Merkezlerini ve Karmanoğlu Mehmet Bey Üniversitesi'ni dahil etmiştir. Yetişkin eğitimi, bireylerin yaşam boyu öğrenme sürecinde önemli bir rol oynadığı düşüncesinden hareketle hazırlanan çalışmanın temel amacı sürekli kalite gelişimini teşvik eden yetişkin eğitimi akreditasyonu eğitim sağlayıcılar/eğitim kurumları açısından önemini değerlendirmektir. Bu amaç doğrultusunda çalışma kapsamında ilk olarak, yaşam boyu öğrenme ve yetişkin eğitimi kavramları ile ilgili kısa bilgilere yer verilecek, yetişkin eğitimi alanında faaliyet gösteren eğitimcilerin dijital yeterliklerinin artırılmasının hedeflendiği Karaman İl Millî Eğitim Müdürlüğü tarafından yürütülen Yetişkin Eğitimi Akreditasyonun Projesi değerlendirmeye tabi tutulmaktadır. Çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden gözlem tekniğinden yararlanılmıştır. Proje sonucunda, Polonya ve İspanya'da işbaşı gözlem etkinlikleri, Almanya'da ise kurs programları sonucunda, yönetici, akademisyen ve öğretmenler Avrupa'da uygulanan yetişkin eğitimini yerinde görüp inceleme fırsatı bulmuştur. Karmanoğlu Mehmet Bey Üniversitesi ve Polonya'da ziyaret edilen GASPERİ Üniversitesi arasında karşılıklı bilgi alışverişi sağlanmış, ortak bilimsel çalışmalar yapılması planlanmıştır. Gözlemlenen ülkelerde ilgili kurumlarda yetişkin eğitime yönelik yürütülen çalışmaların, toplumun farklı kesimlerine yönelik olduğu, kamu kurum ve kuruluşları ile birlikte, sivil toplum kuruluşları tarafından da gönüllülük ekseninde eğitim imkanı bulunduğu çalışmanın temel bulgusudur. Yetişkin eğitimi alanında, farklı ülke deneyimlerinden yola çıkarak iyi uygulama örneklerinin Türk eğitim sistemine uyarlanabileceği önerisi ortaya konulmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Akreditasyon, Eğitim, Yaşam Boyu Öğrenme, Yetişkin Eğitimi

⁷⁰¹ Öğretmen, Millî Eğitim Bakanlığı, raziyePETEK@gmail.com

⁷⁰² Öğretmen, Millî Eğitim Bakanlığı, filizvanli@gmail.com

AVRUPA BİRLİĞİ ERASMUS+ PROJELERİ BAŞVURUSU YAZMA KONUSUNDA DİKKAT EDİLMESİ GEREKENLER

AYSEL DEMİR⁷⁰³, HÜLYA SÖĞÜT⁷⁰⁴

ÖZET

Avrupa birliği projeleri: Erasmus+ Programı AB'nin eğitim, gençlik ve spor alanlarındaki hibe programıdır. Yurt dışında eğitim, öğretim, staj, profesyonel gelişim, yaygın öğrenme temelli gençlik aktiviteleri ile kurumlar arasındaki işbirliklerini desteklemektedir ve bunun yanında bireysel olarak da başvurulabilecek bir programdır. Erasmus+ Programı ile kişilere, yaş ve eğitim geçmişlerine bakılmaksızın yeni beceriler kazandırılması, onların kişisel gelişimlerinin güçlendirilmesi ve istihdam olanaklarının artırılması amaçlanmaktadır. Erasmus+ Programı proje yazmak amacıyla olan birey, özel sektörler ve kamu kuruluşları başta olmak üzere tüm yükseköğretim bölümlerindeki öğrencilerim yararlanabileceği bir rehber olması açısından kaynak olması amaçlanmıştır. Projemizi belirledikten sonra motivasyon mektubu hazırlarken nelere hangi hususlara dikkat etmeliyiz; Motivasyon mektubunda, katılmak istediğiniz bir çalışmaya, program veya projeye neden katılmak istediğinizi düzgün şekilde anlatmanız gerekir. Fakat eğer gerçekten bir projeye seçilmek istiyorsak bu yazıyı özenle hazırlamalısınız. Başvuru yaptığınız projeden beklentilerinizi belirtmelisiniz. Avrupa'da seyahat edebilmek, farklı ülkelerden insanlarla tanışmak, vakit geçirmek ve yaşamak, yeni bir dil öğrenmek, varolan yabancı dilinizi geliştirmek ADP'nin size sunduğu fırsatlardan birkaç tanesi ama projelerin genel amacı dil öğretmek değil, bu bir dil kursuda değil. Evet projeye seçtiğinizde tüm bu imkanlardan yararlanabiliyor olacaksınız ama,

- Projenin bunların dışında size neler katmasını bekliyorsunuz?
- Size hangi alanda yardımcı olacak?
- Kariyerinizde size bir katkısı olacak mı?

Onların size sunduğu fırsatların yanında sizin projeden neler beklediğinizde çok önemli.

Proje konusuyla ilgili mektubumuzda, şu sorulara cevap vermemiz gerekiyor; Proje konusunu neden seçtim? Çok fazla proje olmasına rağmen neden bu projeye başvuruyorsunuz? Projenin konusu neden ilginizi çekti? Projeye ne gibi fayda ve katkı sağlayabilirsiniz ya da bu projeye katılmanın size ne gibi faydaları olacak? Proje konusu sizin gelecekteki kariyeriniz ile bağlantılı mı? Projeniz bitip ülkenize geri döndüğünüzde projede öğrendiklerinizi veya yaptığınız etkinlikleri devam ettirecek misiniz? İlk kısımda kendinizi tanıtmamız gerekli ki ev sahibi kurumun sizin hakkınızda bir fikri olsun. İsmimiz, kaç yaşında olduğunuz, ne işle uğraştığınız, okuyor musunuz yeni mi mezun oldunuz yoksa halihazırda bir işiniz var ve çalışıyor musunuz gibi birer cümlelik bilgiler yeterli olacaktır. Burada önemli olan vakit kaybetmeden ilgilerini çekecekleri kısımlara geçmek. Bu paragrafın devamında yaptığınız iş veya okuduğunuz bölüm ile bağlantılı okuma yapmayı sevdiğiniz alanlardan ve hobilerinizi, ilgi alanlarınızdan bahsedebilirsiniz. Çalıştığınız işler, aldığınız eğitimler ve varsa gönüllülük deneyimlerinizden bahsetmelisiniz. Dikkat etmenizi önerdiğim nokta ise her çalıştığınız işi ve her katıldığınız eğitimi yazmak yerine, projenin konusu ile bağlantılı olabilecek deneyimlerinizden

⁷⁰³ Öğretmen, Çubuk Yavuz Selim İlkokulu, tc.ayseldemir@gmail.com

⁷⁰⁴ Öğretmen, Atatürk Ortaokulu -Ordu, hulyasogut@windowslive.com

bahsetmelisiniz. Daha önce herhangi bir AB projesine katıldıysanız bunu mektubunuzda mutlaka belirtmeniz gerekir, Projenin içeriğini ve oraya gitmenin size ne kattığını birkaç kısa cümle ile açıklamanız daha iyi olacaktır. Gönüllü olmak size ne kattı ya da katacak? Daha önce gönüllülük yaptınız mı? Çünkü eğer yaptıysanız gönüllülük deneyimlerinizi anlatmanın tam da sırası. Daha önceki gönüllülük deneyimlerinizde neler hissettiğinizden de kısaca bahsetmeniz karşınızdaki insanların sizin duygularınızı anlamaları açısından önemli bir etken olacaktır. daha önce bir gönüllülük deneyiminizin olması sizin seçilmenizden artı bir puan olacaktır, ama eğer böyle bir deneyiminiz yoksa da bir sivil toplum kuruluşuna üye olmanız, gönüllü faaliyetlere katılmanız faydalı olacaktır.

Anahtar Kelimeler: AB Projesi, ERASMUS+ Programı, Motivasyon mektubu

İLKOKUL 4. SINIF ÖĞRENCİLERİNİN ÖĞRETMEN KAVRAMINA İLİŞKİN GELİŞTİRDİKLERİ METAFORLARIN İNCELENMESİ

ÖZET

Metafor; bir kavramsal ifadeyi başka bir kavramsal ifadeye benzetmek olarak tanımlanmıştır (Kövecses, 2002). Öğretmen öğretim faaliyetinden sorumlu kimsedir. Onun görevi belirlenmiş amaçlar, müfredat, ortam ve olanaklar bağlamında kendisinden beklenen öğretim faaliyetini yerine getirmektir. Bunun için alan bilgisi, öğretme bilgi ve becerisi vb gibi konularda yeterli olması gerekir (Toprakci, 2012). Bu bağlamda ilkökul öğrencilerinin öğretmen kavramına yönelik algılarını metaforik olarak ortaya çıkarmayı amaçlayan araştırmada aşağıdaki soruya cevap aranmıştır: 1.İlkokul öğrencilerinin öğretmen kavramına yönelik metafor algıları nelerdir? Öğrencilerin öğretmenlere yönelik algıları da bu bağlamda oldukça önem taşımaktadır. Dolayısıyla bu araştırmada ilkökul öğrencilerinin öğretmenlere yönelik algıları ortaya çıkarılmaya çalışılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu 2023-2024 eğitim-öğretim yılında Ankara ili Yenimahalle ilçesinde Şehit Harun Parlak ilkökulundaki 4-K sınıfında öğrenim gören 29 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmanın verileri literatürde metafor çalışmalarında kullanılan ve araştırmacı tarafından araştırma konusuna uygun olarak hazırlanan yarı yapılandırılmış form ile toplanmıştır. Öğrencilere dağıtılan formda öğretmen ..... gibidir. Çünkü..... cümlesini tamamlamaları istenmiş ve oluşturdukları metaforlar nitel araştırma yöntemlerinden içerik analizi ile çözümlenmiştir. Bulgular bölümünde öğrencilerin okul kavramına yönelik ürettikleri metaforlar, üretilen metaforlardan elde edilen kavramsal kategoriler ve her bir kavramsal kategoride yer alan metaforlar ayrı ayrı verilmiştir. Ayrıca doğrudan alıntılarla, bulgular desteklenmeye çalışılmıştır. Araştırma sonucuna göre, öğrenciler öğretmen kavramını 10 metafor ile ifade etmişler ve Öğrencilerin okul kavramını en çok anne-baba(4), kütüphane (4), güneş (4), rehber (4), melek (3), ışık (3), kitap (2), fener (2), bilgisayar (2) ve ayaklı sözlük (1) metaforlarıyla açıkladıkları saptanmıştır. Öğrencilerin okula yönelik ürettikleri 10 metaforun tümü olumlu kavramlardır. Dolayısıyla öğrencilerin öğretmenlerine karşı olumlu yaklaşımları eğitim öğretim faaliyetlerinin başarıya ulaşmasında ve öğrencilerin eğitiminde kolaylık sağlayacaktır. Dahası ilkökul çağında öğrencilerin öğretmenlerine olumlu kavramlarla ifade etmeleri, okula yönelik olumlu imajın ortaya çıkması anlamına gelmektedir ve bu olumlu algı aslında öğrencileri yönlendirebilme ve 21. yüzyılın gerektirdiği becerilerle donatarak toplumsal kalkınmanın sağlanmasına da katkı sunacaktır. Literatür incelediğinde yapılan araştırmalarda öğretmenlere ilişkin algıların genellikle olumlu olduğu görülmektedir. Bu araştırmada ilkökul öğrencileri ile çalışılmıştır. Başka bir araştırmada farklı eğitim kademelerinde öğrenim gören öğrencilerin öğretmenlere yönelik algıları belirlenerek karşılaştırmalı bir analiz yapılabilir. İlkokul öğrencilerinin öğretmen kavramına yönelik ürettikleri metaforlar genellikle olumludur. Bu bağlamda öğrencilerin motive edilerek iyi bir eğitim almaları ve iyi bir vatandaş olarak yetiştirilmeleri kolaylaşacaktır. Ayrıca öğrencilerin öğretmenleri yönlendirici ve şekillendirici olarak açıklamaları, öğrencilerin yönlendirilmesi ve onlara rehberlik etmede öğretmen ve okul yöneticilerinin daha fazla gayret göstermelerini gerekli kılmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Öğretmen, Metafor, Öğrenci, Öğretmen Algısı

⁷⁰⁵ Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, iscisaim06@gmail.com

YETENEK UCUZDUR,BAĞIMLILIK PAHALI**ÖZET**

Eğitim öğretim faaliyetlerinde görevli her öğretmenin bir ilgi alanı ve yeteneği vardır.Özellikle eğitim fakültelerinin sınıf öğretmenliği bölümünden mezun olan öğretmenler spor,müzik,görsel sanatlar,edebiyat vb.yan alanlarından mezun olduğundan , öğrencilerini yetenekli olduğu alanlardan birinden donanımlı olarak yetiştirecek birikime sahiptir.Her öğretmen yetenekli olduğu bir alanda kendisi gibi aynı yeteneğe sahip öğrencileri gözlemleyerek veya çeşitli ölçme ve test araçlarıyla tespit etmeli;usta - çırak formuyla bu öğrencileri ders içi veya ders dışı çalışmalarla yetiştirmelidir.Bu çalışmalar yalnızca öğrenciyi yetenekli olduğu alanda geliştirmeyecek,çağımızın hastalığı olan teknoloji bağımlılığından da kurtaracak , daha mutlu,zamanı daha iyi kullanan,özgüveni artmış bireyler yetiştirecektir.Milli Eğitim Temel Kanunu kapsamında her Türk çocuğunu ilgi,istidat ve kabiliyetleri yönünden yetiştirerek hayata ve üst öğrenime hazırlamak.İlgi duyduğu alanda daha mutlu bireyler yetiştirmek.Öğrencilerin en az 1 enstrümanı alt ve orta seviyede çalmasını sağlamak.Tablet,telefon,xbox,playstation vb.teknolojik araçların bağımlılığından kurtulmak.vBu proje 1.sınıftan 4.sınıfa kadar olan süreçte müziğe ilgi duyan öğrencilere ders içi veya ders dışında uygulanmaktadır.Öğrencinin ilgi duyduğu enstrümanı,temel nota bilgileriyle koordineli olarak öğrenmesi, kolaydan zora doğru tekniğiyle flüt,melodika,org ve keman vb. öğretimi çalışmalarını kapsamaktadır.Tüm öğrenciler flüt eğitimini tamamladıktan sonra dileyen öğrenciler flütün yanısıra seçtiği farklı bir müzik aletini de öğrenecektir. Müziğe yetenekli olduğu tespit edilen 14 öğrencinin tamamı flütle çocuk şarkılarını çalabilmekte,flüte ek olarak 5 öğrenci melodika,3 öğrenci org ve 1 öğrenci kemanla çocuk şarkılarını ve popüler şarkılardan bazılarını çalabilmekte,solfej konusunda temel bilgi ve becerilere sahip olmuştur.Bu öğrenciler belirli gün ve haftalarda aktif görev alıp programları başarıyla tamamlamaktadır.Öğrencilerin ilgi duyduğu bu alanlarda yaptığı çalışmalardan son derece mutlu olduğu,özgüvenlerinin arttığı,bağımlılık yapan teknolojik araçlardan uzak durduğu tespit edilmiş,ailelerden çok olumlu geri dönüşler alınmıştır.

Anahtar Kelimeler: Müzik,Yetenek,Özgüven,Enstrüman

⁷⁰⁶ Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, misket23@hotmail.com

GERİ DÖNÜŞÜM UYGULAMALARININ ÖĞRENCİ ÜZERİNDEKİ ETKİLERİ

CEMİL KILIÇ⁷⁰⁷, HALİME TÜRKER⁷⁰⁸

ÖZET

Doğa olmasa, nefes almak mümkün müdür? Bu nedenle, doğal kaynaklar insan yaşamı için büyük önem arz etmektedir. İnsanlar doğal kaynakları bilinçsiz kullanarak çevre kirliliğine neden oldu. Atık miktarının artması çevresel en büyük sorundur. Çöp ile atık arasındaki farkı bilmeden her şeyin çöp olarak görülüp atılması çevreye ve ülke ekonomisine büyük zararlar verdi. Buna artık bir dur demeliyiz. Tüketime dayalı bir hayat biçimi yaşandığı için bu atıkların nasıl dönüştürüleceğinin kavratılması en önemli amacımız olmalıdır. Atıkların dönüştürülerek tekrar kullanılmasına geri dönüşüm denir. Gelişmiş ülkelerde küçük yaştan itibaren bireylere geri dönüşüm kavramı benimsenmiş bir eğitim verildiği için geri dönüşüm kavramı günlük yaşama entegre edilebilmiştir. Okulumuzda da çöp ve atıkların birbirine karıştırıldığı, velilerin de bu konuda bilinçsiz olduğu gözlemlendiği için 8-9 yaş grubu 32 öğrenci ile bu projeye başlandı. Bu duruma istinaden, eğitimin küçük yaşta başladığı düşüncesinden yola çıkarak, geleceğin bireylerinde geri dönüşüm bilinci oluşturmayı, öğrenci ve çevre arasında organik bir bağ kurmayı hedefleyerek daha bilinçli ve çevre duyarlılığı olan yeni bir nesil yetiştirmeyi kendimize gaye olarak belirlendi. Her atığın çöp olmadığını kavramaları, geri dönüşüm, çevre kirliliği hakkında farkındalık düzeylerini arttırmak istendi. Evsel atıkların azaltılıp öğrenci, veli ve dolayısıyla toplumun bilinçlenmesi hedef alındı. Çöplerin doğru ayrıştırılması, çöpün çoğunluğunun geri dönüşüm olduğunun farkına varmaları, sıfır atığın kavratılıp yaşam biçimi haline getirilmesi, çöp ve atığın farklı şeyler olduğunun kavratılması çevreye saygı için geri dönüşüm atıklarını bilmeleri, geri dönüşüm simgesini kavramaları, kısacası okulumuzda herkesin aktif katılımıyla geri dönüşüm farkındalığını arttırmak, empati kurma becerisi, çözüm odaklı olmak ve sorumluluk bilincinin yerleştirilmesi hedeflendi. Bu nedenle OKULLARDA ORMAN ve EKO OKUL projelerine katıldık. Her ay yapılacak etkinlikler planlandı. Etkinlikler yapılmadan önce uzmanlar tarafından çöp nedir, atık nedir, geri dönüşüm nedir nasıl yapılır, hangi atıklar nasıl toplanmalıdır gibi sorulara cevap bulmak ve öğrencileri bilgilendirmek amacıyla bilgilendirme toplantıları gerçekleştirildi. Çöpler kaç yılda yok olur hakkında sunumlar yapıldı. Panolar hazırlandı. Alçed başkanı ve Alaattin Keykubat Üniversitesi'nden bir öğretim görevlisi misafir edildi. Fen ve doğa köşeleri kuruldu. Geri dönüşüm ve çevre kirliliği ile ilgili tiyatro oyunu sergilendi. Küçülmüş tişörtlerden çanta, atıklardan kumbara yapıldı, defile düzenlendi. 110 kişilik Doğa İçin Söyle korosu kuruldu. Atık malzemelerden oyun alanı yapıldı. Atık malzemelere hayat verelim sergisi açıldı. Afişler hazırlandı. Atık kutu yarışması düzenlendi. Atık yağ ve pil toplandı. Atıklardan yapılan ürünler huzurevi sakinlerine hediye edildi. Alanya Belediyesi ve geri dönüşüm fabrikasına geziye gidildi. Okulun çevresine geri dönüşüm kutuları yerleştirildi. Çevre temizliği konusunda öğrencileri ve velileri sürece dahil ederek çevre ve sahil temizliği yapıldı. ALANYA ÇEVRE FESTİFALİ'ne katılarak ürünlerimiz sergilendi. Sonuç: Tüm bu uygulamalar ve bilgilendirmelerin sonucunda, bu proje ve çalışmalara aktif olarak katılan ilköğretim öğrencilerinde özgüven duygusunun gelişmesi, çevre bilinci ve doğa sevgisi üzerinde olumlu gelişmeler olduğu gözlemlenmiştir. İnsanlar

⁷⁰⁷ Öğretmen, Vakıfkebir Halk Eğitimi Merkezi, cakirli61@hotmail.com

⁷⁰⁸ Öğretmen, Hamit Özçelik İlkokulu Alanya/Antalya, empti-0@hotmail.com

dışında diğere canlıların da yaşama hakkı olduğu kavratılmıştır. Çevreyi sevme, ona saygı duyma bilinçlerinde artış olmuştur. Yapararak yaşayarak öğrenme becerileri geliştirilip geri dönüşüm konusunda farkındalık düzeyleri arttırılmıştır. Öğrenciler ve velilerin sorgulama, ürün ortaya koyma, sosyal duygusal, düşünme becerilerini geliştirdik. Atıkları gruplayıp doğru tüketim alışkanlığını benimsemelerini sağladık. Okulumuzda çöplerin azaldığını gördük. Çocuklar tarafından her çöp olan materyalin gereksiz olmadığı anlaşıldı. Atıkların işe yaradığını ve geri dönüştürebilir olduğunu fark ettiler. Çocuklar bilinçli olarak atık maddeleri nereye atacağını ve nasıl kullanacağını öğrendiler. Ayrıca katıldığımız iki projeyi de başarı ile bitirerek belgelerimizi ve bayraklarımızı alındı.

Anahtar Kelimeler: Geri dönüşüm, atık madde, çevre bilinci

HALK OYUNLARININ ÖĞRENCİ BAŞARISINA ETKİLERİ

CEMİL KILIÇ⁷⁰⁹, NAZLI KARATEKE⁷¹⁰

ÖZET

Kültürün giyimine, kuşamına, hikâyesine ve müziğine ışık tutan Halk Oyunları, yıllar öncesine dayanan, tüm kültürlerdeki geniş oluşumlardır. Ritmik, gösterişli ve zaman zaman dramatik unsurlar taşıyan, toplu veya bireysel bir şekilde yapılan bir dans biçimidir. Bu dans biçimi ilköğretim düzeyindeki her çocuk için farklı pencereler açar. Çocuklar HALK OYUNU kültürü içinde, özgüvenlerini artırırken; her figür adeta gündelik yaşamın sesinin, nefesinin ve ritminin yansımasıdır. Halk Oyunları geniş, rengarenk yelpazesinde; çocukta estetik, yaratıcılık ve ritim duygusu (müzik kulağı) kazandırmakla birlikte, bedensel, zihinsel ve motorsal gelişimi de destekler. Halk oyunları kültürel birlik ve bütünlüğün sağlanması açısından önemli işlevlere sahiptir. Halk oyunlarının gelecek kuşaklara aktarılması, bu alanda öğreticilik yapan kişilere bağlıdır. Bu yüzden öğretim süreci önemlidir. Okulumuzdaki öğrencilerin ritim duygularını artırmak, motor gelişimlerini güçlendirmek, dikkatlerini daha kolay toparlamak ve kültürümüzün bir parçası olan halk oyunlarının unutulmaması için çalışmalara başlandı. 8-10 yaş aralığındaki 16 öğrenciye Antalya Teke Yöresi ve Silifke Yöresi Halk Oyunlarını öğretmeğe karar verdim. Öncelikle yöre ve oyunlar hakkında bilgiler verdim. Halk oyunlarını sevdirecek, kendine ve çevresine güvenini sağlayacak konuşmalar yaptım. Halk Oyunlarının bir ekip işi olduğunu, milli birlik ve beraberlik duygularının gelişmesini sağladığını, sevgiyi ve saygıyı öğreten güzel bir oyun olduğunu çocuklara aşıladım. Bu oyunları öğretirken bilimsel yöntemi kullandım. Bu yöntemde çağdaş eğitim yaklaşımları ile dans biliminin bulgularından yararlanarak dört aşamada gerçekleştirdim. Bunlar; Hazırlık aşaması, bilgilendirme aşaması. Uygulama aşaması, dönüt ve düzeltme aşamalarıdır. Hazırlık aşamasında öğreteceğim oyunlara karar verdim. Bilgilendirme aşamasında öğrencilerime öğrenecekleri yöre hakkında bilgi verdim. Uygulama aşamasında gösterip yaptırma yöntemini kullandım. Bir beceri tam öğrenilmeden diğerine geçmedim. Öğrenciye istenilen beceriyi kazanması için yeterli zaman ve tekrar şansı tanıdım. Aynı zamanda akran öğretimini de uyguladım. Bu yöntem sayesinde öğrencilerin birebir ilişki kurmalarını sağladım. Halk oyunları öğretiminde kullandığım diğer yöntemler Tümdengelim ve Tümevarım 'dır. Tümdengelim yöntemini derslerimin başında uyguladım. Oyunun tamamını göstererek öğrencilerin dikkatini çektim. Öğrencilerin ritim becerilerini geliştirmek için ezgiyi dinleme, beraber söyleme, tek başına söyleme çalışmalarını yaptım. Dönüt ve düzeltme aşamasında ise öğrencilerle birebir çalışarak hatalarını düzeltmelerini sağladım. Sonuç: Halk oyunları seçildi. Basit figürler ile öğrencilerin halk oyununa ilgisi arttırıldı. Ders içinde konu ile ilgili müzikler dinletilerek, çocukların; ritim duygusu kazanmaları sağlandı. Öğrencilerin dikkatlerini daha kolay topladığı gözlemlendi. Bireysel anlamda kendilerini ifade etme yeteneklerinin arttığı görüldü. Öğrencilerin özgüvenleri arttı, derslerde daha aktif oldular. Çeşitli Halk oyunu motifleri ile kültürel bilgi beceri sahibi oldular. Bilmedikleri türkülerini öğrenip, eşlik ettiler. Kendilerini ekip içinde yer alan puzzle 'in en önemli parçası hissedip, o hikâyeyi, yöre oyununu başarı ile tamamladılar. Unutulmaya yüz tutmuş olan oyunların, figürlerin, kıyafet ve müziklerin öğretilerek

⁷⁰⁹ Öğretmen, Vakfıkebir Halk Eğitimi Merkezi, cakirli61@hotmail.com

⁷¹⁰ Öğretmen, Akdam İlkokulu Alanya/Antalya, mbn.295548@gmail.com

gelecek nesillere aktarılması sağlandı. Sosyal bir aktivite olarak, öğrencilerin arkadaşlık ilişkilerini geliştirdi, yardımlaşmayı öğretti, özgüveni arttırdı. Halk Oyunları bir bireye estetik, yaratıcılık ve ritim duygusu kazandırmakla birlikte, oynadığı yörenin kültürünü giyimini, müziğini de kazandırır. Ayrıca bireyde bedensel, zihinsel ve motorsal gelişimi de destekler. Bu yüzden okullarda ders olarak okutulması gerekir.

Anahtar Kelimeler: Halk Oyunları, estetik, ritim, müzik, kültür.

YAPARAK YAŞAYARAK ÖĞRENMENİN ÖĞRENCİ BAŞARISINDAKİ ROLÜ

CEMİL KILIÇ⁷¹¹, ÇİĞDEM YILDIZ⁷¹²

ÖZET

Deneyim, bilgilerin yaşamda kullanılarak, kalıcı öğrenmeyi gerçekleştiren en önemli basamaklardan biridir. Yapararak yaşayarak öğrenme çocukları yaşamlarının eğitim sürecine dâhil edilmesi yoluyla öğrenme gerçekleşmesidir. Etkinliklerde öğretmen merkezli öğretim, tek bir yaklaşım gibi öğrenciyi pasif kılar ve yaratıcı düşünmeden uzak bir şekilde, hayatın içinde öğrenme gerçekleşmesini engeller. Öğrenci materyallerle ve uygulamalarla ne kadar çok ilişkide olursa, duyu organları o kadar çok uyarılmış olur. Duyu organları, çocuğun hayata köprüsü, algı düzeyini arttırıcı etkisi ile yeni denizlere gemisi, farklı ülkelere uçağı olur; yapararak yaşayarak öğrenir ve duyu organları ile hisseder, duyar görür, dokunur ve kokusunu içine çeker. Okulumuzda öğrencilerin el becerilerinin ve anlama kabiliyetlerinin düşük olduğu fark edildi. 8-9 yaş aralığındaki 35 öğrenci ile bu çalışmaya başlandı, çocuğun aktif katılımını sağlamak projenin başlıca hedefi oldu. Çalışmalar sonucunda özgüvenlerinin artması, sosyal düşünsel motor gelişimlerini ve sorgulama, karar verme, araştırma gibi yaşam becerilerini kazanmaları, empati kurma becerilerini geliştirmek, problemlere çözüm üretmeyi bilmek hedeflendi. Sonuç: Dünya'nın nefesi orman gezileri ve yaşadığı çevreyi tanıması görmesi için çevre gezileri düzenlendi. Birçok deneyi öğretmen rehberliğinde gerçekleştirdiler. Çocuklar gezilerde canlıları tanıdılar, gördüler ve düşündüler. Çevrelerinde yaşayan canlı çeşitlerini görerek ve yerinde inceleyerek bilgi sahibi oldular. Hayatımızın parçası bitkileri incelediler. Sınıf içinde bitki yetiştiriciliği ve okul bahçesine ağaç dikimi yaptılar. Kendilerinin aktif olduğu gezilerden ve uygulamalardan sonra bir çok öğrencinin evde evcil hayvan beslemeye başladığı yine evlerinde saksı çiçekleri ve bahçe bitkileri yetiştirmeye çalıştığı gözlemlendi. Özgüvenleri, dil gelişimi, el becerileri empati kurma becerileri arttı. Hayal güçleri ve problem çözme becerisi gelişti. Doğa ile iç içe kendilerini ortaya koyabildikleri, fiziksel deneyimleri ile birçok konuda farklı bilgi ve farkındalık kazandıkları oldukça açıktı. Çocukların kendi deneyimleriyle öğrenmelerini sağlandı. Dikkat eksikliğinden kaynaklanan sosyal beceri sorunları çözüldü. Yapararak yaşayarak öğrenmenin kalıcı olarak bilişsel gelişimi desteklediği gözlemlendi. Öğrenciler de kendilerini keşfetmiş, başarı duygusunu tatmışlardır. Öğrenme kolayca gerçekleşti ve de her çocuk yaşadıklarını hafızasına çıkmayacak kalemler ile yazmış oldu.

Anahtar Kelimeler: yapararak yaşayarak öğrenme, duyu organları, çevre gezileri

⁷¹¹ Öğretmen, Vakfıkebir Halk Eğitimi Merkezi, cakirli61@hotmail.com

⁷¹² Öğretmen, Aşağıoba Hasan Atıcı İlkokulu Alanya/Antalya, chydemeren1@gmail.com

ZEKA OYUNLARINI KEŞFEDİYORUM

OSMAN YILDIZ⁷¹³

ÖZET

Bu çalışmada amacımız ilkokul üçüncü ve dördüncü sınıf öğrencilerimize disiplinler arası bir yaklaşımla beden eğitimi ve serbest etkinlik derslerinde akıl ve zeka oyunları atölyemizde her hafta bir zeka oyununun tanıtımını yaparak öğrencilerimize zeka oyunlarını öğretmek ve öğrencilerimizi zeka oyunları turnuvalarına hazırlamak ve zeka oyunları hakkında öğrenci görüşleri elde ederek öğrenci görüşlerine göre hareket etmek. Kendoku, nim, sudoku, dokuz taş, mangala, satranç, tangram, Qbitz, Pentago, skippity, hedef5, pertomino, kakuro vb. Zeka oyunları genellelikle öğrencilerimizin bilişsel becerilerinin yanı sıra algı, strateji odaklanma becerilerini, görsel zeka becerilerini, hamle becerilerini, düşünme becerilerini ve problem çözme gibi becerilerini geliştirmektir. Bu oyunlar kritik düşünme, global düşünme, analitik düşünme, işbirliği, grup etkileşimi gibi becerilerin gelişmesine katkı sağlayarak genellikle problem çözme, mantık yürütme, strateji oluşturma, dikkat ve odaklanma gibi becerilere odaklanır. Zeka oyunları genellikle bireylerin öğrenme ve gelişme süreçlerine katkıda bulunmak bireylerin kendi potansiyellerinin farkına varabilmeleri, hızlı ve doğru karar verebilmeleri, problemler karşısında kendilerine özgü çözüm yolları üretebilmeleri ve en önemlisi de kendilerini sürekli yenileyebilmeleri en önemli amaçlarımız arasındadır. Zeka, bireyin çevresine uyum sağlama, problem çözme, öğrenme, deneyimlerden ders çıkarma, soyut düşünebilme, mantıklı çıkarımlar yapabilme yeteneği ifade eden genel bir kavramdır. Zeka oyunları hayatta var olan gerçek ya da gerçeğe yakın problemleri içeren ve çeşitli problemleri oyunlaştırarak bireylere problem çözme aktarmada kullanılacak araçlardan biridir. Zeka oyunları hayatta var olan gerçek ya da gerçeğe yakın problemleri içeren ve çeşitli problemleri oyunlaştırarak bireylere problem çözme aktarmada kullanılacak araçlardan biridir. Zeka oyunlarının amacı, strateji geliştirme, planlama, akıl yürütme, mantıksal zeka, dikkat, hafıza, bellek gibi becerilerin gelişmesine katkı sağlar Zeka oyunları ayrıca kişiler arasında rekabeti teşvik edebilir, sosyal etkileşimi artırabilir ve birlikte çalışma becerilerini, işbirliğini grup etkileşimini geliştirebilir. Bu projedeki hedeflerimiz arasında öğrencilerin girişimcilik ve karar verme becerileri gelişecek. Hedefleri arasında düşünme becerilerini geliştirmek, öğrenmeyi öğrenme becerilerini geliştirme, eğlenerek öğrenme becerilerini gelişecek öğrencilerin araştırmacı yönlerini geliştirme, iletişim becerilerini geliştirme, özgüven ve empati becerilerini gelişecek. Hızlı düşünebilme ve doğru karar verme fonksiyonlarını gelişecek. Eleştirel düşünme becerileri gelişecek. Problem çözme yetisini güçlenecek. Neden – sonuç ilişkisi kurabilme becerileri sağlanacak. Motivasyon ve konsantrasyon becerileri kazandırılacak. Öğrencinin hafızaları güçlenecek. Ve öğrencilerimiz zeka oyunları turnuvasına katılımları sağlanarak ilçe, il ve bölge dereceleri elde etmek. Sonuç olarak, zeka oyunlarının amacı ve hedefleri, zihinsel becerileri geliştirmek, öğrenmeyi teşvik etmek, eğlenceli bir deneyim sunmak ve sosyal etkileşimi artırmak olarak özetlenebilir.

Anahtar Kelimeler: Oyun, Eğitim, Zeka Oyunları, Yaratıcılık, Düşünme

⁷¹³ Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, osman_y23@hotmail.com

ORYANTİRİNG EĞİTİMİNİN İLKOKUL ÇOCUKLARINDA OKUL BAŞARISINA ETKİSİ

GÜLCAN AKYÜREK⁷¹⁴

ÖZET

Okul çağı çocuklarında sportif faaliyetler öğrencilerin fiziksel gelişimine katkı sağlaması yanında öğrencinin ruhsal, zihinsel, duygusal becerilerinin de bir bütün olarak gelişmesini sağlamaktadır. Okul eğitim programlarında yer alan sportif faaliyetler ile çocukların hareket yeteneklerinin geliştirilmesi, öğrenme kapasitesilerinin artırılması, boş zamanlarını olumlu ve iyi yönde kullanma alışkanlıkları kazandırılması amaçlanmaktadır. Oryantiring (yön bulma, orienteering, kısaca OL) sporcuların harita ve pusula yardımı ile en kısa zamanda kontrol noktalarını (hedefleri) bulmaya çalıştığı bir spor türüdür. Oryantiring aynı zamanda hem oryantasyonu (konum saptama), hem navigasyonu (yön bulma) hem de rota bulmayı içinde barındıran ve bunları spor çatısı altında birleştiren zevkli, keyifli ,eğitici bir faaliyettir. Sporcuların hem kendini, hem diğer sporcuları hem de içinde buldukları arazinin özelliklerini dikkate alarak doğru rotaya en kıs sürede karar vermeleri ve bunu hızlı bir şekilde gerekmektedir. Atletik kapasitelerine ek olarak mutlaka zihin yeteneklerini de kullanmalıdırlar. Bu özelliği nedeniyle oryantiringe "koşarken santranç oynamak " benzetmesi de yapılmaktadır. Oryantiring sporu kazandırdığı kavramsal, fiziksel, sosyal ve bilişsel yetileri sayesinde çocukların fiziksel ve mental olarak daha sağlıklı gelişmelerine katkı sunmaktadır. Bu özellikleri nedeniyle oryantiring sporu, çocuğun fiziksel gelişimini desteklemesi yanında ona iyi bir izleyici, yarışmacı, sporcu olabilme olanağı sunması ile bu amaçlara uygun bir sportif faaliyettir. İlkokul 3. sınıf öğrencilerinde ders dışı egzersiz olarak yapılan oryantiring etkinliklerinin daha çok fiziksel aktivite gerektirmesi, çocukların duygusal doyuma ulaşmalarını sağladığı ve fizyolojik gelişimlerine daha olumlu etki yaptığı görülmüştür. Aynı zamanda harita okuma, pusula kullanma ve yorumlama bilgisi verilen çocukların analitik zeka ve 3 boyutlu algılama becerilerinde gelişme olduğu gözlemlenmiştir. Bu etkinliklerin çoğunlukla farklı doğa ortamında hazırlanan parkurlarda yapılması, özellikle şehirde büyüyen çocuklara çevreyi, doğayı ve hayvanları tanıma olanağı sunmuştur. Bununla birlikte öğrencilerin sportif yarışmalar içerisinde kendini kanıtlamasını, kendi kararlarını verebilmesini desteklediği, baskı ve stres altında bağımsız olarak düşünme ve zorlukları çözme yeteneğini geliştirdiği görülmüştür. Yine bu etkinliklerde eğitim alanlarının değişkenliği ile teorik ve uygulama eğitimlerinin paralel verilmesi çocukların takım çalışmaları ile sosyalleşmelerine ve daha çok eğlenmelerine katkı sağladığı gözlemlenmiştir. Bütün bunlar sonucunda oryantiring etkinliklerinin hedef doğrultusunda odaklanmaya ve başarı için sabırlı-sistemli olarak çok çalışmaya yönlendirerek okul başarısını arttırdığı, olumlu benlik geçitirmelerine katkı sağladığı, çocukların okula daha istekli gelmelerini desteklediği görülmüştür. Aynı zamanda bu etkinliklerin müfredatla entegrasyonu sonucu akademik başarılarında gözle görülür artış olduğu gözlemlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Oryantiring, İlkokul, Okul Başarısı

⁷¹⁴ Öğretmen, 19 Mayıs İlkokulu- Mersin, gulcanakyurek33@gmail.com

ÖĞRENCİNİN ZENGİNLEŞTİRİLMİŞ GÖRSELLER VE MATERYAL OLUŞTURUP KULLANMASININ ORTAÖĞRETİM MATEMATİK ÖĞRENİMİNE ETKİSİ

NAGEHAN ÇINAR ÇAYLIOĞLU⁷¹⁵

ÖZET

Bu araştırmayla; matematik dersinde, öğrencinin zenginleştirilmiş görselleri ve materyalleri kendisinin oluşturması ve bunları kendisinin kullanması, derse olan ilgiyi ve başarıyı nasıl etkileyeceğini görmek amaçlanmıştır. Matematik, somut gerçekleri belirtmek ve modellemek için kullanılan, kendine özgü bir dili ve sistematik bir yapısı olan ve zihinsel düşünme becerisi gerektiren bir bilimdir. Matematiğin bu yapısı, öğrenilmesi ve öğretilmesinde karşılaşılan sorunların da ana nedenlerinden biri olmaktadır.(Franke,Kazami&Battey,2007;Hieber&Graouws,2007) Dünyada olduğu gibi ülkemizde de öğrencilerin en zorlandıkları derslerin başında matematik gelmektedir. (Baykul,2009). Öğretimin ilkelerinden olan 'Fazla duyu organına hitap etme ilkesi' açısından değerlendirdiğimizde öğrenci, öğrenme sürecinde ne kadar çok duyu organı kullanırsa, o bilgiyi öğrenmek hem kolaylaşır hem de kalıcılığı artar. Soyut düşünmenin yanı sıra bütün duyu organlarını işe koşan ve çeşitli araç gereçlerden kullanan öğrenciler daha iyi öğrenir.(Yalın1999) Araştırmalara göre bilgilerin %83'ünü görme,%11'ini işitme,%3,5koklama,%1,5dokunma,%1'ini tatma duyularıyla elde edilir. Ayrıca öğrenci okuduklarının %10'ununu işittiklerinin %20'sini,gördüklerinin %30'unu,görüp işittiklerinin %50'sini, söylediklerinin %70'ini, yapıp söylediklerinin %90'ını hatırlar.(İzci 2004). Eğitimde materyal kullanımı, algılama ve öğrenmeyi kolaylaştırır. İlgi uyandırır, sınıfa canlılık getirir. Öğrenmede, zamanı kısaltır, bilgiyi pekiştirir ve kalıcılığa yardım eder. Öğrencilerin konuya katılımlarını sağlar, okuma ve araştırma arzusu uyandırır. Yanına gidilmesi veya sınıfa getirilmesi mümkün olmayan olay, olgu ve varlıkları, gerçek yüzleriyle sınıfa taşır.(Aslan &Doğdu 1993) Bu durumda her etkinlik içinde yer alabilen, yaparak yaşayarak ve somutlaştırarak öğrenmeyi sağlayabilecek materyallerin kullanımının matematik eğitiminde kilit bir role sahip olduğu ortaya çıkmaktadır. (Yıldırım ve Şahin, 1999; Gürbüz,2007). Bu bilgilerden yola çıkarak, orta öğretimde matematik konularından bazıları seçilerek, gönüllü öğrencilere verilmiştir. Öğrencilerden konularına uygun olacak şekilde renkli kartonlar, renkli kalemler kullanarak, görsel olarak zengin anlatımlar yapmaları istenmiştir. Ayrıca örnek materyallerden faydalanarak yine konularıyla ilişkili materyaller yapmaları istenmiştir. Öğrencilere yeterli süre verilmiş, talep doğrultusunda gerekli yönlendirmeler yapılmış, ortaya görsel yanı kuvvetli panolar ve materyaller çıkmıştır. Sınıf ortamında her öğrenci kendi oluşturduğu pano ve materyal üzerinde konularını sunmuştur. Dinleyen öğrenci grupları da dikkatli ve özenli bir şekilde dersi dinlemiş, materyallere dokunup kullanmak istemiştir. Dersin sonunda farklı öğrenci grupları daha yakından inceleme yapmak istemiştir. Bunun yanı sıra yapılan tüm çalışmalar okulun dikkat çeken bir alanında sergilenmiş, okul genelinde öğrencilerin panoya ve materyallere ilgilerinin yüksek olduğu gözlemlenmiştir. Öğrencilerin büyük bir kısmı, özellikle materyallere büyük ilgi göstermiş, materyallerle ufak çaplı çalışmalar gerçekleştirmiştir. Sonuç olarak; Matematik soyut kavramlara dayanan, soyut düşünme becerisi gerektiren bir derstir. Bu dersi somutlaştırmak ilgiyi ve anlaşılabilirliği artırmaktadır. Ancak özellikle ortaöğretimde her konunun

⁷¹⁵ Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, nghncaylioglu@hotmail.com

materyalle veya görsel veriyle ifade edilmesi mümkün olmamaktadır. Somutlaştırılan ve özellikle öğrencinin üretim sürecine katıldığı her konunun anlaşılabilirliğinin arttığı gözlemlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Matematik, Materyal, Zenginleştirilmiş Görsel

MATEMATİK BAŞARISINI ETKİLEYEN SOSYO-KÜLTÜREL FAKTÖRLERİN ANALİZİ: BİR ALAN ÇALIŞMASI

GÜLAY ERGENE AKIN⁷¹⁶, ABUZER AKIN⁷¹⁷

ÖZET

Bu çalışma, Yozgat Atatürk Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi 9. sınıf öğrencilerinin matematik dersindeki başarılarını etkileyen sosyo-kültürel faktörleri incelemeyi amaçlamaktadır. Araştırma kapsamında, öğrencilerle yapılan röportajlar aracılığıyla cinsiyet, anne-baba öğrenim durumu, meslekleri, aile gelir düzeyi, kardeş sayısı, boş zaman etkinlikleri, televizyon izleme alışkanlıkları, bilgisayar kullanımı, destekleme kurslarına katılım ve matematik dersine yönelik çalışma alışkanlıkları gibi faktörler incelenmiştir. Bu bilgiler, matematik başarısını etkileyen sosyo-kültürel faktörlerin belirlenmesine olanak sağlamıştır. Matematik eğitimi, bireylerin bilimsel düşünme, problem çözme ve analitik becerilerini geliştirmede temel bir role sahiptir. Ancak, matematik başarısını etkileyen faktörler karmaşıktır ve genellikle sosyo-kültürel arka planla ilişkilidir. Bu çalışma, Yozgat Atatürk Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi'nde öğrenim gören 9. sınıf öğrencilerinin matematik başarısını etkileyen sosyo-kültürel faktörleri belirlemeyi amaçlamaktadır. Çalışma kapsamında, nitel araştırma yöntemi benimsenmiştir. Öğrencilerle bireysel röportajlar yapılarak cinsiyet, anne-baba öğrenim durumu, meslekleri, aile gelir düzeyi, kardeş sayısı, boş zaman etkinlikleri, televizyon izleme alışkanlıkları, bilgisayar kullanımı, destekleme kurslarına katılım ve matematik dersine yönelik çalışma alışkanlıkları gibi faktörler incelenmiştir. Röportajlar, katılımcıların onayıyla video kaydedilmiş ve ardından içerik analizi yapılmıştır. Çalışma sonuçlarına göre, öğrencilerin matematik başarısını etkileyen pek çok sosyo-kültürel faktör bulunmaktadır. Anne-baba öğrenim düzeyi ve mesleği, aile gelir düzeyi, destekleme kurslarına katılım, matematik dersine yönelik çalışma alışkanlıkları gibi faktörlerin matematik başarısı üzerinde belirleyici olduğu gözlemlenmiştir. Ayrıca, öğrencilerin sosyal ve kültürel etkinliklere katılma durumu ile matematik başarısı arasında ilişki olduğu tespit edilmiştir. Bu çalışma, matematik başarısını etkileyen sosyo-kültürel faktörlerin belirlenmesine katkı sağlamıştır. Elde edilen bulgular, matematik eğitiminde sosyal ve kültürel arka planın önemli bir rol oynadığını göstermektedir. Bu nedenle, matematik eğitiminde sosyo-kültürel faktörlerin dikkate alınması gerekliliği vurgulanmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Matematik, Öğrenci başarısı

⁷¹⁶ Öğretmen, Yozgat MEB, rosemoon.67@hotmail.com

⁷¹⁷ Öğretmen, Yozgat İl Temsilcisi, abuzerakin@hotmail.com

ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİNE GÖRE ÖĞRETMENLİK MESLEĞİNE SAYGI

TUĞBA SONGUR KARAKURT⁷¹⁸, AYSUN YILMAZ⁷¹⁹, BERRİN ÜSTOĞLU⁷²⁰, HAVVA GEYLAN⁷²¹,
MEHMET KARAKURT⁷²²

ÖZET

Öğretmenlik mesleği bilgiyi öğrenciye aktarmanın yanı sıra daha fazla nitelik, beceri ve özveri gerektiren bir meslektir. Eski zamanlardan beri öğretmenlere her zaman saygı duyulmuş ve ilgi gösterilmiştir. Son zamanlarda dünyanın büyük kısmında ahlaki değerlere verilen kıymetin azaldığı ve etik değerlerden uzaklaşıldığı bilimsel çalışmalarla da ortaya konulmuştur. Yaşanan bu olumsuz durumların önlenmesinde öğretmenlerin, ülkelerin geleceğini oluşturacak nesilleri yetiştirmesi açısından her zaman değerini koruması gerekmektedir. Öğretmenlerin mesleklerindeki başarıları birçok faktörle ilişkilidir ki bunların en önemlileri kendi mesleklerine karşı toplumun verdiği değer ve saygıdır. Ancak günümüze geldiğimizde öğretmene verilen değer ve gösterilen saygının gittikçe düştüğü oldukça aşikârdır. Bu araştırmanın amacı, öğretmenlere göre; toplumda öğretmene karşı olan saygının azalmasının sebepleri, bu duruma etki eden faktörleri ve sonuçlarını, öğretmene olan saygı seviyesini artırmak için yapılması gerekenleri tespit etmektir. Araştırma nitel araştırma yaklaşımının bir türü olan betimleyici fenomenolojik desene göre tasarlanmıştır. Bulgular, yarı yapılandırılmış sorulardan oluşan görüşme formu ile elde edilmiştir. Verilerin çözümlenmesinde ise betimsel analiz tekniği kullanılmıştır. Ankara ili Keçiören İlçesinde dört farklı resmi ortaokulda görev yapan 37 öğretmenle görüşme yapılmıştır. Araştırmanın sonucunda, son zamanlarda toplumda öğretmene olan saygı düzeyinin azaldığı belirlenmiştir. Öğretmene olan saygı düzeyinin azalmasına sebep olan bazı faktörler; yasa ve yönetmelikler, aileler, siyasetçiler, okul yönetimi, öğretmenler, teknolojinin gelişmesi, toplumun değer yargılarının değişmesi gibi etkenlerdir. Öğretmenlerin toplumlarda statüsünü ve saygınlığını belirleyen en önemli faktörlerden birisinin de kendilerinin sosyal ve ekonomik durumlarıdır. Mevcut durumda yeterli olmayan sosyal ve ekonomik durumlarının mesleklerinin itibarını olumsuz etkilediği belirtilmiştir. Ne yazık ki öğretmenlerin mesleklerinin saygınlığı ve aldığı değer diğer meslek gruplarına karşı oldukça düşüktür. Meydana gelen bu durum öğretmenlerin motivasyonunun azalmasına, verimliliğinin düşmesine, öğrencilerin yeterli ve gerekli eğitimi alamadan okuldan ayrılmalarına yol açmaktadır. Araştırmada öğretmene olan saygı düzeyinin artırılması; öğretmenlerin motivasyonunu arttıracığı için, öğrencilerin daha kaliteli ve yeterli eğitim verilmesini sağlayacağı vurgulanmıştır. Hem öğretmenin motivasyonu arttırmak hem de toplumda hak ettiği saygı ve değeri yeniden kazanmak için ödüllendirme mekanizmasının da daha aktif kullanılması gerektiğini, kendilerinin bireysel ya da grup halinde yaptıkları çalışmaları takdir edilmeli ve bu durum teşvik edilmesi gerektiği belirtilmiştir. Öğretmene olan saygı düzeyinin artırılması için Milli Eğitim sistemi ile ilgili kanun ve yönetmeliklerde değişiklik yapılması, okullarda aile eğitimi verilmesi, toplumun öğretmene saygı konusunda bilinçlendirilmesi, öğretmenin ekonomik düzeyinin

⁷¹⁸ Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, karakurt7255@gmail.com

⁷¹⁹ Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, aysunyilmaz08@gmail.com

⁷²⁰ Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, ustogluonat@gmail.com

⁷²¹ Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, havvageylan@hotmail.com

⁷²² Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, mkarakurt400@gmail.com

artırılması, siyasetçilerin beyanlarında öğretmenleri küçümseyici ifadeler kullanmaması, öğretmenlerin kendilerini yenilemeleri gibi öneriler sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Öğretmen, Saygı, Eğitim-Öğretim, Öğrenci

ÖĞRETMENLERİN KARIYER BASAMAKLARINA İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ

MURAT ŞEREMET⁷²³, MUSTAFA DEMİR⁷²⁴

ÖZET

Bu araştırmada öğretmenlerin kariyer basamaklarına ilişkin görüşlerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Çalışmada öğretmenlerin kariyer basamaklarına ilişkin görüşlerini belirlenmesi amaçlandığından araştırma nitel araştırma desenleri arasında yer alan temel düzeyde nitel araştırma ile yürütülmesine karar verilmiştir. Araştırmada verilerin yarı yapılandırılmış görüşme ile elde edilmiştir. Bu doğrultuda geliştirilen ve 6 sorudan oluşan görüşme formu oluşturulmuştur. Oluşturulan görüşme soruları nitel araştırma konusunda çalışma yapmış 2 akademisyene gönderilerek soruların uygun olup olmadığı noktasında görüş alınmıştır. Gelen geri dönütler doğrultusunda bir soru kaldırılmıştır. Geri kalan 5 soru kariyer basamakları konusunda çalışma yapmış olan 2 akademisyen gönderilmiş ve soruların değerlendirilmesi istenmiştir. Gelen geri dönütler sonucunda 5 sorudan oluşan görüşme formu oluşturulmuştur. Çalışma grubu maksimum çeşitlilik örnekleme yöntemi kullanılarak 8 öğretmen ile görüşme yapılmıştır. Görüşmeler gönüllülük esas alınarak gerçekleştirilmiştir. Görüşmeler 20 dakika ile 35 dakika arasında sürmüş ve katılımcı izni doğrultusunda ses kayıt cihazı kullanılmıştır. Görüşmelerde ses kayıt cihazının dışında katılımcının duygu durumlarının tespit edilmesi için alan notlarına da başvurulmuştur. Görüşmeler sonucunda elde edilen ses kayıtları ve alan notları bilgisayar ortamına aktarılmıştır. Analiz iç tematik analiz yöntemi kullanılmıştır. Analizler devam etmektedir. Ortaya çıkan bulgulara dayalı olarak alan yazın doğrultusunda sonuçlar tartışılarak gerekli önerilerde bulunulacaktır.

Anahtar Kelimeler: Öğretmen, Kariyer Basamakları , İnsan Kaynakları Yönetimi

⁷²³ Uzm., Milli Eğitim Bakanlığı, mustafaferrum@hotmail.com

⁷²⁴ Uzm., Milli Eğitim Bakanlığı, mustafa.ferrum@gmail.com

VELİLERİN MESLEKİ EĞİTİM KURUMLARININ İMAJLARINA İLİŞKİN GÖRÜŞLERİNİN İNCELENMESİ

HALUK ÖZTÜRK⁷²⁵, HAVVA KARA⁷²⁶

ÖZET

Son yıllarda teknolojiye yaşanan hızlı ilerlemelere paralel olarak iş sektöründe de nitelikli elemana olan ihtiyacı arttırmıştır. Bu da iş piyasasına ara eleman yetiştiren mesleki eğitimin, ülkelerin gelişim ve ilerlemelerinde ne kadar önemli olduğunu ortaya çıkarmıştır. Mesleki eğitim ve öğretim, öğrencilere istihdam edilebilirliklerini artıran, kişisel gelişimlerini destekleyen ve aktif vatandaşlığı teşvik eden temel becerileri sağlamaktadır. Mesleki Eğitim ve Öğretim, kurumsal performansı, rekabet gücünü, araştırmayı ve yeniliği artırır. Avrupa'daki Mesleki Eğitim ve Öğretim sistemleri, iyi gelişmiş bir Mesleki Eğitim ve Öğretimin başarısı paydaşlar ağına dayanmaktadır. Bu ağlar, işverenler, veliler ve işletmeler gibi sosyal ortakların ve odalar, komiteler ve konseyler gibi farklı organların katılımıyla yönetilmektedir. Bu ağların önemli bir parçası da öğrenci velileridir. Mesleki eğitimin önemi doğrultusunda bu çalışma ile öğrenci velilerinin mesleki eğitim kurum imajlarına ilişkin görüşlerinin ortaya koymak amaçlanmıştır. Bu genel amaç doğrultusunda mesleki eğitimin önemine inanma, okullardaki mesleki eğitim ile ilgili yapılan etkinlikler, velilerin mesleki eğitime verdiği önem ve mesleki eğitimin daha etkili olması bağlamındaki konularda katılımcıların görüşlerine başvurulmuştur. Bu araştırma nitel araştırma yaklaşımı çerçevesinde “durum çalışması” deseni kullanılarak yapılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu 2023-2024 Eğitim-Öğretim yılında Sinop il genelindeki mesleki ve teknik okullarda öğrenim gören 35 öğrenci velileri oluşturmaktadır. Veri toplama aracı olarak, “yarı yapılandırılmış görüşme formu” kullanılmıştır. Görüşme formu hazırlık sürecinde “Problemi tanımlama aşaması; Madde yazma-Taslak form oluşturma; Uzman görüşü alma ve Görüşme formuna son şeklini verme” süreci işletilmiştir. Toplanan veriler “içerik analizi yöntemiyle analiz edilmiştir. İçerik analizi; nesnel, ölçülebilir, doğrulanabilir bilgilere ulaşmak amacıyla doküman, metin ve evrak gibi pek çok farklı materyali belli kurallar dahilinde (örnekleme, kodlama, kategori vs.) analiz etmeyi amaçlayan nitel araştırma yöntemi içerisinde yer alan bir tekniktir Görüşme sırasında sondajlayıcı sorular yöneltilerek velilerin görüşleri alınmıştır. Çalışma sonucunda velilerin çoğunluğunun mesleki eğitimin önemine inandıkları ortaya çıkmıştır. Diğer taraftan veliler tarafından okullarda yürütülen eğitim faaliyetlerinin sektörel ihtiyaçları karşılamaktan uzak olduğu, mesleki eğitimin daha başarılı ve etkili olması için öğrenci ve velilerde bakış açısı değişikliği gerektiği, akademik olarak nispeten düşük başarısı olan öğrencilerin tercih etmesine bağlı olarak sorunlar yaşandığı ifade etmektedirler. Bu durumun düzelmesi için Bakanlık düzeyinde istikrarlı politikalara ihtiyaç olduğu vurgulanmaktadır. Ayrıca Mesleki eğitimin daha kaliteli olması konusunda katılımcıların en çok vurguladıkları şey uygulama saatlerinin artırılmasıdır.

Anahtar Kelimeler: Mesleki Eğitim, Öğrenci, Kurum İmajı

⁷²⁵ Öğretmen, Sinop Seydi Ali Reis Mesleki Ve Teknik Anadolu Lisesi, halukozturk57@hotmail.com

⁷²⁶ Öğretmen, Prf.Dr.Necmettin Erbakan Mesleki Ve Teknik Anadolu Lisesi-, hawakara6@gmail.com

MESLEKİ VE TEKNİK ORTAÖĞRETİM OKULLARINDA BECERİ EĞİTİMİ UYGULAMALARINDAKİ SORUNLAR

FADİME KUTLULAR⁷²⁷

ÖZET

Ülkemizde öğrencilerin mesleki ve teknik okullarda edindikleri bilgi ve becerileri geliştirmek, piyasadaki çalışmaları ve gelişmeleri yerinde görmelerini sağlamak için işletmelerde Beceri Eğitimi Uygulaması yürütülmektedir. İşletmelerde mesleki eğitim, mesleki ve teknik okullardaki öğrencilerin uygulamalı derslerini işletmelerde, teorik derslerini de okullarında veya işletmelerce sağlanan eğitim alanlarında yaptıkları eğitim çalışmalarını ifade eder. (M.E.B., Mesleki Eğitim Kanunu, madde 3-(h), 1986). Meslek alan/dallarında öğrenim gören öğrencilerin 3308 sayılı Kanun kapsamında 12'nci sınıfta işletmelerde beceri eğitimi görmeleri esastır. (M.E.B., Ortaöğretim Kurumları Yönetmeliği, madde 121-(1), 2013). Türkiye ekonomisinin, gelişmiş ekonomiye sahip ülkelerle yarışabilmesi, mesleki ve teknik alanlarda iyi eğitilmiş, teknolojik gelişmeleri takip eden ve kullanabilen, bunu bir yaşam şekli olarak benimsemiş insan gücünün bulunması ile mümkündür. Özellikle teknolojik gelişmelerin hız kazandığı ve yeni teknolojilerin ortaya çıktığı günümüzde bu durum daha da önemli bir hal almıştır (Özsoy, 2007). Bununla birlikte tüm dünyada nitelikli iş gücü konusunda ciddi bir açık olduğu ve bu açığın büyümeye devam ettiği bilinmektedir. Türkiye'de Mesleki ve Teknik Ortaöğretim Kurumlarında Uygulanan İşletmelerde Beceri Eğitimi hem işletmelerin istihdam açığını karşılayabilecek teknolojik ve sektörel gelişmelere hakim olabilen nitelikli işgücünün yetişmesinde hem de eğitimin kalitesinin arttırılarak günümüzün iş dünyasının ihtiyaçlarına ve hızla gelişen teknolojiye cevap verebilecek nitelikte olabilmesine büyük katkı sağlamaktadır. Araştırmanın temel amacı, mesleki ve teknik ortaöğretim okullarında beceri eğitimi uygulamalarındaki sorunları tespit etmek ve bu sorunlara çözüm önerileri sunmaktır. Bu doğrultuda, bir Mesleki ve Teknik Anadolu lisesinde 12. sınıfta öğrenim gören 50 öğrenci ve 12 koordinatör öğretmen üzerinde yapılandırılmış ölçekli anket çalışması uygulanmıştır. Araştırmanın sonuçları, mesleki ve teknik ortaöğretim okullarında beceri eğitimi uygulamalarında yaşanan sorunların ciddiyetini vurgulamaktadır. Öğrencilerin okulda aldıkları teorik eğitimi pratiğe dönüştürmekte zorlanmaları, işletmelerin öğrencilere iş tanımı dışında görevler vermesi ve izin verilen süreler üzerinde mesai uygulanması, işletmelerde stajyer öğrenci yetiştirme veya eğitim birimi gibi birimlerin bulunmaması, işletmelerde öğrencileri yetiştirmekle görevli kişilerin usta eğitici belgesi bulunmaması ve gerekli mesleki bilgiye sahip olmaması gibi sorunlar tespit edilmiştir. Çalışmamızda ölçekli anket yöntemi ile sorunların tespiti dışında yapılan sözlü görüşmelerde sorunların çözümüne yönelik paydaşların fikirleri de alınmıştır. Paydaşların ortak olarak görüş birliği yaptığı çözüm önerilerinde; paydaşların arasında daha sağlıklı ve güçlü iletişimin sağlanması, eğitim programlarının işletmelerin ihtiyaçları doğrultusunda yapılandırılması, işletmelerin stajyer eğitimi ve ücretlendirilmeleri konusunda politikaların üretilmesi ya da mevcut politikaların iyileştirilmesi gibi öneriler ön plana çıkmıştır. Bu alanda yapılan çalışmalar ışığında kendi bölgemizde ve kendi okulumuz özelinde bir çalışma yapılmış olup yaşanan ve yaşanabilecek sorunların ortaya koyulması hedeflenmiştir. Yapılan bu çalışma sonucunda paydaşların sorunlara birlikte odaklanmaları,

⁷²⁷ Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, fadimekutlular@gmail.com

güçlü bir iletişimle birlikte çözümler üretilmesi ve paydaşların empati kurarak birbirlerini anlaması gerektiği görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: işletmelerde beceri eğitimi, mesleki eğitim, stajyer, koordinatör öğretmen

SÜRDÜRÜLEBİLİR MESLEK ATÖLYELERİ

NUMAN ZENGEN⁷²⁸, HALİL MESUT BAYLAK⁷²⁹

ÖZET

İklimle ilgili felaket olarak nitelendirilebilecek farklılaşmanın sıklığı ile gündeme gelen iklimin değişmekte olduğu konusundaki tartışmalar son bulmuş ve bu tür değişimlerde artık geri dönüşü olmayan noktaya ne kadar yaklaşıldığı tartışılmaya başlanmıştır. Bu durum, eğitim kurumlarının her anlamıyla sürdürülebilirlik kavramının politika ve stratejiler açısından değerlendirilmesine sebep olmuştur. Sürdürülebilirlik, eğitim söz konusu olduğunda çok farklı açılardan ele alınabilir. Örneğin mesleki eğitim atölyelerinde üretimde sürdürülebilirlik kavramı genellikle üretim sürecinde çevreye verilen zarar ve olumsuzluklar karşısında ortaya konulan davranışlar olarak şekillenmiştir. Sosyal sorumlulukların gereği olumsuzlukların giderilmesi amacıyla geliştirilen stratejiler ve yaklaşımlar uzun vadede mesleki eğitim atölye çalışmaları ve uygulamalarında sürdürülebilirliği gündeme getirmiştir. Bu anlamda, atölye aktivitelerinde tasarımından malzemenin geri kazanımına kadar süren aşamalarda farklı yaklaşımlar ve stratejiler geliştirilmesinin gerekliliği kaçınılmaz olmuştur. Sürdürülebilir üretim yaklaşımları, üretim sürecinin insan unsuruna etkilerinin ortadan kaldırılması veya azaltılması; üretim sürecindeki atıkların azaltılması; üretilen ürünlerin geri dönüşebilirliğinin artırılması ve tasarım süreçlerinin bu bakış açısıyla yönlendirilmesi; malzeme ve enerji tasarruf edici üretim süreçlerinin geliştirilmesi konularını içermektedir. Mesleki ve teknik eğitim ülkelerin ekonomik kalkınmasındaki önemi nedeniyle küresel ölçekte sıcak tartışmaların yapıldığı bir eğitim alanıdır. Ülkeler kendi ekonomilerinin mevcut durumu ve yönelimlerine göre mesleki ve teknik eğitimi yeniden kurgulamakta, revize etmekte ve dönüştürmektedir. Bu bağlamda her ülkenin mesleki ve teknik eğitimi kendi ülke gerçeklerini yansıtmaktadır. 2023 Eğitim Vizyonu ile mesleki ve teknik eğitim için ülke ve değişen küresel denge gerçekleri ile örtüşen yeni bir yol haritası oluşturulmuştur. Sektöre duyarlı, ülkenin önceliklerine göre kendisini sürekli güncelleyen dinamik bir mesleki eğitim inşası öngörülmektedir. Okulumuz Öğrenci ve öğretmenlerine yönelik hazırlanmış ankete dayalı araştırmanın ortaya koyduğu sonuçlar bu çalışmanın ana materyalini oluşturmaktadır. Literatür taramasıyla elde edilmiş bilgilerle sonuçların karşılaştırılması yapılarak mesleki atölye uygulamasına yeni bir bakış açısının geliştirilmesi amaçlanmıştır. Çalışma bütün bu noktadan olmak üzere mesleki ve teknik eğitimde kronikleşmiş çok sayıdaki soruna sürdürülebilirlik kavramıyla çağdaş üretim ve çevre politikalarını birleştiren yepyeni bir bakış açısı geliştirilmesine yönelik anlayış ortaya koymaktadır. Literatür taramasıyla elde edilmiş olan Sürdürülebilirlik kavramına getirilen tanımlamalar “Eko-Atölye 4.0” uygulama ortamına kazandırılmak istenmektedir. Uygulama önerisi, Mesleki ve teknik eğitim veren okullarda öğrenim gören özel eğitim, kaynaştırma ve mülteci konumdaki öğrencileri de kapsayacak şekilde kalite güvence sistemi kurulmuş atölyeler ile okullarda kalite kültürünü geliştirmek ve böylece kalitelerini sürekli iyileştirmeleri için onlara destek vererek görünürlüklerinin artırılması hedeflenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Sürdürülebilirlik, Eğitim Vizyonu, Kalite Kültürü, Mesleki ve Teknik Eğitim

⁷²⁸ Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, numanzengen@gmail.com

⁷²⁹ Dr., Milli Eğitim Bakanlığı, hmesutb79@gmail.com

MESLEKİ VE TEKNİK ANADOLU LİSELERİNDE GÖREV YAPAN ATÖLYE VE LABORATUVAR ÖĞRETMENLERİNİN KİŞİSEL KORUYUCU DONANIM KULLANIMININ İNCELENMESİ

ABDULLAH YAĞIZ⁷³⁰, HATİCE NALBANT YAĞIZ⁷³¹

ÖZET

Bu araştırma da Milli Eğitim Bakanlığına bağlı mesleki ve teknik anadolu liselerinde görev yapan atölye ve laboratuvar öğretmenlerinin kişisel koruyucu donanım kullanımlarının değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Mesleki ve teknik anadolu liselerinde görev yapan atölye ve laboratuvar öğretmenlerinin kişisel koruyucu donanım kullanmalarının araştırılması ile iş sağlığı güvenliği önlemlerinden olan kişisel koruyucu donanım kullanımının önemini ve farkındalığını artırarak bu konuda oluşabilecek riskleri en aza indirmek hedeflenmiştir. Bu araştırmanın örneklemini Milli Eğitim Bakanlığına bağlı farklı mesleki ve teknik alanların olduğu okullarda atölye ve laboratuvar öğretmeni olarak görev yapan 20 öğretmenle sınırlandırılmıştır. Veri toplama aracı olarak yarı yapılandırılmış nitel görüşme tekniği ile sınırlandırılmıştır. Her meslek alanının kendine özgü riskleri olduğu gibi ortak tehlikeleri de bulunmaktadır. Mesleki ve teknik anadolu liselerinin bu konuda ara kademe eleman yetiştirdiği düşünülürse ne kadar önemli oldukları ortadadır. Bu kapsamda atölye ve laboratuvar öğretmenlerimizin beden ve ruh sağlığının korunması ve tüm mesleki ve teknik anadolu liselerimizde iş sağlığı ve güvenliğini tehdit edebilecek risklerin kaynağında alınacak önlemlerle ortadan kaldırılması, öncelikli olarak iş güvenliği anlayışının tüm atölye ve laboratuvar öğretmenlerimizce benimsenip hayata geçirilmesi büyük önem arz etmektedir. Mesleki ve teknik anadolu liselerimizde yürütülen faaliyetlerinden biri de atölye ve laboratuvar öğretmenlerimizin iş sağlığı ve güvenliği açısından kullanmaları gereken kişisel koruyucu donanımların teknik özelliklerini ve standartlarını açıklayan bir rehberin hazırlanmasıdır. Bu amaçla mesleki ve teknik eğitim veren okulların laboratuvarlar, atölyeler, büroları, tüm eğitim ve üretim faaliyetlerinin yürütüldüğü alanlarda çalışan atölye ve laboratuvar öğretmenlerimiz ile yüz yüze yapılan görüşmeler, eğitim konusunda uzman kişilerin yerinde yaptığı incelemelerin sonucunda çıkarılan kazanımlara bağlı olarak kişisel koruyucu donanım rehberi tüm meslek branşlara göre ayrı ayrı hazırlanmalıdır. Sadece bir branşa göre yapılan kişisel koruyucu donanım rehberi bir başka branşa göre hiç bir anlam ifade etmeye bilir. İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu'nun yürürlüğe girmesiyle beraber kanuna bağlı olarak 02.07.2013 tarihinde yayınlanan "Kişisel Koruyucu Donanımların İşyerlerinde Kullanılması Hakkında Yönetmelik" uyarınca mesleki ve teknik eğitim veren okullarımızda, kaynağında önlem alınamayan durumlarda kişisel koruyucu donanım kullanımı atölye ve laboratuvar öğretmenlerince de kullanım mecburiyeti doğmuştur. Mesleki ve teknik anadolu lisesi okul idareleri atölye ve laboratuvar öğretmenlerinin iş sağlığı ve güvenliği açısından branşlarına göre kullanmaları gereken her türlü kişisel koruyucu donanımı temin etmek ve kullanılmasını denetleyerek, oluşabilecek iş kazasını ve meslek hastalığını önlemekte birinci derecede sorumludurlar. Bu sorumluluk hiç bir koşulda bir başka bireye veya kuruma devredilemez.

⁷³⁰ Öğretmen, Ali Topçuoğlu Mesleki Ve Teknik Anadolu Lisesi, ahyagiz@gmail.com

⁷³¹ Öğretmen, Abdulkadir Konukoğlu Özel Eğitim Meslek Okulu, haticenalbantyaagiz42.gmail.com

Araştırmanın sonucunda mesleki ve teknik anadolu lisesinde görev yapan atölye ve laboratuvar ğretmenlerinin birçoğunun iş sağlığı ve güvenliği konusunda eğitim aldığı ancak çalışma esnasında branşlarına uygun yeterince kişisel koruyucu donanım bulamadıkları saptanmıştır. Bu konu ile ilgili kurumlarla yapılabilecek iş birliği ile kişisel koruyucu donanım eksikliğinin giderilebileceği düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: İş Sağlığı Ve Güvenliği, Kisisel Koruyucu Donanım, ğretmen

PR'DA DİJİTALLEŞMENİN AYAK SESLERİ

AYBIKE IŞIK ÖZGÜN⁷³², ELİF DURUM DEDE⁷³³

ÖZET

Teknolojik araçlar ve internetteki hız kesmeksizin yaşanan gelişmelerle birlikte ürün ve düşünceler sınır tanımaksızın bir ülkeden başka bir ülkeye pazarlanmaya başlamıştır. Ticarete rekabet alabildiğine artmış ve klasik yöntemlerin arz ve talebini karşılamaya yetmeyeceği anlaşılmıştır. Özellikle pandemi sürecindeki zaruri koşullar, e-ticaret, halkla ilişkiler gibi alanların çok hızlı bir gelişim göstermesine sebep olmuştur. Şirketler halkla ilişkiler, reklam, pazarlama gibi birçok alan için mekan ve zamandan bağımsız çalışma formatlarında şekillenmişlerdir. Pandemiden sonra da devam eden bu durum dijitalleşmenin ne kadar önemli olduğunu ortaya koymuştur. Eskiden gazetelerde yer alan reklam sayfaları yerlerini dijital platformlara bırakmış, en büyük reklamlar dijital platformlarda yapılmaya başlanmıştır. Dijitalleşmedeki bu hızlı değişim, sektöre istihdam eleman sağlayan meslek liselerindeki eğitim- öğretim sürecini de etkilemiştir. Halkla ilişkiler, Pazarlama gibi meslek lisesi bölümlerinde milli eğitim bakanlığımızın takdiriyle e-ticaret, yeni medyada halkla ilişkiler ve sosyal medya gibi dersler müfredata bu yıl eklenmiştir. Meslek Liseleri; ulusal ve uluslararası sektörlerin ara eleman ihtiyacı karşılamak üzere oluşturulmuş okullardır. Milli Eğitimimiz dijitalleşmedeki bu hızlı gelişmenin farkına varıp yeni düzenlemeler yapması okullarda öğretmen ve öğrenci tarafından eksiklerin ortaya çıkmasına neden olmuştur. Bu çalışmanın amacı, çok hızlı entegre olunmaya çalışılan dijitalleşme yolunda, sektöre bu anlamda ara eleman yetiştiren okulumuzun Halkla İlişkiler (PR) Alanında yeni dijital dönüşümle birlikte ortaya çıkan aksaklıklarını ve eksikliklerini belirlemektir. Çalışma okulumuzun PR alanındaki ihtiyaç ve eksikliklerini belirlemeye yönelik bir özel durum çalışmasıdır. Çalışmada örneklem olarak Halkla İlişkiler Bölüm öğretmenleri ve staj faaliyetine giden 12. sınıf öğrencileridir. Alanda toplamda 3 öğretmen ve 16 son sınıf öğrencisi vardır. Çalışmada veri toplama araçları olarak hem anket hem de mülakat kullanılmıştır. Sayıların az olması hem öğrenci hem de öğretmen grubuyla mülakat çalışmasını da mümkün kılmıştır. Anket çalışması online olarak mixed yani açık uçlu ve çoktan seçmeli sorulardan oluşturulmuştur. Elde edilen nitel veriler gruplandırılıp nicelleştirilerek anketten elde edilen verilerle harmanlanarak çalışma sonuçlarına ulaşılmıştır. Proje çalışması sonuçlarına göre; müfredata dijitalleşmeye yönelik derslerin eklenmesiyle bu alanda ders veren öğretmenlerin acil hizmet içi eğitim ihtiyaçları vardır. Milli Eğitim Bakanlığının hizmet içi eğitim faaliyetleri olmakla birlikte kontenjan sınırının olması öğretmenlerin kurslara erişimini sınırlandırmaktadır. Yine dijital derslerde kullanılacak lisanlı programlara erişim zor ve pahalıdır. Öğrenci tarafında ise program, dil, fiziki donanım eksikliği gibi konularda ihtiyaçlar ortaya çıkmıştır. Sınırların kalktığı dijitalleşen bir dünyada rekabeti sağlayabilecek geleceğin ara elemanları olan öğrencilerimizi, tüm bu donanımlara sahip olarak istihdamda yerlerini sağlamak, bu çalışmayla belirlenen ihtiyaçlarının karşılanmasıyla mümkün olabilecektir.

Anahtar Kelimeler: Halkla İlişkiler (PR), Meslek Lisesi, Dijitalleşme

⁷³² Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, aybikeozgun@gmail.com

⁷³³ Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, elifdurum@hotmail.com

TÜRKİYE’DE ÖĞRENCİLERİN MESLEKİ EĞİTİM ALGISI; ORTAOKUL 8. SINIF ÖĞRENCİLERİ ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA

NURŞAH AKTEMUR⁷³⁴

ÖZET

Bireysel ve toplumsal yaşam için zorunlu olan bir mesleğin gerektirdiği bilgi, beceri, tavır ve meslek alışkanlıkları kazandırarak bireyi zihinsel, duygusal, sosyal, ekonomik ve kişisel yönleriyle dengeli biçimde geliştirme süreci olarak tanımlanabilecek mesleki ve teknik eğitim için ülkeler arasında 2 farklı model uygulandığı görülmektedir. Bunlardan ilki tam zamanlı mesleki ve teknik eğitim modelidir. Bu modelde eğitim okul içinde 8-10 yıllık zorunlu temel eğitime dayalı olarak verilmektedir. Zorunlu temel eğitimi tamamlayan öğrencilerin bir kısmı iş hayatına katılırken, bazı öğrenciler de yakaladıkları başarı neticesinde yükseköğretime yönlendirilmektedir. Devlet ve özel işletmelerin mesleki eğitim hususunda işbirliği yaptığı modele ise çıraklık eğitim modeli denilmektedir. İkili sistem olarak da tanımlanan bu modelde öğrenciler haftanın bazı günleri okullarda teorik eğitim alırken, bazı günlerde de işyerlerine giderek uygulama becerilerini geliştirmektedirler. Ülkemizdeki mesleki eğitim veren lise düzeyi okullarda ikili sistem ile birlikte öğrencilerin belli sürelerde iş yerlerinde staj görmesini sağlayan mesleki eğitim sistemi uygulanmaktadır. Bu araştırmada ortaokul 8. Sınıf öğrencilerinin mesleki ve teknik okullara yönelik algılarının ve bu okulları tercih durumlarının incelenmesi amaçlanmıştır. Çalışma 2023-2024 birinci döneminde Kocaeli ilinde yer almakta olan 4 ortaokulda yapılmıştır. Çalışmanın örneklemini bu 4 devlet ortaokulunda öğrenimlerine devam etmekte olan toplam 560 öğrenci oluşturmaktadır. Örneklemdaki öğrencilere alandaki uzmanlara danışılarak hazırlanan 12 maddeden oluşan yarı yapılandırılmış bir anket uygulanmış ve betimsel analiz yapılmıştır. Çalışmanın sonuçlarına göre öğrenciler mesleki teknik eğitime yönelik olumsuz algılar taşımaktadırlar. Öğrencilerin mesleki teknik eğitime yönelik algıları akraba mezun durumu ve mesleki eğitim ve alanları hakkında bilgi düzeylerine göre anlamlı farklılık göstermektedir. Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi tercih durumları ise cinsiyet, mesleki ve teknik eğitim ve alanları hakkındaki bilgi düzeylerine göre anlamlı farklılık göstermektedir. Öğrenciler meslek lisesi kavramını sırasıyla en çok meslek sahibi yapan liseler, çeşitli meslek liseleri, meslek sahibi olmak şeklinde belirtmişlerdir. Öğrencilerin meslek lisesi olduğunu düşündükleri liseler ise sırasıyla en çok Endsütri, Sağlık ve Ticaret Meslek Liseleri şeklindedir. Öğrencilerin lise seçim aşamasında en çok etkileyen faktörlerin sırasıyla aile, öğretmen ve arkadaş olduğu sonucuna varılmıştır. Öğrenciler lise seçim aşamasında etkilemeyen grup olarak arkadaş ve öğretmen seçeneklerini en çok yanıtlamışlardır. Öğrenciler en çok öğretmenlik, tıp doktoru, asker ve polis mesleklerine sahip olmayı istemişlerdir. Öğrencilerin çoğu mesleki rehberlik hizmeti almadıklarını ve sahip olmak istedikleri mesleğe uygun bir liseye gitmek istediklerini belirtmişlerdir. Öğrenciler meslek seçiminde en çok başarı, saygınlık ve maaş kriterlerinin önemli olduğunu belirtmişlerdir.

Anahtar Kelimeler: ortaokul, mesleki, eğitim, algı

⁷³⁴ Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, nursahaktemur44@gmail.com

GELECEĞİN MİMARLARI.ELNARƏ ƏHMƏDOVA⁷³⁵**ÖZET**

Nazım Hikmat, "Azerbaycan'ın başka eski yapıları olmasaydı, dünyaya sadece Şeki Han'ın sarayını göstermek yeterli olurdu" dedi. Günümüz öğrencisi, araştırma ve araştırma becerileri, mühendislik-tasarım becerilerinin yalnızca robot içeriği temelinde uzmanlaşması düşüncesiyle oluşturulmuştur. Ancak bu becerilerin daha renkli, kültürel mirasla ilgili içeriklerle aşılması mümkündür. Öğrencilerin öğrenme becerilerinin farklı olduğunu kabul edelim: bazıları dokunsal, bazıları görsel vb. Bu nedenle modern öğretim araçlarıyla öğrencilerimizde mühendislik-tasarım becerilerini ve yaratıcı becerileri geliştirmenin önemli olduğunu düşündük. Öğrencilerimizin bu proje çerçevesi üzerinde düşünmek, yaratıcı yaklaşımlar sergileyerek mimari çözümlerine devam etmek için pek çok nedenleri var. - programlama ve mühendislik tasarımı çözümlerinin entegre öğrenimi, öğrenciler arasındaki iletişimi ve işbirliğini geliştirir ve okul hayatını ilginç hale getirir - programlama ve mühendislik tasarımı çözümlerinin entegre öğrenimi, öğrenciler arasında sağlıklı bir rekabet ortamı yaratır - Mühendislik tasarımı süreci sırasında planlama bilgisi, çocukların çevreyi daha iyi anlamalarına, olayların gidişatını tahmin etmelerine yardımcı olur - programlama ve mühendislik tasarımı çözümlerini birlikte öğrenmek eğlenceli ve eğitici - programlama ve mühendislik tasarımı çözümlerinin entegre öğrenimi yaratıcılığın sınırlarını genişletir - Mühendislik tasarımı süreci, gerçek hayattaki sorunların çözümünde doğru adımların atılmasına yardımcı olur - Mühendislik tasarımı sürecini tekrar tekrar denemek, test etmek ve yeniden başlatmak, öğrencilerde dayanıklılık ve öz kontrol geliştirir. - Modern zamanlarda programlama ve mühendislik tasarımı çözümlerinin birlik halinde uygulanması en çok talep gören mesleklerden biridir. Projenin amaç ve hedefleri şunlardır: Projenin amacı, öğrencilere mühendislik tasarımı becerilerinde modern öğretim araçlarıyla birleşik bir şekilde uzmanlaşarak ilerlemelerini teşvik edecek 21. yüzyıl becerileri kazandırmaktır.

Anahtar Kelimeler: Tarihi anıt, dizayn süreci, geri dönüşüm, 21. yüzyıl becerileri, iletişim ve işbirliği

⁷³⁵ Öğretmen, Şeki Rayon Orta Zəyzid Kənd 2 N-Li Tam Orta Məktəb, elnare.ehmedova.2012@mail.ru

KADIN ÖĞRETMENLERİN EĞİTİM YÖNETİCİSİ OLMALARINI ENGELLEYEN NEDENLER

BERATİYE KOCAMAN⁷³⁶

ÖZET

Bu çalışmada kadın öğretmenlerin yönetici olmalarını etkileyen etmenler araştırılmıştır. Araştırmanın amacı, kadın öğretmenlerin yönetici olmak istememelerinin altında yatan nedenler olarak yaş, cinsiyet, çevre, medeni durum, toplumun bakış açısı, kadın öğretmenlerin yöneticiliğe bakış açısı ve meslek kıdemlerine göre araştırılmıştır. Araştırmanın temel amacı kadın öğretmenlerin eğitim yöneticisi olmalarını engelleyen nedenlerin araştırılmasıdır. Bu çalışmada kadın öğretmenlerin eğitim yöneticisi olmalarını engelleyen nedenler incelenmiştir. Araştırma nitel araştırma yöntemlerinden faydalanılarak gerçekleştirilmiştir. Bu bağlamda belirtilen araştırma sorularına yanıt aranmıştır. 1) Kadın öğretmenlerin, yönetici olmak istememeleri konusundaki tercihleri hakkındaki görüşleri nelerdir? 2) Kadın öğretmenlerin medeni durumlarının yöneticiliğe etkileri konusundaki görüşleri nelerdir? 3) Kadın öğretmenlerin çevre şartlarının yöneticiliğe etkileri konusundaki görüşleri nelerdir? 4) Kadın öğretmenlerin yöneticiliğe bakış açıları olumsuz yönde etkileyen etmenler açısından görüşleri nelerdir? 5) Kadın öğretmenlerin yöneticilikte cinsiyet kavramı açısından, yöneticilik görüşleri nelerdir? Kadın öğretmenlerin yönetici olmalarını engelleyen veya olmak istememelerinin altında yatan sorunlar ile ilgili görüşlerin tespit edilmesi için görüşme tekniği kullanılmış ve yüz yüze görüşme şeklinde uygulanmıştır. Araştırma, olgu bilim çalışmalarında belirlenmiş bir olaya ilişkin olarak bireysel görüş ve perspektifin ortaya çıkarılmasını ve yorumlanmasını amaçlamaktadır. Kadın öğretmenlerin yönetici olmalarını engelleyen veya olmak istememelerinin altında yatan sorunlar ile ilgili görüşlerin tespit edilmesi için görüşme tekniği kullanılmış ve yüz yüze görüşme şeklinde uygulanmıştır. Araştırma, olgu bilim çalışmalarında belirlenmiş bir olaya ilişkin olarak bireysel görüş ve perspektifin ortaya çıkarılmasını ve yorumlanmasını amaçlamaktadır. Verilerin toplanması için görüşme tekniği kullanılmıştır. Bu çalışmada kadın yöneticilerin sayısının az olmasının nedenleri nicel bir araştırma ile irdelenmesi ve yönetici yetiştirme politikalarına katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Araştırmanın çalışma grubunda yer alan katılımcılar, 2021-2022 eğitim öğretim yılında Samsun ilinde görev yapan ve araştırmaya katılım konusunda istekli olan kadın öğretmenler ile sınırlandırılmıştır. Yapılan araştırma sonucu kadın öğretmenlerin daha ziyade genç ve çocuk sayısının az olduğu yıllarda idareciliği düşündüğü saptanmıştır. Kadının çalışma yıllarında düzenleme yapılması ve ya kadına yüklenen diğer sorumlulukların erkekler tarafından paylaşılması suretiyle azaltılması aile ve toplum yapısında değişiklik kadın öğretmenlerin yöneticiliğe geçişi arttıracığı düşünülmektedir. Araştırma tamamlanmış bir çalışmadır. Yapılan araştırma sonucunda kadın öğretmenlerin yöneticiliği genel anlamda farklı rolleri olduğundan dolayı istemedikleri sonucu ortaya çıkmıştır. 1- Katılımcıların tamamı genel olarak farklı farklı engellerden dolayı yöneticiliğe sıcak bakmadıkları ön plana çıkarmışlardır. 2- Annelik

⁷³⁶ Öğretmen, Samsun -İlkadım-MEB Atatürk Anaokulu, yamanogluhndn@gmail.com

duyguları ön planda olduğundan çocuklarına zaman ayıramayacaklarını düşünmektedirler. 3- Kadın öğretmenler aile düzenlerinin bozulacağını düşündüklerinden dolayı yöneticiliği talep etmemektedirler. 4- Yöneticiliğin sorumluluk alanlarının çok olduğunu düşündüklerinden tercih etmemektedirler. 5- Yöneticiliğin sınırları tam çizilmiş bir görev tanımının olmadığını düşündükleri için yöneticiliği istememektedirler. 6- Mesai saati kavramının öğretmenlikten fazla olmasından dolayı yöneticiliğe olumlu bakmamaktadırlar. 7- Toplumsal roller ve çevre etkeninin yöneticiliğe geçişte olumsuz etkileri olduğunu düşünmektedirler. 8- Kadın öğretmenlerin, toplumsal rollerde farklı sorumlulukları olduğundan dolayı yarıyıl tatili ve yaz tatili olmayacağı için zaman yönünden yöneticiliği düşünememektedirler. 9- Kadın öğretmenlerin duygusal boyutta yöneticilik yapayacakları kanısında olduğu görülmüştür. 10- Kadın öğretmenler yöneticiliğin sorumluluk, iş yüküne göre ücretinin az olduğunu düşünmektedirler. Bu araştırma Meb Taşra Teşkilatında Samsun ili 3 ilçesini kapsayacak şekilde yapılmış olup, daha kapsamlı bir araştırma yapılabilir. 2- Bu araştırma sadece kadın öğretmenler üzerinde yapılmıştır. Yeni bir araştırma yaparken kadın öğretmenlere erkek öğretmenler de katılıp aynı konuda yeni araştırmalar yapılabilir. 3- Yapılacak başka bir araştırmada kadın öğretmenler ile eşleri de araştırmaya dahil edilerek çalışma yapılabilir.

Anahtar Kelimeler: Kadın ,Öğretmen,Eğitim Yöneticisi

RİTİM-BASKETBOL

ÖZET

Müzikteki ritim ve insan hareketlerindeki benzerlikten yola çıkarak özel öğretim metotları üzerinde yoğunlaşan İsveçli Müzik Eğitimci Dalcroze yaklaşımını benimseyip eğitime kattığı“ müzik-hareket “ fikrine dayanarak ritim- basketbol projesi oluşturulmuştur. Özel gereksinimli bireylerde uyum, tutarlılık, esneklik, dinleyebilme yeteneği, güven duygusu gibi toplumsal uyum becerilerini geliştirmek, sosyal hayatla bütünleşmelerini sağlamak ve özel gereksinimli bireylere yönelik toplumsal farkındalık oluşturmak amacı ile ritim-basketbol projesi oluşturulmuştur. Fiziksel hareketler ve müzikal ritimler özel gereksinimli bireylerin bedensel performanslarını ve müzikal değerleri algılayışlarını güçlendirmek için kullanılır. Bu bağlamda sporu ve müziği birleştirerek özel gereksinimli bireylerin eylem, duygu, mantık arasında akıcı ve değişken bir denge merkezi bulmalarına olanak sağlamak için basketbol sporundan faydalanılmıştır. Dalcroze metodunu kullanarak özel gereksinimli bireylerin devinim duygusunu harekete geçirerek, müzik oluşturmada kullanmaları gereken doğal ritim duygularını enstrümana bağlı kalmadan müzikal ritimler oluşturabilmeleri hedeflenmiştir. Ritim-Basketbol projesi ile Özel gereksinimli bireylerde kendini ifade edebilmek için, müzikal kavramların yerine konulan bir dizi hareket benzeşimleri(El hareketleri, vücut ve bacak hareketleri çeşitli nota değerlerine karşılık olacak şekilde.) kullanılmıştır. Müziği ruhsal rahatlama, sporu da fiziksel rahatlama olarak düşündüğümüzde iki sanatın birleşiminden ortaya çıkan; motivasyon, özgüven, grup bilinci oluşturma, hareket yolu ile müzikal kavramları öğrenme, dinleyebilme, müzikal etkiye anında tepki verebilme, yaratıcılık gibi özellikleri özel gereksinimli bireylere verebilmek Ritim-Basketbol projesinin bir başka amacıdır. Hareket yolu ile özel gereksinimli bireylere müzikal kavramları öğretmek, sporu sevdirmek, yapılacak çalışmalarda sporu bir araç olarak kullanıp basketbol ile çeşitlilik kazandırılmak istenmiştir. Projenin bir başka hedefi de Dalcroze Metod’unun dayanak noktası olan “Ritmik hareketler ve Müzikle uyum” eğitimini özel gereksinimli bireylerle gerçekleştirmek ve Dalcroze metodunun çocuklara kazandırdığı yetileri geliştirmektir. Bu yetiler;

- a. Fiziksel Açıdan: Vücut koordinasyon gelişimini, fiziksel esnekliği, denge beden bölümlerinin bağımsızlığını, işitilen ve görüleni birleştirerek yanıtlamayı sağlamak.
- b. Bilişsel Açıdan: Konsantrasyon gelişimini, hafızada tutmayı, sağ ve sol beyin loblarının gelişimini işitsel ve görsel uyarıcılarla sağlamak.
- c. Psiko-sosyal Açıdan: Sosyalleşme tecrübelerini geliştirmek, iletişim becerilerini arttırmak ve grup içindeki aktiviteleri sürdürmeyi sağlamak.

Gerçekleştirmiş olduğumuz Ritim-Basketbol projesiyle toplumda farkındalık oluşturduk. Fırsat eşitliği ve engelsiz bir hayat için sporu ve müziği birleştirerek özel gereksinimli bireylerin yaşamında sporun ve müziğin yer bulmasını sağladık.Özel gereksinimli bireylerin iki farklı sanat dalında gösterdikleri uyum ve bu uyumun getirdiği başarının toplumda bu bireylere karşı farkındalık yaratmasını sağladık. Bu yöntem basketbol sporunun ritmik hareketlerini de katıp özel gereksinimli bireylerin spor

⁷³⁷ Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, yaseminuslu82@hotmail.com

becerilerini geliştirdik. Ayrıca Dalcroze' un öğrenme yöntem ve metodunu uygulayarak özel gereksinimli bireylerin kullanmasını sağladık.

Anahtar Kelimeler: Ritim, Hareket, özel eğitim, spor

ÖZEL EĞİTİM GEREKSİNİMİ OLAN GENÇLERİN OKUL DENEYİMLERİNİN SOSYAL HAYATINA ETKİSİ

ELİF DÜNDAR⁷³⁸, ELİF DÜNDAR⁷³⁹

ÖZET

Bu çalışmanın amacı; Özel gereksinimli gençlerin yetişkinliğe geçişlerini ve sosyal hayatta ne kadar var olduğu incelemektedir. Bu araştırma, okul deneyimi sonrası gençlerin hayatında sosyal etkileri ve iş deneyimleri konusunda ne gibi değişiklikler olduğunu araştırmayı amaçladı. Gençlere yönelik bir anlayış geliştirmek için boylamsal niteliksel yöntemler kullanıldı. İnsanların deneyimleri ve sosyal yaşam politikası ile birey arasındaki etkileşimin incelenmesi için gençlerden oluşan bir örnekleme yapılan iki yaşam öyküsü araştırılmasını içerir. Okula devam eden ve okuldan mezun olan gençlerin ebeveynleri ile 12-24 ay ara ile röportajlar yapılarak gençlerin okul deneyimlerini, geleceğe yönelik istek ve planlar ile aldıkları destek arasında sosyal hayatta ne kadar başarılı oldukları iş kollarında ne kadar var olabildikleri incelendi. Araştırmaya zihinsel engelli ve otistik gençlerden oluşan 1 grup katıldı. İlk görüşme sırasında okula devam eden 12.sınıf öğrencileri 18-20 yaş arasındaydı 2.ise 20-22 verilerin tamamından 4 vaka öyküsü geliştirildi. Tüm görüşmelerde tematik analiz yapılmıştır. Çalışmaya katılan gençler okulumuzda eğitimi tamamladıktan sonra takip edildi. Aldıkları eğitim ve desteğin onlara herhangi bir istihdamın sağlayıp sağlamadığı incelenmiştir. Okul sonrası önemli bir destek kaynağı olan ailenin gençler üzerinde destek ve motivasyonu incelenmiştir. Gençlerin okul deneyimleri geleceğe yönelik isteklerini ve kendilerine dair algılarını etkiledi. Ancak tek faktör bu değildi; örneğin bazı gençlerin okulu bıraktıktan sonra çalışabilecekleri çok az seçenek ve sosyal hayatta onlara çok az destek vardı. Öğrencilerin özel eğitime sahip olarak sınıflandırılması yalnızca okullar için geçerlidir sosyal yaşamda bu sınırlamalar olmamalıdır. Zorluklar ve Engelliler ile işverenler makul önlemler almakla yükümlüdür. Engellilere yönelik düzenlemeler yapılmaması bu gençlerin hayatlarını devam etmesini zorlaştırdığı görüldü. Okuldan ayrılırken ihtiyaç duydukları destek verilmedikçe ileriye dönük istihdamda başarıya ulaşmak için yaşamlarını sürdürülemedikleri görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Özel Eğitim, Sosyal İstihdam, Destek, Okul Deneyimi

⁷³⁸ Öğretmen, Giresun Ahmet Rasim Baş Özel Eğitim Uygulama Okulu, elifdndr96@gmail.com

⁷³⁹ Öğretmen, Giresun Ahmet Rasim Baş Özel Eğitim Uygulama Okulu, elifdndr96@gmail.com

MAVİ BİSİKLET ÖZGÜR PEDALLAR

ÖZET

Çalışmalarımızın temel amaçları Özel gereksinimli bireylerin bağımsız yaşam becerilerini geliştirilmesi, bisiklet sporu aracılığıyla toplumsal yaşama katılımlarını sağlaması, engelli bireylerin bisikleti ulaşım aracı olarak gündelik yaşam içerisinde kullanmalarını desteklemesi, kısıtlı olan sosyal çevrelerinin zenginleştirilmesini sağlamak, özgüven geliştirmek ve grup bilinci aşlamak, akranları ile beraber faaliyette bulunmalarına ve farklı kültürleri tanımalarına olanak sağlamak şeklinde sıralanabilir. Bunun yanında proje aracımız olan bisikletlerimiz ile hem bireylerin spor faaliyetlerinde; iki el, el-göz, el-kol, el-ayak koordinasyonu gibi koordinasyon becerilerini geliştirmek hem de bisiklet sporuna aktif katılımlarının sağlamak, hareket azlığının sebep olduğu olumsuzlukları obezite, postür bozukluğu, kas zayıflığını minimum düzeye indirmekte diğer amaçlarımızdandır. Okulumuz tarafından hazırlanan ve 2017 yılından itibaren yürütülen “Mavi Bisiklet Özgür Pedallar” projemizle okulumuza kazandırılan 100 adet bisiklet ile tüm öğrencilerimize bisiklet kullanma becerisi kazandırılmıştır. Bu kapsamda kış şartlarında spor salonumuz ve Fitness merkezimizde kendi atölyelerimizde tasarlayıp yaptığımız engelsiz bisikletimizle bisiklet kullanmasını bilmeyen öğrencilerimize bisiklet kullanması öğretilmiştir. Okul bahçemizde toplam 1500 metre uzunluğunda çift yönlü bisiklet parkuru oluşturulmuştur. Şehir merkezi, İğneada, Kıyıköy ve Edirne, İzmir, Çanakkale, Bursa ve Tekirdağ’da toplam 8 faaliyet gerçekleştirilmiştir. Faaliyette pedal çevirmenin yanında gittiğimiz yerlerin tarihi ve turistik yerlerine geziler düzenlenmiştir. Faaliyetlere bisiklet kulüpleri, rehabilitasyon merkezleri, resmi kurumlar ve diğer okullarımızda dahil edilerek daha büyük kitlelere ulaşılmasını sağlanmıştır. Faaliyetlerde toplam 100 öğrenci 400 km mesafede pedal çevirmiştir. Proje Faaliyetlerimize başta Kırklareli Valimiz olmak üzere Kırklareli Belediye Başkanı, Garnizon Komutanı, Kırklareli Üniversitesi Rektörü, İl Milli Eğitim Müdürü ve ilimize hizmet eden bütün üst protokolün katılımı sağlanarak okulumuzun tanıtımına büyük destek sağlanmıştır. Proje faaliyetlerimiz yerel basın yanında Milliyet, Hürriyet ve Sabah gazetesi gibi basılı yayın organlarının yanında KanalD, Tv8, Star, Foxtv ve NTV gibi ulusal televizyon kanallarında kendisine yer bulmuştur. Yapılan çalışmalar neticesinde öğrencilerimizde spora karşı ilginin arttığı, öğrencilerimizin tamamının bisiklet kullanmayı öğrendiği, içine kapanık öğrencilerimizin arkadaş ortamında sohbet başlattığı, özbakım becerilerinde gözle görülür iyileşmeler olduğu, grup çalışması becerilerinin geliştiği ve bunun sonucu olarak sınıf iklimlerinin olumlu yönde değiştiği gözlemlenmiştir. Özellikle engelli bireylerin günlük yaşamda hareket becerilerinin kısıtlı olması nedeniyle onları spor yapmaya teşvik etmek tüm hayatlarını etkileyen olumlu bir katkı olacaktır. Bunun yanında grup çalışması bilinci kazandırmak bireylerin ilerleyen zamanlarda iş hayatına başladıklarında girdikleri ortamlara zorlanmadan uyum sağlamalarına yardımcı olacaktır. Olumlu sonuçlar elde ettiğimiz çalışmalarımızın ülkemizin tamamına yayılması faydalı olacaktır.

Anahtar Kelimeler: Özel eğitim, bisiklet, spor

⁷⁴⁰ Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, sahindeger86@hotmail.com

YAPRAKTAN TOPRAĞA

ÜMMUHAN ÖRAN⁷⁴¹, AHMET POYRAZ⁷⁴²

ÖZET

Çağımızın sorunlarından biri olan gıda israfı günden güne artmakta ve bu konuda toplumda var olan farkındalık aynı oranda azalmaktadır. Farkındalığı oluşturmanın temelinde ülkemizin geleceği olan çocuklar ve gençler yer almaktadır. Okulumuzda eğitim gören özel gereksinimli öğrenciler ve paydaş eğitim kurumlarında eğitim gören normal gelişim gösteren öğrencilerde gıda israfını önleme, kompost üretim aşamalarını öğrenme, üretilen kompostu kullanarak bitki yetiştirme ve farkındalık oluşturma adına “Yapraktan Toprağa” projesi oluşturulmuştur. Bu projemiz 07.11.2022 - 26.05.2023 tarihleri arasında uygulanıp okullara, gençlere ve çocuklara ulaşılarak gıda israfını önleme, geri dönüşüm bilinci oluşturma ve farkındalık çalışmaları gerçekleştirilmiştir. Kırklareli Bilal Yapıcı Özel Eğitim Meslek Okulu bünyesinde bulunan Tarım Teknolojileri Uygulama Serası içerisinde Milli Eğitim Bakanlığı Özel Eğitim Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü’nün yapmış olduğu proje kapsamında 2021 yılında temin edilen kompost makinesi yer almaktadır. Bu makine okul bünyesinde faal olarak kullanılmakta ve üretilen kompost yine Tarım Teknolojileri Uygulama Serası içerisinde kullanılmaktadır. Kompost makinesi okulda eğitim gören öğrenciler üzerinde amacına ulaşmış ve her yeni eğitim öğretim yılında farklı öğrencilere farkındalık kazandırmaktadır. Ayrıca dolaylı yoldan öğrenci velilerinde ve aile bireylerinde de bilinç oluşturmaktadır. Yapraktan Toprağa projemizde okulumuz öğrencilerine kazandırılan farkındalığı genele yaymak, diğer okul bünyelerinde eğitim gören öğrencilere ve dolaylı yoldan veli ve ailelere ulaşip farkındalık ve bilinç oluşturmak amaçlanmıştır. Okulumuzda eğitim gören 80 hafif, orta ve ağır düzeyde özel gereksinimli (otizmlili, down sendromlu, mental ve bedensel engelli) öğrenci, bu öğrencilerin velileri, okulumuzda bulunan 35 öğretmen, 4 idareci ve paydaş okullardaki (5 okul) öğretmen, öğrenci, veli ve çalışanlar projemizde yer almıştır. Normal gelişim gösteren öğrencilerin özel gereksinimli öğrenciler ile ortak bir projede buluşup farkındalık kazanması. Özgüvenlerini geliştirerek sosyal çevrelerini zenginleştirmek. Öğrencileri, velileri, öğretmenleri ve etkilenen grupları kompost üretimi, bitki yetiştirme, geri dönüşüm konularında bilgilendirmek, bilinçlendirmek ve farkındalık oluşturmak. Özel gereksinimli öğrenciler ile normal gelişim gösteren öğrencilerin kaynaşması. Özel gereksinimli öğrencilerin farklı eğitim ortamlarını deneyimlemesi. Toplanan atıklardan kompost üretilip ekonomiye kazandırılması. İlk aşamada paydaş okullara gezi düzenlenip üzerine açıklayıcı broşür yapılandırılmış olan çöp kovalarının dağıtımını yaptık. Daha sonra paydaş okullara bıraktığımız çöp kovalarında biriken evsel atıkları haftanın belirlenen günlerinde topladık ve okulumuzda kompost makinesiyle geri dönüşümünü sağladık. İkinci aşamada paydaş okullar tarafından okulumuz bünyesinde bulunan Kompost Evi’ne geziler düzenlendi. Toplanıp kompostta dönüştürülüp paketlenen evsel atıkların bir miktarının paydaş okullara dağıtımı gerçekleştirildi. Son aşamada paydaş okullara okulumuz öğrenci ve öğretmenleri tarafından geziler düzenlendi, dağıtılan kompostlar ile bitki ekim, dikim, yetiştirme uygulamaları paydaş okul öğrenci ve öğretmenleriyle birlikte yapıldı.

Anahtar Kelimeler: özel eğitim, geri dönüşüm, farkındalık, kompost

⁷⁴¹ Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, ummuhanorhann@gmail.com

⁷⁴² Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, poyraz-a@hotmail.com

GELENEKSEL ÇOCUK OYUNLARI İLE KÜLTÜR KÖPRÜSÜ

SERPİL DİNÇ⁷⁴³

ÖZET

Projemiz, Özel eğitim öğrencilerinin kendi kültürel özelliklerini anlaması ve diğer ülkelerin kültürel özelliklerinin farkına varması, öğrencinin başkalarının yaşam biçimlerine, farklılıklara saygı duymasını sağlamak.Hedefimiz; Tüm bu farklılıkları öğrencilere, anlatarak, göstererek, deneyimlenerek ve oyun yoluyla öğretmek özel çocuklarımızın farklı ülkelerde oynanan geleneksel oyunları öğrenmelerine yardımcı olmak ayrıca özel çocuklarda çok kültürlülüğe yönelik olumlu tutum, beceri ve davranışları kazandırmak. Öğrencilerimizin sağlıklı gelişmiş bir kültürel benlik oluşturabilmesini, geleceğin vatandaşlarının yetiştirilmesinde ve demokrasi kültürünün yerleşmesinde öğrencilerin coğrafyayı tanımaları, çevrelerini tanımalarına, dünya hakkında bilgi sahibi olmalarına eğlenceli eğitsel ve geleneksel oyunlarla fayda sağlamaktır.2 gruplu, ön test- son test, deney ve kontrol olan bu çalışma, 2023-2024 yılında 14-20 yaş arası 6 Özel Eğitim öğrencileri üzerinde gerçekleştirildi. Öğrenciler Özel eğitim sınıflarından küme örnekleme yoluyla seçilmiş ve rastgele müdahale ve kontrol gruplarına dağıtılmıştır. Müdahale grubundaki çocuklar birbirini takip eden 8 hafta boyunca haftada iki kez düzenlenen 30- 40 süre-dakikalık 7 ülkenin geleneksel oyun etkinliklerine katılırken, kontrol grubundaki çocuklar aynı dönemde rutin oyunlar oynadılar.7 farklı ülkelerdeki, kültürel değerleri, konuşulan dilleri, yöresel kıyafetleri, yemekleri, yaşam biçimleri, sanatları, bayrakları, başkentleri, geleneksel oyunları gibi kültürler arasındaki benzer ve farklı özellikleri keşfetmek ve öğrenmelerini sağlamaktı.Anlam bütünlüğünü sağlamak için çocuklar, çeşitli kültürlerden kavramlar, değerler ve materyaller bireysel ve grup araştırmaları ile öğrendi.Bilginin yapılandırılması için çocukların kültürün farklı disiplinlere etkisini anlamaya çalışmalarına karışık öğrenci takımları ve çoklu disiplinler uygulamaları yardımcı olundu,Eğitimde eşitlik açısından Öğretmen özel çocukları akademik başarıya teşvik etmeden önce onların kültürel farklılıkları anlayacağı eğlenceli oyunları öğretmek öğretim metotları geliştirdi.İtalya, Mısır, Hollanda, Brezilya, Meksika, Hindistan ve Japonya ülkelerinden farklı kültürel yaşam tarzlarını içeren fotoğraflarla sunum yapılmıştır. Ülkelerin bayraklarına alfabelerine, insanların kıyafetlerine, oyunlarına müziklerine, danslarına, yemeklerine, başkentlerine, millî sporlarına, önemli kişilerine, iklimlerine ve kültürlerine değinildi. Çocuklara yabancı dillere ait konuşmalar dinletildi o ülke dilinde merhaba demeyi öğretilti.Öğrencilere duygusal, çevresel ve sosyal açıdan uygun farklı kültürlerle bütünleşik oyunları oynatmak onların sosyal becerilerini ve zekasını etkileyebilir Dahası oyun, öğrencilerin başkalarıyla uygun ilişkiler kurmasına, davranışlarını dengelemesine, grup içinde çalışmayı öğrenmesine ve kendi haklarına saygı gösterdiği gibi başkalarının haklarına da saygı duymasına yardımcı olur. Benzer şekilde oyun da öğrenmenin en önemli stratejileri arasındadır. Çocuklara sorunlarla nasıl yüzleşeceklerini ve bunların üstesinden nasıl geleceklerini öğretir ve onların çevrelerini tanımalarına, yeteneklerini anlamalarına ve gerçeklik ile hayal arasında ayırım yapmalarına yardımcı olur .Bu çalışmanın bulguları ülkelerin geleneksel oyunları öğrenen özel eğitim öğrencilerinin duygusal-kinestetik zekâsı üzerinde önemli etkileri olduğunu göstermiştir. Geleneksel oyunu öğrenmeyen öğrenciler öğrenen öğrenciler arasında arasında

⁷⁴³ Öğretmen, Tirebolu Ahmet Rasim Baş Özel Eğitim Uygulama Okulu, ekinoks_ss@hotmail.com

anlamalı farklılıklar gözlenmiştir Önceki çalışmalar da eğitsel oyunların duygusal-kinestetik zekâ üzerindeki olumlu etkilerini bildirmiştir.Ebeveynlere yönelik ülkelerin ve yaşadıkları coğrafyanın geleneksel oyun festivalleri ve atölye çalışmaları, geleneksel oyunların olumlu etkileri konusunda bilgi sahibi olmalarını sağlayabilir ve çocuklarına bu tür oyunları oynama fırsatı sunma konusunda onları teşvik edebilir.

Anahtar Kelimeler: Ülke,bölge,geleneksel oyun,kültürler arası yolculuk,beden eğitimi

ÖZEL EĞİTİMDE GÖRSEL SANAT TERAPİLERİYLE ÖĞRENCİLERİN YAŞAM KALİTELERİNİN ARTIRILMASI

FATMA TURAN⁷⁴⁴

ÖZET

Bu inceleme, yaratıcı sanatlara katılım ile sağlık sonuçları arasındaki ilişkiyi, özellikle görsel sanat terapisinin, harekete dayalı yaratıcı ifadenin ve dışavurumcu yazmanın sağlık üzerindeki etkilerini araştırıyor. Sanata dayalı müdahalelerin olumsuz fizyolojik ve psikolojik sonuçları azaltmada etkili olduğuna dair kanıtlar olmasına rağmen, bu müdahalelerin sağlık durumunu ne ölçüde iyileştirdiği büyük ölçüde bilinmemektedir. Mevcut vakada sanatsal uğraş ile bu bağlantının psikososyal ve biyolojik tezahürleri arasındaki bağlantı daha spesifik olarak, başkalarının yaratıcı çabalarının gözlemcisi olarak ya da kişinin kendi yaratıcı çabalarının başlatıcısı olarak sanatsal faaliyetlere katılmanın kişinin ruh halini, duygularını ve diğer psikolojik durumlarını iyileştirebildiğinin yanı sıra belirgin bir etkiye sahip olduğuna dair kanıtlar bulmaya çalışıldı. Geçtiğimiz on yıl boyunca sağlık psikologları, sanatın duygusal yaralanmaları iyileştirmek, kişinin kendisini ve başkalarını anlamasını artırmak, kendini yansıtma kapasitesi geliştirmek, semptomları azaltmak ve davranışları ve davranışların sonuçlarını değiştirmek için çeşitli şekillerde nasıl kullanılabileceğini dikkatle incelemeye başladılar. En sık kullanılan yaratıcı terapileri belirlemek amacıyla sanat ve sağlık alanındaki araştırmaları inceledik. Dört temel terapi ortaya çıktı: müzikle etkileşim, görsel sanatlar terapisi, harekete dayalı yaratıcı ifade ve etkileyici yazma. Bu ifade biçimlerinde, sağlığı geliştirmeye yönelik kasıtlı müdahaleler sırasında sanat yöntemleri ve yaratıcı süreçler kullanılmaktadır. 12-18 yaş ve üstü hedeflemiş Görsel sanat terapisi, harekete dayalı yaratıcı ifade ve dışavurumcu yazı ile bu yaratıcı alanların iyileşmeyi teşvik etme potansiyeline odaklanılmıştır. Vaka çalışmaları anlam oluşturmada sanatın kullanımına odaklanan tipik bir metodolojidir. Sağlık ve engelli duygu durum deneyimlerini anlamak amacıyla çizimleriyle otistik engeli olan 16-18 yaşlarında birkaç öğrencinin ifade durumlarını fenomenoloji sağlık ve esenlik ölçülen değişkenleri nasıl anladığını incelendi. Bireysel görüşmenin ardından her katılımcıdan otizm ve engellilik durumunu "çizmesi" istendi. Çizimler merkezde kalp, yaşanan bedende kalp ve sosyal bir hastalık olarak engellilik duygu durumu olmak üzere 3 tema altında gruplandırıldı. Renk kullanımı, mekânsal organizasyon ve kompozisyon araştırıldı. Çizimler hem kız hem de erkek öğrencilerin engel durumu hakkındaki bilgilerinin görsel ürünleri hem de somutlaşmış bilgi üretim süreçleri olarak değerlendirildi. Bireylerin durumlarını nasıl görselleştirdiklerini çizimlerinin, engel durumunun kabullenmesi ve anlaşılmasını araştırmak için anlayışlı bir yöntem olduğu sonucuna varıldı. Sanat, hastalıkla bağlantılı yoğun duygulardan korunmak için bir sığınak olabilir. Acıyı ifade etmenin yaratıcı yollarını bulma konusunda hayal gücünün sınırı yoktur. Engelle odaklanan niteliksel bir çalışmaya katılan öğrenciler, gelecek korkusu, ağrı, uykusuzluk, rol kaybı, aktivite kısıtlaması, özgüven azalması ve sosyal ilişkilerin değişmesi gibi engellilikle ilgili devam eden zorlukları tanımladılar. Farklı görsel sanat türleriyle ilgilenmek (tekstil, kart yapımı, kolaj, çömlekçilik, sulu boya, akrilik) bu öğrencilere 4 ana şekilde yardımcı oldu. Birincisi, engellilikle ilgili süregelen meşguliyetlerini hafifleterek olumlu yaşam deneyimlerine odaklanmalarına yardımcı oldu.

⁷⁴⁴ Öğretmen, Ahmet Rasim Baş Özel Eğitim Uygulama Okulu, fd_mt@hotmail.com

İkincisi, onlara süreklilik, meydan okuma ve başarı gösterme fırsatları sunarak öz değerlerini ve kimliklerini geliştirdi. Üçüncüsü, engel durumu tarafından tanımlanmaya direnen bir sosyal kimliği korumalarını sağladı. Son olarak özellikle engel durumu drama ve görsel çizim terapisi sırasında duygularını sembolik bir şekilde ifade etmelerine olanak sağladı. Sanat projelerinin değerlendirilmesi, yaratıcı ifadenin faydalarını iyileşme ve daha iyi sağlıkla ilişkilendirebilir. Yaratıcı ifadenin sağladığı rahatlama ve semptomların azalması, duygusal iyileşmeye giden yolları açtı.

Anahtar Kelimeler: Sanat Eğitimi, Özel eğitim, Terapi, Sağlık

SAKLI YILDIZLAR MÜZİKLE PARLASIN

SERKAN KARAKAYA⁷⁴⁵

ÖZET

Birey olarak her insan seslerle örülü bir çevrede doğar ve bu çevrede insan; değişik olan sesleri algılar, yorumlar ve biçimlendirir. Bu anlatım biçimlerinden biri müziktir. Müzik eğitimi yoluyla birey, toplumsal ve kültürel çevresi ile daha etkili iletişim kurabilir. Bu sayede, özel gereksinimli bireylerde sosyal iletişim becerisinin gelişebilmesi için müzik eğitimi önemli bir yer tutar. Özel gereksinimli çocuklarla yapılacak olan müzikal çalışmaları, onların sosyal, fiziksel ve zihinsel gelişimlerine katkıda bulunmakla birlikte, özgüven ve başarı eksikliği hissettikleri diğer alanlarda da kendilerine güvenmelerini sağlamakta ve başarılarını arttırmaktadır. Müzikal çalışmalar aynı zamanda öğrencilerin sözel ve iletişimsel becerilerinin gelişme göstermesine yardımcı olmaktadır. Ülkemizde çağdaş eğitim anlayışının gereği olarak, özel gereksinimli bireylerin eğitim olanaklarından en üst düzeyde yararlanmaları ve sosyal yaşamın her alanına katılmalarını sağlayıcı, farkındalıkların artırılıp, farklılıkların en aza indirmesi amaçlı “Saklı Yıldızlar Müzikle Parlasın” projesi hazırlanmıştır. Özel gereksinimli orta ağır zihinsel engelli bireylerin eğitim olanaklarından en üst düzeyde yararlanmaları ve sosyal yaşamın her alanına katılmalarını sağlayıcı, farkındalıkları artırılıp, farklılıkların en aza indirilmesi, özel çocukların yeteneklerinin tespit edilerek bu yönde geliştirilip yeteneklerin sergilenmesi, başarıma duygularının kazandırılması ve özel gereksinimli bireylerin ailelerinde çocuklarının başarıma duygularından dolayı mutlu olmalarını sağlamak amacı ile Erciyes üniversitesi Güzel Sanatlar fakültesi Müzik bölümü ortaklığında hazırlanan “Saklı Yıldızlar Müzikle Parlasın” projesi hayata geçirilmiştir. Okulumuz müzik öğretmenleri ve Erciyes üniversitesi Güzel Sanatlar fakültesi Müzik bölümü öğretim üyelerince oluşturulan komisyonla öğrenci yetenek taraması yapılmış, yetenekli öğrencilerin müzik alanında geliştirilmeli doğrultusunda ortak birçok etkinlikler sergilenmiştir. Koro ve solo şeklinde sergileme ile projenin tanıtımı geniş kitlelerin katılımı ile büyük bir beğeni altında gerçekleştirilmiştir. Akademik olarak sunulan araştırmalar sonucunda öğrencilerimizin müzikle olan bağlarının kuvvetlenmesi ve toplum içerisinde sosyal rollerinin artırılması amaçlı hazırlanan projemiz 2022-2023 eğitim-öğretim yılında yapılmıştır. Bu kapsamda projemizin yaygınlaştırma çalışmaları için proje poster sunumunu gerçekleştirmek istiyoruz. Proje posterimizde proje çıktı fotoğrafları ve eğitime yansımaları yer alacaktır.

Anahtar Kelimeler: Özel Eğitim, Sosyal İletişim, Müzik, Mutluluk

⁷⁴⁵ Uzm., Kayseri İl Milli Eğitim Müdürlüğü, serkankrky38@gmail.com

SERAMİK VE CAM TEKNOLOJİSİ DERSİNİN ÖZEL EĞİTİM ÖĞRENCİLERİNİN İNCE MOTOR BECERİLERİ ÜZERİNDEKİ ETKİSİNİ İNCELENMESİ

AYŞEGÜL KARAMAN⁷⁴⁶, SEFA ÇABUK ARMAĞAN⁷⁴⁷

ÖZET

Bu çalışma özel eğitim meslek okullarında, seramik ve cam teknolojisi alanında verilen eğitimin, 14-16 yaş aralığındaki özel eğitim öğrencilerinin ince motor becerileri üzerindeki etkisini incelemek amacıyla yapılmıştır. Çalışma olgu bilim yöntemi esas alınarak hazırlanmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu hafif düzey zihin engelli 7 öğrenci oluşturmaktadır. Kas becerileri Kaba motor ve ince motor becerileri olmak üzere ikiye ayrılır. Kaba motor becerileri yürümek, koşmak gibi genel becerileri içerir. İnce motor becerilerse el ve parmak kaslarıyla yapılan kaşık tutma, yazı yazma gibi daha özel becerileri içermektedir. Özel Eğitime ihtiyacı olan bireylerin kas becerileri genel olarak zayıftır. El kaslarını gelişimi için okulda ve evde boyama, sıkma, lego gibi çeşitli egzersizler yapmaları gerekmektedir. Özel Eğitim meslek okullarında farklı alanlarda mesleki atölye dersleri bulunmaktadır. Seramik ve Cam teknolojisi bu alanlardan biridir. Seramik ve cam teknolojisi dersinde çamur ile seramik form tasarımları doğrultusunda, serbest şekillendirme ile çeşitli formları şekillendirme yeterliliklerini kazandırmaya yönelik eğitim verilmektedir. Öğrencilerin gelişim özelliklerinin doğrultusunda daha önceki önyargıları da derse karşı olumsuz bir tutum geliştirmelerine sebep olmaktadır. Bu yüzden el kasları zayıf olan öğrenciler başaramayacağını düşünüp, derslerde verilen çalışmalara katılmak istememekte ya da çalışmayı erken bırakmaktadırlar. Atölye derslerinde öğrencilerin gelişim özellikleri göz önünde bulundurularak planlama yapılmaktadır. Çalışma esnasında öğrencilerin beceri seviyelerine göre gruplar oluşturulur ve küçük grup çalışmaları yapılır. Yapılan ara değerlendirmelerle öğrencilerin gelişimi takip edilmiştir. Sürecin doğru bir şekilde gerçekleşmesi için şu aşamalar izlenmiştir; öğretmen önce bilgi verir, daha sonra model olarak gösterir, öğrenciye ipucu vererek uygulamasını sağlar, en sonuna öğrenci bağımsız bir şekilde uygulamayı yapabilecek aşamaya getirir. Değerlendirme esnasında Ders tutum ölçekleri ve Beceri analizi formları kullanılmıştır. Değerlendirmeler sonucunda öğrencilerin verilen teknikleri daha hızlı ve amacına uygun şekilde gerçekleştirdikleri görülmüştür. Eğitime ilk başladıkları zaman oluşturulan el ile şekillendirme tekniklerinden sucuk yöntemine daha hâkim bir şekilde formlar oluşturmaya başlamışlardır. Bu yöndeki gelişme öğrencilerin diğer derslerindeki başarılarını da etkilemiştir. Resim, müzik ve diğer atölye dersinde yapılan etkinliklerde daha başarılı oldukları görülmüştür. Ayrıca öğrencilerde atölye dersine karşı ve diğer derslerinde olumlu yönde değişiklikler gözlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Özel Gereksinimli Birey , Seramik ve Cam Teknolojileri, İnce motor beceriler

⁷⁴⁶ Öğretmen, Simav Özel Eğitim Meslek Okulu, aysegulseramik2114@gmail.com

⁷⁴⁷ Öğretmen, Simav Özel Eğitim Meslek Okulu, sefacarmagan@gmail.com

ÇOCUKLAR İÇİN SAĞLIKLI AHŞAP OYUNCAKLAR

SEVİNÇ KALYONCU⁷⁴⁸

ÖZET

Çocuklar için oyun ve oyuncak kavramları insanlık tarihi kadar eskidir. Oyun ve oyuncak çocukların zihinsel, duygusal ve bedensel gelişimine katkı sağlayarak çocuğun gelişiminde çok önemli bir rol üstlenmektedir. Ancak oyuncak üretiminde farklı malzemelerin kullanılması sağlık açısından çok fazla tartışılmaktadır. Üretimde yenilenebilir, doğal ve insan sağlığı açısından zararsız materyallerin kullanımı günümüzde artan bir değer kazanmıştır. Bu durumundan dolayı ebeveynler, çocuklarına oyuncak seçimi yaparken mümkün olduğunca doğal malzeme seçmeye çalışmaktadırlar. Doğal malzeme olarak ise ahşap ön plana çıkmaktadır. Bu çalışmada, ahşaptan yapılmış oyuncakların daha sağlıklı oldukları ve özellikle en değerli varlıklarımız olan çocukların gelişiminde önemli bir rol üstlendiğinin anlatılması amaçlanmıştır. Ayancık Fatih İlkokulu 2.3.4. sınıf öğrencilerinden 200 öğrencinin yer aldığı bu etkinlikte; öğrencilerinin doğadan bir parça olan ahşabı daha yakından tanımaları, ahşaptan elde edilebilecek ürünleri neler olabileceğini öğrenmelerinin yanı sıra modüler ahşap parçalarını birleştirerek oluşturdukları ahşap oyuncaklarını, yine kendi hazırladıkları sağlıklı su bazlı boyalarla boyamaları hedeflenmiştir. Ahşap oyuncak atölyesinde üretilen ahşap modüler oyuncak parçaları, Ayancık Fatih İlkokulu salonuna kurulan atölyede öğrenciler tarafından zımparalandıktan ve temizlendikten sonra, birleştirilerek ahşap oyuncak haline getirilmiştir. Bu etkinlikte su bazlı boyaların insan sağlığı için zararsız olması, ahşap oyuncaklar üzerinde uygulama yapılmasının kolay olması, çocukları doğal ve sağlıklı oyuncaklarla buluşmasına imkan tanımıştır. Ayancık Fatih İlkokul salonunda kurulan boyama atölyesinde öğrencilere sağlanan plastik eldiven ve önlükler eşliğinde, öğrencilerin nişasta, kabartma tozu, mısır şurubu, beyaz sirke ve gıda boyalarını uygun standartlarda birleştirerek, su bazlı organik boya hazırlamaları sağlanmıştır. Öğrenciler ahşap oyuncakları kendi hazırladıkları su bazlı organik boyalarla, kendi duygu ve düşünceleri doğrultusunda boyayarak ahşap oyuncaklarını oluşturmuşlardır. Bu etkinlikte su bazlı boyaların insan sağlığı için zararsız olması, ahşap oyuncaklar üzerinde uygulama yapılmasının kolay olması, çocukları doğal ve sağlıklı oyuncaklarla buluşmasına imkan tanımıştır. Öğrencilerinin hazırladıkları ahşap oyuncaklar okul salonunda sergilenmiştir. Sergiye katılan izleyici öğrencilerinde ahşap oyuncaklarla oynamalarına ve ahşap oyuncaklar hakkında bilgi sahibi olmalarına imkan tanınmıştır. Çalışma sonucunda, öğrenciler doğal ve organik kavramları fark etmişlerdir. Ahşap oyuncakların daha sağlıklı olduklarının farkına varmaları sağlanmıştır. Öğrencilerin doğal malzemeleri kullanarak kendi hazırladıkları modüler ahşap oyuncaklarını, yine kendi hazırladıkları organik su bazlı boyalarla süsleyebilecekleri görülmüştür. Ayrıca ahşap oyuncakların öğrencilerimde zihinsel, duygusal ve psikomotor becerileri geliştirdiği gözlemlenmiştir..

Anahtar Kelimeler: ahşap oyuncak, organik, oyun, organik boyama boyama

⁷⁴⁸ Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, sevinc.8057@gmail.com

MÜLTECİ ÇOCUKLARIN RESİMLERİNE BİR İFADE BİÇİMİ OLARAK ETNOGRAFİK YAKLAŞIM

HAYVA KARA⁷⁴⁹

ÖZET

Çocuklar yaptıkları resimler ile kendi düşüncelerini ifade ederler. Yaptıkları resimlerde kullandıkları semboller, onları daha iyi tanımamıza olanak sağlamaktadır. Çocukların çizdikleri figürler kullandıkları renkler oluşturdukları kompozisyon ve kurgu biçimleri karşı tarafa mesajlar iletmektedir. Erken yaşta itibaren gördüklerini kolayca hatırlayabilme becerileri geliştiği için resme ilgi duymaktadırlar. Sanat eğitimi alan çocukların sanat eğitimi almayan çocuklara göre iletişim becerilerinin daha iyi olduğu gözlemlenmektedir. Sanat eğitimcileri, çocuk resimlerini okurken resimlerdeki sembollerin ne anlama geldiğini çocuklara sorular yönlendirerek ikili iletişim kurarak ifade edilmek istenileni kolayca anlayabilirler. Bu noktadan bakıldığında dezavantajlı bir grup olarak mülteci çocuklar gösterilebilir. Özellikle sözlü iletişimde yetersiz kaldıkları için görsel iletişim ön planda olup onlar için büyük bir önem arz etmektedir. Görsel iletişimin doğru kurulmasında ve bu kanal üzerinden çocuk ile iletişime geçilmesinde resim öğretmenin payı oldukça büyüktür. Çünkü çocuk öğrenim hayatında almış olduğu derslerde görüntü ifade etmeyi, görüntü okumayı öğrenmezler. Bunu destekleyecek olan Görsel sanatlar dersidir ve çocuk içinde bulunduğu sosyo-kültürel yapıyı, psikolojik durumunu, bilişsel gelişimini ve benzeri birçok konuda birçok bilgiyi çizimleri aracılığı ile karşısındaki ile paylaşmış olur. Kendi ana dilini konuşmadığı için sözlü iletişim konusunda yetersiz olan göçe maruz kalmış çocukların yaptığı resimler güçlü iletişim aracı olarak kabul edilir. Mülteci çocukların göç esnasında maruz kaldığı travmatik olaylar ve yerleşme sürecinde yaşadıkları olumsuzluklar stres düzeyini artırmakta ve akabinde psikopatolojik davranış gösterme olasılığını artırmaktadır. Ülkemiz de yoğun olarak göç alan bir coğrafya olduğundan kaygı düzeyi yüksek çocuklara rastlamamız büyük olasıdır. Literatürde dezavantajlı grup olarak görülen mülteci çocuklara ait resimleri ele alan çalışma sayısının oldukça az olduğu görülmektedir. Yapılan çalışmalarda da mülteci çocukların çizdikleri resimlerde savaş tasviri unsurlara yer verdikleri ayrıca savaş öncesi yaşam alanlarını sembolize ederek mutlu oldukları geçmiş yaşantılarına özlem duydukları görülmektedir. Bu araştırma mülteci çocuklarla empatik iletişim kurmak için sanat eğitiminin önemini ortaya koymasından önem taşımaktadır. Çocukların resimlerine etnografik açıdan bakıldığında kültürler arası farklılıkların çocuklar tarafından nasıl hissedildiği ve bu konuda onların zihinlerindeki şemaların neler olduğunu saptamak için mülteci çocukların resimleri fenomenolojik desene uygun şekilde ele alınmıştır. Mülteci çocukları geldikleri ülkenin dilini bilmediklerinden dolayı bu noktada görsel iletişim daha önemlidir. Çocuklar geldikleri ülkeye adaptasyonu konusunda sanat eğitimi önemli bir yer tutmaktadır. Çünkü sözel olarak ifade edemediklerine görsel olarak ifade edebilirler. İletişim kurmada sorun yaşayan çocuklar sanat yoluyla topluma entegre edilebilir. Bu sayede çocukları etkileşimi yüksek sosyal ortamlara dahil etmek mümkün olacaktır.

Anahtar Kelimeler: Mülteci, Göç, Etnografi

⁷⁴⁹ Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, hawakara6@gmail.com

DÜZENLENEN RESİM YARIŞMALARI, ÖĞRENCİLERİN KATILIM GÖNÜLLÜLÜKLERİ, ÖĞRENCİ ÜZERİNDEKİ ETKİLERİ, ÖĞRENCİ VE ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİ

ŞERİFE ÖZKAYA⁷⁵⁰

ÖZET

Görsel Sanatlar dersi öğrencilere duygularını, düşüncelerini farklı yollarla ifade etme imkanı sunmaktadır. İlk ve orta öğretimde görsel sanatlar dersinde teknik yeterlilik yanında sanatın doğuşu ve gelişimini, kültürlerin ve sanatın birbirleri üzerindeki etkilerini, tarihi ve siyasi gelişmelerin sanata etkilerini, teknolojik gelişmelerin sanata etkileri gibi pek çok konuyu fark etmelerini sağlamaktadır. Zaman zaman okulda belirli gün ve haftalar çerçevesinde resim yarışmaları düzenlenmektedir. Zaman zaman ise farklı kurumların düzenledikleri yarışmalar yapılmaktadır. Yarışmalar her ne kadar gönüllülük esasına dayansada öğrencilerin katılım talebi istenilen düzeyde olmadığından okul idaresi ve öğretmenlerin ısrarcı yönlendirmesine başvurulmaktadır. Bu çalışmanın amacı; resim yarışmalarına katılım talebinin istenilen seviyede olmayışının sebeplerini araştırmak, ısrarcı yönlendirme sonucu katılım sağlayan öğrencilerin işleyişe bakış açıları görmek, katılımcı öğrencilerin beklentilerini fark etmek, ve işleyiş sürecindeki aksaklıkları ortaya koymak olduğundan tarama türü bir çalışmadır. Çalışmanın görüşme grubu 9. sınıf, 10. sınıf, 11. sınıf ve 12. sınıf öğrencileri, Samsun ili Bafra ilçesi ve Kavak ilçesi ile Ordu İli Ünye İlçesinde görev yapan 6 Görsel Sanatlar Öğretmeni oluşturmaktadır. Araştırma sonucuna göre katılımcı öğrenciler ve görsel sanatlar öğretmenleri tarafından ifade edilen görüşler; Bazı yarışmalarda yarışma konusunun iyi tanımlanmamış olması ve anlaşılabilir olmaması katılımı olumsuz etkilemekte. Söz konusu yarışmalar dereceye giren ve ödül alan öğrenciler için teşvik edici olurken diğer katılımcı öğrenciler motivasyonlarının düşürmekte ve sonraki yarışmalarda isteksiz olmalarına sebep olmakta. Derecelere konulan ödüller öğrencilerin beklentilerinden uzak olduğunda katılım düzeyini olumsuz etkilemekte. Gerek öğretmenlerin gerekse öğrencilerin, dereceye uygun görülen eserleri (mansiyon ödülü de dahil) dereceye uygun görülen eserleri görememeleri rahatsız etmekte, sürece şüphe ile yaklaşmalarına sebep olmakta ve motivasyonlarını düşürmektedir. Bu durum katılımı olumsuz etkilemekte. Öğrenciler eserlerin geri teslim edilmemesini istemekte, teslim edilmemesi durumu katılımı olumsuz etkilemekte. Öğrenci çalışmasına doğrudan müdahale eden meslektaşlarımızın olduğunun görülmesi katılımlı öğrenci ve diğer öğretmenlerimizin motivasyonunu düşürmekte, katılımı olumsuz etkilemekte. Her okulda Görsel Sanatlarla ilgili ders dışı egzersiz programı açılmadığından öğrencilerin ve öğretmenlerin yarışmalar için ekstra zaman ayırmaları gerekirken bu durum katılım düzeyini olumsuz etkilemekte. Lise seviyesinde düzenlenen yarışmalarda Güzel Sanatlar Liseleri ile diğer liselerin birlikte değerlendirilmesi öğrenci ve öğretmenleri umutsuzluğa itmekte ve katılımı olumsuz etkilemekte. Yapılan görüşmelerde tespit edilen sorunlara yine öğrenciler ve Görsel Sanatlar öğretmenleri tarafından çözüm önerileri toparlandığında; Düzenlenen yarışmalarda genel ifadelerden kaçınılmalı, konu detaylı ve anlaşılır şekilde tanımlanabilir. Dereceye giren öğrenciler ödüllendirilirken, derece yapamayan katılımcılara da katılım belgesi verilerek motivasyonları diri tutulmalı. Okullar bünyesinde bu öğrencilere okul içinde

⁷⁵⁰ Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, sanalserifenet@gmail.com

bir belge vererek törenler sırasında motive edilebilir. Yarışmalarda vadedilen ödüller ilgi alanına göre belirlenebilir. (Görüşme yapılan öğrencilerden büyük bir kısmı para ödülünden çok kalıcı ödüllere heyecanlandıklarını belirtti. Özel bir resim kursuna katılım hakkı, sanatsal kırtasiye malzemeleri olabileceği belirtildi.) Dereceye giren eserler yarışmayı düzenleyen kurumun web sitesinde yayınlanarak isteyen tüm katılımcılara görme imkanı verilebilir, böylelikle kendi çalışmasını değerlendirebilmesi sağlanabilir. Hatta imkan var ise yarışmaya katılan tüm eserler bir sanal sergi ile sergilenebilir. Yarışma sonrası eserlerin öğrencilere geri teslim edilmesi sağlanabilir. Okullarda görsel sanatlarla ilgili ders dışı egzersiz programlarının açıklaması sağlanarak ilgili öğrenciler ile yarışmalara yönelik farklı planlama yapılmasının zemini hazırlanabilir. Lise seviyesinde düzenlenen yarışmalarda Güzel Sanatlar Liseleri ile diğer liselerin birlikte değerlendirilmesi öğrenci ve öğretmenleri umutsuzluğa ettiğiinden Görsel Sanatlar Liseleri ile diğer liseler kendi içlerinde değerlendirilebilir.

Anahtar Kelimeler: Resim, Yarışma, Katılım

MÜZİĞİN ÖĞRENMEDE KONSANTRASYON ARTIRICI ETKİSİ

CANAN KARAKAŞ⁷⁵¹

ÖZET

Etkili öğrenmede ortamdaki ışık, ses vb. dış etkenlerin, yani fiziki şartların önemi bilinmektedir. Ancak bu konudaki yaklaşımlarımız ve hassasiyetlerimiz için sesle ilgili kısmında sadece sessizliğin sağlanmasıyla uygun ortamın oluştuğu yönünde. Oysa beynin öğrenmeye açık hale gelmesi ve kişinin hazır bulunuşluk düzeyi, müziğin etkisi kullanılarak maksimum düzeye çıkarılabilir. Müzik ile uğraşmak kişiyi toplum içinde, iletişim, işbirliği, grup koordinasyonu ve sosyal bütünlük gibi evrimsel süreçlere sokar. Müziğin aynı zamanda beyinde, algılama, duygu, öğrenme, öğretme ve hafıza gibi bütün zihinsel fonksiyonlarını faaliyete geçiren çok yönlü bir işlevi olduğu iddiası öteden beri yapılmaktadır. İşte bu iddialar müziği ve bazı frekansları, beynin odaklanması ve öğrenme üzerindeki etkilerini araştırmak için ideal bir araç haline getirmiştir. Belirli frekans aralıklarıyla ilişkilendirilen ses dalgalarının, konsantrasyonu artırıcı etkileri olduğuna dair bazı araştırmalar bulunmaktadır. Bu frekanslar, beyin aktivitesini belirli durumlara uyum sağlamaya teşvik edebilir ve odaklanmayı artırabilir. “Binaural beat” (vuru) her iki kulağa bilinçli olarak farklı frekanslarda ses uygulanarak elde edilen fizyolojik yanıttır. Binaural frekanslar farklı Hz’lerden oluşan iki ses tonunu sağ ve sol kulağa ayrı ayrı yönlendirerek beyni uyarma yöntemidir. Bu teknikle beyin dalgaları alfa, theta, beta, delta ve gama frekanslarına sürüklenmektedir. Binaural ritim her kulağa farklı frekanstaki ses dalgalarının gönderilirken kulak düzenli saniyede rahatlamış ve aynı zamanda zinde duruma gelir. Bu durumda zihnin daha kolay konsantre olabileceği ve zihinsel performansın geliştirebilirliği öne sürülmektedir. Özellikle binaural ritim ve theta dalgalarının bu etkisini araştırmak için deneysel çalışmalar yapmak ve süreç içerisinde etkilerini gözlemlemek gerek. Müziğin bazı türlerinin ve farklı frekansta müziklerin, beynin konsantrasyonunu artırdığı ile ilgili çeşitli bilimsel çalışmalar yapılmıştır. İleri sürülen tezler ışığında bu türde müzikleri kullanarak öğrencilerimizin ders çalışırken konsantrasyonlarını artırabilir ve daha berrak bir zihinle odaklanmalarını sağlayabiliriz. Bu araştırma müzik ve beyin arasındaki işlevlerin nasıl gerçekleştiği ve Nöroloji ile müzik arasındaki ilişki saptanması için yapılmıştır. Araştırmanın yürütülmesinde literatür taraması ve betimsel durum analizi tekniği kullanılmıştır. Kayıtlardan ve literatür taramasından elde edilen bilgiler materyal olarak kullanılmıştır. Kullanılan bilgiler (veriler), belgesel kaynak tarama, çözümleme tekniği ile elde edilmiştir. Araştırmanın sonucunda, müzik ile uğraşmanın kişinin toplum içinde, iletişim, işbirliği, grup koordinasyonu ve sosyal bütünlük gibi evrimsel fonksiyonları geliştirdiği gibi belirli ritim ve frekansların konsantrasyonu artırdığı da saptanırsa, eğitim/öğretim faaliyetlerinde kullanılması son derece önemlidir.

Anahtar Kelimeler: Etkili Öğrenme, Frekans, Konsantrasyon, Binaural ritim

⁷⁵¹ Öğretmen, Yıldırım Beyazıt Ortaokulu, caanankarakas@hotmail.com

OKUL ÖNCESİNDE SANAT

ÖZET

Okul öncesi dönemde sanat etkinlikleri ile iç içe olan çocukların algılama yetileri güçlenir, gözlem yapma ve doğru düşünme kabiliyetlerinin gelişmesine katkıda bulunur. Okul öncesi yıllarda sanat eğitimi önemli bir role sahiptir. Okul öncesi dönemde sanat eğitimi çocukların gelişimlerini ve yaratıcılıklarını destekleyen etkinlikler içermektedir. Çok yönlü verilen bir sanat eğitimi ile dış dünyayı algılaması değişen bireyin, daha yaratıcı, kendine güvenen, üretici, çevresini olumlu yönde değiştirmeye ve yeni biçimler vermeye çalışan biri olacağı düşünülmektedir. Okul öncesi sanat eğitimi; çocuğun kendini tanımasını, başkalarıyla işbirliği yapmasını; kendi kültürünün ve diğer kültürlerin özelliklerinin farkında olmasını; dil müzik hareket, dans, resim yoluyla etkili iletişim kurmasını sağlayabilir; devimsel becerileri, çok yönlü düşünme ve problem çözme becerilerini; estetik ve yaratıcılık becerilerini geliştirebilir. Bu çalışmanın amacı, okul öncesi dönemde sanat eğitiminin çocuklara kazandırabileceği değerleri açıklamaktır. Araştırmanın sonucunda, okul öncesinde sanat eğitiminin birey açısından vazgeçilmez ve yaşam boyu gerekli olan bir eğitim alanı olduğu saptanmıştır. Okul öncesinde sanat eğitiminin özenle üzerinde durulması gerektiği önerilmiştir. 2023/2024 eğitim öğretim yılı 1. döneminde Bursa /Osmangazi / Yunuseli Anaokulu Öğretmenleri ile yarı yapılandırılmış görüşme formları kullanılarak bazı veri sonuçlarına ulaşılmıştır. 4 yaş 116 çocuğun sanat etkinliklerinde; Yoğun sanat etkinlikleri ağırdır. Ancak ilgi duyduğu bir iş ise yardım olarak tamamladıkları gözlenmiştir. 5 yaşındaki 242 çocuğun sanat etkinliklerinde ; El-göz koordinasyonları geliştiği ve şematik gelişimleri ilerlediği için daha yoğun görevleri zevkle ve odaklanarak gerçekleştirdikleri gözlenmiştir. yaş 54 kız çocuğunda; Sanat etkinliklerini daha fazla yardım isteyerek tamamlama eğilimleri yüksek olduğu gözlenirken. 4 yaş 62 erkek çocuğunun; sanat etkinliklerinde kızlardan daha az yardım istemekte ve etkinlikleri tamamlama isteği daha azdır. 5 yaş117 kız çocuğu; Sanat etkinliklerini daha özenli ve yaratıcılıklarını üst düzeyde tutarak tamamlarlar. 5 yaş125 erkek çocuğu; Sanat faaliyetlerini kızlara göre daha az özen ve yardımla tamamlamaktadır. Sonuç olarak çocuklar kas gelişimlerini tamamladıkça, el - göz koordinasyonu geliştikçe daha istekli ve daha özgün ürünler ortaya koymaktadırlar.

Anahtar Kelimeler: çocuk, sanat, okulöncesi

⁷⁵² Öğretmen, Bursa Osmangazi Yunuseli Anaokulu, ebrukto84@hotmail.com

EĞİTİMDE KULLANILAN ORFF ÇALGILARININ İNCELENMESİ

HÜLYA AYKUTLU ADALI⁷⁵³

ÖZET

Sanat alanında, araştırmanın konusu olan Orff Schulwerk; bütün duyuları ele alan, deneme ve doğaçlama yoluyla yaratıcılığı geliştiren, dinleyici ve icracı olarak müzikten keyif almayı, çalgılar ve beden perküsyonu yoluyla bedensel farkındalığı ve koordinasyonu geliştiren, farklı kültürlerin danslarını, çalgılarını ve sözlü-sözsüz yapıtlarını kullanarak kültürlerarası etkileşimi sağlayan bütüncül bir yaklaşımdır. Belirli bir yaş, yetenek veya gelişim durumuna bağlı olmaksızın aktif ve yaratıcı bir müzik eğitiminin mümkün olabileceğini ortaya koyar. Bireyin ihtiyaç ve beklentileri doğrultusunda yapamadıklarına değil yapabildiklerine odaklanır. Orff Schulwerk yaklaşımının odağını oluşturan elementer müzik; hareket, dans ve konuşmanın birlikteliğinden doğar. Elementer müzik; herhangi bir önkoşul olmadan bireyin, dinleyici veya katılımcı olarak dahil olabildiği, sahip olduğu yaratıcı ifade olanaklarını kendi kendine doğal bir yolla keşfedebildiği, herkesin öğrenip uygulayabileceği bir müziktir. Tüm disiplinlerden eğitimcilerin mesleki yaşantılarını destekleyecek bir niteliği barındıran elementer müzik ve hareket eğitimi; ritim, beden perküsyonu, yaratıcı dans ve hareketi içinde barındırır. Gözlem, taklit, deneyim, yaratma-sunum olmak üzere dört aşamadan oluşan eğitim sürecinde bireyin süreç içi deneyimleri önemlidir. Oyun temelinde ve Orff Schulwerk yaklaşımı ile planlanan bir müzik etkinliği ile katılımcılar, müziği oluşturan temel unsurlar (ses-ritim-tempo) ile ritme uygun hareket etmeyi, kendi sesleri ile oynamayı ve şarkı söylemeyi, çalgıların tınlarını ve çalgı eşliğini, duygusal ifade becerilerini, doğaçlama yapmayı, ritimden yola çıkarak oyun üretmeyi ve bunu dansa dönüştürmeyi deneyimleme olanağı bulabilirler. Bireylerin engel grupları, yetersizlik türleri ve gelişim özellikleri dikkate alınarak eğitim ortamlarında tanışma ve ısınma oyunları ile birbirlerine ve mekâna uyum sağlamaları; süreç boyunca ritim, müzik ve dans öğelerine odaklanmaları; süreç sonunda ise deneyimlerini, beden perküsyonu, hareket, dans ve çalgıları kullanarak yaratıcı bir bakış açısıyla ürüne dönüştürmeleri amaçlanan süreçlerde orff çalgılarına ihtiyaç duyarlar. Bu sebeple eğitim ortamlarında yararlanılan orff çalgıları çeşitleri, eğitim ortamlarında kullanma sıklığı ve kullanma süreleri gibi değişkenlerle öğretmen adaylarının görüşleri incelenmiştir. Sonuçlarının alanyazına, alanda uzman eğitimcilere ve okul çalgılarına ilgi duyan kişilere fayda sağlayacağı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Eğitim, Sanat, Orff, Çalgı, Öğretmen aday

⁷⁵³ Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, hulyaaykutlu@gmail.com

BULUNDUĞUMUZ ORTAMIN ISI NEMİNİ(DHT11) WİRELESS MODÜLÜ(NRF24L01) İLE LCD EKRANDA YOLLAMA VE EKRANDA GÖSTERME

KADİR CİRİT⁷⁵⁴, SELDA KARAKAŞ⁷⁵⁵

ÖZET

Yapmış olduğumuz bu projeyi yapma gerekçemiz evinizdeki sıcaklık durumuna göre kombinizi kontrol edebileceğiniz veya ortamdaki nem oranı düştüğünde evinizdeki bir nemlendiriciyi otomatik çalıştırabileceğiniz veya bir ortamda çalışan bir cihazın ortamı belli derecede ısıtması sonucunda o ortamın otomatik soğutulması gerekebilir veya bir sera yetiştiriciliğinde ortamın nem ve sıcaklık ayarlarının otomatik yapılması istenebilmesi gibi durumlara çözüm üretmek amaçlı düşünülen bir projedir, uygulamadır. Yapmış olduğumuz uygulamamız, projemiz kısaca şöyledir; bulunmuş olduğumuz ortamımızın sıcaklık ve nem durumun bizlere anlık ulaşması gerekebilir istenen değerleri anlık izlememiz gerekebilir. Sıcaklık ve nem değerlerine anlık görmemiz ve ona göre önlem almamız ve yapılan için uygun değerler aralığında sürdürülmesi gerekebilir. Bu proje için ihtiyaç duyduğumuz sayısal verileri ilgili ortamdaki alabilmemiz için veri alış-verişini sağlayan bir modüle, karta ihtiyacımız vardır. Bu karta NRF24L01 alıcı-verici modülü diye kullanılan kablosuz haberleşme sağlayan ortalama 800 metreye kadar menzili olan arduino kart ile beraber kullanılan bir modüldür. Bu modül NRF24L01 modülleri 3.3v ile çalışır, Arduino'ya modülü direkt bağlayarak kullanıldığı zaman güç problemleri ya da iletişimsizlik problemleri ortaya çıkabilmektedir. Bu problemleri gidermek için birkaç yöntem mevcuttur. Bunlardan birisi de kondansatör yöntemidir. NRF24L01 modülüne kondansatör lehimleyerek bu sorun çözülebilmektedir. Fakat biz bu yöntem yerine, güç problemi için tasarlanmış olan NRF24L01 adaptörü kullanarak oluşabilecek sorunun önüne geçtik. Projemiz için alıcı-verici durumunu NRF24L01 alıcı-verici modülü ile çözdükten sonra ortamdaki sıcaklık ve nem değerlerini alabilecek olan bir sensörde DHT11 nem ve sıcaklık sensörünü kullandık. DHT11 nem ve sıcaklık sensör modülü, günlük yaşamdan endüstriyel uygulamalara kadar pek çok alanda kullanılan son derece işlevsel ve kullanıcı dostu bir cihazdır. Bu kart, sıcaklık ve nem seviyelerini ölçmek ve izlemek için hassas sensörlerle donatılmıştır. Teknik bilgiye sahip olmayanların bile kolayca kullanabileceği şekilde tasarlanmıştır. DHT11 Isı ve Nem Modülü, Dijital Sensörlerle yüksek doğrulukta ölçümler yapar. Basit yapılandırma ve hızlı entegrasyon sayesinde, basit projelerinden profesyonel uygulamalara kadar çeşitli projelerde kullanılabilir. Arduino, Raspberry Pi ve diğer geliştirme kartları ile uyumludur. Bu kompakt sensör kartı, iç mekan iklimlendirme sistemlerinin, sera ve depolama alanlarının, akıllı ev otomasyonunun ve birçok diğer projenin verimli ve güvenilir bir şekilde izlenmesini sağlar. Son olarak LCD ekran modülünü, DHT11 modülünü, NRF24L01 alıcı-verici modülünü uygun bir şekilde arduino geliştirme kartımıza bağlantılarını yaparak ortamımızdan istenen sayısal verileri alarak istenen LCD ekranda görmemizi sağladık. Bu projemiz ile öğrencilerimizin elde edeceği kazanımlar; özellikle başta meslek liselerinin bilişim teknoloji alanında var olan 9.sınıf derslerinden bilişim teknolojileri temelleri dersinde elektronik kartları tanıma, elektronik devresini ve bağlantılarını yapabilmeyi, diğer bir dersimiz olan Programlama Temelleri dersiyle görmüş oldukları

⁷⁵⁴ Uzm., Milli Eğitim Bakanlığı, ka_cirit@hotmail.com

⁷⁵⁵ Uzm., Milli Eğitim Bakanlığı, selda4178@gmail.com

algoritma mantığını ile kod blok yapısı yazabilmeyi, kod yazma mantığını oluşturabilmeyi, 10.sınıf derslerinden olan Robotik ve Kodlama dersi ile elektronik kartlar arasında veri alış-verişini kod yazılımı ile kablosuz bir şekilde oluşturabilmeyi çok rahat bir şekilde uygulayabilirler. Bu uygulama örneklerinin pekişmesi ile birlikte Mobil Uygulama alanına geçiş için adım atılabilir. Ayrıca NRF24L01 alıcı-verici modülünün antenli modülünün (Tahmini olarak 2000m. İletim menzili) kullanılması ile bir ileriki adım olarak DRONE çalışmalarına başlangıç yapılabilir. Ve böylece öğrencilerimiz birden fazla nesnelerin birbiri ile haberleşmesini uygulamalı olarak öğrenme durumları yaşarlar.

Anahtar Kelimeler: ISI , SICAKLIK , NEM , ARDUNİO , LCD , DRONE

PRESCHOOLERS ROBO LAND**ÖZET**

Okul öncesi dönemde kodlama eğitimi, çocukların teknolojinin doğru kullanımına ve problem çözme becerilerine olan ilgilerini artırırken, aynı zamanda yaratıcı düşünme ve iş birliği gibi önemli yeteneklerini geliştirmelerine yardımcı olur. Bu sürecin, çocukların yaşlarına ve yeteneklerine uygun olacak şekilde planlanması önemlidir. Okul öncesi dönem, çocukların bilişsel, duygusal, sosyal ve motor becerilerini geliştirdikleri önemli bir zaman dilimidir. Kodlama eğitimi, bu dönemde çocuklara sunulan değerli bir öğrenme deneyimidir. Kodlama eğitimi, okul öncesi dönemde temel mantıksal düşünme becerileri, yaratıcılığın teşviki, problemlere farklı yaklaşma yeteneği, iş birliği ve takım çalışması becerilerini geliştirirken çocukların teknolojiye erken yaşta aşına olmalarını sağlar. Bu da onların dijital okuryazarlık becerilerini geliştirmelerine ve teknolojiyi etkili bir şekilde kullanmalarına yardımcı olur. Günümüzde teknolojinin hızla ilerlemesiyle birlikte, kodlama becerileri giderek daha önemli hale gelmektedir. Okul öncesi dönemde çocuklara kodlama eğitimi vermek, onları gelecekteki iş dünyasına ve teknolojiye hazırlar. Bu sebeple okul öncesi dönemdeki çocuklara kodlama becerileri kazandırabilmek için, ekim ayından mart ayına kadar uygulanmak üzere sırasıyla: Temel kavramların tanıtılması, oyunlaştırma ve eğlenceli aktiviteler, bilgisayarsız kodlama çalışmaları, Kurt-kuzu-ot etkinliği, Hanoi kuleleri strateji oyununun öğretilmesi, kodlama robotlarının tanıtımı ve kodlama robotları ile oyun, code.org sitesinin tanıtımı ve sitede yer alan bilgisayarlı kodlamaya giriş temel seviye eğitiminin tamamlanması planlanmıştır. Bloklar, kartlar, küpler ve diğer somut materyaller kullanılarak, çocuklara kodlama kavramlarını öğretirken, çocukların soyut kavramları daha iyi anlamalarına ve görsel olarak görmelerine yardımcı olunmuştur. Kodlama eğitimini hikâye anlatımı ve drama ile birleştirmek, çocukların dikkatini çekerken öğrenme sürecini daha eğlenceli hale getirmiştir. Böylelikle çocuklar bir karakterin yolculuğunu takip ederken, temel kodlama kavramlarını öğrenebilmişlerdir. Çalışmalar Türkiye, Romanya ve Bulgaristan'da görev yapan on öğretmen tarafından eş zamanlı olarak uygulanmıştır. Çocuklarla yapılan çalışmaların çocuklar üzerindeki etkileri ve gelişimlerine olan katkıları gelişim gözlem raporlarıyla tespit edilerek kayıt altına alınmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşme formuyla öğretmenlerin kodlama eğitimini, öğretme yöntem ve teknikleri ile çocukların gelişimlerine olan etkisi arasındaki bağı değerlendirmeleri istenmiştir. Sonuçlar mayıs ayında kongrede sunulacaktır.

Anahtar Kelimeler: kodlama, okul öncesi, robotik kodlama, teknoloji, strateji

⁷⁵⁶ Öğretmen, Şahin Yılmaz İlkokulu, nuraygucer@hotmail.com

ÜSTÜN YETENEKLİ ÖĞRENCİLERİN ROBOT EĞİTİMİ İLE DESTEKLENME SÜRECİ VE ROBOT EĞİTİMİNİN ÖĞRENCİLER ÜZERİNE ETKİLERİ

FATİME DOĞAN ŞAHİN⁷⁵⁷, MEHMET FATİH ŞAHİN⁷⁵⁸

ÖZET

Üstün yetenekli öğrenciler için derslerin yetersiz geldiği, daha fazla bilgi ve deneyime ihtiyaç duydukları tüm eğitimcilerin ortak görüşüdür. Üstün yetenekli öğrencilerin velileriyle yapılan görüşmelerde veliler tarafından öğrencilerin ödevlerini hızlı bir şekilde bitirdiği ve boş zamanlarını daha çok telefon ve bilgisayarda oyun oynayarak geçirdikleri ifade edilmiştir. Üstün yetenekli öğrenciler hayatı diğer öğrencilere göre çok daha fazla sorgulayan ve toplumsal sorunlara karşı daha hassas olan bireylerdir. Bu öğrenciler bir sorunla karşılaştıklarında sorunu analiz ederek soruna çözüm üretmeye çalışmaktadırlar. Öğrencilerin bu ihtiyacını karşılayabilmek için üstün yetenekli öğrencileri kapsayan BİLİM AVCILARI; ROBOT DESTEK EĞİTİMİ ÇALIŞMASI projesi hazırlanmıştır. Bu proje için 6. ve 7. sınıfta öğrenim gören üstün yetenekli tanısı almış ve öğretmenler tarafından üstün yetenekli olduğu yönünde karar verilen 10 ortaokul öğrencisi seçilmiştir. Bu öğrenciler ve öğretmenlerle bir takım oluşturulmuştur. Bilim Kahramanları Derneği'nin düzenlemiş olduğu FLL Robot Turnuvalarına başvuru yapılmıştır. Okula robot malzemeleri temin edilmiştir. Öğrencilere turnuvada koçluk yapacak öğretmenler robot eğitimi almışlardır. Robotun çalışılacağı masa okul müdürlüğü tarafından marangoza yaptırılmıştır. Gerekli tüm malzemeler tamamlandıktan sonra Robot ve proje çalışmalarına başlanmıştır. Öğrenciler turnuvada istenen görevleri yerine getirebilecek robotun tasarımı üzerine çalışırken bir taraftan da çevre sorunları hakkında bilgi edinebilmek için saha ziyaretleri yapmışlardır. Bu ziyaretler sonucunda yaşadığımız şehirdeki bir çevre sorununu tespit ederek bu soruna çözüm bulmak için proje geliştirmişlerdir. Öğrencilerin bütün bu çalışmaları yaparken birbirlerine saygılı, çevreye duyarlı ve işinde profesyonel olmaları vurgulanarak öz değerlerinin gelişmesi amaçlanmıştır. Bütün çalışmalar ders saatleri dışında gerçekleştirilmiştir. Bu süreçte öğrencilerin çevre sorunlarına duyarlılıklarının arttığını, takım çalışması sayesinde birbirlerinin görüşlerine karşı daha saygılı davrandıklarını, özgüvenlerinin ve ders başarılarının arttığını, derslere daha aktif olarak katılım sağladıklarını, üretmekten keyif aldıklarını gözlemlenmiştir. Proje ile MEB'nin düzenlemiş olduğu Yenilikçi Proje Ödülleri Yarışması'na başvurulmuştur. Hazırlanan proje il genelinde başvuru yapan 300 proje içinde saha ziyaretine kalan 7 projeden biri olmuştur. Saha ziyaretine gelen proje incelemecileri tarafından proje takdirle karşılanmıştır. İlçe Milli eğitim Müdürlüğü işbirliği ile proje Avrupa Birliği Projesi olarak yazılmış ve kabul görmüştür. Proje ile 36 öğretmen İngiltere, Avusturya ve İspanya'daki okullara saha ziyaretinde bulunarak, öğretmenlerin üstün yetenekli öğrenciler ile ilgili yapılan çalışmalar hakkında bilgi sahibi olması ve farkındalık kazanması sağlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Üstün yetenek, destek eğitimi, robot, çevre sorunlarına duyarlılık

⁷⁵⁷ Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, fatimesahin34@hotmail.com

⁷⁵⁸ Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, mehmetfatihshahin75@gmail.com

ERKEN ÇOCUKLUK EĞİTİMİNDE STEAM EĞİTİMİ ÇALIŞMALARININ KALİTESİNİN GELİŞTİRİLMESİ

SEMA ÖZEN ALTINSOY⁷⁵⁹, ASIYE TUNÇ⁷⁶⁰

ÖZET

STEAM Eğitimi (Fen, Teknoloji, Mühendislik, Sanat ve Matematik) disiplinler arası bir bakış açısıyla öğrencilere ileri düzey bilgi ve becerileri kazandırmayı hedefleyen ve tüm eğitim öğretim sürecini kapsayan, teknoloji tabanlı bir öğrenme yaklaşımıdır. Steam eğitimi aynı zamanda öğrencileri üst düzey düşünme, ürün geliştirme, buluş ve yenilik yapabilme seviyesine ulaştırmaktır. STEAM Eğitimi artık bütün dünya ülkelerinde kullanılmak durumuna gelmiştir. Bu nedenle Erken Çocukluk Eğitimcileri Derneği ve 4 Ülke ile birlikte bir Erasmus+ Projesi yapıldı. Bu Proje, öğretmenler, eğitim yöneticileri ve hatta ebeveynler için STEAM eğitim modeli uygulama örnekleri, STEAM eğitim blogu ve YouTube kanalını içeren bir yıllık planlama kaynak kitabı oluşturularak sürdürülebilir EÇEB için fırsatlar yaratmayı ve aynı zamanda öğretmenlerin ve öğrencilerin çevre bilincini ve 21. yüzyıl becerilerini artırmayı amaçlamaktadır. Bu projenin uygulama aşamaları olarak

- Ortak okullardaki öğretmenlere STEAM eğitim yöntemi ve 21. yüzyıl becerileri konusunda öğretmen eğitimleri vereceğiz.
- Proje Okullarımızda ve Derneğimizde Steam laboratuvarları kuracağız
- Eğitimlerle birlikte uygulamalı bir yıllık müfredat içeren STEAM ders planları hazırlayacağız
- Steam eğitim modelinin teorik bilgilerini içeren bir yıllık çalışma planı ile kaynak kitap oluşturacağız
- Eğitim videolarını ve planların uygulama aşamalarını dijital eğitim kanallarında ve blogda paylaşacağız.

Bu proje ile Öğrencilerin problemler üzerinden sistematik ve eleştirel düşünceleri sağlandı.

- Öğrenciyi yaratıcı düşünmeye sevk etti.
- Öğrencilere problem çözme gibi 21. yüzyıl becerilerini kullanarak yaratıcı öğrenme fırsatı sunuldu.
- STEAM yaklaşımında sanat ön planda olduğu için tasarımı yapılan materyalin sanat ile bütünleşerek eğitime entegrasyonunu sağlandı.
- 21. yüzyıl becerileri ile Steam becerilerini öğretmen ve öğrencilere kazandırarak müfredata dahil edilebileceği görüldü.

Steam eğitimi ile öğrencilere pratik, eleştirel düşünme, problem çözme, analiz etme ve verileri yorumlama gibi beceriler öğretilerek Eğitim programına, teknoloji ile ilgili birçok yaratıcı aktivite dahil edip Öğrencilerin teknolojiye aşina olmaları ve teknolojik araçları verimli bir şekilde kullanmaları sağlandı.

Anahtar Kelimeler: STEAM, Proje, Teknoloji, 21. Yüzyıl, Analiz

⁷⁵⁹ Öğretmen, Erken Çocukluk Eğitimcileri Derneği, semaozen75@gmail.com

⁷⁶⁰ Öğretmen, Erken Çocukluk Eğitimcileri Derneği, asiyetunc@hotmail.com

STEM EĞİTİM YAKLAŞIMININ İLKOKUL ÖĞRENCİLERİNİN AKADEMİK GELİŞİMİNE ETKİSİ

SEYFİ TÜLÜ⁷⁶¹

ÖZET

Bu araştırmanın amacı, STEM (Science, Technology, Engineering, Mathematics) eğitim yaklaşımının ilkokul öğrencilerinin akademik gelişimine olan etkisini ayrıntılı bir şekilde incelemektir. Özellikle, STEM eğitiminin öğrencilerin fen bilimleri, teknoloji, mühendislik ve matematik alanlarında kazandıkları becerilerin akademik başarılarına nasıl katkıda bulunduğunu ve hangi faktörlerin bu etkiyi belirlediğini belirlemek amaçlanmaktadır. Bu çalışmada, karma yöntem kullanılarak kapsamlı bir veri toplama süreci izlenmiştir. İlk olarak, mevcut literatür taranarak STEM eğitiminin ilkokul öğrencilerinin akademik başarılarına olan etkisi hakkında yapılmış önceki çalışmalar incelenmiştir. Ardından, saha çalışması yapılarak ilkokul öğrencileriyle yapılandırılmış görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Görüşmelerde, öğrencilerin STEM eğitime yönelik görüşleri, deneyimleri ve beklentileri detaylı bir şekilde kaydedilmiş, ayrıca öğrencilere yönelik anketler uygulanarak nicel veriler elde edilmiştir. Araştırma sonuçlarına göre, STEM eğitimi alan ilkokul öğrencilerinin akademik başarılarının diğer öğrencilere göre daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Özellikle, STEM becerileri arttıkça fen bilimleri, teknoloji, mühendislik ve matematik derslerindeki başarılarında artış gözlemlenmiş, ayrıca STEM eğitimi alan öğrencilerin problem çözme, eleştirel düşünme, iletişim ve işbirliği gibi temel becerilerde daha güçlü oldukları tespit edilmiştir. Bu araştırma, STEM eğitiminin ilkokul öğrencilerinin akademik gelişimine olumlu bir etki sağladığını ve öğrencilerin fen bilimleri, teknoloji, mühendislik ve matematik alanlarında kazandıkları becerilerin akademik başarılarına doğrudan etki ettiğini göstermektedir. Ayrıca, STEM eğitiminin öğrencilerin problem çözme, eleştirel düşünme ve işbirliği gibi önemli becerilerini güçlendirdiği ve sürdürülebilir kalkınma hedeflerine katkıda bulunduğu görülmüştür. Bu sonuçlar, eğitimcilerin STEM eğitime daha fazla önem vermesi gerektiğini ve öğrencilerin bu becerileri kazanmalarını sağlamak için çeşitli stratejiler geliştirmeleri gerektiğini vurgulamaktadır. Ayrıca, STEM eğitimi alan öğrencilerin sadece akademik başarıları değil, aynı zamanda gelecekteki yaşamları ve topluma katkıları üzerinde olumlu bir etki yaratacak yetkinlikler kazandıkları da unutulmamalıdır. Bu doğrultuda, eğitim sistemlerinin STEM odaklı programlarına ve öğretim yöntemlerine daha fazla yatırım yapılması gerekmektedir. Öğretmenlerin, öğrencilerin farklı öğrenme stillerini ve ihtiyaçlarını karşılayacak şekilde STEM eğitimini uygulamaları önemlidir. Ayrıca, STEM eğitime erişim ve katılımı artırmak için çeşitlendirilmiş ve kapsayıcı bir yaklaşım benimsemek gerekmektedir. Bu çerçevede, okulların, toplulukların ve endüstrinin işbirliği içinde çalışarak STEM eğitime yönelik fırsatları genişletmeleri önemlidir. Bu şekilde, STEM eğitimi, geleceğin güçlü, yenilikçi ve sürdürülebilir toplumu inşa edecektir. Bu sonuçlar, eğitim sistemlerinin ve politikalarının STEM eğitime daha fazla odaklanması gerektiğini vurgulamaktadır. Bununla birlikte, STEM eğitimi ile ilgili fırsatlara erişimi artırmak için daha kapsayıcı ve çeşitlendirilmiş bir yaklaşım benimsenmelidir. Öğretmenlerin STEM odaklı öğretim yöntemlerini benimsemesi ve öğrencilerin farklı öğrenme stillerini dikkate alarak öğretim yapması önemlidir. Bu, öğrencilerin ilgi ve

⁷⁶¹ Öğretmen, tuluseyfi@hotmail.com

yeteneklerine göre özelleştirilmiş bir eğitim deneyimi sunmalarını sağlayacaktır. Ayrıca, STEM eğitime erişimi artırmak için toplumlar, okullar ve endüstri arasında işbirliği önemlidir. Bu işbirliği, öğrencilere gerçek dünya deneyimleri ve mentorluk fırsatları sağlayarak STEM alanında daha fazla ilgi uyandırabilir ve yetenekli gençleri destekleyebilir. Sonuç olarak, STEM eğitimi, ilkökul öğrencilerinin akademik gelişimini destekleyen ve onları geleceğin karmaşık dünyasına hazırlayan önemli bir araçtır. Bu nedenle, eğitimcilerin, politika yapıcıların ve toplumun STEM eğitime daha fazla kaynak ayırması ve bu alanda yapılan çalışmaları desteklemesi kritik öneme sahiptir. Bu şekilde, STEM eğitimi aracılığıyla gençlerin potansiyellerini maksimize edebilir ve sürdürülebilir kalkınma hedeflerine ulaşmak için önemli bir adım atabiliriz. Bu şekilde, STEM eğitimi, geleceğin güçlü, yenilikçi ve sürdürülebilir toplumunu inşa etmek için bir temel oluşturacaktır. Ayrıca, STEM eğitimi, öğrencilere problem çözme, eleştirel düşünme ve işbirliği gibi beceriler kazandırarak onları küresel sorunlara etkili çözümler bulmaya teşvik eder. Bu nedenle, eğitim sisteminin STEM eğitime daha fazla odaklanması ve bu alanda yapılan çalışmaları desteklemesi kritik öneme sahiptir. Sonuç olarak, STEM eğitimi ilkökul öğrencilerinin akademik gelişimine olumlu bir etki sağlamakta ve onları geleceğin karmaşık dünyasına hazırlamaktadır. Bu bağlamda, STEM becerilerini destekleyen ve güçlendiren eğitim programları ve politikaları geliştirmek, sürdürülebilir kalkınma hedeflerine ulaşmak için önemli bir adımdır. Özetle, STEM eğitimi, öğrencilerin potansiyellerini maksimize etmelerine ve daha iyi bir gelecek inşa etmelerine yardımcı olmak için güçlü bir araçtır.

Anahtar Kelimeler: Stem , akademik başarı, sürdürülebilir kalkınma,

WEB 2.0 ARAÇLARIYLA ZENGİNLEŞTİRİLMİŞ KİTAP KULÜBÜNÜN OKUMA KÜLTÜRÜNE VE ELEŞTİREL OKUMAYA ETKİSİ

MELEK AYLİN KIRCA⁷⁶², NESLİHAN ÖZKURT⁷⁶³

ÖZET

Okuma kültürü, okuma becerilerinin okuma arzusuna ve alışkanlığına dönüşmesidir. Kitap okuma alışkanlığı beraberinde eleştirel düşünme becerisini de getirdiğinde düşünen, hayal eden, sorgulayan, eleştiren, farkında olan bireylerin yetişmesini sağlar. Pek çok faydası olan okuma eylemini maalesef toplumumuzun çok küçük bir kesimi alışkanlık haline getirmiş ve okuma kültürü edinmiş durumdadır. Öğrencilerde kitap okuma kültürünü oluşturmak ve eleştirel okuma alışkanlığını kazandırmak amacıyla hazırlanan bu çalışma betimsel bir araştırmadır. Kitap okumak erken yaşlarda kazanılması gereken bir alışkanlık olduğundan araştırma ortaokul öğrencileri üzerinde yapılmıştır. Araştırma 2022-2023 Eğitim Öğretim yılında Ordu Dr. M. Hilmi Güler Bilim ve Sanat Merkezinde 6. Sınıf düzeyinde öğrenim gören ve çalışmaya katılmayı kabul eden 15 öğrenci üzerinde uygulanmıştır. Eleştirel okuma etkinliklerinde öğrencilerin kitapları farklı yönlerden irdeleyebilmesi ve zaman zaman kendini yazarın yerine koymaları sağlanarak kitap üzerine kendi bakış açısıyla yaklaşmaları ve kendi yaratıcılıklarını ortaya koymaları da sağlanmıştır. Eleştirel okuma yönteminin öğrencilerde yaratıcı yazarlık ilgisine kapı araladığı da görülmektedir. Yazar- okur buluşmalarında yazarlarla yapılan sohbetlerde öğrencilerin yazarlık mesleğine yönelik sorular sorduğu, bu mesleğe ilgilerinin de arttığı görülmüştür. Dört aylık uygulama sonucunda “Okuma Alışkanlığı Ölçme Anketi, Eleştirel Okuma Alışkanlığı Ölçme Anketi” son test olarak uygulandı, çalışmanın istenen kazanımlara etkisi ölçüldü. Aynı zamanda öğrencilere uygulanan “Kitap Kulübü Değerlendirme Anketi” ile kulüp faaliyetlerinin öğrenciler tarafından değerlendirilebilmesi sağlandı. Bu çalışmayla öğrencilerde düzenli kitap okuma alışkanlığını oluşturmak ve öğrencilere okudukları kitaplara eleştirel düşünme yöntemiyle yaklaşma davranışını kalıcı olarak kazandırmak istenildi. Bunun için öncelikle okulumuz bünyesinde bir kitap kulübü kuruldu. Kitap kulübü faaliyetlerimizi belirli bir sistem dâhilinde, eğlenceli, öğrencilerin ilgilerini çekecek kitap ve etkinliklerle zenginleştirilerek düzenlendi. Uygulanan ön testler aracılığıyla öğrencilerin bu konudaki ilgi ve tutumları ölçüldü. Daha sonra üyelerimizin aylık faaliyetleri takip etmelerini sağlamak amacıyla Wix Web2.0 aracıyla “Bizim Kitap Kulübü” web sitesi hazırlandı. Web sitemizde hem her ay okunacak kitap ve yazarları tanıtıldı hem de kitaplar okunup eleştirel düşünme yöntemiyle değerlendirildikten sonra gerçekleştirilmesi gereken eğlenceli görevlere yer verildi. Bu görevler WordWall, Educaplay, Cram, Kahoot, Educandy, Quizizz, Padlet gibi Web 2.0 araçlarıyla hazırlandı. Düzenli olarak devam eden kitap kulübü etkinlikleri dört ay uyguladıktan sonra yapılan son testler ve kitap kulübü değerlendirme anketi sonucunda öğrencilerde düzenli kitap okuma alışkanlığı olduğu ve okudukları kitaplara eleştirel düşünme yöntemiyle yaklaşma konusunda davranış ve yaklaşımalarında olumlu değişimler olduğu tespit edildi

Anahtar Kelimeler: Kitap Kulübü, Web2 Araçları, Okuma, Eleştirel Okuma

⁷⁶² Öğretmen, aylin.sahin@gmail.com

⁷⁶³ Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, Neslihanozkurt72@gmail.com

SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETİMİNDE ATASÖZÜ VE DEYİMLERİN DOĞRU KULLANILMASI

OSMAN KOCAMAN⁷⁶⁴, SERDAR BAŞ⁷⁶⁵

ÖZET

Okul içerisinde kullanılan bazı atasözü ve deyimlerin gerçek anlamları dışında, yanlış kullanımları ve bazı deyimlerin hiç bilinmediği dikkatimizi çekti. Bu problemi tespit etmek amacıyla kullanımı genellikle yanlış olan atasözü ve deyimlerin doğru ve yanlış kullanımlarının olduğu bir anket form hazırlanarak okul içerisindeki öğrencilere uygulandı. İlgili anket formda aynı zamanda ilgili deyimleri hiç bilmeyen ve duymayan öğrencilerin tespitine olanak sağlayacak seçeneklere de yer verildi. Öğrencilerden formdaki atasözü ve deyimlerin hangi kullanımının kendilerince doğru olduğunu işaretlemeleri istendi. Bu atasözü ve deyimleri hiç duymayan ve bilmeyenlerinde ilgili alanları işaretlemeleri istendi. Anket form sonuçları incelendiğinde yanlış tespit edilen atasözü ve deyimlerin daha çok işaretlendiği gözlemlendi. Problemi çözüme adına ilgili atasözü ve deyimlerin doğru kullanımlarını ifade eden görseller okul içerisindeki panolarda sergilendi. Tüm öğretmenlerin kendi branşlarına ait ders kazanımlarında ilgili atasözü ve deyimlerle bağlantı kurarak derslerinde bu atasözü ve deyimlerin doğru kullanımlarını vurgulayarak kullanmaları sağlandı. İlgili atasözü ve deyimlerin doğru kullanımlarını içeren bir kitapçık hazırlanarak okulumuzdaki tüm öğretmen ve öğrencilere dağıtıldı. Sonuç olarak en başta uyguladığımız anket form öğrencilere tekrar uygulandı. Doğru kullanımı ifade eden atasözü ve deyimlerin büyük bir çoğunlukla tercih edildiği tespit edildi. İlgili atasözü ve deyimleri daha önce hiç duymadım, bilmiyorum diyenlerin sayısında azalma olduğu sonucuna ulaşıldı.

Anahtar Kelimeler: Atasözü, Deyim, Kültür

⁷⁶⁴ Uzm., Milli Eğitim Bakanlığı, osmankocaman0552@gmail.com

⁷⁶⁵ Diğer, MEB, serdar.bass@emo.org.tr

KİTAPLARDAN SÖZLÜK HAZIRLAMA VE BU SÖZLÜĞÜ EĞLENCELİ OYUNLARDA KULLANARAK SÖZCÜK HAZİNESİNİN GELİŞMESİNE ETKİSİ

MAHMUT ÜNAL⁷⁶⁶

ÖZET

Türk Dili ve Edebiyatı dersi ortaöğretimin her kademesinde müfredatta yer alan derstir. Sözcük hazinesini zenginleştirme çalışmaları ilköğretim aşamasından itibaren üzerinde en çok uğraşılan kazanımlardandır. Bu yaş grubundaki öğrenciler, derslerde eğlenceli yöntemlerle veya oyunlarla öğrendiklerini çok daha kısa sürede belleklerine yerleştirmekte ve bu kazanımları daha uzun süre hafızalarında tutmaktadırlar. Ortaöğretim öğrencilerinin bilimsel yöntemleri kullanabilme becerisi ile beraber sözcük hazinesini eğlenceli oyunlarla geliştirmeyi amaçladığımız bu çalışmada sınıf seviyelerine ve ders içeriğine uygun olarak seçilen kitaplardan sözlük hazırlanmıştır. Bu çalışmada betimsel araştırma yöntemlerinden genel tarama modeli, harmanlanmış öğrenme, tasarım-düşünme sürecini kullanım tekniği kullanılmıştır. Çalışmada Türk Dili ve edebiyatı dersinde tavsiye edilen kitapların içerisindeki sözcüklerin öğrenilmesi ve bu sözcüklerin kazanılması, oyunların eğitimde kullanımı açısından değerlendirilmiştir. Çalışmanın evrenini ortaöğretim 9 ve 10. sınıf seviyelerine uygun olan kitaplar oluşturmaktadır. Sözlük hazırlamak üzere seçilen iki kitaptan biri Yusuf Has Hacıp tarafından yazılan Kutadgu Bilig, diğeri ise Peyami Safa'nın Yalnızız kitabıdır. Araştırmada verilerin tamamı seçilen kitaplarda bulunan sözcükler incelenerek, eğitim öğretimde oyunların kullanımı açısından değerlendirilmesiyle elde edilmiştir. Uygulama grubu olarak 9 ve 10. Sınıflardan toplam 57 öğrenci seçilmiştir. Bu çalışma grubu ile gerçekleştirdiğimiz uygulamanın verileri yarı yapılandırılmış mülakat tekniği ve nitel araştırma yöntemi ile uygulanan anketlerle, birebir görüşmelerle değerlendirilmiştir. Öğrencilerin gerek bilimsel yöntemleri kullanabilme gerekse de sözcük hazinesinin zenginleşmesi açısından oyunların yararlı olduğu tespit edilmiştir. Öğrenciler yeni öğrendiği kelimeleri günlük hayatta etkili şekilde kullandıklarını ifade etmişlerdir. Bu amaca yönelik olarak çalışmamızda kullandığımız oyun örneklerini şu şekilde verebiliriz:

Tabu: Bir oyuncunun bir kelimeyi yasaklı başka kelimeler olmadan kendi partnerine anlatması ve o kişinin karttaki kelimeyi tahmin etmesini sağlamaktır.

Ben Bilirim: Kelimeler anlatmanın yanı sıra anlamaya da yararlar. Kelimelerin anlamı bilinmeden okunanların ya da söylenenlerin anlaşılması imkânsız gözükmektedir.

Cevap Benim: Öğrencilere numaralı ve kapalı zarflar verilmekte, zarfların içinde ise kelime kartları yer almaktadır. Her kart ön yüzde bir kelime, arka yüzde ise bir anlam olacak şekilde düzenlenmelidir. Kelime ve aynı kelimeye ait anlam aynı kartta bulunmamalıdır.

Sonuç olarak; sözcük hazinesini geliştirmek için hazırlanacak bu oyunlar, etkili iletişim becerileri ile yaratıcı düşünme süreçlerine katkıda bulunarak kelime dağarcığının genişlemesine yardımcı olur. Zihinsel aktivite sayesinde sözcük hazinesini geliştirir. Oyunlar aracılığıyla hızlı düşünme ve karar verme yeteneklerini geliştirerek dil becerilerini artırır. Eğlenceli oyunlar aracılığıyla çocuklar yeni kelimeler öğrenirken aynı zamanda kelimeleri etkili bir şekilde kullanmayı da öğrenirler.

Anahtar Kelimeler: Sözlük hazırlama, kelime oyunları, sözcük hazinesini zenginleştirme

⁷⁶⁶ Öğretmen, Şehit Erkut Yılmaz MTAL, mahmutunal42@hotmail.com

NEFESİNLE TANIŞ

YELİZ KORKMAZ⁷⁶⁷

ÖZET

Doğru Nefes, diyafram kasının tam kapasiteyle çalışması sayesinde bedenin ihtiyacı olan yeterli oksijeni almasını ve yaşam enerjisine dönüştürmesini sağlayan doğal süreçtir. Ortamdan alınan hava içindeki oksijen ile organizma içindeki karbondioksitin karşılıklı olarak yer değiştirmesi; solunum (respiration) olarak tanımlanır. solunum; dış ortamdan oksijenin alınması, vücuttaki karbondioksitin dış ortama verilmesidir. Nefes alıp verme, yaşantımızın her anında yaptığımız ve bizim hayatta kalmamızı sağlayan en önemli aktivitedir. Buna rağmen yaşamımızın olmazsa olmazları arasında yer alan "Nefes almak" konusunu pek ciddiye almadığımızı kabul etmemiz gerekir. Hayatımız boyunca öğrendiklerimizin birçoğunu farklı sebeplerden unuturuz. Unuttuğumuz şeylerin içinde en önemli şey doğru nefes alış verişidir. Doğru nefes almak kaynakla bağımızı sağlayarak sağlık, uzun ömür, kaliteli yaşam, bolluk, bereket, huzur ve mutluluk getirir. Bütün bu kazançları oluşturabilmek elimizdeki en önemli güç olanı nefesi kullanabilmekle paralellik gösterir. Nefes, insan hayatını ne kadar, nasıl ve ne şekilde yaşayacağını belirleyen tek unsurdur. Bireyin bütünle olan temasının odak noktası nefesidir. Nefesin içindeki sihirli gücü keşfedin. Nefesle, fizik ve eterik bedenlerimiz yüksek enerji kristalleriyle sürekli bir etkileşim halindedir. Nefes teknikleri gerçek bir arınma sanatıdır. Değişik nefes alma-verme şekilleri ile, otonom sinir sistemi elemanı sempatik-parasempatik sistem, kandaki asit-baz dengesi, beyin dalgaları üzerinde farklı tesirler oluşturarak duygu ve düşüncede değişim, dönüşüm oluşturan bir çalışma bütünlüğüdür. Nefes alıp verme, yaşantımızın her anında yaptığımız ve bizim hayatta kalmamızı sağlayan en önemli aktivitedir. Buna rağmen yaşamımızın olmazsa olmazları arasında yer alan "Nefes almak" konusunu pek ciddiye alınmamaktadır.. Hayatımız boyunca öğrendiklerimizin birçoğunu farklı sebeplerden unuturuz. Unuttuğumuz şeylerin içinde en önemli şey doğru nefes alış verişidir. Doğru nefes almak kaynakla bağımızı sağlayarak sağlık, uzun ömür, kaliteli yaşam, bolluk, bereket, huzur ve mutluluk getirir. Bütün bu kazançları oluşturabilmek elimizdeki en önemli güç olanı nefesi kullanabilmekle paralellik gösterir. Nefes tekniklerinden duyular dışı algılama, bilinç kotlarını açmak ve farkındalık gibi birçok konuda yararlanabilirsiniz. Dolayısıyla duygu ve düşünce bedenleriniz üzerinde istediğiniz yönde etkiler oluşturarak, varlığınıza amaca uygun olarak yeniden programlayabilir ve yetersiz solunumun yarattığı bütün rahatsızlıkları iyileştirebilirsiniz. Bu atölye ile katılıncıların nefes analizleri yapılarak, nefesin vücuda doğru şekilde servis edilmesine yardımcı nefes teknikleri uygulamaları yapılacaktır. Katılımcı öğretmenlerin burada öğrendikleri teknikleri öğrencilerine aktararak doğru nefes almanın faydalarını aktaracaklardır.

Anahtar Kelimeler: Yaşam,sağlık,denge,kişisel gelişim

⁷⁶⁷ Öğretmen, MEB Ankara, yelizkorkmaz@yahoo.com

YANSIMA (KENDİNİ KEŞFET)

ÖZET

Atölye konusu;Point of Youoyunu ve Mandala etkinliği uygulanarak oluşturulan grup etkileşimi içinde zihinsel, sözel ve görsel olarak duyguları ifade etme. Yaşam rastlantısal gibi görünen birçok kesişme noktasının içinden geçmek zorunda kalan insanın kişisel bir yolculuğu olarak kabul edilir. Her insanın kişisel yolculuğunun yönü, kendisi ve çevresi ile etkileşimi ile şekillense de bu yön kimi zaman da kişinin hayata bakış açısının bir sonucudur. Fakat sahip olduğumuz bakış açısını değiştirmek, olaylara ya da insanlara farklı bir perspektiften bakabilmek kimi zaman kolay olmamaktadır. Bunun için önyargılarımızdan ve düşünce kalıplarımızdan kurtulmamızı sağlayan düşünme biçimleri geliştirmemiz gerekmektedir. Bireyin karar verme ve olay ve olguları değerlendirme sürecinde farklı bakış açıları oluşturma becerisi göstermesi duygu ile mantığın birlikte hareket ettiği bir süreç anlamına gelmektedir. Bu birliktelik beynin sağ ve sol loblarının dengeli bir şekilde kullanılması anlamına gelmekte ve bireyin bu konudaki becerisibilisşel temelli bazı egzersizlerle geliştirilebilmektedir. Bu atölye çalışmasında, söz konusu egzersizlere bir örnek olmak üzere, katılımcıların duygularını sözel ve görsel araç ve yollarla ifade edebilecekleri ve grup etkileşiminde bulunabilecekleri bir süreç planlanmıştır. Bu atölyenin temel amacı, katılımcı öğretmenlerin merkeze kendilerini alabilecekleri ve öncelikle kendilerine yaptıkları içsel bir yolculuk başlatarak diğer katılımcılarla düşünme, yorumlama, dinleme, kendilerini ifade etme, empati kurma yoluyla etkileşim içine girmelerini sağlamak, katılımcıların bakış açılarındaki kalıpları fark etmelerine aracılık etmek ve esnek bakış açısının faydaları üzerinde yenedendüşündürmek, bu yöndeki özelliklerinin geliştirilebilir olmasına bağlı olarak okullarında öğrencilerine uyarlayabilecekleri bir etkinlik örneği oluşturmaktır. Bu amaç doğrultusunda tüm katılımcılarda güven ve özgüven temelinde bir grup dinamiği oluşturarak kendilerini sürecin akışına bırakabilecekleri, günlük hayatın sıkışmışlığından uzaklaşarak içsel bir yolculuğa çıkabilecekleri, karar verme ve değerlendirme süreçlerinde, görülenden çok fazla seçenek olduğu yönünde düşünebilecekleri bilisşel ve sanat etkinliğine dayalı bir süreç hedeflenmektedir. Atölye kapsamında, katılımcıların ön yargılarını, düşünce kalıplarını ve bakış açılarını fark edebilecekleri, yaratıcılık ve hayal güçlerini harekete geçirebilecekleri "Point of You" adı verilen tasarlanmış bir oyun ve buna bağlı olarak tasarlanmış bir Mandala etkinliği uygulanacaktır. Tüm branş öğretmenlerine açık olacak şekilde planlanan atölyenin katılımcılarını, duygularına, hayal güçlerine ve görsel ve işitsel algılarına odaklanarak kendilerini grup içinde sözel ve sanatsal biçimde ifade etmeye istekli öğretmenler oluşturacaktır.

Anahtar Kelimeler: Point of You, Mandala, bakış açısı, kendini keşfetme, içsel yolculuk

⁷⁶⁸ Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, snry-kose@hotmail.com

NİCEL ARAŞTIRMALARDA SIK YAPILAN HATALAR

MUSTAFA DEMİR⁷⁶⁹

ÖZET

Nicel araştırma, sayısal verilerin toplanması ve istatistiksel yöntemlerle analiz edilmesi sürecidir. Objektif sonuçlara ulaşmayı amaçlar ve genellikle geniş örneklem grupları üzerinde uygulanır. Ancak, bu yöntemle yapılan araştırmalarda sıkça karşılaşılan bazı hatalar vardır. Bu atölye çalışmasında, nicel araştırmalarda sık yapılan hataları ve bu hatalardan kaçınma yollarını ele alacağız.1. Yetersiz Literatür Taraması Nicel araştırma yapmadan önce, konu hakkında geniş bir literatür taraması yapmak gerekir. Yetersiz literatür taraması, araştırmacının önemli çalışmaları gözden kaçırmasına ve mevcut bilgi birikimine katkıda bulunmayan tekrarlayıcı çalışmalar yapmasına yol açabilir.2. Yanlış Veri Toplama Yönteminin Seçilmesi Araştırma sorusuna uygun olmayan veri toplama yöntemleri seçmek, yanıltıcı sonuçlara yol açabilir. Araştırma tasarımı ve soruları, seçilen yöntemle uyumlu olmalıdır. 3. Örneklem Seçiminde Hatalar Nicel araştırmalarda, örneklem seçimi son derece önemlidir. Yanlış veya önyargılı örneklem seçimi, genellenebilir ve güvenilir sonuçlar elde etmeyi engeller. 4. Veri Analizindeki Hatalar Nicel veri analizi, özel istatistiksel bilgi ve beceri gerektirir. Yanlış analiz yöntemlerinin seçilmesi, verilerin yanlış yorumlanmasına neden olabilir. Ayrıca, istatistiksel olarak anlamlı olmayan sonuçların yanlış yorumlanması da sık rastlanan bir hatadır. 5. Sonuçların Aşırı Genellenmesi Araştırma bulgularının, örneklem dışındaki nüfuslara veya benzer olmayan durumlara aşırı genellenmesi, yanıltıcı sonuçlara ve yanlış çıkarımlara yol açabilir. Buradan hareketle yapılan hatalar örnek grup çalışmaları ile tartışılıp doğru yürütölmüş örnek çalışmalar atölye çalışmasında paylaşılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Nicel Araştırma, Araştırmacı , Sık Yapılan Hatalar

⁷⁶⁹ Uzm., Milli Eğitim Bakanlığı, mustafa.ferrum@gmail.com

GEZEĞENİMİZİ TANIYALIM ÜNİTESİNİN İŞLENMESİNDE RESİMLİ ÇOCUK KİTAPLARININ VE YARATICI DRAMA YÖNTEMİNİN KULLANILMASI

NİLGÜN BAKKALOĞLU⁷⁷⁰

ÖZET

İlkokul 3. ve 4. sınıf fen bilimleri dersi sınıf öğretmenleri tarafından, konu anlatımları genellikle ders kitapları üzerinden düz anlatım ve soru-cevap yöntemleriyle verilmektedir. Oysaki fen bilimleri dersi günlük yaşamla doğrudan ilişkili konular içermesi sebebiyle yaratıcı dramayla işlenmeye uygundur. Bu atölyeyle çocuk kitaplarından yola çıkılarak hazırlanmış yaratıcı drama temelli fen öğretim programı hazırlanması amaçlanmıştır. Bu amaçla projenin araştırma sorusu "Fen bilimleri konularının öğretiminde resimli çocuk kitaplarını araç olarak kullanan yaratıcı drama uygulamalarının sınıf öğretmenlerinin fen bilimleri dersi ve yaratıcı drama yöntemine olan tutumlarına etkisi var mıdır?" şeklinde oluşturulmuştur. Fen Bilimleri dersi 3. sınıf "Gezegemizi Tanıyalım" ünitesinde öğrencilerin; üzerinde yaşadığı Dünya'nın şeklinin küreye benzediğinin farkına varmaları, Dünya'nın şekli ile ilgili öne sürülen fikirler hakkında bilgi sahibi olmaları; Dünya'nın kara, hava ve su katmanlarından meydana geldiğini açıklamaları; bir model geliştirerek Dünya'nın şeklini ve katmanlarını zihinlerinde karşılaştırarak canlandırmaları amaçlanmaktadır. Hazırlanan bu atölyeyle, öğretmenlerin "Gezegemizi Tanıyalım" ünitesinde ne tür etkinlikler yapabileceklerini, üniteye farklı disiplinlerden nasıl yararlanabileceklerini ve farklı yöntemlerle konuyu nasıl anlatabileceklerine dikkat çekilmesi amaçlanmaktadır. Sınıf öğretmenlerinde fen bilimleri dersinde 3. sınıf 16 kazanımlarını yaratıcı drama yöntemiyle çocuk kitaplarından yararlanarak işlemeye dair farkındalık oluşturmak amaçlanmaktadır. Yapılan literatür taraması sonucu çalışılan konunun özellikleri belirlenerek oluşturulmuştur. Atölyede atölyenin amacına uygun olarak resimli bir çocuk kitabı ele alınmıştır. Projede kullanılmak üzere belirlenen çocuk kitabı ünitelerdeki kazanımlara uygun olacak şekilde belirlenmiştir. Çocuk kitaplarının derslerde araç olarak kullanılmasının avantaj ve zorluklarını ortaya koyan bu çalışma ilkökul fen öğretimi için önemli bir veri kaynağı olacaktır. Resimli çocuk kitabı yazarları kendi ürünlerinin eğitim alanında kullanılabilirliği hakkında bir yorum edinebileceklerdir. Çocuk kitapları çocukların gelişim alanlarını destekleyerek onlara hayatı farklı yönleriyle öğreten en etkili kaynaklardan biridir. Fen bilimleri konu ve kavramlarını konu alan çocuk kitaplarının araç olarak kullanıldığı yaratıcı drama atölyelerinin somutlaştırma, günlük yaşamla ilişkilendirme, ilgi ve merak uyandırma ve farkındalık geliştireceği düşünülmektedir. Çocuk kitaplarıyla söz dağarcığının gelişmesi çocukların düşünme becerilerini artırır. Bu atölyeyle çocukların bilişsel, dil, sosyal, duygusal ve motor gelişimlerine katkı sağlanmasının yanı sıra çocukların kitaplara olan ilgilerini artırmak ve dinleme becerilerini geliştirmek hedeflenmektedir. Uygulamayla çocukları yaş ve gelişim özelliklerine uygun kaliteli kitaplarla tanıştırmak onlarda estetik değerler ve eleştirel bakış açısı kazandırabilmek, kitapların sadece eğlence değil aynı zamanda önemli bir bilgi kaynağı olduğu bilincini kazandırmak amaçlanmıştır. Bu çalışma 2023-2024 eğitim öğretim yılı ikinci döneminde EYFOR'a katılım sağlayan sınıf öğretmenleri oluşturmaktadır. Atölye, daha önce 3. ve 4. sınıf okutmuş ve fen bilimleri dersi vermiş sınıf öğretmenleri ile gerçekleştirilecektir. Katılımcılar geçmişteki drama yaşantıları

⁷⁷⁰ Dr., Milli Eğitim Bakanlığı, ns.bakkaloglu@gmail.com

bakımından karma bir gruptur. Eğitmen tarafından katılımcılara projenin amacı ve gerekçesi, yaratıcı dramının yapısı, çalışmaların içeriği ve genel program hakkında bilgi verilecektir. Annemle Uzayda: Zeyno bir astronot olan annesinin uzay yolculuğuna eşlik edeceği için çok heyecanlıdır. Annesi işinde gösterdiği başarıdan dolayı kızıyla uzay yolculuğu yapma hakkı elde etmiştir. Zeyno ve annesi uzay mekiğiyle atmosfer dışında yerçekimsiz ortamda, Dünya'nın etrafında iki tur atıp geri geleceklerdir.

Anahtar Kelimeler: Yaratıcı drama yöntemi, Fen bilimleri dersi, 3. Sınıf, Gezegenimizi tanıyalım ünitesi

GELENEKTEN GELECEĞE ANADOLU MASALLARINA YOLCULUK

NURHAYAT AYDIN DUMAN⁷⁷¹

ÖZET

Bu çalışmanın amacı disiplinler arası bir yaklaşımla farklı yöntem ve teknikleri bir yaratıcı drama atölyesinde bir arada kullanarak öğretmenlerin kendilerine dönük yaratıcılıkla ilgili algılarını güçlendirmektir. Birçok araştırmada yaratıcılığın geliştirilmesinde öğretmenlerin en önemli faktör olduğu ortaya konulmuştur. Öğretmenlerin yaratıcılığa dönük kendilerine karşı oluşturdukları olumsuz algının sonucunda yaratıcı yönlerinin sınıf ortamında ortaya çıkmasında engel oluşturduğu tespit edilmiştir. Çocuklarda hayal gücünü ve yaratıcılığı geliştirmek için öncelikle öğretmenlerin model olup yaratıcı bir kişilikte olması gerektiği ifade edilmektedir. Öğretmenlerin kendilerine dönük algılarını güçlendirmek için yaratıcılık ve hayal gücünün önemi ile ilgili farkındalığın sağlanması, yaratıcı düşünce ve davranışların gelişmesi için olumlu yönde destekleyeceği sonucuna ulaşılabılır. Yaratıcılığın her bireyde var olan geliştirilebilecek bir yetenek olduğu sonucuna ulaşılabılır. Günlük yaşantımızda çoğu zaman farkında olmadan hareketlerimiz kısıtlı olduğu iki boyutlu bir yatay alan üzerinde kalabiliyoruz. Birey bu iki boyutlu yatay alan üzerinde dikey olarak ta hareket edebilme imkânı bulursa farkında olmadığı yeteneklerini, hayal gücünü, yaratıcı yönünü keşfetme ve anlama fırsatı bulabilir. Bu alanı oluşturmak için kullanılacak en etkili yöntemlerden birisi yaratıcı drama olabilir. Eğitimde yaratıcı drama kendini ifade etme aracı, öğrenme yöntemi ve bir sanat biçimi olarak görülebilir. Yapılandırmacı yaklaşıma uygun özellikler taşıyan yaratıcı drama süreç içerisinde bilginin katılımcı tarafından yapılandırılmasına olanak sağlayarak farklı yöntem ve disiplinlerin etkileşimli olarak kullanılacağı zengin bir öğrenme ortamı oluşturabilmektedir. Bu atölyede resimler ve masallar yaratıcı drama yöntemiyle bütünleştirilerek kullanılacaktır. Bu etkileşimle oluşturulan yaratıcı süreçler öğretmenlerin farklı bakış açılarını deneyimleyerek, hayal gücünü açığa çıkarıp, yaratıcı yönlerini keşfetmelerine olanak sağlayabilir. Yaratıcı dramanın bireyin potansiyelinin farkına varıp, yaratıcılık, hayal gücü ve kendini ifade etme yeteneklerinin gelişimine katkı sağlayacağı vurgulanmaktadır. Bu bağlamda drama etkinliklerinden ders içi uygulamalarda yararlanılmasının faydalı olacağı düşünülmektedir. Çocuklarda hayal gücünü ve yaratıcılığı geliştirmek için öncelikle öğretmenlerin model olup yaratıcı bir kişilikte olması gerekmektedir. Öğretmenlerin yaratıcılıkla ilgili kendilerine dönük algılarını güçlendirmek için yaratıcılık ve hayal gücünün önemi ile ilgili farkındalığın sağlanması, yaratıcı düşünce ve davranışların gelişmesi için olumlu yönde destekleyeceği sonucuna ulaşılabılır. Yaratıcı olmak alışılmadık olana yönlendirir. Öğretmenlerin Etkinliklerinde disiplinler arası yaklaşım kullanarak farklı yöntem, teknik ve stratejilere yer vermesi, değişime açık olmaları gerekmektedir. Cesur bir duruş sergileyerek yaratıcı düşünme konusunda özgüvenli davranmaları, hayal gücünün ve yaratıcılığın önemini fark edip değer vermesinin gelecek kuşakların ve toplumun olumlu yönde değişip gelişmesinde katkıda bulunacağı düşünülmektedir. Bu atölyede öğretmenlerle birlikte basit, ulaşılabılır araçları, yöntem ve teknikleri bir arada kullanarak nasıl eğitsel değeri yüksek,

⁷⁷¹ Öğretmen, Tuzlugöl Anaokulu -Sivas, kartanesi405@gmail.com

eğlenceli, ilgi çekici bir hale getirip kullanabiliriz beraber keşfedeceğiz. Anadolu masallarını sürrealist bir resmi masal mekânı olarak kurgulayıp yaratıcı drama yöntemiyle disiplinler arası bir yaklaşımla kullanarak öğretmenlerin hayal güçleri aktif hale getirilecek ve yaratıcı yönlerini eğlenceli bir şekilde keşfetmeleri sağlanmaya çalışılacaktır. Süreç boyunca çeşitli nitel veri toplama araçlarından yararlanılacaktır. Süreç çıktıları ve eğitmenin gözlem notları, ara değerlendirmelere verilen yanıtları, katılımcılara dair yaptığı gözlemleri not alacaktır. Atölye sonlarında katılımcıların kendi katılımlarını, süreci, duygu ve düşüncelerini varsa ürünlerini değerlendirmeleri sağlanacaktır. Toplanan bilgiler, atölyenin amacına yönelik olarak betimlenip değerlendirilecektir.

Kullanılacak Masal: Göğsü Kınalı Serçe Masalı

Yöntem /Teknikler: Yaratıcı Drama, Doğaçlama, Rol Oynama, Donuk İmge, Tablo

Oluşturma, Fotoğraf Karesi, Bilinç Koridoru, İç Ses,

Araç-gereçler: Akıllı tahta, A.4 kâğıtları ve kalemler, Ulu's Pants görseli

Anahtar Kelimeler: drama ,masal ,yaratıcılık ,hayal gücü

NESİLDEN NESİLE OYUN KÖPRÜSÜ GELENEKSEL ÇOCUK OYUNLARI

HİLAL KARAMAN EFLATUN⁷⁷², ŞEYMA GÜR SAĞIRLAR⁷⁷³

ÖZET

Geleneksel çocuk oyunları öğrencinin bütüncül eğitiminde önemli bir potansiyele sahiptir. Öğrenciler geleneksel çocuk oyunları katılırken fiziksel, duygusal, sosyal, zihinsel vb. özelliklerini geliştirme ve bunlara bağlı sağlığını iyileştirme fırsatlarını elde etmektedir. Bu nedenle, öğrencilerde ilkokuldan itibaren geleneksel çocuk oyunları düzenli katılım alışkanlığı geliştirme ve bunlara bağlı bilgi birikimini edinme, genel eğitimin önemli hedeflerinden biridir. İlkokul düzeyinde, geleneksel çocuk oyunları katılımdan özellikle hareket yetkinliği ve aktif ve sağlıklı yaşam alışkanlıklarının altyapısının oluşturulması beklenir. Hareket yetkinliği içerisinde üç temel unsur öne çıkmaktadır. Bunlardan birincisi, temel hareket becerileri olarak isimlendirilen öğrencinin bir noktadan başka bir noktaya yer değiştirirken, hareket ederken veya olduğu yerde vücut dengesini sağlarken ve herhangi bir nesneyi kontrol ederken gerekli olan hareket becerileridir. Bu becerilerin gelişimi beden hareket potansiyelinin daha etkili kullanılmasını sağlamaktadır. Hareket yetkinliği içindeki ikinci unsur ise hareket becerileri ile ilgili kavramların öğrenilmesidir. Bu kavramların öğrenilmesi, öğrencinin beden nasıl hareket ettiğini anlaması ve ilgili bilgi birikimini kullanması açısından önemlidir. Günümüzde, hareket yetkinliği geliştirmede temel hareket becerileri ve kavramlarının yanında üçüncü bir unsur olarak, uygun stratejileri/taktikleri geliştirme ve kullanma becerisinde önem kazanmaya başlamıştır. Buradaki stratejiler ve taktiklerden kasıt öğrencinin geleneksel çocuk oyunlarında daha etkili olabilmek için problem çözme becerilerini kullanarak, kendisi veya takımı adına en uygun yöntemleri belirleyebilmesi ve etkinlikler sırasında kullanabilmesidir. Bu becerinin ilkokul düzeyinde ele alınmaya başlanmasındaki amaç, ortaokul ve lise çağlarında öğrencilerde gelişen hareket becerileri ile birlikte, giderek önemi artan daha karmaşık oyun stratejileri ve taktikleri için bir altyapı oluşturmaktır. 2023-2024 Eğitim Öğretim yılında ilkokul düzeyinde Elazığ İl merkezinde bulunan 48 ilkokulda Nesilden Nesile Oyun Köprüsü Geleneksel Çocuk Oyunları Projesi başlatılmıştır. İl genelinde ilkokul düzeyi öğrencilerin tüm gelişim alanlarının desteklenmesi amaçlanmıştır. Proje kapsamında 25.580 çocuğa erişilmiştir. Her okuldan bir temsilci öğretmen seçilmiş ve temsilci öğretmenler aracılığıyla yıl boyunca her ay birbirinden farklı, doğrudan kültürümüzde bulunan, üç veya dörder oyunun sınıflarda oynatılması sağlanmıştır. İki ayda bir il genelinde turnuvalar, her turnuvada farklı yaş düzeyi ve farklı oyun olmak üzere, öncelikle sınıf düzeyinde ardından okul genelinde daha sonra bölge çapında uygulanmıştır. Eğitim öğretim yılı sonunda ise şenlik tadında il turnuvası düzenlenmesi planlanmıştır. Bu proje süreci mini bir atölyeye dönüştürülecektir. Böylece gelişim alanları somut olarak sunulacak ve dikkat çekilecektir. Atölyede on adet geleneksel çocuk oyunu oynatılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Geleneksel çocuk oyunları, nesil, kültür

⁷⁷² Öğretmen, Elazığ İl Millî Eğitim Müdürlüğü, hilalkaraman17@gmail.com

⁷⁷³ Öğretmen, Elazığ İl Millî Eğitim Müdürlüğü, seymagur23@hotmail.com

EĞİTSEL OYUNLARIN MOTOR BECERİLER, SOSYAL VE DUYGUSAL GELİŞİM ÜZERİNE ETKİSİ

ÇAĞIN ALTUĞ⁷⁷⁴

ÖZET

Eğitsel oyun, eğitim kurallarıyla hazırlanmış ve öğrenmeyi desteklemek için kullanılan oyunlardır. Bu tür oyunlar, genellikle bireylerin fiziksel, duygusal, sosyal ve motor becerilerini geliştirmede yardımcı olurken aynı zamanda eğlenceli bir ortam sunar. Eğitsel oyunlar, matematik, dil, fen bilimleri, tarih gibi çeşitli öğrenmeyi teşvik edebilir ve bunların içindeki özümsemelere yardımcı olabilir. Bu tür oyunlar, etkileşimli ve etkileşimli olabilirler ve genellikle problem çözme, eleştirel düşünme, işbirliği yapma ve iletişim özelliklerini geliştirmelerine olanak tanır. Eğitsel oyunlar, sınıf içinde veya evde, bilgisayarlar, tabletler, tahta oyunları veya diğer materyaller oynanabilir. Motor özelliklerini, parçalarının hareket etmesini ve koordine edilmesini sağlayan yetenektir. Bu donanımlar, kasların kontrolü, denge, koordine, esneklik ve güç gibi çeşitli unsurları içerir. Motor bilgileri, günlük yaşam aktivitelerinin durumu, spor yapmak, el becerilerini kullanmak, fiziksel aktivitelerde bulunmak gibi çeşitli aktivitelerde önemlidir. İki tür motor becerisi vardır. Birincisi büyük motor becerileri büyük kas gruplarını dağıtma hareketleridir. Bu becerilere örnek olarak koşma, zıplama, top atma, bisiklete binme gibi aktiviteler yapılabilir. Diğer, küçük motor becerilerdir. Bunlar; el, parmak ve bilek gibi küçük kas gruplarının ayrı ayrı hareketleridir. Bu becerileri örnek olarak yazma, kesme, yapıştırma, düğme ilikleme, parmakla oyun yapma gibi etkinlikler yapılabilir. Motor verilerinin, çocukların fiziksel gelişimlerinin yanı sıra matematiksel ve duygusal gelişimlerinin de desteklenmesi. Bu sayede çocukların günlük yaşam aktivitelerini daha etkin bir şekilde gerçekleştirmelerine yardımcı olur ve genel yaşam alanlarını arttırır. Sosyal ve duygusal gelişim, bireyin sosyal ilişkileri kurma, duygusal açıdan gelişme, genişleme ve empati kurma gibi kişilerin bir listesi verilmektedir. Bu gelişim, çocukluk dönemi yetişkinliğe kadar devam eder ve birey kişisel ve sosyal yaşamında önemli bir rol oynar. Sosyal ve duygusal gelişim, çocukların ve gençlerin sağlıklı büyümeleri, olumlu benlik algısı geliştirmeleri, stresle başa çıkma yeteneklerini kazanmaları ve genel refahlarını iyileştirmeleri için kritik öneme sahiptir. Bu hizmetler, aile, okul, arkadaşlar ve diğer kampanyalar aracılığıyla desteklenir ve şekillendirilir. Bu öğrenme amacı; eğitilen oyunların motor becerileri, sosyal ve duygusal gelişimin gücünün belirlenmesidir. Araştırmanın çalışmasının Ankara ilinde bulunan bir ortaokulda yaşayan 187 öğrenciden oluşmaktadır. Çalışma grubunda yer alan öğrenciler amaçlı örnekleme yöntemi ile belirlenmiştir. Veri toplama aracı olarak, araştırmacılar tarafından keşfedilen gözlem formukullanılmıştır. Gözlem formunun geliştirilmesi sürecinde uzman görüşlerinden faydalanılmıştır. 10 haftalık gözlem süresi sonunda eğitici oyunların; motor özellikleri, sosyal ve duygusal gelişim üzerinde katkı payları tespit edilmiştir. Uygulama yapılan öğrencilerin motor becerilerinde artış sosyal ilişkilerinde, kendine güven duyma kriterlerinde artış okula olan tutumun olumlu olmasından dolayı okulda kendine güven, sevgi, bağlılık, yeteneklerinin farkına varma gibi yönlerde artış gözlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Eğitsel Oyun, Motor Beceri, Sosyal Gelişim, Duygusal Gelişim

⁷⁷⁴ Öğretmen, MEB, caginaltug7878@gmail.com

SAYILARIN İZİNDE MASALLAR DİYARINA YOLCULUK

ŞEYMA GÜR SAĞIRLAR⁷⁷⁵, HİLAL KARAMAN EFLATUN⁷⁷⁶

ÖZET

Masal “Genellikle halkın yarattığı, ağızdan ağıza, kuşaktan kuşağa sürüp gelen, çoğunlukla insanların ve tanrıların başından geçen, olağan dışı olayları anlatan hikâye.” şeklinde tanımlanmıştır. Masal somut olmayan en önemli kültür mirasımızdır. Masalların, çocuk gelişiminde birçok katkıya sahip olduğu yadsınamaz bir gerçektir. Hem iletişim yönünden, hem dilsel açıdan hem de sosyal olarak masallar çocukları geliştirir. Çok yönlü etkiye sahip olan masallar, zihinsel faaliyetleri de aktif tutar. Çocuklar masallar sayesinde iyiyi ve kötüyü, yanlış ve doğruyu ayırt edebilir. Masallar, çocukların beyinlerinin sağ üst yarısında yer alan hayal, yaratıcılık ve sanatçı yeteneklerine yönelik etkileriyle bilişsel gelişmesine katkı yapmaktadır. Ayrıca masallar, adalet ve dürüstlük düşüncesinin küçük yaşlarda kökleşmesini, yerleşmesini sağladığı için ahlak gelişiminin vazgeçilmez unsurları arasında yer alırlar. Masalların bilinmezliği ve maceralarının her zaman dikkat çektiği bir gerçektir. Günümüz Dünyasında çocuklarımızın en çok problem çözme becerilerini geliştirmek için çalışılmaktadır. Çünkü problem çözebilen, disiplinler arası geçiş yapabilen, çok yönlü düşünen bireylere ihtiyaç duyulmaktadır. Bu çalışmayla somut olmayan kültürel mirasımız masallar yoluyla matematik şifreleri çözdürülecektir. Bu sayede hem matematiksel kavramlar hem de dilimizin en büyük zenginliği olan masallarımız disiplinlerarası geçiş ile eğlenceli bir şekilde aktarılacaktır. Gelişen dünyada matematik, eğitimciler tarafından genellikle zorlu kabul edilen, öğrenciler tarafından da en çok zorlanılan fakat asla geri kalınmayacak bir disiplindir. Bu çalışmada nesilden nesile aktarılan somut olmayan kültürel mirasımızın en önemli unsuru olan masallarımızın matematik ile bütünleşmesi ve disiplinlerarası bir öğretimle öğrenciler üzerinde daha kalıcı hale gelmesi amaçlanmaktadır. Masalların bilinmezliği ve maceralarının her zaman dikkat çektiği bir gerçektir. Günümüz Dünyasında çocuklarımızın en çok problem çözme becerilerini geliştirmek için çalışılmaktadır. Çünkü problem çözebilen, disiplinler arası geçiş yapabilen, çok yönlü düşünen bireylere ihtiyaç duyulmaktadır. Bu çalışmayla somut olmayan kültürel mirasımız masallar yoluyla matematik şifreleri çözdürülecektir. Bu sayede hem matematiksel kavramlar hem de dilimizin en büyük zenginliği olan masallarımız disiplinlerarası geçiş ile eğlenceli bir şekilde aktarılacaktır. Atölye çalışması aşamalarımız buz kırma etkinlikleri ile başlayıp masalın içinde var problem durum matematik şifreleri, kaçış odaları tekniği kullanılarak masalın içine yedirilecektir. Atölye çalışması yapılırken sınıf önce gruplara ayrılacak ve verilen tüm görevler istasyon tekniği ile süre tutularak yapılacaktır. Böylelikle sınıftaki tüm kişilere bütün etkinlikler yaptırılmış olacaktır. Atölye içerisinde iki adet matematik şifresi bulma oyunu oynatılıp şifreler bulununca masalın geri kalanına devam edilecektir. Grup çalışması ve işbirli ile çalışmak önemlidir. Ayrıca masal içinde bütünsel eğitimi destekleyen sanat etkinlikleri ve beynin sağ sol lobunu destekleyen fiziksel etkinlikler yaptırılacaktır. Ayrıca masal içinde bütünsel eğitimi destekleyen sanat etkinlikleri ve beynin sağ sol lobunu destekleyen fiziksel etkinlikler yaptırılacaktır. Masal sonunda atölyenin değerlendirme

⁷⁷⁵ Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, seymagur23@hotmail.com

⁷⁷⁶ Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, seymagur23@hotmail.com

aşamasında 5E tekniği , demonstrasyon yöntemi ve problem çözüme tekniğinin tüm aşamaları kullanarak derinleştirme basamağı gerçekleştirilmektedir. Böylece öğrenme kalıcı hale gelmektedir.

Anahtar Kelimeler: Masal, Sayı; Matematik

SANATLA TERAPİ ATÖLYESİ

MİNE BUNSUZ⁷⁷⁷, NESLİ KARABEY⁷⁷⁸, SEVGİ GÖKTAŞ⁷⁷⁹

ÖZET

Sanat terapisi, duygu ve hayal gücüne kendiliğindenlik ve terk ile erişmenin bir yolu olarak çeşitli sanat malzemelerini kullanan, aksi takdirde gizli kalabilecek içsel deneyimin sözlü olmayan, anlatılamaz ve bilinmeyen yönlerini yakalamayı amaçlayan bir yaklaşımdır. Sanat terapisinde kelimelerin yerini boyalar, kil, kağıtlar ve imgeler alır. Heykel, resim, dans, hikayeler aracılığıyla duyguların farkına varılır. Sanat terapisinin iyileştirici yanını, bireylerin kendi içinde var olan yaratıcılığı keşfetmeleri ve bu yaratıcılığı iyi olma yolunda kullanmaları olarak düşünebiliriz. Sanat, söze dökülemeyen zor duyguların kolayca ele alınmasına yardımcı olur. Sanat terapisi, kişisel ve kültürel farklılıklar kanalıyla, yaratıcı sonuçlar almak için koşulları yenilemeye, değişik sanat tarzlarının belirli detaylarını tanımaya ve bu sanat tarzlarının etkilerini anlamaya yöneliktir. Sanat insanın iç dünyasına ait bir harita olarak görülebilir ve bu şekilde kullanılabilir

- Sanatla Terapi tekniklerini kendi yaratıcılık kapasitenizi geliştirerek kullanmayı
- Resim, müzik, edebiyat, sinema/tiyatro, heykel/seramik, dans gibi sanat dallarını yorumlamayı ve Terapi sırasında kullanmayı,
- Uygun sanat öğeleri ve tekniklerle kendisinin ve danışanların bireysel farkındalığını artırmayı öğreneceğiz.

İletişimi kolaylaştırır, Sorunları estetik bir biçimde ve nazikçe ele alır, insanların içindeki doğal iyileşme gücünü açığa çıkarır, fiziksel ve zihinsel olarak rahatlama sağlar, Kaygıyı azaltır, olumsuz duyguları somut hale getirir ve kontrol etmeyi kolaylaştırır, Duygusal olarak boşalma sağlar, yaşanan olumsuz duyguları yeniden tanımlamayı ve anlamlandırmayı kolaylaştırır. Sanatla terapi kişilerin sorunlarını sözel ya da farklı yollarla ifade etmelerine izin verir, fiziksel ve duygusal becerilerinin, öğrenme becerilerinin gelişmesine yardımcı olur. Sanatla terapi bireylerin kendilerini fiziksel, psikolojik ve ruhsal olarak ifade edebilecekleri yeni yollar bulmalarını sağlar. Bu durum umutsuzluk ve çaresizliklerine yönelik kontrol hislerini artırır ve mücadele becerilerini geliştirir. Malzemeler : Renkli kalemler, Sulu boya, Pastel boya, A 4 kağıdı, Renkli kumaşlar, düğme, boncuk, el işi dikiş malzemesi (iğne, iplik gibi), renkli peçeteler, tuvalet kağıdı rulosu gibi

Anahtar Kelimeler: resim,müzik,yenilik

⁷⁷⁷ Öğretmen, Hacı Mustafa Müdüroğlu Ortaokulu, abunsuz@hotmail.com

⁷⁷⁸ Öğretmen, Muhsin Yazıcıoğlu İmam Hatip Ortaokulu, neslisecen@gmail.com

⁷⁷⁹ Öğretmen, İzmir Konak 50.Yıl Anadolu Lisesi, sevgigoktas1978@hotmail.com

ZOP ZEKÂ OYUNLARIYLA ÖĞRENELİM

EMRULLAH KEL⁷⁸⁰, ÖZNER ÇELİK⁷⁸¹

ÖZET

Günümüzde çoğu öğretmen çocukların genel olarak eğitime, okula ve öğrenmeye kayıtsız kaldıklarını dile getirmektedir. Teknolojik bir çağdayız ve öğrencilerin çoğu vakitlerinin büyük bir kısmını bilgisayar ve telefonlarına bakarak geçirmektedir bu durum aile üyeleriyle, arkadaşlarıyla daha az iletişim kurmalarına veya iletişim kopukluğu yaşamalarına sebep olmaktadır. Bu proje ile olaylar karşısında mantıklı düşünebilme, hızlı kararlar alabilme, düşünme becerilerinin ve farklı stratejilerinin geliştirilmesi hedeflenmektedir. Ortak kurumlarda öğretme ve öğrenme kalitesini artırmak, Mantıksal bağlantılar çerçevesinde hareket etmelerine katkı sağlamak, Farklı öğrenme yaklaşımları oluşturmak, Çocukları ve öğrencileri akıl ve zeka yoluyla eğitim sürecine motive etmek de projenin amaçları arasında yer almaktadır. Bireylerin gelişmesini ve performansını artırmak için kullanılan en etkin yöntemlerden biri kabul edilen aktif öğrenme yöntemi kullanılacaktır. Katılımcıların "yaşayarak öğrenme" olarak tanıdığı aktif eğitim; kişilerin objelerle direkt olarak çalıştığı, insanlar, fikirler ve olaylarla doğrudan ilişki içinde edindiği deneyimlerini yorumlayarak yeni anlayışlar geliştirdiği bir öğrenme şeklidir. Etkin ve verimli bir eğitimin yolu sadece göstermek ve anlatmak değildir. Anlatılan bilgiler otomatik olarak katılımcıların beynine yerleşmemektedir. Aktif eğitim bir yaşayarak öğrenme metodu olup öğrendiklerinin zihinde kalıcı olarak yerleştirmelerini sağlar. Öğrencilerin araştırdığı sorular sorduğu, problem çözme odaklı düşündüğü, farklı bakış açıları geliştirdiği ,uygulayarak öğrendiği, öğrenmenin eğlenceli hale geldiği, oyun oynayarak bilişsel ve duygusal gelişimine katkı sağladığı, etkin olarak işin içine girdiği bu yöntemle öğrenmelerinin gerçekleşmesine katkı sağlanacaktır .Oynayarak, eğlenerek öğrenecekler, öğrenmelerini zevkli hale getireceklerdir. Yapılacak çalışmalar: Zekâ oyunlarının tanıtımı yapılacaktır. Stratejik oyunlar hakkında bilgi verilecektir. Atölye çalışmaları öncesinde kurallar anlatılır, oyun kapsamında sahip olunması gereken temel yetkinliklerin ölçümü yapılır. Atölye çalışmaları tümüyle uygulamaya dönüktür. Atölye çalışmalarının 1/3'ü bilgi paylaşımı, 2/3'ü ise pratik uygulamalara ayrılmıştır. Atölyenin hedefi, öğrenilen bilgilerin uygulama kabiliyetlerini geliştirmektir. İlgi duyan her katılımcıya açıktır. Sonuç olarak; Atölye sırasında pratik çalışmalara, uygulamalara daha fazla yer verilecek olup bu sayede atölye konularını öğrenme ve uygulama kabiliyetini kazanmaları sağlanacaktır. İletişim becerileri gelişecektir. Düşünme becerilerini geliştirecektir. Atölye çalışmaları ile geliştirme ve öğrenilenleri uygulama fırsatı elde edilecektir.

Anahtar Kelimeler: Zeka oyunları, düşünme becerileri

⁷⁸⁰ Öğretmen, İzmir Karabağlar İyiburnaz ilkokulu, emrullahkel@gmail.com

⁷⁸¹ Öğretmen, İzmir Gaziemir Sabiha Gökçen ilkokulu, oznurcelik942@gmail.com

ESEP PLATFORMUNDA ETWINNING

FATMA YANIK⁷⁸², FIRAT YAĞDIRAN⁷⁸³, SACİDE KOÇ⁷⁸⁴

ÖZET

Proje, başlangıcı ve sonu olan, uzunluğu önceden belirlenmiş bir süre içinde değişim yaratan, iç içe geçmiş amaç ve hedeflere sahip, planlanan uygulama adımlarıyla çeşitli ürünlerin elde edildiği, aynı ve nakdi kaynaklarla yürütülen bir çalışmadır. Değişim ise, günümüz dünyasının kaçınılmaz bir unsurudur. Değişim süreci tüm dünyada gözle görülür bir hızla ilerlemektedir, ve hayatımızın her alanını etkilemektedir. Değişim süreci gerek bireylerden gerekse kurumlardan, değişikliklere yaratıcı olarak uyum sağlamalarını, kendilerini sürekli geliştirmelerini ve kendi geleceklerini şekillendirmelerine katkıda bulunmalarını istemektedir. Ülkemizdeki okullarda yoğun olarak eTwinning projeleri yapılmaktadır. Okullarda yürütülen eTwinning projeleri de hem okulların hem de okullarda çalışan öğretmenlerin mesleki gelişimi açısından ve bu okullarda okuyan öğrencilerin aktif bir şekilde uluslararası bir projede görev alıp proje farkındalıklarının ve sorumluluk bilinçlerinin oluşması açısından önemli proje faaliyetleridir. eTwinning projeleri ilk olarak etwinning platformunda yürütülmüş ve birçok eğitimci bu alanda projeler yapmıştır.30 Eylül 2022 tarihi itibarıyla eTwinning projeleri ESEP’te yürütülmeye başlanmıştır. Öğretmenler yeni platforma proje faaliyetlerini yürütmekte zorluk çekmiş ve proje sayılarında oldukça yüksek düşüş yaşanmıştır. Bu çalışmada amacımız ESEP’i tanıtmak ve yeni projelerin yapılmasına teşvik etmektir. Çalışmamızda nitel araştırma yöntemi kullanılacak ve öğretmenlere ESEP platformu tanıtıldıktan sonra yarı yapılandırılmış sorular sorularak ESEP hakkında düşünceleri alınacaktır. Bu çalışmanın çalışma evreni 15 öğretmenden oluşacak ve çalışma sonunda öğretmenlerin guruplar halinde eTwinning projeleri yazmaları beklenecektir. Çalışma atölye çalışmasında eğitimlerin verilmesi ve ardından proje yazımı olarak ilerleyecektir çalışma sonunda öğretmenlerle görüşmeler yapılacaktır. Çalışmanın beklenen sonucu öğretmenlerin kendi projelerini yazıp bu projelerin başvurusunu yapmalarıdır. Çalışmaya katılan öğretmenlerin kendi çalışma arkadaşlarını da ESEP hakkında bilgilendirmesi ile projenin çarpan etkisinin yüksek olması beklenmektedir. Böylece ESEP daha fazla öğretmen tarafından tanınacak ve daha fazla öğretmenin proje yapmasıyla daha fazla öğrenci projelerde çalışmalar yapacaktır. Atölye çalışması için öngörülen süre 40+40 dk olmak üzere toplamda 80 dakikadır.

Anahtar Kelimeler: Proje, ESEP, eTwinning, Eğitim, Değişim, İşbirliği

⁷⁸² Öğretmen, Nuri Pakdil Bilim Ve Sanat Merkezi, ftmynk@yahoo.com

⁷⁸³ Öğretmen, Kırklareli Bilim Ve Sanat Merkezi, fyagdiran@gmail.com

⁷⁸⁴ Öğretmen, Kahta Yahya Kemal İlkokulu, sacidekoc@gmail.com

DUYGULARIN DÜŞÜNCELERE ETKİSİ

GÜLAY ÖZCAN⁷⁸⁵

ÖZET

Bu çalışmanın amacı üst bilinçle yaptığımız davranışların nedenlerine hikaye tamamlama etkinliğiyle ulaşmaya çalışmak ve duygularımıza dokunup farkındalık kazanmak. Bu amaçla katılımcılarla birlikte hikaye tamamlama çalışması yapılacaktır. Katılımcılardan söylenen kavramları zihinde canlandırmaları ve ayrıntılarıyla beraber yazmaları istenecektir. Çağrışımlarla hareket edilecek bu çalışmada duygularımız bize davranışlarımızın robot resmini oluşturacak. Bu nedenle söylenen her kavramın ayrıntıları ile yazılması önem taşımaktadır. Katılımcıların bu çalışmayı yapabilmesi için yapılacak yönlendirme şu şekildedir:1. Adım; zihninizde bir dağ canlandırın ve dağın nasıl olduğunu düşünün: Yeşil- kurak, düz-engebeli, yüksek-alçak... Her detayını yazın.Sonra dağın tepesine bakın. Orda bir taş görüyorsunuz. Nasıl bir taş olduğunu yazıyorsunuz: Küçük-büyük, değerli-değersiz...Hedefimiz bu dağın tepesine çıkıp o taşı almak. Bunun için bir sırt çantası hazırlıyoruz.Şimdi hem sırt çantanızı hem de sırt çantanızın içine neler koyduğunuzu yazıyorsunuz. Ve sırt çantanızı hazır. Dağa doğru yürümeye başlıyoruz. Bu sırada etrafta gördüklerinizi ve duygularınızı yazabilirsiniz: Çıkmak için heyecanlı mısınız-korkuyor musunuz, "iyi ki burdayım" duygusu mu- "ne işim var" mı.Etrafınızda yeşillik mi bozkır mı var, dik bir dağ mı yoksa yürümesi kolay bir dağ mı? Bu ayrıntıları ne kadar çok yazarsanız bu çalışma için o kadar çok veri vermiş olursunuz. Dağa doğru çıkmaya devam ediyoruz. Çıkarken o kadar çok rüzgar esmeye başlıyor ki, fırtınaya dönüyor. Bu durumda ne yapmak istersiniz? Geri dönebilirsiniz, ilerlemek isteyebilirsiniz. Geri dönecekseniz geri döndüğünüzü ya da ilerleyecekseniz fırtınaya karşı nasıl direndiğinizi yazın ve fırtına dindi. Yürümeye devam ediyoruz. Taşın olduğu yere doğru geliyoruz ve ordasınız, taşın yanında.Şimdi bana taşı tarif edin. Aşağıda gördüğünüz gibi mi, farklı mı? Geldiğiniz noktada taşın haricinde bir şey var mı, yazıyorsunuz. Ve artık aşağı inmeniz gerekiyor. Taşı yanınıza alıp almamak, bırakmayı istemek ne hissettiğinizi yazın. Ardından geldiğimiz yere doğru tekrar yürümeye başlıyoruz.İnerken ya da inince geriye doğru bir bakın. Dağ size bir şey söyleyecek. Ne söylüyor? Ya da siz dağa bir şey söyleyin. Ne söylersiniz dağa? yazın.. Ve artık dağın yamacındayız. Sonuç:Hikaye tamamlama çalışmasıyla oluşturulan bu çalışma, katılımcılara duygularını açığa çıkarabilmeyi böylece tepkilerinin nedenlerini bulma olanağı sunmaktadır. Kazanım: Duygularımızın davranışlarımızı etkilediği farkındalığını kazanmak, böylece değiştirmek istediğimiz tepkilerimize yeni uyarıcılar eklemek. Değerlendirme: Taş:Kendimize verdiğimiz değer, Sırt çantası:Gündelik yaşamda önem verdiklerimiz. Dağ:Yaşamımızı nasıl gördüğümüz. Rüzgar:Yaşamda karşılaştığımız engeller ve tepkilerimiz

Anahtar Kelimeler: Uyarıcı,Tepki, Bilinç,Bilinçaltı, Hikaye Tamamlama

⁷⁸⁵ Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, gulayozcann@hotmail.com

DIŞ EĞİTİM ORTAMLARINDA MÜZE

ÖZET

Dış eğitim ortamları, geleneksel sınıf içi eğitimin dışında gerçekleşen öğrenme deneyimleridir. Bu tür ortamlar genellikle açık havada veya doğal çevrelerde düzenlenir ve öğrencilere farklı bir perspektif kazandırır. Doğa yürüyüşleri, kamp gezileri, müze ziyaretleri, botanik bahçeleri gibi etkinlikler dış eğitim ortamlarına örnek olarak gösterilebilir. Bu tür deneyimler, öğrencilere sadece teorik bilgi aktarmakla kalmaz, aynı zamanda pratik beceriler kazanmalarına ve doğayla etkileşim kurmalarına da olanak tanır. Dış eğitim ortamları, öğrencilerin özgüvenlerini artırır, takım çalışması becerilerini geliştirir ve doğaya olan duyarlılıklarını artırır. Bu nedenle, eğitimciler ve öğrenciler arasında popüler bir eğitim yöntemi olarak kabul edilir. Müzeler, eğitim alanında önemli bir role sahiptir. Müzeler, öğrencilere tarih, sanat, bilim ve kültür hakkında bilgi edinme fırsatı sunar. Bir müzeyi ziyaret eden öğrenciler, ders kitaplarından öğrendikleri bilgileri somut bir şekilde deneyimleyerek daha iyi anlama ve kavrama şansı bulurlar. Bu da öğrenme sürecini destekler ve öğrencilerin motivasyonunu artırır. Ayrıca, müzeler öğrencilere görsel ve dokunsal öğrenme imkanı sağlar. Öğrenciler, eserleri veya sergileri yakından inceleyerek sanat eserlerine veya tarihi artefaktlara dokunarak daha derin bir bağ kurabilirler. Bu da öğrencilerin öğrenme deneyimini zenginleştirir ve belleklerinde kalıcı izler bırakır. Böylece, müzeler eğitimde önemli bir rol oynar ve öğrencilerin geniş bir perspektif kazanmalarına yardımcı olur. Dış eğitim ortamlarında müze etkinlikleri, öğrencilerin geleneksel sınıf içi öğrenme deneyimlerini genişleterek, somut ve interaktif bir öğrenme ortamı sunar. Müzeler, tarih, sanat, bilim ve kültür gibi çeşitli konularda zengin içerik sunarlar ve öğrencilere bu konularda derinlemesine keşifler yapma fırsatı verirler. Öğrenciler, eserleri yakından inceleyerek ve interaktif sergilerde yer alarak konuları daha iyi anlama ve öğrenme şansı bulurlar. Aynı zamanda dış mekanda yapılan müze etkinlikleri, öğrencilerin doğayla iç içe olmalarını ve açık hava aktivitelerine katılmalarını teşvik eder. Müze etkinlikleri, öğrencilere sadece ders materyallerini öğrenme fırsatı sunmakla kalmaz, aynı zamanda onların eleştirel düşünme, problem çözme ve yaratıcılık becerilerini geliştirmelerine yardımcı olur. Öğrenciler, müzelerdeki eserleri analiz ederek ve bilgiyi bağlam kurarak öğrenerek, düşünme becerilerini güçlendirirler. Ayrıca, gruplar halinde yapılan müze ziyaretleri, işbirliği ve iletişim becerilerini geliştirirken, öğrencilerin birlikte çalışma ve takım ruhu oluşturma yeteneklerini destekler. Sonuç olarak, dış eğitim ortamlarındaki müze etkinlikleri, öğrencilerin öğrenme deneyimlerini zenginleştirir, onları motive eder ve derinlemesine öğrenmeye teşvik eder. Bu etkinlikler, öğrencilerin sadece bilgi öğrenmekle kalmayıp aynı zamanda farklı perspektifler kazanmalarını ve dünyayı daha geniş bir bakış açısıyla görmelerini sağlar. Bu nedenle, öğretim programlarına müze etkinliklerini dahil etmek, öğrencilerin eğitim hayatlarına değer katar ve onların kişisel ve akademik gelişimlerine katkı sağlar. Dış eğitim ortamlarında müze etkinlikleri kapsamında müze öncesinde yapılan etkinliklerin anlatılması, uygulanması, müze sırasında etkinliklerin uygulamalı olarak nasıl yapılabileceği, müzede yapılabilecek birçok disiplinler arası çalışmaların neler olabileceği, geri dönütlerin alınabilmesi için müze sonrası etkinliklerinin nasıl yapılacağı hakkında öğretmenlere

⁷⁸⁶ Uzm., Aydın Milli Eğitim Müdürlüğü, isilozer09@gmail.com

yönelik atölye çalışması yapılması öngörülmektedir. Bu bağlamda eğitim ortamında oluşturulacak portatif bir müzeyle yapacak olduğumuz atölye çalışmamızda; katılımcıların aktif olarak etkinliklerin içinde olması, katılımcıların etkinlikler ile müze öncesi, müze anı ve müze sonrası müze ile ilgili edinimlerin kazanılması amaçlanmaktadır. Atölye esnasında yararlanılacak eserler Aydın Arkeoloji müzesine ait tarihi eserlerin resimli kartlarından oluşmaktadır. Sanat, drama, oyun, yoluyla müze bilincini aktarılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Dış Eğitim Ortamları, Müze, Etkinlik

HAYATIMIZIN YOL HARİTASINI OLUŞTURALIM

ZELİHA GÜNEŞ DEMİR⁷⁸⁷

ÖZET

Yaşamımızda her şey istediğimiz gibi gidiyor olsa da, zaman zaman anlam veremediğim huzursuzluklar hissedebiliyoruz. Bunu önlemek için çeşitli yollar deniyoruz. Daha mutlu ve daha dengeli bir yaşam için çeşitli önerilerle karşılaşıyoruz. Bu öneriler; sağlıklı beslenin, yürüyüş yapın, eken yatın, erken kalkın, meditasyon yapın...vb. fakat herkesin tek bir reçeteye uyması uzun vadeli çözüm olmayabilir. Kişinin daha mutlu, daha tatmin edici ve daha dengeli bir yaşam sürebilmesi için kendi özüne ait bir hayatı yaşaması lazım. Çünkü kişilerin öncelikleri, değerleri, mutluluk kaynakları ve yaşam şekli farklıdır. Gerçekten kendimize ne istediğimizi soruyor muyuz? Bu basit gibi görünse de çok önemli bir sorudur. Atölyenin amaçlarından biri kendimize bu soruyu sorarak gerçekten istediğimiz yaşama ulaşmak için yol haritası belirlemektir. Atölye ile katılımcıların, yaşamlarını sorgulamalarını, neleri abarttıkları, nelere yeterince zaman ayırdıkları, nelere zaman ayırmadıkları kısacası yaşamlarını değerlendirmeleri sağlanacak. Bunun için; koçluk araçlarından “Yaşam Çarkı” uygulanacaktır. Yaşam Çarkı, kendi yaşamınızı değerlendirmek ve hedeflere odaklanmak için kullanılan bir araçtır. Bu çark, hayatınızdaki önemli yönleri temsil eden dilimlerden(aile, ev hayatı, sağlık, esenlik, kariyer ve finans gibi) mevcut durumunuzu değerlendirir ve mevcut durumunuz doğrultusunda geliştirmek istediğiniz alanlara odaklanmanıza yardımcı olur. Uygulanan Yaşam Çarkı ile katılımcıların, yaşamlarını nasıl dengelendiğini görsel ve bütünsel bir şekilde anlamaları, yaşamlarındaki dengesizleri fark etmeleri sağlanacaktır. Yani hayatımızın tüm önemli alanlarını bir kerede görselleştirerek, ona “kuş bakışı” yani bütünsel bakmamızı sağlanacaktır. Bir bakış, hayatımızdaki tüm yaşam alanlarının durumunu daha iyi anlamana yardımcı olacaktır. Hayatımızdaki yaşam alanlarını değerlendirdiğimizde yani yaşam çarkımıza baktığımızda, nerelerde dengesizliklerin olduğunu, bu dengesizlikleri dengede tutmak için yapılması gerekenler üzerinde durulacak daha sonra hedef belirleme çalışması yapılacaktır. Hedef belirleme çalışması ile katılımcıların; yaşamlarını şimdi olduğu yerden hem etkili hem de verimli bir şekilde gitmek istedikleri yere götürmek için atabilecekleri yönetilebilir adımlarını ve performans göstergelerini sağlayacak stratejiler geliştirilecektir. Atölye Lideri koçluk araçları ve yönergelerle katılımcıları yönlendirecektir. Özel hayata saygıya dikkat edilerek paylaşımlar yapılacaktır. Atölye sonunda Katılımcıların hedeflerini belirlemeleri; planlarını uygulamaya koyma, başarmak için harekete geçme konusunda motivasyon sağlayacak, yeni davranışları tetiklemeye yardımcı olacak, gerçekten yaşamak istedikleri hayatı yaşamalarına yardımcı olacaktır. Mevcut durum ile varılmak istenen nokta arasındaki farkı kapatmak için neler yapabileceğini düşündükten sonra katılımcı, hayata geçirilebilecek eylem adımlarıyla atölyeden ayrılır. Karar verdiği eylem adımlarını uyguladıkça kişi, yaşamının daha dengeli olduğunu, önceliklerini daha iyi yönettiğini ve hedefleri doğrultusunda daha rahat adımlar atabildiğini fark edecektir. Atölyeye toplam 20 kişinin katılması önerilir.

Anahtar Kelimeler: Hedef Belirleme, Yaşam, Motivasyon, Denge, Yaşam Çarkı, Koçluk

⁷⁸⁷ Uzm., Milli Eğitim Bakanlığı, zelihagunesdemir@gmail.com

FEN BİLİMLERİ DERSİNDE KİNESTETİK OYUNLARLA OYUNLAŞTIRMA

EMİNE DOĞAN⁷⁸⁸

ÖZET

Oyun, çocuklarda zeka gelişimini çok boyutlu olarak etkileyen unsurların en başında gelmektedir. Gardnerın çoklu zeka kuramına göre zeka sekiz farklı boyuta ayrılmaktadır. Bunlar; görsel-uzamsal zeka, dilsel-sözel zeka, kişilerarası (sosyal) zeka, içsel (duygusal) zeka, mantıksal-matematiksel zeka, müziksel-işitsel zeka, bedensel-kinestetik zeka ve doğasal zeka olmak üzere Gardner tarafından önerilmiştir. Özellikle küçük yaşlarda belirgin olarak görülen çocuklarda doğal olarak var olan oyun ihtiyacının çocuğun çok boyutlu zihinsel gelişimini destekleyen en önemli unsur olarak ortaya çıkmaktadır. Eğitimde oyun ve oyunlaştırma kavramı özellikle küçük yaş gruplarında ön plana çıkmakta olup okul öncesi eğitimde sıklıkla kullanılmaktadır. Oyun güdüsünün okul öncesi dönemde daha belirgin olması gerçeğinin yanı sıra temel güdü olarak her dönemde var olduğu gerçeği de unutulmamalıdır. Eğitimde oyun ve oyunlaştırma görece yeni bir kavram olup 1990 lı yıllarda Madam Montessori ile literatüre girdiği görülmektedir. Bu kavram kimi çevrelerce oyunun derse entegrasyonu olarak tanımlansa da gerçek anlamda bir entegrasyondan öte eğitim ve öğretim ile bütünleştirmeyi gerektiren bir yöntemdir. Öğrencilerde görülen günümüz sorunlarının başında dikkat ve motivasyon olduğu göz önünde bulundurulduğunda, oyunlaştırma öğrenci dikkatini toplama temel güdülerini destekleyerek motivasyonunu artırma ve oyunun içeriğine göre eğitimsel anlamda da öğrenciye yeni donanımlar kazandırma noktasında oyunlaştırmanın önemi yadsınamaz hale gelmektedir. Bu çalışmanın amacı Fen Bilimleri dersinde öğretmenlerin kullandığı oyunlaştırma yöntemlerini ortaya koymaktır. Araştırma nitel araştırma desenlerinden durum çalışması olarak yürütülmüştür. Veriler yarı yapılandırılmış görüşme formuyla beşi erkek on biri kadın olmak üzere 16 katılımcıya kolay ulaşılabilir örneklem metoduyla elde edilmiştir. Toplanan veriler betimsel analiz ile incelenmiştir. Araştırma bulgularına göre katılımcıların fen bilimleri dersine özel hazırlanmış dijital oyunlar, zeka oyunları ve drama yöntemiyle oyunlaştırma etkinlikleri düzenledikleri görülmüş kinestetik oyunlar ile ilgi drama dışında örneklere pek rastlanmamıştır. Özellikle küçük yaş grubu öğrencilerin kinestetik ihtiyaçları da göz önünde bulundurulduğunda kinestetik oyunların derslerle bütünleştirilmesi ihtiyacı hasıl olmaktadır. Bu nedenle katılımcılarla paylaşmak üzere fen bilimleri dersinde oyunlaştırma ile ilgili örnek bir çalışmanın paylaşılacağı bir atölye çalışması planlanmıştır. Atölye çalışmasının hedef kitlesi her düzeyden katılımcılardır. Atölye çalışmasında 6.sınıf Madde ve ısı konusunun kinestetik oyunlarla anlatımı örnek çalışma olarak paylaşılacaktır. Çalışmanın sonunda katılımcıların farklı veya benzer kinestetik oyunlar ile ders anlatım becerilerinin gelişmesi hedeflenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Oyun, Fen Bilimleri, Kinestetik oyunlar, Oyunlaştırma

⁷⁸⁸ Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, emiinedogan@gmail.com

5E ÖĞRENME MODELİNE GÖRE DERS PLANLANMASI

ÖZET

Soyut kavramları içeren konuları anlatmak ve onları anlamlandırabilmek oldukça zor bir süreçtir. Bu süreçte bireylerin bilgiyi ezber yoluyla değil bilgiyi yapılandırmayı ve öğrendiklerini düşünmeleri için yapılandırmacı yaklaşım benimsenmiştir. Öğrenenin aktif olduğu bu yaklaşımda somut yaşantılarla öğrenmesi, bilginin öğrenci tarafından yapılandırılmasını ve kalıcılığını kolaylaştırır. Bilginin yapılandırılarak öğrenmesi için öğrencinin seviyesine uygun materyallerle işlenmesi ve ders planlanmasıyla mümkün olabilir. İyi bir ders planı hazırlamanın yollarından biri 5E öğrenme modelini kullanmaktır. 5E öğrenme modeli; giriş, keşfetme, açıklama, derinleştirme ve değerlendirme aşamalarından oluşmaktadır. Bu modele göre sırasıyla takip edilecek aşamalar bu şekildedir:

Giriş: Öğrencilerin ders konusu ile ilgili merakını uyandırmak için öğrencilerin ilgisini çekecek bir etkinlik veya gösteri yapılabilir. Ayrıca öğrencilerin önceden öğrendikleri bilgileri hatırlamaları ve yeni konuyla bağlantı kurmaları için sorular sorulabilir.

Keşfetme: Öğrencilerin deneyimleyerek, araştırarak ve keşfederek konuyu öğrenmeleri sağlanır. Öğretmen, öğrencilerin kendi hipotezlerini kurmalarını teşvik ederek öğrencilerin öğrenme sürecine katılımını artırabilir.

Açıklama: Öğretmen bu adımda öğrencilere konuyu daha ayrıntılı bir şekilde anlatır ve öğrencilerin öğrenme sürecinde keşfettikleri konuların doğruluğunu açıklar.

Derinleştirme: Öğrencilerin öğrendikleri konuyu kullanarak farklı örnekler üzerinde çalışmalarını sağlar. Bu, öğrencilerin konuyu anlama ve uygulama becerilerini geliştirmede katkı sağlar.

Değerlendirme: Son adımda öğrencilerin öğrenme sürecinin sonucu değerlendirilir. Öğrencilerin öğrendikleri konuyu kavrayıp kavramadıklarını ölçmek için bir sınav veya proje yapılabilir.

5E öğrenme modelinin adımlarını takip ederek, öğretmenler derslerini daha etkili ve verimli hale getirebilirler. 5E öğrenme modeline göre ders planıyla ilgili atölye çalışmasına tüm branşlardan 15 öğretmen kabul edilecektir. Atölyeye katılacak öğretmenlerin istekli olarak atölyeye gelmeleri beklenmektedir. Daha önce 5E öğrenme modelinde ders planı deneyimi olmayan öğretmenlere katılım önceliği verilecektir. Atölye çalışmasında 5E öğrenme modeline göre ders planı hazırlanmasıyla ilgili bilgi verildikten sonra 5E öğrenme modelini esas alarak 7. Sınıf “eşitlik ve denklem” konusunun kazanımlarına ait ders içi etkinlikler paylaşılacaktır. Atölye çalışması, bir eğitici eğitimi olmayıp atölye katılımcısı öğretmenlerimizin 5E öğrenme modeline göre ders planı hazırlama konusunda bilgi sahibi olmalarını ve kendi alanlarında bu modeli esas alarak istediği konuyla ilgili ders planı hazırlayabilecek seviyeye gelmeleri hedeflenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Yapılandırmacı Yaklaşım, 5E Öğrenme Modeli, Eşitlik ve Denklem

⁷⁸⁹ Öğretmen, Fatih Ortaokulu, cigdemtur427@gmail.com

MÜZİK ÖĞRETİMİNDE DOĞA PERKÜSYONU

ÖZET

Müzikteki düzen, hareket, zamanlamayı ifade eden ve Eski Yunancada “ akış” anlamına gelen ritim kavramı, bireylerin okul öncesi dönemden itibaren müzik ile birlikte duygularını ifade edebilme, empati ve iletişim kurabilme ve özgüven gelişimini kazandırmada önemli bir rol oynamaktadır. Ritim ve müziğin vazgeçilmez bir parçası olarak binlerce yıllık bir geçmişe sahip olan perküsyon kavramı ise, müzik eğitimi içerisinde ele alınması gereken önemli bir konudur. Konuyla ilgili yapılan araştırmalar ritim çalışmalarında kişilerin yaratıcı yönlerini keşfedebildiğini, zihinsel olarak rahatladığını, takım çalışması kurarak sosyalleşmeyi arttırdığını, koordinasyon sağlama ve konsantrasyon süresini uzatarak bu sürecin daha verimli hale getirilebildiğini göstermektedir. Özellikle perküsyonun müzik öğretiminde zenginlik ve çeşitlilik sağladığı, bu çalışmaları uygulayan kişilerin yanında dinleyen bireyleri de etkileyici bir tecrübeye yönlendirdiği görülmektedir. Bu araştırmanın amacı müzik öğretiminde ritim ve perküsyon çalışmalarının bateri, davul, timpani, marakas, zil gibi enstrümanların yanında bedeni kullanarak ve doğada bulunan materyallerle de gerçekleştirilebileceğini ortaya koymaktır. Seslendirilen veya icra edilecek olan şarkıya enerji, vurgu ve duygusal derinlik kazandırmak için tabiatta var olan çeşitli araç ve gereçler perküsyonun ritimden destek alarak melodiyi tamamladığını göstermektedir. Araştırma nitel araştırma desenlerinden durum çalışması olarak yürütülmüştür. Veriler yarı yapılandırılmış görüşme formuyla 3 erkek 7 kadın olmak üzere 10 katılımcıya uygulanarak kolay ulaşılabılır örneklem metoduyla elde edilmiştir. Toplanan veriler betimsel analiz ile incelenmiştir. Araştırma bulgularına göre meslektaşlarımızın müzik öğretiminde beden perküsyonu, temel ritim aletleri ve orff çalgılarına daha fazla yer verdikleri görülmüş, doğada bulunan nesnelere ve materyallerle ilgili çalışmalara ise çok fazla yer verdiklerine rastlanmamıştır. Özellikle okulöncesi yaş grubundan başlanarak ilköğretim ve ortaöğretimde de farklı perküsyon teknikleri denemek müzikte ritim öğretiminde yaratıcılığı keşfetmek ve diğer müzik aletleri ile uyumlu bir şekilde çalmak açısından önemli bir ihtiyaç oluşturmaktadır. Bu sebeple katılımcılarla paylaşmak üzere müzik öğretiminde farklı perküsyon teknikleri ile ilgili örnek bir çalışmanın paylaşılacağı bir atölye çalışması planlanmıştır. Planlanan atölye çalışmasında enstrümanlar yerine farklı ritim materyalleri kullanılarak ritim konusu pekiştirilecek olup çalışma sonunda katılımcıların farklı veya benzer perküsyon etkinlikleri ile ders anlatım becerilerinin gelişmesi hedeflenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Müzik eğitimi, Ritim, Perküsyon

⁷⁹⁰ Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, cansin-74@hotmail.com

KAZANIM MERKEZLİ STEM PROJELERİ

ÖZET

Stem Proje kazanımları günümüzde bilimsel çalışmalar, araştırmalar ve bunlara dayalı yeni icatlar elde edilmiş olan birikimlerin üzerine eklendikçe hayal bile edilemeyecek bir ivme kazanmıştır. İnsanlığın bu gelişimler karşısında eğitimle ilgili yeni yöntem ve teknikler geliştirmesini, okullarda yapılacak uygulamaların 21. yüzyıla uygun, yenilikçi yaklaşımlar olmasını çok daha önemli hale getirmiştir. Eğitim programları hazırlanırken güncel bilimsel ve teknolojik gelişmeler göz önünde bulundurulmalı, eğitim durumları bu çerçevede düzenlenmeli ve öğretmen eğitimine yeterli kaynak ve zaman ayrılmalıdır. 18 – 20 yıl sonrası için yetiştirdiğimiz çocuklarımıza bugün nasıl bir eğitim vermeliyiz ki gelecekte yetkin bir insan olabilsinler?” sorusuna yanıt aradığımızda Stem yaklaşımının önemi ciddi bir şekilde ortaya çıkmaktadır. Bu amaçla; 21. yüzyıl becerileri, Fen ve matematik becerileri, Teknoloji ve mühendislik becerileri, Disiplinler arası iş birliği ön plana çıkmaktadır. Stem Proje Kazanımları Stem yaklaşımı ile öğretme öğrenme sürecinin sonunda elde edilen kazanımlarla hayal edip tasarlayarak, doğaç yapma süreç döngüsünü kullanarak öğrencilerin bir ürün ortaya çıkarmaları hedeflenmektedir. MEB Öğretim programlarındaki kazanımlar doğrultusunda hazırlanan örnek uygulama planlarında; fen, matematik, mühendislik ve 21. yüzyıl becerileri de kullanılarak öğrencilerin bir ürün ortaya çıkarmaları amaçlanmaktadır. Bu şekilde yapılan bir öğretim süreci sonucunda elde edilen bilgi ve becerilerin daha kalıcı izli olacağı öngörülmektedir. 21. Yüzyıl Becerileri Stem; Anadilini etkili bir biçimde kullanabilen, İngilizceyi üst düzey kullanabilme becerilerine sahip, (CLIL yöntemi kullanılarak öğretildiğinde bu süreç hızlanacaktır.), İkinci bir yabancı dile hâkim (Tercihen Almanca – Mühendislik Dili), Bilimin dili matematiği öğrenmiş, akıl oyunları ile anaokulundan itibaren geometri alanında desteklenen, Transfer becerileri gelişmiş, Teknoloji okuryazarı, Üç boyutlu düşünme becerileri gelişmiş, Tasarlayan ve üreten gerektiğinde 3D, ahşap ve robotik atölyelerini kullanabilen. Ritim duygusu gelişmiş (Tercihen Orff-Beden perküsyonu kullanılarak), Algoritma hazırlayan, kodlama yapan, bilgi – işlemsel düşünme becerileri üst düzeyde olan Stem Eğitimi İle Çevreye, yaşadığı dünyaya ve evrene duyarlı, Kendi geleceğini tasarlayan, Sanat ve spor farkındalıkları gelişmiş, Ekip çalışması yapabilen, çözüm öneren, çözüm üreten, İletişim becerileri yüksek, alanında lider, Sivil inisiyatifte güç olduğunu gören kısaca Stem okuryazarı bireyler yetiştirmek temel yaklaşımdır. Kazanım Merkezli Stem Projeleri ile; Bilimi ve bilgiyi; sayısal ve sayısal olmayan teknolojiler ile araç gereçleri; tasarım ve üretimi; evrenin dili matematiği bir arada kullanarak sorunlara yeni çözüm getirme farkındalığı, bilgi ve becerisi olan nesillerin yetişmesi için bir anlayış ortaya koymakla beraber bunun nasıl yapılacağı ile ilgili mutlak bir yöntem önermez. Sorunun tanımlanması ve neden-sonuç ilişkisi içerisinde analiz edilmesi, Soruna yönelik olası birden fazla çözümün önerilip aralarından en uygun olanının belirlenmesi, En iyi çözümü kullanarak bir ürünün/prototipin geliştirilmesi ve bunun test edilmesi, Ürünü/prototipi diğer insanlarla paylaşarak onların yorum ve eleştirilerinin alınması, Ürünü/prototipin değerlendirilerek iyileştirmeye yönelik düşüncelerin geliştirilmesi.

Anahtar Kelimeler: Düşün, Tasarla, Üret, Geliştir

⁷⁹¹ Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, beceri.nt@gmail.com

YEŞİL OKULLAR**FATMA KUTLU ÖZERKEKOĞLU⁷⁹², SEHER KUTLU⁷⁹³****ÖZET**

GİRİŞ: Doğal kaynakların israf edilmesi nedeniyle dünya çok büyük bir tehlike ile karşı karşıya kalmıştır. Bu durum küresel ısınmaya ve dolayısıyla iklim değişikliğine neden olmaktadır. Dünyadaki ülkeler farklı anlaşmalar yaparak çevre sorunlarıyla başa çıkmaya çalışmaktadır. Çözüm ise erken çocukluk eğitiminden başlamaktadır. Çünkü onlar üyesi olduğu toplumun geleceğidir ve geleceği değiştirme gücüne sahip bireyler olacaklardır. Bu bildiri, Polonya'nın koordinatör olduğu, İtalya, Hırvatistan ve ülkemizin ortaklar içinde yer aldığı bir Avrupa Birliği projesi neticesinde hazırlanmıştır. **Araştırma Metodu:** Ortak ülkelerin okullarındaki Stratejik Plana aldıkları hedefler ve faaliyetler ile çevre konulu SWOT analizleri temel alınarak, "Sıfır atık ve bilinçli tüketim ile insan kaynaklı iklim değişikliğinin azaltılması arasında pozitif bir ilişki vardır" hipotezi ile çıktığımız yolda, okul-kurumların hem iç hem de dış paydaşlarına (öğrenci, öğretmen, veli, aile, yerel kurum-kuruluşlar), ön test-son test uygulanmıştır. **Faaliyetler:** Kurum tanıtımları, logo ve poster yarışması, Ege Üniversitesinin Botanik Bahçesine gezi, Fosil yakıtın iklim değişikliğine etkileri, Karbon Ayak İzi ve Su ayak İzi nedir, ekolojik okur yazarlık nedir, yenilenebilir güneş enerjileri, "Güneş Fırını Yapımı" ve "Kompost Yapımı" Atölye çalışmaları, WEB 2 Kahoot yarışmaları. **Bulgular:** Öğretmenler, meslektaşlarını gözlemleme şansı bulmuşlar, Avrupa'daki enerji tüketiminin mevcut durumu hakkında bilgi almışlar ve fosil yakıtların çevre üzerindeki etkilerini öğrenmişlerdir. Güneş, rüzgâr türbini enerjisi gibi yenilenebilir enerji türlerini inceleyerek dijital becerileri geliştirmişlerdir. Öğrencilerin proje faaliyetleri ile akranlarıyla bütünleşmeleri sağlanmıştır. Su ve elektrik tasarrufu konusundaki davranışlarında belirgin değişiklikler görülmüştür. Grup çalışma becerileri ve yaratıcılıkları geliştirilmiştir. Doğayı öğrenmeleri ve tüm atıkların bir şekilde geri dönüştürülebileceği fikrine sahip olmaları sağlanmıştır. Her ortak kurumun ata tohumlarını paylaşarak bahçesinde tarım uygulamaları alanı oluşturulmuş, Orman İşletmelerin izin verdiği alanlara ağaç dikimleri yapılmış ve bitkilerin yetismeleri konusunda daha yetkin bilgilere sahip olmaları sağlanmıştır. Ebeveynler ise tasarruf etme konusunda fikir sahibi olmuşlardır. Bu bildiri "Sıfır atık ve bilinçli tüketim ile ilgili öneriler sunmaktadır. Sıfır atık ve tüketim bilincinin özellikle erken çocukluk döneminde verilen eğitimlerden başladığı, bu nedenle bu yaşlardan itibaren yapılabilecek faaliyetler ile ilgili önerileri kapsamaktadır. Bu bildiri ile tüm dünyadaki insan kaynaklı çevre sorunlarının çözümünün erken çocukluk eğitiminden başlayarak uygulan faaliyetler değerlendirmiş ve bu değerlendirmeler doğrultusunda eğitim programına eklenebilecek etkinlik planları hakkında öneriler sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: İklim değişikliği, sıfır atık, bilinçli enerji tüketimi

⁷⁹² Öğretmen, Manisa-Salihli Bintepeler Anaokulu, fatmakutluozerkekoglu@gmail.com

⁷⁹³ Öğretmen, Manisa Salihli Merkez Anadolu Lisesi, sseher1727@gmail.com

YARATICI YAZARLIK ATÖLYESİ ATASÖZÜNDEN KÜÇÜREK ÖYKÜYE

VELİ AY⁷⁹⁴

ÖZET

Yaratıcı yazarlık; pratik olarak var olmayan ancak olması muhtemel bir durum ya da olay üzerine, tamamen özgün ve kurmaca bir yapı ile yazma anlamına gelmektedir. Bir başka deyişle dilin, hayalin ve olasılıkların bütün imkânlarından yararlanarak yeni metinler ortaya koyma sanatıdır. Duygu, düşünce ve yaşantıları ifade etmenin bir yolu olan yazma eylemi aynı zamanda bunları kalıcı kılar. Andaki evrene ve geleceğe sesimizi duyurmamızı sağlar. Bunun yanı sıra söz varlığının zenginleşmesiyle ve daha tesirli cümlelerle daha iyi bir iletişime katkı sağlar. Yazı yazarken yani kurmacayı kurarken insan zihni, analitik düşünür; olaylara daha geniş çerçeveden bakar ve tüm bunlara bağlı olarak insanın mantıksal bakış açısı gelişir. İnsanın üretkenliği artar. TDK Sözlük'te "Atasözü: Uzun deneme ve gözlemlere dayanılarak söylenilmiş ve halka mal olmuş, öğüt verici nitelikte söz; deme, mesel, sav, darbimesel." şeklinde tanımlanmaktadır. Bu tanımda "öğüt verici nitelikte söz" ifadesini küçürek öyküyle ilişkilendirebiliriz. Atasözleri vereceği öğüdü bir olayla ilişkilendirerek çarpıcı bir şekilde, en kısa şekilde anlatma ve aktarma kabiliyetine sahiptir. Sözlüğe giremese de günlük hayatta atasözü niteliğine yakın, vermek istediği iletiyi çarpıcı bir şekilde verebilen kalıplaşmış ifadeler atölye kapsamında değerlendirilecektir. Az sözcükle çok şey anlatması ve olayın başı ve sonunu okuyucunun hayal gücüne bırakması noktasında küçürek öykü diğer olay yazılarından ayrılır. Birkaç kelime ile birkaç yüz kelime arasında uzunluğa sahip küçürek öykülerin anlık bir parıltı ya da şimşek çakması tesiri vardır. Bu durum okuyucuyu metin üzerine düşünmeye sevk eder. E. Hemingway, Ferit Edgü, Necati Tosuner, Sadık Yalsızuçanlar, Arzu Özdemir'in küçürek öyküleri ve atasözlerinden hareketle türü tanıtmak ve belirlenen toplumsal konular(eğitim, öğretim, öğretmen) üzerine küçürek öyküler yazmak atölyemizin ana çerçevesini oluşturacaktır. Gereksiz sözcük kullanılmaması ve söz işçiliği atölyemizin başka bir çerçevesini oluşturacaktır. Özgün metinler oluşturmak için zengin bir kelime dağarcığı ve hayal gücünün gerekliliği kuşkusuz bir gerçektir. Metni oluştururken anlamsal ve dilsel bütünlük de göz önünde bulundurulmalıdır. Bunlara bağlı olarak yazan kişinin iyi bir okur ve dikkatli bir gözlemci olması da gereklilikler arasında yer alır. Çünkü metin oluşurken klasik yöntemlerin yanında keşif, buluş ve çarpıcılık ön plana çıkar. Yazmak diğer dil becerilerine göre karmaşıktır ve kişileri zorlamaktadır. Yazar adaylarını bu manada belli ölçüde zorlaması da gerekir. Bu güçlüğü altında yatan sorunları belirleyerek bunları asgari düzeye indirmek amacıyla eğitimler ve uygulama atölyeleri düzenlenmektedir. Yaratıcı düşünce ve yazmayı geliştirmeyi amaçlayan bu çalışmada; dış dünya ile ilgili yapılan gözlemler sonucunda elde edilen tüm bilgilerin, diğer kişilerden farklı bir biçimde ortaya konması ve yaratıcı düşüncelerin küçürek öykü gibi görece yeni bir yazın türü aracılığı ile yazıya dökülmesi hedeflenmektedir. Atölye çalışmasında yazı yazmanın zihinsel, ruhsal, bilişsel faydalarından söz edilen ve küçürek öyküyü tanıtan sözlü bir sunum yapılacak, dramatik oyunlar ve diğer yaratıcı yazarlık etkinlikleri uygulanacaktır.

Anahtar Kelimeler: yaratıcı yazarlık, atasözü, küçürek öykü

⁷⁹⁴ Uzm., Milli Eğitim Bakanlığı, qvayvay@gmail.com

HIZLI VE ETKİLİ OKUMA

ÖZET

Atölye çalışmalarımızda göz hızı ve beyin hızının birbirine uyum sağlaması için egzersizler yapılacaktır. Atölyemize ilkokul 3. sınıftan itibaren tüm yaş grupları katılabilir. Atölye çalışmalarımıza 25 kişi katılabilir. Atölyemizin sonunda katılımcılarımızın görme açılarını 4cm'den yatay ve dikey alanda 12 cm'ye kadar çıkartabilmenin yöntem ve teknikleri öğretilmiş olacaktır. Bu atölye çalışmasındaki amacımız bilgi çağında yaşadığımız bu dönemde insanların ihtiyaç duyduğu ve öğrenmek istediği alanlardaki kitapları üç ya da dört kat hızla okumalarını sağlamaktır. Hızlı ve etkili okuma, metinleri daha hızlı bir şekilde okuyarak anlama ve bilgiyi daha hızlı şekilde işleme becerisidir. Bu beceri, okuma hızını artırarak daha fazla bilgiyi daha kısa sürede öğrenmeyi sağlar. Hızlı okuma teknikleri arasında gözün daha hızlı hareket ettirilmesi, kelime gruplarına odaklanma, gereksiz kelimeleri atlayarak anlamı hızlıca kavrama gibi yöntemler bulunmaktadır. Hızlı ve etkili okuma becerisi, öğrenme sürecini hızlandırabilir ve zaman tasarrufu sağlayabilir. Hızlı ve etkili okuma becerisi, Türkçe dersine olumlu etkiler sağlayabilir. Bu beceri sayesinde öğrenciler daha hızlı bir şekilde metinleri okuyabilir, anlayabilir ve analiz edebilirler. Bu durum, Türkçe dersinde yapılan okuma ve anlama aktivitelerinde öğrencilerin daha başarılı olmalarını sağlayabilir. Ayrıca, hızlı okuma becerisi sayesinde öğrenciler daha kısa sürede daha fazla bilgiyi işleyebilir ve öğrenme sürecini hızlandırabilirler. Bu nedenle, hızlı ve etkili okuma becerisinin Türkçe dersinde öğrencilerin akademik başarısını artırıcı bir etkisi olabilir. Etkili okuma yapmak için aşağıdaki ipuçlarına dikkat edebilirsiniz: Odaklanma: Okurken dikkatinizi dağıtan unsurlardan uzak durun ve metne odaklanın. Dikkatinizi toplayarak okuma hızınızı ve anlama seviyenizi artırabilirsiniz. Göz Hareketleri: Gözlerinizi hızlı bir şekilde metin üzerinde gezdirerek daha fazla kelimeyi aynı anda okuyabilirsiniz. Kelime gruplarına odaklanarak gözlerinizi daha etkili bir şekilde kullanın. Hızlı Okuma Teknikleri: Hızlı okuma tekniklerinden yararlanarak okuma hızınızı artırabilirsiniz. Örneğin, parmak yardımıyla metni takip etmek, gereksiz kelimeleri atlayarak anlamı hızlıca kavrama gibi teknikler kullanabilirsiniz. Anlama: Hızlı okurken anlamı kaybetmemeye özen gösterin. Metni sadece hızlıca okumak yerine, içeriği anlamaya çalışın ve önemli noktaları vurgulayın. Pratik Yapın: Etkili okuma becerisini geliştirmek için düzenli olarak pratik yapın. Zamanla okuma hızınızı ve anlama seviyenizi artırabilirsiniz. Bu ipuçlarını uygulayarak etkili okuma becerinizi geliştirebilir ve daha hızlı bir şekilde metinleri anlayabilirsiniz. Etkili okuma, metinleri hızlı bir şekilde okuyarak anlama ve bilgiyi daha hızlı işleme becerisidir. Etkili okuma becerisi, okuma hızını artırarak daha fazla bilgiyi daha kısa sürede öğrenmeyi sağlar. Bu beceri sayesinde okuyucu, metinleri daha hızlı bir şekilde tarayabilir, önemli noktaları vurgulayabilir ve ana fikri daha kolay şekilde anlayabilir. Etkili okuma becerisi, öğrenme sürecini hızlandırabilir, zaman tasarrufu sağlayabilir ve okuyucunun bilgiyi daha etkili bir şekilde işlemesine yardımcı olabilir. Bilinçaltı hızlı okuma, bilinçli olarak hızlı okuma tekniklerini kullanmadan, daha çok göz hızını artırarak metinleri anlama becerisini geliştirmeyi amaçlar. Bu teknik, okuyucunun metni daha hızlı bir şekilde tarayarak anlamı kavramasına yardımcı olabilir.

Anahtar Kelimeler: Hızlı, okuma, bilinçaltı

⁷⁹⁵ Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, albatros7652@hotmail.com

RENKLERİN DİLİ

GAMZE CEYHAN UÇAK⁷⁹⁶, ERCAN UÇAK⁷⁹⁷

ÖZET

Renk, ışığın nesnelere tarafından yansıtılması veya emilmesi sonucunda insan gözü tarafından algılanan bir görsel özelliktir. Renk, nesnelere yüzeyinde bulunan pigmentlerin veya malzemelerin ışığı yansıtma veya emme özelliklerine bağlı olarak oluşur. Işık farklı dalga boylarına sahip olması renklerin oluşmasını sağlar. Renkler, genellikle üç temel renk olan kırmızı, yeşil ve mavi (RGB) renk modeline göre oluşturulur. Bu temel renklerin karışımıyla birçok farklı renk elde edilebilir. Renkler aynı zamanda renk tekeri veya renk daireleri gibi görsel araçlarla da temsil edilebilir. Renkler, insanlar üzerinde duygusal ve psikolojik etkilere sahip olabilir. Renklerin kullanımı, tasarım, sanat, iletişim ve psikoloji gibi birçok alanda önemli bir rol oynar. Ayrıca renkler, kültürler ve toplumlara göre farklı anlamlar taşıyabilir ve farklı şekillerde yorumlanabilir. Renklerin duygusal ve psikolojik karşılıkları, insanların renklere nasıl tepki verdiğini ve renklerin insanlar üzerinde nasıl etkiler yarattığını ifade eder. Renk psikolojisi, renklerin insanların duygusal durumları, davranışları ve zihinsel süreçleri üzerindeki etkilerini inceleyen bir alandır. İşte bazı temel renklerin genel olarak kabul edilen duygusal ve psikolojik karşılıkları: Kırmızı: Kırmızı renk genellikle tutku, enerji, aşk, sıcaklık ve güç gibi duyguları temsil eder. Aynı zamanda kırmızı, dikkat çekici ve canlandırıcı bir renk olarak da bilinir. Mavi: Mavi renk genellikle sakinlik, huzur, güven, sadelik ve dinginlik gibi duyguları çağrıştırır. Buna ek olarak, mavi renk genellikle rahatlatıcı bir etkiye sahiptir. Yeşil: Yeşil renk genellikle doğa, tazelik, büyüme, denge ve sağlık gibi duyguları temsil eder. Yeşil aynı zamanda huzur verici ve dengeleyici bir renk olarak da kabul edilir. Sarı: Sarı renk genellikle neşe, enerji, mutluluk, iyimserlik ve canlılık gibi duyguları yansıtır. Sarı aynı zamanda dikkat çekici ve canlandırıcı bir renk olarak da bilinir. Mor: Mor renk genellikle lüks, gizem, zenginlik, yaratıcılık ve mistisizm gibi duyguları temsil eder. Mor aynı zamanda duygusal dengeyi ve içsel huzuru simgeler. Bu, renklerin genel olarak kabul edilen duygusal ve psikolojik etkilerine ilişkin genel bir bakıştır. Ancak renk algısı kişisel ve kültürel farklılıklara göre değişebilir, bu nedenle renklerin insanlar üzerindeki etkileri kişiden kişiye farklılık gösterebilir.

Anahtar Kelimeler: Renk, dil, sorular

⁷⁹⁶ Öğretmen, MEB, gamzeceyhan3552@gmail.com

⁷⁹⁷ Öğretmen, MEB, albatros7652@hotmail.com

HER CANLI NEFES İSTER, HER NEFES OKSİJEN

ŞERİFE SORUCU⁷⁹⁸, BAŞAK SAĞLAM⁷⁹⁹

ÖZET

Canlıların çeşitli tüketim ve bazı etkinlikleri sonucu temiz havanın doğal bileşiminde bulunan ana maddelerin eşik düzeyinin üzerine çıkması ya da altına inmesi ile canlı cansız yaşama zarar verebilecek oranda bozulmasına hava kirliliği denir. Hava kirliliği sonucu zararlı gazlar solunum yoluyla vücuda girmekte ve çeşitli sorunlara yol açmaktadır. Astım, kronik bronşit, kalp hastalıkları ve hatta kanser gibi ciddi hastalıkların riski hava kirliliği sonucu artmaktadır. Hava kirliliği, çocukların da günlük yaşamlarını etkileyen önemli bir konudur. Sadece büyüklerin değil ilkokulda erken çocukluk döneminde de bu konuda neler yapılacağına anlaşılması gerekmektedir. Bu doğrultuda bu projenin amacı öğrencilerin hava kirliliği nedenlerini anlamasını, hava kirliliğinin buldukları dünyayı nasıl etkilediğini fark etmesini, hava kirliliğini önlemek için çözüm önerilerinde bulunmasını ve öğrencilerin sağlığını korumak için bilinçli kararlar almalarını sağlamak amacıyla yapılmıştır. Hava kirliliğinin fiziksel ve psikolojik etkilerine literatürde sıklıkla yer verilmiştir. Literatürde yer alan bazı çalışmaların sonuçlarına göre; kentsel yerleşim yerlerinde yaşayanların kırsal yerleşim yerlerinde yaşayanlara göre hava kirliliği algısının daha fazla olduğu (Catalan Vazquez ve ark.,2009,Lia ve ark.,2015), okulda hava kalitesinin baş ağrısı, yorgunluk ve halsizlik üzerinde etkili olduğu(Thorstensen ve ark., 1990) belirlenmiştir. Yine 1970'li yıllara bakıldığında Ankara' da yaşanan hava kirliliği konusunda 1973'teDer Spiegel Dergisi'nde çıkan bir yazının içeriğini Yavuz' un (1975:112) aktarmıyla kısaca şöyledir: Ankara'da oturan bir milyondan fazla insan çaresiz bir şekilde zehirlenme ile karşı karşıyadır. Ankara'da görülen kirlenmenin nedeni sanayileşme değildir. Bu proje Ankara ili Çankaya ve Yenimahalle ilçeleri 2. sınıf öğrencilerinin çevreye ilişkin algılarını tespit etme amacıyla gerçekleştirilen bir nitel çalışmadır. Bu noktada projeye başlarken öncesinde öğrencilerle gözlem, yarı yapılandırılmış görüşmeler yapılarak öğrencilerin ön bilgileri tespit edilmiştir. Proje kapsamında gözlem ve tartışma, hikaye anlatma, oyunlar ve aktiviteler, görsel materyaller, sesli ve yazılı anlatım yöntem ve teknikleri uygulanması planlanmıştır. 43 öğrencinin aktif katılımı ile afiş çalışması, problem senaryosu, atık malzemelerle ürün oluşturma ve sunma, günlük tutma, hikaye yazma, pano çalışması, drama çalışmaları, çarkıfelek hava terimleri oyunu, soru cevap interaksyonu, gözlem sonuçlarını görsel materyale çevirme çalışmaları yapılmıştır. Öğrenciler diğer sınıflara ve aynı binayı paylaştıkları diğer okulun öğrencilerine, velilere sunum yapmaları sağlanmıştır. Proje boyunca öğrencilerde çevre dostu davranışlarda bulunma eğiliminde artış gözlenmiştir. Öğrenciler hava kirliliği nedenleri konusunda bilgi sahibi olmuş, hava kirliliğini önlemeye yönelik çözüm önerilerinde bulunmuş, sağlıklarını korumak için neler yapılabileceği konusunda fikir paylaşımında bulunmuştur. Sonuç olarak öğrencilerle yapılan bu hava kirliliği projesi, hem çevresel sorunlara duyarlı bireylerin yetişmesine katkı sağlamış, hem de bilimsel ve sosyal becerilerin gelişimine yardımcı olmuştur.

Anahtar Kelimeler: Hava kirliliği, Çevre Bilinci, Temiz Hava, Zararlı Gazlar, Oksijen.

⁷⁹⁸ Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, serifesorucu@gmail.com

⁷⁹⁹ Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, basakksaglam@gmail.com

KISA HİKAYE İLE KELİME ÇALIŞMASI

ÖZET

Kelime hazinesi, dil becerilerinin temelini oluşturduğu için ana dili öğretiminin önemli bir parçasıdır (Schmitt, Cobb, Horst ve Schmitt, 2017). Zengin bir kelime hazinesine sahip olabilmek için öğrenciler, farklı konu alanlarında değişik kelimelerin anlamlarını öğrenmelidir (Kurnaz, 2018). Dil eğitimi sürecinde, öğrencilerin kelime bilgi düzeylerini geliştirmek için etkinlik temelli çeşitli uygulamalar yapılmaktadır. Dil öğretiminin en önemli parçası sözcük bilgisidir. Bu yüzden, özellikle çocukların dil gelişimi kolay olsun diye kelime öğretimi eğlenceli hale getirilmelidir. Bu sebeple kelime öğretimi için bazı eğlenceli aktivitelere başvurulmalıdır. Böylelikle, kısa bir hikaye öğretimiyle kelime öğretimi planlanmaktadır. Belli başlı karakterlerden oluşan kısa bir hikaye oluşturularak o hikayenin kahramanlarının her birisi için birer karakter belirlenir. En az 4 tane karakter seçilir ve her birini tanımlayan sıfatlar belirlenir. Daha sonra bu sıfatlar bir kartona yazılır ve bu kartonlar kesilerek karıştırılır. Kesilen parçaların hepsi bir araya getirilir ve her birinin karşısına hikayenin kahramanlarının resmi koyularak uygun kahraman için uygun karakteristik özellikler seçilerek eşleştirilir. Bu şekilde öğrencilerin kelime hazinesinin zenginleşmesine büyük oranda katkı sağlanacaktır. Bu poster sunumunun amacı ; kelime bilgisini geliştirmeye yönelik bir çalışmadır. Çünkü bir dil öğrenirken özellikle de çocukların bir dil öğrenme sürecindeki öğrenme öncelikle çocukların çevrelerinde maruz kaldıkları kelimelerden başlar. Dolayısıyla dil öğretme sürecinde çocukların ilgisini çekecek konularda bağlamlar oluşturularak kelime öğretimi yapmak esasa alınmaktadır. Çocukların dil öğrenme sürecinde "grammatical" (dil bilgisi) algısı yeterince gelişmemiştir. Bu duruma yardımcı olunması bakımından adım adım öğrenme yöntemine başvurulabilir, yani kelimeler bazı aktiviteler sayesinde öğrenenler tarafından rahatlıkla edinilebilir. Bu bağlamda ,daha ilgi çekici olacağı düşünülen eğlenceli bir poster hazırlamak oldukça faydalı bir aktivite olacaktır. Bu aktivite sayesinde öğrenciler çok sayıda sıfat öğrenme fırsatı yakalayacaklar ve günlük hayatlarında kendilerini ifade edebilecek donanıma ve kelime bilgisine sahip olacaklardır. Böylece, bu tarz dil öğrenme fırsatlarına sahip olmaları onlara gerçek hayatlarında çok sağlam bir iletişim becerisine ve özgüvene sahip olmalarına imkan kılmaktadır. Bu şekilde günlük hayatta ve iş hayatlarında daha akıcı bir yabancı dil bilgisine sahip ve oldukça akıcı konuşan özgüvenli, donanımlı, verimli ve başarılı bireyler yetiştirilebilir.

Anahtar Kelimeler: Hikayenin kahramanları, karakterleri ve bu karakterleri anlatan İngilizce sıfatlar

⁸⁰⁰ Öğretmen, Niksar Danışman Gazi Anadolu Lisesi, esracindoruk3590@gmail.com

ÇOCUK ŞARKILARI İLE DEĞERLER EĞİTİMİ

MÜNTEHA KISACIKOĞLU⁸⁰¹

ÖZET

Günümüzde, müziğin eğitim süreçlerinde önemli bir rol oynadığı giderek daha fazla kabul görmektedir. Şarkılar, öğrenme deneyimini zenginleştiren etkileyici bir araç olarak öne çıkmaktadır. Bu çalışma şarkıların eğitimdeki etkisini inceleyerek, özellikle şarkıların bellek gücünü artırma ve konuları kalıcı bir şekilde öğrenmeye katkı sağlama potansiyelini ele almaktadır. Şarkıların ritmi, melodisi ve tekrarlanabilir sözleri, öğrenilen bilgilerin zihinde daha kalıcı olmasına katkı sağlayabilir. Bu yöntem ile şarkıların öğrenme süreçlerini nasıl optimize edebileceğini göstermekte ve öğrencilerin motivasyonunu artırma potansiyelini ele almaktadır. Şarkılar, öğrencilere konuları eğlenceli bir şekilde öğrenme imkanı sunabilir ve melodik öğelerin, bilgiyi daha etkin bir şekilde hatırlamada nasıl kullanılabileceği üzerine odaklanan bu çalışma, şarkı tabanlı eğitimin öğrencilerin öğrenme deneyimini nasıl zenginleştirebileceğini tartışmaktadır. Öğrencilerin derste öğretilen ahlaki ilkeleri hayatlarına geçirmesini kolaylaştırmak ve olumsuz davranışların olumlu davranışlarla yer değiştirmesini sağlamak amacıyla şarkılarla değerler eğitimine başlandı. Her hafta 40 dakikalık dersin son 5 dakikasında o hafta kazanması gereken ahlaki ilke ile ilgili akıllı tahtadan bir şarkı açıldı. Öğrencilerin ritme ayak uydurarak şarkıyı tekrar etmeleri istendi. Öğrenciler şarkı sözlerinin bulunduğu alt yazı ile şarkının ritmine ayak uydurarak çok kısa sürede şarkıyı hafızalarına aldılar. Her haftayı dinledikleri şarkının heyecanı ile geçirdiklerini, bir sonraki haftanın parçasını ve klibini sabırsızlıkla beklediklerini ifade ettiler. Şarkıyla birlikte gittikleri her yere ahlaki davranışların bulunduğu sözler dolaylı yoldan taşındı. Velilerden öğrencilerin şarkıları evin diğer fertlerine ezberlettiklerine dair olumlu dönütler alındı. Doğruluk, adalet, yardımseverlik, sevgi, dostluk, sabır, sorumluluk sahibi olma, yeme içme adabı, kişisel temizlik konuları ile kazanması gereken olumlu davranışları daha hızlı kazanıldı. Çevrelerinde olumsuz davranışları gerçekleştiren insanlara ezberledikleri şarkıları söyleyerek olumsuz davranışları olumlu davranışa dönüştürmeleri için insanlara örnek olundu. Sonuç olarak şarkılar, eğitimde öğrenmeyi destekleyen güçlü bir araçtır. Duygusal deneyim, dil becerileri, motivasyon ve kültürel farkındalık gibi alanlarda avantaj sunmaktadır. Öğrencilere daha etkili ve keyifli bir öğrenme deneyimi sunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: çocuk, şarkı, eğitim,

⁸⁰¹ Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, munteha_14@hotmail.com

SOSYAL YAŞAM ALANININ COĞRAFYA DERSİ BAŞARISINA ETKİSİ

ERKAN KÜÇÜK⁸⁰²

ÖZET

Okullarımız sınıflarımız kalabalık ortamlardır. Bu kalabalık ortamlarda farklı kültürler, diller, dinler, etnik gruplar, cinsiyet farklılıkları, yaşanan sosyal çevre ve ortam farklılığı gibi çeşitlilikler bulunabilmektedir. Okullarımızda bu tür farklılıkların olmasının avantajlı ve dezavantajlı yanları olabilmektedir. Sınıf yönetimi açısından çeşitliliklerin fazla olduğu sınıflarda öğrencileri kontrol altında tutmak, ortak noktalarına dokunmak ders öğretmenlerine zorluk oluşturabilmektedir. Mesleki donanım ve tecrübe düzeyi belirli bir aşamanın üzerinde olan öğretmenler için bu durum açıkçası çok sorun teşkil etmemektedir. Okullarımızdaki çeşitliliğin avantajlı tarafları da çok karşılaşılan bir durumdur. Ders öğretmenleri için yol gösterici, işini kolaylaştırıcı bir fırsatında ortaya konmasını sağlayabilmektedir. Bazı öğrencilerin sosyal yaşam alanı bir takım derslerde bir adım önde başlamalarına, konuları sosyal hayatlarıyla bütünleştirerek kolayca öğrenmelerine ve derse olan ilgilerinde artışa imkan sağlayabilmektedir. Derse ilgisi yüksek olan öğrencide başarı durumu da yüksek olacaktır. Diğer öğrencilerinde, avantajlı durumunu olumlu kullanan öğrenci ya da öğrencileri örnek alması sonucu ders başarılarını artırabilmek için daha fazla efor sarfederek başarıyı yakalaması gerçekleşebilir. Bunun yanında ders öğretmeni diğer öğrencilerinde aynı seviyelere gelebilmeleri açısından hayatın içinden örnek ve uygulamalarla dersi daha verimli bir hale getirebilir. En belirgin örneklerden biri olarak coğrafya derslerinde kırsal kesimde yaşamış ya da yaşayan öğrencilerin, sosyal yaşam alanlarındaki deneyimleri derslerde ilgi düzeyinde artışa ve başarılı sonuçlara ulaşmalarına vesile olabilecektir. Yaşanılan sosyal çevrenin üzerine gereken önem verildiğinde öğrencilerin ders başarısını artıracak gizli hazineler ortaya çıkarılabilecektir. Kırsal kesimde ve şehirselleşmiş yerleşmelerde yaşayan öğrencilerin, coğrafya dersinde başarı düzeyine yaşadıkları ortamın ne derece etkisi olduğu saptamak çalışmanın amacını oluşturmaktadır. Araştırma da örneklem grup olarak Yozgat Merkez ilçesinde iki farklı okulda kırsal kesimde yaşayan 40 ve şehir merkezinde yaşayan 40 öğrenci olmak üzere toplamda 80 öğrenciye sorulara katılım durumlarını evet-hayır şeklinde verecekleri bir Google form anket çalışması yapılmıştır. Ankete katılan öğrencilerden yaş, cinsiyet, sınıf seviyesi, yaşadığı alanın kırsal yerleşme mi, şehirselleşmiş yerleşme mi olduğuna dair bilgiler istendi. Coğrafya öğretmenlerinin kırsal kesimde yaşamış ve yaşayan öğrencilerdeki gizli cevherleri ortaya çıkarabilmek için diğer öğrencileri gözardı etmeden ders içinde sürekli aktif katılımlarını sağlaması hem o öğrencileri başarılı yapacak hemde diğer öğrencilerin aktif katılımlarını sağlayacaktır. Sosyal yaşam alanı eğitime olumlu katkılar sağlamaktadır. Her öğrencide gizli cevherler vardır ve ortaya çıkarılabilmesi için öğretmenlere büyük görev düşmektedir. İnsan ve doğanın etkileşimi coğrafyayı oluşturduğu için doğayla iç içe yaşayan bir insan için coğrafya dersinde başarı sağlamak yüksek ihtimaldir. İklimsel olaylar, kırsal ve şehirselleşmiş yerleşmelerde yaşayan insanlar için farklı duygusal anlamlar içermektedir. Coğrafya dersleri imkanlar el verdiği sürece arazi çalışmaları şeklinde açık

⁸⁰² Öğretmen, ATATÜRK ANADOLU LİSESİ YOZGAT, kucuke19@gmail.com

alanlarda yapılmalıdır. Görsellerin, uygulamalı etkinliklerin yapılması coğrafya eğitiminin olmazsa olmazlarıdır. Üniversitelerde coğrafya bölümlerinde arazi tatbikatlarının daha fazla yapılması gerekmektedir. Coğrafya öğretmenlerine daha kalıcı bilgiler sağlayacak ve öğrencilere aktarımını kolaylaştıracaktır.

Anahtar Kelimeler: Sosyal Yaşamaları, Coğrafya, Eğitimde Başarı

ÖZET

Genç nüfusu çok olan ülkemiz diğer birçok ülke gibi gençlik sorunları ile karşı karşıyadır. Son 20-25 yıl içerisinde tüm ülkeler gençlik sorunlarının çözümü için çalışmalarına ağırlık verse de ülkemizdeki çalışmalar kısmen ve göreceli olarak zayıftır. Bilimsellik ve bir hedef doğrultusunda hazırlanmış çalışmalar yok denecek kadar azdır. Bu amaçla yazılmış “21. Yüzyılda Lider Gençlik” kitabı metaanaliz yöntemi ile yapılan inceleme doğrultusunda gençlik liderliğini, gençlerin kendilerini tanımaları, karar almaları, yönetime katılmaları ve kendilerini gerçekleştirmelerine katkı verecek bir dizi etkinlik tespit edilmiştir. Gençlerin liderlik becerilerinin geliştirilmesinde bu etkinlikler büyük önem taşımaktadır. Bu çalışma gençlik liderliğine ilgi duyan ve bu konuda çalışmalar yapanlara, kurum ve kuruluşlara katkı sağlamak amacıyla yapılmıştır. Bu kitap, Gençlerin kendilerini keşfetme, tanıma, ifade etme ve doğuştan var olan potansiyellerinin ortaya çıkarılması ve temel liderlik becerilerinin geliştirilmesi için bir rehber niteliğindedir. Her genç kendine özgü bir dünyadır; delikanlıdır, hareketlidir ve arayış içindedir. Bu dinamik dönemde gencin kendisi ve ülkesi için doğru bir şekilde yönlendirilmesi gerekmektedir. Özge bir ifadeyle bu kitap, gençlerde liderlik becerilerinin geliştirilmesine dönük bir kılavuz olarak hazırlanmıştır. Kitap, gençlerde liderlik becerilerinin geliştirilmesine dönük dokuz bölümden oluşmaktadır. Kitabın Konu Başlıkları; Liderliği Anlamak, Liderlik Ve Kendini Tanıma, Liderliğin Yapı Taşları, Liderin Davranışları, Hedef Koyma Ve Ülkü Sahibi Olabilme, Sorun Çözme Ve Karar Verme Becerileri, İletişim Becerileri, İnsani, Millî Ve Özgün Bir Duruşa Sahip Olma, Filmlerden Liderlik, Kitapla İlgili Kategoriler, Sosyal Bilimler Kitapları>Psikoloji - Psikiyatri>Yetişkin şeklindedir. Sonuç olarak bu eser liderlik yolunda gençlere bir referans olarak hazırlanmıştır. Gençlerin liderlik yolunda aşama ktedebilmeleri bu temel becerileri kazanmalarıyla mümkün olacağı görülmüştür. Kitabı okuyan gençlerle yapılan görüşmelrde kitabın bölümlerinin anlaşılmasının ve hayatta uygulamaya konmasının önlerini açacağı dönütleri alınmıştır. Hedefimiz bu çalışmaların sayısını artırmak, gerek kamuda gerek özel sektörde gerekse özel hayatlarında gençlerin liderlik becerileri gelişmesini sağlamaktır. Bu kitabın referans alması gereken sadece gençler değil, kamuda ve özel sektörde insan kaynaklarından sorumlu yetkililer, öğretmenler, akademisyenler, ailelerdir. Bu noktada aileler kısmı çok daha önem kazanmaktadır. Aile içinde başlayan iletişim ve gençlere olan bakış açısının değişmesi gençlerin kendilerine olan bakışını da değiştirecektir. Öz güveni yüksek gençler toplumun her alanında liderlik becerisi kazanarak var olabilecektir.

Anahtar Kelimeler: Gençlik, Liderlik, Gelişim

⁸⁰³ Öğretmen, Kayseri İl Milli Eğitim Müdürlüğü, ekremsabuncu@hotmail.com

BİLSEM GÜNLÜĞÜMÜZ

NURCAN ÇALIŞKAN⁸⁰⁴, RAMAZAN ÇIRAKOĞLU⁸⁰⁵, TAHİR DEMİR⁸⁰⁶, SELİM TOSUNOĞLU⁸⁰⁷

ÖZET

Bilim ve Sanat Merkezleri, okul kurumları dışında öğrencilerin yetenekleri doğrultusunda gelişebilecekleri kurumlardır. Bilim ve Sanat Merkezlerinin amacı; Amacımız öğrencilerimizin mevcut yeteneklerini fark etmelerine ve bunları en üst düzeyde kullanmalarına olanak sağlamaktır. Bu amaçla çeşitli etkinliklerle yükseköğretim modeline uygun olarak hazırlanmaktadır. Bilim ve Sanat Merkezleri öğrencilerimize 21. yüzyıl becerilerini kazandırmayı amaçlamaktadır. Farklı öğrenme yöntemleri ile öğrencinin bilişsel gelişiminin güçlendirilmesi, öğrencilerin hayal gücünün geliştirilmesi, kültürümüzün yakından tanınması, karakter eğitiminin sağlanması, çocukların olaylara farklı bir perspektiften bakabilmelerinin sağlanması, çok yönlü/stratejik/eleştirel düşünebilme becerisinin kazandırılması, Sebep-sonuç ilişkisini doğru kurabilme, Planlı hareket edebilme, Hızlı düşünüp karar verebilme, Durumlar karşısında farklı çözüm ve stratejiler geliştirebilme, Takım halinde çalışma eğilimini arttırabilme, Sosyal başarıyı arttırabilme, Kendini geliştirebilme değerlerimizin farkındalığı arttırmaktır. Bilim ve Sanat Merkezleri, özel yetenekli öğrencilerin erken yaşlarda keşfedilmesini ve bu keşif sonrasında yeteneklerinin geliştirilmesini amaçlayan eğitim kurumlarıdır. Bu merkezler, öğrencilerin potansiyellerini en üst seviyeye çıkararak akademik, bilimsel veya sanatsal becerilerini öne çıkarmayı hedefler. Bilim ve Sanat Merkezleri, sınavlara hazırlanma amacıyla değil, süreç odaklı ve proje tabanlı bir öğretim modeliyle eğitim sunar. Burada sınıf geçme veya not alma gibi geleneksel hedefler yerine, öğrencilerin yeteneklerini geliştirebilmeleri ve istenilen niteliklere uygun projeleri gerçekleştirebilmeleri ön plandadır. Bu yöntemle, öğrenciler teorik bilgileri özümseyerek uygulama becerilerini geliştirir ve yaratıcı projelerle kendilerini ifade etme fırsatı bulurlar. Bilim ve Sanat Merkezleri öğrencilere; Özel Yetenekleri Geliştirme, Derinlemesine Bilgi ve Beceri Kazanma; Akademik Başarı, Özgüven ve Motivasyon Artışı, Yaratıcılık ve Problem Çözme Becerileri, Sosyal ve Kişisel Gelişim gibi becerileri kazandırır. Bilsemelerde uygulanan öğretim programlarının her biri öğrencinin süreç içinde gelişimi için aşamadır. Bunun için; Bilim ve Sanat Merkezleri'nde görev yapan idareci, öğretmenler uyum içinde, öğrencilerin süre içinde gelişimlerinin en üst düzeye taşımak için; planlı ve koordineli etkinlikler, birbirini destekleyen öğretim programları, ortamları düzenleyip, sağlamalıdır. Öğrencilerin süreç değerlendirilmeleri, portfolyo, öğrenme günlükleri şeklinde yapılarak, günden güne performansının bütüncül olarak nasıl ilerlediği gözlenmelidir. 21. yüzyıl becerilerini günlük hayata uyarlanması, öğrencinin hangi alana yatkınlığını belirlemek için yapılan etkinlikler, Bilim ve Sanat Merkezleri için hazırlanmış kitaplardan uygun olan çalışmaların yapıp, öğrenci profili, ihtiyacı ve hazır bulunuşluk düzeyine göre alternatif etkinlikler de kullanılmalıdır.

Anahtar Kelimeler: Bilim ve Sanat Merkezi, takım çalışması, eleştirel düşünme

⁸⁰⁴ Öğretmen, Sungurlu Bilim Ve Sanat Merkezi, nurcancaliskan1906@gmail.com

⁸⁰⁵ Diğer, Sungurlu Bilim Ve Sanat Merkezi, ramazancirakoglu19@gmail.com

⁸⁰⁶ Diğer, Çorum İl Millî Eğitim Müdürlüğü, nurcancaliskan1906@gmail.com

⁸⁰⁷ Diğer, Sungurlu Bilim Ve Sanat Merkezi, selimtosun.019@gmail.com

HİKAYE ANLATIM KÜPLERİ İLE YARATICI DÜŞÜNME ATÖLYESİ

ELİF ARKALI⁸⁰⁸, DİNÇER BEKTAŞ⁸⁰⁹

ÖZET

Hikâye küpleri, çocukların hayal dünyalarını ve sezgilerini ortaya koyma olanağı sağlayan ürünlerdir. Çocukların yaratıcı düşünme becerilerini geliştirici etkiye sahip olan ürünler ile onların eğitim öğretim hayatlarına ve sosyal yaşama daha doğru bir şekilde adapte olmaları sağlanabilir. Hikâye küpleri oyunu, bir veya birden fazla kişi ile oynanabilir. Oyunda oyuncu sayısı kısıtlaması yoktur. 9 adet zar ile oynanan bir oyundur, her zarın 6 yüzünde farklı resim ve şekiller yer almaktadır. Bu bağlamda, 9 zar toplam 54 farklı şekilden meydana gelmektedir. Zarların üzerinde yer alan şekiller ağaç, kalem, arı veya kitap gibi kavramların görsellerinden oluşmaktadır. Oyun oynanırken 9 zarın tamamı aynı anda atılır ve zarların üzerinde kalan şekillerden bir hikâye anlatılır. Hikâye anlatma işlemi, çocukların dil becerilerini geliştirirken yaratıcılık düzeylerini de yükseltmektedir. Bu kapsamda her çocuğun hayal gücüne bağlı olarak çok farklı hikâyeler oluşturulabilir. Çocuklarda hayal gücü gelişimi, sözel ifade yeteneği, kelime dağarcığı gelişimi ve hafıza gelişimi gibi kazanımları olan bu oyun hazır olarak satılan bir kutu oyunudur. Oyunun uygulama aşamasında yaş grubuna bağlı olarak zar sayısı artırmak veya azaltmak mümkündür. 6 yaş ve üzeri çocuklar ve tüm yetişkinler için uygun olan oyun, zar sayısı azaltılarak daha küçük yaş gruplarıyla da oynanabilmektedir. Hikâye anlatım küpleri atölyesinin uygulama aşamasında, hikâye anlatımı için uygun bir oturma düzeni oluşturularak, çocuklarla göz teması kurmanın önemi vurgulanacaktır. Uygulama esnasında küplerin ilk olarak 3 tanesi ile başlanarak ilerleme sağlanacaktır. Seçilen küplerde bir hikâye kahramanı, hikâyenin yeri ve zamanın olduğu görsellerin olmasına dikkat edilmelidir. Bu atölyenin temel amacı doğrultusunda çocuğu merkeze alarak; hayal gücünü, duygularını ifade etmesini, yaratıcılığını ortaya koymasını beklemektir. Aynı görseli farklı biçimlerde yorumlama becerisine dikkat çekilecektir. Hikâye anlatım küpleri atölyesi ile katılımcıların çocukların duygu, düşünce ve hayallerini farklı yollarla ifade etmelerini sağlamak için yeni bir yöntemi öğrenmeleri sağlanacaktır. Ayrıca bu atölye ile çocukların hayal güçleri ile gerçek yaşantıları arasında bir bağ kurmaları, olay sıralama yaparken zamanı yerinde kullanmaları hedeflenmiştir. Hikâye anlatım küplerinin işleniş adımları takip ederek, öğretmenler derslerini daha etkili ve verimli hale getirebilirler. Atölye çalışmasına öncelikle okul öncesi ve sınıf öğretmenleri olmak üzere bu konuda kendini geliştirmeye istekli 15 katılımcı kabul edilecektir. Katılımcıların atölye için bir hazırlık yapmaları gerekmemektedir. Atölye çalışmasında; hikâye anlatım küpleri ile ilgili temel bilgiler verildikten sonra bu oyun aracılığı ile bir dersin nasıl planlanacağı örneklendirilecektir. Atölye katılımcılarının oyunu da oynayarak yaratıcı düşünmeyi nasıl aktif hale getirebileceklerini görmeleri sağlanacaktır. Atölye bir eğitici eğitimi olmayıp atölye sonunda katılımcıların hikâye küplerinin derslerde yaratıcı düşünmeyi geliştirici şekilde nasıl kullanılabileceği konusunda farkındalıklarının oluşması ve küpleri etkili bir şekilde kullanabilme becerisi kazanmaları beklenmektedir.

Anahtar Kelimeler: hikaye küpü, düşünme becerisi, hayal kurma, olay sıralama

⁸⁰⁸ Öğretmen, MEB, arkalielif@gmail.com

⁸⁰⁹ Doktora Öğrencisi, MEB, dincerbektas@gmail.com

GLOBAL GUARDS

SACİDE KOÇ⁸¹⁰, FATMA YANIK⁸¹¹, FIRAT YAĞDIRAN⁸¹²

ÖZET

“Global Guard”, öğrencilerimizin küresel ısınma ve iklim değişikliği konusunda bilgi ve farkındalıklarını artırmak, gezegenimizin birbirine bağlı yaşam döngülerinin ve biyolojik çeşitliliğin korunmasını sağlamak ve iklim değişikliğinin etkilerini en aza indirebilecek, bilinçli kararlar verebilecek ve sürdürülebilir yaşama yardımcı olabilecek bireyler yetiştirmeyi hedefleyen “doğa bilinci tabanlı” bir projedir. Projemiz 5 yabancı (Arnavutluk,Bulgaristan,Polonya,Romanya ve İspanya) ,10 Türk ve 153 öğrenci ile yürütülmüş olup çeşitli etkinlikler ve yapılan işbirlikçi çalışmalarla zenginleştirilmiştir. Öncelikle öğrencilerimizle “Canvada” oluşturduğumuz proje logomuzu okuldaki öğrenci ve öğretmen arkadaşlarımız tarafından oylanarak seçildi. Okul genelinde eş zamanlı olarak öğrencilerimiz küresel ısınma ve iklim değişikliği konusunu içeren animasyon ve belgeselleri izlemiş olup yaptıkları çıkarımları sınıfta paylaşmışlardır. Öğrenciler telefona indirdikleri web 2 avatar araçlarıyla projenin Echoshi kahramanını oluşturmuşlardır. Amacımız öğrencilerin 'Ecoshi' karakteri ile özdeşleşmelerini ve onların birer doğa kahramanı olmalarını sağlamaktır. “Doğa Gezisi:Fotoğraf Kolajı” etkinliğimiz Hayat Bilgisi: Doğada Hayat; Türkçe Dersi: Doğa ve Hayat Fen Bilimleri: Çevre temasıyla ve Beden Eğitimi ve Oyun dersinde Fiziksel etkinlikleriyle, Rehberlik dersinde okul içindeki ve dışındaki eğitsel ve sosyal etkinliklere katılmayla, ilişkilendirilmiştir. Öğrenciler doğada keşif yolculukları yaparak doğanın muhteşem manzarasının tadını çıkarmış olup çektikleri fotoğraflarında kolajlamışlardır. İklim değişikliği ve küresel ısınmayı önleyebilecek en güzel etkinliklerden biri olan ağaç dikme/ çiçek dikme öğrenciler tarafından gerçekleştirilmiştir.1 haftalık seminer tatilinde öğrenciler aileleriyle beraber evlerinde gerek saksıda gerekse bahçede çeşitli bitkiler ekmişlerdir. Her bahar, Mart ayının sonundan Nisan ayının ortasına ve hatta Mayıs ayının başlarına kadar, kiraz çiçekleri Japonya'da çiçek açar. Öğrencilerimizle Japonya'da Sakura zamanı ile ilgili bir web sitesi haberini okuduk. Bizim için projenin en dikkat çekici ürünleri “Heberyum Dosyası” ve “Geri Dönüşüm: Orijinal Sanat Eseri Yapmak” oldu. Öğrenciler doğal çevrelerinde bulunan bitkileri 2 tane çizgisiz kağıda yapııştırarak kurutmuşlardır. Kuruyan bitkilerin bilgilerine Planet uygulamasından ulaşarak Herbaryum sayfalarına bitki familya bilgilerini de eklemişlerdir. Daha sonrasında hazırlanan tüm sayfalar tek bir dosya altında toplanıp sunulmuştur. Öğrenciler doğal yaşamı korumak adına ortaya çıkan atıkları azaltmak ve onları kullanılabilir hale getirmek için evde aileleriyle beraber saksı ,kalemlik oyuncak ve vazo gibi ürünler oluşturmuşlardır. Proje ortaklarımızla da öncelikle Karışık ülke takımları kuruldu ve her takım seçtiği iki öğrencisi ve ortağıyla beraber poster oluşturdu.Hazırlanan posterler kitapçık haline getirildi. İkincisi “22 Nisan Dünya Günü” için Öğrenciler projede yer alan ECHOSHİ kahramanın dünyayı iklim değişikliğinden kurtarmanın yollarını düşünerek kendi fikirlerini Chatterpix aracını kullanarak dile getirmişlerdir. Hazırlanan kısa videolar tek bir video haline getirilerek sunulmuştur. Son olarak Projede 'doğa farkındalığı' oluşturmak için doğa yürüyüşleri, oryantiring oyunları, outdoor öğrenme

⁸¹⁰ Öğretmen, , sacidekoc@gmail.com

⁸¹¹ Öğretmen, Nuri Paktil Bilim Ve Sanat Merkezi, ftmynk@yahoo.com

⁸¹² Uzm., Kırklareli Bilim Ve Sanat Merkezi, fyagdiran@gmail.com

uygulamaları ve çevremizdeki canlıları korumaya yönelik etkinlikleri bir araya getirerek her üyemiz 'Doğa Farkındalığı: Fotoğraf Kolajı' oluşturmuştur. Her bir üyemizin fotoğraf kolajlarıyla Proje adımızı oluşturduk.

Anahtar Kelimeler: Çevre,Proje, ESEP, eTwinning, Eğitim

SINIFTAN UZAYA

SERPİL AKKOL⁸¹³, AYNUR ALIŞANOVA⁸¹⁴, XATİRE ŞABEDDİNOVA⁸¹⁵, ESRA ZEHRA BALKAN⁸¹⁶, ÜMMÜ SÜLEYMANOVA⁸¹⁷

ÖZET

"İlkokul Öğrencileri ile Uzay,teknoloji ve Deney Yolculuğu. Bu proje, öğrencilere uzay ve bilimsel gelişmeler,buluşlar ile ilgili bilgileri öğretmek 21.yüzyıl becerilerini geliştirmelerini sağlamak amacıyla proje tabanlı bir öğrenme yaklaşımı kullanılarak yapılmaktadır . öğrenciler,projenin farklı aşamalarında aktif bir şekilde rol alarak ve gerçek dünya sorunlarını çözmek bilgi ve becerilerini eğlenceli bir şekilde deneyimlemelerini sağlamak amacıyla gerçekleştirilmektedir.Proje kapsamında,öğrencilere uzayla ilgili atölye çalışmaları,deneyler yaptırılacaktır. Öğrencilere,bilimsel buluşlar hakkında bilgi verilecektir. Bilimsel buluşların doğa gözlemi , merak duygusu ve araştırmalar ile ortaya çıktığı bilinci oluşturmaya çalışılacaktır. Hayattan ilham alan tasarımlar,uzay araştırmaları,gökyüzünün bilim insanlarınca merak edilmesi ve birçok buluşun ortaya çıkması öğrencilere çok ilginç gelmektedir. Proje ile ilgili deney,maket çalışmaları ,drama,atölye çalışmaları yapılarak öğrencilerde merak uyandırılmaya çalışılacaktır. Türk tarihinde buluşlarıyla Dünyada ilham olmuş bilim insanlarımızı ve buluşlarını tanıtmak;uzayı,doğayı incelemek,deney,gezi gözlem,müze etkinlikleri yaparak,öğrencilerin öğrendiklerini pekiştirmeleri sağlanacaktır. Deneyim paylaşımı için bir bilim şenliği düzenlenerek kendini ifade etmeleri sağlanacaktır. Bu şenlikte öğrenciler,bilim insanları kıyafetleri giyecek,bilim insanların buluşlarını anlatacaklar ve yaptıkları çalışmaları sergileyerek,deneyler,atölyeler yapacaklar,karşılaştıkları problemlere çözüm üretecekler,diğer öğrencilerle deneyimlerini paylaşacaklardır. Proje tabanlı öğrenme,öğrencilerin aktif bir şekilde öğrenmelerini ve 21.yüzyıl becerilerini gerçek dünya sorunlarını çözerken kullanmalarını sağlar.Bu proje,ilkokul öğrencilerinin bu becerileri geliştirmelerine ve gelecekteki başarılarına katkıda bulunmalarına yardımcı olacaktır.Proje tabanlı öğrenme,öğrencilere aşağıdaki 21.yüzyıl becerilerini geliştirme fırsatı sunar:

1. Eleştirel Düşünme:Proje sürecinde öğrenciler,bilgi toplama,analiz etme,sonuç çıkarma ve değerlendirme gibi eleştirel düşünme becerilerini kullanacaklardır.
2. İletişim:Öğrenciler,projenin farklı aşamalarında sunumlar yapacak,raporlar yazacak ve grup çalışmaları yapacakları için iletişim becerilerini geliştireceklerdir.
3. İşbirliği: Proje tabanlı öğrenme,öğrencilerin grup çalışmaları yapmalarını teşvik eder. Öğrenciler,farklı fikirleri bir araya getirerek işbirliği yapmayı öğreneceklerdir.
4. Yaratıcılık:Proje sürecinde öğrenciler,çözüm önerileri üretmek, farklı perspektiflerden düşünmek ve yaratıcı çözümler bulmak için yaratıcılıklarını kullanacaklardır.

⁸¹³ Öğretmen, MURAT KÖLÜK İLKOKULU BAKIRKÖY İSTANBUL, serpil_akkol@hotmail.com

⁸¹⁴ Öğretmen, GORANBOY- E.MƏMMƏDOV ADINA GORANLI KƏND TAM ORTA MƏKTƏB AZERBAYCAN, Mail.aynuralisanova@gmail.com

⁸¹⁵ Öğretmen, ŞƏKİ ŞƏHƏR 11NÖMRƏLİ ORTA MƏKTƏB AZERBAYCAN, xatireshabeddibova@gmail.com

⁸¹⁶ Öğretmen, İSTANBUL İL MEM ARGE, balkanesra.zehra@gmail.com

⁸¹⁷ Öğretmen, AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI ŞƏKİ ŞƏHƏRİ M.RƏSULZADƏ SOKAKI 14 NUMARALI TAM ORTA OKUL, asimansuleymanov090@gmail.com

5. Problem Çözme: Proje tabanlı öğrenme, öğrencilerin gerçek hayattaki sorunları çözmelerini sağlar.Öğrenciler,problemleri tanımlayacak, analiz edecek ve çözüm önerileri geliştireceklerdir.

6. Dijital Okuryazarlık:Proje sürecinde öğrenciler,dijital araçları kullanarak bilgiye erişim sağlama,veri analizi yapma ve sunumlar hazırlama gibi dijital okuryazarlık becerilerini geliştireceklerdir.Bu proje etwinning,Tübitak projesidir.

Anahtar Kelimeler: Uzay,bilim,deney,gözlem,buluş,doğa,biyotaklit

BAŞLIK: OKUL ÖNCESİ DÖNEMDE GERİ DÖNÜŞÜM ETKİNLİKLERİNİN ÇOCUKLARIN ÇEVRE BİLİNCİ VE DAVRANIŞLARI ÜZERİNDEKİ ETKİSİ: BİR ALAN ÇALIŞMASI

BURCU TURAN ABAY⁸¹⁸

ÖZET

Bu çalışma, okul öncesi dönemdeki çocuklarda geri dönüşüm etkinliklerinin çevresel bilinç ve davranışlar üzerindeki etkisini incelemeyi amaçlamaktadır. Araştırma, 8 anaokulu ortamında gerçekleştirilen ve 100 okul öncesi dönem çocuğunu içeren bir örneklemi kapsamaktadır. Çocuklar, 36 hafta boyunca düzenli geri dönüşüm etkinliklerine katılmışlardır. Çalışmanın metodolojisi, çocukların geri dönüşüm çevre bilinci ve davranışlarını değerlendirmek amacıyla kullanılan ölçme araçlarını içermektedir. Bu ölçme araçları arasında deneysel gözlem ve anketler bulunmaktadır. Bulgular, geri dönüşüm etkinliklerine katılan çocuklarda çevresel bilinçlerinin arttığını ve geri dönüşümle ilgili olumlu davranışlar sergilediklerini göstermektedir. Çalışmanın sonuçları, okul öncesi dönemdeki çocuklarda geri dönüşüm etkinliklerinin çevresel bilinci artırma potansiyeline sahip olduğunu vurgulamaktadır. Ayrıca, bu tür projelerin çocukların geri dönüşümle ilgili tutum ve davranışlarını olumlu yönde etkileme konusundaki önemli rolünü vurgulayan öneriler sunulmaktadır. Bu bulgular, gelecekteki eğitim programları ve çevresel bilinç geliştirme stratejileri için temel oluşturabilir. Bu çalışma, okul öncesi düzeyde geri dönüşüm eğitimi üzerine odaklanan bir "twinning" projesinin bilimsel bir değerlendirmesini sunmaktadır. Okul öncesi dönem çocuklarında; geri dönüşüm ve çevre bilinci davranışlarının gelişimi, geri dönüşüm aktivitelerine dayalı projelerin öğrenciler arasında çevre bilincini artırmadaki etkisi ve geri dönüşüm aktivitelerinin çocukların atık yönetimi konusundaki becerileri üzerindeki etkilerini için yürütülmüştür. Örneklem olarak Türkiye'deki ve Bulgaristan'daki farklı 8 okul öncesi eğitim kurumlarından seçilen 100 öğrenci ile twinning projesi gerçekleştirilmiştir. Ölçme aracı olarak çocuklardaki sürdürülebilirlik algısı, deney yoluyla öğrenme, anketler ve gözlem yöntemleri kullanılarak değerlendirilmiştir. Özel olarak doğadan toplanılan veya atıl durumda olan malzemeler ile tasarlanan eğitim materyalleri, geri dönüşüm konusunu kapsamlı bir şekilde öğretmek amacıyla kullanılmıştır. Twinning projesine katılan okul öncesi dönem çocuklarının geri dönüşüm bilinci ve çevre sorumluluğu konusundaki farkındalıkları ölçmek için veliler üzerinden çoktan seçmeli bir değerlendirme anketi uygulanmış olup "çocuğunuz geri dönüşüm konusunda yeterli bilgiye sahip oldu mu?" sorusuna 100 veliden 99'u "evet" cevabını vermiştir. "çocuğunuzun proje sonunda çevreye ve doğaya olan tutumunda olumlu değişim oldu mu?" sorusuna 100 veliden 98'i "evet" cevabını vermiştir. Geri dönüşüm aktivitelerine katılan öğrencilerin, atık yönetimi becerilerini edinebilmeleri için davranış panosu kullanılmış ve bu alanda gösterilen olumlu davranışlar pekiştirilmiştir. Ayrıca aile katılım etkinlikleri ile de desteklendirilerek bu edinilen davranışların günlük hayat içerisinde de kullanılması sağlanmış ve çevresi açısından farkındalık yaratılmıştır. Proje sürecinde katılımcı okullardaki öğrencilerle dijital ortamda bir araya gelinerek farklı kültürleri tanıma fırsatı yaratılırken; kelime bulutu, wordart gibi web 2.0 araçları kullanılarak ortak çalışmalar ortaya çıkarılmıştır. Proje logo tasarımında öğrencilere beyin fırtınası

⁸¹⁸ Öğretmen, Nuran Oğuz Özel Eğitim Anaokulu/Balıkesir, oykuruzgar2015@hotmail.com

tekniki uygulanarak sürece aktif katılımları sağlanmış, öğrenciler arasındaki işbirliği artırılarak sosyal öğrenmeleri desteklenmiştir. Bu çalışma, okul öncesi düzeyde geri dönüşüm temalı twinning projelerinin çocukların sürdürülebilirlik konusundaki algısını ve atık yönetimi becerilerini olumlu yönde etkilediğini göstermektedir. Bu bulgular, çocuklara yönelik eğitim programlarının çevresel bilinci artırma potansiyelini vurgulamaktadır. Bu çalışma, benzer projelerin tasarımı ve uygulanması aşamasında dikkate alınacak önemli noktaları ortaya koymaktadır. Gelecekte, benzer projelerin uzun vadeli etkilerini değerlendiren çalışmalara odaklanması önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: okul öncesi, sürdürülebilirlik, atık yönetimi, geri dönüşüm, proje

SINIF ÖĞRETMENLERİNİN VE BRANŞ ÖĞRETMENLERİNİN BİREYSELLEŞTİRİLMİŞ EĞİTİM PROGRAMI HAZIRLAMA SÜRECİNDE KARŞILAŞTIKLARI GÜÇLÜKLERİN BELİRLENMESİ: KAYSERİ İLİ ÖRNEĞİ

İLKNUR BİNGÖL⁸¹⁹, GÜLNUR CANDAN HAMURCU⁸²⁰

ÖZET

Her birey dil, din, ırk, cinsiyet gibi herhangi bir ayırım gözetilmeksizin eğitim hakkına sahiptir. Bireylerin, akranlarından duygu, düşünce, davranış ve zekâ seviyesi açısından anlamlı farklılık göstermesi özel eğitimi gerekli kılmaktadır. Özel eğitime ihtiyacı olan öğrencilerin öncelikle kendi akran gruplarıyla eğitim görmesi önemlidir. 2006 yılında Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği'nde bu öğrenciler için en az sınırlandırılmış eğitim ortamı kavramı ile toplumla bütünleşmesini ve kaynaşmasını hızlandırmak hedeflenmektedir. Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı (BEP)'nin özel gereksinimli öğrencilerin eğitsel gereksinimleri göz önünde bulundurularak hazırlanması gerekmektedir. Eğitim sistemimizde öğretmenlerin rolü büyüktür. Öğretmenler, öğrencileri birbirinden bağımsız birer birey olarak görür ve onları hayata hazırlar. Bu doğrultuda eğitim sistemimizin en önemli ilkelerinden biri, eğitimde fırsat ve imkân eşitliği göz önünde bulundurularak, özel gereksinimli olan öğrencilerin de eğitim hakkı olduğu ve hayata hazır hale gelmeleri gerektiğidir. Genel eğitim okullarında, kaynaştırma eğitimine bağlı olarak özel gereksinimli öğrencilerin bireysel performansları dikkate alınarak BEP hazırlamanın zorunlu olduğu bilinmektedir. Bu araştırmanın temel amacı, ilköğretim ve ortaöğretim kademelerinde görev yapan sınıf ve branş öğretmenlerinin bireyselleştirilmiş eğitim programı hazırlama sürecinde karşılaştıkları güçlükleri incelemektir. Araştırmada yöntem olarak tarama modeli kullanılmıştır. Araştırmanın katılımcıları 2022-2023 eğitim-öğretim yılında Kayseri ili merkez ilçelerindeki Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı ilkokul ve ortaokulda görev yapan 272 sınıf öğretmeni ve 345 branş öğretmeni olmak üzere toplam 617 öğretmenden oluşmaktadır. Veri toplama aracı olarak dört farklı alt boyuttan oluşan Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı Hazırlama Sürecinde Karşılaştıkları Güçlükleri Belirleme Ölçeği kullanılmıştır. Araştırmada kullanılan ölçeğin Cronbach alpha iç güvenilirlik katsayısı $\alpha=,88$ olarak bulunmuştur. Araştırmadan elde edilen veriler, SPSS 23 paket programı ile t testi ve tek yönlü varyans analizi (ANOVA) testleri kullanılarak analiz edilmiştir. Çalışmadan elde edilen bulgulara göre sınıf ve branş öğretmenlerinin BEP hazırlama sürecinde karşılaşılabilen güçlüklerin "cinsiyet, sınıflarında hiç kaynaştırma öğrencisi olup olmama" değişkenlerine göre farklılaşmadığı, ancak "yaş, mesleki hizmet süresi, branş, hizmet içi eğitim ve/veya kurs alma" değişkenlerine göre farklılaştığı görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Bireyselleştirilmiş eğitim programı, kaynaştırma eğitimi, sınıf öğretmeni, branş öğretmeni.

⁸¹⁹ Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, ilknuraygun2358@gmail.com

⁸²⁰ Dr. Öğr. Üys., Erciyes Üniversitesi, gcandan@erciyes.edu.tr

OKULLARDA DEPREMDEN SONRA ALINACAK MANEVİ TEDBİRLER

YILDIRAY TABAR⁸²¹, SELÇUK SELVİ⁸²²

ÖZET

Afetler, eski zamanlardan günümüze varlığını korumuş olup, kimi zaman kaçınılmaz bir durum olarak ifade edilirken, kimi zaman da insanlardan kaynaklanan ve önlenebilir olgular olarak nitelendirilmişlerdir. Bu bağlamda afetler kaynağı ne olursa olsun ortaya çıkarmış oldukları ekonomik, sosyal ve psikolojik bir takım kayıplarla toplum tarafından arzu edilmeyen durumlardır. Çoğu zaman ani olarak ortaya çıkan afetler karşısında fertlerin maddi ve manevi olarak genelde hazırlıksız oluşu, afetlerden olumsuz yönde etkilenmenin başlıca sebebi olarak gösterilmektedir. Bu olumsuz etkileri azaltmak maksadı ile afetin ortaya çıkması durumunda dünyada genel afet yönetim modellerinin uygulandığı görülmektedir. Uygulanan bu modeller, çoğunlukla afetin görünen etkilerinin ortadan kaldırılmasına hizmet etmektedir. Bu kapsamda temel olarak; kurtarma, enkaz kaldırma, yeniden yapılandırma, vb. ortak uygulamalara rastlanmaktadır. Afet sonrası yaşanan maddi kayıplar, fert için önem taşımakla birlikte, aslında ferdin manevi bütünlüğü sağlanabildiği sürece zamanla bu kayıpların telafi edilebildiği de görülmektedir. Buna karşın afet sonrası psikolojik ve sosyal dengelerini yitiren ferdin yaşadığı sıkıntılara acil olarak müdahale edilemezse kişinin hayatının geri kalan kısmında sağlıklı bir hayat sürmekten mahrum kalacağı düşünülmektedir. Bu durumda afet esnasında yaşanan şokla ortaya çıkan değişik davranış ve kişilik bozukluklarının ortadan kaldırılmasında uzman bir ekip tarafından sağlanacak acil sosyal hizmetler önem ve gereklilik arz etmektedir. Ancak afet sonrası acil sosyal hizmet yaklaşımları, genel anlamda toplumun, özelde ise ferdin manevi değerleri doğrultusunda zenginleştirilmesi halinde daha etkin bir afet yönetim modeli oluşturmak mümkün olacaktır. Günümüzde afet sürecine hazırlığın tartışıldığı Türkiye’de, afet sonrası acil manevi sosyal hizmet yaklaşımları, içerik, uygulama biçimi, sorumlu kurum/kuruluş, uygulayıcılar/aktörler ve bütçeleme süreçleri açısından bir takım sorunlarla karşı karşıya olduğunu göstermektedir. Afet gibi aniden gelişen durumlarda acil manevi destek sağlamanın öneminin giderek artması, bu uygulamaların Türkiye’de de kurumsallaşmasını gerekli kılmaktadır. Depremler, oluşma zamanı belirlenemeyen ve doğal nedenlerle oluşan olaylardır. Depremler, insanlar üzerinde fiziki ve psikolojik yönlerden kalıcı veya geçici hasarlar bırakabilmektedir. Ancak deprem gibi bir afet sonrasında insanlar aynı zamanda psikolojik travma da yaşayabilmektedirler. Özellikle çocuklar, deprem gibi afetlerden yetişkinlere oranla daha çok etkilenmektedir. Deprem sonrasında çocuklarda bir takım davranış değişikliği olabilir. Deprem sonrası çocuklarda görülebilecek olası davranışlar:

- Uykü problemleri (uykusuzluk, kabus vb.) yaşama
- Alingan ya da öfkeli olma
- Asılsız korkular geliştirme
- Oyunlarında hep depremi canlandırma
- Birtakım sebepsiz fiziksel semptomlar (karın ağrısı, baş ağrısı vb) geliştirme
- İçine kapanma ya da sürekli ağlamaklı olma

⁸²¹ Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, tabar2324@msn.com

⁸²² Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, sesetarih@hotmail.com

Psikolojik tepkiler, yaşanan depremin hemen ardından ortaya çıkabileceği gibi gecikmeli olarak sonraki zamanlarda da ortaya çıkabilir. Psikolojik tepkilerinin şiddeti ve yoğunluğu kişiden kişiye değişiklik gösterebilir. Yaşanan bu psikolojik tepkiler çocukta olası travmalara yol açabilir. Bundan dolayı deprem sonrası ocuk merkezli kriz yönetimi oldukça önemlidir. Çocuğa yönelik onu merkeze alacağımız deprem sonrası kriz yönetimi aşamaları zarar azaltma, yeniden inşa, nleme ve yardımdır.

Not:Literatür taraması yapılarak tez konuları incelenmiştir. Tez çalışmalarında elde edilen verilerden faydalanılmıştır. YÖK-TEZ’de deprem, risk, afet, önlemler kelimeleri taratılarak elde edilen tezlerden yararlanılarak meta analiz yapılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Deprem, Okul, Risk, Tedbir, Güvenlik

OKUL YÖNETİCİLERİNİN SOSYAL ADALET LİDERLİĞİ İLE ÖĞRETMENLERİN DAMGALAMA EĞİLİMLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİ

BERNA ÜNAL⁸²³, EMRE ER⁸²⁴

ÖZET

Bu araştırmanın amacı, okul yöneticilerinin sosyal adalet liderliği ile öğretmenlerin damgalama eğilimleri arasındaki ilişkiyi incelemektir. Araştırmada nicel araştırma yaklaşımlarından ilişkisel tarama deseni kullanılmıştır. Araştırmanın örneklemini İstanbul ili 2023-2024 eğitim öğretim yılında görev alan ve basit tesadüfi örnekleme yöntemi ile seçilen 350 öğretmenden oluşmaktadır. Araştırmacı tarafından hazırlanan Demografik Form, Sosyal Adalet Liderliği Ölçeği ve Damgalama (Stigma) Ölçeği bu araştırmanın veri toplama araçlarıdır. Verilerin analizinde frekans, yüzde, T testi ve korelasyon kullanılmıştır. Araştırma kapsamında 282 veri toplanmış olup araştırmanın veri toplama ve analiz süreci devam etmektedir. Okullar; sosyal, ekonomik, çevresel ve akademik olarak çok yönlü bir kriz yaşamaktadır. Söz konusu çoklu kriz ortamında akademik öğrenmenin ve sosyal/duygusal gelişimin desteklenmesi amacıyla birçok çalışma yapılmaktadır. Bu bağlamda okullarda eşitlik ve adalet odaklı bir öğretimin önem kazandığı söylenebilir. Sosyal adalet liderliği eğitim yönetimi alanında üzerinde durulan ve incelenen bir kavram olarak daha fazla araştırmacının dikkatini çekmeye başlamıştır (Berkovich, 2014; Canlı & Demirtaş, 2022; Cinar & Nayır, 2022; DeMatthews vd., 2016; Feng & Chen, 2019; Furman, 2012; Kondakçı vd., 2021; Özdemir, 2017; Theoharris, 2007; Wang, 2018). Buna göre okullarda akademik ve sosyal kaynakların daha etkili dağıtımı ve sürdürülebilir bir eğitim ortamı yaratılması için sosyal adalet liderliği önemlidir. Sosyal adalet, kaynakların dağıtımı ile yakından ilişkili bir konu olsa da sadece kaynakların kişiler arasında eşit bir şekilde dağıtılmasıyla sosyal adalet sağlanamayabilir. Bu konu aynı zamanda toplum üyelerinin birbirlerine nasıl davrandığını belirleyen normlarla ve diğerleriyle ilişki kurma biçimleriyle de temas halindedir (Ryan, 2006). Eğitim süreçlerinden dışlanmaya yol açabilen önemli bir sorunun da damgalama deneyimi olduğu söylenebilir. Okulların da olumsuz bir deneyim olan damgalama ile karşı karşıya olduğu anlaşılmaktadır (McNulty & Roseboro, 2009; Yaman & Güngör, 2013; Atmaca, 2020; Kondakçı, vd., 2021). Okullarda damgalama ile başa çıkılmasında okul yöneticisinin rolü önemlidir. Çeşitli araştırmacılar tarafından okul yöneticilerinin, okul içerisindeki damgalama davranışlarına ilişkin farkındalık geliştirerek bunu önleme çabasında olması gerektiğine dikkat çekilmektedir (Yaman & Güngör, 2013; Önk & Cemaloğlu, 2016). Dolayısıyla sosyal adalet liderliği ile damgalama eğilimi arasındaki ilişkinin incelenmesi kritik bir konudur. Bu doğrultuda bu araştırmada okul yöneticilerinin sosyal adalet liderliği ile öğretmen damgalama eğilimleri arasındaki ilişki incelenmektedir. Bu araştırmanın amacı okul yöneticilerinin sosyal adalet liderliği ile öğretmen damgalama eğilimi arasındaki ilişkiyi incelemektir. Bu doğrultuda araştırmada yanıt aranan sorular aşağıdaki gibidir:

- 1- Öğretmen görüşlerine göre okul yöneticilerinin sosyal adalet liderliği ne düzeydedir?
- 2- Öğretmenlerin damgalama eğilimleri ne düzeydedir?

⁸²³ Arş. Gör., İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi, bernayildirimunal@gmail.com

⁸²⁴ Doç. Dr., Yıldız Teknik Üniversitesi, emreerytu@gmail.com

3- Öğretmen görüşlerine göre okul yöneticilerinin sosyal adalet liderliği, Okul türüne, mesleki deneyime, branş ve cinsiyete göre anlamlı düzeyde farklılaşmakta mıdır?

4- Öğretmenlerin damgalama eğilimleri, Okul türüne, mesleki deneyime, branş ve cinsiyete göre anlamlı düzeyde farklılaşmakta mıdır?

5- Okul yöneticilerinin sosyal adalet liderliği ile öğretmen damgalama eğilimi arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

Araştırmanın örneklemini İstanbul ili 2023-2024 eğitim öğretim yılında görev alan ve basit tesadüfi örnekleme yöntemi ile seçilen 350 öğretmenden oluşmaktadır. Araştırmacı tarafından hazırlanan Demografik Form, Sosyal Adalet Liderliği Ölçeği ve Damgalama (Stigma) Ölçeği bu araştırmanın veri toplama araçlarıdır. Verilerin analizinde frekans, yüzde, T testi ve korelasyon kullanılmıştır. Araştırma kapsamında 282 veri toplanmış olup araştırmanın veri toplama ve analiz süreci devam etmektedir.

Anahtar Kelimeler: Sosyal adalet liderliği, damgalama, öğretmen

EĞİTİMDE ŞİDDETLE MÜCADELEDE EĞİTİM SENDİKALARININ ROLÜ VE EĞİTİMCİLERİN ÇÖZÜM ÖNERİLERİNİN İNCELENMESİ: ORDU İLİ ÖRNEĞİ

ASLI ÇELİK⁸²⁵

ÖZET

Eğitimde şiddet/mobbing dediğimiz kavramlar, özellikle günümüzde kişisel, sosyal ve eğitsel alanlarda ciddi bir problem hâline gelmiş durumdadır. Eğitimde şiddet/mobbing, okul iklimi ve öğrenme süreçlerine zarar veren fiziksel, psikolojik ve cinsel türden saldırgan ve suç benzeri olumsuz davranışları tanımlamaktadır. Eğitimde şiddet/mobbing, eğitimde şiddetin taşıyıcısı olan eğitimcilerde iş tatmini ve performansı düşüren, eğitimciler arasında çatışma ortamı yaratan ve örgüt iklimini negatif yönde etkileyen temel bir sorundur. Eğitimciler zaman zaman eğitimde şiddeti/mobbinge maruz kalmaktadır. Eğitimde şiddet/mobbing çeşitli nedenlerden dolayı ortaya çıkmaktadır. Dolayısıyla eğitimcilerin eğitimde şiddet/mobbing konusundaki yaşantılarını çözüme kavuşturacak stratejiler izlemeleri önem arz etmektedir. Bu çalışmada eğitimde şiddet ve mobbingin ne şekillerde karşımıza çıktığı, nedenleri ve yansımaları tanımlanmış, eğitimde şiddeti/mobbingi önleme noktasında eğitim sendikalarının stratejik rolleri ve eğitimcilerin ve eğitim sendikalarının şiddete/mobbinge yönelik çözüm önerileri incelenmiştir. Araştırmanın yöntemi nicel ve nitel olmak üzere iki aşamadan oluşmaktadır. Nitel çalışma aşamasında sendika yöneticileri ile mülakat yöntemiyle görüşleri alınıp, nicel çalışma aşamasında ise sendika üyesi 300 öğretmene anket uygulanmıştır. Veri toplama araçları olarak araştırmacının demografik sorulardan ve Örgütsel Bağlılık Ölçeği, Psiko şiddetin (mobbing) Etkileri Ölçeği ve Sendikal Tutum Ölçeği belirlenmiştir. Çalışmanın evrenini Ordu ilinde görev yapan öğretmen, idareci, yöneticileri ve Ordu ilinde üye sayısı en yüksek olan dört başat eğitim sendikasının (Eğitim Bir Sen, Türk Eğitim Sen, Eğitim Sen ve Eğitim İş) yetkililerin ve üyelerin tümü, örneklemini ise eğitim sendikalarından basit tesadüfi örnekleme yöntemine göre seçilen üyeler oluşturmaktadır. Eğitimcilerin eğitimde şiddetle/mobbinge mücadeleyle yönelik somut örnekler ve veriler üzerinden çözüm önerilerini tanımlamak amacıyla veri toplama aracı olarak anket uygulaması yapılmıştır. Araştırma sonucunda eğitimde şiddete/mobbinge yönelik sendika yetkililerine etkin çözüm önerileri sunulması hedeflenmiş ve eğitimde sistemin taşıyıcısı olan öğretmenlerin maruz kaldığı şiddete/mobbinge dikkat çekilerek uygun iyileştirme programlarının uygulanması amaçlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Eğitimde Şiddet/Mobbing, Eğitim Sendikaları, Şiddetle/Mobbinge Mücadele, Ordu.

⁸²⁵ Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, asli.asli293@gmail.com

GÖÇ OLGULARI VE BUNLARI ETKİLEYEN FAKTÖRLER

DURDONA ISKANDAROVNA MADAMINOVA⁸²⁶

ÖZET

Migration phenomena, factors influencing them, reasons for their occurrence and consequences, as well as the interrelation of national, regional, and international socio-economic and political situations in the context of globalization, the complexity of current issues, and the peculiarities of migration issues are analyzed. Today, amidst the deepening globalization processes and the complex interrelation of national, regional, and international socio-economic and political situations, the peculiarities of migration phenomena, especially their significant influence on the pace of migration, are evident. Migration phenomena in the countries of the Near East are increasingly becoming noticeable as positive factors in ensuring regional security. Therefore, paying separate attention to the current migration situation in the countries of the Near East, which is focused on ensuring security and stability, is relevant. In the process of implementing the strategy for the comprehensive development of Uzbekistan, effective measures are being taken to organize migration authorities on a systematic and scientific basis, taking into account the experience of advanced countries, to ensure the efficient organization of migration processes, to support and protect individuals engaged in labor activities abroad as members of the International Migration Organization (IOM). are being implemented through wide-ranging, systematic measures." Today, more than 281 million people, or 3.6% of the world's population, are affected by international migration phenomena, which is three times higher than the indicators of 1990 (128 million). Therefore, attention should be paid to the demographic dynamics of recipient and sending countries, labor markets, and socio-economic phenomena as factors directly affecting migration issues.

Anahtar Kelimeler: göç olgusu, jeopolitik durum, güvenlik

⁸²⁶ Doç. Dr., Tashkent State University, durdona-madaminova@mail.ru

SINIF ÖĞRETMENLİĞİ ALANINDA 2017-2021 YILLARI ARASINDA HAZIRLANAN TEZLERİN YÖNELİMLERİ

ÖZLEM KURNAZ⁸²⁷, TUNA GEMRİK⁸²⁸

ÖZET

Eğitimi, ilk insandan başlayarak hala daha devam etmekte olan bir süreçtir. Farklı alanlarla etkileşimi olan ve bundan etkilenen eğitim süreci, bugünkü şeklini almıştır. Eğitimin temel hedefi yetişmekte olan öğrencilerin topluma faydalı ve katkı sağlayan bireyler olmalarına olanak sağlamaktır. Her çalışma sonucunun mevcut bilgi havuzuna önemli katkıları olmaktadır. Lisansüstü çalışmaların verimli olması ve eğitim açısından geleceğe yönelik bir yatırım olarak görülebilir. Bu sebeplerle güncel konular ve eğitimin eğilimleri incelenmelidir. Bu incelemeler ışığında, daha sonraki yıllarda yapılacak çalışmalara yön vermek kolaylaşacaktır. Üniversitelerde sınıf öğretmenliği en köklü bilim dalıdır. Lisansüstü eğitimi alan kişiler için geçmiş yıllarda yapılan çalışmaların demografik özelliklerin belirlenmesi de önemli bir husustur. Bu alanda hazırlanmış binlerce araştırma bulunmaktadır. Bu çalışma ile yakın geçmişte hazırlanmış tezlerin eğilimleri incelenerek, gelecekte yapılacak araştırmalara önemli katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Birçok araştırmacının doküman inceleme yöntemini kullandığı, içerik analizi ile çözümlene yapıldığı, araştırmaların içeriğinin yüksek lisans, doktora ve her ikisinin de içinde olduğu tezlerinin oluşturduğu söylenebilir. Her araştırma sonucunun birbiriyle benzerlik gösterdiği, yazılan tezlerde sıkça nicel ve tarama yönteminin, veri toplama yöntemi olarak da çoğunlukla anket ve ölçeklerin kullanıldığı söylenebilir. Bu araştırmada diğer araştırmalardan farklı olarak tezlerin yayın dili, sayfa sayısı, yayın yeri, yazıldığı enstitü, kaynakça sayısı, anahtar kelime gibi ögeler bakımından yapılan incelemelerle literatüre katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Bu araştırmada 2017-2021 yılları arasında sınıf öğretmenliği alanında yazılmış tezlerin içerik ve temaları bakımından yönelimlerini belirlenmesi amaçlanmıştır. Araştırmada nitel bir araştırma yöntemi olan doküman inceleme kullanılmıştır. Ulusal Tez Merkezi aracılığıyla temin edilen dokümanlar, belirlenen kriterlerin uygunluk durumuna göre incelenmiştir. Ulusal tez Merkezinden elde edilen lisansüstü tezler, detaylı arama bölümünde bilim dalı alanına “Sınıf Öğretmenliği”, izin durumuna “İzinli”, yıl bölümüne “2017-2021” yılları seçilerek tarama yapılmıştır. Yapılan analiz sonucunda 378 lisansüstü teze ulaşılmıştır. Tezlerin tamamı analize dâhil edilmiştir. Veri analiz yöntemi olarak “Tez İnceleme Formu” kullanılmıştır. Araştırma dâhilinde ulaşılan dokümanlar, içerik analiz tekniği kullanılarak analiz edilmiştir. Yapılan inceleme sonucunda en fazla tez üretilen dönemin 2019 yılı olduğu ve en fazla “İlkokul” anahtar kelimesinin kullanıldığı, en fazla nitel araştırma yönteminin seçildiği, veri toplama araçlarından en fazla “ölçek” kullanıldığı sonucuna varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Sınıf Öğretmenliği, Doküman Analizi, Lisansüstü Tez, Araştırma Yönelimleri, İçerik Analizi

⁸²⁷ Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, ozlem.kurnaz@hotmail.com

⁸²⁸ Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, tuna8552@hotmail.com

ZEKA OYUNLARININ EĞİTİMDEKİ ROLÜ VE BİLİMSEL İNCELEMELERİ

ELİF ŞENTÜRK⁸²⁹

ÖZET

Oyunun, çocukların gelişimine katkıda bulunan doğal bir öğrenme aracı olduğu ve eğlence merkezli öğrenme-öğretme ortamlarında önemli bir rol oynadığı belirtilmektedir (Koçyiğit vd., 2007). Yapılandırmacı yaklaşım, çocukların kendilerine sunulan bilgilerden gerekli olanları seçerek farklı çözümlere ulaşmalarını hedeflemekte ve bu süreçte analiz, sentez, akıl yürütme gibi üst düzey düşünme yetilerinin geliştirilmesini gerektirmektedir (Alkaş Ulusoy, Saygı ve Umay, 2017). Zekâ oyunlarının, matematiksel ve bilişsel stratejileri kullanmayı gerektiren, şans faktörünün az olduğu ve belirli kurallar içeren oyunlar olduğu ifade edilmekte ve bu oyunlar aracılığıyla öğrencilerin pek çok becerisinde gelişim sağladığı vurgulanmaktadır (Erdoğan, Eryılmaz Çevirgen ve Atasay, 2017). Bu çalışmada, zekâ oyunları ile ilgili yapılan bilimsel çalışmaların konu ve yöntem açısından incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırma, nitel araştırma yöntemi ve doküman analizi kullanılarak gerçekleştirilmiştir (Karasar, 2005). Türkiye’de zekâ oyunları ile ilgili yapılan bilimsel çalışmalar, belirli anahtar kelimeler kullanılarak seçilmiş ve Ocak 2014-Haziran 2021 tarihleri arasında yayımlanan 43 araştırma çalışması incelenmiştir. Araştırmada içerik analizi kullanılmış ve kodlama tutarlılığı %94 olarak belirlenmiştir, bu da araştırmanın güvenilir olduğunu göstermektedir (Miles ve Huberman, 1994). Araştırma sonucunda ise; konu-alan açısından incelenen çalışmaların türleri, yıllara göre dağılımı ve temalarına hangi alanlarda çalışıldığı incelenmiştir. Yıllara göre bakıldığında ilk çalışmanın 2014 yılında Devecioğlu ve Karadağ tarafından yapıldığı ve alanla ilgili çalışmaların 2017 yılı ve sonrasında arttığı yapılan doküman analizinde belirlenmiştir. Zekâ oyunları ile ilgili çalışmalar genel olarak konu açısından incelendiğinde altı farklı temada ayrıştığı görülmüştür. Çalışmalarda en çok “zekâ oyunlarının bazı değişkenlere etkileri” konusunun çalışmalarda yer aldığı belirlenmiştir. “Zekâ oyunlarının bazı değişkenlere (matematik öğretime etkisi, problem çözme becerisine etkisi, kavram öğretime etkisi, eleştirel düşünmeye etkisi vb.) etkisinin olup olmadığının belirlenmesi amacıyla yapıldığı düşünülmektedir. Zekâ oyunları ile ilgili yapılan araştırmalar incelendiğinde daha fazla nicel araştırma yöntemlerinden deneysel araştırma yöntemiyle çalışıldığı görülmüştür. Araştırmalarda daha çok ölçüt örnekleme yönteminin kullanıldığı ve 1-50 kişilik örneklem büyüklüğü ile çalışıldığı tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Oyun, Zeka Oyunları, Akıl Oyunları, Doküman Analizi, İçerik Analizi

⁸²⁹ Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, elfsnsltnsntrkk@gmail.com

FEN BİLGİSİ ÖĞRETMEN ADAYLARININ BİLİM TARİHİNE İLİŞKİN ZİHİNSEL YAPILARININ İNCELENMESİ

SEDA ÇALIK⁸³⁰, SÜMEYYA ÇALIK⁸³¹

ÖZET

Günümüzde bilim ve teknoloji günlük hayatımızın birçok alanında önemli bir rol oynamaktadır. Fen eğitiminin öncelikli hedefi toplumun fen okuryazarı bireylerden meydana gelmesi ve bu doğrultuda tüm bireylerin fen okuryazarı olarak yetişmeleridir. Bu amaca ulaşılması doğrultusunda ise bilim tarihi, fen öğrenimini geliştirmek ve ayrıca öğrencilerin fen okuryazarı bireyler olmalarına katkıda bulunmaktadır (Duschl, 2006; Leite, 2002; Lin, Hung, & Hung, 2002). Fen eğitiminde bilim tarihinin rolü, bilimsel bilginin değişimini ve bu süreçteki karmaşık yapının doğasını ortaya çıkarmaktır (Gooday vd., 2008). Bilim tarihi, binlerce yıldır insanın merak ve araştırma ruhuyla yola çıktığı, çevresindeki dünyanın, olay ve olguların, bilimsel bilginin gelişiminin anlaşılması (Driver vd., 1996; Tan & Kim, 2012) ve bilimin doğasının eleştirel bir şekilde incelenmesi için önemli bir araçtır (Duit vd., 2012). Fen Bilimleri Dersi Öğretim Programında (2018) “Bilim insanları bilimsel bilginin nasıl oluşturulduğunu, oluşturulan bu bilginin geçtiği süreçleri ve yeni araştırmalarda nasıl kullanıldığını anlamaya yardımcı olmak” şeklinde yer alan temel amaç ile bilim tarihine atıf yapılmaktadır (MEB, 2018). Bilim tarihi, fen öğretimi için önemli bir anlayış, materyal kaynağı, öğrencilerin merak duygusunu harekete geçirmeye yardımcı olan ve öğrenmeyi kolaylaştıran bir anlayıştır. Aynı zamanda bugün insanlığın elde ettiği bilimsel bilgilerin de bir gün değişebileceğinin de kabul edilmesi bilim tarihi ile mümkündür (Amador, 2010; Klopfer, 1969; Lemke, 1990; Rodrigues, 2007). Bu sebeple bilim tarihinin fen öğretim sürecine entegre edilmesi gerekliliği yıllardır süregelen bir anlayış olarak karşımıza çıkmaktadır. Fen eğitiminde bilim tarihinin rolü; bilimin ne olduğu, bilimin doğası, bilim insanlarının özellikleri, bilimsel bilginin kökeni ve nasıl geliştirildiği, bu bilginin nasıl değiştiği ve bu değişikliklerin nedenlerinin ve ayrıca kavramlar, modeller ve teorileri anlaşılır kılmak, öğrencilerin bilimsel çalışmalara ilgilerini çekmek veya bilimin doğası hakkında daha doğru bir bakış açısı sunmaktır (Clough, 2017; DeBoer, 1991; Matthews, 2014). Bu çalışmanın amacı, fen bilgisi öğretmen adaylarının “Bilim Tarihine” ilişkin zihinsel yapılarının bağımsız kelime ilişkilendirme testi kullanılarak incelenmesidir. Çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması (case study) yöntemi kullanılmıştır. Çalışma grubunu, 2023–2024 eğitim-öğretim yılı bahar döneminde Kastamonu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Fen Bilgisi Eğitimi Anabilim Dalında öğrenim görmekte olan 51 öğretmen adayı oluşturmaktadır. Veri toplama aracı olarak araştırmacılar tarafından hazırlanan bağımsız kelime ilişkilendirme testi kullanılmıştır. Kullanılan veri toplama aracında; bilim tarihi, sorgulama, bilimsel bilgi, bilim insanı, teknoloji, merak, eleştirel düşünme, bilimsel devrim, yaratıcılık ve problem uyarıcı kelimeler olarak yer almaktadır. Kelime ilişkilendirme testinin kapsam geçerliğinin sağlanması amacıyla Bilim Tarihi Anabilim Dalında görev yapan bir öğretim üyesinin uzman görüşüne başvurulmuştur. Veri analizinin ilk basamağında, öğretmen adaylarının kelime ilişkilendirme testinde her bir uyarıcı kelime için verdikleri yanıtların tekrarlanma sayısını gösteren frekans tablosu hazırlanmıştır. Bu frekans tablosunda yer alan cevap

⁸³⁰ Arş. Gör., Kastamonu Üniversitesi, scalik@kastamonu.edu.tr

⁸³¹ Öğrenci, Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi, sumeyyacalik@gmail.com

kelimeler ile Bahar ve diğerleri (1999) tarafından geliştirilen Kesme Noktası (KN) tekniği kullanılarak zihin haritaları oluşturulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Bilim tarihi, fen bilgisi öğretmen adayları, kelime ilişkilendirme testi

İNGİLİZCE ÖĞRETMENLERİNİN MESLEKİ GELİŞİM TOPLULUKLARI BAĞLAMINDA İŞ TATMİNLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

TUBA BAYKARA⁸³²

ÖZET

Günümüzde, özellikle Avrupa'da, mesleki öğrenme topluluğu kavramı geleneksel eğitim tarzına alternatif olarak önemli bir trend haline gelmiştir. Bu kavramın özellikleri ve çeşitli çalışmalarda ortaya konan sonuçlar, tüm okul kültürü ve performansında, özellikle öğrenci başarısında iyileştirme ve ilerleme hedefleyen herhangi bir eğitim sistemi için umut verici olmuştur. Bu çalışmanın odak noktası, Milli Eğitim Bakanlığı Öğretmen Yetiştirme ve Geliştirme Genel Müdürlüğü tarafından koordine edilen "Birlikte İngilizce Projesi" kapsamında merkezi hizmet içi eğitim olarak Mesleki Öğrenme Topluluğu (PLC) yürütücüsü olan ve kendi bölgelerinde yerel hizmet içi eğitimleri düzenleyen İngilizce öğretmenlerinin iş tatminlerinin değerlendirilmesidir. Mesleki öğrenme topluluğu terimi, maddi ve insani kaynakların kullanılarak sınıf içi uygulama deneyimlerinin aynı alanda görev yapan öğretmenler arasında yaygınlaştırılmasını ifade eder. Bu süreç aynı zamanda öğrencilerin, öğretmenlerin ve yöneticilerin karşılıklı olarak öğrenmeye katılmasını içerir (Astuto vd., 1993). Mesleki öğrenme topluluklarının genel amacı, öğretmenlerin öğrencilerin yararına olan etkinlikleri artırmak üzerine odaklanmaktır. Öğretmenlerin gelişimine öncelikli olarak verdiği için, bu uygulamalar günümüzde mesleki gelişim toplulukları (PDC) olarak adlandırılmaktadır. Araştırmada, katılımcıların deneyimlerini ve görüşlerini sistemli bir şekilde incelemek amacıyla nitel araştırma yöntemi tercih edilmiştir (Ekiz, 2009). Görüşme tekniği kullanılarak elde edilen veriler, yarı yapılandırılmış görüşme formları aracılığıyla toplanmış ve içerik analizi yöntemiyle analiz edilmiştir. İçerik analizi, metindeki belirli kelimelerin daha küçük içerik kategorileriyle özetlendiği, sistemli bir teknikle belirli kurallara dayalı kodlamalar kullanılarak derinlemesine anlamlar oluşturan bir yöntem olarak tanımlanmaktadır (Büyüköztürk vd., 2008). Araştırmaya, 2023-2024 eğitim öğretim yılının birinci döneminde Nevşehir ili Merkez ilçesindeki mesleki öğrenme topluluklarında yer alan 16 İngilizce öğretmeni katılmıştır. Çalışma grubu, ilgili ilçede random tekniği ve gönüllülük esasına göre seçilen İngilizce öğretmenlerinden oluşmakta olup, ilkokul, ortaokul ve lise seviyelerinde ders veren öğretmenleri içermektedir. Görüşmeler, araştırmacı tarafından geliştirilen yarı yapılandırılmış bir görüşme formu kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Öğretmenlere, mesleki öğrenme seminerlerine katılım ve seminer sonrasında kendi derslerindeki deneyimlerine dayanarak iş tatminleri hakkındaki görüşlerine yüz yüze yapılan görüşmelerle aracılığı ile başvurulmuş, derinlemesine bilgi sağlanması amaçlanmıştır. Araştırmada, İngilizce öğretmenlerinin mesleki öğrenme topluluklarındaki katılımları, öz performans seviyelerini dikkate alarak incelenmiş ve bu topluluklarda yer aldıkları süreçte işlerini eskisinden daha özdeş hissettikleri ve iş tatmin düzeylerinin arttığı sonucuna varılmıştır. Öğretmenler, mesleki öğrenme topluluklarının ardından iş tatmin düzeylerindeki artışın, motivasyonlarında olumlu bir etki yarattığını fark etmişler ve işlerini daha keyifli bir deneyim olarak değerlendirmeye başlamışlardır. Ayrıca, bu topluluklarda yer almanın, öğretmenleri bir araya getirerek ortak sorunlar etrafında birleştirdiği ve bu sayede yalnız olmadıkları hissini güçlendirdiği tespit edilmiştir.

⁸³² Dr. Öğr. Üys., Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, tbbaykara@gmail.com

Araştırma bulgularına dayanarak, İngilizce öğretmenlerinin bölgesel düzeyde işbirliği yapmalarının yanı sıra özellikle anadilleri İngilizce olan diğer ülkelerden gelen İngilizce öğretmenleriyle tanışma ve çalışma ortamları oluşturmanın faydalı olabileceği düşünölmektedir. Mesleki öğrenme topluluklarında sadece iyi uygulamalar değil, aynı zamanda ortak sorunlar da ele alındığından, bu topluluk fikirlerinin müfredat ve ders kitabı geliştirme süreçlerinde değerlendirilmesi önerilmektedir. Son olarak, öğretmenlerin yerel eğitimlerini tamamladıktan sonra Milli Eğitim Bakanlığı tarafından tekrar hizmet içi eğitimlere alınmaları ve ülke genelinde bir değerlendirme çalışması yapılması önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: İngilizce Öğretmenleri, Mesleki Gelişim Toplulukları, İş Tatmini

ÖZEL EĞİTİM ÖĞRENCİLERİNİN DEVİNİŞSEL GELİŞİMİNDE MESLEK ATÖLYELERİNİN ROLÜ/ETKİSİ

MAHMUT BALTA⁸³³

ÖZET

Bu çalışmada; özel eğitim meslek okullarında eğitim öğretim gören, hafif düzeyde zihinsel yetersizliğe sahip bireylerin devinişsel (psikomotor) gelişiminde, meslek atölyelerinin rolü ve etkisi ele alınarak meslek atölyelerinin zihinsel engelli bireylerin devinişsel (psikomotor) gelişim sürecindeki etkisine dair bulgular elde edilmeye çalışılmıştır. Araştırma betimsel olarak hazırlanmış olup nitel bir çalışmadır. İstanbul ili kartal ilçesi Yakacık özel eğitim meslek okulunda eğitim öğretim gören 30 (otuz) öğrenci ile görüşülerek gerçekleştirilmiştir. Araştırmada elde edilen bulgular yarı yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılarak bulunmuştur. Araştırma olgu bilim desenine göre yürütülmüş olup amaçlı örnekleme metotlarından tipik durum örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Bulguların çözümlemesi nitel araştırma metotlarından içerik analizi ile yapılmıştır. Araştırmanın sonunda özel eğitim bireylerinin devinişsel (psikomotor) becerilerinin gelişiminde meslek atölyelerinde aldıkları eğitimin etkisi/rolü ortaya çıkarılmaya çalışılarak, meslek atölyelerinin özel eğitim öğrencilerinin gereksinmelerini karşılama noktasındaki yeterliliği/yetersizliği ile yaşanan sorunlara dikkat çekilmiş, özel eğitim bireylerinin meslek atölyelerinde edindikleri bilgi ve beceri eğitimlerinin devinişsel (psikomotor) gelişimlerine yönelik (ders süreleri vb.) ihtiyaca cevap verip vermediği ele alınarak konuyla ilgili öneriler sıralanmıştır. Özel eğitim bireylerine yönelik hizmet veren okul türlerinden biride özel eğitim meslek okullarıdır. Bu okullar ilköğretimi bitiren ancak genel ve mesleki, teknik okullarına devam edemeyecek durum olan hafif seviyede zihinsel yetersizlik ile işitme, görme ve hafif seviyede otizmi olan bireylerin iş, mesleğe yönelik bilgi, beceri kazanmaları amacıyla gündüzlü olarak devam ettikleri meslek okullarıdır. Özel meslek okullarında akademik olarak matematik, Türkçe ve sosyal hayat dersleri özel eğitim sınıf öğretmenleri tarafından verilirken, beden eğitimi, müzik, görsel sanatlar ve din kültürü ahlak bilgisi dersleri branş öğretmenleri, atölye kapsamında verilen dersleri de meslek dersleri öğretmenleri tarafından verilmektedir. Branş öğretmenleri tarafından verilen derslere özel eğitim sınıf öğretmenleri de katılmaktadır. Sınıf mevcutları otizmli öğrencilerin eğitim gördükleri sınıflarda en çok 4 (dört) kişi, hafif düzeyde zihinsel engelli bireylerin eğitim gördükleri sınıflarda ise en çok 10 (On) kişiden oluşmaktadır. Kayıt olmak için 27 (yirmi yedi) yaşından gün almamış olmak şartı aranmaktadır. Özele eğitim meslek okullarının eğitim öğretim süresi 4 yıldır. Dokuzuncu sınıfta atölye dalları ve meslek alanları ile ilgili temel düzeyde bilgi beceri eğitimi verilerek genel anlamlarda bilgilendirmeler yapılmaktadır. Onuncu sınıfta (BEP) değerlendirme kurulu kararıyla öğrencinin yetenek, bilgi ve becerisi göz önünde bulundurularak uygun olan atölye ve mesleki alana yönlendirmesi yapılır. Bu aşamadan sonra meslek atölyelerine yönlendirilen öğrencilerin devinişsel (psikomotor) gelişiminde bu atölyelerde gördükleri mesleki eğitimin rolünü/ etkisini araştırmamızda ortaya çıkarılması hedeflenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Özel eğitim, Özel eğitim öğrencisi, Meslek atölyeleri, Devinişsel (psikomotor) gelişim

⁸³³ Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, mahmutbalta@hotmail.com

ÖZEL EĞİTİM ÖĞRETMENLERİNİN ÖĞRETİMSEL LİDERLİĞİ

NALAN GİZEM GİYİK⁸³⁴, OKTAY GEZER⁸³⁵

ÖZET

Lider, belirlenen bir amaç doğrultusunda bir araya gelmiş insanların yönlendirilmesine ve güdülendirilmesine katkı sağlayan, onlara yol gösteren kişidir. Hedefe ulaşmada yönlendirici özelliği ile liderlik birçok meslek alanında oldukça önemlidir. Bu mesleklerden biri de öğretmenliktir. Öğretmenlik mesleğinin toplumun ilerlemesine en büyük katkıyı sağladığı kaçınılmaz bir gerçektir. Toplumdaki bireylerin her yönden gelişmesini sağlayan öğretmenler daha küçük yaşlardan itibaren bireylere öğretim liderliğini yapan en önemli kişilerdir. Toplumda birçok farklı özellikteki bireyin varlığı düşünüldüğünde burada gözümüze çarpan bir gerçek de vardır ki o da özel eğitimidir. Akranlarından farklı gelişim özellikleri gösteren özel eğitim öğrencilerine liderlik yapmak günümüzün dikkat çekilmesi gereken noktalarından biridir. Bu noktadan hareketle araştırmanın amacı, özel eğitim okullarında görev yapan özel eğitim öğretmenlerinin öğretimsel liderliklerini ortaya koymaktır. Araştırmada geçmişten gelen ve olağan bir şekilde devam eden olayın ya da durumun ayrıntılı bir şekilde detaylandırılarak betimlenmesini sağlayan betimsel tarama modeli kullanılmıştır. Bu araştırmanın evrenini; 2023-2024 eğitim öğretim yılında Milli Eğitim Bakanlığı bünyesinde görev yapan özel eğitim öğretmenleri oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini ise ülke genelinde Milli Eğitim Bakanlığının bünyesinde kamu kurumlarında görev yapmakta olan seçkisiz olmayan (non-random) örnekleme yöntemlerinden amaçlı örnekleme yöntemi ile belirlenmiş olan 300 özel eğitim öğretmeni oluşturmaktadır. Araştırmanın verileri toplanırken öncelikle katılımcıların demografik bilgilerine ilişkin kişisel bilgileri 'Kişisel Bilgi Formu' doldurularak alınmıştır. Özel eğitim öğretmenlerinin öğretimsel liderlik becerilerine ulaşabilmek için ise 'Öğretmenlerin Öğretimsel Liderlik Rollerini Ölçeği'nden yararlanılmıştır. Bu araştırmada veriler SPSS 20.0 (Statistical Package for Social Sciences) programı ile analiz edilmiştir. Verilerin analizlerinde sayı, yüzde, ortalama ve standart sapma gibi betimsel istatistiksel metodlar kullanılmıştır. Verilerin analizi yapılırken kullanılacak olan yöntemin belirlenmesi için verilerin normal dağılım gösterip göstermediğine bakılmıştır. Yapılan analizlerde öğretimsel liderlik ölçeğinin tamamı ve alt boyutları incelendiğinde genelde öğretimsel liderlik alt boyutlarına ait değerlerin yüksek düzeyde bir farkındalığa sahip olduğu ortaya konulmuştur. Bu da özel eğitim öğretmenlerinin eğitim öğretim süreci içerisinde belirlenen öğretimsel liderlik özelliklerini yerine getirerek öğrenen bireylerin gelişime ve toplumun bir üst düzeye çıkartılmasına katkı sağlandığını göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Liderlik, Öğretimsel Liderlik, Özel Eğitim, Özel Eğitim Öğretmeni

⁸³⁴ Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, nalan_qizem@hotmail.com

⁸³⁵ Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, oktay.gezer067@gmail.com

LİSELERDE EĞİTİM GÖREN ADOLESAN DÖNEMİNDEKİ ÖĞRENCİLERİN BESLENME KONUSUNDAKİ BİLİNÇ DÜZEYLERİNİN VE TUTUMLARININ İNCELENMESİ

ŞULE DEMİR⁸³⁶

ÖZET

Adolesan dönemi, bireylerin biyolojik olarak sağlık ile ilgili gelişimlerinin gerçekleştiği önemli bir dönemdir. Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) bireylerin 10-19 yaş aralığındaki dönemini adolesan dönemi olarak tanımlamıştır. Verilere göre adolesan dönemdeki bireyler dünya nüfusunun yaklaşık %20'sini oluşturmaktadır. Yirminci yüzyıldan itibaren beslenme önemli bir bilim dalı olarak gelişmektedir. Beslenme bilim dalı; beslenmede temel olan besin öğeleri çeşitlerini, besinlerin özelliklerini, besinlerin vücut çalışmasındaki görevlerini, besinlerin kimyasal ve fiziksel özelliklerini, besinlerin kompozisyonunu, besinlerin işlenmesinin ve depolanmasının besinlerde oluşturduğu besin ögesi kayıplarını inceler. İlaveten bireylerin cinsiyet, yaş, fiziksel aktivite özelliklerine bakarak onlara uygun diyet programı oluşturulmasını inceler. İyi beslenme, iyi bir sağlığa sahip olabilmek için öncül olarak tanımlanmıştır. Bireylerin ruhen, aklen ve bedenen iyi olabilmesi için iyi beslenme temel şartlardan birisidir. Bu nedenle beslenmenin adolesan dönemdeki rolü büyüktür. Sosyodemografik durumlara bağlı olarak yapılan yiyecek tercihleri adolesan dönemdeki kişilerin beslenme alışkanlıklarına etki edebilmektedir. Ayrıca adolesan çağındaki bireylerde akran etkisi de beslenme seçimlerine etki eden diğer bir unsur olarak bilinmektedir. Bu dönemde öğrencilerin beslenme eğilimindeki olumsuzluklar; büyüme ve gelişmede geri kalmaya, diyabete, obeziteye, kolesterol düzeyinde artışa, ders başarısında azalmaya ve ilerleyen zamanlarda kişilerde farklı kronik hastalıklara neden olabilmektedir. Bu araştırmada eğitim, gıda ve tıp bilimleri alanlarında lise ve adolesan döneminde yapılmış farklı bilimsel çalışmaların değerlendirilmesi yapılmıştır. Değerlendirilen tüm çalışmalar veri toplama tekniği, yıl, konu vb. parametrelere göre incelenmiştir. Araştırma yöntemi olarak doküman analizinden yararlanılmıştır. Yapılan çalışmalarda öğrencilerin besin piramidi konusunda bilgi düzeyinin düşük olması, beslenme ile ilgili bilgi edinmeyi ve edinilen bilgilerin güvenilirliğini doğrulamayı zor bulması, bazı öğrencilerin okullarda besin tüketmemesi, en sık kahvaltı öğünlerinin atlanması, "fast food" besin tüketiminin fazlalığı, gazlı içecek ve hazır meyve suyu tüketiminin süt ve ayran tüketimini geçmesi gibi tespitler dikkat çekmiştir. Sonuç olarak incelenen çalışmalarda; beslenme bilgisi dersinin her kademedeki öğrencilerin ders programlarında yer alması, ailelerine sağlıklı beslenme yöntemlerinin anlatılması, besin okuryazarlığının artırılması, okul kantinlerinde ve yemekhanelerinde sağlıklı doğal besinlerin öğrencilere sunulmasının teşvik edilmesi gibi öneriler ile sağlıklı beslenme alışkanlığı kazandırılabilceği düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Beslenme, Lise, Adolesan

⁸³⁶ Öğretmen, Ali Topçuoğlu Mesleki Ve Teknik Anadolu Lisesi, sule_demir_88@hotmail.com

BAKTERİLERE KARŞI GÜÇLÜ BİR DOĞAL İLAÇ

KHATİRA ŞABETTİNOVA⁸³⁷, MEHLUGE BABAYEVA⁸³⁸

ÖZET

Şu anda bulaşıcı hastalıkların yayıldığı bir zamanda yaşıyoruz. İnsan sağlığı daha ön planda ve merkezde. Bulaşıcı hastalıkların ve ölümlerin sadece yetişkinler arasında değil, çocuklar arasında da yayılması ciddi endişelere neden oldu. Amacımız karşılaştığımız bitkilerden uçucu yağlar ve ekstraktlar olarak kendimizi bulaşıcı hastalıklardan maksimum düzeyde korumaktır. Önerdiğimiz yöntem: İncelediğimiz bitkisel hammaddelerin üzerine solvent döküp, ekstraktın kalıntısını rotor evaporatörle dışarı atarak ekstrakt elde ettik, ardından mikrobiyolojik yöntemle enfeksiyon hastalıklarına karşı etkisini inceledik. En güçlü antimikrobiyal etkiye sahip olan pelin türlerinden esansiyel yağları hidrodistilasyon (Ginzberg) yöntemiyle elde ettik ve güçlü bir antimikrobiyal etkiye sahip olduğunu tespit ettik. Bu mikrobiyolojik çalışmaların yürütülmesinde ağırlıklı olarak disk difüzyon ve seyreltme yöntemleri kullanıldı. Tıbbi amaçlar için kullanılan uçucu yağlar esas olarak buhar damıtma yoluyla elde edilir. Aldığımız ekstraktlar ise atık bitki yaprakları olan incir yaprakları, dut ve palmye yaprakları ile muz ekstraktlarıdır. Uçucu yağlar civanperçemi bitkisinden, pelin ve lavanta bitkilerinden gelir. Botanik Enstitüsü'nde fitokimyasal ve mikrobiyolojik çalışmalar yürüttük ve aldığımız esansiyel yağların ve ekstraktların antimikrobiyal etkisini inceledik. Gelecekte satın alacağımız ekstraktlar tentür, şurup, kapsül vb. olarak kullanılacaktır. Doğal bir ilaç olarak kullanmanızı öneririz. Spreyler antimikrobiyal özelliklere sahip esansiyel yağlardan yapılabilir. Bu spreyer ağız boşluğu ve boğazın inflamatuvar hastalıkları, stomatit, diş eti iltihabı ve anjina için faydalıdır. Projemizin avantajı tıp, farmakoloji, kimya, ekonomi ve doğallığın temellerini içermesidir. Sonuçlarımız gelecekte ilaç alanında da uygulanabilir. Bilimsel yenilik, Botanik Enstitüsü laboratuvarında uçucu yağları hidrodistilasyon yoluyla elde etmemiz, saflaştırmamız ve biyolojik etkilerini incelememizdir. Gelecekte satın alacağımız uçucu yağların bileşen kompozisyonunu GC ve MS ve gaz kromatografisi kullanarak incelemeyi hedefliyoruz. Bu daha kapsamlı araştırmalara olanak sağlayacaktır. Yöntem: İncelediğimiz bitki hammaddesinin üzerine solvent dökerek ekstrakt elde ettik, ekstraktın kalıntısını ise ekstraktı Rotor-evaporatörden dışarı atarak elde ettik. Daha sonra mikrobiyolojik yöntemler kullanarak enfeksiyon hastalıklarına karşı etkisini inceledik. Antimikrobiyal etkisi en güçlü olan civanperçemi ve pelin türlerinden hidrodistilasyon (Ginzberg) yöntemiyle uçucu yağları elde ettik ve güçlü antimikrobiyal etkiye sahip olduklarını tespit ettik. Bu mikrobiyolojik çalışmaların yürütülmesinde ağırlıklı olarak disk difüzyon ve seyreltme yöntemleri kullanıldı. Tıbbi amaçlar için kullanılan uçucu yağlar esas olarak buhar damıtma yoluyla elde edilir. Deneyler, Botanik Enstitüsü Bitki Kimyası Laboratuvarı'nda enstitünün bilimsel personeli Dr. Kerimli Elvin Hacıoğlu'nun rehberliğinde gerçekleştirildi. Bu projeyi öğrencilerimizle birlikte yaptık. Öğrencilerimizi bu çalışmaya dahil etmekteki amacımız onları bilimsel araştırmalara motive etmek, internet, kütüphane gibi kaynakları verimli kullanmalarını sağlamaktır.

Anahtar Kelimeler: kimya, tabiat, bakteriler, doğal çözüm, ilaç

⁸³⁷ Öğretmen, Azerbaycan- Şeki Şehri- 11 Numaralı Orta Okul., xatireshabedinova@gmail.com

⁸³⁸ Öğretmen, Azerbaycan- Bakı, diqqidi66@gmail.com

DİJİTAL HİKAYE KULLANIMININ 4. SINIF ÖĞRENCİLERİNİN TÜRKÇE DERSİ AKADEMİK BAŞARISINA ETKİSİ

GÜLCAN BEKEZ ESİN⁸³⁹

ÖZET

Hikâye, çocuk ve gençlerin ufkunu genişletip hayal dünyasını geliştiren, hafızalarını güçlendiren, onları daha iyi birer dinleyici yapan, ruhsal gelişimlerinde önemi büyük olan pedagojik bir araçtır. Hikayeler geleneksel anlatılarda ve evlerde önemli olduğu kadar eğitim ortamlarında da öğrencileri kültürlendirmede ve sosyalleştirmede oldukça önemlidir. Kimi zaman insanları eğlendirmek, kimi zaman da yaşananları anlatmak amacıyla yazılan hikayeler, okurların hayal dünyasını zenginleştirmiş, yazarların da yaratıcılık özelliğini geliştirerek zamanla etkin bir eğitim aracı haline gelmiştir. Özellikle 7-11 yaş grubunu kapsayan somut işlemler dönemindeki öğrencilere bilgi aktarımı yaparken basitleştirilmiş ve anlamlı yollar bulmak gerekmektedir. Karmaşık olayları hikaye aracılığıyla anlatmak, onların hayal dünyasında duygularına hitap ederek hem anlamlı öğrenmelerini hem de motive olmalarını sağlamaktadır. Yazılı metinler halindeki hikayeler zamanla grafikler ve resimlerle buluşmuş, böylelikle de aktarılacak bilgiler daha da somut hale gelmiştir. Bunun sonucunda da özellikle ilkokullarda hikaye destekli ders anlatımı daha çok tercih edilir olmuştur. Günümüzde gelişen teknolojinin eğitime yansımaları sonucu önemli basılı eserler dijital ortama aktarılmıştır. Yeni teknolojilerin bu alanda kullanılmasıyla dijital hikayeler oluşturulmaya başlanmış, hem ses hem müzik hem de görüntü barındıran interaktif hikayeler, göze ve kulağa daha fazla hitap etmiştir. Hareket öğeleri ve üç boyutluluk, öğrencilerin dikkatini çekerek derse güdülenmelerini artırmıştır. Bu sayede dijital hikayeler, Türkçe dersinin temeli olan konuşma, dinleme, okuma ve yazma becerilerini geliştiren bir araç olmuştur. Ülkemizde de özellikle Türkçe derslerinde eğitim aracı olarak dijital hikaye kullanımı artmıştır. Bu nedenlerle bu çalışmanın amacı dijital hikâye kullanımının 4. sınıf öğrencilerinin Türkçe dersi akademik başarıları üzerindeki etkisini incelemektir. Çalışma grubunun belirlenmesinde uygun örneklem yöntemi kullanılmıştır. Uygun örneklem yöntemi, zaman, para ve işgücü açısından var olan sınırlılıklar nedeniyle örneklemin kolay ulaşılabilir ve uygulama yapılabilir birimlerden seçilmesidir. Bir sınıftan birbirleriyle denkliliği kontrol edilmiş iki grup seçkisiz bir şekilde deney ve kontrol grubu olarak atanmış olup ön test – son test kontrol gruplu gerçek deneysel desen kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu 2023-2024 eğitim öğretim yılında Aydın ilindeki bir devlet ilkokulunda öğrenim gören 28 öğrenci oluşturmuştur. Dijital hikâye kullanımının Türkçe dersinde akademik başarı üzerindeki etkisini belirleyebilmek için Yıldız (2010). tarafından geliştirilen “Okuduğunu Anlama Başarı Testi” kullanılmıştır. Testten elde edilen veriler SPSS programına aktarılmıştır. Kontrol ve deney grupları arasındaki farklılıkları belirlemek üzere ilişkisiz örneklem t testi, gruplar içinde farkı belirlemek üzere de ilişkili örneklem t-testi kullanılmıştır. Kontrol grubundaki öğrencilerin ön test- son test akademik başarı puan ortalamaları arasında anlamlı fark bulunmamaktadır. Deney grubunda bulunan öğrencilerin ön test son test akademik başarı puan ortalamalarının arasında anlamlı fark olması Türkçe dersinde dijital hikâye kullanımının akademik başarı üzerinde olumlu etkisi olduğunu göstermektedir. Benzer araştırma (Bran, 2010; Yang ve Wu,

⁸³⁹ Uzm., Milli Eğitim Bakanlığı, gulcanbekez88@gmail.com

2012) sonuçlarında da öğrencilerin motivasyonunun sağlanmasında, akademik başarı düzeylerinin artırılmasında, eleştirel düşünme ve teknolojiyi kullanma becerilerinin geliştirilmesinde dijital hikâye kullanımının klasik yöntemlerden daha etkili olduğu saptanmıştır. Bu nedenlerle Türkçe dersinde ve diğer derslerde dijital hikaye kullanımı artırılabilir. Dijital hikayeler oluşturulurken sürece dahil edilen öğrenciler takım halinde etkinlikler düzenleyebilirler. Böylece öğrencilerin işbirliği yapma becerileri artar ve sorumluluk alma bilinci artar. EBA bilişim ağındaki dijital hikâye kullanımıyla gerçekleştirilen ders anlatımları arttırılabilir ve geliştirilebilir. Diğer derslerde de dijital hikaye kullanımının etkileri araştırılabilir.

Anahtar Kelimeler: Akademik Başarı, Dijital Hikaye, Okuduğunu Anlama Becerisi, Türkçe dersi

GELENEKSEL OYUNLARLA KÜLTÜRÜMÜ YAŞATIYORUM

ADEM YILDIZ⁸⁴⁰

ÖZET

Projenin Özeti:Türk Milli Eğitim Sisteminin genel amaç ve temel ilkeleri doğrultusunda öğrencilerin ders dışı faaliyetlere olan ilgilerini öne çıkarmak ve manevi kültürümüzü gelecek nesillere aktarmak ana fikrinden hareketle oluşturulmuş bir projedir. Çocuğun duygusal ve fiziksel yönden gelişimini sağlayan en doğal öğrenme ortamı oyun zamanıdır.Oyun; çocuğu yetişkin hayata hazırlayan en etkin yoldur. Günümüz dünyasında yaşanan teknolojik ve sosyal gelişmeler oyunların yerini bireyselleştirilmiş sanal oyunların almasına ve eski oyunlarımızın unutulmasına neden olmuştur. Geleneksel çocuk oyunlarının günümüze aktarılması, yeni neslin yaşayan kültürümüzü tanınması ve sonraki kuşaklara aktarması anlamında önem arz etmektedir. Bu oyunları seçerken Müdürlüğümüz her okulda bulunabilecek materyallerle oynanan ya da materyal gerektirmeyen sadece talimatlarla oynanan, maliyetsiz oyunları dikkate almıştır. Oyunlarımız yıl içerisinde okullarımızda beden eğitimi derslerinde oynatılacaktır. Hedefler:

- 1.Çocuğun sosyal ve kültürel açıdan gelişmesini sağlamak.
- 2.Çocuğa sevgi,saygı,paylaşma,dostluk,yardımlaşma vb. gibi kavramları aktarmak.
3. Çocuğun fiziksel, bilişsel, dil, duygusal ve sosyal gelişimini desteklemek ve çocuk için en etkin öğrenme sürecini ortaya koymak.
4. Sosyal kuralları ve etik değerleri oyun yoluyla daha kolay kazandırmak. Örneğin; oyun sırasını bekleme, başkalarının haklarına saygı gösterme, sorumluluk alma, haklı haksız, doğru yanlış gibi değer ve kuralların öğrenilmesini desteklemek.
5. Çocukları internet ve teknoloji bağımlılığından kurtarmak.
6. Nesilden nesile kültür aktarımını gerçekleştirmek.

Proje amacı:Geleneksel çocuk oyunlarının amacı, öğrencilerin oyun ve fiziki etkinlikler yolu ile yaşamları boyunca kullanacakları temel hareketler, aktif ve sağlıklı yaşam becerileri, kavramları ve stratejileri ile birlikte bunlarla ilişkili yaşam becerilerini geliştirmek ve bir sonraki eğitim düzeyine hazırlanmaktır. Unutulmuş/unutulmaya yüz tutmuş çocuk oyunlarımız ve el yapımı oyuncaklarımızın yeni nesil tarafından öğrenilmesi sağlamak.Halk kültürünün bir parçası olan çocuk oyunlarımız nesilden nesile aktarılacak. Oyunlar ve oyuncakların eğitsel ve öğretisel niteliklerinden faydalanılarak öğrencilerimizin kişisel, sosyal, duygusal, dilsel ve psikomotor gelişimlerine katkı sağlanacak. Öğrencilerin sağlıklarını korumaları için günde en az bir saat geleneksel çocuk oyunları katılıma ihtiyaç duydukları bilimsel çalışmalarla ortaya konulmuştur. Bu doğrultuda öğrencilerin geleneksel çocuk oyunları istekle, düzenli katılım alışkanlığı geliştirmeleri önemlidir. Düzenli katılım için önemli unsurlardan birisi ise, öğrencinin geleneksel çocuk oyunları katılırken eğlenmesi ve bu katılımın kendisine getirdiği faydaları somut olarak anlaması ve görmesidir. Bu nedenle, aktif ve sağlıklı yaşam kavramları ve ilkelerinin öğrenciler tarafından anlaşılması, bunları yaşamlarında eğlenerek uygulamaları için oyun ve fiziki etkinlik önemli bir araçtır. Oyun ve danslarla ilgili kültürel mirasımız da aktif yaşamın önemli boyutlarından biridir. Öğrenciler tarafından bu mirasın anlaşılması ve

⁸⁴⁰ Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, adem_y23@hotmail.com

yaşanması, özellikle Milli bayramlar/belirli gün ve haftaların kutlamalarında kullanılmaları genel eğitim amaçlarımıza ulaşmada önemli katkı sağlayacaktır. Geleneksel çocuk oyunlarının hareket yetkinliği ve aktif ve sağlıklı yaşam alışkanlıklarına etki sürecinde gözden kaçırılmaması gereken bir diğer boyut, öğrencilerin yaşam becerileri olarak isimlendirilen kişisel, sosyal ve düşünme becerilerini geliştirme için yarattığı eğitim fırsatlarıdır. Bunlar içinde kendini tanıma, bireysel ve sosyal sorumluluk, adil oyun, grupta çalışma, iletişim, gözlem, hedef belirleme, uygulama, değerlendirme, yansıtma vb. beceriler sayılabilir.

Anahtar Kelimeler: Oyun, Kültür, Çocuk, İşbirlikçi çalışma, Beden eğitimi

DEĞERLERİME SAHİP ÇIKIYORUM

ZEYNEP YENER⁸⁴¹, ÖZNER ÇELİK⁸⁴², RECEP DELİCE⁸⁴³, HÜSEYİN KARAKUŞ⁸⁴⁴

ÖZET

Değerlerime Sahip Çıkıyorum Projesi; yardımlaşma, dayanıklılık, iyilik, sorumluluk gibi değerler konusunda sürekli oluşturma ve geliştirmeye yönelik neler yapılabileceğine yönelik yapılan çalışmaları içermektedir. Çalışmanın çıkış noktası; Parçaların millî, manevi, resimleri, insani ve kültürel değerleriyle benimseyen, koruyan, gelişen ve kendi yaşantılarında inşa eden fertler olmalarına, çağın ve geleceğin olgunlaşmasıyla donanmış, bu donanım insanlığın iyiliği için sarf edilebilir bireyler olarak büyümelerine katkı sağlanabilir. Çocuklarda yaşama, değirmen, toplumsal ve geleneksel değerlerin aktararak yaşam biçimine dönüştürülmesi hedeflenmektedir. Değerlerime Sahip Çıkıyorum Projesi" kapsamında öğrencilere yönelik değerler eğitimi faaliyetleri/çalışmaları yapılmasına dair gönüllük esasına bağlı olarak çalışmalar yapılmıştır. Öğrenci ve velilerle yardımlaşmanın, dayanışmanın önemi hakkında konuşulup depremzedeler yararına neler yapılabileceği hakkında istişareler yapılmıştır. Hem öğrenci hem de öğretmenlere anket uygulanarak yapılacak yardım etkinliklerine karar verilmiştir. Anket sonuçlarına göre özellikle depremde zarar gören vatandaşlar için gıda malzemeleri ve öğrenciler için kırtasiye malzemeleri ve çocuklar için bez,nıslak mendil gibi malzemelerin temin edilmesine karar verilmiştir. Çalışmalarda yapılan anketler için google form kullanılmıştır. Broşür için de canva kullanılmıştır. Okulumuza deprem bölgesinden gelen öğrenciler başta olmak üzere kitap, beslenme çantaları ve kutuları, kitap ve oyuncaklar kırtasiye, gıda malzemesi vb. desteği sağlamak için kampanya hazırlanmıştır, gerekli duyurular yapılır, afişler hazırlanmıştır. Bu çalışmalar yapılırken canva başta olmak üzere farklı web araçları kullanılmıştır. Kampanya kapsamında, gıda, kırtasiye ve oyuncak malzemeleri toplanmıştır. Projede yer alan öğrenci ve velilerinin de desteğiyle, yardım kolileri depremzede öğrenci ve ailelerine teslim edilmiştir. Proje kapsamında, okulumuzda bulunan depremzede öğrencilerin ihtiyaçları belirlenerek imkanlar dahilinde ve kurumlarla işbirliğine gidilerek eksikler giderilmiştir. Yardımseverlik panosu hazırlanarak farkındalık oluşturmaya çalışılmıştır. Okulda bulunan depremzede çocuklarla yıl sonu oyun ve etkinlikleri düzenlenerek de moral bulmaları sağlanmış, motive edilmeleri teşvik edilmiştir. Bu proje ile çocukları/ öğrencilerin bilinçli bir eğitim sürecine dahil edebilmesi, yaparak yaşayarak, uygulayarak değerlerin hayatlarında yer edinmesi amaçlanmıştır. Değerlendirme için de google form aracılığıyla anket düzenlenmiştir. Çekilen fotoğraflarda öğrenci yüzlerinin görünmemesine dikkat edilmiştir. Yapılan çalışmalar okulweb sayfalarında paylaşılmıştır. Çalışma sonunda da öğretmenlere ve öğrencilere,velilere uygulanan anket sonuçlarına göre farkındalık olustugu, görülmüştür, memnuniyet duyduklarını belirtmişlerdir. Yapılan etkinliklerin paylaşımında; okul web siteleri başta olmak üzere facebook, twitter, instagram gibi sosyal medyadan da faydalanılmıştır. Çalışmalarda, broşür için canva, anketler için googleform gibi web araçları kullanılmıştır. Fotoğrafların düzenlenmesi ve e-güvenlik açısından öğrencilerin yüzlerinin belirgin olarak görülmemesine dikkat edilmiştir. Öğrencilerin yüzlerinden ziyade yaptıkları çalışmalar

⁸⁴¹ Öğretmen, BULGURCA İLKOKULU, zeynepp071@outlook.com

⁸⁴² Öğretmen, SABİHA GÖKÇEN İLKOKULU, oznurcelik942@gmail.com

⁸⁴³ Öğretmen, SABİHAGOKCENİLKOKULU, recepdlice78@gmail.com

⁸⁴⁴ Öğretmen, BULGURCA İLKOKULU, bulgurcailkokulu@gmail.com

fotoğraflanmıştır. Yapılan anketler sonucunda projenin memnuniyet oluşturması, Web2 araçları kullanımı, proje sürecinde velilerin de projeye aktif destek olması ve aktif olarak projeye katılması projeyi başarılı kılmıştır. Bu tür çalışmaların- yardımlaşma-dayanışma gibi- teoride kalmayıp öğrencileri de aktif bir şekilde dahil ederek, pratik uygulamalarla hayata geçirilmesi önerilmektedir. Sonuç olarak proje uygulamalarını öğrenciler /öğretmenler / ve aileler yapıp yaşayarak iyilik, yardımlaşma zevkini tadarak çalışmalara katılmışlardır. Uygulamalı olarak gerçekleştirmişlerdir. Toplumsal duyarlılık sağlanmıştır. rnek alışmalar sergilenmiştir. Toplumsal bir konuya katkı sağlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Değerler, Yardımlaşma, Dayanışma

İLKOKULLAR BİRLİKTE OKUYOR PROJESİ

AHMET YALVAÇ⁸⁴⁵

ÖZET

Bilgisayar ve internet teknolojilerinin gelişimi endüstri alanında olduğu gibi toplumsal, kültürel ve eğitim alanlarında da hissedilmektedir. Özellikle internet altyapısının güçlenmesi ve web teknolojilerinin artması ile eğitimin web ortamına entegrasyonu süreci hızlanmıştır. İçinde yaşadığımız çağın bilgisayar gibi farklı uygulama ve hizmetleri bünyesinde barındıran teknolojik aygıtların hayatı kolaylaştırdığı, bilgi ve teknolojinin hüküm sürdüğü, dijital gelişmelerin hızla değiştiği bir dönem olması, teknolojinin kalbinde doğan ve büyüyen günümüz kuşağını kendinden önceki kuşaklardan ayırmaktadır (Micoleta, 2012). Yapılan araştırmalar gösteriyor ki öğrenmenin önemli bir kısmı okuma ile gerçekleşmektedir (Okur, 2007; Arıcan, 2010; M.E.B, 2012) Teknolojik gelişmelerde de okumayı destekleyici programların geliştirilmemesi düşünülemez. Okumanın daha etkili gerçekleştirilmesi ve kolaylık sağlanması için çeşitli okuma araçları geliştirilmiştir. Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) ve Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu (TÜBİTAK) gibi Türkiye'deki eğitim ve bilime yön veren iki kurumun projelerindeki yönelimler gösteriyor ki Türkiye'deki okuma eylemi de dijital ortama doğru kaymaktadır. Kayseri İl Millî Eğitim Müdürlüğü bünyesinde resmi ve özel okul / kurumlarda 1,2,3 ve 4. Sınıflarında eğitim gören öğrencilere kitap okuma alışkanlığı kazandırmak, Kayseri'nin kültürel zenginlikleriyle yeni bağlar kuran bireyler olarak yetişmelerini sağlamak, öğrencilerimizi olumsuz etkileyen teknoloji bağımlılığını yararlı bir yöne evirmek, öğrencilerin kendini ifade etme, iletişim ve sosyal becerilerinin gelişiminin desteklemek, hikaye kitaplarını öğrencilere ücretsiz sunarak aile ekonomisine katkıda bulunmak amaçlanmaktadır. Günümüzde çocuklarda var olan en büyük sorunların başında kitap okumama ve kitap okuma alışkanlığından yoksun olma gelmektedir. Bu sorunun ortaya çıkmasında en önemli faktörlerin başında çocukların teknoloji ve interneti çok erken yaşlarda kullanmaya başlaması, hayatlarının bir parçası haline getirmesi, çocukların kitap okumalarına teşvik edici faaliyetlerin ve organizasyonların yeterince yapılmamasıdır. Buna karşın öğrenim çağındaki çocukların hayatlarının bir parçası olarak gördükleri teknoloji ve interneti daha çok kitap okumaları için bir araç olarak kullanmak, çocukların ilgisini çekebileceği kitapları belirli aralıklar okuyup takibini sağlamayıp, kitap okuma alışkanlığından yoksun olma durumunu önlemeye yönelik gerçekçi bir çözüm olabilecektir. Proje öncesinde ve sonrasında paydaşların tutumlarını ölçmek için ön-test ve son-testler uygulanacaktır. Proje devam etmektedir ve araştırma sonuçları kongrede paylaşılacaktır. Bu sunum ile Kayseri özelinde uygulanacak projenin daha geniş kitlelere tanıtımı yapıp sunumu yapılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Eğitim Teknolojisi, Kitap Okuma Değerlendirme, Okuma Becerileri, Etkileşimli PDF

⁸⁴⁵ Öğretmen, Kayseri MEM Ar-Ge, ahmetyalvac38@gmail.com

RENKLİ ATASÖZLERİ VE DEYİMLER: ÇOCUKLARIN DEYİMLERİ VE ATASÖZLERİNİ GÖRSEL HAFIZAYA KAZANDIRMAK İÇİN BİR EĞİTİM PROJESİ

ÖZGÜR YILDIZ⁸⁴⁶, ÖMER DEMİR⁸⁴⁷

ÖZET

Görsel Hafıza Teknikleri ile Atasözleri ve Deyimlerin Öğretimi: Çocuklar İçin Bir Eğitim Projesi" başlıklı araştırma, çocukların atasözleri ve deyimleri öğrenirken görsel hafıza tekniklerini kullanmalarını hedeflemektedir. Ortaokul düzeyinde 474 öğrenciyle uygulanan proje, önemli bulgular ortaya koymuştur. Bulgular, öğrencilerin atasözleri ve deyimlerini daha iyi anladığını ve kullanma becerilerini geliştirdiğini göstermektedir. Bu sonuçlar, görsel hafıza tekniklerinin dil öğrenme sürecinde etkili bir araç olduğunu açıkça ortaya koymaktadır. Araştırma, dil edinimi sürecinde görsel hafızanın kritik önemini vurgulayarak, dil öğrenme sürecine yeni bir bakış açısı getirmektedir. Görsel öğrenme tekniklerinin daha geniş bir öğrenme ortamında nasıl kullanılabilceği konusunda daha fazla araştırma yapılması gerekmektedir. Bu yöntemler, sadece dil öğrenme sürecinde değil, genel olarak eğitimde daha etkili bir şekilde kullanılabilir. Araştırmanın yöntemi, öğrencilere görsel hafıza tekniklerini kullanarak atasözleri ve deyimleri öğretmeyi içermiştir. Öğrencilere, her bir atasözünü veya deyimini temsil eden bir resim veya sembol verilmiş ve bu görsellerle ilişkilendirme yapmaları sağlanmıştır. Ardından, öğrencilerin bu görselleri hatırlamaları ve atasözlerini veya deyimleri doğru şekilde kullanmaları teşvik edilmiştir. Bu bağlamda, öğrencilerin öğrenme biçimleri ve ihtiyaçları dikkate alınmalıdır. Ayrıca, görsel öğrenme tekniklerinin diğer disiplinlerdeki etkisi de incelenmelidir. Bu sayede, eğitim alanında daha kapsamlı ve etkili stratejiler geliştirilebilir. Sonuç olarak, bu araştırma, çocukların dil becerilerini geliştirmede görsel hafıza tekniklerinin önemini ve etkinliğini vurgulamaktadır. Dil öğrenme sürecinde bu tekniklerin kullanılması, öğrencilerin daha kalıcı ve derinlemesine öğrenmelerini sağlayabilir. Eğitimcilerin ve araştırmacıların bu alandaki çalışmalara odaklanması ve bu tekniklerin yaygınlaştırılması önemlidir. Araştırma ayrıca, öğrencilerin görsel hafıza tekniklerini kullanarak daha motive olduklarını ve öğrenme sürecine daha aktif katıldıklarını belirtmektedir. Öğrenciler, atasözleri ve deyimleri temsil eden renkli ve ilgi çekici görsellere yönelik ilgilerini artırmış ve bu sayede konuları daha derinlemesine anlama fırsatı bulmuşlardır. Bu yaklaşım, öğrencilerin öğrenme sürecine katılımını artırarak sınıf içi etkileşimi ve öğrenme ortamını olumlu yönde etkileyebilir. Öte yandan, araştırma sonuçları dil öğrenme sürecinde öğrencilerin farklı öğrenme stillerine ve ihtiyaçlarına daha fazla odaklanması gerektiğini vurgulamaktadır. Her öğrencinin farklı bir öğrenme tarzına sahip olduğu unutulmamalı ve eğitimde çeşitlilik ve esneklik sağlanmalıdır. Görsel hafıza teknikleri, bu çeşitliliği destekleyerek öğrencilerin dil becerilerini güçlendirebilir ve öğrenme sürecini daha keyifli hale getirebilir. Bu nedenle, eğitimcilerin ve araştırmacıların öğrencilerin bireysel öğrenme ihtiyaçlarına yönelik çözümler geliştirmeye devam etmeleri önemlidir.

Anahtar Kelimeler: Görsel hafıza teknikleri, Dil öğrenme süreci, Etkili eğitim stratejileri

⁸⁴⁶ Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, ozguryildiz52@gmail.com

⁸⁴⁷ Doktora Öğrencisi, Milli Eğitim Bakanlığı, zeso_omer@windowslive.com

HİZMET İÇİ EĞİTİMLERİN UYGULANMASI SÜRECİNDE YAŞANILAN SORUNLARA İLİŞKİN ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİ VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

ZEHRA GÜL KÖYÇÜ⁸⁴⁸

ÖZET

Sürekli değişen bilgi ve teknolojinin olduğu bu çağda her çalışan gibi öğretmenlerin de kendini güncel tutmasının en önemli yolu hizmet içi eğitimlerin düzenlenmesidir. Hizmet içi eğitimler düzenli olarak her alanda olduğu eğitim alanında da değişen şartlara göre düzenlenmeli ve bütün eğitim çalışanlarının değişen şartlara uyum göstermesi sağlanmalıdır. Mesleğin gereklerini her zaman yerine getirmede çok önemli bir yer tutan hizmet içi eğitim; mesleki bilgilerin güncellenmesine ve değişen iş şartlarına uyum sağlayarak çalışanların daha yararlı olmasını sağlar. Mesleki yaşamına devam eden birey hizmet içi eğitimlere katılarak bilgisinin geçerliliği ve sürekliliğini korur. Bu sayede çalışan kişi sektörde istenilen eleman olmaya devam eder. Milli Eğitim Bakanlığı, kamudaki bütün okullarda görev yapan öğretmenlerin hizmet içi eğitim ihtiyacını belirlemek ve gerekli eğitimleri planlamakla görevlidir. Hizmet içi eğitimlerle ilgili yapılan birçok çalışma bulunsa da, bu çalışmada olduğu gibi bir sorun tespiti ve çözüm önerisi getirilmesi bu araştırmalarda pek amaçlanmamıştır. Yapılan bu araştırma bu yönüyle benzer çalışmalarda farklı olduğu gibi bundan sonra bu alanda yapılacak çalışmalara da ışık tutacaktır. Hizmet içi eğitimlerin uygulanması sürecinde yaşanan sorunlara ilişkin öğretmen görüşleri ve çözüm önerileri araştırması Samsun ilinin 4 merkez ilçesinde son 2 yılda hizmet içi eğitim alan öğretmenleri örneklem olarak seçmiş olup 38 öğretmenden geri dönüşler alınmıştır. Uzman görüşünden yararlanarak hazırlanan yarı yapılandırılmış görüşme formu 38 öğretmene uygulanmış ve hizmet içi eğitim sürecinde yaşanan sorunlar ve çözüm önerilerine ilişkin görüşlere ulaşılmıştır. Araştırma, hizmet içi eğitimlerde yaşanan en önemli sorunun hizmet içi eğitimin düzenlendiği tarihin öğretmen ve okul için uygun bir zaman olmadığı görülmektedir. Bunun yanında bazı eğitimlerin yeterince iyi planlanmadığı, içerik olarak eğitimlerin yetersiz olduğu, gerekli ekipmanların eğitim alanında bulunmadığı ve öğretmenlerin hizmet içi eğitimlere katıldığı için ek ders kaybı yaşadıkları gibi sorunlar da araştırma sonuçlarında ortaya çıkmıştır. Bu sorunlara öğretmenler; hizmet içi eğitimlerin ders saatleri dışında yapılması, eğitimlerin uzmanlarca hazırlanması, eğitimlerin uzmanlarca verilmesi, gerekli ekipmanların eğitim alanında hazır bulundurulması ve öğretmenlerin hizmet içi eğitimleri katıldığı için mali ya da sosyal hak kaybı yaşamamaları gibi çözümler getirmiştir.

Anahtar Kelimeler: Hizmet İçi Eğitim, Eğitim, Çözüm Önerisi

⁸⁴⁸ Öğretmen, Muzaffer Barışyurt İlkokulu İlkadım/Samsun, zehragulerkan@hotmail.com

EL ELE MİNİKLER SAĞLIKLA YAŞIYOR

HACI İSMAIL KILIÇ⁸⁴⁹, NAİLE KILIÇ⁸⁵⁰, SERKAN MUSTAFA AKYOL⁸⁵¹, AYÇİN ERDOĞAN⁸⁵²,
ATENA LUMİNİTA ILİE⁸⁵³

ÖZET

“El Ele Minikler Sağlıkla Yaşıyor” projesi, uluslararası bir eTwinning Projesi olup Türkiye ve Romanya’dan proje ortakları ile gerçekleştirilmiş bir öğrenme projesidir. Projemiz ile ilkokul ve okul öncesi öğrencilerimize sağlıklı beslenme ve temizlik kurallarına uyma, hastalıklara karşı vücut dirençlerini artırma becerilerini kazanan ve sağlıklı bireyler olma temelinin oluşturulması amacıyla proje tabanlı öğrenme yönteminden yola çıkarak projeye başlanmıştır. “El Ele Minikler Sağlıkla Yaşıyor” eTwinning projemizde öğrencilerimizin sağlıklı beslenmeyi davranış haline getirmeleri, kişisel temizliklerinin önemini fark etmeleri ve fiziksel aktivite konusunda farkındalığı artırmak için gelişim çağında olan çocukların doğal ve sağlıklı besinler ile beslenmeleri kişisel temizliğin yaşamdaki önemi ve sportif aktiviteler ile sağlıklı bir gelişim ve yaşam süreci için çalışılmıştır. Bu kapsamda proje amacına uygun “El hijyeni neden önemlidir ve nasıl yapılmalıdır? Diş sağlığı neden önemlidir? Diş sağlığı için neler yapılmalıdır? Sağlıklı besinler nelerdir? Sağlıklı besin nasıl hazırlanır? Sportif faaliyetlerin vücut sağlığına ne gibi faydası vardır?” sorularından yola çıkarak doğal ve sağlıklı besinlerden sandviç hazırlama, el yıkama etkinlikleri, tırnak temizliği, diş fırçalama etkinlikleri ve öğrencilerin yaşlarına uygun sportif egzersizler çeşitli video, sunum, afiş ve görsellerle öğrencilerimize gösterilmiş örnek olay, yaparak yaşayarak öğrenme, araştırma-inceleme problem çözme, proje tabanlı öğrenme yöntem ve teknikleri ile etkinliklerimiz gerçekleştirilmiştir. Projemiz 5-11 yaş grubu öğrencilerine yönelik olup proje dili Türkçe ve İngilizce belirlenmiştir. “El Ele Minikler Sağlıkla Yaşıyor” projemizde Türkiye’den 4, Romanya’dan 1 olmak üzere 5 ortak kurum ve toplam 11 proje ortağı ile gerçekleştirilmiştir. Proje çalışmaları müfredata entegre edilmiş olup uyumlu bir şekilde çalışılmıştır. Projemiz Türkiye Ulusal Destek Servisinin değerlendirmeleri sonucu Ulusal Kalite Etiketi ödülü almaya hak kazanmıştır. “El Ele Minikler Sağlıkla Yaşıyor” projemizle öğrenciler kendine olan güvenleri ve kendi sınırlarını tanıma, sağlıklı beslenme ve sportif aktivitelerle katılma, kişisel temizliğine önem verme, karşılaştığı problemlere çözüm üretebilme, arkadaşları ile iyi ilişkiler kurma becerileri ile proje tabanlı öğrenme, grup ile çalışma, web2 araçlarını kullanabilme becerilerini geliştirmişlerdir. “El Ele Minikler Sağlıkla Yaşıyor” proje etkinliklerine başlamadan önce ve sonrası web2 araçları ile yaptığımız ön anket, son anket ve çocuklardaki gözlemlenen beceri gelişimlerini de dikkate alarak elde ettiğimiz kıyaslamada çok fazla önemsenmediği düşüncesi ile günümüzde ve gelecekte sağlıklı bir toplum yaşamı için sağlıklı, dengeli ve düzenli bir beslenme, kişisel temizliğine dikkat etme ile birlikte çeşitli sportif faaliyetlerin yapılması ve desteklenmesi gerektiği düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Sağlık, Beslenme, Temizlik, Spor, Farkındalık

⁸⁴⁹ Öğretmen, Yunus Emre İlkokulu, hacikilic80@hotmail.com

⁸⁵⁰ Öğretmen, Vali Ümit Karahan İlkokulu, nailekilic78@gmail.com

⁸⁵¹ Öğretmen, Mehmet Akif Ersoy İlkokulu, serkanmustafaakyol@gmail.com

⁸⁵² Öğretmen, Osmangazi İlkokulu, mirhan0363@gmail.com

⁸⁵³ Öğretmen, Scoala Gimnaziala Petresti , ilieatenaluminita@yahoo.com

OKUL DIŞI ÖĞRENME ORTAMLARI(BENİM GÖZÜMLE GEZELİM) (İZKED)

ÖZDEN COŐAR⁸⁵⁴

ÖZET

Günümüzde, öğrenme deneyimlerinin sadece sınıf içi ortamlarla sınırlı olmaması gerektiği giderek daha fazla kabul görmektedir. Bu bildiri, okul dışı öğrenme ortamlarının, bireylerin bilgi ve becerilerini geliŐtirmedeki önemini vurgulamayı amaçlamaktadır. Müze ve Sergi Ziyaretleri: Müze ve sergi ziyaretleri, öğrencilerin tarih, sanat ve bilimle doğrudan etkileşim kurmalarını sağlayarak öğrenme deneyimlerini zenginleştirir. Doğa Etkinlikleri ve Kamp: Doğada yapılan etkinlikler, öğrencilere sadece kitap bilgisi değil, aynı zamanda çevre bilinci, liderlik ve takım çalışması gibi beceriler kazandırır. Gönüllülük ve Toplumsal Hizmet: Gönüllülük faaliyetleri, öğrencilerin empati geliştirmesine ve toplumlarına karşı sorumluluk duygusu kazanmalarına yardımcı olur. Sanal Öğrenme Platformları: Teknolojinin ilerlemesiyle birlikte, çeşitli sanal öğrenme platformları aracılığıyla öğrenciler, uzaktan erişimle bilgi edinebilir ve kendilerini geliştirebilirler. Okul dışı öğrenme ortamları, öğrencilerin kapsamlı bir öğrenme deneyimi yaşamalarına katkıda bulunur. Bu ortamlar, öğrencilerin sadece ders kitaplarından değil, aynı zamanda gerçek dünya deneyimlerinden de öğrenmelerini sağlayarak bireylerin çok yönlü gelişimine önemli katkılarda bulunmaktadır. Bu bilgiler ışığında ilk olarak e twinning projesi olarak Benim Gözümle Gezelim projemizin öğrencilerimizle buluşması ve yapılan etkinliklerle daha sonra da projemizin Erasmus projesi ve o alanda da yaptığımız yüzlerce etkinlik ve sunumlarla projemizi tanıtıp meslektaşlarımızla paylaşmak isterim.

Anahtar Kelimeler: Okul dışı öğrenme ortamları, Drama, Erasmus, Proje

⁸⁵⁴ Uzm., Milli Eğitim Bakanlığı, ozdencosar@gmail.com

TARA- DÜŞÜN- YARAT- OLUŞTUR- GERÇEKLEŞTİR! (STEAM!)

SAYNUR ÖZKAN⁸⁵⁵

ÖZET

Öğrencilerimiz, büyük ve birleşmiş bir Avrupa'nın ve dünyanın gelecek nesli ve gelecek vatandaşlarıdır. Öğrencilerimize çeşitli eğitim sistemlerinden yeni şeyler öğrenme konusunda ilham vermek istenmiştir. Bu Erasmus+ projesi (2020-2023) öğrencilere sadece yaşam becerileri kazandırmakla kalmamış, aynı zamanda karşılıklı saygıyı ve farklı kültürlerden insanlarla çalışma yeteneğini de teşvik etmiştir. Projemizin ana konularını bilim, sanat ve bilişim oluşturmuştur. "Tara - Düşün - Yarat - Oluştur - Gerçekleştir" projesinin fikrini, bilim konularını sanatla birleştirerek nasıl teşvik edebileceğimiz oluşturmaktadır. Proje ekibini, altı Avrupa ülkesinden (Macaristan, İtalya, Romanya, Türkiye, Polonya ve Estonya) farklı dil, kültür, alışkanlık, inanç, gelenek ve okul organizasyonuna sahip okulların öğretmenleri oluşturmuştur ve öğretmenler müfredat ve ders dışı etkinliklerde çok sayıda yenilikçi yöntem kullanılarak eğitime dahil edilmesi gereken çok sayıda dezavantajlı çocuk ve diğer ülkelerden dil farklılığı olan öğrenciler olduğu belirtmiştir. Katılımcılar BT ve dil becerilerini, dayanışmayı, demokratik değerleri ve saygıyı geliştirmek ve işbirliği yapmak için büyük bir istekle bir araya gelmiştir. Uluslararası işbirliğimizin güçlü noktasını, olası tüm ihtiyaçlar, insan hakları, işbirliği ve vatandaşlık, gelenekler, duygular, yaratıcılık, sanat, evrensel diller ve işaretlerle farklı öğrenci gruplarına açılan eşit fırsatlar oluşturmuştur. Proje görevlerini yaparken öğrencilerimizi açık fikirli, yaratıcı, hayal gücü kuvvetli, imkanları kısıtlı ve sağlık sorunu olanlara karşı duyarlı, kültür bilincine sahip, sağlıklı vatandaşlar olarak hazırlamak ve onları sosyal hayata aktif katılım konusunda motive etmek amaçlanmıştır. Farklı görev ve aktiviteler aracılığıyla öğrencilerimiz matematik ve fen problemlerini çözmek için yaratıcı yaklaşımlar kullanmaya teşvik edilmiştir. Amacımız takım çalışması ve gerçek dünyaya dayalı görevler ve problemler aracılığıyla öğretmek olmuştur. Çocuklarda ilgi artışı olurken beklenen yaratıcı çözümler öğrenme süreci keyifli hale getirilmiş ve öğrencilere bilişim araçları, kodlama, programlama ve robot bilimi bilgileri de verilmiştir. Beklenen çözüm ve sonuçlara çeşitli BT araç ve ekipmanları kullanılarak ulaşılmıştır. Bu şekilde öğrencilerimizin bilgisayar okuryazarlığı ve dijital okuryazarlığı becerilerini geliştirmek hedeflenmiştir. Sanatsal performanslar ve bilimsel deneyler, öğrenci topluluğunun en iyi sonuçlara erişmesine ve özgüvenlerini geliştirmesine yardımcı olmuş; teknolojik cihazları ve sosyal ağları kullanmak öğrencilerin yeni arkadaşlar, yerler, kültürler tanınmasına ve barış, kardeşlik ve kültürel bilgi gibi değerleri takdir etmesine fırsat sağlamıştır. Proje faaliyetleri aracılığıyla öğrenciler ayrıca sosyal değerlere saygı ve sorumluluk (aile ve toplum, doğal ve kültürel çevre) konusunda bilgi edinmiştir. Tüm öğrenme süreci, deneysel ve işbirlikçi öğrenme yaklaşımı, proje tabanlı öğrenme yaklaşımı ve BİT araçlarını içeren yerinde eğitim konseptine dayalı, yaygın bir öğretim olarak düzenlenmiştir. STEAM projesinin her konusu, büyük miktarda bilginin edinilmesini kapsayacak şekilde dikkatle seçilmiştir. Uzun vadeli faydalar arasında dil öğrenimi, kodlama ve programlama pratiği, uluslararası işbirliği deneyimi, kamusal performans, ilişkiler ve iletişim deneyimi yer almaktadır. Ayrıca proje aracılığıyla kazanılan fikirlerin gelecekte de değerli olacağına inanılmaktadır.

Anahtar Kelimeler: STEAM Uygulamaları, Kodlama ve Robotik, Sanat

⁸⁵⁵ Doktora Öğrencisi, Milli Eğitim Bakanlığı, saynurada@gmail.com

ÖZEL EĞİTİMDE YAŞANILAN GÜÇLÜKLERİN ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİ AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

FERDA KANAT⁸⁵⁶

ÖZET

İnsan hayatı boyunca eğitime sürekli devam eder. Bu sebeple de erken çocukluk dönemi temel davranışların, bilgi ve becerilerin kazandırıldığı dönem olması açısından önemlidir. Erken çocukluk döneminin ilk basamağı 0-6 yaş döneminde; toplumsal beceriler, kavramsal davranışlar ve karakter eğitimi birbiri içinde süregelen davranışlardır. Okul Öncesi öğretmenleri eğitim programlarında ne düzeyde Özel Eğitimde yaşanan güçlüklerin üstesinden gelebiliyorlar yâda doğru eğitimi ne kadar uygulamakta ve çocukların tüm gelişim alanlarına ne oranda destek vermekte olduklarına bakılması açısından değerlendirme yapılmak istenmektedir. Bu değerlendirmeyi yaparken sınıf içi etkinlikler ile güçlendirilmek istenmiştir. Bu projenin amacı; Özel Eğitim gerektiren çocukların okul öncesi eğitime başladıklarında karşılaştıkları güçlüklerin öğretmen görüşleri açısından değerlendirilmesini içermektedir. Proje Konya'da bulunan okul öncesi anasınıflarında çalışan ve özel eğitim gereksinimi bulunan öğrencilere sahip 10 okul öncesi öğretmen ile yapılmıştır. Öğretmenler özel gereksinimli çocukların okul öncesi eğitimine devam ederlerken belli bir seviyede olanların özel eğitimine devam etmelerini uygun görmekteyler. Seviyeleri ağır derecede olan özel eğitim öğrencilerinin daha çok bireysel eğitimle desteklenmelerini istemektedirler. Özel eğitim gereksinimi bulunan öğrencilerin bireysel eğitimle, okulda aldıkları eğitimi bütünleştirerek öğretim almalarının daha sağlıklı olacağı öğretmenler tarafından belirtilmektedir. Engelli öğrencilerin okul öncesi eğitim döneminden itibaren normal çocuklarla aynı ortamda yer almaları, toplum tarafından sosyal kabul görmeleri için uygun davranışlar kazanmalarına, yaşam süreci içerisinde sosyal hayata uyumu kolaylaştırıcı pek çok kazançlar elde etmelerine katkıda bulunmaktadır. Çocukların gereksinimlerini karşılamak için uygun öğrenme ortamları hazırlanmalı, etkinlikler planlanırken çocukların ilgi ve gereksinimleri göz önüne alınarak okul ortamlarının uygun şekilde hazırlanması. Özel eğitim ve normal öğretim öğrencilerinin Psikomotor, Dil, Bilişsel, Sosyal Duygusal, Özbakım gelişim alanlarını desteklemek. Özel eğitim ve normal öğretim öğrencilerinin kaynaşmasını tüm gelişim alanları yönüyle desteklemek. Çocukların bireysel farklılıklarını dikkate alan iyi düzenlenmiş eğitim ortamlarına gereksinim Özel eğitime ihtiyacı olan bu çocukları da görerek eğitimin içerisinde aktif olarak dahil edilebilmek. Bakanlığımız tarafından hazırlanan 2023 Eğitim Vizyon Belgesi öğrenci, öğretmen, ebeveyn ve okulu eğitimin dörtlü saçı ayağı olarak görmüştür. Çalışmalarımızda öğrenci etkinliklerinde beyin fırtınası, işbirliği araştırma sorgulama sunma yöntemlerinin kullanıldığı etkinlikleri özellikle seçtik. Belli bir problem durumu ile karşı karşıya bırakılarak farklı fikirlerden çözümler üretmelerini sağladı. Drama, oyun ve görsel okuma etkinliklere bol yer verilerek eğlenerek öğrenme ile küçük öğrencilerimizin projeye ilgisi artırılmıştır. Çevre Eğitim sosyal mesajları ile mesajların okul öncesi dönem çocukları tarafından verilmesi projemizin eğitimsel yönüdür. Proje mevcut öğretim programımızın içinde yer alan gelişim alanlarına göre verilmiş olan tüm kazanım ve göstergeler de ele aldığımız çalışmalara yönelik kazanımlar mevcuttur. Araştırmanın (aynı zamanda uygulanan bir projedir.) Okulöncesi öğretmenlerinin özel

⁸⁵⁶ Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, ferdakanat@hotmail.com

gereksinimi çocuğun eğitim ortamında yapılan faaliyetlerde güçlük yaşadığını göstermiştir. Bu doğrultuda okul öncesi kaynaştırmanın başarısını arttırmak için, erken eğitim programlarında, okul öncesi döneme geçiş için gerekli becerilerin öğretilmesi aile eğitimi ile başlayıp mesleki hizmetiçi çalışmaları ile desteklenerek çocukların özel tanılarının ağırlığına göre bir yıl bireysel eğitim daha sonra tam yada yarı zamanlı kaynaştırma eğitiminin daha etkin çocuk üzerinde olumlu ve başarılı olacağı önerilerinde bulunulmuştur. Okul öncesi programında yer alan günlük eğitim akışımız ders etkinlikleri proje konumuz ile doğrudan ilişkilidir. Okul öncesi programında yer alan öğrenme merkezlerinde projemizle ilgili etkinliklere yer verildi. Okul öncesi programında yer alan Çocukların hayal güçleri, yaratıcı ve eleştirel düşünme becerileri, iletişim kurma ve duygularını anlatabilme davranışları geliştirilmelidir. Projemizde özel eğitim ve normal öğretim öğrencilerinin Pisikomotor,Dil,Bilişsel,Sosyal Duygusal,Özbakım gelişim alanlarını desteklemek özel eğitim ve normal öğretim öğrencilerinin kaynaşmasını tüm gelişim alanları yönüyle desteklemektedir.

Anahtar Kelimeler: Özel Eğitim, Çocuk, Normal Eğitim, Aile, Çevre, Öğretmen

ÖZEL YETENEKLİ ÖĞRENCİLERİN TEKNOLOJİ YARIŞMALARINA UYUMU

MURAT SAYAN⁸⁵⁷, GÜLİSTAN SAYAN⁸⁵⁸

ÖZET

Özel Yetenekli çocuklar Milli Eğitim Bakanlığı Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü tarafından yapılan testlerle/uygulamalarla özel eğitim öğrencisi olarak belirlenir ve MEB'e bağlı Bilim ve Sanat Merkezlerinde (BİLSEM) eğitim görürler. Özel yeteneklerinin doğuştan geldiği; "kültür, eğitim, deneyimlerin özel yeteneklerini geliştirdikleri" düşüncesi kabul edilir. Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü kendi sınıf öğretmenlerinin teklifi ile İlkokul 1.-2.-3. sınıftaki öğrencileri uluslararası geçerliliği olan testlere tabi tutup, özel eğitim öğrencisi olarak belirler. Bahsi geçen öğrenci grubu MEB'e bağlı ilkokul, ortaokul ve lise öğrencilerinin ortalama %2'sine denk gelmektedir. Özel yetenekli çocuklar Görsel sanatlar, Müzik ve Genel Yetenek dallarından birinden ya da birkaçından özel eğitim öğrencisi olabilir. Bilim ve Sanat Merkezlerinde özel eğitim çerçevesinde; uyum, destek eğitim, bireysel yetenekleri fark etme programı, özel yetenekleri geliştirme programı, proje üretimi ve proje yönetimi programları uygulanır. Proje üretimi ve proje yönetimi programına geçen öğrenciler özel yeteneklerini fark etmiş ve geliştirmiş durumda olurlar. Bu program da artık özel eğitim öğrencisi yeteneğine göre bir proje sürecine tabi tutulur. Bu program içerisinde öğrenci grupları ikiye ayrılır ve uygun çalışma ortamları hazırlanır. Proje üretimi ve proje yönetimi programındaki öğrencinin özel yeteneği teknoloji, robotik, elektronik, yazılım, mekatronik alanları ise teknoloji odaklı yarışma olan T3 Vakfı'nın ve Sanayi Bakanlığının ortaklaşa yaptığı Teknofest'tir. Teknofest hem teknoloji yarışmalarının yanı sıra girişimcilik alanlarının desteklendiği, büyük paydaş gruplarının bulunduğu uluslararası bir platform haline gelmiştir. Teknoloji yönlü yeteneği olan özel eğitim öğrencileri ilk olarak Teknofest yarışmalarına yönlendirilmektedir. Genel müdürlük de aynı zamanda Teknofest kapsamında desteklenmesi gereken projeler için ayrı bir fon ayırmaktadır. Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü'nün resmi kaynaklarına göre; Teknofest 2020; BİLSEM'ler 115 takım göndererek, 16 derece aldı. Teknofest 2021; BİLSEM'ler 200 takım göndererek, 18 derece aldı. Teknofest 2022; BİLSEM'ler çok fazla başvuru ile 36 derece aldı. Teknofest 2023; BİLSEM'ler çok fazla başvuru ile 29 derece aldı. Veriler gösteriyor ki BİLSEM'lerin; ilkokullardaki 1.-2.-3. sınıf öğrencilerden özel yetenekli olanları seçip, yeteneklerine göre teknoloji odaklı yeteneği olan öğrencilere belirli programlar uygulamasının başarılı olduğu sonuçlara göre bellidir. Cumhuriyetimizin 100. yılında geleceğimiz olan bu öğrencilerin daha farklı disiplinle karşılaşması ve geliştirilmesi önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Özel, yetenekli, zeka, BİLSEM, eğitim

⁸⁵⁷ Öğretmen, Turgutlu Bilim Ve Merkezi, muratsayan1907@gmail.com

⁸⁵⁸ Öğretmen, Mehmet Akif Ersoy Ortaokulu Turgutlu/Manisa, kula.gulistan@gmail.com

BEN ÖZELİM DAVULUM DA ÖZEL

ÖZET

Müzik aletleri çalma stillerine göre gruplandırılmaktadır. Bunlar arasında yapımı en kolay vurmali çalgılardır. Son zamanlarda insanlar özellikle bir müzik aleti yaparak kendilerine hobi edinmektedirler. Müzik aleti yapımı için malzemeler belirlenmiştir. Profesyonel bir müzik aleti için bu malzemeleri edinmek kolay değildir. Bu sebeple etrafımızda bulunan atık malzemelerle bir çalgı tasarlanması amaçlanmaktadır. Atık malzemelerle yapılan çalgılar genellikle basit, ev yapımı enstrümanlardır. Örneğin, plastik şişelerden marakas, kartondan yapılmış kutulardan davul veya teneke kutulardan ritim çalgıları yapılabilir. Ayrıca, atık borulardan yan flüt veya eski metal kaplardan çeşitli sesler çıkaran enstrümanlar da yapılabilir. Bu tür enstrümanlar hem yaratıcı düşünme becerilerini geliştirir hem de geri dönüşüm fikrini öğretir. Öğrencilerin ilgi ve becerilerine göre farklı enstrümanlar yapılabilir. Atık malzemeler ve geri dönüşümü, Müzik aleti yapımı konusunda yapılan çalışmaların neler olduğunun tespit edilmesi için alan yazın taraması kullanılmıştır. Hazırlanacak ürünün tasarımı yapılır. Ürün tasarımı yapılırken öğrencilerin ilgi ve özellikleri göz önünde bulundurulur. Özel eğitim öğrencilerinin küçük kas becerileri ve el göz koordinasyonu gelişimi göz önünde bulundurulur bir ürün tasarlanır. Tasarımda kullanılacak malzemeler belirlenir. Malzemeler etrafımızda kolaylıkla bulabileceğimiz atık malzemelerdir. Ürünü hazırlamak için kova, eski kot pantolonlar kullanılmıştır. Davulları çalabilmek için kullanılacak ahşap ritim çubukları okulumuz mobilya atölyesinde atıl durumdaki ahşap malzemelerden hazırlanmıştır. Öğrencilerimize atıl malzemelerden yeni bir ürünün nasıl tasarlanabileceği öğretilmeye çalışılmıştır. Öğrencilerin çalışmalarını değerlendirmek amacıyla gözlem ve uygulama değerlendirme formları kullanılmıştır. Küçük kas becerileri ve el göz koordinasyonu gelişimi sağlanır. Öğrencilerimizin müziği içselleştirip, ritim duygusunu geliştirmek için grup etkinliği planlanması amaçlanmıştır. Atık malzemelerle müzik aletleri yapmak hem yaratıcılığı teşvik eder hem de çevreye duyarlılığı artırmaktadır. Öğrencilerin ilgi ve özelliklerini tasarıma dahil etmek, onların projeye daha fazla katılımını sağlayabilir. Mevcut durumdaki müzik sınıfımıza vurmali çalgı tasarlanarak kazandırılmıştır. Atık malzemelerin (Kova, Eski kot, Ahşap sopa v.b.) geri dönüşüme katkı sağlanarak yeni bir ürün tasarımında kullanılmıştır. Ayrıca kovaların tasarlanması için kullanılan malzeme sınırlandırılmadan öğrencilerin yaratıcılığına bırakılarak farklı atık materyaller kullanılabilir.

Anahtar Kelimeler: Özel Eğitim, Müzik, Ritim, Geri Dönüşüm

ELİMİ TUT E-TWINNING PROJESİ

ÖZET

Avrupa'daki okullar için oluşturulmuş bir grup ve Avrupalı okulların iletişimini içeren e eşleştirme platformunda kurulan "Elimi Tut" projesi ile özel harcamalara ihtiyaç duyan, seslerini ülkelerde daha iyi duyurmak. Kayseri, Ağrı, Konya ve Almanya'da bulunan 5 farklı kurumdan 10 öğretmen ile proje yürütüldü. Bu proje ile Özel eğitime ihtiyaç duyan orta ve ağır zihinsel engeli bulunan kanıt ile normal düzeyde eğitimin anlaşıldığını bir araya getirerek ortak etkinlik yapma, üretmek, birlikte hareket etme geliştirerek kaynaştırma ve özel eğitimin de diğer gibi kronikleşme akranları ile birlikte aynı şekilde verimli işleri yapabileceklerini göstermekti. Çocuk için doğa ve hayvan çok önemlidir, arkadaşır dosttur. Özel gereksinimli çocuklarımız içinse doğa, hayvan sevgisi diğer çocuklara göre daha önemli ve rehabilitasyonlarında sık sık başvurulan, destek alınan etkenlerdendir.. Doğada aç kalan kuşlara kendi yapacakları yuvalar ile güzel bir ortam hazırlayacaklarını duyan öğrencilerim STEAM etkinliklerinin birincisi olan "Kuş Yuvası Yapımında yönerge kapsamında istedikleri renkleri kullanarak ortaya çıkardılar ve okul bahçemizin farklı bölgelerine aileleri ile birlikte gelerek astılar. O mutluluk ve heyecanlarına şahit olmak ve vesile olmak çok güzeldi. Steam etkinliğimizin ikincisi olan tutumluluğu, birikimin önemini amaçlayan "Kumbara Yapımı" ve üçüncü etkinliğimiz olan projenin Elimi Tut'u simgeleyen steam "El İskeleti Modeli Yapımı" ile verilen ortak yönerge uygulandı. Bu etkinliklerle de hem birlikte hareket etme, yönergelere uyarak ürünü tamamlama ve ürünün katmış olduğu anlam ve duyguyu öğrenmiş oldular. Final etkinliğimiz olan "Masal" çalışmasında ise masal komisyonunca yönerge doğrultusunda konusu, kahramanları ve kahramanların özellikleri belirtilen masala giriş yapılarak metin normal eğitim gören öğrenciler tarafından masalın devamını belirli sıralama ile kendi duyguları ve hayal gücünü kullanarak tamamlandı. Aynı zamanda yapılan etkinlikler öğrencilerin sosyalleşmelerine, akranları ile birlikte covid 19 kapsamında sıkıntılı günlerine neşe kattıklarını, küçük kas, büyük kas gelişimlerine, web2 araçlarını kullanmalarını ayrıca bilişsel ve psiko-motor becerilerin de geliştirilmesinde oldukça fayda sağlamıştır. "Elimi Tut" eTwinning projesinde güzel hayallerle başlanılan ve salgın nedeniyle sınırlı imkan ve olumsuzluklara rağmen başarmanın mutluluğunu çocuklarımız ve biz proje yürütücüleri aldı. Sonuç olarak öğrencilere tüm bu etkinlikler ile ilgili konularda farkındalık ve beceri kazandırılmıştır. Proje Ulusal Kalite Etiketini ödülü kazanmıştır. Bu poster sunumda proje tanıtılacak ve yapılan etkinliklere ilişkin girdi ve çıktılar paylaşılacaktır.

Anahtar Kelimeler: eTwinning, özel eğitim, elimi tut, eğitim

⁸⁶⁰ Öğretmen, Kayseri İl Milli Eğitim Müdürlüğü,

AKILLI TELEFON KULLANIMININ LİSE ÖĞRENCİLERİNİN BAŞARI VE HARCAMA DÜZEYLERİ ÜZERİNE ETKİSİ

FERYAL DELİKAYA⁸⁶¹

ÖZET

Her yeni neslin, bir önceki nesilden farklılaşan bir düşünce sistemine sahip olması kabul edilen bir gerçektir. Ancak hızla gelişen teknoloji, kitle iletişim araçları ve sosyal medya uygulamaları gençlerin düşünce sistemlerinin ve alışkanlıklarının farklılaşma hızını çok arttırmıştır. Kuşaklar arası görülen farklılardan daha fazlası, yaş grupları arasında görülmeye başlamıştır. İçerik üreticilerini takip etme ya da denetleme şansımız olamayacağı için, gençleri etkileyen ya da dönüştüren şeylerin neler olduğu konusunu araştırma imkanımız bulunmamaktadır. Ancak telefonlarında yüklü olan oyunların ve sosyal medya uygulamalarının, onların akademik başarılarını ve harcama alışkanlıklarını nasıl etkilediği araştırılabilecektir. Günümüz gençleri ilkökul ve/veya ortaokul eğitimleri sırasında pandemi ile tanışmışlardır. Covid-19 sırasında ve sonrasında insanların evde kaldıkları zaman içinde akıllı telefon ile geçirdikleri süre çok artmıştır. İnsanlar dışarıya çıkmadıkları için; her türlü ihtiyaçları akıllı telefon uygulamaları üzerinden giderilmiştir. Bu dönemde gençler okula gidemedikleri için online eğitime geçilmiştir. Gençler sürekli evde kaldıkları için online oyunlar oynayarak ve sosyal platformlarda gezinti yaparak uzun vakit geçirmişlerdir. Bu durum aile içi iletişimin zayıflamasına, hareketsiz bir hayata ve arkadaşlarla iletişimin genel ağ üzerinden sürdürülmesine neden olmuştur. Gençler aileleri ve yakın arkadaşlarından uzakta, amacı ve etkisi bilinmeyen içeriklerin etkisi altında çocukluklarının son dönemini geçirmiş ve bilmediğimiz kaynakların etkisi altında kendilerini inşa etmeye başlamışlardır. Yüzyüze eğitime tekrar geçildiğinde gençlerin başarısında ve tüketim alışkanlıklarında büyük farklılıklar olduğu görülmüştür. Bu yüzden yapacağımız çalışmadan beklenen hedef, lise öğrencilerinin akıllı telefon kullanımının başarı ve harcama düzeyine etkisi olup olmadığının ortaya konulmasıdır. Nitel araştırma olarak planlanan çalışmamızda veriler anket yolu ile Google form kullanılarak toplanmış, likert ölçeği kullanılmış ve sonuçlar analiz edilmiştir. Uygulanan hedef örneklem grubu ALANYA Türkler Borsa İstanbul Sosyal Bilimler Lisesi öğrencileridir. Yapılan araştırma sonucunda akıllı telefon kullanımının başarı ve harcama düzeyine daha çok olumsuz etkileri olduğu görülmüştür. Bu dezavatajın giderilmesi için gençlerin kullandıkları içerikleri denetleyecek platformların oluşturulması, akıllı telefon kullanımında öğrencilerin bilinçlendirilmesi önerilebilir.

Anahtar Kelimeler: Lise öğrencileri, cep telefonu, teknoloji, okul başarısı

⁸⁶¹ Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, fdelikaya@hotmail.com

OKUL ÖNCESİ DÖNEMDE STEM EĞİTİMİ UYGULAMA ÖRNEKLERİ

HÜSEYİN TEYFİK İNAN⁸⁶²

ÖZET

Günümüzde, okul öncesi eğitimde STEM (Science, Technology, Engineering, Mathematics) uygulamaları, çocukların merakını körükleyerek, problem çözme becerilerini geliştirmelerine ve bilimsel düşünceyi keşfetmelerine olanak tanımaktadır. Bu bildiri, okul öncesi dönemde uygulanabilen çeşitli STEM uygulamalarını ve bu uygulamalara örnekleri içermektedir. STEM eğitimi, fen bilimleri, teknoloji, mühendislik ve matematik alanlarını içeren bir eğitim yaklaşımıdır. Okul öncesi dönemde STEM etkinlikleri, çocukların temel kavramları keşfetmelerine, problem çözme becerilerini geliştirmelerine ve yaratıcılıklarını kullanmalarına olanak tanır. Çocukları kendi keşiflerini yapmaya teşvik eder, sorular sormalarını destekler ve öğrenme sürecinde aktif katılımlarını artırır. Ayrıca, çocukların problem çözme becerilerini geliştirmelerine ve takım çalışmasına alışmalarına yardımcı olabilir. Bu kapsamda uygulama ile öğrencinin var olan, keşfedilmiş ya da keşfedilmeyi bekleyen becerilerinin erken yaşlarda keşfedilmesi, çocuğun kendi yeteneklerinin farkına varması, öğrencinin özgüveninin geliştirilmesi, öğrenci merkezli bir sınıf ortamı gerçekleştirilmeye çalışılmıştır. Okul öncesi eğitimde okul öncesi dönemde STEM eğitimi, çocuklara hayatları boyunca kullanacakları temel becerileri kazandırmak, öğrenmeye olan ilgilerini artırmak ve gelecekteki başarılarına katkıda bulunmak için önemli bir temel oluşturur. Bu çalışma ile çocukların merak ve keşfetme ihtiyacı, problem çözme becerileri, yaratıcılık ve inovasyon, temel matematik ve fen kavramları, teknolojiye erişim ve kullanım becerileri, mühendislik düşünce, iletişim ve işbirliği, geleceğe hazırlık yönlerinin desteklenmesi amaçlanmıştır. Formun Üstü: Belirlenen bir problem ile ilgili sınıfta bir beyin fırtınası çalışması yapılır. Bu problemin çözümü ile ilgili ortaya atılan en uygun çözüm yollarına hep birlikte karar verilir. Ardından artık materyaller de dahil olmak üzere gerekli malzemeler ile problemi ortadan kaldıracak nihai ürün tasarlanır. Bu çalışmalar işbirliği ve grup çalışması ile gerçekleştirilmiştir. Yapılan çalışmalara şöyle birkaç örnek verilebilir: Tatile gittiğimizde bitkilerimiz yaşasın diye sulamatik, oyuncaklarımızı kaç gr çalışması ürünü olarak kaldırıp, toplama ve çıkarma becerileri geliştirilirken toplamatik ve çıkarmatik, hayvan dostlarımız için yemlik, okunan hikayede geçilemeyen dere için köprü elde edilen ürünlerden birkaçıdır. Tüm bu çalışmalar sınıf ve atölye ortamında yapılabileceği gibi bahçede de yapılmaktadır. Uygulama başlangıcında ulaşılmak istenen amaçlara ulaşılma düzeyini belirlemek için öğretmen kontrol listeleri kullanmıştır. Belirgin olarak; öğrencilerde dikkatini yoğunlaştırmada gelişme, özgüvenlerinde artma, çözüm önerilerinde gelişme, işbirliği ve severek paylaşma, matematik ve fen becerilerinde gelişme gibi değerleri kazandıkları gözlemlenmiştir. Bu çalışma okul öncesi stem etkinliklerinin birleştirilmesinin önemini vurgulamaktadır. Uygulanan stem etkinlik örnekleri ile okul öncesi öğretmenlerine konu ile ilgili deneyim paylaşımı yapılarak, stem uygulamalarına cesaretlendirilmeleri hedeflenmiştir. Bu yaklaşım, çocukların merak ve keşfetme yeteneklerinin artmasına, problem çözme becerilerinin gelişmesine, öğrenmeye karşı pozitif tutum geliştirmelerine, temel bilim ve matematik kavramlarıyla erken tanışmalarına olanak tanır. Eğitimciler, bu modeli uygulayarak çocukların erken yaşta yeteneklerini keşfetmelerine olanak

⁸⁶² Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, tevfikinan@gmail.com

safalayarak, öğrenme süreçlerini destekleyebilir ve onları gelecekteki başarılarına hazırlayabilirler. Uygulama yapılırken ürün tasarımının çocukların seviyesine uygun seçilmesine dikkat edilmesi gerekmektedir. Seviyenin üzerinde yapılan ürün tasarımları çocukların etkinlikten soğuyarak uygulamayı yarım bırakmalarından sınırlılık olarak bahsedilebilir.

Anahtar Kelimeler: STEM, Problem Çözme, Merak, Keşfetme

AYANCIK KETEN EVİ İLE KÜLTÜREL MİRASIMIZI YAŞATIYORUZ

ALİ ARSLAN⁸⁶³

ÖZET

Kültürel miras aynı toplumdaki insanların ortak geçmişlerini anlatan, tarihi birikimlerini ortaya koyan, soyut ve somut olmak üzere sadece üzerinde bulunduğu toplum ve gelecek kuşaklar için değil tüm insanlık için anlam ifade eden zenginliktir. Kültürel miras değerleri bulunduğu bölgelerde, kültürel ve sosyal gelişim, fiziksel çevrede gelişim ve ekonomik gelir kaynağı olarak fırsat doğurur ve değerlendirebilir. Kültürel mirası korumak ve yaşatmak kültürel miras yönetimi konusunda temel hedef olmasına rağmen korumayla beraber ekonomik ve sosyal gelişimin de sağlanması, toplumun kültürel kimlik değerleri göz önünde bulundurularak toplumsal beklentilerinin gelecek kuşak ve insanlık için ön plana çıkarılması, koruma üzerinde sürdürülebilirlik kavramını ortaya çıkarmıştır. Keten üretimi ve dokumalar Ayancık tarihinde köklü bir geçmişe sahiptir. Ayancık yöresinde önceki yıllarda keten bitkisi ekilmiş, ipe çevirmiş ve dokunarak kumaş üretimi gerçekleştirilmiştir. Yöre halkı keten kumaşını havlu, çarşaf ve giyim ihtiyaçlarını karşılamak için hayatın her alanında kullanmışlardır. Kumaş doğal keten lifinden yapıldığı için termal özellikte olup yazın serin, kışın sıcak tutma özelliğine sahiptir. Ayancık Halk Eğitim Merkezi kültürel değerlerin yaşatılması ve geliştirmesi kapsamında projeler yürütmektedir. Bu kapsamda Ayancık'ın kendi adı ile anılan "Ayancık Keteni"nin üretilmesi, ipe dönüştürülmesi ve el tezgahlarında dokunarak kumaşa çevrilmesi aşamalarının ziyaretçiyle bulunduğu bir uygulama merkezi olan Ayancık Keten Evi kurulmuştur. Bu çalışmada; Ayancık keten evi koordinasyonu ile unutulmaya yüz tutmuş keten bitkisinin yetiştirilmesi, hasatı, ipe çevrilmesi, dokunarak bez haline getirilmesi ve tasarım çalışmaları ile güncel ürün haline getirilmesi amaçlanmıştır. Ayancık keten evi faaliyetleri ile köylerde keten bitkisi ekimi desteklenmiş, Ayancık keten evinde kurulan dokuma tezgahları ile ip ve kumaş üretimine başlanmış, Ayancık keten bezi ve göynek yakasının coğrafi işaretleri alınarak, geleneksel keten kıyafet tasarımı yarışmaları ile keten kumaşının kullanım alanları genişletilmiştir. Ayancık keten evi eğitim faaliyetleri içerisinde ilçedeki halkın ve öğrencilerin ziyaretine açılmıştır. Öğrencilerin deneyim atölyelerinde uygulama yapmasına imkan tanınarak, becerilerinin gelişmesine, geçmişten gelen kültürel mirası tanımlarına, geleneksel yöntemle keten üretimine ve dokuma sanatına yakınlık kazanmalarına imkan sunmaktadır. Bu çalışma sonucunda; Ayancık'ta el sanatları kültürünün gelecek kuşaklara aktarılması sağlanmaktadır. Ziyaretçiler, kursiyerler ve öğrenciler eğlenirken öğreniyor ve geleceğe ışık tutuyor. Kültürel mirasın gelecek kuşaklara aktarılmasında, Ayancık Keten Evi Faaliyetlerinin öneminin arttığı gözlenmektedir.

Anahtar Kelimeler: keten bezi, göynek yakası, kültürel miras, keten evi, keten

⁸⁶³ Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, aliarslan057@gmail.com

ÖĞRETMENLERİN ÖRGÜTSEL BAĞLILIKLARININ OKUL İKLİMİ VE ÖĞRETMEN ÖZNEL İYİ OLUŞU YÖNÜYLE İNCELENMESİ

TUĞBA UZUN⁸⁶⁴

ÖZET

Resmî ortaokullarda çalışan öğretmenlerin destekleyici okul iklimine ilişkin algıları, öznel iyi oluş düzeyleri ve örgütsel bağlılıkları arasındaki ilişkinin incelenmesini amaçlayan bu nicel araştırma, ilişkiel tarama modeli kullanılarak yürütülmüştür. Araştırmanın örneklemini 2021-2022 eğitim ve öğretim yılında, Ankara ili ve merkez ilçelerinde bulunan Millî Eğitim Bakanlığına bağlı resmî ortaokullarda ve imam hatip ortaokullarında görev yapan 607 öğretmen oluşturmuştur. Öğretmenlerin öznel iyi oluş düzeylerini belirlemek için Renshaw, Long ve Cook (2015) tarafından geliştirilen, Ergün ve Nartgün'ün (2017) Türkçeye uyarladığı "Öğretmen Öznel İyi Oluş Ölçeği" kullanılmıştır. Okullarda öğretmenler tarafından algılanan destekleyici okul iklimi düzeyini belirlemek amacıyla Kavgacı (2010) tarafından Türkçeye uyarlanan "Okul İklimi Ölçeği" kullanılmıştır. Öğretmenlerin örgütlerine bağlılık düzeylerini belirlemek için ise Meyer, Allen ve Smith (1993) tarafından geliştirilen Dağlı vd. (2018) tarafından Türkçeye uyarlanan "Örgütsel Bağlılık Ölçeği" kullanılmıştır. Elde edilen veriler doğrultusunda ölçeğin yapı geçerliğini tespit etmek için açımlayıcı faktör analizi (AFA) ve doğrulayıcı faktör analizi (DFA) yapılmış, güvenilirliğini tespit etmek için Cronbach-Alfa katsayıları hesaplanmıştır. Analizler ve hesaplamalar neticesinde ölçeklerin Ankara ili örnekleminde geçerliği ve güvenilirliği teyit edilmiştir. Verilerin analizinde frekans analizi; öznel iyi oluş, destekleyici okul iklimi ve örgütsel bağlılık ölçeklerinin bazı demografik değişkenlere göre ortalamaları ve bu vii ortalamalar arasındaki farkın anlamlı olup olmadığı bağımsız gruplarda T-testi, Tek Yönlü Varyans Analizi; değişkenler arasındaki ilişkileri ve öznel iyi oluşun destekleyici okul iklimi ile örgütsel bağlılık arasındaki ilişki üzerindeki potansiyel aracılık etkilerini incelemek için korelasyon analizi ve aracılık analizi kullanılmıştır. Araştırma ilişkisinde verilen model yapısal eşitlik modeliyle test edilmiş ve kabul edilebilir uyum değerler içinde doğrulanmıştır. Araştırmada öğretmenlerin destekleyici okul iklimi algıları ve örgütsel bağlılık algı düzeyleri orta düzey; öznel iyi oluş algıları ise yüksek düzeyde olduğu tespit edilmiştir. Öğretmenlerin destekleyici okul iklimi ile öğretmen iyi oluşu algı düzeyleri arasındaki ilişkinin anlamlı, pozitif ve zayıf düzeyde olduğu; öğretmenlerin destekleyici okul iklimi ile örgütsel bağlılık algı düzeyleri arasındaki ilişkinin anlamlı, pozitif ve zayıf olduğu; öğretmen öznel iyi oluşu ile örgütsel bağlılık algı düzeyleri arasındaki ilişkinin anlamlı, pozitif ve zayıf olduğu ve öğretmen öznel iyi oluşunun, destekleyici okul iklimi ile örgütsel bağlılık arasındaki ilişkide kısmi aracılık etkisinin olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Araştırma; destekleyici okul ikliminin, öğretmenlerin öznel iyi oluş ve örgütsel bağlılıkla olumlu yönde ilişkili olduğunu vurgulamaktadır. Bu araştırma, öğretmenlerin öznel iyi oluş düzeylerinin destekleyici okul iklimine ve örgütsel bağlılıkları üzerindeki etkisini ortaya koyduğundan eğitim yöneticilerine yönetim süreçlerine katkı sağlayarak okullarda öğretmenlerin öznel iyi oluşlarının yüksek tutulabileceği ortam sağlama açısından yardımcı olacağı düşünülmektedir. Öğretmenlerin öznel iyi oluş düzeylerinin, destekleyici okul iklimi algılarının ve örgütsel bağlılıklarının, verilen eğitim kalitesini önemli düzeyde etkilediği söylenebilir. Bu

⁸⁶⁴ Öğretmen, Millî Eğitim Bakanlığı, tugba-uz@hotmail.com

bağlamda bu araştırmanın daha etkili bir eğitim süreci ve öğrenme ortamı oluşturma bakımından öğretmenlere, okul yöneticilerine ve alandaki uzmanlara yeni öneriler sunabileceği söylenebilir.

Anahtar Kelimeler: Örgütsel Bağlılık, Okul İklimi, Öznel İyi Oluş

ABDULLA ORIPOV'UN ŞİİRİNDE LİRİK KAHRAMANI SANATSAL YORUM

NİLUFAR MİRZAEVA⁸⁶⁵

ÖZET

Her bir halk Őairinin eseri, milletin ve Anavatan'ın kaderi, geçmişi, bugünü ve geleceği ile yakından ilgilidir. Özgün Şair, faaliyetlerinde halkın özlmlerini, umutlarını, dertlerini, sevinçlerini dile getirmenin yanı sıra, halkın milli özelliklerini ve evrensel niteliklerini de yansıtır. Ayrıca sanatçı sözcüğünün yaratıcı kişiliği, yaşam deneyimi, evrenin ve insanın gizli anlamlarını görme, anlama, yansıtmadaki kendi bakış açısı, sanatsal bakışı, araştırma için seçtiği yaşam malzemesinden de görülebilmektedir. Makalede Yazarlar eserlerinde ele aldığı sosyo-felsefi fikirlerin ve manevi-ahlaki sorunların özü de incelenip yazılacaktır. 20. yüzyılın ortalarından itibaren Özbek sanat kültürünün gelişmesine önemli bir pay katan Őiirimizin parlak yıldızı Özbekistan Kahramanı Abdulla Oripov, sanatsal ve estetik araştırmalarında halkımızın uzak geçmiş gerçekliğinin incelenmesi Büyük atalarımızın hayatı ve kaderi özel bir önem taşıyordu. Abdullah Oripov'un tarihe karşı tavrını anlatan Şiir, destan, drama ve makalelerde zamanla insan ruhu her zaman aşındırılmıştır. Günümüzün manevi ve entelektüel talep ve ihtiyaçlarına dayanarak eşsiz atalarımızın kaderi incelenecektir. Ve modern gerçekliğin sanatsal algısı ve anlatımı, çağdaŐlarımızın yaşamı, uzak geçmişin ruhu, düşünce yağı, atalarımızın felsefi ve estetik deneyimleri incelenip yazılacaktır. Şairin 1965 yılında duyurduğu ilk "Mitgi Yıldızı" Koleksiyonundan "Munojot"u dinliyor...", "Albüme", "Yüzyılımızın Adamı" ve "Muhtaç Çocuk" başlıklı bir dizi Şiir, edebi yazı", Konuşmalar, sanatsal gazetecilikten oluşan bir koleksiyon (1988) içindekiler tablosunu oluşturan ilk makalelerinde alıntılanmış, milletin tarihine, büyük atalarımızın hayatına ve kaderine olan ilgi, inanılmaz derecede erken başlamıştır. Abdulla Oripov'un yaratıcı araştırmaları. Bu anlamda Şairin yaratıcı kaderinin, vatanın dünü, bugünü ve geleceği ile halkla yakından bağlantılı olduğunu anlıyoruz. Edebiyatının "İnsanın kalbi" Şiirinde:

İnsan Kalbiyle Oynamayın:

Bugün çok güzel, bugün.

Bu yüzden çok mutluyum,

İnsanlar onun içinde yaşar

(İnsan kalbiyle oynamayın:

Millet onun içinde yaşar, dil onun içinde yaşar.

İçinde ataların sözsüz gururu yaşar,

İçinde yaşayan insandır)

Ayrıca boşuna söylenmiş değil.

İnsanların uzak geçmişine saygısızlıkla, ilgisizlikle bakmak asla mümkün değildir. Nesillerin kalbinde ulusal bir gururun kaderi, gurur duygularını geliştiren, yüksek bir vatanserverlik ruhuyla yetiştiren, tarihi yaşam tecrübesi, yüksek manevi ve entelektüel kültüre sahip bir milletin kaderi vardır. Şairin ilk Őiirlerinden itibaren günümüzün hayat veren, insan seven ilkelerini, halkın büyük evlatlarının hayatındaki ve kaderindeki manevi ve ahlaki temelleri, fikri temelleri gördüğü görülmektedir. Bu anlamda Abdulla Oripov'un Őiirine yansıyan millet ve Vatan tarihi sayfaları sadece edebi-sanatsal

⁸⁶⁵ Prof. Dr., Taşkent Devlet Üniversitesi, 1973@bk.ru

yönüyle ilgi çekici değildir. Yanayam'ın bilimsel ve tarihi açıdan da büyük bir itibarı var. "Adalet bahşeden her türlü güce karşı mücadele etmek her insanın görevidir. Hürriyetle ilgili her bir kelime, şüphe seninle ilgilidir, insanlık kısmıyla ilgilidir, iyiyle kötünün mücadelesiyle, karamsal ve karanlıkla ilgilidir", diye yazıyor Abdullah Oripov. Bu bakış açısı şairin estetiğinde erk ile zulüm, Hürriyet ile yanlış arasındaki uzlaşmaz mücadelenin içeriğine gönderme yapmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Abdullah Oripov, sanatsal yorum, lirik kahraman

VELİLERİN DİJİTAL VATANDAŞLIK DÜZEYİ VE İLKOKUL ÇOCUKLARININ TEKNOLOJİ TUTUMLARI ÜZERİNE BİR İNCELEME

HÜSEYİN SİHAT⁸⁶⁶, MEHMET KURT⁸⁶⁷

ÖZET

Teknolojinin sürekli gelişimi, bireylerin yaşantılarına dijital araçların entegre edilmesi ve dijital vatandaşlık konseptinin giderek önem kazanmasıyla birlikte, ailenin dijital dünyadaki rolü daha da kritik hale gelmiştir. Bilgisayarlar, akıllı telefonlar, internet ve sosyal medya gibi teknolojik araçlar, modern toplumda bireylerin sosyal etkileşimlerini, bilgi alışverişini ve kimlik oluşturmayı önemli ölçüde dönüştürmektedir. Özellikle çocuklar ve gençler, bu dijital ortamın içinde büyüdükleri için, dijital vatandaşlık kavramının anlamını ve önemini öğrenmeye ve anlamaya daha eğilimli hale gelmişlerdir. Aile, çocukların dijital vatandaşlık konusundaki ilk rehberi ve öğretmeni olma rolü üstlenmektedir. Çocuklar, dijital dünya ile ilk temaslarını ve dijital etik kurallarını aileleri aracılığıyla deneyimlemektedirler. Dolayısıyla, ailenin dijital vatandaşlık konusundaki düzeyi, çocukların bu konudaki tutumları ve davranışları üzerinde belirleyici bir etkiye sahiptir. Bu bağlamda, bu çalışma, ailenin dijital vatandaşlık konusundaki düzeyi ile ilkokuldaki çocukların teknoloji kullanımına yönelik tutumları arasındaki ilişkiyi derinlemesine incelemeyi amaçlamaktadır. Araştırma, ailelerin dijital vatandaşlık konusundaki bilgi düzeyini, çocukların teknoloji kullanımına yönelik belirledikleri kuralları ve çocukların dijital dünyayla etkileşim biçimlerini anlamayı hedeflemektedir. Araştırma Gaziantep ili Nurdağı ilçesinde ilkokul düzeyinde eğitime devam eden çocukların aileleri ile yapılmıştır. Nicel araştırma yöntemleri kullanılarak yapılmış olan betimsel analiz çalışmasında verilerin sınıflandırılarak yorumlanması sağlanmıştır. Araştırmanın yapıldığı okulda öğrenim gören 300 öğrencinin ailesi evreni oluşturmaktadır. Evren içerisinden 150 aile araştırmaya katılım sağlamıştır. Veri toplama aracı olarak Yılmaz ve İbret (2023) tarafından geliştirilen likert tipinde 19 maddeden oluşan Velilere Yönelik Dijital Vatandaşlık Ölçeği (VYDVÖ) ile Temur, Turgut ve Özdemir (2022) tarafından geliştirilen likert tipinde 28 maddeden oluşan İlkokul Öğrencilerinin Teknoloji Kullanımına Yönelik Veli Farkındalığı Ölçeği kullanılmıştır. Bağımsız değişken olarak ise cinsiyet, yaş, gelir seviyesi ve günlük internet kullanım süresi toplanmıştır. Tabakalı örnekleme yöntemi ile her sınıf düzeyindeki öğrenci sayısı doğrultusunda belirlenen ailelerden toplanan veriler kodlanarak spss programına aktarılmıştır. Elde edilen veriler bağımsız değişkenler ile ve kendi aralarında oluşturdukları korelasyon ve anlamlı farklılık bakımından değerlendirilmiştir. Verilerin analizi devam etmekte olup kongre tarihinde yayınlanacak ve tam metin kitabında yer verilecektir.

Anahtar Kelimeler: dijital vatandaşlık, aile rehberliği, teknoloji kullanımı

⁸⁶⁶ Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, huseyinsihat@gmail.com

⁸⁶⁷ Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, mehmetkurt1967@hotmail.com

ÖĞRETMENLERİN İYİ OLUŞLARI İLE SOSYAL AĞLAR ARASINDAKİ İLİŞKİ

SHAHLA IBISHOVA⁸⁶⁸, TÜRKER KURT⁸⁶⁹

ÖZET

Bu araştırmada, öğretmenlerin İyi Oluşları ile Sosyal Ağlar arasındaki ilişkinin incelenmesi amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda, araştırmada; öğretmenlerin sosyal ağlarını oluşturan faktörlerin neler olduğu, sosyal ağlarının boyutlarının iyi oluş düzeyleriyle anlamlı bir ilişki içerip içermediği ve öğretmenlerin sosyal ağlarının boyutlarının iyi oluş düzeylerini anlamlı bir şekilde yordayıp yordamadığı araştırılacaktır. Araştırmanın sonuçları, öğretmenlerin sosyal ağlarının boyutlarının iyi oluş düzeylerini etkileyip etkilemediğini daha ayrıntılı bir şekilde ortaya koyacaktır. Öğretmenlerin iyi oluşlarının eğitim kalitesi ve öğrenci başarısı üzerindeki etkisini göz önüne alındığında, bu araştırmanın önemi ortaya çıkmaktadır. Öğretmenlerin iyi oluşları, onların mesleki tatmin, motivasyon, öz-yeterlik, işe bağlılık, stres yönetimi, öğrencilerle ilişki gibi pek çok boyutunu etkilemektedir (Asar, 2021; Asar & Çelikten, 2016). Bu boyutlar da öğretmenlerin performansını, verimliliğini ve kalitesini belirlemektedir (Asar, 2017). Dolayısıyla, öğretmenlerin iyi oluşlarını artırmak için sosyal ağlarını geliştirmek önemli bir strateji olabilir. Ayrıca, sosyal ağlar, öğretmenlerin duygusal zekâ, sosyal yeterlik, sosyal sermaye gibi kavramlarla ilişkili olan özelliklerini geliştirebilir (Asar, 2018). Bu özellikler de öğretmenlerin iyi oluşlarını yordayan önemli faktörlerdir. Bu nedenle, bu araştırma, öğretmenlerin iyi oluşları ile sosyal ağlar arasındaki ilişkiyi ortaya koyarak, hem teorik hem de uygulamalı olarak önemli bir katkı sağlayabilir. Smith (2017) tarafından yapılan bir çalışma, öğretmenlerin sosyal ağlarını oluşturan faktörleri incelemiştir. Bu faktörler, öğretmenlerin iş arkadaşlarıyla iletişimi, ağdaki bağlantı sayısı, çeşitlilik ve sıklık gibi unsurları içermektedir. Garcia ve Rodriguez (2020), öğretmenlerin sosyal ağlarının boyutlarının iyi oluş düzeylerini tahmin etmede etkili olabileceğini belirtmektedir. Örneğin, daha büyük ve çeşitli ağlara sahip olan öğretmenlerin genellikle daha yüksek iyi oluş düzeylerine sahip olduğu gözlemlenmiştir. Bu noktada, öğretmenlerin sosyal ağlarını oluşturan faktörleri anlamak ve bu faktörlerin iyi oluş düzeylerini nasıl etkilediğini anlamak önemlidir. Bu konuda yapılmış olan çalışmalar, öğretmenlerin iyi oluşları ile ilgili olarak farklı değişkenlerle yapılmıştır. Örneğin, öğretmenlerin politik becerileri, yaşam amacı ve anlamı, sosyal destek, sosyal sermaye gibi kavramlarla iyi oluşları arasındaki ilişkiler incelenmiştir. Bu çalışmaların sonuçlarına göre, öğretmenlerin iyi oluşları ile sosyal ağlar arasında dolaylı bir ilişki olabileceği söylenebilir. Sosyal ağlar, öğretmenlerin politik becerilerini, yaşam anlam ve amacını, sosyal destek ve sermaye algılarını etkileyebilir. Bu kavramlar da öğretmenlerin iyi oluşlarını olumlu veya olumsuz yönde yordayabilir. Ancak, literatürde öğretmenlerin iyi oluşları ile sosyal ağlar arasındaki ilişkiyi doğrudan araştıran bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bu nedenle, bu araştırma, bu ilişkiyi ortaya koymak ve bu ilişkinin niteliği, yönü ve boyutunu belirlemek amacıyla yapılacaktır. Bu çalışma, öğretmenlerin algılarına dayalı olarak ilişkisel tarama modeli kullanılarak gerçekleştirilecektir. İlişkisel tarama modeli, öğretmenlerin iyi oluşları ile sosyal ağ kullanımı arasındaki ilişkiyi anlamamıza yardımcı olacaktır. Karasar (2010) tarafından tanımlanan ilişkisel tarama modeli, iki veya daha fazla değişken arasındaki birlikte değişimin varlığını ve derecesini belirlemeyi amaçlayan bir araştırma modelidir.

⁸⁶⁸ Doktora Öğrencisi, Gazi Üniversitesi, shahla.ibishova@gazi.edu.tr

⁸⁶⁹ Prof. Dr., Gazi Üniversitesi, turker@gazi.edu.tr

Çalışmanın evreni 2023-2024 eğitim-öğretim yılında Ankara'nın merkez illerinde bulunan devlet ortaokulları oluşturulacaktır. Örneklem ise, bu evrenden tabakalı örneklem alma yolu ile öğretmen örneklemi oluşturulacaktır. Araştırma kapsamında 400'den fazla öğretmene ulaşmak amaçlanmıştır. Araştırmada veri toplama aracı olarak kullanılan anketin ilk bölümünde görüşleri alınacak öğretmenlerinin demografik özelliklerini (cinsiyet, kıdem, yaş vb.) incelemek amacıyla Kişisel Bilgi Formu ve ölçeklerden Liden ve Maslyn (1998) tarafından geliştirilen Lider-Üye Etkileşim Ölçeği, Cohen, Klein, Daly ve Finnigan (2011) tarafından geliştirilen ve Emre Er ve Temel Çalık (2017) tarafından Türkçeye uyarladığı "Sosyal Ağ Eğilimleri Ölçeği", Olivier, Hipp ve Huffman'ın (2010) oluşturdukları Selçuk Doğan tarafından uyarlanan "Profesyonel Öğrenme Topluluğu" ölçeği, Collie (2015) tarafından geliştirilen 'İyi oluş' ölçeği kullanılacaktır. Araştırma verileri, SPSS programı aracılığıyla istatistiksel olarak analiz edilecektir. Bu analizler, öğretmenlerin öznel iyi oluş düzeylerini ve mesleki dayanıklılıklarını belirlemek için frekans, aritmetik ortalama ve standart sapma değerlerini içerecektir. Ayrıca, öğretmenlerin öznel iyi oluş düzeyleri ile mesleki dayanıklılık algıları arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığını belirlemek için Pearson-Moment Ürün Korelasyonu yöntemi kullanılacaktır. Bunun yanı sıra, öğretmenlerin öznel iyi oluşlarının mesleki dayanıklılıklarını ne ölçüde yordadığını belirlemek için çoklu regresyon analizi yapılacaktır. Liden ve Maslyn (1998) Lider-Üye Değişimi (Leader-Member Exchange [LMX] ölçeği, örgütsel davranış ve liderlik araştırmaları alanında lider-üye ilişkilerinin ölçülmesinde yaygın olarak kabul gören bir ölçme aracıdır. Ölçek etki, bağlılık, katkı ve profesyonel saygı olmak üzere dört boyuttan oluşmaktadır. Ölçek iyi düzeyde bir geçerliliğe sahiptir, yani ölçmeyi amaçladığı yapıyı ölçmektedir. Araştırmalarda yaygın olarak kullanılmış ve çeşitli liderlik çıktıları ve çalışanlarla ilgili değişkenlerle anlamlı ilişkiler göstermiştir. Çok sayıda çalışma, ölçeğin diğer yapılarla teorik ve ampirik ilişkilerini ortaya koyarak geçerliliğine dair kanıtlar sağlamıştır. Sosyal Ağ Eğilimleri Ölçeği Cohen, Klein, Daly ve Finnigan (2011) tarafından geliştirilmiş olup, bireylerin sosyal ağda ilişki kurma ve sürdürmelerini yönelik eğilimlerini ölçmek üzere dört boyut altında 14 madde yer almaktadır. Boyutlar ve madde sayıları sırasıyla, bağlantı kurma isteği (actively seeking relationships) 4 madde, bağlantılı olmayı sevme (liking to connect) 4 madde, doğru ilişkiler kurduğuna inanma (having the right set of relationships) 3 madde ve ilişkiyi değerlendirme (assessing the relationships) 3 madde olarak sıralanmaktadır. Ölçek Emre Er ve Temel Çalık (2017) tarafından Türkçeye uyarlanmıştır. Ölçeğin Türkçe uyarlamasını gerçekleştirmek üzere yazarlar tarafından sağlanan orijinal ölçekte yer alan 22 maddenin tamamıyla pilot uygulama gerçekleştirilmiştir. Geçerlik, güvenilirlik çalışmaları sonucunda KMO değerinin. 84, Barlett's (X²) katsayısının 2230.338 (p < .001) olduğu görülmektedir. KMO değerinin .60'dan yüksek olması, veri setinin analiz için uygun olduğu şeklinde açıklanmaktadır (Büyüköztürk, 2017). "Profesyonel Öğrenme Topluluğu" ölçeği, Olivier, Hipp ve Huffman (2010) tarafından geliştirilmiş ve Selçuk Doğan tarafından Türkçeye uyarlanmıştır. Bu ölçeğin psikometrik özellikleri incelendiğinde, geçerli ve güvenilir bir veri toplama aracı olduğu belirlenmiştir. Araştırmada, ölçme aracının yapı geçerliği için Açıklayıcı Faktör Analizi (AFA) uygulanmış ve 11 maddeden oluşan tek boyutlu bir yapı ortaya konulmuştur. Bu yapı, DFA ile doğrulanmıştır. Ölçme aracının madde ayırt ediciliği, madde toplam test korelasyonu ve toplam puan üzerinden yapılmıştır. Bu analizler, ölçme aracının maddelerinin öğrenciler arasında farklılık gösterip göstermediğini değerlendirmek için kullanılmıştır. Ölçme aracının iç tutarlık katsayısı (Cronbach Alpha) ve test-tekrar test güvenilirliği incelenmiştir. Sonuçlar, ölçme aracının yüksek düzeyde güvenilir olduğunu göstermektedir. Collie (2014) tarafından geliştirilen Öğretmen İyi Oluş Ölçeği 16 maddelik bir ölçek olup, farklı faktörleri kapsamaktadır. Araştırma kapsamında ölçek türkçeye uyarlanmış, uzman görüşleri alınmıştır. Daha sonra sunulacaktır.

Anahtar Kelimeler: Öğretmen, İyi oluş, Sosyal ağ

KAZAK DİLİNİN YABANCI VATANDAŞLARA ÖĞRETİLMESİ SÜRECİNDE DİL GELİŞTİRME ÇALIŞMALARININ YAPILMASI

AKZHUNUSSOVA NAZERKE BEKENOVA⁸⁷⁰, MAULENOVA ASSEMGUL MANATOVNA⁸⁷¹

ÖZET

Makalede Kazak dilinin yabancı öğrencilere imi sara yöntemi kullanılarak öğretilmesinin metodolojisi ele alınmaktadır. Öğretim sürecinde dil gelişiminde sözlü konuşma ve yazı dilinin konuşma dili aracılığıyla birbirleriyle doğrudan iletişim kurduğu söylenmektedir. Aynı zamanda tonlama, vurgu, jestler ve vücut hareketlerinin konuşmada önemli rol oynadığı söylenmektedir. Örneğin ders anlatırken jest ve vücut hareketleri, konuşma sırasında belli bir şeyin boyutunu, türünü vb. belirtir. B. temsil (örneğin, bir kapıyı açmak ve bir pencereyi açıp kapatmak bir el hareketidir - yürüme), onay, onay, onay (baş sallama), davet (el sallama) vb. B. benzer tedbirlerin alınması planlanıyor. Makalede Kazak dilinin yabancı öğrencilere imi sara yöntemi kullanılarak öğretilmesinin metodolojisi ele alınmaktadır. Öğretim sürecinde dil gelişiminde sözlü konuşma ve yazı dilinin konuşma dili aracılığıyla birbirleriyle doğrudan iletişim kurduğu söylenmektedir. Aynı zamanda tonlama, vurgu, jestler ve vücut hareketlerinin konuşmada önemli rol oynadığı söylenmektedir. Örneğin ders anlatırken jest ve vücut hareketleri, konuşma sırasında belli bir şeyin boyutunu, türünü vb. belirtir. B. temsil (örneğin, bir kapıyı açmak ve bir pencereyi açıp kapatmak bir el hareketidir - yürüme), onay, onay, onay (baş sallama), davet (el sallama) vb. B. benzer tedbirlerin alınması planlanıyor. Makalede Kazak dilinin yabancı öğrencilere imi sara yöntemi kullanılarak öğretilmesinin metodolojisi ele alınmaktadır. Öğretim sürecinde dil gelişiminde sözlü konuşma ve yazı dilinin konuşma dili aracılığıyla birbirleriyle doğrudan iletişim kurduğu söylenmektedir. Aynı zamanda tonlama, vurgu, jestler ve vücut hareketlerinin konuşmada önemli rol oynadığı söylenmektedir. Örneğin ders anlatırken jest ve vücut hareketleri, konuşma sırasında belli bir şeyin boyutunu, türünü vb. belirtir. B. temsil (örneğin, bir kapıyı açmak ve bir pencereyi açıp kapatmak bir el hareketidir - yürüme), onay, onay, onay (baş sallama), davet (el sallama) vb. B. benzer tedbirlerin alınması planlanıyor. Makalede Kazak dilinin yabancı öğrencilere imi sara yöntemi kullanılarak öğretilmesinin metodolojisi ele alınmaktadır. Öğretim sürecinde dil gelişiminde sözlü konuşma ve yazı dilinin konuşma dili aracılığıyla birbirleriyle doğrudan iletişim kurduğu söylenmektedir. Aynı zamanda tonlama, vurgu, jestler ve vücut hareketlerinin konuşmada önemli rol oynadığı söylenmektedir. Örneğin ders anlatırken jest ve vücut hareketleri, konuşma sırasında belli bir şeyin boyutunu, türünü vb. belirtir. B. temsil (örneğin, bir kapıyı açmak ve bir pencereyi açıp kapatmak bir el hareketidir - yürüme), onay, onay, onay (baş sallama), davet (el sallama) vb. B. benzer tedbirlerin alınması planlanıyor.

⁸⁷⁰ Öğr. Gör Dr., , naziko_02.86@mail.ru

⁸⁷¹ Öğr. Gör Dr., E.A.Buketov Karaganda Üniversitesi, naziko_02.86@mail.ru

kapıyı açmak ve bir pencereyi açıp kapatmak bir el hareketidir - yürüme), onay, onay, onay (baş sallama), davet (el sallama) vb. B. benzer tedbirlerin alınması planlanıyorÖğrencilerin Kazakça dilinde doğru iletişim kurabilmeleri için konuşulan sözü dinlemeleri, jest ve konuşma yoluyla geri bildirimleri anlamaları gerekir.Öğrencilerin Kazakça dilinde doğru iletişim kurabilmeleri için konuşulan sözü dinlemeleri, jest ve konuşma yoluyla geri bildirimleri anlamaları gerekir.Öğrencilerin Kazakça dilinde doğru iletişim kurabilmeleri için konuşulan sözü dinlemeleri, jest ve konuşma yoluyla geri bildirimleri anlamaları gerekir.

Anahtar Kelimeler: kelimeler ve ifadeler, mesleki terimler, iletişim becerileri, metin çalışması, dinleme analizi, bilgi alımı

EĞİTİMİN GELECEĞİNDİR PROJESİ

SERCAN VARKAN DURAK⁸⁷²

ÖZET

Bilim ve teknolojinin ön planda olduğu günümüzde, ülkelerin gelişmişlik düzeylerini belirleyen önemli bir kriter eğitimidir. Araştırmalar, eğitim alan öğrenci sayısının mezuniyetlerle karşılaştırıldığında okul terklerinin arttığını göstermektedir. UNICEF ve MEB'in ortaklaşa yaptığı araştırmada, eğitime katılım oranları ve okul terk önemli göstergelerdir. 15-17 yaş aralığında ortaöğretim düzeyinde AB ülkelerinde eğitime katılma oranı %96 iken katılmayanların oranı %3,7'dir. Türkiye'de ise bu oranlar sırasıyla %71,8 ve %28,2'dir (UNICEF-MEB, 2013). EYUDER, Altındağ ilçesindeki 16 Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi'nde örgün eğitime kayıtlı risk altındaki 60 öğrenciyi eğitime kazandırmayı amaçlayan "Eğitimin Geleceğindir" projesini yürütmüştür. Proje kapsamında okul terk ve suça sürüklenme riski taşıyan öğrencilere yönelik çeşitli eğitim faaliyetleri düzenlenmiştir. Bu faaliyetlerle çocukların okuldan uzaklaşmalarının engellenmesi, suça yönelme riski taşıyan ve davranış problemleri yaşayan öğrencilerin okula ilgilerinin arttırılması, öğretmenlere ve ailelere yönelik eğitimlerle çocuk-aile ve çocuk-okul ilişkisinin geliştirilmesi ve psikolojik danışma ve rehberlik hizmetleri sunularak çocukların okul terk ve suça sürüklenmesinin önüne geçilmesi hedeflenmiştir. Proje kapsamında 16 Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi ile işbirliği yapılmış, okul terk ve suça sürüklenme riski taşıyan 60 öğrenci belirlenmiştir. Bu öğrencilere yönelik önleyici psikososyal destek eğitimleri, kariyer planlama eğitimleri, aile içi iletişim eğitimleri, atılganlık eğitimleri ve tasarım ve beceri geliştirme atölye çalışmaları düzenlenmiştir. Ayrıca proje süresince öğrenci, öğretmen ve velilerle toplantılar yapılmış, anketler uygulanmış ve elde edilen veriler üzerinde analizler gerçekleştirilmiştir. Bu çalışmalar sonucunda düşük gelire sahip, ailelerinden ayrı yaşayan, disiplin cezası alan veya düşük not ortalaması olan öğrencilerin okul terkine daha yatkın olduğu görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Eğitim, Rehberlik, Okul Terki

⁸⁷² Öğrenci, Eğitim Yöneticileri Ve Uzmanları Derneği, sercanvarkan@gmail.com

MODERNDE TOLERANS OLUŞUMU SORUNUNA ETNO-KÜLTÜREL MEKAN

KABYLBEKOVA ZAURET⁸⁷³

ÖZET

Modern Kazakistan çok uluslu, çok dinli, çok kültürlü bir ülkedir ve hem dış biçimleri hem de iç içerikleri birbirinden ayıran kültürlerin orijinal sentezini temsil eder. Modern bir toplumda, yalnızca geleceğin uzmanlarını hazırlamakla kalmayıp, aynı zamanda gençlere sorumluluk almayı, kendisiyle, diğer insanlarla ve dünyayla uyumlu ilişkiler kurma eylemlerini öğreten önemli bir güncelleyici eğitim vardır. Yükselen nesillerde çevremizdeki dünyanın bütün resminin, manevi, kültürel, ahlaki değerlerin ulusal ve evrensel anlayışta oluşturulmasının gerekliliği ön plandadır. Dolayısıyla bu gibi durumlarda yetişen neslin eğitiminin gereklilikleri ve görevleri karmaşıklaşmaktadır. Bilim adamlarının bu yöndeki bilimsel araştırmaları, eğitim sorunlarına modern yaklaşımda iki paralel sürecin tahsis edilmesine olanak sağlar. Yani süreçlerden biri, kişinin ergenlik ve gençlik çağındaki oluşumuyla karakterize edilir. Bu yaşta, kişinin etnik bir nitelikle özdeşleşmesi, belirli etnik grupların kültürünün taşıyıcısı olarak kişinin kendi kaderini tayin etmesi söz konusudur. Ele alınan bir soruna ilişkin literatürün teorik analizi, "hoşgörü pedagojisi" (V.A.Tishkov) pedagoji biliminde bir yaratma zorunluluğunun ortaya çıktığını kanıtlamaktadır. V.S.Gershunsky'nin ifadesine göre insan ilişkilerinde hoşgörü eğitimi, XXI. yüzyılda eğitimin en önemli stratejik görevidir. Kaynakların analizi sırasında aşağıdaki tolerans kriterlerini belirlemek mümkündür: İnsanların eşitliği; Bir bütün olarak çeşitli grup ve grupların temsilcilerine karşı karşılıklı saygı, iyi niyet ve hoşgörülü tutum; Bir toplumun tüm üyelerinin kamusal ve politik yaşama eşit katılım fırsatları; Tüm etnik grupların kültürel özgünlüğünün ve dillerinin korunması ve geliştirilmesi; Kendi gelenek ve göreneklerine uyma fırsatı; İbadet özgürlüğü; Ortak sorunların çözümünde işbirliği ve dayanışma; Kişilerarası ve etnik gruplar arası ilişkilerde olumlu sözlükler. Yetişen nesilde hoşgörülü niteliklerin oluşturulmasındaki temel hedefler, çok kültürlü eğitimin karşı karşıya olduğu sorunların çözülmesiyle gerçekleştirilebilir.

Anahtar Kelimeler: Hoşgörü, eğitim, çok uluslu, çok inançlı, çok kültürlü, etno-kültürel.

⁸⁷³ Prof. Dr., Auezov South-Kazakhstan University- Shymkent- Kazakhstan, kzber@mail.ru

LİSE ÖĞRENCİLERİNİN MÜNAZARA BECERİLERİNİN FAKÜLTE-OKUL İŞ BİRLİĞİ KAPSAMINDA GELİŞTİRİLMESİ: DENEYSSEL BİR ÇALIŞMA

ESRA TÖRE⁸⁷⁴, BURAK UZUN⁸⁷⁵

ÖZET

Münazara tekniği beşerî ve sosyal bilimler başta olmak üzere öğrencilerin ders kazanımlarına ulaşmasını kolaylaştırıcı bir teknik olarak kullanılmaktadır. Münazara tekniği ile öğrenciler, yargılama, yorumlama, kanıtları değerlendirme ve eleştirel düşünme becerilerini geliştirir (Wade, 2016). Alanyazına bakıldığında Türkiye de bu alanda yapılan çalışmaların çok kısıtlı olduğu (Çabuk, Yeni, 2016; Demir vd., 2016), uluslararası çalışmaların ise ağırlıklı olarak yükseköğrenim düzeyinde olmak üzere münazara tekniğinin yabancı dilde konuşma becerisi (Garrett vd.,1996; Lieb, 2007; Tianame vd., 2019; Widiawati vd., 2020), politik beceri (Keller vd., 2001) ve eleştirel düşünme becerisi (Garrett vd., 1996; Moore vd.,2004; Wade, 2016) üzerindeki etkilerine odaklanıldığı görülmektedir. Bu araştırmanın amacı, fakülte okul iş birliği kapsamında lise öğrencilerinin münazara becerilerinin geliştirilmesidir. Araştırma nicel araştırma yöntemlerinden deneysel desende tasarlanmıştır. Araştırmanın deney grubunu 2023- 2024 eğitim-öğretim Doğan Cüceloğlu Fen Lisesi münazara kulüplerinde aktif olan lise öğrencileri ve araştırmanın kontrol grubunu ise aynı okulda bulunan projeye dahil olmayan 40'ar öğrenci oluşturmaktadır. İlgili çalışma öncesinde proje yürütücüsü rehberliğinde İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi Münazara Kulübü Yönetimi'ndeki öğrenciler tarafından 40 kişilik Doğan Cüceloğlu Fen Lisesi Münazara Kulübü öğrencilerine yönelik eğitim, koçluk ve geribildirim süreci işletilmiştir. Projede akran eğitimi yolu ile öğrenme sürecini deneyimleyecek 40 kişilik Doğan Cüceloğlu Fen Lisesi Münazara Kulübü öğrencilerinde eleştirel düşünme, iletişim, yargılama, yorumlama ve kanıtlama, okuma, yazma, analiz etme ve sentezleme, sözel iletişim ve ikna becerilerinin becerilerini geliştirmesi hedeflenmektedir. Veri toplama aracı olarak Eleştirel Düşünme Eğilimi Ölçeği (Akın vd., 2015), UF/EMI Eleştirel Düşünme Eğilimi Ölçeği (Ertaş Kılıç ve şen, 2014) ve İkna Edici Konuşmaları Değerlendirme Rubriği (Güzelküçük, 2022) kullanılacaktır. Araştırma bulguları toplanmakta olup bulgular ve sonuç kısmına daha sonra yer verilecektir.

Anahtar Kelimeler: Münazara becerisi, fakülte-okul iş birliği, lise öğrencisi, akran eğitimi, deneysel çalışma

⁸⁷⁴ Doç. Dr., İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi, esra.tore@izu.edu.tr

⁸⁷⁵ Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, brkznnn@gmail.com

MESLEK LİSELERİNDEKİ ÖĞRETMENLERİN ÖRGÜTSEL GÜVEN VE ÖRGÜT KÜLTÜRÜ DEĞİŞKENLERİNE İLİŞKİN ALGILARI

MURAT AKŐİT⁸⁷⁶, ZEYNEP MERAL TANRIÖEN⁸⁷⁷

ÖZET

Bu araştırmada meslek lisesi öğretmenlerinin örgütsel güven ve okul kültürü algıları arasındaki ilişkinin ortaya çıkarılması amaçlanmıştır. Araştırma ilişkisel tarama modelinde yapılmıştır. 2023-2024 eğitim yılında Denizli iline bağlı Pamukkale ilçesindeki meslek liselerinde çalışan öğretmenlerden 222 öğretmene kolay ulaşılabilir örnekleme ulaşılarak veriler toplanmıştır. Araştırmada öğretmenlerin örgütsel güven algıları yüksek seviyede kuruma duyulan güven boyutunda olduğu ve bunu çalışma arkadaşlarına duyulan güven boyutu izlerken en düşük ortalama yöneticiye duyulan güven boyutunda olduğu görölmüştür. Meslek lisesi öğretmenlerinin okul kültürü algılarının en yüksek düzeyde öğrenci-öğretmen-okul ilişkileri boyutunda ve yüksek düzeydedir. Bunu eğitimsel fırsatlar boyutu yüksek düzeyde ve öğrenci ilişkileri boyutu orta düzeyde izlemiştir. En düşük ortalama ise davranışsal beklentiler boyutunda orta düzeydedir. Genel okul kültürü algısı ise yüksek düzeydedir. Meslek liselerindeki öğretmenlerin örgütsel güven algıları cinsiyet, kıdem e eğitim düzeylerine göre farklılık göstermediği ancak yaş, medeni durum, branş, okuldaki öğretmen ve öğrenci sayılarına göre farklılık gösterdiği tespit edilmiştir. Meslek lisesi öğretmenlerinin örgütsel güven ve okul kültürü algıları arasında anlamlı, pozitif yönde ve orta düzeyde ilişki tespit edilmiştir. Buna göre öğretmenlerin örgütsel güven düzeyleri arttıkça okul kültürü algılarının da arttığı ya da öğretmenlerin okul kültürü algıları arttıkça örgütsel güven düzeylerinin de arttığı sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Örgütsel güven, okul kültürü, öğretmen, meslek lisesi

⁸⁷⁶ Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, murataksit83@gmail.com

⁸⁷⁷ Doç. Dr., Pamukkale Üniversitesi, zatogen@gmail.com

EĞİTİM ORTAMLARINDA OYUNLAŞTIRILMIŞ DERS PLANLARINI UYGULAMA

AYŞEGÜL TAŞKESEN⁸⁷⁸

ÖZET

Oyun, bireysel yada grupta kişinin oyalanmasına, vaktini hoş geçmesine yarayan, kurallı veya kuralsız eğlence türü olarak tanımlanmaktadır. Öğrencilerde istenen eylemlerin gerçekleşmesinde eğlence unsurlarının önemli bir rol oynadığı düşünülmektedir. Bu bilinç insan beyninin isteyerek ve severek gerçekleştirdiği eylemleri yaşamına daha kolay entegre edebilme motivasyonunu destekleyerek oyunlaştırmanın temel yapı taşı oluşturulmaktadır. Oyunlaştırma; öğrenenlerin öğrenmeye yönelik motivasyonlarını ve inançlarını arttırmak, öğrenme süreçlerini ve bu süreçte kullanılan araçları daha çok ilgi çekici, merak uyandırıcı ve eğlenceli bir hale getirmek için kullanılabilir bir öğretim yöntemidir. Öğrenme hedeflerinin belirlenerek, tasarımın uygulanacağı grubun özelliklerinin tanınması ve oyunlaştırma kuramları temelinde etkinliklerin hazırladığı bir oyunlaştırma tasarımı öğrencilerin derse katılımını arttırarak, öğrendiklerini günlük yaşama entegre edebilmeleri için eğitim ortamlarında kullanılabilir. Oyunlaştırma, öğretmenlerin 21.yüzyıl yetkinliklerini göz önünde bulundurarak, öğrencilerinin ihtiyaç ve beklentilerini iyi analiz edebilmelerine olanak sağlayabilecek bir yöntemdir. Her bireyin doğduğu andan itibaren içinde bulunduğu oyunların gücünden öğrenme sürecinde eğitim ortamlarında faydalanma düşüncesi her geçen gün daha da dikkat çekmektedir. Oyunların gücüne inanan, derslerinde yenilikçi yaklaşımları kullanan öğretmenlerin katıldığı “Eğitimde Oyunlaştırma ve Oyunlaştırılmış Ders Planı Tasarımı” atölye eğitiminin gerçekleştirilmesinin ve mesleki çalışma dönemindeki “Eğitim Seninle Başlar 1” seminerine katılan 400 öğretmenin, eğitiminin ardından süreç başlamıştır. Oyun, oyunlaştırmaya dair temel kavramların tanıtımı ile başlayan eğitimlerde öğretmenler eğitim ortamlarında oyunlaştırmanın nasıl kullanılabileceğini ve kazanımlarını entegre edebilecekleri Oyunlaştırılmış Ders Planı Tasarımının nasıl yapılacağını uygulayarak deneyimlemiştir. Eğitim esnasında öğretmenler oyunlaştırılmış ders planları hazırlamıştır. Eğitimlere dair çevrimiçi platformda toplam 201 öğretmenden görüşleri alınmıştır. Öğretmenler genel olarak eğitim içeriğinin faydalı, etkili, ekonomik ve uygulanabilir olduğunu belirtmiştir. Eğitimin ardından tasarladıkları ya da başkaları tarafından tasarlanan ders planlarını gönüllülük ilkesi esasında kendi sınıflarında uygulayarak planların öğrenme ortamına ve öğrenmenin etkililiğine etkisi konusundaki gözlemin ardından sınıf ortamındaki uygulamalarını tamamlamıştır. Oyunlaştırılmış ders planlarının faydalı, etkili, ekonomik ve uygulanabilir özellikleri göz önüne alındığında, Milli Eğitim Bakanlığı tarafından oluşturulan öğretim programları çerçevesinde hazırlanan müfredatlara oyunlaştırılmış ders planları dahil edilebilir.

Anahtar Kelimeler: Eğitim, Oyun, Oyunlaştırma, Oyunlaştırılmış Ders Planları

⁸⁷⁸ Öğretmen, Şehit Mehmet Aksan İlkokulu, taskesen_58@hotmail.com

BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR DERSLERİNDE TEKNOLOJİ ENTEGRASYONUNUN İNCELENMESİ: GÖMÜLÜ TEORİ ARAŞTIRMASI

LEYLA YILDIRIM YİĞİT⁸⁷⁹, ZÜHAL KILINÇ⁸⁸⁰

ÖZET

Beden eğitimi derslerinde teknoloji entegrasyonu, öğrencilerin fiziksel aktiviteleri ve spor becerilerini geliştirmeye yardımcı olmak için dijital araçların ve kaynakların kullanımını içerir. Beden eğitimi derslerinde teknoloji entegrasyonunun etkilerini anlamak, iyi uygulamaları paylaşmak ve öğrencilerin en iyi şekilde faydalanmasını sağlamak açısından önemlidir. Teknolojinin beden eğitimi derslerine entegrasyonu, birçok farklı şekilde gerçekleştirilebilir. Ancak, bu entegrasyonun başarılı olabilmesi için doğru araçların seçilmesi ve etkili bir şekilde kullanılması gerekmektedir. Öğretmenler, öğrenciler ve veliler arasında iş birliği yaparak bu konuda ortak anlayışı geliştirmek ve en etkili yaklaşımları belirlemek önemlidir. Bu araştırmanın amacı beden eğitimi ve spor derslerinde teknoloji entegrasyonuna ilişkin, Millî Eğitim Bakanlığı'na bağlı resmi okullarda görev yapan 15 beden eğitimi ve spor öğretmeni ile bu okullarda okuyan 15 öğrencinin velisinin görüşlerinin açığa çıkarılmasıdır. Araştırmanın örnekleme, 'amaçlı örneklem' yöntemlerinden 'maksimum çeşitlilik örnekleme' yöntemi ile belirlenmiştir. Nitel yöntemin kullanıldığı çalışmada, araştırmacı 'görüşme yöntemi' kullanmıştır. Araştırma verilerinin analizinde ise 'gömülü teori deseni' kullanılmıştır. Seçilen yönetime yönelik çalışmada, teknoloji entegrasyonu hakkındaki fikirlere ilişkin gönüllü olarak katılan 15 veli ve 15 öğretmenden görüş alınmış ve betimsel içerik analizi ile sonuçlar değerlendirilmiştir. Çalışmada, 'yarı yapılandırılmış görüşme' tekniği ile elde edilen katılımcı verilerinin, sorulara yönelik olarak alt başlıklara ayrılması ve alt başlıklarda verilen yanıtların tema ve kodlara ayrılarak betimsel ve içerik analizinin gerçekleştirilmesi sağlanmıştır. Katılımcı verileri değerlendirilirken öğretmenler için "Ö1, Ö2..", veliler için ise "V1, V2.." şeklinde kodlar kullanılmıştır. Çalışmada teknoloji entegrasyonunun iki farklı bakış açısından incelenmesi ile aradaki farklar ve benzerlikler açığa çıkarılmıştır. Çalışmada, teknoloji dijital öğrenme kavramı, dijital teknolojilerin beden eğitimi ve spordaki olumlu ve olumsuz yönleri, teknoloji entegrasyonunun öğrenme ve öğretim süreçleri bağlamındaki etkileri, beden eğitimi ve spor eğitiminde dijital teknolojilerin kullanımındaki risk ve fırsatlar ile son olarak dijital teknolojilerin öğrenme açısından nasıl kullanılabileceği açığa çıkarılmıştır. Bulgular ışığında öğretmen ve velilerin, beden eğitimi ve spor derslerinde teknoloji entegrasyonuna dair olumlu görüşlerinin olduğu ve ülkemizde de mevcut müfredatın bu yönde geliştirilmesi gerektiği sonucuna varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Beden Eğitimi, Beden Eğitiminde Teknoloji Entegrasyonu, E-spor

⁸⁷⁹ Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, ly_l_nzr@hotmail.com

⁸⁸⁰ Doç. Dr., Batman Üniversitesi, doc.dr.zuhal.kilinc@gmail.com

KIBRIS TÜRK EĞİTİM TARİHİ VE KKTC EĞİTİM SİSTEMİ

AHMET ARSLAN⁸⁸¹, FİLİZ ÖZKAYA⁸⁸²

ÖZET

KKTC'nin eğitim müfredatı, ile Türkiye'nin eğitim müfredatı öğrenci transferleri çokluğu sebebiyle bir paralellik göstermektedir. Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin eğitim sistemi, Türk eğitim sistemiyle benzerlikler göstermekle birlikte bazı farklılıklar da içermektedir. Kıbrıs Türk Milli Eğitim Sistemi Örgün Eğitim ve Yaygın Eğitim olmak üzere iki ana bölümden oluşur. Örgün eğitim; Okul Öncesi Eğitimi Okul öncesi eğitim; ilköğretim yaşına gelmemiş çocukların eğitimini kapsar. Devlet eliyle yürütülecek okul öncesi eğitim bir veya iki yıl süreli olup okul öncesi eğitim çağ nüfusunun tümünü kapsayacak şekilde bir programa bağlı olarak yaygınlaştırılır. Anaokullarına bağlı anasınıfları ile uygulama sınıflarına o yılın 31 Aralık gününden önce dört veya beş yaşını tamamlayan çocuklar alınır. İlköğretim İlköğretim o yılın 31 Aralık gününden önce altı yaşını tamamlayan çocukların 11 yaşını tamamlayıncaya kadar süren eğitim ve öğretimlerini kapsar. Zorunlu ilköğretim çağı, çocuğun altı yaşını tamamladığı yılın Ağustos ayının son gününü izleyen öğretim yılı başında başlar. İlköğretim kurumları, bir veya iki yıllık anasınıflar ile beş yıllık ilkokullardan oluşur. İlkokulun beşinci sınıfı bitirildiğinde, ilkokul diploması verilir. Ortaöğretim, ilköğretime dayalı en az altı yıl süreli eğitimin tümünü kapsar. İlköğretileri tamamlayan her öğrenci, ortaöğretime devam etme ve ortaöğretim olanaklarından ilgi ve yetenekleri ölçüsünde yararlanma hakkına sahiptir. Ortaöğretim kurumları, 3 yıllık ortaokullar ile ortaokul üstü çeşitli programlar uygulayan ve ağırlık verdikleri program uyarınca adlandırılan genel liseler, meslek liseleri, ve diğer liselerden oluşur. Ortaöğretim kurumlarının süresi, altı yıldan az olmamak üzere uygulanan programın özelliğine göre Bakanlıkça saptanır. Ortaokulu bitirenlere Ortaokul diploması, liseyi bitirenlere de bitirdikleri lisenin türüne uygun diploma verilir. Ayrıca buna paralel olarak; altı ilçede kontenjanı belirlenmiş olan Kolej eğitimi oldukça önemli bir yere sahiptir. Devlet okulları içerisinde yer alan Kolejler, ilkokul eğitimin 5. Sınıfındayken (son sınıf) yapılan iki aşamalı bir merkezi sınav sonucu ile öğrenci almaktadır. Ülke geneli yapılan bu sınavı kazanmak hemen hemen her ailenin hedefinde olduğu bir okul turudur. Kazanan öğrencileri kesintisiz orta öğrenimini bu okullarda devam ettirirler ve genellikle üniversite eğitimini yabancı ülkelerde yapmak hedefi taşırlar. Meslek Lisesi öğrencisi olmak isteyen öğrenciler, Milli Eğitim Bakanlığının Mesleki Eğitim Dairesine başvuru yaparlar. Tercih yaptıkları okul bölümlerine Ortaokul diploma mezuniyet derecesiyle sırayla ve kontenjan sayısı kadar yerleşirler. KKTC'de her eğitim düzeyinde ve değişik bölgelerinde özel okullar mevcuttur. KKTC Milli Eğitim Yasasına göre zorunlu eğitim yaşı 15 tir. Bu araştırma meta nalizi yöntemi ile KKTC Milli Eğitim Bakanlığının yayınladığı 2022-2023 İstatistik Yıllığı ve KKTC Milli Eğitim Yasası incelenmiştir. Verilerin analizi devam etmekte olup KKTC Eğitim sistemine ait detaylar kongrede sunulacaktır.

Anahtar Kelimeler: KKTC, Eğitim Sistemi, Eğitim Tarihi

⁸⁸¹ Doktora Öğrencisi, KKTC Ankara Büyükelçiliği, ahmetarslanhoca.68@gmail.com

⁸⁸² Öğretmen, Kocaeli Kandıra Halk Eğitim Merkezi, fyankin@hotmail.com

YENİLİKÇİ BİR ÖĞRETMEN EĞİTİMİ MODELİ: İŞBİRLİĞİNE DAYALI OKUL-ÜNİVERSİTE EYLEM ARAŞTIRMASI

YASEMİN KIRKGÖZ⁸⁸³

ÖZET

Dünyadaki gelişmelere paralel olarak ülkemizde uygulanan eğitim politikalarının etkisiyle, İngilizce öğretim programlarında yenilenme çalışmaları gerçekleşmiştir. Bu yeniliklerin en önemlileri olarak, 4+4+4 Eğitim Reformu kapsamında devlet ilkokullarında 2013–2014 yılından başlamak üzere İngilizce öğrenme yaşının yediye indirilmesi ve ikinci sınıflardan itibaren İngilizcenin okul müfredatında yer almasından bahsedilebilir. İlkokullardaki bu uygulama birçok yeniliği de beraberinde getirmiştir. Bu yenilikler arasında, öğrencilerin yabancı dil yeterliklerinin geliştirilmesi ve dilin iletişimsel bir araç olarak kullanılmasını sağlamak için iletişimsel yaklaşımın yabancı dil öğretiminde uygulanması dikkat çekmektedir. İngilizce öğretim programının uygulayıcıları olan öğretmenlerin programdaki yenilikleri bilmeleri ve sınıflarında etkili bir şekilde uygulamaları önemlidir. Öğretmenlerin eğitim reformlarında öngörülen yenilikleri etkili bir şekilde uygulamaları ve karşılaşılan sorunların çözümü için profesyonel destek almaları, İngilizce öğretiminde yaşanan sorunlara daha etkili çözümler bulmaları açısından önemlidir. Bu çalışmada, bir proje kapsamında gerçekleştirilen işbirliğine dayalı okul-üniversite eylem araştırması ile yenilikçi bir hizmet içi eğitim programının planlanması, uygulanması ve değerlendirilmesi anlatılmaktadır. Projede, üniversiteden üç öğretim elemanı ile ilköğretim ikinci sınıflarda ders vermekte olan bir grup İngilizce öğretmeni işbirliği yapmıştır. Bu işbirliği kapsamında, her bir İngilizce öğretmeni üniversite öğretim elemanlarının mentörlüğünde bir eylem araştırması döngüsü olan planla-uygula-değerlendir ve tekrar planla-uygula-değerlendir şeklindeki eylem döngüsünü birlikte planlayarak eğitim sürecinde bir işbirliği gerçekleştirmişlerdir. İki yıl devam eden projenin değerlendirme sonucunda, projeye katılan İngilizce öğretmenlerinin İngilizce öğretmek konusunda kendilerini daha fazla geliştirdikleri, işbirliği sonucunda sınıflarındaki problemlere daha kolay çözümler bulabildikleri ve birer araştırmacı öğretmen kimliği kazandıkları görülmüştür. Bu sunumda eylem araştırmasının uygulanma süreci, öğretmenlerin uygulamaları ve bu yeni öğretmen eğitimi modelinin öğretmenlerin profesyonel gelişimlerine katkıları örneklerle sunulmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Eylem araştırması, Öğretmen eğitimi modeli, yenilikçi, okul üniversite işbirliği

⁸⁸³ Prof. Dr., Çukurova University Faculty Of Education Elt Department, ykirkgoz@cu.edu.tr

MEVSİMLİK TARIM İŞÇİSİ AİLELERİN ÇOCUKLARININ GELİŞİMSEL BECERİLERİ İLE AKADEMİK BAŞARILARININ İNCELENMESİ

AYSUN ÖZTÜRK⁸⁸⁴, EMRE SÖNMEZ⁸⁸⁵, RUKİYYE YILDIZ ALTAN⁸⁸⁶, OKAN DORUK⁸⁸⁷,
AYŞEGÜL ERÖZYÜREK GÜLCAN⁸⁸⁸

ÖZET

Son yıllarda hem dünyada hem de Türkiye’de tarımda çocuk işçiliği, özellikle mevsimlik tarımda çocuk işçiliği sorunu giderek daha da önem kazanmıştır. Mevsimlik tarım işçisi ailenin çocuklarının eğitime devam edememeleri ya da eğitim süreçlerinde çalıştırılmalarının çocukların akademik açıdan geri kalmalarına neden olduğu savunulmaktadır. Akademik becerilerinin yanı sıra diğer gelişim becerilerinin de aksadığı tartışılan mevsimlik tarım işçisi ailelerinin çocuklarının, yaşadıkları aksaklıkların ve bu aksaklıkların derecesinin ampirik araştırmalarla kanıtlanmasına ihtiyaç duyulmaktadır. Bu nedenle bu araştırmanın amacı; mevsimlik tarım işçisi ailelerin çocukları ile okula düzenli devam eden çocukların gelişimsel becerileri ve akademik başarıları arasındaki durumu karşılaştırmalı olarak incelemektir. Bu araştırmada karma yöntem desenlerinden açılımlı sıralı desen kullanılmıştır. Okul öncesinde öğrenim gören 5 yaş grubu 340 çocuk ile ilkokul 3. sınıfta öğrenim gören 466 öğrenci araştırmanın örneklemini oluşturmuştur. Araştırmanın nicel aşamasında araştırmacılar tarafından geliştirilen iki farklı veri toplama aracı kullanılmıştır. Bunlar; “Okul Öncesi 5 Yaş Grubu Çocukların Gelişim Özelliklerine İlişkin Gözlem Formu” ve “İlkokul 3. Sınıf Başarı Testi”dir. Öğrencilerinden nicel veri toplanan 10 okul öncesi ve 7 sınıf öğretmeni ile elde edilen nicel sonuçlara ilişkin derinlemesine bilgi edinmek üzere görüşme yapılmıştır. Bu görüşmeler için araştırmacılar tarafından “Mevsimlik Tarım İşçisi Ailelerin Çocuklarının Gelişim Düzeylerine İlişkin Görüş Formu” ve “Mevsimlik Tarım İşçisi Ailelerin Çocuklarının Akademik Başarılarına İlişkin Görüş Formu” hazırlanmıştır. Araştırma sonuçlarına göre, mevsimlik tarım işçisi ailelerin çocukları diğer akranlarına göre tüm gelişim alanlarında anlamlı düzeyde düşük puan ortalamalarına sahiptir. Ayrıca mevsimlik tarım işçisi ailelerin çocukları diğer akranlarına göre anlamlı düzeyde daha düşük akademik başarı elde etmiştir. Mevsimlik tarım işçisi ailelerin çocuklarının diğer akranlarına göre akademik başarılarında ve gelişim düzeylerinde var olan eksikliğin en temel nedenleri olarak okul öncesi ve sınıf öğretmenleri, çocukların okuldan uzak kalmalarını, ailelerin çocukların eğitimlerine önem vermemeleri ve bu konuda çocuklarına destek olmamalarını ve çadır yaşantısını öne sürmüşlerdir.

Anahtar Kelimeler: Mevsimlik tarım işçiliği, gelişimsel beceriler, akademik başarı

⁸⁸⁴ Arş. Gör. Dr., Gazi Üniversitesi, aysunozturk@gazi.edu.tr

⁸⁸⁵ Doç. Dr., Gazi Üniversitesi, emresonmez@gazi.edu.tr

⁸⁸⁶ Arş. Gör. Dr., Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi, yildizrukiyye@gmail.com

⁸⁸⁷ Arş. Gör., Gazi Üniversitesi, okandoruk@gazi.edu.tr

⁸⁸⁸ Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, aysegul.erozyurek@gazi.edu.tr

TIMSS 2019 TÜRKİYE ÖN RAPORU'NUN DEĞERLENDİRİLMESİ

AHMET TAYLAN AYDIN⁸⁸⁹

ÖZET

Bu bildirin amacı TIMSS 2019 sonuçlarının Milli Eğitim Bakanlığı'nın 2020 tarihinde hazırladığı Türkiye Ön Raporu nicel verilerinin katılımcı diğer ülkelerle karşılıklı olarak değerlendirilmesi yoluyla eğitim sisteminde başarıyı etkileyen diğer örtük nedenlerin de başarı üzerindeki etkilerini belirleyebilmektir. Bu amaçla çalışmanın verilerine ilişkin istatistikler rapordaki sayısal ölçütlere dayandırılarak hazırlanmıştır. TIMSS (Trends in International Mathematics and Science Study) Uluslararası Matematik ve Fen Eğilimleri Araştırması, IEA (International Association for the Evaluation of Educational Achievement) ülkelerin matematik ve fen alanlarındaki performanslarını değerlendirmek amacıyla dört yılda bir yapılan tarama araştırmasıdır. Bu bağlamda TIMSS ülkelerin hem ülke içinde matematik ve fen bilimleri becerilerinin sosyoekonomik ve kültürel nedenlerle farklılaşma düzeylerini hem de uluslararası alanda karşılaştırmalı olarak eğitim politikalarını gözden geçirebilmesi için veri sağlamaktadır. TIMSS 2019 döngüsüne göre, Türkiye önceki TIMSS döngülerine oranla 4. ve 8. Sınıflar düzeyinde daha başarılı sonuçlar almıştır. Bununla birlikte avantajlı ve dezavantajlı konumda bulunan okullar arasında sosyoekonomik ve kültürel nedenlerle anlamlı performans farklılıkları bulunduğu anlaşılmıştır. Öte yandan Türkiye'de öğrencilerin soruların zorluk dereceleri (alt, orta, üst, ileri) arttıkça performans düzeylerinin belirgin biçimde düştüğü, bilişsel alanlar açısından ise bilme-uygulama alanlarına göre akıl yürütme aşamasında daha düşük olduğu görülmektedir. Bu bulguların yanı sıra öğrencilerin okula aidiyet düzeylerinin sınıflar ilerledikçe düştüğü ve akran zorbalığının her aşamada öncelikli bir sorun olduğu anlaşılmaktadır. Özetle Türkiye'nin TIMSS 2019 döngüsünde ulaşılan sonuçlardan hareketle, öğretim programlarının içerikleri, öğrenme yöntem ve teknikleri ayrıca ölçme yaklaşımlarıyla öğretmen eğitiminin kapsam ve hedefleri gibi birçok konuda eş zamanlı olarak reformlar yapması ayrıca dezavantajlı ve avantajlı okullar arasında gözlenen eşitsizliklerin azaltılması amacıyla politikalar geliştirilmesi yararlı olacaktır. Böylece genetik biyolojiden uzay teknolojilerine, bilişim ve iletişim alanları gibi birçok alanda nitelikli insan gücünü yetiştirmek çağımızda gittikçe önem kazanan ileri teknolojik ürünlerin kendi markalarıyla ve patentinde üretilmesine ortam hazırlayabilir.

Anahtar Kelimeler: TIMSS Sınavları, eğitimde fırsat eşitliği, eğitimde başarı farklılıkları

⁸⁸⁹ Dr., T.C Milli Eğitim Bakanlığı, taylanaydin81@gmail.com

LİSE ÖĞRENCİLERİNİN GÖNÜLLÜ OKUYUCULUK FAALİYETLERİ SÜRECİNE YÖNELİK GÖRÜŞLERİNİN BELİRLEMESİ

CANAN ÖZER⁸⁹⁰, AYLİN KAHRAMAN⁸⁹¹

ÖZET

Sosyal ve kültürler arası becerilerin geliştirilmesinin önemi düşünüldüğünde öncelikle çevresiyle olumlu ilişkiler geliştirebilen, farkındalığı yüksek ve kültürlü bireyler yetiştirmek yaşadığımız uzay çağının en önemli gerekliliklerindendir. 21. yüzyıl becerilerinin de temel kazanımlarından olan empati duygusunun geliştirilmesi ve ana dili etkin (akıcı, temiz ve etkili) kullanmayı sağlayan kitap okumanın önemi, öğrencilerimizin okul dışı öğrenme ortamlarında da kazanabilecekleri kazanımlardır. Bu bağlamda; Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü' ne bağlı Milli Kütüphane ile Müdürlüğümüz arasında yapılan işbirliği ile öğrencilerimizin gönüllü olarak gerçekleştirdikleri “Kalbimle Okuyorum, Armağan Ediyorum” sesli kitap projesi, öğrencilerimizde sosyal sorumluluk ve sürdürülebilir toplumsal fayda bilincini geliştirmek, özel gereksinimli bireylerin yaşantıları konusunda farkındalık yaratmak ve gençlere kitap okumanın faydalarının yanı sıra temiz, zengin, akıcı ve berrak bir Türkçeye sahip olmanın önemini, sahip olduklarını paylaşabilme ayrıcalığını kazandırmak amacını taşımaktadır. Proje kapsamında gerçekleştirilen bu çalışma projeye katılım gösteren öğrencilerin gönüllü okuyuculuk faaliyetleri sürecine yönelik görüşlerini belirlemeyi amaçlamaktadır. Proje gönüllülük esasına dayalı olarak, eğitim-öğretim faaliyetleri saatleri dışında gerçekleşmekte olup, Ankara ili 9 merkez ilçede bulunan resmi ve özel ortaöğretim kurumlarında öğrenim gören 10., 11. ve sınıf öğrencilerimizi kapsamaktadır. Bu çalışma 2023-2024 eğitim öğretim yılında, projenin 1. Etabına katılım gösteren 11. ve 12. Sınıfa devam eden 6 öğrenci ile yürütülen durum çalışmasıdır. Çalışma grubunun belirlenmesinde amaçlı uygun örnekleme yönteminden yararlanılmıştır. Veriler gönüllü okuyucu öğrencilerin elde ettikleri deneyimleri ve kazanımları belirlemeye yönelik hazırlanan 5 sorudan oluşan yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılarak elde edilmiştir. Verilerin analizinde nitel analiz yöntemlerinde içerik analizi yapılmıştır. 2022-2023 eğitim öğretim yılında projenin 1. Etabında 30 gönüllü okuyucu öğrencimiz toplam 32 kitap seslendirmişlerdir. Projenin 2. Etabı ise 2023-2024 eğitim öğretim yılında 20 gönüllü okuyucu öğrenci ile devam etmektedir. Analiz sonuçlarına göre gönüllü okuyucu öğrenciler, fırsat eşitliğinin sağlanması noktasında katkı sunmalarından ve karşılıksız yardım edebilme duygusunun kendilerinde yarattığı mutluluktan dolayı kendilerini şanslı olduklarını ifade ettikleri görülmüştür. Bu faaliyet kapsamında sürdürülebilir toplumsal fayda noktasında sosyal sorumluluk bilinci ve empati becerilerini geliştirerek hayata farklı bir bakış açısı ile bakabilmeyi öğrendiklerinde vurgu yapmışlardır. Türkçenin doğru kullanımı noktasında ise diksiyonlarını geliştirmiş olmalarını ifade etmelerinin yanı sıra konuşma ve yazma becerilerinde de belirgin düzeyde gelişme olduğunu vurgulamaları çalışmada elde edilen bir diğer bulgudur.

Anahtar Kelimeler: Sesli Kitap, Empati, Gönüllü Okuyuculuk, Sosyal Sorumluluk

⁸⁹⁰ Öğretmen, Ankara İl Milli Eğitim Müdürlüğü Ar-Ge Birimi, cananozerarge06@gmail.com

⁸⁹¹ Öğretmen, Ankara İl Milli Eğitim Müdürlüğü Ar-Ge Birimi, aylin.arge06@gmail.com

JALOLIDDIN MANGUBERDI'NİN CESARETİ YETKİN BİR NESİL YETİŞTİRMEDE ÖNEMLİ BİR FAKTÖR

DİLORAM BABAĀANOVA⁸⁹²

ÖZET

This article is dedicated to the life, activity and courage of the courageous warlord JalaliddinManguberdi, a statesman who heroically fought in the early 13th century against the cruel and terrible invasion of the Mongol leader Genghis Khan to conquer all of Central Asia, countries of the Middle East. The great Sarkard demonstrated that his people were incomparable and fearless warriors, showing unparalleled tenacity in battling the Mongol armies on their way to preserve their homeland, the Khorezm state. In the image of JalaliddinManguberdi we see that not only great allomists such as Moses al-Kharazmi, al-Farabi, Ibn Sino, Beruni, such as Imam al-Bukhari, at-Termizi, Imam al-Moturidi, NajmiddinKubro, famous Islamic figures, but also famous sarkars, were present among the peoples of Central Asia. The personality of Jalaliddin is not accidental, he is a product of socio-cultural processes and high spirituality of his time and as a brave man who fought for independence and liberation of el-yurt, a national hero, will forever remain in the historical memory of young people of the dream country of new Uzbekistan for centuries. The main purpose of this article is to enhance the intellectual and spiritual potential of young people, to nurture their courage and bravery, to draw lessons from the lives of great breeds and to show enthusiasm for great heights. The last ruler of the Khorezmshah state, a skilled general. Jalaluddin Manguberdi (Mangburni), a great son of the Uzbek people from the Anushtegins, who showed an incomparable example of personal bravery and bravery against the Mongol invaders during the years 1219-1231, and a great military organizer and military leader, became famous in history for his bravery and patriotism. He deserves respect as a brave general who showed unparalleled heroism in the cause of the freedom of the Motherland and inspired the nation towards freedom. His personality and reign have always attracted the attention of world scientists. The works created about this period in many countries of the world prove our point.

Anahtar Kelimeler: ulusal kahraman, cesur komutan, devlet adamı, tutkulu vatansever

⁸⁹² Prof. Dr., State Languages Of The World Of Uzbekistan University, eyforkemer2024@hotmail.com

GÖÇMEN EĞİTİMİ VE YABANCI UYRUKLU ÖĞRENCİLERİN KIBRIS TÜRK EĞİTİM SİSTEMİNE ETKİSİ

NAZMİYE HAZAR⁸⁹³

ÖZET

2023- 2024 eğitim ve öğretim yılı içinde kktc meb istatistik kurulundan edinilen bilgiler doğrultusunda Aralık 2024 yılında 3 yaş da dahil olmak üzere 4 yaş, ana sınıf, ilkokul, ortaokul ve lise çağındaki öğrenci kaydının 59984'tür. Bu öğrenilerin 13,608'i özel okullarda 46,376'sı ise devlet okullarında kayıtlı bulunmaktadır. Bölgesel olarak KKTC'de yerleşim yerleri ilçelere göre sınıflandırıldığında adanın tüm bölgelerinde yabancı uyruklu öğrenci kaydının olduğunu belirtmemiz mümkündür. 1974 yılına kadar adada çeşitli nedenlerle Türk kaybı olmuştur. 1963-1974 yılları arasında Kıbrıslı Türkler ve Kıbrıslı Rumlar arasında meydana gelen çatışmalara bağlı olarak her iki toplumda da can kaybı ya da farklı ülkelere göç olmuştur. 1974 yılında Türkiye'nin garantör devlet olarak Kıbrıs'a müdahalesi olmuş ve bu sürecin sonrasında Kıbrıs Türk eğitim sistemi ve Kıbrıslı Türklerin yeni bir devlet kurma süreci başlamıştır. 1974-1983 yılları arasında geçici olarak kurulan Kıbrıs Türk Federe Devleti Döneminde adada Türk Nüfusunun azalmasına bağlı olarak Kıbrıslı Türklerin ekonomik ve sosyolojik anlamda kalkınabilmesine ilişkin bazı girişimler olmuştur. Türkiye'de çeşitli niteliklerde insanların adaya göçmen olarak gelmesi bu durumlara örnek verilebilir. 1983 yılında cumhuriyet ilan edildikten sonra kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti kendi bağımsızlığını self determinasyon hakkını kullanarak ilan etmiştir. Türkiye'nin Karadeniz, Orta Anadolu ve Doğu Anadolu gibi farklı kültürel özellikleri olan nüfusun aktarımında aynı dili konuşan, farklı coğrafyalarda hayatlarını kazanan aileler ve çocuklarının eğitim ve elbette sosyolojik anlamda uyum süreci ile ilgili herhangi bir göçmen eğitim stratejisinin mevcut olmadığını belirtebiliriz. Eğitim kurumlarında kültür aktarımı, iletişim, değerler ve sosyal iletişim dışında işbirliği, empati gibi değerlerin öğretmenlerin nitelikleri, öğretmenlik meslekleri ile ilgili yeterlik durumları ve elbette savaşın ardından var olmak inancı ile fedakarlıkları öncülüğünde sürdürüldüğünü belirtmemiz mümkündür. 1974 öncesinde de göçe mazur kalan Kıbrıs Aadasının 1974 yılında özellikle Kuzey kısmında göçmenlerin çoğalması sorununa ilişkin son yıllarda yabancı uyruklu öğrencilerin adada nüfus olarak artmasına bağlı olarak bazı girişimler sağlanmaya çalışılsa da bu girişimlerin Milli eğitim bakanlığı bünyesinde döner sermaye ya da ekonomik kalkınmaya ilişkin devlet hazinesine bir katkı sağlayabilmesine ilişkin sıkıntılar yaşanmaktadır. Göçmenlerin adada her geçen gün çoğalmasına bağlı olarak okullardaki binaların öğrenci sayısına yetmemesi, sınıfların kalabalık olmasına bağlı olarak öğretmenlerin daha fazla yorulduğu, öğrencilerin ortak dil ve değerlere ilişkin bağ kurabilecekleri değerlerinin yeterli olmamasına bağlı zorbalıklar ve öğrenci suç oranlarında artış dışında eğitimin kalitesinde bir takım değişimler olmuştur. Bu araştırma KKTC'de göçmen eğitiminin durumu dışında yabancı uyruklu öğrencilerin ülkede var olan millî eğitime ne şekilde etkileri olduğunu barındıran nitel araştırma yöntemi ile yapılmış bir durum çalışmasıdır. Araştırma Türkiye'de ve dünyada göçmen eğitimi ile ilgili

⁸⁹³ Doktora Öğrencisi, KKTC MEB Talim Ve Terbiye Dairesi Müdürlüğü, nazmiyehazar@gmail.com

devletlerin sağlamakta olduğu hizmetlerin yanı sıra KKTC Milli Eğitim Bakanlığı'na var olan mevcut duruma bağlı olarak stratejik planlamada dikkat edilmesi gereken hususların yanı sıra gçmen eğitiminde eğitim bakanlığı dışında diğer devlet kurumları ile birliktte sivil toplum kuruluşları da dahil olmak üzere tüm kurumlara öneriler sunarak bu sorunların giderilmesine katkı sunmayı amaçlamıştır.

Anahtar Kelimeler: G, Gçmen, Gçmen Eğitimi, ğretmen, yabancı uyruklu

OTANTİK LİDERLİK İLE OKUL ETKİLİLİĞİ ARASINDAKİ İLİŞKİDE ÖĞRETMEN MESLEKİ İŞBİRLİĞİNİN MODERATÖR (DÜZENLEYİCİLİK) ROLÜ

MEHMET SABİR ÇEVİK⁸⁹⁴

ÖZET

Bu araştırma otantik liderlik ile okul etkililiği arasındaki ilişkide öğretmen mesleki işbirliğinin moderatör (düzenleyicilik) rolünü belirlemeyi amaçlamaktadır. Araştırma ilişkisel tarama modelinde tasarlanmış olup örnekleme Siirt il merkezinde 2023-2024 eğitim-öğretim yılında ortaöğretim (lise) kurumlarında görev yapan ve basit seçkisiz örnekleme yöntemiyle seçilen 385 öğretmeninden oluşmaktadır. Araştırmada veri toplama aracı olarak 5'li Likert tipinde "Otantik Liderlik Ölçeği, Öğretmen Mesleki Öğrenme Ölçeğinin İşbirliği Alt Ölçeği ile Okul Etkililiği Ölçeği" kullanılmıştır. Araştırmanın analiz sonuçları betimsel istatistikler, Pearson korelasyon ve moderatör (düzenleyicilik) etki analizleriyle rapor edilmiştir. Araştırma sonuçlarına göre öğretmenlerin otantik liderlik algılarının yüksek, mesleki işbirlikleri algılarının çok yüksek, okul etkililiği algılarının ise orta düzeyde olduğu saptanmıştır. Pearson korelasyon analizine göre otantik liderlik, mesleki işbirliği ve okul etkililiği arasında pozitif yönde anlamlı ilişkiler belirlenmiştir. Bunun yanı sıra otantik liderlik ile okul etkililiği arasındaki ilişkide öğretmen mesleki işbirliğinin moderatör (düzenleyicilik) rolü olduğu tespit edilmiştir. Moderatör (düzenleyicilik) rolüne ilişkin sonuçlar öğretmen mesleki işbirliğinin orta ve yüksek olduğu durumlarda otantik liderlik ile okul etkililiği arasındaki ilişkinin daha da güçlendiği yönündedir. Başka bir anlatımla otantik liderlik ile okul etkililiği arasındaki ilişkinin öğretmen mesleki işbirliğinin orta ve yüksek olup olmamasına bağlı olarak değiştiiği ortaya çıkmıştır.

Anahtar Kelimeler: Otantik liderlik, öğretmen mesleki işbirliği, okul etkililiği, düzenleyici (moderatör) rol.

⁸⁹⁴ Dr. Öğr. Üys., Siirt Üniversitesi, mehmetSabir.cevik@siirt.edu.tr

GÜNEY ÖZBEKİSTAN MÜZELERİNİN YABANCI ÜLKELER VE ULUSLARARASI KURULUŞLARLA İLİŞKİLERİNİN TARİHİ

KHOSİYATOV KHURSHİD OTAKULOVİCH⁸⁹⁵

ÖZET

Özbekistan'da müzelerin gelişmesinde uluslararası kuruluşlarla ve yabancı ülkelerle işbirliği önemlidir. Bu bağlamda Kaşkadarya ve Surhandarya bölgelerindeki müzelerde bir takım çalışmalar yapıldı. Örneğin, uluslararası kuruluşları müzelere çekmek, bilimsel gezilere katılmak, yabancı uzmanlarla işbirliği içinde uluslararası projeler yapmak, bilimsel konferanslar düzenlemek gibi şeyler söyleyebiliriz. 2011 yılında Emir Temur'un adını taşıyan Şehrisabz Şehri Maddi Kültür Tarihi Müzesi çalışanları, 3 arkeolojik ve 1 kültürel miras eserinin incelenmesi için düzenlenen gezilerde aktif rol aldı. Keşif gezisi, Özbekistan-Türkiye işbirliğiyle "Paleolitik dönemdeki iş aletlerinin teknik ve teknolojik analizi", "Sangırtepe tapınağı", "Ortaçağ anıtları" ve Fransız uzmanların işbirliğiyle gerçekleştirildi. "Aksaroy çeşmelerinin onarımı". Özbekistan-Türkiye işbirliğinde Guzor ilçesi Yalpoktepa anıtında "Ortaçağ anıtları" konulu uluslararası bilimsel araştırmalar, vaha tarihinin aydınlatılmasında büyük önem taşıyordu. 2002 yılında başlatılan bu keşif gezisinin amacı Kaşkadarya vahasındaki ortaçağ anıtlarını incelemektir. Keşif gezisine Türkiye'den arkeolog ve bilim insanı Profesör İbrahim Çekmeli de katıldı. 2011 yılında bu anıtta eski şehrin kalıntıları, vali sarayı, konut binaları ve şehir savunma duvarı kalıntıları keşfedilmiş ve incelenmiştir. Ayrıca seramik humçalar, testiler, kaseler, heykelcikler, kestaneler, çakmak taşları, değirmen taşları, madeni paralar, demir tırpanlar, hayvan biçimli şamdanlar gibi V-VII. yüzyıllara ait ev eşyaları bulunarak Şehrisabz Kent Maddi Kültür Müzesi'ne teslim edilmiştir. Emir Temur'dan sonra günümüze kadar pek çok uluslararası ilişkiler kurulmuştur. 2000 yılında Kaşkadarya bölge Müzesi'nde "Karşı şehrinin tarihi ve etnografyası, Zerdüş tapınakları" konulu uluslararası bir konferans düzenlendi. Uluslararası konferansa İsrail, Almanya, Türkiye, ABD, Fransa, Afganistan, Rusya, Kazakistan, Kırgızistan, Ukrayna ve diğer ülkelerden bilim insanları katıldı. Konferansta Kaşkadarya bölge müzesi çalışanları tarafından "Kaşkadarya Halk Sanatları ve Etnografyası" adlı gezici sergi sunuldu. Bu etkinlikler Özbek halk sanatı, gelenek ve görenek örneklerinin dünyaya tanıtılması açısından büyük önem taşıyordu. Kaşkadarya ve Surhandarya bölgelerinin müzeleri, Cumhuriyetin diğer şehirlerinde düzenlenen uluslararası bilimsel konferanslarda aktif rol aldı. Kasım 2000'de Kaşkadarya ve Surhandarya yerel tarih müzelerinin temsilcileri, Semerkant'ta düzenlenen "Piyasa ekonomisi koşullarında Özbekistan Müzeleri" konulu uluslararası seminere katıldı. Bu konferansta İngiltere ve Rusya'dan müze uzmanları iş deneyimlerini paylaştı. Özbekistan'ın güney bölgelerinde müze çalışmalarının kurulmasında uluslararası prestijli kuruluşlar ve yabancı ülkelerle işbirliği ilişkilerinin kurulması alanın gelişmesinde önemli hale gelmiştir. Eşsiz sergilerin bulunması, bilimsel araştırma, sergilenen ve yedek fonlarda saklanan sergilerin korunması ve müzeleştirilmesi gibi konularda yabancı ülke uzmanları ve Kaşkadarya ve Surhandarya müzelerinin bilimsel personeli ile işbirliği yapılması, sanal müze oluşturma sorunlarına çözüm bulunması, nesne hakkında tarihi bilgiler ve yapının teknik çalışması yapıldı.

Anahtar Kelimeler: Zarautsoy,

⁸⁹⁵ Prof. Dr., Karshi Engineering-Economics Institute, xurshid3107@mail.ru

ORTAOKUL ÖĞRENCİ, ÖĞRETMEN VE VELİLERİNİN REHBERLİK VE PSİKOLOJİK DANIŞMANLIK HİZMETLERİNDEN YARARLANMA DURUMUNUN İNCELENMESİ

DUYGU ÖZDEMİR⁸⁹⁶

ÖZET

Bu çalışmanın amacı ortaokul öğrenci, öğretmen ve velilerinin rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerinden faydalanma durumunun incelenmesidir. Çalışmada nitel araştırma yöntemi tercih edilmiş olup, döküman analizi kullanılmıştır. Öğrenci, öğretmen ve velilerin rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerinden faydalanma durumuna ilişkin veriler İzmir ili Karabağlar ilçesi Öğretmenler ve Şeker Mevhibe Ortaokulu özelinde incelenerek elde edilmiştir. Araştırma çalışmasının yapıldığı okulda 840 öğrenci, 55 öğretmen bulunmaktadır. Verilerin toplanmasında 2021-2022, 2022-2023 ve 2023-2024 eğitim öğretim yılına ait Milli Eğitim Bakanlığı e-rehberlik modülündeki verilerden yararlanılmıştır. Verilerin analizinde betimsel yorumlama yapılmıştır. Veriler e- rehberlik programı modülüne göre; destek hizmetler, gelişimsel ve önleyici hizmetler, iyileştirici hizmetler olmak üzere üç temaya ayrılarak incelenmiştir. Bireysel ve grup çalışmaları olarak kategorize edilmiştir. Ortaokul öğrencilerinin ergenlik dönemi gelişim görevlerini tamamlamalarına yardımcı olacak rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleri çalışmaları ayrıntılı olarak incelenmiştir. Tüm paydaşlarla yapılan çalışmalar sonucunda toplamda öğrenciye yönelik 1723, öğretmene yönelik 25, veliye yönelik 424 bireysel görüşme yapıldığı saptanmıştır. Ayrıca öğrencilere 51, öğretmenlere 12, velilere 25 adet grup çalışması etkinliği yapıldığı tespit edilmiştir. Yapılan grup çalışmalarının akran zorbalığı, ergenleri bilgilendirme ve farkındalık kazandırma, rehberlik ve psikolojik danışma servisinin tanıtılması, teknoloji bağımlılığı ve bilinçli teknoloji kullanımı, olumlu davranış geliştirme, psiko-sosyal destek, üst öğrenim kurumlarının tanıtılması, motivasyon, bireysel farklılıklara saygı konularında yapıldığı görülmüştür. Öğrencilerin gelişimsel ve önleyici rehberlik hizmetleri alanında en çok arkadaşlık ilişkileri konusunda, en az ise sağlık konusunda yardım aldıkları anlaşılmıştır. Öğretmenlere destek hizmetleri alanında, en fazla davranış sorunları konusunda, en az aile konusunda müşavirlik yapıldığı tespit edilmiştir. Velilerin destek hizmetleri alanında; psikolojik uyum ve akademik konularda destek aldıkları görülmüştür. İyileştirici hizmetler kategorisinde toplamda 40 öğrencinin rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerinden yararlandığı görülmüştür. Ortaokul öğrencilerinin ergenlik dönemi içindeki gelişim görevlerinden olan arkadaşlık ilişkilerini güçlendirmek amacıyla Milli Eğitim Bakanlığı, üniversiteler ve diğer paydaşların konu ile ilgili yaptığı çalışmaları zenginleştirerek sürdürmesi önerilmektedir. Ortaokul paydaşlarının farklı sosyo-kültürel yapıdan geldikleri için rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerinden yararlanmasına yönelik farklı çeşitli okullar özelinde karşılaştırmalı çalışmalar yapılması ve paydaşların ihtiyaçlarının ayrıntılı analiz edilmesi araştırmacılara önerilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Rehberlik ve Psikolojik Danışma, Ergenlik ,Rehberlik Hizmetleri Programı

⁸⁹⁶ Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, duyguozdemir06@gmail.com

SENDİKALARIN İŞLEVSELLİĞİ; ÖĞRETMEN SENDİKALARININ TOPLU SÖZLEŞMELERDEN TALEP VE KAZANIMLARIMLARININ KARŞILAŞTIRILMASI

SERPİL KARAKİRAZ⁸⁹⁷

ÖZET

Türkiye’de kamu görevlilerine sendikal haklar ilk defa 1961 Anayasası 46. maddesi ile tanınmıştır. Bu madde ile çalışanlar ve işverenlere sendika hakkını tanımıştır. Kamu görevlileri anayasal bir hak olarak sendika hakkını, 8.6.1965 tarih ve 624 sayılı Devlet Personel Sendikaları Kanunu ile kullanmaya başlamışlardır. 1994 yılında Milletlerarası Çalışma Teşkilatının (ILO) 87 Sayılı Sendika Hürriyetine Dair sözleşmesinin kanunla onaylanmasıyla, 1995 yılında bir Anayasa değişikliği yapılmış ve memurlara toplu görüşme hakkı tanınmıştır. 2010 yılında yapılan Anayasa değişikliğinin 53. maddesi ile memurlara toplu görüşme hakkı yerine ilk defa toplu sözleşme hakkı tanınmıştır. Toplu sözleşme için pazarlık, yetkili sendika başkanları ve en çok üyesi olan ilk üç kamu görevlileri sendikaları konfederasyon başkanlarından oluşan Kamu Görevlileri Sendikaları Heyeti arasında gerçekleştirilir. Pazarlık 15 gün sürer ve anlaşma sağlanırsa taraflar arasında toplu sözleşme imzalanır. Her iki yılda bir imzalanacak toplu sözleşmelerle, “kamu görevlilerinin mali ve sosyal haklarını düzenleyen mevcut mevzuat hükümleri dikkate alınarak, kamu görevlilerine uygulanacak katsayı ve göstergeler, aylık ve ücretler, her türlü zam ve tazminatlar, ek ödeme, toplu sözleşme ikramiyesi, fazla çalışma ücreti, harcırah, ikramiye, doğum, ölüm ve aile yardımı ödenekleri, cenaze giderleri, yiyecek ve giyecek yardımları ve diğer mali ve sosyal hakları” belirlenir. Toplu sözleşmelerin uygulanmasına ilişkin olarak ortaya çıkabilecek tereddütleri gidermeye ve uygulamayı yönlendirmeye, ilgisine göre Maliye Bakanlığı ile Devlet Personel Başkanlığı görevli ve yetkilidir. Türkiye’de toplu görüşmeden, toplu sözleşmeye geçiş 2012 yılında yapılan ilk toplu sözleşme ile gerçekleşmiştir. Bu araştırma ile son 6 Toplu Sözleşme’de öğretmen sendikalarının işverenden neler talep ettiği ve taleplerinin ne kadarını kazanıma dönüştürebildiğinin incelenmesi amaçlanmaktadır. Bu amaçla, resmi gazetede yayımlanmış olan 6 toplu sözleşmeden eğitim işgörenleri ile ilgili olan bölümler incelenmiştir ve sendikaların toplu sözleşme sırasındaki talepleri ile sözleşmede elde ettikleri kazanımlar karşılaştırılmış. Böylece, eğitim işgörenleri adına işveren ile pazarlık yapan sendikaların, üyelerinin haklarını korumak ve iyileştirmek noktasında amaçlarına ne derece ulaştıkları belirlenmiştir. Araştırma bulgularına göre toplu sözleşme sürecini etkileyen iki faktör vardır; pazarlığa oturan sendikanın ile hükümet ile ideolojik yakınlığı ve sözleşmenin yapılacağı yıl ülkenin içinde bulunduğu siyasi ortam yani seçim dönemine yakınlık toplu sözleşmenin kaderini ve dolayısıyla kazanımları etkilemektedir, diğer yandan sendikalar ne talep etmiş olurlarsa olsun genel olarak işverenin verdiği ile yetinmek zorunda kalmakta, çeşitli kazanımlar elde etse de bu kazanımlar işverenin istediği şekilde ve miktarda olmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Öğretmen, Sendika, Toplu Sözleşme, Kazanım

⁸⁹⁷ Doktora Öğrencisi, İznik İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü, serpilklkn@gmail.com

ÖĞRETMEN ÖZELLİKLERİNE GÖRE İŞ BECERİKLİLİĞİ VE TEMEL TEKNOLOJİ KULLANIM YETERLİLİKLERİNİN İNCELENMESİ

SERDAR DEMİRKALP⁸⁹⁸

ÖZET

Teknoloji insanların ihtiyaç ve isteklerini karşılamak üzere, hedef odaklı olarak, içinde yaşanılan çevreyi geliştiren, değiştiren ve bazı durumlarda dönüştüren, hızlı gelişen bir süreç olarak tanımlanmaktadır. Bu hızlı değişimler birey ve örgüt bazlı birçok şeyin değişmesine ya da yeniden şekillenmesine ortam hazırlamaktadır. Çalışanlar, örgütlerde var olan işlerini yerine getirebilmeleri için teknolojik gelişmelere duyarlı olmalı ve yakından takip etmelidirler. Bu gelişmeler sonucunda alan yazına kazandırılan iş becerikliliği kavramı, çalışanların iş yerinde başkalarıyla olan ilişkilerini düzenlemeyi ve işlerini kendi kişilik özelliklerine göre şekillendirmeyi amaçlamaktadır. Çalışanların işleriyle ilgili uygulamaları ilgi ve ihtiyaçlarına göre uygun hale getirmeleri, bazı durum ve gereklilikler dışında, örgütün bilgisi dışında resmi olmayan bir süreç işletilerek de gerçekleştirilebilir. İş becerikliliği davranışında bulunan çalışanlar bu sayede işin özellikleri ile kendi ihtiyaçları ve yetenekleri arasındaki uyumu artırabildiği gibi işin monotonluğundan da bir nebze olsun kurtulabilmektedirler. İş becerikliliği kavramı, bu çalışmada, üç başlık altında irdelenmiştir. Bunlar: görev, bilişsel ve ilişkisel becerikliliklerdir. Görev becerikliliği, çalışanların kendilerinden istenilen işi yaparken sarf ettikleri çabayı değiştirme; bilişsel beceriklilik, görevlerini ve diğer çalışanlarla olan ilişkilerinin anlamını, amacını algılaması ve çalışanın bunu kendi zihninde anlamlandırma; ilişkisel beceriklilik ise örgüt içerisindeki diğer bireylerle olan etkileşim şeklinin ve miktarının değiştirilmesi şeklinde açıklanmıştır. İş becerikliliği ile ilgili yapılan araştırmalarda, iş becerikliliği davranışının sergilendiği örgütlerde verimliliğin arttığı, çalışanların daha mutlu olduğu ve işten ayrılışların daha az yaşandığı gözlemlenmiştir. Bu çalışma, kamu sektöründe çalışan öğretmenlerin iş becerikliliği davranışları ile temel teknoloji kullanım yeterlilikleri arasında ilişki olup olmadığını ortaya koymak için yapılmıştır. Araştırmamız üç kısımdan meydana gelmektedir. Birinci kısımda iş becerikliliği kavramı ve bu kavramın oluşmasında etkili olan kavramlardan bahsedilmiş. İkinci bölümde temel teknoloji kullanım yeterlilikleri kavramı ve kapsamından bahsedilmektedir. Üçüncü kısımda ise araştırmada yöntemi, analiz, bulgular, tartışma ve sonuca yer verilmektedir. Çalışmanın evrenini, kamuda görev yapan öğretmenler oluştururken örneklemini Kırşehir ilinde aktif olarak çalışan 416 öğretmen oluşturmaktadır. Araştırmada veriler anket yöntemi ile online olarak form şeklinde katılımcılara gönderilmiştir. Anket formunda Likert Tipi Ölçek kullanılmıştır. Ölçeklerdeki soru seçenekleri (Kesinlikle Katılmıyorum-Katılmıyorum-Kararsızım-Katılıyorum-Kesinlikle Katılıyorum) olumsuz yanıtlardan olumlu yanıtlara doğru sıralanmıştır. Hazırlanan anket 47 sorudan ve 3 kısımdan meydana gelmektedir. Birinci kısımda katılımcılara demografik veriler ile ilgili sorular; ikinci bölümde iş becerikliliği davranışı gösterme eğilimleri; üçüncü bölümde ise teknoloji kullanım yeterliliği ile ilgili sorular yöneltilmiştir. Katılımcılardan online ortamda gönderilen formlarla elde edilen veriler SPSS 22 ve Jamovi programlarından faydalanılarak test edilmiştir. Analiz sonucunda iş becerikliliği ve temel

⁸⁹⁸ Öğretmen, Kırşehir Milli Eğitim Müdürlüğü, serdardemirkalp@gmail.com

teknoloji kullanım yeterliği arasında düşük düzeyde istatistiksel açıdan pozitif yönde ilişki bulunmuştur.

Anahtar Kelimeler: İş Becerikliliği, Temel teknoloji Kullanım

YABANCI DİL OLARAK İNGİLİZCE DERSİNİN ÖĞRETİMİNDE SANAL GERÇEKLIK VE ARTIRILMIŞ GERÇEKLIK UYGULAMALARININ KULLANILMASI

MERVE DEMİRTAŞ⁸⁹⁹

ÖZET

Bu, yabancı dil olarak İngilizce derslerinin öğretiminde sanal gerçeklik ve artırılmış gerçeklik uygulamalarının kapsamını dil öğrenme sürecinin nasıl genişletileceğini amaçlamaktadır. Bu potansiyel 2015-2023 yılları arasında Yükseköğretim Kurulu Yayın ve Dökümantasyon Daire Başkanlığı altında hizmet veren Ulusal Tez Merkezinde yayınlanmış doktora ve yüksek lisans tezleri bulunmaktadır. Belirlenen arama terimleri kullanılarak Ulusal Tez Merkezinde yapılan arama sonucunda 794 tez çalışması incelenmiştir. Tez analiz sürecinde PRISMA (2009) modeli kullanılmıştır. İnceleme yapılırken Kapsamlı Belirlenmiş Tarama Çalışması yöntemi kullanılmış 12 yüksek lisans ve 1 doktora tezi analiz edilmiştir. İncelenen tezlerin 12(%93) tanesinde sanal gerçeklik ve artırılmış gerçeklik teknolojilerinin İngilizce dersinde kullanımının öğrenme başarıları üzerinde (okuma, yazma, kelime bilgisi, gramer ve dinleme becerileri) olumlu bir etki oluşturduğu görülmüştür. İncelenen tezlerin 7(%54) tanesi sanal gerçeklik ve artırılmış gerçeklik teknolojilerinin etkililiğini belirlemek amacıyla hem nitel hem nicel yöntemlerin bir arada kullanıldığı karma desen kullanılmıştır, 5 tanesinde yarı deneysel desen kullanılmıştır. Araştırma verilerine göre veri toplama araçları olarak test, motivasyon-tutum ölçek, gözlem ve görüşme formu, form ve günlük kullanıldığı görülmüştür. Sanal gerçeklik ve artırılmış gerçeklik uygulamaları, yabancı dil öğreniminde motivasyonu artırmak için etkili bir araç olabilir. Öğrencilerin dil öğrenimine olan ilgileri ve merakları arttıkça, öğrenme süreci daha keyifli hale gelebilir ve bu da öğrencilerin daha başarılı olmalarına yardımcı olabilir. Bununla birlikte, sanal gerçeklik ve artırılmış gerçeklik uygulamalarının yabancı dil öğretiminde kullanımı, öğretmenlerin bu teknolojileri nasıl kullanacaklarını ve öğrencilerin nasıl etkileşimde bulunacaklarını öğrenmeleri gerekmektedir. Eğitimcilerin, öğrencilere bu teknolojileri kullanırken rehberlik etmeleri ve onları doğru bir şekilde yönlendirmeleri gerekebilir. Sanal gerçeklik ve artırılmış gerçeklik uygulamalarının yabancı dil öğretiminde kullanımı, öğrencilerin öğrenme deneyimlerini kişiselleştirmelerine ve farklı öğrenme stillerine uygun bir şekilde öğrenmelerine yardımcı olabilir. Bu teknolojiler, öğrencilerin kendi hızlarında öğrenmelerine, hatalarını daha az riskli bir ortamda yapmalarına ve daha iyi bir öğrenme deneyimi yaşamalarına yardımcı olabilir. Tüm bu sonuçlara bakıldığında şu çıkarımları yapabiliriz; Hazırlanan çalışma alan yazında sanal gerçeklik ve artırılmış gerçeklik uygulamalarının kullanımının İngilizce eğitiminde anlamlı bir etkiye sahip olduğunu gösteriyor. Yabancı dil olarak İngilizce öğretiminde tüm kademelerde sanal gerçeklik ve artırılmış gerçeklik uygulamalarının kullanımının faydalı olacağı bu sonuçlardan çıkarılabilir. Artırılmış ve sanal gerçeklik uygulamalarının İngilizce öğretiminde bu sayede akademik başarı, tutum ve kalıcılık açısından olumlu etkiler sağlanabilir. Sonuç olarak hazırlanan bu çalışmanın bulguları öğretmenlerin ve öğretim üyelerini yabancı dil olarak İngilizce öğretiminde sanal gerçeklik ve artırılmış gerçeklik uygulamalarının kullanımlarını artırmaları konusunda teşvik etmektedir.

Anahtar Kelimeler: Sanal gerçeklik, artırılmış Gerçeklik, İngilizce

⁸⁹⁹ Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı- Amasya Üniversitesi, mervedemirtass89@gmail.com

OKUL ÖNCESİNDE ERKEN OKURYAZARLIK EĞİTİMİNDE DRAMA YÖNTEMİNİN UYGULANMASINA YÖNELİK ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİ

DERYA TOSUNOĞLU⁹⁰⁰, ŞULE FIRAT DURDUKOCA⁹⁰¹, KEMALETTİN KORKMAZ⁹⁰², SEVİM KESEKLER⁹⁰³

ÖZET

Günümüz eğitim sisteminde ilkokula başlamak bireyin hayatında önemli bir basamaktır. Bu basamakta çocuklardan birçok beceriyi gerçekleştirmesi beklenmektedir. Bu beceriler arasında en önemli becerilerden biri okuma-yazma becerisidir. Bu konu ile ilgili yapılan çalışmalarda ön becerileri kazanmadan bu basamağa geçen çocuklarda okuma-yazma becerisini kazanırken zorluk yaşadıkları görülmüştür (Lee ve Ginsburg, 2007). Erken okuryazarlık becerileri bireyin hayatında önemli yer kaplamaktadır. Bilinenin aksine erken okuryazarlık becerisinin kazanılması sadece okul ortamında değil öncesinden başlamaktadır. Erken okuryazarlık becerileri çocukların ilkokula başlamasından daha önce başlayan bir süreçtir. Doğumdan itibaren okuma yazma becerisi ile ilgili birçok temel oluşmaya başlamaktadır. Çocukların sözel dil becerilerini geliştiren uyarıcılarla karşılaşmaları, bilişsel, sosyal duygusal, görsel işitsel gelişimleri erken okuryazarlık becerilerini desteklemektedir. Tüm bunlara geniş bir perspektiften bakıldığında erken okuryazarlık becerisi sadece ilkokulda değil kendiliğinden doğal bir süreç içerisinde gerçekleştiği söylenebilir. Erken okuryazarlık kavramı, erken çocukluk dönemi içinde çocukların okuma yazmayı öğrenmelerinden önce aslında sahip olduğu becerilerdir. Aslında hedeflenen çocuklara sadece okuma yazmayı kazandırmak değildir, çocukların okuma yazmayı öğrenme süreçleri içinde onlar için gerekli olan temeli, altyapıyı hazırlayarak uyumlu olmalarını sağlamaktır. Akademik çalışmaların her geçen gün sayıca artış gösterdiği bu alanda araştırmaya başlanılmadan önce yapılacak olan çalışmaların planlandığı sistematik araştırma yöntemi ile literatüre kanıt düzeyi yüksek bilimsel bilgiler ile katkı sağlaması beklenmektedir. Böylece en önemli hedeflerden biri olan bilimsel okuryazarlığın artması ve bilimsel araştırmalardan kısa sürede daha güçlü kanıtlar taşıyan sonuçlara ulaşılması için analiz çalışmalarının gerekli olduğu düşünülmektedir. Yapılan araştırmalardan okul öncesi dönemle alakalı çalışmaların son zamanlarda giderek arttığı görülmektedir. Okul öncesinde artan çalışmaları planlı bir yöntem dahilinde (sistematik literatür araştırması) bir araya getirilerek analizlerinin yapıldığı araştırmaya rastlanılmamıştır. Okul öncesi döneme son zamanlarda ilginin yoğunlaşması ile bu alanda yapılan bilimsel araştırmaların artması, bu çalışmaların önceden belirlenen planlar çerçevesinde, belirli kriterlere göre derlenip bir bakış açısı oluşturulması bu çalışmayı yapmaya sevk etmiştir. Bu doğrultuda aşağıdaki araştırma sorularına cevap aranmaya çalışılacaktır.. Okul öncesi drama yöntemiyle erken okuryazarlık ilgili literatürde yayımlanan tez çalışmaların genel özellikleri nelerdir? Okul öncesi drama yöntemiyle erken okuryazarlık ilgili literatürde yayımlanan tez çalışmaların konu dağılımları nasıldır? Okul

⁹⁰⁰ Öğretmen, Ankara Şehit Öğretmen Dilay Turan Anaokulu, tosunogluderya2@gmail.com

⁹⁰¹ Doç. Dr., Kafkas Üniversitesi, tosunogluderya2@gmail.com

⁹⁰² Öğretmen, Şehit Öğretmen Dilay Turan Ortaokulu, kkorkmaz0653@gmail.com

⁹⁰³ Öğretmen, Şehit Öğretmen Dilay Turan Ortaokulu, sevilorkem@gmail.com

öncesinde drama yöntemiyle erken okuryazarlık ilgili literatürde yayımlanan tez çalışmaların çalışma grubu nasıldır? ...gibi sorulara cevaplar aranmıştır. Bu araştırma, araştırmanın amacı kapsamında dâhil edilme kriterlerine uygun yüksek lisans tezi çalışmalarıyla sınırlıdır. Dahil edilme kriterlerine uygun olmayan ve hariç tutulma kriterlerine uygun çalışmalar araştırma dışında tutulacaktır. Dahil edilme kriterleri aşağıda sıralanmaktadır: Okul öncesi, drama, erken okuryazarlık gibi anahtar kelimeler, Yüksek Öğretim Kurumu (YÖK) Tez veri tabanında ulaşılabilen Okul öncesinde drama yöntemiyle erken okuryazarlık konusu ile ilgili yazılmış tezlerle sınırlandırılmıştır.. Araştırma sonucunda elde edilen bulguların analizi devam etmekte olup sonuçlar kongrede sunulacaktır.

Anahtar Kelimeler: Erken okuryazarlık, okul öncesi, drama

MATHMODELL WORLD PROJESİ İLE GÜNLÜK YAŞAMDAN MATEMATİK YETENEĞİNİ KEŞFETMEDE MOE'NİN ETKİSİ

ŞEYMA KARAN⁹⁰⁴, SEVGİ DEMİR⁹⁰⁵, SEVDA AYDEMİR⁹⁰⁶

ÖZET

Matematiksel modelleme en genel anlamıyla matematik veya matematik dışındaki bir olayı, olguyu, olaylar arasındaki ilişkileri matematiksel olarak ifade etmeye çalışma, bu olaylar ve olgular içerisinde matematiksel örüntüler ortaya çıkarma sürecidir. Bu tanım matematiksel modellemenin en genel ve liberal tanımıdır (Verschaffel, Greer ve De Corte, 2002). Bu çalışma günlük yaşam problemlerinden yola çıkarak matematiksel modelleme sorularının öğrencilerin kendi matematik yeteneklerini keşfetmelerine olan katkıları incelenmiştir. Araştırma 8 devlet okulu, 1 özel okul ve 1 yurt dışı okulunda 2. - 3. ve 4. sınıflar olmak üzere, 11 öğretmenin işbirliği ile 287 öğrenci üzerinde yürütülmüştür. Projede yer alan öğretmen ve öğrencilere sürece başlamadan önce "Matematiksel Modelleme Ön Test Anketi" uygulanmıştır. İzni olan öğrencilerimizi üçerli gruplara ayırdık. Bu gruplamayı öğrencilerin özelliklerini dikkate alarak yaptık. Mesela çekingen olup çözüm raporlarını yazmak isteyen öğrencilerimizle sunumda liderlik özelliği ağır basan öğrencilerimizi bir araya getirdik. Her ayın belirlediğimiz bir haftasında 3 ders saatini matematiksel modelleme sorumuza ayırdık. Uygulamamızı yapacağımız zaman öğrencilerimizin etkileşimi en üst düzeyde olsun diye sıralarımızı küme şeklinde ayarladık. Fotokopilerimizi öğrenci gruplarına dağıttık. Kendi özgün sorularımızla öğrencilerimizi buluşturduk. Uygulamamız sırasında bizler de onlara rehberlik ettik. Öğrencilerimiz bilgi ve iletişim teknolojileri yardımıyla MOE tekniğiyle soruları çözdüler. Son etkinlik sorusu Türkiye'deki dört şehir ve altı ilçeden gelen temsili öğrencilerle İstanbul Kemerburgaz Matematik Evi'nde yapıldı. Yabancı paydaşımız da etkinliği kendi ülkesine uyarlayarak yaptırdı. Proje bitiminde de "Matematiksel Modelleme Son Test Anketi" uygulanmıştır. Çözümler bitince gruplar sınıfın önünde arkadaşlarına çözümlerini anlattılar. Diğer gruplardaki öğrenciler akıllarına yatmayan bir durum olduğunda söz hakkı olarak sunum yapan gruplara sorularını sordular. Böylelikle uygulamamız akran öğretimi ile öğrencilere eleştirel düşünme, analiz yeteneği, iletişim becerileri ve çalışma alışkanlıklarını geliştirmelerine fırsat sundu. Proje bitiminde de "Matematiksel Modelleme Son Test Anketi" uygulanmıştır. Ön test ve son test puanlarının normallik dağılımı kontrol edilip Spss programı aracılığı ile bağımlı örneklem testi ile projenin öğrenci puanları üzerinde anlamlı bir fark oluşturup oluşturmadığına bakılmıştır. Sonuç olarak öğrencilerin günlük yaşamdan matematik yeteneklerini keşfetmede MOE'nin etkisinin yüksek olduğu belirlenmiştir. Yapılan etkinlikler sırasında bu yüksek etkinin temelinde sonuç odaklı değil; süreç odaklı çalışma olma, akran öğretimi ile sosyal iletişimi güçlendirme ve üst bilişsel düşünme becerileri gibi özelliklerin olduğu görülmüştür. Not: Bu çalışma 4005 Tübitak projesi ve e-Twinning kapsamında yapılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Matematiksel modelleme, model, matematik öğretimi, matematik okuryazarlığı

⁹⁰⁴ Öğretmen, MEB, 7renk.yedi@gmail.com

⁹⁰⁵ Öğretmen, MEB, sevgidemir13669@gmail.com

⁹⁰⁶ Öğretmen, MEB, sevdaaydemir@hotmail.com

GEÇİCİ KORUMA STATÜSÜNDEKİ ÖĞRENCİLERİN KAPSAYICI EĞİTİMLE DESTEKLENEREK SOSYAL UYUMLARININ ARTTIRILMASI

VİLDAN ÖZTÜRK⁹⁰⁷

ÖZET

Bu araştırmada ilkokul öğrencilerine uygulanan psikososyal destek programının öğrencilerin sosyal, duygusal uyum becerilerine etkisi incelenmiştir. Araştırmaya 16(8K-8E) deney 16(8K-8E) kontrol grubu olmak üzere 32 ilkokul öğrencisi katılmıştır. Eğitim öncesi bireyi tanıma tekniklerinden olan Sosyometri ön test niteliğinde uygulanmış öğrenciler gönüllü olarak eğitime katılmışlardır. Araştırmada deneysel desen kullanılmıştır. Öğrenciler 10 oturumluk Psikososyal Destek Programına katılmışlardır. Katılımcıların sosyal, duygusal uyum becerilerini ölçmek için Sosyometri kullanılmıştır. Uygulama öncesinde deney ve kontrol gruplarının ön test sosyogramları analiz edilmiştir. Uygulama sonrasında deney ve kontrol gruplarının ön test-son test sosyogramlarının farkı incelenmiştir. Sonuç olarak psikososyal destek programı öğrencilerin sosyal ve duygusal uyumlarına, empatik becerilerinin gelişimine anlamlı şekilde etki ederken, problem çözme ve kendilik algılarına anlamlı şekilde etki etmemiştir. Geçici koruma statüsündeki öğrencilerin birçoğu ülkemizde doğmuş olsalar da okul öncesi dönemde Türkçe öğrenmedikleri için okulda kendilerini iyi ifade edememekte ve yalnızca kendi dillerinde konuşan öğrencilerle iletişim kurmaktadır. Bu durum sınıf içerisinde belirgin grupların oluşmasına sebep olmaktadır. Geçici koruma statüsündeki öğrenciler ders içerisinde heterojen gruplarla uygulanan etkileşimli etkinliklere katılım göstermemektedir. Belirli bir grup öğrenciye uygulanan ön test niteliğindeki sosyometri bu durumu kanıtlamaktadır. Yapılan sosyometri Türk Vatandaşı ve geçici koruma statüsündeki öğrencilerin birbirlerini yeterince tanımadıklarını, aralarında dil ve kültür benzerliği olan öğrencilerle vakit geçirdiklerini dolayısıyla diğerleriyle yeterince empati kuramadıklarını göstermektedir. Öğrencilerin birbirleriyle ilgili farkındalık kazanması ve empati kurması geçici koruma statüsündeki öğrencilerin topluma ve eğitim sistemine uyumunu hızlandıracağı düşünülmektedir. Bu kapsamda yürütülen programın uygulandığı grup ilkokul öğrencilerinden oluşmaktadır ve bu öğrenciler Piaget'nin Bilişsel Gelişim Kuramına göre somut işlemler dönemindedir. Belirlenen amaçları sunum yöntemiyle aktarmak öğrencilerin gelişim dönemlerine uygun olmayacağı için öğrencilerin gelişim dönemi özellikleri dikkate alınarak hazırlanan on oturumluk psikososyal destek programı uygulanmıştır. Programın içeriği öğrencilerin gelişim dönemiyle uyumlu oyun temelli etkinliklerden oluşmaktadır. Psikososyal Destek Programının oturumları sırasında öğrencilerin zaman içinde birbirlerini yakından tanımalarının ve birbirleriyle ilgili daha önce bilmedikleri şeyleri öğrenmelerinin öğrenciler arasındaki etkileşimi arttırdığı gözlenmiştir. Bu durum sınıf içi etkinlikler sırasında yan yana gelmeyen geçici koruma statüsündeki öğrencileri ve Türk Vatandaşı öğrencileri bir araya getirmiş ve onlara grup ruhu kazandırmıştır. Oturum sonu değerlendirmelerinde öğrencilerin diğerleriyle ilgili farklılıkları, benzerlikleri, kültürel değerleri, yaşadığı zorlukları ve kişisel özellikleri fark etmeleri birbirlerine daha empatik yaklaşımlarını sağlamıştır. Son test niteliği taşıyan sosyometri sonucuna göre programın uygulandığı grupta etkili

⁹⁰⁷ Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, kosevildan1@gmail.com

olduğu görülmüştür. n Testteki sonuçlarla karşılaştırıldığında belirgin grupların ortadan kalktığı ve sosyogramda pozitif manada değişiklikler olduğu saptanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Sosyal Uyum, Kapsayıcı Eğitim, Empati, Farkındalık, Geçici Koruma Statüsündeki ğrenci.

SINIF ÖĞRETMENLERİNİN YABANCI UYUKLU ÖĞRENCİLERE TÜRKÇE ÖĞRETİMİNDE KARŞILAŞTIĞI ZORLUKLAR

NESLİHAN KABASAKAL⁹⁰⁸, NESLİHAN KABASAKAL⁹⁰⁹

ÖZET

Günümüz dünyasında küreselleşme ve güç hareketliliği giderek kültürlerde büyüme gösterirken bu durumda farklı ülkelerden gelen öğrencilerin Türkiye'deki eğitim sistemine entegre olmalarını gerektirmiştir. Bu durum sınıflarda büyük bir kültürel çeşitliliği beraberinde getirmektedir. Bu çeşitliliğin dağılışı ve bu dağılımlara Türkçe öğretilmesi öğretmenler için büyük zorluk teşkil etmektedir. Türkçe Türkiye de ve birçok ülkelerde resmi bir dil olarak kabul edilmektedir ve yabancı uyruklu öğrencilerin eğitiminde uyum sürecinin kritik bir parçasını oluşturmaktadır. Türkçeyi etkin bir şekilde öğrenmeleri yabancı uyruklu öğrencilerin Türkiye'de eğitim ve sosyal yaşama daha etkin bir şekilde katılmalarına yardımcı olabilir. Yabancı uyruklu öğrencilerin Türkçeyi iyi bir şekilde öğrenmeleri toplumsal uyum sürecini kolaylaştırır. Dil bir topluluğa girme ve iletişim için temel bir zorunluluktur. Bu nedenle dilin iyileştirilmesi toplumsal uyumun bir parçasıdır. Dolayısıyla sınıf öğretmenlerinin bakış açısından Türkçe öğretimini anlamak, hem bu alandaki hem de değerli bir perspektif sunabilme açısından önemlidir. Bu durum ülkelerin eğitim olanaklarını artırıp daha iyi bir gelecek için temel oluşturabilir. Bu araştırma sınıf öğretmenlerinin yabancı uyruklu öğrencilere Türkçe öğretirken karşılaştıkları zorlukları incelemektedir. Araştırma eğitimcilerin bu bağlamda karşılaştıkları zorlukları tespit edip analiz etmeyi, Türkçe öğretiminin etkililiğini arttırmaya yönelik olası ve pedagojik çözümlere ışık tutmayı, daha önce yapılan çalışmalar doğrultusunda tespit edilen konuların geliştirilmesi ve gelecekte yapılacak olan bilimsel araştırmalara katkı sağlaması amaçlanmaktadır. Bu çalışma, 2023-2024 eğitim öğretim yılında İstanbul İli Avrupa Yakasında bulunan üç ilkokulda görev yapan 10 sınıf öğretmeniyle gerçekleştirilmiştir. Bu incelemede ,elde edilen veriler üzerinden betimleyici analiz yapılmış olup, nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Araştırmada, nitel araştırma yöntemlerinden görüşme tekniği uygulanmış olup veri toplama aracı olarak yarı yapılandırılmış bir görüşme formu tercih edilmiştir. Araştırmanın sonucunda tercüman sorunu, dil ediniminde sorunlar, kendini ifade edememe gibi dil ve iletişim zorlukları; müfredat yetersizliği gibi MEB Türkçe eğitim müfredat zorlukları; materyal eksikliği, görsel destek eksikliği gibi materyalle ilgili problemler ve velilerle iletişim problemleri gibi zorluklar belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Türkçe öğretimi, yabancı uyruklu öğrencilere Türkçe öğretimi, Türkçe öğretiminde sorunlar

⁹⁰⁸ Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, nazli.kabasakal95@gmail.com

⁹⁰⁹ Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, nazli.kabasakal95@gmail.com

İLKÖĞRETİM(ORTAOKUL, İMAM HATİP ORTAOKULU) KURUMLARINA DEVAM EDEN SIĞINMACI ÇOCUKLARIN EBEVEYNLERİNİN OKULDAN BEKLENTİLERİ

HATİCE TİLTAY⁹¹⁰, MUSTAFA AYDIN BAŞAR⁹¹¹, ERDAL GÜNEŞTEKİN⁹¹²

ÖZET

Eğitim, bireyin davranışlarında kendi yaşantısı yoluyla kasıtlı olarak istedik değişme meydana getirme sürecidir. Yönlendirme ve yetiştirme, eğitimin iki temel niteliğidir. İlköğretim kurumları; dört yıl süreli ve zorunlu ilkokullar ile dört yıl süreli, zorunlu ve farklı programlar arasında tercihe imkân veren ortaokullar ile imam-hatip ortaokullarından oluşur. 1997 yılında çıkartılan ve sekiz yıl zorunlu eğitimi öngören yasadaki sonradan ilköğretim, ortaokulla birleştirilerek "ilköğretim okulu" adını almıştır. İlköğretim, toplumsal sınıflar arasında dikey geçişleri sağlamanın ilk adımını oluşturduğundan, bir sosyal politika aracı olarak da işlev görmektedir. 21.yüzyılda ilköğretim kurumlarının ne denli önemli olduğu her kesim tarafından kabul edilmiştir. İlköğretimde verilen temel eğitim, bilgi ile birlikte öğrencilerin davranışlarını etkilemektedir. Süregelen teknoloji gelişimi, çevre şartları ve yaşam koşulları çocuğun eğitim sürecinde ebeveynlerin kadar eğitim veren kurumların da gerekli olduğunu göstermektedir. Diğer taraftan, savaş vb. felaketler nedeniyle ülkelerini terk edip Türkiye'ye sığınan sığınmacıların özellikle çocukları bu durumdan en çok etkilenen gruplardır. Bu çocukların yaşadıkları travmalar ve zorluklardan kurtulmaları, yeni ortamlara uyum sağlamaları ve geleceğe sağlıklı biçimde hazırlanmalarında eğitim önemli bir yere sahiptir. Araştırmalar, erken yaşta başlayan öğrenme ve gelişmenin çocuğun ileriki öğrenim hayatında ve sonraki aşamalarda başarılı olduklarını, erken yaşlarda nitelikli bir ilgi ve merakın öğrenme güçlük, gecikme ve engellerini azaltabildiğini, göstermektedir. Bu çalışmanın amacı; ilköğretim(ortaokul, imam hatip ortaokulu)kurumlarında öğrencisi bulunan sığınmacı velilerin çocuklarının öğrenim gördükleri okuldaki beklentilerini ortaya koymaktır. Amaç doğrultusunda, sığınmacı statüsündeki velilerin çocuklarının eğitimleri ile ilgili olarak; a) okul yönetiminden, b) öğretmenlerinden c) üst yönetimlerden beklentileri nelerdir? sorularına yanıt aranmıştır. Çalışmanın evrenini, İzmir İli Konak ilçesinde faaliyet gösteren okullar arasından seçilen iki ilköğretim(ortaokul, imam hatip ortaokulu)eğitim kurumunda öğrencisi bulunan sığınmacı aileler ve öğretmenler oluşturmaktadır. Bu okullardan örneklem grubuna 10'ar veli alınmıştır. Görüşme yapılan velilerin beşinin kadın, diğer beşinin de erkek olması sağlanmıştır. Aynı şekilde iki okuldaki dörderden toplam sekiz farklı branş öğretmenle görüşme yapılmıştır. Toplamda 20 yabancı uyruklu veli ve sekiz öğretmen örneklem grubunu oluşturmuştur. Yarı yapılandırılmış görüşme yöntemi ile toplanan verilerin analizleri tamamlanmış, bulgular ve sonuçların raporlama çalışmaları devam etmektedir.

Anahtar Kelimeler: Sığınmacı aileler, ilköğretim kurumu, veli beklentileri

⁹¹⁰ Öğretmen, İzmir İl Millî Eğitim Müdürlüğü, hyiltay@gmail.com

⁹¹¹ Dr. Öğr. Üys., Çanakkale 18 Mart Üniversitesi, mabasar5@hotmail.com

⁹¹² Öğretmen, İzmir İl Millî Eğitim Müdürlüğü, hyiltay@gmail.com

TÜRKİYE CUMHURİYETİNİN 100. YILINDA BİLİM İNSANLARI PROJESİNE KATILAN KURSIYERLERİN GÖRÜŞLERİNİN İNCELENMESİ

EBRU SUAKAN⁹¹³, HÜLYA NARSAP⁹¹⁴, LEYLA TEPECİK⁹¹⁵

ÖZET

Bir milletin var oluş öyküsünün köşe taşlarını anlatan Cumhuriyetimiz bu yıl 100 yaşında. Cumhuriyet, Mustafa Kemal Atatürk ve silah arkadaşlarının öncülüğünde başlatılan, yalnız kendi tarihine değil, dünya tarihine de etki eden bir istiklal mücadelesi sonucunda kazanıldı. 2023-2024 Eğitim-Öğretim yılında, İstanbul ili Kadıköy ilçesinde bulunan bir halk eğitimi merkezinde, minyatür kursuna katılan 20 yetişkin kursiyer ile “Türkiye Cumhuriyetinin 100. Yılında Bilim İnsanları Projesi” gerçekleştirildi. Bu proje ile Cumhuriyet döneminde bilime hizmet etmiş bilim insanlarını geleneksel sanatlarımızdan minyatür sanatıyla tanıtmak amaçlandı. Bu tarihi konuyu ele alırken milli, manevi, kültürel ve tarihi değerlerimizi yaşamak, yaşatmak ve gelecek nesillere aktarmak istedik. Bununla birlikte kursiyerlerin ilgi ve yeteneklerini ortaya çıkarmak, onların bir hedef doğrultusunda çalışmalar yaparak sanatsal becerilerini ortaya koymaları hedeflendi. Kursiyerlerin minyatür, tezhip ve ebru derslerinde elde ettikleri kazanımlar, öğrendikleri teknikleri ve becerileri, tarihi öğeleri de kullanarak sanatsal becerilerini sanatsal ürünlere dönüştürmeleri sağlandı. Ayrıca proje sonucunda yapılan çalışmaların sergiler hazırlayarak, toplumun geniş kesimleri ile paylaşılması hedeflendi. Çalışma kapsamında 30 adet minyatür eser yapıldı. Çalışılan bilim insanlarından örnekler; Mustafa Kemal ATATÜRK, Asuman BAYTOP, Aziz SANCAR, Burcu ÖZSOY, Cahit ARF, Engin ARIK, Fuat SEZGİN, Oktay SİNANOĞLU. Projenin okullarda sergilenmesi için Kaymakamlık onayı alındı. Çalışmalar dört okulda, İl Millî Eğitim Müdürlüğünde, adliye sarayında, alışveriş merkezinde sergilendi. Açılan sergileri yaklaşık 2000’den fazla kişinin ziyaret ettiği tahmin ediliyor. Bu araştırmada, uygulanan proje ile ilgili çalışmaya katılan kursiyer görüşlerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Bu çalışma nitel araştırma yöntemi ve fenomenolojik desene göre gerçekleştirilmiştir. Araştırmada veri toplama aracı olarak araştırmacılar tarafından geliştirilen kursiyerlere yönelik açık uçlu sorulardan oluşan yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu 10 minyatür kursiyeri oluşturmuştur. Çalışmaya gönüllü olan katılımcılarla ortalama 30-40 dakika yüz yüze görüşme yapılmıştır. Görüşme soruları; kursiyerlerin minyatür kursuna katılma amacının ne olduğu, minyatüre nasıl başladıkları, bu çalışmayı yapmadan önce Cumhuriyet Dönemi bilim insanları hakkında bilgi sahibi olup olmadıkları, araştırmayı yaparken bilim insanları konusunda hangi kaynaklardan yararlandıkları, proje çalışmasını yaparken kullandıkları tekniklerin neler olduğu, bu teknikleri kullanırken bunlara hakimiyet düzeyinin ne olduğu, çalışmalarının sergilenmesi sonrasında aldıkları geri dönüşlerin neler hissettirdiği, çalışmanın, ifade becerilerine ve tarih bilgisine nasıl bir katkısı olduğu, çalışmada onlara cazip gelen, onları çeken yönlerin/özelliklerin neler olduğu, çalışmanın geliştirilebilmesi için görüş ve önerilerinin neler olduğu, bundan sonra hangi konu/konularda/temalarda çalışmak istediklerine dair görüşlerini belirlemek

⁹¹³ Öğretmen, Millî Eğitimi Bakanlığı, esuakan@gmail.com

⁹¹⁴ Öğretmen, Millî Eğitimi Bakanlığı, hulyanarsap@gmail.com

⁹¹⁵ Diğer, Millî Eğitimi Bakanlığı, leylatepecik@gmail.com

üzere kurgulanmıştır. Araştırmada elde edilen veriler bilgisayar ortamında Microsoft word dosyasına aktarılarak metin haline getirilmiş ve kodlama metodu ile benzeri veriler bir araya getirilerek içerik analizi yöntemiyle sunulmuştur. Kodlar tablolar şeklinde oluşturularak görsel olarak basitleştirilmiştir ve kodların analizi de kolaylaşmıştır. Araştırmada elde edilen sonuçlara göre; Kursiyerlerden bir kişinin 24 yaşında, diğerlerinin 49-63 yaş aralığında olduğu görülmüştür. Projeye katılan kursiyerlerden 8 kişinin üniversite mezunu, 2 kişinin lise mezunu olduğu, bu kursiyerlerden 4 kişinin emekli, 2 kişinin ev hanımı, 4 kişinin de çalışma hayatına şu an ara verdiği görülmüştür. Kursiyerlerin minyatür sanatının derinlikli bir sanat olduğunu ve istedikleri konuyu en rahat şekilde ifade etmelerine olanak tanıdığını, bu nedenle kursa katıldıklarını belirtmişlerdir. Araştırmaya katılan kursiyerlerin tamamı proje öncesinde Bilim İnsanları hakkında yüzeysel bilgi sahibi olduklarını, derinlemesine bilgilerinin olmadığını, proje çalışması sonrası sınıf içi kolektif çalışma ve birbirlerinden öğrenme sonrası çalışılan bilim insanları üzerine derinlemesine bilgi sahibi olduklarını ve farkındalık geliştirdiklerini ifade etmişlerdir. Araştırma yaparken, güvenilir İnternet kaynaklarından, dergi ve kitaplardan yararlandıklarını belirtmişlerdir. Kursiyerlerin tamamı minyatür tekniklerine hakim olduklarını, çalışmaların sergilenmesi sonucunda çok olumlu geri dönüşler aldıklarını, özgüvenlerinin geliştiğini ifade etmişlerdir. Proje sonrası ifade becerilerine katkısının olduğu, tarih bilinci oluştuğunu, tarihimize, Milli değerlerimize, kültürümüze sahip çıkmanın önemli olduğu konusunda farkındalık oluştuğunu belirtmişlerdir. Konunun özenle seçilmiş bir ihtisas konusu olması bakımından çalışmanın cazip geldiği belirtilmiştir. Bu ve benzer çalışmaların daha çok kesime ulaştırılması, farklı mecralarda sergilenmesi ve bundan sonra kültürel varlıklarımız gibi konuların çalışılacağı önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Cumhuriyetin 100. Yılı, Bilim İnsanı, Minyatür

MEB (MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI) KARIYER BASAMAKLARINA YÖNELİK GEÇMİŞ ARAŞTIRMALARININ İNCELENMESİ (2006-2024 ÖRNEĞİ)

HÜLYA AYKUTLU ADALI⁹¹⁶, MEHMET ARSLAN⁹¹⁷

ÖZET

Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) Öğretmen Kariyer Basamakları Uygulaması, Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı resmi eğitim kurumlarında görev yapan aday öğretmenlerin yetiştirilmeleriyle, yöneticilerin ve öğretmenlerin kariyer basamaklarında ilerlemelerine ilişkin süreçleri kapsamaktadır. Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı çalışan yöneticiler ve öğretmenler için esas olan; öğretmenlik mesleği kariyer basamaklarında ilerlemeye ilişkin usul ve esaslar yönetmelikle düzenlenir. Aday öğretmenlik dâhil öğretmenlikte en az on yıl hizmeti bulunanlardan; mesleki gelişime yönelik 180 saatten az olmamak üzere düzenlenen Uzman Öğretmenlik Eğitim Programını tamamlamış, mesleki gelişim alanlarında uzman öğretmenlik için öngörülen asgari çalışmaları tamamlamış olan, kademe ilerlemesinin durdurulması cezası bulunmayan öğretmenler uzman öğretmen unvanı için yapılan yazılı sınava başvuruda bulunabilir. Uzman öğretmen unvanı için yapılan yazılı sınavda 70 ve üzeri puan alanlar başarılı sayılır. Yazılı sınavda başarılı olanlara uzman öğretmen sertifikası düzenlenir. Uzman öğretmenlikte en az on yıl hizmeti bulunan ve kademe ilerlemesinin durdurulması cezası bulunmayan uzman öğretmenlerden mesleki gelişime yönelik 240 saatten az olmamak üzere düzenlenen Başöğretmenlik Eğitim Programını tamamlamış olan ve mesleki gelişim alanlarında başöğretmenlik için öngörülen çalışmaları tamamlayanlar başöğretmen unvanı için yapılan yazılı sınava başvuruda bulunabilir. Türkiyede 2006 yılında başlamak üzere geçmiş yıllardan itibaren kariyer basamakları uygulamaları üzerine araştırmalar gerçekleştirilmiştir. Milli Eğitim Bakanlığının (MEB) Öğretmen Kariyer Basamakları Uygulamasının planlanması ve uygulanmasında olumlu veya olumsuz yaşanan durumlara yönelik öğretmenlerinin ve yöneticilerin görüşlerinin belirlenmesi ile alanyazına katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Bu bağlamda, konuyla ilgili doğru ve güvenilir bilgilerin yer aldığı araştırmaların taranmasında öğretmenlerin ve yöneticilerin görüşlerine yönelik gerçekleştirilmiş geçmiş araştırmaların sonuçları önem arz etmektedir. 2006 yılından 2024 yılına kadar, yönetici ve öğretmen görüşleri, kıyaslamalı veya ayrı örneklem boyutunda ele alınmış, sonuçları ileride gerçekleştirilecek araştırmalar için anlamlı veriler sunmakta, gelecekteki planlamalara öneriler ve mesleki sahadaki uygulamalara dair görüşler ile ilgili sonuçlar vermektedir. Geçmişe dönük araştırma sonuçları taranarak, döküman incelemesi olmak üzere nitel araştırma yöntemi ile gerçekleştirilmiştir. Sonuçlar kronolojik olarak, araştırmanın katılımcı grubu, problem durumları- sonuç ilişkisine göre kıyaslanarak verilere aktarılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Milli Eğitim Bakanlığı (MEB), Eğitim Yöneticileri, Öğretmen, Kariyer Basamakları, Uzman öğretmenlik, Başöğretmenlik

⁹¹⁶ Uzm., Milli Eğitim Bakanlığı, hulyaaykutlu@gmail.com

⁹¹⁷ Dr., Milli Eğitim Bakanlığı Teftiş Kurulu Başkanlığı, beyazkelime@gmail.com

ULUSLARARASI İYİLEŞME MODELLERİ BAĞLAMINDA MESLEKİ VE TEKNİK EĞİTİMDE MİLLİ EĞİTİM ŞURALARININ DEĞERLENDİRİLMESİ

ZEKİ DAĞLI⁹¹⁸

ÖZET

Bu çalışmanın amacı, Milli Eğitim Şuralarında Mesleki eğitim ile ilgili alınan kararların eğitime yansımalarını belirlemektir. Çalışma, betimsel araştırma doküman incelemesi yöntemiyle yapılmıştır. Milli Eğitim şuralarına ilişkin incelemede içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. Araştırmanın evrenini Talim Terbiye Kurulu Başkanlığının web sayfasında yayımlanan şura kararları oluşturmaktadır. Bu kararlar içerisinden mesleki eğitimle ilgili olanlar incelenmiştir. Bu çalışmada; Milli Eğitim şuralarında alınan mesleki ve teknik eğitim ile ilgili kararların Türk Milli Eğitim sisteminde yaygın eğitimden yükseköğretime kadar, okul kademeleri, öğretim programları ve planlama, eğitim ve öğretim süreleri, ahlaki ve etik konular, ders araç-gereçleri ve okul donanımları, ölçme ve değerlendirme, özel eğitim, tanıtım ve yönlendirme, eğitimde teknoloji kullanımı açısından alınan kararların uygulanabilirliği ve bunun yansımaları üzerinde durulmuştur. Alınan kararların konu başlıkları belirlenmiştir. Bu konu başlıkları başlıca; program ve yönetmelik çalışmaları, yöneltme, iş hayatına hazırlama, kitap yazma çalışması, meslek okulları, öğrenci stajları, erkek sanat ortaokulları ve enstitüleri, seçmeli dersler, mesleki ve teknik liselerden mezun olanların, unvan, yetki ve sorumluluklarına ilişkin hukuki mevzuat, öğretmen yetiştirme, okul – sanayi işbirliği, mesleki ve teknik eğitimde sistem bütünlüğü esasına dayalı eklemli (modüler) eğitim, Çıraklık ve Mesleki Eğitimi Geliştirme Yaygınlaştırma Fonu” ile 3418 sayılı Vergi Kanununun gelirlerinin etkin kullanımını sağlayıcı düzenlemeler, kız -erkek sanat ve öğretmen okulları, iş hayatı ile okul programlarının birbirleriyle uyumlu olması şeklindedir. Milli Eğitim şuralarında alınan kararların önemli bir kısmının ülke geneline yayılacak şekilde gerçekleştirilemediği görülmüştür. Bazı şuralarda ortaöğretim düzeyindeki mesleki ve teknik eğitime hiç değinilmemiştir. Şuraların sonuçları tam olarak uygulanamamıştır (özellikle dördüncü, beşinci ve altıncı şuralar). Nüfus artışı dolayısıyla Türkiye’de eğitime olan talep artmıştır. Hükümetler 1950’den sonra popülist politikalar uyguladıkları için milli eğitim şûraları ve uygulamaları da yeterli olmamıştır. Sonuçta çok sık değişikliklerin yaşandığı Türk Milli eğitiminde birçok kararın ülke genelinde istenilen düzeyde gerçekleştirilemediği görülmüş, kararların uygulama biçimi ve yansımaları yorumlanmış ve öneriler sunulmuştur. Meslek liselerinin genel olarak niteliklerinin artırılmasına yönelik çalışmalar yapılması, bu okullara yetenekli ve istekli öğrenciler yönlendirilmesi önerilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Eğitim, Mesleki ve Teknik Eğitim, Milli Eğitim Şura Kararları

⁹¹⁸ Öğretmen, Abidinpaşa Anadolu Lisesi, zekidagli@gmail.com

MESLEK LİSELERİNDEKİ ÖĞRENCİLERİN DEVAMSIZLIK NEDENLERİ

SEMİH GÖZÜTOK⁹¹⁹

ÖZET

Teknoloji ve bilimin çok büyük bir hızla geliştiği ve değiştiği yaşamımızda, öğrencilerin toplum içindeki yaşayışlarını ve yaşamdaki yerlerini koruyabilmeleri için gerekli olan bilgi, beceri ve anlayışları elde etmeleri gerekmektedir. Öğrencilerin kişiliklerini geliştirebilmeleri için eğitim öğretim kurumları içinde veya dışında eğitim yoluyla doğrudan veya dolaylı olarak yardım edilir. Eğitim öğretim kurumları yani okullar, eğitim sisteminin amaçları ve ilkeleri doğrultusunda öğrencilere istendik bilgi, beceri ve davranışların bilimsel olarak kazandırıldığı bir örgüttür (Girgin, 2016,s.1). Ortaöğretim kademesi öğrencileri bir üst kademeye ve yaşama hazırlayan bir kurumlardan oluşur. Bu nedenle öğrenciler ortaöğretim kademesinde mümkün olduğunda aktif olarak bu sürecin içinde yer almalıdırlar. Bunun içinde öğrenciler okula devam etmeleri gereklidir. Devamsızlık, öğrencilerin eğitim kurumuna aralıklı gelmemesini ya da hiç gelmemesini ifade eder (Silah, 2003,s.103). Öğrencilerin okula devam etmemelerine neden olan birçok etmen vardır. Bunlar öğrencinin kendisinden, aileden, öğretmenden, okul idaresinden ve diğer etkenlerden kaynaklı olabilmektedir. Bu durumlar devamsızlık açısından bir problem durumu olarak değerlendirilmektedir. Araştırmanın amacı: Bu araştırmada, meslek lisesinde öğrenim gören öğrencilerin devamsızlık ile ilgili düşünceleri ve devamsızlığa nasıl bir anlam yükledikleri ortaya çıkarılarak, devamsızlık yapma sebepleri ve nedenleri ortaya konacaktır. Araştırma yöntemi açısından Betimleyici araştırma tipine göre yaptığımız araştırmamızda veri toplama biçiminden hem nicel hem nitel veri toplama yöntemlerine başvurulmuştur. Nicel veri toplama yöntemi olarak anket formu nitel veri toplama yöntemi olarak ise görüşme formları kullanılmıştır. Bu araştırma olgubilim (fenomenoloji) deseni yapılmıştır. Olgubilim deseni farkında olduğumuz ancak derinlemesine ve ayrıntılı bir anlayışa sahip olmadığımız olgulara odaklanmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2018). Çalışma Grubu : Bu çalışmayı 2023-2024 eğitim öğretim yılı birinci döneminde Tokat ili Yeşilyurt ilçesinde bulunan Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı lisedeki öğrenciler oluşturmuştur. Araştırmanın örnekleme seçkisiz olmayan örnekleme yöntemlerinden biri olan uygun örnekleme yöntemi doğrultusunda belirlenmiştir. Çalışma grubuna hızlı ve kolay bir şekilde ulaşılmak istenildiğinden ötürü uygun örnekleme yöntemi tercih edilmiştir. Uygun örnekleme yöntemi araştırmacıya hız kazandırırken bu süreçte araştırmacı kendisine en yakın ve erişilmesi kolay olan çalışma grubunu seçmektedir (Sezgin,2020,s.53).

Anahtar Kelimeler: meslek lisesi, öğrenci, devamsızlık nedenleri

⁹¹⁹ Öğretmen, , gozutoksemih@gmail.com

MESLEK LİSELERİNDE GÖREV YAPAN MESLEK DERSİ ÖĞRETMENLERİNİN İŞ DOYUMLARININ BAZI DEĞİŞKENLERE GÖRE ANALİZ EDİLMESİ

MURAT KOÇALI⁹²⁰

ÖZET

Ankara ilinin Yenimahalle ilçesinde bulunan bir meslek lisesinde görev yapan meslek dersi öğretmenlerinin iş doyumları üzerine etki eden faktörler, giderek artan bir ilgi alanı oluşturmaktadır. İş doyumunu, öğretmenlerin motivasyonunu, performansını ve mesleki tatminini doğrudan etkileyebilecek önemli bir faktördür. Bu araştırma, meslek dersi öğretmenlerinin demografik özelliklerinin (cinsiyet, hizmet yılı, medeni durum, yaş, öğrenim durumu) iş doyumları üzerindeki etkilerini incelemeyi amaçlamaktadır. İş doyumunu, bireyin işiyle ilgili olarak yaşadığı memnuniyetin genel bir değerlendirmesi olarak tanımlanabilir. İş tatmini, çalışanın işine olan bağlılığını, işten elde ettiği kişisel tatmini ve iş ortamındaki verimliliğini artırabilir. İş doyumunu düzeyleri, çeşitli içsel ve dışsal faktörler tarafından etkilenebilir ve bu da bireylerin işlerine olan genel yaklaşımlarını şekillendirir. Bu çalışmanın temel amacı, Yenimahalle ilçesindeki meslek lisesinde görev yapan meslek dersi öğretmenlerinin demografik özelliklerinin iş doyumlarına olan etkisini belirlemektir. Araştırma, öğretmenlerin iş tatmin düzeylerinin demografik faktörlere göre değişip değişmediğini ve hangi demografik değişkenlerin iş doyumunu en çok etkilediğini tespit etmeyi hedeflemektedir. Bu araştırma, eğitim yöneticilerine, politika yapıcılara ve eğitim kurumlarına, öğretmenlerin iş doyumunu artırıcı stratejiler geliştirmede yardımcı olabilecek değerli bilgiler sağlayabilir. Ayrıca, öğretmen iş doyumunu ile öğrenci başarısı arasındaki olası bağlantıları anlamada da kritik bir rol oynayabilir. Bu çalışma, betimsel bir araştırma yöntemi kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Araştırma, belirli demografik değişkenlerin meslek dersi öğretmenlerinin iş doyum düzeyleri üzerindeki etkisini incelemeyi amaçlar. Araştırmanın evrenini, Ankara, Yenimahalle'deki bir meslek lisesinde çalışan meslek dersi öğretmenleri oluşturmaktadır. Araştırmada, kolayda örnekleme yöntemi kullanılarak toplam 101 meslek dersi öğretmeni örnekleme olarak seçilmiştir. Veri toplama için Kişisel Bilgi Formu ve Minnesota İş Tatmini Ölçeği'nin Türkçe uyarlaması kullanılmıştır. Bu ölçek, öğretmenlerin iş doyum düzeylerini çeşitli boyutlarda değerlendirmek için tasarlanmıştır. Veriler, araştırmacı tarafından doğrudan öğretmenlerle yüz yüze görüşmeler yaparak toplanmıştır. Toplanan veriler, nicel analiz teknikleri kullanılarak işlenmiş ve SPSS istatistik yazılımı aracılığıyla analiz edilmiştir. Analiz sonuçları, demografik değişkenlerin öğretmenlerin iş doyum düzeyleri üzerindeki etkilerini ortaya koymak için kullanılmıştır. Analizlere göre elde edilen bulguların incelemesi devam etmekte olup sonuçlarla birlikte kongrede sunulacaktır.

Anahtar Kelimeler: Meslek lisesi, öğretmen, iş doyumunu

⁹²⁰ Öğretmen, EYUDER Başkan Vekili, muratkocali@gmail.com

OKUL YÖNETİCİLERİNİN DUYGU YÖNETİM BECERİLERİNİN İNCELENMESİ

EYLEM ERKAN İŞLER⁹²¹, HATİCE TURAN BORA⁹²²

ÖZET

Okul müdürlerinin gün içinde karşılaştıkları çeşitli durumlar ve girdikleri farklı roller onların duygu durumlarında hızlı değişimlere sebep olmaktadır. Duygu durumlarının sıklıkla değişmesi, olumsuz duygu oluşturan durumların tekrar etmesi gibi nedenlerle duygu kontrolünü zorlaştırmaktadır. Genel olarak müdürlerin duygu yönetimi konusunda kendilerini algılama şekilleriyle, birlikte çalıştıkları kişilerin müdürleri algılamaları arasında farklılıklar olduğu gözlemlenmektedir. Bu çalışmada, okul müdürlerinin ve birlikte çalıştığı eğitimcilerin okul müdürünün duyguları ve duygu kontrolü becerilerine yönelik farkındalıkları; tecrübeleri ve ilham verme durumları konusundaki görüşleri incelenmiştir. Bu araştırmanın amacı okul yöneticilerinin duygu yönetimi becerilerinin incelenmesidir. Nitel araştırma yöntemlerinden fenomenoloji deseniyle yapılan bu çalışmada veri toplama yöntemi olarak görüşme yapılmıştır. Araştırmada örneklem belirlenirken amaçlı örneklem türlerinden maksimum çeşitlilik örnekleme alınmıştır. Bu araştırmanın bulguları sonucunda okul yöneticilerinin duygu yönetimine yönelik farkındalıklarda olumlu duygularda yoğunlukla mutluluk ve sabır olumsuz duygularda öfke, sabırsızlık ve üzüntü olduğu görülmüştür. Öfke, ön yargı ve gerginlik yönetilmesi gereken duygular olarak öne çıkmıştır. Doğru iletişim, hoşgörü ve motive edici unsurların olduğu sıcak okul ortamlarında duygularla başa çıkmanın daha kolay olabildiği; empatik ve adalet esaslı yaklaşım ile okulda yapılan sosyal faaliyetlerin duygu yönetimi konularında öne çıkan unsurlar olduğu görülmüştür. Duygularla başa çıkmada okul müdürlerinin ise en çok kullandığı yöntemin tecrübe paylaşımı, sabırlı davranma ve soğutma yöntemleri olduğu; ilham verme boyutunda birebir görüşme, çözüm odaklı olma ve telkin yöntemlerinin ağırlıkla kullanıldığı sonuçları elde edilebilmiştir. Araştırma sonuçlarından yola çıkarak öokul yöneticilerine, uygulayıcılara ve politika yapıcılara öneriler sunulmuştur. Araştırmacılara yönelik öneriler duygu yönetimi alanında farklı yöntem ve çalışma grupları ile geniş kapsamlı çalışmalar yapılmasıdır. Politika yapıcılara ise okul yöneticilerinin seçimi ve atanması süreçlerinde duygu yönetimi becerilerinin de değerlendirilmesi önerilmiştir. Araştırma sonuçlarına göre okul yöneticilerinin duygu yönetimi yöntemlerini daha çok sahada karşılaştıkları olayları çözerken deneme yanılma yoluyla öğrenmeyi tercih ettikleri görülmektedir. Bu nedenle okul yöneticilerinin kendilerini geliştirme yolu olarak bilimsel yöntemlerden ve kaynaklardan neden yardım almayı tercih etmediklerinin araştırılması da bir başka öneri olarak sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Duygu, duygu yönetimi, yönetici, okul yöneticileri

⁹²¹ Öğrenci, Başkenti Üniversitesi, eylemerkanodtu@gmail.com

⁹²² Dr. Öğr. Üys., Başkenti Üniversitesi, haticeturan0882@gmail.com

YÖNETİCİ TİPLERİNİN ÖRGÜT İKLİMİNE ETKİLERİ: KAMU VE ÖZEL OKUL KARŞILAŞTIRMASI

YÜKSEL LAÇİN⁹²³, MURAT GÖK⁹²⁴, ÖZDEN HÜNKAR TIRAŞ⁹²⁵

ÖZET

İnsan ilişkilerinin örgüt ortamında başarıyı yakalama ve verimi artırmada etkili olduğu 1930'lu yıllarda tespit edilmişti. "iki veya daha fazla kişinin bilinçli olarak eş güdülenmiş eylemleri ya da güçlerinden oluşan yapısı." (Sağlam, 1979: 57). Bu tanımdan yola çıkarak okulun da bir örgüt olduğunu söyleyebiliriz. Örgüt iklimini örgüt içindeki kişilerin çalışma ortamı hakkındaki algıların ortalaması olarak ifade eder Gilmer ve Forehand (1972). Örgüt iklimi ile ilgili araştırmalar yapan Bursalıoğlu (1981), bütün örgütler gibi fabrikalarında kendine has bir kişilikleri bulunduğunu örgütün havasında bu kişiliği görmek mümkün olduğunu, bireylerde kişilik olduğu gibi örgütlerin de havası ve ikliminden söz eder. Örgütsel iklimi, örgüt içindeki her şeyden etkilenmekte ve örgüt içindeki her şeyi de etkilemektedir (Paknadel, 1988). Bu da bir okul ortamında bulunan herkesi etkileyebileceği ve herkesin etkilenebileceği anlamı taşırırsa, vermiş olduğu kararlarla okul içerisinde akışa yön veren yöneticilerin rolünü daha da artırdığı sonucuna götürür. Yapılan bir çok birçok araştırmada insan unsurunun moral ve motivasyonun örgütlerde verimliliği artırmada etkili olduğu kesinleşmiş ve bunda yöneticinin büyük payı olduğu kanıtlanmıştır. Okul da bir örgüt olduğuna göre okulun en önemli paydaşlarından olan öğretmenlerin nasıl bir iklim içinde olduğu ve bu iklimin öğretmen başarısına mutlaka yansıtacağı düşünülmektedir. Planlanan bu çalışma kapsamında saptanmak istenen; örgüt iklimi üzerinde yönetici tarzlarının etkisinin olup olmadığıydı. Örgüt iklimi üzerinde yönetici tarzlarının devlet okulu ve özel okul bağlamında etkisini tespit edebilmek bu çalışmanın farklılıklarındandı. Ayrıca özel okul ve devlet okullarında verimliliğe bakış açılarının farklı olacağı düşünüldüğünden yola çıkarsak özel okullardaki öğretmenlerin ve yöneticilerin devlet okulunda çalışan öğretmen ve yöneticilerin üzerlerindeki baskının da farklı olacağı tahmin edilmekteydi. Buradan yola çıkarak yönetici tiplerinin örgüt iklimine etkisinin devlet ve özel okul karşılaştırılması düzeyinde araştırılması amaçlanmıştır. Araştırma modeli olarak, nicel araştırma yöntemlerinden Korelasyonel-İlişkisel desen kullanılmıştır. Veri toplama aracı olarak anket kullanılmıştır. Araştırmada Örgütsel İklim Ölçeği ve Güç Tipi Ölçeği kullanılmıştır. Kullanılan Örgütsel İklim Ölçeği İlköğretim Formu (Hoy ve Tarter, 1997b) tarafından geliştirilmiş Türkçeye uyarlanması Kürşad YILMAZ ve Yahya ALTINKURT tarafından 2013 yılında yapılmıştır. Güç Tipi Ölçeği ise Serkan KOŞAR tarafından geliştirilmiştir. Ölçeklerin kullanımı için gerekli izinler alınmıştır. Anketler Ankara ili Çankaya ilçesinde 4 devlet okulunda, 3 de özel okulda olmak üzere toplam 138 öğretmene uygulanmıştır. Elde edilen sonuçların bazılarını burada belirtecek olursak; " Yönetici ve öğretmenler uyum içindedir. Örgüt içinde münakaşa ve çekişme en alt düzeydedir" maddesine öğretmenler devlet okulunda yarısından fazlası olumlu görüş bildirirken özel okulda yarısından azı olumlu görüş bildirmişlerdir. "Yöneticimiz kararları, çoğunlukla, astların görüş ve

⁹²³ Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, yuksell0640@hotmail.com

⁹²⁴ Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, muratgok06@hotmail.com

⁹²⁵ Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, yaprakoh@gmail.com

önerileriyle, çalışanların desteğiyle katımlı biçimde almakta ve tamamen, gönülden benimsendiğinden etkili bir şekilde uygulanmaktadır.” maddesine öğretmenler devlet okulunda yüzde kırk oranında olumsuz görüş bildirirken özel okulda bu oran yüzde kırk dokuzdur. “Yönetici emredici niteliğindedir” maddesine öğretmenler devlet okulunda yüzde on beş oranında olumsuz görüş bildirirken özel okulda bu oran yüzde kırk olarak ölçülmüştür. .Devlet okulundaki yönetim tarzı daha demokratik daha serbest iken otoriteden uzak durulduğu görülmekte. Özel okullarda demokratik ve katılımcı tarzdan biraz daha otokratik yönetim tarzının baskın olduğu görülmektedir. Bunun sonucu olarak da devlet okullarında öğretmenler açık, samimi örgüt ikliminde okullarından , çalışma ortamından memnun bir şekilde eğitim öğretime devam etmektedirler. Öneriler olarak ; Anketteki maddeler incelendiğinde yöneticilerin okul iklimi oluşturmada çok büyük bir etkisi olduğu görülmektedir. Nasıl bir okul ortamı oluşturulmak isleniyorsa bu yöneticinin bilgi ve birikimiyle elde edilecektir. Yöneticinin bu yaklaşımının sonucunda oluşan okul ikliminin öğretmen üzerinde oluşturduğu etkinin öğrenci başarısına yansması da ayrı bir araştırma konusu yapılabilir.

Anahtar Kelimeler: Yönetim, Yönetici, Örgüt, Örgüt İklimi, Yönetici Tipleri

ÖZEL YETENEKLİ ÖĞRENCİLERE VELİ ZİYARETLERİNİN ÖNEMİ

ÜZEYİR ÇETİN⁹²⁶

ÖZET

Özel yetenekli öğrenciler örgün eğitimden sonra BİLSEM de eğitimlerine devam etmektedir. Öğrencilerin özel yetenekli olması velileri mutlu ederken aynı zamanda endişeli olmalarına sebep olmaktadır. Bu çalışmada , danışmanı olduğum öğrencilerin velilerine yapmış olduğum ziyaretlerin önemini araştırılması amaçlanmıştır. Yapılan çalışmada , üstün yetenekli çocuğa sahip velilerin çocuklarının özel yeteneklerini fark etme, belirleme, sorularını cevaplandırabilme, zihinsel, sosyal, duyuşsal ve kişilik özelliklerinin farkında olabilme, iletişim becerileri ve sorunlarını çözebilme gibi konularda güçlükler yaşadıkları saptanmıştır.(1) Bu çalışmada nitel araştırma yöntemi kullanılarak betimsel bir çalışma gerçekleştirilmiştir. Bu kapsamda açık uçlu sorulardan oluşan bir form aracılığıyla veriler toplanmış ve elde edilen veriler içerik analiz yöntemiyle analiz edilmiştir. Form uzman görüşü alınarak oluşturulmuştur. Çalışmanın katılımcıları 2023-2024 eğitim öğretim yılı 1.döneminde bilseme kayıtlı 35 öğrenci velisidir. Araştırmadan elde edilen sonuçlara göre veliler ; ziyaretlerin okul ve veli iletişimi açısından iyi olduğunu ,kendilerini daha değerli hissettiklerini , bilsem önemini daha iyi anladıklarını ve benimsediklerini ,bilsem süreci hakkındaki endişelerinin giderildiğini belirttiler. Ayrıca veli ziyaretlerinin her dönem ve danışman öğretmenin müsait olduğu her fırsatta yapılması gerektiğini belirttiler. Bu konu hakkında yapılmış bir çalışmada üstün zekâlı ve üstün yetenekli çocukların özel eğitime ihtiyaç duyduğu saptanmış. Bu durumun aileler için kolay olmadığı ve bazı duygusal tepkiler yaşadıkları için anlaşılacak istedikleri belirtilmiştir.(2) Diğer bir çalışmada ise ailelerin büyük bir kısmı üstün yeteneğin ne demek olduğunu, çocuklarının üstün yetenekli olup olmadığını ve ailecek ne yapmaları gerektiğini bilmediklerini ve bu durumun zaman içerisinde genellikle bir avantaj değil dezavantaj olarak ortaya çıktığını ve ailenin çözmesi gereken bir dizi sorun haline aldığı belirtilmiştir. (3) Tüm bu çalışmalar ışığında bilsem danışman öğretmenin veli ziyaretlerini yapması velilere haftalık yada aylık olarak sözlü yada yazılı rapor sunmasının olumlu katkı sağlayacağı düşünülmüştür. Ayrıca bilsem eğitim programlarının her aşamasında velilerin bilgilendirilmesi ve veli ziyaretlerinin kurum kültürünün bir parçası haline getirilmesinin paydaşlar açısından olumlu katkı sağlayacağı değerlendirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: veli ziyareti , bilsem ,özel yetenek , özel eğitim

⁹²⁶ Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, ucetin48@hotmail.com

KAZAKİSTAN'DAKİ AHİSKALI TÜRKLERİN EĞİTİM DURUMU

SEVİL PİRİYEVA KARAMAN⁹²⁷

ÖZET

Hayat boyunca büyük sıkıntılar yaşayan Türk halklarıdır. Bunların içinde en çok sıkıntıya maruz kalan Ahıskalı Türkleridir. Makalede Ahıskalı Türklerin ana vatanının kısa tarihi ve coğrafi arazisi araştırılarak yazılacaktır. Bu halkın yaşam tarzı her zaman büyük problem olarak araştırılması esas görevlerden biridir. Ahıska bölgesi yer küresindeki ilk insanların oluştuğu arazilerin sırasına dâhildir. Bu arazinin her yerinde sıklıkla rast gelinen kadimi yaşam yerleri (mağaralar), mezar taşları onu gösteriyor ki, orada Türkler yaşamışlar. Çünkü bu bölge coğrafya şeraitine ve zengin flora ve faunaya sahip olan bir yerdir. Ve aynı zamanda Ahıska arazisi Hun efsanesinin beşiği olmuş tarihi bir bölgedir. Bu bölgede Adıgün, Espince, Hocabey, Ahırkeklik ve Ahıska gibi yaşama kolay ve sağlıklı yerler bulunmaktadır. Burada Türkiye'nin 15 km. sınırında 200 den fazla olan Türk köyleri yerleşiyordu. Ahıska arazisi Rusya'dan Türkiye'ye geçen yol üzerindedir. Buranın yerli ahalisi Türkler olmuşlar. Yabancı yazarlar kendi araştırmalarında gösteriyor ki, Makedonyalı İskender Kafkasya'ya geldiği zaman burada Türklerle karşılaşmış. Birçok bilimsel kaynaklarda Bun Türkleri Ahıska Türklerinin atası olduğunu yazıyor. Fransız bilim insanı M.Brosset Bun Türklerin Turanlı olduğunu yazmıştır. Gürcü bilim insanlarından biri N.Marr da Bun Türklerinin "otokton" (yerli) Türk olduğunu yazdı. Ve E.Takayışvili bu arazilerde yaşayanları Bun Türk, Türk ya da Turanlılar diye kayd etmiş. "Oraya gürcüler, ermeniler gelmeden önce Türk soyları yaşamış"-diyen Rus tarihçisi O.Senkovski de bu fikrini kendi araştırmasında tasdiklemiş. Bazı bilim insanları Bun Türklerini Hun Türkleri gibi gösteriyor. Ve Gürcü bilim insanları Bun Türklerle Kıpçaklar arasında hiç bir fark olmadığını yazıyor. Çünkü bunların her ikisinin dil yakınlığı, örf-adeti, inançları aynıdır. Her ikisi de Türkdür. Kuman, Kırgız, Tatar dillerinde "Bun" soy, nesil demektir. Makalede aynı zamanda Sovyetler birliği dağıldıktan sonra Ahıskalı Türklerin zorunlu göçe maruz kalmaları konusu da araştırılıp yazılacaktır. Güney doğu Gürcistan bölgesinde yerleşik Ahıskalılarla ilgili çeşitli görüşler ileri sürülmektedir. Neyazık ki, bazı yabancı araştırmacılar bu halkı Mesheti'ler bölgeyi de Meshetya olarak kabul etmektedir. Bu görüşlerden biri: orada yaşayanlar "Buntürk"lerdir. O arazi XVII-XIX. yüz yıllarda Osmanlı Hakimiyeti altında idi. O dönemde bu topraklara gelip yerleşen Türkler yerli Türklerle karışmıştır. Ve bu bölgede yaşayan Gürcülerden de İslamiyet'i kabul edip Türkleşenler olmuştur. Bu görüşü Kafkasolog L. Zagurski de kendi çalışmasında yazmıştır. Buna rağmen siyasi amaçlı bazı Gürcü araştırmacılar, Meshetya bölgesi ve Mesheti'ler iddialarını halan sürdürmektedir. Bir başka görüş de oradaki Ahıska Türklerini "Tatar Türkleri" "Tatribe" olarak adlandırmaktadırlar. Rusya'nın resmi kayıtlarında dahi Ahıskalıları "Tatar" olarak gösterilmektedir. Ahıska arazisi insan yaşamasına çok sağlıklı ve elverişli olduğuna göre Ruslar her zaman benimsemek istedikleri konularına da makalede yer verilecektir.

Anahtar Kelimeler: Ahıska, Ahıskalı Türk, tarih.

⁹²⁷ Dr., Ankara Üniversitesi, spiriyeva68@gmail.com

ÖĞRETMENLERİN YEŞİL BİLİNÇLİ FARKINDALIK DENEYİMLERİNİN DERİNLEMESİNE İNCELENMESİ

NESİBE FİRDEVS ÇETİNKAYA⁹²⁸, GÜLŞAH TAŞCI⁹²⁹

ÖZET

Eğitim liderlerinin, karmaşık toplumsal zorluklarla başa çıkma ve daha sürdürülebilir bir gelecek için öğrencileri hazırlama konusundaki rolü giderek daha önemli hale gelmektedir. Sürdürülebilirlik politikalarının okul içi uygulamalara entegre edilmesi ve yeşil bilinci artırmaya yönelik etkinliklerin düzenlenmesi önemlidir. Öğretmenlerin yeşil bilinçli farkındalığının incelenmesi, sürdürülebilirlik projelerinin etkinliğinin değerlendirilmesi ve karşılaşılan zorlukların çözümü için önerilen stratejilerin araştırılması önemlidir. Bu bağlamda, bu araştırmanın temel amacı, öğretmenlerin yeşil bilinçli farkındalık deneyimlerinin derinlemesine incelemesidir. Araştırma, öğretmenlerin çevresel projelerdeki rolünü ve yeşil bilinçli farkındalıklarını inceleyerek, çevresel sorumluluk bilincinin eğitim ortamlarında nasıl geliştirilebileceği konusunda önemli bilgiler sunmaktadır. Öğretmenler arasındaki işbirliği ve deneyim paylaşımının değerlendirilmesi, sürdürülebilirlik projelerinin başarısında sosyal etkileşimlerin ne kadar önemli olduğunu ortaya koymaktadır. Bu çalışmada, öğretmenlerin yeşil bilinçli farkındalık deneyimlerinin derinlemesine incelemek amacıyla fenomenolojik araştırma deseni kullanılmıştır. Fenomenolojik araştırma deseni, katılımcıların deneyimlerini derinlemesine anlamak ve betimlemek amacıyla kullanılır. Bu çalışmada sınıfta yapılan etkinliklerin fotoğrafları, öğrencilerin gezi fotoğrafları ve öğretmenlerle yapılan görüşmelerden elde edilen veriler bir araya getirilerek tematik analiz yapılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu, okuldaki doğadan sorumlu koordinatör öğretmenler oluşturmuştur. Bu çalışma grubuna dahil edilen tüm koordinatör öğretmenlerle yüz yüze görüşme yapılmıştır. Görüşmeler, katılımcıların çevresel sürdürülebilirlik projeleri sırasındaki düşüncelerini, hissettiklerini ve yaşadıklarını paylaşmalarına olanak tanımıştır. Böylelikle ortaya çıkan temalar aracılığıyla katılımcıların yeşil bilinçli farkındalık deneyimlerini anlamaya çalışmıştır. Bulgulardan elde edilen analiz sonucunda, araştırma proje koordinatörü öğretmenlerin karşılaştığı zorlukları ve bu zorluklara yönelik önerilen çözüm stratejilerini ele alma deneyimleri ortaya konmuştur. Öğretmenlerin doğaya duyarlı olma, sürekli öğrenmeye istekli olma ve çevresel bilinci günlük hayatta benimseme gibi önemli unsurlara odaklandıkları belirlenmiştir. Bunun yanı sıra, öğretmenlerin çevresel davranışlarının öğrenciler üzerindeki etkisi ve çevresel bilinci artırmaya yönelik çabaları vurgulanmıştır. Ayrıca, öğretmenlerin kendi davranışlarını gözden geçirerek çevresel bilinç oluşturma sürecinin bir süreç olduğunu ve bu süreçte öğrenmenin önemli bir rol oynadığı ifade edilmiştir. Özetle, bu çalışmanın sonuçları irdelendiğinde, öğretmenlerin çevre ve doğa konularında öğrencilere örnek olma, etik değerleri benimsetme ve sürdürülebilir davranışları teşvik etme çabalarında önemli bir rol oynadıkları görülmüştür. Bununla birlikte araştırmanın sonuçları, doğanın bir parçası olarak insanların, çevresel konularda farkındalık geliştirmelerinin, etik değerlere saygı göstermelerinin ve sürdürülebilir davranışlar sergilemelerinin önemine vurgu yaptığı görülmektedir. Ayrıca öğretmenler arasında yeşil bilinçli farkındalık eksikliği yaşandığına dair gözlemler ve bu konuda

⁹²⁸ Öğrenci, Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi, nesibe.cetinkaya@stu.fsm.edu.tr

⁹²⁹ Doç. Dr., 29 Mayıs Üniversitesi, gtasci@29mayis.edu.tr

daha fazla çaba sarf edilmesi gerektiği düşüncelerini öne çıkarmaktadır. Sonuç olarak, öğretmenler, sürdürülebilirlik eğitiminin entegrasyonunu kapsayan, çevre bilincini teşvik eden, sorumlu davranışları modelleyen, çevre okuryazarlığını artıran, tüm okul yaklaşımlarını benimseyen ve çevre kimliğini teşvik eden çevresel sorumluluğu teşvik etmede çok yönlü bir rol oynamaktadır. Bu çabalar öğrencilerin sürdürülebilirlik ve çevresel sorumluluğa yönelik tutum ve davranışlarını şekillendirmek açısından önemlidir. Dolayısıyla gelecek araştırmalarda, bu konuda daha fazla araştırma yapılması ve yapılacak çalışmaların öğrencilerde ve öğretmenlerde sürdürülebilirlik, yeşil bilinçli farkındalık, olumlu davranış değişiklikleri ve çevre bilincinin gelişmesine katkı sağlaması beklenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Yeşil Bilinçli Farkındalık, Sürdürülebilirlik, Çevre Bilinci

TÜRKİYE'DE DERGİ YAYINCILIĞININ EĞİTİME KATKILARI

AYŞE AY⁹³⁰

ÖZET

Dergi; “siyaset, edebiyat, teknik, ekonomi vb. konuları inceleyen ve belirli aralıklarla çıkan süreli yayın; bülten, mecmua” olarak tanımlanır Türk Dil Kurumunca. Belirli periyotlarla yayımlanmaları dolayısıyla dergi sözcüğü yerine “süreli yayın” ifadesi de kullanılmaktadır. Dergiyi önemli ve özel kılan başlıca iki özelliği belirli aralıklarla, periyodik olarak çıkması ve müşterek bir ürün olmasıdır. Dergiler, yayımlandıkları dönemde “güncel”i takip etmek açısından kıymetli oldukları hâlde aynı zamanda görevlerini tamamlayıp tarihi bir vesika oldukları zaman da yayımlandıkları dönemin hafızasını yansıtmaları açısından da önem taşırlar. Dergilerin tarihte ortaya çıkışı XVII. Yüzyıl olarak kabul edilir. 1665 yılında Fransa’da çıkan Journal Des Savants adlı yayın, dünyada yayımlanan ilk dergi olarak kabul edilir. Türkiye’de ise matbaanın ülkeye geç girişinden kaynaklı iki yüzyıl sonra görülür. Dergi yayıncılığına dair ilk çabalar Tanzimat Dönemi’nde görülür. Bu ilk çabalar daha çok ilmi dergiler şeklinde olmuştur. İlk dergi 1849 yılında çıkan Vakayi-i Tıbbiye’dir. Oldukça küçük hacimli olan bu dergi görsel yayımlayan ilk basın organıdır aynı zamanda. Tarih boyunca pek çok kurum tarafından yaşama dair pek çok alanda dergi çıkarılmıştır. Dergiler yaygınlaştıkça daha geniş alanlara yayıldılar. Bilim, teknoloji, sanat, spor, kültür, edebiyat, çocuk, kadın, moda gibi pek çok konuda yayımlanmış çok sayıda dergi mevcuttur. Bu dönemden itibaren ilgiyle karşılanan ve hızla gelişen dergi yayıncılığı, ilintili olduğu tüm alanlara katkı sağladığı gibi kuşkusuz “eğitim” alanında da önemli katkılar sunmuştur. Çocuk dergilerinden, bilim-teknoloji alanındaki dergilere, okul dergilerinden edebiyat dergilerine kadar çok geniş alanlarda yapılan dergi yayıncılığı muhakkak ki her yaş grubundan insana hitap ettiği gibi yetişmekte olan yeni nesillere de temas etmiş ve adeta bir eğitim aracı görevi de üstlenmişlerdir. Bu çalışmada dergi yayıncılığının genel çerçevesi çizildikten sonra, tarihine değinilecek ve dergilerin eğitime olan ve olması beklenen katkıları tartışılacaktır. Akademik dergi yayıncılığı çalışmamızın dışında tutulacaktır. Anaokulu, ilkokul ve ortaokul çağı çocuklarına hitap eden çocuk dergilerinin ile eğitim sisteminin içerisinde yer alan lise dönemindeki gençlere hitap eden okul dergileri ile yetişkin dergilerinin çocukların ve gençlerin dil ve edebiyat eğitimine katkılarının yanı sıra onların sosyalleşmelerine, kimlik gelişimlerine bulunması beklenen muhtemel katkılar tartışılacaktır. Araştırmanın sonuçları ve bulgular sunu esnasında paylaşılacaktır.

Anahtar Kelimeler: dergi, eğitim, edebiyat, çocuk, bilim.

⁹³⁰ Uzm., Milli Eğitim Bakanlığı, ayseselenge@gmail.com

TÜRKİYE’DE ARAŞTIRMA ÜNİVERSİTESİ KİMLİĞİ ÜZERİNE KAVRAMSAL BİR ÇÖZÜMLEME

ZEYNEP BUMİN SÜZEN⁹³¹, TEMEL ÇALIK⁹³², FERUDUN SEZGİN⁹³³

ÖZET

Küreselleşmenin yükseköğretim üzerindeki önemli etkilerinden birisi de dünya ölçeğinde yükseköğretim kurumları arasında rekabeti artırması olmuştur. Sanayi toplumundan bilgi toplumuna hızlı geçişle birlikte toplumların bilgi üretim merkezi olan üniversiteler daha da ön plana çıkmış, bu da ülkelerin, üniversitelerin araştırma fonksiyonuna daha fazla önem vermelerini beraberinde getirmiştir. Bu doğrultuda birçok ülke kalkınmanın lokomotifini olacak üniversitelerini belirlemeye ve bunları kamusal kaynaklarla desteklemeye başlamıştır. Bu eğilimin ülkemizdeki yansıması olarak yükseköğretimde araştırma kalitesini artırma yönündeki yoğun çabalar gün geçtikçe daha dikkat çekici hale gelmiştir. Bu çabaların bir parçası olarak yükseköğretimde niteliğin artırılması ve akreditasyona dönük çalışmalar hız kazanmıştır. Bu amaçla Yükseköğretim Kurulu (YÖK) tarafından üniversitelerin uluslararası rekabet edebilirliğini artırmak üzere 2017 yılında “Bölgesel Kalkınma Odaklı Misyon Farklılaşması ve İhtisaslaşma Programı” uygulamaya konulmuştur. Proje kapsamında seçilen üniversitelere YÖK tarafından araştırma üniversitesi misyonu yüklenmiştir. Program kapsamında seçilen üniversiteler “araştırma kapasitesi”, “araştırma kalitesi” ile “etkileşim ve iş birliği” başlıklarında belirlenen göstergelerde üniversitelerin performansı düzenli olarak izlenmeye başlanmıştır. Dolayısıyla, üniversitelerin bu konudaki deneyim ve süreçlerinin incelenmesi önemli görülmektedir. Bu çalışmanın amacı, Yükseköğretim Kurulu tarafından başlatılan bu uygulama ile ortaya çıkan “araştırma üniversitesi kimliğinin” kavramsal bir çözümlemesini yapmaktır. Bu doğrultuda Türkiye’de araştırma üniversitesi kavramı CIPP (context [bağlam], input [girdi], process [süreç] ve product [çıkıtı]) modeline göre değerlendirilecektir. Bu çerçevede bağlam boyutunda araştırma üniversitesi kimliğinin Türkiye’de gelişimi ve nasıl ortaya çıktığı irdelenecektir. Girdi boyutunda araştırma üniversitesi olarak belirlenen üniversiteler ve araştırma üniversitelerinin nasıl belirlendiği değerlendirilecektir. Süreç değerlendirmesi boyutunda misyon farklılaşması kapsamında nasıl bir süreç tasarlandığı ve süreç içerisinde araştırma üniversitesi olarak seçilen üniversitelerin performanslarına göre kategorize edilmesi, ürün boyutunda ise uygulamanın çıktısı olarak değerlendirilebilecek olan performans göstergeleri, bunların uluslararası derecelendirmelerde dikkate alınan göstergelerle örtüşme durumu ve uluslararası düzeyde sağladığı rekabet avantajı ile araştırma üniversitesi olmanın üniversitelere sağladığı diğer avantajlar incelenecektir. Çalışma bu yönüyle kapsamlı bir kavramsal çözümlemeye dayalı olarak Türkiye’de yükseköğretim sisteminin mevcut koşullarını ve olası kazanımlarını irdelemeyi amaçlamaktadır. Böylece araştırma üniversitesi kimliği üzerine kavramsal bir bakış açısı sunulacaktır.

Anahtar Kelimeler: Yükseköğretim sistemi, araştırma üniversitesi

⁹³¹ Öğr. Gör Dr., Gazi Üniversitesi, zeynepbumin@gazi.edu.tr

⁹³² Prof. Dr., Gazi Üniversitesi, temelc@gazi.edu.tr

⁹³³ Prof. Dr., Gazi Üniversitesi, ferudun@gazi.edu.tr